

3 1761 07008268 0

PH
319
S85
1908
v.10
pt.1
c.1
ROBARTS

Presented to the
LIBRARIES *of the*
UNIVERSITY OF TORONTO
from
the Library of
Elli Kaija Kögäs-Maranda

SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN

TOIMITUKSIA.

147 OSA.

I.

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
University of Toronto

SUOMEN KANSAN VANHAT RUNOT X.

SATAKUNNAN
RUNOT.

JULKAISUT

T. POHJANKANERVO.

HELSINKI 1933,
SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURA.

HELSINKI 1933,
SUOMALAISEN KIRJALLISUUDEN SEURAN KIRJAPAINON OY.

Alkulause.

Kun allekirjoittanut v. 1928 joutui prof. A. R. Niemen apulaisena »Suomen kansan vanhojen runojen» toimitustyöhön aluksi Raja- ja Pohjois-Karjalan loitsuihin, teki prof. Niemi ehdotuksen, että ryhtyisin samalla läpikäymään Satakunnan vanhojen runojen ja loitsujen käsikirjoituksia, niiden julkaisemista varten. Tähän Suomalaisen Kirjallisuuden Seura suostui. Saatuani sitten vuoden 1931 alkupuolella mainitut runot ja loitsut painokuntoon, luovutti Seura, prof. Niemen esityksestä, niiden toimitustyön kokonaisuudessaan allekirjoittaneelle. Edellämainittuna vuonna sain professorien E. N. Setälän ja A. R. Niemen ystävällisellä myötävaikutuksella Kalevalaseuralta stipendirahan kansatieteellistä matkaa varten Koillis-Satakuntaan. Noin kuukauden kestäneen matkani tuloksena oli lähes neljä-sataa toisintoa kansatietoutta, pääasiassa loitsuja ja runoja, jotka tässä ja seuraavassa Satakunnan vanhojen runojen osassa julkaistaan.

Toimitustyö on suoritettu samoja periaatteita noudattaen kuin aiemmissa »Suomen kansan vanhojen runojen» julkaisuissa. Milloin alkuperäisessä käsikirjoituksessa olevasta merkinnästä on poikettu esim. isojen ja pienien alkukirjainten suhteen, on siitä samoin kuin muistiinpanijan itsensä tekemistä korjauksista alahuomautuksissa mainittu. Kokoelmain välimerkitys on julkaistaessa yhdenmukaistettu. Epävarmasti luettavissa kohdissa on käytetty puolihakasia ja hakasissa olevalla huutomerkillä on osoitettu virheelliseltä näyttävä kohta erikseen tarkistetuksi. Runot ja loitsut on julkaistu aineenmukaisessa ja maantieteellisessä järjestyksessä.

Ns. Tampereen seutujen vanhat runot ja loitsut, jotka Hämmäläis-Osakunta aikoinaan julkaisi Hämeen muistomerkeissä I ja II (SKVR IX 1, 2), on nyt tässä Satakunnan vanhoihin runoihin ja loitsuihin liitetty ja kokoelmanumeroon liittyvällä tähdellä merkitty, sekä suurimmaksi osaksi, mikäli käsikirjoitukset ovat painatuksen aikana olleet käytettävissä, tarkistettu.

Satakunnan vanhojen runojen aineiston pääasiällisin osa on Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistossa. Muista mainittakoon Satakuuntalaisen Osakunnan keräykset, jotka ovat osakunnan hallussa, Muinaismuistoyhdistyksen arkistosta, Suomen Valtionarkistosta ja Sanakirjasäätiön kokoel-

mista saadut. Lisäksi on eräistä painetuista julkaisuista otettuja, jolloin julkaisu on tarkoin mainittu. Eräästä »Kansan Kantele»-nimisestä kirjasta ei ole voitu ottaa siinä mahdollisesti olevia Satakunnan vanhoja runoja, kun kirjan julkaisija on pidättänyt »kaikki oikeudet», eikä ole lähemmin tiedusteltaessa runoista mitään ilmoittanut. Käsikirjoituksista on taas jätetty julkaisematta sellaiset, jotka ilmeisesti ovat, kuten J. E. Westerlundin kokoelmassa v:ta 1889 useat kymmenet numerot, suorastaan Kalevalasta opittuja. Jos muistiinpano ei ole kokonaan osoittautunut kirjalliseksi, on se erinäisin varauksin julkaistu.

Tunnen tässä erittäin suurta kiitollisuutta toimitustyön alkuvaiheista saakka saamastani opastuksesta manalle mennyttä opettajaani ja ystävääni prof. A. R. Niemeä kohtaan. Arvokasta apua ovat ystävällisesti antaneet myöskin professorit Kaarle Krohn, J. J. Mikkola, Väinö Salminen ja E. N. Setälä, joille parhaat kiitokseni.

Helsingissä maalisk. 18:ntena 1933.

T. Pohjankanervo.

Sisällysluettelo.

	Sivut
Alkulause	V
Sisällysluettelo	VII—XX
Lyhennykset ja merkit	756
Oikaisuja	756

I. Kertovaisia runoja.

Elinan surma n:ot 1—18	1—79
Enpä tiedä tikka raukka kuta tammea takonen n:o 19	79
Piispa Henrikin surmavirsi n:ot 20—27	79—81
Hämeen ihmeet n:ot 28—28 a	82
Kadonnut neito n:o 29—30	82—84
Kivikirkko tehtäköön n:o 31	84
Kukko lauloi Kuurinmaalla n:ot 32—39	84—85
Kuu paistaa kuollut ajaa n:ot 40—44	85—86
Laiska Jaakko n:o 45	86
Lohikäärmeelle tuomittu neito n:o 46	86—87
Lunastettava neito n:ot 47—60	87—99
Metsään menijän löytö n:o 61	99—100
Miniän runo n:ot 62—78	100—105
Minä menin metsään n:o 79	105—106
Mustempi sydän pahalla n:o 80	106
Myödyn neidon runo n:ot 81—82	106—107
Nahko naimahan meni n:o 83	107
Neljän neidon runo n:ot 84—103	108—116
Nälkä nähtiin tulevan n:ot 104—113	116—118
Rita riihen riski piika n:o 114	118
Sukunsa kaipaaaja n:o 115	118—119
Turku paloi tuppinsa n:ot 116—118	119

Velisurmaaja n:o 119	120
Vesmanviikin laulu n:ot 120—127	120—128
Vuohen surma n:o 128	128

**Paikallistarinoissa y.m. tavattavia, osittain kirjallisen vaikutuksen
alaista osittain uudempaa runoutta.**

Ei silloin hyvin eletty n:o 129	129
Hiisi n:o 130	129
Juutit n:o 130 <i>a</i>	129
Karkun kirkosta ja asutuksesta n:ot 131—133	129—131
Kirkonrakentajat Killi ja Nalli n:ot 134—141	132—133
Klaus Kurki n:o 142	133—134
Oi oi oravainen n:o 143	134
Pirun valitus n:o 144	134
Siikaisten asutuksesta n:o 144 <i>a</i>	134—135
Tee kirkko Karsattiin n:ot 145—146	135
Tänäpäinä maltaani jauhetaan n:ot 147—149	135—136
Vieri kieri kakkarani n:o 150	136
Vitsari ja Kööpeli n:o 151	136—137

II. Lyyrillisiä runoja.

Laulu.

Jos ma laululle rupean n:o 152	137
Jos ma laulaja olisin n:o 153	137
Kauan laulaa pitää n:o 154	137—138
Minä laulan laukun suita n:o 155	138

Erilaisia tunnelmia.

Ei tiedä emo poloinen n:o 156	138
Eipä tunne poloinen piika n:o 157	138
Ei ole isää, ei ole äitiä n:o 158	138
Isännälle ilkiälle n:o 159	138—139
Kuin mie kasvannen isoksi n:o 160	139
Luulin aina annettavan n:o 161	139
Miniän kohtalo n:ot 162—163	139—140
Naidahan kylän neidot n:o 164	140

Naijan runo n:ot 165—165 a	140
Onkos teillä niin kuin meillä n:ot 166—170	140—141
Suurus suustani putosi n:o 171	141

Juomalauluja.

Juomalaulu n:o 172	141
--------------------------	-----

Määrätyissä tiloissa laulettuja runoja.

Häälauluja.

Hyvä kaase kaunis kaase n:o 173	142
Härän tappo n:o 174	142—143
Lähteä minun pitääpi n:o 175	143
Mistä tuusit tuhma tulla n:o 176	143
Päänpeittäjäiset n:ot 177—177 a	143

Vuotuisten juhlapäivien viettoon liittyviä runoja.

Tuomaan runo n:ot 178—188	144—145
Tule joulu koskas joulut n:o 189	145
Joulu tulee jonkkis konkkis n:ot 190—192	145—146
Tapanin virsi n:ot 193—227 a	146—162
Laskiainen lähenee n:o 228	162
Helatnorstai n:o 229	162
Helluntaina lauvantaina n:ot 230—232	162
Keyri n:o 233	162
Pyhäinpäiväviikoilla n:ot 234—236	162—163

Paimenlauluja.

Hoi karja kotiin n:ot 237—246	163—165
Kirjas katos karjastain n:ot 247—248 a	165
Kulu päivä. kulje päivä n:ot 249—258	165—168
Kutitin, kutitin kumppaniani n:ot 259—269	168—169
Lampurin laulu n:ot 270—271	169—170
Muut menee kirkkoon n:ot 272—282	170—172
Paimenen huolet n:ot 283—285	172
Paimenen soitto n:ot 286	172
Paimenen voi n:ot 287—291	173
Tyytyu, lyytyn pilkapaimen n:ot 292—318 a	173—177
Älä mene niittuun n:ot 319	177

Työlauluja.

Jauhajan laulu n:ot 320—321	177—178
Hyvä on olla hympyrällä n:o 322	178
Kankaankutojan laulu n:o 322 <i>a</i>	178
Kebrääjän laulu n:ot 323—326	178

Kehtolauluja.

Aa aa — — — n:ot 327—342 <i>a</i>	178—180
Aa aa akkani kuoli n:ot 343—375 <i>a</i>	180—186
Aa aa Akkerin Kaija n:ot 376—416	187—192
Aa aa allin lasta n:o 416 <i>a</i>	192
Aa aa appelaan n:o 417	192
Aa aa makkaa kauan n:ot 418—419	192—193
Aa vauva vakusa n:ot 420—422	193
Aa vissaa kirjavaa kissaa n:ot 423—426	193
Aa vissaa älä sijaas pissaa n:ot 427—433	193—194
Aa hulla lasta kissa tuli vastaan n:ot 434—436	194—195
Aa tuuti nykyä n:ot 437—438	195
Aidan takana n:o 438 <i>a</i>	195
Biibuli baabuli simmut kii n:o 439	195
Heijaa heijaa — — — n:o 440	195
Heijaa tuijaa n:o 441—442	195—196
Hoi hoi hoikkaan n:o 443	196
Huis kissa hullan takaa n:o 444—446	196
Huis sika satulaselkä n:ot 447—452	196—197
Huis sika Haverin läättiin n:ot 453—456	197
Huis sika huntilaan n:o 456 <i>a</i>	197
Huis sika kettuja pettää n:ot 457—474	197—200
Huis sika mettään n:ot 475—540	200—210
Huru huru hummalla kirkkoon n:ot 541—629	210—226
Itse minä lapselleni univirren laulan n:ot 630—644	226—228
Kaksin kaunis maata panna n:ot 645—647	228—229
Kami lasta hullaamaan n:ot 648—649	229
Karhun tie n:o 649 <i>a</i>	229
Killi kirkkoja tekee ks. n:ot 134—141	
Kissat juoksee n:o 650	229
Kiss' kiss' kippurahäntä n:o 650 <i>a</i>	229
Kukas sitten laulelee n:o 651	229

Kyllä mä tiedän minkä mä viädään n:ot 652—653.....	230
Käki kukku, kulta mukku n:ot 654—654 a	230
Lennä lennä leppälintu ks. loitsuja.	
Lintu mulle liinan tuopi n:ot 655—658 a	230—231
Minä laulan lasten kielell' n:ot 659—661.....	231—232
Minäpä laulan lapselleni n:o 662	232
Minä se liikun ahkerasti n:o 663	232
Minä vakusa liikutan ja univirren laulan n:o 664	232—233
Missäs olet olle n:o 665	233
Miu mau Maskun kello n:ot 666—692	233—236
Muori on mustan mullan alla n:ot 693—695	236—237
Nuku nuku nurmilintu n:ot 696—710	237—239
Nuku nuku nukeriainen n:ot 711—729 <i>a</i>	239—242
Nukkuu toi n:o 730	242
Nuku nuku äidin Kalle n:o 731	242
Pakkanen oven takana n:ot 732—743 <i>a</i>	242—244
Piipoti, pot pot — — — n:o 743 <i>β</i>	245
Pikkanen piika n:o 744	245
Pikkuinen poika n:o 745	245
Piu pau kehto heilahtaa n:o 746	245
Piu pau papinkello n:ot 747—751	245—246
Pium paum paukkaa n:ot 752—752 <i>a</i>	246
Pii pii pinninaula n:ot 753—754	246
Pikku lintu n:ot 755—757	246
Tallin lallin Lassin Kaija n:ot 758—758 <i>a</i>	246—247
Tikanpoika n:ot 759—764	247
Tule uni uunin päältä n:ot 765—786	248—250
Tuolla ompii mäki n:o 787	250
Tuonen tupa n:ot 788—886	250—266
Tupakkirulla n:ot 887—993	267—284
Tussa hulla tuusi n:o 994	284
Tuuti lasta turpeeseen n:o 995	285
Tuuti lasta turvakseni n:ot 996—1002	285—286
Tuuti lasta nukkumaan, piikaa torkkumaan n:ot 1003—1018 <i>a</i> ...	286—289
Tuuti hullaa lasta muori tuli vastaan n:ot 1019—1055	289—295
Tuuti lasta tuomariksi, kirkkoherraksi n:ot 1056—1059	295
Tuu tuu Turusta tullaan n:ot 1060—1064	295—296
Tu tu pallukkani n:ot 1065—1066	296
Tuu tuu — — — Mikä lapsella lienee n:ot 1067—1071	296—297

Uni ulkona kyselee n:ot 1072—1080 a	297—299
Uu uu nunilan ämmä n:o 1081	299
Vii vii virvunen, missä sulla pesä on n:ot 1082—1106	299—303
Voi pahaa paimenpoikaa n:ot 1107—1108	303

Viihdytyslauluja ja muita lasten runoja.

A. Viihdytyksiä.

Hiire hiire tulkka sauna n:o 1109	303
Hiiren häälahjat n:ot 1110—1112	303—304
Hyppele, hyppele hyvvee poika n:o 1113	304
Hyppää tanssaa n:ot 1114—1115	304
Isäni istuu ikkumalla n:o 1116	304
Joulu tulee jonkkis konkkis ks. n:ot 190—192	
Kettu itki poikiaan n:ot 1116 a—1121	304—305
Kettu neuvo poikiaan n:ot 1122—1131	305—307
Kissa kuoli kiiruulla ajalla n:ot 1132—1151	307—309
Kisu kisu kaimaa n:ot 1152—1157	309—310
Kissa nauku kirkon mäellä n:ot 1158—1166	310—311
Körö körö kirkkoon n:ot 1167—1175	311—313
Lasten laulu n:o 1176	313
Lato on alla n:o 1177	313
Leivon leivon leipäsiä n:ot 1177 a—1181	313—314
Lömbö lapset herättää n:o 1182	314
Noin koira metään menee n:ot 1183—1194	314—315
Näiks' mejän Maijaa? n:ot 1195—1197	315
Sormien nimet n:ot 1198—1212 δ	315—318
Soutaa joutaa n:ot 1213—1215	318
Soutaa soutaa n:o 1216	318
Suutari kraatari n:ot 1217—1223	318—320
Taipaleen ämmä n:ot 1224—1227	320—321
Tiiru liiru vettä kantaa n:o 1228	321
Tipu tipu taapota n:ot 1229—1230	321
Toukotamma n:ot 1231—1241	321—322
Toussuttaessa n:ot 1242—1244	322—323
Vaari pantiin nuniin n:ot 1245—1246	323
Älä itkekkee n:ot 1247—1248	323

B. Muita lastenrunoja.

Hämähäkki seinäsäkki n:o 1249	323
Kissan vala n:o 1250.....	323
Kuljin Turun takatietä n:ot 1251—1252	324
Kuru kuru kuppiin n:o 1253	324
Kuulin korvessa kellojen soivan n:o 1254	324
Kyyhkysen muna n:ot 1255—1258	325
Käki kukkuu n:o 1259	325
Lasten laulu n:o 1260	325
Lasten kujeita n:o 1261	325
Lasten laverruksia n:o 1262	326
Lasten loru n:o 1263	326
Linnun pesän löytäjä n:o 1264	326
Löytäjä n:o 1265	326
Minä menen mettään kettuja pettään n:ot 1266—1277	326—328
Minä puhun juttua n:ot 1278—1286.....	328—329
Mitäs trenki tekkee n:o 1287.....	329
Muni muni muikkaa n:o 1288	329
Oletteko nähneet mejän pukkia n:ot 1289—1295 β	329—331
Paimenen palkka n:ot 1296—1296 α	331
Pieni lehmä n:ot 1297—1298	331—332
Pikkuinen tyttö n:ot 1299—1301	332
Punaset sukat ja nahkarukat n:ot 1302—1311.....	332—334
Tallin lallin laulettiin n:ot 1312—1317	334—335
Tukulmista tuhkapyssy n:o 1318	335
Tule huomena meille n:o 1319	336
Vaari tekee taulaa n:ot 1320—1323.....	336
Varpusen oluen teko n:ot 1324—1330	336—338
Yks' hullu mies maan pääll' n:ot 1331—1333	338
Yks' kaks' — — n:o 1334	338
Yks' meni marjaan n:o 1335	338

Ketjurunoja.

Hiiri ja voi n:ot 1336—1358	338—347
Hiiri meni mettään n:ot 1359—1405	347—369
Kallio kaukana mettäs n:ot 1406—1408	369—371
Kuka laivaa noutamaan n:o 1409	371—372
Kuka lypsää lehmän n:o 1410	372—373

Kukko ja kana meni saunaan n:ot 1411—1461.....	373—423
Kuulin kurjen kullertavan n:ot 1462—1480	423—433
Käykäämme käyrälle vävyksi n:o 1481	433—434
Lehden taittaja n:ot 1482—1489	434—436
Läskin kantaja n:ot 1490—1497	436—441
Mikä kirkko? — Ryssän kirkko n:ot 1498—1451	441—443
Mikä on yks' n:ot 1502—1508 <i>α</i>	443—446
Mikä tuolla kaukaa näkyy n:o 1509	446—447
Ommimanni n:ot 1510—1538	447—454
Pakeneva n:ot 1539—1584	455—475
Palvelin talonpoikaa vuoteni täyteen n:ot 1585—1606 <i>β</i>	475—489
Pukki kaalimaassa n:ot 1607—1621 <i>α</i>	489—508
Tuleks' sauna? n:o 1921 <i>β</i>	508

Leikkirunoja.

Ensimmäinen enkeli n:ot 1622—1632	508—511
Hiiri meni ressutelteli n:ot 1633—1634 <i>δ</i>	511—512
Himajapallo n:ot 1635—1636	512
Himolaan meno 1637—1639	512—514
Hippaa n:ot 1640—1641	514
Hirvisillä n:ot 1642—1648	514—516
Karhusilla n:o 1649	517
Kauran leikkaaminen n:ot 1650—1653	517—518
Kehrään silkkilankaa n:o 1654	518
Kello yks' n:ot 1655—1666	518—521
Kenen sormen päällä n:ot 1667—1678	521—523
Kirkon keskipilari n:o 1679	523
Kivirinki n:o 1680	523—524
Kukko istui portin päällä n:ot 1681—1684 <i>α</i>	524
Kätken kivee, sotken savee (Kätken sormusta) n:ot 1685—1701	524—529
Käviu kerran taivahassa n:o 1702	529
Leikari n:ot 1703—1705	529—530
Leipä loppu Limberiltä n:o 1706	530
Leiskoo n:o 1707	531
Mitäs kolkutat? n:o 1708	531
Nikkaa nakkaa n:ot 1709—1710 <i>α</i>	531
Nippis nappis naulastooliin n:ot 1711—1736	532—537

Nykkää n:ot 1737—1739	537—538
Sokkosilla n:o 1740	539
Susisilla n:ot 1741—1746 β	539—541
Tuosta käy poikain polku n:ot 1747—1751 γ	541—542
Varis istu aitan päällä n:o 1752	542
Voutisilla n:ot 1753—1754	542—543
Västaräkki vääräsääri n:ot 1755—1756 β	543—544
Äidin pieni sokerirottia n:o 1756 γ	544

Tanssilauluja.

Hei hei heitukainen n:o 1757	544
Hyppään tanssaan n:ot 1758—1758 α	544
Karupüikani n:ot 1757—1760 α	544
Kenkäni rikki tallean n:ot 1761—1766	545

Pilkkarunoja.

A. Ristimänimiin liittyviä.

Aatu n:o 1767	546
Aina n:o 1768	546
Alle n:o 1768 α	546
Anna n:ot 1769—1770	546
Antti n:ot 1771—1775	546—547
Arve n:o 1776	547
Aukusti n:o 1777	547
Elli n:ot 1778—1781	547—548
Emppu n:o 1782	548
Erkki, Eero n:rot 1783—1784	548
Fredrikki n:ot 1785	548
Heikki n:o 1786—1816	548—552
Hermannin n:o 1817	552
Iisakki n:ot 1818—1819	552—553
Jooseppi n:o 1820	553
Jussi n:ot 1821—1853	553—557
Kalle n:ot 1854—1857	557
Kirsti ks. n:ot 1858—9.	
Kaija n:ot 1858—1859	557
Kustaa n:o 1860	557
Leena n:o 1861	557—558

Liisa n:ot 1862—1865	558
Maija n:ot 1866—1871	558—559
Matti n:ot 1872—1883	559—560
Miina n:o 1884	560
Mikko n:ot 1885—1891	560—561
Mooses n:o 1892	561
Pekka, Pietari n:ot 1893—1897	561—562
Sauteri ks. Hermannin n:o 1817.	
Taneli n:ot 1898—1910	562—563
Uoti n:o 1911	563—564
Vappu n:ot 1912—1913	564
Vikki n:o 1914	564
Ville n:o 1915	564

B. Yleis- ja paikannimiin liittyviä.

Akka n:ot 1916—1918	564
Anoppi n:ot 1919—1920	564—565
Franskala n:o 1921	565
Hoppu n:ot 1922—1923	565
Huittinen n:o 1924	565
Hunttila n:ot 1925—1927	565—566
Höytolän kylä n:o 1928	566
Isä n:ot 1929—1938	566—567
Juoppo n:o 1939	567
Kankaanpään taloja n:o 1940	567
Kiialasta kynny ja kinnari n:o 1941	567
Kikkeli kakkeli n:o 1942	568
Kokki n:o 1943	568
Korkki, Lipu — — n:o 1944	568
Kyröläinen n:o 1945	568
Leipuri n:o 1946—1947	568
Paakari n:o 1948	568
Parkanon kirkonkellot n:o 1949	569
Puhki maiden puulasille n:o 1949 <i>a</i>	569
Renkku n:o 1950	569
Ripalassa riidettiin n:o 1950 <i>a</i>	569
Ryssä n:ot 1951—1953	569—570
Suttala n:ot 1954—1955	570

Talala n:o 1956	570
Tyrvää n:ot 1957—1958	570
Ylkä ja morsian n:ot 1959—1960	570—571

Sekalaisia loruja ja hokuja.

Emäntä hirressä n:o 1961	571
Edellä kulkiija n:o 1962	571
Isä hirres, äiti orres n:o 1963	571
Isämeitä n:ot 1964—1976 <i>α</i>	571—573
Jos minä kirpun kiinni saisin n:o 1978	573
Jää, jää, jäkevä n:o 1979	574
Kaksitoista poikalasta n:o 1980	574
Kirkost' tullaa n:o 1981	574
Kävin käräjissä n:o 1982	574
Litta meni niemeen n:o 1982 <i>α</i>	574
Menin kerran Poriin n:o 1983	575
Mikko kysy mitä keitetään n:o 1983 <i>α</i> —1983 <i>β</i>	575
Minä Isu iloinen n:o 1984	575
Muitten muijalla nenäkin n:o 1985	575
Muu muu mutikan poika n:o 1986	576
Muori ja vaari keskustelee n:o 1987	576
Niin minä ennen lauloin n:o 1988	576
Oleks' kuullu juttuu n:o 1989	576
Oletkos kuullut metsän koraa n:o 1990	576
Paksu herra pamputettu n:o 1990 <i>α</i>	576
Pikku piimäenkeli n:o 1990 <i>β</i>	576
Poika meni onkimaan n:o 1990 <i>γ</i>	577
Poika rupes häpeemään n:o 1990 <i>δ</i>	577
Pukki karas n:o 1991	577
Riihen ripsoja n:o 1992	577—578
Suku muku mustalainen n:ot 1993—1994	578
Sun kukkos käy mun peltoni poikki n:ot 1995—1999	578—580
Supin loru n:o 2000	580
Susi meni Sormusen tarhaan n:o 2001	581
Tilu talun ännmä n:ot 2002—2015	581—583
Tuomittu kissa n:o 2015 <i>α</i>	583
Tuonelan sillalla n:o 2015 <i>β</i>	583
Tuusa — — — n:o 2015 <i>γ</i>	583

Vares raakuu n:o 2016	583—584
Vasikan juoma n:o 2016 <i>a</i>	584
Viikonpäivät n:ot 2017—2023 <i>δ</i>	584—585
Voi voi sentään n:o 2024	585—586
Yks' kaks' kolme n:o 2024 <i>a</i>	586
Äidin neuvo n:o 2024 <i>β</i>	586

Miete- ja opetus-runoja sekä sananlaskuntapaisia katkelmia.

Ahven vaivanen valitti n:o 2025	586
Antaa sateen sataa n:o 2026	586
Eusin huutaa huijahuttaa n:o 2027	586
Isot istuvat tuvassa n:o 2028	587
Jäniksen sana n:o 2029	587
Kanan sana n:o 2029 <i>a</i>	587
Katti kaks', koira kolme n:o 2030	587
Kauran sana n:o 2031	587
Koskas laiska työtä tekis n:o 2031	587
Kukon sana n:o 2032	587
Kynttelinpäivä n:o 2033—2034	587—588
Lampaan rukous n:ot 2035—2036	588
Leipojalle n:o 2036 <i>a</i>	588
Liinapeippo sanoo n:o 2037	588
Maltaitten sana n:o 2037 <i>a</i>	588—589
Mikä kyy kynnyksellä n:o 2038	589
Niin on lesken leuan alla n:o 2039	589
Ohhoh hoikkaa n:o 2040	589
Ohran sana n:o 2041	589
Oikeus on ovensuuh n:o 2042	589
Pääskynen piiskunen n:o 2043	589
Papu sanoo n:o 2044	590
Pieni lintu liinapää n:o 2045	590
Sammakon sana n:o 2046	590
Suden laulu n:o 2047	590
Tanokas ja tallukas n:o 2048	590
Turkki on tuulella hyvä n:o 2048 <i>a</i>	590
Vareksen sana n:o 2049	590
Viikkojen laskeminen n:ot 2050—2050 <i>a</i>	590—591

Satakunnan loitsut.

Tietäjä. Haltiat. Kateet.

Tietäjä.

Tietäjäksi valmistautuminen n:ot 2051—2052	595
Näkymättömäksi pääseminen n:ot 2053—2054	595—596
Syy selvillä saaminen n:o 2055	596
Paholaisen lakin saaminen n:ot 2056—2058	596—597
Tietäjän lentämiskeino n:ot 2059—2083	597—603
Noitien uhri n:o 2084	604
Hautausmaalla ja kirkossa käynti n:ot 2084 <i>a</i> —2089 <i>a</i>	604—606
Kerskaussanoja n:o 2090	606

Tietäjät suhteessa toisiinsa.

Varaus toista loitsijaa vastaan n:ot 2091—2092	606
--	-----

Haltiat.

Kirkonväen nosto n:ot 2093—2100	607—609
Vainajan karkoittaminen n:ot 2101—2106	609—610
Ruumissaatto vapaasti kulkemaan n:o 2107	610
Kalma ks. Erinäiset taudit, kalma.	
Kummitukset n:ot 2108—2109 <i>β</i>	610—612
Liekiö n:ot 2109 <i>γ</i> —2111	612—613
Tonttu n:ot 2111 <i>a</i> —2111 <i>β</i>	613
Kuunteleminen yöllä n:ot 2112—2119	613—615

Kateet.

Kateen sanoja n:ot 2119 <i>a</i> —2123 <i>a</i>	615—616
Pahansuovan luku 2124	616

Loukkaantumet ja viottumat.

Hien sanat n:o 2125	616
Kiven vihat n:ot 2126—2138	616—618
Kynnen vihat n:o 2139	618
Lasten loukkaantuma n:ot 2139 <i>a</i> —2143 <i>a</i>	618—619
Nokkosen polttama n:o 2144	619
Pakkasen jälki n:ot 2145—2150	619—620
Puun vihat n:ot 2151—2176 <i>a</i>	620—625

Raudan sanoja.

A. Raudan synty (Raudan vihat) n:ot 2177—2242 <i>a</i>	625—636
B. Raudan lumous n:ot 2243—2275	636—641
C. Raudan nostatus n:ot 2276—2285	641—642
Siikasen sanat n:ot 2286—2288	642—643
Tulen vihat n:ot 2289—2326	643—649
Turkin sattuneen sanat n:o 2327	649
Valkean vihat, ks. Tulen vihat.	
Venähdys, ks. Ninkahdus.	
Veren sulku n:ot 2328—2517	650—679
Vihneen sanat, ks. Siikasen sanat.	

Pistämät, puremat ja puskemiset.**Ampiaisen sanoja.**

A. Ampiaisen lumous n:ot 2518—2697	679—701
B. Ampiaisen piston parantaminen, n:ot 2698—2699	701
C. Ampiaisen nostatus n:ot 2700—2707	701—702
Hämähäkin sanat n:ot 2708—2708 <i>a</i>	702—703
Härjän sanat n:o 2709	703
Koiran lumous n:ot 2709 <i>a</i> —2715	703—704
Koiran purema parametaan n:o 2716	704
Kusiaisen sanat n:o 2717	705
Kärpän purema parametaan n:o 2718	705

Käärmeen sanoja.

A. Käärmeen puremaan n:ot 2719—2851 <i>β</i>	705—730
B. Käärme estetään puremasta n:ot 2852—2858	730—731
C. Käärmeen pidätys n:ot 2859—3045 <i>a</i>	731—753
D. Käärmeen nostatus n:ot 3046—3048	753
Sisiliskon purema n:o 3049	754
Sisiliskon pidätys n:ot 3050—3062 <i>a</i>	755
Käsiälänäytteitä	758—760

I. KERTOVAISIA RUNOJA.

Elinan surma.

1. *Noormarkku. Lindgren n. 233.*
—²⁹/₁₁ 92.

Kaisa Lindgren, 34 v. Kuullut
mummoltaan Anna Haalmannilta.

[Kirjall. vaikutusta.]

Elinan surma.

Ei¹ itku Laukasta lakkaa,
Valitus Vesilahdesta.

Aittamäellä avaralla

Seisoi² Elina neitti

Vaski vakka kainalossa,

Vaski avain vakkasessa,

5 Huulilla hymy iloinen,

Katsantonsa aivan kaunis,

Koko olento oivallinen.

Tuli tuohon[!] Kalaus[!] Kur-
ki¹,

Astui taloon avaraan.

10 Huusi heti tullessansa,

Pakisi paha sanoiksi:

»Onko talossa tiloa,

Tattu[!] talli hev¹⁰isille³?

Onko täällä emäntää,

15 Tytärtä ottaa mukaani?»

Vastasi tuohon emäntä,

Puhui taitava talotar:

»Hev[0]isia me[i]ll' on tallin täysi,

Piitat meill' on pikkuisia,

20 Tyttäreet[!] vähän kasvuisia.»

Vastasi tuohon Kalaus[!]

Kurki

Kenen keksi katala:

»Tuosapa on Elina neitti,

Kaunis kyllä ja sokea!

25 Kylläpä sekin avioksi auttaa

Minulle miehelle parhaalle.»

Tuosta äiti tuumaeli,

Emäntä ijälle elänyt:

»Jos on teille tarpeheksi,

30 Suotte saada sulolla.

Sydämellä siunatulla

Tyttäreeni rekenne[!]

Oivan miehen ohella,

Kulta suitsi[1]sen kupella.»

1. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² Säikeissä 2, 9, 11—15, 17, 20, 22, 24, 26, 28, 30—33, 37, 38, 42, 44, 49, 55, 57, 58, 62, 66, 68, 72, 79, 80, 82, 86—90, 92, 94, 98—100, 102—105, 111, 113, 114, 116, 117, 122, 126, 136, 140, 143, 145, 150—153, 155, 156, 160, 161, 163, 164, 166, 167, 171, 172, 174, 178—180, 183, 184, 187, 188, 190, 192—195, 198, 199, 202, 212, 213, 230, 232, 234, 255, 262, 266, 275, 278, 279, 281, 287, 289, 291, 292, 299, 300, 312, 331, 333, 335 on pieni alkukirjain — ³ kk:sta voi myöskin lukea: hevysi[1]lle.

- 35 Elina salaa itkemähään,
Kääntyi äidin äänille
Rukoellen, ruikutelle[n],
Imelästi itkien,
Sanoillensa sattaen:
- 40 »Äiti, älä muu Klaulle anna,
Klau minun tulelle polttaa,
Kovin päivin kuolettaa⁴.
Kuhun kuumalla kuolemalla
Tulen tuimalla tuhalla?»
- 45 — »Älä turhia turise,
Puhu parhain, tyttäreeni,
Pane sanat suloisemmat,
Te[c] kaikki kaunihisti,
Ole olla[!] alamainen,
- 50 Mielin kielin kärsivä[i]nen!»
— »Ellei osaa onnelleni,
Tule turmio tielleni
Millään muulla muutoksella⁵,
Tule se kautta Kirstin huoran,
- 55 Kurjan kurvan[!] kureilla.»
Ellei oll' hullu, niin on hempi⁶,
Ottaa kihlat, antaa kättä,
Käsi kanalla kävelee.
Kehoitteli kunnan akka
- 60 Suomelan sulo emäntä:
»Mitä huolit hullusta,
Pidät piasta pahasta!
Käännä kaikki parahiaksi,
Mielin kielin kä[ä]ntele!
- 65 Olos omni seurassasi,
Toimi taito talossasi⁷,
Koko kotos kaunistukoon,
Elos olkoon ihana!»
Suostui tyttö suru mielin,
- 70 Meni miehelle tuolle.
Tuli Kurjen¹ kartanolle,
- Kävi kaikki katsomahan.
Käski Kirstiä kylälle,
Vara vaatetten pesolle;
75 Py[y]si pesemään paraten,
Varovasti vaattehia,
Äidin kauni[i]ta kan[ka]hia.
Kirsti tuosta kohlinahaan,
Huhtomahaan huinasti,
- 80 Avannolle ankarasti
Rouvan liina vaattehia,
Pito vaatteita parhaita.
Rouva tuosta tuhmuudesta
Varoitteli vakasti:
- 85 »Älä kolki, Kirstin huora,
Paitojani niin pahasti!
Älä tuolle[!] tuimuudella
Vaatteita viruttele!
Nehän ei ole täällä tehty,
- 90 Vaan jo äitini kodissa.»
Tuosta portto porahteli,
Puri, polki pahemmin;
Hullu huora huhtoeli,
Kurikallan kuhmieli
- 95 Vaatte[er]t vallan vanukkeille,
Linan ripaloitsemaan.
Rouva, armas Elina¹,
Oli aivan äänetönnä,
Tyytyi työhöön tuiman porton,
- 100 Pahan pirjön pieksennälle⁸.
Tuli tuosta tuvallensa,
Aikoi käydä levolle,
Käsi ristiin riistelekse,
Siunausta sulolle,
- 105 Rukoellen levolle.
Kului tuosta aika armas,
Vieri viikot vitkalle,
Niin jo Kirsti¹ kueilansa

⁴ kuoletta : kuolettaa. — ⁵ mutoksella : muutoksella. — ⁶ on *hempi* : o.h. —
⁷ taito |seurassasi| : t. *talossasi* — ⁸ piesennälle : pieksennälle.

Herrallensa kuiskutti:
 110 »Korkia Kalaus[!] herra⁹,
 Armas urho upia,
 Eipä enää Elina rouva
 Ole sulle suloinen,
 Eipä edes uskollin[en].
 115 Ulevi, yli renki,
 Häll' on aivan armahaana,
 Kaikiissa kallis kunnella.»
 »Tuosta tulen tuhanteen!»
 Kurjen kurkku karkasi.
 120 »Annan sulle, sulo piika,
 Kirsti, kaunis kultaseni,
 Kalleuntta yllin kyllin,
 Näytä kuc toeksi,
 Kurja teko tädeksi!»
 125 Neuvoi tuosta Kirsti kurja:
 »Tekeyty, tenskentele
 Matka pitkä tulevan,
 Otettavana olevan
 Hämeheestä hämärästä
 130 Pohjan maille poloisille,
 Keräjille kestäville,
 Kokouksiille isoille.»
 Tuli tuuma taitavasti
 Kudotuksi kujeinen.
 135 »Käyppä, Klauskin, laolle,
 Viivytte[le] viikkoa kuusi.
 Kujeen näytän toeksi,
 Kurjan teon täyeksi.»
 Elina, armas äiti,
 140 Tunsu tuskan tulevan,
 Vaimo[!]n vaivan va[!]kian,
 Valitteli va[!]keasti,
 Itki immen imelästi
 Pian pojan antavansa
 145 Isälle arma[!]ksi iloksi,
 Elämällensä suloksi;

Kielsi kauvan viipymästä
 Kurjen kauko matkallan.
 Klaus Kurki kunnella hevoi-
 sella,
 150 Kuuen viikon viljalla
 Ajoi Laukon lahdelmalla.
 Hiipi hiljaa ladolle,
 Toivoi onnea kujelle.
 Elina, armas rouva,
 155 Sisälle sulki surunsa,
 Tu[n]si jo äidiksi tulonsa.
 Kovin kävi alla mielin:
 Miehensä missä vi[!]pyvi.
 Pojan pienen synnytteli,
 160 Sitä syli ja suuteli,
 Isän tuloa outeli.
 Käski Kirstin¹ kiirunmiten
 Laitta[a] sia lapselle,
 Pienelle poika poloiselle.
 165 »Ohenna oma siani,
 Laske kaksi lakanata,
 Pane pari polstaria,
 Kolme korva ty[!]nyä,
 Laske peite pelmeä!»
 170 Tuosta Kirsti kiirutteli,
 Pani laajat lakanat,
 Koko kuusi korva tynny,
 Viellä viisi polstaria,
 Peitteitä perin paljon.
 175 Juoksi ylistnpahaan
 Ulevia tapahaan:
 »Riennä ripesti, Ulevi,
 Rouvan luokse tulevi,
 Puheita on sanella,
 180 Tehtäviä anella!»
 Ulevi uskoi uhalla
 Huoran hurjan Is¹upukan,
 Pahan porton porinan

⁹ k:ssa iso alkukirjain.

- Olevan toen tekoa,
 185 Vailla vaara[a], vikoa.
 Viipymättä joutteli
 Pakinoille parhaan rouvan
 Kiiruhteli kamarihin:
 »Mit on puheita sanella,
 190 Tehtäviä anella?»
 Kirsti kirottu kintereillä
 Löi heti oven kiini,
 Lukittu lukuilla viisiillä,
 Varusteli vankanlailla,
 195 Rauta kankella kapotti,
 Kovin lujasti lukittuna,
 Lukkuen taa teljet[t]ynä.
 Tuulen tuiman tavalla
 Hiipi hurja Kirstin huora
 200 Klauskin laolle lahatti[!],
 Kutsui Kurjen¹ kullaksensa,
 Onnitteli omasen:
 »Nyt mä laittelin toeksi
 Mitä saattelin sanoiksi:
 205 Ulevi ilman hävytä
 Hyvin häijyesti elävi
 Kanssa kauniin Elina¹ rouvan,
 Puolison pahan tapaisen.»
 Tuosta Kalau kulkemahan,
 210 Kohden kotoa rientämähän.
 Kiukusta kamala
 Sy[ty]tti talon palamaan.
 Liekkien sisällä sysätty
 Elina rukka, hyljätty,
 215 Haikiasti valittelee,
 Armas apua rukoilee:
 »Kuule, puolisoni,
 Näin hän armoa anovi,
 Ky[y]nell-silmin sanovi,
 220 »Jos mun poltat, puolisoni,
 Teet mun tulella tuhaksi,
- Ota armas poikasesi,
 Piltti pikkara pelasta,
 Poikas pieni palamasta,
 225 Vallan vieron[!] vioista!
 Tuli tuima jo piirittelee,
 Riennä lapsen avuksi,
 Pelasta pieni raukka!»
 Tuohon Kurki¹ kirkasi,
 230 Tun[n]ottomasti parkasi:
 »Pala, portto, poikines,
 Tulen lautta lapsinesi!»
 Viellä rukoili Elina¹,
 Rouva raukka ruikutteli:
 235 »Ah, jos armas äitini,
 Suomelan emo armahin¹⁰,
 Hätähääni joutuisi
 Ka[ta]lata lähtöäni
 Katsomahan¹¹ kosto kovaa,
 240 Vallan viero[nta] vereä!»
 Viesti lensi vikkellästi
 Vinhan vauhdin vihussa
 Suomelan sulo kotihin,
 Kaussa kovin kurjan viestin.
 245 Mustalla¹² murha poltolla.
 »Äiti armahin olohos,
 Tyttöös tahtoa kuulohos!
 Käyppä pian kulkemaan
 Ri[ei]nne pian tulemaan!»
 250 Tuosta tuimasti tujotti
 Emo arkain alotti:
 »Kuinka kulta Elinani
 Voinee siellä, armahani?»
 Viesti tuohon virkkoeli:
 255 »Ennen hyvin, nyt paremmin.»
 Tuosta muija pukemahan,
 Haalimahan hamettansa;
 Hame oli väärinpuolin.
 »Kuinka voinee tyttäreeni?»

¹⁰ arhin : armahin. — ¹¹ Katsoma[n] : Katsomahan. — ¹² musta n] mustalla.

- 260 »Ennen hyvin, nyt paremmin»,
Virkkoi viesti vikkellästi,
Sanoiksi saatti sukkelasti.
»Trö[il]jyn, tröijyn tröijyäni,
Tröijyni on väärin puolin;
265 Pujen, pujen pukuani,
Pukuni on väärin puolin,
Voi, kuinka voinee tyttäreni?»
— »Ennen hyvin, nyt paremmin.»
Jopa kauhu kamala,
270 Savu suuri synkiä,
Suitti synk[k]änä taivalla
Vesi lahden lakialta
Laukan rinteeltä ripeni.
Tuosta tuiki tukalasta,
275 Näöstä kurjan kovasta
Emo itkeen imelästi,
Pahoin parkuen läheni,
Liitteli luokse tyttäreen,
Avuksi armaisensa.
280 Apu oli myöhäinen,
Tulut[!] turva heikko.
Katkerasti kuikutteli¹³,
Vainen vaivanen valitti,
Rukoillen ruikutteli
285 Kurjan Kurjen¹ edessä;
Emo ehti sanomahan,
Armoa anomahan:
»Tulen kidasta kirvoita
Syytönnä, sysättynä,
290 Tutkimatta tuomittuna
Tyttäreni armahin,
Poika pieni, kallehin!»
Kurki kurjasti kohotti,
Kannuksian kalautti:
295 »Tuo¹⁴ on helppo tuomio,
Palkka pieni portolle,
- Ansaittuna annettu.»
Pelastusta pojalle
Rukoili ristissä käsin,
300 Äiti armahin pyyteli,
Poloiselle toivotteli.
Kirkuu Kalaus[!] kovasti,
Kurki kuljetti kidastan:
»Palakoon portto poikine[!],
305 Paha luora lapsinen!»
Elina itkein aneli,
Niiskuttaen nikotteli:
»Ah, mun armas emoni,
(Kolkko on mun kohtaloni!
310 Joutuu jo mun lähtöni,
Liekit rumat liittelee
Kanssan kova kuolema.»
Hyvästit nyt hyvitetiin.
Kaihosti kaikki katosi,
315 Meni mieliin ijäksi,
Pa[il]iⁿnui muistoon sumeeksi.
Lahosi jo rauniohoon,
Hiiltyi hela hiiliksi.
Kala[us] Kurki¹ kauhiasti
320 Katseli tekonsa katalaa,
Valitteli jo vaikeasti
Onnetonta oloansa:
»Voi, voi, mua onnetonta,
Poltiin armaan Elinani,
325 Viellä pienen poikasesi!»
Is[t]ui aitan portahiilla,
Kivi kannalla katseli
Tekoansa tuimenpata,
Mainittavampaa pahu[us]tta¹⁵.
330 Kulki kujaa kaunis kaapp[us]u,
Elon¹⁶ enkeli ehätti,
Kysyi heti hellästi,
Saattoi vakasti sanoiksi:

¹³ Kuitteli : kuikutteli. — ¹⁴ tuo *on* helppo : t. o. h. — ¹⁵ kk:ssa seuraa kaksi tyhjää sivua, joilla on samalla käsialalla : »seuraavalla sivulla». — ¹⁶ |Enkeli| elon : e.

- meni aittahan mäellä
 vaski vakka kainalossa,
 vaski avain vakkasessa.
- 5 Tuoltapa tulee Klaus Kurki.
 »Mistäs tunnet Klaus Kurjen?»
 »Tunnen tuiman käytännöstä,
 jalan jalan heitännöstä.»
 Klaus tuo mäelle tuli
- 10 sadat miehet saattamassa,
 sadat satula hevoset,
 miehillä kulta kannukset. 12. [mieh]et [k. kannuks]issa
 hopia helut hevosilla. 13. hevot hopia heluissa
- »Onko teillä neityttä myydä,
 15 piikaa vasteeni pidetty?» 14. [O. t.] neittä [m.]
 15. [piikaa] pidetty minulle
 [piika vasteeni pidetty]
 [piika pidetty minulle]
- »Hepo meillä mäellä myydän,
 kartanolla luukaviat, 16. [He]voiset [mäellä myydä]än
 vaan ej piikaa pihalla, 17. [l. k.]
 18. [v. e. p. p.] myydä³

Lönnrot tapansa mukaan on mitä runsaimmin sirotellut tähänkin kappaleeseen. Muutoksissa ja lisäyksissä käytetyistä julkaisutavoista huomautettakoon seuraavaa: 1:o jos säettä on vain numeroimalla muutettu, osotetaan se hakasissa oikealla puolella numeroilla, milloin ei mitään epäselvyyttä synny; muuten julkaistaan säe uudelleen hakasissa kokonaan tai alkukirjaimin; 2:o kun säe on kokonaan uudelleen laadittu ja edellinen poistettu, julkaistaan se kursivoituna; ellei edellistä ole samalla poistettu, painetaan vaihtoehtoinen säe kursivoimatta; 3:o kun korjauksia ja muutoksia säkeissä on tehty päälle tai yläpuolelle, poistamalla aikaisempia muotoja, osotetaan se oikealla kädellä kursivoituna hakasten ulkopuolella; ellei aikaisempia kohtia ole poistettu, on muutosehdotukset kursivoimatta; kun säettä on useampaan erään muutettu, julkaistaan muutokset siinä järjestyksessä, kuin ne näyttävät alkuperin tehdyiltä; milloin selvyys ei välttämättä vaadi, ovat hakasiin otetut vain alkuperäisen säkeen sanojen alkukirjaimet; 4:o alkuperäisten säkeitten väliin lisätyt säkeet on kursivoitu ja merkitty kirjaimilla a, b, c jne. sekä sen säkeen nr:lla, jonka jälkeen ne ovat kirjoitetut; 5:o jos säe on muutettu vain kirjaimia pois pyyhkimällä, julkaistaan säe uudelleen hakasissa muutetussa asussa muutetut sanat kursivoituina (vrt. 15. säettä); 6:o jos korjaukset ja lisäykset ovat lyjykynällä tehdyt (jotka näyttävät ikänsä puolesta myöhäisimmiltä), merkitään säkeen loppuun kursivoitu L.; lyjykynäkorjaukset alkavat vasta 105. säkeestä; näihinkin muutoksiin nähden ks. myös edellisissä kohdissa mainittuja selityksiä; 7:o jos jotakin erikoista on ollut joihinkin korjauksiin nähden huomautettavaa, on se hakasiin petitillä painettu tai alahuomautuksessa selitetty. — ³ Lisäys pyyhitty uudelleen.

- eikä kaupita kartanolla;
 20 kyll' on meillä tupiakin,
 tupa meill' on yljän tulla,
 tupa tulla, toinen mennä,
 talli meill' on hevoset panna,
 vaja varsat valjastella,
 25 naula meill' on satulat panna,
 laskea hevoisten helut.»
 Klaus tuo tupahan tuli,
 miekallans' oven avasi,
 tupellansa kiini tunki.
 30 Elinan viisi veljestä
 istuit kaikki pöydän päässä,
 nousit kaikki seisohellen.
 »Onko teillä neityttä myydä,
 piikaa vasteeni pidetty?»
 35 »Ej ole meissä neittyin myyjää
 eikä naisten naitajata,
 astu toiseen tupahan,
 kysy ensin äidiltäni.»
 Klaus tuo kävi käskettyä
 40 tuonne toiseen tupahan:
 »Onko teillä neityttä myydä,
 piikaa vasteeni pidetty?»
 »Pijat meill' on pikkaisia,
 kaikki keskeen kasvavia.»
 45 »Olispa tuo vähä Elina,
 nuori nainen naitavalla.»
- [v. e. piik]aa⁴ pienintäkälä]n
 [v. e. p.] huonompa[a]k[an].
 [v. e. piik]a [huon]oinkaan
 19. [kartanolla kaupita]ne⁵
 20. löytyypä talossa tässä
 20 a. tupiakin tultavia
 21. yks' [on] tupa [yljän tulla]
 22. [toinen tupa mennä] yljän
 22 a. löytyypä talossa tässä
 23. [t. m. o. hevo]t¹ [p.]
 26. [hel. l. hev.]
 27. [Klaus tuo tuli tupahan]
 28. [o. m. a.]
 30. [viisi v. E.]
 32. [n. k. seis]o]allen
 33. [O. t. neit]tä [m.]
 34. [p.] pidetty minulle
 [piika pidetty minulle]
 35. [E.o.m. neit]s[yin myyjä]
 36. [e.n. naitta]oa
 [e. n.] naittelia
 39. [Kl. kävi] kiiruhusti
 40. meni [toiseen tupahan]
 42. [piika] pidetty minulle
 44. [kaikki] vielä [kasvavia]
 [kasv. k.v.]
 45. Ompa teill' Elina nuori
 46. neitsyt kaunis [naitavalla]
 46 a. sepä myyjkäätte minulle

⁴ Epäselvä korjaus. — ⁵ Korjattaessa säettä toinen *t* jäänyt merkitsemättä p. o. [kaupit]t[a]ne.

- »Ej taida vähä Elina
 panna työhöön palkollista,
 ruokkia isoo pereettä,
 50 katsoo isoo tarhakarjaa.»
 »Kyll' on mulle Kirsti piika,
 joka panee työhöön palkollisen,
 ruokkii myös ison perehen,
 katsoo ison tarhakarjan.»
 55 Tuopa vähä Elinainen,
- vaka neittonen vastaapi:
 »Kyll' on sulle Kirsti huora,
 joka mun poltattaa tulella,
 pahoin päiviin kuolettaapi.»
 60 »Ej ole Kirsti kiivas piika
 eikä huora huonessani,
 vaan on töissä toimellinen,
 saattavainen sanoissansa,
 siksi kauan siellä ollut,
 65 kauan karjani katsonut,
 pannut työhöön palkollisen,
 laittanut ru'an pereelle.»
 Kukas hullu, muu kuin piika,
 jollej hullu, niin on himmi
 70 otti kihlat, anto kättä,
 käsi Klauksen povessa,
 kävi Klaun kartanolla.
 Kirsti katseli klasista,
 välkisteli västäröistä.
 75 »Oh jos sitäkin olisis,
 joka tuon välin pahennais.
 saataisi asiani entiselle.»
 Vuosi vuodelle kuluupi
 eikä kuulunut kylissä
 80 eikä nähty naapureissa
 tuon välin pahentajata,
 menettäjä mielisuosion
56. [vaka]isesti [vastaapi]
 Sanausa sano v⁶
 57. [k. o. sull]a [K. h.]
 58. [j. m. poltatt]isi⁸ [t.]
 59. [pahoin päivin kuoletta]isi
 61. [e. h. huones]s[ani]
 63. [s.] askarei[ssansa]
 64. [s. siellä k. o.]
 65. [k. k. kats]ellut
 67. [r. l. p.]
 [71. ja 72. s. numeroilla osoitettu päin-
 vastaiseen järjestykseen.]
 73. [K.k. lasista]
 76. [joka] joutuisi [väli]hin
 77. [sa]isis [asia]t [e.]
 78. [V. vuodel]ta [k.]
 79. vaan ej [k. k.]
 80. [e. n. naapur]issa
 82. [m.] hyvän mielten⁹ [?]

⁶ = vakaisesti? — ⁷ kk:ssa pieni alkukirjain. — ⁸ Korjausvirhe. p.o. [poltat-
 ta]isi. — ⁹ Molemmat sanat epäselviä.

- eikä toista tarvittukan
Kirstin ollessa kotona,
85 huonehessa häijyn huoran
Sala sano Klaukselle:
»Uolevi emännän makasi!»
- Tuopa tuohon vastahapi,
puhu suusta kiivahasta:
- 90 »Jospa tuottelet todeksi
mitäs saattelit sanoiksi,
sinunpa mä silkissä käytän
Elinan tulella poltan,
viisi verkasta hameetta
95 annan kaikki käydäksisi
ennen kuin Elina prouvan,
kantaakses' avaimet annan
ennen kuin Elina prouvan
lukut lupaan lukitakses
100 ennen kuin Elina prouvan.»
»Ohoh Klaus kultaseni
mene Aumasten ladolle.
- pikku niittusten nimille,
ole kauas keräjille
105 menevänsä pohjanmaalle.»
Klaus kävi¹⁰ kammarihin
etehen Elina prouvan:
- »Ohoh vähä Elinani
käärä säkkihin evästä,
110 voita pikku vakkasehen,
- käsky kävi keräjille,
mennäkseni pohjanmaalle.»
»Oh mun Klaus kultaseni
83. [e. t. tarvittuk]kuan
- 87 a. *hyvän rouva!*ⁿ¹ *renki häijy*
88. [t. t. vasta]j[api]
89. *sano* [suusta k.]
[sano] varsin suutuksissa
92. vielä sun verassa käytän
94. [v. v. *hameetta*]
95. [k. a. *käydäks*]e[si]
96. [e. k. E. *rouvan*]
100. [e. k. E. *rouvan*]
102. *astu* [A. 1.]
aju [A. 1.]
105. [menevä]si [p.] L.
107. *meni* [Elina]n *etehen* L.
puhui [Elinan] *edessä*
108. [Oh] *mun* [v. E.]
109. [käär]i [s. e.]
110. *viillä* [voita v.]
[109. ja 110. s. numeroilla osoitettu päin
vastaiseen järjestykseen.]
111. [k.] *tuli*¹¹ [k.]
113. Älvös¹² Klaus Kultaiseni L.

¹⁰ Kirjoitusvirhe, p.o. kävi. — ¹¹ Ei *piti* kuten Hämeen muistom. II. — ¹² Äl|ös|:
Alf|ös.

- älä tuolla kauvan viivy, 114. [t. k.viivy]ttele *L.*
 115 viikot on viimeiset käsissä, 115. viimeiset on mulla viikot¹³
 päivät viellä viimeisemmät, 116. [p.] varsin v.]
 älä tuolla paljoo puhu, 117. [älä] paljolta¹⁴ puheile¹⁵ *L.*
 puhu puolilta puhejas, 118. [p. p. puhe]si *L.*
 [p. p.] sanasi *L.*
 puhu toiste toinen puoli,
 120 älä tuolla joukoissa juo, 120. [ä. t. j. j.] toisten
 [ä. joukossa j.] miesten *L.*
 juo vaan puolilta janojas, 121. [j. v. p. jano]si *L.*
 juo sitte toiste puoli, 122. [j. t.] toinen [p.] *L.*
 älä uloos tieltä astu, 123. [ä] pojes [t. a.] *L.*
 astu puoli saappahissa.
 125 astu toiste toinen puoli.»
 Klaus tuo¹⁶ kävi¹⁶ kammarista 126. [Kl.] [kävi k.]
 126 a. otti parahän satulan
 b. heitti selkään heroiselle
 ajo Aumasten ladolle,
 pikku niittusten nimille.
 Krsti tuo kotahan kävi 129. [K. t. k.] meni *L.*
 130 pienten vaatein pesolle,
 paitain Elina prouvan.
 Elina kodan kohella 132. [E. k. koh[a]lla] *L.*
 kuuli kovan kolkutuksen,
 paukkinan pat[al]jen luonna.
 135 »Oh mun Kirsti piikaseni
 älä kolki niin kovasti,
 minun pieniä vaattejani, 137. pienoisia paitojani *L.*
 [pait. pien.]
 ej net ole täällä saadut, 138. [e. n. o. t.] teldyt
 vaan on äitini kutonut.»
 140 Kirstipä tuohon mutkan
 muisti
 kolkei vielläkin kovemmin 141. [kolk]k[i v. k.] *L.*
 prouvan pieniä vaatteja, 142. paitoja Elina rouvan
 142 a. sekä muita vaattehia

¹³ Alkuperäisestä poistettu vain säkeen kaksi ensi sanaa. — ¹⁴ Lyijykynäkirjoitus hyvin haalistunut, voinee lukea myös: *paljosta*. — ¹⁵ Voisi ehkä lukea *puheele*. Vrt. Lönnrot S 52, *puheilla*. — ¹⁶ yl. lyijyk. kirj. : m.

- huora tuo huoppia virutti,
polti puolilta poroksi. 144. [polt]ti [p. p.] L.
- 145 »Huora häijy kiukkubinen
älä kolki niin kovasti
minun pieniä vaatteejani, 147. [m.] raukan [v.]
paraita paitojani
- älä portto polta niitä.» 148. [ä. p. niitä polta]
- Huorat nuot hyvätkin piijat 149. [Huorat]pa [h. piiat]
- 150 vaan ej porto puolettakan. 150. *porttoja ej* [puolet]kahan L.
- Elina tuo kodasta kävi 151. [E.] [k. k.] L.
- pahoin mieliin kammariinsa 152. [p. *mielin* k.]
- itteksensä siellä itki. 153. [itt]‘ellensä’ [s. i.]
[itki s. i.] L.
- Tuon‘n’lepa tuo Kirstikin’ tuli
- 155 huora häijy hävitöinen.
- »Oh mun prouva kultaseni
pitäkäm pienet pitoiset, 157. [pitäkäm pitoiset pienet] L.
- kansa kempit kesta pidot
isäntämme pois ollessa 159. [p. o. i.]
- 160 niinkuin ennenkin on tehty,
ottakamme orja työstä, 161. [ottaka]a[mme o. t.] L.
- häijy härkäjen perästä.»
- »Oh mun Kirsti piikaseni
tee sä itte mitäs tahdot, 164. [tee]ppäs [itte] *kuingas* [t.] L.
- 165 iske ensin muut tynnyrit, 165. [i.] *muita* [tynnyrit]ä L.
- iske kaiketkin tynnyrit,
älä iske sitä tynnyrii, 166 a. *jätä yksi iskemättä*
- joka on pantu minua vasteen.» 167. [ä. i. tynnyri]ä L.
- Kirstipa¹⁷ tuohon mutkan
muisti 168. [j. o. pantu]na [minu]lle L.
- 170 iski ensin sen tynnyrin¹⁸
piti kempit kestopidot,
juotti joukon, joi itekkin,
iski ensin sen tynnyrin, 173. [e. i. s. t.] L.
- joka oli pantu¹⁹ prouvaa vasteen. 174. [j. o. p.] *Elinialle* L.

¹⁷ Kirjoitusvirhe, p.o. *Kirstipä*. — ¹⁸ Lönnrot (puhtaaksi kirjoittaessaan) kirjoittanut 170. säkeen liian aikaisin, jonka vuoksi pyyhkinyt sen pois useilla vino-viivoilla. — ¹⁹ *pantu* sanan yläpuolelle kirjoitettu ensin *rouva* lyijykynällä, mutta poistettu sitten.

- 175 »Oh mun Kirsti piikasen,
toisin teit, toisia käsikin.» 176. [toisin teit toisi]n [käskin] L.
Jopa aurinko aleni
taivahalla tasasella
laski läntehen levolle,
- 180 Kirsti kävi kammarihin
etehen Elina prouvan: 181. *meni* [Elina]n [e.] L.
»Mihees prouva maata menne,
että sianne soiton,
Uotin uuteen tupahanko
- 185 ylimmäisen portin päälle?»
»Raskas siell' on raskaan
maata,
raskas siell' on raskaan nosta 187. nosta vielä vaikeampi L.
Uotin uudessa majassa,
tuvassa tuntemattomassa.
- 190 Tee vaan Klauksen tupahan,
paremmat on tutut paikat.
Miekat siell' on välkkäväiset,
raudat siell' on hohtavaiset,
pyssyt siell' on paukkuvaiset.
- 195 Miekat miehillä sodassa
vaaroin veriset välkkyvät, 196. [vaaroin välkkyvät veriset] L.
siellä raudat raatelevat,
siellä pyssytkin paukkuuvat, 198. [s. p. *paukkuvat*]
[s. p.] pauhajavat
[*pyssyt*]*pahat* [paukku]ile-
vat L.
[p. p. pauhajavat.]
- seinällä ovat sidotut,
200 väsynneenä väijymästä.
Tee siis sinne yösianni,
pane kaksin villavaipat,
pane kaksin vuodiliinat[!]
pane kaksin päänaluset,
205 pane kaksin lakanatkin.»
Kirstipa¹⁷ tuohon mutkan
muisti,
pani viidet villavaipat,

- pani viidet vuodiliinat,
 pani viidet päänaluset,
 210 pani viidet lakanatkin.
 »Oh mun Kirsti piikaseni,
 toisin teit, toisia käsikin.»
 Kirsti kävi kammarista,
 meni Uolevin majalle:
 215 »Uolevi ylimmäinen trenki, 215. [Uolevi]' y. [renki.]
 prouva teitä sinne käsiki.» 216. [rouva t. s. k.]
 »Mitästä mä tuolla tehne,
 totta mä tuonne sentän käyne.» 218. [t. m. t. sentä]ä[n k.] L.
 Kirsti pikemmin perässä
 220 yhdeksät lukut lukitsi,
 sadat teljet teljetteli.
 Juoksi Aumasten ladolle,
 pikku niittusten nimille:
 »Ohoh Klaus kultaseni,
 225 ompa Uolevi nytkin siellä, 225. [o[n [U. n. s.] L.
 luk'ut! ovein lukittuna,
 telkeet päällä teljettynä.»
 Tämä täältäpä tuleepi,
 228. [Tämä]pä [tuleepi täältä] L.
 kiiwas²⁰ kiurutti kotia
 230 alla päin pahoissa mielin,
 tulen tuohescen sytytti, 231. [t. tuohel]hen [s.] L.
 pisti tervaksen tiilihin, 232. *toisen*[?] ²¹ *tulen tervak-*
sehen L.
 valo valkeen nurkan alle. 233. *a. alle tiilien asetti* L.
 Sauvu suitseepi tulinen,
 235 liekki tuima leimahtelee,
 polttaa huoneu huonehelta.
 Viell' on paikka palamata,
 viell' on Elina elossa.
 Laski lapsensa pienuisen 239. [L. l.] vakaisen²² L.
 240 itkeväisen ikkunalle.
 »Ohoh kultan, Klaus kultan,
 älä polta poika lastas,

²⁰ Puhtaaksi kirjoittaessaan Lönnrot alkanut ensin seuraavaa säettä: *allap.*,
 jonka päälle korjannut. — ²¹ Sana on kks:sa hyvin epäselvä. — ²² Voi myös lukea:
vähäisen.

vaikkas poltat pojan tuojan,
älä sormustas kadota,

245 vaikkas kantajan kadotat!»

»Pala portto poikineskin,
mailman lautta lapsineskin,
ej se ole minun poikan,
vaan on ison Uolevin poika!»

250 Kirsti tuo puodiuu poikesi,
sieltäpä tuo kruutia kanto,
kanto Klauksen kätteen.

»Pane panni pahoja jauhoj
terva tynnyrin sekahan,

255 että paremmin palaisis.»

Tuopa tuolta Elina prouva
varo Uoti veljetänsä.

»Ohoh Uoti oma veljen,
mene käske äitinni tänne,

260 pyydä joudulla tulemaan,
puhu paremmin kuin onkan.»

»Oh mun muori kultaseni,
tyttärenne teitä kutsu,
pyysi joudulla tulemaan.»

265 Kuin tuo puki puukuansa[!]
puki kaikki eestakaisin.

»Voi miuua, vaivasta vaimoo,
kuinka hameetin hameeni,
hameetin²³ kaikki eestakaisin,

270 kuinka liekän tyttäreni?»

»Hyvin kyllä, muori kulta!»

»Voi minua, vaivasta vaimoo,
kuinka sukin sukkiani,
sukin kaikki eestakaisin.

275 kuinka liekän tyttäreni?»

»Hyvin kyllä, muori kulta!»

»Voi minua, vaivasta vaimoo,
kuinka kenkiin[!] kenkiäni,
kenkiin[!] kaikki eestakaisin.

280 kuinka liekän tyttäreni?»

²³ |k|ameetin : hameetin.

246. [P. p. poikines]i L.

247. [m. l. lapsines]i L.

- »Hyvin kyllä, muori kulta!»
 Tuli tielle edemmäksi,
 sauvu Laukosta näkyypi,
 tuli Klauksen kartanosta. 284. *sauvu* [Kl. k.]
- 285 »Voi minua, vaivasta vaimoo,
 sauvu Laukosta näkyypi,
 sauvu Klauksen kartanosta,
 mitäs tuolla tehtänekän,
 kuinka liekän tyttäreni?»
- 290 »Hyvin kyllä, muori kulta,
 sikoja siellä lahdattihin, 291. *lampaia* [s. l.]
 sikoja siellä korvettihin,
 kukkoja siellä kuukattihin,
 kanoja siellä kaltattihin,
- 295 pienen prinsin ristiäisiksi,²⁴
 pienen poikasen poluksi,
 poika lapsen polkumiksi.»
 Kuin kävi Klauksen karta-
 nolle
 laski kohta polvillensa,
 300 maahaan vävynsä²⁵ etehen.
 »Ota pois tuo tuolta tulesta,
 vaka vaimo valkehesta!»
 »En ota tuota tulesta,
 porttoo pojes valkehesta,
 305 siksi valkeen viritinkin,
 hyvän huonehen hävitin.»
 »Anna mennä muille maille
 elkeänsä piilomahan,
 töitänsä häpelemään.»
- 310 »Olkon siellä, Uolen huora, 310. [Olko]o[n s. U. h.]
 palakohon poikain portto!»
 »Ohoh vähä Elinani
 mahdois olla mielin kielin, 313. [m. o. mieli]in [kieli]in
 mieliin kieliin porton kansa, 314. [mieli]in [k. p. k.]
- 315 kärsiä Kirstin⁷ kiukkuja.»
 »Ohoh oma muori kultan,
 ej ole syytä vähintäkän,

²⁴ Kirjoitusvirhe, p.o. *ristiäisiksi*. — ²⁵ Samoin, p.o. *vävynsä*.

- neulaa silmätöntäkän,
 tein kaikki, mitä taisin,
 320 tein päälläkin vähäsen.»
 Se oli meno parahan prouvan,
 nuoren Elina emännän,
 kansa kauniin kasvoiltansa, 233. *sekä* [kaun. kasv.]
 että töissänsä taitavan. 324. [e. töissä] [taitava] *isen*
- 325 puhtaan aina puheissaan,
 siivon puoli sanoissakin. 326. [s. p. sanois]s[sakin]
- Kauan kaipaa kansa kaikki,
 itkee sinua alalliset, 328. [i.] alhaiset sinua
 ikävöitsee ylemmätkin. 329. [i.] ylhäisetin
- 330 Olis ottanut hyvästi 330. [O.] *jo*²⁶ [o. h.]
 itkevältä äidiltänsä,
 vaan *jop*²⁷ raukesi raukka,
 lenti liekkien sisähän
- rinnalle poikainen pieni. 33. a *rajoi valkehen*²⁸ *peräti*
 334. [r. pieni p.] *porella*²⁹
- 335 Se oli meno parahan prouvan,
 se oli hukka luonehenkin,
 kansa kauniin tavaran,
 sekä kullan kiiltäväisen,
 että hopian hohtavaisen. 339. [e. hohtava]n [h.]
- 340 Klaus tuo asu Kirstinensä⁷ 340. [Kl.] [a. k.]
 Uotin uudessa tuvassa.
 Kaikki kaikkiansa katovat:
 liiho puuntuupi pellolta 343. [l.] *kuihtui vainioilla*
 eikä kasva kauramaatkan, 344. [Säe ylipyyhitty.]
- 345 kulo poltti parahat paikat, 345. [k.] *metsiä kukisti*
 kuiva kukisti loputkin. 346. [Säe ylipyyhitty.]
 Hevoisia talli täynnä,
 nautoja navetto täynnä³⁰
 kuolit kaikki korsi suuhun,
 350 kaaduit kaurajen[!] nojalle.
- Klaus itki kynnykselle. 351. [Kl. i] *stu* [kynnyksell]ä
 sekä itki, että itki. 352. [sekä i] *stu* [e. i.]

²⁶ Kirjoitettu yläpuolelle ja vedetty viiva yli, joten käynyt epäselväksi. —
²⁷ *jop* : *jopa*. — ²⁸ yl. [valk] *ian*¹. — ²⁹ Säkeen jälkeen kirjoitettu ja poistettu jäl-
 leen. — ³⁰ Kirjoitusvirhe, p.o. *täynnä*.

- Jesus äijänä käveli:
 »Mitäs itket, Klaus Kurki?»
 355 »Kyll on syytä itkemistä,
 siit' on sydämen' kipeä,
 ettän poltin puolisoni,
 357. [p.] *paraan* [puolisoni]
 syytin syleni täyden,
 359. valoin [Kirjotettu säkeen yläpuo-
 lulle, muutos jäänyt kesken.]
 vaimon valkeella valotin,
 360 poltin pienen poikaseni.
 Hevoisia³¹ talli täynnä,
 nautoja navetto täynnä,
 kuolit kaikki korsi suuhuun,
 kaaduit kaurajen nojalle³².
 364 a. *Jesus* [Sana jälleen ylipyyhitty.]
 365 »Kyllän tiedän Elina prouvan.»
 »Missäs on sitte Elina prouva?»
 »Ylimmäisesä taivaassa,
 366. [M. o.] [E. *rouva?*]
 kuuden kynttilän edessä,
 367. {Yl}ähällä [taiva]h[assa]
 Jesuksen jalkain juuressa
 369. [J.] sul'o'n sylissä [Sanat ylipyy-
 hitty.]
 [J. jalkain juuressa] *jumalan*
 370 pikku poikainen sylissä,
 Uolevi oven edessä.
 371 a. *Missäs liene Klaus Kurki?*
 Kyllä myös tiedän Klaus
 372. [K.] [t. Kl. K.]
 Kurjen.»
 »Missäs on sitte Klaus Kurki³³?»
 »Alammaises' helvetissä
 374. [Al]isessa [h.]
 [Al]ahalla [h.] [Molemmat kor-
 jaukset päälletysten.]
 375 kannukset vähän näkyvät,
 375. [k. v. *näkyvät*]
 jalat alta kiilustaavat.
 376. [j. a. *kiilustavat*]
 Kyllä viellä tiedän Kirsti huoran
 377. {k. *vielä* t. K. h.]
 alammaises helvetissä,
 378. [al]isessa [h.]
 alammaisen portin alla
 379. [al]immaisen [p. a.]
 380 pahnikoit'a¹ vähän näkyypi
 380. [pahniko]t [v. n.]
 silkit päihin sidottuna³³»

³¹ h evoisia : Hevoisia. — ³² Säkeen loppu e epäselvä, myöhemmin korjailtu selvemmäksi e:ksi. — ³³ S:e on pantu sulkuihin.

381 a. *kulta rihmat kiilustaapi*

Klaus tuo ajohon lähti
 pisti pillit säkkihinsä,
 soitti suolla mennessänsä,
 385 järähytti järven päässä,
 karahutti kankahalla.

Ajo päin sulaan merehen,
 aaltoihin upottikse.

388. *alle [aalto]jen syvien*³⁴

Se oli meno nuoren miehen,
 390 kansa nainehen urohon.
 Kirsti rakkina perässä.

Kirja on kirjoitettuna,
 löytyy Laukosta mäeltä.

Traditionen säger att händelsen, som förefallit i Vesilax Socken och på Laucko Säteri gård derstädes, timat vid sl. af 1600 eller vid början af 1700 talet — Elina var hemma ifrån Suomela By i samma socken 2 1/2 fjerdedels mil aflägsset öfver en del³⁵ af Vesilax sjön. Mera har jag icke bekant utaf traditionen — Aumas ladan och lilla ängen skola ännu kunna uppvisas. Byggningen skall hafva³⁶ stått nära den som nu är byggd 'på Laucko'.

3. [*Vesilakhti?*] *Lönnrot S 25**.

Tuntemattoman, käsialasta päät-
 täen oppineen henkilön, jonkun papin
 t.m.s. muistiinpano¹.

Weisu.

V: 1:

Elinainen neijtsy² nuori,
 meni ajtahan² mäelle,
 vaski² vacka² kainalossa,
 vaski avain vackaisessa².

V: 2:

5 Tuolla pa Klaus tule.
 »Mistäs³ tunnet Klaus Kurjen?»

Tulemmosta tunnen tujman,
 jalost jalan heitännöstä.»

V: 3:

Klaus ajo pihaan²,
 10 sadan² hevoisen² mjehen²
 kansa.

Mjekallansa oven² avais,
 tupellansa² kinni tunki.

V: 4:

»O minun muori² kuldaiseni,
 ongo neijtsyttä² myrä,
 15 pika² minua varten piretty?»

³⁴ *upottikse* jäänyt pyyhkimättä. — ³⁵ *yläp.:vik*, del alleviivattu. — ³⁶ *hava* :
 hafva.

3. ¹ Joutunut Lönnrotin haltuun jo varhain; hän lahjoittanut sen Suom. Kirj. Seuralle lokak. 25 p. 1872. — ² *kk:ssa* iso alkukirjain. — ³ *kk:ssa* pieni alkukirjain.

V: 5:

»Ej ole neijtsyttä² myrä,
 pijatt² on vielä piskuisia,
 kansa kesken kasvavia.

V: 6:

Tupa on mejl yljän² tulla,
 20 toinen tulla, toinen mennä,
 talli² on mejl hewoiset² panna,
 naula on mejl satulat² laske,
 waja² warsat² valjutella.»

V: 7:

»Onpa tejlä vähä Elina.»
 25 »Ej³ taida vähä Elina,
 panna työliön palkollista²,
 kaite iso karja² tarha,
 ruockia iso perhettä².»

V: 8:

»Kyllä mull on Kirsti pika,
 30 joka pane työhön[!] palkolliset²,
 kaite iso karja tarha,
 ruocki myös iso perhettä².»

V: 9:

»Kyllä sull on Kirsti pika,
 joka mun tulesa poltta,
 35 kovin päiviin kuollettapi⁴.»

V: 10:

Elinan visi² velje²,
 istu kaieki pöydämpäsä².
 »Elina minun sisaren²,
 ejko muta ylpiämpä,
 40 kuin on Klaus Kurki?»

V: 11:

Ej ole hullu, mut kuin pika²,
 otti kihlat², annoi kättä,
 käsi Klauksen kädessä.

V: 12:

»Kirsti pika² kiukuhinen,
 45 mitäs kâlkittet kârassa²,
 paukotat patojen luox?»

»Huoran³ huopia virutan,
 pahan pârton vattehia.»

V: 13:

Kirsti katseli klasista,
 50 västärästä² välkytteli:
 »O jos sitä kin olis,
 joka ton välin pahendais!»

V: 14:

»Jos sen todexi tuotat,
 jongas sanaxi saatatt,
 55 Elinan visi² verkasta² hametta,
 ne sinun pitäxex,
 ennen kuin Elina frâfvan²,
 avaimet² sinun kantaxex,
 ennen kuin Elina frâfvan².»

V: 15:

60 Tuli käsky käräihin,
 käräihin Pohjanmalle,
 »Elinainen frâfva² nuori,
 säres säekihin ävästä²,
 voita kisson vackasehen².»

V: 16:

65 »O mun Klaus kuldaiseni,
 älä sjellä kauvan vivy,
 päivät vimmeiset käsissä,
 vikot vielä vimmeisimät,
 juo puoli sjemenyttäs,
 70 juo toisten toinen puoli,
 astu puoli sapahahasta²[!],
 astu toisten tojeu puoli.»

V: 17:

»O mun Klaus kuldaiseni,
 olepas meneväs käräihin²,
 75 joxe Aumasten larälle,
 pjenten² niittysten nimelle.»

V: 18:

»O mun frâfva² kuldaiseni,
 pitäkämme pjenet pitoiset,
 niin kuin ennen kin on piretty,

⁴ kuollettapi : kuollettapi.

80 isännän² pois ollesa,
ottakas me orja työstä,
häjyn härkä¹e¹n² perästä.»

V: 19.

»O mun Kirsti pikaiseni,
tehe itse mitäs tahdot,
85 iske kaikki mut tynnyrit,
mutta elä sitä iske,
kuin on minua varten pryätty.»

V: 20.

Kirsti tähän mutkan muisti,
tän pä hän esixi iski.
90 »O³ mun Kirsti pikaiseni,
toisa tehit, toisa käskin».

V: 21.

»O mun fräfva² kuldaiseni,
mingä mä sianne tehen,
tehen Ulovin utehen tupahan,
95 ylimmäisen hälvin pälle.
sjel on pyssyt paukavaiset,
sjel on mjekat² välkyväiset,
otan kahdet höyhen tynyt,
otan lina lakanat,
100 ja langa vaipan.

V: 22.

Ulovi ylimäinen trengi,
fräfva² teitä tupan käski.»
»Mitäs³ minä sjellä tehen?»
Meni³ hän sinne arvollansa,
105 Kirsti pikemmin perässä,
yhDEXätt lukut lukitti,
sadat teljet teljetteli.

V: 23.

Juoxi sitt Aumasten ladolle,
pjenten² uittysten nimelle.
110 »O mun Klaus kuldaiseni,
Ulovi emännän² makaisi.»
Tuli³ hän sjeldä

allapäin pahoisa mjelin,
syttytti tulen tuohen,
115 pisti valkian nurkan ale.

V: 24.

Elina fräfva² nuori,
laski lapsen aekunalle.
»Älä³ pälta poika² lastas,
vaikas pältat pojan tuojan,
120 älä sormustas² kadota,
vaikas kandajan kadotat.»

V: 25.

»Ej ole se minuun poikan,
van on se Ulovin poika,
pältan pärtön poikinensa,
125 kansa lauttan lapsinensa.»

V: 26.

»Ulovi minuun veickan,
menes muoriani² käskeni.»
»O mun muori² kuldaiseni,
fräfva² tejtä sinne kutsu.»

V: 27.

130 »Väi, väi, minua vaivasta vai-
mo,
vatetin² itseni edestakasin,
kuinga ljene tyttäreni?»
»Hyvin³ kyllä muori² kulda.»

V: 28.

»Väi, väi, minua vaivasta vai-
mo.
135 sauhu Laukosta näky,
sahu Klaun kartanosta².»
»Kanan päjat kaltatan,
lampaista² slahdatan,
pjenen prinsin² ristijäixi^{5,2}.»

V: 29.

140 Kuin hän sitten sinne tuli,
laski itsensä polvillensa,
oman vävynsä² etehen.

⁵ rist i äixi : ristijäixi.

»O³ mun Klaus kuldaiseni,
ota pois poika² tulesta,
145 vaka vaimo² valkiasta,
anna mennä muille maille²
töitäsä häpeilemän,
jälkiänsä pilomahan.»

V: 30.

»Älä van mun Klaus kuldän,
150 ota panni pahoia jauhoia,
terva² tynnyri lisäxi,
heitä tonne tulehen,
ehk se paremmin palane.»

V: 31.

»O mun Elina parkan,
155 mixex ollu mielin kielin porton
kansa.»

»O³ mun muori² kuldaiseni,
mitäs on tehty väryttä,
värtti neulan silmättömän?»

V: 32.

Klaus istu kartanolla².
160 sekä suri, että itki.
Jesus äijänä² käveli.
»Mitäs³ itket, Klaus Kurki?»
»Kyl³ on sytä[!] itkemistä:
sytytin syleni täyden,
165 vaimoni² valkian vajotin.
Talli täysi hevoisia²,
navett¹⁰ täysi eläimiä
kaieki kuoli korsu suhun,
katu kauraien² noialle.»

V: 33.

170 Kyllän tiedän Elina frofvan².»
»Missä³ on Elina frofva²?»
»Ylimmäises Ymmärkissä,
pieni poikainen² sylissä,

kuren² kyntilän edessä,
175 Ulovi oven edessä.

V: 34

Kyllän tiedän Klaus Kurjen.»
»Missä³ on sitt Klaus Kurjen[!]?»
»Alimmaises helvetissä²,
alimmaisen portin alla,
180 kannuxet² vähän näky,
jalat alta kilusta.»

V: 35.

Kyllä tiedän tiedän[!] Kirsti
huoran.»

Missä[!] on sitt Kirsti huoran²[!]?»
»Alimmaises³ helvetissä²,
185 alimmaisen portin alla,
pallmikot vähän näky,
jalat alta kilusta.»

V: 36.

Klaus sitt lähti menehen,
pisti pillit säckihinsä²,
190 soitti suolla mennessänsä,
järähytti järvenpässä²,
kaiahutti kangahalla².
Toi³ oli meno nuoren miehen,
kansa nainen urohon;
195 Kirsti rackina² perässä.

Slut.

4. [Vesilähti?] Lönnrot S 33*. —

Tuntemattoman, jonkun oppineen
henkilön muistiinpano¹.

Elina neitty² aittahan² meni,
Vaski vaakanen² kädes,
Vaski avain² vaakases².
Clavus vastahan tuli:
5 C:³ »Oliskos teillä neittä² myydä,

4. ¹ Ollut Lönnrotin hallussa; hän lahjoittanut sen Suom. Kirj. Seuralle lokak. 25 p. 1872. — ² kk:ssa iso alkukirjain. — ³ n: b: [= nota bene] C: Clavus — M: — Elinas Mor — E: Elina — K: — Kirsti —. Mp. selit.

Pika pidetty minua vasten²)
 M: »Ej neittettä² mäellä myydä,
 Eikä kaupita kartanolla²,
 Kyll on minul tupiakin²,
 10 Toinen tulla, toinen mennä.»
 Clavus toj tupahan² tuli.
 Elinan vijsi² veljestä
 Istu kaikki pöydän pääsä,
 Nousit kaikki seisovalle.
 15 E: »O! mun muori² kuldaiseni,
 Älä minua Clavull anna!»
 M: »Mistäs sinä Clavun tunnet?»
 E: »Tulenosta tunnen tuiman
 Jalon jalan heitanosta.»
 20 Mjekallansa oven² aukais,
 Tupellansa kijni lyekäis.
 C: »O! mun muori² kuldaiseni²
 Ongos teillä neittä² mydä,
 Pijka pidetty minua vasten²)»
 25 M: »Pjenet on minulla pijat,
 Tyttäret kesken kasvaneita.»
 C: »Omba teillä vaha⁴ Elina.»
 M: »Ej voj vaha⁴ Elina
 Pitä perhettä suurta,
 30 Katso suurta karja tarha,
 Panna työhön pallkollista.»
 C: »Kyll on mulla Kirsti pijka
 Joka pitä peren² suuren,
 Pane työhön palkollista
 35 Katto suren karja² tarhan.»
 E: »Kyll on sulla Kirsti pijka,
 Joka mun tulessa poldatta,
 Pahoin päivin kuoletta.»
 Mutta kukas muut kuin flicka
 raucka
 40 Otti kihlat. andoj kättä
 Käveli Clavuxen kartanolla²

Käsi Clavuxen kädes.
 Kirsti pijka⁵ klasisa katteli
 Värkisteli västärillä.
 45 K: »O! ho— mistäs sekin tulis,
 Joka tuon välin pahennais.»
 Meni oitis Clavuxen tygö.
 K: »O mun Clavus kultaiseni,
 Olovi frouvan⁶ kansa yhtä pitä.»
 50 C: »O! mun Kirsti pijkaiseni,
 Josas tuottelet todexi,
 Mitäs saattelit sanoxi,
 Elinan tulessa poltan,
 Sinun sitt verasa käytän.»
 55 K: »O mun Clavus kultaiseni
 Ole kauvas menevänänsä
 Pohjanmaalle karejähän^{2,7}
 Aj'a¹ Amma's¹ten[!] ladolle,
 Pjenden nijttusten perällä,
 60 Nijnbän tuottelen todexi.
 Mitän saattelin sanoxi.»
 C: »O! mun vähä Elinan
 Sääli säckihin evästä.
 Pane voita vackaseen²,
 65 Lijkkiö sijan liha
 Ja karpio kanan munia
 Minun kauvas mennäxeni,
 Pohjanmaalle kärejihin.»
 E: »O! mun Clavus kultaiseni²
 70 Puhu puolilla sanoilla.
 Anna toisest toinen puoli,
 Nijns kauvan elä saat
 Pohjan noittajen² seas.»
 Clavus toj ajohon lähti,
 75 Ajoi Ammasten ladolle²,
 Pjenden nijttusten perällä.
 Kirsti toi pykillä meni,
 Frouva sitt randahan tuli:

⁴ Kirjoitusvirhe. p.o. *vähä*. — ⁵ pika : pijka. — ⁶ frouvan: frouvan. — ⁷ Kirjoitusvirhe. p.o. *Kärejähän*.

- E: »O! mun Kirsti-pijkaiseni,
 80 Älä klappa nijn kovasti,
 Minun finiä vaateitani,
 Ej ne ole täälä saatu,
 Vaan mun muorini² kotona.»
 »O! mun Kirsti pijkajseni,
 85 Älä klappa nijn kovasti,
 Minun finiä väteitani,
 Ej ne ole ole[!] täällä saatu,
 Vaan mun muorini² kotona.
 Älä klappa, Kirsti huora²
 90 Nijn kovin kovasti,
 Minun finiä vateitani
 Sill ej ne ole täällä tehdyt⁸,
 Vaan mun muorini² kotona.»
 K: »Olispa mun lukua
 95 Vaieka parka palkollinen,
 Olet sinäkin² iso² emändä²,
 Ollut Olevin ohesa,
 Pitkä parran parmahissa.
 O! mun frouva² kultaiseni
 100 Pitäkämme pjenet pitoiset,
 Nijn kuin ennengin on pidetty
 Isänän pois ollesa.
 Ottakat me orjat² työstä
 Häijyen härkän² perästä.»
 105 E: »O mun Kirsti pijkaiseni
 Tee itse, mitäs tahdot,
 Iske kaieki muut tynörit²,
 Mutta älä sitä iske
 Kuin on mua varten prykätty.»
 110 Kirsti tähän mutkan muisti
 Tomba hän ensin iski.
 E: »O! mun Kirsti pijkaiseni²
 Tee mun sian portin päällä,
- Kaunihin kamarihin²,
 115 Pane kaxi korva tynnyt.
 Kaxi lijna lakanat²
 Ja kaxi villa vaipat.
 O mun Kirsti pikaiseni²,
 Eppäs tehnyt, nijn kuin käskein.
 120 Yxin panit korva tynyt,
 Yxin lijna lakanat²,
 Yxin villa vaipat.»
 K: »O mun frouva² kultaiseni²,»
 Olovi teitä tupahan kutsu.»
 125 E: »Mitästäs minä sjelä teen?»
 Meni hän sinne arvollansa,
 Kirsti kirusti peräsä,
 Yhdexän lucku lukitsi.
 Taka teljen² kymm[e]nexi⁹.
 130 Meni sitt Ammasten ladolle
 Picku nijttusten perällä.
 K: »O! mun Clavus kultaiseni
 Jopan tuottelin todexi,
 Mitän saattelin sanoxi,
 135 Olovi frouvan kansa makas¹⁰.»
 Clavus kohta kotia tuli,
 Pisti valken nurkan alle.
 Elina klasist sormens pisti.
 E: »O! mun² Clavus kultaiseni
 140 Älä kadota sormustas,
 Josas kadotat sormuxen² kanda-
 jan.»
 Clavus mjekan tupestansa otti
 Vetä oitis sormen² poieki.
 Vähä Elina tuvassa² rukoili:
 145 »Kaieki nurkat¹¹ palakon,
 Tämä vetta¹² vuotakon,
 Sixi kuin mä muorini² näen¹³

⁸ tehty[ä] : tehdyt. — ⁹ kymmexi : kymmenexi. — ¹⁰ Mustetta levinnyt niin, että on vaikea sanoa, onko luettava *makas*, *makasi* vai *maka* (s.o. *makaa*). — ¹¹ Lönnrot (?) pyyhkinyt sanan lyijykynällä ja kirjoittanut yläpuolelle: *paikat*. — ¹² Kirjoitusvirhe, p.o. *vettä*. — ¹³ nä [fin^l] : näen.

- Menepäs trengi² muorini² kotio, | 185 Ota panni pahoja jauhoja,
Käske häntä tänne tulla.»
150 Trengi toj Suomelan tuli:
»O! mun muori² kultaiseni
Frouva teitä Lauckohon kutsu.»
M: »Voj, voj, minua vaimo² valju | 190 Mahdoit olla mjelin kjelin
Kuingan suin suckiani,
155 Suin ain edestakaisin,
Kuinga ljene tyttäreni?»
»Hyvin kyllä, muori² kulda,
Kucko sjelä kuldatan[!]
Kana sjelä kaldatan,
160 Picku prinsin² pitoon.»
M: »Voj, voj, minua vaimo valju,
Kuingan puin pukujani,
Puin ain edestakaisin.
Voj, voj, minua vaimo valju | 200 Kaaduit kaurajen nojalle.
165 Kuinga ljene tyttäreni²»
»Hyvin kyllä, muori² kulda.»
M: »Kuingan levin lijnojani
Levin ain edestakaisin,
Kuinga ljene tyttäreni?»
170 »Hyvin kyllä, muori² kulda.»
M: »Aij, aij, Laukosta saukin²
suitse,
Savu Clavuxen kartanosta².»
»Lambaita slahdatan,
Sikoja korvetan²,
175 Picku prinsin² pitoon.»
Muori toj laski kontillensa
Oman vavyns[!]² eten.
M: »O mun Clavus kultaiseni²
Ota pois poika tulesta,
180 Vaka vaimo valkiasta,
Anna mennä nuille nuille
Töitäsä häpemän,
Jälkijäsä piloman.»
K: »Älä vaan mun Clavus kultan,
185 Ota panni pahoja jauhoja,
Terva tynnöri lisäxi,
Ehk se¹⁴ paremmin palane
Heitä tänne tuleseen!»
M: »O mun Elina kuldaiseni²,
190 Mahdoit olla mjelin kjelin
Huoran porton kansa.»
»Ej ole syytä pienindäkän
Ej edes neulan teräkän.
Tämä nureka palakoon,
195 Koskan muorini² näin!»
Ej sitt enä mitän menestyn
Laukosa:
Kuoli tallillinen² hevoisia,
Navetollinen eläimiä,
Kaicki kuolit korsi sūhun.
200 Kaaduit kaurajen nojalle.
Clavus Kurki, mjes kamala,
Sekä istu, että itki.
Jesus äjänä² käveli:
»Mitäs itket, Clavus Kurki?»
205 C: »Kyll on syytä itkemistä,
Vaivasa valittamista:
Poltin, poltin puolisoni²,
Sytytin hyvän sylini².
Kuoli stallinen² hevoisia
210 Navetollinen eläimiä²,
Kaicki kuolit korsi suhun,
Kaatuvat kaurajen² nojalle.»
Js: »Älä itke, Clavus Kurki,
Kyllän tjedän Elina frouvan⁶.»
215 C: »Kusast ombi Elina Frouva?»
Js: »Ylimäises taivalhisa²
Kunden kyntilän edes,
Kulda kirjainen² kädes,
Pjeni poikainen sylis,
220 Olevi oven edes.
Js: Kyllän tjedän Clavus Kurjen.»

¹⁴ Eh k'ä¹ : Ehk se.

C: »Kusast ombi Clavus Kurki.

Js: »Alimaises helvetisä²,
Vähän kannuxia² näky,

225 Pickaraista kumotta.

Js: Kyllän tjedän Kirsti huoran.»

C: »Kusast ombi Kirsti huora²»

Js: »Alimaises helvetisä²,
Vähän palmikoita näky.»

230 Clavus toj ajohon lähti,

Pisti pillit säckihinsä,
Soitti suolla² mennesänsä,
Ajoin päin sula merta.

Kirsti rackina² peräsä.

235 Toj oli meno nuoren² mjehen²

Kansa nainen urohon.¹⁵

5. *Vesilakti. Granlund, Gottlundin*
kok. n. 684. 1836¹.*

Claes Kurki.

Koko asia on tapahtunut Vesilahden pitäjässä. Claes Kurki² oli Laukon-kartanon haltia. Suomela² oli sen

talon nimi josta hän meni naimaan Elinaa.

Laukon kartano on soukalla maansuonella. Järvi on kahden³ puolen, ja koivumettää⁴ edessä ja takana. Emä kirkkoon lujetaan puoli penikulma, järvimatkaa, jossa myös Laukon muuri⁵ hauta on. — Nytt⁶ on se muutettu kappelin.

Suomela on Lihmon joen rannalla Etelään päin laukosta.

Elinan isäst⁵ ej tietä mitään, ej myös hänen äitensä⁵, ejkä viiden⁵ veljensä nimestä.

Elina neitty⁵ nuori

Meni aittahan mäelle.

Vaski vakka kainalossa.

Vaski avaan vakkasessa:

5 »Tolla tulee Klaus⁶ Kurki⁷.»

Mistäs tunnet Klaus⁶ Kurjen,

Jotes ennen ole nähnyt⁸?»

»Tulennosta tunnen tuiman.

Jalon jalaan heittännöstä⁹.»

10 Klaus Kurki ajo pihaan

¹⁵ Säkeet 235 ja 236 alkup. kk:ssa alleviivatut.

5. ¹ Hämeen muistomerkeissä II 2 s. 25 sanotaan: »Lisäyksessä olevat huomaukukset osottavat, ettei Granlund ole voinut tätä kirjoittaa ennen kuin vasta kenties 1840-luvun lopulla, vaikka hänellä on mahdollisesti ollut joitakuuta omiakin aikaisempia muistiinpanoja, joista hän on tämän yhdistellyt ja kirjoittanut puhtaaksi. Siihen aikaan, jolloin tämä on kirjoitettu, ei Gr. näytä edes käyneen Vesilahdessa, jossa hän oli viettänyt lapsuutensa 1800-luvun 2. ja 3. vuosikymmenellä. Tämä kappale näyttää tehdyn painatusta varten ja on ollut luult. alustava käsikirjoitus Turussa v. 1847 painetulle arkkiveisulle *Laulu Klaus Kurjen surmaamasta Elinasta*. Ks. tarkemmin tästä toisinnosta KROHNIN Kantelett. tutk. I 144—145.» Tästä Granlundin muistiinpanosta on Gottlund antanut tarkempiakin tietoja. Ks. POHJANKANERVO, Kalevalaseuran vuosik. 10 (1930) s. 148 ja alahuomautus, jossa sanotaan: Finl. Allm. Tidning v. 1862 n:o 158. Några historiska notiser om den i Finland fordome så celebra familjen Kurck Forts. fr. föreg. n:o) — — — Den legend, som jag 1836 erhöill däraf i Åbo under tecknad från folkets mun af Hr. Granlund, som själf var en infödd Vesilaxbo. — — — ² Sana kk:ssa alleviivattu. — ³ kaden : kahden. — ⁴ [ta'ka'] koivumettää : k. — ⁵ kk:ssa iso alkukirjain. — ⁶ kk:ssa pieni alkukirjain — ⁷ * [Tähtösellä merkityt alahuomaut. originaalin, muut toimituksen.] Sano Elina äidillensä. — ⁸ * [Kys vastasi äjtel: kysy äite. — ⁹ * Elinan vastaus.

Tuhansilla^{10,11} hevosilla;
 Klaus Kurki tuli tupaan
 Miekallansa oven⁵ avas.
 Tupellansa kiinni tuokkas.
 15 »Onko teillä neittyttä myydä,
 Piikaa mulle⁵ pidettynä^{12,2}»
 »Piijat on⁵ kaikki pikkusia
 Kanssa keskenkasvavia¹³.»
 »Anna se vähä Elina¹⁴!
 20 Joka auttaa avioksi.»
 »Ej taida vähä⁵ Elina
 Ruokkia isoo karja tarhaa,
 Pitää isoo perhettä,
 Työhön panna palkollista¹⁵.»
 25 »Kyllä mull' on Kirsti piika,
 Joka taitaa talon toimen,
 Ruokkia ison karja tarhan
 Pitää ison perheen,
 Työhön panna palkollisen¹⁶.»
 30 »Kyllä sull' on Kirsti huorra,
 Joka minun tulin polttaa,
 Kovin päivän kuollettee¹⁷.
 Tupa meillä on yljän⁵ tulla,
 Toinen tulla, toinen mennä;
 35 Naulat meillä on satulat panna
 Vajat myöskin valjutella¹⁸.»
 Elinan viisi⁵ velje
 Istu kaikki pöyrän päässä.
 »Kukas on hullu, muu kun pi¹ka

40 Vaikej hullu, mutt¹a¹ himmi,
 Otti kihlat, anto kättä
 Käsi Klauksen⁶ povessa.»
 Klaus Kurki⁶ kulkeen lähti,
 Meneen kahden kahtustansa¹⁹.
 45 Kirsti huorra keikutteli¹⁹,
 Västärältä väl¹k¹kytteli:
 »Joss sitäkin olis edes
 Joka tuonkin välin pahentas.»
 »O mun Kirsti⁶ piikaseni,
 50 Josas sen todeksi tuotat,
 Jonkas sanoksi nytt saatat.
 Sulle viisi verka hametta
 Ennen kuin Elina rouvan⁵,
 Sinun yhdeksän⁵ avaanta,
 55 Ennen kuin Elina rouvan⁵.»
 Kirsti huorra kiukkuhineu
 Kolisteli korasansa.
 »Mitäs kolkittet korassa,
 Paukutat patajen luoksi?»
 60 »Pesen huorran⁵ huopineita⁵
 Puolen porton⁵ vaattehia.»
 Huorria on⁵ hyvätkin piijat,
 Mutt ej portot⁵ puoletkaan.
 Kirsti huorra kiukkuhinen.
 65 Sano Klaus Kurjellensa:
 »Oleppas meneväs käräihin
 Käräille pohjan maalle²⁰.
 Juokse Aumasten ladolle

¹⁰ [sadan|tuhan|nin]: tuhansilla. — ¹¹ Säkeissä 11, 14, 16—18, 20, 22—24, 27—29, 32, 34, 38—41, 46, 48, 51—54, 65, 69, 71, 74, 81—82, 90, 92—95, 97, 99, 101, 103—108, 114, 116, 118, 123, 125, 126—130, 136—137, 139, 141, 149—150, 158—159, 161, 163—166, 168—171, 173—176, 180—181, 183—184, 187—188, 191, 195—196, 197, 200—201, 203—204, 206, 209—210, 212, 216, 221, 229, 236, on pieni alkukirjain. — ¹² *Kysy Klaus Kurki Elinan äidiltä. — ¹³ *Vastasi äite Kurjelle. — ¹⁴ *Sanoi klaus Kurki. — ¹⁵ *vastas Elinan Äite Claes Kurjelle. — ¹⁶ *Klaus kurjen vastaus. — ¹⁷ *vastasi Elina Kurjelle. — ¹⁸ *Claes Ku[r]jen vastaus. — ¹⁹ *Katteli Kateilla sillmin Laukon kartanon klasista Klaus Kurjen tuloo, Elinan kansa. — ²⁰ *Kirsti, (Kurjen jalka vaimmo) Oli kauvan aikaa sanonut Elinan yhtyyttä pitävän trengin kansa jota ej Kurki uskonut; muttia Kirsti lupasi sen todeksi näyttää jos kurjen piti pois

- Pienten niittysten⁵ nimille²¹.»
- 70 Klaus sano Elinalle:
 »Tuli käsky käräille
 Käräille pohjan maalle,
 Elina rouva⁵ nuori
 Sääli säkkihin evästä.»
- 75 »O mun Klaus⁶ kultaseni
 Älä tuolla kauvan viivy,
 Päivät on viimmeset käsissäni,
 Viikot vielä viimmesemmät²².
 Astu puoli saappastas,
 80 Astu toisten toinen puoli,
 Syö puoli evästä,
 Syö toisten toinen puoli.»
 Klaus meni menoansa.
 Kirsti sano Elinalle:
- 85 »Ohoo rouva⁵ kultaseni
 Pitäkäsme pikku pitoset
 Niin kuin ennenkin on tehty
 Isännän pois ollesa;
 Ottakamme orja työstä,
 90 Häijy härkäen perästä.»
 »O mun Kirsti⁶ piikaseni
 Tehe itte, kuinkas tabdot,
 Iske kaikki muut tynnyrit,
 Mutta älä sitä iske,
 95 Joka minulle on pantu²³.»
 Kirsti tähän mutkan muisti
 Sen hän iski ensimmäksi.
 »Oohoo Kirsti⁶ piikaseni
 Toisa telit, toisa käskin.
 100 Oohoo Kirsti⁶ piikaseni!
- Tehe minulle nytt sia²⁴.»
 »O mun rouva⁵ kultaseni!
 Mihinkäs sianne tehen?»
 »Tehe tupaan²⁵ pöyrän päähän,
 105 Pane kahdet liina rairit,
 Pane kahdet höyhen tynnyt,
 Pane kahdet liina vaipat,
 Pane kahdet nauha peitot.»
 Kirsti vei vallan toiset.
- 110 »Ulovi ylinen⁵ trenki!
 Rouva teitä tupaan käski²⁶.»
 »Mitäs minä tuolla lehen²⁷?
 Menenpä tuonne arvollansa.»
 Kirsti pikemmin perässä,
 115 Yhdeksät lukut lukitti,
 Sadat teljet teljetteli.
 Juoksi Aumasten⁶ ladolle,
 Pienten niittysten nimille:
 »O mun Klaus kultaseni!
 120 Ulovi emännän makasi.»
 Klaus lähti tulemahan
 Alapäin, pahossa mielin.
 Sytytti tulen tuoheen,
 Pani tulen tervakseehen,
 125 Laski valkeen nurkan ale.
 Elinainen rouva⁵ nuori
 Laski lapsen akkunalle²⁸:
 »O mun Klaus kultaseni!*
 Älä polta poika lastas.
 130 Vaikkas poltat pojaan tuojan!»
 »Poltan porton poikinensa,
 Mailman lauttan lapsinensa!»

menemän; jonka tähden hän lupasi mennä pohjan maalle, vaikkei mennytkään kuin niitty latoon, vähän matkaa laukosta. — ²¹ kk:ssa seuraa: |Elina Rouva nuori sääli säkkihin evästä|. — ²² *Elina oli raskaana; juri viimmesillä; — ²³ *ristiäs Juominen, joka oli hälle pantu. — ²⁴ *Elina tunsii itensä jo kipeeksi. — ²⁵ |Ylimm| tehe:t. — ²⁶ *kuin kirsti sai kipeen Elinan ma[a]ta lapsen vuoteeseen, juoksi hän Ulovia sinne käskeen, valehrellen Elinan häntä käskeneen. — ²⁷ Kirjoitusvirhe, p.o. *tehen*. — ²⁸ *Jonka hän siinä samassa oli saanut.

- Elinainen rouva⁵ nuori
 Kätensä hän pisti maalle:
 135 »O mun Klaus kultaseni!
 Älä sormustas karota,
 Vaikkas kantajan karotat.»
 Klaus katkas miekallansa
 Sormen poikki sormuksesta.
 140 Elinainen rouva⁵ nuori
 Sano viimeen veikollensa:
 »O mun veikko⁵ kultaseni!
 Menes käskeen äiteheni.»
 Veikko meni menoansa:
 145 »O mun äite⁵ kultaseni!
 Rouva teitä Laukkoon kuttu.»
 »Voi minua vaivasta vaimmo!
 Kuinka suin sukkiani,
 Suin noin edestakasin,
 150 Kuinka lienee tyttäreni²⁹?»
 »Hyvin kyllä, äite kultan.»
 »Voi, minua vaivasta vaimmo!
 Kuinka kengin kenkiäni,
 Kengin noin edestakasin,
 155 Kuinka lienne tyttäreni?»
 »Hyvin kyllä, muori kulta.»
 »Voi, minua vaivasta vaimo!
 Koska hamehrin hameitani,
 Hamehrin noin edestakasin,
 160 Kuinka liene tyttäreni?»
 Hyvin kyllä, muori kulta.»
 »Voi, minua vaivasta vaimo!»
 Koska tröijyn tröijyjäni,
 Tröijyn noin edestakasin
 165 Kuinka lienne tyttäreni?»
 Hyvin kyllä, muori⁵ kulta.»
 »Voi, minua vaivasta vaimmo⁶o!»
- Kuinkan myssyn myssyäni,
 Myssyn noin edestakasin,
 170 Kuinka liene tyttäreni?»
 Hyvin kyllä, äite kultan.»
 »Voi, minua vaivasta vaimmo!
 Kuunkan liitin liinastani,
 Liitin noin edestakasin
 175 Kuinka liekän tyttäreni?»
 Hyvin kyllä, muori kulta.»
 »Voi, minua vaivasta vaimo!
 Sauhu Laukosta näkyy,
 Sauhu Kurjen⁶ kartanolta,
 180 Kuinka liekän tyttäreni?»
 »Hyvin kyllä, äite kultan.»
 »Voi, minua vaivasta vaimmo!
 Tuima käry tulee täältä,
 Kuinka liekän tyttäreni?»
 185 »Hyvin kyllä, muori kulta!
 Kukon pojaat kultataan,
 Kanan pojaat kaltataan,
 Pienen pirtisten pitohin,
 Poika lasten polkusiksi³⁰.»
 190 Kun hän pääsi kartanolle
 Lankes polvellensa maahan
 Oman vävynsä eteen:
 »O³¹ mun Kurki kultaseni
 Ota pois Elina⁶ tulesta³²
 195 Jälkiänsä piiloomaan
 Töitänsä häpeilemään³³.»
 »Poltan porton poikinensa
 Mailman lauttan lapsinensa,
 »O mun Elina kultaseni,
 200 Mikses ollut mielinkielin,
 Mielin kielin portonkansan?»
 Kirsti vastas kiukkusesti:

²⁹ *vaikka ej poika puhunut äidellensä asia, niin oli äite kuitenkin peloosansa tyttärestänsä, ja tyhmistyksisänsä veti sukat nuriin jalkaansa niinkun sitte kaikki muutkin riepunsa. — ³⁰ *Ristiäisiksi. — ³¹ [Ota] O mun : O m. — ³² [tulesta] tulesta : t. — ³³ *sen hän sano kurjen mieliksi, saadaksensa elinan paremmin pois.

- »Mitäs on tehty vääryyttä,
Päälle neulan silmättömän?»
205 Kirsti huorra kiukusansa
Sano Klaus Kurjellensa:
»O muu Klaus kultaseni
Otta panni pahoja jauhoja,
Terva tynnyri lisäksi³⁴,
210 Elikä hän paremmin syttyne.»
Klaus istu tallin kynnyksellä,
Sekä istu, että itki³⁵.
Iesus harmaa takki tuli pihan:
»Mitäs itket, Klaus⁶ Kurki⁶?»
215 »Kyllä on syyssä itkemistä,
Vaivassa valittamista:
Syttytin syleni täyden,
Vaimmoni valkiaian vajotin.
Tallin täysi hevosia,
220 Naveton täysi eläämmiä,
Kaikki kuoli korsi suuhun
Kaatu kaurajen nojalle.»
»Kyllän tiedän Elina rouvan^{5, 36}.»
»Missäs on⁵ Elina rouva^{5, 37}?»
225 »Ylimmäises' ymmärkisä,
Ylimmäisen portin päällä,
Iesuksen jalkaiin⁵ juuressa
Kuuden kyntilän edessä,
Pieni poikanen sylissä,
230 Ulovi oven⁵ edessä.
Kyllän tiedän Klaus Kurjen.»
»Missästäs on Klaus Kurki?»
»Alimmaisessa helvetissä,

- Alimmaisien portin alla,
235 Vähän kannuksia näkyy,
Jalaat alta kiiluttapi⁵.
Kyllän tjedän Kirsti huoran.»
»Missästäs on Kirsti huorra?»
»Alimmaisessa helvetissä,
240 Alimmaisien portin⁵ alla.
Palmikoita vähän näkyy,
Jalaat alta kiiluttaavat.»
Klaus toi lähti ajamaahan³⁸,
Pisti pillit säkkihinsä,
245 Soitti suolla mennessänsä,
Kajahuttu[!] kangahalla³⁹,
Järähytty järven päässä⁴⁰.
Se oli meno nuoren miehen,
Ki[r]sti rakkina perässä.

Lisäys.

loss kurki, niinkun sanootaan, ajo vaunusansa parihevosilla Tuhnun vuorelta⁵ järveen⁵, niin⁵ oli Kirstilänsä⁶ ruottin neljännes peräsä juoksettava. Ja hyvän hetkahdoksen sai he molemminkin alas hypätessäsä, sillä⁵ vuori on jyrkkä, ja äkinäinen kumminkin neljän taikka viiden sylen korkonen veden pinnasta, en sittenkän ole korkeemmasta paikka[a] mitannut. Vuoren sisään käy järveltä isoo kolmiloppinen läpi Δ aluusta mahtus⁴¹ mies hevosen selääsä sisään, mutta vähittäin tule läpi mutkalliseksi ja pikkuseksi, että mjes tuskin mahtuu kontamalla. Vanhan⁶ puheen

³⁴ *kuin ej kurki ensimmäisellä viritöksellä saanut huonnetta viriämään, niin pani hän kirstin käskyllä jauhoja ja tervatynnyrin lisäksi, Josta sitten koko kartano palo. — ³⁵ *Kuin koko Laukon kartano hevosinensa päivinensä oli palanut ettei Kurjella enää ollut päänsä pistettävä, niin hän katu työtänsä itkemällä. — ³⁶ *Jesuksen vastaus. — ³⁷ kk:ssa Ruova, p.o. tietysti Rouva. — ³⁸ *Sanotaan kurjen istuneen vaunuinsa ja ajaneen parihevosilla Tuhnun Kalliolta alas järveen. — ³⁹ *|Apu| ampu pys[s]yllä lähteisänsä. — ⁴⁰ *ampu toisen kerran rannassa. — ⁴¹ |on s'on¹| mahtus : m.

jälkeen pitäs sen käymän Laukon kel-
larin saakka; mutta en minä sjellä ole
kennenkään kuullu pitkällä käyvän,
muuta kuin lävellä. Kerran olen itte-
kin lapsena siellä ollut toisen, vähän
mjehekkämmän kansa kuin itte olin.
Mutta kuin hän sano: »Joka^o sinne
pidemmältä menee viedän ijäksi, niin
ettei ikinä palaa.» Se pelootti minua
etten ole sen erän perästä sinne men-
ny⁴² vaikka se oli kotoni⁵ (*Hukian*)
maalla, parin kiviheiton päässä, Sieri-
mon⁴³ lahdessa, paatti valkamalla.
Sisäpuolelta on se pienillä kivillä las-
kettu hyvin siloseksi, ja sanotaan van-
haan aikaa asuneen siinä ihmisiä.
Pirun pesäksi on sitä kuttuttu, ja kuu-
luu vieläkin kuttuttavan.

6. *Vesilahti. Borenius (1986) 221.**
—79.

Hinsala. Juh. Taavetti Priijäri,
varakas talon omistaja, synt. 1824.
Oppinut virren parh[aa]staan] äitiltään.

Elinainen neity nuuri
Meni hän aittahan mäjelle
Vaski vakkanen käressä,
[Vaski] vakka kainalossa,
5 * [Vaski] avain vakkasessa.*
»Tuallapa Klavuskin tulee.»
»Mistä tunnek Klavus kurjen?»
»Tulennosta tunnen tuiman
Jalon jalan heitännöstä.»
10 Klavus toi sisähän ajaa

Saran hevoismiehen kanssa.
Kysyi, onko neityttä myyrä.
»Ei ole neityttä myyrä,
vaastaa[!] äite,

- Piiat ovat piskuisia,
15 Kaussa kesken kasvusia.»
Kl[avus] vast[aa]:
»Onhan teillä vähä Eliina.»
»Ei taira vähä Eliina
Panna tyähöm palkollista²,
Kaitsee³ isoo karjatarhaa,
20 Ruokkia isoo perelitä.»
Kl[avus] v[astaa]:
»Kyllä⁴ mull on Kirsti⁴ piika,
Joka taita[a] talon toimet,
Joka panee tyähön palkolliset,
Kaitsee⁴ ison karjatarhan,
25 Ruakkia ison perehen.»
Eliina⁵:
»Kyllä⁴ sull on Kirsti⁴ huara
Joka minun tulella polttaa,
Kovin päivin kualettaapi.»
Kirsti hän toi kilkutteli,
30 Rästähällä välkytteli:
»Ah, jos sitäkin olis,
Joka toin parin pahentais!»
Tuli käsky käräjihin,
Käräjihin pohjam maalle⁶.
Kl[avus] käski.⁷
35 »*Oo mun oma armahani⁸!*»
Eliina sanoi:
»Minä sanoilla sanelen:

⁴² *mutta kuin nytt menis kotomailleni niin en myös sitäkän kattomata
jättäs. — ⁴³ Sijerimon : Sierimon.

6. ¹ Muistinpantu kolme eri kertaa $\frac{1}{7}$, $\frac{8}{7}$ ja $\frac{8}{9}$ 1879, jonka vuoksi alkup:ssä
runsaasti lisä- ja täydennyssäkeitä sekä hiukan eroavia kohtia, jotka kaikki julkaistaan
lopussa käyttäen samoja merkitsemistapoja kuin nr:ssa 2 (ks. sen alahuom. 2). —
² palk[ru]llista : palkollista. — ³ -ee alleviivattu. — ⁴ kk:ssa pieni alkukirjain. —
⁵ Eliina Prouva : E. — ⁶ pohjammalle : pohjam maalle. — ⁷ Sanat kk:ssa ylipyy-
hitty. — ⁸ r. Sisar: kyllä se niin on.

Astup puali saappahasta,
 A[s]tut toistet toinem puali⁹,
 Päivät on viimeiset käressä,
 40 Viikot vielä viimeisimmät.»
 »Nyt siinä ruppee pahhuus leviämään».
 Kl[avus:]
 »Mitäs teet Kirstiseni?»
 Kirsti:
 »Pesen huaran¹⁰ vaattehia¹¹.»
 Kl[avus] vastaten:
 »Ompa huaria¹² kaikki
 Yiälä parhaatkin piijat,
 45 Vaan⁴ ei porttoja pualekkaan.»
 (Kuin Kirsti oli portto)
 »Joshan sen toreksi näytät,
 Eliinan viisi¹³ verkaista hametta
 Annan sulle palkkioksi.»
 Kirsti:
 »Ehkä, kuin pian tahrot,
 50 Ole menevinäs käräjihin,
 Käräjihin Poljam maalle,
 Astu Aumasten ladolle,
 Piänten Niittysten nimelle.»
 Klaus hankki käräjihin,
 55 Hankki päivän, hankki toisen.
 »Pane¹⁴ eväs käräjihin,
 Pane matkalle pitkälle
 Likiö sijän lihoja,
 Karpio kanan munia.»
 (»Arvattavasti silloin vielä¹⁵ selkähevo-
 sella ajettiin») —
 60 Klaus¹⁶ matkaan lähteissänsä

Muisti hän noi Kirstin⁴ sanat.
 Astui Aumasten ladolle,
 Piänten niittysten nimelle.

Kirsti:

»Oi mun Eliina prouvaseni,
 65 Pitäkäämme piänet pidot,
 Niinkuin ennenkin olemme pitä-
 neet
 Isäntäjén pois ollessa.»
 »Oi¹⁷ mun Kirsti piikaseni,
 Tee itte, mitäs tahrot,
 70 Älä sitä iske,
 Joka minua vasten on pryätty.»
 Kirsti hän toim mutkam muisti,
 Hämpä toin esistä¹⁸ iski.
 »O mun Kirsti p[ä]ikase[ni],
 75 Toisat teit toisak käsikin.»
 »O mun prouva¹⁹ kultaseni
 Miinkähän²⁰ sijanne tehen,
 Teenkö²¹ Ualevin uutehen tu-
 paan?»

Se oli joku muu miäs siällä.

»Tee sijani sinne
 80 Ylimmäiseen voovinkihin²²,
 Klaus Kurjen kamarihin²³,
 (Yl[immä]isen portin päälle),
 Siäl on pyssyt poukkavaiset,
 Sapelit myäs²⁴ välkkyväiset,
 85 Terävät terä asehet²⁵.»
 Eliina²⁰ rouva mentyäsä
 Klavus Kurjen kamarihin.

⁹ Säejärjestys merkitty muutettavaksi: 39, 40, 37, 38. — ¹⁰ (»huara on ajatus-
 ten kautta turmeltu, mutta portto itte työssä, portto merkitsee sitä vielä että ne on
 murhaajia kanssa, että hän on murhamies, lapsensa tappaja y.m. sekannusta»). Kert.
 sel. — ¹¹ h alleviivattu. — ¹² r alleviivattu. — ¹³ verkaista: *viisi* v. — ¹⁴ Pane[s] : P.
 — ¹⁵ v i e l ä : viälä. — ¹⁶ a alleviivattu. — ¹⁷ O[h] : Oi. — ¹⁸ es- alleviivattu. — ¹⁹ kk:ssa
 iso alkukirjain. — ²⁰ ii alleviivattu. — ²¹ Uolevin: *Teenkö* U. — ²² toinen v alle-
 viivattu. — ²³ m alleviivattu. — ²⁴ Sapelit : S. *myäs*. — ²⁵ Ss:n alkup. järjest.:
 83—85, 79—82; num. muutettu.

(«käski *yhren kertaiset* vaatteet pane-
maan, Kirsti pani *kahren kertaiset*)»

Kirsti toin²⁶ äkkäsi äkistä,
Meni Ualevin luaksi

90 Sanoi sanan, sanoi kaksi:

»Rouva teitä sinne kutsui.»

»Mitähän tualla tehen?»

Menehän²⁷ sentään arvollansa,

Kirsti perässä pikaa

95 Sarat lukut lukitti,

Sarat teljet teljetteli.

(Telkes sinne molemmat)

Muisti tiän Aumasihin⁴,

Muisti Klavun läsnä olon.

»Nyt hän sen toreksi näytän,

100 Josta sanelin sanat.

Tule Klavus katsomahan:

Ualevi emäntäs makas!»

Siältä²⁸ sinne tultuansa

Hirmuvalkian²⁹ sytytti³⁰

105 Kartanohon kaunihihin

Alle Eliina rouvan.

Lopussa veisataan Klavuksesta että
hän tuli hajapääksi³¹.

*Eroavat kohdat sekä lisä- ja täyden-
nyssäkeet edelliseen:*

1. [Eli]i[nainen nei]ts[y n.]

[E. neit]i [n.]

3. [V. v. kä]ö[essä]

10. [K. t. s. aj]oi

11. [Sa]ö[an] tuhannen [hevois]en [k.]

12. *Kysy: Onko teillä neitsyä myy-
rä* [K. O. t. nei]t[tyttä] [m.]

12a. Ei mäjellä neitsyä myyrä

b. Tupa meill' on yljän tulla

c. [Tupa] tulla, toinen mennä

d. Naulat meill' on satulat panna
[Naula] ompi [s. p.]

e. Viälä vaja valjaillekin

14. [P. o. pisk]a[asia]³²

15. [K. k. kas]vasia

23. [p. t. p.]

28a. Eliinan viisi velje

b. Istuivat pyörän päässä

c. Mistäs löyrät miähen jalomman

d. Tahi muuten kaunihimman

e. Kuin on tämä Klavus Kurki

f. Mikä hullu muu kuin piika

g. Jos ei hullu niin on tyhmä

h. Otti kihlat antoi kättä

i. Käsi Klavuksen kädessä

[K. K.] povessa

j. Klavus *(kulki)* kanssa kauni-
hin vaimon

[K. (k.) k. kaun]ii[n v.]

[K. (k.) k. k.] (emännän?)³³

k. Yli Alhou ajeli

[Y. A.] ajoi

l. Laukon lahta kartanolle

[L. l. kartan]ohon

m. (Tultiin Klavun kart?)³³

n. Tuolla as[uluvat] urhot uljaham-
mat

Tällä [u. u.] 'Siellä' [u. u.]

o. Viälä vauhat vaatelussa

p. Tuolla Klavun kartanolla

Olit [K. k.]

q. O'ð'ottain uutta emäntää

²⁶ Kirsti: K. *toin*. — ²⁷ Menehän: Menehän. — ²⁸ Sana kk:ssa ylipyyhitty, yl. lyjyk.: (Klaus?) — ²⁹ [Karta] Hirmuvalkian: II. — ³⁰ [viritti sytytytti] *sytytti*: s. — ³¹ Runon loppuun lyijyk. kirj. ja ylipyyhitty. Vieressä päiv. 8/7. — ³² Nähtävästi epätäydellinen merkintä, lienee tarkotettu: [pi]k[k]a[asia]. — ³³ yl. lyijyk. lisätty.

- [Odo]tit [u. e.]
 odott[ain] emännän tuloo
- r. Suomen tyttöö kaunihinta
 [S. t.] parahinta
 [S.] (neittä?)³⁴ [k.]
- s. Viäläpä isompi rahfas³⁵
 [V. i. rah]v[as]³⁵
- t. Lemmin³⁵ virren visersi
 [L.] (virttä veisaeli?)³³
 (Kaikki olivat (muut) iloisia, yksi
 Kirsti oli pahalla miälellä)
- u. Somemmat sanat saneli
 (Somat?) sanelmat saneli
 Sanat [s. s.]
- v. Tästä Klavun kaunihista
- x. Toivossa emosta³⁵ Laukon
 [T. em](oi?)³³sta L.]
- Saattaa puuttua siitä ehtimiseen
 välisanoja kanssa. — Virressä ylistel-
 lään sitte uutta emäntää ja Laukon
 onnellisuutta että jotkut viikot päivät
 elivät onnellisna. Siitä jää ny vissin,
 ennen kuin Kirstistä ruvetaan laula-
 maan³⁶.
- y. Viälä sitten *majalaiset*
 (»m[i]t[ä] ne on»)
- z. *Seurassa veljesten, Klavun*
- å. Olit ilon seurassa askareilla
 [O.] ilon askareilla
- ä. Palvellen natoa³⁷ uutta

- ö. Kului viikot, päivät pualet
- aa. Elon aamun ohjaksilla
- bb. Koska pakkoiskin pahaa
- cc. Klavus Kurjen kartanolle
 (veljet tai muu kotosensa:)³⁸
- dd. Mistä tulee kurja Klavus
- ee. Panet pääskin pahoille
- ff. Koskas otat kuulla kaikki
- gg. Piikaskin piänimmät sanat.
30. [Rastähä]ä[llä v.]
31. [A. j.] tuotakin [o.]
36. Sulle [s. s.]
37. [A. p. saappah]a[sta].
38. [A. toiste]n [t. p.]
40. [V. v. viimeis]e[immat]³⁹
45. [Vaj]i[n e. p. puale]t[kaan]
46. [J. s. to]ð[eksi n.]
52. [A. A. la]r[olle]
56. [P.e.] matkalle pitkälle.
 [P. e.] käräjihin
 [P. m. p.]
65. [P. p.]pi[r[ot]
69. [T. i]ts[e m. t.]
71. [J.] mua [v. o. p.]
73. Tompa hän [e. i.]
75. [Toisa]´ [t. toisa]´ [k.]
81. [Kla]v[us k. k.]
92. [Mitä] ma [t. t.]
104. [H.] sytytti

³⁴ r. lyijyk. lis. — ³⁵ *Rahvas* ja *lemmen* sanojen merkitys laulajalle tuntematon samoin *emo*. Mp. huom. (»min en tiedä mitä se *rahvas* on»). — ³⁶ kk:ssa on viittaus $\frac{2}{3}$ tehtyyn lisäykseen: »joku veljensa taikka niitten Hänen kotoseuransa virressä valit-
 taa: Mistä[s] tule[t] kurja Klavu[s] Panet pääskin pahoille Koskas otat kuulla kaikki
 Piikaskin piänimmät sanat.» Tämä kaikki yliviivattu. Sitten seuraa säkeet, jotka
 ovat lisäyksissä: 28 y—gg. — ³⁷ (*nato* sanan merkitys laulajallen tuntematon).Mp.
 huom. — ³⁸ Korjattu lyijykynällä päälle [kotose]ura. — ³⁹ kk:ssa seuraa sitten yli-
 pyyhittynä: Kirsti neuvo, Kirsti pyykillen meni, kuului kolkkina kodasta. Astu Au-
 masten larolle, Piänten niittysten nimellen. Kl[avus] *Jospa* jahka sen todeksi näy-
 tät. Eliinan viisi verkaista hametta Annan sulle palkkioksi. Kirsti: Ehkä kuinka pian
 tahrot.

7. *Vesilähti. Borenius (1986) 23.^{1*}*
—79.

Hinsala. Järvensivun Akaatta Kal-
len tytär, 60 v., synt. Toivolan kylän
Ärölässä. Lapsuudesta laulanut: »minä
olin vallan pikkunen silloin etten ina-
lukkeekan osannu».

Eliinainen neitty nuari
Meni aittaham mäjelle
Vaski vakka kainalossa,
[Vaski]avain vakkasessa.

5 Tuallapa Klavuskin tulee.
Äiti:

»Mistäs tunnet Klavus² Kur-
jen^{2?}»

»Tulennosta tunnen tuiman
Jalosta jalan heittännöstä.»
Klavus ajoi pihaan:

10 »Onko teillä neityttä myyrä,
Piikkaa mulle pidettyinä?»
»Ei ole meillä n[eityttä] m[yyrä].
— — —

Piiat meill'on³ pikkusia,
Kaikki² kesken kasvaneita.»

15 »Annas toi vähä Eliina,
Auttaahan toi avioksi.»

El[iina]:

»Ei neityttä mäellä myyrä
Hevosia m[äellä] myyrään,
Lunkaviok kartanolla.

20 Tupa meill on yljän tulla,
[Tupa] tullal⁴ toinen mennä.»
Klavus otti kihlat, anto kättä,

Klavus lähti ajohon.

Kun se tuli vasta noutaan:

25 »O mun äite kultaiseni⁵,
Älä minua Klavulle anna,
Kyllä sill' on Kirsti piika,
Joka minun tulessa polttaa,
Kovin päivin kualettaa⁶.»

30 »Kyllä mull' on Kirsti² piika.
Joka taitaa talon toimen.»
Klavus ajo Suomelan pihaan
Saran hevoismiähen kanssa.
Miakallansa oven avais⁷,

35 Tupellansa kiinni tuuppas⁸.
Eliinaisen viisi veljeä
Istu kaikki pöyräm päässä
Antoivak Klavulle² kättä,
Menivät Laukom mäelle.

40 Kirsti katteli ikkunasta:
»O jos sitäkin olis,
Joka toin välin pahentais!
O mun Klavus² kultaiseni⁹
Ualevi emännän makas¹⁰.»

45 »O mun Kirsti piikaiseni,
Jos sen tuattelet to¹¹ð'eksi¹¹,
Jonka saattelit¹² sanoiksi,
Viisi verkaista hametta
Annun sinun käyräkses.»

50 »O mun Kl[avus]² k[ult]aiseni⁵
Sano kauvas¹³ meneväisi,
Käräjihin Pohjan maalle,
Monet viikot viipyväisi,
Niin mä tuattelen toðeksi,
55 Jonka saattelin sanoiksi¹⁴.»

7. ¹ Alkuperäisessä käsikirjoituksessa esiintyvät, nähtävästi uudesta muistiinpantaessa saadut lisäsaaket ja eroavat kohdat julkaistaan toisinnon lopussa käyttäen samoja merkitsemistapoja kuin nr:ssa 2 (ks. sen alah. 2). — ² kk:ssa pieni alku-kirjain. — ³ meill[ä] : meill' on. — ⁴ yl. [tulla]t. — ⁵ edell. i alleviiv. — ⁶ ku[o]lettaa : kualettaa. — ⁷ avas : avais. — ⁸ tuppas : tuuppas. — ⁹ kultaseni : kultaiseni. — ¹⁰ makas : makasi. — ¹¹ to[r]eksi : toðeksi, yl. toreksi. — ¹² i alleviivattu. — ¹³ kavas : kauvas. — ¹⁴ Säkeitten alkup. järj.: 53, 53 a, b—55, 52; num. muutettu.

- »Säälis säkkihin evästä,
Viillä voita vakkasehen
Linkkiö sian lihoja¹⁵,
Karpio kanan munia¹⁶.»
Kirs[ti:]¹⁷
- 60 »Aja Aumasten larolle,
Pikkuniittysten nimelle¹⁸.»
Kirsti pyykillen meneepi
Piänten vaatetten pesolle¹⁹.
Nuori vaimo²⁰:
Kuului kolkkina korasta:
65 »Äläk kolkik Kirsti huara!»
»Huaran huapia virutan,
Paha' vaimo' vaatteita.»
Rouva:
»En oo huara ensinkään,
En oo ennen, enkä vasta.»
- 70 Kirsti siähem mutkam muisti,
Kolkki vielä kovemmin.
»Piretääm me pitoset piänet
Isännän pois ollessa.»
»Tee, niin kuin olet ennenki teh-
ny²¹
- 75 Isännän pois ollessa.
Iske ensin muut tynnyrit
Jätä yksi iskemätä.
(Se iski sen t[ynnyri]n jota kiellet-
tiin)
»O mun Kirsti² piikaiseni,
Toisa teit²² toisa²³ käskin.»
- 80 »Om mun prouva kultaiseni,
Miinkän tien teillen²⁴ sijan?»
»Teek Klavun kamarihin,

- Panek kahret korvatyynt.
[Panek kahret] villavaipat.»
- 85 »O mun Ki[rsti]² p[iikaiseni],
Toisat teit. t[oisak] k[äskin]:
Panit viiret villav[ai]pa]t,
[Panit viiret] korvat[yynt]t,
Viiret liinaiset lakanat²⁵.»
- 90 »Ualeri²⁶ ylinen trenki,
Prouva teitä sinne kutsu²⁷.»
»Mitäsmähän²⁸ tualla tehen?»
Meni hän sentään arvollansa.
Kirsti kiiruhti perässä
- 95 Viiret lukut lukitti²⁹,
[Viiret] teljet telkesi,
Takateljet kymmenennet.
Lähti Aumasten larolle,
Pikkuniittysten nimelle:
- 100 »O m[un] Kl[avus]² k[ultaiseni]
Jo nyt tuattelen³⁰ [todeksi],
Jonka saatt[elin sanoiksi]:
Ualeri²⁶ emännän maka^a1.»
Kl[avus]²
Sekä juaksi, että joutui
- 105 Alla päin, pahoilla miälin,
Otti tulta tervakseen,
Pisti tulen nurkan alle,
Valo alle valkian.
El[äina]
Pisti sormensa klasista
- 110 Vihki sormus sormessansa:
»Älä sornusta karota,
Vaikka kantajan karotat.»

¹⁵ lih[aa] : lihoja. — ¹⁶ mun[ui] : munia. — ¹⁷ Sana kk:ssa ylipyhitty. — ¹⁸ Sä-
keet 60—61 kk:ssa ylipyhitty. Samallakertaa näyttävät 53 a ja b lisätyn. — ¹⁹ o alle-
viivattu. — ²⁰ |Prouva sanoo| *Nuori vaimo*: N. v. — ²¹ kk:ssa on 71 ja 72, 73 ja 74
säkeen välissä tavallista isompi väli. — ²² yl. [Toisa]t. — ²³ yl. [toisa]k. — ²⁴ n alle-
viivattu; teillen : *tien* t. — ²⁵ Säkeitten 89 ja 90 välissä tav. isompi väli. — ²⁶ Uale-
[v]i : Ualeri. — ²⁷ ts alleviivattu. — ²⁸ mitäs mä hän : mitäsmähän. — ²⁹ luk[ut]ti : lu-
kitti. — ³⁰ tuotten : tuattelen.

- Kl[avus]²
 Otti miakan kiiltäväisen
 Laski sillä(n) sormen poikki.
 115 »O mun Kl[avus]² k[ultaiseni]
 Älä polta poikalasta,
 Vaikka³¹ poltat poijaan³² tuajan.»
 »Ei se ole minun poika,
 Vaan se on Ualerin³³ poika!»
 Kun se tuli se muari Suomelasta,
 niin se laski maahan polville oman
 vävynsä eteen.
 120 »Ota pois Eliina prouva,
 Vakaa³⁴ vaimo valkiasta.
 Oh mul lapsi kultaiseni,
 Mahroit kärsiä paremmin.»
 »Oh mun äite kult[ai-seni],
 125 Ei ole syytä pienintäkään,
 Vikaa vähäistäkään.
 (Toinen³⁷):
 »Tehin kaikki, minkän taisin,
 Viälä päällekkien vähäisen.»
 Kulu tuskin puoli kuuta
 130 Taikka kaksi viikkokautta,
 Hevosia tallin täysi,
 Nautoja navetan täysi
 Kualivak³⁵ kaikki korsi suuhun,
 Kaatuivak kaurajen³⁶ nojalle.
 135 (Klavus) istu tallin kynnyksellä.
 Jesus³⁷ äjänä käveli:
 »Mitäs itket, Klavus² Kurki^{2?}»
 (Sekä istu)
 »Kyll on syytä³⁸ itkemistä:
 140 Poltin oman pualisoni

- Kaansa oman poikalapsen.»
 »Kyllän³⁹ tiärän Eliina prouvan.»
 Missästä⁴⁰ on Eliina prouva.»
 »Se on taivaan talossa
 145 Ylimmäisen portin päällä,
 Ylimmäisessä ymmärkissä
 Kulta kirjanen käressä,
 Pikkupoikanen sylissä⁴¹,
 Ualeri²⁶ oven eressä.»
 150 »Missästä on Klavus Kurki^{2?}»
 »Alimmaisessa helvetissä
 [Alimmai]sen portin alla,
 Kannukset vähän näkyä,
 Jäläat alta kiihttaa.
 155 Siäl⁴² om⁴³ myäskin Kirsti² huara
 Alimmaisessa⁴⁴ h[elveti]ssa
 [Alimmai]sen p[ortin] a[lla],
 (Toinen:
 Palmikot vähän näkyä).»
 Kl[avus] K[urki]²
 Soitti sualla mennessänsä,
 160 Kajahutti kankahalla⁴⁵
 Järähytti järven päällä,
 Kirsti rakkina perässä.

*Eroavat kohdat sekä lisä- ja täyden-
nyssäkeet edelliseen:*

5. Tytär:
 Tualla tulee Klavus Kurki^{2, 46}
 7. Tytär:⁴⁷ [T. t. t.]
 8. Tytär: Jalon jalaan⁴⁶ [h.]
 9. [K. a. piha]h[an]⁴⁶
 11. [P. m. pi]r[ettynä]

³¹ yl. [Vaikka]s. — ³² aa alleviivattu. — ³³ Uale|v|in : Ualerin. — ³⁴ Vaka : Vakaa. — ³⁵ Kuali|k| : Kualivak. — ³⁶ toinen a alleviivattu. — ³⁷ e alleviivattu. — ³⁸ yl. [sy]i [lä] — ³⁹ n alleviivattu. — ⁴⁰ stä alleviivattu. — ⁴¹ Säkeiden järjestys merkitty muuntettavaksi: 148, 147, 145, 146. — ⁴² [Tiärän] Siäl : S. — ⁴³ o.n| : om. — ⁴⁴ Alimmaise|n| : Alimmaisessa. — ⁴⁵ Kank. kaj. : Kaj. kank., järjest. viivalla muutettu. — ⁴⁶ Säe lyijykyn. lis. — ⁴⁷ Sana lyijyk. kirj. ja ylipyhitty.

16. Joka auttaa [avioksi]
 21 a. (Toin[en])
 (Vaja varsat valjastella)
 27. [K.] sul [o. k. p.]
 27. a. Joka taitaa 't'[p.]⁴⁸
 33. [Sa]ð[an h. k.]
 33 a. [Saran] satulaurohon
 46. [J. s. t. to]r[eksi]
 49 a. Ennen kun Elliina prouvan
 52 a. Aja Aumasten laðolle
 b. Pikkuiniittysten nimelle
 54. [N. m. t. to]r[eksi]
 55 a. Kl[avus] E[liina]lle
 59 a. O mun Klavus² kultaiseni
 b. Älä siällä kau[v]an viivy
 [Ä. s. kauva] [v.]
 c. Syä puali eväästäs
 d. [Syä] toistet toinem puali
 e. Astu puali saappaastas
 f. Astut toi[stet] t[oinem] p[uali]
 g. Jua puali siämennystäs
 h. [Jua] toistet toin[em] p[uali]
 i. Ettäs pikemmin pääset
 j. Pohjan noitajen⁴⁹ sejasta⁵⁰
 60. [A. A. la]ð[olle]
 63. [P. v. peso]hon
 64 a. (Tytär:⁵¹)
 Paukkiina patajen luana
 65. [Älä] [kolki] [K. h.]
 65 a. (Tytär⁵¹)
 Älä Kirsti² piikaseni
 b. Älä kolki paitojani niin ko-
 vasti
 Paitojani niin pahasti
 c. Ei ne oo täällä teltyjä
 Ei ne ole täällä tehty
 d. Vaan ovat äiteni kotona)
- Vaan ne on äiteni kotona.
 69 a. Huaria hyvätki piijat
 b. Vaan ei porttoja pualekkaan
 c. Ittekin isot emännät
 d. Ovat Ualerin⁵² ohessa
 e. Pitkäparran parmalhissa
 70. [K.] tähän [m. m.]
 72. [Pi]ð[etääm m. p. p.]
 87. [P. vii]ð[et v.]
 93. [M. h.] tonne [a.]
 111. [Ä. s. ka]ð[ota]
 112. [V. k. ka]ð[otat]
 114 a. Tarjos poikaa klasista
 b. itkeväistä ikkunasta
 121 a. (Toinen)
 Om mun Klavus kultaiseni
 b. Otap pauni pahoja jauhoja
 c. Tervatynnyri lisäksi
 d. Että paremmin pal'ais
 122 a. Mikses tehny niin kuin käsikin
 b. Mahroit olla miälin kiälin
 c. M[ä]lin k[ä]lin porton kanssa
 135 a. Sekä istu että itki
 141 a. Vasta kannetun karotin
 Äijä:
 143 Kussasta [o. E. p.]
 143 a. (Kyllä tiärän E[liina] pr[ouva]n)
 144. Tualla [t. t.]
 150. Kussasta [o. K. K.]
 158 a. Kultarihat kuumottaavat
 162 a. Iitku ei Laukosta lakkaa
 b. Valitus Vesilahresta.
 [V. Vesilah]ð[esta]
 (Mutta kyllä täällä jumalan kiitos
 on ollu rauhaa Vesilahressa, ettei mi-
 tään semmoista oo tapahtunut täällä
 minun muistaa ainakaan).

⁴⁸ Säe ylipyyhitty. — ⁴⁹ a alleviivattu. — ⁵⁰ seasta : sejasta. — ⁵¹ [tytär]
 Sama : S. — ⁵² r alleviivattu.

8. *Vesilahti, Borenius (1986) 24.*^{1*}—79.

Säijä. Hakalan Maija.

Eliinainen neitty² nuariSuamelan emäntä³Meni aittahan mäjell'e¹

Vaski vakka k[ainalo]ssa,

⁵ [Vaski] avain v[akka]sessa.

Näki Klaavuksen tulevan:

»Klaavus tualla tuleepi.»

Em[äntä:]

»Mistäs tunnet Kl[aa]vus]!⁴ Kurjen?»»Tunnen tulen tuimannosta⁵!],¹⁰ Jalaan jalvon heittännöstä.»

(Mies:

Tulemasta tunnen tuiman,

Kelven jalaan heittännöstä⁶).Klaavus ajaa⁷ pihaan

Saran hevoisen miähen kanssa.

¹⁵ »Tallit meill' on hevoset panna.»

Klaavus toi tupahan tulee,

Miakallansa ovet⁸ avaa,Tupellansa kiinit⁹ tunkee.»Onko teillä neittä¹⁰ myyrä,²⁰ Pidetty¹¹ piikaa minua varten?»

Em[äntä:]

»Ei ole meillä neittä myyrä,

Pid[etty] p[iikaa] sinua v[arten]:

Piijat meill' on piskusia,

Neidot keskenkasvavia,

²⁵ Piänet sormet piikasilla,

Ei ne tairat talon tointa,

Tyähön panna palkkaväkkee.»

»Ompa tua vähä Eliina.»

»Ei se tairat talon t[ointa],

³⁰ Työhön pann[a] p[alkka]v[äkkee].»»Kyllä meill' on Kirsti piika¹²,

Joka taitaa talon toinen

Tyähön p[anna] p[alkka]väjen.»

El[ina]

»Kyllä sinull¹³ on Kirsti huara³⁵ Joka minun tuleessa polttaa,

Pahoin päivin kualettaa.

Tämä (tai seur[aa]va) laulaja [ks.

nr. 9.] selitti: Se tuli sitten hulluksi

Kl[aa]vus]⁴ K[urki]⁴ ja ajoi vaunuilla järveen.*Eroavia toisintomuotoja edelliseen:*

21. [E. o. m. n. myy]ð[ä]

24. [N. keskenkasva]neita

26. [E. n. tai]ð[at t. t.]

36. äijän:

]P. p. kualettaa](pi).

9. *Vesilahti, Borenius (1986) 25.*^{1*}—79.

Ristilän Eeva 59-v. älykäs ämmä,

synt. Karkusa. Tänne tullut 8:lla

enonsa luo. Oppinut virren isältään,

joka [oli] Hämeen Kyröstä, vaan oli

täällä Laukossa taksvärkissä. Kävi

(enon puolesta, joka [oli] varakas mies)

3 kertaa viikossa Laukossa taksvär-

kissä. Eno Jojenpohjan kylässä.

Klaus² meni Suamelaan:»Onko teillä neitsyttä³ myydä⁴?»

Äite:

»Ei o'm meillä n[ei]tsyttä]

m[yydä].»

8. ¹ Ks. nr. 7:n alah. 1. — ² yl. [neit]'s[ny]. Säe pantu sulukk., jotka jälleen ylippyhitty. — ³ Säe ylippyhitty. — ⁴ kk:ssa pieni alkukirjain. — ⁵ tuimann[ai]sta: tuimannosta. — ⁶ Säkeen alle lisätty selitykseksi: (kävi kelvännästi). — ⁷ a a jaa: a. — ⁸ ove[n]: ovet. — ⁹ t alleviivattu. — ¹⁰ ttä alleviivattu. — ¹¹ d alleviiv. — ¹² Säkeiden alkup. järjest.: 31 29—30; num. muutettu. — ¹³ sinull[ai]: sinull'.

9. ¹ Ks. nr. 7:n alahuom. 1. Vrt. nr. 10:een. — ² a alleviivattu. — ³ ts alleviiv. ⁴ d alleviiv.

Kl[avus:]⁵
 »Ompa toi vähä Eliina.»
 Äi[te:]
 5 »Ei taida vähä Eliina talon tointa
 Hallita iſoo tarhakarjaa.»
 Kl[avus:]⁵
 »Kyll' om mulla Kirsti piika,
 Joka taitaa talon toimen,
 Panna tyähöm palkollisen.»
 Eliina:
 10 »Kyll' on sulla Kirsti huarra⁶,
 Joka minun tulessa polttaa,
 Pahoin päivin kualettaa.»
 Kl[avus:]
 »Ei o^k Kirsti⁵ ennekeän⁷
 Keñän polttanut tulessa,
 15 Pahoin päivin kualettanu.»
 Sitte sanoo se Kirsti huara niin:
 »O^m mun Klavus⁸ kultaseni
 Vähän kyllä sinä tiädät:
 Ualovi⁹ enännän makasi¹⁰.»
 »O^m mun Kirsti piikaseni
 20 Jos sen tuattelet todeksi,
 Jonka saattelit sanoksi⁹,
 Niin sinun veraassa¹¹ käytän,
 Eliinan tulessa poltan.
 Viisi verkasta hametta
 25 Annan sinun käydäksesi
 Ennen kun Eliina frouvan,
 Annan kätees avaimet
 Ennen kun E[liina] f[frouva]n.»
 »Om mun Klavus k[ulta]seni
 30 Sanok kauvas meneväsi,
 Monet viikot viipyväsi,
 Keräjissä¹² Pohjammaalla.»
 »Om mu[n] vähä Eliinani

Säälis säkkiin evästä,
 35 Viili[!] voita vakkasee
 Likiö sial lihoja,
 Karpio kanam munia,
 Minun kauvas mennessäni¹³
 Keräjihin Pohjammaalle.»
 40 »Voi mun Klavus k[ulta]seni
 Älä viivys¹⁴ siälä kauvan,
 Päivät viimeiset minulla,
 Viikot on vielä viimeisemmät.
 Astup puali saappahaastas¹¹,
 45 [Astujt toisten toinen puali,
 Syä vaam¹⁵ puali eväästäs,
 [Syä]t toisten t[oinen] p[uali]¹⁶,
 Puhup pualilla¹⁷ sanoilla,
 [Puhujt t[oinen] t[oinen] p[uali],
 50 Sinä pikemmin peäset
 Pohjan noitajen² sejasta.»
 (Klaus lähti sitten ajaan)
 (Kirsti meni kiireesti ylös)
 »Om mun frouva k[ulta]seni
 Pidetaäs pitoset piänet,
 Otetaan orjat tyästä
 55 Isäntäj¹⁸ pois ollessa.»
 »Om mun K[irsti] p[iiika]seni
 Tehe itte niin kus tahdot,
 Älä sitä tynnyriä iske,
 Jok om pantu minua vasten.»
 60 Kirsti siähem mutkam muisti:
 Siitä tynnyristä ensinä¹⁹ laski.
 Kirsti pyykillen meni
 Paitajen² Eliina frouvan.
 Kuulu kolkkina kodassa,
 65 Kävi frouva katsomaan:
 »Om mun K[irsti]⁵ p[iiika]seni
 Älä kolkiⁿ niin kovini²⁰,

⁵ kk:ssa pieni alkukirjain. — ⁶ rr alleviiv. — ⁷ e alleviiv. — ⁸ av alleviiv. —
⁹ o alleviiv. — ¹⁰ i alleviiv. — ¹¹ aa alleviiv. — ¹² e ja s alleviivatut. — ¹³ ssä alleviiv.
 — ¹⁴ viivy; viivys. — ¹⁵ vaa[n]: vaam. — ¹⁶ Säejärjestys merkitty muutettavaksi: 48,
 49, 46, 47. — ¹⁷ puali[n]: pualilla. — ¹⁸ ä alleviiv. — ¹⁹ nnä alleviiv. — ²⁰ ni a alleviiv.

- Ei oⁿ niitä täälä tehty,
Vaan on äiteni kotona.»
- 70 »Huaran²¹ luapia virutan.»
Vesissä-silminä Eliina
Meni ylös tupaan.
Kirsti meni perässä:
»Voi mun frouva k[ultaseni]
- 75 Miinkä tehen teille sian,
Teenko⁹ Uulovin uuteen tuppaan?»
»Tehe Klavun kamariin²²,
Siälä kun on ennekin ollu.»
Siäl om pyssyt paukkuvaiset,
80 [Siäl om] miakat välkkyväiset.»
El[iina]:
»Pyssyt on surmana sodassa,
Miakat miähille käsissä²³,
Tuttuna ovat tuvassa²⁴,
Kamarisa²³ kauniina²⁵,
85 Tehes²⁶ sinne yäsiaani¹⁰.
Pane yksin²⁷ korvatyyntyt,
Pane y[ksin] villavaipat,
Yksin liinaiset¹⁰ lakanat.»
Kirsti siähem mutka^{1m} muisti
90 Pani kaksin²⁸ korvat[yyntyt],
[Pani kaksin] v[illa]v[ai]pat],
Kaksin [liinaiset] l[akanat].
»Voi mun Kirsti piikaiseni
Toisat tehit, toisak käs^{1k}in.»
- 95 Juaksi Ualovin tuppaan:
»Ualovi ylinen trenki,
Frouva teitä ylös kuttu.»
»Mitä minä siälä tehen?»
Meni hän sinne arvollansa,
100 Kirsti kiiruusti²⁹ perässä
Yhdeksäl lukkaa³⁰ lukitti,
- Takateljen kymmenennen.
Juaksi sitten Aumastel³¹ ladolle,
Pikkuniittysten nimille.
105 »Voi mun Kl[avus] k[ultaseni],
Ualovi emännän makasi.»
Klavus miälissä pahoin
Lähti kotia ajaan,
Pisti tulen nurkan ale³².
110 Eliina frouva nuari
Kauppas lasta klasista:
»Älä polta poikalastas,
Vaikkas poltap pojaan tuajan.
Älä sormustas kadota,
115 Vaikkas kantajan kadotat!»
»Poltam portom poikinensa,
Mailman³³ lautan lapsinensa!»
Eliina Herraa Jesusta rukoili:
»Palakoon kaikki paikat,
120 Tähä vettä vuatakoon
Siksi että äiteni näkisin.
Oho Uati veikkoiseni¹⁰,
Juakse, joudu Suamelaan
Käske äiteni tännet tulla,
125 Puhu paremmin kun onkaan.»
Otti Uati mennäksensä,
Pian juaksi järven poikki:
»Frouva teitä käski sinne³⁴.»
»Voi minua vaivaista vaimoa,
130 Kuinka suin sukkiani
Kaikki edestakasin,
Kuinka länet tyttäreni?»
»Hyvin kyllä, nuari parka,
[Hyvin] ennen, nyt paremmin.»
135 »Voi mua v[ai]vaista] v[ai]moa],
Kuinka hamee hameitani,

²¹ r alleviiv. — ²² m alleviiv. — ²³ s alleviiv. — ²⁴ ss alleviiv. — ²⁵ ii alleviiv.
²⁶ hes alleviiv. — ²⁷ ksin alleviiv. — ²⁸ Sana kk:ssa alleviiv. — ²⁹ uu alleviiv. —
³⁰ u alleviiv. — ³¹ Aumaste[n] : Aumastel. — ³² le alleviiv. — ³³ il alleviiv. — ³⁴ Säkeen
alla: (se oli Eliinan veli).

Kaikki edes[takasin],
 Kuinka liät tyttäreni?»
 »Hyvin [kyllä, muari parka,
 140 Hyvin ennen, nyt paremmin].»
 Tultiin Suamelan lahdelle,
 Sauvu Laukosta näkkyö,
 [Sauvu] Klavun kartanolta.
 »Mitä tuallat tehtäneekkin
 145 Noin sakkeen sauvun kanssa?»
 »Kukkoja siälä kultatataan[!],
 Kananpoikia kaltataan
 Piänem prinssin pidoksi⁹.
 Pikku pojaan polkimiksi.»
 150 Päästiin Klavun kartanolle,
 Laski maaham polvillensa
 Oma^c vävynsä etteen:
 »Otap pois Klavus kulta
 Poikas tulesta,
 155 Vaka² vaimo valkeesta!»
 »Poltam portom poikinensa,
 Mail[an] I[autan] I[apsinensa]!»
 »Voi mun vähä Eliinani
 Mikses³⁵ ollum miälin kiälin,
 160 M[iälin] k[iälin] porton kanssa.»
 »Voi minun äite kultaiseni
 Tein kaikki, mitä taisin,
 Viälä päällekkän vähän.
 Palan nyt teäkin³⁶ paikka,
 165 Koska ma² viälä viimeisiksi
 Kovan kualoni edellä
 Sain nähdä äiteni silmät.»
 Kirsti Klavusta rukoili:
 »Panep panni pahoja jauvoja
 170 Tervatynnyri⁵ lisäksi,
 Että paremmin palaisi.»
 Jesus äijänä käveli,

Klavus istu tallin kynnyksellä.
 »Mitäs itkek Klavus Kurki?»
 175 »Kyll on syysä³⁷ itkemistä,
 Vainoisa valittamista:
 Poltin oman pualisoni,
 Poltin piänem³⁸ poikaiseni³⁹,
 Vasta kannetun kadotin.
 180 Talli täynnä hevosia,
 Navetto täynnä eläimiä,
 Kaikki kuoli(vak) korsi suuhun,
 Kaatuvak kaurajen² nojalle.»
 Jesus = Vapahtaja:
 »Kyllä (minä) tiedän Eliina
 frouvan.»
 185 »Misäs on Eliina fr[ouva]?»
 »Eliina on frouva taivaan
 Ylimmäisessä ymmärkisä²³
 Kulta kirja kädesä,
 Pikku poikanen⁴⁰ sylisä,
 190 Uulovi⁴¹ oven edessä.
 »Kyllä (minä) tiädän Klavus⁵
 Kurjen.»
 »Misäs⁴² on toi Kl[avus]⁵ K[urki]⁵?»
 »Alimmaisessa helvetisä,
 [Alimmaisen portin alla,
 195 Kannukset viälä vähän näkyv-
 vät⁴³,
 Jalaat alta kiilustaavat¹¹.
 Kyllä (minä) t[iädän] Kirsti⁵ hua-
 ran.»
 »Misäs on toi K[irsti]⁵ huara?»
 »Alimmaisessa h[elveti]ssa,
 200 [Alimmaisen p[ortin]n alla,
 Palmikot vähän näkyvät,
 Jalaat alta kiilustaavat.»
 Klavus sitte kiiruusti lähti,

³⁵ es alleviiv. — ³⁶ äkin alleviiv. — ³⁷ sä alleviiv. — ³⁸ piäne[n] : piänem. —
³⁹ poikaseni : poikaiseni. — ⁴⁰ poika : poikanen. — ⁴¹ U[a]lovi : Uulovi. — ⁴² Misä[n] :
 Misäs. — ⁴³ yy alleviiv.

- Soitti sualla mennessänsä. 41. [Ä. v. s. ka|v[van]
- 205 Kajahutti kankaalla, 43. [Viikot viäl]' on [viimeisemmät]
- Järävytti järven päässä⁴⁴. 50. Niin [sinä p. p.]
- Ajoi päin sulaa merta 51. (Poika:
- Päreniämen kalliolta. [P. n.] käsistä)
- Kirsti rakkina perä(s)sä. 55 a. Niin kuin ennenkin on tehty
- 210 Se oli meno nuarem miähen⁴⁵. 56. [O. m. K.] kul[taseni]
- (»Sen hän puhui vaan eikä laulau 57 a. Niin kus teit minua ennen
- että») Kirja löytyi kirjoitettuna Lau- 61. Sen hän ensiksi iski
- kon kiviseltä mäjeltä kiven päältä. 62 a. Piänten vaatteitten pesolle⁹
- (»Että se tiädosa on mistä tiäto on 68. [E. o. n. t]e[älä t.]
- saatu; että hän itte sen kirjoitti ja jätti 70 a. Pahan vaimon vaattehia
- kalliolle ennen kuin meni mereen.») 71. [Vesi]s[ä-silini]n [E.]
- Eroavat kohdat sekä lisä- ja täyden- 72. Tuli rannasta [t.]*
- nysäkeet edelliseen:
1. [Kla]v[us m. S.] 73. [K.] kiiruusti [p.]
- 1 a. Sadan hevoismiähen kanssa 74. Om [m. f. k.]
- b. Sadan satulaurtoon⁴⁶ 75. Mihin [tehen] sian teille
2. [O. te]ä[lä n. m.] 76 a. Älä tehe Ualovin tuppaan
5. Ei se tairat [t. t.] 77. [T. K. kamari]hin
- 5 a. Paunat ty'ä'hön palkollista 78. Niin kus ennenkin olet tehnyt
- 8 a. Hallita ison kirjat[ar]han 81. [P. o. s. soda]s[a]
13. [E. o. K. enne]n[keän]⁴⁷ 82. [M. miähill]ä [k.]
- 15 a. Kukas kuitenkin on hullu 83. [T. o. tuva]s[a]
- b. [Kukas] muu kuin flikka 84. [K. kaun]ih[ina]
- raukka 85. [T. s. yösi]a[ni]
- c. Otti kihlat ja anto kättä 88. [Yksi]l [l. l.]
- d. Käsi oli Klavuksen kädessä 100. [K. k. perä]s[ä]
- e. (Mentiin Klavun kartanolle) 104. [Pikkuniitt]u[sten n.]
- f. Kirsti katteli ikkunasta 105. Om [m. K. k.]
- g. Oh jos sitäki olis 105 a. Jo nyt tuattelin todeksi
- [O] [j. s. o.] b. Jonkan saattelin s[anoksi]
- h. Joka to[in] välin pahentais 108 a. Otti tulen tervakseen
25. [A. s. käy]r[äksesi] 111 a. Itkeväistä ikkunasta:
38. [M. k. menn]äkseni 121. [S. e. ä.] [silmät]⁴⁸ [n.]
40. Om [m. K. k.] 122. Om mun [Uati v.]

⁴⁴ »Se oli ampuminen». Kert. sel. — ⁴⁵ Säkeitten alkup. järjest.: 210, 209, 207, 208; numer. muutettu. — ⁴⁶ Nämä kaksi säettä taisi laulajalla olla tässä kohdassa alussa kuin hän sitä ensin kertoi ennen kirjaan panemisen aloittamista. Mp. muist. — ⁴⁷ n lyijyk. lisätty. — ⁴⁸ Sana kk:ssa ylipyyhitty.

124. [K.] hänen [t. t.]
 127 a. Sekä juaksi että joutu
 b. Tuli tonne Suamelaan⁴⁹
 128. [F. t.] sinnek kuttu
 131. [K. e]r[estakasin]
 132. [K. liä]kkään [t.]
 135. [V.] minua [v. v.]
 138. [K.] lääkkään [t.]
 141. Tulivat [S. lah]r[elle]
 142. [Sau]hu [L. n.]
 143. [Sau]hu [K. k.]
 143 a. Kuinka lääkkään tytt[ä]reni
 145. [N. s. sau]h[un k.]
 149. [P.] poikaen [polk]u[miksi]
 150. Tultiin [K. k.]
 153-4. [Otap pois poikas tulesta]
 155. [V. v. valk]ia[sta]
 158. O^o [mun v. E.]
 [O]m [m. v. E.]
 159. Mahdo^o ollan [m. k.]
 162. Tehin [k. mitä]n [t.]
 165. [Koska]n [v. viimeis]¹e¹[ksi]
 171 a. Lensi sitten läikin sisälle
 b. Sytty ihmivalkiaan
 [S. ilm]e[Valkiaan]⁵⁰
 c. Se oli meno nuaren frouvan
 173 a. Sekä istu että itki
 176. [Vaiv]assa [v.]
 177 a. Sytytin syleni täyden.
 180. [Tall]in täysi [h.]
 181. [Nave]ton [täy]mä [e.]
 182. [K. kuali k. s.]
183. Kaikki kaatui kau[rajen n.]
 184. [Kyllä]n [tiädän E. f.]
 185. [M. o.] toi [E. f.]
 186. [E. frouva on t.]
 Tuala on toi [Eliina frouva]
 186 a. Tuala taivaan — talossa
 Ylimmäisesä [y.]
 187 a. [Ylimmä]isen portim peälä
 [K. k. kä]r[esä]
 b. kuusi kynttilää edessä
 190. [U. o. e]r[essä]
 191. [Kyllä]n [tiädän K. K.]
 192 a. [Tuala on toi] kl[avus]
 k[urki])
 196. [J. a.] kumottaavat
 197. [Kyllä]n [tiädän K. h.]
 203. K[lavus] lähti ajohohon [!]
 [K. ajoho]n [lähti]
 [K. sitte]¹k¹[k.l.]
 203 a. Pisti pillit säkkiinsä
 [P. p. säkki]hi[nsä]
 205. [Kaja]v[uttu kanka]h[alla]
 [J. j. p]e[äsä]
 206. [Ajoi] aaloin syvihin
 [Ajoi aalloi]hin [syvihin]
 210. [Päir]ä[niämen k.]
10. *Vesilahti. Borenius (1986) 26¹.**
 —79.
 [Ristilän Eeva, 59 v.]² ja hänen poi-
 kansa, niitunvahti Juhana Vilhelmi
 Silvaan, 35 v., oppinut virren lapsena

⁴⁹ Säkeitten alkup. järjest.: 126, 127 a, 127, 127 b; num. muutettu. — ⁵⁰ e lyijyk. lisätty.

10. ¹ Ks. nr. 7:n alahuom. 1. Vrt. nr. 9:ään. — ² Minä olin 13, 14:n v[uoden] ijällä kuin isäni kuoli, en ollu vielä rippiskoulun iässä (nyt 59 vv; siis 1833 vn paikoilla). Isä, Matti, oli (Hämeen) Kyröstä Vesajärven Santalan torpasta ja oli nainut täältä. Mäkipään rystollista (Tuamaan talosta) Siitä sitä sanottiin välistä Santa-Matiks, välistä vaimon nimestä Kaisan Matiks. Se oli vähän hurja ja rupesi naituansa juomaan, niin että [yläp.: jonka tähden] vaimo tuli tänne veljensä luo (Tohka) Tohaalle Jojen

äiteltään³. Muistiinp. Lempäälän puolella rajaa Nurkkisen talon (= kylän) maalla.

[Poika:]

Eliinainen neitty⁴ nuari
Meni aittaan mäjille
Vaski vakkanen kädessä,
[Vaski] avain vakkasesa.

Aiti[!]:

⁵ Näki hän sielä⁵ Klavus Kurjen
Kuin Klavus tuli Suamelaa⁶.
»O^m mum muari kultaiseni⁶.»

Äite:

»Mistäs tunnet Kl[avus] K[urjen]?»
»Tulostansa tuiman tummen.

¹⁰ Jalon jallaan heittännöstä.»

»Eikös muita yläpiöitä
Kuin on Laukon Kl[avus] K[ur-
ki]?»

[Poika:]

Klavus Kurki⁷ ajoi⁸ pihaan
Poika

Sadan hevoismiähen kanssa.

¹⁵ Saran satulauroon⁹.

Äite:

Miahet[!] kultamiakoissansa,
Hevoiset hopiaapäissä.

Eliinan viisi veljee¹⁰

Kaikki istui pöydän päässä,

²⁰ [Kakki] nousi seisovalle

Menit vastaan Klavulle.

pohjan kylään. Mutta vuoden päästä mies tuli perästä ja oli kymmenkunnan vuotta [yläp.: kymmeniä vuosia] Laukon taksvärkkimiehenä lankonsa puolesta, jonka olisi pitänyt Laukon tolpparina panna mies puolestaan kartanon työhön. Tytär ei vielä silloin syntynyt ollut. Sitten ne muutti Muutti [!] Mäkipäähän vaimon äitin luo ja olivat siellä jonkun aika[a], siksi kuin hän perunajääkäriä [!] asetettiin ja kävi kolmena vuonna jos ei enemmän Porissa (asui niin kauvan vielä anopen luona). Sotamiehenä se sai nimen Modig, jolla herrasväki sitä aina kuttui. Kun se sotapalveluksesta pääsi, niin hän rupesi itte huanetta tekemään Karkussa (Kosken rystollista otetulle) Eiijerin maalle. Siellä se asui kuolemaansa asti. Siellä tytär syntyi, mutta eno sen otti tänne kuin se oli 8-nnella tänne kasvatetyttäreksi. Kotona virren oppi isältänsä, joka lapsillensa opetti kaikellaisia turhia arvootuksia sekä hyvempää että luonompaa ja muuuta, »tette vallon tuhmia olette», »turhempaa ja parempaa» niin opetti myös useampia jumalasia virsiä että ne vallon ulkoa osasi niin kuin hän on ne myöhemmin kirjasta [yläp.: arkista] nähnyt. Vanhemmat eivät täällä enää asumassa olleet, sen jälkeen kuin isä sotamiehestä pääsi muuta kuin mitä joskus vieraisa kävivät vaimon äitin luona ollen silloin yötä tai pari siellä. »Ei hän puhunu koskaan sitä» että olisi Laukossa Lauhanut Lönnrotille Törngrenin luona. — (Kuin vanha isä oli kuollessaan, ei muista koska ei silloin kotona ollut eikä silloin kuin hautaan pantiin, mutta täällä enonsa luona). Mp. kirjottama. — ³ Kirjaa ei ole nähnyt, mutta ei muistanut varmuudella oliko kuullut toistenkin laulavan. Jos viime mainittu seikka ei ole virren muotoon [yläp.: muutosta] vaikuttanut, niin on tässä Kantelettaren El. surman perusmuoto. — Huom. Useissa kohden poikkeava. Erittäin tyttären poika ei sanonut muistavansa ollenkaan kuulleen Kant. 235 (Granl. 242), 265 ja 266, 301, 302, 341 seurr. Viivattomat paikat ovat pojan lisäämät. Mp. lis. Tähän painettaessa on »viivattomien paikkojen» eteen lisätty: [Poika:] ja niiden jälkeen: [Äiti:]. — ⁴ y suluissa. — ⁵ siel | ä : s. — ⁶ Säe kk:ssa ylipyyhitty. — ⁷ kk:ssa pieni alkukirjain. — ⁸ a|i|joi : *Kurki* a. — ⁹ Korjauksesta päättäen korj. ensin: [satulauro]hon, sitten lisätty : [satula]uro[hon]. — ¹⁰ e alleviiv.

Klavus Kurki emännälle:
 »Onko teillä n[eitsyttä] m[yyrä],
 Piikkaa mulle pidolla?»
 25 »Ei neitsyitä mäjellä myydä,
 Hevoiset meillä m[äjellä] myy-
 rään,
 Lukuaviok kartanolla.
 Ompa meillä tupiakini:
 Tupa om meill' yljän tulla,
 30 [Tupa on] tulla, toinen mennä
 Talli on meillä hevoiset¹¹ panna,
 Nauloja laskee satulat¹²,
 Vaja varsat valjutella.»
 Klavus Kurki meni tuppaan
 35 Miakallansa oven avais,
 Tupellansa kiinit tukki¹³.
 [Poika:]
 Eliinainen äirellensä:
 »Älä minua Klavullen anna!»
 [Äiti:]
 Kl[avus] K[urki]⁷ emännälle:
 40 »Onko teillä n[eitsyttä] m[yyrä],
 Piikkaa m[ulle] pirolla?»
 »Ei ole mulla n[eitsyttä] my[yrä],
 Piikkaa sullep pirolla:
 Piät on meillä pikkuisia,
 45 Kaikki kesken kasvaneita.»
 »Ompa tua¹⁴ vähä Eliina.»
 »Ei taira vähä Eliina
 [Poika:]
 Kaita¹⁵ suurta tarhakarjaa¹⁶,
 Ruakkia¹⁷ isoo perhettä,
 50 Pannat ty[ähöm] palkollista.»
 [Äiti:]
 »Ei Eliinan tarvittekaan

[Poika:]
 Kaita¹⁸ [suurta tarhakarj]jaa,
 [Ruakkia isoo perhe]tta,
 Pann[at tyähöm palkoll]ista.
 55 Ompa mulla Kirsti piika,
 Joka t[aitaa] t[alon] t[oimen]:
 Kaita suuren t[arha]karjan,
 R[uakkia] ison perheen,
 Pannat t[yähöm] p[alkollisen].»
 [Äiti:]
 60 »Kyllä on sulla K[irsti] piika,
 [Poika:]
 Laukon entinen emäntä,
 Se mun tulessa¹⁹ polttaisi,
 Kovin päivin kuole(tt)aisi.»
 [Äiti:]
 »Ei ole K[irsti] ennenkeänä²⁰
 [Poika:]
 65 Ketäk'e'än²⁰ tulella polttanut,
 Kov'in²¹ p[äivin] kuolettanut(tu),
 [Äiti:]
 Ei oo ennen eikä vasta.»
 Kukas kuitenkin on hullu?
 [Kukas] muu kuin piika raukka.
 [Poika:]
 70 Joll' ei oo hullu, niin on lummi
 [Äiti:]
 Ötti kihlat, auto kättä,
 Käsi Klavun käressä
 Kävi Klavun⁷ kartanolle¹⁰.
 Kirsti katteli klasista,
 75 Västäräänsä välkytteli:
 (»Syöstäväänsä⁷, s.o. sukkulaa, »kan-
 gasta kutoi»)
 »Oi jos sitäkin olis,

¹¹ hevoset : hevoiset. — ¹² Säkeitten alkup. järjest.: 32, 31; num. muutettu. —
¹³ kk alleviiv. — ¹⁴ ua alleviiv. — ¹⁵ ita alleviiv. — ¹⁶ r. vrt. kant. toisint. (Mp. huom.)
 — ¹⁷ Ru|o k k i a : Ruakkia. — ¹⁸ ta alleviiv. — ¹⁹ Se tulessa : S. *mun* t. — ²⁰ eä alle-
 viiv. — ²¹ voisi hyvin lukea: Kovei.

[Poika:]
 Tuan välin pahentais,
 [Äiti:]
 Ennen kuin avaimet annan,
 Toisen käskyllä kävelen.»
 80 Läksi hän Klavun⁷ puheelle²²:
 »Oo mun Kl[avu]s kultaiseni²³
 Vähän kyllä sinä tiärit:
 [Poika:]
 Uulovi²⁴ emännän makasi!»
 [Äiti:]
 »Oo mun Kirsti piikaiseni
 85 Jos sen t[uattelet] toreksi.
 Jonka(s) satt[elit] sanoiksi²⁵,
 Niin s[inun] v[eraassa] k[äytän],
 El[iinan] t[ullessa] p[oltan].
 V[iisi] v[er]kaista h[ametta]
 90 Annan s[inun] k[äy]räksesi²⁵
 Enn[en] k[un] E[liina] fr[ouva]n,
 An[anan] kätecs(ki) avaimet
 Ennen k[un] E[liina] fr[ouvan].»
 »Oo mun Klavus kultaiseni
 95 Aja Aumasten larolle,
 Pikku niittusten²⁶ nimelle²⁷,
 Sanok kauvas meneväsi,
 Monet viikot viiptyväsi
 Keräjisä¹⁰ Pohja[n]maalla,
 100 Niinpän²⁸ tuattelen todeksi
 Jonka saa[tte]llin sanoksi.»
 »Oo mu(n) vähä Eliinani
 Säälis s[äkkiin] evästä].
 Viili [voita vakkasee]²⁹,
 105 Likiö [sial lihoja],
 Karp[io] kanan munia]

Minun k[auvas] mennessäni
 Keräjihiin P[ohjanmaa]lle.»
 »Oo mun Klavus kulta[fi]seni
 [Poika:]
 110 Älä viivy kauvan [slälä],
 [Äiti:]
 Päiv[ät] viimeiset minulla,
 [Poika:]
 Viikot vielä on v[imeis]emmät¹⁰.
 [Äiti:]
 A[stup] puali saappahaastas],
 A[stut] toisten toinen puali],
 115 P[uhup] pualilla sanoilla],
 P[uhut] toisten toinen puali],
 Syä [vaam] puali eväästäs],
 S[yät] toisten toinen puali],
 Jua vaan puali siämenestä³⁰,
 120 [Jua] t[oisten] toinen pu[ali]³¹,
 Niin [sinä] pikemmin peäset]
 P[ohjan] noitajen] sejästä[!].»
 Klavus lähti ajoon.
 Kirsti pyykillen meneepi
 125 P[änten] vaatteitten pesolle],
 P[aitajen] Eliina frouvan].
 Kuului kolkina [koda]sta³²,
 Obs. (pojan)
 Palkkina patajen luulasa.
 [Äiti:]
 Kävi fr[ouva] katsomahan:
 130 »Älä kolkik³³ Kirsti piikaiseni
 Paitojani niin pahasti.»
 Poika:
 Kirsti tähän mutkam³⁴ muisti,
 Kolkki vielä kovemmin.

²² ee alleviiv. — ²³ kutaiseni : kultaiseni. — ²⁴ U a,lovi : Uzlovi. — ²⁵ i alleviiv. — ²⁶ u alleviiv. — ²⁷ nim[i]lle : nimelle, yl. nim[i]lle. — ²⁸ n alleviiv. — ²⁹ Pojalla säkeiden järjestys: 104, 103. — ³⁰ nes alleviiv. — ³¹ Säkeitten alkup. järjest.: 119, 120, 117, 118; num. muutettu. — ³² sta alleviiv. — ³³ Säkeen alkupuoli ylipyyh., mutta palautettu jälleen. — ³⁴ m a tkam : mutkam.

[Äiti:]
 »Äläk³⁵ kolkik³⁶ Kirsti huarra³⁷
 135 Paitojani u[tiin] p[ahasti],
 Ei oo niitä täälä t[ehty]³⁸,
 Vaan [on äiteni kotona.]
 »Mitäs on minun lukuva
 Vaikka parka palkollinen
 140 Haukutaisiin³⁹ huarraksikin³⁷.
 Itse isokkin emännät

[Poika:]
 Ovat Uulovin ohesa,
 Pitkä parran parmalhisa.»

[Poika:]
 Itkusilmissä Eliina

[Äiti:]
 145 Meni raumasta tuppaan.
 K[irsti] kiiruusti⁴⁰ per[ässä]:
 »Oom mun frouva k[ulta]iseni⁴¹
 Pidetääs pitoset piänet⁴²
 Is[äntäjän pois ollessa],
 150 Otetaan [orjat tyästä],
 Häijyt härkäjen perästä.»
 »Oo mun K[irsti] p[ii]kaiiseni⁴³
 Tehe itse⁴⁴ niin kuis⁴⁵ [tahdot],
 Niin [kus teit minua enuen].
 155 Iskek kaikki muut tynnyrit,
 Yksi jätä iskemätä,
 Jok on pantu mimua vasten⁴⁶.»
 Kirsti siähen [mutkam muisti],

[Poika:]
 Iski ensin sen tynnyrin.

[Äiti:]
 160 »Voi mun K[irsti] p[ii]kaiiseni

[Poika:]
 Toisat tehit, toisak käskin.»

[Äiti:]
 »Voi mun frouva kultasen[i]
 Miinkä tehen t[eille] sian⁴⁷,
 Teenkö Uulovin uu[teen] t[up-
 paan]?»
 165 »Älä tee Uu[lovin] uu[teen] t[up-
 paan],

Tehe [Klavun kamariin],
 Niin kus ennenkin olet tehny.
 Siäl om pyssy[t] paukkuv[aiset],
 [Siäl om] m[iaikat] välk[kyväi-
 set],

[Poika:]
 170 [Siäl on] raurat kiiltäväiset.

[Äiti:]
 Pyssyt [on surmana sodassa],
 Miakat m[iahi]llä⁴⁸ k[äsisä],
 Tuttun^{a1} [ovat tuvassa],
 Kamarissa k[au]nliina.
 175 Tees sinne yä sia[ani],
 Pane [yksin korvatyynyt],
 P[ane yksin villavaipat],
 Yksin [liinaiset lakanat].»

Kirsti tähän m[utkan] m[uisti]:
 180 P[ani] kaksin [korvatyynyt],
 Kaksin⁴⁹ pani vill[a]v[ai]pat].
 Kaksin liinaiset l[akana]t.
 »Oo mun K[irsti] p[ii]kaiiseni
 Toiset¹⁰ tehi[t], toisek¹⁰ k[äskin].»
 185 »Uulovi ylinen trenki,
 Frouva [teitä] ylös [kuttu].»

³⁵ Alä : Aläk. — ³⁶ kolki : kolkik. — ³⁷ rr alleviiv. — ³⁸ [s[aa]tu] : t[ehty]. —
³⁹ t alleviiv. — ⁴⁰ kiir : kiiruusti. — ⁴¹ k[ulta]seni : k[ulta]iseni. — ⁴² Huom. Poika
 ei sanonut muistavansa ollenkaan: kansä kempit kesti juhlat, samoin muutenkin seur.
 esim. Kant. 235 Granl. 242, Kant. 265, 6, 301, 2. — ⁴³ p[ii]kaiiseni : p[ii]kaiiseni. —
⁴⁴ s alleviiv. — ⁴⁵ Sana kk:ssa alleviiv. — ⁴⁶ Säkeisiin 155—7 on liitetty reunahuo-
 mautus: Obs äitin laulama. — ⁴⁷ ia alleviiv. — ⁴⁸ m[iahi]ll[re] : m[iahi]llä. — ⁴⁹ Kaks :
 Kaksin.

- »Mitä [minä siälä tehen].»
 Meni [hän siine arvollansa],
 Kirsti [kiiruusti perässä]
 190 Y[hdeksäl lukkaa lukitti],
 T[akateljen kymmenen].
 Astu⁵⁰ Aumasten larolle,
 P[ikkun] n[äyttysten] nimelle¹⁰
 [Poika:]
 (Kävi Klavun puheelle²²):
 [Äiti:]
 195 »Oo mun Kl[avus] k[ultai]seini⁵¹
 Jo nyt [tuottelin todeksi],
 Joukan [saattelin sanoksi]:
 [Poika:]
 Uulovi em[ännän makasi],
 [Äiti:]
 On hän vielä nykkin siälä
 200 Prouvan kansa kamarisa.»
 [Poika:]
 Klavus kohta kotio⁵² riensi
 [Äiti:]
 Alas pää⁵³ oli pahoissa⁵⁴ miälin,
 Otti tulta tervaksehen,
 Tulen tuaheen viritti⁵⁵,
 205 Pisti tulen nurkan ale,
 Valo aleⁿ valkiata.
 [Poika:]
 Eliinainen prouva nuari
 [Äiti:]
 Herraa Jesusta¹⁰ rukoili:
 »Kaikki mualta palakoon,
 210 Tähän vettä vuatakoon,
 Että vielä äiteni⁵⁶ näkisin!
 Oho Uati veikkoiseni²⁵
 Juaks[e] jou[n] Suomalahan,
 Käske häntä tännet t[ulla],
- 215 Pulu [paremmin kun onkaan].»
 Otti Uati mennäksensä,
 Pian juaksi [järven poikki],
 Sekä jua[ksi⁵⁷ että joutu].
 Tuli tonne Suomalahan⁵⁸:
 220 »Oo⁵⁹ mun muari kultaiseni.
 Fr[ouva] teitä sinnek käski.»
 »Voi [minua vaivaista vaimoa]
 Kuin[ka suin sukkiani],
 Kaikki edes[takasin].
 225 Kuinka läkkään [tyttäreni]?»
 »Hyv[in kyllä, muari parka],
 H[yvin] en[nen, nyt paremmin].»
 »Voi minna [vaivaista vaimoa]
 Kuin[ka] hameen [hameitani],
 [Poika:]
 230 Hameen aina erestakaisin,
 [Äiti:]
 Kuinka läkkään [tyttäreni]?»
 »Hy[vin] kyllä, muari parka],
 Hyv[in en[nen, nyt paremmin].»
 [Poika:]
 »Voi [minua vaivaista vaimoa]
 [Äiti:]
 235 Kuinka levil liinojan,
 [Poika:]
 Liinaan⁶⁰ aina erestakaisin,
 [Äiti:]
 Kuinka [läkkään tyttäreni]?»
 »Hy[vin] kyllä, muari parka],
 Hyv[in ennen, nyt paremmin].»
 [Poika:]
 240 Tulit Suomalan lahrelle,
 [Äiti:]
 Sauvu Laukosta näkyypi,
 [Sauvu] Klavun kartanolla.

⁵⁰ As alleviiv. — ⁵¹ k[ultai]seni : k[ultai]seini. — ⁵² o alleviiv. — ⁵³ aa alleviiv., sanan yl. poika. — ⁵⁴ ss alleviiv. — ⁵⁵ virit alleviiv. — ⁵⁶ at i ni : ateni. — ⁵⁷ ju'o[k-si] : jua[ksi]. — ⁵⁸ Suamela an : Suamelahan. — ⁵⁹ Oo m] : O — ⁶⁰ Liina in : Liinaan.

- [Poika:]
 »Mitä tuällä (!) tehtänekkän
 Noin sakian sauvun kans[a]?»
 245 »Kukkoja siällä kultata]han,
 [Äiti:]
 Kan[an]poikia kaltata]han,
 [Poika:]
 Lampaista siällä⁶¹ lahrataan,
 Sianpäitä korvetaan
 [Äiti:]
 Piänem prinssin piroksi⁵²,
 [Poika:]
 250 Poikalapsen polkusiksi.»
 Tulit Klavun kartanolle,
 [Äiti:]
 Laski maahan polvillensa
 Oman vävynsä etehen:
 [Poika:]
 »Oo mun Klavus⁷ kultaiseni
 [Äiti:]
 255 Päästä pois Klavus kulta
 Toi Eliina tulesta,
 Vaka vaimo valkiasta!
 Annam mennäm muillem maille
 Jälkiänsä kertomaan,
 260 Töitäsä häpeilemään.»
 »Älä vaan mun Klavus kulta,
 Panep panni pahoja jauhoja
 Tervatynnyri lisäksi,
 Että paremmin palaisi!»
 265 Eliina(inen) frouva nuari
 Pisti sormensa klasista
 Vihkisormus⁶² sormesansa:
 »Oo mun Klavus kultaiseni
 Älä sorm'u'stas karota,
 [Poika:]
 270 Jossas kantajan karotat.»
 [Äiti:]

- Klavus Kurki⁷ kurja miäsi²⁵,
 [Poika:]
 Miäs kurja ja kamala,
 Veti miakan tupestansa
 [Äiti:]
 Laski sillä sormen poikki.
 275 Eliina(inen) prouva nuari
 Pisti lapsensa klasista,
 Itkevästä ikkunasta:
 »Oo mun Kl[avus] k[ultaiseni]
 [Poika:]
 Älä poikaas karota,
 280 Jossas kantajan karotat.»
 [Äiti:]
 »Ei se ole minun poikan,
 Vaan se on Uulovi[n] poika!
 Poltan porton p[oikinensa],
 Mailm[an] lautan lapsinensa.»
 285 »Palan nyt tääkin paikka,
 Koskaⁿ vielä [viimeiseksi]
 Kovan kualloni edesä
 Sain [nähdä äiteni silmät].»
 Olis^(d) vielä sanonu pari san(n)aa
 290 Itkevälle äirellensä.
 [Poika:]
 Raukka raukkesi tuleen,
 [Äiti:]
 Lensi liäkin sissään,
 [Poika:]
 Uppois ilmevalkiaa¹⁰.
 [Äiti:]
 Kuhui tuskin puoli kuuta
 [Poika:]
 295 Taikka kaksi viikkokautta
 Tallin täysi hevosia,
 Navetan täysi nautoja
 Quali kaikki korsi suuhun
 Kaatui²⁵ kaurajen nojalle.

⁶¹ I alleviiv. — ⁶² Säk. alussa: Itkeväs].

- 300 Kl[avus] K[urki] kurja miäsi²⁵,
 Miäs k[urja] ja kamala
 Istu aittansa kynnyksellä
 Sekä istu, että itki.
 Jesus miähenä käveli:
 305 »Mitäs itkek Kl[avus] K[urki]?»
 »Kyll' on syyssä itkemistä
 Vaivassa⁶³ valittamista:
 Poltin oma[n puolisoni],
 Sytytin syleni täyren,
 310 Poltin pianem[!] poikaiseni,
 Vasta kan[netun kadotin].
 »Kyllän tiärän Eliina frouvan.»
 »Missäs on toi E[liina fr[ouva]?»
 »Tuola⁶¹ taivaan talossa
 315 Ylimmäisessä ymmärkissä
 [Äiti:]
 Kuusi kynttilää eressä,
 Kultakinjä käressä,
 [Poika:]
 Pisku poikainen sylissä,
 Ulovi oven eressä.
 320 Viälän tiärän Kl[avus] K[u]rjen⁷.
 »Missäs on toi K[lavus] K[urki]?»
 »Alimm[aisesa helvetisä]
 Al[immaisen portin] alla,
 Kann[ukset] (viälä) vähän näky-
 vät,
 325 Jäläat alta [kiilustaavat].
 Viälä tiätän Kirsti huaran⁶⁴.
 »Missäs on toi K[irsti] huarra^{37, 65}»
 »Al[immaisesa] hel[vetisä]
 Al[immaisen portin] alla,
 330 Palmikot vähän näkyvät,
 Kultarihmat kuumottaavat⁶⁶.
 Klavus K[urki]⁷ kurja miäsi²⁵,
 Miäs kurja ja k[amala]
- Pisti pillit sikkiinsä,
 335 Soitti sualla memmessänsä,
 Kajah[utti] k[anka]haalla,
 Jär[äytti] järven] p[äässä];
 Ajoi päin sulaa⁶⁷ merta⁶³,
 [Ajoi] aaloin syviin.
 340 Se oli meno nuaren miähen
 Kansa nuaren uroho¹⁰n.
 Kirsti rakkina perässä
 (Päreniämen kalliolta).
- (Liite ks. edell.) [= nr. 9.]
- Eroavat kohdat sekä lisä- ja täyden-
nyssäkeet edelliseen:*
- 1 a. [E. neitt]o¹n¹ [u.]
[E. neit]sy [u.]
2. [M. aitta]han [m.]
3. [V. v. kä]r[essä]
[V. vakk]ja kainalossa
5. Tuola⁶⁸ tulee Klavus kurki
Äit[e]
7. Ah mun muari k[ultaiseni]
7 a. Älä[!] minua klavulle anna
14. [Sa]r[an h. k.]
15. [S. satula]urohon
19. [Istu]it [kaikki p. p.]
20. Nousi kaikki [s.]
21. Läksit [v. K.]
24. [P. m. pi]r[olla]
[P. m.] pidettynä
25. [Et neits]e[itä m. myy]r[ä]
[Poika:]
25 a. Pannak kauppa kartanolla
26. [Hevoset mäjellä myyrään]
28. Kyll¹¹ on [m. t.]
29. [Tup] om meillä [y. t.]
32. [Naul]aa¹¹ [laske]a [s.]

⁶³ a alleviiv. — ⁶⁴ r alleviiv., yl. poik[a]. — ⁶⁵ yl. poik[a]. — ⁶⁶ r. P[oika]. —
⁶⁷ aa alleviiv. — ⁶⁸ Tuola : T.

- [Naula l. s.]
 [Naul]at [l. s.]
 33. [Vaja]t [v. v.]
 34. [K. K.] tuli [tu]pa^han]
 35. [M. o. av]oi
 38. [Ä. m. Klavulle a.]
 41. [P. m.] pidettyä [!]
 42. [E. o.] meillä neitettä [m.]
 [E. o.] minulla [n. m.]
 43. Eikä piikaa pidettyä [!]
 44. Meill' on neitset nuarukaiset
 46. [O.] toi [v. E.]
 46 a. Joka auttaisi avioksi
 51. [Ei E. tarvitte]k]an
 55. [Äiti:]
 Kyll om mulla [K. p.]
 62. Joka minun tulessa [p.]
 63. [Äiti:]
 Pahoim [päivin kuole]t[aisi]
 65. [Äiti:]
 Ketääⁿ [!] polttanut tulessa
 66. [Äiti:]
 Pahoim [p. k.]
 67. [Ei] ole [e. e. v.]
 70. Jos [e. o. h. n. o. h.]
 74. [K. k. klasis]sa
 77. [Tuan]kin [v. pahentais]i
 80. [Lä]hti [h. k. puh]ei[lle]
 81. Oho [m. K. k.]
 83. [U.] Eliinan makas
 85. [Jos]sas [sen t. t.]
 86. [Jonka s. s.]
 92. [A. kätes] a.]
 94. [O]^m [m. K.k.]
 95. [A. a. la]ð[olle]
 96. [P. n. nim]i[lle]
99. [Kerä]j]ssä [P.]
 [Kerä]j]hin [Pohjanmaall]e
 102. Om [m. v. E.]
 105. p[oika:]
 Lekⁱö¹ [s. l.]
 110. [Ä. kauvan siälä viivy]
 112. [V. viäl]ja [!] viimeisimmät²⁵
 [V. viäl] on [viimeisimmät]
 122. (p[oika:])
 [P. n.] käsistä
 123. [K. l. ajo]h[on]
 123 a. Ajoi Aumast[en] ladolle
 b. Pikku niittusten [nimelle]
 127. [K. k. koda]ssa
 128. [P. p. luala]sta
 130. [Poika:]
 Oo mun [K. p.]
 130 a. Älä kolki miin kovasti
 132-3. (Äiti entisellä tavalla:)
 Huarran³⁷ huopia vi[rutan]
 Pahan vaimo[n] vaattehia
 137 a. Huarrria ovat hyväkkin [!] pii-
 jat
 b. Vaan ei porttoja pualeksikan⁶⁹
138. p[oika:]
 [M. o. m.] väliä
 141. [Äiti:]
 [Itse]kin isot [emännät]
 142. [O. U. ohe]ssa
 143. [P. p. parmah]issa
 144. [Äiti:]
 Ves[isilmissä] E.]
 145. Tuli [ranna]lta [tupa]han
 147. Voi [m. f. k.]
 148. [P. pito]i[set p.]

⁶⁹ »Se on huarra joka pitää vaan yksinäistä, mutta se on portto joka pittää toisen vaimon miästä.»

149 a. Niin kuin ennenkin on tehty	199. [On]han [v. n. s.]
154 a. (Ollessas Laukon entinen emäntä)	200. [F. kan]ssa [k.]
158. [K.] tähän [m. m.]	201. Äiti?:
159. [Äiti:]	[K.] Kurki [k. r.]
Sempä hän ensiksi iski	[K.] kiireesti [k. r.]
160. Oo [m. K. p.]	202. [Äiti:]
161. [Äiti:]	[A.] päin [pahoil]l[a m.]
Eppäs tehny niin k[uin] käs-	204. [T. t.] sytytti
k[in]	207. [Eliin]a fr[ouva n.]
161 a. Iskit ensin sen [tynnyrin]	208. [H. Je]ss[susta r.]
162. Oo [m. f. k.]	209. [K. m. palako]h[on]
163. Mihin [tehen sian teille]	210. [T. v. vuatako]h[on]
164 a. Ylimmäisen portin päälle	211. Siksi että [äiteni n.]
165. [Ä. t]ehe ⁷⁰ [U. n. t.]	(Poika:)
167. [N. ku]i[s e. o. t.]	[Että] (viälä viimeiseksi)
169 a. [Poka:]	211 a. [Poika:]
Siälä [!] raurat raatelevat	(Kovan kualeman eressä
b. Terävät teräiset [— — ?]	b. saisin nährä äiteni silmät)
175. Tehes ⁷¹ [s. y. s.]	212. oo mun [Uati v.]
176. [P.] yhret [k.]	213. [J. jou]ð[u S.]
177. [P.] yhret v.]	221. [F. t. s.] kuttu
178. Yhret [l. l.]	224. Poika:
181. P[oi]ka:]	Sukkaan aina edestakaisin
[Ka]hret [p. v.]	228 a. (Poika:)
184. [Tois]a[t t. tois]a[k k.]	kuinka kenkin kenkiäni
[Poika?:]	b. kenkään aina erestakaisin
Eppa[s tehny niin kuin käs-	c. kuin[ka liäkkään tyttäreni]
kin]	d. Hyv[in kyllä muari parka]
184 a. Panit kahret [korvatyynyyt]	e. Hyv[in ennen nyt paremmin]
b. Pan[it] kahret villavaipat]	f. Voi [minua vaivaista vaimoa]
185 a. [Poika:]	230. [H.] kaikki [e.]
Tulkaatte Klavun kamariin	236. [Äiti:]
186. [Poika:]	kaikki edest[akaisin]
[E.] teitä sinne [k.]	240. [Äiti:]
192. Juoksi sitten [A. la]ð[olle]	Tultiin [S. l.]
193. [P. n. nim]i[lle]	241. [Sau]h[u L. n.]
	242. [S. Kl. kartano]lta
	[S. Kl. kartano]sta

⁷⁰ tee: tfehe¹: *tehe*. — ⁷¹ Sana kk:ssa ylipyyhity.

243. [M. tual]a [tehtänek]kin
 244. [Äiti:]
 [N. s. sau]h[un] kanssa
 245. [Äiti:]
 kukon päitä kultatahan
 [Poika:]
 247. [S. s. lahrata]han
 248. [S. p. korveta]han
 249. [P. p. pi]doi[ksi]
 250. [Äiti:]
 Pikkupoikain [polkusiksi]
 251. [Äiti:]
 Tultiin [K. k.]
 255. Otap [p. K. k.]
 Laske [p. K. k.]
 259. [J. kertoma]han
 [Poika:]
 [J.] piirtäämähän
 [Äiti:]
 260. [T. häpeilemä]hän
 261. Kirsti (sanoo)
 [Ä.] päästä [Klavus kulta]n
 265. [Eliina] pr[ouva n.]
 266. [P.] kättensä [k.]
 [P.] kätensä [k.]
 269. [Ä. s. ka]ð[ota]
 270. [Äiti:]
 Vaikkas [k. ka]ð[otat]
 273. [Äiti:]
 Otti [m. t.]
 275. [Poika:]
 [Eliina] fr[ouva n.]
 [Äiti:]
 276. [P.] lasta[nsa k.]
 277. [Itkevä]i[stä i.]
 279. [Äiti:]
 [Ä.] polta poikalastas
280. [Äiti:]
 Vaikkas poltat pojaan tuajan
 281. [E. s. ole]m [m. poikan]i
 284 a. Oo mun vähä Eliinani⁷²
 b. Oo mun lapsi parkaiseni
 c. Mahdo⁵² olla miälin kiälin
 d. M[iälin] k[iälin] p[orton]
 k[anssa]
 e. Oo mun äite k[ultaisen]i
 f. Tehin kaikki mitän taisin
 g. Viälä päällekkien vähäisen
 h. Ei os syytä piänintäkän
 i. Vertaa neulan silmäisenkän
 285. [Pala]koon [n. t. p.]
 288 a. Eliinainen frouva nauri
 289. [O. v. s. p. san]aa
 290. [I. äi]di[l lensä]
 291. [Äiti:]
 Raukkesi raukka samassa
 292. [L. l. si]sä[hän]
 293. [U. ilmevalkia]han
 Ä[iti]:
 Syttyi [i.]
 293 a. Se oli meno nuaren frouvan
 295. [Äiti:]
 Eli [k. v.]
 295 a. Äi[ti]:
 Jesus äijänä käveli
 (ks. edell. tapa[an = nr. 9,
 172:sta alkaen])
 297. Nautoja⁷¹ [navetan täysi]
 302. [I. aittans]' [k.]
 304. [Je]ss[us m. k.]
 321 a. Tuala on toi kl[avus] k[urki]
 324. [Kannukset vähän n.]
 327. [Mi]s[äs o. t. K. h.]
 327 a. Tuala on toi [Kirsti huarra]
 334. [P. p. säkki]h[insä]

⁷² Eliin[ai]ni : Eliinani.

339. [A. alloin syvi]h[in]

341. [K. n. uroh]o[n]

11. *Vesilahti. Borenius. (1986) 30**.
—79.

Vakkala. Kolme vaimoa.

Klaans[!] Kurki kurja miäs
M[iäs] k[urja] ja kamala.

— — — — —
Eliinainen neitty nuari

Meni attahan näjelle

5 Vaski vakka kainalossa,
[Vaski] avain vakkasessa.

»Viili voita vakkaseen¹,
Linkkiö sian lihoja,
Karpio ka¹n¹an muni[a].»

10 Sanoi kauvas menevänsä
Käräjihin² Pohjanmaalle.

— — — — —
Älä³

»Kuinka tröijyn tröijyäni,

Tröijyn aina erestakasin,

15 Kuinka lääkkään tyttäreni
Laita Laukossa?»

»Hyvin kyllä, muari kulta,
Hyvin ennen, nyt paremmin.»

20 »Kuinka kengin kenkiäni,
Kengin a[luu] e[restakasin],
Kuink[a lääkkään tyttäreni]
Laita [Laukossa]?»

»Hyvin [kyllä, muari kulta],

Hyvin [ennen, nyt paremmin].»

25 »Kuinka myssyn myssyäni,

Myssyn aina erestakasin⁴,

Kuinka liekk[ään tyttäreni]

Laita [Laukossa]?»

»Hyvin [kyllä, muari kulta],

30 Hyvin [ennen, nyt paremmin].»

12. *Vesilahti. Borenius. (1986) 31¹**.
—79.

Vakkala. Ryännän vaari, Juha Juhan poika, 79 v. — Huom. Nuotti sama kuin Priijärillä.

Klaus ajoi Suomelan mäjelle
Eliinain²

»Onko teillä neitsyttä myyrä?»

»Piit on kaikki piskuisia,

5 Kausa kesken kasvaneita.»

»Ompa (teitillä) vähä Eliina.»

»Ei taida vähä El[iina]

Kaita³ isoo karjatarhaa,
Ruakkia isoo perettä⁴.

10 »Kyllä mull on K[irsti]l piika,⁵

Joka kaittee isou tarhaka[rjan]⁶

Ruakkii is[on] perehen.»

Eliinainen⁷ neitsy nuari

Mäni aittaa⁸ mäelle⁹

15 Piäni vakkanen kainalossa:

»Kyllä sull on Kirsti piika,

Joka^{10,11} mun tulella polttaa.»

Eliinan viisi veljestä,

Kukas on hullu, muu kun piika,

11. ¹ vakkase[h]en : v. — ² Kärj[ä] : Käräjihin. — ³ Sana kk:ssa ylipyyhitty. — ⁴ erestakasin: *aina* e.

12. ¹ Lisä- ja täydennyssäkeet sekä eri kertoja kirjaanpantaessa saadut eroavat kohdat julkaistuina, toisinnon lopussa. Julkaisemistavasta ks. nr. 2:n alahuom. 2. — ² Sana kk:ssa ylipyyhitty. — ³ t alleviivattu. — ⁴ r alleviiv. — ⁵ Säkeitten alkup. järjest.: 13—17, 10—12; num. muutettu. — ⁶ tahaka[rjan] : tarhaka[rjan]. — ⁷ Sanan yl. Sfa¹. — ⁸ aittaa : aittahan. — ⁹ e alleviiv. — ¹⁰ kk:ssa pieni alkukirjain. — ¹¹ Säkeen alussa: [piika].

20 Otti kihlat, anto kättä,
 Käsi Klavuksen povessa.
 »Oleppas mänevänäs käräjiin¹²,
 Käräjiin Pohjammaalle¹³.»
 Elliinainen neitsy n[uari]

25 Sääsi vakkahan evästä:
 »Älä mun Klavus¹⁴ kultaseni
 Siällä¹⁵ kauvan viivy
 Päivät viimeiset käsissä,
 Viikot vialä [!] viimeisemmät.»
 Kirsti sanoi¹⁶:

30 »Men^{1e} Aumasten larolle¹⁷
 Piänten¹⁸ n[ittysten] n[imille].
 Oo¹⁹ mun prouva kultaseni,
 Miinkäs minä sianne tehen¹⁷, ²⁰?
 Ottakaamme²¹ orjat tyästä

35 Pitäkämme piänet pitoset,
 Niin k[un] ennenkin on piretty
 Isännän pois ollessa.
 Miinkäs minä sianne tehen,
 Ylimmäisen ymmäkkiin [!]²»

40 »Älä Kirsti piik[aseni],
 Siäll om miäkät[!] välkkyväset,
 [Siäll om] pyssyt poukka[aiset].»
 (Kirsti juaksi sitten trenkituppaan)
 »Ooveli²² ylimmäinen trenki,
 Prouva teitä sisälle kuttu.»

45 »Mitäs minä tualla tehen!»
 Meni hän tonne alla miälin,
 Kirsti pikemmin perässä
 Yhreksät⁴ lukut lukitti.
 Sarat teljet teljetteli.

50 Juaksi Aum[asten] l[arolle],
 Piänt[en niittysten nimille]:

»Nyt ma toreksi tuattelen,
 Mitä sanaksi saattelin.»
 Klavus toi tualta tuli

55 Pisti tulen tuaheen²³,
 [Pisti] valkeen nurkan ale⁹.
 Pykninki tulen paleli,
 Vaan se nurkka vettä²⁴ valeli.
 Prouva pisti kätensä klasista:

60 »Älä sormustas karota,
 Vaikkas kantajan karoitat²⁵.»
 Otti miakan välkkävaisen [!]
 Paiskas sormen poikki.
 Pisti lapsen ikkunaalle:

65 »Älä polta poikalasta,
 Vaikkas poltat pojaan tuajan.»
 »Poltan porton poikinensa,
 Kansa lautan lapsinensa.
 Ei se oop portto minun poikan,

70 Se on ison Oovelin poika!»
 »Oo mun Uati veikkaseni,
 Joudu pian Suamelaan
 Äitiäni²⁶ tänne kuttuun,
 Että saisin sanan sanoa,

75 Puhup parhain asiat kus tiärät⁴.»
 Uati kiiruusti S[uame]laan meni:
 »Eliina teittiä sinnek kuttu.»
 »Voi mua vaivasta²⁷ vaimo^{1o},
 Kuinkan²⁸ sukin sukkiani,

80 Sukin noin¹⁹ erestakasin
 Kuinka liäkän¹² tyttäreni?»
 »Hyvin kyllä, muari kulta.»
 »Voi minua vaiv[asta vaimoo],
 Kuinkan hameen hameitani,

85 Hamehren²⁹ noin erest[akasin],

¹² ä alleviiv. — ¹³ Pohjam mafale¹: Pohjammafale¹. — ¹⁴ a alleviiv. — ¹⁵ ll alleviiv. — ¹⁶ Sanat kk:ssa ylipyhytyt. — ¹⁷ Säe ylipyhytty. — ¹⁸ Piänt ylipyhytty. — ¹⁹ Sana kk:ssa alleviiv. — ²⁰ h alleviiv. — ²¹ mm alleviiv. — ²² Oo alleviiv. — ²³ tua[n]: tuaheen. — ²⁴ v[a]lta: vettä. — ²⁵ oi alleviiv. — ²⁶ Äitiäni: Äitiäni. — ²⁷ s alleviiv. — ²⁸ n alleviiv. — ²⁹ hr alleviiv.

- Kuin ka [liäkkän tyttäreni]?»
 »Hyv[in kyllä, muari kulta]».
 »Sauhu Laukosta näkyypi
 [Sauhu] Klavun kartanolta,
 90 Mitä siällä tehtänekkän¹²?»
 »Kukon päitä kultataan,
 Sian päitä kaltat[a]hhan
 Piänten poikasten tuloon.»
 Tuli Klavun kartanolle,
 95 Laski maahan³⁰ polvillensa
 Oman vävynsä eteen:
 »Ota pois toi tulesta,
 Vaka vaimo valkeasta!»
 Kirsti huarra:
 »Älä vaam³¹ mun Klavus kulta-
 seni,
 100 Panep panni pahoja jauhoja
 Tervatynmyri lisäksi,
 Että paremmin syttyneekkin³².»
 »Oo mun Eliina parkaseni,
 Sanoo äite
 Kun²⁸ es¹⁹ ollu(m) miälin kiälin,
 105 M[ä]älin k[ä]älin huarran³³ kansa.»
 »Tehin kaikki, mitä taisin,
 Väälä päälle paremminkin.»
 Klavus istu aittansa kynnyk-
 sellä
 Sekä istu, että itki.
 110 Iesus³⁴ äijänä käveli:
 »Mitäs itket. K[lavus] K[urki]?»
 »Kyll on syyssä itkemistä,
 Vaivossa³⁵ valittamista:
 Sytytin syleni täyren,
 115 Vaimooni valkeesen vaivutuin;
 Tallin täysi hevosiä,
 Naveton täysi eläimiä,
- Kaikki kuali korsi suuhun,
 Kaatu kaurajen¹⁴ nojalle.»
 120 Klavuspa tuasta tuli¹⁷.
 »Kyllän²³ tiärän Eliina prouvan.»
 »Missä omp¹³⁶ El[iina] p[rouva]?»
 »Ylimmäisessä ymmäk[issä],
 Kuusi kynttilää eressä³⁷,
 125 Piäni poikanen sylissä,
 Ooveli³⁸ oven eressä.
 Kyllä¹² tiärän Kl[avus] K[urje]n.»
 »Missäs omp[i] Kl[avus]¹⁰ K[ur-
 ki]¹⁰?»
 »Alimmaisessa helv[etissä]
 130 [Alimma]isen portin alla,
 Kannukset vähän näkyypi,
 Jalaat alla kiiluttaapi.
 Kyllä¹² t[tiärän] K[irsti] h[uar-
 ra]n.»
 »Missä¹² ompi K[irsti] h[uarra]?»
 135 »Alim[maisessa] helvetissä]
 Alim[maisen] portin alla,
 Pahnokot vähän n[ä]kyypi.»
 Klavuspa tuasta tuli
 Pisti pillit säkkiinsä,
 140 Istu sitten vanuvin
 Kajahutti kankahalla,
 Järven paassä [!] järähytti.
 Ajo sulaa[n] veteen.
 Se oli meno nuaren miähen³⁹
 145 Kansa naineen ur(r)oon
 Kirsti rakkina perässä.
- Lisä- ja täydennyssäkeet sekä eroavat kohdat edelliseen:*
1. [Kla]v[us a. Suomela]an
 6. [Ompa vähä Eliina]

³⁰ maaha : maahan. — ³¹ vaa n] : vaam. — ³² eekki alleviiv. — ³³ rr alleviiv. —

³⁴ Ie alleviiv. — ³⁵ os alleviiv. — ³⁶ o[n] : omp. — ³⁷ Säkeitten alkup. järjest.: 125, 124; num. muutettu. — ³⁸ Ola veli : Ooveli. — ³⁹ Säkeitten alkup. järjest.: 146, 144—145; num. muutettu.

7. [Ei tai]r[fa v. E.]
 12. [R. i. pereen]
 14. [M. aitta]h[an mä]ʹj[ʹ]elle]
 17 a. Kovin päivin kualettaapi
 18 a. Istu kaikki pöyräm päässä
 19 a. Joll ei oo hullu niin on himmi
 21 a. Kirsti katteli klasista
 b. Västärästä v[äl]kytteli]
 c. Oo joska sitäkin olisi
 d. Joka tonʹk[i !] välin pahentais
 e. Jos sen toreksi tuatat
 [J. s. t. tua]t[telet
 f. Jonka sanaksi saattelit
 g. Saat ne avamet⁴⁰ kantaakses
 h. Ennen kun El[iina] pr[ouva]n
 i. Saat ne lukut lukitakses
 j. Ennen k[un] El[iina] p[r]ouvan]
 22. [O. m]e[nevänäs käräji]h[in]
 23. [Käräji]h[in P.]
 23 a. Mene Aum[asten] larolle
 b. Piänten niittysten nimille
 [P. niitt]u[sten n.]
 27. Alä [siällä k. v.]
 29. [V. v. viimesemmät]
 30. *Meni Aumasten larolle*
 31. *Piänten n[ie]ittysten] n[imille]*
 34. [Ottakamme o. t.]⁴¹
 34 a. Häijy härkäjeʹmʹ perasta [!]
 36. [N. k. e. o.] tehty
 37. [Isännän] (kotoo) [pois o.]
 37 a. Oo mun pr[ouva] k[ultaseni]
 39. [Y. ymmäkki]h[in][!]
 41. [S.o.mi]a[k]a[t välk]k[ä]v[ä]i[set]
 48. [Yh]ð[eksät l. l.]
 49. [Sa]ð[at t. t.]
 51 a. Om mun Kl[avus] k[ultaseni]
 52. [N. m.] (sen) [toreksi tua]tan
 56. [P. v. n. al]ja
 69. [Ei se oo]ʹ [p. m. p.]
 72. [J. p. Suamela]h[an]
 75. [P. p. a. ku]l[is t.]
 [P.] paremmin kuin ou
 87 a. (Mitä mi[n]ä tualla tehen)
 81. [K. liäk]k[än t.]
 85. (Hameen) [noin e.]
 89 a. Kuinka [liäkkän tyttäreni]
 b. Hyvin [kyllä muari kulta]
 c. Voi [minua vaivasta vaimoo]
 d. Sauhu [Laukosta näkyypi]
 e. Kuin[ka liäkkän tyttäreni]
 91. [K. p. kultata]h[an]
 93. [P. p. tulo]h[ou]
 94. Pro[u]va [tuli K. k.]
 96. [O. v. ete]h[en]
 96 a. Oo mun Kl[avus] k[ultaseni].
 98. [V. v. valk]e[asta]
 [V. v. valke]j[asta]
 98 a. (Poltan [porton poikinensa]
 b. kansa [lautan lapsinensa])
 104. [K. e. ollu]ʹ [m. k.]
 107. [V. päälle]p[p]
 115. [V. v.] vajotin
 117. [N. t. el]ʹ[äimiä]
 122 a. Jesuksen jalkain juuressa
 I]esusken j. j.]
 123 a. Ylimmäisen portin paal[lä]
 127. [Kyll]än [t. K. k.]
 131. K. v. nä]k[kyypi]
 331. [Kyll]än [t. K. h.]
 134. Missä]s [o. K. h.]
 137 a. Jalaat alta [kiiluttaapi]
 138. [Klavus] toi [tuosta t.]

⁴⁰ ava[i] : avamet. — ⁴¹ Säkeen alussa: [Y]limmäiseen ymmäkkihin]? Ks. säe 33 ja vrt. säk. 38—9.

139. [P. p. säkki]h[insä]
 140. [I. s. vauun]ih[in]
 143. Siitä [ajo sula]han [vete]h[en]
 146. [K. n. ur(r)]h[on].

13. *Vesilahti. Borenius (1986)32**. —
^{15/7}79.

Kouvon isäntä ja emäntä.

— — —
 Ei ole Kirsti ennenkän
 Ketän polttanu tulessa,
 Pahoin päivin kualettanu,
 Ei ole ennen, eikä vasta.

Säkeiden yläp. kirjetetut eroavat kohdat (ks. nr. 2:n alahuom. 2):

1. [E. o. K. ennenk]e[än]
 3. *Kovin* [p. k].

14. *Vesilahti. Borenius (1986) 33^{1*}*.
 —^{15/7}79.

Ania. Rekolan muari, Maija Kaisa,
 62 v., Priiärin sisar (ks. nr. 6).

Elinainen² neitty muari
 Meni äittähan mäjelle³
 Vaski vakkanen käressä,
 [Vaski] avain vakkasessa.

- 5 »Tuallapa Klauskin tulee.»
 »Mistäs tunnet Klaus Kurjen?»
 »Tunnen⁴ tuiman tulosta,
 Jalon jalaan heittännöstä.»

- Klaus toi sisään ajoi
 10 Sadan tuhannen hevosen kanssa.
 Kysyi, onko neittyttä myyrä.

- »(Meillä) ei ole [neittyttä myyrä]:
 Piiat omi piskusia,
 Kansa kesken kasvavi[a].»
 15 »Ompa teillä vähä Eliina.»
 »Ei taira vähä Eliina
 Pannat tyähön palkollista,
 Kaittee⁵ iso¹⁰1 tarhakarjaa,
 Ruakkia isoo perehtä⁶.»
 20 »Kyllä meill' on Kirsti piika,
 Joka taitaa panna tyähön p[alkol-
 li]sen,
 Kaitte[e ison karjata]rhan,
 Ruakkia [ison pa]rehen.»
 »Kyllä sull on Kirsti luarra,
 25 Joka minun tulella polttaa,
 Kovin päivin kualettaapi!»
 Eliinan viisi veljestä
 Istuvat pöyrän päässä:
 »Mistäs löydät miähen jalomman⁷
 30 Kuin on tämä Klavus Kurki.»
 Mikäs on hullu, muu kuin piika,
 Jos ei hullu, niin himmi.
 Otti kihlat, antoi kättä,
 Käsi⁸ — — — —
 35 Kirsti hän toi kilkutteli,
 Västäräkki välkytteli:
 »Ah, jos sitäkin olis,
 (Joka) tonkin parin pahentais⁹!»
 Eliina:
 »Älä kolki niin kovasti,
 40 Paitojani niin¹⁰ pah[asti].
 Ei ne oo täällä tehty,
 Vaan ne on äiteni kotona.»
 Klavus:

14. ¹ Lisä- ja täydennyssäkeet sekä eroavat kohdat julkaistuina toisinnon lopussa. Julkaisemistavasta ks. nr. 2:n alahuom. 2. — ² Eliinanen : Eliinainen. — ³ mäelle : mäjelle. — ⁴ Tuin[en] : T. — ⁵ Kaitte[a] : Kaittee. — ⁶ t alleviiv. — ⁷ jalomma : jalomman. — ⁸ Sana ylipyhyhitty. — ⁹ pah[i]ntais : pahentais. — ¹⁰ nin : niin.

»Om mun Kirsti piika[iseni],
Mitäs(täs) tualla tehet?»
45 »Pesen huarras paitoja.»
Kl[avus:]
»Kyll on huarria kaikki,
Mutt ei porttoja pualekkaana¹¹.
Oo mun Kirsti p[ii]kaiseni
Laittelletkos sen todeksi,
50 Jonkas laittelit sanoksi?»
Käräjihin¹² P[ohjan]maalle¹³.
»Päivät on viimeiset käsissä
V[ii]kojt v[ii]älä v[ii]mei]semmat.
Astup p[ua]li saappahasta,
55 [Astu]^t toisten toinen p[ua]li.»
»Sääli säkkiin evästä,
Viili voita vakkaseen,
Karpio kanan munia.
Lekiö[!] sian lihoja.»
Kirsti:
60 »Aja Aumasten larolle,
Pikku niittysten nimelle.
O'm^t pun prouva kultaisem
Pitäkäsme kestäpirot,
Kansa kesken kestäpirot[!]
65 Isäntäjän pois ollessa.»
»Oo mun K[irsti] p[ii]kaiseni
Tehe itte niin kuis tahrot!
Älä sitä tynnyria [!] am^tmu'ta,
Joka¹⁴ minua vasten on pryätty.»
70 Kirsti kohta mutkan m[ui]sti,
Ammutti sen [tynnyriin],
Joka prouvaa vasten oli pryätty.
»Oo mun pr[ouva] k[ultaiseni]
Miinkä mä sianne tehen,
75 Ualevin uuteen tuppiaan?»

»Siäl on pyssyt poukkavaiset
[Siäl on] sapelit välkkävaiset¹⁵[!],
[Siäl on] raurat hohtavaiset.»

(Meni Ualevin tykö):

»Prouva teitä sinne käski.»
80 »Mitäs mä tualla tehen.»
Sarat lukut lukitti,
[Sarat] teljet teljetteli.
Meni Aumasten larolle,
Pikk[ui] niittysten nimelle:
85 »Nyt laitan toreksi,
Mitä saattelin¹⁶ sanoiksi¹⁷.»
— — — Hän pani palaan sen
»Kuinka¹⁸ liinan liinojani,
[Kuinka] hameen hameitani,
[Kuinka] laita tyttäreni?»
90 »Hyvin kyllä muari kulta¹⁹.»
»Laukosta sauhukin näkyypi.
Kuinka laita [tyttäreni]?»
»Hyvin [kyllä, muari kulta].
Kukonpäitä kultataan,
95 Kananpäitä kaltataan
Piänten poikasten poluiksi.
Poikalasten polkusiksi.»
La's^tki kontillen's^t[a]
Oman vävyensä etteen.
— — —
100 »Antaa qualta portto²⁰ poikinensa,
Mailman lautta lapsinensa.»
»Älä poikaa karota,
Vaikkas tuajan k[arota]t,
Älä sormustas k[arota],
105 Vaikkas kantajan k[arota]t.
Palakoon tämäkin paikka,

¹¹ pualekka[n] : pualekkaana, aa ja a alleviiv. — ¹² Kärj[ä]hin : Käräjihin. —
¹³ kk:ssa pieni alkukirjain. — ¹⁴ [Vas] Joka : J. — ¹⁵ ä alleviiv. — ¹⁶ aa alleviiv. —
¹⁷ oi alleviiv. — ¹⁸ Kuin : Kuinka. — ¹⁹ Säkeitten alkup. järjest.: 91, 90; num. muu-
tettu. — ²⁰ tto alleviiv.

Koska ma vielä äitini näjin.»
 »Pannep [!] panni pahoja ja[u]-
 hoja
 Toinen panni tervaksia.»
 110 Klavus itki kartanolla,
 (Harmaatakki äija²¹ [!] kysyi)²²:
 »Mitäs itket Klavus K[urki]^{13?}»
 »Vaivaneu vaimoni poltin²³,
 Tallin täysi hevosia,
 115 Navet'a'n t[äysi] eläimiä,
 Kaikki on kualluk korsi suuhun,
 Kaatuu kaurajen nojalle.»
 »Kyllän tiaran [!] E[liina] pr[ou-
 va]n.»
 »Missä ompi E[liina] p[rouva]²⁴?»
 120 »Ylimmäisessä voovinkissa
 [Ylimmäisen pöyrän päässä[!],
 Kuuren kynttilän eressä,
 Jessuksen jalaan juuressa
 Pikku poikanen sylissä.
 125 Ualevi oven eressä.
 Kyllän t[äärä]n K[lavus] K[ur-
 je]n¹³.»
 »Missäs ompi K[lavus]¹³ K[ur-
 ki]^{13?}»
 »Alimmäisessä helv[eti]ssä
 [Alimmaisen p[ortin] alla,
 130 Pikkusen kannuksia näkyy.
 Kyll[än] t[äärä]n K[irsti] h[ua-
 ra]n¹³.»
 »Missäs [ompi Kirsti huara]²⁵»
 »Alimm[aisessa] helvetissä]
 Alimmaisen portin alla],
 135 Pikkusen silmiä kiiluttaapi,
 Pikkunen poikanen sylissä.»

Klavu²¹ toi ajohon lähti.
 Kirsti rakkina perässä,
 Soitti sualla mennessänsä,
 140 Kajahutti kankalaalla,
 Järähytti järven päässä.
*Lisä- ja täydennysäkeet seka eroavat
 kohdat edelliseen:*
 5. [T. Kla]r[uskin t.]
 6. [M. t. Kla]r[us K.]
 10. [Sa]r[an t. h. k.]
 [Sa]r[an t. h. k.]
 11 a. Tupa²⁵ meill on yljän tulla²⁶
 b. Ei mäjellä neittyttä myyrä
 c. Tupa meill' on yljän tulla²⁷
 d. Tupa tulla toinen mennä
 e. Tupellansa oven avasi
 f. Miakallansa kiini sulki
 12. [ei ole u. m.]
 23. [R. i. p^{ereen}]
 28. [Ist]u [p. p.]
 38. [tonkin parin p.]
 44. [Mitäs tualla t.]
 49. [Lai]tatk[os sen to]r[eksi]
 50 a. (Eliinan viisi verkaista lametta
 b. Annan sulle p[alka]ksi)
 Menee^b Sanoo menevänsä
 72. [J.] häntä [v. o. p.]
 86. [M. s. san]oksi
 114. [Kaikki] *kuali* [k. s.]
 115. [Kaatu k. n.]
 120. [Y. voovin]g[issa].
 15. *Vesilahti. Borenius. (1986) 36^{1*}.*
 —79.
 Hinsala. Karoliina Helanteri, nik-
 karin vaimo. 21 v., Järven sivun Akaa-

²¹ äi ä : äj ä. — ²² Säkeitten alkup. järjest.: 113—117, 111—112; num. mun-
 tettu. — ²³ Säkeen alussa: Tallin]. — ²⁴ u alleviiv. — ²⁵ [ei Tupa : T. — ²⁶ Säe
 ylipyhitty. — ²⁷ Säe lisätty tähän nähtävästi samalla kuin 11 a on pyyhitty.

15. ¹ Alkuperäinen muistiinpano kirjoitettu lyijykynällä. Siihen on tehty li-
 säyksiä ja merkitty eroavia kohtia, jotka julkaistaan toisinnon lopussa. Julkaisemis-

tan tytär. Oppinut äiten laulun mukaan. Muistiinp. Tampereella.

Eikös muita yläpiöitä²

Kuin³ on Laukon Klavus³ Kurki³.

Klavus ajoi pihahan

Sadan hevoismiähen kanssa,

⁵ [Sadan] satula urohon,

Miähet kulta miakoissansa,

Hevoiset hopia päissä

Klavus Kurki emännälle:

»Onkos teillä neittyttä myyrä,

¹⁰ Piuka [a mulle pidettynä]?»

Emäntä:

»Ei³ neittä mäjellä m[yyrä],

Pannak kaupaks kartanolla.»

Eliinaisen viisi veljee

Istuit kaikki pöyräm päässä⁴,

¹⁵ Nousit kaikki seisovalle

Läksit vastahan Klavulle⁵:

»Onhan meillä tupiakini:

Tupa meill' on yljän t[ulla],

[Tupa] tulla, toinen mennä,

²⁰ Talli on meillä hevet⁶ panna,

Vaja varsat valjutella,

Naulaa⁷ laskee satulat⁸

[— — — — — — — —]

Miakallansa oven avais,

Tupellansa kiinit tunki⁹.

[— — — — — — — —]

²⁵ »Piit meill' on pikkuisia,

Kaikki kesken kasvaneita.»

»Ompa toi vähä Eliina,

Jospa toi vähä Eliina.»

Eliinainen äirellensä:

³⁰ »Älä minna Klavulle anna

Se mun¹⁰ tulessa polttais,

Kovin päivin kualettaisi.»

»Ei taira vähä Eliina

Kaita¹¹ suurta tarhakarjaa,

³⁵ Ruakkia isoo perehtä.»

»Onhan mulla Kirsti p[iiika],

Joka taitaa talon toimen.»

»Onhan sulla Kirsti p[iiika],

Laukon entinen emäntä.»

[— — — — — — — —]

⁴⁰ »Ei ole Kirsti ennenkään

Kettään polttanut tulessa,

Kovin päivin kualettanu.»

Eroavat kohdat sekä lisä- ja täydennyssäkeet edelliseen:

0 a. Jalon jalaan heittänuöstä

5. [S]r[an s. urhon]

11. [ei nei]t[ty]t[ä] m. m.]

12 a. Hevoiset mäjellä myyrään,

b. Luukaviok kartanolla

22. [Naulaa]n [l. s.]

24. [T. k.] tuuppais

26. [K. k. kasva]via

27. [O. t]ua [v. E.]

27 a. Joka auttaa avioksi

28. Annaspa [vähä E.]

29. Eliina:

31. [Se] minun [t. p.]

35. [R. i. perh]että.

15 a. [Vesilahti?] Borenius, n. 37. — 79.

[Hinsala?] Nuorempi sisar¹ Tilta Teemanni, 18 v.

tavasta ks. nr. 2, alahuom. 2. — ² Säkeen lopussa: [Kuin]. — ³ k:ssa pieni alkukirjain. — ⁴ r. ks. seur. [siv.] — ⁵ a alleviiv. — ⁶ vot alleviiv. — ⁷ aa alleviiv. — ⁸ Säkeiden 15—22 kohdalle reunaan kirjoitettu; järjestys epävarma. — ⁹ Sakeiden 23—4 kohdalle reunaan kirjoitettu; (samoin); ks. edellistä alah. — ¹⁰ mun [pol]: m. — ¹¹ t alleviiv.

15 a. ¹ = n. 15 kertojan sisar.

[Huolimatta mahd. kirjall. alkup. on seuraava katkelma mukaan otettu.]
Eliina²:

»Tuulla tulee Klavuskin.»

»Mistä tunnet Kl[avus] K[urje]n³?

»Tulemmosta tuiman t[unnen],
Jalon jalaan h[eitännöstä].»

5 »Eikö muita niin yläpiöitä,
Kuin on L[auko]n K[lavus]³
K[urki]³?»

Kl[aus] K[urki]³ ajoi pihaan
Saran hevoismiähen kanssa,
[Saran] satula urhon⁴

10 Mähet k[ulta]mfiakoissansa],
Hevoiset h[opia] p[äissä].

Eliinaisen 5 veljee

Istuit kaikki pöydän päässä,
Nousit kaikki seisoaalle,

15 Läksit vastaan Kl[avulle].
Kl[avus] K[urki]³ emännälle:

»Onko teillä neittyttä⁵ myyrä,
Piikkaa mullep pirettynä⁶?»

16. Vesilahti, Tappura n. 1*. — 95.

Majjastiina, kirkonvartija Tallgrénin vaimo.

Klaus Kurjen laulu.

Laukon virsi.

Eliinan surma.

Vesilahden pitäjän luoteisella reunalalla on eräs maamme suurimpia maakartanoita, nimeltä Laukko. Milloin tämä kartano on syntynyt, ei varmaan tiedetä. Arvellaan, että se olisi tapa-

tunut siihen aikaan, jolloin vielä lappalaiset pitivät Hämeen maata hallussansa. Kansan suussa tähän päivään saakka säilynyt taru kertoo, että eräs kiertävä lappalainen tuli sattumalta sille kannakselle, joka yhdistää Hintsalan niemen mannermaahan. Nähtyään kannaksen sopivaksi talonpaikaksi, faski hän laukkunsa maahan ja sanoi:

»Tuohon minä laukkuni lasken,
Tuohon minä Laukon rakennan»
tahi toisten kertojien mukaan:
»Tuohon laukku lasketahan,
Tuohon Laukko tulkohon.»

Milloin tämä olisi tapahtunut, ei voida varmaan sanoa. Mutta jo lopulla 13:tta vuosisataa eli vähän jälkeen Birger Jaarlin Hämeeseen tekemää ristiretkeä joutui Laukon kartano Kurki nimiselle suomalaiselle aatelissuvulle. Kansantaru kertoo tästäkin omituisella tavallaan. Kuin Ruotsalaiset olivat saaneet pysyvän jalansijan Hämeessä, tahtoi vihollinen¹ karkoittaa heidät täältä pois. Vihollisen sotajoukossa oli eräs tavattoman suuri ja noituudessa taitava mies, nimeltä Potko. Tämän avulla toivoi vihollinen helposti saavansa voiton Ruotsalaisista ja halusi sentähden, että riitä ratkaistaisiin kaksintaistelulla. Potko vaati ylpeästi parasta Ruotsalaista kanssansa kaksintaisteluun. Ruotsalaisten sotilaiden joukossa ei ollut ketään, joka olisi uskaltanut antautua niin vaaralliseen otteeluun moisen hirviön kanssa. Matti

² (arkista oppinut). Mp. huom. — ³ kk:ssa pieni alkukirjain. — ⁴ ur|o|hon : u. — ⁵ yl. [neit]s[yttä]. — ⁶ Alkup. käsikirj. on lyijyk. (ks. n. 15 alahuom. 1), mutta säk. 12—18 musteella siv. alareun. kirj. Samat säk. esiintyvät myöskin lyijyk. kirjoitetuina pienelle paperilipulle ja on niissä muutamia eroavaisuuksia: s. 12 [E.] v[ii]si v.] ja s. 14 [N. k seiso]v[alle], josta v on ylipyyhitty.

16. ¹ Arvattavasti Venäläisiä tai Laatokan Karjalaisia. Kirj. muist.

Kurki tarjoutui vapaaehtoisesti tähän hänen mielestään kunniakkaaseen taisteluun. Ettei kummankaan taistelijan puoluelaiset pääsisi tappiolle joutuvaa auttamaan, valittiin taistelupaikaksi eräs pieni saari Sorvan selällä Anian kylän kohdalla Vesilahden pitäjän ja Tottijärven kappelin rajalla.² Kaksintaistelijat menivät kumpikin omalla veneellään saareen, Potko edellä ja Matti perässä. Potko veti veneensä rannalle, mutta Matti survasi omansa takaisin järvelle. Kummastellen kysyi Potko, miksi Matti niin teki. Matti vastasi levollisena, etteivät he molemmin saarelta hengissä palaa; ei siis kahta venettäkään tarvita. Potko, jolla oli suurempi miekka ja joka piti itseään vastustajaansa parempana, sai ensin lyödä. Hän sivalsi kaikkiin voimin koettaen halkaista Matin päälä. Matti hyppäsi syrjään ja menetti ainoastaan vasemman kätensä sormet. Potko sanoi: »Niinhän sinä hyppäät, kuin kurki.» — »Kurki minä olenkin», vastasi Matti ja lyödä naksahutti Potkolta pään poikki, ennenkuin tämä aavistikaan. Potkon veneellä lähti Matti saaresta, joka tämän kaksintaistelun johdosta sai nimen Kurjen saari ja jota vielä tänäkin päivänä kutsutaan samalla nimellä. Kun rannalla odottavat sotajoukot näkivät Potkon veneen tulevan järvellä, huulivat he Matin kaatuneen ja Ruotsalaiset lähtivät pakoon, samalla kuin viholliset ryhtyivät heitä takaa ajamaan. Pian kuitenkin huomattiin, että se olikin Matti, joka Potkon veneellä tulla könötti rantaa kohden, ja

nyt tuli vihollisen vuoro pötkiä pakoon. Tämän urotyönsä palkkioksi sai Matti Kurki Laukon perinnölliseksi sukukartanoksi ja muutamat kertojat lisäävät, että hän sentähden korotettiin aatelissäätynkin. Kurki suvun hallussa pysyi Laukon kartano yli 500 vuotta. Turun hovioikeuden asessori Klaus Arvid Kurki myi sen vasta vuonna 1817.

Keskimmäisten Kurkien viimeisen edellisen³ jäsenen, Klaus Kurjen aikana tapahtui Laukossa tuo surullisen kuuluisa tapaus, joka Elinan surman nimellä vielä tänäkin päivänä on himmeänä kaikuna Vesilahden rahaan muistissa.

Laukon herra Klaus Jaakonpoika Kurki oli kahdesti naimisissa. Hänen ensimmäinen puolisonsa Kaarina Maununtytär Fleming kuoli vuonna . Arvellaan, että tuo raaka Klaus Kurki olisi hänet väkivaltaisesti hengiltä ottanut. Sitten meni Klaus Kurki toiseen avioliittoon Elina Stenbockin kanssa, jonka hän mustasukkaisuuden sokaisemana poltti, ei varmaan tiedetä minä vuonna. Luultavaa on, että se tapahtui 1480 ja 1490 vuosien välillä.

»Laukon virsi», kuten sitä yleensä vielä Vesilahdella nimitetään, seuraa tässä sellaisena, kuin sitä 50—60 vuotta takaperin lauleskeli silloin vanha mummo Majjastiina, joka oli ollut kirkonvartija Tallgrén'in vaimo.

Laukon virsi.

Elina neitty nuori
Meni aittojen mäelle,

² Saaren keskellä on pieni ympyräinen kenttä, jota ympäröi lehtipuukerros ja kiviset rannat. Kirj. muist. — ³ Viimeinen Kurki keskimmäisestä haaraasta oli Arvid Klaunpoika Kurki joka oli Turun piispana 1510—1522. Viimeksi ma[ri]nittuna vuonna hän aikoi perheineen paeta Ruotsiin. Mutta Öregrundin edustalla Pohjanmaalla hän joutui haaksirikoon ja hukkuu koko seurueensa kanssa Toukokuun 23 päivänä 1522. Kirj. muist.

- Vaskivakka kainalossa,
Vaskiavain vakkasessa.
Eliina:
5 »Tuolta tulee Klaus Kurki.»
Äiti:
»Mistäs tunnet Klaus Kurjen?»
Eliina:
»Tulennosta tuiman tunnen
Jalon jalan heitännöstä.»
Äiti:
»Eikös muita ylpioitä,
10 Kuin on Laukon Klaus Kurki?»
Klaus Kurki ajoi pihaan
Sadan hevosten kanssa,
Sadan satulaurohon,
Miehet kultamiekoissansa,
15 Hevoset hopiapäissä.
Eliinan viisi veljeä
Istuit kaikki pöydän päässä,
Nousit kaikki seisoaalle,
Läksit Klauulle vastahan.
20 Klaus Kurki emänälle:
»Onkos teillä neittyttä myydä,
Piikaa mulle pidettynä?»
Emäntä:
»Ei ne[iti]tyttä mäellä myydä,
Eikä panna kaupan kartanolla.
25 Hevoset ne mäellä myydään,
Luukaviot kartanolla.
Kyll' on meillä tupiakini:
Tupa meillä on yljän tulla,
Tupa tulla, toisen mennä,
30 Vielä kolmas kauppa tehdä.
Talli meill' on hevot panna,
Vaja varsat valjastella,
Naulat kalujen laskimiksi.»
Klaus tuo tuli tupahan,
- 35 Miekallansa oven avaisi,
Tupellansa kiini tunki,
sekä kysyi:
»Onko teillä neittyttä myydä,
Piikaa mulle pidettynä?»
Äiti nuoren Eliinaisen
40 Klaus Kurjelle kumarsi
ja sanoi:
»Ei ole meillä⁴ neittyttä myydä,
Eikä piikaa pidettynä:
Piikat meill' on pikkusia,
Kaikki kesken kasvavia.»
Klaus Kurki:
45 »Ompa tuo vähä Eliina,
Joka auttaa avioksi.
Annappa vähä Eliina!»
Eliina äidillensä:
»Oh mun äiti kultaiseni⁵,
Älä mua Klauulle anna!»
Äiti:
50 »Ei taida vähä Eliina
Kaita suurta tarhakarjaa,
Ruokkia isoa perettä,
Panna työhön palkollista.»
Klaus Kurki:
»Ei Eliinan tarvitsekkään.
55 Ompa mulla Kirsti piika,
Joka taitaa talon toimen.
Minä annan Kirsti piian
Kaita suuren tarhakarjan,
Ruokkia ison perheen,
60 Panna työhön palkollisen.»
Eliina:
»Kyllä sulla on Kirsti piika,
Laukon entinen emäntä.
Se mun polttas tulesakin,
Koviin päiviin kuolettai.»

⁴ mellä : meillä. — ⁵ kultaisen : kultaiseni.

Klaus Kurki:
 65 »Ei ole Kirsti ennenkään
 Ketään polttanut tulessa,
 Koviin päiviin kuolettanut,
 Ei ole ennen, eikä vasta.»
 Kukas on kuitenkin hullu,
 70 Kukas muu kuin piika raukka,
 Jos ei hullu, niin kuitenkin himmi,
 Otti kihlat, anto kättä,
 Käsi on Klaun kädessä,
 Ja meni Klaun kartanolle.
 75 Kirsti katteli klasissa,
 Väärin häntä välkytteli
 ja sanoi:
 »Oh, jos olis sitä ihmistä,
 Joka tuon välin pahentaisi,
 Ennenkuin avaimet annan,
 80 Toisen käskyllä kävelen.»
 Lähti hän Klaun puheille
 ja sanoi:
 »Ohoh, Klaus Kultaseni,
 Vähän sinä kyllä tiedät,
 Uulovi emännän makasi.»
 Klaus sanoi:
 85 »Oh, mun Kirsti piikaseni,
 Jos sen tuottelet todeksi,
 Minkä saattelit sanoksi,
 Niin sinun verassa käytän,
 Eliinan tulessa poltan,
 90 Viisi verkasta hametta
 Annan sinun käydäksesi,
 Ennenkuin Eliina rouvan
 Annan avaimet kätchen.»
 Kirsti:
 »Oh, mun Klaus kultaseni,
 95 Aja nyt Aumasten ladolle,
 Pikku niittyisten nimelle.
 Sano kauvas meneväsi,
 Monet viikot viipyväsi

Käräjillä Pohjanmaalla,
 100 Niin mä tuottelen todeksi
 Sen kuin saattelin sanoiksi.»
 Klaus lähteä lupasi,
 Teki työtä käskettyä.
 Kaus rouvalleen:
 »Oh, mun vähä Eliinani,
 105 Minun on matkahan lähtö,
 Vähän kauvas Pohjanmaalle,
 Käräjille, asioille.
 Viillä voita vakkasehen,
 Sääli säkkihin evästä,
 110 Liikkiö sian lihoa,
 Karpio kananmunia,
 Minun kauvas mennäkseni,
 Käräjille Pohjanmaalle.»
 Eliina:
 »Oh, mun Klaus Kultaseni,
 115 Älä siellä kauvan viivy,
 Viikot on viimeiset minulla,
 Päivät vielä viimesemmät.
 Astu puolin saappahassa,
 Astu toiste toinen puoli,
 120 Puhu puolilla sanoilla,
 Puhu toisten toinen puoli,
 Syö puoli evästäsi,
 Syö toisten toinen puoli,
 Juo vaan puoli siemenystä,
 125 Juo toisten toinen puoli,
 Niin sinä pikemmin pääset
 Pohjan noitien seasta.»
 Eliina vähä emäntä
 Säälei säkkihin evästä,
 130 Viilsi voita vakkasehen,
 Liikkiön sian lihoa,
 Karpion kananmunia.
 Klaus lähti ajohon,
 Ajo Aumasten ladolle,
 135 Pikku niittyisten nimelle.

Kirsti teki talon töitä,
 Oli pyykille menevä,
 Pienten vaatetten pesolle,
 Paitojen Eliina rouvan.
 140 Kolkkina kuulu kodasta,
 Rouva kävi katsomahan
 ja sanoi:
 »Oh, mun Kirsti piikaseni,
 Mitäs kolkit niin kodassa,
 Paukuttelet paitojen tykönä?»
 Kirsti:
 145 »Huorran⁶ huopia virutan,
 Pahan vaimon vaattehia.»
 Eliina:
 »Älä Kirsti piikaseni
 Kolki niitä niin kovasti.»
 Kirstipä tähän mutkan muisti,
 150 Kolkkipa vielä kovemmin.
 Eliina:
 »Älä kolki Kirsti huorra⁷
 Paitojani niin pahasti,
 Ei ne ole täällä tehty.
 Vaan on äitini kotona.»
 Kirsti:
 155 »Huorria ovat hyvätkin piiat,
 Vaan ei portot puoletkaan.
 Eikä ole minun lukua,
 Vaikka parka palkollinen
 Haukuttaisiin huorraksikin,
 160 Koska itse isot emännät,
 Ovat Uulovin ohessa,
 Pitkä parran parmahissa.»
 Itku silmissä vähä Eliina
 Tuli rannasta tupahan.
 165 Kirsti kiiruhti perässä
 ja sanoi:
 »Oh, mun rouva kultaseni,
 Ottakaas me orjat työstä,

Häijt härkäjen⁸ perästä,
 Ja pidetääs me pienet pidot,
 170 Kanssa kempit, kestijuhlat,
 Niinkuin ennenkin oli tehty,
 Kuin oli matkoilla isäntä.»
 Eliina:
 »Ohoh, Kirsti piikaseni,
 Tehe itse kuinkas tahdot,
 175 Niinkuin tehit minua ennen,
 Iske kaikki muut tynnyrit,
 Yksi jätä iskemä(t)tä,
 Joka on pantu minua vasten.»
 Kirstipä tähän mutkan muisti,
 180 Iski ensin sen tynnyrin.
 Eliina:
 »Ohoh, Kirsti piikaseni,
 Toista tehit, toista käskin.»
 Kirsti:
 »Oh mun rouva kultaseni,
 Minkä tehen sijan teille,
 185 Tehenkö uuteen tupahaⁿ¹,
 Ylimmäisen portin päälle?»
 Eliina:
 »Älä tehe uuteen tupaan,
 Ylimmäisen portin päälle,
 Tehe sija Klaun tupahan,
 190 Niinkuin olet ennenkin tehnyt.»
 Kirsti:
 »Siell' on pyssyt paukkuvaiset,
 Siellä miekat välkkyväiset,
 Siellä raudat raatelevaiset,
 Terävät teräasehet.»
 Eliina:
 195 »Pyssyt on sodassa surmana,
 Miekat miehillä käsissä,
 Tuttuna ovat tuvassa,
 Kamarissa kaunihina.
 Tehe sinne vaan sijani,

⁶ Huoran : Huorran. — ⁷ huora : huorra. — ⁸ yl. [härk]ie[n].

- 200 Pane kahdet villavaipat,
 Pane kahdet korvatyynyt,
 Pane kahdet nauhapeitot,
 Kahdet liinaset lakanat.»
 Kirstipä tähän mutkan muisti,
- 205 Pani viidet villavaipat,
 Pani viidet korvatyynyt,
 Pani viidet nauhapeitot,
 Viidet liinaset lakanat.
 Eliina levolle lähti
 ja sanoi:
- 210 »Etpä tehnyt, niinkuin käsikin,
 Panit viidet villavaipat,
 Panit viidet korvatyynyt,
 Panit viidet nauhapeitot,
 Panit viidet liinalakanat.»
- 215 Kirsti lähti kamarista,
 Meni Uulovin tupahan.
 Kirsti:
 »Uulovi ylimmäinen renki,
 Tulkaa te Klaun tupahan,
 Rouva teitä sinne kutsu,
- 220 Siellä teitä tarvitahan,
 Kiiruhusti kaivatahan.»
 Uulovi:
 »Mitäs mä siellä tehuen?»
 Meni sinne arvollansa.
 Kirsti kiiruusti perässä,
- 225 Lukitsi yhdeksät lukut,
 Takateljet kymmenennet.
 Juoksi sitte Aumasten ladolle,
 Pikku niittysten nimelle.
 Kirsti:
 »Ohoh, Klas kultaseni,
- 230 Jo nyt tuottelen todeksi,
 Minkä saattelin sanoiksi:
 Uulovi emännän makasi,
 Ja hän on vielä nytkin siellä,
 Rouvan kanssa kamarissa.»
- 235 Klaus kohta kotio riensi
 Allapäin pahoilla mielin,
 Otti tulta tervaksehen,
 Tulta tuohehen viritti,
 Pisti tulen nurkan alle,
 240 Valon alle valkiata.
 Eliina nuori rouva
 Pisti sormensa klasista
 Vihkisormus sormessansa.
 Eliina:
 »Ohoh, Klaus kultaseni,
 245 Älä sormusta kadotas[!],
 Vaikkas kantajan kadotat.»
 Klaus Kurki kurja mies,
 Mies kurja ja katala,
 Vetä miekkansa tupesta,
 250 Sieppas raudan kiiltäväisen,
 Laski sillä sormen poikki.
 Eliinainen nuori rouva
 Piti lastansa lasissa,
 Itkeväistä ikkunassa.
 Eliina:
 255 »Ohoh, Klaus kultaseni
 Älä polta poikalastas,
 Vaikkas poltat pojan tuojan.»
 Klaus Kurki:
 »Pala portto poikinesi,
 Mailhnan lautta lapsinesi,
 260 Ei se ole minun poikani,
 Vaan se omi Uulovin poika.»
 Eliinainen nuori rouva
 Herraa Jesusta rukoili.
 Eliina:
 »Ohoh, Herra Jesus kulta,
 265 Anna armas Herra Jesus,
 Että vielä äitini näkisin.
 Palakohon kaikki paikat,
 Tämä vettä vuotakohon,
 Siks' että äitini näkisin.»

270 Ohoh, Uoti veikkoseni,
 Juokse joudu Suomelahan⁹
 Käske häntä tänne tulla,
 Kiiruhusti joutumahan,
 Puhu paremmin, kuin tääll' on-
 kaan.»

275 Otti Uoti mennäksensä,
 Sekä juoksi, että joutu¹⁰,
 Pian juoksi järven poikki,
 Tuli tuonne Suomelahan.

Uoti:

»Ohoh, muori kultaseni,

280 Eliina teitä sinne kutsu.»
 Nousi hän pian vuoteeltansa,
 Puki päällensä vaatteita.

Muori:

»Voi minua vaivaista vaimoa,
 Kuinka hamehin hamettani,

285 Hame aina edestakaisin,
 Kuinka liene tyttäreni?»

Uoti:

»Hyvin kyllä, muori kulta,
 Hyvin ennen, nyt paremmin.»

Muori:

»Voi minua vaivaista vaimoa,

290 Kuinka sukin sukkiani,
 Sukin aina edestakaisin,
 Kuinka liene tyttäreni?»

Uoti:

»Hyvin kyllä, muori kulta,
 Hyvin ennen, nyt paremmin.»

Muori:

295 »Voi minua vaivaista vaimoa,
 Kuinka kengin kenkiäni,
 Kengin aina edestakaisin,

Kuinka liene tyttäreni?»

Uoti:

»Hyvin kyllä, muori kulta,

300 Hyvin ennen, nyt paremmin.»

Muori:

»Voi minua vaivaista vaimoa,
 Kuinka tröijyn tröijyäni,
 Tröijyn aina edestakaisin,
 Kuinka liene tyttäreni?»

Uoti:

305 »Hyvin kyllä, muori kulta,
 Hyvin ennen, nyt paremmin.»

Muori:

»Voi minua vaivaista vaimoa,
 Kuinka myssyn myssyäni,
 Myssyn aina edestakaisin,

310 Kuinka liene tyttäreni?»

Uoti:

»Hyvin kyllä, muori kulta,
 Hyvin ennen, nyt paremmin.»

Muori:

»Voi minua vaivaista vaimoa,
 Kuinka levin liinojani,

315 Levin aina edestakaisin,
 Kuinka liene tyttäreni?»

Uoti:

»Hyvin kyllä, muori kulta,
 Hyvin ennen, nyt paremmin.»
 Ehtivät Suomelan lahdele.

Muori:

320 »Voi minua vaivaista vaimoa,
 Sauhu Laukosta näkyypi,
 Sauhu Klaun kartanolta.
 Mitä tuolla tehtäneekin
 Noin sakan sauhun kanssa?»

⁹ Suomela, Eliina rouvan kotitalo, Stenbockien silloinen sukukartano, on noin puolen penikulman matkan päässä Laukosta kaakkoista ilman suuntaa kohti toisella puolella Alhon selkää erään pitkän lahden perukassa. Kirj. muist. — ¹⁰ jout[ui¹]: joutu. — ¹¹ yl [valk]¹e¹asta].

Uoti:
 325 »Kukot siellä kultatahan,
 Kanan pojat kaltatahan,
 Lampaita lahdatahan,
 Sian päitä korvetahan,
 Pienen prinsin ristimiksi,
 330 Pienen poikasen pidoksi.»
 Tulivat Klaun kartanolle,
 Laski maahan polvillensa
 Oman vävynsä etehen.

Muori:
 »Oh, mun Klaus kultaseni,
 335 Ota pois tulesta poika,
 Vaka vaimo valkiasta!»
 Klaus Kurki.
 »Poltan porton poikinensa,
 Mailman lautan lapsinensa.»

Muori:
 »Älä polta Klaus kulta,
 340 Anna mennä muille maille
 Jälkiänsä piilemähän,
 Töitänsä häpeämähän.»

Kirsti:
 »Älä päästä Klaus kulta!
 Pane panni pahoja jauhoja,
 345 Terva tynnyri lisäksi,
 Ne heitä tulen sekahan,
 Että paremmin palaisi.»

Muori:
 »Oh, mun vähä Eliinani,
 Ohoh, lapsi parkaseni,
 350 Mahdoit olla mielin kielin,
 Mielin kielin, porton kanssa?»

Eliina:
 »Oh, mun äiti kultaiseni,
 Ei o' syytä pienintäkään,
 Ei vikoa vähäistäkään,
 355 Silmäneulan vertaistakaan,

Tehin kaikki, mitä taisin,
 Vielä päällekin vähäisen,
 Pala nyt tämäkin paikka,
 Koskan vielä viimeiseksi,
 360 Kovan kuoloni edellä,
 Sain nähdä äitini silmät!»
 Olis vielä ottanut hyvästi,
 Sanonut pari sanaa
 Itkevälle äidillensä,
 365 Raukka raukesi samassa,
 Leusi liekkien sisähän,
 Vaipui ilmevalkiahan.
 Se oli meno nuoren rouvan,
 Nuoren Eliina emännän,
 370 Joka oli kaunis kasvoltansa,
 Kaunis kaikella tavalla,
 Kauvan sinua kaivatahan,
 Ijan kaiken itketähän.
 Itku ei Laukosta lakkaa,
 375 Valitus Vesilahdesta.
 Se oli loppu nuoren vaimon,
 Kanssa pienen poikalapsen.
 Kulu tuskin puoli kuuta,
 Taikka kaksi viikkokautta,
 380 Hevosia tallin täysi,
 Nautoja naveton täysi,
 Kuoli kaikki korsi suuhun,
 Kaatu kaurojen nojalle.
 Klaus Kurki kurja miesi,
 385 Mies kurja ja kamala
 Istui aitan kynnyksellä,
 Sekä istui, että itki.
 Jesus äijänä käveli
 Sekä Klaulta tiedusteli:
 390 »Mitäs itket Klaus Kurki?»
 Klaus Kurki:
 »Kyll' on syytä itkemistä,
 Vaivoja valittamista:
 Poltin oman puolisoni,

- Sytytin syleni täyden,
 395 Poltin pienen poikaseui,
 Vasta kannetun kadotin.»
 Jesus:
 »Kyllä tiedän Eliina rouvan.»
 Klaus Kurki:
 »Missäs on Eliina rouva?»
 Jesus:
 »Tuoll' on Eliina rouva,
 400 Tuolla taivahan talossa,
 Ylisessä taivahassa,
 Ylimmäisen portin päällä,
 Jalkojen suuressa Jumalan,
 Kuuden kynttilän edessä,
 405 Kultra kirjanen kädessä,
 Pikku poikainen¹² sylissä,
 Uulovi oven edessä.
 Tiedän myöskin Klaus Kurjen.»
 Klaus Kurki:
 »Kussasta on Klaus Kurki?»
 Jesus:
 410 »Tuoll' on tuolla Klaus Kurki,
 Alasessa helvetissä,
 Alimmaisen portin alla,
 Kannukset vähän näkyvät,
 Jalan alta kiilustavat.
 415 Vielä tiedän Kirsti huorran.
 Tuoll' on tuolla Kirsti huorra,
 Alisessa helvetissä,
 Alimmaisen portin alla,
 Palmikot vähän näkyvät,
 420 Kultarihmat kuumottavat.»
 Klaus tuo ajohon lähti,

- Pisti pillit säkkihinsä,
 Soitti suolla mennessänsä,
 Kajahutti kankahalla,
 425 Järähytti järven päässä,
 Ajoi päin sulaa merta
 Alle aaltojen syvinten.
 Se oli meno nuoren miehen,
 Kanssa naimen urohon,
 430 Kirsti rakkina perässä.

Jo ensimmäisen puolisonsa, orpanansa¹³ Kaarina Flemingin kuoleman jälkeen joutui Klaus Kurki omantunnon vaivaihin. Toisen vaimonsa Elina Stenbockin ja tämän kanssa siittäjän poikansa poltettuaan, päätti Klaus Kurki itsemurhalla lopettaa törkeillä rikoksilla tahratun elämänsä. Hän valjastutti kaksi hevosta vaunun eteen, istui itse vaunuihin ja ajoi Päiräniemen jyrkältä kalliolta¹⁴ suoraan järveen. Kirsti, jonka valta Laukossa Klaus Kurjen kuoleman jälkeen olisi ollut pieni, meni isäntänsä perässä samaa tietä järveen, jonne he molemmat jäivät.

Kerrotaan koetetun pelastaa vaunuja ylös järvestä, mutta veden pintaan noustuaan, vaipuivat ne uudestaan pohjaan, eivätkä sittemminkään tehdyt pelastamis-yritykset ole paremmin onnistuneet. Kun kalastajan nuotta takertuu Päiräniemen kallion alla olevaan vedenalaiseen kariin, sanotaan Klaus Kurjen vaunujen nousseen ylös muistuttamaan kalastajalle, että juuri siinä syvänteessä on hautansa saanut tuo Laukon mahtava Klaus Kurki.

¹² poikainen : poikainen. — ¹³ Klaus Kurjen täti (isän sisar) Elina Niilontytär Kurki oli naimisissa Maunu Klaunpoika Fleming'in kanssa. He tulivat Fleming'ien nuoremman sukuhaaran esivanhemmiksi ja heidän vanhin tyttärensä Kaarina oli Klaus Kurjen ensimmäinen puoliso. Kirj. muist. — ¹⁴ Päiräniemen kallio on Laukon kannaksen pohjoisella puolella Vakkalan lahden rannalla lähellä kartanon rakennuksia. Kirj. muist.

17. *Vesilahti. Kallio N, n. 290. —12.*

Ida Heinonen. Kuullut Halikossa K. W. Förbomilta, joka runon oli oppinut vaimonsa veljeltä Laukosta. Mp. Uskelassa.

Paha Klaus Kurki, ku frouvans polt.

Klaus Kurki kurja mies,
miesi kurja ja kamala,
istui aitan kynnyksellä,
sekä istu, että itki.

- 5 »Mistäs¹ tunnet Klaus Kurjen,
ouko hän kummempi muita?»
»Tulennasta tuiman tunnen,
jalon jalan heittännästä.»
»Eikös muita ylpöitä,
10 kun on Laukon Klaus Kurki?»

Klaus lähtevi tupahan,
polki jalan portahalle,
miekalla oven avasi,
tupellansa kiini tunki.

- 15 Klaus tuo tuli tupahan
joukon kanssa kartanolle,
saran saatto miehen kanssa,
saran satulaurohon;
miehet kultamiekoissansa,
20 hevoset hopiapäissä.

»Onkos teillä neittiä myyrä,
piika mulle pirettynä?»
»Ei meillä neittiä myyrä,
ei piika piretty minulle[!].»

- 25 Klaus tuo rannalta tulevi,
ajoi kohti kartanoa,
viisi veljestä Elinan,
istut kaikki pöörän päässä,
nousit kaikki katsomahan,
30 kävit kartanolle vastahan.

»Ei neittiä mäellä myyrä,
tehrä kauppa kartanolla;

hevoset mäellä myyrään,
kavjajalat kartanolla.

- 35 Onpa meillä tupakin,
tupa tulla, toinen mennä,
talli kans on hevoset panna,
vaja varsat valjastella,
naulat laskea satulat.»
40 Klaus Kurki vielä kysyi:
»Onkos teillä neittiä myyrä?»
Jopa äiti Elinan nuoren
Klaus Kurjelle kumarsi:
»Ei ole meillä neittiä myyrä,
45 piikat meillä pikkusia,
kaikki keskenkasvavia.»
»Oupa teillä Elina nuori,
kyllä vahva varreltansa,
avioksi auttavainen;
50 annappas mulle Elina!»
»Oi mun kultaiseni!
Älä mua Klaulle anna,
eihän minä vielä taira
panna työhön palkollista,
55 ruokkia suurta perhettä,
hoitta suurta tarhakarja.»
»Sitä ei sinun tarvitteikka,
kosk on siellä Kirsti piika;
pankon työhön palkolliset,
60 ruokkikoon ison perheen
ja kaitsele kohon tarhakarjan!»
»Kyll on siellä Kirstipiika,
Laukon entinen emäntä,
se mun tules polttaja,
65 kovin päivin kuolettaja.»
»Ei ol Kirsti ennenkä kettään polt-
tanu,
kovin päivin kuolettanu,
eikä ennen, eikä vasta.»
Kukas kuitenkin oli hullu,

17. ¹ Säkeissä 5, 7, 9, 117, 138, 174, 194, 312, 336, 347 pieni alkukirjain.

- 70 kukas mun kuin Elina raukka!
 Otti kihlat, antoi kättä
 kurjan Klaaus Kurjen.
 Kävi Klaaulle emännäksi.
 Kirsti katseli klasista,
 75 tuli silmistä välkkyeli:
 »Voi millä tavalla
 mä saisin ton välin pahenemaan,
 ennenkuin valtani annan
 ja toisen käskyjä kuu[n]telen?»
 80 Eipä muita tarvittukkaan,
 itse Kirsti neuvon keksi,
 läksi Klaaun pakinoille:
 »Voi mun Klaaus kultaiseni,
 vähäpä sinä tiität!
 85 Uolevi makasi emännän kanssa,
 nuoren Elinan, renki roisto!»
 »Voi mun Kirsti piikaiseni,
 jos sä laitat toreksi,
 minkä sait sä sanoiksi,
 90 sinun silkillä vaatetan
 ja Elinan tulessa poltan²!
 Viisi villaista hametta
 annan sinun käyräksesi,
 enkä Elina rouvan!»
 95 »Voi mun Klaaus kultaiseni,
 aja pienelle niitylle,
 aja Aumasten³ larolle,
 sano kauvas meneväsi,
 monet viikot viipyväsi
 100 keräjissä Pohjanmaalla;
 silloin tuottelen toreksi,
 minkä saattelin sanoiksi!»
 Klaaus Kurki kurja miesi
 totteli huoran houkutusta,
 105 meni Elinan kamarihin:
- »Voi mun pieni Elinani,
 laita voita vakkasehen,
 suuri säkki evästä,
 liikiö sianlihaa,
 110 karpio kananmunia,
 pitkät matkat mennäkseni
 käräjille Pohjanmaalle!»
 »Voi mun oma kultaiseni,
 älä siellä kauvan viivy,
 115 viikot on mulla viimeiset,
 päivät vielä viimeisemmät!
 Astu suurin askelin,
 tai astu toisten toinen puoli;
 puhu asia puolille,
 120 mene toisten täyttämään;
 syö puoli evästä,
 syö toisten toinen puoli;
 juo puoli lasias,
 jätä toinen puoli Pohjan noitien
 juotavaks!»
 125 Niinpä pani Elina rouva
 suureen säkkihin evästä,
 laitti voita vakkasehen,
 liikkiön sianlihaa,
 karpion kananmunia.
 130 Klaus lähti matkahan,
 ajoi pikku niitulle,
 ajoi Aumasten³ larolle.
 Kirsti huora tupaan lähti
 vaatteita pieniä pesemään
 135 ja paitoja Elina rouvan⁴.
 Kuului kolina tuvasta,
 paukkina patatuvasta.
 Rouva kävi katsoman⁵,
 mitä siellä kolkatan⁶:
 140 »Voi mun Kirsti piikaiseni,

² [vaa] poltan : p. — ³ kk:ssa pieni alkukirjain. — ⁴ [p]rouvan : r. — ⁵ katso-
 ma|a|n : k. — ⁶ kolkata|a|n : k.

- mitäs täällä niin kovasti kolhit
ja patojani paukuttelet?»
»Huoran huopia virutan,
huonon vaimon vaattehia!»
145 »Äläpäs Kirsti piikaiseni,
kolhi niitä niin kovasti!»
»Kolhinpa mä kiusallakin,
kolhin vielä kovemmin!»
»Älä kolhi, Kirsti huora,
150 paitojani pahasti!
Ei niit ole täällä tehty,
vaan on äitini kotona!»
»Huoria on ne hyvätkin piät,
vaan ei portot puoletkaan!»
155 Vähäpä minun väliä,
vaikka parka palkollinen
haukuttaisin huoraksi,
kun isot emännätki,
ovat renkien kai[na]lossa,
160 pitkäpartojen parissa!»
Itku silmissä Elina tuli
rannalta tupahan.
Kirsti kiiruhti perässä:
»Kuulkaas rouva kultaiseni,
165 otetas me renkit työstä,
häijyt härkien perästä,
piretän nyt pirot pienet
sekä pienet juupelijuhlat;
niin täällä ennenkin tehtiin,
170 kun oli reisulla isäntä!»
»Kirsti kiltti piikaseni
teppäs itse, niinkuin tahrot,
niinkuin teit sä ennen mua!
Tyhjennä kaikki tynnörit,
175 se vaan yksin täyнен jätä,
kun on tehty miuua varten!»
Kirstipä tähän mutkan muisti:
sen hän sitten ensin laski.
»Voi mun Kirsti piikaiseni,
- 180 toisin teit, kun toisin käsinkin!»
»Voi mun kulta rouvaseni,
mihin teen mä yösijanne,
teenkö uuteen tupahan,
ylimäisen holvin päälle?»
185 »Tee niinkuin ennenkin teit
sijani Klaavun tupahan,
siellä miekat välkkyväiset,
siellä pyssyt paukkuväiset,
siellä raurat raateleväiset!»
190 Pyssyt tarvitaan sorassa,
miekat mielihien käsissä,
ei tuttuja ole tuvassa,
kamarissa kaunihissa.
Sinne tee vaan sijani,
195 pane kaksi villavaippa,
kaksi korvatyyny,
kaksi liinaista lakana!»
Kirstipä meinasi kiusallakin:
panen viisi villavaippa,
200 panen viisi korvatyyny;
viisi liinaista lakanaa.
Elina tästä levolle läksi.
»Voi mun Kirsti piikaiseni,
etpä tehnyt, niinkuin käsinkin,
205 panit viisi villavaippa,
panit viisi korvatyyny,
viisi liinaista lakanaa.»
Kirsti juoksi kamarista,
meni Uolevin tupahan:
210 »Kuulkaas Uolevi, ylinen trenki,
tulkaas Klaavun tupahan,
siellä teitä tarvitaan,
kiiruhusti käskettiin.»
»Mitästä mä siellä tehnen?»
215 Meni sentään arvoltansa.
Kirsti kiiruhti perässä,
yhreksät ovet lukitsi,
takateljet kymmenet:

sitte juoksi pikkuniitulle,
 220 kiiruhti Aumasten larolle:
 »No mun Klaavus kultaiseni,
 nytpä laittelen toreksi,
 minkä saattelin sanoiksi:
 on hän siellä nytkin vielä
 225 frouvan kanssa kamarissa!»
 Klaavus kohta kotiin läksi
 pahalla päällä, pahoilla mielin,
 otti tulta tervaksehen,
 tulta tuohon viritti,
 230 pani tulen nurkan alle,
 valoi alle valkiata.
 Elinainen nuori rouva
 pisti sormensa klasista,
 vihki sormus sormessansa.
 235 »Voi mun Klaaus kultaiseni,
 älä sormusta karota,
 vaikka kantajan karotat!»
 Elinainen nuori rouva
 piti lastansa lasissa[!],
 240 itkeväistä ikkunassa.
 »Voi mun Klaaus kultaiseni.
 älä polta poikalastas,
 jostas poltat pojan luojan[!]!»
 »Pala portto poikinesi,
 245 mailman lauta lapsinesi;
 ei se ole minun poikani.
 vaan se ompi Uolevin poika!»
 Elinainen nuori rouva
 Herra Jesusta rukoili:
 250 »Oohoh Herra Jesus kulta,
 anna armos Jesus kulta,
 että äitini näkisin;
 palakohon⁷ kaikki paikat,
 tämä vettä vuotakohon,
 255 siks et äitini näkisin!
 Voi mun Uoti veikkoseni,

juokse joutuin Suomelahan!
 Kutsu tänne äitiäni,
 sano paremmin kuin onkaan!»
 260 Uoti läksi juoksemahan,
 sekä juoksi, että joutui,
 pian juoksi järven poikki,
 tull[!] tuonne Suomelahan:
 »Jo nyt muori kultaiseni,
 265 rouva teitä sinne käski,
 siellä teitä tarvittaisiin,
 kiiruhusti käskettiin!»
 Nousi muori vuoteeltansa,
 alkoi päällensä pukea:
 270 »Voi minua vaivaista vaimo,
 kun puin hamettani,
 puin aina edestakaisin;
 kuinka liekään tyttäreni?»
 »Hyvin kyllä, muori kulta,
 275 hyvin ennen, nyt paremmin!»
 »Voin minua vaivaista vaimo,
 kun puin röijyjäni,
 puin aina erestakaisin;
 kuinka liekään tyttäreni?»
 280 »Hyvin kyllä, muori kulta,
 hyvin ennen, nyt paremmin!»
 »Voi minua vaivaista vaimo,
 kun puin sukkiani,
 puin aina erestakasin;
 285 kuinka liekään tyttäreni?»
 »Hyvin kyllä, muori kulta,
 hyvin ennen, nyt paremmin!»
 »Voi minua vaivaista vaimo,
 kun puin kenkiäni,
 290 puin aina erestakasin;
 kuinka liekään tyttäreni?»
 »Hyvin kyllä, nuori kulta,
 hyvin ennen, nyt paremmin!»
 »Voi minua vaivaista vaimo.

⁷ Säkeet 253, 254 ja 255 ovat reunaan lisätyt.

295 kun levitin lünani,
 levitin aina erestakaisin;
 kuinka liekään tyttäreni?»
 »Hyvin kyllä, muori kulta,
 hyvin ennen, nyt paremmin!»
 300 »Voi minua vaivaista vaimo,
 kun puin myssyäni,
 puin aina erestakaisin;
 kuinka liekään tyttäreni?»
 »Hyvin kyllä, muori kulta,
 305 hyvin ennen, nyt paremmin!»
 Tuli muori pukeneksi,
 sitte lähtivät ajohon.
 Ajoivat Suomenlahrelle:
 »Voi minua vaivaista vaimo,
 310 Savu Laukosta näkyvi,
 sauhu Laukon kartanosta.
 Mitäs tuolla tehräänkään
 noin sakian sauhun kanssa?»
 »Kukot siellä kultataan,
 315 kananpojat kaltataan,
 lampaita lahrataan,
 sianpäitä paistetaan,
 pienen prinssin ristimeksi,
 pikku poikasen piroksi.»
 320 Tuli Laukon kartanolle,
 laski maahan polvillensa,
 etehen oman vävynsä:
 »Voi mun Klaavus kultaiseni,
 ota pois tulesta poika,
 325 vaka vaimoa valkiasta!»
 »En ota porttoa tulesta,
 eikä porton poikakaan,
 palakoon portto⁸ poikinensa,
 mailman lauta lapsinensa!»
 330 »Älä polta Klaavus kulta,
 anna mennä muilla maille
 jälkiänsä püilelemään,

⁸ po[ika] : portto.

töitänsä häpeilemään!»
 Kirsti tuli kiiruhusti:
 335 »Älä vainen Klaavus kulta!
 Vaan pane jauhoja pahoja,
 tervatynnyri lisäksi,
 heitä tulen sekahan,
 että paremmin palaisi!»
 340 »Voi mun pikku Elinani,
 voi mun lapsi parkani,
 mahros olla mielin kielin,
 mielin kielin Kirstin kanssa?»
 »Voi mun äiti kultaiseni,
 345 ei ole syytä pienintäkään,
 vikaista vähäistäkään.
 Kaikki tein, minkä taisin,
 vielä päälle vähäisenkin.
 Ole kiitetty Jumala,
 350 ylistetty Herra Jesus,
 kun torjut tuliset liekit,
 että vielä viimeiseksi,
 kovan kuoloni erellä,
 sain nährä äitini silmät.»
 355 Olis ottanut hyvästi,
 puhallellut vähäsen vielä,
 itkevälle äitillensä;
 rankka raukesi samassa,
 lensi liekkien sisähän,
 360 vaipui ilmivalkiahan.
 Se oli meno nuoren rouvan,
 nuoren Elina emännän,
 jok oli kaunis kasvoiltansa,
 kaunis kaikilta tavoilta.
 365 Kauvan häntä kaivatahan,
 ijän kaiken itketähän,
 itku ei ikän Laukosta lakkaa,
 ei valitus Vesilahdesta.
 Se oli meno nuoren rouvan,
 370 kanssa pienen poikalapsen.

Kului tuskin puoli vuotta,
 vieri kaksi viikkokautta:
 hevosia⁹ tallit täynnä,
 lehmiä navetat täysi.
 375 kuolit kaikki kousa[!] suuhun,
 kaatuut kurojen nojalla.
 Klaus Kurki, kurja miesi,
 miesi kurja ja kamala,
 istui aitan kynnyksellä,
 380 sekä istui, että itki.
 Jesus äijänä käveli:
 »Mitäs itket Klaavus Kurki?»
 »Kyl on syytä itkemistä,
 vaivoja valittamista!
 385 Uskoin huoran houkutukset,
 valhet sekä vakutukset,
 poltin oman puolisoni,
 poltin pikku poikaseni,
 vasta kannetun karotin.»
 390 »Kyllä tiedän Elina rouvan!»
 »Missäs on tuo Elina rouva?»
 »Tuol on, tuol on Elina rouva,
 ylisessä ymmärskissä,
 tuolla taivahan talossa!
 395 Kuusi kynttilä eressä,
 kultakirjainen kädessä,
 pikku poikanen sylissä,
 Uolevi oven eressä.
 Tierän myöskin Klaavus Kurjen:
 400 tuol on toi Klaavus Kurki
 alimmassa helvetissä,
 alimmaisen portin alla,
 kannukset vähän näkyvät,
 kultakellot kuumottavat.

405 Vielä tierän Kirsti huoran:
 tuolla on toi Kirsti rouva
 alimmassa helvetissä,
 alimmaisen portin alla,
 palmikot vähän näkyvät,
 410 kultarihat kuumottavat.»
 Klaus Kurki, kurja miesi,
 miesi kurja ja kamala,
 satuloitsi orihin
 mustan vaunun etehen,
 415 pisti pillit säkkiin,
 soitti suolle memnessänsä,
 ajoi päin sulaa merta;
 ja Kirsti rakkina perässä.
 Siin oli meno nuoren miehen,
 420 kanssa nainehen urohon.

17 a. *Kangasala. Borenius n. 52.*
 — 11/9 74.

Hakalan Taava, erään Kerppolan
 Torpparin vaimo.

[Huolinatta mahd. kirjallisesta al-
 kup. on seuraava katkelma mukaan
 otettu.]

»*Laus Kurjen arkki*».

Eliinainen² neitty nuari³
 Meni aittahaam⁴ mäjelle⁵
 Vaski vakka⁶ kainaloissa⁷,
 Vaski avva:n vakkasessa.

Äiti:

5 »Tualta tullee Klaus⁸ Kurki⁸

(Eliina:)

»Mistäs tunnet Klaus⁸ Kurjen⁸?»
 »Tulennosta tuiman tunnen,

⁹ kk:ssa iso alkukirjain.

17 a. ¹ Arkista oppinut, mull oli semmonen arkki. Mp. huom. — ² Eliinainen : Eliinainen. — ³ r. »Tapanin laulu» = [Tapanin] virsi. »Lasten virsiä». (Runon nimeä ei tunneta). — ⁴ aittaham : aittahaam. — ⁵ mäjell[ä] : mäjelle. — ⁶ vakka[nen] : v. — ⁷ kainalossa : kainaloissa; yl. [kainal]ossa. — ⁸ kk:ssa pieni alkukirjain.

Jalon jallaan⁹ heitännöstä.»

Klaus K[urki]⁸ ajoi piuhaan
 10 Salan hevois miähen¹⁰ kanssa,
 Salan satula urohoon¹¹:
 Miähet kulta miakoissansa,
 Hevoset hopia¹² päissä.
 Kl[aus] K[urki] tuli pihaan¹³,

Kysy:

15 »Onko teillä neityttä myylä,
 Piikaa mullen pilettynä?»
 »Ei neityttä mäjellä myylä¹⁴,
 Pannaan¹⁵ kauppa kartanolla,
 Hevoset mäjellä myylää¹⁶.
 20 Kyllä meill' on tupiaki:
 Tupa meill' on yljän tulla,
 Tupa tulla, toinen mennä,
 Vaja varsat valjutella¹⁷,
 Naulat laskee¹⁸ satulat¹⁹.»

Äiti:

25 »Ei meil om^m neityttä myylä:
 Piiat meil om²⁰ pikkusia,
 Kaikki kesken kasvavia.»

K[I]aus K[urki]:

»Ompa tua²¹ vähä Eliina,
 Joka auttaa avioksi

30 *Annappa vähä Eliina.*»

Eliina:

»Älä anna minua Klauulle,
 Se minun koviim päiviin kualettaa

Ja minun tulessa polttaa.»

(En minä muista kuin sitä välillä on).

18. *Tottijärvi. Borenius (1986) 481*.*
 —²⁸/₈74.

Pajulahti. »Porin Kaisa» (mies, Pori ennen ollut jääkärinä), kanttori Stålmannin tati. Ennen arkkia oppinut.

»K[I]aus kurjen virsi»².

(Alkua ei muista)

Äiti sanoo:

»Mahroit olla mielin kielin,
 Miel[in] k[ielin] porton kanssa.»

Eliina vastas sitten että:

»Koitin³ olla miel[in] k[ielin],
 Kaikki tehin⁴ mitän⁵ taisin,
 5 Viälä⁶ vähäm⁷ päälleenkin⁸
 Pala nyt tämäkin⁹ paikka,
 Koskan näin äitin¹⁰ silmät
 Kovan³ kualoni¹¹ eðellä¹².»

(Siin on pari 3 värsyä välillä kun en m[inä] muista)

Jiesus äijänä käveli,

10 Klaus Kurki³ istu tallin kynnyksellä ja itki.

Kysy:

»Mitäs itket Klaus³ Kurki³, 13?»

⁹ jalan : jallaan. — ¹⁰ mi|e|hen : miähen. — ¹¹ uroh|o|n : urohoon. — ¹² ia alle-
 viiv. — ¹³ yl. [pi]hh[aa]n. — ¹⁴ myylä : *mäjellä* m. — ¹⁵ aan alleviiv. — ¹⁶ Säe ala-
 reunaan kirj., mutta merkitty tähän kuuluvaksi. — ¹⁷ valj|a|tella : valjutella. —
¹⁸ ee alleviiv. — ¹⁹ kk:ssa seuraa: |Äiti, Älä anna minua Klauullen (en muista nuu-
 kaan)|. — ²⁰ o|n| : om. — ²¹ ua alleviiv.

18. ¹ Ks. nr. 2:n alahuom. 2. — ² r. »Kaikki vaan yhrellä nuatilla mitä on sem-
 mottia». — Ei puoli-*i*n jälkeäkään. Mp. huom. — ³ kk:ssa pieni alkukirjain. — ⁴ h
 alleviivattu. — ⁵ mitä : mitän. — ⁶ Vi|e|lä : Viälä. — ⁷ vähä : vähäm. — ⁸ Kumpikin
 n alleviiv. — ⁹ tämä : tämäkin. — ¹⁰ ätin : äitin. — ¹¹ ku|o|loni : kualoni. — ¹² e|r|ellä :
 eðellä. — ¹³ Säkeitten alkup. järjest.: 17, 17 a—k, 11—16; num. muutettu. Säkeet
 f—k reunaan kirj.

»Kyll on syyssä itkemistä,
 Vaivassa valittamista:
 Poltin oman puolisani¹⁴,
 15 Sekä piänen¹⁵ poikaseni,
 Äsken kannetun kadotin¹⁶.»
 Kysy:

Missä on Eliina¹⁷ frouva?
 Klaaus¹⁸ Kurki³ pisti pillit säkki-
 hinsä,

Soitti sualla mennessänsä,
 20 Järven päässä¹⁹ järähytti.
 Ajo äkkiä järveen
 Tiina rakkina perässä.

*Eroavat kohdat sekä lisä- ja täyden-
 nyssäkeet edelliseen:*

[Otsikko:] [K]l[aa][us k. v.]

- 0a. s. Älä polta poikalasta
 b. Vaikkas poltat pojaan tuojan!
 c. Poltan porton poikinensa
 d. Mailman lautan lapsinensa
 e. Ei se ole minun poikan
 f. Vaan se on²⁰ Uavelin²¹ poika²².
 5. [V. v. p]e[ä][llenkin]
 10. [Kl]a[aus k. i. t. k. j. i.]
 11. [M. i. kl]a[us k. ?]
 17a. Eliina frouva istuu taivaassa
 [E. f. i. taiva][h]assa
 b. Pikku poikanen sylissä
 c. Uaveli oven edessä
 (Sitten kun sen sai kuulta
 kysy²³:
 d. Missä on Klaaus³ K[urki]³
 e. Kl[aaus] K[urki]³ on helvetissä

- f. Alimmaisen portin alla
 g. Kannuksia vähän näkyy.
 h. Missäs on Tiina hnarra²⁴,²⁵?
 i. Tiina h[uarra on] hely[etissä]
 j. Alim[aisen] p[ortin] a[lla]
 k. Palmikoita vähän näkyy.

Enpä tiedä tikka raukka, kuta tammea takonen.

19. *Tyrvää. Kullaa n. 28. —¹⁰/₁03.*

Tapiola. Eevastiina Haavisto, 63 v.
 Tikka sanoi käelle:

»Tyhjää kukut, kultainen käki.»

»Enpä tiedä, tikka raukka,
 Kuta tammea takonen,
 Knta kuusta kolkuttelen.

- 5 Moni on pinnalta sileä,
 Päältä hyvän näköinen,
 Vaan on sisältä lahoa,
 Sydämeltä mädännyttä;
 Toiset päältä köykäiset,
 10 Melkeinpä lahon näköiset,
 Vaan on sisältä sielät,
 Sydämeltä ehykäiset.»

Piispa Henrikin surmavirsi.

20. *Honkilahdi. Saarimaa n. 531.*
 —09.

M. p. Yläneellä.

Mist Lalli laki sai?

Hyvä miähe hytyst (= piispa
 Henrikin)

¹⁴ Jälkimm. a alleviiv. — ¹⁵ pi|e|nen : piänen. — ¹⁶ d alleviiv. — ¹⁷ ii alleviiv.
 — ¹⁸ aa alleviiv. — ¹⁹ pää|s|sä : päässä [I]. — ²⁰ |oo|n : on. — ²¹ Onko se Uaveli |vai
 Ualovi| minä en muista. Mp. alahuom. — ²² Käsikirjoituksessa on tämän jälkeen seu-
 raava kertojan lisäys: (Ennen: Mitä siällä tehtä^{ne}kkään — sauhun »Mullakin ne on niin
 lap[s]uuden aikaset». — ²³ Sana ylipyyhitty. — ²⁴ kk:ssa iso alkukirjain. — ²⁵ rr alleviiv.

21. *Pomarkku. Lindgren n. 234.*
—²⁹/₁₁ 92.

Uusikylä. Ruotivanhus Heikki Kan-
kasniemi, n. 79 v.

Kirjall. vaikutusta.]

*Pispa Hendrikin surma*¹.

Lalli otti pispan lakin,
Pyhän miehen hytyrin,
Kulki kovin kiiruhtaen,
Pakeni pahan² ilkinen.

- 5 Katsoi lapsi kehlostansa,
Kohensi kättä pientä,
Puolelta vuodelta puheli,
Ymmärtävästi saneli:
»Kaksi on lakki Lallin päässä
10 Eikä³ omat kumpikaan.
Mistä Lalli lakin sai,
Pyhän miehen hytyrin?
Lallilla on lakki päässä
Katalassa kallossansansa[!],
15 Pispan lakki lavea,
Huippu tottörö[!] komea.»
Tuosta Lalli lapoan,
Riensi raukka riivatusti.
Eipä ollut turvaa tuolla:
20 Ahdisteli hiiri lauma,
Raatelceksi rieteli.
Lalli rannalla[!] pakeni,
Hiiret hiipi perässä,
Kaapusi rannan raitiolla,
25 Nousi puuhun pidempään,
Hiiret puuta kalvatteli,
Juuresta poikki järsien.
Puu kaatui kamalasti,
Vieri virtaan vinhasti.
30 Lallin loppu rumalta,
Näytti kahman katalalta;

Veteen vaipui vinmaa pää[!],
Suistui Henrikin surma mies.

Henrikin surmasta on muuten eri-
tyinen tarina kansan keskellä.

22. *Köyliö. Palonen matkakert.,*
Niemi Runonker. matkak. siv.
309. —52.

Köyliössä ollessani kuulustelin, jos
jonkunmoisia juttuja pispa Henrikistä
olisi jällellä kansan seassa. Nämät
täällä eivät enään tietäneet mitään
muuta, kun että Lalli — Köyliön kar-
tanon senaikainen isäntä — olisi Sankt
Henrikin tapanut järvellä, ja lyönyt
sormen, jossa oli sormus, poikki, joka
sormi sormuksenensa sitten jäälohka-
resta löytyi Mittomaarin aikana. Hen-
rikin hautaamisesta, ja häristä, joilla
ruumista kuljetettiin, oli alku eräästä
runosta jällellä, näin kuuluva:

»Musta mulli Muntilasta,
Toinen Polsun Jaakolasta»,
vaan tässä kaikki heidän tietonsa oli-
kin.

23. *Köyliö. Killinen K, Suom. Mui-
naism. yhd. aikakausk. II s. 98.*

Keskiaika. Noin $\frac{1}{4}$ virstaa pohjoi-
seen päin siitä saaresta, jolla Köyliön
kartano on, on toinen $\frac{1}{4}$ virstaa pitui-
nen saari, jonka nimi on Kauko, sa-
notaan sitä myöskin Lallinluodoksi.
Tämän luodon sivulla sanotaan Lallin
murhanneen Henrikin, joka siis oli
sillä kertaa Kokemäelle päin menossa
koska tämä luoto on Kokemäelle päin
sität saaresta, jossa Lallin asunto oli.

21. ¹ k:ssa iso alkukirjain. — ² |pahan| pahan : p. — ³ Säkeissä 10 ja 16 on
pieni alkukirjain.

Vielä tiedetään Köyliössä kertoa, että kun Henricki oli murhattu, hankittiin hänen ruumiistaan vetämään kaksi mustaa härkää, ja saatiin

Musta mulli Muntilasta,
toinen Pölsun Jaakolasta.

24. *Säkkinen. Helomaa Kyllikki, n. 105. —30.*

Vanhatalon isäntä, n. 50 v.

Kusta Lalli on lakin saanut
mies paha hyvän hytyrän?

25. *Karvia. Kaukamaa L, n. 3. —
18/6 30.*

Karviankylä. Joos. Kallioniemi,
93 v. Ihmisten puheista oppinut.

Mistäs Lalli lakin saisi,
Henricki hyvän hytyrin?

Se on Hämeen maassa tapahtunut.
Lalli tappoi miehen Köyliön järvellä.

26. *Iänsi-Suomi. Niemi A. R, n. 4.
—90.*

Lallista.

Lalli on Köyliön kartanon ensimmäissi
isäntti. Kon piispa Henricki Koke-
mäelt tuli tän ei Kirsti Lallin emäntä
antanu ruakka vaan

»keitti kiältä kelvotonta.»

Piispa otti ja maksoi kaksinkertaisest
ruan. Lalli, kon tul kotti lähti aja-
ajamaan takaa ja tappoi Henrikin
Kauko luaros Köyliönjärves¹. Sit
otti hän viäl piispa lakin. Vähänen
laps sano laattialt:

»Mistä Lalli lakin saanu,
hyvä miähe hytyrä,
paha miähe pahuus?»

Hiiret rupesivat kiusaamaan niin
ettei Lalli saanu lepoa yäl eikä päiväl.
Hän kiipes yhteen kuuseen järven ran-
nal; hiiret nakersivat poikki ja Lalli
kaatus kuusines päivines järveen. Siit
sai järvi Hiiri järve nimen. St Hen-
ricki pantiin vetämään

»musta mulli Muntilasta,
toinen Pölsun Jaakolasta.»

(Talojen nimiä Köyliössä).

27. *Satakunta. Suom. Kirkkohist.
Seur. toim. XXVIII s. 9, 1930.
Kaksi pyhää Henrickiä koske-
vaa muistiinpanoa, Kirj. Aarno
Maliniemi ja J. J. Mikkola.*

Relation om Stt Hennrichs dod.

Han tog och af honom hans myssa
och satte den på sit hufvud. Sedan
han sig med detta ringa bytet bepryt
hade, skyndar han sig hemåt, och när
han skulle taga myssan af sig, och
helsa på sin hustru, blifwo håären och
hårgålen fastsittande wed myssan, så
at sedan mössan war aftagen, syntes
blodiga hufvudskålen. Det berättas
och at då han skulle draga av sig rin-
gen, har han ryckt af sig fingret. Til
detta närwarande Gudz straff såges
hustrun hafwa lagt detta för smådeliga
löijet, säjandes

Custa Lalli lakin sai,
häijy mies hyvän hytyrän.

26. ¹ Henrikin : H. *Kauko luaros Köyliönjärves*.

Hämeen ihmeet.

28. *Parkano. Harvia n. 257. —07.*

Kilniö. Iivari Mäntykoski, 47 v.

Olen minä kuullut kummema
maḡkin,

Suomen maassa suuremmaḡkin¹

Hämeessä käydessäni:

Kun lampaat laisit laattiaa,

5 Ja piit määjyt karsinas.

Olen minä kuullut kummema
maḡkin, j.n.e.

Kun härjät hakkas halkoja,

ja reḡkit luikkas parsissa.

Olen minä kuullut [kumme-
maḡkin], j.n.e.

10 Kun hevoset istui kamarissa,

Ja isännät hirnuit tallissa.

Olen minä [kuullut kumme-
maḡkin], j.n.[e.]

Sika tiellä, miekka vyöllä, kaksilla
kannuksilla

Ja² sotamies läätis rohisi.

15 Olen minä [kuullut kumme-
maḡkin], j.n.e.

Lehmät leipo leipiä

Ja² emännät inuvat navetassa.

28 a. *Virrat. Hämeenlinnan alak.
semin. Sylvi Mäki-Kahila, n.
349. —¹²/₄25.*

Liisa Lampila, 73 v. (Muuttanut
Ätsäristä Virroille).

[*Alkup. Tuutulaulua.*]

Tuu, tuu tupakkirulla
mistäs tiesit tänne tulla?

Tulin pitkin Turkutietä,

Hämeenlinnan härkätieta.

5 Mitä siellä tehtiin?

Isännällä kynnettiin,

emännällä karhittiin,

piiat lakas tunkioita,

siat vastas taikinoita,

10 herrat ryyppäs viinaa

ja talonpojat püimää.

Kadonnut neito.

29. *Tyrvää. Kullaa n. 9. —⁹/₁03.*

Tapiola. Antti Kalliomäki, 58 v.

[Omatekemää ja kirjallista vaikutusta seassa.]

Surullisen valitus.

Viisi oli tyttöä emolla,

Viisi lasta vanhemmalla.

Läksi tyttö puolukkahan,

Toinen läksi mustikkahan,

5 Kolmas koitti pähkinähän,

Neljäs kesä kalahan,

Viides jänön poluille,

Koukkupolven polkumille.

Mi lähti jänön jälille,

10 Se sinne katoaapi;

Joka kesä kalahan,

Sepä joutui ahtolahan;

Mi koitti pähkinähän,

Se ei sieltä poijes pääse;

15 Joka mustikkaan menevi,

Sen on siellä kouko tappoi;

Yks on tyttö tylleröinen

Kotia kohti kohonneena.

Neiti mi läksi puolukkahan

20 Hän se poluu kotiin polki,

Puolukoita toi kantamuksen.

Siitä emo ihastuupi,

Kuin on neiti kotia saapui,

28. ¹ r. (t. summemaḡkin). — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

Sanoi näillä sanoilla,
 25 Lausui tällä lausehella:
 »Viel on mulla millä eleä,
 Lapseni, kulta, kunniani,
 Saapui kuuluhun kotihin.»
 Neiti maalle marjahaaseen
 30 Lupas mennä uuden kerran.
 Emo kielti, emo kielti,
 Iso isoin ihmetteli,
 Miksi neito marjahan,
 Puolukoita poimimahan?
 35 Neito sanoi sanat nuo:
 »Minä marjahan menisin
 Tuiman talven varaksi.»
 Läksi neito marjahan,
 Puolukoita poimimahan¹.
 40 Poimi puoloja pussillisen,
 Kokoilipa kontillisen,
 Silloi[n] saavutti väsymys neion,
 Uni uuvutti unehen,
 Kaatoi nurin mättähälle.
 45 Siinä neito nukkuaapi,
 Mättähällä makoaapi.
 Tuli suuri tuulen puuska,
 Idästä iso vihuri,
 Heitti niskaan vaatteet neion,
 50 Vatsan paljaaksi puhalti.
 Kulki poikanen polulla,
 Mies metsässä matkustaapi,
 Näki neien mättähällä
 Unen helmoin uupunehen.
 55 Miespä tuota himoitseepi,
 Päälle neion heittäytyypi,
 Siinä neidon raiskoaapi,
 Tina rinnan riuuttelee[!].
 Neito unesta heräsi.
 60 Paikkojansa pakottelee,
 Vatsahansa vaivailepi.

Neiti tuosta sanelemaan:
 »Pahoin tein mä, tytti raukka,
 Tytti raukka, neito nuori,
 65 Söin marjoja mättähältä,
 Ne nyt vaivaavat vatsahani.
 Unessa tuntui suloiselta,
 Herättyäni vaikialta.»
 Neito tuosta kotihin
 70 Emollensa valittamaan.
 Emo tuon sanoiksi virkki:
 »Kylläpä tuosta paranet,
 Pane maaten päivän, pari,
 Kunnes vaivasi vajoopi,
 75 Tuskasi poies poistuupi.»
 Kävi tyttö makaamahan,
 Makas päivän, makas toisen,
 Saman verran viikkojakin.
 Vatsa tuost yhä paisuvi,
 80 Vyö lyhyeksi lyheni,
 Siksi kunnes sukeutuupi,
 Imehno[!] ilmoille ilmaantuupi.
 Tyttö tuota valitteli,
 Valitteli, vaikerteli,
 85 Sanoi sanoilla noilla²,
 Lausui näillä lausehilla:
 »Mis onneni ehompi,
 Kun en kuollut kolmi öisnä,
 Kadonnut kapalolasna.
 90 Miksi mua vaimo vaali,
 Miksi emo imetti?
 Parempi minun olisi
 Olla manalan majoilla,
 Tuonen tyttöjen keralla,
 95 Kuin on kurjan kuljeskellaa[!]
 Näillä mailla matkustella,
 Tehdä työtä tyhjän päälle,
 Nähdä vaivaa vaivan päälle,
 Kokea monta kovoa

29. ¹ poimihan : poimimahan. — ² nolla : noilla.

100 Ollen ihmisten ilmehenä,
Kärpästen naurettavana.»

30. *Tyrvää. Kullaa n. 91. — 18/4 03.*

Tapiola. Fanni Taipale, 26 v.

Äidin laulu.

Neitoni minun katosi,
Nuorna saamani katosi.
Arvaa, aurinko, asiat,
Kuu, kummat haastattele,
5 Mihin joutui neitoseni,
Kunne kanani katosi!
Kun se asiat arvoapi:
Tyttäresi orjuudessa,
Miehen mustan vankilassa,
10 Ku ei mieheen suostunut,
Vankilahan paiskattihin.
Minä tyttöä hakemahan,
Rautaset ovet avajan,
Kiviseinät tieltä siirrän.
15 Mikään ei minua estä
Lastani pois päästämästä.

Kivikirkko tehtäköön.

31. *Parkano. Paldani n. 4. —52.*

Kivikirkko tehtäköhön.

Annikainen, punnikainen,
Kuto kirjukankahia,
Kirjulinnassa, tuvissa,
Niidet nisku, kaitehet nasku,
5 Puola kultanen kulisi.
Katto ulos ikkunasta,
Näki kirkon palavan.
Anna' palaa puisen kirkon,
Kivikirkko tehtäköhön,
10 Rautaharja rakettakohon,
Paremmat papit tuotakohon,

Paremmat papin emännät,
Kiiltävämmät kirkkoherrat,
Mieluisemmat messumiehet.

Kukko lauloi Kuurinmaalla.

32. *Oripää. Vihervaara n. 3154. —11.*

Makkarkoski. Juha Tuominen, 30 v.

Noirat lensivät paaston aikana.
Noita kulki niin nopeasti, että kun
päivä piirsi Pirkkalasa,
koitti Kokemäellä,
yleni Yläneellä.

33. *Mouhijärvi. Hannus n. 175. —90.*

Vestola. Eedla Hannus, 60 v.

Pirun matkustus.

Kukko lauloi Kuurinmaalla,
Kana kaakotti Viipurissa,
Päivä piirsi Pirkkalassa,
Koitti se Kokemäellä.

34. *Ylöjärvi. Paldani n. 20*. —52.*

Kukko laulo Knurin maassa,
Kana kraakotti Kangasalla,
Päivä piirsi Pirkkalassa,
Koi koitti Kokemäellä.

35. *Ylöjärvi. Pohjankanervo T, n. 4. —30/7 31.*

Kirkonkylä. Siina Martta, 80 v. Mp.
Kunnalliskodissa.

Päivä piirsi Pirkkalassa,
koitti Kokemäellä,
valkeni Vanajanselällä.

36. *Sahal. ja Eräj. Hahnsson n. 22¹**.

—53.

Runo.

Kukko laulo Kuurinmaalla,
Kana kaakotti Virossa,
Varsa hilju Viipurissa,
Pässi määkki Pälkäneellä²,
6 Päivä koitti koivistossa,
Valkeni vatikivessä.

37. *Kuhmalahti. Lindroos 15**. —88.

Haapsaari. 40 v. nainen. Kuullut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Mp. Tottijärvellä.

Kukko laulo' Kuurin maalla,
Kana kaakotti Virossa;
Sika vinku' Viipurissa,
Hepo hilju' Helsingissä,
5 Varsa Vaasan kaupungissa.

*Eräjärvi. Ks. n. 36.*38. [*Virrat.*] *Paldani 73.** —52.

Kukko laulo Kuurin maassa,
Kana Vaasassa valitti,
Sika vinku Viipurissa,
Porsas porasi Porvohossa,
5 Päivä koitti koivistossa.

39. *Huittinen. Saarimaa n. 405.* —09

Torppari Ekman, yli 70 v. Kuullut Huittisissa. Mp. Paattisissa.

Kukko laulo Kuurimmaalla,
kana kaakotti Virossa,
sika vinku Viipurissa.

Kuu paistaa, kuollut ajaa.

40. *Kankaanpää. Mikkola J. J. n. 88.*

—87.

Kankaanpään kirkonkylä. Kustaa Varvari.

Se oli yksi kuollut kuin sano, että kuin sinä kuolet, niin sinun pitää tulla minulle sanoon kummonen sija sinulla on. Sitte se tuli sanoon kuin sen oli häät sen toisen miehen, tuli sanoon sitte, että nyt minä tulin sanoon. Se sano että tuokaa nyt hänelle¹ multaa taltrikilla ja se kulu hänen eestänsä. Ja sittenkuin se sano sille, sille ylkäälle, että nyt on minun aikani mennä pois. Se ylkä sano sitte että nyt minä tulen kanssa kattoon kummonen paikka sinulla siellä on. Sittenkuin se meni kattoon sen kuolleen kanssa, sano: minä tulen ja koitan kummonen sija sinulla on haudassa. Se meni koitetaan, mutta hauta painu kiinni ja siellä oli sitte niinkuin loinpuut ja ne kierti ympäri, ja siellä oli suuria ja pieniä, jotka oli ees mennyt, ja kuin ne kierti ympäri, niin se teki aina 1000 aastakaa kuin se ylkä mies pois. Niin oli vaan niinkuin haahmu, niin meni sinne samaan taloon, jossa häitä pidettiin ja siellä puhuttiin, että täältä katos friiari, että kuollut vei sen mennessänsä ja oli sitte niin jo kauan aikaa. Kuollut:

»Kuu² paistaa heliästi,
kuollut ajaa keviästi,
eikös pelkää ihminen.»

Sano² se kuollut aina sitä ylkää kuin ne kattoon haudalle.

36. ¹ Vrt. Virittäjä N:o 8 v. 1929 T. Pohjankanervo, Lisiä Iläm. muistom. j.n.e siv. 383. — ² Säe reun. kirj. ja säk. lopussa: (Sahalahdelta). Vrt. edell. m. kirj. siv 335.

40. ¹ hänelle: h. *multaa*. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

41. *Alastaro. Vihervaara n. 3123.*
—11.

Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.
Kuuvalolla ajo joku matkamiäs
hantausmaan ohitte. Joku olento
kulki siinä peräsä ja sano:

»Kuu¹ paistaa heliästi,
kuallu ajaa keviästi,
eks elävä pelkää?»

42. *Alastaro. Vihervaara n. 3124.*
—11.

Lauronen. Eevastiina Kivimäki,
50 v.

Toisen toisinnon mukaan se olento
sanoi:

»Kuu paistaa kirkkaasti,
Kuallu ajaa vilppaasti,
Eks pelkää kultani?»

(Matkamiäs sanoi):

»Kuin ma pelkään, kun oma
kultani kans¹ on.»

Näkö kulki matkamiehen rinnalla.
Se oli matkamiehen kuolleen kullan
näköinen. Sitt se katos (kun matka-
mies vastannut oli).

43. *Tyrvää. Kullaa n. 36.* —¹⁴/₁ 03.

Tapiola.

Kuu paistaa,
Kuolleet ajaa,
Mahtaa lapset pelätä,
Pienokaiset piiloutua¹,
5 Vahvenmatkin vapista.

44. *Hämeenkyrö. Vihervaara n. 501.*
—10.

Rauma. Emma Grönberg, 50 v.
Kuullut H:kyrössä.

Kuu paistaa heleästi,
Kuollut ajaa keveästi,
Etkös elävä pelkää?

Laiska Jaakko.

45. *Kiikka. Maijala n. 63.* —²/₄ 04.

Lähtee suvi, lähtee talvi,
Lähtee jäätkin järvestä,
Vaan ei lähre Laiska Jaakko
Noukorotin linnasta.

Lohikäärmeelle tuomittu neito.

46. *Eräjärvi. Järvinen N, n. 15.* —
53. *Sama Reinholmilla Fol. 12,*
n. 29.¹

Tuutikas me kaksi lasta,
Koskas² kolmannen sa'amme?
Jesus kaunis kolmanneksi³,
Neitsy Maaria neljänneksi,
5 Isä viisas viidenneksi,
Äiti kulta kuudenneksi.
Jopa meitä joukko tulee;
Käykääs me Käenmäelle
Käen kieltä oppimahan,
10 Kiskokas me niini pitkä,
Niini pitkä ja leviä,
Jolla hirret hirttellemme
Tien suuhun, veräjäpuuhun⁴,

41. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

42. ¹ r. (= mukana).

43. ¹ piiloutua : piiloutua.

46. ¹ Runon on G. J. Nyman kirj. H. A. Reinholm merk. R:n muistiinpanoksi v:lta 1848. — ² Tekstissä seur.: (tois. mistäs) — ³ Reinholmilla : [kumppaliksi] kolmanneksi : k. — ⁴ Reinholmilla : v[i]r[ä]jäpuuhun : veräjäpuuhun.

Josta kuninkaat kulkevat,
15 Valtaherrat vaeltavat.

Lunastettava neito.

47. *Eura? (Heinonen) Reinholm, Fol.*

12 n. 76¹. —52?

Tyttö istu kammioss'²,
Itkee ja huokaa raskaast'
Näki isänsä kulkevan
Pitkin meren rantaa.
5 Hyvä isä', rakas isä'.
Lunasta minua täältä!
Milläs minä sinun lunastan,
Kun ei ole minull rahaa³.
Ompi sulla 3 hevoista,
10 Pane paras pantiksi.
Ennen mä luovun tyttärestän,
Kun parhaasta hevosestaan.
Tyttö — — —
— — äitinsä menevän
— — — — —
15 — — — mulla rahaa.
Ompa sulla kolme lehmää
— — — — —
— — — veljensä,
Milläst — — — — —
— — — 3 miekkaa
20 — — — sisarestan.
Kun parhaasta miekastan.
Näki⁴ sisarensa — — —
Hyvä sisar — — —
Ompa sulla 3 kruunua.
25 Näki ylkänsä — — —

Hyvä ylkän, rakas ylkän,
— — — 3 laivaa.

Ennen mä luovun laivasta,
Kun parhaasta ystävästän.
30 Isän hevoset kuolkoon,
Parhaana kyntöaikan!
Äidin lehmät ehtyköön,
Parhana lypsyaikan!
Veljen miekka menköön poikki,
35 Parhaana sota-aikan!
Sisaren kruunu pudotkon,
Vihille mennessänsä!
Ja yljän laivat seilatkoon,
Koko elämän aikaan!
40 Isän hevoiset kuolivat
Parhāna kyntöaikan,
Äidin lehmät ehtyivät
Parhaana lypsyaikan,
Veljen miekka meni poikki
45 Parhaana sota[-]aikan,
Sisaren kruunu putoosi
Vihille mennessänsä,
Ja yljän laivat seilasiit
Koko elämän ajan.

48. *Oripää. Vihervaara n. 2371. —11.*

Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.

Venäjäläinen, venäjäläinen
Soutaa¹ ja joutuu,
Ja neitsy nuari, neitsy nuari
Istuu¹ ja itkee
5 Pää paatin pohjall ja
Käret lairan pääll.

47. ¹ Runon yl.: upptecknad af Heinonen: Eura eller Nystad. [Vrt. Varsinais-Suom. run. n. 1040]. — ² |rannalla| kammioss': k. — ³ |v|a|r|aa : rahaa. — ⁴ N|e|ki : Näki.

48. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

49. *Loimaa. Vihervaara n. 4467.*
—13.

Venäläinen veisaa ja soutaa,
Neitto nuari istuu ja itkee
Venäläisen venikossa[!],

- Kappalaisen laivasa,
5 Kappa kären päällä,
Karinkaukalo kainalosa:
»Älä viä mua Venäjän maalle,
Saata mua Karjanmaalle[!],
Siälä on mulla faari elosa.»
10 »Hyvä faari, kaunis faari,
Lunasta mua täältä pois!»
»Ei ole millä mä sua lunastan.»
»Ompa sinulla kolme orhia,
Anna paras pantikseni.»
15 »Ennen luavun tyttärestäni,
Ennenkun parhaasta orhiistani.»
Venäläinen veisaa ja soutaa.

- »Älä viä mua Venäjän maalle,
Saata mua Karjanmaalle,
20 Siälä on mulla muari elosa.»
»Hyvä muari, kaunis muari,
Lunasta mua täältä pois!»
»Ei ole millä lunastan.»
»Ompa sinulla kolme hametta,
25 Anna paras pantikseni.»
»Ennen luavun tyttärestäni
Ennenkun parhaasta hameestani.»
Venäläinen veisaa ja soutaa.

- »Älä viä mua Venäjän maalle,
30 Saata mua Karjanmaalle,
Siälä on mulla veli elosa.»
*»Hyvä veli, kaunis veli,
Lunasta mua täältä!»*
»Ei ole millä mä sua lunastan.»
35 »Ompa sinulla kolme miakkaa,

Anna paras pantikseni.»
»Ennen luavun sisareestani
Ennenkun parhaasta miakastani.»
Venäläinen veisaa ja soutaa.

- 40 »Älä viä mua Venäjän maalle,
Saata mua Karjanmaalle,
Siälä on mulla sisar elosa.
Hyvä sisar, kaunis sisar,
Lunasta mua täältä!» —
45 *»Ei ole millä mä sua lunastan.»
»Ompa sinulla kolme krunuu,
Anna paras pantikseni.»
»Ennen luavun sisareestani,
Ennenkun parhaasta kruunus-
tani.»*
50 »Valkia kruunus polttakoon
Parhaalla häitten ajalla!
Miakkas poikkis taittukoon
Kiibkeämmän soran ajall!
Varas hammees viäköön
55 Parhaalla tarpeen ajalla!
Susi orhiis syäköön
Parhaalla kylvön ajalla!»
Sitt susi orhiita syämään,
Varas hammeita viämään,
60 Miakat poikki taittumaan,
Valkia kruunuja polttamaan.

50. *Alastaro. Vihervaara n. 2493.*
—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

- Venäläinen verikoira
Soutaa ja laulaa.
Neitto nuari paatisa
Itkee ja huakaa,
5 Pää on paatin pohjasa
Ja käsi paatin kaulalla.
Näki hän isänsä rannalla:

- »Isä kulta, isä kulta,
Lunasta mua täältä!»
10 »Milläs mä sun lunastan,
Kun vähän on mulla varraa?»
»Ompa sulla kolme tannua,
Pane paras pantiks!»
»Ennen luavun tyttärestäni
15 Ennenkon parhaasta tammas-
tani.»

- Venäläinen verikoira
Soutaa ja laulaa.
Neitto nuari paatisa
Itkee ja huakaa,
20 Pää on paatin pohjasa
Ja käsi paatin kaulalla{!}
Näki hän äitinsä rannalla:
»Äiti kulta, äiti kulta,
Lunasta mua täältä!»
25 »Milläs mä sun lunastan,
Kun vähän on mulla varraa?»
»Ompa sulla kolme lehmää,
Pane paras pantiks!»
»Ennen luavun tyttärestäni
30 Ennenkon parhaasta lehmästani.»

- Venäläinen verikoira
Soutaa ja laulaa.
Neitto nuari paatisa
Itkee ja huakaa,
35 Pää on paatin pohjasa
Ja käsi paatin kaulalla.
Näki hän veljensä rannalla:
»Veli kulta, veli kulta,
Lunasta mua täältä!»
40 »Milläs mä sun lunastan,
Kun vähän on mulla varraa?»
»Ompa sulla kolme miakkaa,
Pane paras pantiks!»
»Ennen mä luavun sisarestani

- 45 Ennenkon parhaasta miakastani.»
Venäläinen verikoira
Soutaa ja laulaa.
Neitto nuari paatisa
Itkee ja huakaa,
50 Pää on paatin pohjasa
Ja käsi paatin kaulalla.
Näki hän sisarees rannalla:
»Sisar kulta, sisar kulta,
Lunasta mua täältä!»
55 »Milläs mä sun lunastan,
Kun vähän on mulla varraa?»
»Ompa sulla kolme kruunuu,
Pane paras pantiks!»
»Ennen luavun sisarestani
60 Ennenkon parhaasta kruunus-
tani.»

- Venäläinen verikoira
Soutaa ja laulaa.
Neitto nuari paatisa
Itkee ja huakaa,
65 Pää on paatin pohjasa
Ja käsi paatin kaulalla.
Näki hän sulhoos rannalla:
»Sulho kulta, sulho kulta,
Lunasta mua täältä!»
70 »Milläs mä sun lunastan,
Kun vähän on mulla varraa?»
»Ompa sulla kolme linnaa,
Pane paras pantiks!»
»Ennen luavun linnastani
75 Kun parhaasta kullastani.»
Isän tammät laihtuivat
Parhaalla ajon aijaalla;
Äitin lehmät ehtyivät
Parhaalla lypsyn aijaalla;
80 Veljen miakat ruastuivat
Parhaalla soran¹ aijaalla;

50. ¹ r. (= sodan).

Sisareen kruunut sulivat
Parhaalla ilon aijaalla;
Sulhon linnat enenivät

85 Koko elinaijaan.

51. *Huittinen. Saarelainen. n. 54. —17.*

Kustaava Alho, synt. Huittisissa
1834 ja kuoli 1916. Hän eli melkein
syntymäseudullaan kaiken ikänsä ja
vanhemmiltansa ja ehkä läheisemmiltänsä
naapureiltansa hän oli kertoma-
mansa tiedot kuullut. Mp. huom.

Sureva neito.

Venäläinen veisaa ja soutaa,
Neitsy nuori itkee ja surree:

»Vie minua Venäjän maalle,
Venäjän maalta Karjan maalle,

5 Sielä¹ on mun rakas isäni.»

Venäläinen veisaa ja soutaa,
Neitsy nuori itkee ja surree.

Näki hän isänsä kävelevän
Pitkin meren rantaa:

10 »Hyvä isä, kaunis isä,

Lunasta mua täältä!»

»Milläs mää sun lunastan,

Ei mull ole varraa.»

»Onpa sulla kolme hevosta,

15 Pane niistä parhaan!»

*»Ennen luovun tytt'ärestäni.

Enne ko parhaas[ta] hevosestani.»*

Venäläinen veisaa ja soutaa,
Neitsy nuori itkee ja surree.

20 Näki hän äitinsä kävelevän

Pitkin meren rantaa:

»Hyvä äiti, kaunis äiti,

Lunasta mua täältä!»

»Milläs mää sun lunastan,

25 Ei mul ole varraa.»

»Onpa sulla kolme lehmää,
pane niistä parhaan.»

»Ennen luovun tyttärestäni,
Ennen ko parhaasta lehmästani.»

30 Venäläinen veisaa ja soutaa,

Neitsy nuori itkee ja surree.

Näki hän veljensä kävelevän

Pitkin meren rantaa:

»Hyvä veli, kaunis veli,

35 Lunasta mua täältä!»

»Milläs mää sun lunastan,

Ei mull ole varraa.»

»Onpa sulla² kolme miekkaa,

Pane niistä parhaan.»

40 »Ennen luovun sisarestani,

Ennen ko parhaasta miekastani.»

Venäläinen veisaa ja soutaa,

Neitsy nuori itkee ja surree.

Näki hän sisarensa kävelevän

45 Pitkin meren rantaa:

»Hyvä sisar, kaunis sisar,

Lunasta mua täältä!»

»Milläs mää sun lunastan,

Ei mull ole varraa.»

50 »Onpa sulla kolme kruunua,

Pane niistä parhaan.»

»Ennen luovun³ sisarestani,

Ennen ko parhaasta kruunus-

tani.»

Venäläinen veisaa ja soutaa⁴,

55 Neitsy nuori itkee ja surree.

Näki hän ylkänsä kävelevän,

Pitkin meren rantaa:

»Hyvä ylkä, kaunis ylkä,

Lunasta mua täältä.»

60 »Milläs mää sun lunastan.

51. ¹ Säkeissä 9, 11, 13, 21, 23, 25, 33, 35, 37, 39, 41, 45, 47, 49, 51, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71 ja 73 on kk:ssa pieni alkukirjain. — ² sull[e] : sulla. — ³ luov[a]n : luovun. — ⁴ soutaa [pitkin meren rantaa] : s.

Ei mull ole varraa.»

»Onpa sulla kolme talloo,

Pane niistä parhaan.»

»Ennen luovuu talostani,

65 Ennen ko armaasta morsija[m]es-
tani.»

»Isäni hevosen jalaat⁵ taittukoot⁶

Parhaalla kylvön aijaall⁷;

Äitini lehmät eltykööt

Parhaalla lypsyy aijaall;

70 Veljeni miekat ruostukoot,

Parhaalla sodau aijaall;

Sisareni kruunut palakoot,

Parhaalla häitten aijaall;

Kultani talot pysykööt elimänsä
aijaan!»

52. *Kumo*¹. *Reinholm NVI n. 23.*
—48.

Venäläinen viikaparta,

Soutaa ja joutaa,

Neitsy nuori istuu ja itkee

Venäläise venneess',

5 Käde(t) paatim partahall,

Jallat [paatini] pohjass'.

»Sisar hyvä, s[isar] h[ivä].

Lunast minuu täält'!»

»Millä minä sinnuu lunastan?»

10 »Onpa sinull' kolmesilkkikläningiä

Pane paras pantiks'!»

Veli hyvä — — —

Ompa sulla 3:me miekkaa,

Isä hyvä, isä kaunis,

15 Ompa teille 3 kartanoo,

Äiti — — —

3 kult[a] kruunuu.

52 a. *Kokemäki. Reinholm, Fol. 11.*
n. 288 d. —48.

Runo on sama kuin edellä julkaistu NVI n. 23, joten sitä ei ole tähän toistamiseen otettu. Vert. G. J. Nymän kirj.: H. A. Reinholm, s. 53 ja 57, (Helsinki 1906), missä se on merkitty originaaliksi.

53. *Kiikka. Laurila K. O, n. 1. —90.*

Gudmundtila. Maija Mäkelä, 81 v.

Laulu Ison Vihan ajoilta.

Venäläinen, venäläinen, veri
suu

Soutaa¹ ja joutaa.

Neitsyt nuori itkee ja huutaa

Pää paatin pohjassa,

5 Kädet paatin laidassa.

Näki hän isänsä rannalla.

Neitsy sanoo:

»Oo mun isäni, raks isäni,

Lunasta minut täältä pois!»

10 Isä sanoo:

»Milläs mä sinuu lunastan?»

Neitsy sanoo:

»Ompa sulla kolme hevosta,

Pane niistä paras pantiksi!»

15 Isä sanoo:

»Ennen mä luovuu tyttärestän

Kun huonommastakan hevosetan.»

Venäläinen, venäläinen, veri
suu

Soutaa ja joutaa.

20 Neitsyt nuori itkee ja huutaa

Pää paatin pohjassa,

Kädet paatin laidassa.

⁵ jalaal | : jalaat. — ⁶ taittukoo[n] : taittukoot. — ⁷ ajaall : aijaall.

52. ¹ = Kokemäki.

53. ¹ Säkeissä 2, 5, 19, 22, 36, 39, 53, 56, 70, 73, pieni alkukirjain.

Näki hän äitinsä rannalla.

Neitsy sanoo:

25 »Oo mun äitini, rakas äitini,
Lunasta minut täältä pois!»

Äiti sanoo:

»Milläs mä sinun lunastan?»

Neitsy sanoo:

30 »Ompa sulla kolme lehmää,
Pane niistä paras pantiksi!»

Äiti sanoo:

»Ennen mä luovun tyttärestän,
Kun huonommastakan lehmäs-
tän.»

35 Venäläinen, venäläinen, veri
suu,

Soutaa ja joutaa.

Neitsyt nuori itkee ja huutaa
Pää paatin pohjassa,
Kädet paatin laidassa.

40 Näki hän veljensä rannalla.

Neitsy sanoo:

»Oo mun veljeni, rakas veljeni,
Lunasta minut täältä pois!»

Veli sanoo:

45 »Milläs mä sinun lunastan?»

Neitsy sanoo:

»Ompa sulla kolme miekkaa,
Pane niistä paras pantiksi!»

Veli sanoo:

50 »Ennen mä luovun sisarestan
Kun huonommastakan miekas-
tan.»

Venäläinen, venäläinen, veri
suu

Soutaa ja joutaa.

Neitsyt nuori itkee ja huutaa
55 Pää paatin pohjassa,
Kädet paatin laidassa.

Näki hän sisarensa rannalla.

Neitsy sanoo:

»Oo mun sisareni, rakas sisareni,
60 Lunasta minut täältä pois!»

Sisar sanoo:

»Milläs mä sinun lunastan?»

Neitsy sanoo:

»Ompa sulla kolme kultakruu-
nua,

65 Pane niistä paras pantiksi!»

Sisar sanoo:

»Ennen mä luovun sisarestan
Kun huonommastakan kruunus-
tan.»

Venäläinen, venäläinen, veri
suu

70 Soutaa ja joutaa.

Neitsyt nuori itkee ja huutaa.
Pää paatin pohjassa,
Kädet paatin laidassa.

Näki hän ylkänsä rannalla.

75 Neitsy sanoo:

»Oo mun ylkäni, rakas ylkäni,
Lunasta minut täältä pois!»

Ylkä sanoo:

»Milläs mä sinun lunastan?»

80 Neitsy sanoo:

»Ompa sulla kolme kartanoa,
Pane niistä paras pantiksi!»

Ylkä sanoo:

»Ennen mä luovun kartanostan
85 Kun rakkaasta morsiamestan.»

Neitsy laulaa:

»Isäni hevoset kaatukoon
Keskellä touvon aikaa;
Äitini lehmät ehtyköön
90 Paraalla lypsyn aikaa;
Veljeni miekat taittukoon

Keskellä sodan aikaa;
 Sisareni kruunut sulakoon
 Keskellä tellan² aikaa;
 95 Ja kultani kartanot tallella olkoon
 Sata ajasta aikaa!»

54. *Tyrvää. Ahlstedt n. 20. —¹³/₄ 03.*

Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 70 v.

Venäläinen verikuono

Soutaa ja huopaa
 Pää paatin pohjalla,
 Kädet sivulaidoilla.
 5 Neito istui kokassa,
 Itkee ja huokaa.
 Näki hän isänsä rannalla:
 »Isäkulta, lunasta minä täältä!»
 »Millä mä sun lunastan?»
 10 »Ompa sulla kolme hevosta,
 Pane paras pantiksi
 Ja lunasta minä täältä!»
 »Ennen luovun pojastani,
 Ennenkuin parhaasta hevosese-
 tani.»
 15 Näki hän äitensä rannalla:
 »Äitikulta, lunasta minä täältä!»
 »Millä mä sun lunastan?»
 »Ompa sulla kolme lehmää,
 Pane paras pantiksi,
 20 Lunasta minä täältä!»
 »Ennen luovun pojastani,
 Ennenkuin parhaasta lehmäs-
 täni.»
 Taas näki hän veljensä ran-
 nalla:
 »Velikulta, lunasta minä täältä!»
 25 »Millä mä sun lunastan?»
 »Ompa sulla kolme miekkaa,
 Pane paras pantiksi

Ja lunast minä täältä!»
 »Ennen luovun lapsestani,
 30 Ennenkuin parhaasta miekastani.
 Näki hän sisarensa rannalla
 Sanoi: »Sisareni, lunasta minä
 täältä!»
 »Millä mä sun lunastan?»
 »Ompa sulla kolme kultakruu-
 nuu,
 35 Pane paras pantiksi
 Ja¹ lunasta minä täältä!»
 »Ennen luovun sisarestani,
 Ennenkuin parhaasta kruunus-
 tani.»
 Näki hän kultansa ran-
 nalla:
 40 »Oma kultan, oma kultan,
 Lunasta minä täältä!»
 »Millä mä sun lunastan?»
 »Ompa sulla kolme kartanoa,
 Pane paras pantiksi
 45 Ja lunasta minä täältä!»
 »Linnat on kylmät kyljissäni,
 Morsian lämmin vieressäni,
 Ennen luovun kartanoistani,
 Ennenkuin omasta kullastani.»
 50 »Kaikille tahdon kostaa,
 Kun ei mua täältä osta.
 Isäni hevoset kaatukoot
 Keskellä kyntöaikaa,
 Äiteni lehmät verta lypsäkööt
 55 Keskellä ly[p]syaikaa,
 Veljeni miekat taittukoot
 Keskellä sodan aikaa,
 Sisareni kruunut sulakoot
 Keskellä häitten aikaa,
 60 Kultani kartanot pysykööt
 Kaiken elinajan!»

54. ¹ Säkeissä 36 ja 41 on kk:ssa pieni alkukirjain.

55. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 71.*
—²⁶/₃ 12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v. Kuul-
lut isävainaaltaan.

Pommerin piian laulu.

Neitsy-istu paatisa,
pää paatin laidalla,
käsi paatin pohjalla,
venäläisen, venäläisen venheesä.
5 Näki hän isänsä rannalla.
Sano: »Voi, mun rakas isäni,
lunasta minä täältä pois!»
»Milläs sun siältä lunastan?»
»Ompa¹ sulla kolme hevosta,
10 pa niistä paras pantiksi!»
»Ennen mä luavun² tyttärestäni
ennenku parhaasta hevosestani,
kyllä minä toisen tyttären saan³,
mutta en saa toista hevosta.»
15 Neitsy istu paatisa,
pää paatin laidalla,
käsi paatin pohjalla,
venäläisen, venäläisen venheesä.
Näki hän äitensä rannalla.
20 Sano: »Lunasta minä täältä pois!»
»Milläs sun siältä lunastan?»
»Ompa sulla kolme lehmää,
pa niistä paras pantiksi!»
»Ennen mä luavun tyttärestäni
25 ennenku parhaasta lehmästäni,
kyllä minä toisen tyttären saan,
mutta en saa toista lehmää.»
Neitsy istu paatisa,
pää patin laidalla,
30 *käsi paatin pohjalla*,
venäläisen, venäläisen venheesä.

Näki hän veljensä rannalla.
Sano: »Voi mun rakas veljeni,
lunasta minä täältä pois!»
35 »Milläs sun siältä lunastan?»
»Ompa sulla kolme miakkaa,
pa niistä paras pantiksi!»
»Ennem⁴ mä lu¹a¹vun sisarestani
ennenku parhaasta miakastani,
40 kyllä⁵ minä toisen sisaren saan,
mutta en saa toista miakkaa.»
Neitsy istu paatisa,
pää paatin laidalla,
käsi paatin pohjalla,
45 venäläisen, venäläisen venheesä.
Näki hän sisarensa rannalla.
Sano: »Voi mun rakas sisareni,
lunasta minä täältä pois!»
»Milläs sun siältä lunastan?»
50 »Ompa sulla kolme kruunua,
pa niistä paras pantiksi!»
»Ennen luavun sisarestani
ennenku parhaasta kruunustani,
kyllä minä toisen sisaren saan,
55 mutta en saa toista kruunua⁶.»
Neitsy istu paatisa,
pää paatin laidalla,
käsi paatin pohjalla,
venäläisen, venäläisen venheesä.
60 Näki hän kultansa rannalla:
»No, voi mun rakas kultani,
lunasta minä täältä pois!»
»Milläs sun siältä lunastan?»
»Ompa sulla kolme kartano¹a¹,
65 pa niistä paras pantiksi!»
»Ennen mä luavun kartanostani
ennenku omasta morsiamestani,

55. ¹ O|n|pa : Ompa. — ² lu|o|vun : luavun. — ³ saa : saan. — ⁴ Enne|n| : Ennem. — ⁵ Säkeissä 40, 72, 74, 76 ja 78 on kk:ssa iso alkukirjain. — ⁶ |miakka| *kruunua* : k.

kyllä mä kartanon toisen saan,
 mutta en saa toista morsianta.»
 70 »Isäni hevoset kualkoon
 keskellä kynn⁶ön aikaa,
 äiteni lehmät ehtyköön
 parhaalla lypsynaikaa,
 ja veljeni miakat taittukoon
 75 keskellä sodan aikaa,
 ja sisareni kruunut himmistyköön
 keskellä häitten aikaa,
 ja kultani kartanot kasvakoon
 tuomiopäivään⁷ asti!»

56. *Lavia. Kievari n. 183. —90.*

Laviankylä. Laimi Rankonen 13
 vuotta. Kuullut Liisa Hakalalta om.
 kyl.

Rannalla itkejä.

Tyttö istuu meren rannalla
 Itkee ja huokaa.
 Näki äitins kulkevan
 Pitkin meren rantaa:
 5 »Hyvä äiti, rakas äiti,
 Lunasta mua täältä!»
 »Milläs minä sun lunastan,
 Kun on niin vähän varaa?»
 »Olipa sulla enneaikaan
 10 Kolme lehmää,
 Pane paras pantiksi
 Ja lunasta mua täältä.»
 Tyttö istuu meren rannalla
 Itkee ja huokaa.
 15 Näki isäns kulkevan
 Pitkin meren rantaa:
 »Hyvä isä, rakas isä,
 Lunasta mua täältä!»
 »Millä minä sun lunastan,

20 Kun on niin vähän varaa?»
 »Olipa sulla enneaikaan
 Kolme ruunaa,
 Pane paras pantiksi
 Ja lunasta mua täältä!»
 25 Tyttö istuu meren rannalla
 Itkee ja huokaa.
 Näki siskons kulkevan
 Pitkin meren rantaa.
 »Hyvä sisko, rakas sisko,
 30 Lunasta mua täältä!»
 »Milläs minä sun lunastan,
 Kun on niin vähän varaa?»
 »Olipa sulla enneaikaan
 Kolme liinaa,
 35 Pane paras pantiksi
 Ja lunasta mua täältä!»
 Tyttö istuu meren rannalla
 Itkee ja huokaa.
 Näki veljens' kulkevan
 40 Pitkin meren rantaa:
 »Hyvä veli, rakas veli,
 Lunasta mua täältä!»
 »Millä minä sun lunastan,
 Kun on niin vähän varaa?»
 45 »Olipa sulla enneaikaan
 Kolme miekkaa,
 Pane paras pantiksi
 Ja lunasta mua täältä!»
 Tyttö istuu meren rannalla
 50 Itkee ja huokaa.
 Näki sulhons¹ kulkevan
 Pitkin meren rantaa:
 »Hyvä sulho, rakas sulho,
 Lunasta mua täältä!»
 55 »Milläs minä sun lunastan,
 Kun on niin vähän varaa?»

⁷ tu|o|miopäivään : tuomiopäivään.

56. ¹ Näki |veljens| : N. *sulhons*.

»Olipa sulla ennenaikaan
 Kolme laivaa,
 Pane paras pantiksi
 60 Ja lunasta mua täältä!»
 Sulhokainen, ainokainen,
 Tytön paras turva,
 Pani paraans pantiksi
 Ja lunasti hanen sieltä.

57. *Pirkkala. Starck n. 3**. —89.

Eva Kaisa Purra, ker. äiti, 69 v.
 Venäläinen, verikoira,
 soutaa ja joutaa.
 Neitty istuu paatissa
 itkee ja huokaa,
 5 kädet paatin laidassa,
 polvet meren pohjassa;
 näki isäns' rannalla
 kävelevän sannalla¹:
 »Hyvä isä, kaunis isä,
 10 lunasta mua täältä pois!»
 »Millä mä sinun lunastan?»
 »Onpa sulla kolme hevosta,
 pane paras pantiksi,
 toinen hengen huomaksi.»
 15 »Ennen mä luovun tyttärestäni
 ennen kun mun hevosistani.»
 Venäläinen verikoira j.n.e.
 — — — — —
 näki äitins rannalla.
 Hyvä äiti — — — —
 20 Onpa sulla kolme lehmää, —
 pane paras — — —
 — — ennen kun mun lehmistäni.
 Venäläinen — — — —
 — — — veljens rannalla.

25 Hyvä veli, — —
 — — — kolme miekkaa,
 pane paras — — —
 — — ennen kun mun miekoistani.
 Venäläinen — — —
 30 — — — sisarens rannalla —
 Hyvä sisar, — — —
 — — — kolme kruunua
 — — — ennen kun mun ikruu-
 nustani.

»Isäni hevoset kaatukoot
 35 paraana touko aikana,
 äitini lehmät ehtykööt
 paraana lypsy aikana,
 veljeni miekat taittukoot
 paraana sota-aikana
 40 sisareni kruunut hukkukoot
 paraana vihki-aikana.»

58. [*Ylöjärvi*] *Paldani n. 13**. —52.

Lunastettava neiti.

Venhäläinen verikorva¹
 Soutaa ja joutaa,
 Neitty istuu kajutissa
 Itkee ja huokaa,
 5 Kädet paatin laidalla,
 Polvet meren pohjassa,
 Näki isänsä² kävelevän rantaa:
 »Rakas isä, kulta isä,
 Lunasta minua täältä!»
 10 »Millä mä sinun lunastan?»
 Ompa sulla kolme hevosta,
 Pane' paras pantiksi.»
 »Ennen luovun tyttärestä,
 Ennenkun paraasta hevosestani.»
 15 Venhäläinen verikorva

57. ¹ Sae lisätty myöhemmin ja säk. alussa iso alkukirj.

58. ¹ Säk. yl.: Kanteletar 26. 3. kirjassa. — ² [äiten[sä]] isänsä : i.

Soutaa ja joutaa,
 Neitty istuu kajutissa
 Itkee ja huokaa,
 Kädet paatin laidalla,
 20 Polvet meren pohjassa,
 Näki äitinsä kävelevän rantaa:
 »Rakas äite, kulta äite,
 Lunasta minua täältä!»
 »Millä mä sun lunastan?»
 25 »Ompa sulla kolme lehmää
 Pane paras pantiksi.»
 »Ennen luovun tyttärestäni³,
 Ennenkun paraasta lehmästäni.»
 Venhäläinen verikorva
 30 Soutaa ja joutaa,
 Neitty istuu kajutissa
 Itkee ja huokaa,
 Kädet paatin laidalla,
 Polvet meren pohjassa,
 35 Näki veljensä kävelevän rantaa:
 »Rakas veli, kulta veli
 Lunasta minua täältä!»
 »Millä mä sinun lunastan?»
 »Ompa sulla kolme miekkaa,
 40 Pane paras pantiksi.»
 »Ennen luovun sisarestani,
 Ennenkun paraasta miekastani.»
 Venhäläinen verikorva,
 Soutaa ja joutaa,
 45 Neitty istuu kajutissa
 Itkee ja huokaa,
 Kädet paatin laidassa,
 Polvet meren pohjassa,
 Näki sisarensa kävelevän rantaa:
 50 »Rakas sisar, kulta sisar,
 Lunasta minua täältä.»
 »Millä mä sinun lunastan?»
 »Ompa sulla kolme kruunua,

³ ni alleviivattu.

Pane paras pantiksi.»
 55 »Ennen luovun sisarestani
 Ennenkun paraasta kruunustani.»
 Venhäläinen verikorva
 Soutaa ja joutaa,
 Neitty istuu kajutissa
 60 Itkee ja huokaa,
 Kädet paatin laidalla,
 Polvet meren pohjassa,
 Näki (hän) ylkänsä kävelevän
 rantaa:
 »Rakas ylkä, kulta ylkä,
 65 Lunasta minua täältä.»
 »Millä mä sun lunastan?»
 »Ompa sulla kolme sormusta,
 Pane paras pantiksi.»
 »Ennen luovun sormuksestani
 70 Ennenkun sinusta, morsiameni!»
 »Isäni hevoset kaatukoon,
 Paraana touko aikana;
 Äiteni lehmät ehtyköön,
 Paraana lypsyn aikana;
 75 Veljeni miekat katkekoon,
 Paraana sota aikana;
 Sisareni kruunut sulakoon,
 Kihkeenä kirkon aikana;
 Ylkäni sormukset pitäköön,
 80 Kaiken elinaikani.

59. *Eräjärvi. Tyyskä (2209) 8*. —07.*

Hyvä isä.

Neito näki lin[un]asta isänsä ja
 sanoi:
 »Hyvä isä, rakas isä
 Lunasta minua täältä!»
 »Milläs mä sinun lunastan?»
 5 »Onhan sinulla kolme laivaa,

- Pane paras pantiin.»
 »Ennen mä luovun lapsestain
 Ennenko paraasta laivastain.»
 »Hyvä isä, rakas isä
 10 Lunasta minua täältä!»
 »Milläs mä sinu'n¹ lunastan.»
 »Onhan isällä kolme oritta,
 Pannu[!] paras panttiin.»
 »Ennen luovun lapsestain
 15 En[n]enko parhaasta orhistain.»
 »Hyvä isä, paras isä
 Lunasta minua täältä!»
 Neito katseli ikkunasta äitinsä
 ja sanoi:
 »Hyvä äiti, rakas äiti
 20 Lunasta minua täältä!»
 »Milläs mä sinu lunastan
 Kun ei ole panttii.»
 »Onhan äilillä kolme lehmää,
 Pane paras tänne.»
 25 Äiti sanoi:
 »Ennemmä luovun lapsestani
 Ennenko parhaasta lehmästäni.»
 Neito näki veljensä kävelevän
 Pitkin meren rantaa ja sanoi:
 30 »Hyvä veli, rakas veli
 Lunasta minut täältä!»
 »Milläs mä sun lunastan
 Kun ei ole panttii.»
 »Onhan veljellä kolme miekkaa,
 35 Pane paras panttiin.»
 »Ennen mä luovun siskostani
 Ennen kun parhaasta miekasta-
 ni.
 Neito näki siskonsa kävelevän
 Pitkin meren rantaa ja sanoi:
 40 »Hyvä sisko, rakas sisko.

- Lunasta minua täältä!»
 »Milläs mä sun lunastan
 Kun ei minuull ole panttii.»
 »Onhan siskolla kolme silkkiä,
 45 Pane paras tänne.»
 »Ennen mä luovun siskostani
 Ennenko parhaasta silkistäni.»
 Neito katseli ikkunasta
 Näki sulhonsa kävelevän pitkin
 50 Meren rantaa ja sanoi:
 »Hyvä sulho, rakas sulho
 Lunasta minua täältä!»
 »Milläs mä sun lunastan
 Kun ei ole panttii.»
 55 »Onhan sulholla kolme linnua
 Pane paras panttiin.
 »Ennen mä luovun linnastani
 Ennenko omasta kullastani.
 Linnan minä saan toisen.
 60 Mutta en armast neitooni.»
 Tytär toivotti:
 »Isäni laiva upotkohon,
 Äitini lehmät ehtyköhön,
 Veljeni miekka katke[tko]hon¹
 65 Siskoni silkki revetköhön
 Sulhoni linna rikastukoon!»

60. [1'irrat]. *Paldani n. 72**. —52.

- Venäläinen verikoira,
 Sontaa ja huopaa,
 Neitty istuu kajutissa,
 Itkee ja huokaa,
 5 Näki isäns kävelevän,
 Pitkin meren rantaa:
 »Isä kulta lunasta minua täältä
 pois.»
 »Ei oo millä sun lunastan.»

59. ¹ katke[tko]ho : katke[tko]hon.

Miehen löytö.

- Menin minä metsään
 Halko puita hakemahan,
 Rankoja raivaamahan.
 Sain minä kuormaa kuusi¹
 puista,
 5 Panin päälle petäjätä,
 Levittiin[!] lepän laikkasia,
 Korotiin kuorman koivu puilla
 Pidentelin pihlajilla.
 Ajoin kohden kotoa,
 10 Tulin Tuuna² järvelle.
 Järven jäällä nokotti.
 Nyyti soma sinkotteli,
 Näytti siististi silmille,
 Minä mielellä hyvällä.
 15 Haparöitsin halulla,
 Luuliin pullon pussisa,
 Lumppu rujussa aamu¹ ryyppyn
 Olevan² oivanlaisen.
 Selällä lensi silmäni,
 20 Suuni sului korville,
 Koska kohtasin kossin
 Avattuani pussin,
 Pojan pienen pahasen,
 Väärä suun vääntämässä.
 25 Minä pussin puitten päälle,
 Jäällä jätetyn jäkersiin,
 Huhdoin hevoista huimasti,
 Ajoin kotiin kovasti.
 Panin pojan uuniin päällä,
 30 Annoin² pojalle aamiaista,
 Ihuri härjän sarvella,
 Kriimui lehmän rieskasta.
 Kasvoi poika mieheksi,
 Mitätön tuli mitaltaan:
 35 Kaksi kyynäriä korvaltän,

- Kasvanut ei enempää
 Mit[aj]tansa minnekään.
 Maalarina meni ikänsä,
 Kraatari kanssa hyvä:
 40 Teki housut papille,
 Maalasi kolun[!] komean,
 Siveli seinät pensselillä.
 Kuoli kurjan vanhana.
 Kuin kuoli ensin kerran,
 45 Tuli aitasta tupahan;
 Toisen kerran ku[oj]ltuans[a]
 Kulki kummun turppeen alla.

Miniän runo.**62. Eura. Järäinen n. 1. —52.***Olin muinen tyttö talos.*

- Olin muinen tyttö talos',
 Kasvasin kon palko palos'.
 Orjat survoi, orjat jaohoi¹,
 Palkolliset riihen tapoi[!].
 5 Menin luhtiin lukun taan maat,
 Alla viiden villa-vaipan²,
 Päälle kuuden hөөhän[!] tyyny.
 Ei sinne kuulunut kukkoin ääntä,
 Eikä vartan kolkkinoita.
 10 Laskin olutt' juodakseni,
 Nisukakkoo syödäkseni.
 Sitte kon m'nää myyttiin Myyrill³'
 miniäks',
 Myyrin pojan puolisosksi,
 Panttiin minä jaohamaan,
 15 Karppio käden osalla.
 Isänt' tuli ovest' sisäll',
 Vitsa pieni pihlavainen kädes',
 Kysyi: misä sinua piru opetett'
 Konei ol' työhөөn totutett'.

61. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.62. ¹ ja|u|hoi : jaohoi. — ² va|j|pan : vaipan. — ³ |m|yyrill' : M.

63. *Oripää. Tallgren n. 52. —13.*

Fiina Virtanen. Mp. Maariassa.

Minä meni kellariin,
otin oltta juorakseni,
nisuleipää syöräkseni.
Menin Myyrille miniäks,
5 Myyrin pojän avioks.
Myyri kysyi, miss mä olen kasva-
tettu,
kun ei ole työhön opetettu.

64. *Alastaro. Vihervaara n. 2440.*

—11.

Virtsanoja. Maijastiina Pellonperä,
81 v.

Olin minä tyttö talos,
Kasosin kun putki palos
luhtisa lukon takana,
Viiren villasen vaipan alla,
5 Kuuren höyhentyynyn päällä.

65. *Huittinen. Vakkila n. 3. —88.*

Kokemäki. Leena Ekman, 76 v.
Kuullut kertomansa Huittisissa.

Olin minä tyttönä talossa,
Kasosin kuin putki palossa,
Makasin luhtissa lukuuntakana,
Alla viiden villa vaipan,
5 Päällä kuuden korva tyynyn.
Menu keikutin kellariin
Otin olutta juodaksenin[!],
Nisuleipää syödäksenin[!].
Menin minä Myydille¹ miniäksi
10 Myyidin pojalle avioksi,
Kohta kohtaisin kovinman

Ja toista tulin tietämään:
Pantiin kolita jauhamaan
Karpio jyviä kainaloon,
15 Yhdellä istun alalla
Käsivarrella kiertämään.

66. *Huittinen. Saarelainen n. 55. —17.*

Kustaava Alho, 82 v.

Myrrin miniä.

Olin minä tytärnä talosa¹,
Kasosin² kon putki palosa³,
Viiren⁴ villa väipön alla,
Kuuren⁵ korvatyynyn päällä.
5 Menin minä kellariin keikuttelin,
Otin minä olutta juorakseni,
Nisukakkoo syöräkseni⁶.
Journu minä Myrrille miniäksi⁷,
Myrrin pojalle puolisoksi.
10 Pantiin minä jauhamaan
Karpio⁸ kärellä valamaan.
Isäntä tuli ovesta
Oli² halko haapanen käressä⁹,
Pieni pitkä pihlavainen.
15 Sano, kusa sinä roisto
Kasonnutkin² olet,
Kasvatettu² kun tervaskanto,
Kon² ei oos sua työhön pantu?
Mahto mun äitini mahona maata,
20 Pidellä pieniä kiviä,
Kapaloita kannon päitä,
Ennen kon tämmöstä möllipäätä.

67. *Kauvatsa. Massa n. 1. —92.*

Talon tytär.

Olin minä tyttö talossa,

65. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

66. ¹ talos[s]a : t. — ² kk:ssa pieni alkukirjain. — ³ palos[s]a : p. — ⁴ Vii-
[d]en : Viiren. — ⁵ Kuu[d]en : Kuuren. — ⁶ syö[d]ä : syöräkseni. — ⁷ min[e]äksi : mi-
niäksi. — ⁸ K[r]rpio : Karpio. — ⁹ kä[d]essä : käressä.

Kasvoin kun putki palossa,
Sorsan sulkain sisällä,
Vesilinnun höyhenissä.

5 Orjat survoi, orjat jauhoi,
Palveliat riihet tappoi.

Makasin minä luhtissa lukun
takana,

Alla viiden villavaipan,
Päällä kuuden korvatyynyn;

10 Kukosta kuulin kukon äänen,
Alla vartan vaipan äären.

Kun minä unesta kylläni sain,
Menin minä keikutin kellariin,
Otin olutta juodakseni,

15 Nisukakkua syödäkseni.

Vietiin minä Myyrille miniäksi,
Myyrin pojan puolisoiksi;
Pantiin minä jauhamaan,
Karpio käden osalle.

20 Isäntä¹ tuli saunaan sisälle,
Halko haapainen kädessä,
Pieni, pitkä pihlajainen²,
Löi ennen kun keritti.

»Missä on sua piru pidetty,

25 Kasvatettu tervaskanto,
Kun ei sua ole työhön pantu!»

Menin mä kotioni koittelemaan,
Mutta lattia oli partta soukempi,
Kynnys hirttä korkeampi.

30 »Voi, voi, minun onneni osaa,
Ihanaista elämää!

Kun ei äitini mahona maanut,
Pidellyt pieniä kiviä,

Kapaloinnut kannon päitä,

35 Emen kuin tämmöstä tytärtä!»

68. *Kauratsa. Antero Vipunen siv.*
19—20. —08.

Runo on sama kuin edell. julkaistu
n:o 67, Massa n. 1, joten sitä ei ole
täähän toistamiseen otettu.

69. *Kankaanpää. Palonen, matkakert.*
Niemi Runonker. matkak. siv.
310. —59.

Kankaanpäästä sain seuraavan »lo-
run», josta en tiedä sanoa mitä hän on:

»Minä makasin luhdissa,

Rauta lukkujen takana,

Viiden villa veipun alla,

Kuuden korva tyynyn päällä,

5 Kuultelin kukon laulua;

Unestani kyllä sain.

Keikuttelin kellarissa,

Leikkasin nisu kakkoa,

Leikkasin sitä syödäkseni,

10 Päästin olta juodakseni.

Orvot tappo, orvot jauhoi,

Palkolliset riittä tappo.

Pantiin maltaita jauhamaan,

Karpion kivee kantamaan;

15 Isäntä tuli katsomaan

Haapanen halko kädessä,

Pieni keppi pihlajainen.

Missäs nyt olet ollut?

Pureskelin pieniä luita,

20 Ennenkuin sitä tytärtä kasvatin.»

70. *Parkano. Harvia n. 214. —07.*

Kihniä. Iivari Mäntykoski, 47 v.

Miniän valitus.

Olin minä tytärriä talossa,

Kasvon kun putki palossa.

Makasin luhtissa lukon takana,

Viiren villa vaipan alla,

5 Kuuren korvatyynyn päällä.

68. ¹ Isäntä|tä| : 1. — ² pihlajainen : pihlajainen.

Siellä mä kuuntelin kukon ääntä,
 Virhoin varhoin varstan ääntä,
 Sitte kun unestani kyllän sain,
 Mennä keputtelin kellariin,
 10 Laskin olutta juorakseni,
 Taiton nisusta syöräkseni.
 Ei mua suotu survomahan
 Eikä rihtä riimomahan.
 Orjat survo, orjat jauho,
 15 Ja nuo paksut palkkapiiat.

Sitte minä myytiin Myrylään,
 Myryn pojjan puolisosksi.
 Sain minä pahan anoppi aka¹,
 Joka pani minun rihtä riimoma-

han.
 20 Ja karpion päivässä jauhamahan.
 Kylähän mentiin jauhamahan,
 Heitettiin karpio olaalle.

Isäntä tuli mettästä kotio,
 Oli haapanen¹ halko kainaloss,
 25 Kysy: »Kussa² sua konna on kas-

vatettu,
 Kun ei ole työhön opetettu?»
 — Se oli minun onneni, orjani,
 osani.

Kun minun äiteni olis kanan-
 päitä tehny,
 Eli pieniä kiviä piereskelly,
 30 Ennenku tällaista tytärtä kas-

71. *Karria. Paldani n. 1.* —52.

Runoja¹.

a) Olinmä tyttö talossa,
 Kasvon kun putki palossa,
 Ei mua suotu survomahan.

Eikä rihtä riimomahan,
 5 Orjat survo, orjat riimo,
 Orjat riimo, orjat jauho,
 Palkolliset riiket tappo.
 Makasin luhdis² lukun takana,
 Viiden villa peiton alla,

10 Laskin ol'tta juodakseni,
 Nisu-kakkoo syödäkseni,
 Siellä kuuntelin kukon ääntä,
 Alla vaipan vartahaisen.
 Vietiin Nyrrin miniäksi,

15 Nyrrin pojalle puolisosksi,
 Pantiin siellä jauhamahan,
 Karpio käsivarren päälle;
 Isäntä tuli kattomahan,

Haapanen halko kädessä,
 20 Pieni vitta pihlajainen³:
 »Kussa on sua kasvatettu,
 Kun ei työhön opetettu,
 Kasvatettu kun tervas kanto,
 Eikä koskaan työhön pantu.»

25 Mahto äiteni mahona maata,
 Kapaloita kannonpäitä,
 Pestä pieniä kiviä,
 Ennenkun tällaista tytärtä.

(toisella lailla Ruovedestä.)

b) Matalena neitty muori.
 Kasvo toi kotona kauvan,
 Viiden villa vaipan alla,
 Päällä kuuden korvatyyny,
 5 Hienoin lakanain välissä.
 Vietiin Myyrälle miniäksi,
 Myyrän pojaan puolisosksi,
 Pantiin maltaita jauhamahan,
 Karpio kädelle osaksi;

10 Tuli isäntä kattomahan,

70. ¹ hapanen : haapanen. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

71. ¹ r. (Katso Kanteletar 2. kirja 163). — ² r. d. äännellään näillä seuduin
 kuin l. paikoin niinkuin r. — ³ pihlajainen : pihlajainen.

Halko haapanen kädessä,
 Pitkä vitta pihlajainen:
 »Miss' on sinua pidetty,
 Tervas kanto kasvatettu,
 15 Kun ei työhön opetettu?»

72. *Karvia. Kaukamaa I, n. 7.*

—¹⁹/₆ 30.

Ämmänkylä. Kaisa Harjukangas,
 80 v. Oppinut seur. laulun Mäkelän
 Simppa vainaalta.

Orjat survo, orjat jauho,
 Palkolliset riihet tappo,
 Se vain makas lutis lukon takan,
 Viiden villapeiton alla.
 5 Sitten kuin uni loppuisi
 Juoksi remputti kellarihin,
 Peesti olutta juoraksensa,
 Nisuleipää syöräksensä.
 Sitten vietiin Jöörnille miniäksi,
 10 Jöörnin pojalle puolisosksi.
 Siellä pantihin jauhamahan,
 Karpion vakka käsivarrelle.
 Isäntä tuli katsomahan
 Haapanen halko olalla,
 15 Pieni ja pitkä pihlajavitta käressä
 Ja sano:
 »Kusa sun on päntele kasvatettu,

Kun ei oo työhön opetettu?
 Kasvatettu kuin tervaskanto,
 20 Ei koskaan työhön pantu!»
 »Mahroin minä olla mahassa,
 Tänäkin päivänä salassa.
 Piereskellä pieniä luita,
 Kapaloita kannun[!] päitä.»
 Ei se ollu arkkilaulu.

73. *Ruovesi. Paldani n. 1 b**. —52.
 Ks. n:o 71 b kohta.

74. *Tampereen seudut. Cheilan, Lönnrotin kokoelmassa Q n. 19.*

Koska runo on julkaistu Hämeen muistom. II (SKVR IX,2) n:o 58, niin ei sitä ole tähän otettu, vaikka runo kuuluu lähemmin Salakunnan kuin Hämeen runoihin¹.

75. *Tampereen seudut. Mehiläinen. maalisk. 1836.*

Runo on julkaistu Hämeen muistom. II n:o 59¹. (Ks. edell. n:o:.)

76. *Tampereen seudut. Lönnrot S. n. 56¹.*

Runo on julk. Hämeen muistom. II n:o 65¹. (Ks. edell. n:o 74.)

74. ¹ Q-kokoelmassa Kanteleen V. vihon esipuheessa, joka on v:lta 1831, Lönnrot sanoo runon saaneensa yliopp. Cheilanilta, joka todennäköisesti oli Keuruulta kotoisin ja nähtävästi tämän runon sieltä käsin Lönnrotille toimittanut. (Vrt. Pohjankanervo, Kalevalaseur. vuosik. 10, s. 148.)

75. ¹ Runon loppuun liittämässään »jälkimaineessa» Lönnrot sanoo »näitä» kuulleensa »tytöiltä Tamperin ja Hämeenlinnan kaupunkien välillä, paikoin vähän toiseen laatuun, niinkun usein onkin tavallinen.»

76. ¹ Häm. muistom. II n. 67, alahuom.: »Tämä runo on (puhtaaksi) kirjoitettu samoille arkeille, joille Lönnrotin helkavirsienkin vahimmat kappaleet, joten näyttää todennäköiseltä, että Lönnrot on sen saanut samalla matkalla v. 1831, mahdollisesti juuri Sääksmäestä. Ainakin on Lönnrot itse (Mehil. 1836 maalisk:n numero) maininnut kuulleensa »Tamperin ja Hämeenlinnan kaupunkien välillä.»

77. *Tampereen seudut. Asp C. H.: Topeliuksen kok. XVII 8. 1800-luvun alusta*¹.

Runo on julk. Hämeen muistom. II n:o 57².

78. *Satakunta. Nuori Satakunta 1914 siv. 108—109.*

Myyrin miniä.

Olin minä tyttö talosa,
 kasosin kun putki palosa,
 makasin huhtisa hukun takana
 alla viiden villa vaipan,
 5 päällä kuuden korvatyynyn.
 Ei sinne kuulu kukkon laulu
 eikä varttan kolina;
 orjat survo, orjat jauho,
 palkolliset riidet tappo.
 10 Sitten kun mä unesta kyllän sain
 menin keikotin kellariin
 laskin oltta juodakseni,
 nisukakkoo syödäkseni.
 Sitten kun minä kasusin
 15 vietiin minä Myyrille miniäks,
 Myyrin pojaalle puolisoks.
 Pantiin minä Myyrillä jauhamaan
 karpio kahdella kämmenellä.
 Myyrin isäntä tuli ovesta sisälle
 20 halko haapanen kädessä,
 köppi pieni pihlavainen pivosa
 löi ennenkon hän häristi:
 »Misä on sua piru pidetty
 kasvatettu kon tervaskanto
 25 eikä oo sua työhön pantu!»
 — »Olin minä tyttönä talosa

kasusin kon pulki palosa,
 orjat survo, orjat jauho
 palkolliset riidet tappo.»

30 Mahto mun äiteni mahona maata,
 kapaloita kannonpäitä,
 pidellä pieniä kiviä,
 ennenkuin tämmöisiä tyttäireitä.

Minä menin metsään.

79. *Tyrvää. Kullaa n. 88. —¹³/₁ 03.*

Tapiola. Antti Kalliomäki, 58 v.

[Vanhan kansanrunon vaikutusta.]

Minä menin metsään
 Ajaan ammuja takaa.
 Ammu juoksi edelläni,
 Minä kynsillä kypäsin.
 5 Silloin pääsin päälle vuoren,
 Vuorelle teräksiselle.
 Löysin kontin korean,
 Kopoin kontin kainalooni.
 Kuljin matkoa vähäisen,
 10 Löysin laatikon laakean¹,
 Laitoin laatikon laukkuhuni.
 Kuljin matkoa vähäisen,
 Löysin tinaisen tikarin.
 Menin vielä vierstan verran²,
 15 Neito vastaani vaelti.
 Kysyin neidolta näppärältä:
 Kenen nämät tavarat?
 Neiti taiten vastaeli:
 Tavarat on Väinämöisen³,
 20 Joka ilmoihin yleni,
 Taivoalle tavottaavi.
 Kontti putos kainalosta,

77. ¹ Carl Henrik Asp synt. 1781 Karkussa, oli ensin asessorina ja sitte neuvoksena Vaasan hovioikeudessa, kuoli 1846. — ² Ks. NIEMI, Suomi III 13, 48.

79. ¹ laaken : laakean. — ² veran : verran. — ³ kks:sa pieni alkukirjain.

Laatikko la¹n¹telh¹lta,
Tikari taskusta tallalti.

Mustempi sydän pahalla.

80. *Tyrvää. Kullaa n. 93. —¹⁷/₄ 03.*

Tapiola. Eemil Mäkelä, 54 v.

Mustat on saunan seinät,
Mustempi sydän pahalla,
Ryssällä ryvettynehellä,
Rehutoinna kasvanehella.

5 Miekoin maahan samosi.

Rikkoneet on lasten rauhan,
Uhanneet elämää nuorten¹,
Vanhain vaivoista iloinneet.
Väki on lyöty, miehet myöty.

10 Kaadettu kaski samottu.

Mustat on saunan seinät,
Mustempi sydän pahalla,
Ryssällä ryvettynehellä,
Rehutoinna kasvanehella.

Myödyn neidon runo.

81. *Eräjärvi. Järvinen N, n. 25*.*
—53.

Menin Viroon karjalaiseks¹,
Akanammaalle paimenaiseks¹
Tuli ylkä mun työni,
Istuhan¹ tyvellen puuta,

5 Minä laps latvemman puolell¹.

Rupesin häneltä kysyy:
»Tukkos kotonikin kautta?»
»Tulinkin kotosikin kautta.»
»Mitä meiltä annettiin?»

10 »Sinä teiltä² annettiin.»

»Mitäs isälleni annot?»

»Isälles³ isot hevoseet.»

»Mitäs äitilleni annot?»

»Äitilleskin ison lelmän.»

15 »Mitäs siukullenkin annot?»

»Siukulleskin sini-uukin⁴.»

»Mitäs veikollenkin annot?»

»Veikolleskin veto-härjät.»

»Mitäs miniälle annot?»

20 »Miniälle ison soljen,

Paksun pauvan.» —

Nousin mä kirokivellen,

Kirosin mä viisi kirroo:

»Isäni iso hevonen

25 Tallihinsa taatukohon,

Aseisiinsa kaatukohon,

Myymästähän minua,

Panemasta pikkuruista

Lasna leikisnä tekemän;

30 Äitinikin iso lehmä

Ehtyköön lypsyt-aijaalla⁵;

Veikonikin veto-härjät

Tallihinsa taatukohon,

Aseisiinsa[!] kaatukohon

35 Parraalla ajon-aijaalla;

Siukkunikin sini-uukki

Villohinsa viipyköhön,

Karitsoihinsa kaatukoon;

Miniänkin iso solki,

40 Paksu pauva,

Parraalla aikaa poikki menköön;

Myymästä he⁶ minua

Panemasta pikkuruista

Lasna leikistä tekemän.»

80. ¹ nuo|s|ten : nuorten.

81. ¹ Istuh|o|n : Istuh^raⁿ. — ² |m|eiltä : teiltä. — ³ Isälles|kin| : l. — ⁴ r. (lampaan). — ⁵ |parraalla| lypsyt-aijaalla : l.-a. — ⁶ |h^e|e| *he* : h.

82. *Eräjärvi. Reinholm Fol. 12 n. 23 a¹.*
—48.

Naitetun tytön kirot.

Minin minä Viroon karjalai-
seksi,

Akanan maalle paimeneksi²,

Tuli minun ylkä työöni,

Istuhan tyvellen puuta,

5 Minä laps' latveiman puolell'.

Rupesin häneltä kyselemään:

»Tukkos kotoni kautta?»

»Tulinkin kotoskin kautta.»

»Mitä meiltä annettiin?»

10 »Sinä teiltä annettiin.»

»Mitäs isollenikin annoit?»

»Isolleskin isot hevoset.»

»Mitäs äitillenikin annoit?»

»Äitilleskin ison lehmän.»

15 »Mitäs siukullenikin annoit?»

»Siukulleskin sininuukin.»

»Mitäs veikollenikin annoit?»

»Veikolleskin vetävät härjät.»

»Mitäs miniällekkin annoit?»

20 »Miniällen ison soljen, paksun
pauvan.»

(Morsian kirosi)

»Nousin mä sitten kirokivellen
Ja kirosin 5 kirosi:

Isänikin iso hevonen

Tallihinsa taatukohon,

25 Aseisiinsa kaatukohon³,

Myymästähän minua,

Panemasta pikkuruista,

Lasna leikkisnä tekemään!

Äitinikin iso lehmä,

30 Ehtyköön paraalla, lypsyn

ajalla⁴!

Veikonikin vetävät härjät

Tallihinsa taatukohon,

Aseisiinsa kaatukohon,

Paraalla ajon ajalla!

35 Siukkunikin siniuukki

Villoihinsa viipyköhön

Karitsohinsa kaatukohon!

Miniänkin iso solki ja paksu pauva

Paraalla aikaa poikki menköön!

40 Myymästä minua,

Panemasta pikkuruista,

Lasna leikistä tekemään!

Nahko naimahan meni.

83. *Teisko. Hankala P, n. 1*. —03.*

Liisa Ala-Rantala, 70 v.

Häälaulu.

Nahko naimahan meni

pyysi Paholta tytärtä.

Pahko istu pöydän päässä.

Agna tyttö uunin päällä.

5 puna sukka, solkikengä.

Onpa yljässä vähän vikoja,

syöpä ylkä ylönkin paljon.

Puolen lohta, puolen volita.

Puolen kuollutta hevosta.

10 Puolen pannin pienet leivät,

puolen pannin nisuset leivät.

Saranat sankotettu

pihtipielet pinkotettu. —

82. ¹ Vertaamalla runoa edelläjulkaisuun (n:o 81, Järvinen 25) huomaa, että tämä on kopio siitä, joten se ei ole Reinholmin kesällä 1848 saamia kuten G. J. Nyman kirjassaan: H. A. Reinholm (s. 28 ja 58) olettaa, vaan kopio Järvisen v. 1853 tekemistä muistiinpanoista. — ² Kaksi ensimmäistä säettä alleviivattu. — ³ |t|aatukohon : kaatukohon. — ⁴ |a|ikana| *ajalla* : a.

Neljän neidon runo.

84. *Nakkila. Lampola n. 8. —89.*

Emma Nygård, 17 v.

Mikä tuolla kaukana näkyy?

Meri siellä kaukana näkyy.

Mikä sen meren keskellä on?

Kivi sen meren keskellä on.

5 Mikä sen kiven päällä on?

Aitta sen kiven päällä on.

Mitä siellä aitassa on?

Neljä nuorta neitsyikäistä.

Mitä ne siellä tekee?

10 Yksi kutoo kulta sukkaa,

Toinen kutoo kulta vyötä,

Kolmas lakaisee laattiata,

Neljäs itkee nuorinta¹ ve[ll]jeensä.

Älä itke, tuolla se näkyy,

15 Tuo sinulle semmoisen lampaan,

Joka joka viikko villan antaa,

Joka kuukaus' karitsan² kantaa.

Tuo isälles silkki vaatteet,

Äitilles kultaisen lypsinkiulun.

85. *Pori. Tuomi n. 119. —91.*

Maria Grönros.

Kehhtolaulu.

Ptruu, ptruu, tupakkirullaa,

Mistäs tiäsit¹ tänne, tulla?

Pitkin hopiaista tiätä.

Mistäs sillä tiällä oli?

5 Siäl oli yksi lato.

Mitäs siinä laros² oli?

Siäl oli neljä neitty.

Mitä neljä neitty siäl teki?

Yks kuto kultakangast,

10 Toinen puolas mustaa³ silkkilanka,

Kolmas lavasi laadet,

Neljäs istu kynnyksel,

Suri nuarta veljees.

Älä sure kyl se tullee.

15 Se tua semmos lampaa,

Joka jokaviikko villa antaa

Joka kuukausi karitta kantaa.

Kyllä sinä meidän portit tunnet:

Pukin sarvista saranat,

20 Ristirau'ha rautarenkaat,

Piänet penikat penkin al,

Kaalikuppi⁴ nokan al.86. *Noormarkku. Lindgren n. —92.*

Hilma Appelqvist. Kuullut Porissa.

Osamisen ihmettely.

Tuu, tuu, tupakki rulla,

Mistäs tiesit tänne tulla?

Kujasta kuijaa, vajasta¹ vaijaa,

Pitkin pientä pellon oijaa.

5 Mikä se on kuin siinä on?

Siinä on yksi talo.

Mitä sen tuvassa on?

Siell on neljä neitty,

Yksi kutoo kulta lanka sukka

10 Toinen kehrää kulta laukaa,

Kolmas laattia lakaisee,

Neljäs ovella kynnyksellä porraa.

Älä sillen enää porra,

Olempa sun veikko,

15 Annan sulle semosen lampan,

Kuin viikokset villat kantaa.

84. ¹ nuo[n]inta : nuorinta. — ² ka[a]itsan : karitsan.85. ¹ ti[e]sit : tiäsit. — ² la[d]os[s]a : laros. — ³ puolas : p. *mustaa*. — ⁴ kk:ssa pieni alkukirjain.

87. *Loimaa. Viheri. n. 4461. —13.*

Vestriikka vetsrikka
 Pikkunen lintu istu
 Ja itki aitan akkunalla,
 Pääskynen kysy:
 5 »Mitä¹ sinä itket?»
 »Itken nuorta veljeäni
 Kun issoon sottaan viätiin.» —
 »Älä sitä itke, tualta
 Se tulee viheriäisellä kerolla.
 10 Se tua sinulle sinisen lampaan,
 Kun joka viikko villan antaa,
 Joka kuukausi karitan kantaa!»

88. *Punkalaidun. Hahnsson n. 37¹.
 —53. [Sama Reinh. SMMY:n
 kok. 35—42. s. 296.]*

Pikku aittanen mäellä,
 Pikku lintu västäräkki,
 Istuu aitan akkunalla²,
 Siellä neljä³ neitsykäistä.
 5 Mitä he siellä työksensä⁴?
 Yksi kutoo kultavyötä,
 Toinen sovitti solkimia,
 Kolmas paino pulkkimia,
 Neljäs⁵ itki veljeänsä⁶,
 10 Kun nuorna sotaan vietiin,
 Pienen' pispan vartiaksi,
 Lasna laivan haltiaksi.
 Tuollapa näkyy tulevan,
 Pää näkyy päältä mettää,
 15 Jalat alta aivottaisin,
 Parta päivän palmikoisa,
 Hiukset kullan suortuvisa,
 Tuo isällensä ison oriin,

Veljellensä vetävän härän,
 20 Sisarellen sinisen lampaan,
 Joka viikko⁷ villaa antaa,
 Joka kuukaus karittan kantaa.

88 a. *Punkalaidun. Lännetär, sir 55.
 1860.*

Laulu.

Pikku aittanen mäellä,
 Pikku lintu västäräkki
 Istuu aitan akkunalla,
 Siellä neljä neitsykäistä.
 5 Mitä he siellä työksensä?
 Yksi kutoo kulta-vyötä,
 Toinen sovitti solkimia,
 Kolmas paino pulkkimia,
 Neljäs itki veljeänsä,
 10 Kun nuorna sotaan vietiin,
 Pienen' pispan vartiaksi,
 Lasna laivan haltiaksi.
 Tuollapa näkyy tulevan;
 Pää näkyy päältä mettää,
 15 Jalaat alta aivottaisin,
 Parta päivän palmikoisa,
 Hiukset kullan suortuvisa,
 Tuo isällensä ison oriin,
 Veljellensä vetävän härään,
 20 Sisarelleen sinisen lampaan,
 Joka viikko villaa antaa,
 Joka kuukaus karittan kantaa.

89. *Punkalaidun. Kotikoski n. 673.
 —²²/₈ 09.*

Apraham Koskenmäki, 73 v. Kuul-
 lut äidiltään Ulla Strömiltä.

86. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

87. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

88. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa n. 3. — ² r. nuorta. — ³ neljä nuorta : n. — ⁴ r. (tekee). — ⁵ neljä : neljäs. — ⁶ nuorta veljeänsä : v. — ⁷ ol viikko : v.

(Laulajan sanoilla.)

Mikä se tuola kaukana näkky?
 Kylä se tuola kaukana näkky.
 Mikä sen kylän keskell' on?
 Kivi sen kylän keskell' on.
 5 Mikä sen kiven keskell' on?
 Kirves sen kiven keskell' on.
 Mikä sen kirveen lapparella?
 Neula sen kirveen lapparella.
 Mikä sen neulannupin pääsä?
 10 Kirkko sen neulannupin pääsä.
 Ketä sielä kirkosa on?
 Neljä nuorta neitsykäistä.
 Yksi kutoo kultavyötä,
 Toimen harjaa hapsiansa,
 15 Kolmas sovitteli solkiansa,
 Neljäs istui ja itki.
 Pikkulintu västäräkki
 Kysy kirkon akkunalta:
 »Mitä itket neito nuori?»
 20 »Itken nuorta veikkoani,
 Joka nuorna sottaan vietiin,
 Lasna laivan haltiaksi,
 Pienenä mela pivoksi¹.»
 Västäräkki vastaeli:
 25 »Tuolta hän näkky tulevan,
 Pää näkky päältä mettän,
 Jallaat alta aimottaa.»
 »Mitä hän tupi tullessansa?»
 »Isällensä ison orriin,
 30 Äitillensä lypsävän lehmän,
 Veljellensä vetävän härrään,
 Sisarellensa sinisen lampaan,
 Joka viikko villan niittää,
 Joka kuukausi karittan kantaa.»

89. ¹ ki|voksi : pivoksi.

90. ¹ Tekstissä seuraa : |Kylä toi tuola *k[aukana]* näkyy|. — ² |se| *n* : n.
 — ³ |aiva|(a)n| : |aival.

90. *Tyrvää. Ojansuu A. H, n. 35. — 00.*

Anna Stiina Iisakintytär, 66 v.

Mikä toi tuola kaukana näkky?
 Kylä toi tuola kaukana,
 Kylä toi tuola k[aukana]¹.
 Mikä toñ kylän alitte^j juaksee?
 5 Joki toñ kylän alitte,
 Joki toñ kylän alitte.
 Mikä toj jojen keskellä ompi?
 Lastu jojen keskellä.
 Mitä sel lastun lappella ompi?
 10 Aitta lastu^l lappella.
 Mitä sen aitan sisäss ompi?
 Neljä nuorta neitsykäistä.
 Mitä ne² siälä tyäksensä^t tekee?
 Kyllä on ty^vä kaikilla:
 15 Yksi kutoo kultavyötä,
 Toimen solkia sovittaa,
 Kolmas harjaa hapsujansa,
 Neljäs itkee nuorta veljeensä.
 Joka nuorena sotaan viäitiin,
 20 Lasna laval³ lastariks.
 Tuola veljes pääkin näkky
 Pappila^v vainijon perällä.
 Hiukset kullan suartuvisa
 Saksan saappaat jalasa.

91. *Tyrvää. Ahlstedt n. 92. — ³/₁ 05.*

Ritalan Pajuoja. Miina Pumpuli,
 68 v.

Univirsi.

a) Oli mulla kolme poikasta
 lasta,
 yks oli pitkä, toinen lyhyt,

kolmas niistä oli valkoisempi.
Panin minä pitkän karjaa kait-
teen.

5 lyhven pitkän apuriksi,
valkkon¹ merikaloille,
ei valkko ikinä tullu'.
Panin minä koiran korven kautta,
menin itte' mettän kautta,
10 löysin karjan kankahalta,
karjan kirkoksi kiversin,
paimenet papiksi panin,
mustan koiran lukkariksi.

b) Mikä tuolla kaukana näkyy?

15 Meri² tuolla kaukana näkyy.
Mikä sen meren tutkaimilla?
Saari sen meren tutkaimilla,
Mikä sen saaren tutkaimilla?
Nätti kaunis tupa uus',
20 Nätti kaunis tupa uus'.
Ketä siinä tuvassa asuu?
Neljä nuorta neitsykäistä!
Mitä ne kukin työksensä tekee?
Yks' niistä kutoo kultasta vyötä.

25 Toinen vaippaa vaatelee,
Kolmas hopeeta hohottaa,
Neljäs itkee veljestänsä.
Tuollapa veljes näkyy,
Alla virran aivotaisi,
30 Päällä virran virvotaisi,
Hiukset kullan suortuvissa,
Sormet Ruotsin sormuksissa,
Jalat saksan saappalissa.

92. *Tyrvää. Ahlstedt n. 2. —²⁹/₁₂ 02.*

Illo. Anna-Stiina Korkeemäki. 69 v.

Tuutulaulu.

Mikä toi tuolla kaukana näkyy?

Kylä tuolla kaukana.

Mikä sen kylän alitse juoksee?
Joki kylän alitse.

5 Mikä sen joen keskellä ompi?
Lastu joen keskellä.

Mikä tuon lastun lappeella
ompi?

Aitta lastun lappeella.

Mitä sen aitan sisällä ompi?

10 Neljä nuorta neitsykäistä.

Mitä ne siellä työksensä tekee?

Kyllä on työ kaikilla:

Yksi kutoo kultavyötä,

Toinen solkia sovittaa,

15 Kolmas harjaa hapsiansa,

Neljäs itkee nuorta veljeänsä,

Joka nuorna sotaan vietiin

Lasna laivan haltiaksi.

Tuoltapa veljen pääkin näkyy

20 Pappilan vainion perältä,

Hiukset kullan suortuvissa,

Saksan saappahat jalassa.

93. *Tyrvää. Kullaa n. 14. —¹¹/₁ 03.*

Tapiola. Kalle Santamäki.

Mikäs tuolla kaukana näkyy?

Tupa tuolla kaukana.

Mikäs tuon tuvan takana?

Tammi tuon tuvan takana.

5 Mikäs tammin latvasessa?

Kätkyt tammin latvasessa.

Mikäs kätkyen sisässä?

Poika kätkyen sisässä.

Mikäs pojan olkapäällä?

10 Kirves pojan olkapäällä.

Mikä kirvehen kasassa?

Lastu kirvehen kasassa.

91. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

Mihin lastu lankeaapi,
 Siihen paja tehtäkölhön;
 15 Pajahan vaskinen alasin,
 Hopeaiset huohottimet,
 Kultavartinen vasara.
 Mies pieni, kähärä tukka,
 Pajan päässä takomahan,
 20 Noitakonetta valmistamaan.

94. *Tyrrää. Kullaa n. 6.* — $\frac{6}{1}$ 03.

Kalle Harjunpää, 60 v. Kuullut isältään.

[Alku Pakenevan runoa, loppuosa Kuulin kurjen kullertavan.]

Minä menin muille maille
 Mustia villoja vahettaan.
 Koira toi korppi rotan,
 Rupes minua haukkumaan.
 5 Minä menin aidan päälle,
 Aita sortui alleni,
 Minä lehtohon lehahdin,
 Lehto muuttui mereksi.
 Mitä löytyi meressä?
 10 Siellä löytyi saari.
 Mitä löytyi saaressa?
 Saaressa oli lehto.
 Mitä löytyi lehossa?
 Lehossa oli tupanen.
 15 Ketä oli tuvassa?
 Tuvassa oli neljä neittä:
 Yksi suri isoansa,
 Joka nuorna merehen sortui,
 Toinen suri emoansa,
 20 Joka suruistansa murtui,
 Kolmas itki siskoansa,
 Joka nuorena katosi,
 Neljäs itki sulhoansa,

Joka sodassa¹ sotivi,
 25 Armaitsansa puolustavi.
 Viivysin vähäisen tuvassa,
 Viivysin päivän, viivysin toisen,
 Jo päivänä kolmantena
 Läksin matkaani jatkamahan.
 30 Kuljin päivän, kuljin toisen,
 Saman vetosen rannikoita.
 Jo päivänä kolmantena
 Saavuin lahen lahkehelle²
 Niemen nimettömän nenälle,
 35 Mäen puuttoman kupeille.
 Lahen päässä oli niitty,
 Niityn keskellä oli lato,
 Ladossa oli lautiainen³.
 Kuulin kurjen ladossa kuhertava,
 40 Menin lähemmäksi latoa,
 Löin kurkea kupuhun,
 Kurki meni kontillensa,
 Minä päälle polvilleni,
 Tapoin kurjen kokonansa,
 45 Heitin säkkiin selkääni,
 Kannoin kauniisti markkinoille;
 Myin sen siellä ryssänkuoharille,
 Sain hältä rahaa sarvellisen;
 Ostin sillä mustan¹ pukin,
 50 Jolla ratsastin kotiin,
 Että⁴ ilma humisi
 Ja portit kaikki kumisi.
 Kotona kumua kuullellahan,
 Luullan ryssän ryöstään tulevan.
 55 Karja⁴ kootaan kiireesti
 Ja paetaan pois metsään.
 Kun mä pääsen kotia
 Lähden heitä hakemahan.
 Löydän viimein metsästä
 60 Väinöt, lapset lyykyllänsä.

94. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² r. (lahje, lieve). — ³ r. (lautiaim lautakatto). — ⁴ kk:ssa pieni alkukirjain.

95. *Tyrvää. Pakula V. V., n. 56. -17/3 12.*

Lausaja. Sanni Lyöri, 30 v. Kuul-
lut Pumpuli-Miinalla. 70 v., Kallia-
lasta.

Oli mulla kolme poikasta lasta,
yks oli pitkä¹, toinen lyhyt,
kolmas niistä oli valkoempi.
Panin pitkän karjaa kaitseen,
5 lyhyen pitkän apuriksi,
valkkon merikalaille.

Menin itte mettän kautta,
panin koiran korven kautta;
löysin karjan kankahaalta.
10 Karjan kirkoks kiversin,
paimenen papiks² panin,
mustan koiran lukkariksi.

Mikä tuala kaukana näkyy?
Meri tuala³ kaukaa näkyy.
15 Mikä sen meren tutkaimilla?
Saari sen meren tutkaimilla.
Mitä sen saaren tutkaimilla?
Nätti, kaunis tupa uus,
Mitä siälä tuvasa asuu?
20 Neljä nuorta neitsyikäistä,
Mitä ne kukin työksensä tekee?
Yks niistä kutoo kultaista vyätä,
Toinen vaippaa vaatelee,
Kolmas hopiata hohottaa,
25 Neljäs itkee veljestänsä.

Tuala sun veljes näkyy,
se⁴ on niin pitkäki,
alla virran aivottaisin,
päällä virran virvottaisin,
30 hiukset kullan suartuissa⁵,
sormet Ruatsin sormuksisa,
jalaat saksan saappahisa⁶.

96. *Mouhijärvi. Järvinen, n. 24.*
—53.

[Sama Reinholmilla SMMY:n kok.
kaps. 33.]

Mikä tuolta kaukaa näkyy?
Kylä tuolta kaukaa näkyy.
Mikä kylän alitte juoksee?
Joki kylän alitte juoksee.

5 Mikä joen keskustalla?
Kenttä joen keskustalla.
Mikä kentän keskustalla?
Lähde kentän keskustalla.
Mikä sen lähteen silmässä?

10 Kivi sen lähteen silmässä.
Mikä kiven kihkaralla?
Kirves kiven kihkaralla.
Mikä sen kirven lavalla?
Aitta sen kirven lavalla.

15 Mitä siellä aitassa?
Viisi nuorta neitsyikäistä,
Yksi kutoo kultavyötä,
Toinen huittaa kulta huita,
Kolmas harjaa hapsukkoita,

20 Neljäs sitelee silkkiä,
Viides istuu kynnyksellä,
Itkee nuorta veljeänsä,
Kuin ennen sodan aikana,
Poijes tuli muilla mailla.

25 Harakka hyppäs ikkunalle,
Kysy aitan ikkunalta:
»Mitä itket neitsyseni?»
»Itken nuorta veljeäni,
Kuin ennen sodan aikana.

30 Poijes tuli muilla mailla.»
»Mitäs lupaat neitsyseni,
Sanon sinun nuoren veljes?»

95. ¹ pitkä : pirka. — ² papiks/i : p. — ³ t'ala : tuala. — ⁴ Säkeissä 27, 30
ja 32 on kk:ssa iso alkukirjain. — ⁵ suortu vissa : suortuissa; yl. [suortu]v[issa]. —
⁶ saappa[issa] : saappahisa.

»Ison kirkon kultinensa¹,
Kappelin kirkon hopeinensa.»
35 »Se on: yhdeksän meren takana.
Laivan ison haltiana,
Perämelan pitäjänä.»

96 a. *Mouhijärvi. Reinholm Fol. 12.*
n. 21 a¹.—48.

Mikä kaukana näkyy?

Mikä toi tuolla kaukana näkyy?
Kylä toi t[uolla] k[aukana] n[ä-
kyy].

Mikä sen kylän alitte juoksee?
Joki sen kylän alitte juoksee.
5 Mikä sen joen keskustalla?
Kenttä sen joen keskustalla.
Mikä sen kentän keskustalla?
Lähde sen kentän keskustalla.
Mikä sen lähteen² silmässä?
10 Kivi sen lähteen silmässä.
Mikä sen kiven kihkaralla?
Kirves sen kiven kihkaralla³.
Mikä sen kirveen lavalla?
Aitta sen kirveen⁴ lavalla.
15 Mikä siellä aitassa?
5 nuorta netsykäistä
Yksi kutoo kultavyötä,
Toinen⁵ luittaa kulta huita,
Kolmas harjaa hapsukkeita⁶,
20 Neljäs sitelee silkkiä,
Viides istuu kynnyksellä
Itkee nuorta veljeänsä,
Kun⁵ ennen sodan aikana.
Pojjes tuli muille maille.
25 Harakka hyppäs ikkunalle

Kysy aitan ikkunalta:
»Mitäs itket, neitsyeni?»
»Itken nuorta veljeäni,
K[un] e[nnen] s[odan] a[ikana]
30 P[ojjes]⁷ t[uli] m[uille] m[aille].»
»Mitäs lupaat netsyeni,
Sanon sinun muorin(?) veljes?»
»Ison kirkon kultinensa,
Kappelin kirkon hopeinensa.»
35 »Se on 9 meren takana,
Laevan ison haltiana,
Perämelan pitäjänä.»

97. *Mouhijärvi. Laine T, n. 157.*
—93.

Tuolla näkyy punaen kylä.
Mikä kylän keskellä?
Keto kylän keskellä.
Mikä kedon keskellä?
5 Lähde kedon keskellä.
Mikä lähteen sisässä?
Kivi lähteen sisässä.
Mitä kiven kikkuralla?
Kirves kiven kikkuralla.
10 Mitä kirveen lappeen alla?
Lastu kirveen lappeen alla.
Mikä lastun latikalla?
Sormus lastun latikalla.
Mikä sormuksen sisässä?
15 Tammi sormuksen sisässä.
Mikä tammen latvan päässä?
Kamari tammen latvan päässä.
Mitä kamarin sisässä?
Kolme nuorta neitsyettä:
20 Yksi kutoo kultavyötä,

96. ¹ kirkon |hopeinensa| : k. *kultinensa*.

96 a. ¹ Vert. edell. run. ks. n:o 82 alahuom. 1. — ² läh[den] : lähteen. — ³ yl. kihkaralla? — ⁴ yl. lyijykynällä : kentän kesk. — ⁵ r. [?]. — ⁶ hapsukk[ata] ata jälleen alleviivattu. yl.: [hapsakk]a[ita]? : [hapsukk]eita. — ⁷ kk:ssa pieni alkukirjain.

Yksi sovittaa solkea,
Yksi itkee veljeänsä,
Kun¹ vietiin nuorena sotaan.

98. *Hämecnyrö. Nyberg Viri, n. 13.*
— 12.

Heinijärvi. Loviisa Hauska, 75 v.
Pikku lintu västäräkki
istu aitan ikkunalla,
itki nuorinta veljeänsä,
joka nuorena sotaan vietiin,
5 kapaloisa kannettii.

99. *Pirkkala. Starck 13**. — 89.

Eva Kaisa Purra, 43 v.
Västäräkki väärä säärä
hyppäs aitan ikkunalle,
kysy, keitä täällä on.
Kolme nuorta neitsykäistä,
5 yksi kutoo kulta vyötä,
toinen painaa palkeita,
kolmas suree veikkaansa.
Veikka nuorena sotaan meni.
tuo uuhin tullessansa,
10 joka viikko villan antaa,
joka kuu uuhin kantaa.

100. *Kuru. Paldani n. 5.* — 52.

Mitä siellä aituasessa?
Mikä tuolta kaukaa näkyy?
Kylä tuolta kaukaa näkyy.
Mikä kylän keskellä on?
Niitty kylän keskellä on.
5 Mikä niityn keskellä on?
Oja niityn keskellä on.
Mikä ojan keskellä on?

Lähde ojan keskellä on.
Mikä lähteen keskellä on?
10 Kivi lähteen keskellä on.
Mikäs kiven keskellä on?
Risti kiven keskellä on.
Mikäs ristin kukulla on?
Aittanen ristin kukkulalla.
15 Mitä siellä aittasessa?
Neljä nuorta neitsykäistä:
Yksi kuto kulta vyötä,
Toinen huittaa kulta huita¹,
Kolmas solkia sovittaa,
20 Neljäs istuu kynnyksellä.
Itkee nuorta veikkoansa,
Kun nuorena sotaan vietiin,
Lassa laivan haltiaksi.
Mitä (hän) tuopi tullessansa?
25 Sisarelleen sinisen nuhen,
Joka viikkoin villan tekee,
Kuukausittain karin² tekee.

101. *Ruoresi. Paldani n. 67**. — 52.

Mikä tuolta kaukaa näkyy?
Kylä tuolta kaukaa näkyy.
Mikä kylän alla on?
Joki kylän alla on.
5 Mikä joen keskellä on?
Kirves joen keskellä on.
Mikä kirveen lapasessa?
Lastu kirveen lapasessa.
Mikä lastun keskellä on?
10 Aittanen lastun keskellä on.
Mikä aittasen sisäll' on?
Neljä nuorta neitsykäistä:
Yksi kuto kulta vyötä,
Toinen solkee sovitti,

97. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

100. ¹ Sana alleviivattu, r. (puola?) — ² Sana alleviivattu, r. (karitta).

- 15 Kolmas paino palkimita,
 Neljäs itki veljeänsä,
 Kun murra sotaan vietiin
 Kapalossa kannettiin,
 Sieltä hän toi, sieltä hän sai:
 20 Sisarellen sinisen muhen,
 Joka viikko villan teki
 Joka kuukansi karittan teki.

102. *Kankaanpää. Salokangas n. 50.*
 —10.

Kansanlaulu.

- Käki tuon pitkän kuusen lat-
 vas,
 Käki tuon pitkän kuusen latvas,
 Käki tuon pitkän kuusen latvas,
 Näki hän sieltä merellekki
 5 Näki hän sieltä merellekki,
 Näki hän sieltä merellekki
 Meren keskellä piänen¹ saaren,
 Saaren keskellä piänen¹ pensaun,
 Pensaun juurella neiron² nuoren,
 10 Neidon sylissä sotilaspoian,
 Sotilaan käsi neiron² kaulas.

103. *Satakunta. Petelius n. 18. —15.*
 Juho Malja, 43 v. Kuullut äidiltään.

Tuutulaulu.

- Mikä tuolla kaukana näkyy?
 Kylä tuolla kaukana näkyy.
 Mikä sen kylän alitse käy?
 Joki sen kylän alitse käy.
 5 Mikä sen joen keskellä on?
 Saari sen joen keskellä on.
 Mikä sen saaren keskellä on?

- Tupa sen saaren keskellä on.
 Mitä sen tuvan sisällä on?
 10 Siell on neljä neitsykäistä:
 Yksi kutoo kulta vyötä,
 Toinen solkia sovittaa,
 Kolmas harjaa¹ hapsiansa,
 Neljäs itkee nuorinta veljeänsä,
 15 Kun nuorena sotaan vietiin
 Vihollisen paimenille,
 Tykin suuren suun eteen.

Nälkä nähtiin tulevan.

104. *Pori. Kaukamaa L, n. 4.*
 —17/8 29.

Kustaa Tirri, 76 v.
 [Vrt. Pilkkarunoja.]

- Nälkä nähtii¹ tuleva²
 Karhiniemen kankaalla
 Pussi sellääsä, köppi käresä:
 Tirri tirkisti,
 5 Kastari katsahti,
 Rautio rakasti,
 Kenni keikisti,
 Höyssy³ hönkähti,
 Unto ulvahti,
 10 Kouhi koukulla veteli,
 Kuukkinen kumarsi kujasa,
 Paavola ajo papuja pattaa
 Ja³ pelläätti nällää takasi.

105. *Loimaa. Kotiseutu n. 2. siv. 26.*
 1916.

Nälän kulkemisesta kerrotaan Loi-
 maalla:

»Nälkä tuli Närpistä,

102. ¹ pi'e,nen : piänen. — ² nei|do|n : neiron.

103. ¹ tyijykynällä korjattu : harjaa.

104. ¹ nähtii|n| : n. — ² tuleva|n| : t. — ³ |Unto| Höyssy : H. — ³ Ja |ajo| : J.

kysy tiätä Tilkasiin,
meni paha Pahikaisiin
ja istu litan piitan päähän,
istu koko ilkiän ikäns.»

Närppi ja Tilkanen ovat taloja Kari-
maisissa, Pahikainen on kylä Loimaalla
ja siellä on lita niminen talo.

106. *Alastaro. Viherraara n. 2340.*
—11.

Ylhäinen, Miina Paukkio, 55 v.

Nälkä tuli Närpistä,
Istu litan¹ piitan päähän,
Kysy tiätä Tilkasiin.

107. *Alastaro. Viherraara, n. 2341.*
—11.

Virtsanoja. Maijastiina Pellonperä,
81 v.

Nälän kulkeminen.

Nälkä nähtiin tulevan
Karppurattaat peräsä,
Parkkikakku kainalosa,
Meni Ronkan kankaalle.¹

108. *Alastaro. Viherraara n. 4889.*
—19.

Heikki Efraininpoika, 73 v.

Nälkä tuli Närpistä,
Kysy tiätä Tilkasiin,
Poikkes Pahikaisiin,
Istu litan piitan päähän
⁵ Ja istun elävän ikäns.

109. *Huittinen. Viherraara, n. 4720.*
—16.

Nälän kulkemisesta kerrotaan Huittisissa:

Nälkä nähtiin tulevan
Karhinniemen kankahalla.
Kuukkinen kumarsi,
Kenni keikisti,
⁵ Rautio rakasti,
Paavola pahaksu,
Kasteri karas alas ahteesta.

Karhinniemen kylä Huittisissa oli
tunettu mualla pitäjällä köyhyydes-
tään ja kaiketi sentähden nälän kul-
keminen sovitettiin juuri Karhi-
niemen kylään. Kuukkinen j.n.e. ovat
Karhinniemen taloja.

110. *Huittinen. Viherraara n. 5137.*
—14.

Pöytyä. Kolkinen. Valtioapäivä-
mies Kaarlo Värri.

Nälkä nähtiin Karhinniemen¹
kankahalla.

Kuukkinen kumarsi,
Kenni keikisti.
Rautio rakasti,
⁵ Paavola pahaksu,
Kasteri karas alas ahteesta.
(Kenni, Kuukkinen j.n.e. taloja.)

111. *Kokemäki. Kotiseutu, v. 1911.*
n. 13. s. 282.

Nälän kulku Kokemäellä.

Noin puolisen vuosisataa oli Koko-
mäellä käytännössä seuraava pilaruno
nälän kulusta:

»Nälkä lähti Näähälästä,
Meni Kiusalan kiukaalle.
Kiusalan kiukaalta Aakulan ait-
tan portaalle.

106. ¹ (lita on talo Pahikaisten kylässä Loimaalla.)

107. ¹ (Rongan kangas on Kokemäellä.)

110. ¹ Karhinmen : Karhinniemen.

Aakulan aittan porttaalta sepän
piippuun,

5 Jossa hän ikänsä kiikkun.»

112. *Tyrvää. Ojansuu A. H. n. —00.*

Anna Stiina Iisakintytär, 66 v.

Nälkä nähtiin tulevan
Karhiniämen kankahaalla.
Oli pikku kelkka peräsä,
ja vehkatukko kelkasa.

[Loppu Pakenevan runoa ks. n. 1516.]

113. *Satakunta. Petelius n. 7. —15.*

Juho Malja, 43 v. Kuullut Sata-
kunnan rajamailta, ei muista keneltä

Nälkä.

Nälkä nähtiin tulevan,
Jänisjärven jäätä myöten.
Parkki taakka selässä,
Lumppukelkka perässä,
5 Olki petkele olalla,
Vehka vihko kainalossa.

Rita riihen riski piika.

114. *Parkano. Paldani n. 68. —52.*

[Sama Paldanin matkakert., Niemi
Runonker. matkakert. ss. 155—156,
jossa sanotaan: — — — Näillä tie-
noilla peräsin vanhaa runo laulua, mut-
ta jota kovaksi onnekseni kukaan ei
enää taitanut kaikkia laulaa, se on
tälläinen:]

Rita riiben riski piika
Keitti puuron puhtukaisen,
Lämpömäisen läikähytti.
Veipä visusti virtaan,
5 Ahvenille armahille.

Kanan Auni kaunis vaimo
Äkkäsi puuron joessa:
Kääri kaati-liinohinsa,
Isketti etumihinsa;

10 Souti Ruonan soukkaa jokee,
Alla Ruonan rohkiasti.
Siellä tuoksu turveperse,
Kivikaari kilvotteli,
Laakakaari kallisteli.

15 Meni linnahan¹ lujahan.
Kuulusahan kartanohon.
Onko syöttiläs kotona.
Tiius kalti kartanolla?
Onpa syöttiläs kotona,
20 Tiius kalti kartanolla.
Siitä kasvo iso silava,
Ison Simunan sivellä,
Vävyyn vähäsin otella.

Kanan Heikki kauvan raaku:

25 Ei pidä puuron puuttuman,
Kenen kiitos, kun Jumalan!
Kirkkovärtti[!] päätä väänti,
Leikko nyrkkiä nykertti²:
Kenen tämä³ kevetön pylsy,
30 Kenen mauton makkara.
Vilkin visahan[!] reessä?

Sukunsa kaipaaja.

115. *Rauma. Rauvola n. 8. —91.*

Johan Chandelin, 29 v.
[Kirjallistako vaikutusta.]

Missä mun suuri sukuni?

Miss on minun isäni.
Mis isäni, mis emoni,
Missä vietro veikkoseni,
Missä siskoni soreat,

114. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² nyke[er]ti : nykertti. — ³ on tämä : t.

- 5 Kaikki kasvi kumppanini?
Yks on vietynä Virohon,^{1,2}
Toinen saatettu salohoon,
Kolmas viety Karlajahan¹,
Neljäs Venäjän¹ maalle,
10 Miesten syöjille sioille,
Kannoisille kartanoille.
Suuri ol suku minuulla;
Vaan kuin syttyi suuri sota,
Siellä isä surmattihii;
15 Kuin tul kova nälkä vuosi,
Nälkään mun emoni kuoli;
Tuli suuret surma vuodet,
Surma vei veikkoni henken;
Tuli suuret suru vuodet,
20 Suru mun surmas sisareeni,
Kaikki sukuni kaotti.
Jäin mie leito yksikseni
Toisten surmaa suremahan,
Katomista oottamahan.

Turku paloi tuppinsa.

116. *Mouhijärvi. Järvinen n. 33. —53.*

[Ketjurunon malliin.]

- Turku palo tuppinsa¹,
Iso kello keppinensä,
Palo Turruun² iso³ puoli,
Palo Turruun hirsipuu,
5 Jossa monelle ilo tuli.
Palo Turruun linna,
Jäät vei sillan,
Kattila juoksee kuurin rantaan,
Oripään myllyt jauhaa santaa,
10 Virttaan paimenet kantaa,
Lakillansa santaa.

117. *Mouhijärvi. Hahnsson n. 14. —53.*

Hahmajärven kylä.

Lasta nukuttaissa.

- Pui, pui punaväki,
Rai¹, rai rikasta vaimoo,
Tuli sieltä Turkuun,
Turku paloi tuppinsa,
5 Kirkon kello keppinensä,
Turusta palo iso puoli,
Josta monen sydän kuoli,
Kattila juoksi Kuurin rantaan,
Paimenet lakillansa santaa kan-
taa.

118. *Mouhijärvi. Laine T, n. 156. —93.*

Liutlaut (meni) Mynämäkeen,
eli hyvin, kävi hyvin.

käytti lapsens' kauniisti.

Meni sitte Riikiin,

- 5 nai Riikistä rikkaan frouvan,
tuli sitte Turkuun,
vaan Turku palo tuppinsa,
kirkko kämppi kelloinensa,
Palo Turuun Raastuvan torni,
10 josta monella suru oli,
paloi Turuun iso puodi,
josta monen sydän kuoli,
paloi Turuun hirsipuu,
josta monella ilo oli.
15 Nuuttila juoksi Orippään ran-
taan.
Orippään myllyt jauhoja antaa
ja Virttaan paimenet kanto lakil-
lans' santaa.

115. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² vrohon : virohon.

116. ¹ Vert. Laurentius Petrin »Ajan Tiedossa» oleviin sakeihin. — ² Turruun : Turruun. — ³ i lo : iso.

117. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Velisurmaaja.

119. *Alastaro. Viherraara n. 2494.*
—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.
[Kirjasta opittu.]

- »Mistäs tulet, kustas tulet,
Poikani iloinen?»
»Meren rannalta, meren rannalta,
Äitini kultainen.»
5 »Mitäs siälä tekemästä,
Poikani iloinen?»
»Hevostani juottamasta,
Äitini kultainen.»
»Mistäs olet miekkas vereen saanu,
10 Poikani polonen?»
»Pistin veljeni kvaliaaksi,
Muarini kultainen.»
»Mihes sinä nyt itte jourut,
Poikani polonen?»
15 »Jourun kauvas muille maille,
Muarini kultainen.»
»Koskas sinä siältä takasin tu-
let,
Poikani polonen?»
»Sittenkun kivi veren¹ päällä pys-
syy,
20 Muarini kultainen.»
»Koskas toi kivi veren päällä
pyssyy,
Poikani polonen?»
»Sitten kon korppi valkenee,
Muarini kultainen.»
25 »Koskas korppi valkenee,
Poikani poloinen?»
»Sittenkon hanhi mustenee,
Muarini kultainen.»

- »Koskas toi hanhi mustenee,
30 Poikani poloinen?»
»Sittenkon kaikki tuaniolle tul-
laan,
Muarini kultainen.»

Vesmanviikin laulu.

120. *Merikarvia. Roosblom n. 107.*
—04.

Arttur Viinamäki.

- Vesmanviiki tietä myöden rat-
sasti,
Siellä neidon nuoren kohtasi.
»Kuules, sä neitonen, mitä sanon
sul,
Taidatkos sä kysymyksen vas-
tata mul?»
5 »En ole oppinut vastailemaan;
Vaan viisaan järjen antoi mulle
Jumala.
Kerroppa kysymys sä minkä tie-
dät mul!
Taidankin mä kysymyksen vas-
tata sul.»
»Mikä sitä pyörää ympyriäisempi¹
on?
10 Missä ne kirkkaimmat kynttilät
on?
Missä on auringon huone?
Kussa lepää kuolleiden jäljet?
Mikä sitä joutsenta valkeampi on?
Mikä sitä korppia mustempi on?
15 Kuka huutaa kovemmin kuin
kurki?
Minkä se tie menee niin leveä,

119. ¹ r. (= veden).

120. ¹ ympyrjäläisempi : ympyriäisempi.

Jota ihminen vaeltaa niin sangen
keviää?
Mikäs sen laveamman sillan rakentaa,
Jonka alla kalaiset siel virras
vaeltaa?»
20 »Aurinko sitä pyörää ympyriäi-
sempi on,
Taivaalla kirkkaimmat kynttilät
on,
Idäs on auringon huone,
Haudassa lepää kuolleiden jäljet.
Enkelistä[!] joutsenta valkeampi
on,
25 Synti sitä korppia mustempi on,
Ukkonen huutaa kovemmin kuin
kurki,
Helvettiin menee tie niin leviä,
Jota ihminen vaeltaa niin sangen
keviää.
Talvi sen laveamman sillan rakentaa,
30 Jonka alla kalaiset virras vaeltaa.»
»Koskas tämän tiesit,
Niin tiedät enemmän.»
Vesmanviik otti kultasormusta
viis
Ja antoi ne sille tytölle merkiksi.

121. *Loimaa. Hollo n. 331. —09.*

Vesmanviiki tietä pitkin ratsasti,
Ja nuorukaisen tiellä hän kohtasi,
Sanoi: »Kuuleppas¹ nyt nuorukainen
Mitä kysyn sult!
5 Taidatko sä kysymykset vastata
mull'?»

»En ole minä oppinut vastailemaan,
Ja eilen tapoin tämän maan Viikin kuninkaan.»
»Kun sä tapoit tämän maan Viikin kuninkaan,
Niin sä tapoit minun oman veljen.
10 Vesmanviiki eteenpäin ratsasti,
Ja nuorukaisen toisen hän kohtasi.
Sanoi: »Kuuleppas¹ nyt nuorukainen.
Mitä kysyn sult!
Taidatko sä kysymykset vastata mull'?»
15 »En ole minä oppinut vastailemaan,
Vaikk' viisaan järjen antoi mull' Jumala.
Mutt' jos tahdot kysymykset kysyä,
Niin koitan, ehkä voisin mä vastata.»
»Mikä se pyöreä ja ympyriäinen on?
20 Missä ne kirkkaimmat kynttilät on?
Missä ompi majansa aurinkoisen?
Ja missäs onpi jäljet kuolleen miehen?
Mikä sen laveamman sillan rakentaa?
Jonka alla kalaset ain' virras vaeltaa?
25 Mikäs on se niin sangen lavia tie,
Jota myöden ihmisen ain vaeltaa keviään?»

121. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Mikä sitä lintuakin vikkelämpi
 on?
 Mikäs on mustempi korpin pukua?
 Mitkä ovat valkeammat joutsenta?
 30 Ja mikäs huutaa kovemmin kuin
 kurki?»
 »Aurinko se pyöreä ja ympyriäinen
 on,
 Taivaass' ne kirkkaimmat kynttilät
 on,
 Idäss' onpi majansa aurinkoisen,
 Ja haudass' onpi jäljet kuolleen
 miehen.
 35 Talvi sen laviamman sillan
 rakentaa,
 Jonka alla kalaiset ain virras vaelttaa,
 Helvetin tie on se sangen laeva
 tie.
 Jota myöten ihminen ain vaelttaa
 keviään.
 Ajatus se lintuakin vikkelämpi
 on,
 40 Synti on mustempi korpin pukua,
 Enkelit on valkeammat joutsenta,
 Ja ukkonen huutaa kovemmin
 kuin kurki.»
 »Kun sä tiedät tämän, niin sä
 tiedät enemmän.»
 Ja ilomielin toisistansa he erkainvat.
 45 Vesmaviiki sormestaan otti kultasormuksen.
 Ja antoi sille nuorukaisell' mui-
 toksi sen.

122. *Huittinen. Virittäjä n. 4—5.*
s. 57—, 1905.

Prof. J. J. Mikkolan tutkielmasta.

Balladi Vesmanviikistä.

Vanhempi sukupolvi tuntee siellä
 täällä Satakunnassa kaunissaavelisen
 balladintapaisen laulun, jossa pää-
 osana ovat arvoitukset vastauksineen.
 Ennenkuin laulun alkuperää käyn kä-
 sittelemään, painatan sen tähän koko-
 naisuudessaan seuraavassa muodossa,
 jollaisena se on peräisin Huittisista:
 Vesmanviiki tietänsä matkusti,
 Matkallansa nuorukaisen kohtaisi:
 »Kuules sä, nuorukainen, mitä
 kysyn sulta,
 Osaatkos sä kysymyksen vastata
 mulle!»
 5 »En ole minä oppinut vastaile-
 maan,
 Kun eilen tapoin tämän maan
 Viikin kuninkaan.»
 — »Vai tapoit sinä tämän maan
 Viikin kuninkaan,
 Niin tapoit sinä minun veljen.»
 Vesmanviiki löi häntä nyrkeillään,
 10 Niettä (niin että) veri tuli hänen
 sisältään.
 Vesmanviiki löi hänen alttiiksi
 maan,
 Niukuin lehti puusta alas putoaa.
 Vesmanviiki etiäpäin matkusti
 niin,
 Matkallansa nuorukaisen kohtaisi,
 15 Sanoi: »Kuule sinä, nuorukainen,
 mitä kysyn sulta,
 Osaakkos sä kysymyksen vastata
 mulle?»
 — »En ole minä oppinut vastaile-
 maan,
 Vaan viisaan järjen antoi mulle
 Jumala.

Vaan jos sinä kysymyksen taidat
 kysyä multa,
 20 Niin ehkä taidan kysymykses vas-
 tata sulle.»
 — »Mikäs sitä pyörää ympyräi-
 sempi on?
 Missä ne kirkkaimmat kynttilät
 on?
 Missäs auringolla on huone?
 Missäs lepää kuolleen miehen jäl-
 jet?»
 25 — »Anriuko pyörää ympyräi-
 sempi on,
 Taivaassa kirkkaimmat kynttilät
 on,
 Lännessä auringolla on huone,
 Tuonelassa on kuolleen miehen
 jäljet.»
 — »Mikäs sitä lintua vikkelämpi
 on?
 30 Mikäs sitä korppia mustempi on?
 Mitkä ovat valkeimmat kuin jout-
 sen?
 Mikäs huutaa lujemmin kuin
 kurki?
 — »Mieli sitä lintua vikkelämpi
 on,
 Synti sitä korppia mustempi on,
 35 Enkelit ovat valkeimmat kuin
 joutsen,
 Ja nkkonen huutaa lujemmin
 kuin kurki.»
 — »Mikäs sen laviamman sillan
 rakentaa,
 Jonka alla kalat virrassa vaeltaa?
 Mihinkäs se tie käy niin sangen
 lavia (leviä),
 40 Jota myöden ihmiset vaeltaa niin
 keviään?»

»Talvi se laviamman sillan ra-
 kentaa,
 Jonka alla kalat virrassa vaeltaa,
 Ja helvettiin käy se tie niin sangen
 leviä,
 Jota myöden ihmiset vaeltaa niin
 keviään.»
 45 — »Koskas nämät osait, niin
 osaat enemmän.»
 Niin sankarit ne ilosta joivat
 enemmän,
 Ja Vesmanviiki otti kultasormusta
 viis
 Ja antoi nuorukaiselle muistoks.
 Melkein yhtäpitävä tämän kanssa
 on Porista peräisin oleva toisinto,
 jonka ylioppilas K. Manner on jättä-
 nyt käytettäväkseni. Arvoitukseen:
 »Missä onpi auringolla huone, missä
 lepää kuolleen miehen jäljet?» vasta-
 taan siinä:
 Idäss' onpi auringolla huone,
 Länness lepää kuolleen miehen
 jäljet.
 Edellisestä poikkeavat hiukan myös-
 kin säkeet:
 Helvettiin käy se tie niin lavia,
 Jonka päällä ihminen on vaaral-
 laki viel.
 Niinkään on edellisen toisinnon *mat-
 kusti*-sanana sijalla *ratsasti*:
 Vesmanviiki tietä myöten rat-
 sasti,
 Matkallansa nuorukaisen kohtaisi,
 ja seuraavasta ratsastuksesta sano-
 taan:
 Matkallansa nuorukaisen toisen
 kohtaisi,
 Dosentti H. Ojansuu on pannut pa-
 perille saman laulun Tyrvästä eräältä
 seitsenkymmenvuotiaalta vaimolta,

joka sanoi sen oppineensa Tampereella.
Sen ensimmäinen värsy kuuluu:

Vesmanviiki tietä myödenratsasti,
jossa hän yhden nuorukaisen koh-
taisi.

Sano(i): »Kuules, nuorukainen,
mitä sanon sull,
taidatkos sinä kysymyksen vas-
tata mull?»

Tärkein ero on toisessa värsyssä,
jossa »Viikin kuningasta» vastaa »Viis-
sin kuningas»:

»En ole minä oppinu' vastaamaan,
eilen tapoin tämän maan Viisin
kuninkaan,

— »Tapoikkos sinä tämän maan
Viisin kuninkaan,
silloin sinä tapoit minun veljen!»

Kolmas värsy loppuu:

Vesmanviiki löi hänen alttiiksi
juur,
niinkuin lehti punsta alas raukee.

Muuten puuttuu tästä toisinnosta
arvoitus: Missä auringolla on huone?
ynnä sen vastaus.

123. *Alastaro. Vihervaara. n. 2435.*
—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Vesmanviiki tiätääs myäten
matkusti¹,

Siältä hän nuarukaisen kohtasi.

»Kuules nyt nuarukainen,

Mitä sanon sulle, tairatko

5 Vastata kysymykseen mulle?»

— »En ole mä oppinu vastaamaan,

Mutta eilen tapoin maan Viisin

kuninkaan.»

— »Jos eilen tapoit sä maan Viisin
kuninkaan,

Niin silloin tapoit minun veljeni.»

10 Vesmanviiki löi häntä nyrkillääs,

Että veri törmäsi ulos hänen sisäl-
tään.

Vesmanviiki tiätääs myären
matkusti,

Nuarukaisen toisen siältä kohtasi.

»Kuuleppas nyt nuarukainen,
mitä sanon sulle,

15 Tairatkos vastata kysymykseen
mulle?»

— »En ole oppinu minä vastaa-
maan,

Mutta viisaan järjen antoi mulle
Jumala.

Sanoppas nyt kysymykses mulle,
Ehkä taitaisin vastata sulle.»

20 — »Mikä sitä pyärää ympyriämpi
on?

Misä ne kirkkaammat kynttilät
on?

Mikä sen laviamman sillan raken-
taa,

Jonka alitte nua kalaiset vir-
rasa vaeltaa?

Mihinkä viä se tiä niin lavia,

25 Jota iluninen vaeltaa niin keviä?»

— »Aurinko pyärääki ympyriämpi
on,

Taivaalla ne kirkkaammat kynt-
tilät on,

Talvi sen laviamman sillan raken-
taa,

Jonka alitte nuo kalaset virrasa
vaeltaa,

30 Helvettiin mennee se tiä lavia,

123. ¹ |Siältä hän marv| matkusti : m.

Jota ilminen vaeltaa keviä.»
 Vesmauviiki otti kultasormuksen
 sormesta.
 Ja auto nuorukaiselle muistoksi.

124. *Tyrvää. Ahlstedt n. 14. —²⁷/₁₂02.*
 llo. Anna-Stiina Korkeemäki, 69 v.
Vesman Viikin laulu.

Vesman Viiki tietä myöten
 ratsasti,
 Jolla hän yhden nuorukaisen koh-
 taisi
 Ja sanoi: »Kuules, nuorukainen,
 mitä kysyn sulta?
 Taidakkos sinä kysymykseen vas-
 tata mull'?»

5 »Eu ole minä oppiut vastaa-
 maan.
 Eilen tapoin tämän maan viisin
 kuninkaan.»
 »Tapoikkos sinä tämän maan vii-
 sin kuninkaan,
 Silloin sinä tapoit minun veljein.»
 Ja Vesman Viiki löi häntä nyr-
 keillään,

10 Niettä veri törnäs ulos hänen
 sisältään;
 Vesman Viiki löi hänen alttuiks
 juur
 Niinkuin lehti puusta alas raukee.
 Vesman Viiki edemmäksi vielä
 ratsasti,
 Jossa hän toisen nuorukaisen koh-
 taisi,

15 Sanoi: »Kuules, nuorukainen,
 mitä kysyn sulta?
 Taidakkos sinä kysymykseen vas-
 tata mull'?»

»Eu ole minä oppiut vastaa-
 maan,
 Mutta viisaan järjen antoi mulle
 Jumala,
 Ettän taidan kysymykseen vas-
 tata sull',
 20 Koska siinä ensiks sen ilmoitat
 mull',»
 »No mikäs sitä pyörää ympy-
 riäisemp' on?
 Missäs ne kirkkaimmat kynttilät
 ou?
 Kussas ovat kuolluitten jäljet?
 Mikäs sen laviamman sillan
 rakentaa,
 25 Jonka alla kalaset siellä virrassa
 vaeltaa?
 Mihin käs menee se tie juur leviä,
 Jota ihminen vaeltaa niin keviä?
 Mikäs sitä lintua vikkelämp-
 ou?
 Mikäs sitä korppia mustempi on?
 30 Kukas on valkoisempi kuin jout-
 sen?
 Kukas huutaa kovemmasti kun
 kurki?»
 »Aurinko sitä pyörää ympy-
 riäisemp' on,
 Taivaalla kirkkaimmat kynttilät
 on,
 Haudass' ovat kuolluitten jäljet,
 35 Talvi sen laviamman sillan
 rakentaa,
 Jonka alla kalaset siellä virrassa
 vaeltaa.
 Helvettiin menee se tie juur leviä,
 Jota ihminen vaeltaa niin keviä,
 Aatos sitä lintua vikkelämpi on,
 40 Synti sitä korppia mustempi on,

Enkel' on valkoisempi kuin jout-
sen,
Ukkonen huutaa kovemmast' kun
kurki.»

»Koskas tämän tiesit, niin tie-
dät enemmän.»
Ja sankarit ne joivat juuri ilois-
saan.

45 Vesman Viiki otti kultasormusta
viis
Ja antoi sille nuorukaiselle mer-
kiks'.

125. *Parkano. Tyyskä n. 157. —88.*

Vensmanviiki.

Vensmanviiki se tietäns myö-
den ratsasti,
Tapais yhden nuorukaisen mat-
kallansa.

»Kuuleppas nyt nuorukainen, mitä
mä sanon sulle,
Joss' sä taidat kysymykseen vas-
tata mulle:

5 Mikä sitä pyörää ympyrjäisempi
on?

Missäs ne kirkkaammat kynttilät
on?

Mikäs sitä laviamman sillan ra-
kentaa?

Jonka alatse nuo kalat tuoll' vir-
rass' vaeltaa?

Mikäs sitä korppia mustempi on?

10 Mikäs sitä joutsenta valkoisempi
on?

Mihin menee tie sangen lavia,
Jota myöden ihmiset vaeltaa san-
gen keviää?»

Aurinko sitä pyörää ympyrjäi-
sempi on,
Taivaas sitä kirkkaammat kyntti-
lät on.

15 Talvi sitä laviamman sillan ra-
kentaa, jonka
Alatse¹ nuo kalat tuoll' virrassa
vaeltaa.

Synti sitä korppia mustempi on,
Enkeli sitä joutsenta valkoisempi
on.

Helvettiin mene se tie sangen
lavia,

20 Jota myöden ihmiset vaeltaa juur
keviää.

Koskas sen taidat — niin taidat
enempi.

Vensmanviiki otti kultasormuk-
sen sormestansa

Ja¹ antoi sen sille nuorukaiselle
muistoksi.

126. *Tampere. Ojansuu A. II, n. 30.*
—00.

Anna-Stiina Iisakintytär, 66 v.

Vesmanviiki tiätä myären rat-
sasti,

Jossa hän yhren nuorukaiseij koh-
taksi,

Sano(i), kuules nuorukainen, mitä
sanon sull,

Taidatkos sinä kysymyksen vas-
tata^m mull?

5 En ole^m minä oppinu^v vasta-
maan,

Eilen tapoin tämän maan viisiq
kuniikkaan.»

125. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Tapoikkos sinä tämän maan
 viisiq kuninkaan?
 Silloin¹ sinä tapoit minun veljen.
 Vesmanv[iikki] löi häntä nyr-
 keillään.
 10 Niättä veri törmäsi hänen sisäl-
 tään,
 V[esmanviikki] löi hänen alttuiksi
 juur
 Niinkuin lehti puusta alas rankee.
 V[esmanviikki] eremmäks vielä
 ratsasti,
 jossa hän toisen nuurukaisen koh-
 tasi.
 15 Sano kuules nuurukainen mitä
 sanon sull
 Tairakkos sinä kysymyksen vas-
 tatan² mull?
 En ole minä oppim^v vastaamaan
 Mutta viisaan järjen antoi mulle
 Jumala
 Ettän tairan² kysymyksen vastata
 sull,
 20 Koska sinä ensin sen ilmoitat
 mull.
 No mikäs sitä pyärää ympyrijäi-
 sempi on?
 (Ja) misäs ne kirkkaammat kynt-
 tilät on?
 Ja misäs³ ovat kuolluitten jäljet?
 Mikäs⁴ sen laviamman sillan ra-
 kentaa,
 25 Jouka alla kala(i)set siälä vir-
 roisa vajeltaa?
 Mihin^{käs} menee se tiä juur(i)leviä,
 johon ihminen vajeltaa niq keviä?
 Mikäs sitä⁵ korppia mustempi on?

Mikäs sitä lintua vikkelämpion?

30 Mikäs on valko(i)sempi kuin jout-
 ten
 Ja kukas huutaa kovemmasti^k
 kuiq kurki?
 Auriuko sitä pyärää ympyrijäi-
 sempi on,
 Taivaalla kirkkaammat kynttilät
 on,
 Haurasa⁶ ovat kualluitten jäljet,
 35 Talvi sen laviamman sillan raken-
 taa,
 Jouka alla kala(i)set siälä virroisa
 vajeltaa,
 *Helvettiin menee se tiä juurleviä,
 Jota ihminen vajeltaa niinkeviä.*
 Synti sitä korppia mustempi on,
 40 *Aatos sitä lintua vikkelämpion,*
 Enkeli on valkosempi kuin jout-
 ten,
 Ukkonen huutaa kovemmasti
 kuiq kurki,
 Koskas tämän tiäsit niin tiärät
 enemmän,
 Sankarit joivat juuri iloissaan
 45 Vesmanviiki otti kultasormusta
 viis
 Ja antoi sille nuurukaiselle mer-
 kiks.

127. *Tampere. Salokorpi n. 33. — 11.*

Vesmanviikin laulu.

Vesmanviiki tietä myöten rat-
 sasti
 Ja nuorukaisen tiellänsä kohtasi.
 »Kuuleppas sinä nuorukainen
 mitä sanon sull:

126. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² tai|d|an : tairan. — ³ yl.: Kusas. — ⁴ yl.: Kukas. — ⁵ si|j|tä : s. — ⁶ Hauras|s| : Haurasa.

Taidatkos sä kysymyksiin vastata
mull?»
5 »En ole minä oppinut vastaile-
maan,
Vaan järjenjuoksun antoi mulle
Jumala,
No, jos sinä tahdot kysymykses
mulle ilmoittaa,
Niin koetanhan, ehkä taidan vas-
tata.»
»Mikä tuota pyörää ympyriäi-
sempi on
10 Ja missä ne kirkkaammat kyntti-
lät on
Ja missä on huone aurinkoisin
Ja mikä huutaa kovemmin kuin
kurki?
Ja mikä sen laveamman sillan
rakentaa,
Jonk' alitse nuo kalaiset tuolla
virras' vaeltaa,
15 Ja mikä tuota korppia mustempi
on
Ja missä lepää kuolleen miehen
jäljet?»
»Aurinko sitä pyörää ympyriäi-
sempi on,
Ja taivaassa ne kirkkaammat
kynttilät on.
Ja idäss' on huone aurinkoisin,
20 Ja ukkonen huutaa kovemmin
kuin kurki,
Talvi sen laveamman sillan raken-
taa,
Jonk' alitse nuo kalaiset tuoll'
virras' vaeltaa,

Ja synti sitä korppia mustempi on
Ja haudass' lepää kuolleen mie-
hen jälki.»

Vuohen surma.

128. *Merikarvia. Rompp. n. 2. — 89.*

Vuohi tuli karjasta kotia,
Kei tuli kivikarista,
Sovitteli sorkkians¹ seinään,
Makisteli maltaitansa,
5 Kukisteli kuivauksiansa.
Kaatui maahan mallasparvi.
Emäntä koukun loukosta,
Koppas vuolta päähän.
Vuohi se kielellänsä liputti:
10 »Elä minua tapa, hyvä emäntä!
Minä olen hyvä isäntä,
Perheen piimässä pidän²,
Viraat voilla ravitsen.»
Eipä kettu kelvoton,
15 Emäntä tästä luolinutkaan,
Koppas vuohen kuoliaaks'
Vei vaimion perään
Piiskasi vesivakoa,
Vako juoksi ojaan,
20 Ojasta jokeen, täyteen mereen.
Tulipa turulaiset nuotalle,
Tuli linnan aukko ahvenille.
Tuli vuohi nuottaan.
Tätä kaikki ihmetteli:
25 Silmät olivat suuret sijaiseksi,
Pää suuri³ valaskalaksi!
Te hullut, kun ette vuolta tunne!
Pö hö hö hö höö.

128. ¹ sorkkias : sorkkians. — ² pi[ie]än : pidän. — ³ [pieni] suuri : s.

PAIKALLISTARINOISSA Y. M. TAVATTAVIA, OSITTAIN KIRJALLISEN VAIKUTUKSEN ALAISTA OSITTAIN UUEMPAA RUNOUTTA.

Ei silloin hyvin eletty.

129. *Satakunta. Suom. Valt. ark.:
Topogr. Raumo.*

Ks. J. R. Aspelin: Korsholman linna ja lääni, J. J. Mikkola: Kokemäen nimestä, Satakunta I siv. 130. 1907, K. Killinen: Kiinteitä muinaisjään-
nöksiä Ulvilan kihlakunnassa 1878.

Rovasti Frosterus'en v. 1736 tekemä muistutus: *gambla Finska Runor finnas om ett gammalt Slott som varit ved Raumo och låta säledes:*

Eij silloin hyvin eletty,
Cuin oli Linna Lijuamaisa,
Cuisti Kumolan kedolla,
Silloin leipä lehmän maxoi,
5 Murun mullinen vasieka,
Carpion härkä Calosarvi.

Hiisi.

130. *Pomarkku. Lindgren. n. 238.
—²⁹/₁₁ 92.*

Heikki Nyymän, 55 v.

Hiisi.

Halli kauhia jättiläinen,
Hiisi hirmun suuri,
Asui ahon sydämessä,
Konna korven kolskelossa.
5 Jutteli julma akallen:
Kuului kuusi penikulmaa,
Selitti sanat seitsemälle:
Kaiku kuului kaheksalle:

Vaikka hiiljaa kuhisi,
10 Kullallensa kuiskutteli.
Puhalsi puut kumohon,
Koppas kättä kalliolle:
Kallio kaheksi meni,
Joi joesta kerran:
15 Joki¹ kuivaksi² joutteli,
Pisarat ei piisaja
Juoda jäykän jättiläisen,
Kallin kuivan kurkun.

Juutit.

- 130 a. *Luvia. Virittäjä v. 1936 s. 19.*

Eräitä vanhoja säkeitä juuteista.

Kysymyksessä olevan muistotiedon aiheena olivat »juutit». Nämä olivat kertoman mukaan tehneet hävitysretken seudulle ja siten karkoittaneet väestön metsään. Paenneiden joukossa oli myös kaksi tyttöä, »Maisu» ja »Kaisu». Kun »juutit» sittemmin olivat poistuneet, lähdettiin kylästä huutamaan tyttöjä kotiin:

»Maisu, Kaisu!
jo Jumala juutit vei,
Pyhä henki pyssymiehet.»

Karkun kirkosta ja asutuksesta.

131. *Satakunta. Suomi II2. s. 145.
Skogman, kert. matk. Satak.*

Lempääläiset kävivät ensin kirkkoa Karkussa, sitte Pirkkalassa. Senjälkeen rakensivat oman kirkkonsa Ai-

130. ¹ Kuivaksi joutteli: *Joki* k. j. — ² kk:ssa iso alkukirjain.

mala kylään. Vesilahtelaiset närkästyivät kun heille tuli niin pitkä kirkkomatka yli Toutosen. Kolme miestä, yksi Mustisista, toinen Hakimäestä, kolmas Menkalasta, tuumivat, mitä olisi tehtävä — palkkasivat puoli-hullun miehen Hollolasta polttamaan kirkon Aimalassa. Tästä runossa:

Mies musta Mustisista,
Harmaa Hakimäestä,
Pitkä Mikko Menkalasta,
Hollolasta haukutteli,

5 Käski miestä mieletöntä
Polttaan kirkon Aimalasta;
Että siutuis vetten riidat,
Vaikenis omain väet.

Mies viritti valkean kirkon nurkkaan, valkea pääsi vallalle, ei liki paikoiltaankaan, Nurmen kylästä Hauralasta ja Herralasta jouduttu apuun: Haurala ei havainnut, Herrala ei herännyt, Nurmikunta nukkunuuna.

Ainoosti Priita-niminen piika Lemposista sai valkean käsistä Pietarin, Paavalin, Priitan ja Matleenan kuvat. Kuvain alle tehtiin tauttoja, jotka lykättiin järvelle sanoen:

Kuhunka kuvat kulkevat,
sinne kirkko tehtäköhön.

132. *Satakunta. Suomi II₂ siv. 137.*
Skogman., kert. matk. Satak.

— — — piru kirosi Karkun seuraavilla sanoilla:

Olkoon aina rosvot varkaat
koko Karkun pitäjässä,
Raipiolla hullut raukat,
Helmosissa heittiöitä.

133. *Karkku. Satakunta V 1925.*
ss. 348—450.

Athanasius Rosengrén.:

Muistotietoja Karkun muinaisuudesta.

Mitkä kylät Karkussa ovat ensiksi asuttuja, siitä kertoo kansantaru seuraavaa: Kun Nohkuan kylän asukas kerran keväisen länsituulen puhaltaessa koki katiskaansa Toijalan salmen suulla, näki hän laineilla valkoisen esineen, minkä lähemmin tarkastettuaan huomasi kirveen lastuksi, joka näytti olevankin hakattu oikein rautakirveellä, joita meren rannalla liikkuvat kaupparosvot kuljettivat. Tuostapa ukon mieli tuli apeaksi, muoto muuttui murheelliseksi. »Joko tännekin on tullut kanssa-asukas kalavesiäni anastamaan ja metsästysmaitani valtaamaan. Heti lähden häntä hakemaan, jotta näen, mikä hän on miehiään, ja samalla varotan, ettei tungeksi liian lähelle oikeuksiani omistelemaan.»

Kokosi konttiliin evästä,
souti rannat, kierti saaret,
samoeli salmet kaikki.

Vaan Vammakosken alapuolelle ei mennyt, tietäen että siitä ei lastu ole mitenkään voinut ylös nousta. Toisen päivän iltaan oli jo ennättänyt kiertää Salon ja Kutatan saaretkin. Vaan kun ei missään huomannut asutusta ilmaisevaa rannikkoa, niin toisen päivän illalla jätti veneensä Hulttisen vuoteelle siinä vakaassa aikomuksessa, että vielä tarkastaa Suoniemen selän rannikot, kun ensin käy kotona kalanyppydyksiään kokemassa.

Kolmantena aamuna, kun oli pyydyksensä kokenut ja syönyt vahvan aamueineen, niin kokosi taaskin konttiliin evästä siinä vakaassa aikomuksessa, että ei ennen tulla kotia kuin tulee toikulle siitä, mistä lastu lähte-

nyssä. Kun on kotvan soutanunna Kutalan ja Muuraisaaren salmia itää kohti ja päässyt kohdalle Kalmasaaren avarammalle aukealle, niin jo huomaa Sarkolan lahden perästä nousevan sakean savun. Mitä lienee tekeillä?

Lieneekö sodan savua,
vaiko vainovalkeata?

Mutta kun kerran on liikkeellä, niin on asia lähemmin tarkastettava. Kään-tää veneensä lännen puolelle Kalmasaarta ja niin tavoin Vanajan vuoren suojaamana soutelee lähemmäksi sitä kohtaa, josta oli nähnyt savun nousevan. Mutta veneellä ei hän uskaltanut aivan lähelle, vaan kätki veneensä pajupehkoon Onniaisten lahdessa. Lähtee maita myöten hiipimään savua kohti. Ei aikaakaan, kun jo joutuu Miemojoen suuhun, huomaa siinä tänä kevänä laskettuja kalapurnuja ja aivan äskettäin valmistuneet, joen yli johtavat portaat. Jopa jo löysi paikan, mistä lastu lähtenyssä! Taannoin käynyt kakonen tuuli sekä itäinen vihuri työnti lastun lainehille kohti Kutalan saarta,

sitä sitten myötävirrät
veivät lastua edemmä,
länsi läikytti takaisin.

Niin oli lastun lähtöpaikka löydetty, mutta lastun löytäjästä ei vielä ollut tietoa. Miemojoen suusta lähti savua kohti poikki Talolan niemen. Ja kun pääsee niemen pohjoisrannalle, niin huomaa lahden vastaisella rannalla parikin ihmisasuntoa, joiden yläpuolella olevalla peratulla ja osaksi muokatullakin mäkirinteellä häärii muutamia ihmisiä sakean savun seassa.

Se oli uljas Untamoinen,
joka käänti Käärekosken,

kun siinä väkineen vuohi- ja lammaslaumansa ympäröimänä rauhallisesti vierti ohrahalmettaan keväistä kylvää varten. Siinä Nohkuan asukas astuu arasti lähemmä ja tavallisen tervehdyksen tehtyään alkaa heti kysellä, eikö tulokas ole asettanut asuntoaan liika lähelle ja riittäkö kalavesiä purnupaikoiksi monelle. Vielä verkotkin sekoopi, metsänkäynti tulee kahdelle ahtaaksi.

Sarkolan asukas kun huomaa, että tuntematon naapurinsa moittii häntä kuin äsken tullutta toisen etujen anastajaa, vastaa siihen karskisti:

»Ei ole eilen tultu,
äijä on aikoja kunut,
kun me piennä poikasina.
kesäkontin korkosina,
5 tulimme isän perässä
vainomailta vierahilta.
Mitä olet miehiäsi,
missä miekkonen asunut,
kun en ole ennen nähnyt,
10 enkä tullut tuntemahan?»

»Tuolla asun tuolla puolen
noitten virtasten vesien,
siniselkien takana.»

»Pysy sinä sillä puolen,
15 minä olen tällä puolen.
Täällä on kyllältä kaloja,
lahdet täynnä lahnasia,
korvet täynnä kontioita,
vielä näätiä näkepi,
20 joka oksalla orava,
laitumet hyvin avarat,
hettehiset heinä-rannat,
otrahalmehet hyviä!.»

Kirkonrakentajat
Killi ja Nalli.

134. Oripää. Vihervaara n. 749. —12.

Makkarkoski. Juho Tuominen, 35 v.

Nalli nauvoja nakkoo[!]

Killi kirkkoa tekkee

rahalises Raisios.

135. Alastaro. Vihervaara n. 748. —12.

Sikilä. Juha Sulander, 50 v.

Raision kirkkoa rakensivat Killi ja Nalli nimiset jättiläiset. He tekivät ilmaseksi, jos saatiin nimet tiatoon. Sitt vaarittiin tavaton makso, jos ei nimiä saatu tiätää. Jättiläisen ämmä kiikutti vuarenlohkareesa lastaas kalliolla ja lauleskeli:

Killi kirkkoo tekkee,

Nalli nauvoja takkoo

rahalises Raisios,

eikä he tiärä hänen nimestään.

Pappi kuljeskeli mettäsä ja kuuli sen muijan laulun äänen ja tuli sillä lailla tiatoon. Sitt kun kirkko tuli valmiiks, niin pappi huusi:

»Pois¹ Killi kirkosta,
pois Nalli harjalta!»

Silloin jättiläiset menivät ja Nalli potkasi päätyn mennesään. Siihen jäi avvoin, tukkimaton reikä, joka ei pysy kiini muulla, kun olliilla taikka lauroilla. Sitä on kyllä koitettu peittää kivillä ja sementillä, mutta ei pysy kiini. Jos päivällä pannaan kiini, niin yöllä mennee auki.

136. Kokemäki. Sallgen n. 6. —90.

Tuutilasta Tuorolasta,

Tuoro kirkkoo tekkee,

Nalli nauvoja takkoo

rahalises Raisiossa.

137. Tyrvää. Pakula V. V, a) 2. —¹⁰/₃ 12.

Vihattula. Juha Myllyntausta, 48 v.

Jättiläinen oli tehnyt Karkun seurakuntalaiste[n] kansa¹ sellaisen sopimuksen, että hän rakentaa Karkkuun kirkon, jos saa sen kirkollisen väkee ittellensä. Mutta hän ei saa mitää palkkaa, jos karkkulaiset saavat tiätää hänen poikansa nimen. Jättiläinen sai kirkon jo melkein valmiiksi, kattoa vaan puuttui. Mutta silloin erään kerran ihmiset² kuulivat jättiläisen akan laulavan pojalleen:

Tuutin, tuutin Tuamopoikaa³.

Killi kirkkoja tekee,

Nalli nauvoja takoo

rahallisesa Raipiosa[!].

⁵ Tuutin, tuutin Tuamopoikaa.

Joka⁴ mun poikani nimen tiätää⁵:

ei Killi kirkkoo saa

eikä Nalli nauvoja tavo.

Seuraavana päivänä Karkkulaiset menivät kirkolle, ku jättiläinen juuri oli kirkon harjalla ja huusivat jättiläisen pojaan nimee. Silloin jättiläinen suuntuneena potkas toisen päädyn pois kirkosta ja meni tiälensä. Karkkulaisten täyty tehdä toinen pääty sitte puusta.

135. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

137. ¹ kaus[s]a : k. — ² *erään kerran* ihmiset : e.k.i. — ³ Tu[o]mopoikaa : Tuamopoikaa. — ⁴ kk:ssa pieni alkukirjain. — ⁵ ti[e]tää : tiätää.

138. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 189.* —12.
Heinijärvi. Eliina Rappi, 65 v.
Killi kirkkoja tekee,
Nalli nauvoja takoo
Rahaisessa raisosa,
Nalli poika porstuoita.

139. *Ikaalinen. SMMY: Reinholdin kok. 101 XIII.*

En gammal legend hördes så här:

Killi kirkkoa tekee
Nalli nauvoja takoo,
Killin poika kirjoittaa.
Pois killi kirkon päältä,
5 Ilman kuuta auringota
Maasta palka maksetaan.

(Denna strofphen¹ tillade Toivonen)

- 139 a. *Ylöjärvi. Pohjankuervo T, n. 352.* — ³⁰/₇ 31.

Kirkonkylä. Eeva Saarinen, 95 v.
Mp. Kunnalliskodissa.

Ennen kun Pirkkalan kirkkoa tehtiin, niin sanottiin että sitä teki hiilen joukko. Ne olivat nimeltään Killi ja Nalli, joten sanottiin:

Killi kirkkoa tekee,
Nalli nauvoja takoo.

140. *Länsi-Suomi. Rytönen Antti, n. 1798.* —96.
Eräs kulkija.

Aa lulla, pienen kullan!
Killi kirkon tekee,
Nalli nauvoja takoo
Rahallises Roissiossa¹.

139 a. ¹ = hiiden.

140. ¹ Kun tehtiin Roission kirkkoa Turun luona. [Pitää tietysti olla: luona.]

141. *Satakunta. Suomi 1847 siv. 52*
Bidrag till Finlands kändedom
i ethnographiskt hänseende af
Anders Warelius.

Esto memor patriae, quae te genuitque tulitque.

Om Karkku kyrka säges att ðen rese vid namn *Killi* med sin hustru *Nalli*, som bodde i Pirunvuori, ett berg med djupa grottor, $\frac{1}{4}$ mil ifrån kyrkan, byggde den med vilkor, att han för besväret skulle få så mycket människor som kyrkan inrymde, dock lofvade han, om man gissade hans namn, gå af för intet. Undertiden hände sig, att en herde hörde barnpiggen, som i berget söfde *Killis* barn, sjunga:

Killi kirkkoo tekepi,
Nalli nauvoja takopi,
Lalli lasta liikuttapi
(Killi gör kyrka,
Nalli smider spik,
Lalli vaggas barnet.)

På detta sätt blef namnhemligheten känd; och, när fråga blef om entreprenrens lön, upprepade man:

Killi kirkkoo tekcepi etc.
hvarpå Killi förbittrad sparkade ned kyrkans vestra gafvel.

Klaus Kurki.

142. *Länsi-Suomi. Niemi A. R, n. 5.* —90.

Klaus Kurki.

Oli yks niin mainio miäs. Hän kävi usiammat valtakunnat eikä kukka voittanu hänt, Ruatin kuningas kuttu hänen tykönsä. Kuningas pani myös kuttumuksen Kurjen perään.

Kurki pyysi salaa nährä lukunlävestä ja näki 7 päättä ja yhren miähen. Kurki valmistti ittes toisella taval ja otti Herran ehtoollisen. Sit hän meni miakaluaneeseen ja löi jalkaas laattiaan. Sen miakan kuu kelähti hänt vasta hän otti ja meni yhte luatto. Kumpiki meni eri paatil. Sitteku he pääsit luaro rantaan potkas Kurki paattis merelle. Voittamaton sano: »mitäs sitä potkasit. »Emme sunkas me molemat paatti tarvit» sano Kurki. Sit ko he oliva mitanneet plassit, sano voittamaton: »Kumpis ensin koitta?» »Koit sinä vaan» sano Kurki. Se löi sit ja Kurki hyppäs takaperin. Voittamaton sano: »Sinä hyppäsit niin kuin kurki.» »Kurki minun nimenikki on.» Kurki löi halki tavallas Voittamattoman. Orava läksi sisältä ja Kurki huusi:

»Auta orava!»

Orava vastas: »ei aut auttama, leipä eresä, leipä takana, pyhä leipä poltta.»

Ruatin kunongas anno Kurjelle kolme kartanoo Suamesa: Köyliön, Anolan ja Laukon Vesilahresa.

Oi, oi, oravainen.

143. *Luvia. Kiikonen Anni s. 41. —95.*

Luvian luodot. Emäntä Vesterlund-Maanpää, 45 v.

Oi, oi, oravainen,
Kiidä, kiidä, kinnahainen!
Neula löysi löydyn,
Sai, sai saalihin!

Pirun valitus.

144. *Satakunta. Suomi II₂ s. 136* *Skogman. Kert. matk. Satak.*

Piruvuorella, Teiskon kappelissa Näsijärven rannalla, oli piru hakannut itselleen 20 syltä pitkän ja 3—4 syltä leveän tien, joka vieläkin kutsutaan pirun tieksi. Ihmeellistä on ettei sillä radalla kasva pienintäkään puuta, vaikka molemmin puolin on vahvaa metsää. — Neivuorella samassa kappelissa huuteli piru kerran jouluaattona, kun Mustaniemen isäntä meni kylpöön:

Voi mua poloista poikaa!
Mustaniemi kylpöön menee;
Joulusika teurastettu,
Joulupäreet katossa,
5 Joulupahnat lattialla
Nauriit viidessä kopassa,
Lahti kuudessa ammeessa,
Valmiina jouluksi kaikki.

Siikaisten asutuksesta.

144 a. *Siikainen. Killinen, K. Kiinteitä muinaisjäännöksiä Ulvilan kihlakunnassa 1878.*

Siikaisten pitäjän synnystä ja asutuksesta on pitkä runo, joka yleensä siellä on kansan muistossa. Runon alkuperäiseksi tekijäksi arvellaan erästä Isak Emanuel Sallgén -nimistä laivuria (synt. 1814), joka kesät kuljetti laivaa Udestakaupungista, talvet oleskeli syntymäkylässään Otamolla, Salon talossa, josta sekä Sallgén että Salonius nimiä on sepitetty. Hän kuoli naimatonna tapaturmasta. Runo, joka siis itsestään ei ole vanha, perustuu vanhoihin kansantaruihin; säkeitä siinä tapaa Korhosen runoista. Runomitta, paikoin varsinkin, on aivan virheellinen, mutta virheellisimmät paikat ovat luultavasti siten syntyneet, että muut ovat lisäilleet alkuteokseen säkeitä, varsinkin runon loppupuolella. Runo kuuluu näin:

— — — — —
 Mist' on alkuasukajamet,
 Mist' on suku Sorkkalaisten,
 Mistä Siikasten sikiöt?
 Mist' on alku Anttilalle,
 5 Mistä Mattilan talolle.

— — — — —
 Näinpä kasvoi kansakunnat,
 Kyläkunnat kokoontuivat;
 Kutsuttihin Siikasiksi,
 Kun oli sikiöt Siikajoelta.
 10 Siikasist' on siemen tullut
 Levennyynnä Leväsjolle¹
 Sama suku Saarikoskeen¹
 Petkeleehen² pemahtanut
 Toiset Kivijärvellekin²
 15 Pyntäsihin² pyrähtänyt
 Samminmajan saataville
 Leppäjärvelle² leveni.
 Jopa joukko jumalisia,
 Otamolle² oivallisia
 20 Siirsi isän siunauksella
 Alkoi työnsä auttavasti
 Asni talon taitavasti.

Tee kirkko Karsattiin.

145. *Pori. Kaukamaa L. n. 6.*
 —¹⁷/₈ 29.

Kustaa Tirri, 76 v.

Hiidenkallion kohdalla oli määrä
 tehdä kirkko, mutta hiidet suuttuneina
 päättivät sen estää sanoen:

»Tehkää kirkko Karsattii,
 Karsatissa kirkko kaunis o¹.»

ja heittivät Ripovuoresta suuren kal-
 liolohkareen, josta syntyi Hiidenkallio
 Paskantöyrylle. Kallio meni kuiten-
 kin kirkon paikan yli ja hiidet sanoi-
 vat että se oli letto, letto = köykänen.

Sitten pantiin oppimattomat här-
 rääät kiven etteen ja ne vetivät sen²
 Huittisten kirkon nyk. paikalle, johon
 sitten rakennettiin kirkko. Paikan
 nimi on Karsatti.

146. *Satakunta. Suomi 1847 siv. 52.*

— — — — —
 Om Tyrvää (Sv. Tyrvis) kyrkan
 (byggd mot slutet af katolska tiden)
 säges att den är ett verk af *Munkit* ja
Nunnat.

— — — — —
 Man ville enligt sägen, först bygga
 kyrkan i *Karhiniemi* (den äldsta by i
 socknen), men allt hvad man arbetat
 om dagen, blef nedrifvet om natten.
 Slutligen hörde man en röst:

Tee kirkko Karsattiin,
 Karsatissa kirkko kaunis on.
 (Gör kyrka i Karsatti
 i Karsatti är kyrkan vacker.)

Och man började bygga i Karsatti.

Tänäpäni maltaani jauhetaan.

147. *Oripää. Tallgren n. 51. —13.*

M.p. Maariassa. Fiina Virtanen.

Tänäpäni maltaani jauhetaan,
 huomana häisäni pauhataan;
 eikä minun nimestäni kukaan
 tierä,
 nimeni on Tittilän Tuura.

144 a. ¹ S.o. Kirriläiset rupesivat kutsumaan Joenniemiä asuvaisia Sorkko-
 laisiksi[1]. — ² Kyliä Siikaisissa.

145. ¹ o[n] : o. — ² sen *Huttisten* kirkon : s.H.k.

148. *Hämckenkyrö. Nyberg Vivi, n.*
a) 15 —12.

Hertuala. Gustaava Pihlaja, 74 v.
— — — — — Yks kerta sitte
kuninkaan poika oli menny mettään
kävelemään niin se näki ku pieni ruma
äijä kiersi kataja puuskaa ja laulo:

»Tänäpä¹nä maltaan¹ jauhetaan
huomenna häissäni pauhataan.²
Neito istuu ja itkee,
eikä tierä minulle nimee.

⁵ Nimeni on Tittilän Turre³,
nimeni on Tittilän Turre.»

149. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 10.*
—31.

Juhtimäki. Iisakki Harju, n. 78 v.
synt. Merikarvialla.

Eräs noita oli kosinut muuatta
tyttöä ilmaisematta hänelle nimeään,
vaikka tyttö oli tahtonut sitä tietää.
Kun noita sitten lauloi katajapuskaa
kiertäessään:

»Tänäpä¹nä maltaan¹ jauhetaan,
huomenna häissäni lauletaan!
Tyttö itkee ja suree
eikä tiedä nimeäni
ja minä olen Tittilän Tuure»,
kuuli tyttö hänen laulunsa ja sai siitä
kuulla kosijan nimen. Kuultuaan, että
häntä oli noita kosinut, purki
tyttö kihlauksen.

Vieri, kieri kakkarani.

150. *Tyrväää. Ax M, n. 25. —88.*

Värjärin vaimo M. K. Ax. Kuullut
Tyrvällä.

Kaksi sisarusta.

»Nyt saat sinä lähteä ulos maail-
malle; enempää en jaksa mokomaa
ruojaa elättääkään.»

Siittä nuorempi tytär rupesi kovasti
itkemään ja leipo niistä kyynelistään
leivän, viskasi sen edelleen pyörimään
ja sanoi:

Vieri¹, kieri, kakkarani,
Kyynel' leipä leipomani
Kultamaihin kulkemaan.
Minne vierit, kunne kierit,
Polkuas käyn polkemaan.

Vitsari ja Kööpeli.

151. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 29.*
—31.

Juhtimäki. Eeva ja Iisakki Harju.
Jälkimäinen n. 80-vuotias.

Vitsari ja Kööpeli.

Kaksi pirua, Vitsari ja Kööpeli, kä-
vivät kerran maailman lapsia katso-
massa. Erään miehen hevonen uupui
suohon. Silloin tämä mies sanoi: »nyt
hänen (= sen) piru vei.» Piru kuli sen
ja sanoi, ettei hänen ollut syytä tähän
tapaukseen enempää kuin vastasynty-
neen lapsen.

Kööpeli kertoi, että eräs noita-akka
oli syyttänyt häntä niinkään syy-
tönnä. Noita-akka oli nimittäin lau-
sunut sanat, joita Kööpeli ei kyllä kaik-
kia kuullut eikä muistanutkaan, mutta
osan hän muisti ja se kuului:

»Pidä paula palmikoita,

148. ¹ maltani : maltaan. — ² pauh[e]taan : paubataan : — ³ |t|urre : Turre. —
⁴ se|meni] : s.

150. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

kestä köysi kolmisäinen!
Älä päästä pirua pintehestä
kahden kallion välistä.»

Pirut menivät sitten Rautavan pa-
jaan pyytämään yösjaa pajan ahjoon.

Seppä ojensi pyssynpiipun ja käski
pirujen »konttia» sen läpi. Pirut meni-
vät pyssyn piippuun, mutta silloin
seppä laukaisi sen. »Tubat tulim-
maista sun pajaasi» huusivat pirut il-
mas' mennessään.

II. LYRILLISIÄ RUNOJA.

LAULU.

Jos ma laululle rupean.

152. *Kankaanpää. Laiho n. 302.*
—90.

Santra Hakkuri, 21 v.

[Kirjallista vaikutusta, nähtävästi
Kantelettaresta.]

Jos ma laululle rupean,
Laulan pihlajan pihalle,
Tammen kesku-tanhuulle,
Tammeen tasaset oksat,
5 Joka oksalle omenan,
Omenalle kultapyörän,
Kultapyörälle käkisen.
Kun käki kukahtelevi,
Kulta suusta kuohahtavi.
10 Vaski leuvoilta valuvi
Kultasehen kuppisehen,
Vaskisehen vakkasehen.

Jos ma laulaja olisin.

153. *Tyrvää. Kullaa n. 17. —¹⁰/₁ 03.*
Tapiola.

[Vanhan runon vaikutusta.]

Jos minä laulja olisin,
Niin kullalleni minä laulaisin,

Laulaisin laulut laveat.
Narraisin, jos taitaisin,
5 Narraisin neidot komeat,
Laulaisin tytöt nichelään,
Akat saunaan saapumaan,
Miniät tupaan tulemaan.
Laulaisin ryssät rymäkkään,
10 Virom[!] lapset viidaktoon,
Lappalaiset lampiloihin,
Noidat noroihin syvilihin.

Kauan laulaa pitää.

154. *Mouhijärvi. Rauvola n. 5. —91.*
Kirkonkylä. Susanna Eronen, 60 v.
Kuullut Akatta Reposelta.

Lauloo pitee.

Kauon lauloo pitee
Kuin on kiele kaikomassa.
Kyllen sillon vaiten¹ olla
Kuin on kiele kylmennynnä,
5 Silmä kylmä, katse² jäykkä,
Käsi, sormet, jäykennynnä.
Tuol on Tuonelan tuvilla
Paljon tietoa tilillä,
Paljon seppoja selolla,
10 Mont on kielen keittäjätä,
Monta soiton soittajata³.
Eipä silloin laulu luista,

154. ¹ vaten : vaiten. — ² kk:ssa iso alkukirjain. — ³ sottajata : soittajata.

Eikä kiel^e laului muista
 Kuin on kieli kankistunut
 15 Tuonen poikien piöissa,
 Noissa⁴ hornan juominkeissa,
 Siis nyt² laula, leito kiele,
 Soita, soita, suu sorea,
 Niinkauvan kuin saa^t ¹elloilla,
 20 Laulaa ihmisten oloilla,
 Kaiken kansan kuuluvilla!

Minä laulan laukun suita.

155. *Sahalahti. Järvinen n. 20**. —52.
 Pakkalan kylä.
 Minä laulan laukun suita,
 Vesilikoja veteliä,
 Joen suita ja järven päitä,
 Pitkin särjen selkäluita.
 5 Laulaisimpa, taitaisimpa,
 Jos noi vuoret voiksi tulis',
 Väärät koivut makkaroiksi,
 Pienet oksat tupakiksi,
 Suuret oksat lukkariksi.

ERILAISIA TUNNELMIA.

Ei tiedä emo poloinen.

156. *Tyrvää. Kullaa n. 8.* —¹²/₁03.

Tapiola. Eevastiina Haavisto, 63 v.

Lastenlaulu.

Tuki nuoresta tulevi,
 Vara vastakasvavasta.
 En tiedä, emo poloinen,
 En katala kasvattaja,
 5 Mitä miksikin imetän,
 Kuta kuksi kostuttelen.
 Inetänpö itukukseni,
 Vaalin lasta vaivakseni,
 Vaiko iloksi ihmisten,
 10 Kunniaksi koko kansan,
 Maineheksi maan lavean,
 Sotaurooksi sorjaksi,
 Vaiko neitseitten riemuksi,
 Ilman impyisten iloksi?

Eipä tunne poloinen piika.

157. *Satakunta? Paavo-Kallio n. 2.*
 —91.

Ei tuota tunne poloinen piika,
 Millinen minulla mieli,
 Hänen kultakuormastansa,
 Hänen vatsan vaivoistansa.
 (Kuuluisi ehkä jo runojen ryhmään.)

Ei ole isää, ei ole äitiä.

158. *Honkajoki. Hirsikoski Anna.*
 n. 57. —²³/₃ 24.

Näinpä se lauleli Viipurin likka
 tuohitaakkoja tehdessään!
 Ei ole isää, ei ole äitiä,
 kuka taakan selkään nostas.

Isännälle ilkiälle . . .

159. *Eurajoki. Mäkelä n. 132.* —29.

I. Isaksson.

³ |I|oissa : Noissa.

[Uudenaikaisesta asustaan huolimatta mukaan olettu.]

Isännällen ilkiällen
tarvittis mun laulella,
kun sai koko pitkän talven
köyhyyressä palvella.

Kuin mie kasvannen isoksi.

160. Rauma. Rauvola n. 9. —91.

Johan Chandelin, 29 v.

Lasten lauluja.

Kuulin mie kotoa laulun,
Lauloi armas äitiseni;
Kuulin mie pelolta laulun,
Lauloi hyvä isäsenni;
5 Kuulin mie kujalta laulun,
Lauloi siiro siskoseni;
Kuulin mie salolta laulun,
Lauloi veilo veikkoseni.
Mitä tekee äiti mullen?
10 Hän mull laittaa mekkoani.
Mitä mulle t'isä laittaa?
Laittaa ruan makeaisen.
Mitä mulle sisko antaa?
Antaa korut monellaiset.
15 Mitä mulle veikko antaa?
Antaa ammutun oravan.
Mitä minä äitilleni?
Vaatetan mie äitiäni,
Kuin mie kasvanneen isoksi.
20 Mitä annan isälleni?
Elätän mie isääni,
Kuin mie kasvanneen isoksi.
Mitä annan siskolleni?
Sulhon laitau siskolleni,
25 Kuin mie kasvanneen isoksi.
Mitä annan veiolleni?

Morsion mie veiolleni,
Kuin mie kasvanneen isoksi.

Mil mie vaatetan äitiäni?
30 Aivan sulal silkkisellä.
Mill mie isäni elätän?
Aivan hienoll vehnasellä[!].
Mistä sulhon siskolleni?
Hienoimmista herrasista,
35 Mistä morsion veiolleni?
Herras miehen mamselleista.
Hyvä, jos kasvaan isommaksi,
Hyv itselle, hyv äidille,
Hyv isälle, hyv siskolle,
40 Hyvä viellä veiollein.

Luulin aina annettavan.

161. Mouhijärvi. Järvinen, n. 34. —53.

Isäntä emäntinensä,
Istuit kaksin pöydän päässä¹,
Söivät voita pöydän päässä.
Minä istun kiukahalla,
5 Säästin leipäni palasia;
Luulin aina annettavan,
Kaksin käsin kannettavan;
Mutt' ei oo aina antamista,
Kaksin käsin kantamista.

Miniän kohtalo.

162. Tyrvää. Kullaa n. 92. —^{18/1}03.
Tapiola. Oskar Haavisto, 16 v.
Kuullut isältään.

Valkea on kosken vahti,
Valkeampi neidon elo,
Pimiä syksyinen päivä,
Pimiämpi miniän elo.

161. ¹ päässä, äi : p.

- 5 Työt on paljon tehtävänä,
 Viljat kaikki käytettävänä,
 Vajat siivoeltavana,
 Lapsi lauma kaittavana.
 Valkea on kosken vahti,
 10 Valkeampi neidon elo,
 Pimiä syksyinen päivä,
 Pimiämpi miniän elo.
163. *Alastaro. Vihervaara. n. 1985.*
 —11.
 [Lyyrillistä.]
 Niin on tyttö taalosa,
 kun on marja mättähäällä,
 niin on miniä miäheläsä,
 kun on koira kahlehiisa.

Naidahan kylän neidot.

164. *Parkano? Alanen Viljo, n. —30.*
 Jalasjärvi, Koskuen kylä. Kaappo
 Räisä. Syntynyt v. 1866 Parkanon Mus-
 tajärvellä.
Vanhanpiian laulu:
 Naidahan kylän neidot,
 Naidahan neidot naapurista,
 Minua ei milloinkana,
 Kurjaa ei kulloinkana.
 5 Käyvätkymmenet kysyjät,
 Viidet, kuudet pitkävirsut
 Kotiani kiertelevät,
 Kartanota kaartelevat.
 Tupa on täynnä tuppisuita,
 10 Pöytä pönkkinä mahoja
 Jakkuni on täynnä jarkiloita¹,
 Laattia latoneniä²
 (ei muistanut enempää.)

164. ¹ Jarlikka kertojan arvelun mukaan = täi. — ² Latonenä kertojan arvelun mukaan = russakka, torakka.

166. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

167. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² kk:ssa iso alkukirjain. — ³ rensselis[s]jä : r.

Naijan runo.

165. *Tampereen seudut. Cheilan, Lönnrotin kok. Q 20. Ennen vuotta 1831.*

Runo on julkaistu SKVR IX n. 70, joten sitä ei ole tähän painatettu, vaikka se kuuluu lähinnä Satak. alueelle.

Ks. n:o 74 alahuom. 1.

- 165 a. *Tamp. seud. Mehiläinen. Maaliskuu 1836.*

Ks. edell. n:oon liittyvää selit.

Onkos teillä niin kuin meillä?

166. *Tyrvää. Ahlstedt n. 27. —03.*

Peukalomäki. Anna Nyman, 75 v.

Tuutulaulu.

Onkos teillä ninkou¹ meillä?
 Meill on ninkon herroillakin,
 Heh, heh, herroillakin,
 Kahvipannu pöyöän päässä.

167. *Tyrvää. Pakula V. V., n. 92.*
 —²⁷/₃ 12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v. Kuulut Miina Jakkiselta, kotoisin Ruoksamosta.

Onkos teillä niinku meillä?
 Meill¹ on niinku herroillaki,
 heh, heh herroillaki:
 viinapullo² on rensselisä³
 5 ja karhunnahka on portin päällä
 ja pop. pop, portin päällä.

168. *Kankaanpää. Salokangas n. 54.*
—10.

Kansanlaulu.

Onkos teillä, niinkuin meillä,
niinkuin me-e-eillä
Musta kissa muurim päällä,
muurim pä-ä-äällä?

169. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 22.*
—31.

Luhalahti. Taavetti Hällström, n.
65 v. Kertoja kuullut runon Kivi-
mäen torpan vaarilta Saarijärvellä
n. 40 vuotta sitten.

Ei tässä surulla syödä
eikä elellä huolen kanssa,
täss' on soitot seinillämme
porokellot portin päällä,
5 rämpäkellot rästähillä,
tanner täynnä tanssijoita,
keskupiha keikkujoita,
kun voita on viisi leiviskäistä
ja seitsemän sianlihaa.

170. *Vesil. Hels. Suom. Normaalilyl.*
konv.: Lindroos n. 11.* —92.
Järvenranta. Kustaa Kalpela.

Onkos teillä?

Onkos teillä ninkun meillä
karhun nahka portin päällä?
Meill' on yhtä, meill' on toista,
meill' on vekkulin varikoista.
5 Onkos teillä ninkun meillä

porokello portin päällä?
Onkos teillä ninkun meillä
olttä ja viinaa rensselissä?
Korkia on toi kommon porsi
10 vahteriainen viirin varsi.

Suurus suustani putosi.

171. *Ruor. Paldani n. 17*.* —52.

Suurus suustani putosi,
Hyvä leipä lenvoistani,
Jo on suossa suurus jauhot,
Leipä männymyssä mäellä.

Juomalauluja.

172. *Tyrvää. Ahlstedt n. 45.* —²⁸/₁₂03.

Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 70 v.

Palkka on maksettava.

Laulaisin ja taidaisin,
Jos palkkanä maksetaisiin;
Enkä mä tyyris olisi
Ko mä viinaryypyn saisin.
5 Enkä mä yhdestä kostusikkan,
Tarttisä minä kaksi,
Eihän sekän olisi mulle
Yhtään hullummaaksi.
Tarttisä minä kolmannenki,
10 Jospa vaan minä saisin,
Sittempä minä vasta talon tyttöjä
naisin.

III. MÄÄRÄTYISSÄ TILOISSA LAULETTUJA RUNOJA.

HÄÄLAULUJA.

Hyvä kaase, kaunis kaase.

173. *Harjavalla. Ruusunen n. 196.*
—03.

Sopivasta piilopaikasta siis krykyn-
tuja katselee ja kun hän huomaa kaa-
sen häärivän saunanlämmitys puu-
hassa koettaa hän lähestyä salavihi-
kaa ja pyyhkäistä kaasen kasvoihin
nokea kädessään olevasta noetusta
vanttuusta tai muusta rievusta. Jos
hän saa kaasen petetyksi niin on se
merkinä että morsian ei ole puhdas
toisista miehistä, tai miehistä yleiseen,
sillä ei yleensä katsota miestä ennen
vihkimistä oikeutetuksi sekaantu-
maan tulevaan vaimoonsa. Kaase siis
nyt koettaa parhaansa mukaan suo-
jella morsiamen mainetta ja oman
sukupuolensa kunniaa, mutta jos hän
petetään, niinkuin kekseliäätkin van-
hatpojat usein tekevätkin, niin alenee
kaasen arvo suuren asteen ja häntä
häiden aikana sanovatkin kuokkarit
eli kuokkavieraat, joiden johtajana
tuo krykynluoja on, olkoon sitte kut-
suvieras tai kutsumaton, pilkkani-
mellä:

Hyvä kaase,
Kaunis kaase,
Nokinokka kaase.»

Kun kaase on saanut saunan uuniin
tulen, menee hän sisään milä kiireim-
min ja ottaa hyvää päivää sanomatta

ämpärin tuvasta, menee kaivolle ja
ottaa sieltä vettä ämpäriin ja kun mor-
sianta sitte huudetaan kyökkiin saa
hän asiaa tietämättömänä tullen koko
ämpärillisen vettä päähänsä ja pääl-
lensä ja kaase, joka on kaatajana sanoo

Nim puhrasta ko tua vesi
Nin non tua nuari morseinkin.

Leski ihmisiä, joitten häitä vietetään
ei ollenkaan käsitellä tällä tavalla eikä
krykynluojakaan kaasea maalaa.

Härän tappo.

174. *Pomarkku. Lindgren n. 241.*
—²⁹/₁₁ 92.

Uusikylä. Heikki Kankasmaa, n.
79 v.

[Alkuaan häissä¹ laulettu.]

Tapoin härjän taitavasti,
Härjän suuren surmasiin,
Lahdiksi laitiin jouluksi²,
Paistiksi parhaan juhlan.
5 Kiilo sai sen korvat,
Karralle annoin karvat,
Soinille sorkat,
Sipilälle silmät,
Kalliolle pääkallon²,
10 Lintulalle liha liuskan,
Lukkarille luut,
Papille paskat;
Lonkon säästin loppiaseks,
Sorkka parin laskiaiseks,

174. ¹ Ks. Niemi — Sabaliauskas: »Lietuviu daimos ir giesmės šiaurrytinėje
Lietuvoje.» — ² kk:ssa iso alkukirjain.

- 15 Pään panin pääsiäseks²,
Maksan Maariaksi;
Hiukan jäi viellä helluntaiksi².

Lähteä minun pitääpi.

175. *Länsi-Suomi. Kotiseutu n. 10.*
siv. 163. —12.

Nykyään saa aniharvoin Länsi-Suomessa lauluja kerätessään vanhalla runomitalla seipetettyjä lauluja. Seuraava katkelma on kuitenkin vanhaa runomittaa:

Morsian itki vuoteellansa.

Orja viime viikollansa:

Lähteä minun pitääpi

Tavan tietysti talosta,

5 Tavan tietämättömähän.

Ylläoleva katkelma tuntuu sisällykseltään kuuluvan »häävirsiin». — Mainittu katkelma on saatu 72vuotiaalta Antti Vihervaaralta Tammelassa. Hän on sen kuullut pikkupoikana Äidin-äidiltään Humppilassa.

Mistä tunsit tuhma tulla?

176. *Tyvää. Kullaa n. 29. —13/1, 03.*

Tapiola. Kalle Koivuniemi, n. 23 v.
Neitokset laulaavat sulhasistaan seuraavasti:

Mistä tunsit, tuhma, tulla,

Epä kelpo tien osata

Tähän kuuluhun kotihin,

Kauniiseen kartanohon,

5 Jossa koirat haukkui haritteli,

Lehmät ammui ammotteli,

Neiot karkeloissa kahisi.

Jos kynnyks oli hirttä korkeampi,

Kamaa kahta matalampi,

10 Ukset uhkan ulvovaiset,

Saranat vastaan sanovat?

Päänpeittäjäiset.

177. *Pomarkku. Vallinheimon n. 1. —95.*

Kun oikein ollaan innostuneita, ope-
tellaan *sammakon hyppyjä, ryssä y.m.*

Lopuksi ansainnee mainitsemista »pään peittäjäiset». Telturipojat kantavat esiin viina-astian ja tella-flikat tuovat »prikalla» juustoa ja kakkoo. Morsian tarjoo juomaklasissa miehille viinaa, naisille joskus, »franskt viinii». Sillä välin panevat hyväntahtoiset, viinanhaluiset nuorenparin hyväksi rahaa tarjottimelle ja laulaa loilottavat:

»tällä haavaa, tällä haavaa,

tällä haavaa saadaan juustoa ja

kakkoo,

tällä haavaa, tällä haavaa pan-

naan musta myssy pää-

päähän

»(morsian joutuu vaimoksi). Ikävä kyllä, ei ole vielä hetikään loppunut tämä runollinen viinannmyyntitapa.

- 177 a. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 86. —30.

Ison-Salon isännältä, n. 50 v.

[Uudesta asustaan huolimatta otettu.]

Päänpeittäjäisissä laulettu laulu.

Muistakaa se vaan

ett kaikill annetaan,

jok ei ryyppää paloviinaa

hän ei saa.

VUOTUISTEN JUHLAPÄIVIEN VIETTOON LIITTYVIÄ RUNOJA.

Tuomaan runo.

- 178.** *Eura. Hägrinen, n. 40. —¹⁴/₁₂14*
Amanda Aaltonen, n. 50 v. M.p.
Piikkiössä.
Tule meille, Tuomas kulta,
tuoppa joulu tullesas,
sian kinkku seljäsäs,
oluttynnöri olalla,
5 nisukakku kainalossa,
viinaputteli povessa!
- 179.** *Oripää. Vihervaara n. 3205 a.*
—11.
Oripään kylä. Juha Marttila, 70 v.
Tuomaan päivänä laulettiin:
Tule meille, Tuomas kulta,
Tua joulu tullesas,
Viinapottu povesas,
Ja nisulimppu käresäs!
- 180.** *Oripää. Vihervaara n. 3205 b.*
—11.
Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.
Tule meille, Tuomas kulta,
Tua joulu tullesas;
Olvitynnäri olallas,
Lihakontti kainalosa!
5 Kylläs mejän portin tiärät:
Tervaristi, rautarenkas,
Harmaa koira portin päällä
Purree sallaa, jos hän saa.
- 181.** *Loimaa. Vihervaara n. 4463.*
—13.
Tule meille Tuomas kulta
Tua joulu tullesas,
Olkikimppu olalla,
Pikari pivosa,
5 Poteli povesa,
Juustokakku kainalosa.
Kylläs meidän portin tiärät:
Tervaristi, rautarenkas
Pukinsarvista säränät.
- 182.** *Alastaro. Vihervaara n. 3276.*
—11.
Hennijoki. Juha Rosten, 66 v.
Tule meille, Tuomas kulta:
Tua joulu tullesas,
Viinaplasku plakkarisas,
Oluttynnyri olkapäillä!
- 183.** *Alastaro. Vihervaara, n. 3277.*
—11.
Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.
Tule meille, Tuomas kulta,
Tua joulu tullesas,
Nisokakko kainalosas,
Viinapikari pivosas!
- 184.** *Alastaro. Vihervaara, n. 3267.*
—11.
Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.
Tuomas kulta, tule tänne,
Tua joulu tullesas,
Oluttynnyri olallas,
Viinalekkeri seljäsäs,

5 Juustokakko kainalosas!
— En minä uskalla teille tulla,
Teillä on vihasia koiria.
— Kyllä minä koirani kohta panen,
Penikkani penkin alle.

185. *Alastaro. Viherraara, n. 3208.*
—11.

Sikilä, Eräs 40-vuotias vaimo.
Kuullut Oripään Tanskilassa.

Tule meille, Tuomas kulta,
Tua joulu tullesas,
Liha, voi helmasas,
Juustokakku povesas,
5 Olkikimppu seljäsäs,
Joulutyynyri jollellans!
Mistäs meiän portin tiärät?
Tervaristi, rautarenkas,
Avvaa siittä vaan!

186. *Punkalaidun. Mäkitalo n. 244*
a. —11.

Olutta valmistettiin myöskin jo aikaisin syksyllä.

Tuomas tulla tohisee,
Olut kuurnassa kohisee.

[Jatk. ks. Loitsuja, olu-pano].

187. *Ruovesi. Marjanen n. 10*.¹—13.*
E. Marjanen, 45 v.

Sanat joulua odottaessa.

Tule meille Tuomas kulta
Tuappa joulu tullessasi,
Kehu kekri, jouvu joulu,

Jopa pääse pääsiäinen,
5 Kyll on kystä aitassamme,
Paljo pantuna eloa:
Sirkan reisi, paarman jalka
Sammakon peräpakara.

188. *Satak. Viherraara n. 3285.—11.*
Virtsanoja. Majastiina Pellonperä,
81 v.

Tule meille, Tuomas kulta,
Tua joulu tullesas!
Kylläs meirän portin tunnet:
Haka alla, pyärä päällä,
5 Tervatikku pyärän päällä,
Harmaa koira portin piäles haukkuu.

Tule joulu koskas joulut.

189. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi,*
n. 199. —12.

Heinijärvi. Loviisa Haуска, 77 v.

Tule joulu koskas joulut,
kyllä aitassa tomeroo:
sirkar_reilet, parmam pyrstöt,
sisäliskon silmäpuali.

Joulu tulee jonkkis, konkkis.

190. *Pori. Tuomi n. 117. —91.*
Fanny Ekqvist, 16 v. Kuullut Räättäli Halmiselta.

Joulu tulee.

Joulu tulee jonkkerin konkke-
rin

187. ¹ Paitsi tätä ainoata varsinaista Tampereen seuduilta kokoelmiin joutunutta Tuomaan runon toisintoa, joka päällepäätteeksi näyttää kirjasta (Maammekirjasta?) opitulta, huomautettakoon tähän kuuluvista säkeistä seuraavissa nr:ssa: 240, 241, 244, 245, 529, 814, 908, 857—8,976.

- Keskellä kerin nevvaa¹,
 Olki lyhde selläässä,
 Valkosia paitoja kainalossa,
 5 Kryynipuuropata² kelkassa,
 Voipytty kelkassa,
 Lehmällihaar³, lampaallihaar⁴,
 Sijallihaar⁵, kelkassa
 Karhullihaar⁶, sudellihaar,
 10 Ketullihaar, kelkassa.
 Ko joulu se huaneeseen astuu,
 Ni rauha ja ilo lapsille tulee.
191. *Punkalaidun. Moisisio n. 28.*
 —10.

Joulu tulee joukkis konkkis,
 iso kakko kainalossa,
 viinapullo plakkarissa,
 olkilyhde selässä.

192. *Punkalaidun Moisisio n. 27. —10.*
 »Matin Kaisu», n. 80 v.

Joulu tulee joukker koukker,
 minä lekker piikan kanssa;
 joulu tulee, joutaa kyllä,
 kyllä on kystä aitassamme,
 5 sirkau reisi, parman jalka
 hyttysen hyvät munuset.

TAPANIN VIRSI.

193. *Porin puoli? Urhonen n. 10.*
 12¹/₁—20.
 K. Urhonen, 60 v.
Vanha Nuutti laulu.
 Saiskos luvau laulaan tulla
 Kun on meillä Joulu ollu,
 Nuutipäivän kunniaksi.
 Isännän minä ensiu kiitän
 5 Kun on suojan suosta tuonut,
 Tehnyt talon tantereelle.
 Emännän minä sitte kiitän
 Kun on olutta ohrista tehnyt,
 Makovettä maltahista.
 10 Yks tie meni uuteen tupaan,
 Toinen meni uuteen kotoon,
 Kolmas keikkuu kellariin,
 Neljäs läikkyä lähtehelle,
 Kippuras on kissan häntä,

- 15 Koppuras on koiran häntä,
 Solmussa sian saparo,
 Kaikilla hyvä olla o.
 Suokoon Jumala tähänkin taloon
 Tyttäriä tylleröitä,
 20 Piikoja paksu lantioita!

194. *Eurajoki. Nurmi F, n. 28.*
 —⁴/₁₀ 10.
 Kuivalahti. S. Wallenius.

Tapanin kysyminen.

Eurajoen Kuivalahden kylässä oli
 20—30 vuotta sitten tapana käydä
 Tapania kysymässä¹. Tapanin päivänä
 kokoontuivat kylän 10—14 vuoden
 ikäiset pojat yhteen ja kävivät läpi ky-
 län kussakin talossa ja pienemmässäkin
 asunnossa. Joukon johtaja kulki edellä
 ja kysyi ovesta: »Onkost Tapan² koton³.»

190. ¹ kerim|mäkk|aa : kerin |mäkk|ee| nevvaa : k.n. — ² - puuropa : - puuropata. — ³ Lehmä|n|lihaar : Lehmä|lihaar. — ⁴ lampa|n|lihaar : lampa|lihaar. — ⁵ Sija|n|lihaar : Sija|lihaar. — ⁶ Karhu|n|lihaar : Karhu|lihaar.

194. ¹ kysymä|sä : kysymä|ssä. — ² Tapan|i| : T. — ³ koton|a| : k. — ⁴ kk:ssa pieni alkukirjain.

Jos vastattiin kieltävästi, menivät kysyjät toisen paikkaan, mutta jos vastattiin myöntävästi, tuli koko joukko sisään. Siellä he lauloivat virsikirjasta: »Nyt lapset pienet laulakaa», j.n.e. Sitten tarjottiin heille »vaarin kaljaa» ja jästileipää, toisinaan myös viinaa. Senjälkeen joukko läksi liikkeelle ja huusi: »Hyvä⁴ Tapani». Ellei ollut hyvin kestitetty, huudettiin »Paha⁴ Tapani», ja joitain tuhmia sanoja vielä lisäksi.

Vielä nykyisin käyvät jotkut lapset yksittäin Tapania kysymässä ja tulee heille antaa jouluvalmisteita. Tapanin kysyminen on tällöin peitettyä kerjäämistä.

195. *Merikarvia. Sortav. sem.: Vieno Kalevala n. 31. —13.*

Kuinka vietettiin joulua Merikarvian pitäjässä 40 vuotta sitten.

Tapaninpäiväamuna oli pihalle kokoontunut suuri joukko tyttöjä ja poikia herättämään, »tapani laululla» talon väkeä. Laulun sisällön mukaan pyysivät he »koussaa» laulustaan, ja heille annettiinkin sahtia tai viinaa, juustoa, limppua y.m. Tapaninlaulaminen on ollut hyvin yleinen tapa, vaikka se nyt on niin unhottunut, että ainoastaan alkupuoli laulusta on säilynyt muistissa. Sen sanat ovat näin:

Nouskaa nyt ylös kävelemään,
Ystäviänne tervehtelemään,
Kuulemaan, kuinka Tapani taitaa laulaa.

Jos te meille koussaa tuotte,

5 Me kiitämme teitä tulevana
vuonna

Hopiolla hohtavalla

Taldrikalla, joka on viinan alla.

Nyt me olemme jo täsäki talos'
Ja olemme virtemme veisanneet
jalost'.

Tämän jälkeen puhuttiin laulussa Stefanuksen kuolemasta. Lähtiessä lauloivat nämät vielä laulun, jossa kiitettiin kestityksestä. Tietysti myöskin mentiin kirkkoon ja iltapäivällä ajettiin hurjasti tapania. Välistä oli yhdessä pihassa 30:kin hevostä yhtäaika. Sattui kyllä niinkin, että moni ajoi kuoliaaksikin itsensä tapanina.

Joulun välipäivinä ei tehty mitään työtä. Uuden vuodenpäivä oli niinkuin tavallinen sunnuntai, samoin loppipiainen, paitsi että parempaa ruokaa silloin laitettiin. Senjälkeen alkoivat »härkäviikot ja reikäivät».

196. *Alastaro. Vihervaara, n. 3232. —11.*

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Tapanin päivänä laulettiin:

Tapanii, Tapanii,

Onkos koussa kotona?

Tapani, Tapani,

Onkos kupisa koussaa?

5 Tapani se kivitettiin,

Kovin päivin kualetettiin.

Kuka tiäs, kuka tiäs

Ei hän maksanu koussaa.

197. *Punkalaidun. Mäkitalo n. 244 c. —11.*

Tapania vietettiin jo paljon iloisemmin. Hevoset valjastettiin¹ ja lähdettiin miehissä Tapaninajoon, ajaen talosta taloon. Jos Tapaninajajille talossa tarittiin olutta tai viinaa, lauloivat nämät n.s. Tapanin laulun, josta yksi osa kuuluu näin:

197. ¹ valjastettiin: valjastettiin.

Tuottois' taitava Tapani
 Ruokkilo Ruojuksen hevosii,
 Konkareita, kenkareita
 Koniloiden kaitsi.

5 Vei hevot lähteeltä juomaan,
 Konilaunan latkimahan,
 Kuopasi koni kaviollansa,
 Kilpisti kerran kiehellänsä.

Tuosta taitava Tapani
 10 Tammansa talliin talutti,
 Osui otsa ortehesen,
 Pää pitkä partehesen.»

198. *Punkalaidun. Mäkitalo n. 244 d. —11.*

Nuuttia¹ vietettiin samoin kuin Tapaniakkin ajaen talosta taloon n.s. »Nuutinajoa». Illalla alkoi kulkea n.s. Tähtipojat, joita väliin oli parikymmentäkin yhdessä joukossa ja jotka² olivat puetut hyvin omituisiin pukuihin. Jonkon tultua taloon kysyi joukon johtaja:

Taittaanko talossa tässä,
 Osataanko asutussa,
 Antaa arvo vierahille,
 Kulkijoille kurkihirttä,
 5 Oltta poikien povehen?»

Jos talossa oltiin suosiollisia, lausuttiin heille vastineeksi:

Terve, terve, Tähtipojat
 Kuulut kulkijat koreat!
 Onhan talossa tässä
 Oltta viljalti varattu

5 Poika portille povehen.

Vähäsen leikittyään³ talon väen kanssa ja saatuaan olutta läksivät

»Tähtipojat» kiertämään⁴ toisia taloja.

Näin oli joulu iloisesti vietetty. Vaikka⁵ kaksi päivää Nuutin jälestä vielä olivatkin pyhän tapaisia »Nuutin nuppi» ja »nupinkuuraus», katsottiin joulun kuitenkin loppuvan Nuuttiin.

199. *Kauvatsa. Setälä E.N. —30.*

Tuomo Siura laulanut n. 1878, silloin n. 60 v.

Knuutipukkien laulu:

Kirjoitettu muistin mukaan 1930¹.

Hyvä merkki miälesäni
 tähän taloon tullesani.
 Musta polku kotoan käy(pi)
 toinen keikku kellari(h)in.

5 kiparas on kriipin häntä
 solmusa sian saparo,
 (punaset isännän posket),
 leviät emännän lauteet.

Isännän mä ensin kiitän,
 10 kuin on suasta suajan tuonu,
 männyn pitkältä mäeltä.
 Emännän mä sitte kiitän,
 kuin on ohrista olutta pannu,
 makuvettä maltahista:

15 Kaunis on isäntä, kaunis on
 emäytä,

Kaunis on lukkari, kaunis on
 pappi,

Kaunis on tyynyri, kaunis on
 tappi.

200. *Kauvatsa. Järvinen n. 32. —53.*

[Sama Reinh. SMMY:n kok. 70—73 s. 41.]

198. ¹ Nuut[ini] : Nuuttia. — ² j[oill]a : jotka. — ³ leikitty[y]än : leikittyään. — ⁴ kie[l]tämään : kiertämään. — ⁵ |v|aikka : Vaikka.

199. ¹ Runon on prof. Setälä hyväntahtoisesti antanut julkaisijan käytettäväksi.

Knuutipukkeja kuljettaessa.

- Isännän mä ensin kiitän,
 Kuin on suosta suojan tehnyt,
 Männyn pitkän mälelle¹ tuonut.
 Emännän mä sitte kiitän
 5 Kuin on ohrist' olua tehnyt,
 Makuvettä maltahista.
 Musta polku kotahan käy,
 Toinen keikuu kellariin
 Kolmas aittaa mälelle¹,
 10 Neljäs tallihiin,
 Viides riidirivihiin.

201. *Kauvatsa. Nyberg M, n. 312. —?*

Vähtärin Gabriel.

- Isännän mä ensin kiitän,
 kuin on suosta suojan tuonut,
 männyn pitkältä mäelt.
 Emännän mä sitten kiitän,
 5 kuin on ohrista olutta tehnyt,
 makuvettä maltahist.

202. *Mouhijärvi. Manner n. 1. —11.*

Kalle Sulanen (Schyländer), n. 74 v.

«Hiiva-Nuutina» oli tapana ajella kuin Tapaninakin, mutta siihen varustauduttiin paljon juhlallisemmin. Joku miehistä puettiin »parooniksi». Hänelle tehtiin oljista takki ja korkea olkilakki. Kasvot peitettiin tuohinaamarilla, jottei kukaan häntä tuntenut. Vyöhön kiinnitettiin runsaasti tiukuja, pitkä puumiekka ja vyön alle pistettiin oljista väännetty pamppu. »Parooni» istutettiin nyt reenperään, heitettiin nurin käännetty turkit niskaan,

joku asettui hänen kuskikseen ja sitten lähdettiin ajamaan talosta taloon, kylästä kylään. Väkeä seurasi »paroonin» mukana mikä hevosella, mikä jalan tai muuten, ja saattojoukko kasvoi talo talolta suuremmaksi. Aina¹ taloon tullessa laulettiin:

»Nuuti tulee nutkuttelee
 kaljatuoppi kainalossa,
 leipäkyrsä peukalossa.»

»Paroonin» kuski kysyi sitten: »Pääseekö² parooni sisään». Kun lupa saatiin oli pirtissä tuossa tuokiassa käymässä huikkea tanssi, jossa »parooni» itse liehui ylinnä. Kaikilla, mutta erittäinkin naisväellä, oli tapana tehdä kiusaa »paroonille». Hän saattoi pian menettää tukon takistaan tai lakistaan ja vieläpä naamaristaankin niiden veitikoiden käsiin. Sitä estääkseen oli »paroonilla» tuo olkkipamppu, joka oli kastettu nesteeseen, minkä laadun selvästi tunsi se, joka sai panupusta hujauksen naamaansa. Kun tanssia oli jonkun aikaa kestänyt ja talon sahtihaarikat useamman kerran tyhjennetty ja viinakulta saanut hyvän verotuksen, lähdettiin toiseen taloon. Ensin kuitenkin kiitettiin isäntä ja emäntä laulaen:

»Isännän mä ensi' kiitän
 jok' on peltansa reirannut³,
 siemenen maahan heittänyt,
 viljasta viinan keittänyt,
 5 ilojuoman valmistanut.
 Emännän mä sitte' kiitän,
 jok' on ohrista olven tehnyt,
 makujuoman maltahista.»

Toisessa talossa uudistui sama peli.

200. ¹ Reinholmilla : mäelle.

202. ¹ A'n'na : Aina. — ² kk:ssa pieni alkukirj. — ³ Säe kuului myös: »jok' on korvesta pellon tehnyt.» Mp. huom.

203. *Lavia. Kallio Saima, n. 31.*—¹⁰/₁ 20.

Niemi. Johannes Kallio, 58 v. Suodenniemiellä oppinut.

Isännän minä ensin kiitän,
frallailaa¹ ja ensin kiitän,
joka on otrat kasvattanut
ja joka on otrat kasvattanut.

5 Emännän minä sitten kiitän,
frallai¹ laa ja sitten kiitän,
joka on otrist olven tehnyt
ja joka on otrist olven tehnyt.»

(Kertoja ei muista tapanilaulua kokonaan.)

204. *Suodenniemi. Hämeenlinnan alkuk. sem. Setälä K, n.45. —23.*

Vilhelmiina Kiili, n. 82 v.

Jos taas pukkia kohdeltiin hyvin, oli seurauksena, että pukki toivotti parhainta onnea ja menestystä koko talolle, sekä sen asukkaille. Muun muassa hän lauloi näin:

»Lehmät maitoa antakoon,
lampaat kaksosia kantakoon!
Kissan häntä olkoon kipurassa,
ja koiran häntä kopurassa!

5 Sian saparo solmussa!»

Laulettuaan, läksi pukki taas seuraavaan taloon. Näin vietettiin tapaninpäiväiltä. Pikkupyhinä käytiin ahkerasti kylässä, ja sielläkös oli jokaisella kertomista Tapanipukista ja muista ajoretkistä.

205. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 14 —12.*

Herttuala. Kustaava Pihlaja, 74 v.

Tapanin laulun katkelma.

Nuuti tulee nulputtelee
sekonen leipä selässä,
kaljakappa kainalossa.

— — — — —
Emännän minä ensin kiitän,
5 joka on olven ohrista tehny,
makujuoman maltahista.
Isännän minä sitte kiitän,
jok' on suosta suojan tehny,
penkit perämaasta.

206. *Hämeenkyrö. Mikkola J. J, n. 6. —87.*

Rikala. Kalle Saari. Kuullut Ylöjärvellä.

[Ks. n:o 221.]

207. *Kankaanpää. Lähteenmäki, n.1. —²⁹/₅ 06.*

Vihtiläjärvi. Alppu Silli, 67 v.

Joulunpyhinä kuljetettiin kertojan unorempana ollessa hänen kotipitäjässään Kankaanpäässä talosta taloon »pahnapoikaa» eli »joulupukkia» (olkiin käärittyä miestä). »Pahnapojan» taloon tullessa syntyi tavallisesti seuraava keskustelu:

Pahnapoika: Hyvää ehtooota! —

Talonväki: Mistä pappa tulee.

— P: Oulusta, enkä tiellä tämmöön joulusta.

T: Mitä asioitette?

— P: Nyt ensin tupakkoo piippuu, että sais huulekki liikkuun.

Hyvän kestityksen jälkeen lauloi »joulupukki» seuraavan kiitoslaulun:

»Minä laulan tähän taloon
Tammen keskelle pihoo,

203. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

Oksat olutta juoksemaan,
 Vesat vierettä valomoon.
 5 Ei ole ohria halla pannu,
 Kapasta tuli kymmenen kannua.
 Emännäm_ä ensin kiitän,
 Joka on ohrista oluen tehny,

10 Isännäm_ä sitten kiitän,
 Joka on suosta suojan tehny,
 Asettanu ankarasti,
 Pannup_ä paikalle hyvälle.»

Huonon kestityksen jälkeen lauloi
 »joulupukki» seuraavan pilkkalaulun:
 »Teelä on ohrat halla pannu,
 Ei kapasta tullu kuin yksi kannu,
 Seki niinku kinnupimee,
 Josta ämmät tulee kiimseen.»

208. *Ikaalinen. Vähätalo n. 1. —11.*

Vähän aikaa talossa oltua lähdettiin taas kulkemaan toista taloa kohti. Kuitenkin ne ennen lähtöänsä lauloivat laulun pirtin oven takana porsuassa. Jos olivat saaneet paljon ilolientä, niin silloin siinä laulussa kiitettiin ja ylistettiin koko talon väkeä. Tämän laulun alku on:

»Isännät mä ensin kiitän,
 joka on aitasta ohrat tuonut,
 emännät mä sitten kiitän,
 joka on ohrista oluen tehnyt,
 makujuoman maltahista»

Jos taas isäntä ei ollut oikein hyvin kestinnyt, juomalla, niin silloin kuului haukkumalaulu, jossa haukuttiin ja moitittiin koko talon väkeä, varsinkin isäntää ja emäntää. Eräskin tämän laulun säe kuuluu:

»Hevoses täitä tippukoon,
 ja lehmäs kuolokoon korsi suuhun»

209. *Ikaalinen. Hämeenlinnan alkuk. sem. Kohonen A, n. 27. —24.*

Tevaniemi. Miina Kuusela.

Tapani pukki kyllä kulki talosta taloon kerjäten sahtia ja viinaa mukana olevaan leiliinsä. Hällä oli vällyt väärin päin päällä, samoin karvalakki päässä. Vihta oli häntänä ja sarvet päässä. Jos hän sai talosta jotain leiliinsä, oli hän hyvillään ja kiitteli oven takana; jos ei saanut, oli hän vihanen. Kiitosta hän lauloi vielä pihassakin seuraavin sanoin:

Isäntää ensin kiitän,
 joka on ohrat aitasta tuonut,
 emäntää sitten kiitän,
 joka on makujuomat maltaista tehnyt.

5 Laulan tähän taloon
 tannmen keskelle pihaa,
 oksat olutta juoksemaan,
 vitsat viinaa tilkumaan.

Kun hän oli laulanut, soitti hän kelloa ja meni.

210. *Ikaalinen. Paldani n. 114. —52.*

Tapanti laulu.

(Tämä on kai ennen runo ollut¹, vaikka sitä runon nuotilla² enää laulettu.)

Tapani se takusta tehty,
 Tapani se talli poika,

210. ¹ runo *ollut* : r.o. — ² nuo[n]illa : nuoilla.

- Ajo hevoset juomaan
Lämpöselle lähtehelle.
- 5 Näki tählen taivaalla,
Pienen pilkan pilven raos'.
Härkä rupesi möyrimään,
Joka oli viis vuotta maas' maan-
nut,
- Liha syöty, luut lusittu,
10 Kesi kengiksi tehty.
Laulanpa ma tähän taloon,
Talliin hyvät hevoset,
Hevosille hyvät varsat;
Laulanpa ma tähän³ taloon.
- 15 Tammen keskelle pihaa,
Oksat olutta juoksemaan,
Vittat viinaa tinkkumaan⁴».
Isäntää mä ensin kiitän,
Jok' on suosta suojan tehnyt,
- 20 Pannut penkit pensahille,
Alentanut ansahille;
Isäntää mä vielä kiitän,
Jok' on ohrat aitasta tuonut;
Emäntää mä sitten kiitän,
- 25 Jok' on ohrist ohuen tehnyt,
Makujuoman maltahista,
Anna toopin totta tehlä,
Viis vanteisen vissist,
Isäntä eles kontillansa,
- 30 Emäntä takana polvillansa,
Tynnyri tyytin lyytin.

211. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 142.*
—31.

Luhalahti. Kalle Sarkola, n. 84 v.
Tapantipukin laulu.

Talossa, jossa tapantipukkia kes-
tittiin, laulettiin:

- Minä laulan Tapanin tähän
taloon.
- Isännän mä ensin kiitän,
jok' on ohrat aitasta tuonut.
Emännän mä sitten kiitän,
5 jok' on ohrista olven tehnyt,
makujuoman maltahista.
Lehmäs sun lypsäköön,
vasikkas' maitoo maistakoon,
hevoses' sun hirnukoon,
10 varsas' sun karjukoon,
ja häntänsä harjalle nostakoon
ettei heitä talliin saatais!

Katkelma:

- »oviseinä orhin luista,
peräseinä peuran luista,
15 sivuseinät sirkan luista,
halkoparret halapajuista»
kuului myös tähän lauluun.
Talossa, jossa ei kestitty, laulettiin:
Isäntä hirteen,
emäntä orteen,
verimen puukko pöytään,
20 lehmäs' verta lypsäköön,
sudet varsas' syököön!

Sipsiössä lisäsi joku vielä edelliseen:

»Haiman valkka potkikoon
Eskelin valakkaa ottikkoon»

kun Eskelillä ei oltu päästy sisään lau-
lamaan. (Tapantipukkia ei joskus
voitu päästää sisään senkään vuoksi,
että lapset pelkäsivät sitä).

212. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 155.*
—31.

Sipsiönkylä. Taavetti Särkikoski,
n. 71 v.

³ tä|ml|än : tähän. — ⁴ tu|kkumaan : tiukkumaan.

Tapantipukin laulu.

Talossa, jossa tapantipukkia kes-
tittiin laulettiin:

Minä laulan Tapanin tähän
taloon:

tammen keskelle pihaa,
oksat olutta juoksemaan,
vitsat viinaa tiukkumaan.

5 Isännän mä ensin kiitän,
jok' on ohrat aitasta tuonut.
Emännän mä sitten kiitän,
jok' on ohrista olven tehnyt,
makujuoman maltahista,
10 tytön takana tynnörit.

Isännän mä vieki kiitän,
jok' on suosta suojan tehnyt,
oviseinän orhin luista,
peräseinän peuran luista,
15 sivuseinän sirkan luista,
pannut penkit pensahiin
ja alentanut ansahiin.

Talossa, missä ei kestitty laulettiin:
koninlapa pöytään
veriveitti pystyyn j.n.e.,

(Yleensä kaikkea onnettomuutta
talolle, kuten lehmät lypsämään verta
ja vasikat kuolemaan. Kertoja ei
muistanut enempää.)

213. *Tottijärvi. Lönnrot, S 154*. En-
nen v. 1829.*

Joulu joukossa tulee pi
tantissa Tapanin päivä.
Tanttai tuo taitava Tapani
puoli yöstä puoli yöhön.
5 Tapanilla tallitrenki
vei hän juomalle hevoisen

kaivolle karikka selän,
läpi säären lähtehelle.

Lähdet läikky, hevonen kuorsu.
10 Mitäs kuorsut korpin ruoka,
hirmut ihmisen hevonen?
Lähdin maahaan rattahista
katsomahan maan vikoja.
Ej ollut maassa maan vikoja
15 eikä vedessä veen vikoja.
Iskin silmäni itähän,
katson päin luoteheseen.
Näin tähden taivahalla¹,
pilkan pilvien ravossa.

20 Menin Ruotuksen tallihin
levittelin verkkalointa.
Menin Ruotuksen tupahan
seisattelin oven suussa,
pysättelin parttein päässä.

25 Vastais Ruotus rualtansa,
timo tiskinsä nojalta:
Pese kättä, käy rualle,
ruoki Ruotuksen hevoista.
En sinä pitkässä ijässä

30 ruoki Ruotuksen hevoista.
kaitse kiivan kankarita.
Sitte mä sen todeksi uskon.
jos tuo härkä mylvineepi,
joka on luina laattialla.

35 liha syöty, luu jätetty,
kesi² kenkinä pidetty.
Sitte mä sen todeksi uskon,
kuin tuo kukko laulaneepi,
joka on paistina vadissa,
40 höyhenillä höyhkenillä,
jäsenillä järkkäneillä,
luitansa lutistelec³

213. ¹ Ollut todennäköisesti ensin *taivahilla*, korjaus päälle, tai päinvastoin. —

² Kirjoitettu ensin [ʃʃitte], korjattu päälle [Kesi] ja vihdoin yläpuolelle *kesi*. — ³ Kirjoit-
tettu ensin *tutisteele*, *t* korjattu *l*:ksi päälle ja yläpuolelle.

Isännän ilolliseksi,
Emännän elolliseksi.

- 45 Sitte mä sen todeks⁴ uskon,
kuin tuo veiten pää vesonne,
jot' on vuosi vuolesskeltu,
kaksi kannettu tupessa.
vesonne kuusi⁵ vesoa,
50 lehti veson seittemänen.
Isäntää mä ensin kiitän,
joka on suosta suojan tehnyt
asettanut ankaralle,
pannut paikalle hyvälle,
55 pannut penkin pensahista.
Emäntää mä sitte kiitän,
joka on ohrista oluen pannut,
maku juoman maltahista.
Olut alla, vaksi päällä,
60 keskellä mesi punainen.
Meneppas[!] kemppi kellarihin
tuoppas olutta tupi täyнен,
anna tuopin totta tehdä,
viisi vantehen vikoja.
65 Olut alla, vaksi päällä,
keskellä mesi punanen.

214. [Tottijärvi.] Borenius (1986) 49*.
—74.

[Porin Kaisa, ks. nr. 18].

»Tapanin virsi».

Tanssas toi taitava Tapani
Pualiyästä pualiyähön.
Tapanill on tallitrenki
Vei hän¹ juamalle hevosta²,
5 Kaivolle karikka seärtä.
Lährel³ läikky, hevonen kuarsu.

Mitäs kuarsut korpim ruaka,
Hirnut Hingistön hevonen?

Sitä on iso joukko sitten välillä
(ennen kun ne kiitokset tulee) kuljet-
tiin Tapanin yänä kylistä kyliin. Yksi
oli pujettu sitten Tapaniks⁴ ja se vei-
sasi sitten se Tapani. Ne veisas oven
takana. Ja sitten sisään laskettiin
niin ne kiitettiin. Vaan kun ei las-
kettu niin laitettiin vaan en minä sitä
muista⁵.

- Isäntää⁶ mä ensin kiitän,
10 Joka on suajan suasta tuanut⁷
Tehny^p penkit pensahista,
Pannu^p paikalle hyvälle.
Emäntää⁶ mä sitte^k kiitän,
Joka on olven ohrista tehnyt⁷,
15 Makujuaman maltahista.

215. Lempäälä. SMMY: Reinholmin
kok. 69 205*.

Tapani.

Man plägade och plägar stundom
ännu Stefaniafton gå omkring och
sjunga:

Isännän —
emännän

osv. kiitosta. Tapani är klädd »olki-
pantikoissa».

216. Sahalahti. Äijälä E, n. 169.
—96.

Isän mä ensin kiitän,
jok' on suosta suojan tehnyt,
pengit pannut pensahista.

⁴ s:n päällä i:n piste, kirjoitusvirje, p.o. todeksi. — ⁵ uu alleviivattu, päälle kirjoitettu seittemänen.

214. ¹ ä alleviiv. — ² vo alleviiv. — ³ r alleviiv. — ⁴ Millä tavoin ei tietänyt sanoa. Ker. muist. — ⁵ Lause pyyhitty. — ⁶ ää alleviiv. — ⁷ t alleviiv.

Emännän¹ mä sitte² kiitän,
5 jok' on ohris' olven³ pannut,
mako juoman maltahista.

216 a. *Tampere. SMMY: Reinhol-*
min kok. 70—73 s. 361.

Stephanin veisu afskrifven efter en
dålig handskrifven uppteckning i Tam-
merfors.

[Kun »veisu» on uudempaa runoa,
ei tähän ole otettu kuin muutamia
kohtia siitä.]

(18) Isännälle kiitos olkoon,
Emännälle kansa (sanoim) sa-
massa,

Siunaus siaan tulkoon
Nyt tämän kousan edestä:

140 Olkoon teille kiitos suuri,
Siunaus sill (? sitt') siaan juuri
Koska te
Kousaa annoitte meillen'.

(20) Tyttärill' kiitos olkoon
Ja onni aina noutakoon,
Pojan kansa liitto tulkoon
155 Nytt' täll joulun juhlalla,
Toimellisii suull' ja taidoll'
Pojat teitä naimaan aikoo,
Onnea
Me toivotam nyt teillen.

160 Trengelle kiitos olkoon
Nyt ja aina (meijän) puolesta
Kuin hyin vaarin on pitää
Tääll heijän omast tallistans'
Hyvät ovat hevoiset heillen,
165 Paremmaksi vielä tulkoon
Viel' onnea

Me toivotam nyt teillen'.

Piukoja me sitten kiitäm
Kuin ei olleet uneliaat,
170 On meitä sisäll' päästänn',
Ottanut kans valkian
Teijän pitää saaman miehen,
Paraimmista yksi.

217. *Tampere. Vihervaara, Antero*
Vipunen 09. siv 44—6.*

Fredrik Saxberg, 48 v. Ollut itse
mukana esittämässä Tapanin virttä
n. 35 v. sitten. Muistiinp. Pöytyän
Himaisten kylässä.

Tapanin virttä on E. Vihervaara lä-
hettänyt 6 toisintoa. Näytteeksi
muuan:

»Voi, voi tätä vaivalloista mat-
kaa,
kun olemme eteemme ottaneet.
Itaaliasta olemme illalla lähte-
neitä,
Ei suinkaan se vaivoja maksa,
5 vaan kulkea me tahromme.
Ei ole meillä senkaltaista hätää,
emme tee näljän tähren tätä,
vaan julistamme, julistamme,
tuon vanhan Stefaaniu muistoo.
10 Stefaanus vanhaan aikaan
tuala Juutan kansan joukos,
jossa häntä kivitettiin,
armottomasti kualetettiin,
jonka me, jonka me
15 julistamme tällä tavalla.
Tämnöset vaatteet ompii meillä
takki ja paita on pöksymme
päällä.

216. ¹ Emännä|t| : Emännän. — ² sit|n| : sitte. — ³ ol|u|en : olven.

fral lai laa, fral lai laa.

Jos ma tuasta ryyppyn saisin,
 20 hopealta hohtavalta,
 kultaisesta kuppoisesta,
 niin heti kohta, heti kohta,
 se Tapanin terveeks tekee.»

Jos saatiin kestitystä niin laulettiin:

»Isännälle olkoon kiitos,
 emännän kanssa hyvas liitos,
 piikaa muistamme tulevana
 vuona,

Fral lai laa, fral lai laa.»

Jollei saatu mitään niin laulettiin:

»Isäntä hirteen,
 emäntä orteen,
 veriveitti pöyrän päähän».

Ylläolevaa Tapanin virttä on laulettu Tampereella: Sitä esittivät siellä pojat ja monet miehet, noin 14—25 vuoden ikäiset. Tapaninpäivä illalla he alkoivat kulkunsa ja sen jälkeen jokaisena kirkkopyhänä kynttilänpäivään asti, jolloin viimeinen kerta oltiin laulamassa.

Tapanijoukossa oli yksi nimeltään »kupe» l. joukon isä. Muut olivat muka hänen poikiaan. »Kupella» oli kasvoissa naamari, ja tekoparla pella-vista, vällyt nurinpäin selässä, vyö »uuman» ympärillä ja tyyny selässä, jotta hän näytti kyttyräselkäseltä. »Kupe» tehtiin kyttyräselkäiseksi sentähden, että hän oli muka Alppien yli kulkiessaan taittanut selkensä. Kupella oli myöskin matkasauva — muilla ei ollut — jonka köyryssä päässä riippui kukkaro rahoja varten, ja porokello. Päässä oli kupella joku tasapohjainen vanhanaikuinen lakki. Muilla joukon jäsenillä oli paita housujen päällä, sekä paidan päällä takki. Kupella yksinään ei ollut paita hou-

sujen päällä. Päässä oli heillä paperista tehdyt sokeritopan muotoiset lakit. Vyöllä oli jokaisella puumiekka. Yksi joukosta oli »murjaani». Hänellä oli mustatut kasvot. Kupen tehtävänä olikin »saippuarahan» pyytämisen poikansa »murjaanin» kasvojen pesemiseksi.

Kun Tapanijoukko tuli jonkun talon eteen, niin »kupe» kilisti porokelloaan merkiksi lapanipoikain saapumisesta. Sen jälkeen kupe meni sisään pyytämään lupaa sisälle tulemiseen. Jos se saatiin, niin mentiin sisälle. Siellä kaikki muut, paitsi kupe, lauloivat edelläolevan Tapaninrunon. Toisten laulaessa kupe laulun tahdin mukaan löi sauvaansa lattiaan. Laulun loputtua muut seisoivat oven suussa ja kupe pyysi »saippuaraahaa» ja viinaa. Jos saatiin niitä, niin kiitettiin niinkuin jo edellä on mainittu. Jollei saatu, niin haukuttiin niinkuin siitä on edellä mainittu. Kun kestitys oli saatu, niin kupe pyysi talonväeltä lupaa partansa ajamiseen. Kun hän sai siihen luvan, niin hän otti jonkun »poikansa» miekan ja rupesi sillä ajamaan. Usein tarjottiin hänelle »peili», mutta kupe huomautti, että hän on vanha mies, niin ettei ole sellaiseen tottunut, sillä hän on saunan nurkassa ajanut partansa. Lisäksi hän huomautti, että pojillansa on terävät miekat, jotka vievät parran pois ilman kuvastimeen katsomistakin. Kun »isä» ajoi partaansa, niin rupesivat loiset kumartelemaan hyvästijätöksi, mutta silloin tapahtui kupelle se onnettomuus, että hän muka leikkasi ajaessaan kaulaansa sillä seurauksella, että hän tupertui lattialle muka suuren verenvuodon tähden. Pojille tuli kova kiire sitoa isänsä haava. Joku heistä otti nenäliinansa ja sitoi sen kupen kaulan ympäri. Silloin muka taukosi

verenvuoto. Lopuksi koko joukko kumarteli hyvästijätöksi ja meni toiseen taloon.

218. *Tampere. Kotiseutu n. 12. siv. 225. 1914.*

Tampereella laulettiin kiitokseksi:

»Isännälle olkoon kiitos,
emännän kanssa hyväs liitos,
piikkaa muistamme tulevana
vuonna.
Fral lai laa, fral lai laa.»

— Jollei saatu kestitystä, niin laulettiin talonväelle haukkumalaulu, joka toisinaan oli sangen karkea. Mainitsen näytteenä seuraavan Tampereella käytetyn:

»Isäntä hirteen, emäntä orteen,
veriveitti pöyrän päähän.»

219. *Ylöjärvi. SMMY: Reinholmin kok. 70—73 s. 371. —?*

[Alkupuoli uudempaa runoa, joten ei ole tähän otettu.]

Isäntää mä ensin kiitän
kun on suolta suojan tuonut,
35 ja männyn pitkästä mäeltä.
Hyvä merkki tähän taloon!
Emäntää mä toiseksi kiitän,
kun on ohrista oluen pannut,
ja maltahista makean juoman.
40 Hyvä merkki tähän taloon!
Kipurass' on koiran häntä,
solmuss' sian saporfo! —
Hyvä merkki tähän taloon!
Toinen keikkuu kellarihin,
45 Toinen keikkuu kotahan,

Hyvä merkki tähän taloon!

Jolles Tapani apun anna,
niin sudeu (pirun) päälle kannan.
Paha merkki tähän taloon!

50 Isänt' on hirres, emänt' on orress'
isännän kullit (parta) on riihen
parress.

Paha merkki tähän taloon!

Lehmäs verta lypsäköön,
kirnust' lulta[!] soittakoon.

55 paha merkki tähän taloon!

220. *Ylöjärvi. SMMY: Reinholmin kok. 70—73 s. 360. —?*

Tapaninlaulu.

Pietilän Aatami oli Tapanin johdattajana ja laulajana, sokia mies. Muita saattajia kans. Tapani oli kokonaan olkiverhoon¹ vaateitettu; oli kun olkilyhde aina jalkaniveleen asti, olkilakki päässä, niin kuitenkin, että itse vähä näki. Sokia ensin pyysi luvan sisälle tulla, meni² pirtin penkkiin istumaan. Molemat talutettiin istumaan. Kysyi luvan, olisko lupa nuorten kanssa huvitella. Hän rupesi laulamaan:

Tanssi sinä taitava Tapani etc.
ja Tapani siinä rupesi letkumaan.

221. *Ylöjärvi. Mikkola J, n. 6*. —87.*

Kalle Saari, kuullut lapsuudessaan Yllä. Muistiinp. Hämeenkyrön Rikalan kylässä.

Tapaninlaulu.

Joukossa meitille Suomalaisille
joulu tulee.
Tanssissa Tapanin päivä.

220. ¹ olki|hame| : olkiverhoon. — ² meni : m. *pirtin*.

Tanssaspa toi taitava Tapani
 Oven suusta pöylän päähän,
 5 Pöylän päästä oven suuhun,
 Puoli yöstä puoli yöhön. —
 Tapanill' on tallitrenki,
 Joka ruokkii Ruoloksen oriita,
 Kaitsepi Kilan kankareita.
 10 Eipä toi hepo vettä juonut. —
 Miksis kuorsut konnan ruoka
 Ja valitset variksen palaa?
 Hepo kuorsu, lähde läikky —
 Mitäs kuorsut konnan ruoka?
 15 Mutta sitte vasta minä sun iha-
 na isäntä
 Sun sanas todeksi uskon,
 Jos toi puukoupää vesoileepi
 Seitemän vesaa, lehtivesan kah-
 deksanneksi,
 Joll' on vuosi vuoleskeltu
 20 Ja kaksi tupessa piletty.
 Mutta sitte vasta minä ihana
 isäntä
 Minä sun sanas todeksi uskon,
 Jos toi kukko laulaneepi,
 Höyhenillänsä höyhkäjääpi,
 25 Jonka on liha paistina valisa,
 Höyhenet tulipalossa.
 Menepäs kemppi kellariin,
 Annappas tuopin totta tehlä
 Viisivanteisen vipata!
 30 Kyllä on olutta kellarisa
 Tammisesa tynnyrisä
 Koivusen tapin takana,
 Vaski alla, vaski päällä,
 Mesi makonen keskellä.
 35 Annappas viinakupin kuljeskella
 Ja leivän pytkyn pyörähellä.

Isännän minä ensin kiitä,
 Joka on suosta suojat tehnyt.
 Penkit pannut pensahista,
 40 Pannut paikalle parahaalle
 Ja asettanut ahkeralle.
 Emännän minä sitte kiitä,
 Joka on ohrista olvet tehnyt,
 Makujuomat maltahista. —
 45 Näin on käynyt lauluni laalul-
 lensa,
 Illovirttä veisaten —
 Tulevana vuonna ohrija kasvaa
 Kun kumurikkiä
 Ja hyvin siunatun pitkiä.

222. *Ylöjärvi. Tamminen J, n. 12*.*
 —11.

Tapaninpäivän vietossa oli erittäin huomattava tapaniajo. Siihen lähtivät nuoret miehet, yksi puettuna Tapaniksi. Tapanin housut, takki ja lakki olivat oljilla päällystetyt ja kasvoilla jonkinlainen naamari. Tapanin »kuljettaja» kysyi taloon saavuttua:
 »saakos Tapani taloon tulla?»

Jos isäntä vastasi:

»olkoon terve tultuansa»,
 astui seurue, Tapani etupäässä sisään.
 Tapani alkoi lattialla tanssia ja laulaa
 Tapanin laulua esim. näin:

.¹
 Tanssas toi taitava Tapani
 Ovensuusta pöydän päähän,
 5 pöydän päästä ovensuuhun,
 puoliyöstä puoliyöhön.
 Tapanil' on tallitrenki,
 ruokkii toi Ruotuksen oriit,
 kaitsee kylän konkarit

222. ¹ Käsikirjoituksessa on tässä kohden uudemman aikainen Tapanipoikain laulu, joka jätetään julkaisematta.

Kun vieraita oli kestitetty, jatkoi
Tapani kiitellen:

10 Isännän mä ensin kiitän,
jok' on suosta suojan tehnyt,
pannut penkit pensahista,
paikalle parahalle,
ankaralle asettanut.

15 Emännän mä sitten kiitän,
jok' on ohrist olven tehnyt,
makujuoman maltahista.

Onhan talos antamista
Tapanille maistamista,

20 viinaa sekä olutta.

Jos talossa ei kyllin kestitetty, hauk-
kui Tapani esim.

»perkele peltos kyntäköön» y.m.

Sitten lähti seurue toiseen taloon.
Joka talosta lähti miehiä matkaan,
tavallisesti omalla hevosellaan. Jos-
kus mentiin kaikki yhdessä reessä,
jonka eteen kaksi tai kolme hevosta
oli valjastettu. Kun kuorma tuli liian
suureksi, täytyi niiden, jotka olivat
kauimmin olleet reessä, jäädä pois.
Näin ajeltiin talosta taloon.

**223. Messuk. SMMY: Reinholmin
kok. 69 225.**

Tapani päivästä täällä kaikkina
Joulupyhinä ajetaan Tapani ympäri.
Siinä lauletaan:

Tansas tuo taitava Tapani,
Oven suusta pöydän päähän,
Pöydän päästä oven suuhun . . .
ja sitten:

Isännän mä ensin kiitän,
5 Joka on suosta suojan tehnyt,
Pensahista penkin pannut,

Emännän mä sitten kiitän,
Jok' on ohrist olven pannut,
Maltahist' makosen juoman.

**224. Kangasla. Meurman Agathon¹
(SMMY: Reinholmin kok. 70
425). —52.**

Tapanin laulu.

Tapani, jalo Tapani,
Tansas toi taitava Tapani
Ovensuusta pöylän päähän.
Ruotospa toi kunnoton kuningas,
5 Ilon ilkiän isäntä.

Sitt' mä sanas todeks uskon,
Jos toi kukko laulane,
Jok on paistina valissa,
Höyhenet tuli palossa.

10 Laulopa toi kuusi sanaa,
Sanan puoli seittemättä.

Ruotospa toi kunnoton kunin-
gas,

Ilon ilkiän isäntä.
Sitt mä sanas todeks uskon,

15 Jos toi härkä mylvinee,
Jonk' on liha syötynä,
Luu jäljelle jätetty,
Kesi kenkinä pidetty.

Mylvipai!] toi kahdeksan sanaa,
20 Sanan puoli yhdeksättä.

224. ¹ Agathon Meurmanin kirje H. A. Reinholmille, päiv. Liuksialassa ²⁴/₆ 1852
Siinä sanotaan m.m.: »På min frågan huruvida runosångaren icke ansåg någonting
på sina ställen i tidernas längd hafva småningom bortfallit, svarade han, att han icke
afviste sådant, och att han i fyratio års tid sjungit den sådan den nu blifvit upptecknad.
Hvad således häri brister torde åtminstone på denna ort icke mera kunna ersättas.»

- Ruotospa toi kunnoton kunin-
 Ilon ilkiän isäntä.
 Sitt' mä sanas todeks uskon.
 Jos toi veittenpää vesone,
 25 Joll' on vuosi vuoleskeltu,
 Viisi tupessa kannettu.
 Vesopa toi yhdeksän vesaa,
 Vihdas vesan kymmenennen.
 Menettä kempi kellariin
 30 Tuoppaan olta tuopposella,
 Annappa tuopin totta tehdä,
 Viisivantehen vipata,
 Kaksikorvan kallistella,
 Viinakupin kuljeskella.
 35 Voi, voi muori kulta,
 Jos mun nälkäni näkisit,
 Juostenpa aittaaan menisit,
 Tepottelen kellariin.
Kiitos saadusta nautinnosta.
 Isännän mä ensin kiitän,
 40 Jok on suosta suojan tehnyt
 Pannut penkit pensahista,
 Asettanut ankarasti,
 Vetänyt hirret hirmulta mäeltä.
 Malaat vuorilta kovilta,
 45 Tuohet viljalajtumilta.
 Emännän mä sitten kiitän,
 Jok' on ohrist olven pannut,
 Maltahista makojuoman
 Jumala antakoon tulevanakin
 vuonna ohrat ja rukiit
 menestyvän, että saa-
 dan olta ja viinaa.
 50 Toivotan mä tähänkin taloon
 Tammen keskelle pihaa,
 Oksat olta juoksemaan,

Vittat viina tiukkumaan.
 gas: *Haukkusanat, jos ei mitään anneta talossa.*

- Toivotan mä tähänkin taloon
 55 Kuivan kuusen keskelle pihaa
 Oksat kusta juoksemahan,
 Lalvat paskaa pruiskimahan
 Isäntä hirtehen, emäntä ortehen,
 Veriveitti pöylän päähän.

Loppu.

225. Kangasala. Borenius (1986) 46*.
 13/8 — 74.

Kerppola. Juha Juntell, 70 v.

Joulun pyhinä sitä ennen aikaan laulettiin. Tapanin päivänä puettiin joku mies Tapaniksi. Oljista tehtiin semmoinen vaate ympäri ettei koko miestä näkynyt ollenkaan. Häntä sitten kuljetettiin pitkin kylää suurissa seuroissa talosta taloon ja kysyttiin

»saako Tapani sisään tulla?»

Jos silloin laskettiin sisään niin laulettiin tätä virttä, josta sitten tarjottiin juomista olutta ja viinaa. Laulajat sitten kiittivät siitä isäntää ja emäntä[ä]. (Oikeastaan yksi laulaja, ei kuitenkaan tapa).¹ Minä olin silloin kymmenen vuotias ja nyt olen 70 vu vanha. Tapani oli itte täysi mies. Muuten oli huonompia ja parempia joukossa (pienempiä ja suurempia) (Tapani ei muuten mitään toimittanut häntä näytettiin vaan ja yksi joukosta lauloi virren). »Runoks sanotaan semmosta, joka siivotonta on.»

Tanssas toi taitava Tapani

(»tämä ensimmäinen sana»)

Oven suusta pöylän päähän³

Pöylän päästä oven suulun³

225. ¹ Se on pois heitetty koko tapa jo. Kert. huom. — ² Sana kk:ssa alleviiv. — ³ n alleviiv. — ⁴ ohrist|a| : ohrist'.

(Tuotiin sitten juamaa, joka miehelle annettiin sitte. — Sitten ruvettiin kiitteän sitten, emäntä joka juomisen tehnyt oli:)

Emännän mä ensin kiitän

5 Jok on ohris¹ olven tehny²

Makujuamam maltahista.

Isännän mä sitten kiitän,

Jok on tehny penkit pensahista.

226. *Eräjärvi. Salo n. 15**. —12.

Tanssas toi taitava Tapani,

taiten teki toi Tapani,

meni Ruatuksen tupaan,

Ruatus vastasi ruvaltaan

5 Tiva tiskins takaa:

Menepäs Kemppi kellariin

Tuappas oltta tuapposella,

annappas viisivanteisen vipata,

viinakupin kuljeksella.

227. *Satakunta. Petelius J, n.3.* —15.

Juho Malja, 43 v. Kuullut Satakunnan rajamailla, ei muista keneltä.

Hiica-nuutti.

Nuutin syötin, nuutin juotin,

Talosta taikinat sahtit tuotiin.

Isännän minä ensin kiitän,

Emännän kouraan lantin liitän,

5 Tyttären jätän tyhjin käsin,

Pojalle annan vasten pläsiä,

Piijalle minä pirun näytän

Ei sen tahtoa millään täytä.

227 a. *Satakunta. SMMY: Reinholmin. kok. 70—73¹ s. 442 ja seur.*

Reinholmin kokoelmissa olevassa

kahdeksannesarkin kokoisessa painetussa vihkosessa (painettu Porissa O. Palanderin kirjapainossa 1866) on kolme »Tapanin päivälaulua», joista vihkon alussa sanotaan: »Suloisia nuorukaisten Lauluja niin myös Tapanipäivä Lauluja, joita nuorukaiset ovat tavaksensa ottaneet käydä veisauksessa Tapanipäivä aamuna.» Näistä on tähän otettu vain kolmannen runon alkupuoli, koska runot ovat uudempaa Tapanin laulua.

Kolmas laulu.

Isännäll' olkoon kiitos,

Ja emännäll, samaten myös,

10 Siunaus kanssanne liitoss'

Ja menestys kaikissa töiss'

Kousaa te annoitte meille,

Suur' siunaus olkoon teille.

Nyt kaikk saatuin edestä.

Trenkeille olkoon kans' kiitos,

Ja nytkiun meidän puolestamm'

Ett' hyvät on hevoiset taloss'

25 Kaikk' hirttevat tallissamm'.

Juur hyvät ovat hevoiset teillä.

Parenmaksiksi ne tulkoon vielä

Sitäpä sydäimest' toivomme.

Tyttärill' viel kiitos olkoon

30 Ja aina omni noudattava.

Poikain kanss' tulkoon liittoon,

Nyt tänäkin Joulu-Juhlana

Heidän pitää saamaan miehen

Niistä parhaimmist, juur' yhden,

35 Sitäpä nyt sydäimest' toivomun'

Piikoja me siitä kiitämm',

Ett' eivät ole uneliaat.

227 a. ¹ Samassa kotelossa siv. 360 on myöskin Raumalta 21 säettä pitkä »Tapaninvirsi», jota ei ole otettu, koska se on kokonaan uudempaa runoa.

He ovat meit' sisälle päästän'
 Ja valikian ylös ottaneet.
 40 Toimeliaisuudell' saa aikoon
 Ett' Pojat teit raukkoja naikoon
 Ja tehkөөn teist emäntiä.

Laskiainen lähenee.

228. *Alastaro. Viherraara n. 2562.*
 —11.

Yhäinen. Miina Paukkio, 55 v.
 Laskiaisesta on Alastarolla käytän-
 nössä seuraava sananlasku:

»Laskiaisjuhla lähenee,
 lihat ja makkarat vähenee,
 sorkat on suuresa vaarasa
 kiahuvasa variparasa.»

Helatorstai.

229. *Eurajoki. Saarimaa n. 518.* —09

M.p. Uudenkirk. pit.

Hei hei helatorstai,
 mitäs näi varhan_tuli?
 Jää¹ meres ja lumi maas
 ja ohra aita loukkas

Helluntaina lauvantaina.

230. *Lempäälä. Leander n. 66**. —13.

Maija Mäkinen, 64 v. Muistiinp.
 Hauholla.

Helluntaina, lauvantaina,
 uusi vihta vihdotaan,
 lämmin löyly löyhitään.
 Orpanat katsoon kuttutaan,
 5 voinen puuro keitetään.

231. *Kokemäki. Sallgen n. 4.* —90.

Helluntaina, lauvantaina
 nusi vihta vihdotaan,
 voinen puuro keitetään;
 kaikki tyttäret kodolle tulevat,
 5 tuovat juuston tullessansa,
 syövät kuus' ollessansa,
 vieväv viis' mennessänsä.

232. *Yli-Satak. Järvinen N. (SMMY:
 Reinholmin kok. 72-3 22)*.*

Helluntai.

Helluntai lauvantaina,
 Uusi vihta . . . vihdotaan.
 Koska tytöt kodolle tulevat,
 Tuovat juuston tullessansa,
 5 Syövät kuusi ollessansa,
 Vievät viisi mennessänsä.

Keyri.

233. *Tyrvää. Kullaa n. 97.* —¹⁰/₄ 03.

Tapiola. Frans Haavisto, 56 v.

Ei aina keyriä kestä.
 Ei aina tupia pestä,
 Ei aina häitä juoda,
 Ei aina iloa suoda.
 5 Toisinaan on surun aika,
 Toisinaan on hauta paikka,
 Toisinaan on kaljan pano,
 Toisinaan on työ päivä.

Pyhäinpäivä viikoilla.

234. *Pori. Kaukamaa L, n.* —30.

E. Munter, 56 v.

229. ¹ |Ku| Jää : J.

Pyhämieste viikol
o hyvät päivät piikoil:
tehrää lahtii,
prykätää sahtii.

235. *Siiikaunen. Oksanen Katri, n. 11.*
—30.

Salon vanhalta emännältä, 76 v.
Pyhäimpäivä^v viikoilla,
ou huvät päivät piikoilla
prükätä sahtia,
tehdä lahtia,

5 mütetä^m muu^ooria
vaheteta^v väria.

236. *Ylöjärvi. Pohjankanervo T,*
n. 36. —³⁰/₇ 31.

Kirkonkylä. Kust. Arv. Koivisto,
83 v. M.p. Kunnalliskodissa.

Kulus' toi aika,
ja paistas' toi päivä,
ja tulis' toivottu pyhain päivä,
jos kultan sen kuulis'
5 ja armokin tulis',
ja ottais' mun pois
tästä orjuudesta.

PAIMENLAULUJA.

Hoi karja kotiin!

237. *Uvila. Tuomi n. 61. —90.*

Amanta Kortelahti, 18 v.

Paimen laulu.

Huis karjani kaikki kottiin,
Ilman vittan vinkumati¹,
Rauta ruaskan roikumati!
Kuallu koira makkaa portin alla,
5 Enäntä istuu kamariss,
Kirroilee, konnei vedestä voita
tule.

238. *Noormarkku. Österlund n. 1.*
—20.

Leikki.

Kuis kuis kunnankarja

kotio päin, kotio päin
kakarasten kapuloilla,
lankosten lankapäillä,
5 sisarusten sisikoilla,
mukulasten kupuloilla.

239. *Kiiikoinen. Hahnsson n. 10¹.*
—53.

Paimen lauluja.

Hoi, kotio hongon karja!
Kotona hongon emännät ovat,
Syövät piimää, juovat rieskaa,
Panettelevat paimenians,
5 Laittelevat laitumians,
Ei vedestä voita tule!

235. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

237. ¹ vinkumati₁ta|: vinkumati.

239. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa n. 23.

240. *Mouhijärvi. Hahnsson n. 13.*¹
—53.

Paimenlauluja.

Hoi kotio herran karja,
ilman torven soittamata²,
Ilman vittan vinkinätä,
Ilman raipan roikinata!
5 Kylläs herran portin tunnet:
Terva risti, rautarengas,
Pukin sarvesta saranat²,
Kaksi koira portin alla,
Frona istuu kaivon kannell,
10 Ämmä kyykkyy kynnyksellä,
Kiroileepi kirnuansa,
Panettelee paimentansa,
Paimen parka laiduntansa.

- 240 a. *Mouhijärvi. Lännetär, siv. 55.*
1860.

Paimenlaulu.

Hoi kotio herran karja
Ilman torven soittamata,
Ilman vittan vinkinätä,
Ilman raipan roikinata!
5 Kylläs herran portin tunnet:
Terva-risti, rauta-rengas,
Pukin sarvesta saranat,
Kaksi koira portin alla,
Rouva istuu kaivon kannell,
10 Ämmä kyykkyy kynnyksellä,
Kiroileepi kirnuansa,
Panettelee paimentansa,
Paimen parka laiduntansa.

241. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 10.*
—12.

Heinijärvi Loviisa Hauska, 75 v.

Hoi kotio herran karja,
kylläs herran portin¹ tierät:
Puu lukku, rauta risti,
harmaa koira portin päällä.

242. *Jämijärvi. Välisalo n. 14.* —02.

Heta Pajulahti, 67 v.

Karjan kotiin-ajo.

Hoi kotia konnen[!] karja,
ilman vitsan vinkumata
rautaruoska raikeemata!
Kotona on kova emäntä,
5 syö viiliä, voita,
panettelee paimentansa,
kiroileepi kirnujansa.

243. *Sahalahti. Äijälä E, n. 140.*
—96.

Hoi kotio konnan karja,
siitäs tunnet meidän portin:
haka alla, linkki päällä,
tervaristi portin päällä.

244. *Sahalahti. Äijälä E, n. 168.*
—96.

Hoi kotio konnan karja,
ilman vittan vinkumata,
rautaruoskan räikämätä,
siitäs tunnet meidän portin;
5 haka alla, lenkki päällä,
tervaristi portin päällä.

245. *Pirkkala. Starck n. 8.* —89.

Hoi, kotio, konnan karja
ilman vittan viukumata
rauta-ruoskan roikumata!

240. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa n. 19. — ² Säe r. lisätty.

241. ¹ portit[ti]; portin.

Kylläs herran portin tunnet:
 5 kuu-lukku, rauta-rengas
 kirjava koira portin alla
 pukin sarvet sarannoilla.

246. *Ruovesi. Paldani n. 15**. 52.

Hoi kotio konnan karja,
 Iman vittan viinkinata,
 Rauta ruoskan roikinata,
 Kotona kova emäntä,
 5 Viilin syöpi, maidon juopi.
 Kaato vettä kirnuhunsa,
 Kiroileepi kirnuansa,
 Ku' ei vedestä voita tulla.

Kirjas katos karjastain.

247. *Loimaa? Tamminen n. 32. —85.*

Lehmä kadonnut.

Kirjas katos karjastani,
 Paras lehmä laumastani,
 En ma uskall' kotiin mennä,
 Isäntä lyö ikeellä,
 5 Emäntä äkeellä,
 Veljeni veitsellä,
 Sisareni sirpillä,
 Orpanani oljella,
 Lankoni lastulla,
 10 Mukulatkin muilla puilla,
 Kakaratkin kalikoilla.

248. *Kiikoinen. Hahusson n. 11¹.*
 —53.

Kirjas katos karjastani,
 Paras lehmä laumastani,
 En tohdi kotio mennä:
 Isäntä lyö ikeellä,

5 Emäntä leipilapiolla,
 Sisareni sirpillä,
 Veljeni vikateella,
 Kakaratkin karikoilla,
 Mukulatkin muilla puilla,
 10 Lapsetkin² lastuilla.

248 a. *Kiikoinen. Lännetär, siv. 53.*
 1860.

Paimenlaulu.

Kirjas katos karjastani,
 Paras lehmä laumastani,
 En tohdi kotio mennä,
 Isäntä lyö ikeellä,
 5 Emäntä leipilapiolla,
 Sisareni sirpillänsä,
 Veljeni vikatehella,
 Kakaratkin karikoilla.
 Mukulatkin muilla puilla.
 [— — — — — — — — —]

Kulu päivä, kulje päivä.

249. *Pomarkku. Elers O. A, n. 20.*
 —93.

Pomarkku. Abraham Söderlund,
 39 v. Kuuli Fristedtiltä Udesta-
 kylästä.

Orpolapsi.

Oli kerran erällä lapsella äitipuoli
 ja se oli hänelle hyvin ilkeä. Kerran
 pani hän sen, orvon, karjaan ja oli ha-
 kenut laakan kiven ja pannut sen
 ympäri vähän taikinaa, ja antoi sen
 orvolle kainaloon, että hän saisi siitä
 syödä. Lapsi meni ja rupesi syömään,
 mutta ei hän siitä saanut juuri lain-
 kaan ¹ nälkänsä sammutetuksi, kuin
 siinä oli niin vähän taikinaa sen kiven
 ympärillä; ja sitte hän lauloi:

248. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa n. 20. — ² Lapset| Lapsetkin: L.

249. ¹ lainka[n]: lainkaan.

»Oi, jos kuluis' päiväkulta,
 Oi, jos kuluis' päiväkulta,
 Kun ei kulu kivi kulta,
 Orpolapsen kainaloss',
 ja siihen hän kuoli:

250. *Tyrvää. Ojansuu A. H. n. 19 a.*
 —90.

Orpolapsi.

Kun yhrellä pariskunnalla oli yhren talon¹ maalla huaneet ja niillä oli yks laps sitte² kans. Mutta kun ne³ tytön vanhemmat kuoli, nin ei orvolle⁴ jääny⁵ muuta kun ernomasen kaunis kirjava vasikka. Mutta sen talon teki kovin⁶ miäli sitä vasikkaa, kun se oli nin kaunis. No, ottivat sen sitte⁷ taloon⁸ ja panivat talon karjaan⁹ ja orvon¹⁰ paimeneksi, mutte antanee¹¹ sille¹² mitään¹³ ruokaa; aattelivat¹⁴; kyllä hän nälkään kualee, kun(n)ei¹⁵ mitään¹³ ruokaa saa, ja me saamme vasikan sitten¹⁶. No, plikka meni sitten¹⁷ karjaan ja oli siälä näliisänsä ja laulo:

Kulu, kulu, päiväkulta!
 Kyllä kuluu päiväkulta,
 Mutte(i) kulu kivinen kakko
 Orpolapsen kainalossa¹⁸.
 [Jatk. sadulla]

251. *Tyrvää. Ahlstedt n. 4. —03.*
 Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 70 v.
Äitipuoli ja orvoplikka.

250. ¹ [toisen] talon: t. — ² yl. [sitte]n. — ³ [s]e: ne. — ⁴ yl. [orvolle]j. — ⁵ yl. [jääny]m. — ⁶ yl. [kovi]m. — ⁷ yl. [sitte]t. — ⁸ yl. [taloo]i. — ⁹ yl. [karjaa]j. — ¹⁰ yl. [orvo]m. ¹¹ yl. [antanee]s — ¹² yl. [sille]m. — ¹³ yl. [mitää]r. — ¹⁴ yl. [aatteliva]k. — ¹⁵ [= kunnei.] — ¹⁶ yl. [sitte]n. — ¹⁷ yl. — sitte]k. — ¹⁸ l. alleviivattu.

252. ¹ [heille] yl. [heille]] *miehelle*: m. yl [miehelle]j. — ² yl. [sitte]t. — ³ yl. [uu]d[en]. — ⁴ yl. [naimisee]j. — ⁵ yl [kovi]m. — ⁶ yl. [ku]m. — ⁷ yl [vähä]v. — ⁸ [voita] taikinaat*: t. — ⁹ yl. [leivä]m. — ¹⁰ yl. [sitte]k. — ¹¹ yl. [Kulu]k. — ¹² yl. [kulu]p. ¹³ yl [Heitä]h. — ¹⁴ yl. [Harppaa]h, sana alleviivattu. — ¹⁵ yl [harava]v, sana alleviivattu. — ¹⁶ Alkuaan kaiketi: Harppaja haravan vartta. Muuttunut: Harpaa haravan vartta. Mp. huom. — ¹⁷ yl. [Hyvä]m — ¹⁸ l alleviivattu.

Oli paha äitipuoli orvolapsella. Sen piti aina kantaa kivee. Sen päälle si- valsi äitipuoli taikinaa. Kuivas sen yällä. Plikan piti sen viädä joka aamu evääksensä, kun hän karjasa kävi. Plikka valitti:

»Kulu, kulu, päiväkulta!
 Kyllä kuluu päiväkulta,
 Muttei kulu kivinen kakko
 Orvolapsen kainalosa.

Isä kuuli plikkansa valituksen. Sano kohta äitipuolta: »eks' sinä saa antaa oikeeta kakkoo mun lapselleni, sen syöddä.»

252. *Tyrvää. Ojansuu A. H. n. 32.*
 —90.

Orpolaps ja äitepuoli.

Miäs nai ja sai hyvän akan, mutta se kuoli ja miehelle¹ jäi sitte² tytär. Mutta miäs meni uuren³ kerran naimiseen⁴ ja plikka sai nin kovin⁵ pahan äitepuolen. Se pani plikalle, kun⁶ plikka kävi karjassa, karjaan evääks vähän⁷ taikinaa⁸ leivän⁹ päälle. Plikka oli sitte¹⁰ karjassa ja laulo surusansa siälä:

Kulu¹¹, kulu¹² päiväkulta,
 Heitä¹³ heitä heiniköyttä,
 Harppaa¹⁴ haravan¹⁵ vartta¹⁶,
 Hyvän¹⁷ miähen kirvesvartta!
⁵ Kyllä kuluu päiväkulta,
 Mutte kulu kivinen kakko
 Orvolapsen¹⁸ kainalos(s)a¹⁸.
 [Jatk. sadulla.]

253. *Punkalaidun. Hahnsson n. 23 b¹.*
—53.

Kulu päivä, kulje päivä,
Heitä päivä heinikoita,
Harppaa haravan vartta.

253 a. *Punkalaidun. Lännetär, siv.*
52. 1860.

Paimenlaulu.

Kulu päivä, kulje päivä,
Heitä päivä heiniköitä,
Harppaa haravan vartta!
Kuluu päivä pilvesäkin,
5 Mutt' ei kulu kivinen kokko[!]
Orpolapsen kainaloisa;
Vieret söin, ääret söin,
Keskustan kotio vein
Emännälle leipojalle,
10 Miniälle antajalle.

254. *Karria. Kaukamaa L. v. 4. —¹6*
30.

Ämmänkylä. Joosefiina Jokinen
89 v.

Erinomainen muistaja. Kun hän istui vuoteensa reunalla ja lauloi vanhoja laulujaan ruumis huojuen ja oikealla kädellä sivellen vasemman selkäpuolta, sai jonkinlaisen mielikuvan Kalevalan muinaisista laulajista. Tietonsa hän kertoi hyvin auliisti ja mainitsi ne oppineensa pitäjän vanhoilta akoilta, varsinkin omalta äidiltään. Tämä oli kuollut Joosefiinan

ollessa 22-vuotias. Kaikesta sydämes-tään Joosefiina oli kiintynyt entisajan tietoon ja omasi aivan harvinaisen ihanteellisen maailmankatsomuksen.

Kun äitepuoli oli pannut kiven¹ kakon sijasta paimenelle karjaan, lauloi poika muinoin karjassa:

Kulu, kulu, päiväkulta!
Ei kulu kivinen kaku
Orpolapsen kainalossa,
Silloin puretettiin taivahasta
kakko.

255. *Karria. Alanen Viljo, n. 31.*
Ämmälän kylä. Maria Josefiina
Jokinen n. 80 v.

Orpolapsi, jolla oli ankara äitipuoli,
lauloi:

»Kulu, kulu, päiväkulta!
Ei kulu kivinen kaku
Orpolapsen kainalos!»

Kakun sisällä oli laakakivi. — Tai-
vahasta pudotettiin suuri kaku¹

256. *Kuhmal. Lindroos n. 3*. 88.*

Haap'saari. Eräs 40-v. nainen, kuul-
lut äidittänsä Ulrika Eskolalta. Muis-
tiinp. Tottijärvellä.

Kulu päivä, kulje päivä
Heitä päivä heinäköyttä,
Harppaaja haravan vartta,
Viittä kuutta vikatevartta
5 Ei lopu kivinen kakko,
Orpolapsen kainalosta.

253. ¹ Alkup. kk:ssa ovat säkeet runon 23 a:n vieressä ja merkityt Punkalaitu-
melta saaduiksi, mutta puhtaaksikirj. kokoelmassa lisätty Eräjärveltä saadun
alkuun (n. 21).

254. ¹ Toisen kerran laulaessaan Joosefiina selitti: laakasen kiven, vähän
taikinaa päällä.

255. ¹ Epäilemättä kertojan oma tilapäisllisyys — esittäessään asiaa — alle-
kirjoittanut ainakin sai silloin sen käsityksen. M:n huom.

257. *Eräjärvi. Hahnsson n. 23 a¹. 53.*

[Kulu päivä, kulje päivä,
Heitä päivä heiniköitä,
Harppaa haravan vartta².]
Kuluu päivä pilvissäkin,
5 Mutt' ei kulu kivinen kakko
Orpolapsen kainaloissa.
Vieret söin, ääret söin,
Keskustan kotio vein
Emännälle leipojalle,
10 Miniälle antajalle.

258. *Ruovesi. Paldani n. 16*. 52.*

Kulu päivä, kulje päivä,
Heitä päivä heinikköön,
Viittä, kuutta vikate' vartta,
Harppaa haravan vartta, (2)
5 Eipä kulu kivinen kakko,
Orpolapsen kainalosta,
Syrjät söi, sydämmen vei,
Emännälle leipojalle,
10 Pii'alle vanuttajalle.

Kutitin, kutitin kumppaniini.259. *Oripää. Vihervaara n. 2370.*
—11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.

Kutitin, kutitin kumppaniini,
Kätkin suahon sammaliin.

260. *Oripää. Tallgren n. 53. —13.*

Piina Virtanen. M. p. Maariassa.

Kutitin, kutitin, kumppanii,
kätkin suahon sammaliin,
viira[!] veräjän pieleen.
Ikävä on yksin ollakseni,
5 ikävä karjaa kaitakseni.

Kirjas katoskarjastani,
paras lehmä laumastani.
Isäntäkin ikkeellä lyö,
ementäkin sitteellä,
10 veljeni vikatteella
orpana orjankuiruilla.

261. *Oripää t. Pöytyä. Vihervaara n.*
3733. —11.

Justiina Stenvall, 73 v.

Kutitin kutitin kumppaniini,
kätkin suahon sammaliin
kirjavan kiven viäreen.
Ikävä yksin ollakseni,
5 paljon karjaa kaitakseni.
Oi, voi, voi oikostani,
Korjas katos karjastani,
paras lehmä laumastani.
En uskalla ennää kotio mennä:
10 isäni lyä ikkeellä,
äitini äkkeellä,
sisareeni sirpillä,
veljeni veitellä.

Paimen poika kutitti kumppaniinsa
kuoliaaksi ja kätki suahon samma-
liin ja sanoi sitten edellä olevan laulun:
kutitin kutitin kumppaniini j.n.e.

262. *Oripää? Vihervaara n. 5146.*
—21.

Turku, Kaarlo Lehto, 29 v.

Kutitin kutitin kumppaniini
Kätkin suahon sammaliin,
Pistin leivänpalan poveen.

Toinen paimen oli kutittanut toista,
niin että se kuoli. Koetti saada vir-
koomaan.

257. ¹ = puht. kirj. kokoelmassa n:o 21. — ²Säkeet 1—3 = n:o 23 b; ks n:o 253 ja alahuom.

263. *Loimaa. Viherraara n. 4475.*
—13.

Karoliina Puisto, 72 v.

Toinen paimenpoika kutitti toisen
kuoliaaksi ja lauleskeli:

»Kutitin kutitin

Kumppaniani ett kuali,
Kätkin suahon sammaliin
Kotoni laronalle,

5 Panin leivän palanki povveen.»

264. *Loimaa? Tamminen n. 31.* —85.

Toverinsa surmaaja.

Kutitin (kutkutin) kutitin
kumppanii,

Kätkin suohon sammaliin.
Ikävä on yksin ollaksen',
Isoa karjaa kaitaksen'.

265. *Alastaro. Viherraara n. 2488.*
—11.

Virtsanoja. Markulan emäntä, n.
45 v. Kuullut Vampulassa.

Kutitin, kutitin kumppaniani,
Kätkin suahon sammaleihin.

266. *Alastaro. Viherraara n. 2446.*
—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio.

Paimen kutitti toisen kuoliaaks ja
sano:

Kutitin, kutitin kumppaniani,
Kätkin suahoon sammaleihin
Kotoni laron etteen.

En minä nyt uskalla kotiani
mennä:

5 Isäni lyä ikkeellä,
Äitini lyä äkkeellä,

Veljeni lyä veittellä,
Sisareeni lyä sirpillä¹,
Orpanani lyä oljella².

267. *Punkalaidun. Antero Vipunen,*
n. 2. s. 29. —09,

Punkalaitumella on ennen ollut
eräs pitkänlainen paimentytön valitus,
jossa muun muassa on säkeet:

»Kutitin, kutitin kumppaniani

Peitin suohon sammaliin.»

268. *Harjavalla. Ruusunen n. 103.*
—03.

Kuti kuti kumppanii
Kätke suahoo sammallii.
Sanotaan¹ lasta kutitellessa.

269. *Virrat. Leander n. 14*.* 13.

Maria Vilhelmaina Spir, 69 v. Muis-
tiinp. Hauholla.

Kutitin, kutitin kumppalia,
hautasin maahan (suohon) sam-
maliin.

Lampurin laulu.

270. *Honkajoki. Kallio V. J. n. 838.*
—09.

J. V. Kallio.

Lampurin laulu.

Limpuri, lampuri, lampaisiin,
Lampaan papu hampaisiin!

271. *Luvia. Rekola n. 205.* —10.

Tutu, tutu lampaitani,
kili, kili kiläni,

266. ¹ *lyö* sirpillä: 1. s. — ² *lyö* oljella: 1. o.

268. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

päkä, päkä päkäken pässiäin,
 päkä, päkä puskuri pässiäin.

5 Älä sinä kultain luule,
 että minä toisia kuulen,
 kyllä me tavataan huomenna,
 soittelen suurella aholla.

Muut menee kirkkoon.

272. *Alastaro. Vihervaara n. 2487.*
 —11.

Virtsanoja. Fredrika Friman, 60 v.
 Kuullut loimaalla.

Paimenlaulu.

Muut mennee kirkkoon,
 Minä kurja karjaan;
 Muut kuulee kirkonkelloo,
 Minä kurja karjankelloo.

273. *Alastaro. Vihervaara n. 2445.*
 —11.

Ylhäisen. Miina Paukkio, 55 v.

Paimenlaulu.

Muut saa kuulla kirkonkellot,
 Minä kurja karjankellot;
 Muut saa kuulla papin ääntä,
 Minä kurja sonnin ääntä.

274. *Punkalaidun. Moisio n. 33.*
 —10.

Paimenlaulu.

Muut menee kirkkoon,
 minä kurja karjaan;
 muut ne kuulee kirkonkellon,
 minä kurja karjankellon;
 5 muut kumartaa pappia,
 minä kumarran kuusenuurta.

Saatu »Matin Kaisulta», sanoi lapsena paimenessa ollessaan sitä laulaneensa, eukko on yli 70 v.

275. *Mouhijärvi. Järvinen n. 44.*
 —53.

Paimenenlaulu.

Muut menee¹ kirkkoon,
 Minä kurja karjaan;
 Muut kuulee kirkonkellot,
 Minä kurja karjankellot;
 5 Muut näkee kirkonharjan,
 Minä kurja kuusen lalvan;
 Muut näkee papin parran,
 Minä kurja pukin parran;
 Muut kuulee huomenvirren,
 10 Minä kurja pukin porun.

276. *Tyrvää. Kullau n. 15.*^{10/1}—03.
 Tapiola.

Paimenlaulu.

Muut menee kirkkoon,
 Minä kurja karjaan,
 Muut istuu kirkon penkkiin,
 Minä kurja kuusen juureen;
 5 Muut kuulee kirkon kellot,
 Minä kurja karjan kellot.

277. *Tyrvää. Kullaa n. 249.*^{10/1}—04.
 Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v.
 Kuullut aidiltään, kotoisin Tyrvään kylästä.

Paimenlaulu.

Muut menee kirkkoon,
 Minä kurja karjaan;
 Muut kuulee kirkon kellot,
 Minä kurja karjan kellot;
 5 Muut kuulee lukkarin veisun,

275. ¹ men|u|lee : m.

Minä kurjan karjareisun;
 Muut näkee papin parran,
 Minä kurja pukin parran;
 Muut kuulee papin lorun.
 10 Minä kurja pukin porun.

278. *Kylä-Karvia. Paldani n. 2. —52.*

Muut menee kirkkoon.¹

Muut ne kirkkohon² menepi,
 Minäpä kurja karjahan;
 Muut kuulee kirkon kellon,
 Minä kurja karjan kellon;
 5 Muut näkee kirkon harjan,
 Minä kurja kuusen lalvan;
 Muut kuulee papin äänen,
 Minä kurja karjan äänen:
 Muut näkee papin parran,
 10 Minä kurja pukin parran.
 Kivi on mulla kirkkonani,
 Pajupensas pappinani,
 Lahopuu laulajanani,
 Käki kulta lukkarina.
 15 Kuku kulta käki lintu,
 Kauvanko käyn karjan kanssa,
 Tämä suvi, vaiko kaksi,
 Eli seitsemän suvea,
 Eli ei täytelen tätäkää?

279. *Karvia. Kaukumaa L, n. 47.*

— ¹⁶₆ 30.

Karviankylä. Salomon Teppala,
 83 v.

Paimen polska.

Muupukoo kirkkohoo,
 Minä kurja karjaha.

Ja muut kuloo kirkonkellon,
 Minä kurja karjankellot,
 5 Muut näköö papinparran,
 Minä kurja kutiuparran.

280. *Parkano. Harria n. 217. —07.*

Kilniö. Iivari Mäntykoski, 47 v.
 Kuullut Antilan tyttarelta.

Paimen laulu.

Muut menee kirkkoon,
 Minä kurja karjaan;
 Muut kuulee kirkon kellon,
 Minä kurja karjan kellon;
 5 Muut ne näkee papin,
 Minä kurja pukin;
 Muut ne kuulee papin äänen,
 Minä kurja pukin äänen;
 Muut ne kuulee lukkarin äänen,
 10 Minä kurja härjän äänen.

281. *Sahalahti. Äijälä E, n. 167.*

—96.

Muut¹ ne menee kirkkoon,
 minä kurja² karjaan,
 muut ne kuulee kirkonkellot,
 minä kurja karjan kellot.
 5 Muut ne näkee kirkon harjan,
 minä kurja kuusenlalvan,
 muut ne näkee papin parran,
 minä kurja pukin parra[n].
 Minä yksin jätettiin
 10 ikkunoihin itkenään,
 portillen³ poraamaan
 ja raitille raakkumaan.

278. ¹ r.: Katso Kanteletar 1. Kirja 177. — ² kirkko[on] : kirkkohon.

281. ¹ Runon edessä: Hiiri meni mettään pikku kelkkanen perässä pikku. —

² kurjainen : k. — ³ portille: portillen.

282. *Vesiluluti. Hels. Suom. Normaali-*
lys. konv.: Lindroos n. 12. 92.*

Järvenranta. Kustaa Kalpela.

Paimen valitus.

Muut menee kirkkoon,
minä kurja karjaan;
muut kuulee kirkon kellon,
minä kurja karjan kellon;
5 muut kuulee papin äänen,
minä kurja kutun äänen;
muut näkee papin parran,
minä kurja pukin parran;
muut näkee papin pälsit,
10 minä kurja pukin pälsit.

Paimenen huolet.

283. *Tyrvää. Kullaa n. 90. — 19/4 03.*

Tapiola. Oskar Haavisto, 16 v.
Kuullut äidiltään.

Paimenen laulu.

Ketulla on käytävänsä,
Saukolla salaovensä,
Minne piilohon pujaltaa
Vaaran suuren vaaniessa,
5 Rajun ilman uhatessa.
Niin ei mulla raukalla;
Kuusi mulla suojanani,
Sora mäki polkunani.
Voi, jos ilta jo tulisi,
10 Että kotiin kerkeäisin!

284. *Parkano. Harvia n. 216. — 07.*

Kihniö. Iivari Mäntykoski, 47 v.
Kuullut Antilan tyttäreltä.

Paimenlaulu.

Meni minä Ruottiin,
Sain sieltä ruopit;

Meni minä Saksaan,
Sain sieltä saappaat.

5 Menin minä pahan
Leppäkosken rannalle,
Siellä tuli vastaan
Puhiseva akka,
Joka ajo aina
10 Paimenia takkaa,
Repi minun vaatteeni
Riisin räisiin.

285. *Punkalaidun. Hahnsson n. 40¹.*
—53.

Paimenlaulu.

Muretta on muilla ja minulla
Juostesani karjan sivull.
Jos vohlan poika pois tullee,
Ehtoolla sen kurja (kohta) kuulen.
5 Isäntä sen kirjaan² kriippaa,
Palkkani päälle paneepi³.

Paimen soitto.

286. *Tyrvää. Kullaa n. 114. — 15/4 03.*

Näntölä. Juhanna Aittomäki, 32 v.

Paimenlaulu.

Paimen kun torvella toitotteli,
Sudet ne kauas karkotteli,
Karhut ne konttasi kankahalle,
Sudet ne samosi saunan alle.
5 Vaan kun paimen uneen vaipu,
Silloi karhu lähes saapui,
Susi hypähti launahansa,
Kaapsahti paha karjahansa.
Paimen kun heräsi unestansa,
10 Huomasi karhun karjassansa,
Rupesi torvella toitottamaan.

285. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa n. 22. — ² Puht. kirj.: kirjan : kirjaan. — ³ alkup. kok.: panepi : paneepi.

Paimenen voi.

287. *Karvia. Kaukamaa L, n. 48.*
—¹⁶/₆ 30.

Ämmälänkylä. Elina Hälli, 70 v.
Juustoeväs annettiin aina ensi
päivänä paimenille. Muulloin he lau-
loivat:

Paimenen on paha olla,
Kun ei ole voita,
Silakoita askissa
Ja mätämurnakoita¹.

288. *Karvia. Kaukamaa L, n. 49.*
—¹¹/₆ 30.

Sarvelankylä. Maria Heinonen, 78 v.
Karjasta kotiintullessa laulettiin:

Paimen parka on päivällistä,
Paimenen voi on voimallista.

289. *Karvia. Kaukamaa L, n. 50.*
—¹¹/₆ 30.

Sarvelankylä. Maria Otava, 64 v.

Paimen parka päivällistä,
Paimenen voi on voimallista.

290. *Karvia. Kaukamaa L, n. 51.*
—²¹/₆ 30.

Koskipera. Kaisa Välimäki, 79 v.

Paimen parka päivällistä,
Paimenen voi on voimallista.

291. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 8.*
— 31.

Luhalahti. Kalle Sarkola, n. 84 v.

Paimenta kiusoteltiin runolla:

Paimen parka päivällistä,
paimenen voi on voimallista!

En kutsu sua kurakämmeneksi
enkä paskapeukaloksi.

Tyytyn, lyytyn, piikapaimen.

292. *Eura. Järvinen n. 10.* —52.

Tyy, tyy, tyy, tyy, piika-pai-
men,

Aja karjas' tälle puolell'.
Tääll' on puolat puolikypsät,
Ompi mansikkaat makiat,
5 Sekä lintikkäät likiät.

293. *Noormarkku. Koskilahti n. 45.*
—²/₄ 04.

Sofia Viik, 60 v.

Paimenen laulu.

Tuurin huurin, piikapaimen,
Aja karjas tällepuolen!
Tääl' on heinät hempukaiset.
Vihtavarvut vihriäiset,
5 Puolamet on punaisia,
Mansikat on makoisia.
Sinä olet Liisa Anna!

294. *Oripää. Vihervaara n. 2372.*
—11.

Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.

Paimenlaulu.

Tyytyn, tyytyn, piikapaimen,
Aja karjas tälle puolen!
Tääll on puolat punasia
Ja mansikat makkeimpia.

295. *Alastaro. Vihervaara n. 2448.*
—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

287. ¹ = iso silakka. Kertoj. selit.

Paimenlaulu.

Tyyryn lyyryn, piikapaimen,
Aja karjas tälle puolen!

Täälä on marjat makkeempia.

Pualat punasempia.

296. *Alastaro. Vihervaara n. 2489.*

—11.

Mannistö. Mikko Sulonen, 23 v.

Paimenlaulu.

Tyyryn lyyryn, piikapaimen,
Aja karjas tälle puolen!

297. *Punkalaidun. Vihervaara n. 269.*

—09.

Vanttila. Tiina Oivukkala, 67 v.

Kehtolaulu.

Tyytyn, tyytyn piikapaimen
aja karjas tälle puolen!

Tääl on mansikat makosia,

pualat puppurijaisija.

298. *Tyrvää. Ojansuu A. II, n. 24. — 00.*

Anna Stiina Isakintytär, 66 v.

Tuutil lunti^p piika paimen.

Aja^k karjaa tälle^p puolen.

Tulek itte^k kivijä määren.

Täälä mansikatkin makosia

5 Ja pualakkin kansa puppurija on.

299. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 70.*

²⁶/₃ 12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v. Kuul-
lut isävainaaltaan.

Tyytyn, lyytyn, piikapaimen,
aja karjas tälle puolen!

Tääl on marjat makosia
ja pualat purppuriaisia.

300. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 59.*

—¹⁰/₃ 12.

Vihattula. Heikki Kustaa Mäenpää,
76 v. Kuullut isältään.

Pii, pii, pii, pii piikapaimen,
aja karjas tälle puolen!

Tääl' on mansikat makeita
ja pualat puppuriaisia.

301. *Tyrvää. Ahlstedt n. 8. — ²⁹/₁₂ 02.*

Peukalomäki. Anna Nyman, 74 v.

Tyytyllyytyn, piikapaimen,

Aja karjas tälle puolen,

Tule itte kiviä myöten!

Tääl' on mansikat makosia,

5 Puolat tääl' on punaisia,

Vihdan lehdet vihriäiset,

Heinänkorret heikuriaiset.

302. *Tyrvää. Kullaa n. 40. — ¹⁴/₁ 03.*

Tapiola.

Tyydyn lyydyn, plikka paimen,

Aja karjas tälle puolen,

Tule itse kiviä myöten!

Tääl on mansikat makuisia,

5 Puolat puppuriaisia.

303. *Tyrvää. Ahlstedt n. 32. — ¹⁸/₇ 03.*

Peukalomäki. Anna-Liisa Nyman,
75 v.

Tuutulaulu.

Tyytyn, lyytyn, piikapaimen,

Aja karjas tälle puolen,

Tule itte' kiviä myöden!

300. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Tääll' on mansikat makoisia,
 5 Puolat tääll' on punaisia,
 Vihdan lehdet vihriäiset,
 Heinän korret heikuriaiset.

304. *Lavia. Kamppi n. 14. —¹⁰/₈ 03.*

Paimenten laulu.

»Tyytyn lyytyn piikapainen
 Aja karjas tällepuolen,
 Tääll' on mansikka makoinen
 Ja puola pumpukainen.»

305. *Jämijärvi. Välisalo n. 13. —02.*

Heta Pajulahti, 67 v.

Tytyn lytyn piikapainen.

Tytyn lytyn piikapainen,
 teel on toinen piikapainen.
 Aja karjas tällepuolen,
 teel on heinä hempukainen
 5 puolanmarja pumpukainen.

306. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,
 n. 59. —²³/₃ 24.*

Pium, paum, piijikapainen,
 aja karjas tällenpuolen!
 Tääll' on heinät hempukkaiset,
 vitsan varvut vehreäiset,
 5 puolametkin on punasia,
 mansikatkin on makosia.

307. *Karria. Kaukamaa L, n. 11.
 —²³/₆ 30.*

Ämmänylä. Joosefina Jokinen,
 80 v.

Pii, pii, piikamainen,
 Ajak karjas tällepuolen,

Teel on heinä hempukainen,
 Puolanmarja pumpukainen,
 5 Lapsella mansikka makoinen.

308. *Sahalahti. Äijälä E, n. 139. —96*

Tiirul liirul likkapainen,
 aja karjas tälle maalle,
 tääll' on puola punasempi,
 tääl' on heinä hehkosempi,
 5 tääl' on mansikka makouen,
 mustikka sitäkin muikerainen.

309. *Satakunta. Petelius n. 19. —15.*

Juho Malja, 43 v. Kuullut Sata-
 kunnan rajanilla, ei muista keneltä.

Paimen laulu.

Tyytun lyytun piika paimen,
 Aja karjas tälle puolen,
 Tääl on kedot vehnaisia,
 Tääl on mansikat¹ makeoita,
 5 Mustikat muita paremmat,
 Tääl on puolukat punaisia,
 Vadelmat vallan mainiot.

310. *Lempäälä. Leander n. 73*. —13.*

Maija Mäkinen, 64 v. Muistiinp.
 Hauholla.

Tyyryn lyyryn piikapainen,
 aja karjas tällen puolen.
 Tääll on heinä hentokainen,
 mansikkakin makosempi,
 5 puolakin on punasempi,
 mustikkakin mustempi.

311. *Pirkkala. Starck n. 21*. —89.*

Eva Kaisa Purra, 69 v.

308. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

309. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

Tyytyn, lyytyn piika paimen,
 aja karjas tälle puolen,
 täällä mansikka makonen,
 täällä puola pumpukainen
 5 heinä myöskin hentukainen.

312. *Pirkkala. Virtanen n. 18. —05.*

Nokia. A. Virtanen.

Laulu.

Tule tänne piikapaimen,
 Aja karjas tännepuolen,
 Tääll' on mansikka makoinen,
 Puola kans' myös on punainen!

313. *Tampere. Kalliala n. 47*. —13.*

Tiru, liru, likkapaimen,
 Aja karjas tälle puolen,
 Tääll' on puolat punasia,
 Mansikatkin makosia.

314. *Ylöjärvi. Paldani n. 12*. —52.*

Tyytyn lyytyn piika paimen.

Tyytyn lyytyn piika paimen,
 Aja karjas tälle puolen,
 Tääl' on heinä hempekainen,
 Mansikoita mollillansa,
 5 Mustikoita mustanansa,
 Juovukoita kallellansa,
 Muuramita siellä täällä,
 Viikunoita saksan maalla.

315. *Kuhmalahdi. Lindroos n. 8*. —88.*

Haap'saari. Eräs 40 v. nainen, kuulut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muistiinp. Tottijärvellä.

Tyytyn, lyytyn, paimenlikka,
 Aja karjas' tälle puolen.

Täällä heinä hienosempi,
 Mansikka makosempi,
 5 Puolan kylki punasempi
 Mustikka mustempi.
 tahi viim. säe myös:
 Mustikka mustukainen.

316. *Kuhmalahdi. Hels. Suom. Normalilys. konv.: Lindroos n. 13*. —92.*

Judith Lindroos, 50 v., synt. Kuhmalahden Haapsaaren kylässä. Muistiinp. Vesilahdessa.

Paimentytälle.

Tyytyn lyytyn paimenlikka,
 aja karjas tälle puolen;
 täällä heinä hienosempi,
 mansikka makosempi,
 5 puolan kylki punasempi,
 mustikka mustukainen.

317. *Keuru. Valli n. 3*. 02.*

Paimenlaulu.

Tyytyn lyytyn paimentyttö
 Aja karjas tälle maalle,
 Tääl' on puolakka punainen,
 Tääl' on mansikka makonen,
 5 Heinän nenä hemposempi,
 Kivet kellon kaltaiset.

318. *Keuru. Vegelius n. 14*. —07.*

Paimenen laulu.

Tyyty' lyyty' paimentyttö
 Aja karjas tälle' maalle!
 Tääll' on puolukka punanen,
 Tääll' on mansikka makonen,
 5 Heinän nenä hemposempi,
 Kivet kellon karvaset.

318 a. *Salakunta? Arho A. O. n. 7.—89.*

Mp. Isojoella.

Paimenpoika ja -tyttö.[Paimenen laulua — Pakenevan ru-
noa — Hämeen ilmeet.]»Aja¹ tälle² puolen karjasi!
täällä on puolallehdet punaisia,
mansikat nakoisia.»

Tytö sanoi:

»En uskalla mennä kotiin,
5 sillä pudotin kirjat metsään;
isäni hakkaa ikeellä,
äitini äkeellä,tyttäretkin tynnyreillä,
kakaratkkin kapuloilla,
10 ja mukulatkin muilla puilla³.Hoi, hoi, horjattii!
kaikki piijat korjattiin.
minä yksin jätettiin
ja minä yksin metsään karkasin.
15 Metsä minulle kepin antoi.
kepin minä vanhalle ämmälle an-
noin;
ämmä minulle kakon leipoi,
kakon minä kalamiehelle annoin
kalamies minulle kaloja antoi.20 kalat minä jyvämiehelle annoin;
jyvämies jyviä antoi,
jyvät minä kotkalle annoin:
kotka minulle siipensä antoi,
yli meren mennäkseni
25 ja takaisin tullakseni.Siellä minä paljon ihmeitä näin:
Piika tunki tunkiossa,
sika sotki taikinaa,
hevonen leipoi leipiä,
30 härkä mylvi pöydän päässä,
isäntä hirmui hinkalossa,
ja emäntä nauroi kaukalossa.

Älä mene niittuun.

319. *Tyrvää. Pakula V. V. n. 76.*—¹⁵/₃ 12.

Miina Forsblom, 84 v.

Kirjakka, Kailakka,
hyvä¹ lehmä Heimakka,
älä mene niittuun!
Niittumiäs tulee,
5 lyä sinua, lyö minua,
nappaa kellon kaulastas
ja kuuluvaisen kulkustas.

TYÖLAULUJA.

Jauhajan laulu.

320. *Virrat. Leander n. 22*.* —13.Maria Vilhelmiina Spir, 69 v. Muis-
tiinp. Hauholla.Minä jauhan Jaakolleni,
pikku puuron poijalleni.321. *Punkalaidun. Moisio n. 9.—10.*Haviokoski. Suutari Hakenberg,
n. 70 v.*Joulusahtiksia jauhattaissa.*Minä jauhan jaarittelen.
Yksin jyvän jyrkyttelen.
Joulu tulee. jonkkis konkkis,318 a. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain säkeissä: 1. 4 ja 14. —² tä[nn]e : tälle. —
³ pui|p|: puilla.319. ¹ Säkeissä 2 ja 3 on kk:ssa iso alkukirjain.

Nisukakko¹ kainalossa,
 5 Viinapullo plakkarissa,
 Olkilyhde selässä,
 Vaskikynttilä kädessä.
 Tuomas kulta joulun tuo.
 Hiivanuutti hiirenruoka,
 10 Joka joulun poijes vie.

Hyvä on olla ympyrällä.

322. *Kankaanpää. Laiho 181. —89.*

»Hyvä on olla ympyrällä¹
 kaunis kampura jalaalla².
 ettei³ vaa'ð'ita sotaan
 eikä tahdota tappeluhun.»

Kankaankutojan laulu.

322 a. *Kiikka. Maijala n. 123.*

—²/₄ 04.

Näin kurotaan kankast,
 Näin veretään lankast;
 Kuro kankast, verä lankast,
 An syöstävän kulkee!

Kehrääjän laulu.

323. *Karvia. Kaukamaa L, n. 52.*

—¹¹/₆ 30.

Sarvelankylä. Maria Otava, 64 v.

Kehräätessä laulettiin.

Kehräpäättä keikutteli,
 Rullapäättä ruikutteli,

 Ei muista loppua.

324. *Lempäälä. Leander n. 62*. —13.*

Maija Mäkinen, 64 v. Muistiinp.
 Hauholla.

Antaa rullai ruikutella,
 kehrävarren keikutella.

325. *Ruovesi. Paldani n. 18*. —52.*

Antaa rullan ruikutella,
 Kehrä varren keikutella,
 Villat karstaa kerkoseksi,
 Vedä' lanka pienemmäksi,
 5 Kudo' niistä vaipat, ryijyt,
 Kirjavat röijyt, hamehet,
 Joita nähdä'kin kelpaa.

326. *Virrat. Leander n. 7*. —13.*

Maria Vilhelmina Spir, 69 v. Muis-
 tiinp. Hauholla.

Antaa rullan ruikutella,
 Kehrävarren keikutella.

KEHTOLAULUJA.

Aa aa — —.

327. *Luvia. Salo n. 306. —14.*

M.p. Hattulassa.

Aa aa Mollakka,
 Mahraks omani ollakka.

327 a. *Ahlainen. Hämeenlinnan alak.*

sem. Haapala Anni, n. 129.

—24—25.

Maria Ranta, 65 vuotias.

Aaa, aa lullaa, vauva tahtoo
 pullaa,

321. ¹ Nisukakk|u|: Nisukakko.

322. ¹ Vrt. Kant. II, 209. — ² jalalla: jalaalla. — ³ kk:ssa iso alkukirjain.

- Jos ei vauva pullaa saa,
Ei hän sitten nukukkaan.
328. *Oripää. Viherraara n. 2374.*
—11.
Oripää. Eemeli Oksanen. 28 v.
*Vakulaulu*¹.
Aa vissan tussakkaa,
Raitalan Maijan masurkkaa,
Karjalan poijaat kyytillä aijaa,
Mennääs kattoon Raitalan Maijaa
329. *Alastaro. Viherraara n. 2405.*
—11.
Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.
Kehtolaulu.
Aa aa allersoo,
Maahan pantiin pallersoo.
330. *Harjavalla. Ruusunen n. 109.*
—03.
Aa vauva, makkaakkavvan,
Konnei kirkosta kottiit tulla,
Keitär riaskaa vellinkii,
Panen sokerii sualaksi.
331. *Punkalaidun. Moisio n. 30. — 10*
Aa lullaa lustikee
Kirjas puski Mustikee,
ei tätä laulua auta säästää,
kun tätä lakataan,
5 niin ruvetaan päästä.
332. *Kokemäki. Kujanpää n. 10.*
—²⁶/₁₂ 20.
Manta Salonen, 44 v.
Aa aa Amalia, liikuta lullaa
Sofia.
333. *Kokemäki. Kujanpää n. 2.*
—⁹/₁ 21.
Edla Haapanen, 51 v.
Aa, aa, allii,
kivikova kalli,
isoita edessäni,
pienet pojat perässäni,
5 papupussi selässäni.
Ei voi kulkee,
ei voi kulkee.
334. *Kauratsa. Santarivirta n. 82. —05.*
Amanda Kaakki, 45 v.
Kehtolsulu.
Aa aa Aapelipoika,
Tosa on Joulupäre¹,
(Ei muista loppuun asti.)
335. *Tyrvää. Ahlstedt n. 4. —⁷/₁ 03.*
Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 69 v.
Tuutulaulu.
[Loppu pyrkimärmoa.]
Aa lullaa, avaa ovi!
Eikös se kyllä hyvin sovi?
Vedä rautaa poikki¹ lautaa!
Ei minun ilman mennä auta,
5 Sisään minä tulla tahdon,
Jos minä vielä joiinkin mahdun.
Vai onko siellä kyllä muita
Viinapäitä, tupakkisuita?

328. ¹ r. (= kehtolaulu).334. ¹ [j]oulupäre : Joulupäre.335. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

336. *Honkajoki. Hirsikoski Anna, n. 22. —²³/₃ 24.*
 Aa, aa, akkasta, ei se ollu mitään pakkasta, vaan se oli pientä pyryä, kun (vauva) piti itte jyryä.
337. *Noormarkku. Österlund n. 6. —20.*
Tuutulaulu.
 Aa aa kakaraa
 ei saa kakaraa nukkumaa tarttis heittää muurin taa, muttei ilkee kumminkaa.
338. *Lempäälä. Vihervaara n. 4392. —13.*
Tuutilaulu.
 Aak lullaa, taas tullaan
 Pikku piikaa naimaan,
 Humputa heijaa, tussan lullaa,
 Pikku piikaa naimaan.
339. *Eräjärvi. Tyyskä (2560) 3*. —08.*
 Aa lullaan taas tullaan
 Meitän¹ tyttöjä naimaan
 Hopeeta päähän
 Kultaa kaulaan
 5 Silkki-leeninki päälle.
340. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 90. —²⁷/₃ 12.*
 Miina Forsblom, 84 v.
 Aa lullaa lasta,
 tule, surma, vastaan,
 isot tallukat jalassa,
 leipäsäkki selässä
 5 ja viä tuota meijän lasta!
341. *Tampere. Kallio V. J, n. 819*. —09.*
 Kuultu noin 40 v. sitten Tampereen puolella.
 Aalullaa äidin piika
 Noudetaanpas leipää.
 Jos ei äiti leipää saa
 Jääpi kehto seisomaan
 5 Lapsi kulta itkee
 Lapsi kulta itkee.
- 341 a. *Tampere. Lindström Olga, n. 18. —18.*
 Aa, tuuti lullaa,
 ei ole hyvä tulla
 meidän Matin lullaan.
342. *Kangasala. Kallio Väinö n. 14*. —02.*
 Ida Pohjonen, 35 v. Kuullut mumoltaan, kotoisin Kangasalta.
 Aa aa alli lintu
 Pienen linnun poika
 Pienellä linnulla pitkät siivet
 Jolla se N. hoitaa.
- 342 a. *Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 47. —17.*
 Aa, aa, akana,
 Pysy poika kotona,
 Äitis selän takana.
- Aa aa akkani kuoli.**
343. *Eura. Järvinen siv. 2. —52.*
 Kohtuus kuol' jo Kuokkalan koskeen.

339. ¹ t alleviivattu.

- Kuka sen näki?
Kuokkalan väki.
Kuka sen hautas?
5 Hallin Matti.
Kuka sen veisas?
Välilikylän pappi.
344. *Uvila. Tuomi n. 58.* —90.
Vanhala. Fiia Lindgren, 51 v.
Kehtolauluia.
Aa aa akkani kuoli.
Kuhunka se kuoli?²
Kukkulan jokkeen.
Kuka sen näki?
5 Kukkulan väki.
Kuka sen hautas(i)?
Kallin Matti.
Kuka sen veisas(i)?
Kivikirkon pikkunen pappi.
345. *Kullaa. Tuomi n. 1.* —89.
Viikka Lauren, 17 v.
Kehtolauluja.
Aa aa akkani kuoli,
pistin pukkini peijaisiin;
ei ole varaa toista tuoda,
eikä tätäkään hautaan saada,
5 annetaan olla uuttiseen asti,
käsketään vieraita runsaammasti.
346. *Noormarkku. Koskilahti n. 35.*
—²/₁ 04.
Fiina Fors, 40 v.
Lasten laulu.
Aa aa akkani kuoli!
Kuhunka se kuoli?
Merstalan jokkeen.
- Kuka sen näki?
5 Härmälän väki.
Kuka sen veisas?
Hallin Matti.
Kuka sen hautas?
Kivikirkon pikku pappi.
347. *Noormarkku. Lindgren n. 20.*
—92.
Hilma Appelqvist.
Aa aa¹ akkani¹ kuoli.
Kuhunka se kuoli?
Kuokkalan koskeen.
Kuka sen näki?
5 Vakkalan väki.
Kuka sen hautas?
Hallin Matti.
Kuka sen saarnas?
Sakarín pappi.
348. *Noormarkku. Ollinen n. 602.*
—89.
Noormarkku. Juho Fabian Palonen,
39 v.
Aa aa akkani kuoli.
Minkä se kuoli?
Kukkulan puadii.
Kuka sen näki?
5 Lukkariv väki.
Kuka sev veisas?
Vekkulin täti.
Kuka sen saarnas?
Sakari pappi.
10 Kuka sen hautas?
Hallin Matti.
Aa. aa akkani kuoli.

344. ¹ *se* kuoli : s. k.347. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

- Eik' ole varraa toista tuada.
Antaa olla uuttiseen asti,
15 Käsketään viaraita runsaammasti
- 349.** *Merikarvia. Romppanen n. 6.*
—89.
Aa aa akkani kuoli.
Kuinka se kuoli?
Askulan jokeen.
Kuka sen näki?
5 Askulan väki.
Kuka sen hautas?
Hauturin Matti.
Kuka sen veisas?
Veisurin pappi.
- 350.** *Alastaro. Vihercaura n. 2395.*
—11.
Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.
Kehtolaulu.
Aa aa aakkonen kuoli.
Kunka se kuoli?
Aakkosen koskeen.
Kuka sen näki?
5 Aakkosen väki.
- 351.** *Huittinen. Vakkila n. 6. —88.*
Ai ai akkanin kuoli.
Kunka se kuoli?
Mekalan koskeen.
Kuka sen näki?
5 Vakkalan väki.
Kuka sen¹ hautasi?
Hallin Matti.
Kuka sen veisasi?
Prunkkalan pappi.
- 352.** *Kokemäki. Lempäinen n. 2.*
—⁵/₁ 04.
Kuurola. Hilja Rintanen, 13 v.
Kuullut isältään.
Kehtolaulu.
Aa aa akkani kuoli.
Kuinka se kuoli?
Eskolan koskeen.
Kuka sen näki?
5 Eskolan väki.
Kuka sen hautas?
Hallin Matti.
Kuka sen veisas?
Prunkkalan pappi.
- 353.** *Kokemäki. Kujanpää n. 12.*
—¹⁶/₁ 21.
Kalle Välimaa, 70 v.
Aa aa akkani kuoli.
Kunka¹ se kuoli?
Eskolan koskeen.
Kuka¹ sen näki?
5 Eskolan väki.
Kuka¹ sen hautas?
Hallin Matti.
Kuka sen veisas?
Prunkkalan pappi.
- 354.** *Kokemäki. Kujanpää n. 6.*
—²⁶/₁₂ 20.
Manta Salonen, 44 v.
Aa aa akkani kuoli.
Kunne se kuoli?
Eskolan koskeen.
Kuka sen näki?
5 Eskolan väki.

351. ¹ Kuka *sen* : K.s.353. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Kuka¹ sen hautas?
Hallin Matti.
Kuka sen siunasi?
Prunkkalan pappi.

355. *Kiikka. Oksa n. 3.* —05.

Katariina Helenius, 74 v.

Kehtolaulu.

Aa, aa, akkani kuoli.

Minkä se kuoli?
Meskalan koskeen.
Kuka sen näki?

⁵ Vakkalan väki.
Kuka sen hautas?
Hallin Matti.
Kuka sen veisas?
Prunkkalan pappi.

356. *Tyrvää. Katajaranta n. 158.*

—¹⁵/₆ 04.

Järvenpää. Abraham Satimus, 68 v.
Kuullut isältään.

Kehtolauluja.

A a a a akkani kuoli.

Kuhunka hän kuoli?
Kuokkalan koskeen.
Kuka sen näki?

⁵ Akkalan väki.
Kuka sen hautasi?
Hallin Matti.
Kuka sen veisasi?
Väläkylän pappi.

357. *Tyrvää. Vihervaara n. 351.* —09.

Punkalaidun. Vanttila. Kalle Nygård, 45 v. Kuullut synt. pit. Tyrväällä.

Kehtolaulu.

Aa aa akkani kuoli.

Kunka se kuoli?
Kuokkalan koskeen.
Kuka sen näki?

⁵ Vakkalan väki.
Kuka sen hautas?
Hallin Matti.
Kuka sen veisas?
Veitton Mikko.

358. *Tyrvää. Kallio Väinö, n. 9.*

—²⁰/₁₂ 02.

Hanna Kallio, 22 v. M.p. Tampereella.

Aa aa akkani kuoli.

Kuinka se kuoli?
Kuokkalan koskeen.
Kuka sen näki?

⁵ Vakkalan väki.
Kuka sen hautas?
Hallin Matti.
Kuka sen veisas?
Kivikirkon pappi.

359. *Tyrvää. Kullaa n. 94.* —¹⁷/₄ 03.

Aina Kullaa, 16 v.

Lasten laulu.

Aa aa akkani kuoli.

Minkä se kuoli? — Vakkalan¹ koskeen.

Kuka sen näki? — Vakkalan väki.

Kuka sen hautas? — Sallin Matti.

⁵ Kuka sen saarnas? — Tämän kylän pappi.

354. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

359. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

360. *Tyrvää. Kullaa n. 246. —¹⁵/₁ 04.*
Tapiola. Eeva Haavisto, 51 v.
Kuullut isältään, kotoisin Soinilan
kylästä.

Aa aa akkani kuoli.

Minkä se kuoli?

Vakkalan koskeen.

Kuka sen näki?

⁵ Vakkalan väki.

Kukas sen veisas?

Veslahden pappi¹.

Kukas sen siunas?

Sillanpään Mikko.

¹⁰ Kukas sen hautas?

Sallin Matti.

361. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 87.*
—12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v.

Aa aa akkani kuoli.

Minkä¹ se kuoli?

Kuokkalan koskeen.

Kuka sen näki?

⁵ Vakkalan väki.

Kuka sen hautasi?

Hallin Matti.

Kuka sen siunasi?

Prunkkalan pappi.

362. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 79.*
—¹⁵/₃ 12.

Manno Kuokkanen, 52 v., kotoisin
Nurmekesta.

Tuutulaulu.

Aa aa akkani kuoli.

Kuhunka¹ se kuoli?

Kuakkalan² koskeen.

Kuka sen näki?

⁵ (Matin, Liisan, Jaakon y.m.) väki.

363. *Mouhijärvi. Laine T, n. 153.*
—93.

Aa aa akkani kuoli.

Kuhunka se kuoli?

Vakkalan koskeen.

Kuka sen näki?

⁵ Vakkalan väki.

Kuka sen hautas'?

Sallin Matti.

Kuka sen veisas'?

Kivikirkon pappi.

364. *Suoniemi. Färm K, n. 16. —22.*
Matilda Färm, 63 v.

Aa aa akkani kuoli.

Minkä¹ se kuoli?

Kuokkalan koskeen.

Kuka¹ sen näki?

⁵ Kuokkalan väki.

Kuka sen siunas?

Simpan pappi.

Kuka¹ sen hautas?

Hallin Matti.

365. *Lavia. Nurmi F, n. 70. —¹⁰/₆ 12.*
A. Maja.

Aa aa akkani kuoli.

Kuhunka¹ se kuoli?

Kuokkalan koskeen.

Kuka sen näki?

360. ¹ papi : pappi.

361. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

362. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² Ku|o|kkalan : Kuakkalan.

364. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

365. ¹ |Kuka sen| Kuhunka : K.

- 5 Vakkalan väki.
Kuka sen hautas?
Hallin Matti.
Kuka sen siunas?
Katajiston pappi.
- 366. Suodenniemi. Mattila M. G.**
n. 3. —13.
O. Ritämäki, 48 v. M.p. Tammelan
pit.
Kehtolaulu.
Aa aa akkani kuoli.
Kuka sen näki?
Akkasten väki.
Kuka sen hautasi?
5 Harmaatakki.
Kuka sen veisasi?
Piispan pappi.
- 367. Kankaanpää. Laiho n. 310. —90**
Santra Hakkuri, 21 v.
Aa aa akkani kuoli.
Minkä se kuoli?
Veskalan jokeen.
Kuka sen näki?
5 Veskalan väki.
Kuka sen saarnas?
Katajan pappi.
Kuka sen hautas?
Sällin Matti.
- 368. Honkajoki. Hirsikoski Anna**
n. 34. —²³/₃ 24.
Aa aa akkanin kuoli
Kunka se kuoli? Kuoppalan kos-
keen.
Kuka sen näki? Kuoppalan väki
Kuka sen hautas? Hallin Matti.
- 5 Kuka sen siunas? Prunkkalan
pappi.
- 369. Urjala. Jussila n. 41. —¹⁹/₁₂ 25.**
Ida Sundström, 85 v.
Kehtolaulu.
Aa aa akkani kuoli
Ottasin toisen, mut en huoli.
Kukas sen näki?
Kuokkalan väki.
5 Kukas sen hautas?
Hallin pappi,
Kukas sen siunas?
Siman Matti.
- 370. Pirkkala. Starck n. 17*. —89.**
Aa aa akkani kuoli.
Ku(hu)nka se kuoli?
Kuokkalan koskeen.
Kuka sen näki?
5 Kuokkalan väki.
Kuka sen hautasi?
Haasin Matti.
Kuka sen veisasi?
Prunkkalan pappi.
- 371. Pirkkala. Virtanen n. 2*. —05.**
Nokia.
Kehtolaulu.
Aa aa akkani kuoli,
minkä se kuoli?
pakkalan puotiin.
Kuka sen näki?
5 leikku väki,
kuka sen hautas?
Hallin Matti,
kuka sen veisas?
Prunkkalan pikku pappi.

372. *Pirkkala, Virtanen n. 12**. —05.
Nokia. A. Virtanen.

Laulu.

Aa aa akkani kuoli. —
Minkä se kuoli? —
Pakkalan puoriin. —
Kuka sen näki? —
5 Leikkuuväki. —
Kukas sen hautas? —
Hallin Matti. —
Kuka sen veisas? —
Prunkkalan pikku pappi.

372 a. *Lempäälä, Helin Olga n. 17.*
—21—22.

Aa aa akkan kuoli,
Saisin toisenkin, mutt' en huoli.
Minkä se kuoli?
Kuokkalan koskeen.
5 Kuka sen näki?
Hollon väki.
Kuka sen siunas?
Simunan Matti.
Kuka sen hautas?
10 Hantaan pappi.

373. *Kangasala, Kallio Väinö n. 11**.
—02.

Manda Forsblom, 28 v.

Aa aa akkani kuoli,
minkä se kuoli?
Kuokkalan koskeen.
Kuka sen näki?
5 Hallin väki.
Kuka sen siunas?
Siukolan pappi.
Kuka sen hautas?
Hallin Matti.

374. *Kuhmalahti, Lindroos n. 28**.
—83.

Haap'ssari. Eräs 40 v. nainen, kuul-
lut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muis-
tiinp. Tottijärvellä.

Ai ai ai ai akkani kuoli.
Mihinkä se kuoli?
Kuokkalan koskeen.
Kuka sen näki?
5 Kuokkalan väki.
Kuka sen hautas'?
Hallin Matti.
Kuka sen veisas'?
Vehmaan pappi.

375. *Orihvesi, Jokinen n. 25**. —03—4.
Nikolai Nieminen, 25 v.

Lastenloru.

Aa aa akkani kuoli,
kuinka se kuoli,
kuokkalan koskeen,
kuka sen näki,
5 vakkalan väki,
kuka sen hautas,
hallin matti,
kuka sen siunas,
kivikirkon pappi.

375 a. *Ruovesi, Hämeenlinnan alak.*
sem. Mäki Helmi, n. 342. —25.

Josefiina Mäki, 59-v.

Aa aa akkani kuoli.
Minkä se kuoli?
Kuokkalan koskeen.
Kuka se näki?
5 Valkalan väki.
Kuka sen hautasi?
Kissan pappi.

Aa aa Akkerin Kaija.

376. *Eurajoki. Hänninen n. 11. —12.*

Aa aa akkan kaija,
Turusta tuodaan joka laija:
Sininen silkki, syrjästä rikki.
Keltainen¹ silkki, keskeltä halki.

377. *Uvila. Tuomi n. 3. —89.*

Vanhakylä. Anton Lindgren, 13 v.
Aa aa akan kaija,
Turusta tuodaan kaikkeelajia¹:
mustaa silkkiä, syrjästä rikki,
valkoinen liinanen, keskeltä halki.

377 a. *Ahlainen. Hämeenlinnan alak.
sem. Haapala Anni, n. 126.
—24—25.*

Maria Ranta, 65 vuotias.

Aa aa akkan kaijaa,
Turusta tuotiin kaikkia laija.
Punanen silkki syrjästä rikki.
Valkonen¹ saali keskeltä halki.

378. *Noormarkku. Koskilahti n. 29.
—²/₁ 04.*

Fiina Fors, 40 v.

Lasten laulu.

Aa aa Akkurin Kaija¹
Porista tuotiin kaikkia laija:
Valkonen saali keskeltä halki,
Punainen silkki syrjästä rikki.

378 a. *Siikainen. Hämeenlinnan alak.
sem. Marjamäki Martha, n. 321.
—25.*

Fiina Lind, 72-v. (Muuttanut Siikaisiin Pomarkusta).

A a Akkalau Kaija
Turusta tuotiin kaikkia laija.
Silkit ja sametit ne
kaulalla liehuu.
⁵Saksan viina se
pullossa kiehuu.

379. *Oripää. Vihervaara n. 2376.
—11.*Oripää. Eräs 27vuotias vaimo.
Kehtolaulu.

Aa aa Aakkunan Kaija,
Turruusta tuaraan kaikkea laija:
Punanen silkki syrjästä rikki,
Kellanen liinanen keskeltä halki.

380. *Oripää. Tallgren n. 55. —13.*

M.p. Maariassa. Fiina Virtanen.

Aa akuna kaija(a),
Turusta tuodaan joka laija(a):
kultanen silkki
syrjä on rikki,
⁵silkinen saali
keskeltä halki.

381. *Loimaa. Vihervaara n. 4465.
—13.**Tuutulaulu.*

Vaa vaa Vakkerin Maija,

376. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.377. ¹ kaikkeelajia : kaikkeelajia.377 a. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.378. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

- Turuusta tuaraan kaikkea laija.
Vakkerin Maijalla oli kullattu
silkki,
Mutt oli kulunut kulmat rikki.
382. *Loimaa. Vihervaara n. 273.*
—09.
Pöytyä. Frans Vuori, 36 v. Kuul-
lut lapsena Loimaalla.
Kehtolaulu.
Aa aa Akkalan Kaija,
Turuusta tuaraan satta laija:
sininen¹ silkki, syrjästä rikki,
valkonen nestuuki, keskeltä halki.
383. *Alastaro. Vihervaara n. 2413.*
—11.
Männistö. Mikko Sulonen, 23 v.
Kehtolaulu.
Aa aa Akkasten Kaija,
Turust tuaraan joka laija:
Musta silkki syrjät rikki.
Ja punane liina keskeltä halki.
384. *Alastaro. Vihervaara n. 2408.*
—11.
Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.
Kehtolaulu.
Aa aa Akkaan Kaija,
Turruusta tuaraan joka laija:
Silkkiä, tärkkiä, myssynvärkkiä.
385. *Alastaro. Vihervaara n. 2466.*
—11.
Sikilä. Hilma Vieno, 42 v.
Kehtolaulu.
Aa vaa Vakkarin Kaija,
- Turruusta tuaraan kaikkea laija.
Silkipumpuli arkusa liahuu,
Saksan viinaa pullosa kiahuu.
386. *Alastaro. Vihervaara n. 2433.*
—11.
Virtsanoja. Markulan emäntä, n.
45 v. Kuullut Loimaalla.
Aa aa Akkan Kaija.
Turruusta tuatiin kaikkea laija:
Punanen silkki syrjästä rikki,
Valkonen liinanen keskeltä halki.
- 386 a. *Alastaro. Hämeenlinnan alak.
sem. Mäkiö Eeva, n. 356.*
—24—25.
Amanda Kajala, 64-v.
Aa tuuti Akkalan Kaija
Turruusta tuaraan kaikkia laija.
387. *Huittinen. Maanvilj. lyseon to-
verik. n. 48. —10.*
Aa aa Akkerin Maija,
Turruusta tuodaan kaikkia laija:
Sametit ja silkit ne ilmassa liehuu,
Saksan viinit ne pulloissa kiehuu.
388. *Huittinen. Maanvilj. lyseon to-
verik. n. 47. —10.*
Kehtolaulu.
Aa aa Akkaan Kaija,
Turruusta tuodaan kaikkia laija:
Punan[en] liina, keskeltä halki.
Sininen silkki, vipsuista rikki.
389. *Punkalaidun. Vihervaara n. 274*
—09.
Vanttila. Kalle Nygård, 45 v.

382. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

Kehtolaulu.

Aa aa akkarin Kaija,
Turusta tuaraan kaikkea laija:
Silkit ja pumpulit portilla liahuu,
Saksan terva pytysä kiahuu.

390. *Harjavalta. Ruusunen n. 97.*
—03.

Akkankajja.

Aa aa akka[n]kajja¹
Turuusta tuaraan
Kaikkii laija:
Sinine silkki
5 Syrjistä rikki,
Valkonel liinanen
Keskeltä halki.

391. *Kokemäki. Paasikivi n. 16.*
—⁷/₁ 04.

Kuoppala. Amanda Stenberg, 50 v.
Aa aa akkan¹ kaija,
Turruusta tuodaan kaikkia laija:
Veljelleni verkahousut,
Sisarelleni silkkihuivi².

392. *Tyrvää. Kullaa n. 98. —¹⁸/₄ 03.*
Tapiola. Aina Kullaa, 16 v.

Lasten laulu.

Aa aa akaan Kaija,
Turusta tuodaan kaikkia laija:
Punanen silkki, keskeltä rikki.
Valkonen liinainen, syrjästä rikki.

393. *Tyrvää. Kullaa n. 103. —¹⁷/₇ 03.*
Tapiola. Anna Kullaa, 28 v.

Aa aa ankerin Maija¹,
Turusta tuoraan jokalaija:
Punanen silkki,
Keskeltä rikki.
5 Valkonen huivi,
Keskeltä halki.

394. *Tyrvää. Kullaa n. 216. —²/₁ 04.*
Tapiola. Eevastiina Haavisto, 52 v.
Kuullut äidiltään, kotoisin Tyrvään
kylästä

Aa aa ankerin Maija¹,
Turusta tuoraan jokalaija:
Silkit ja pumpulit päässä liehuu,
Saksan viini potusa kiehuu.

395. *Tyrvää. Nieminen n. 7. —22.*
Amanda Virtanen, 70 v.

Aa aa akkerin Kaija,
Turuusta tuodaan joka laija:
sinisiä¹, punasia liinasia,
kaikenlaisia namusia.
5 Sininen liinanen syrjästä rikki,
punanen liinanen keskeltä halki.

396. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 85.*
—²⁷/₃ 12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v. Kuul-
lut isävainaaltaan.

Aa aa Allerin Kaija,
Turusta tuodaan jok'lalajja:
kangassilkkiä, pumpuliliinaa,
poikien raholla rommia, viinaa.

390. ¹ akka[n]kajja : akka7kajja.

391. ¹ |A kkan : akkan. — ² silkkihuivi[n] : s.

393. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

394. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

395. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

397. *Mouhijärvi. Laine T, n. 160.*
—93.
Vaa vaa vaa vaa Vakkerin
Maija (Kaija),
Turusta tuodaan viittäkin laija,
silkit ja pumpulit tuudessa liehuu,
Saksan viina se pullossa kiehuu.
398. *Suoniemi. Nyberg Vivi, n. 7.*
—12.
Pakkala. Aina Parkkinen, 47 v.
Aa aa Akkerin Maija,
Turusta tuoraan joka laija,
Silkit ja pumpulit
ilmassa liehuu,
5 Saksan viini
se pullossa kiehuu.
399. *Lavia. Kallio Saima, n. 1.*
—²⁸/₁₂ 19.
Manda Grönfors, 54 v.
Tuutilaulu.
Aa aa Akkerin Maija,
Turusta tuoraan joka laija:
silkit, pumpulit ilmassa liehuu,
Saksan viinit pullossa kiehuu.
400. *Hämeenkyrö. Kullaa n. 362.*
—¹⁷/₁₂ 10.
Vesajärvi. Juho Vähämuotia.
Lasten loru.
Aa aa Akkerin Maija,
Turusta tuodaan joka laija:
Silkit, pumpulit päässä liehuu,
Saksan viini potussa kiehuu.
401. *Hämeenkyrö. Mattila K, n. 2.*
—03.
Lasten laulu.
Aa aa akkerin maijaa,
Turusta tuodaan jokalaija:
Silkit, pumpulit ilmassa liuhuu,
Saksau viina se pullossa kiehuu.
402. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 197.* —12.
Heininärvi. Loviisa Hauska, 77 v.
Aa Akkeria,
Turusta tuolaa vakkeria,
silkit ja pumpulit ilmaa liehuu,
kaffeepannut lielellä kiehuu.
403. *Kankaanpää. Laiho A, n. 315.*
—90.
Niinisalo. Juhana Salo, 27 v.
Aa, aa, Appelan Maija,
Turusta tuotiin jokalaija:
Tikkiä, täkkiä, myssyvärkkiä.
404. *Ikaalinen. Räystölä n. 48.* —21.
Alma Räystölä.
Aaa aaaa akkerimajjaa
Aaa, aaaa akkerimajjaa tuu-
dusta¹ tuodaan joka laija.
Silkit, tärkit, myssyvärkit, kai-
kenlaista kraamaa.
405. *Honkajoki. Hirsikoski Anna, n. 35.* —²³/₃ 24.
Aa aa Akkaan Maija,
Turusta tuodaan tuhatta laija,
Sinistä silkkiä, syrjästä rikki,
Valkonen¹ esiliina, keskeltä halki.

404. ¹ tuu'r]usta : tuudusta.405. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

406. *Parkano. Alanen Viljo, n. 14.* — Ikaalinen, Leutola, Elli Vähatalo.
Keholauluja:
Aa aa Akkerin Maija
Turusta tuotiin jokalajaja
Silkit, uivit ilmassa liehui
Saksan viinit pullossa kiehui.
407. *Parkano. Alanen Viljo, n. 17.* — Parkanon kylä. Olga Urho.
Keholauluja:
Aa aa akkerin Maija
Turusta tuotiin kaikkia laija:
Silkkiä, tärkkiä, myssyvärkkiä
Halituma, tuttan, leijaa.
408. *Parkano. Alanen Viljo, n. 18.* — Parkanon kylä. Olga Urho.
Aa aa akkerin Maija
Turusta tuotiin kaikkia laija
Silkkiä, tärkkiä, myssyvärkkiä
Kaikenlaista toonaa.
409. *Parkano. Alanen Viljo, n. 19.* — Alaskylä. Maria Alanen, n. 59 v.
Aa aa akkerin Maija
Savuämmän pirttiin.
Sielläpä poikia puetaan
Samettiin ja silkkiin.
410. *Vesilahdi. Kallio Väinö, n. 2*.* —02.
Laina Jaakkola. 21 v., synt. Vesilahdessa. Kuullut mummoltaan, joka 65 v., myöskin Vesilahdesta. Muistiinp. Kangasalla.
Aa aa kakkerin kaija
Akkerilla on monta maijaa
Akkerilla on kultanen silkki
Vaikk' on kaikki kulmat rikki.
- 410 α. *Lempäälä. Helin Olga, n. 19.* —21—22.
Aa aa Akkerin Kaija,
Turuusta tuotiin joka laija.
Akkerill' oli muusta silkki
Ja se oli joka kulmasta rikki.
- 410 β. *Lempäälä. Helin Olga, n. 18.* —21—22.
Aa aa Akkerin Kaija
Kuppari Kirsti ja Helssau Maija.
Akkerill' oli paikattu takki,
ja kupparill' oli kullattu lakki.
411. *Tampere. Loukola, n. 42*.* —14.
Maria Serenius, leski, 65 v., kotoisin Mäntyharjusta.
Aa aa Akkerin Maija
Turusta tuoraan joka laija,
Silkit ja sametit ne ilmassa liehuu,
Saksan punssi se pullossa kiehuu.
412. *Tampereen seudut. Niemi, n. 642.* —91.
Aa aa Akkeli^m Maijja,
Turuusta tualaa^j joka laijja.
- 412 α. *Tampere. Lindström Olga, n. 1.* —18.
Aa aa akkerin maijaa
Turusta tuodaan joka laija.
Silkit pumpulit iluassa liehuu.
Turun viina pullossa kiehuu.
- 412 β. *Tampere. Jussila K. V., n. 14.* —23—26.
Aa aa akkeliu Kaisa,
Tuu tuu tupakkirulla,

- Turuusta tuoraan joka laiija:
tupakkia, kuparia, paperia, pank-
korahhaa (suurta)
5 kissanvaatteet ja karhun nahhaat.
413. *Kangasala. Kallio Väinö, n. 1*.* —02.
Tilda Gustafson, 20 v.
Aa aa akkerin Kaija
Turusta tuodaan joka laiija
silkit pumpulit ilmassa liehuu
punasta viiniä pullossa kiehuu.
414. *Ruovesi. Marjanen, n. 39*.* —13.
Aa aa akkankaija
Turusta tuotiin kaikkia laiija,
Sininen silkki syrjä rikki,
Valkonen saali keskeltä halki.
- 414 *a.* *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.*
sem. Rajala Anna, n. 393.
—24—25.
Heikki Lehtonen, 72-v.
Aa aa Akkerin Maija
Turusta tuodaan joka laiija:
Tuotiin taaskin silkki uusi,
Joka maksoi ruplia kuusi.
- 414 *β.* *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.*
sem. Mäki Helmi, n. 343. —25.
Josefiina Mäki, 59-v.
Aa aa Akkerin Kaija,
Akkerilla on monta laiija,
Akkerilla on kullattu silkki,
jonka on kaikki kulmat rikki.
415. *Virrat. Leander, n. 5*.* —13.
Maria Vilhelmiina Spir, 69 v. Muis-
tiinp. Hauholla.
- Aa, aa Akkerin Kaijaa,
Turusta tuotiin joka laiija:
piperia paperia pankkorahhaa,
sänkyvaatteet ja pässinabhaat.
416. *Virrat. Räsä K, n. 19.* —30.
A a agerin maija,
Turuusta¹ tuoraan joka laiija,
silkki täkkijä plyyssi¹v¹äkijä,
piipun tuhkaa, pino markkija,
5 kaikkija turuusta tuoraan.
- Aa aa allin lasta.**
- 416 *a.* *Tampere. Lindström Olga, n.*
16. —18.
Aa aa allin lasta,
pientä Innun poikaa,
ei ole äitiä, ei ole isää,
joka sinua hoitaa.
- Aa aa appelaan.**
417. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 20.*
—²³/₇ 31.
Itä-Aure. Emäntä Agda Saksa,
44 v.
Aa aa appelaan.
savuäijän pirttiin.
siellä sinut puetaan
samettiin ja silkkiin.
- Aa aa makkaa kauan.**
418. *Alastaro. Vihervaara n. 2396.*
—11.
Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.
Kehtolauluja.
Aa aa makkaa kauvan,
Turuusta tuoraan uusi vauva.

416. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

419. *Alastaro. Vihervaara n. 2397.*
—11.
Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.
Aa aa, makkaa kauvan,
Muttei makkaa mejän vauva.

Aa vauva vakusa.
420. *Oripää. Vihervaara n. 2365.*
—11.
Oripää. Ilmari Oksanen, 17 v.
Kehtolaulu.
Aa, vauva, vakusa,
Koriat napit jakusa.
421. *Oripää. Vihervaara n. 2378.*
—11.
Oripää. Eemeli Oksanen, 28 v.
Kehtolaulu.
Aa, vauva vakusa,
Eikä äitiä kuulu missään.
Äiti on mennyt lakituppaan
hakemaan lapselle issää.
422. *Alastaro. Vihervaara n. 2398.*
—11.
Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.
Kehtolaulu.
Aa vauva vakusa,
Koriat napit jakusa.

Aa vissaa kirjavaa kissaa.
423. *Oripää. Vihervaara n. 2392.*
—11.
Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.
Kehtolaulu.
Aa vissaa, kirjava kissa,
Harmaa katti ja Kraatari Matti.
424. *Alastaro. Vihervaara n. 2471.*
—11.
Ylhäinen. Manta Lindström, 12 v.
Kehtolaulu.
Aa vissaa, kirjava kissa,
Musta katti kollaa.
425. *Kokemäki. Sullgen n. 11. —90.*
Aa vissaa kirjava kissa,
mell'[!] on itsellä musta kissa.
Aa¹ vauva makkaa kauvan,
meill' on itsellä pikkunen vauva.
5 Aa Matti, harmaa katti,
Lietoon vietiin Meskulan Matti.
Kukas' nyt ennään riihiä tappaa,
kun kissa pellolla kuoll'u¹ nna
makkaa?
426. *Lempäälä. Vihervaara n. 4395.*
—13.
Tuutilaulu.
Aa aa vissaa harmaa kissa,
Kirjava koira pellolla loiraa;
Aa aa vissaa tule pikkukissa
Tuamaan unta lapselle.
- Aa vissaa, älä sijaas pissaa.
427. *Noormarkku. Koskilahti n. 33.*
—⁸/₁ 04.
Tilda Branfield.
Lasten laulu.
Aa, aa vissaa,
Älä vaan sijaas pissaa!
Mamma heittää nurkan taa,
Mistäs pappu toisen saa?

425. ¹ Aa a¹ : A.

428. *Kokemäki. Santavirta n. 6. —03*
Säpilä. Manda Sillanpää, 50 v.
Kuullut Miina Hakanpäältä Kiettaren
kylästä.
Kehtolaulu.
Aa aa aa vissaa,
Älä vaan sijaas pissaa.
(Tätä kerrataan aina uudelleen,
kunnes lapsi on nukkunut.)
429. *Kauvatsa. Santavirta n. 76. —05.*
Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.
Kehtolaulu.
Aa tuutia akkaa¹,
Älä vaan siijaa kakkaa,
Aa tuutia vissaa,
Älä vaan siijaas pissaa.
430. *Tyrvää. Katajaranta n. 25. —04.*
Aa tuti vissaa,
älä vaan enää siaas pissaa!
Aa tuti heiakkaan,
kaadan koko peiakkaan.
431. *Tampere. Siren T, n. 45. —04.*
Kehtolaulu.
Aa, aa vissaa,
Älä sijaas' pissaa,
Vaikkas kakan laskisitkin,
Kakan minä ruokkoisinkin.
432. *Tampere. Kallio V. J, n. 808. —09.*
Aalullaa missä kirjava kissaa?
Älä sinä (nimi) sijaas pissaa.
Kuultu n. 40 vuotta sitten.
433. *Ylöjärvi. Mikkola E, n. 724*. —12.*
Muistiinp. Kalvolassa.
Aa, aa vissaa
älä sijaas pissaa
**Aa lullaa lasta, kissa tuli
vastaan.**
434. *Oripää. Tallygren n. 45. —14.*
M.p. Maariassa. Fiina Virtanen.
Aa lulla lasta
kissa tuli vastaan
kissa istui kiikun päälle
kiikutteli lasta.
435. *Punkalaidun. Moisio n. 3. —10.*
Haviokoski. Suutari Hakenberg,
70 v.
Aa tuuti lasta,
Kissa tuli vastaan,
Kissa hyppäs kiikun päälle
Ja¹ kiikutteli lasta.
- 435 *α. Ruovesi. Hämeenlinnan alak. sem. Mäki Helmi, n. 339. —25.*
Josefiina Mäki, 59-v.
Aa lulla lasta,
vaari tuli vastaan!
Kissa istu kiikun päällä,
kiikutteli lasta.
- 435 *β. Ruovesi. Hämeenlinnan alak. sem. Rajala Anna, n. 390. —24—25.*
Heikki Lehtonen, 72-v.
Aaa, aa Astan

429. ¹ |A|kkaa : akkaa.435. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

kissa¹ tuli vastaan.
Kissa hyppäs kiikun päälle
Kiikutteli lasta.

436. *Honkajoki. Kallio V. J. n. 823.*
—09.

Tuutilullaa lasta,
Kissa tuli vastaan
Piika istuu kistun päällä
Ja liikuttelee lasta.

Aa tuuti nykyä.

437. *Alastaro. Vihervaara n. 2421.*
—11.

Sikilä. Hilma Vieno, 42 v.
Kehtolaulu.

Aa tuuti nysyä,
Ekkös tahro pysyä?
Aa tuuti heijakkaa,
Tapan koko peijakkaan.

438. *Alastaro. Vihervaara n. 2455.*
—11.

Sikilä. Juha Sulander, 52 v. Kuulu-
tu t Huittisissa.

Kehtolaulu.

Aa tuuti nykyä,
Ekkös tahro pysyä!
Aa tuuti vissaa,
Älä vaan sijaas pissaa!
5 Aa tuuti heijakkaa,
Minä kaaran sun koko peijakkaan.

Aidan takana.

- 438 a. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.
sem. Piilanen Rauha, n. 380.*
—24—25.

Kustaa Vinha, 65 v.

Aidan takana väärässä puussa,
Lauloi kirjava tikka.
Joka ei tottele isää ja äitiä
se saa maistaa vittasta.

Biibuli baabuli simmut kii.

439. *Merikarvia. Roslin M, n. 8.*
—88.

Biibuli, baabuli simmut kii
Aa, aa, biibuli bau.

Heijaa heijaa — —.

440. *Sahalahti. Hahnsson n. 31*.*
—53.

Pakkala.

Heijaa, heijaa,
Ristinkamun keijaa,
Latin sormus,
Pilpun herra,
5 Ristinkirja,
Lesso¹.

Heijaa tuijaa.

441. *Oripää. Viherruara n. 2483.*
—11.

Makkarkoski. Maria Kuusisto, 50 v.

Vakulaulu¹.

Heijaa tuijaa

435 a. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

440. ¹ Kirjoitettu ensin edellisen säkeen loppuun *lessoo*. Se poistettu ja kirjoit-
tettu 6. säe.

441. ¹ r. (= kehtolaulu).

Savipäänuijaa,
Kun Taalikan äiti kuoli.

442. *Loimaa. Vihervaara n. 321.*
—09.

Pöytyä. Frans Vuori, 36 v. Kuul-
lut lapsena Loimaalla.

Kehtolaulu.

Heijaa tuijaa, savipäänuijaa,
Kun¹ Kaalin äiti kuoli,
Lukkari meni seljällens
Ja¹ pappi väärin pualin.

Hoi hoi hoikkaan.

443. *Pori. Kiikonen siv. n. 46.* —95.
Katriina Sjövall, 75 v.

Hoi, hoi, hoikkaan,
Kun ei kukaan naikkaan!
Tussaa lullaa,
Joko kirkost' tullaan?
5 Kilttii piikaa kiikutan,
Muitten lapsii liikutan.
Hoi, hoi, hoikkaan,
Kun ei kukaan naikkaan!

Huis, kissa, lullan takaa.

444. *Tampere. Kallio V. J. n. 810.*
—09.

Huis kissa lullan takaa,
Itsepä (nimi) lullassa makaa.

445. *Kuhmalahdi. Hels. Suom. Nor-
maalilyks. konv.: Lindroos n. 18*.*
—92.

Judith Lindroos, 50 v., synt. Kuh-
malahden Haapsaaren kylässä. Muis-
tiinp. Vesilahdessa.

Mene sinä musta kissa
meilän Liisan (nimi yleensä) lullan
takaa,

itte meilän pikku liisa
lullassansa makaa.

446. *Tampere. Jussila n. 8.* —23.

K. A. Palonheimo (Erenius), 70 v
Pois kaikki mustat kissat,
(lapsen nimi) lullan takaa!
Itte hän pikkunen (nimi)
lullassansa makaa.

Huis sika satulaselkä.

447. *Punkalaidun. Kotikoski n. 672.*
—²²/₈ 09.

Ulla Ström.

Kehtolauluja Punkalaitumelta.

Huis sika satulaselkä,
Kitis kuttu kellokaula,
Niin meidän lapset laulaa,
Kuin Turun kellot pauhaa.

448. *Tyrvää. Kullaa n. 214.* —⁸/₁ 04.

Tapiola. Eevastiina Haavisto, 52 v.

Huis, sika, satulaselkä,
Huttis, kuttu, kellokaula!
Näin nyt mejän lapset laulaa,
Kuinkas Turuusa urvut pauhaa?

449. *Kankaanpää. Laiho n. 307.*
—90.

Santra Hakuri, 21 v.

Huis, sika satula selkä,
Kukis, kukko kellokaula!
Tule, uni, unimpäältä
Ja nappaa lasta silmän päälle!

442. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

450. *Lempäälä, Leander n. 68**. —13. Maija Mäkinen, 64 v. Kuullut lapsena. Muistiinp. Hauholla.
Huis sika satulaselkä,
kiitis kuttu kellokaula.
451. *Sahalahti Helin n. 22**. —03. Iloa. Kustaan Annastiina, 66 v
Katkelma.
Kuukis kukko kellokaula
Huis sika satula selkä
Kiittis¹ kurme² kellokaula

ei muista

452. *Sahalahti, Hahnsson n. 30**. —53. Pakkala.
Hui sika satulaselkä,
Kitiskurme, kellokaula,
Mullin mullin, keitonkieli,
Saapassäkki, lippakieli,
5 Kollu, kollu.

Huis sika Haverin läättiin.
453. *Oripää. Vihervaara n. 2383.* —11.
Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.
Kehtolaulu.
Huis, sika, Haverin läättiin,
Siäl nit mutaki sikoja
hännästä väättiin¹.
454. *Oripää. Tallgren n. 49.* —14. Mp. Maariassa. Fiina Virtanen.
Huis sika huijarin läättiin
siellä ne muunkin hännästä krääkkii.
455. *Loimaa. Hollo n. 573.* —09.
Kehtolauluja.
Huis sika Haverin läättiin,
Sinne niitä muitakin hännästä
väännttiin.
456. *Hämecukyrö. Nyberg Vivi, n. 194.* —12.
Heinijärvi. Loviisa Hauska, 77 v.
Huis sikoja Haverin läättiin,
siellä niitä muitakin hännästä
käättiin.

Huis sika huntilaan.
- 456 a. *Kuhmalahti. Hahnsson n. 31.* —53.
Hui sika huntilaan,
Jätä kassis kaukaloon,
Mene itte monikkalaan,
Kierrä sieltä Kiehelään.

Huis sika kettuja pettää.
457. *Pori. Kiikonen siv. n. 47.* —95.
Katriina Sjövall, 75 v.
Hui, sika, mettään
451. ¹ Kun kurmee ajettiin jostain pois (varsinkin pahanteosta) sanottiin *kiitis* samalla tavalla kun nytkin vielä sialle sanotaan *huis*. Ker. sel. —² kurme = kuttu. Mielestäni nuo nimitykset ovat niiltä ajoilta, jolloin rautaa ei vielä tunnettu, ja sen tähden rappu (kello) kurmen (kutun) kaulaan tehtiin hyvin kaikuvasta kuivasta leppäpuusta. Ker. sel.
453. ¹ r. (= väännettiin).
456. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

- Oravia ottaan,
Jäneksiä jättään!
- 458.** *Ahlainen. Nurmela n. 3. —20.*
Kellahti. Vihtori Lehtinen, 46 v.
Huis sika mettää
Kettuja¹ pettää,
Jäniksiä ottaa,
Oravia jättää.
- 459.** *Siikainen. Laiho n. 313. —90.*
Leväsjoki. Kaisa Nauriskoski, 70 v.
Huis, sika, mettään
Kettuja pettään,
Jäneksiä jättään,
Oravia ottaan!
- 460.** *Alastaro. Vihervaara n. 2465. —11.*
Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.
Kehtolaulu.
Huis, sika, mettään
Kettua pettään,
Oravaa ottaan,
Jänestä jättään!
- 461.** *Kokemäki. Kujanpää n. 8. —
9/1 21.*
Manta Erkkilä, 60 v.
Huis sika mettään,
kettua pettään,
jänistä jättään,
oravaa ottaan!
- 462.** *Tyrvää. Nieminen n. 6. —22.*
Amanda Virtanen, 70 v.
Huis sika mettään,
- kettuja pettään,
oravia ottaan,
jäniksiä jättään,
5 susia surmaan,
karhuja kaataan,
pikkuselle¹ poikaselle marjoja tuo-
maan,
sinisellä pussisella,
karvaisella kassisella.
- 463.** *Tyrvää. Pakula V. V, n. 44. —07.*
Vihattu. Heikki Äijälä, 70 v.
Huis, sika, metsääⁿ¹
kettua pettään,
oravaa ottaan,
jänestä jättään,
5 sutta syömään,
karhua tuomaan!
- 464.** *Tyrvää. Pakula V. V, n. 68. —
26/3 12.*
Kalliala. Miina Isokäki, 57 v. Kuul-
lut isävainaltaan.
Huis, sika, mettään
kettua pettään,
oravaa ottaan,
jänestä jättään,
5 sutta syömään,
karhua juamaan,
suurta hirvee kotio tuamaan!
- 465.** *Mouhijärvi. Laine T. n. 151. —93.*
Huis, sika, mettään
kettuja pettään,
jäneksiä jättään
ja oravia ottaan!

462. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

466. *Javia. Nurmi F, n. 68. —*
 $10\frac{1}{6}$ 12.
 A. Maja.
Keholauluia.
 Huis sika mettään,
 Kettuja pettää,
 Jäniksiä jättää,
 Oravia ottaa,
 5 Marjoja tuomaa,
 Punasella pussilla,
 Sinisellä silkillä,
 Karvasellä kassilla.
467. *Kaukaanpää. Laiho n. 306.*
 —90.
 Santra Hakuri, 21 v.
 Hus. sika, mettään,
 Kettuja pettään,
 Jäniksiä jättään,
 Oravia ottaan!
468. *Honkajoki. Kallio V. J, n. 1481.*
 — $16\frac{1}{8}$ 13.
 Juliana Itävaara, 55 v. Mp. Iso-
 joen Koresjärvellä.
 Huis sika mettään
 kettuja pettään,
 jäniksiä jättähän,
 oravia ottahan!
469. *Karvia. Kaukamaa L, n. 27. —*
 $3\frac{1}{6}$ 30.
 Ämmälänkylä. Serafiina Otava,
 61 v.
Lastenlaulu.
 Huis sika mettään
 Kettuja pettään,
 Jäniksiä jättään,
 Oravia ottaan!
470. *Karvia. Kaukamaa L, n. 28. —*
 $19\frac{1}{6}$ 30.
 Ämmälänkylä. Kaisa Harjukangas,
 80 v.
 Huis sika mettään
 Kettuja pettään,
 Jäniksiä jättähän,
 Oravia ottahan!
471. *Karvia. Kaukamaa L, n. 29. —*
 $3\frac{1}{6}$ 30.
 Kirkonkylä. Liisa Kytöviita, s.1952.
 Huis sika mettään
 Kettuja pettähän,
 Jäniksiä jättähän,
 Oravia ottamahan.
472. *Karvia. Kaukamaa L, n. 30. —*
 $21\frac{1}{6}$ 30.
 Koskipерä. Kaisa Välimäki, 79 v.
 Huis sika mettähän
 Kettuja pettähän,
 Oravia ottahan,
 Jäniksiä jättähän!
473. *Karvia. Kaukamaa L, n. 31. —*
 $11\frac{1}{6}$ 30.
 Sarvelänkylä. Maria Otava, 64 v.
 Huis sika mettään,
 Kettuja pettään
 Oravia ottahan,
 Jäniksiä jättähän!
474. *Ruovesi. Pahlani n. 117. —52.*
Lasta tuutiessa.
 Huis sijat mettään,
 Kettuja pettään,
 Oravia ottaan,

Jäniksiä jättään!
 5 Minä menen mettään,
 Tuon lapselle marjoja,
 Punasella pussisella,
 Sinisellä säkkisellä,
 Valkosella vakkasella,
 10 Kultasella kelkkasella.

Huis sika mettään.

475. *Rauma. Sjöros. n. 28?* —90.

Huis sika mettään
 lapsel marjoi tuomaan,
 oravia ottaan,
 jäneksiä jättään,
 5 kettuja pettään,
 huis sika mettään.

476. *Luvia. Salo n. 320.* —14.

M.p. Hattulassa.
 Hyys sika mettään menee,
 Kallelle marjoi tuomaan,
 Punaisessa pussissa¹,
 Valkoisessa kassissa.

477. *Uvila. Tuomi n. 59.* —90.

Amanta Kortelahti, 18 v.
Kehto-lauluina.

Huis sika mettään
 Tuamaan lapselle marjoja,
 Punasella pusilla,
 Karvasella kassilla,
 5 Sinisellä sissillä,
 *Häntäs alla laukussa,
 Sokereita joukossa*.

478. *Ahlainen. Nurmela n. 4.* —20.
 Kellahti. Vihtori Lehtinen, 46 v.

Huis sika mettää
 tuomaan lapselle marjoja,
 punaisella¹ pussilla,
 karvaisella¹ kassilla,
 5 häntäs¹ alla varjossa,
 ettei kylän pojat saa.

479. *Noormarkku. Österlund n. 7. 19.*
 —20.

Maria Vahlman, 81 v.

Tuutulaulu.

Huis sika mettää
 Tuomaa lapselle marjoja
 Punasella pussilla,
 Sinisellä kassilla,
 5 Karvasella säkillä.

480. *Noormarkku. Ollinen n. 605.*
 —89.

Noormarkku. Miina Limperi, 29 v.
 Kuullut Karoliina Simulalta.

Huis sika mettää
 Tuamaa lapsella marjoja
 Punasella pussilla,
 Karvasella kassilla!
 5 Pannaa ämpäri kaulaa,
 Kuusen hako häntää.

481. *Merikarvia. Romppanen n. 7.*
 —89.

Hui, sika, metsään
 Tuomaan lapselle marjoja
 Punasella pussilla,
 Karvasella kassilla!

476. ¹ pussi|a| : pussissa.

478. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

482. *Merikarvia. Roslin M, n. 5.*
—88.

Hyis, sika, mettään
Tuomaan Maijulle marjoja
Punasella pussisella,
Karvasella kassisella,
5 Sinisellä säkkisellä,
Tuohisella tokkosella!
Hyis, sika, mettään j.n.c.

483. *Oripää. Vihervaara n. 2359.*
—11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.
Kehtoluaulu.

Huis, sika, mettään perrään
Ennenkon laps ylös herrää.

484. *Oripää. Vihervaara n. 2360.*
—11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.
Kehtoluaulu.

Huis, sika, mettään
Lapsell marjoi tuamaan
Punasella pussilla,
Karvasella kassilla,
5 Hännän alla roppasella.

485. *Oripää. Vihervaara n. 2377.*
—11.

Oripää. Maistiina Anttila, 78 v.
Kehtoluaulu.

Huis, sika, mettään
Tuamaan lapselle marjoja
Punasella pussilla,
Karvasella kassilla,
5 Hännän alla hassilla!

486. *Oripää. Tallgren n. 48. —14.*
Fiina Virtanen. M.p. Maariassa.
Huis sika mettään

tuomaan lapsille marjoja,
punasella pussilla,
hännän alla kassilla.

487. *Loimaa. Vihervaara n. 4464.*
—13.

Tuutulaulu.

Huis kissa mettään
Tuamaan lapselle marjoja
Punasella pussilla,
Sinisellä kassilla!

488. *Loimaa. Vihervaara n. 4821.*
—19.

Emilia Niemi, 43 v.

Kehtoluaulu.

Huis sika mettään
Tuomaan (lapsen nimi, esim.)
Vilille marjoja,
Punaisella pussilla,
Karvaisella kassilla.
5 Äiti kullan nukuttua
Ja univirren laulaa,
Paina pikku silmä kii'(umi)
Ja nuku Herran rauhaan.

489. *Loimaa. Vihervaara n. 240.*
—09.

Pöytyä. Kulhua. Vappu Uusitalo,
36 v. Kuullut kotipit. Loimaalla.

Kehtoluaulu.

Huis sika mettään
lapsille marjoja tuamaan
punasell pussill,
karvasell kassill.
5 sinisell säkill.

490. *Loimaa. Hollo E, n. 574. —09.*
 Huis sika mettään
 Tuomaan Vilholle¹ marjoja,
 Punasella pussilla,
 Sinisellä kassilla.
491. *Alastaro. Vihervaara n. 2464.*
 —11.
 Virtsanoja. Markulan emäntä, n.
 45 v. Kuullut Vampulassa.
 Huis, sika, mettään
 Tuamaan lapselle marjoja
 Punasella pussilla,
 Karvasella kassilla!
492. *Alastaro. Vihervaara n. 2470.*
 —11.
 Ylhäinen. Manta Lindström, 12 v.
Kehtolaulu.
 Huis, sika, mettään
 Tuamaan lapselle marjoja
 Punasella pussilla,
 Karvasella kassilla,
 5 Ropposella hännän alla!
493. *Alastaro. Vihervaara n. 2416.*
 —11.
 Sikilä. N. 40 vuotias vaimo.
Kehtolaulu.
 Huis, sika, mettään
 Tuamaan lapselle marjoja
 Punasella pussilla,
 Karvasella kassilla,
 5 Häntäs alla kukkarosa.
 Katto vaan, ettes pissaa!
494. *Alastaro. Vihervaara n. 2418.*
 —11.
 Sikilä. Vihtori Ääri, 34 v.
Kehtolaulu.
 Huis, sika, mettään
 Tuamaan lapselle marjoja
 Punasella pussilla,
 Kellaskellä kassilla!
- 494 a. *Alastaro. Hämeenlinnan alak.
 sem. Mäkiö Eeva, n. 354.*
 —24—25.
 Amanda Kajala, 64-v.
 Huis sika mettän perrään
 Vauvalle marjoja tuomaan,
 Punasella pussilla,
 Karvasella kassilla,
 5 Keltasella kessillä,
 Leuan alla lekkerillä,
 Hännän alla rappasilla.
 Tule sitten takasin,
 Kun vauva nneista herää.
495. *Huittinen. Hirsikoski Anna, n.
 5. —²³/₃ 24.*
 Huis sika, huis sika mettän per-
 rään
 tuomaan lapselle¹ marjoja puna-
 sellä pussilla,
 sinisellä kassilla, häntäs alla hie-
 putellen,
 vattas alla varjossa.
496. *Huittinen. Saarimaa n. 400.*
 —09.
 Torppari Ekman, yli 70 v. Kuullut
 Huittisissa. M.p. Paattisissa.

490. ¹ sana kk:ssa alleviivattu.495. ¹ r. selitetty »Tuuditettavan nimi».

- Huis, sika, mettään
tuomaa lapselle¹ marjoi
punasella pussilla
ja karvasella kassilla
5 häntänsä alla kukkarosa,
vattansa alla kaukalosa.
- 497.** *Punkalaidun. Vihervaara n. 241.*
—09.
Vanttila. Kalle Nygård, 45 v. Kuul-
lut synt. pit. Tyrvällä.
Kehotaulu.
Huis sika mettään
tuamaan lapsille marjoja
sinisellä säkkisellä,
punasella pussisella
5 kaara sitten kaukaloon
että lapset syrää saa.
- 498.** *Punkalaidun. Moisio n. 6.* —10.
Haviokoski. Suutari Hakenberg,
n. 70 v.
Huis sika, huis sika,
Mettään perään.
Tule sitten takasin
Kun lapseni herää.
5 Huis sika mettään päälle
Tuomaan lapselle marjat tänne.
Punasella pussisella,
Sinisellä säkkisellä,
Leukas alla t[uj]okkosella,
10 Häntäsä alla kukkarolla;
Tuo suussas' lisää,
Kaada kaikki kaukaloon,
Että lapsi syödä saa.
- 499.** *Punkalaidun. Moisio n. 26.* —10.
Huis sika mettään,
tuo lapsille marjoja,

- sinisellä säkkisellä,
punasella pussisella,
5 roikota, voikota,
kaada kaikki kaukaloon,
että lapset syödä saa.
- 500.** *Harjavalta. Ruusunen n. 90.*
—03.
Huis sika mettään.
Huis sika mettään
Tuomaan lapselle marjoja
Punasella pussilla,
Karvasella kassilla,
5 Hännän alla hepsuttaa.
- 501.** *Kokemäki. Sallgen n. 7.* —90.
Huis koira mettään
tuomaan lapsella marjoja,
punaisella pussilla,
karvaisella kassilla,
5 hännän alla laukulla,
sokerin paloja joukossa.
- 502.** *Kokemäki. Ahti n. 4.* —93.
Kieltare. Liisa Sandell, 49 v. Kuul-
lut Johanna Ojalalta.
Huis, sika, mettään,
Tuomaan lapselle marjoja
Punasella pussilla,
Karvasella kassilla.
- 503.** *Kokemäki. Kujanpää n. 1.* —
²⁶/₁₂ 20.
Manta Salonen, 44 v.
Huis sika mettään
tuomaan lapsille marjoja,
punasella pussilla,

496. ¹ tuomaa m_upiikal : t. *lapselle*.

- karvasella kassilla
 5 hännän alla laukussa,
 sokereita joukossa.
- 504. Kokemäki. Lempainen n. 5. —**
⁵/₁ 04.
 Kuurola. Hilja Rintanen, 13 v.
Kehtolaulu.
 Huis sika metsään menee
 Tuomaan (Martalle) marjoja
 Punasella pussilla,
 Karvaisella kassilla
 5 Hännän alla laukussa,
 Sokeritoppi joukossa.
- 505. Kokemäki. Paasikivi n. 19. —**
²⁰/₁₂ 03.
 Kuoppala. Verner Palmu.
 Huis, sika, mettään,
 Lapselle marjoja tuomaan
 Punaisella pussilla,
 Karvaisella kassilla,
 5 Hännän alla laukussa,
 Sokereita joukossa!
- 506. Kokemäki. Santavirta n. 4. —03.**
 Säpilä. Manta Sillanpää, 50 v. Kuul-
 lut Miina Hakanpäältä Kiettaren
 kylästä.
Kehtolaulu.
 Huis sika metsään,
 Tuomaan lapselle marjoja,
 Punasella pussilla,
 Karvasella kassilla.
- 507. Kauvatsa. Santavirta n. 74.**
 —05.
 Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.
Kehtolaulu.
 Huis sika metsään,
- tuomaan lapselle marjoja,
 punasella pussilla,
 karvasella kassilla,
 5 häntänsä alla lieputtellee,
 paskan liepukkeita.
- 508. Tyrvää. Katajaranta n. 284.**
 —07.
 Tyrvään kylä. Katariina Palmgrēn,
 62 v.
Lastenloru.
 Huis sika metsään!
 Mene mäen ottaan,
 Lapselle marjoja ottaan,
 Punaselle pussisella,
 5 Sinisellä säkkisellä!
- 509. Tyrvää. Kullaa n. 218. —**
⁹/₁ 04.
 Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v.
 Kuullut äidiltään, kotoisin Tyrvään
 kylästä.
 Huis, sika, mettään!
 Tuo sieltä lapselle marjoja
 Punasella pussilla,
 Sinisellä säkillä,
 5 Karvasella kassilla,
 Tuohisella toosalla,
 Koriolla kompsulla,
 Häntäsä alla hieputtele,
 Tuo sielä ja kieputtele!
- 510. Tyrvää. Pakula V. V, n. 67. —**
²⁶/₃ 12.
 Kalliala. Miina Isokäki. 57 v. Kuul-
 lut Vappu Silvanderilta.
 Huis, sika, mettästä marjoja
 tuomaan

punasella pussisella,
karvasella kassisella,
sinisellä säkkisellä,
5 tuahisella ropposella!

511. *Mouhijärvi. Laine T, n. 152.*
—93.

Huis, sika, mettään
tuomaan sieltä marjoja
punasella pussisella,
karvasella kassisella,
5 leukas' alla lessuttele,
häntäs' alla hessuttele!

512. *Kankaanpää. Laiho n. 303.*
—90.

Niinisalo. Maija Mattila, 64 v.
Huis, sika, mettään,
Tuo lapselle marjoja
Punasella pussusella,
Sinisellä säkkysellä,
5 Karvasella kassusella!

513. *Kankaanpää. Laiho n. 308.*
—90.

Santra Hakkuri, 2t v.
Huis, sika, mettään
Tuomaan lapsille marjoja
Punasella pussusella,
Sinisellä säkkysellä,
5 Karvasella kassusella,
Häntäs alla roppisella!

514. *Jämijärvi. Välisalo n. 10.* —02.

Hilda Viitahalmé, 31 v.

Huis sika metsään.

Huis sika mettään,

tuomaan lapselle marjoja,
punasella pussisella,
sinisellä säkkysellä,
5 karvasella kassilla
hännän alla tuokkosella.

514 a. *Ikaalinen. Salava Anna-Kaarina, n. 17.* —31.

Iso-Röyhiö. Liina Keskinen.

Huis¹ sika mettän,
menenmäen nokkän,
noukis sieltä marjat kaikki
hil¹man¹köppän,
55 puulukoita, juannukoita j. n. e.

515. *Honkajoki. Kallio V. J, n. 822.*
—09.

Huis, kissa, metsään
Tuamaanlapselle marjoja
Punasella pussusella,
Sinisellä säkkysellä,
5 Karvasella kassusella!

516. *Honkajoki. Kallio V. J, n. 1482.*
—¹⁶/₈ 13.

Juliana Itävaara, 55 v. M.p. Isojoen Koresjärvellä.

Huis sika mettähän
tuomaan lapselle marjoja
punasella pussusella,
sinisellä säkkysellä,
karvasella kassisella.

517. *Karvia. Kaukamaa L, n. 32.* —⁴/₆ 30.

Koskipera. Emelia Mäkinen, 53 v.

Huis sika mettään!

514 a. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Tuo lapselle marjoja
Punasella pussilla,
Karvasella kassilla!

518. *Karvia. Kaukamaa L, n. 33.* —
3/6 30.

Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen,
80 v.

Huis sika mettään!
Tuo lapselle marjoja
Punasella pussosella,
Karvasella kassosella!

519. *Karvia. Kaukamaa L, n. 34.*
— 6/6 30.

Tuulenkulma. Kaisa Moisio, 81 v.

Huis sika mettään,
Tuo lapselle marjoja
Pikkuisella pussosella,
Vanhan änmän kassosella.

520. *Karvia. Kaukamaa L, n. 35.*
— 30/6 30.

Mustakoskenkylä. Emilia Alanko,
28 v.

Näin sika mettähän menee,
Kipin, kapin, kotiot tulee.
Tuo marjoja
Punasella pussosella,
5 Karvasella säkkisellä,
Pistää pikku suuhun.

521. *Parkano. Alanen Viljo, n. 21.*
—30.

Alaskylä. Maria Alanen n. 59 v.

Huis' sika mettään
Mene mäen ottaan!
Tuo lapselle marjoja
Sinisellä säkkisellä,

5 Vaskisella vakkasella,
Karvasella kassusella

Kertoja kuullut laulun iso-isänsä
sisarelta Vappu Hirvimäellä.

522. *Vesilahti. Hels. Suom. Normaali-*
lys. konv.: Lindroos n. 15.* —92.

Kirkonkylä. Judith Lindroos, 50 v.
synt. Kuhmalahden Haapsaaren ky-
lässä.

Kehtolaulu.

Huis sika mettään,
mene mäjen ottaan,
tua siältä Litsälle (nimi yleensä)
marjoja,

punasella pussosella,
5 sinisellä säkkisellä,
leukas alla lekkerissä,
vattas alla vakkasessa.

522 a. *Lempiälä. Helin Olga, n. 12.*
—21—22.

Kalle Helin, 60-v.

Huis sika mettään,
Tuo lapselle marjoja,
Punaisella pussilla,
Sinisellä säkkisellä,
5 Valkoisella vakkasella,
Mene mäest' ottaan,
Häntäs alla keikuttele.

523. *Pirkkala. Starek n. 10*.* —89.

Huis sika mettään,
mene mä'en ottaan
noukkiin marjoja lapsen koppaan.
punasella pussisella,
5 sinisellä säkkisellä,
valkosella vakkasella,
toisin

- — — lapsen koppaan
Lapsi ne itte tulee ottaan
ei sika saa kulkeen lapsen kop-
paa.
524. *Tampere. Ennegren n. 2 d**. —86.
Tilda Ennegren.
Minä laulan lapselleni pitkän
virren
Nin kun yhden seinä hirren:
Huis sika mettään,
Yli mäjen ottaan
- 5 Tuamaan lapselle marjoja
Sinisessä säkkisessä,
Ja punasessa pussisessa.
525. *Tampere. Kallio V. J, n. 815**.
—09.
Kuultu noin 40 v. sitten Tampereen
puolella.
Huis sika metsään
Tuomaan lapselle marjoja
Punaisella pussisella
Sinisellä säkkisellä.
- 525 a. *Tampere. Lindström Olga, n.*
17. —18.
Huis sika metsään,
mene mäen nokkaan,
nonki sieltä marjoja,
pikku matin koppaan.
526. *Tampereen seudut. Niemi n. 643**.
—91.
Kittis, kuttu kellokaula,
Huis, sika satulaselkä,
Mene^m mäen ottaan,
Tua sieltä lapselle^m marjoja
- 5 Sinisellä säkkisellä,
- Punaisella pussisella
Valkosella vakkasella!
527. *Ylöjärvi. Pohjankanervo T, n.*
30. —³⁰/₇ 31.
Kirkonkylä. Kust. Arv. Koivisto,
64 v. M.p. Kunnalliskodissa.
Huis sika mettään
tuo sieltä lapselle marjoja
sinisellä sissisellä,
punaisella pussisella.
528. *Ylöjärvi. Pohjankanervo T, n.*
34 —³⁰/₇ 31.
Kirkonkylä. Eeva Saarinen, 95 v.
M.p. Kunnalliskodissa.
Huis sika mettään
lapselle marjoja nonkkiä
pienellä tanokoppasella.
529. *Kangasala. Lilius n. 128**. —88.
Hjalmar Finne, 13 v.
Huis sika metsään,
Mene Ainolle marjoja tuomaan
Punaisella pussisella,
Sinisellä säkkisellä,
- 5 Valkoisella vakkasella
Kyllä sinä meidän portin tiejät
Haka alla, pyörä päällä
Tervaristi pyörän päällä.
530. *Sahalakti. Helin n. 12**. —03.
Sika marjaan.
(Yhdistetty useammista toisoinoista)
Huis sika mettään
Mene mäen ottaan
Tua lapselle marjoja
Sinisellä säkkisellä,

- 5 Punasella pussosella,
Häntäs alla häkkisellä (ssä),
Vattas alla vakkasella (ssa),
Leukas alla lekkerillä (ssä),
Kuanos alla koppasella (ssa),
10 Älä itte noppaa,
noppaa lapsen koppaan.
- 531. Kuhmalahti. Lindroos n. 17*.**
—88.
Haap'saari. Eräs 40-v. nainen,
Kuullut äidiltänsä Ulrika Eskolalta.
Muistiinp. Tottijärvellä.
Huis sika mettään,
Mene mäen ottaan.
Tuo sieltä lapselle marjoja,
Punasella pussisella,
5 Sinisellä säkkisellä,
Kurkkus' alla kuppisessa,
Leukas' alla lekkusessa,
Vattas' alla vakkasessa,
Häntäs alla häkkisessä.
- 532. Eräjärvi. Järvinen N, n. 23*.**
—53.
Sika juoksi sinne tänne,
Kaukalo sian suussa,
Pikku poika kaukalossa.
Huis sika mettään,
5 Tuo lapselle marjoja,
Punasella pussisella,
Sinisellä säkkisellä,
Keltasella kukkarolla,
Häntäs alla häkkisessä,
10 Leukas alla lekkusessa,
Vattas alla vakkusessa,
Korvas alla koppasessa.
Roikota, roikota,

Hae, hae Lassin Kaijaa,
15 Kupparin Kirsti, Jämsän Maija,
Rimppapirjo, Rampsun Anna,
Längelmäellä tansaa,
Hakohäntänsä kanssa.

- 533. Eräjärvi. Tyyskä (2209) n. 47*.**
—07.

Huis sika mettään.

Huis sika mettään!
Mitäs sika mettäs?
Marjoja tuomaan
Punaisella pussilla,
5 Sinisellä säkillä,
Korijalla konttisella,
Vaskisella vakkasella,
Kultasella kuppisella,
Maalatulla maljasella.

- 534. Eräjärvi. Tyyskä (2560) n. 25*.**
—08.

Huis sika mettä
mene mäen ottaa,
marjoja noppaa
lapsen koppaan.

- 535. Orihvesi. Kesälä n. 43. —09.**

Huis sika metsään
Mene metsän perrään!
Älä tul ennen takasiin
Ennen kun lapsi herrää.

- 536. Orihvesi. Jokinen, n. 2*. —03.**

Lasten laulu.

Huis sika metsää
mene mäen nokkaan,
Tuo sieltä marjoja
Matti pojan¹ koppaan.

536. ¹ myöskin Maija likan koppaan ja nimeä voi muutta[a] miksi tahtoo. Ker.sel.

537. Orihr. Jokinen, n. 3*. —03.

Leena Tervala, 64 v.

Lasten laulu.

Huis sika metsään
mene mäen nokkaan,
Tuo sieltä marjoja
sinisellä säkkisellä
5 punasella pussisella
pikku vauvan koppaan.

537 a. Kuru. Pohjankunervo T, n.
13. ²¹/₇ 31.

Länsi-Aura. Hilma Valkeejärvi,
65 v.

Huis sika mettään
marjoja hakeen
punasella pussilla,
valkealla vakalla,
5 sinisellä säkillä
tuomaan pojulle (tytölle)
marjoja.

538. [Ruor.?] Paldani n. 117*. —52.

Lasta tuutiessa.

Huis sijat mettään,
Kettuja pettään,
Oravia ottaan,
Jäniksiä jättään;
5 Minä menen mettään,
Tuou lapselle marjoja,
Punasella pussisella,
Sinisellä säkkisellä,
Valkosella vakkasella,
10 Kultasella kelkkasella.

538 a. Ruovesi. Hämeenlinnan alak.
sem. Mäki Helmi, n. 346 —25.

Josefiina Mäki, 59 v.

Huis sika mettään,

mene mäen nokkaan,
noukis sieltä marjoja
pikku Ainon koppaan.

538 β. Ruovesi. Hämeenlinnan alak.
sem. Mäki Helmi, n. 347. —25.

Josefiina Mäki, 59-v.

Huis sika mettään
marjoja tuomaan,
punasella pussilla,
sinisellä säkillä,
5 valkosella vakalla,
keltasella kelkalla,
tule jouluksi kotiin.

538 γ. Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 23.
—13—15.

Visuvesi. Sandra Hanhonen, 18 v.

Tuutilaulu.

Huis sika mettään,
Mene mäen nokkaan,
Tuo sieltä marjoja,
Helmin koppaan,
5 Punasella pussilla,
Keltasella kelkalla,
Tuo niitä oikeen paljo.

539. Virrat. Leander n. 9*. —13.

Maria Vilhelmiina Spir, 69 v. Muis-
tiinp. Hauholla.

Huis sika mettään,
pikku tytölle marjoja tuomaan
punasella pussilla,
sinisellä säkillä,
5 vattamalla vakkasessa.

540. *Satakunta. Petelius n. 14. —15.*
 Juho Malja, 43 v. Kuullut Satakunnan rajamailla, ei muista keneltä.

Leikki-laulu.

Huis sika mettään
 Tuomaan lapselle marjoja,
 Mansikoita mustikoita¹,
 Kypsiä ja makeoita,
 Punasella pussilla,
 Karvasella kassilla.

Huru huru hummalla kirkkoon.

541. *Luvia. Kiikonen siv. 40. —95.*

Luvian luodot. Emäntä Vesterlund-Maanpää, 45 v.

Hu¹s¹, hu¹s¹, Hummulaan,
 Takaperin Tannulaan,
 Eurassa ehtoolla,
 Kokemäell' puhteella,
 5 Siell' kuko puuroo keitt'
 Ja kana kastett' lämmitt¹.

542. *Nakkila. Lampola n. 6. —89.*

Huis, humma, Huittisiin,
 Euraan ehtoolle,
 Kokemäelle puhteelle!
 Siellä kukko puuron keittää,
 5 Kana kasteen lämmittää,
 Pikku lintu lusikat pesi¹,
 Vares maija tallin loi,
 Harakka herrain hevoset juotti,
 Korppi ruuhun kaasi.

543. *Pori. Grönholm n. 147. —89.*

Marjaana Grönholm, 72 v. Kuullut Ulvilassa.

540. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

542. ¹ pes ee | : pesi.

544. ¹ ka|n| : kəkol. — ² yl. [kastee]l. — ³ yl. [lusika]k. — ⁴ yl. Vares[mai]ja. — ⁵ yl. [talli]l.

545. ¹ |toi|pesi : p.

Lapsille.

Siellä kukko puuron keitti,
 kana kasteen lämmitti,
 pikku lintu voin sulatti,
 harakat hevoset juotti,
 5 vares-Maija tallin loi.

544. *Pori. Tuomi n. 118. —91.*

Fanny Ekqvist, 16 v.

Tätilä.

Huis hunnu tätilään,
 Täti kako¹ leipo,
 Pani paljo voita päälle,
 kanam muna^v verta.
 5 Se sulas suuhun,
 Se meni luuhuu,
 Kukko puuron keitti.
 Kana kasteen² lämmitti,
 Harakka hiärimen nuali.
 10 Pikku lintu lusikat³ pesi,
 Tallinmaija⁴ tallin⁵ loi,
 Korppi hevoset juatti.

545. *Porin seutu. Suom. Kuvall. toim.*

Vuollekoski n. 5. —23.

Huru, huru Huittisiin,
 takatietä Takkulaan,
 Eurajoell' ehtool,
 Kokemäel' puhteel,
 5 kukko puuron keitti,
 kana kasteen lämmitti,
 pikkulintu lusikat pesi¹,
 varesmaija tallin loi,
 harakka hevoset juotti,
 10 ja korppi antoi hevoselle heiniä.

545 a. *Ahlainen. Hämmentinnan alak.
sem. Haapala Anni, n. 130.
— 24 25.*

Maria Ranta, 65 vuotias.

Oi humma tätilään,
täti leipoo suuren kakon,
panee paljon voita päälle.

546. *Noormarkku. Ollinen n. 609.
— 89.*

Fimpyy. Juha Salomoonin poika,
47 v.

Huis, huis Hunnulaa,
Takatiätä Tannulaa,
Euralla ehtoolla,
Kokemäellä puhteella!
5 Kukko siälä puuron keitti,
Kana kasteel lämmitti,
Pikkulintu lusikap pesi,
Harakka Maija tallil loi.
Harakka krikkas tallim pääll':

10 Kriks kraks kreijaa,
Tul huamem meill'.
Saat sylttyy syädä ja
Tamitalvaa juada.

547. *Noormarkku. Ollinen n. 608.
— 89.*

Huis, huis Hummulaa,
Takatiätä Tannulaa,
Euralla ehtoolla,
Kokemäellä puhteella.

5 Kukko siälä puuron keitti,
Kana kasteel lämmitti,
Pikkulintu lusikap pesi,
Harakka-Maija tallil loi.

Kriis, kraas kreijjaa
10 Tul' huamem meill',
Meill' leivotaa:

Saat voitakakkoo syädä
Ja riaskahäppyy juada.

548. *Noormarkku. Lindgren n. 22.
— 92.*

Hilma Appelqvist.

Vanha runo.

Huis, huis, Huittisii,
Takatiätä Takkusii,
Euraan ehtoolla,
Kokemäellä puhteella!
5 Kukko siellä puuron keitti,
Kana kasteen lämmitti,
Harakka hevoiset kotia toi,
Varen Maija tallin loi.
Tannullan emon kellot soi
10 Eurassa ehtoolla,
Kokemäellä puhteella.

549. *Siikainen. Lindqvist Terttu, n. 4.
— 30.*

Otamo.

Huis hummalla tätilään,
täti kakon leipoo,
panee paljon voita päälle,
päskysen minnan verran.

550. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 5.
— 30.*

Ison-Salon vanhalta emännältä,
76 v.

Huis sika Huiskilaan,
takatiätä Takkilaan,
Euralle ehtooks,
Kokemäelle puhteeks,
5 kukko siälä puuron keittää,
kana kasteen lämmittää,
pikku lintu lusikat pesee,

- sitte mennää käskee viaraita syö-
mää.
551. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 6.*
—30.
Viinamäen isännältä, n. 50 v.
Huis sika Hunnulaan.
Takatietä Tannulaan — — —
552. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 9.*
—30.
Sitomaniemen isännältä, 50 v.
Huis sika Humalän,
takatietä Takkulän,
tuomän lapselle marjoja
punasella pussusella,
5 karvasella kassusella,
keltasella kelkkusella.
553. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 10.*
—30.
Lammin nuorelta isännältä, n. 50 v.
Huis sika Huiskilaan,
takatietä Takkilaan,
Euralle eltooks,
Kokemäelle puhteeks,
5 kukko siellä puuron keittää,
kana hierimen kraappii,
pikkulimmut lusikat pesee,
varpunen voita sulatti
vares-maija tallin luo ja kellot
soitteli.
554. *Oripää. Tallgren n. 43. —14.*
Fiina Virtanen.
Huis humma Huittisiin,
Palojoelle¹ pappisiin,
554. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.
- tätin tykö vieraisiin.
Tätiläs on paha koira
5 puri humman jalan poikki.
Täti leipoo ison kakun
paneepaljon voita päälle,
silittelee sianlihalla,
kaunistelee kanammunalla.
10 Harakka heitti hummalle heinii.
555. *Oripää. Viherraara n. 2364.*
—11.
Oripää. Maistiina Anttila, 78 v.
Kehtolaulu.
Huis, humma, Huittisiin,
Palojoelle Pappisiin,
Tätin tykö vieraisiin!
Täti leipoo ison kakon,
5 Pannee paljon voita päälle,
silittellee siällihalla,
Kaunistellee kanammunilla.
556. *Loimaa. Hollo n. 570. —09.*
Huis humma Huittisiin,
Tätin tykö vieraisiin,
Täti leipoo ison kakon,
Pannee paljo voita päälle,
5 Liikkiön sian lihhaa,
Karpion kanau munia.
Kukko puuron keittää,
Kana riaskan lämmittää,
Västaräkki voim sulattaa,
10 Pikkulintu lusikat hakkee,
Harakka katon päällä nauraa.
557. *Loimaa. Tallgren n. 59. —13.*
Maria Tuominen. M.p. Maariassa.
Huis humma Huittisiin

- tätin tykö vieraisiin.
Täti¹ leipoo ison limpun
tällää paljon voita päälle,
5 kiiskisen kiven verran,
pääskysen munan verran,
sinkun sianlihaa,
karpion kanamunua,
lehmän juustoa lisää.
- 558.** *Loimaa. Tallgren n. 18. —14.*
M.p. Maariassa. Maria Tuominen,
57 v.
Huru, huru, hummalla kirk-
koon ajaa,
vaari¹, vaari¹, varsalla perässä
ravaa.
- Poikkee sieltä tätilään;
täti kakun leipoo,
5 kukko puuron keittää,
kana rieskan lämmittää,
varpu suolan heittää,
pikku lintu lusikat pesee,
pääsky vieraat käskee.
- 559.** *Alastaro. Vihervaara n. 3315.*
—11.
Ylhäinen. Manta Lindström, 12 v.
Kuruttaja luki sill' aikaa, kun toiset
pakkoon menivät:
»Huru, huru, Huittisiin,
Takatiätä Tammelaan!»
- 560.** *Alastaro. Vihervaara n. 3311.*
Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.
Huruttaja luki:
Huru, huru, Huittisiin,
Takatiätä Tammelaan!

Kukko siälä puuron keitti,
Kana riaskan lämmitti,
5 Västräkki lusikat pesi,
Pikku lintu voim sulautti.
Hors tollaa, lapset porraa,
Kyll nyt jo lymysä ollaan.

561. *Alastaro. Vihervaara n. 2490.*
—11.

Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.
Kehtolaulu.

Huis hummalla Huittisiin
Tätin tykö vieraisiin!
Täti leipoo suuren kakon,
Tällää paljon voita päälle.

562. *Alastaro. Vihervaara n. 2457.*
—11.

Sikilä. Juha Sulander, 52 v. Kuul-
lut Huittisissa.

Kehtolaulu.

Huis, humma, Huittisiin,
Tätin tykö vieraisiin!
Täti leipo ison kakon,
Pani päälle paljon voita.
5 Humma puri lasta jalkaan.

563. *Alastaro. Vihervaara n. 2431.*
—11.

Virtsanoja. Maijastiina Pellonperä,
81 v.

Huis, humma, Huittisiin,
Takatiätä Tammelaan!
Siälä kukko puuron keitti,
Kana riaskan lämmitti,
5 Västräkki voim sulautti,
Pikku lintu lusikan pesi ja haki.

557. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

558. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu ja yl. vari.

564. *Alastaro. Vihervaara n. 2424.*
— 11.

Sikilä. Hilma Vieno, 42 v.

Kehtolaulu.

Huis humnalla kirkkoon,
Palajärven pappilaan!
Pappilasa oli pureva koira,
Puri lasta jalkaan.

⁵ Laps karas tärin¹ tykö,
Täti leipo suuren kakun,
Pani paljon voita päälle,
Kärväsen nokan verran.

565. *Huittinen. Hirsikoski Anna, n. 4.*

Huis hummalla kirkkoon,
Humma poikkes Pukkalaan¹,
palas sieltä pappilaan.
Pappilas oli lihanen[!] koira, puri
lasta² jalkaan,
Laps vietiin tädin tykö.
Täti kohta kakkoo teki,
⁵ Pani¹ paljon voita päälle — pääs-
kysemmunan verran.

566. *Huittinen. Hirsikoski Anna,*
n. 16. — ²³/₃ 24.

Kukkoo keitti puuron,
Kana¹ lämmitti kasteen,
Pikkulintu lusikan pesi,
Maija maistoo suolan,
⁵ Liisa tuli ja lippas kaikki.

567. *Punkalaidun. Moisio n. 25. — 10.*

Huis hummalla kirkkoon,
Palojärven pappilaan!

Pappilass¹ oli paha koira,
puri lasta jalkaan.

⁵ Lapsi vietiin tätilään;
täti leipo ison kakon,
pani paljon voita päälle,
silkiön sian lihoja,
karpion kanan munia.

568. *Punkalaidun. Vihervaara n. 227.*
— 09.

Vanttila. Kalle Nygård, 45 v. Kuul-
lut synt. pit. Tyrväällä.

Kehtolaulu.

Ptruu humma kirkkoon,
siältä sitte tätilään:
täti kakon leipoo,
ja pani paljo voita päälle,
⁵ pääskysen munan verta,
kirvesvarren mittaselta.

569. *Harjavalta. Ruusunen n. 89.*
— 03.

Huishumma.

Huis humma Huittisiin,
Takatietä Taittisiin,
Palatessa pappilaan.
Pappilas oli iso koira,
⁵ Puri lasta jalkaan.
Laps karas tädin tyä,
Täti leevoi ison kakon,
Pani paljon voita päälle.
Piikulintu pesi lusikat,
¹⁰ Harakka hakkas havot,
Varesmajja tallil loi.

564. ¹ r. (= tädin).

565. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² r. selitetty »Tuuditettavan nimi.»

566. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

567. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

570. Kokemäki. Sallgen n. 2. —90.

Minä menen kyllään,
tädin työ vieraisille.
Täti leipoo ison kakun,
pannee paljo voita päälle,
5 pääskysen munau verta.

**571. Kokemäki. Lempainen n. 11.
—⁵/₁ 04.**

Kuurola. Hilja Rintanen, 13 v.
Kuullut isältään.

Huittisiin.

Huru, huru Huittisiin,
Takatietä Takkulaan,
Palatessa pappilaan!
Kukko siellä puuron keitti,
5 Kana kasteen lämmitti,
Pikkulinnut lusikat pesi,
Varesmaiija tallin loi.

**572. Kokemäki. Santarvirta n. 57.
—03.**

Säpilä. Amanda Sillanpää, 40 v.

Kehtolaulu.

Huru, huru Huittisiin,
Takatietä Takkulaan,
Palas sieltä pappilaan,
Pappilassa oli pureva koira,
5 Puri lasta jalkaan.
Laps vietiin tädin tykö,
Täti leipoi ison kakon,
Pani paljon voita päälle,
Pääskysen munan verran.

573. Kokemäki. Sallgen n. 12. —90.

Huru, huru Huittisiin,
takatietä Takkulaan,
palatessa pappilaan.
Kukko siellä puuron keitti,

5 kana kasteen lämmitti,
voi hakkinen voin sullaatti,
pikku lintu lusikat pesi,
vares Maiija tallin loi,
harakka hevosille heiniä heitti.

574. Kauvatsa. Santarvirta n. 78. —05.

Kaakinmaa. Amanda Kaaki, 45 v.

Kehtolaulu.

Huru huru Huittisiin,
Takatietä Takkulaan,
Täti siellä vellun keitti.
Pikku lintu lusikat pesi,
5 Harakka kauhan nuoli

**575. Tyrvää. Pakula V. V, n. 61.
—²⁶/₃ 12.**

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v. Kuul-
lut isävainaaltaan.

Ptruu hummalla kirkkoon,
poiketaan siälä tätilään.
Täti kakon leipoo
ja kukko puuron keittää,
5 kana riaskan lämmittää
ja katti kauhat kanniskelee,
pikku lintu lusikat pesee
ja harakka tallin laisee
ja rästäräkki[!] voin sualaa
10 ja pancee paljo voita kakon päälle.

576. Tyrvää. Nieminen n. 5. —22.

Amanda Virtanen, 70 v.

Pruus hummalla kirkkoon.
poike sieltä tätilään,
täti kakon leipoo,
kukko puuron keittää,
5 kana rieskan lämmittää,
pikkulintu lusikat pesee,

Tallimaija tallin ruokkoo,
Heikki hevost juottaa.

577. *Tyrvää. Kullaa n. 35. — 14/1 03.*

Tapiola.

Ptruu, humma, Huittisiin¹,
Takatietä Takulle!

578. *Tyrvää. Kullaa n. 22. — 13/1 03.*

Tapiola.

Lasten lauluja.

Huis, humma, kirkkoon,
Poikkeee sieltä tätilään!

Täti kakon leipoo,

Kukko puuron keittää,

5 Kana rieskan lämmittää,

Harakka paran kaappi,

Vares voin laappii,

Pikkulintu lusikat pesee.

579. *Tyrvää. Kullaa n. 221. — 13/1 04.*

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v.
Kuullut äidiltää, kotoisin Tyrvään
kylästä.

Lastenlaulu.

Huru, huru Huittisiin¹,

Takatietä Takkulaan,

Takkulasta pappilaan!

Pappilasa on vihanen koira,

5 Puri vauvaa jalkaan.

Vietiin lapsi tätilään.

Täti leipoo suuren kakon,

Pani paljon voita päälle,

Pääskysen munan verta.

580. *Tyrvää. Kallio Väinö, n. 13.*

— 20/12 02.

Hanna Kallio, 22 v. Kuullut Kaisa
Selin'iltä Tyrväältä.

Tpr hummalla kirkkoon men-
nään,

poikkeee sieltä tätilään,

täti suuren kakon leipoo,
pani paljo voita päälle,

5 olis pannut enemmänkin,
mut'ei ollu kinnuttua.

Kukko puuron keittää,

kana rieskan lämmittää,

pikku lintu lusikat pesee,

10 harakka kauhan kaappii,

Antti tallin laasee,

N. itse hevoselle heiniä heittää.

581. *Tyrvää. Katajaranta n. 285.*

— 07.

Tyrväänkylä. Katariina Palmgrèn,
62 v. Kuullut Riikka Ojansuulta Hei-
nolan pit. Onaliston kylästä.

Lastenloru.

Huis humma kirkkoon,

Poikkeee sieltä tätilään!

Täti kakon leipoo,

Kukko puuron keittää,

5 Kana rieskan lämmittää,

Pikku lintu lusikat pesee,

Varesmaiija tallin laasee ja

Harakka hevost ruokkii.

577. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

579. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

582. *Tyrvää. Aukee n. 3. — 1/8 03.*

Lasten loruja.

Trpuus, humma kirkkoon,
poikkee siältä tätilään,
täti kakon leipoo,
kukko puuron keittää,
5 kana rieskan lämmittää,
pikkulintu lusikat pesee.
(Lauletaan lasta nukuttaessa.)

583. *Tyrvää. Ahlstedt n. 30. — 13/8 03.*

Peukalomäki. Anna Nyman, 75 v.

Kehtolaulu.

Trpuus hummalla kirkkoon!
Poikkee siältä tätin tykö!
Täti kakon leipoo,
Panee voita päälle
5 Junffuran verran.
Vares viaraat vastaan ottaa,
Harakka tallin kaappii,
Pikku lintu lusikat nualee.

584. *Kiikoinen. Hahnsson n. 9 a.¹
—53.*

Ilut humma kirkkoon,
Poikkee² siältä tätilään;
Täti kakon leipoo,
Kukko puuron keittää,
5 Kana rieskan lämmittää,
Tiainen lusikat pessee,
Harakka kauhahan kaappii,
Hiiri hierimen nuolee³,
Västäräkki voim sulauttaa.

584 a. *Kiikoinen. Virittäjä siv. 2. 1912.*

Ilut humma kirkkoon,

Poikkee sieltä tätilään,
Täti kakon leipoo,
Kukko puuron keittää,
5 Kana rieskan lämmittää,
Tiainen lusikat pesee,
Västäräkki voim sulattaa,
(Harakka kauhahan kaappii,
Hiiri hierimen nuolee).

585. *Mouhijärvi. Laine T, n. 150.
—93.*

Ptru humma, kirkkoon,
poikkee sieltä Tätilään,
täti kakon leipoo,
harakka puuron keittää,
5 kana rieskan lämmittää,
västäräkki tallin laasee
ja pikkulintu lusikat pesee.

586. *Suoniemi. Färm K, n. 18. —22.
Johan Färm, 64 v.*

Huru, huru, hummalla kirk-
koon,
poikkee sieltä tätilään.
Täti kakon leipoo ohrasista veh-
näsistä,
klimppiä sianlihaa.
5 Voita puolen leiviskää.

587. *Suoniemi. Färm K, n. 17. —22.
Hilma Sillanpää, 60 v.*

Huru huru huru huru
hummalla kirkkoon,
poikkee sieltä tätilään;
täti kakon leipoo ohrasista, veh-
näsistä,

584. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa n. 15. — ² Alkup. kk:ssa toinen k. suluissa ja alleviivattu. — ³ Säkeet: 7—8 alkup. kk:ssa r. lisätty.

5 kukko puuron keittää,
kana rieskan lämmittää,
pikkulintu lusikat pesee,
harakka tallin ajelee.
varis sen vasta laasee.

588. *Lavia. Nurmi F, n. 73. — 10/6 12.*

A. Maja.

Täti kakon leipoo¹,
Kukko puuron lämmittää, tai
keittää,
Kana rieskan lämmittää,
Hiiri hierimen nuolee,
5 Pikkulintu lusikat pesee,
Harakka-Maija tallin lakasee,
Harakka hevoset ruokkii.

589. *Lavia. Nurmi F, n. 72. — 10/6 12.*

A. Maja.

Huis sika Hunnulaa¹,
Takatietä² Tammulaa,
Poikkee sieltä tätilää!
Täti kakon leipoo,
5 Panee paljon voita päälle,
Pääskysen munan verran.
Antaa sen sitte Paavolle.

590. *Lavia. Kallio Saima, 5.*
— 10/1 20.

Niemi. Ester Koivisto, 69 v.

Truus, truus¹, hummalla kirk-
koon,
poikkeen siältä tätilään,
täti kakon leipoo,
kukko puuron keittää,

5 kana rieskan lämmittää,
harakka hierimen nualeskelee,
pikkulintu lusikat pesee
ja kaikkein parempana pidetään
siälä meidän
pikkuvauva.

591. *Suodenniemi Lahtinen n. 1. — 17.*

Kehtolaulu.

Ptruus humma Huittilaan,
poikkee siältä Tätilään!
Täti ison kakon leipoo,
pane paljon voita päälle,
5 pääskysen munan verran.
— Kukko puuron keitti,
kana kasteen lämmitti.
Harakka hiärimen nuoli,
varis tallin loi,
10 korppi hevoselle heiniä toi.

592. *Hämeenkyrö. Pakula V, n. 9.*
— 03.

Kuullut äiditään, kotoisin Ikaali-
sista.

Tpruus hummalla kirkkoon!
Poikkee sieltä tätilään!
Täti kakon leipoo,
Kukko puuron keittää,
5 Lintu lusikat pesee,
Harakka tallin laisee.

593. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 9.*
— 12.

Heinjärvi. Miina Lähteenmäki,
59 v.

588. ¹ leipoo : leipoo.

589. ¹ Hunnulaa[a] : H. — ² Takatiet[u] : Takatietä.

590. ¹ truus [lur] truus : t.t.

- Tyrnus hummalla kirkkoon,
poikkeee sieltä tätilään;
täti kakon leipoo,
kukko puuron keittää,
5 pikku lintu lusikat pesee,
harakka hierimet kaappii,
tallin Maija tallittelee,
hevoseet juottaa,
ja kellot soittaa.
10 Hoi hittin, tittin!
594. *Hämeenkyrö. Valkama n. 9.*
— 21.
Kyröskoski. Amanda Valkama,
51 v.
Tuutulaulu.
Pyrnus hummalla kirkkoon,
poikkeee sieltä tätilään,
täti kakon leipoo,
kukko puuron keittää,
5 kana rieskan lämmittää,
harakka tallin lakasee.
Kurki tänne kutsuttiin,
käki tänne käskettiin,
kukon makielle ruvaalle.
595. *Kankaanpää. Laiho n. 314.*
— 90.
Niinisalo. Juhanna Salo, 27 v.
Oo hummalla kirkkoon,
Poikkeee sieltä Tätilään!
Täti kakon leipoo,
Kukko puuron keittää,
5 Harakka hierimen nuolee¹,
Pikku lintu voin suolaa ja lusikat
pesee,
Varpuset varin kantaa,

Korppi hevoseet ruokkii,
Vares tallin luo.

596. *Jämsjärvi. Välisalo n. 15. —02.*
Pietari Välisalo, 70 v.
Kirkkoon ajo.
Hoi hummalla kirkkoon,
poikkeee sieltä tätilään!
Täti kakon leipoo,
kukko puuron keittää,
5 harakka hierimen¹ kaappii
pikkulintu lusikat pesee,
ja varis tallin laattian laisee.
597. *Karvia. Kaukamaa L. n. 36.*
—³⁰/₆ 30.
Mustakoskenkylä. Emilia Alanko,
28 v.
Körön, körön, kirkkoon,
Papin muorin penkkiin,
Ruskialla ruunalla,
Valkosella valkalla,
5 Hopiaisella helmellä,
Kukko siellä puuron keitti,
Kana mairon lämmitti,
Pikkulintu lusikat pesi,
Västäräkki voita sulaa,
10 Harakka kaulhan kaappii,
Varis vieraat vastaan ottaa.
598. *Karvia. Kaukamaa L. n. 37.*
—³⁰/₆ 30.
Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen,
80 v.
Körön, körön, kirkolle,
Pappilan mummun penkille!
Kukko siel puuron keittää,

595. ¹ Ss:n alkup. järj. = 6,5; numeroilla muutettu.

596. ¹ hi|erimen : hiätimen.

Kana mairon lämmittää,
 5 Pikkulintu lusikan tuo
 Varis paran kaappii.

599. *Vesil. Hels. Suom. Normaalilys.*
konv.: Lindroos n. 20. —92.*
 [Kirkkokylä]. Helmi Lindroos, 13v.

Leikkiloruja.

Hop hop hummalla kirkkoon,
 poikkee siältä tätilään,
 täti kakon leipoo,
 kukko puuron keittää,
 5 kana mailon lämmittää,
 pikku lintu lusikat pesee,
 harakka tallin laasee,
 kotka eellä tiätä tallaa,
 huntuu raitta rallaa!

600. *Tottijärvi. Rekola n. 62*. —04.*
 Sorva.

Tuutulaulu.

Huru huru huru huru hummalla
 kirkkoon

Poikkee sieltä Tätilään!
 Täti kakon leipoo,
 Panee paljo voita päälle.
 5 Kukko puuron keittää,
 Kana mairon lämmittää,
 Västäräkki voim sulaa,
 Pikkulintu lusikap pesee,
 Katti kauhak kanniskelee,
 10 Hiiri hiärimen kaappii,
 Varis tallil laasee,
 Harakka hevokset juattaa.
 Virsi loppu,
 Lapsi nukku.

601. *Lempäälä. Vihervaara n. 4391.*
 —13.

Tuutulaulu.

Huru huru hummalla kirkkoon,
 Pahalla varsalla pappilaan.
 Pappilas oli paha koira,
 Puri lasta jalkaan.
 5 Lapsi vietiin tädin tykö:
 Täti kakon leipo,
 Pani paljon voita päälle,
 Pääskysen munan verran.

602. *Lempäälä. Leander n. 69*. —13.*

Maija Mäkinen, 64 v. Muistiinp.
 Hauholla.

Huis hummalla kirkkoon,
 poikkee sieltä pappilaan,
 pappilas¹ on vibanen koira,
 puri lasta jalkaan.
 5 laps vietiin tätilään,
 täti leipo suuren kaakun,
 pani paljon voita päälle,
 pääskysen munan verran.

603. *Lempäälä. Helin Olga, n. 13.*
 —21—22.

Kalle Helin, 60 v.

Huis hummalla kirkkoon,
 Pahalla varsalla pappilaan!
 Pappilass¹ oli paha koira:
 Puri¹ lasta jalkaan.
 5 Lapsi vietiin tätilään.
 Täti leipo suuren kakun.
 Pani paljon voita päälle,
 pääskysen munan verran,
 liikkiön sianlihoja,
 10 karpion kananmunia².

602. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

603. ¹ kk:ssa pieni alkukirj. — ² Vrt. säk. 9—10 Eliinan surmarunoon.

- Kukko puuron keitti,
 Kana rieskan lämmitti.
 Pikkulintu lusikat pesi.
 Hiistakka voim sulaa
 15 Harakka hierimen kraappi.
 Varis tallin lakasi.
- 604.** *Pirkkala, Starck n. 9**. —89.
 Huis hummalla kirkkoon,
 poikkee tieltä tätilään.
 Täti kakon leipoo
 kukko puuron keittää,
 5 kana rieskan lämmittää,
 västäräkki voim sulaa,
 pikku lintu lusikat pesee.
 Varis tallin la(k)asee,
 harakka humman juottaa.
 10 Korppi kotio konkottelee,
 kettu kellot kilistelee.
- 605.** *Tampere, Ennegren n. 5**. —86.
 Tilda Ennegren.
Lasten laulu.
 Huis humma tätilään
 Poikkes tiältä pappilaan.
 Pappilass' oli paha koira
 Puri humman jalkaan.
 5 Täti leipo suuren kakun
 Pani voita päälle,
 Sian lihalla silitteli,
 Kanan munalla kaunisteli.
- 606.** *Tampere, Sirén T, n. 28**. —04.
Laulu lasta polvella hyssyttäässä.
 Huru hummalla kirkkoon
 Pahalla varsalla pappilaan,

Pappilassa oli paha koira,
 Puri lasta jalkaan.

- 607.** *Tampere, Kallio V. J, n. 814**.
 —09.
 Kuultu noin 40 v. sitten Tampereen
 puolella.
 Huis hummalla kirkkoon
 Poikkee sieltä Tätilään.
 Täti leipoo suuren kakon,
 Pance paljon voita päälle.
 5 Kukko puuron keittää,
 Kana rieskan lämmittää,
 Pikku lintu lusikat pesee,
 Lehmä maidon antaa,
 Varis hevoset juottaa.
- 608.** *Tampere, Loukola n. 47**. —14.
 Herman Mäkinen, 28 v.
 Huru huru hummalla kirkkoon
 poikkee tätilään
 täti kakon leipoo,
 kukko puuron keittää,
 5 pikku lintu lusikat pesee,
 harakka tallin lakasee.
 Hoetaan pikkulasta polvella töys-
 syttäessä.
- 608 a.** *Tampere, Lindström Olga, n.*
19. —18.
 Huru huru hummalla kirkkoon,
 poikkee sieltä tätilään.
 Täti kakun leipoo,
 kukko puuron keittää,
 5 kana maidon lämmittää,
 pikku lintu lusikat pesee,
 harakka¹ haudan kaivaa,

608 a. ¹ Säkeissä 7, 9—10 iso alkukirjain.

Matti maahan pannaan.
 kissa kellot soittaa
 10 koira kotia koittaa.

608 *β. Tampere. Jussila K. V, n. 6.*
 —23—26.

K. A. Elonheimo (Erenius), 70 v.

Huisku hummalla kirkolle,
 poikke sieltä tätilään.
 Täti kakon leipoo.
 Pikku lintu lusikat pesee,
 5 keittää (lapsen nimi) puuroo.

608 *γ. Tampere. Jussila K. V, n. 11.*
 —23—26.

K. A. Elonheimo (Erenius), 70 v.

Huis hummalla mettään
 Palojärven pappilaan.
 Pappilas¹ oli paha koira
 puri (lapsen nimi) jalkaan.
 5 (lapsen nimi) vietiin tätilään;
 täti leipo suuren (kakun) leivän
 pani paljon voita päälle
 liikkiön sian lihhaa
 karpion kanan munia.²

609. *Tampereen seudut. Niemi n. 647**
 —91.

Huru, huru hummalla kirkkoo^m,
 Poikke^s siältä setälää',
 Setälästä tätilää',
 Täti kako¹ leipoo,
 5 Kukko puuro^{ng} keittää,
 Kana riaska¹ lämmittää,
 Pikku lintu lusika^p pesee,
 länällänsä¹ laattia¹ laasee,

Varis pataa kaappii,
 10 Harakka hevosia juattaa,
 Tarhapölli pöylän tuukaa.

610. *Messukylä. Tamminen V, n. 4*.*
 —13.

Vilhelmiina Fonsell, synt. 1850.
 Kuollut n. 50 v. sitten. Muistiinp.
 Salossa.

Huuru hummalla kirkko
 Poikke sieltä tätilä,
 Täti kaku leipo,
 Kukko puuron keittä,
 5 Kana rieskan lämmittä,
 Hiiri hierimen nuole,
 Katti kauhan kaappi,
 Pikku lintu lusikan pesse,
 Harakka hevosen juotta.

611. *Messukylä. Viherraara. n. 24*.*
 —09.

Himainen. Fredrik Saxberg, 48 v.
 Oppinut Messukylästä kotoisin ole-
 valta äidiltään Tampereella. Muistiinp
 Pöytyällä.

Kehtolaulu.

Huru huru hummalla kirk-
 koon,
 poikkee siältä tätilään.
 Täti leipoo suuren kakon,
 pance paljon voita päälle,
 5 pääskysen munan verran.

612. *Kangasala. Kallio Väinö n. 15*.*
 —02.

Tilda Gustafson, 20 v.

Huru huru hummalla kirkkoon
 mennään

608 *β.* ¹ kk:ssa pieni alkukirj. — ² Vrt. sak. 8—9 Eliinan surmarunoon.

608 *γ.* ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² Vrt. säk. 8—9 Eliinan surmarunoon.

pahalla varsalla pappilaan,
pappilan paha koira puree N.
jalkaan.

613. *Sahalahti. Helin n. 11**. — 03.

Vieraana tätilässä.

(Yhdistetty useammista toisinoista)

Huru, huru hummalla kirkkoon
Hiirikolla hevosella,
Muri, muri mustalla tammalla,
Vari, vari varsalla perässä.

5 Poikkeee siältä tätilään,

Täti kakon leipoo

Ohrasista, vehnäsistä

Karpio kanan munista,

Voita puolen leiviskää,

10 Pääskysen munan verran.

Kukko puuron keittää,

Kana maidon (rieskau)lämmittää,

Hiiri hiärimen kaappii,

Piänet lintuset lusikat pessee,

15 Västäräkki voita sullaa,

Punalintu puuta kantaa,

Keltalintu keikuttellee.

614. *Kuhmalahdi. Lindroos n. 11**.
—888.

Haap'saari. Eräs 40-v. nainen,
kuullut äidiltänsä Ulrika Eskolalta.
Muistiinp. Tottijärvellä.

Tpru hummalla kirkkoon,

Poikkeee siältä tätilään,

Täti kakon leipoo,

Kukko puuron keittää,

5 Harakka hierimen kaappii,

Kana maidon lämmittää,

Västäräkki voita sulaan panee,

Pikku lintu lusikat pesee,
Harakka tallin laasee.

614 a. *Eräjärvi. Hahnsson n. 9b.*¹
—53.

(Toisinto.)

Hut humma kirkkoon,
Valkialla varsalla.

Papin muorin penkiin,

Päivän puoleen, päivän puoleen!

615. *Eräjärvi. Tyyskä (1977) n. 138**.
06.

Körön körön kirkkoon.

Körön, körön kirkkoon

Pappilan muorin penkkiin,

Mennään siältä tätilään,

Täti kakon leipoo,

5 Kukko puuron keittää,

Harakka lusikat pesee.

Yllä oleva on lasten viihdysloru:
Oikea jalka nostetaan vasemman pol-
velle niin, että jalat ovat ristissä.
Lapsi asetetaan hajareisin oikealle
polvelle, on olevinansa hevosen se-
lässä. Vasemmalla jalalla sätkyte-
tään polvia; lapsi ratsastaa (— Blan-
gan kuva): runo luetaan.

616. *Eräjärvi. Tyyskä (2209) n. 67**.
—07.

Pappilas oli paha koira,
Puri lapsen sornen päähän.

Lapsi vietiin tätilään,

Täti leipoo suuren kakon.

5 Pani paljon voita päällen,

Levitteli leipäselle,

Pääskylinnuu unnan verran,

614 a. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa n. 15 b.

- Pääskysen munan kokosen
Pani voita leivällen.
- 617.** *Orihvesi. Kesälä n. 44. —09.*
Huru huru huru huru
Hummalla kirkkoon,
Takasin tullessa tätilään.
Täti kakun leipoo
5 Harakka suolan maistaa,
Pikkulintu lusikat pesee
Kodan takana koskessa.
- 618.** *Orihvesi. Aronsson n. 4*. —04.*
Lylynkylä. Muuan 12-v. tyttö.
Kehtolaulu.
Hop, hop hummalla kirkkolle[!],
Poikkee¹ sieltä tädlille.
Täti kakon leipoo,
Panee paljo voita päälle.
5 Kukko puuron keittää,
Kana mailon lämmittää,
Pikku lintu lusikat pesee,
Harakka tallin lakasee,
Jänis viepi kauroja eteen,
10 Että se jaksaa kotio juosta.
- 619.** *Kuru. Pohjankanerro T, n. 10.*
—²¹/₇ 31.
Länsi-Aure. Hilma Valkeejärvi,
65 v.
Huru, huru, huru, huru
hummalla kirkkoon,
poikkee sieltä tätilään.
Täti ison kakon leipoo,
5 panee paljon voita päälle
enemmän kun leiviskän.
Kukko puuron keittää,
- kana mailon (rieskan)
lämmittää, pikkulintu
10 lusikat pesee, västäräkki
voita sulaa,
harakka kauhau kaappii,
varis hierimen nuolee.
- 620.** *Kuru. Pohjankanerro T, n. 15.*
—²²/₇ 31.
Vähäriuttanen. Kustaava Haukijärvi,
82 v.
Huru, huru, hummalla
kirkkoon, poikkee sieltä
tätilään, täti kakon leipoo,
panee paljon voita päälle,
5 pääskysen munan verran,
kyllä se piisaa kerran;
kukko puuron keittää,
kana mailon lämmittää,
pikku lintu lusikat pesee.
- 621.** *Kuru. Pohjankanerro T, n. 17.*
—²³/₇ 31.
Itä-Aure. Emäntä Melta Rikala,
51 v.
Huru, huru, hummalla kirk-
koon,
papin muorin penkkiin;
miuä menen tätilään,
täti kakon leipoo,
5 kukko puuron keittää,
kana mailon lämmittää,
pikkulinnut lusikat pesee.
- 622.** *Ruovesi. Marjanen n. 18*. —13.*
V. Marjanen.
Körö, körö kirkkoon,

618. ¹ Säkeissä 2, 4 ja 10 pieni alkukirj.

- tätin tykö viaraisiin,
täti kakun leipoo,
kukko puuron keittää,
5 pikkulintu lusikat pesee,
harakka haudan kaivaa,
Matti maahan pannaan,
kissa kellot soittaa,
koira virren veisaa,
10 hau, hau, hau!
- 622 a.** *Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 22.*
—13—15.
Visuvesi. Sandra Hanhonen, 18 v.
Tuutilaulu.
Huu, huu, hummalla kirkkoon,
Parahaan paikkaan,
Poikkee tätilään,
Täti kakon leipoo,
5 Kukko puuron keittää,
Kana maidon lämmittää,
Pikkulintu lusikat pesee,
Sinilintu siat tekee,
Punalintu puita tekee,
10 Kissa kellot soittaa,
Koira virret veisaa,
Kun Matti maahan pannaan.
- 623.** *Keuru. Aulanko A, n. 1*.* —14.
Körö körö kirkkoon
papinmuorin penkkiin
Ruskeella ruunalla,
Valkealla¹ varsalla,
5 Poikkee sieltä Tätilään.
Täti kakon leipoo
Kukko puuron keittää,
Kana majon lämmittää,
Pienet linnut lusikat pesee,

10 Harakka kauhan kaappii,
Varis vieraita vastaanottaa,
Haukka tuli vastaan
Ja haukotteli hau hau!

624. *Keuru. Aulanko A, n. 2*.* —14.

[Körö körö kirkkoon
papinmuorin penkkiin
ruskeella ruunalla,
valkealla varsalla].
5 Sieltä mennään tätilään,
täti kakon leipoo,
kukko puuron keittää,
kana maidon lämmittää,
hiiri hierimen kaappii,
10 pikku linnut lusikat pesee.

625. *Virrat. Leander n. 8*.* —13.

Maria Vilhelmina Spir, 69 v. Muis-
tiinp. Hauholla.

Huis humma kirkkoon,
täti kakun leipoo,
kukko puuron keittää,
kana maidon lämmittää,
5 pikkulintu lusikat pesee,
kumma suolan puuroon heittää
pikku palleron suolan maistaa.

626. *Satak? Kotiseudun toim.: Jal-
mari Matisto n. 2.* —15.

Keholaulu Humppilasta.

Huis hummalla Humppilasta
Palojärven pappilaan.
pappilassa paha koira,
puri lasta jalkaan.
5 Lapsi juoksi tätilään,
täti leipoi suuren kakun.

623. ¹ Säkeissä 4, 7—9 on pieni alaukirj.

pani paljon voita päälle,
pääskynsen munau verran.

627. *Satak? Vihervaara n. 233. —09.*

Tammelan Linikkala. Hilma Kivistö, 48 v. Kuullut lapsena Humpilassa.

Kehtolaulu.

Huis hummalla Huittisiin,
Palojärven pappilaan,
pappilas on paha koira,
puri lasta jalkaan.

5 Laps meni tätilään:

täti leipo suuren kakun,
pani paljo voita päälle,
liikkiön siällihaa
karpion kanamunua,
pualen tynnyriä oltta.

628. *Satak? Jussila n. 11. —23.*

K. A. Elonheimo (Erenius), 70 v. M.p. Tampereella.

Huis hummalla mettään,
Palojärven pappilaan;
— pappilas oli paha koira,
puri (lapsen nimi) jalkaan;

5 (lapsen nimi) vietiin tätilään,
täti leipo suuren (kakun) leivän,
pani paljon voita päälle,
liikkiön siällihaa,
karpion kanan munia.

629. *Satak? Jussila n. 6. —23.*

K. A. Elonheimo (Erenius), 70 v. M.p. Tampereella.

Huisku hummalla kirkolle,
poikkee sieltä tätilään.
Täti kakon leipoo.

Pikku lintu lusikat pesee,
5 keittää (lapsen nimi) puuroo.

Itse minä lapselleni univirren laulan.

630. *Ahlainen. Nurmela n. 1. —20.*

Kellahti. Vihtori Lehtinen, 46 v.

Itse mä nuppuni nukutan,
ja univirttä laulan,
ja univirttä laulaissani
nukkuu Herran rauhaan.

631. *Noormarkku. Ollinen n. 600. —89.*

Karoliina Simula, 63 v. Kuullut Maija Kleemolalta.

Itte mä lapseni nukutaj
Ja univirrel laulan,
Silmät kiinivaipuvaiset
Nukkuu Herran rauhaa.

632. *Oripää. Vihervaara n. 2386. —11.*

Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Minä lapsen nukutan
Ja univirren laulan.
Paina pikku silmä kii¹
Ja nuku Herran rauhaan!

633. *Alastaro. Vihervaara n. 2409. —11.*

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Kehtolaulu.

Itte minä kiikutan
Ja univirttä laulan.

632. ¹ r. (= kiinni).

- Älä itke, pane maata,
Nuku Herran rauhaan!
634. *Alastaro. Vihervaara n. 2427.*
—11.
Männistö. Mikko Sulonen, 23 v.
Kehotolaulu.
Itte minä lapseni nukutan
Ja univirren laulan.
Paina pikku silmäs kiin
Ja nuku Herran rauhaan!
635. *Kokemäki. Lempainen n. 4.*
—⁵/₁ 04.
Kuurola. Hilja Rintanen, 13 v.
Itse mä kultani nukutan
Ja univirren laulan.
Sittekö saan sen nukkumaan,
Ni¹ lasken käteni kaulaan.
5 Itse mä kultani nukutan,
Ja Anuamamma leipoo,
Jos ei mamma tee pientä leipää,
Ni annan lullun seisoo.
636. *Kokemäki. Paasikivi n. 42.*
—05.
Adolf Stenberg, 50 v.
Itte¹ mä kultani nukutan
Ja univirren laulan,
Paina pikku silmäs kii
Ja nuku Herran rauhaan!
637. *Kauvatsa. Santavirta n. 79.*
—05.
Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.
Kehotolaulu.
Ehtoo tulee,
- ehtoo¹ tulle,
Ilolintu laulaa,
Pane pieni silmäs kii,
5 Ja nuku herran rauhaan.
638. *Punkalaidun. Moisio n. 31.*
—10.
Äiti itse lapsellensa
univirren laulaa,
paina pikku silmä kiini,
ja nuku Herran rauhaan.
639. *Lempäälä. Vihervaara n. 4399.*
—13.
Tuutilaulu.
Nuku nuku pikkukulta,
Nuku hyvin kauvan.
Paina pikkusinkku¹ kyynyyy²
Ja nuku rauhan unta.
640. *Teisko. Jussilu K. V. n. 20.* —
¹/₇ 25.
Kustaava Grönroos, n. 57 v.
Tuutilaulu.
Spä lapsen mukuttaa,
joka univirren taitaa.
Silmä kiinni, suuppo kiinni,
kädet pitkin laitaa.
641. *Sahalahi. Hahnsson n. 32.* —53.
Minä lasta liikutan,
Unen virttä laulan,
Naurusuulla kattelen,
Nuku herran rauhaan!

635. ¹ Säkeissä 4 ja 8 on pieni alkukirjain.636. ¹ It s/e : Itte.637. ¹ kk:ssa pieni alkukirj.639. ¹ r. (= silmä). —² r. (= kiinni).

642. *Tampere. Kallio V. J, n. 816**.
—09.

Kuultu noin 40 v. sitten Tampereen puolella.

Äiti se itse kullallensa
Univirren laulaa
Pane pikku silmä kii
Nuku herran rauhaan.

643. *Tampere. Jussila K. V, n. 10.*
—23—26.

K. A. Elonheimo (Erenius), 70 v.

Itte mä pikku (lapsen nimi)
univirren¹ veisaan,
paina pikkunen mimmä kiinni
ja nuku Herran rauhaan.

643 a. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 12*
—²¹/₇ 31.

Länsi-Aure. Hilma Valkeejärvi,
65 v.

Minäpä itte pojalle (tytölle)
univirren laulan,
pane pieni silmä kiinni
ja nuku Herran rauhaan.

644. *Virrat. Leander n. 33**. —13.

Maria Vilhelmina Spir, 69 v. Muis-
tiinp. Hauholla.

Minä lapsen lulluttelen
ja univirttä laulan;
älä itke, pane maata,
nuku Herran rauhaan.

Kaksin kaunis maata panna.

645. *Ikaalinen. Valkama n. 6.* —³/₁ 21.
Riina Friberg, 68 v.

Lapsen tuutulaulu.

Yksin on niin hyvä olla,
kahlen kaunis maata panna,
mutta kun tulee tuutilullaa,
sitten on jo paha olla.

5 Vakku se sanoo, liikun, liikun,
lapsi se sanoo, rääkyn, rääkyn.
Mamma sanoi: »Voi, voi, voi,
mikä ton möllikän tohon toi!»

646. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 20.*
—30.

Lautola. Elli Vähätalo.

Vanha kehtolaulu.

Yksin on niin hyvä olla,
Kahden on kaunis maata mennä.
Mutta kun tulee »tuutilulla»,
Sitten on jo paha olla.

5 Vakku se sanoo: liikun, liikun,
lapsi se sanoo: rääkyn, rääkyn,
Mamma se sanoo: »voi, voi voi,
Mikä tuon möllikän tuohon toi!»

647. *Tampere. Kallio V. J, n. 807.*
—09.

Hanna Kallio.

Tuutulauluja.

Yksin on niin ikävä olla,
Kaksin kaunis maata panna.
Vaan kun tulee tuutilullaa,
Sitten on niin paha olla,

5 Tuuti sanoo liihu, liihu,
Lapsi sanoo vääky, vääky,

643. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

Äiti sanoo voi, voi,
Mikä ton mäkärän tohon toi.

Käsi lasta lullaamaan.

648. *Huittinen. Hirsikoski, Anna,*
n. 2. — 23/3 24.

Käsi, käsi, käsi tulee lastasi
lullailemmaan,
että mä pääsisin peppamaalle
suurusta laittelemaan.

649. *Tyrvää. Horila n. 50. — 16/5 22.*
Signe Salmela, n. 30 v.

Kehtolaulu.

Nouse nyt jo käsi, käsi käsi
minunkin lastani lullaamaan.
Hakkaan puut ja kannan veet
ja sinä vain sängyssä loikoilet.

Käsi tie.

649 *a. Mouhijärvi. Laine, T, n. 116.*
—93.

Häijää. Anna Metsämaa, n. 60 v.
[Uudenaikainen kehtolaulu.]

Käsi se metsässä tiätänsä käy
Käsi retket ei tänne näy.
Kettu se metsässä krepсутtaa,
Piiloon puikkii pensaani taa.
5 Orava se oksalla hyppelee,
Pöllö se ympäri tähyilee.
Kyyhkynen pihalla kuhertaa,
Kerääpi suuhunsa mitä vaan saa.
Varsa se tallisa hirnahtaa:
10 Leipää hiukkasen antakaa!
Vasikat ne vaipuu vuoteellen,
Olkiin, heiniin pehmoisiin.

Käsi kirkkoja tekee.

Ks. Paikallistarinoissa esiintyviä ru-
noja, n:ot 134—141.

Kissat juoksee.

650. *Suodenniemi? Mattilu M. S,*
n. 5. —13.

Matti Lähteenmäki, 45 v. M.p.
Tammelan pit.

Kehtolaulu.

Kissat juoksee kilvassa,
hännät keikkuu ilmassa.
Voi noita kissa parkoja,
kuinka ne olivat arkoja,
5 kunneivät rottia voittaneet,
vaikka ne olivat koittaneet.

Kiss' kiss' kippurahäntä.

650 *a. Mänttä. Mäntän kausakoulu,*
Pättiniemi (Purola). Jatkola
Maiju, n. 5. —31.

Kiss' kiss' kippurahäntä,
laske lasta lappeen rantaan.
Mitä sinne tekemään
kissan poikia pesemään.

Kukas sitten laulelee

651. *Tampere. Jussila n. 5. —23.*

K. A. Elonheimo (Erenius), 70 v.

Kehtolaulu.

Kukas sitten laulelee,
kun meirän (lapsen nimi) kuolee?
Tytöt ne itkee ruikuttaa,
kun viärää kirkon pualeen.

**Kyllä mä tiedän, minkä mä
viedään.**

652. *Tyrvää. Ahlstedt n. 22. —¹⁸/₇—.*
Peukalomäki. Anna Nyman, 75 v.

Tuutulaulu.

Kyllä minä tiädän,
Minkä minä viädään:
Kirkon pualeen,
Kon mä kualen.

- ⁵ Kellot soivat,
Jos ne voivat;
Jolle he voi,
Nin ei he soi.

653. *Tampere. Ennegren n. 4*. —86.*
Tilda Ennegren.

»*Kyllä minä tiädän*».

Kyllä minä tiädän,
Minkä minä viädän,
Kirkon pualeen
Sitten kun mä kualen;

- ⁵ Lukkari laulaa,
Kellot ne pauhaa,
Pappi se lukee,
Ja siunaa haudan.

Käki kukku, kulta nukku.

654. *Eräjärvi. Hansson n. 10*. —53.*

Käki kukku kuusistossa,
Linnut laulo haavistossa,
Käki kukku, kulta nukku,
Pikkulinnut laulelivat.

- 654 a. *Orihvesi. Lännetär siv 53.*
—60.

Lasta liikuttaessa.

Käki kukku kuusistossa,

Linnut laulo haavistossa,
Käki kukku, kulta nukku,
Pikkulinnut laulelivat.

Lennä lennä leppälintu.

Ks. Loitsuja.

Lintu mulle liinan tuopi.

655. *Kangasala. Borenius (1986)*
n. 6. —74.*

Hakalan Taava.

Itte liiku¹⁽⁼ⁿ⁾¹ lintustani
Muitten lintusten lisäksi,
Lintu mulle¹ liinan tuopi,
Koppeloinen korvatyynyn,
⁵ Pääskynen pään alusen,
Harakka se hyvän hammeen.

656. *Pirkkala. Srtaek n. 15*. —89.*

Eva Kaisa Purra, 69 v.

Minä liikun lintustani
muitten lintujen lisäksi.
Lintu mulle liinan tuopi,
pääskyläinen pään alusen,
⁵ kokkolintu korvatyynyn,
harakka hyvän hamehen,
varis vanhan takkirääsyn
korppi nahkasäkkisensä.

657. *Ylöjärvi—Ruovesi. Paldani n.*
10. —52.*

Liiku, liiku linnustani¹.

Liiku, liiku linnustani,

655. ¹ Yläp.: = Itte¹ tuulin.

657. ¹ Muistiinpanon pohjana näkyy olleen kaksi kirjaanpanoa, joista P. on seurannut puhlaaksi kirjoittaessaan ensin Ylöjärvellä muistiinpanemaansa, ja täydentänyt sitä Ruoveden kappaleella, jolloin säkeet 5 ja 11 ovat lisätyt oikealle ja 10 säkeen

Muitten linnusten lisäksi;
 Tuuti lasta turvakseni,
 Vanhan päiväni varaksi.
 5 Ikä loppuni iloksi.
 Tuuti lasta tuomariksi,
 Lehmän korvan leikkaajaksi.
 Laulan lapselle lahjoja:
 Pikku lintu liinan tuopi,
 10 Kostulainen² korvatyynyn,
 Pääskyläinen pään alusen,
 Harakka hyvän hamehen,
 Varis vanhan takki rääsyn.

658. *Orihvesi. Hahnsson n. 12**. —53.

Minä liikun lintuani
 Muiden lintujen lisäksi;
 Minulle lintu liinan tuopi,
 Pääskyinen pääaluksen,
 5 Koskeloinen korvatyynyn,
 Harakka hyvän hamehen,
 Varis vanhan takkisensa,
 Korppi mustat rukkasensa.

Ruov. ks. n:o 657.

658 a. *Orihvesi. Lännetär siv. 53.*
 —60.

Lasta liikuttaessa.

Minä liikun lintuani
 Muiden lintujen lisäksi.
 Minulle lintu liinan tuopi,
 Pääskyinen päänaluksen,
 5 Koskeloinen korvatyynyn,
 Harakka hyvän hamehen,
 Varis vanhan takkisensa,
 Korppi mustat rukkasensa.

Minä laulan lasten kielell'.

659. [*Noormarkku*]. *Ollinen n. 612.*
 —89.

Karoliina Simula, 63 v. Kuullut
 Juurtaanilta.

Minä laulan lasten kiälell'¹,
 Ketun kiälell' keikuttelen,
 Veräjät on viivuja täynä,
 Aital loukot loukkahia.

660. *Tyrvää. Ojansuu H.A. n. 28—00.*

Anna Stiina lisakintytär, 66 v.

Minä laulan lapsen kiälen,
 ketun kiälen keikuttelen.
 Kettu neuvo poikijansa
 kiven päällä kykyllänsä:
 5 »Älkäät airoilla asuko,
 veräjissä viapahrelko.
 Veräjät ov¹ vipuja täynnä,
 aital loukot loukkahia.
 Jourun sitte hiire häihi².
 10 Kon hiiri naitti poikiansa,
 kivellä koran takana.
 Sinne kaikki kuttuttiihin:
 minä pojjes jätettiin:
 orava ota käresä,
 15 jänes savva³ kainalosa,
 mettiäisellä siniset sukat,
 parmalla oli paremmat pöksyt,
 sontiaisella sormet pitkät.
 Vapsiainen kirjava lintu
 20 tuli viimeks häätaloo
 ja mottas kaikkia ottaa⁴.

sivulle vasemmalle merkitty *Koskeloinen* (Ruov[vesi]), joka siis R:llä laulettu *kostu-*
laisen sijalla. —² Ks. ed. alahuom.

659. ¹ ki'e lell' : kiälell'.

660. ¹ o[n] : ov. —² häihi[n] : h. —³ sa[u]va : saeva. —⁴ r. (= otsaan).

661. *Eräjärvi. Hahnsson n. 11**. —53.

Minäpä laulan lapsen laulun,
Ketun kielellä keikuttelen,
Minäpä soudan suojan rannan,
Tyynet rannat tylkyttelen.

Minäpä laulan lapselleni.

662. *Tyrvää. Kullaa n. 7.* —¹¹/₁ 03.

Tapiola. Taavetti Koivuniemi, 58 v.
Kuullut äidiltään.

[Kirjallista vaikutusta.]

Kehtolaulu.

Minä laulan lapselleni,
Minäpä laulan lapselleni,
Kieltä pieksen pienelleni,
Kieltäpä pieksen pienelleni;
5 Minä laulan lammen lummen,
Minäpä laulan lammen lummen,
Meren lummen luikahutan,
Merenpä hummen luikahutan,
Taiyaan kaaren taivuttelen,
10 Taiyaanpa kaaren taivuttelen,
Ahdin asunnon avajan,
Ahdinpa asunnon avajan,
Katselen veden neitosia,
Katselempa veden neitosia
15 Laulan heistä laulun laihan,
Laulanpa heistä laulun laihan
Lapselleni pienoiselle,
Lapsellenipa pienoiselle,
Kultahelmellen heläytän,
20 Kulka helmellenipä heläytän.
Venäläinen, verikoira,
Venäläinenpä, verikoira,
Tappoi isän, tappoi äidin,
Tappoipa isän, tappoipa äidin,
25 Eipä säästännyt veikkoakaan,

Eipä säästännyt veikkoakaan,
Ei surkeillut surkeuttamme,
Eipä surkeillut surkeuttamme.
Miehet nuo pinkka pöksyt,
30 Miehetpä nuo pinkka pöksyt
Raastivat vaan kodin rauhan,
Raastivatpa vaan kodin rauhan,
Lapset unesta peloitit,
Lapsetpa unesta pelotit,
35 Tasoi tavarat kaikki tyyni,
Tasoitpa tavarat kaikki tyyni,
Rikoit rikoiksi rumemmat,
Rikoitpa rikoiksi rumemmat.

Minä se liikun ahkerasti.

663. *Kuhmalahti. Lindroos n. 19**.
—88.

Haap'saari. Eräs 40-v. nainen,
kuullut äidiltänsä Ulrika Eskolalta.
Muistiinp. Tottijärvellä

Minä se liikutan ahkerasti,
Lapsi se itkee katkerasti.
Ai, voi makaa toi,
Ei toi enää valvoo voi.

Minä vakusa liikutan ja univirren laulan.

664. *Punkalaidun. Hahnsson n. 44.*
—53.

[Sama runo on julkaistu Lännettä-
ressä v. 1860 siv. 54.]

Minun vähä piikaiseni,
Pane kauniisti¹ maata,
Minun aviokukkaiseni,
Uni ruumiis kaataa
5 Kehtoon pehmiään makkaamaan²
Älä itke, pane vaan,

664. ¹ kauni[h]isti : k. —² Puht. kirj. [nukkumaan] makkaamaan : m. —
³ aamun : aamuun.

Silmäs kiini herran nimeen.
 Minä vakusa liikutan,
 Unen virttä laulan,
 10 Naurusuulla liputan,
 Nuku herran rauhaan,
 Suloisesti makiasti,
 Aina hamaan aamuun³ asti,
 Herran varjeluksen alla!
 15 Laps ei tiedä murehesta,
 Luoja murheen pitää,
 Eikä muusta puuttehesta,
 Luoja antaa niitä,
 Mitä lapsi tarvitsee,
 20 Luoja kaikki ravitsee,
 Kans kaarneen pojat pienet;
 Isä äiti ei taida antaa
 Yhtään leivän muruu,
 Luoja suuri lapsestansa,
 25 Pitää suuren surun.

Missäs olet olle.

665. *Usikirkko. Saarimaa n. 514.*
 —09.

Herman Itänen l. Sokea Herman
 67 v.

Aaa aa alle,
 misäs olett olle?
 En voik_ukulkke,
 iso poika edelän,
 5 piänep_upojap_uperäsän,
 papusäkki seljäsän.

Miu mau Maskun kello.

666. *Honkitahti. Saarimaa n. 523.*
 —09.

Hellan emäntä, n. 50 v. M.p. Kar-
 jalan pit.

Miu mau Maskun_ukello,
 Kimalaisten_uki konkello,
 Hämmäläiste härjän_ukello,
 Pöyttyäm_upuukello,
 5 Lemu lukkari lehmän_ukello,
 Vasaraiste varsan_ukello,
 Latokartano lamppan_ukello,
 pikku flikan_ukrappakello!

667. *Eura. Häyrinen n. 65.* 12.

Maria Rinne, n. 54 v. Mp. Piik-
 kiössä.

Pium, paum, papinkello,
 Kivijärven kirkon kello,
 Pöyttyn¹ iso puukello,
 Sarkisten² sonnin kello,
 5 Pappilan pässin kello.

668. *Luvia. Kiikonen, siv. 41. —95.*

Luvian luodot. Emäntä Vesterlund-
 Maanpää, 45 v.

Mau, mau, Maskun kellot,
 Kivilahden kirkonkellot,
 Pöytyään puukello,
 Luvialahden kuparikellot!

669. *Noormarkku. Lindgren n. 23.*
 —92.

Kolmet kirkon kellot¹.

Pium pau Maskun kellot,
 Kivilahden kirkon kellot,
 Pöytyön puu¹ kellot!
 Piu pau Maskun kellot soimaan!
 5 Kaikki² muut kuolemaan,
 Minä yksin jäämää,

667. ¹ Suluissa Pöytyän? — ² Suluissa Talo Euralla.

669. ¹ kk:ssa iso alkukirjain — ² Säkeissä 5—8 on pieni alkukirjain.

Voita, kakkoo syömää,
Lämmintä vierettä juomaa!

670. *Merikarvia. Roslin M, n. 9.*
—88.

Bium baum, Baskun¹ kellot,
Kivilahden kirkonkellot,
Taatani valkosen valakan kellot!

671. *Oripää. Vihervaara n. 2380.*
—11.

Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Miu, mau, Maskun kello,
Kimalaisen kirkon kello,
Hämäläisen härjänkello,
Lihhaa, leipää Liaron¹ kello,
5 Püümää, puuroo Prunkkalan kello,
Oltta, viinaa Oripään kello.

672. *Oripää. Vihervaara n. 2379.*
—11.

Oripää. Maijastiina Anttila, 78 v.

Kehtolaulu.

Miu mau, Maskun kello,
Kimalaisen kirkonkello,
Hämäläisen härjänkello.

673. *Loimaa. Vihervaara n. 304.*
—09.

Pöytyä. Frans Vuori, 36 v. Kuul-
lut lapsena Loimaalla.

Kehtolaulu.

Piu pau piskun kello,
hämäläisen härjän kello,

Pöytyän puukello.

Vesilahden — — — — —

(Loppu on unhoittunut kertojalta.)

674. *Alastaro. Vihervaara n. 2406.*
—11.

Yhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Kehtolaulu.

Miu mau, Maskun kello,
Hämäläisen härjänkello,
Püümää, puuroo Prunkkalan kello.
Linnaa, leipää Liaron kello.

675. *Alastaro. Vihervaara n. 2477.*
—11.

Virtsanaja. Maijastiina Pellon-
perä. 81 v.

Miu mau, Maskun kello,
Hämäläisen härjänkello,
Suomalaisen sonninkello.

676. *Alastaro. Vihervaara n. 2459.*
—11.

Sikilä. Juha Sulander, 52 v. Kuul-
lut Huittisissa.

Kehtolaulu.

Miu mau, Maskun kello,
Hämäläisen härjänkello,
Kivirannan ruakakello.

677. *Huittinen. Hirsikoaki Anna, n.*
3. —²³/₃ 24.

Miu mau Maskun kellot,
Vesilahden lehmänkellot.
Kaikki lapset kuolkoon¹, (vau-
valle)²
ruokaa jääköön!

670. ¹ Maskun.

671. ¹ r. (= Liedon).

677. ¹ kuolkoo|t| : k. — ² r. selitetty »Tuudifettavan nimi».

678. *Huittinen. Saarimaa n. 402.*
—09.

Torppari Ekman, yli 70 v. Kuullut
Huittisissa. Mp. Paattisissa.

Miu mau Maskun kello,
Pöytyän puukello,
Kiukaisten kirkon kello!
Kaikk lapset kualkoo,
5 meijäl lapset jääköö
lusikkai lukijaksi,
viinipikarim pitäjäksi¹.
olukkannun kantajaks,
taltrikkein nualiaks
10 ja sahalautain kantajaks!

679. *Harjavalta. Ruusunen n. 99.*
—03.

Piu pau.

Pium paum Paskun kello,
Miu mau Maskun kello,
Karhukorven karjan kello,
Hämäläisen härrään kello,
5 Ruokolahden ruakakello.
Rauman rautakello,
Turruun tuamiokirkonkello,
Pöytyyn puukellon klomo.

680. *Kokemäki. Sallgen n. 10.* —90

Miu mau Maskun kello,
Vesilahden lehmän kello,
Pöytyän puukello,
Hämäläisen hevosen kello.

681. *Kokemäki. Lempainen n. 10.*
—⁹/₁ 04.

Kuullut äidiltään, 45 v., Ulvilasta.
Pium, paum, piskun kellot,

Vasikkalukassa vasikan kellot,
Plam, plam lehmänkellot,
Lehmän hakassa lehmän kellot.
5 Plom, plom kirkon kellot,
Isollakirkolla kirkon kellot.

682. *Kokemäki. Santarirta n. 59.*
—03.

Säpilä. Amanda Sillanpää, 40 v.
Kehotaulu.

Piu, pau, piskun kello,
Kivijärven kirkonkello,
Karhiniemen karjankello,
Vesilahden lehmänkello,
5 Pöytyän puumuja.

(Pisku = pieni lehmän vasikka, jota
tässä ehkä tarkotetaan. Myös talon
nimi Kokemäellä. Kivijärvi ja Pöy-
tyä seurak. nimiä. Karhiniemi kylä
Kauvatsan seurakunnassa, Vesilahti
samoin Tyrvällä.)

683. *Suoniemi. Färm K, n. 15.* —22.

Matilda Färm, 63 v.

Piu, pau, papin kello,
kirkon kello luuttaa.

684. *Honkajoki. Kallio V. J, n. 821.*
—09.

Kivijärven kirkonkellot,
Saarijärven saunakellot

685. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 58. —²³/₃ 24.

Pium, paum, papinkello,
lukkarin lesken lehmänkello,

678. ¹ pitäjäksi : p.

Kivijärven kirkonkellot,
kaiken mailman karjankellot!

686. *Kihniö. Pohjankanervo T, n.*
28. — ²⁷/₇ 31.

Kihniön kylä. Laimi Lepistö, 33 v.

Miu mau Maskun kello,
Kivijärven kirkon kello,
Savolahden saunan kello.
Kellot ne soivat, kellot temppelein,
Nyt ompi Herran pyhäpäivä,
Päivä parahin¹.

687. *Pirkkala. Starek n. 1**. —89.

Miu, mau, Maskun kello
Sotavallan sonnin kello
Lempäälän lehmän kello
Hämeenlinnan härän kello
5 Vesilahden kirkon kello.

688. *Tampere. Kalliala n. 17**. —13.

Mau, man, Maskun kello,
Kivikosken kirkon kello,
Suomalaisen sonnin kello
Hämäläisen härjänkello.

689. *Sahalakti. Helin n. 16**. —03.

[Vrt. Pilkkarunoja nimistä].

Mikon kellot.

Miu, mau Mikon kellot
Sora Matin lehmän kellot
Miu, mau Mikko kuali
Mikolle kellot soitettiin
5 Harakka haulan kaivo
Musta kissa maahan laulo.

690. *Eräjärvi. Tyyskä (2209). n. 70**.

—07.

Piu pau papinkelloa

Lukkarin lesken lehmän kelloa.
Lehmän kelloa, papinkelloa
Lukkarin lesken lehmänkelloa.

691. *Eräjärvi. Tyyskä (2560) n. 24**.
—08.

Piu pau papiukkeloo
Lukkarin lesken lehmän Kelloo.

692. *Satakunta. Petelius n. 6.* —15.

Kuullut Satakunnan rajamailta, ei
muista keneltä.

Tuutu-laulu.

Miu mau Maskun kello
Uotilan ison orriin kelli.
Vesilahden lehmän kello
Kivirannan kissan kello.

Muori on mustan mullan aila.

693. *Tyrvää. Kullaa n. 248.* —
¹⁰/₁ 04.

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v. Kuul-
lut siskoltaan.

Tiri, tiri, tiri, tiri, kon, kon kon-
gon,

Jaskate jäärä pöm, pöm, pöm,
Näin minun muorini muinen
lauloi,

Muorini mustan mullan alla,

5 Saksan sannan alla,
Sisareni on sielä ja täällä,
Veljeni on Venäjän maalla,
Itte olen näillä mailla.

694. *Sahalakti. Helin n. 14**. —03.

Äidin omaiset.

Tuuti lullaa lasta,
Äiti tuutii lasta.

646. ¹ Huom. kirjallisuudesta liitetty loppu.

Muari on mustan mullan alla,
 Vaari Saksan sannan alla,
 5 Siukkuni on siällä ja täällä,
 Veljeni on Venäjän maalla,
 Minä itte tällä maalla.

695. Kuhmalakti. Lindroos n. 5*.
 —88.

Haap'saari. Eräs 40-v. nainen,
 kuullut äidiltänsä Ulrika Eskolalta.
 Muistiinp. Tottijärvellä.

Tuuti lullaa lasta.

Muori tulee vasta.

Muori on mustan mullan alla,
 Vaari Saksan sannan alla,
 5 Siukkun' siellä ja täällä,
 Veljen Venäjän maalla
 Minä itte tällä maalla.

Nuku, nuku nurmilintu.

696. Luvia. Salo n. 563¹. —14.

Nuku, nuku, nurja lintu,
 Väsy, väsy, västäräinen.

**696 a. Ahlainen. Hämeenlinnan alak.
 sem. Haapala Anni, n. 124.**
 —24—25.

Vilhelmiina Vesterbacka, 68 vuotias.

Nuku, nuku nurmilintu,
 Väsy, väsy västäräkki.
 Uni tulee unnin päältä
 knoppaa lapsen silmäin päälle.

697. Noormarkku. Lindgren n. 8.
 —92.

Anna Kaisa.

Linnun kehtolaulu.

Nuku, nuku nurmi¹ lintu,

Väsy, väsy västäräkkä!¹
 Kussa sinun pesäs¹ on,
 Kuusessa vai männyssä?
 5 Harvoin hän sen haapaan¹ tekee,
 Koivuun ei koskaan.

695. Noormarkku. Ollinen n. 601.
 —89.

Noormarkku. Juho Fabian Palonen,
 39 v. Kuullut Maija Luvisa Saloniuk-
 selta.

Nuku, nuku nurmilintu,
 Väsy, väsy västäräkki!
 Uni tullee unem [!] päällä,
 Knoppaa liduu silmäin päällä.

699. Noormarkku. Ollinen n. 603.
 —89.

Noormarkku. Agda Maria Ollinen,
 9v. Kuullut Maija Luvisa Ollilalta.

Nuku, nuku nurmilintu,
 Väsy, väsy västäräkki!
 Kusa sinun pesäs' on?
 Kuivasa kuusessa,
 5 Märässä männysä,
 Katavapuskaj juuresa.

700. Merikarvia. Roslin M, n. 3.
 —88.

Kehtorunoja.

Nuku, nuku, nurmilintu,
 Väsy, väsy, västäräkki!
 Uni tulee unnin päältä,
 Knoppaa lasta silmän päälle,
 5 Nukkumatti muurin takaa.

696. ¹ Runo on kk:ssa kerääjän numeroimana, arvoit. joukossa, lyijyk. yli-
 viivattu.

697. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

701. *Merikarvia. Romppanen n. 3.*
—89.

Nuku, nuku, nurmilintu,
Väsy, väsy, västäräkki!
Uni tulee unin päältä,
Noppaa lasta silmän päälle,
5 Lapsi rupee nukkumaan.

702. *Siiikainen. Oksanen Katri, n. 13.*
—30.

Lammin nuorelta emännältä.

Tuutulaulu.

Nuku, nuku, nurmilintu,
väsy, säsy västäräkki,
peitä silmäs liinasella.
Uni tulee unin päältä,
nappaa lasta silmän päälle.

Tunnetaan yleisesti, paitsi kolmatta
sakeistöä.

703. *Huittinen. Hirsikoski Anna, n.*
15. —²³/₃ 24.

Nuku, nuku, nurmilintu,
väsy, väsy, västäräkki.
Tee pesäs pellolle,
kartanos kalliolle!

704. *Kanralsa. Santavirta n. 77.*
—05.

Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.

Kehtolaulu.

Nuku, nuku, nurmilintu,
Väsy, väsy västäräkki,
Kusa sun pesäs.
Kuivasa kuusesa,
5 Väkkäräniemesä,
Pitkäsä niemesä,

Veräjäpielesä,
Piinätitin aitan alla.

- 704 a. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n.*
190. —31.

Vähä-Röyhliö. Severiina Friberg-
Kivelä.

Kehtolaulu.

Nuku, nuku, nupperoinen,
väsy, väsy, västäräkki;
pane pikku silmä kiinni,
nuku Herran rauhaan.
5 Kyllä Herra Herättää,
kun pikku lintu laulaa.

705. *Honkajoki. Kallio V. J, n. 1484.*
—¹⁶/₈ 13.

Juliana Hävaara, 55 v. Mp. Iso-
joen Koresjärvellä.

Nuku, nuku, nurmilintu,
Väsy, väsy, västäräkki,
kääri kehtos kukkasilla,
peitä silmäs liinasella.

706. *Karria. Kaukamaa I, n. 40.*
—⁴/₆ 30.

Koskipera. Emelia Mäkinen, 53 v.

Nukun_nukun_nurmilintu,
Väsyy_väsyy_västäräkki.
Tätä kerrattiin.

- 706 a. *Kihniö. Pohjankanerro T, n.*
25. —²⁷/₇ 31.

Kihniönkylä. Laimi Lepistö, 33 v.
Nuku, nuku, nurmilintu,
väsy, väsy västäräkki.

(Ei muistanut enempää.)

706 β. *Satakunta? Arho n. 18. —89.*

Tuutimalullallaulu.

Nuku, nuku, nurvilintu,

Nuku¹ Herran rauhaan! .

Väsy, väsy västäräkki!

Uni, tule uunin takaa

5 Ja¹ noppaa lasta silmän päälle!

707. *Lempäälä. Lindqvist n. 125*. —87.*

Hulaus. Matin Leena. 80 v.

Nuku nuku nurmi lintu,

Väsy väsy västräkki,

Tee pellolle pesäsi,

Kalliolle kartanosi.

5 Tuvan taka tupakki maasi.

Tuutin lasta tuonelaan,

Kirkon kellon kammioon,

Siellä on tupa turve katto,

Hieno hiekka permantona.

708. *Tampere. Kallio V. J. n. 809*. —09.*

Kuultu noin 40 v. sitten Tampereen puolella.

Nuku, nuku nurmenlintu

Väsy, väsy västäräkki.

708 α. *Tampere. Lindström Olga, n. 11. —18.*

Nuku nuku nurmi lintu,

väsy väsy västäräkki.

708 β. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak. sem. Piilanen Rauha, n. 383. —24—25.*

Kustaa Vinha, 65 v.

Nuku nuku nurmilintu

väsy väsy västäräkki.

Pane maata maidonsyöjä

pikku Matti nätti.

709. *Keuru. Vegelius n. 12*. —07.*

Nuku, nuku nurmilintu,

Väsy, väsy västäräkki,

Tee pellollen pesäsi,

Kalliollen kartanosi.

5 Tule uni uunin päältä

Lyöppä lasta silmän päälle,

Että ittekin maata saisin

Pettäjäisen penkin päässä,

Rautasen rahin nenällä,

10 Kultavuoren kukkulalla.

710. *Virrat. Leander n. 6*. —13.*

Maria Vilhelmina Spir. 69 v. Muistiinp. Hauholla.

Nukku [!], nuku nurmenlintu
väsy, väsy västäräkki.

Nukku ennen nurmenlintu,

väsy ennen västäräkki.

5 teki pellollen pesää.

Nuku, nuku, nukeriainen.

711. *Oripää. Viherraara n. 2384. —11.*

Tanskila. Maija Väilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Nuku, nuku, nunsukainen,

Pane maata, mansukainen,

Suvi pian tullee!

712. *Säkylä. Saarimaa n. 535. —09.*

Nuku nuku nukeriaine,

pane maate mansukaine!

Kyllä Herra herättää,
koivunoksa virvottaa.

713. *Loimaa. Viherraara n. 4472.*
—13.

Karoliina Puisto, 72 v.

Tuutulaulu.

Nuku nuku nupulainen
Pane maate mansukainen
pyhäpellon pyärtämelle;
korppi on tuanu korvatyynyn,
5 vares vanhan nahkaröijyn.

714. *Alastaro. Viherraara n. 2426.*
—11.

Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.

Kehtolaulu.

Nuku, nuku, nukkerainen,
Makkaa makkaa, mantukainen!
Kyll mä joskus tykös tulen,
Sitt kon kuiva kuusi kukkuu,
5 Lahonnut kanto laulaa,
Kärvänenki märehtii.

715. *Alastaro. Viherraara n. 2475.*
—11.

Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.

Kehtolaulu.

Nuku, nuku, nukkeriainen,
Pane maate naukeriainen!

716. *Alastaro. Viherraara n. 2411.*
—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Kehtolaulu.

Nuku, nuku, nukeriainen,
Pane maate, mansukainen!

717. *Alastaro. Viherraara n. 2417.*
—11.

Sikilä. Eräs 40-v. vaimo.

Kehtolaulu.

Nuku, nuku, nukkerainen,
Pane maata, mansukainen,
Kyllä herra herättää,
Koivunoksa virvottaa!

718. *Punkalaidun. Moisio n. 7.* —10.

Haviokoski. Suutari Hakenberg,
n. 70 v.

Nuku, nuku, nukeriainen
Pane maata mansukainen¹,
Nuku, nuku, nurmilintu,
Väsy, väsy, västäräkki,
5 Paina pikku silmä kiinni
Ja nuku juuri äkkii!
Itse minä lasta liikutan,
Ja unenvirttä laulan,
Paina pikku silmä kiinni²,
10 Ja nuku Herran rauhaan!

719. *Harjavalta. Ruusunen n. 100.*
—03.

Nuku nuku nuppuriainen.

Nuku nuku nuppuriainen
Pyhän pellon pyärtyneelle.
Kyllä su herra herättää,
Koivun oksa virvoittaa.

720. *Tyrvää. Katajaranta n. 21 a.*
—04.

Lasten nukutus eli kehtolauluja.

Nuku, nuku, nunnen piika,
makaa, makaa, maidon juoja!

718. ¹ mansu nainen : mansukainen. — ² kiini : kiinni.

721. *Ikaalinen. Paldani n. 11.* —52

Nuku, nuku nupperoisen.

Nuku, nuku nupperoisen,
 Pane maata maidon juoja!
 Tule uni unnin päältä,
 Unen sulka suppilosta,
 5 Lyö lunta luntin päälle,
 Ettei ruuti russaltaisi,
 Pabat jauhot paukahtaisi.

722. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 15.*

Leutola. Elli Vähätalo.

Nuku, nuku nukkeroinen.
 Pane maata maidon juoja
 Kyll' on unikin suloista,
 jos on maitokin makoista.

723. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 21.*
 —31.

Luhalahti. Amanda Huvila, n. 75 v.

Kehtolaulu:

Nuku, nuku, nukkeroinen,
 pane maata maidonjuoja,
 kyllä sun Herra herättää!

724. *Kangasala. Borenius (1986)*
n. 53. —74.*

Kerppolan emäntä.

Nuku nuku nukkeroinen
 Pane maata mailonjuaja.
 (Isäntä: kun ne lapsia tuuti).

725. *Kangasala. Borenius (1986)*
n. 56. —74.*

Hakalan Kustaan vaimo Taava.

Lasta tuulittaessa.

= nukkeroinen

Nuku nuku nurmen nukke
 Panem maatan mailon juaja.

726. *Pirkkala. Virtanen n. 15*.* —05

Nokia. Matilda Virtanen, 50 v.

Tuutulaulu.

Nuku, nuku nurmilintu!
 Lepäele maidonjuoja!
 Suus mä peitän suukkosilla,
 Pienen ruumiis peittosella.

727. *Pirkkala. Rekola n. 63*.* —04.

Villilän yksinäistilä. Kaarlo Villilä, 37 v.

Tuutulaulu.

Nuku, muku [!], nukkeroinen
 makaa mairou juaja!
 Kyllä Herra herättää
 kun pikkukintu visertää.

728. *Orihvesi. Aronsson n. 2*.* —04.

Lylynkylä. Muuan 11-v. tyttö.

Kehtolaulu.

Nuku, nuku nurmi lintu.
 Väsy, väsy västäräkki.
 Kyllä Herra herättääpi.
 Vitsau varpu virvoittaaapi.

729. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 21.*
 —²³/₇ 31.

Itä-Aure. Jenny Saksa, 22 v.

Nuku, nuku, nupperoinen,
 Pane maata mailon juoja,
 Kyllä Herra herättää,
 Vitsan varpu virvoittaa.

729 *a. Ruovesi. Hämeenlinnan alak. sem. Piilanen Rauha, n. 381. —24—25.*

Kustaa Vinha, 65 v.

Tuutulaulu.

Paina pikku silmä künni.
Nuku Herran rauhaan.
Kyllä Herra herättää,
jahka linnut puussa herää.

Nukkuu toi.

730. *Tyrvää. Katajaranta n. 23. — 04.*

Nukkuu toi, nukkuu toi,
ei toi vaivanen valvoo voi,
nukkuu vaan, nukkuu vaan,
kun kaks miestä liikuttaa.

Nuku, nuku äidin Kalle.

731. *Tampere. Kallio V. J, 818*. —09.*

Kuultu noin 40 v. sitten Tampereen puolella.

Nuku, nuku äidin Kalle,
Isän vene tulee lahlel
Täynnä pikku kaloja:
Kiiskisiä muikkuja.

Pakkanen oven takana.

732. *Rauma. Ojala K. N, n. 9. — 24/7 08.*

Johanna Kallio, 38 v.

Kehtolaulu.

Aa hullaa luikuttaa,
älkää tulko tuppaanka,
pappa makaa säukyssä,
pila kirves kampassa,

5 porin porstoon loukkaassa.
Hypätkäämme hyllyn lyllyn,
tansaatkaamme tallun lallun;
josko kengät rikki menee,
kyllä suutari toiset tekee,

10 kyllä mamma palkan makssa,
ilman pappan tietämättä.

733. *Pori. Tuomi n. 120. —91. Maria Grönros.*

Tuu, tuu tuutimäteijaa,
Vaikka mä unhotin tuppini seinää.
Oleks sinä hullu, ko sisälle pak-
kaat?
Äijä mu viäressäni sänkyssä mak-
kaa.

734. *Pori. Tuomi n. 133. —91. Petti Hyyteen, 8 v.*

Aaa aa lurputtaa,
Kova ilma kolkuttaa,
Parta makkaa sänkyssä.
Kirves kültää seinässä,
5 Pori¹ postoon takana,
Vellu pitki porstoo laatet.
Hypätkäämme, hyllyillämme,
Tausakkaamme talluillamme,
Jos kenkät rikki mennee,
10 Kyllä suutari toiset tekkee,
Kyllä mamma palka maksaa,
Kivisestä kellarista,
Tammisesta tynnäristä,
Koivuse tapi takkaa,
15 Silloko pappi parhaallas makkaa.

735. *Porin maaseurak. Tuomi n. 67. —90.*

Amanta Rantala, 16 v.
Tui, tui tuikuttaa,

734. ¹ En tiä mitä tarkoittaa, P:n kaupunkia ei se ainakaan merkitse. Mp:n huom.

- Paha ilma paukuttaa,
 Älkää tuppako tulkokkaa,
 Tuvassa makkaa parta.
 5 Tuvan seinässä piilikirves,
 Porstoon loukoss pohdin,
 Aitan avvain kynnyksen alla,
 Ladon ovi auki,
 Naveton ovi kiini,
 10 Kaivon kansi auki,
 Minä putosin prunniin.
 Hypäkkäämme, hyllyillämme,
 Tanssakkamme talluillamme,
 Jos kengät rikki mennee,
 15 Kyllä suutari toiset tekkee,
 Kyllä mamma palkan maksaa,
 Kivisestä kellarista,
 Tammisesta tynnöristä.
 Koivusen tapin takkaa.
 20 Sillonko pappa parhaallas mak-
 kaa.

736. *Ulvila. Tuomi n. 125. —91.*

Fiija Lin[d]gren, 53 v.

- Kuka ovvee kolkuttaa,
 Aaa kiikalullaa,
 Paha ilma paukuttaa,
 Aaa kiikalullaa.
 5 Pitkäparta, röhörinta
 Istuu piitan päässä,
 Aaa kiikalullaa.
 Kellarin avvai kynnyksellä,
 Aaa kiikalullaa.
 10 Sijan kinkku pohtimesa,
 Aaa kiikalullaa.
 Pitkä puukko viäresä,
 Aaa kiikalullaa.

- Nisulimppu leipomessa,
 15 Aaakiikalullaa.
 Viinapottu pualikosa,
 Aaa kiikalullaa.
 (Lauletaan myös kehtolauluna.)

737. *Noormarkku. Lindgren n. 15. —92.*

Olininmäki. Kristina Sjöman.

Lasten tansi laulu.

- Hypäkkäämme hyllyllyllyyn¹,
 Tanssakkamme tallunlallun!¹
 Mut jos kenkät rikki mene?
 Kyllä suutari toiset tekee,
 5 Mamma palkan maksaa,
 Ilman² taatan¹ tietämätä
 Kivisestä kellarista,
 Tammisesta tynnäristä,
 Koivusen tapin takkaa.

738. *Noormarkku. Lindgren n. 16. —92.*

Olininmäki. Kristina Sjöman, 57 v.

Varoitus runo.

- Hypäkkäämme hyllyn lyllyn,
 Tanssakkamme tallullallun!¹
 Älkää tupaan tulkokkaa:
 Parta makaa sänkyssä
 5 Kiltävä kirves kampassa.
 Pohdin poston loukossa,
 Puurokset² pohtimessa.

739. *Merikarvia. Roslin M, n. 7. —88.*

- Lihaa, leipää aitasta,
 Aa tussa lullaa.

737. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

738. ¹ al. [tallu]n[lallun]. — ² [Pohdin] Puurokset : P.

- Omenoita arkusta,
Aa tussa lullaa.
5 Sokeria skaapista,
Aa tussa lullaa.
740. *Loimaa. Viherraara n. 4462.*
—13.
Karoliina Puisto, 72 v.
Kellarin avain kynnyksen alla,
Kii¹ kiiku lullaa,
Juustokakku pohtimesa
Kii kiiku lullaa,
5 Viinapullo pualikosa
Kii kiiku lullaa.
Pikku itkoe kehrou pohjasa
Kii kiiku lullaa,
Isä istuu pirtin piitalla
10 Kii kiiku lullaa,
Röhörinta räkäparta
Kii kiiku lullaa.
741. *Alastaro. Viherraara n. 2469.*
—11.
Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.
Yhrellä vaimolla oli paitsi miestä
sulhanen. Hän oli laulavannaas lasta,
mutta antoiakin tiaron sulliaselleen
(kun lauloi):
»Varjo kattoo akkunasta,
Aa kiiku lullaa!
Vaari makkaa sänkysä,
Aa kiiku lullaa!
5 Avvain on palkin alla,
Aa kiiku lullaa!
Juustokakkuu pualikosa,
Aa kiiku lullaa!
Pannukakkuu pohtimesa,
10 Aa kiiku lullaa!
742. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 46. —²³/₃ 24.
Pois pämppä oventakaa
poju yksin lulluss' makaa.
743. *Karvia. Kaukamaa L, n. 46.*
—³/₈ 30.
Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen,
80 v.
Älä pakkane tupaan tule,
Tuutimalullaa lasta,
Vihamies on uunin päällä,
Tuutimalullaa lasta,
5 Aitan avain portahan alla,
Tuutimalullaa lasta,
Aitas o juustoo, lihaa, leipää,
tuutimalullaa lasta,
Pane avain portahan alle,
10 Tuutimalullaa lasta,
Vihamies on uunin päällä,
Tuutimalullaa lasta,
Tule ensi perjantaina,
Tuutimalullaa lasta,
15 Vihamies on markkinoilla
Tuutimalullaa lasta.
Kuultuaan emännän laulun, isäntä
lähti markkinoille. Mutta kun isäntä
palah markkinareisusta, oli emännällä
toinen sulhanen.
- 743 a. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.-*
sem. Mäki Helmi, n. 338. —25.
Josefiina Mäki, 59 v.
Aa kiikun lulla,
avainet on portaan alla,
musta kissa lasissa,
rieska kakko pohkimessa
5 aa kiikun lulla.

740. ¹ Kii|kü] : K.

Piipoti, pot pot —.

743 β) *Tampere Jussila K V, n 7*
—23—26

K. A. Elonheimo (Erenius), 70-v.

Piipoti, piipoti, pot, pot, pot,
tipa, tipa, tipa, tipa, tfallallaa
talo oli järven rannalla

Pikkanen piika.

744. *Alastaro. Vihervaara n. 2401.*
—11.

Lauroinen. Maria Kivimäki, 22 v.

Kehtolaulu.

Pikkanen piika ja paskanen
paita,

Mistäs tiäsit tännet tulla?

Tiäsin täälä tarvittavan,

Perunia karvittavan,

5 Voitakakkun saavani.

Mitäs siältä palkkaa sait?

Viis. kuus piäntä poikaa.

Mikäs niitten nimet oli?

Kiveris, kaveris,

10 Uurenlinnan untesmanni.

Pikkuinen poika.

745. *Oripää. Vihervaara n. 2389.*
—11.

Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Pikkunen poika myllymäesä,
Punanen jakku ja musta hattu,
Tuli minua friiaamaan.

Piu pau kehto helahtaa.

746. *Karria. Kaukamaa L, n. 41.*
—¹⁶/₆ 30.

Ämmälänkylä. Elina Hälli, 70 v.

Piu, pau, kehto heilahtaa,

Lapsi siellä sitten nukahtaa.

Lapsiammat laulaneet.

Piu pau papinkello.

747. *Karria. Kaukamaa L, n. 42.*
—³⁰/₆ 30.

Mustakoskenkylä. Emilia Alanko,
28 v.

Piu, pau, papinkellot,

Lukkarin lesken lehmän kellot.

Piu, pau, Heikin kellot,

Hevososen paska oli Heikin kello!

748. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 81. —30.

Ison-Salon isäntä, 51 v.

Pium paum piskunkellot,

Lempääläisten lehmän kellot,

Karkkulaisten karjankellot,

Euralle ehtooks,

5 Ja Kokemäelle pulhteeks.

749. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 82. —30.

Pium paum piskunkellot,

Karkkulaisten karjan kellot,

Lempääläisten lehmän kellot,

Kivijärven kirkonkellot,

750. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 22.*
—30.

Ison-Salon vanhalta emännältä,
76 v.

Pium paum Pirskun kellot,

Kivijärven kirkonkellot,
lempäläisten lehmänkellot,
karkkulaisten karjankellot.

751. Siikainen. Oksanen Katri, n. 23.
—30.

Lammin nuori emäntä, 30 v.

Pium paum Pirskun kellot,
Kivijärven kirkonkellot,
Saarijärven saunankellot,
isäni vanhat valakankellot.

Pium paum paukkaan.

752. Tampere. Jussila n. 18. —23.
K. A. Elonheimo (Erenius), 70 v.

Pium, paum, paukkaa,
jänis mettässä laukkaa,
kili, kili, kellot kaulassa,
punaisessa nauhassa.

752 a. Ruovesi. Luutonen Ahto, n.
24. —13—15.

Visuvesi. Sandra Hanhonen, 18 v.

Tuutilaulu..

Pium, paum paukkaa,
Haarapussi laukkaa,
Ylitse maan, alitse kuun,
Vie muu kotio vaan!

Pii, pii, pinninaula.

753. Oripää. Vihervaara n. 2366.
—11.

Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Pii pii, pinninaula,
Minä lasta koriasti laulan.

754. Alastaro. Vihervaara n. 2410.
—11.

Ylhäinen. Miina Paukio, 55 v.

Kehtolaulu.

Pii pii, pinninaula,
Itte mä lastani koriasti laulan
Hön tönttö lööröö.

Pikku lintu.

755. Oripää. Vihervaara n. 2381.
—11.

Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Pikku lintu lakki pääsä
Istuu pajun kannon pääsä,
Huutaa: lutku teijaa!

756. Oripää. Vihervaara n. 2388.
—11.

Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Pikku lintu, palokärki,
Kukkuu, laulaa korves.
Harvon nährään kultasormus
Palkkapüikan¹ sormes.

757. Alastaro. Vihervaara n. 2400.
—11.

Lauroinen. Maria Kivimäki, 22 v.

Kehtolaulu.

Pikku lintu lakki pääsä
Istuu pajun kannon pääsä.

Tallin lallin Lassin Kaija.

758. Kouvatsa. Santarirta n. 81. —05.
Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.

Kehtolaulu.

Tallin, lallin, Lassin Kaija,

756. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Kupparin Kirsti ja Jämsän Maija,
Lohi Liisa, ja limppu Vappu.

758 a. *Uurjala. Jussila n. 40.*

—¹⁹/₁₂ 25.

Ida Sundström, 85 v.

Kehtolaulu.

Tuu, tuu, tussin Kaijaa,
Kupparin Kirsti ja Helssan Maija,
Lierun Piete ja Laarun Anna.
Hoasikan Kaija ja meiän Maija,
5 Linterin Liisa ja Lautakerttu,
Heröjärsä on äyrä ja Räkä-
p^{lo}rttu,
Ne on kaikki yhtä, yhtä, lajia.

Tikanpoika.

759. *Tyrvää. Katajaranta n. 1.*

—¹⁰/₆ 03.

Tyrvään kylä. Katariina Palm-
grén, 55 v.

Kehtolaulu.

Tii, tii, tikanpoika
Teki tielle naurista;
Tuli paha talonpoika,
Noukki joka mukulan.

760. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 42 a. —²³/₃ 24.

Tii, tii, tikanpoika,
teki tielle nauriin.
Tuli tuhma talonpoika
vei tikan nauriin.

5 Tikka se itkeä pillitti
ja talonpoika nauro.

761. *Sahalaki. Helin n. 8*. —03.*

Tii, tii Tikanpoikaa,
Kylvi tiälle naurikoita,

Tuli paha paimenpoika,
Tallas Tikan naurikoita.

----- ei muista

762. *Eräjärvi. Tyyskä (1977) n. 36*.*

—06.

Tii tii tikanpoikaa
Kylvi tielle naurikoita,
Tuli se paha kerjuupoika,
Söi sen tikan naurikoita.

763. *Eräjärvi. Tyyskä (2560) n. 26*.*

—08.

Tii tii tikan poika
Teki tielle naurismaansa,
Tuli tuhma paimenpoika,
Söi tikan nauriin.

763 a. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.*
sem. Rajala Anna, n. 391. —24-25

Heikki Lehtonen, 72 v.

Tii tii tikan poika
Kylvi tielle naurikoita.
Tuli tuhma talonpoika,
Söi sen tikan naurikoita.

764. *Virrat. Leander n. 28*. —13.*

Maria Vilhelmina Spir, 69 v. Muis-
tiinp. Hauholla.

Tii, tii tikan poika,
kylvi tielle naurikoita;
tuli paha kerjuupoika,
repi tikan naurikoita.

Tule uni uunin päältä.

765. *Rauma. Vaahtoranta n. 35. —28.*

Nukku-Matti tule uunin päältä,
Sivelee Paavoja silmille ja
Pikku-Paavo nukkuu siitä-ää.

Tässäkin kehtolaulussa Paavon sijalle saatetaan asettaa vaikka Jussi. Kaikki muut, paitsi toinen ovat varsinaisia kehtolauluja, joilla lasta uneen tuuditetaan, toisella vain lapsen itkua vaimennetaan.

766. *Eura. Häyrinen n. 60. —¹⁴/₁₂ 12*

Amanda Aaltonen, n. 50 v. Mp. Piikkiössä.

Uni tulee uuni päältä,
sivaltaa lasta silmän päälle,
uni tulee uunin päältä,
tuo unisarvet tullessasa,
lapsen silmää kiini painamaa.

767. *Eura. Häyrinen n. 61. —¹⁴/₁₂ 12*

Maria Rinne, n. 54 v. Mp. Piikkiössä.

Uu, uu uurlan äiti,
tulee tuolta uunin päältä,
pottus kansa, sulkas kansa,
sivelemää silmiä.

768. *Eurajoki. Saarimaa n. 517.*

—09.

Uni, uni, tules alas uunin päältä,
käy vaku alatte, lapse sil-
mäm pääl.

769. *Luvia. Kiikonen. siv. 35. —95.*

Luvian luodot. Aina Josefina Vest-
terlund-Maanpää. 17 v.

771. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.773. ¹ r. (= veden).

Uni, tule uunin päältä',
Sivaise silmän päälle'.

770. *Pori. Kiikonen. siv. 46. —95.*

Katriina Sjövall, 75 v.

Tule, uni, uunin päältä'
Ja nappaa silmäin päälle!

771. *Oripää. Vihervaara n. 2382.*
—11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Uni, tule uunin päältä
Unensuppilo¹ käresä
Sivelemmään lapsen silmiä!

772. *Oripää. Tallgren n. 47. —14.*

Fiina Virtanen. Mp. Maariassa.

Uunilan tuo äijä tuo unta tull-
lessas

punasella pussilla,
karvasella kassilla,
sivalla lapsen silmiin.

773. *Alastaro. Vihervaara n. 2425.*

—11.

Sikilä. Eräs 40-v. vaimo.

Kehtolaulu.

Tule, uuni, uunin päältä,
Unipoika porstuasta
Lapsen silmät sivelemmään
Univeren¹ kanssa!

774. *Alastaro. Vihervaara n. 2461.*

—11.

Sikilä. Juha Sulander, 52 v. Kuul-
lut Huittisissa.

Kehtolaulu.

Tule, uni, uunin päältä,
Sivalla lasta silmän päältä,
Ett laps sais levollisen unen.

775. *Alastaro. Vihervaara n. 2414.*
—11.
Männistö. Mikko Sulonen, 23 v.

Kehtolaulu.

Tule, uni, uunin päältä
Sivaltammaan vauvaa silmän
päältä
Unisulkas kans!

776. *Punkalaidun. Moisio n. 32.*
—10.
Uni tuli uunin päältä,
veti lasta silmän päältä.

777. *Harjavalta. Ruusunen n. 101*
—03.

Unikukka.

Unikukko uunin päältä
Tules alas muurin päältä.
Tuas unta tuuttisessa,
Sinisessä vakkasessa,
5 Punasessa pohtimessa,
Sivele lapsen silmäin päälle!

778. *Kauvatsa. Santavirta n. 75.*
—05.
Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.

Kehtolaulu.

Uni tulee uunin päältä,
Nappaa lasta silmän päältä.

779. *Tyrvää. Katajaranta n. 21 b.*
—04.
Uni tulee uunin päältä,
nappaa lasta silmän päältä.

780. *Karvia. Kaukamaa L, n. 39.*
—¹⁸/₆ 30.

Sarankylä. Severiina Lautinen, 78 v.

Tule uni uunin päältä
Paina lasta silmän päältä!
Nukun_nukun_nurmilintu,
Väsyv_väsyv_västäräkki!

781. *Tampere. Kallio V. J, n. 811*.*
—09.

Kuultu n. 40 v. sitten Tampereen
puolella.

Uni tulee uunin päältä
Nakkaa lasta silmän päältä.

782. *Orihvesi. Aronsson n. 3*.* —04.
Lylynkylä. Muuan 12-v. tyttö.

Kehtolaulu.

Tule uni tyynyyn,
Paina lapsen silmä kyynyyn,
Tule uni uunin päältä,
Hyppää lapsen silmän päällä.
5 Minä laulan linnun kielen,
Keikuttelen ketun mielen.

783. *Ruovesi. Marjanen n. 12 a*.*
—13.
E. Marjanen, 45 v.

Unen sanat.

Uni tule uunin päältä
Nappaa lapsen silmän päälle.

- 783 a. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.*
sem. Mäki Helmi, n. 340. —25.
Josefiina Mäki, 59-v.

Uni tulee uunin päältä
uni suppilo kädessä,
uni suka suppilossa,
sukii pienet silmät künni.

784. *Keuru. Vegelius n. 10**. —07.

Kehtolauluja.

Uni, tule unnin päältä,
Torkka toisesta talosta.
Laske lapsen silmän päälle,
Kopsaluta korvan päälle,
5 Että unneensa uupuu,
Kehtohonsa keikaltaa.

Keuru. ks. n:o 709.

785. *Virrat. Leander n. 30**. —13.

Maria Vilhelmina Spir, 69 v. Muis-
tiinp. Hauholla.

Tule uni unnin päältä,
tuo turva tullessasi.

Virrat. ks. n:o 1018.

786. *Satakunta. Petelius n. 11.* —15.

Juho Malja, 45 v.

Kuullut Satakunna rajamailla, ei
muista kenellä.

Tuutu laulu.

Tule uni unnin päältä,
Sivele silmäin päältä,
Tua unta tuokkosella,
Vetele vene dusalla,
5 Pohottele poltimella¹,
Kannas karpio² vakalla.

Tuolla ompi mäki.

787. *Kankaanpää. Laiho n. 300*
—90.

Tiina Rämäkäs, 68 v.

Tuolla ompi mäki,
Jossa istuu käki
Korkialla puus,
Kultaomena suus.

5 Sitte ku käki kukahtaa,
Lapsi sitte mukahtaa.

Tuonen tupa.

788. *Nakkila. Lampola, n. 5.* —89.

Kehtolauluja.

Tuuti lasta tuonelaan!
Tuonelas' on uusi tupa,
Sivuseinät sirkanduista,
Peräseinät peuran[luista],
5 Penkit pienistä penninkeistä,
Kiuas kullan kirpilöistä,
Laate meren vahasta,
Ovi omenapuusta,
Katto katajan kuorista.

789. *Noormarkku. Koskilahki n. 30.*

— $\frac{7}{1}$ 04.

F. Fors.

Lasten laulu.

Tuuti lasta tuonelaan!
Tuanelas' on uusi tupa,
Sivuseinät sirkan luista,
Peräseinät peuran luista,
5 Santa oli pautu sammaliksi,
Pientä hietaa permannoksi,
Klasit kullan kirpilöistä.

790. *Noormarkku. Lindgren n. 21.*

—92.

Kehto laulu.

Tuu, tuu, tuonelaan.
Tuonelas on tupa uus':
Siini seinä, savi seinä,
Hieta laate, turve katto.
5 Ei sinne kuulu kukoin ääntä,
Eikä pienten lintuin laulua.

785. ¹ poltimilla: poltimella, kksu iso alkukirjain. — ² karpio: karpio.

791. *Noormarkku. Lindgren n. 1.*
—92.

Olininmäki. Kristina Sjöman.

Kehto laulu.

Tuuti lasta tuonelaan!
 Tuonelas on tupa uusi:
 Turve katto tuvan päälle,
 Santa pieni permannolla,
 5 Perä seinä peuran luista,
 Ovi seinä omena puista,
 Sivu seinä sirkkan luista.
 Tuuti lasta tuonelaan!
 Tuonelas on tupa uusi.

792. *Merikarvia. Romppanen n. 5.*
—89.

Tuu, tuu, Tuonelaan.

Takatietä Tannulaan!

Siellä kukko puuron keittää,

Kana kasteen lämmittää,

5 Pikku lintu lusikat pesee,

Varis padan raaputtaa.

793. *Merikarvia. Romppanen n. 4.*
—89.

Tuu, tuu, Tuonelaan!

Tuonelas' oli uusi tupa,

Peräseinä peuranluusta,

Sivuseinät sirkkanluista,

5 Pengit pienistä pinningeistä,

Laate kullan kipinöistä,

Ovi rauta-pellingeistä.

794. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 14.*
—30.Ison-Salon vanhalta emännältä,
76 v.*Tuutulaulu,*

a) Tuuti lasta Tuonelaan,
 Tuonelas on uusi tupa,
 turvekatto, kivikiuvas,
 rautaovi, santapieni permanto,
 5 peräseinä peuralluista,
 sivuseinä sirkalluista,
 oviseinä omenapuista.

b) — — — kynnyshirsi kyynel-
 listä,
 hirsi sammalmättälistä — — —

795. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 15.*
—30.

Lammin nuorelta emännältä.

Tuuti lasta Tuonelaan,
 alle nurmen nukkumaan,
 Tuonelas on uusi tupa,
 siel' oli ovi omenapuista,
 5 kädensija kärpäsenluista,
 kynnyshirsi kyynelistä,
 siel' oli hyvä maata,
 ilman kyljen kääntämätä,
 olkapäätä ojentamata.

796. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 16.*
—30.

Sitomaniemen isäntä, n. 50 v.

Tuuti lasta Tuonelaan,
 Tuonen tupa turveskatto.
 oviseinä on omenapuista,
 peräseinä peuralluista,
 5 sivuseinät sirkalluista.

797. *Oripää. Tallgren n. 60.* —13.Maria Tuominen. Mp. Maariassa.
Aa lasta Tuonelaan¹797. ¹ kk:ssa ollut pieni kirjain, mutta lyijyk. korjattu isoksi. —

Tuonelan¹ piikain pideskellä,
 Tuonelan¹ lasten lauleskella.
 Tuonelassa tupa uusi:
 5 lieta pieta permanto,
 sannast seinät,
 turpeista katto päällä,
 sivu seinä² sirkau luista,
 peräseinä peuranluista,
 10 ovi seinä omenapuista
 kiuvas kullankipinöistä.

798. *Oripää. Vihervaara n. 2481.*
 —11.

Oripää. Juha Marttila.

Tuuti lasta Tuonelaan!
 Tuanelasa uusi tupa,
 Peräseinä peuralluista,
 Oviseinä omenapuista,
 5 Sivuseinä sirkalluista,
 Turvekatto pääll.

799. *Oripää. Vihervaara n. 2361.*
 —11.

Oripää. Kaisa Pellonperä, 71 v.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta Tuonelaan!
 Tuanelasa on uusi tupa,
 Oviseinä omenapuista,
 Sivuseinä sirkalluista,
 5 Peräseinä peuralluista,
 Hiata piäni permontona.

800. *Oripää. Vihervaara n. 2356.*
 —11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta Tuonelaan!
 Tuanelasa uusi tupa,

Oviseinä omenapuista,
 Peräseinä peuralluista,
 5 Muuri vallan penninkeistä,
 Katto kullalla silattu.

801. *Oripää. Tallgren n. 46. —14.*

Fiina Virtanen. Mp. Maariassa.

Tuuti lasta Tuonelaan,
 Tuonelas on tupa uus:
 Santa pieni permanuolla,
 si[v]useinä sirkau luista,
 5 oviseinä omenapuista,
 peräseinä peuranluista,
 kiuvas kissan kullasta,
 turvekatto katon päällä,
 ei sinne kuulu linnun laulu
 10 eikä kanan kraakatus,
 eikä sara vesipisaraa.

802. *Säkylä. Palonen matkakert.,
 Niemi Runonker. matkakert.
 siv. 309—310. —59.*

Tähän vielä liitän erään tuuvitus
 laulun, joka oli joka paikassa tuttu,
 ehkä pienillä erinäisyyksillä kussakin
 paikassa. Se kuuluu näin:

»Tuuti lasta Tuonelaan
 Tuonen lasten lauleskelle,
 Tuonen piikojen pidellä:
 Tuonelassa uusi tupa,
 5 Peräseinä peuran luista,
 Sivuseinä sirkau luista,
 Katto muista luista:
 Pöydät kullalla silattu,
 Penkit hopialla milattu,
 10 Lattia tinalla valettu,
 Santa pieni permantona.»

² on seinä : s

803. *Säkylä. Saarimaa n. 532. —09.*
Mp. Yläneellä.

Tuuti lulla Tuanelaan!
Tuanelas on uusi tupa;
oviseinä omenapuista,
katto tammen lautasista,
5 peräseinä peura luista,
laatti piänest hiatasta.

804. *Loimaa. Vihervaara n. 4471*
—13.

Karoliina Puisto, 72 v.

Tuutulaulu.

Tuuti lasta Tuanelaaahan,
Tuanel¹ lasten lauleskella.

805. *Loimaa. Vihervaara n. 4470.*
—13.

Karoliina Puisto, 72 v.

Tuutulaulu.

Tuuti lasta Tuanelaaahan,
Tuanelasa¹ tupa uusi:
Siälä santa sammaleena,
Hiata piäni permantona,
5 Oviseinä omenapuusta,
Sivuseinä sirkalluusta,
Kiuas kullasta kurottu,
Ovi vaskesta valettu,
Ovempiälet penninkeistä.

806. *Loimaa. Vihervaara n. 4845.*
—19.

Pöytyä. Ortenoja, 60 v. vaimo.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta Tuanelaan.
Tuanelasa tupa uus,

Pantu santa sammaliksi,
Hiata piäni permonnoksi,
5 Oviseinä omenapuista¹
Sivuseinä sirkalluista,
Peräseinä peuralluista,
Kiuas kullasta kuurattu,
Pesä piänistä penninkeistä,
10 Pukinsarvista säränät.

807. *Loimaa. Ikola n. 30. —10.*

Oviseinä imenapuista,
peräseinä peuranluista,
sivuseinä sirkanluista.
(Polkan tahtiin rallatettu.)

808. *Alastaro. Vihervaara n. 4844.*
—19.

Eräs vaimo, 45 v. Pöytyän Orten-
ojalta.

Tuuti lasta Tuanelaan,
Tuanelas tupa uus,
Sivuseinä sirkanluista.
Peräseinä peuralluista,
5 Oviseinä omenapuista,
Hieta piäni permanto,
Kiuas kullan kipinöistä,
Turvekatto pääll.

809. *Alastaro. Vihervaara n. 2412.*
—11.

Lauronen. Maria Kivimäki, 22 v.

Kehtolaulu.

Tuanelasa on tupa uus,
Peräseinä peuralluist,
Sivuseinä sirkalluist,
Oviseinä omenapuist.

804. ¹ Tuone|a] : Tuonel.

805. ¹ |Tupa| Tuonelasa : T.

806. ¹ |oj] omenapuista : o.

5 Katto kalan suunuksist,
Laattia piänist peminkeist,
Muuri kullan kipinöist.

810. *Alastaro. Vihervaara n. 2404.*

—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta Tuanelaan!
Tuanelasa on uusi tupa.
Sivuseinä sirkalluista,
Peräseinä peuralluista,
5 Oviseinä omenapuista,
Katto tammenlastuista,
Kiuas kullasta kurottu.

811. *Alastaro. Vihervaara n. 2434.*

—11.

Virtsanoja. Fredrika Friman, 60 v.
Kuullut Loimaalla.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta Tuanelaan!
Tuanelasa on uusi tupa,
Peräseinä peuralluista,
Sivuseinät sirkalluista,
5 Oviseinä omenapuista,
Kiivas kullan murusista.

812. *Alastaro. Vihervaara n. 2430.*

—11.

Virtsanoja. Maijastiina Pellonperä,
81 v.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta Tuanelaan!
Tuanelasa on tupa uusi,
Sivuseinä sirkalluista,
Oviseinä omenapuista,
5 Peräseinä peuralluista,

Ovi oli vahvasta vaskista,
Kiuas oli kullasta kurottu.

813. *Huittinen. Vakkila n. 2. —88.*

Leena Ekman, 76 v.

Tuuti lasta tuonelaan,
Tuonen piikojen pidellä,
Tuonen lasten lauleskella.
Tuonelassa tupe tehty,
5 Maja saatu mannalassa,
Tupa uusi, turve katto,
Oviseinä omenapuista,
Peräseinä peurantuista,
Sivuseinä sirkantuista,
10 Kiivas kullasta kudottu.
Santa suuri sammaleena,
Hieta pieni permantona.

814. *Huittinen. Saarimaa n. 398.*

—09.

Tuuti lasta Tuonelahan,
Tuonelassa tupa uusi.
Tuuti lasta vastapäätä,
Siäl on santa piäni permanosa,
5 katto on vaskesta valettu,
musta koera portim piäles
hampaat hirvisä,
tervaristi portim pääl
ja pukin sarvista saranat.

815. *Punkalaidun. Järvinen n. 16 c.*

—53.

Tuuti lasta tuonelahan,
Tuonen piikaen pidellä.
Tuonen lasten liikutella¹
Tuonelas' on tupa uusi,
5 Lasta vasten valmistettu:

815. ¹ r. (tois. laulatella).

Turve-katto tuvan päällä,
 Siellä santa sammalina,
 Hieta pieni permantona,
 Sivuseinät sirkan luista,
 10 Peräseinät peuran luista,
 Oviseinä omenapuista,
 Ovi orjan sääriluista,
 Laattia pienistä kivistä.

816. *Punkalaidun. Moisio n. 8. —10.*

Haviokoski. Suutari Hakenberg,
 n. 70 v.

Tuuti lasta Tuonelaan¹
 Tuonen piikain pidellä.
 Tuonelass on tupa suuri,
 Lasta vasten valmistettu:
 5 Santa suuri sammalina,
 Hieta pieni permantona,
 Peräseinä peuranluista,
 Sivuseinä sirkanluista,
 Oviseinä omenapuista,
 10 Katto kullasta kuurattu,
 Ja muuri nurkkaan muurattu.

817. *Harjavalta. Ruusunen n. 94.*
 —03.

Tuuti lasta tuonelaan.

Tuuti lasta tuonelaan
 Tuonelas on uusi tupa,
 Turvek katto, santaseinä,
 Piäni hiata permanto.

818. *Harjavalta. Ruusunen n. 93.*
 —03.

Tuuti lasta tuonelaan.

Tuuti lasta tuonelaan,

Tuonelas on uusi tupa:
 Sirkalluist on sivuseinä,
 Peuralluist on peräseinä,
 5 Omenapuista oviseinä.
 Kivvas kullan kirpilöistä,
 Laate laudan kappaleista.

819. *Kokemäki. Ahti n. 3. —93.*

Kiettare. Liisa Sandell, 49 v. Kuul-
 lut Johanna Ojalalta.

Tuuti lasta Tuonelaan,
 Tuonelass' on musi tupa.
 Täti leipoo ison kakon,
 Panee paljon voita päälle,
 5 Pääskysen munan verran.

820. *Kokemäki. Kujanpää n. 5.*
 —⁹/₁ 21.

Edla Haapanen, 51 v.

Tuuti lullaa Tuonelaan¹,
 Tuonelassa¹ on uusi tupa.
 Sivuseinät on sirkanluista,
 peräseinä on peuranluista,
 5 oviseinä omenapuista.
 Penkit pienistä penninkeistä,
 pöytä saksantalereista,
 laate merenvahaisesta,
 kiuas kullankirpiloista.

821. *Kokemäki. Lempainen n. 1.*
 —⁵/₁ 04.

Kuurola. Hilja Rintanen, 13 v.

Kehtolaulu.

Aa tuuti Tuonelaan!
 Tuonelass on uusi tupa,
 Peräseinä peuran luista,

81.6 ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

820. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Sivuseinät sirkan luista,
 5 Oviseinä omenapuista,
 Penkit pienistä penninkeistä,
 Laate laudan palasista,
 Katto meren vahasta.

822. *Kiikka. Laurila K. O, n. 3.*
 —90.

Gudmuntila. Maija Mäkelä, 81 v.

Tuuti laulu.

Tuuti lasta tuonelaan,
 Tuonen lasten lauleskella,
 Tuonen piikasten pidellä.
 Tuonelas' on tupa uusi,
 5 Sivuseinä syltää pitkä
 Ja perä seinä kyynäätä;
 Meren vaha permantona,
 Santa pieni sammalena;
 Katto pienistä kivistä.

823. *Tyrvää. Suomi 1854, siv. 128.*

Kert. Tyrvään pit. kirj. A. Warelius.

Ihanuus on vähessä arvossa. Soittokoneita en tiedä muita kuin v i l u n, jota muutamat nuoret miehet vinguttavat, ja h u u l i h a r p u n. Virsiä veisataan enimmäen huonosti, ja muuta laulua kuullaan harvoin (silloinkin jotakin ruokotonta), paitsi lasta liikuttaessa. Viimeksi mainitusta tilasta eivät ole nekään laulua karkottaneet, jotka muutoin pitävät sitä synnillisenä; siinä on vanha runon muotokin pysynyt, esimerkiksi:

»Tuuti lasta tuonelaan,
 Tuonen piikasten pidellä,
 Tuonen lasten lauleskella;
 Tuonelas' on tupa uusi,
 5 Hiata piäni permantona
 Santa suuri sammaleena,

Sivuseinä sirkan luista,
 Peräseinä peuran luista,
 Oviseinä orjan luista,
 10 Katto vaskesta valettu.»

Runolla: »Hiirulainen meni mettään, Pikku kelkanen peräsä j.n.e. niinmyös kertomalaululla: Venäläinen verisuu soutaa ja joutaa, Neitty parka, neitty parka itkee ja istuu» j.n.e. nukutetaan lapsia, muttei niitä muissa tiloissa kuulu. —

824. *Tyrvää. Ahlstedt n. 91. —³/₁ 05.*

Ritalan Pajuoja. Miina Pumpuli,
 68 v.

Univirsi.

Tuutin lastani Tuonelaan,
 Tuonen lasten lauleskella,
 Manan piikasten pidellä.
 Tuonelass' on uusi tupa,
 5 Sivuseinä sirkan luusta,
 Oviseinä oravan luusta,
 Hartiat lattian lavasee,
 Nokka katon pyyhkiää.

825. *Tyrvää. Ahlstedt n. 5. —²⁷/₁₂ 02.*

Peukalomäki. Anna Nyman, 74 v.

Tuutulaulu.

Tuuti lasta Tuonelahan
 Tuonen lasten lauleskella,
 Tuonen piikasten pidellä!
 Tuonelass' on uusi tupa,
 5 Turvekatto kammiössä,
 Sivuseinä syltä pitkä,
 Peräseinä kyynärätä,
 Hartiat lattian lavasee,
 Nokka katon pyhkiää.
 10 Siell' on lapsen hyvä olla,
 Ei oo mitään vaivaa hällä.

826. *Tyrvää. Kullaa n. 349.* — $\frac{7}{1}$ 04. Tapiola. Antti Kalliomäki, 62 v.

Liikutuslaulu.

Tuuti lasta Tuonelahan¹,
 Tuonen piikain pidellä,
 Tuonen lasten laulatella!
 Tuonelassa tupa uusi,
 5 Manalassa makuupaikka,
 Peuran luista peräseinät,
 Sian suolista sivuseinät,
 Katto koivun kuorisista,
 Syömärit² synnyistä syvistä,
 10 Kiuas kullan kipenistä,
 Otta oiva kessukoista³,
 Saranat saatanan sonnasta.

827. *Tyrvää. Kullaa n. 102.* — $\frac{17}{7}$ 03. Kuullut äidiltään, 52 v.

(Liikutuslaulu).

Tuuti lasta tuonelahan,
 Tuonen tyttöin parihin!
 Tuonelass on tupa uusi,
 Sirkan luista sivu seinät,
 5 Vareksen luista perä seinä,
 Permannot pienistä penninkeistä.

828. *Tyrvää. Nieminen n. 2.* — 22. Amanda Virtanen, 70 v.

Tuutulaulu.

Tuuti hulla tuuti,
 Tuonelass¹ on tupa uusi:
 Peräseinä on peuranluista,
 Sivuseinät viikunapuista,
 5 Oviseinä omenapuista,
 Kiuvas kullan kipenistä.

829. *Tyrvää. Pakula V. I, n. 74.* — $\frac{15}{3}$ 12.

Miina Forsblom, 84 v. Kuullut Lohjan Vendelässä, mistä kotoisin.

Tuuti lasta tuanelaan¹,
 tuanen kirkkokamariin!
 Siäl² on tupa turvekatto,
 hiakka hiano permanto.

—————
 (Ei muistanut enempää, vaikka se onkin pidempi).

- 830 *Tyrvää. Pakula V. V, n. 65.* — $\frac{28}{3}$ 12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v. Kuullut äidiltään.

Tuuti lasta tuanelaan,
 tuanelas on tupa uusi
 tuanen lasten lauleskella
 ja tuanen piikasten pidellä!
 5 Lattia on lahoppuusta,
 oviseinät orjanluista,
 sivuseinät sirkanluista
 ja peräseinä peuranluista,
 penkit piänistä penninkeistä¹
 10 ja katto kullan kappaleista.

831. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 64.* — $\frac{28}{3}$ 12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v. Kuullut äidiltään.

Tuuti lasta tuanelaan,
 tuanelas on tupa uusi,
 turvekatto, santaseinä
 ja hiata piäni permanto.

826. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² r. Syömäri on kattoa kannattava vuoli eli orsi, joka on pirtin sisäpuolella. — ³ r. Kessukka on kori, tav. olutkori.

828. ¹ Säkeissä 2 ja 4 pieni alkukirjain.

829. ¹ tuonela h'an : t. — ² kk:ssa on pieni alkukirjain.

830. ¹ [kivistä]: *penninkeistä*.

832. *Mouhijärvi. Laine T, n. 149.*
—93.

Tuuti lasta Tuonelaan!
Tuonelass' on tupa uus',
sivuseinä¹ sirkkan luista
peräseinä peuran luista,
5 ovi seinä omena puista,
lattia on hietaa,
katto on kullalla klaseerattu
ja klasin alla on kaivo.

833. *Suodenniemi. Mattila M. E, n. 2*
—13.

O. Ritämäki, 48 v. M.p. Tammelan
pit.

Kehtolautu.

Tuu, tuu Tuppelaan,
Tuppelassa on tupa uusi:
sivuseinät¹ sirkkan luista,
peräseinät peuranluiset,
5 lattia¹ kullan kipinöistä,
katto variksen höyhönistä.

834. *Hämeenkyrö. Pakula V, n. 10.*
—03.

Serafiina Nurmikoski, 67 v. kotoisin
Ikaalisista. Kuullut äidiltään.

Tuuti lasta tuonelahan,
Tuonelassa on tupa tehtu,
Turvekatto päälle pantu,
Lattia kullalla maalattu,
5 Oviseinä on orvonluista,
Peräseinä peuran luista,
Sivuseinä sirkkan luista,
Muuri pienistä kivistä.

835. *Hämeenkyrö. Nyberg Fivi, n. 8.*
—12.

Heinijärvi. Miina Lähteenmäki,
59 v.

Tuuti lasta tuonelaan,
Tuonelan plikkojen pilellä.
Tuonelass' on uusi tupa.
jossa lapset laulaa:
5 peräseinä on peuran luista,
sivu seinä sirkkan¹ luista,
oviseinä omena puusta,
pöytä kullasta kulottu,
penkit on penninkistä,
10 ovi hopeista hohtavista,
lattia vaskista valettu²,
kuias kullan kirpilöistä.

836. *Jämijärvi. Välisalo n. 18. —02.*

Hilda Viitasalo, 31 v.

Lasta tuonelaan.

Tuuti lullaa lasta,
tuonelan unteen tupaa!
Tuonelassa on tupa uusi:
oviseinä omenapuista,
5 sivuseinä peuranluista,
katto kamelinluista,
pöytä on kullalla milattu,
penkit hopealla silattu,
lattia tinasta valettu.

837. *Ikaalinen. Röstölä n. 49. —21.*

Vilhelmiina Rästölä.

Tuuti lasta tuonelaan,
Tuonelass¹ on uusi tupa:
Sivuseinä² sirkkan luista,

832. ¹ kkissa on iso alkukirjain.

833. ¹ kkissa iso alkukirjain.

835. ¹ on peuran *sirkkan* : s. — ² valettu|a| : v.

837. ¹ Tuonelass,a : T. — ² |Perä|seinä, *Sivu*seinä : S.

Peräseinä peuran luusta,
 5 Oviseinä orhiin luusta,
 Peräparret halapajusta.

838. *Honkajoki. Kallio V. J. n. 1479.*
 — $\frac{16}{8}$ 13.

Juliana Itävaara, 55 v. M.p. Iso-
 joen Koresjärvellä.

Tuuti lasta Tuonelahan,
 Tuonelas on uusi tupa,
 pieni santa permantona.
 sivuseinä sirkanluista,
 5 peräseinä peuranluista,
 oviseinä omenapuista,
 pöytä kullalla silattu,
 laattia hopialla minattu;
 ei siellä kukko laula
 10 eikä siellä koira hauku,
 kyllä siellä lapsi nukkua saa.

839. *Karvia. Kaukamaa L. n. 18.*
 — $\frac{21}{6}$ 30.

Koskipерä. Amanda Alkkiomäki,
 60 v.

Tuuti lasta tuonelahan,
 Tuonelass' on tupa uusi:
 Oviseinä omenapuista,
 Peräseinä peuranluista,
 5 Sivuseinä sirkanluista,
 Katto kaikista kalanluista,
 Laattia hietamusta permanto.

840. *Karvia. Kaukamaa L. n. 19.*
 — $\frac{4}{6}$ 30.

Koskipерä, Emilia Mäkinen, 53 v

Tuuti lasta tuonelahan,
 Tuonelan uutehen tupahan.
 Siell' on sija sirkanluista,

Peräseinä peuranluista,
 5 Kärensijat karpäsenluista.

841. *Karvia. Kaukamaa L. n. 20.*
 — $\frac{20}{6}$ 30.

Ämmälänkylä. Serafiina Otava,
 61 v.

Kehotolaulu.

Tuui lasta tuonelahan,
 Tuonne kirkon kammiohon!
 Siel' oli tupa turveskatto,
 Ovi oli tehty oravanluista,
 5 Peräseinä peuranluista,
 Laattia hopialla silattu,
 Pöyt' oli kullalla minattu
 Ja lavittat vaskesta valettu.
 Tuu, tuu, aa, aa.
 01 Mikähän tuolla lapsella lienee,
 Lieneekö mörkö säikyttäny
 Illalla saunatiellä?
 Tuu, tuu, aa, aa.

842. *Karvia. Kaukamaa L. n. 21.*
 — $\frac{19}{6}$ 30.

Ämmälänkylä. Kaisa Harjukangas,
 80 v. Joosefiina Jokisen kanssa pitä-
 jän parhain vanhantaitaja ja muistaja

 Sivuseinä on sirkanluista,
 Peräseinä on peuranluista,
 Oviseinä on orjanluista,
 Takkaseinä on kaikista kalan-
 luista.

843. *Karvia. Kaukamaa L. n. 22.*
 — $\frac{21}{6}$ 30.

Koskipерä. Amanda Alkkiomäki,
 60 v.

Tuuti lasta Tuonelahan,
Tuonen piikasten pirellä

844. *Kihniö. Pohjankanervo T, n. 27.*
—²⁷/₇ 31.

Kihniönkylä. Laimi Lepistö, 33 v.

Aa, aa, allin lasta,
tuuti lasta tuonelahan,
tuonelass' on tupa uusi,

(Ei muistanut enempää.)

845. *Vesilahi. Borenius (1986), n.*
34*. —79.

[Ania.] Kraatarin vaimo Miina.

Tuutil lasta Tuanelahan
Tuanel lasten liikutella
[Tuane]n piikajen pirellä
T[uaane]lass on tupa uusi

- 5 Peräseinä^u peuralluista^u
Sivuseinät sirkalluista^u
Oviseinä omenapuusta
Katto kullan kiiltäväinen
Santa hiano permannoinen.

846. *Vesilahi. Borenius (1986), n.*
27*. —79.

Hinsala. Juh. Taavetti Priijärvi,
synt. 1824, ks. nr. 6.

Tuuti lasta Tuanelahan
Tuauen piikasten pidellä,^r
Tuauen lasten laulatella,
Tupa on uusi Tuanelassa,

- 5 Siäll on santa sammalena,
Hiata piänenä permantona,
Sivuseinät sirkalluista,
Peräseinä peuralluista,
Oviseinä omenapuista.

Kyllä sitä piisaa viälä, mutt em
minä vaan taira.

847. *Tottijärvi. Rekola n. 61**. —04.
Sorva. Karoliina Rekola, 64 v.

Tuutulaulu.

Tuuti lasta tuonelaan,
Tuauen lasten tuuritella,
Tuauen piikasten pirellä.
Tuanelass'on uusi tupa, turve-
katto

- 5 Peräsein_u on peuraluista,
sivuseinä siukul_uluista¹
Oviseinä orjalluista,
Hiata piäni permantona,
Santa suuri sammalena,
10 Laattia meren vahasta,
Pöytä kullalla silattu.

Tottij. ks. n:o 1079.

848. *Lempäälä. Kingelin n. 1**. —97.

Tuuti lasta Tuonelaan
Tuonen piästen pidellä,
Tuonen lasten lauleskella.
Tuonelassa on tupainen telty:

- 5 Pantu santaa sammaleiksi,
Hieta pieni permannoiksi,
Ovet siell' on omenapuista,
Peräseinä peuranluista,
Kädensiat kärpänl_uista,
10 Sivuseinä sirkanluista.

Lempäälä. ks. n:o 707 ja 960

847. ¹ siukun luista = sairaan l. Ker. sel. Säkeen aluss t pieni alkukirj.

849. *Lempäälä. Vihervaara n. 4478.* —13.
Saimi Vuori, 14 v.
Tuutitaulu.
Tuuti lasta Tuanelaan
Tuanelan turpeiden rakoön.
Santa kylmä sammalena,
Hiakka piäni permantona.
850. *Pirkkala. Starck n. 19*.* —89.
Tuuti lasta tuonelaan,
Tuonen piikain pidellä.
Tuonelass' on tupa uusi,
pieni hieta-permanto.
5 santa seinä, turvekatto.
Ei siellä vaivaa vattan tauti
eikä pure puru-tauti.
Siellä lapset levätä saavat
ilman kyljen kääntämätä
10 olkapään ojentamata.
Ei sinne kuulu kukon laulu
eikä pienen liinun ääni.
Tuuti lasta tuonelaan
Kivikirkou¹ kammioon.
851. *Tampere. Ennegren n. 2 a*.* —86.
Tilda Ennegren.
Tuudin lasta Tuanelaan.
Tuanelan uuteen tupahan.
Siällä on santa sammaleina,
Hiata liano permantona,
5 Perä-seinä on peuran luista,
Sivu-seinät sirkan luista.
Ovi seinä omena puista,
Kären sia kärpän luista,
Katto karhun kämmenistä.
852. *Tampere. Ennegren n. 2 b*.* —86.
Tilda Ennegren.
Tuudin lasta turpeiseen,
Kirkon juureen karkeeseen,
Siällä lapset laulevat
Kirkon kelloja kuultelevat.
853. *Tampere. Kalliala n. 1*.* —13.
Tuuti lasta tuonelahan,
Lapsentyttö torkkumahan,
Tuonelass' on tupa uusi:
Oviseinä omenapuusta,
5 Peräseinä petäjästä,
Kädensija karjan luusta
Sivu seinä sirkan luusta.
854. *Tampere. Jussila K. V, n. 12.*
—23 —26.
K. A. Elonheimo (Erenius), 70-v.
Tuuti lasta Tuonelahan¹,
Tuonelas¹ on uusi tupa:
santa² pantu sammuliksi,
hieta pieni permannoksi.
855. *Tampereen seudut. Niemi n.*
640*. —91.
Tuuti lasta Tuanelaan
Tuane^m piikai^m pilellä;
Tuanelassa tupa kaunis:
Sirka¹luista sivuseinät,
5 Peura¹luista peräseinä,
Omenapuista oviseinä:
Tupa kaunis, kansa kaunis!

850. ¹ Kivikirkko = Messukylä. Ker. sel.854. a. ¹ kk:ssa pieni alkukirj. — ² kk:ssa iso alkukirjain.

856. *Ylöjärvi. Paldani n. 9 a^{1*}. —52.*

Lasta liikutaissa.

Tuuti lasta Tuonelahan,
Kivikirkon kellarihin,
Tuonelas' on uusi tupa,
Unsi tupa, turves katto,
5 Hieta pieni permantona,
Pöytä vaskesta valettu,
Ovi seinä omena puusta,
Periseinä penningistä,
Katto kaikesta kalanluista.

857. *Ylöjärvi. Paldani n. 9*. —52.*

Tuuti lasta Tuonelahan,
Tuonen piikojen pidellä,
Siell' on sulle tupa tehty,
Savella seinät silattu,
5 Sinn' ei kuulu kukon laulu,
Eikä paista päivän valo.

858. *Ylöjärvi. Paldani n. 9 c*. —52.*

Tuuti lasta Tuonelahan,
Tuonen lasten liikutella,
Tuonen piikasten pidellä,
Tuonelassa on uusi tupa,
5 Uusi tupa turve'katto,
Santa seinä sammalena,
Sinn'ei pääse päivä paiste,
Eikä sade saavuttele,
Eikä kuukaan kumota.

859. *Messukylä. Tamminen V, n. 3*. —13.*

Vilhelmiina Fonsell, synt. 1850.
Kuullut n. 50 vuotta sitten. Muistiinp.
Salossa.

Tuuti lasta Tuonela
Tuonelan piikain pitellä
Tuonelas on uusi tupa
Santa seinät, turve katto,
5 Hieta pieni permanto.

860. *Kangasala. Borenius (1986). n. 57*. —74*

Hakalan Taava.

⁽⁶⁾ 1

Tuulin lasta Tuanelaana¹
Tuunen piikasten pilellä,
Tuanelass' on tupa uusi:
Turveh-katto, santa-seinä,
5 Pienestä kivistä permannot.

861. *Kangasla. Borenius (1986). n. 58*. —74.*

[Kerppola.] Palvelijatar.

^{1,1}
Tuurin lasta Tuanelaan
Tuanelassa on tupa uusi:
Sivuseinä sirka¹ luista,
Perä seinä peura¹ luista,
5 Ovi s[einä] orja¹ luista,
Katto kullan kumiuoista.

862. *Kangasla. Borenius (1986), n. 59 a*. —74.*

[Kerppola.] Karoliina.

Tuuli¹ lasta Tuanelaan,
[Tuane]lass on kaunis tupa:
Sivuseinä sirkan luista,
Ovi s[einä] omena-puista,
5 Perä-s[einä] peuran luista,
Katto kullan kirpilöistä¹.

856. ¹ = SMMY: Reinholmin kok. 69, vihossa *Peijaiset*.

860. ¹ *Kualema, hauta se on*. Kert. sel.

862. ¹ *En mina tiälä mitä se on*. Kert. sel.

863. *Kangasla. Borenius (1986), n. 59 b**, —74.
[Kerppola.] Karoliina.
[Tuuli¹ lasta Tuanelaan,
Tuanelass on kaunis tupa],
Joss' on seinät hopiasta,
Katto kullan kirpilöistä.
864. *Kangasala. Lilius n. 127**. —88.
Hjalmar Finne, 13 v.
Tuudin lasta turpehesen,
Kirkon suuren korkuisen,
Siell' on tupa turvekatto,
Hieta pieni permanto,
5 Peräseinä peuranluista,
Sivuseinä sirkanluista,
Oviseinä omenapuista.
865. *Kangasala. Kallio Väinö, n. 6**.
—02.
Manda Forsblom, 28 v.
Tuuti lasta tuonelahan,
Tuonelan uuteen tupahan,
Tuonelassa on tupa uusi,
Perä seinä peuran luista,
5 Sivu seinä sirkan luista,
Ovi seinä omenapuista,
Lattia pienistä penningistä,
Muuri kullan kirpilöistä.
866. *Sahalahti. Järvinen N, n. 16 b**.
—53.
Moltsia.
Tuuti lasta tuonelahan,
Tuonelan uutehen tupaan.
Tupa on tehty turpehista,
Katto panto karkelista,
- 5 Sivuseinä syltä pitkä,
Peräseinä kyynäröä,
Jossa lapset lepäelee
Ilman kylkeens' kääntämätä.
Jonk' ei kuulu kukon laulu,
10 Eikä satu saunan löyly,
Eikä linnun lentäminen,
Eik' pahan ämmän toruminen.
867. *Sahalahti. Helin n. 2**. —03.
Hola. Koiviston Vendla, 59 v.
[*Tuonelan tupa.*]
Tuuli lasta Tuanelaan.
Tuonelan uuteen tupahan.
Tuanelas on tupa uusi:
Sivuseinä sirkan luista,
5 Peräseinä peuran luista
Oviseinä omenapuista,
Katto kullan kuminoista.
Ei sinne kuulu kukon laulu
Eikä piänen piian nauru
10 Eikä vaikean valitus.
868. *Sahalahti. Helin n. 4**. —03.
Hola. Kustaan Annastiina, 66 v.
[*Tuonelan tupa.*]
Tuuli lasta Tuanelaan,
Tuonelan tuvan porstuvaan.
Tuanelas on tupa uusi,
Jossa saapi poika maata,
5 Piika pitkälle levätä,
Jonk ei kuulu kukon laulu
Eikä lintusten viserrys,
Jonk on syltä sivuseinä,
Kyynärää pitkä peräseinä,
10 Sant on pantu sammaliksi,
Hieta piäniu permannoksi
Turpehist on tuvan katto.

869. *Sahalahti. Helin n. 1**. —03.
Pakkala. Kaunialan Jalianna, 44 v.

Tuonelan tupa.

Tuuli lasta Tuanelaan,
Tuanelan uuteen tupahan.
Tupa on tehty turpehista,
5 Sant on pantu sammaliksi
Piäni hiata permannoksi.
Ei sinne kuulu kukon laulu
Eikä kose saunan löyly.
Siellähän ne lapset jouten makkaa
10 Ilman kyljen kääntämättä,
Olkapään ojentamatta.

870. *Sahalahti. Helin n. 3**. —03.
Tursola.

[*Tuonelan tupa.*]

Tuuli lasta Tuanelaan,
Tuanelan uuteen tupahan.
Tuanelas on tupa turpehista
Katto kullan karkehista (kiaku-
loista)
5 Sivuseinä sirkan luista,
Peräseinä peuran luista.
Rouvvi santa sammalina.
Piäni hiata permantona.
Ei sinne kuulu kukon laulu
10 Eikä paista päivän lämmin.

871. *Kuhmalahdi. Lindroos n. 1**.
—88.

Haap'saari. Eräs 40-v. nainen, kuul-
lut äidiltänsä Ulrika Eskolalla. Muis-
tiinp. Tottijärvellä.

Tuulin lasta tuonelaan,
Tuonelan uuteen tupahaan.
Siellä sivuseinä syltä pitkä,
Peräseinä kyynärätä;
5 Turpehista katto pantu.

Santa pieni sammalena,
Hieta pieni permantona.
Siellä saapi poika maata,
Likka pitkälle levätä.

10 Ilman kyljen kääntämätä,
Olkapään ojentamata
Pitkä paitasten parissa.
Tallujalkasten talossa,
Homesuitten huonehessa
15 Ei sinne kuulu kukon laulu
Eikä pienen linnun ääni.

872. *Eräjärvi. Järvinen N, 16a**.
—53.

Tuuti lasta tuonelaan,
Tuonen kirkon kammiohon,
Tuonen piikasten pidellä,
Tuonen lasten laulatella.
5 Tuonelassa tupa uusi,
Jossa kelpaa lasten maata,
Ilman kyljen kääntämätä,
Olkapäätä vääntämätä.
Kussa kuuluu kulta-ovi,
10 Katto kullan kiekuroista,
Pöytä kullan suortuvoista,
Peräseinät peuran luista,
Sivuseinät sirkan luista,
Oviseinät oravan luista,
15 Laattia veden vahdosta.

873. *Eräjärvi. Tyyskä (1596) n. 31**.
—04.

Miina Ahlgrén, 27 v.
Tuuti lasta tuonelaan,
Alle nurmen nukkumaan,
Kivikirkon kammiohon.
Siel on tuvas turvehkatto,
5 Hieta pieni permantona,
Ovet ovat omenapuuta,

Kälensijat kärpäsen luusta.
Siel on lapsen hyvä olla,
Kaunis maata kalmistossa
10 Ilman kyljen kääntämätä.

874. *Eräjärvi. Tyyskä (1977) n. 136*.*
—06.

Tuu tuu turpeeseen.

Tuu, tuu turpehesen,
Kirkon viereen karkehesen.
Siell' on santa sammalina,
Pieni hieta permantona,
5 Siell' on ovet omenapuusta,
Kälensijat kärpäsen luusta,
Siell' on lapsen hyvä olla,
Tuonen tytön vainiolla:
Leikitellä lehvikossa
10 Pajatella pajukossa.

875. *Eräjärvi. Tyyskä (2209) n. 69*.*
—07.

Tuu, tuu turpeeseen,
Kirkon viereen karkeeseen,
Siell' on santa sammalina,
Pieni heita[!] permantona,
5 Siell' on ovet omenapuusta,
Kälän sija kärpäsen luusta.
Siell' on lapsen hyvä olla,
Lämmin nukkuu nurmen alla
Tuonen viljan vainiolla.

876. *Eräjärvi. Tyyskä (2560) n. 20*.*
—08.

Tuuti lasta turpeeseen,
Kivikirkon kainalohon,
Siel on lapsen hyvä olla,
Maata kyljen kääntämätä.

877. *Teisko. Viherruara n. 4830.*
—19.

Kehitolaulu.

Tuuti lasta Tuonelaan,
Tuonelass on tupa uusi:
Sivuseinä sirkalluista,
Periseinä peuralluista,
5 Katto kullan kirpilöistä.

878. *Teisko. Aatola n. 3*.* —11.

Tuuti lasta tuonelahan,
Tuonelassa tupa uusi:
Oviseinä omenapuista,
Peräseinä peurantuista,
5 Sivuseinä sirkantuista,
Katto kullan kipinöistä,
Penkit pienistä penningistä.

879. *Orihvesi. Hahnsson n. 19.* —53.

Tuuti lasta Tuonelaan,
Tuonelass' on tupa tehty,
Pantu santaa sammaleksi,
Iso kivi oven päälle.

880. *Ruovesi. Paldani n. 118*.* —52.

Tuuti lasta tuonelahan,
Kivikirkon kellarihin,
Tuonelassa on uusi tupa,
Uusi tupa, turves katto,
5 Hieta pieni permannoinen.

881. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.*
sem. Mäki Helmi, n. 337. —25.

Josefiina Mäki, 59 v.

Tuuti lasta tuonelahan,
tuonen kirkon kellarihin,
tuonen piikain pidellä,
tuonen lasten liikutella.
5 Siel' on tupa turvekatto,

hieno hiekka permantona,
eikä sinne tuuli tuule,
eikä sinne päivä paista.

882. *Keuru. Valli n. 4**. —02.

Lasten loruja.

Tuuti lasta Tuonelaan,
Kivikirkon kammioon,
Pitkäpartaisten pihaan,
Homesuisten huoneeseen.
5 Siell' on tupa turvekatto,
Pieni hiekka permantona
Eikä sinne päivä paista
Eikä sinne tuuli käy.
Seinät silkillä silattu,
10 Penkit hopealla meluttu,
Katto karhun kämmenistä,
Pöytä Saksan talterista,
Lattia tinalla valettu,
Katto siell' on karhunluista,
10 Sivuseinät sirkanluista,
Peräseinät peuranluista,
Oviseinät oravanluista.

883. *Keuru. Vegelius n. 11**. —07.

Tuuti lasta Tuonelaan
Tuonen kirkon kammioon,
Pitkäpartaisten pihhaan,
Homesuisten huoneeseen.
5 Siell' on tupa, turve katto,
Hieno hiekka permantona,
Oviseinä oravan luista,
Sivuseinä sirkan luista,
Peräseinä peuran luista,
10 Pöytä Saksan taalterista,
Penkit pienistä penningistä,
Tuvan katto turpehista,

Saunan katto sammalista,
Kartano karhun kämmenistä.

884. *Virrat. Leander n. 32**. —13.

Maria Vilhelmina Spir, 69 v. Muis-
tiinp. Hauholla.

Tuudin lasta turpeeseen,
siell' on uusi tupa,
turves katto,
hieta pieni permantona.

885. *Satakunta. Petelius n. 8*. —15.

Juho Malja, 43 v. Kuullut Sata-
kunnan rajamailla, ei muista keneltä.

Tuutu laulu.

Tuuti lasta tuonelaan
Tuonelas on tupa uusi,
Santakankaalle silottu,
Hietapieni permannoksi,
5 Peräseinä Peuran luista,
Sivuseinät sirkan luista,
Oviseinä omenpuista.
Katto kullan kirpilöistä.

886. *Satak. Kivisalo n. 1*. —²⁴/₅ 15.

Lieto. Fredrik Toivonen, synt.
Huittisissa 1854,

Kehtolaulu.

Tuuti lasta Tuonelahan
Tuonen piikasten pidellä,
Tuonen lasten lauleskella.
Tuonelass' on uusi tupa:
5 Sivuseinät sirkanluista,
Peräseinät peuranluista,
Oviseinät omenapuista,
Kius kullan kipinöistä;
Hieta pieni permantona,
10 Lautakatto päällä.

Tupakkirulla.

887. *Rauma. Vaahtoranta n. 34. —28*

Aa, rulla, tupakkirulla,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Kierittelin pitkin maantietä,
 Kukas lasta liikuttaa?
 5 Kissa lasta liikuttaa.
 Kukas kissan palkan maksaa?
 Kyllä yksi Turun herra¹
 Kissan palkan maksaa.

888. *Eurajoki. Hänninen n. 10. —12.*

Tuu, tuu, tupakkirulla,
 mistäs tiesit tänne tulla?
 Pitkin tiätä kiarotellen, viearotellen.
 Kukas lasta liikuttaapi?
 5 Kyllä kissa kiikuttaapi.
 Kukas kissalle palkan maksaa? —
 Piispan iso oinas ja Hämeenlinnan härjät.

889. *Luvia. Kiikonen siv. 40. —95.*

Luvian luodot. Emäntä Vesterlund-
 Maanpää, 45 v.
 Tuu, tuu, tupakkirulla
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Kulusta kujaa,
 Vaskista vajaa,
 5 Hopeaista tietä myöten.

890. *Pori. Kaukamaa L, n. —30.*

Tekla Tammela, 76 v.
 Tuu tuu tupakkirullaa,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Kujasta kujjaa,

Vapasta vajjaa
 5 Pitkin hopeista tietä.
 Mitäs sielä sitten näitä?
 Kukko siellä puuron keitti,
 Kana kastohen lämmitti,
 Pikku linnut lusikat pesi,
 10 Vares-Majja tallin loi,
 Ja kissi kellot soitti.

891. *Uvila. Vihervaara n. 260. —09.*

Turku. Augusta Renfors, 40 v.
 Kuullut Maria Renforsilta, joka oppi
 sen Ulvilasta.

Kehtolaulu.

Tuu tuu tupakkirullaa,
 kuka sun käski tänne tulla
 kuraista kuijaa, vaksista[!] vaijaa,
 pitkin Turun siltaa,
 5 silkkisukat säärissä,
 hopeakenkät jalassa,
 kranssi ja kruunu päässä.

892. *Ahalainen. Nurmela n. 2. —20.*

Kellahti. Vihtori Lehtinen, 46 v.
 Tuu, tuu, tupakka rulla,
 mistät tiesit tänne tulla?
 Kujasta kujjaa,
 ja vajasta vajaa,
 5 pitkin pientä pellon ojaa.

892 a. *Ahalainen. Hämeenlinnan ala-
 k.sem. Haapala Anni, n. 125
 —24—25.*

Maria Ranta, 65 vuotias.

Tpruu, tpruu tupakki rullaa,
 mistäs tiesit tänne tulla?

887. ¹ herra n : h.

Pitkin Turun siltaa,
hopiat¹ kengät jaloissa, silkkisukat
säärissä, kultakruunu päässä.

893. *Noormarkku. Saarimaa n. 515.*

—09.

M.p. Uudenkirk. pit.

Tuu, tuu, tupakkirulla,
mistäs tiäsit tännet tulla?
Pisin kultasta kuja suuta,
pisi valtasta vaja suuta.

894. *Noormarkku. Ollinen n. 611.*

—89.

Tuu, tuu, tupakkirulla,
Mistäs tiäsit tänne tulla?
Kujasta kujjaa, vajasta vajjaa,
Pitkin piäntä pellon ojjaa.

895. *Noormarkku. Österlund n. 13.*

—20.

Tuutulaulu.

Tuu tuu tupakki rulla,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Pitkin Turu kivist siltaa
Hopiakenk^ut jalasa,
⁵ Silkkisukat sääris^{sä}¹,
Polvirihmat polvisa,
Kultakruunu pääsä.

896. *Merikarvia, Roslin M, n. 4.*

—88.

Tuu, tuu, tupakkirullaa,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Pitkin pientä pellonojaa,
Silkkisukat säärisäni,
⁵ Hopiakengät jalaasani,

Kultakruunu päässä,
Päsäpäsä, päsäpäsä pääsä.

896 a. *Siikainen. Hämeenlinnan alak.*

sem. Marjamäki Marita, n.
322. —25.

Juho Marjamäki, 83-v.

Truu, Truu, tupakkirulla,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Tietä pitkin tiesin tulla,
Raittia pitkin rapsutella.

897. *Oripää. Viherraara n. 2391.*

—11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Tuuti lullaa tupakkirullaa,
Koskas kirkosta kotia tullaan
Lapselle vellua keittämään,
Sokeria sualaks leittämään?

898. *Oripää. Tallgren m. 44. —14.*

Fiina Virtanen. M.p. Maariassa.

Aa lulla pienen kullan,
mistäs tiesit meille tulla?
Tiesin¹ tien ja tunsin portin,
tiesin teillä tarvittavan,
⁵ naureitakin karvittavan,
voita kakkuu annettavan.

899. *Oripää. Viherraara n. 2363.*

—11.

Oripää. Ilmari Oksanen, 17 v.

Kehtolaulu.

Tuuti tuuti tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit tännet tulla?
Tulin pitkin turkutiätä,
Hämäläisten härkätiätä.

892 a. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

898. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

900. *Köyliö. Mäkelä n. 86. —25.*
F. M. Laine.

Kehitolaulu.

Aatuutilhulla, tupakkirulla,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Ojasta ojaan, kujasta kujaan,
Pitkin pientä pellon ojaa.
5 Luulin täällä tarvittavan,
Piipun koppia karvittavan.
Mistäs tunsit meidän portin?
Rantaristi, pyörä päällä,
Pukin sarvista saranat.

901. *Loimaa. Viherraara n. 4469. —13.*
Mustanoja. Karoliina Puisto, 72 v.

Tuutulaulu.

Tuu tuu tupakkirulla,
Mistäs tiäsit tänne tulla?
Tiäsin tiän, tunsin tuvan,
Luulin täälän tarvittavan.

902. *Alastaro. Viherraara n. 2429. —11.*
Virtsanoja. Maijastiina Pellonperä,
81 v.

Kehitolaulu.

Tuu tuu tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit tänne tulla?
Tiäsin tiän, tunsin portin,
Tulin oiki oijestaas
5 Kyytävän härjän seljäsä.

903. *Alastaro. Viherraara n. 2432. —11.*
Virtsanoja. N. 12-vuotias tyttö.

Kehitolaulu.

Aa lullaa tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit tännet tulla?

Tiäsin tiän, tunsin jäljet,
Näin sauhun suittevan.

904. *Alastaro. Viherraara n. 2456. —11.*
Sikilä. Juha Sulander, 52 v. Kuul-
lut Huittisissa.

Kehitolaulu.

Tuu tuutti tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit tänne tulla?
Tulin tiätä pitkin
Tulin Turruun tullin.
5 Hei juu tuutti lullaa, tupakkirullaa!

905. *Alastaro. Viherraara n. 2474. —11.*
Ylhäinen. Manta Lindström, 12 v.

Kehitolaulu.

Tuu tuu tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit tännet tulla?
Tiäsin tiän, osasin polun,
Vaikken täälä ennen ollu.

906. *Alastaro. Viherraara n. 2394. —11.*
Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.

Kehitolaulu.

Aa lullaa tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit tännet tulla?
Tulin pitkin turkutiätä,
Hämeenlinnan härkätiätä.

907. *Alastaro. Viherraara n. 2402.*
Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Kehitolaulu.

Tuuti lullaa tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit tännet tulla?
Tiäsin tiän, tiäsin lairan,
Tiäsin täälä tarvittavan,
5 Nauriita karvittavan,

Tiäsin tiän ja tunsin portin:
Haka alla, pyärä päällä,
Tervaristi pyärän päällä.

908. *Alastaro. Viherraara n. 2415.*
—11.
Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.

Kehtolaulu.

Tuu tuu tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit tännet tulla?
Tiäsin tiän, tunsin portin:
Tervaristi portin päällä,
5 Pukinsarvista säränät.
Luulin täällä tarvittavan,
Perunoita karvittavan,
Voitakakkuu annettavan
Ja lusikoita luettavan.

- 908 a. *Alastaro. Hämnenlinnan alak.*
sem. Mäkiö Eeva, n. 355.
—24—25.
Amanda Kajala, 64-v.

Tuu tuu tupakkirulla
Mistäs tiäsit tänne tulla?
Tulin pitkin Turruun tiätä,
Pappilan vainion takkaa.
5 Pappilassa oli vihainen koira,
Puri lasta jalkaan.
Lapsi meni tätiä tykö,
Täti leipoo suuren pullan
Pani paljon voita päälle.
10 Lapsi söi suuren pullan
Jalka tuli terveeksi.

909. *Huittinen. Saarimaa n. 401.*
—09.
Torppari Ekman, yli 70 v. Kuullut
Huittisissa. M.p. Paattisissa.

909. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

911. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Tuu, tuu, tupakkirulla,
mistäs¹ tiäsit tännet tulla?
Pisin tiätä telkuttelin, talkuttelin.
Mistäs tunsit meijäm portti?
5 Tervaristi portin pääl,
pukin sarvesta saranat.

910. *Punkalaidun. Moisiö n. 1. —10.*
Haviokoski, Suutari Hakenberg,
n. 70 v.

Tuutilullaa tupakkirulla,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Tiesin tien, tunsin portin:
Tervaristi, rautarengas,
5 Pukin sarvesta saranat.
Tiesin täällä tarvittavan,
Lusikoita karvittavan.
Kukko siellä puuron keitti,
Kana rieskan lämmitti,
10 Västäräkki lusikat pesi,
Harakka hierimen nuoli,
Varvunen vatin kaappi,
(Puup?) toi olutta ja viinaa.

911. *Punkalaidun. Moisiö n. 24.*
—10.

Tupakkirulla.

Tuu, tuu, tupakkirulla,
mistät tiesit tänne tulla?
Tulin¹ pitkin turkuteitä,
lämäläisten härkätietä,
5 kauppiamiesten kuormanpäällä,
tiesin täällä tarvittavan,
luulin täällä leivottavan,
luulin saavani voitakakkuo.

912. *Punkalaidun. Kotikoski n. 465.*
—¹⁷/₄ 09.

Ptruu, ptruu, tupakkarulla¹.
Mistäs tiesit tänne tulla?
Tulin pitkin Turruun² tietä,
Tammelaisten takatietä.

912 a. *Punkalaidun. Kotikoski J.W.*
Etnogr. n. 70 s. 2. —09.

(Äiti sanoo unelle:)

Tuu, tuu, tuutilulla(n)¹

(Äiti kysyy unelta:)

Mistäs tiesit tänne tulla?

⁵ (Uni vastaa:)

»Tulin pitkin Turun tietä,
Tammelaisten takatietä².
Hämeenlinnan härkätietä.»(?)

913. *Harjavalta. Ruusunen n. 95.*
—03.

Mistäs tiesit tänne, tulla?

Tuuti lullaa, tupakkirullaa,

Mistäs tiäsit tännet tulla?

Tiäsin täälä tarvittavan,
Klasi piipuja karvittavan,

⁵ Voi kakkoo annettavan,
Pipparkakkoo syätettävän.

914. *Harjavalta. Ruusunen n. 96.*
—03.

Mistäs tiesit tänne tulla.

Aa lullaa piäneη kullan,

Mistäs tiäsit tännet tulla?

Pitkin kullasta kujjaa,
Vaskista vajjaa,
⁵ Hoppeista tiätä myären.

915. *Kokemäki. Sallgen n. 13. —90.*

Aa tuuti lullaa,

tupakki rullaa,

mistäs tiesit tänne tulla?

Pitkin¹ pientä pellon oijaa,
ojasta oijaa, vajasta vaijaan.

916. *Kokemäki. Sallgen n. 5. —90.*

Aa rullaa, tuppakka rullaa,

mistäs tiesit tänne tulla?

Kultaista¹ kuijaa², olkista oijaa³
vaskista vaijaa, varsin loppiaista
tietä.

917. *Kokemäki. Santavirta n. 5.*
—03.

Manta Sillanpää, 50 v. Kuullut
Miina Hakanpäältä Kiettaren kylästä.

Kehtolaulu.

Tuu, tuu, tupakkirulla,

Mistäs' tiesit tänne tulla?

Pitkin tietä tiesin tulla,

Niputella naputella.

918. *Kokemäki. Pausikivi n. 20.*
—³⁰/₁₂ 03.

Kuoppala.

Tuu, tuu, tuu, tuu, tupakki-
rulla,

912. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² Turuun : Turruun.

912 a. ¹ Länsisuomessa n tässä tapauksessa lausutaan melkein henkäsemällä (kuulumattomasti). Mp. huom. — ² Tämä säe on Punkalaitumella yleinen. Mp. huom.

915. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

916. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² kujaa : kuijaa. — ³ ojaa : oijaa.

Mistäs tiesit tänne tulla?

Sinistä siltaa¹.

Kuparista² kuijaa,

5 Vaskista vaijaa

Turruusta tuomaan kaikkia laija³:

Sininen silkki, syrjästä rikki,

Punanen saali, keskeltä halki,

Veljelleni verkkahousut,

10 Sisarelleeni silkkihuivin.

919. *Kokemäki. Lempainen n. 6.*

—⁵/₁04.

Kuurola. Hilja Rintanen, 13 v.

Kehtolaulu.

Aa lullaa tupakkirullaa,

Mistäs tiesit tänne tulla?

Kujasta kujaan, majasta majaan,

Pitkin pientä pellon ojaa.

5 Laulin täällä tarvittavan,

Voita ja leipää annettavan,

Kananpäitä karsittavan,

Klasipiippuja karvittavan.

920. *Kokemäki. Kujanpää, n. 33.*

—¹⁶/₁21.

Lovisa Välimaa, 68 v.

Aa lullaa tupakkirullaa,

mistäs tiesit tänne tulla?

Tiesin¹ tien, tunsin portin:

portin oli haka alla,

5 pukinsarvi saranalla,

pitkin kultasta kuijaa,

vaskista vaijaa.

Tiesin täällä tarvittavan

pientä lasta.

921. *Kokemäki. Kujanpää n. 3 —*

⁹/₁21.

Manta Erkkilä, 60 v.

Tuuti lullaa, tupakki rullaa,

mistäs tiesit tänne tulla?

Tiesin täällä tarvittavan,

lusikoita karvittavan.

Tulin vaskista vaijaa,

hoppeista holmaa,

tinasta tietä.

922. *Kauvatsa. Santavirta n. 80.*

—05.

Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.

Kehtolaulu.

Aa tuutia tupakkarullaa,

Mistäs tiesit tänne tulla?

Pitkin tietä tiesin tulla,

Niputella, naputella.

5 Kissan nahhaasta saranat

Ja koiran nahhaasta klinckkuhih-
nat.

923. *Kauvatsa. Hahnsson n. 2.¹ —53*

Lasta nukuttaessa.

Tuuti rulla, tupakki rulla,

Mistäs² tiesit tänne tulla?

Tiesin tien, tunsin portin,

Kuin oli rautarenkaat pääll',

5 Pukin sarvesta saranat.

924. *Kiikka. Oksa n. 2. —05.*

Katariina Helenius, 74 v.

Kehtolaulu.

Tuu, tuu tupakkirullaa,

918. ¹ kk:ssa seur. : Vaskista vaij. — ² kk:ssa pieni alkukirjain. — ³ laija|a| : l.

920. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

923. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa n. 18 — ² Säkeissä 2—5 pieni alkukirjain.

Mistäs tiäsit tänne tulla?
Tulin pitkin Turun tiätä,
Porin tiätä pötköttelin.

925. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 86.*
—12.

Kalliola. Miina Isokäki, 57 v.

Tuu, tuu, tupakkarullaa,
mistäs tiäsit tänne tulla?
Tulin pitkin Turku-tiätä,
Hämeenlinnan härkätiätä.

5 Mistäs tunsit herran portin?
Tunsin rautarengasta,
tervaristi¹ portinpäällä,
pukin sarvi sarannoista².

926. *Tyrvää? Pakula V. V, n. 72.*
—¹⁵/₃ 12.

Mp. Tyrväällä.

Tuutulaulu.

Tuu, tuu, tupakkarullaa,
mistäs tiäsit tänne tulla?
Tualta tulin Turun tiätä,
pappikan pihoja pitkin.

5 Siäl oli äkänen koira,
puri (Matin, Mikon, Liisan j.n.e.)
jalan poikki¹.

(Matti, Mikko, Liisa j.n.e.) juaksi
tättilään.

Täti leipo suuren kakon,
pani paljon voita,

10 sianlihalla silitteli,
kananmunalla kaunisteli
ja antoi (Matin, Mikon, Liisan
j.n.e.) syädä.

927. *Tyrvää. Kullaa n. 96.* — ¹⁹/₄ 03.
Roismala. Kalle Heikkilä, 14 v.
Kuullut isältään.

Lastenlaulu.

Mistä tiesit kotiin tulla?
Tulin pitkin Turun¹ tietä,
Hämeen maitten härkäteitä.
Mistä tunsit kotosi?

5 Koirasta hallavasta,
Portin alla haukkuvasta,
Papin pahan hevosista
Heinäladossa ollehista,
Ontelosta olut tynnyristä

10 Olkiladossa ollehestä.
Mistäs tunsit äitis armaan,
Mistä tunsit isäsi rakkaan?
Äiti vierettä ammenteli
Loimottavan liekin luona,

15 Hän se lauloi ja ammenteli
Kaulassa liina niin kuin lumi,
Kaunis niinkuin taivaan kaari.
Mistäpä tunsin isäni?

Veisteli hän kirvesvartta
20 Kulta akkunan edessä.
Näi[n] löysin tien,
Näin tunsin tuvan,
Tunnen myös isän ja äidin.

928. *Tyrvää. Kullaa n. 222.* — ¹⁶/₁ 04

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v.
Kuullut isältään, kotoisin Soinilan
kylästä.

Tuuti lullaa, tupakki rullaa,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Tietäni myören tiesin tulla,
Kuulin sinun äänes täältä,

925. ¹ [T ervaristi : tervaristi. — ² yl.?

926. ¹ [jalkaan] : *jalan poikki*.

927. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

- 5 Näin sauhun kylän päältä.
 Mikä toi tuala kaukana näky?
 Kylä tuala kaukana näkyy.
 Mitä sen kylän keskellä on?
 Joki sen kylän keskellä on.
- 10 Mikä sen joen keskellä on?
 Lautta sen joen keskellä on.
 Mikä sen lautan päällä on?
 Aitta sen lautan päällä on.
 Mitäs sen aitan sisällä on?
- 15 Viisi neitsyttä sielä veisaa.

929. *Tyrvää. Kullaa n. 220. —¹⁶/₁ 04.*

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v. Kuullut isältään, kotoisin Soinin kylästä.

Lastenlaulu.

- Tuuti lullaa, tupakki rullaa,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turkutietä,
 Hämeenlinnan härkätietä.
- 5 Herrat nosteli lattujansa,
 Talonpoikaset takkejansa.
 Mistäs tunsit mejän portin?
 Teijän portisa tervaristi,
 Rautarenkas ja pukinsarvesta
 sarnat.

930. *Tyrvää. Kullaa n. 57. —¹³/₁ 03.*

Tapiola.

- Tuuti lullaa, tupakki rullaa,
 Mistä tiesit meille tulla?
 Tietä myöden, tietä myöden.
 Mistä tunsit meidän portin?
- 5 Siitä kun oli rauta veräjä.

931. *Tyrvää. Kallio Väinö, n. 10*

Hanna Kallio, 22 v. M.p. Tampereella.

Tuuti lullaa, tupakka rullaa,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Vaskista vajaa, kultasta kujaa.
 Kyllä kai meidän portin tunnet?

- 5 Terva risti, rauta rengas,
 Pukin sarvesta sarnat,
 Ilaka alla, pyörä päällä,
 Hirvee koira portin pielessä
 Haukkuu¹, haukkuu,
 10 Hampaat¹ irvissä
 Ja¹ on muuten paha.

932. *Tyrvää. Kalajaranta n. 160. —¹⁵/₆ 04.*

Järvenpää. Abraham Satimus, 68 v. Kuullut isältään.

- Aa, lulla, tupakkarulla,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Pitkin Turun tullitietä,
 Hämeenlinnan härkätietä,
- 5 Porin polkua.
 Tampereen takaa.

933. *Tyrvää. Vihervaara n. 261. —09*

Punkalaidun. Vanttila. Kalle Nygård, 45 v. Kuullut kotipil. Tyrväällä.

Kehtolaulu.

- Tuu tuu tupakkirullaa,
 mistäs tiäsit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turkutiätä,
 Hämeenlinnan härkätietä.
- 5 Mistäs tunsit mejän portin?
 Tervaristi, rautarenkas,
 pukinsarvista sarnat.

934. *Tyrvää. Ahlee n. 6. —04.*

Kehtolauluja.

Aa tuuti lullaa,

931. ¹ kkissa pieni alkukirjain.

- Tupakkirullaa,
 Mistäs tiesit tänne¹ tulla?
 — Tulin pitkin Turkutietä,
 5 Hämeenlinnan härkätietä.
 — Mistäs mejän portin tunsit?
 — Näin tervaristin, rauta(lauta)
 portin,
 Pukinsarvesta saranaat.
935. *Tyrvää. Ahlstedt n. 89. — 4/4 04.*
 Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 70 v.
Kehtolaulu.
 Tuu, tuu, tupakkirulla,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 — Tulin pitkin Turkutietä,
 Hämeenlinnan härkätietä,
 5 Porin tietä pötköttelin.
 — Mistäs meidän portin tiesit?
 — Rautarengas, tervaristi,
 Teidän portisa oli,
 Pukinsarvesta sarauakkin,
 10 Näkkin nakkin saranakkin.
 Muari juaksi peräsämme.
 Toi sukat ja kengät.
 Ja hoppee nuorit[!] alla,
 Ja kultanyörit päällä.
 15 Piika istu kistun päällä,
 Ja kerä lankaa lastun päälle,
 Tekkee siittä kellaset kengät,
 Punaset sukat niettä hohtaa.
936. *Tyrvää. Ahlstedt n. 28. — 18/7 03.*
 Peukalomäki. Anna Nyman, 75 v.
Tuutulaulu.
 Tuu, tuu, tupakkirulla,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin turkutietä,
 Hämäläisen härkitietä.
 5 Mistäs mejän portin tiäsit?
 Tervaristi pyäräpäällä.
- 936 a. *Tyrvää. Suom. Kansanrun. semin. siv. 4. 1909.*
 Kirj. Jaakko Suomalainen.
 Mainittakoon ensin muutamia tämän kehtolaulun toisintoja.
 Tuu tuu tupakkirulla,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turkutietä,
 Hämälläisten härkätietä,
 5 Mistäs meidän portin tiesit?
 Tervaristi, pyörä päällä.
937. *Mouhijärvi. Laine T, n. 154a. —93.*
 Aa tuuti, Tupakkirulla,
 mistäs tiesit meille tulla?
 Pitkin tietä tiesi tulla.
 Mistäs tiesit meidän portin?
 5 Tervaristi, rautarengas,
 pukin sarviset sarannat.
938. *Mouhijärvi. Laine T, n. 154b. —93.*
 Aa tuuti, Tupakki rulla,
 mistäs tiesit Turkuun tulla?
 Tulin pitkin Turku tietä,
 Hämeenlinnan härkä tietä;
 5 hevoselleni heiniä annon
 ja varsalleni kaurvoja.
939. *Suoniemi. Färm K, n. 13. —22.*
 Matilda Färm, 63 v.
 Tuu, tuu, tupakkirullaa,
 mistäs tiesit tänne tulla?

934. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

- Tulin¹ pitkin Turku tietä,
Hämeenlinnan härkätietä.
5 Tulin tänne sauvua pakoon,
vekkuli-pirjon kainalon rakoon.
940. *Lavia. Nurmi F, n. 71. —*
¹⁰/₆ 12.
A. Maja.
Tuu tuu tupakkarullaa,
Mistä tiesit tänne tulla?
Ojasta ojaan,
Vajasta vajaan,
5 Pitkin Turun kivisiltaa,
Pitkin Turun karjatiätä.
941. *Suodeniemi. Lahtinen n. 3. — ?*
Kehtolaulu.
Aa tuutilullaa,
tupakkirullaa;
mistäs tiäsit tänne tulla?
— Tiäsin täällä tarvittavan,
5 kaukaloita karvittavan.
— Haka alla¹, pyörä päällä,
tervaristi pyörän päällä,
pukinsarvesta sarannot.
942. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 12.*
—12.
Heinijärvi. Miina Lähteenmäki, 59v.
Tuuti lulla tupakkirullaa,
kuka sun käski Turkuun tulla?
Tietä myäten tiesin tulla,
kuulin kukon laulun täältä,
5 näin savun kylän päältä.
943. *Hämeenkyrö. Viherraara n.*
5228. —11.
Pöytyä. Emma Grönberg, 50 v.
Kuullut synt. pit. Hämeenkyrössä.

Kehtolaulu.

- Tuu tuu tupakkirulla,
Kuka sun käski Turkuun tulla?
Itse tulin Turkutiätä,
Hämeenlinnan karjatiätä.
944. *Hämeenkyrö. Valkama n. 27.*
—21.
Kyröskoski. Armas Valkama, 12 v.
Aa lullaa tupakki rullaa,
mistäs tiesit tänne tulla?
Tiesin¹ tien, tunsin portin,
portin oli haka alla,
5 pukinsarvi saraunalla,
pitkin kultasta kujaa,
vaskista vajaa.
Tiesin täällä tarvittavan, pientä
lasta.
945. *Kankaanpää. Laiho n. 304.*
—90.
Niinisalo. Maija Mattila, 64 v.
Tuuti lullaa, tupakki rullaa,
Kuka sun käski Turkuun tulla?
Itte tulin turkuttelin,
Pitkin tietä keikuttelin.
946. *Jämijärvi. Vähisalo n. 9. — 02.*
Matilda Vähisalo, 68 v.
Tuutilaulu.
Tuuti lullaa tupakkirullaa.
Kuka sun käski Turkuun tulla?
Itte tulin turkuttelin,
takateitä tarkuttelin.
5 Itte kävelin teitäni myöde,

939. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.941. ¹ alla [risti] pyörä : a.p.944. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

sotamiäs souiti vettä myöde
 misuleivän leipojaksi,
 varileivän vanuttajaksi.

947. *Ikaalinen. Pohjankanervo T, n. 7.* — ¹⁸/₇ 31.

Juhtimäki. Helmi Rajala. Mp. Kurussa.

Tuutulaulu.

Tuu, tuu tupakkirulla,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turun tietä,
 Hämeenlinnan härkätietä.

- 947 a. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 16.*

Leutola. Elli Vähätalo.

Tuli pitkin Turuntietä
 Hämeenlinnan härkätietä.
 Herrat nosti lakkiansa,
 Talonpojat takkiansa.

948. *Parkano. Alanen Viljo, n. 13.*

Alaskylä. Olga Urho.

Keholaulu.

Tuu, tuu tupakkirullaa,
 Kuka sinun käski Turkuun tulla!
 Itse tiesin tietäni myöden

—————¹
 Löysin tieltä tipsuttimet,
 Kankahalta kapsuttimet,
 Joilla mä tänne kävelin,
 Kaunista lasta katselin.

949. *Honkajoki. Kallio V. J, n. 1480.*
 — ¹⁶/₈ 13.

Juliana Itävaara, 55 v. M.p. Isojoen Koresjärvellä.

Tuutilulla tupakkirulla,
 mistäs tiesit tänne tulla?
 Tiesin¹ tien, näin portin,
 vaka alla. pyörä päällä,
 5 tervaristi portin päällä.

950. *Honkajoki. Kallio V. J, n. 820.*
 —09.

Tuutilullaa, tupakkirulla,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tiesin tien, näin portin,
 Tervaristi pyörän päällä,
 5 Pukinsarvesta sarana.

951. *Honkajoki. Hirsikoski Anna, n. 36.* — ²³/₃ 24.

Aatuli lullaa, tupakkirullaa!
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin kurasta kuijaa,
 näin sauhun nousevan,
 5 kuulin kukkon laulavan,
 luulin näitä tarvittavan,
 piipun koppia karvittavan.

952. *Karvia. Kaukamaa L, n. 23.*
 — ³/₆ 30.

Ämmälänkylä. Serafiina Otava,
 61 v.

Tuu, tuu, tupakkirullaa,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin tietä turkuttelin

—————
 Ei muista loppua.

953. *Karvia. Kaukamaa L, n. 24.*
 — ³⁰/₈ 30.

Mustakoskenkylä. Emilia Alanko,
 28 v.

948. ¹ Paikkaan kuulunee säe: »Sotamies souiteli vettä myöden», — vaikkei kertoja sitä muistanut.

949. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Tuutimahullaa,
Tupakkirullaa,
Kuka sun käski tännet tulla?
Ittet tulin turkuttelin,
5 Pitkin tietä torkuttelin.
Tiesin tien, tiesin talon,
Tiesin täällä tarvittavan.

954. *Karvia. Kaukamaa L, n. 25.* —
29/6 30.
Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen,
80 v.

Tuu, tuu, tupakkirullaa,
Kuka sun käski tännet tulla?
Tulin itte Turuntietä,
Hämäläisen härkätietä.

955. *Karvia. Kaukamaa L, n. 26.*
— 11/6 30.
Sarvelankylä. Maria Otava, 64 v.

Tuuti, tuuti, tulla,
Tupakkirullaa!
Tuu, tuu, tulla,
Tupakkirullaa!
5 Mistäs tiesit tännet tulla?
Tulin tietä turkuttelin

- 955 a. [*Parkano?*] *Räisä K, n. 15.* —30.

Uu ruu ruumis
kun ruumis käski mun tänne tulla,
itse tiesin tieni tietä myöre,
sotamies souteli vettä myöre
5 pohjan maille mantereille,
tunturien takatantereille,
peura lauman lautumille, niin oi-
k'e'n.

956. *Kihniö. Pohjankanervo T, n.*
26. — 27/7 31.

Kihniönkylä. Laimi Lepistö, 33 v.
Tuu, tuu tupakkirulla,
mistäs tiesit tänne tulla?
Itte tulin turkuttelin,
tietä myöten mulkuttelin.

957. *Vesilahti. Kallio Väinö, n. 7*.*
—02.

Laina Jaakkola, 21 v. Muistiinp.
Kangasalla.

Tuu tuu tupakki rulla
Mistäs tiesit tänne tulla
Tulin pitkin Turku tietä
Hämäläisen härkä tietä
5 Mistäs meidän portin löysit?
Kulta kiulu portin päällä
Kaivo keskellä pihaa.

958. *Vesilahti. Hels. Suom. Normaali-
lilys. konv.: Lindroos n. 16*.*
—92.

Kirkonkylä. Johanna Ojanperä,
44 v.

Kehtolaulu.

Tuuti lullaa, tupakkirulla,
mistäs tiäsit tänne tulla?
Tulin pitkin Turuun tiätä,
Hämeenlinnan härkätietä,
5 kultakuppi kaivon päällä,
kaivo keskellä kartanoo.

959. *Lempäälä. Viherraara n. 4393.*
—13.

Tuutilaulu.

Tuu tuu tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit tänne tulla?
Tulin pitkin Turkutiätä,

- Hämäläisen härkätiätä,
 5 Sauhua pakoon aidan rakoon
 Aidan rakoon mustalaisen
 Kuarman päällä.
960. *Lempäälä. Leander n. 58**. —13.
 Maija Mäkinen, 64 v. Muistiinp.
 Nauholla.
 Tuu, tuu tupakkirulla,
 mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turkuteitä,
 Hämeenlinnan härkäteitä.
 5 Poikkesin tuonelan nuteen tu-
 paan.
 Siell oli lasten hyvä olla,
 ilman kyljen kääntämätä.
 olkapään ojentamata.
961. *Lempäälä. Lindqvist n. 127**.
 —87.
 Hulaus. Matin Leena, 80 v.
 Tuu, tuu, tupakki rulla
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turku tietä,
 Hämeenlinnan härki tietä.
 5 A, A, vissa älä sias pissaa,
 Tuu, Tuu, tupakki rulla.
- 961 *a.* *Lempäälä. Helin Olga, n. 8.*
 —21—22.
 Miina Helin, 59 v.
 Tui, tui tupakkirulla
 Mistäs tänne tiesit tulla?
 Tulin sauhua pakoon.
 Mistäs meirän portin löysit?
 5 Haka alla, pyörä päällä,
 Harmaa koira portin alla,
 Kaivo keskellä pihaa.

- 961 *β.* *Lempäälä. Helin Olga, n. 14.*
 —21—22.
 Kalle Helin, 60-v.
 Tuu tuu tupakkirulla,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turkutietä,
 Hämeenlinnan härkätietä,
 5 Sauhua pakoon
 Aidan¹ rakoon,
 Kauppamiehen¹ kainalon rakoon.
962. *Pirkkala. Starck n. 11**. —89.
 Ptruu, ptruu, tupakki rulla,
 mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turku-tietä,
 pompottelin Porin tietä,
 5 Hämeenlinnan härki tietä.
 Herrat ryyppäs viinaa,
 talonpojat piimää.
 herrat nosti lakkiansa,
 talonpojat takkiansa.
963. *Pirkkala. Virtanen n. 1**. —05.
 Nokia.
Kehtolaulu.
 Tuu, tuu, tupakkirullaa,
 mistä tiesit Turkuun tulla?
 Tulin pitkin Turkutietä,
 Hämeenlinnan härkätietä,
 5 härkä nosti sarviaan,
 talonpoika lakkiaan.
964. *Pirkkala. Virtanen n. 16**. —05.
 Nokia. Matilda Virtanen, 50 v.
Tuutulaulu.
 Tuu, tuu tupakkirullaa,
 Mistäs tiesit Turkuun tulla?
 Tulin pitkin turkutietä,

961 *a.* ¹ kk:ssa pieni alkukirj.

- Hämeenlinnan härkätietä,
 5 Härkä nosti sarviansa.
 Talonpoika lakkiansa.
965. *Pirkkala. Virtanen n. 17**. —05.
 Nokia. A. Virtanen.
Tuutulaulu.
 Tuu, tuu, tupakkirulla.
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turkutietä,
 Hämeenlinnan härkätietä
 5 Herrat nosti hattuaansa,
 Mustalaiset myssyänsä,
 Kerjäläiset köppiänsä.
966. *Tampere. Ennegren n. 2 e**. —86.
 Tilda Ennegren.
 Tuu tuu tupakki rulla,
 Mistäs tiäsit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turku tiätä,
 Hämeenlinnan härkä tiätä,
 5 Hevosen reessä heinä tukoss'.
967. *Tampere. Siren T, n. 27**. —04.
 Tuu tuu tupakkirulla,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turkutietä,
 Hämeenlinnan härkätietä.
968. *Tampere. Kallio V. J, n. 813**.
 —09.
 Kuultu noin 40 v. sitten Tampereen
 puolella.
 Tuutulullaa tupakkirulla
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turkutietä,
 Hämeenlinnan härkätietä.
969. *Tampere. Kolliala n. 2**. —13.
 Tuu tuu tupakkirulla
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turku-tietä
 Hämeenlinnan härkätietä
 5 Omenoita myymään,
 Sipulia syömään.
 Herrat nosti hattuaansa,
 Talonpojat lakkisansa;
 Herrat meni helvettiin,
 10 Talonpojat taivaaseen
 takkurivarsallansa.
970. *Tampere. Jussila K. V, n. 13.*
 —23—26.
 K. A. Elonheimo (Erenius). 70 v.
 Tuu tuu tupakkirulla.
 Mistäs tiäsit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turkutiätä¹,
 hämäläisen härkätietä.
 5 Mistäs tunsit meirän portin?
 Haka alla, pyörä päällä,
 kaivo keskellä pihkaa,
 kultakuppi kaivon päällä.
 Koira haukku kuistilla,
 10 emäntä konna porstuassa,
 söi viilin kirmustansa,
 ettei voita tullut².
971. *Tampere. Lindström Olga, n. 12.*
 —18.
 Tuu tuu tupakki rulla,
 mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin¹ pitkin Turun tietä,
 Hämelinnan härkätietä.

970. ¹ Turkuti e|tä : Turkutiätä. — ² tullut|kaan| : t.

971. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

972. *Tampereen seudut. Niemi n. 641**. —91.

»Tuuti lullaa, tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit tänne^t tulla?» —

»Tuli^m pitkin Turkutiatä,
Häme^l linna' härkätiätä.»

5 Tupakinsavua pakooi,
Valkose^{ng} kive^r rakooi.

973. *Ylöjärvi. Pohjankanervo T, n. 29.* —³⁰/₇ 31.

Kirkonkylä. Kust. Arv. Koivisto,
64 v. M.p. Kunnalliskodissa.

Tuu, tuu, tupakkirulla,
Kuka sinun käski Turkuun tulla?
Tulin pitkin Turkutietä,
Hämeenlinnan härkätiätä.

974. *Kangasala. Lilius n. 129**. —88.
Hjalmar Finne. 13 v.

Pruu, pruu tupakkarulla,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Tulin pitkin Turkutietä
Hämeenlinnan härkä tietä.

5 Herrat ne ryyppäs viinaa,
Talonpojat piimää.
Herrat ne nosti lakkiansa,
Talonpojat takkiansa.

975. *Sahalahti. Helin n. 6**. —03.
Tupakkirulla.

Tuu, tuu tupakkirullaa.
Mistäs tiäsit tänne tulla?
Tulin pitkin Turkutiatä
Hämäläistä (en) härkätiätä

5 Poikkessin pohjan polulle,
----- ei muista

Näin siällä saunan sauhut.
Pukin sarviset sarannat.
----- ei muista

976. *Sahalahti. Helin n 7**. —30.
(Yhdistetty 11:sta toisinnosta)

Tuu, tuu tupakkirullaa,
Tuuti lullaa tupakkirullaa,
Mistäs tiäsit Turkuun tulla?
Kuka sun käski Turkuun tulla?
5 Tulin minä pitkin Turkutiatä,
Hämeenlinnan härkätiätä,
Lenkuttelin Porintiätä,
Vaeltelin Vaasantiätä,
Helsinkiin hevostiätä,
10 Liukasta jäätä lipottelin,
Kaposta tiätä kapottelin,
Lipottelin liukasta jäätä,
Kapottelin kaunista tiätä,
Liruttelin linnan tiätä,
15 Marssin pitkin markkinateitä
Sauhua pakkoon kiven rakkoon,
Hevosen reessä heinitukossa,
Martin Kallun kainalossa.
Pussin heitti heikertuuta,
20 Keppin laulo kirnau.
Näin teidän uulen portin,
Näin siällä uulen portin:
Haka alla pyärrä päällä,
Karhunnahka portin päällä,
25 Haka alla pyärrä päällä,
Tervaristi pyärrän päällä,
Haka alla pyärrä päällä,
Kirjava koirra portin päällä,
Haka alla pyärrä päällä,
30 Tervaristi portin päällä.
Turpehista tupa tehty,
Kankahista katto tehty,

Kaivo keskellä pihaa,
Kaivo kaivou juurakolla.

977. *Sahalahti. Järvenen N, n. 21**.
—53.

Pakkala.

Tuuti lullaa, tupakkirullaa,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Tulin pitkin Turkutietä,
Siruttelin linnantietä,

- 5 Hevoisen reessä he[*i*]nätukossa.
Martin Kaarlen kainalossa.

978. *Kuhmalahdi. Lindroos n. 9**.
—88.

Haap'saari. Eräs 40-v. nainen, kuul-
lut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muis-
tiinp. Tottijärvellä.

Tuuti lullaa, tupakki rullaa,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Tulin pitkin Turuun tietä,
Hämeecilimuan härkä tietä.

- 5 Herrat istu' kistun päällä,
Talonpojaat lastun päällä.
Herrat ryyppäs viinaa,
Talonpojaat piimää.
Herrat nosti lakkiansa,
10 Talonpojaat takkiansa.

979. *Eräjärvi. Tyyskä (1977) n. 137**.
—06.

Tuu tuu tupakkarullaa.

Tuu, tuu tupakkarullaa
Mistäs tiesit tänne tulla?
Pitkin tietä tiputtelin,
Tiputtelin, taputtelin.

- 5 Tietämyöten tiesin tulla
Maata myölen matkustella.

Koreahan koivikkohon,
Sinisalonsiimeksehe.

980. *Eräjärvi. Tyyskä (2209) n. 66**.
—07.

Tuuta lullaa, tupakkirullaa
Mistäs tiesit Turkuun tulla?
Tulin pitkin Turun tietä,
Lipsuttelin linnantietä.

981. *Orihvesi. Jokinen n. 1**. —03.
Antti Lepola, 60 v.

Tuutima lullaa
Tupakkirullaa,
Mistäs tiesit Turkuun tulla
Tupakkia ostaan?
5 Tulin pitkin Turkutietä,
Hämiän linnan härkätietä
Turusta tupakkia ostaan.

982. *Teisko. Aatola n. 2**. —11.

Aa, tuuti lullaa,
kuka sinun käski Turkuun tulla?
Tietä tulla turkuttelin,
Jäätä myöten järkyttelin.

983. *Orihvesi. Aronsson n. 1**. —04.
Lylynkylä. Muuan 12-v. tyttö.

Kehtolaulu.

- Tuu, tuu tupakki rulla,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Tulin pitkin Turku tietä,
Hämeen läänin härkä tietä.
5 Herrat ne nosti lakkiaan,
talonpojat takkiaan.
Herrat ne ryyppäs viinaa,
talon pojat piimää.

984. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 5.*
—¹⁸/₇ 31.
Karjula. Yrjö Karjula, 37 v.
Tuutulaulu.
Tuu, tuu tupakkirullaa
Kuka sinun käski Turkuun tulla?
Itte tulin turkuttelin,
Jäätä myöten järkyttelin
5 Pieni kelkkanen perässä,
Pieni pytty kelkkasessa.
985. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 6.*
—¹⁸/₇ 31.
Olkitaipale. Riikka Hildén, 82 v.
Tuutulaulu.
Tuutilullaa tupakkirullaa
Kuka sinun käski Turkuun tulla?
Itte tulin turkuttelin,
Jäätä myöten järkyttelin.
986. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 14.*
—²¹/₇ 31.
Länsi-Aure. Hilma Valkeejärvi,
65 v.
Tuu, tuu, tupakkirulla
kuka sun käski Turkuun tulla?
Itte tulin turkuttelin,
tietä myöten järkyttelin.
987. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 16.*
—²³/₇ 31.
Itä-Aure. Emäntä Melta Rikala,
51 v.
Tuutilullaa, tupakkirullaa,
mistäs tiesit Turkuun tulla?
Itte tiesin tietäni myölen,
isä souči vettä myölen.
5 sisareni siellä täällä,
veljeni on Venäjän maalla.
988. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 18.*
—²³/₇ 31.
Itä-Aure. Marjatta Kivijärvi, 7 v.
Tuu, tun, tupakkirulla,
Mistäs tiesit tänne tulla?
Tulin pitkin Turkutietä,
Hämeenlinnan härkätietä.
989. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 19.*
—²³/₇ 31.
Itä-Aure. Emäntä Agda Saksa, 54v.
Tuu, tun, tupakkirulla
mistäs tiesit tänne tulla?
Tulin pitkin Turun tietä,
hämäläisten härkätietä.
990. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 23.*
—²⁴/₇ 31.
Itä-Aure. Serafiina Sormunen, 60 v.
Tuuti lullaa tupakkirulla,
kuka sun käski Turkuun tulla?
Itse tulin tietäni myölen,
sotamies součeli vettä myölen.
- 990 α. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.
sem. Mäki Helmi, n. 341. —25.*
Josefiina Mäki, 59 v.
Tuu tun tupakkirukka
mistäs tiesit tänne tulla?
Tulin pitkin Turun tietä,
Hämeen härkätietä.
- 990 β. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.
sem. Piilanen Rauha, n. 377.*
—24—25.
Kustaa Vinha, 65-v.
Tuu, tuu tupakkirullaa,
kuka sun käski Turkuun tulla?

Tulin itse turkuttelin,
 jäitä myöten järköttelin,
 5 keppi¹ kädessä kápöttelin,
 pitkin Hämeen härkätieta.

991. *Virrat. Leander n. 3**. —13.

Maria Vilhelmina Spir, 69 v. Muistiinp. Hauholla.

Tuu, tuu tupakkirulla
 mistäs tiesit Turkuun tulla?
 Tulin¹ pitkin Turku tietä,
 Hämeenlinnan härkätieta.

992. *Virrat. Sievänen n. 62**. —14.

Ahlqvist, suutari, 50 v. Kuullut Reeta Ristaselta, n. 70-80 v.

Tuu tuu tupakkirulla
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Täälläpä sua tarvitaan
 Piipun kanssa kärhetaän.

992 a. *Virrat. Hämeenlinnan alak. sem. Mäki-Kahila Sylvi, n. 349a*
 —¹²/₄ 25.

Liisa Lampola, 73 v. Muuttanut Ätsäristä Virroille.

Tuu, tuu Tupakkirulla,
 mistäs tiesit tänne tulla?
 Tulin pitkin Turkutietä,
 Hämeenlinnan härkätieta.
 5 Mitä siellä tehtiin?
 Isännällä kynnettiin,
 emännällä karhittiin,
 piiat lakas tunkioita,
 siat vastas taikinoita,

10 herrat ryyppäs viinaa
 ja talonpojat piimää.

993. *Satakunta. Petelius n. 10.* —15.

Juho Malja, 43 v. Kuullut Satakunnan rajamailta, ei muista keneltä.

Tuutu laulu.

Tuu tuu tupakki rullaa,
 Mistäs tiesit tänne tulla?
 Kyllähän minä tien tiesin,
 Tulinpitkin Turku¹ tietä,
 5 Hämeen linnan härkätieta.
 Mistäs meiän portin tunsit?
 Merkeistä minä portin tunsin,
 Näin portisä² terva ristin,
 Rautarenkaan,
 10 Ja pukin sarvesta saranat.
 Kuinkas tiesit tänne tulla?
 Tiesin täällä tarvittavan,
 Lusikoita karvittavan,
 Kukko täällä puuron keittää,
 15 Kana kasteen lämmittää,
 Pikkulintu lusikat pesee.
 Kukas kupit viruttaa?
 Pikku palleroinen kai.

Tussa lulla tuusi.

994. *Pori. Kiikonen siv. n. 47.* —95.

Katriina Sjövall, 75 v.

Tussa lulla tuusi!
 Tulee monta tusinaa
 Ottajia oven taa,
 Joka päivä uusi:
 5 Sunnuntaina suutari,

990 β. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

991. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

993. ¹ turku : T. — ² portis/sa : p.

Maanantaina maalari,
Tiistaina tiilari¹
Keskiviikkona keisari,
Perjantaina pel'manni,
10 Lauvantain laamanni.

Tuuti lasta turpeeseen.

995. *Satak.? Inkilä n. 1.* —04.

Tuutilaulu.

Tuudin lasta turpeeseen,
Kirkon viereen karkeseen.
Ovi siell' on omenapuusta,
Peräseinä peuranluusta,
5 Sivuseinä sirkanluusta,
Katto karhun kämmenistä.

Tuuti lasta turvakseni.

996. *Tyrvää. Ahlstedt n. 10.* —²/₁03.
Peukalomäki. Anna Nyman, 74 v.

Tuutulaulu.

Tuuti lasta turvakseni,
Vanhanpäivän varakseni,
Ijäiseksi ilokseni.
Lapsipa vakusta vastasi:
5 Sen verran on sinun minusta
Kun on vuohen vohlastansa,
Lampaan karittastansa,
Hevon vanhan varsastansa.

997. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 60.*
—¹⁰/₃12.

Vihattula. Heikki Kustaa Mäenpää,
76 v. Kuullut Kuuttilan Leena-
muorilta.

Tuuti lasta turvakseni,

994. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

998. ¹ v alleviivattu — ² Säkeen ylip.: Vastasi lapsi [va]k[usta]. — ³ aa alleviivattu.

vanhan päiväni varaksi,
ikäloppuni iloksi.
Sen verran minun sinusta
5 kun vuohen vohlastansa,
hepon vanhan varsastansa.

(Ei muistanut enempää, vaikka se on pitempi).

998. *Vesilahti. Borenius (1986) n*.*
28.—79.

Ristilän Eeva, 59 v.

Tuudil lasta turvakseni,
Liikul lasta linnakseni
Vanhan päiväni varaksi.
Lapsi vastaa vavusta^{1 2}:
5 Sen verran on sinun minusta
Kuin on vuohen vohlastansa,
Lampaan³ karittastansa,
Hevon vanhan varsastansa.

Tottij. ks. n:o 1079.

Ylöj. ks. n:o 657.

999. *Kangasala. Borenius (1986) n.*
60*.—74.

Hakalan Taava.

»Lasten virsi» »kun lasta tuulitaan»
»lasta tuulittaessa»:

Tuulin lasta turvakseni
Vanhan päiväni varaksi.

1000. *Sahalahti. Helin n. 13*.* —03.

Aidin rakkaus.

Tuulin lasta turvakseni
Vanhan päiväni varaksi,

Ikäpäiväni iloksi,
 Kualinpäiväni kunniaksi.
 5 Vähän on vävystä varraa,
 Tyhjä turva tyttärestä,
 Minijästä mieliharmit,
 Poijaasta ijäiset ilkut.

1001. *Sahalahti. Järvinen N, n. 19**.
 —53.
 Pakkala.

Tuulin lasta turvakseni,
 Vanhan-päiväni varaksi,
 Ikälöppuni iloksi,
 Kuolinpäiväni kunniaksi. —
 5 Vastasi lapsi va'usta:
 Sen on sinun minusta
 Kuin on vuohen vohlastansa
 Lammasten karittastansa,
 Tamman vanhan varsastansa.

Ruov. ks. n:o 657.

1002. *Virrat. Leander n. 31**. —13.
 Maria Vilhelmina Spir, 69 v. Muis-
 tiinp. Hauholla.

Tuudin lasta turvakseni,
 vanhain päiväin varaksi.
 tuudin vaikka turpeeseenki.

1002 a. *Eräj. Järvinen N, n. 15.* —53.
 Ks. Kert. runoja n:o 46.

**Tuuti lasta nukkumaan, piikkaa
 torkkumaan.**

1003. *Oripää. Vihervaara n. 2375.*
 —11.
 Oripää. Maistiina Anttila, 78 v.

Vakulaulu.

Tuuti lasta nukkumaan,
 Lapsenpiika torkkumaan.
 Kukas sitten kiikuttaa?
 Kyllä kisu kiikuttaa.
 5 Mikäs kissan palkka?
 Hämmeenlinnan härkä,
 Turruunlinnan lehmä,
 Pispan paras paistinlammas,
 Iso riikin kukko.

1004. *Oripää. Vihervaara n. 2367.*
 —11.
 Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta nukkumaan,
 Lapsenpiika torkkumaan.
 Kukas sitten kiikuttaa?
 Kyllä kissa kiikuttaa.
 5 Mikäs kissan palkka?
 Kolme markkaa,
 Turruunlinnan lehmä,
 Hämmeenlinnan härkä,
 Pispan paras paistinlammas
 10 Ja äijän suuri torhammas.

1005. *Oripää. Tallgren n. 42.* —14.
 Fiina Virtanen. M.p. Maariassa.

Aa lasta nukkumaan,
 lapsen piika torkkumaan;
 kukas sitte kiikuttaa?
 Kyllä¹ kissa kiikuttaa.
 5 Kuka kissan palkan maksaa?
 Hämeen härkä,
 Turun lehmä,
 yksi paras paistin lammas,
 porsaan² torhammas.

1005. ¹ k:ssa pieni alkukirjain. — ² porsa|a| : porsaan.

1006. *Loimaa. Vihervaara n. 4468.*
—13.

Mustanoja. Karoliina Puisto, 72 v.

Tuutulaulu.

Aa lasta nukkumaan,
Lapsenpiika torkkumaan.
Kuka sitten lullaa?
Kyllä kissa lullaa.
5 Mikä kissan palkka?
Hämmeenlinnan härkä,
Turruunlinnan lehmä,
Pappilan paras lammas,
Ja sikatorohammas.

1007. *Loimaa. Vihervaara n. 4820.*
—19.

Heikki Kajala, 55 v.

Kehtolaulu.

Tuuti vauvaa nukkumaan,
Lapsen piika torkkumaan.
Kuka sitten kiikuttaa?
Kyllä kissa kiikuttaa.
5 Kuka kissan palkan maksaa?
Hämeenlinnan härkä,
Turun linnan lehmä,
Piispan paras paitsi lammas,
Sian torahammas.

1008. *Alastaro. Vihervaara n. 2428.*
—11.

Ylhäinen. N. 25-vuotias mies.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta nukkumaan,
Lapsenpiika torkkumaan.
Kukas sitte kiikuttaa?
Kyll kissakin kiikuttaa.
5 Mikäs kissan palkan maksaa?

Turruunlinnan lehmä,
Hämmeenlinnan härkä,
Pispan paras paistinlammas
Ja ämmän iso torohammas.

1009. *Alastaro. Vihervaara n. 2399.*
—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Tuuti lasta nukkumaan,
Lapsenpiikaa torkkumaan.
Kukas lasta kiikuttaa?
Kyllä kissa kiikuttaa.
5 Mikäs kissan palkka?
Hämeenlinnan¹ härkä,
Turruunlinnan lehmä,
Pispan paras paistinlammas,
Vanhan ukkon torohammas.

1009 a. *Alastaro. Hämeenlinnan alak.
sem. Mäkiö Eeva, n. 353.*
—24—25.

Amanda Kajala, 64-v.

Aa tuuti lasta nukkumaan
Lapsenpiika torkkumaan.
Kukas sitten kiikuttaa?
Kyllä kissa kiikuttaa.
5 Mikäs kissan palkka?
Hämeenlinnan härkä,
Turun herran lehmä,
Piispan paras paistilammas,
Isosika, torahammas.

1010. *Punkalaidun. Vihervaara n.
255.—09.*

Vanttila. Matti Oivukka, 70 v.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta nukkumaan,

1009. ¹ yl.: [Turunlinnan].

- lapsenpiika torkkumaan.
 Kukas sitte kiikuttaa?
 Kyllä kissa kiikuttaa.
 5 Mikäs kissan palkka?
 Turruunlinnan lehmä,
 Hämmeenlinnan härkä,
 pispan paras paistinlammas,
 vanhan ämmän torohammas.
- 1011.** *Tyrvää. Ahlstedt n. 9. —²⁸/₁02.*
 Peukalomäki. Anna Nyman, 74 v.

Tuutulaulu.

- Tuuti lasta nukkumaan,
 Lapsenpiika torkkumaan.
 Uni pihalla puheli,
 Unen poik' oli porstuassa,
 5 Unen oli suppilo kädessä,
 Unenpojan sulka suppilossa,
 Siveli lapsen silmäripset,
 Siitä se lapsi nukkui sitte.
- 1012.** *Mouhijärvi. Järvinen n. 22.*
 —53.

Tuuti lasta nukkumaan,
 Lapsenlikkaa torkkumahan.
 Kuka lasta liikuttaa?
 Kyllä Jesus liikuttaa.
 5 Kyllähän hänen kiikuttaa.
 Mitä Jesukselle palkkaa?
 Hämeen härkä, Turun lehmä,
 Pispan paras lammas.

- 1013.** *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 37. —²³/₃24.
 Aatuti lasta nukkumaan,
 lapsenpiika torkkumaan.

Kukas lasta liikuttaa¹?
 Kyllä kisu liikuttaa.
 5 Mikäs kisin² palkka on?
 Hämmeenlinnan härkä,
 Turruun lehmä,
 pispan paras paistinlammas,
 vanhan ämmän torohammas.

- 1014.** *Kuru. Jussila n. 23. —³/₃25.*
 Miina Honkanen, 78 v. M.p. Teis-
 kossa.

Kehtolaulu.

- Tuuti lasta nukkumaan,
 lapsenpiika torkkumaan.
 Kukas lasta liikuttaa?
 Kyllä piika liikuttaa.
 5 Mitäs piian palkkaa?
 Pari kolme markkaa.
- 1015.** *Tottijärvi. Rekola n. 64*. —04.*
 Sorva, Karoliina Rekola. 64 v.

Tuutulaulu.

Tuuti lasta nukkumaan,
 lapsenpiika torkkumaan.
 Kukas sitte liikuttaa?
 Kyllä kissa kiikuttaa.
 5 Mitäs kissalle palkkaa?
 Turun sonni, Hämeen härkä,
 Piispan paras lahtilammas,
 Rovastin huanompi¹ hammas.

- 1016.** *Tampereen seudut. Niemi 644*.*
 —91.
 Tuuli¹ lasta nukkumaan,
 Lapse^m piikaa torkkumaan.

1013. ¹ Säkeiden alkuperäinen järjestys = 5—9, 3—4; numeroilla muutettu. —

² Mikäs pukan palkka: M. *kisin* p.

1015. ¹ Korjattu epäselvästi, voi lukea yhtähyvin: *huonompi*.

Kukas sitte¹ liikuttaa?
Kyllä kissa kiikuttaa.

⁵ Kukas kissa^m palka^m maksaa;
Turun sonni, Häme^e' härkä,
Pispa^m paras pässi.

1017. *Kuhmalahti. Lindroos n. 2**.—88.

Haap'saari. Eräs 40-v. nainen,
kuullut äidiltänsä Ulrika Eskolalta.
Muistiinp. Tottijätvellä.

Tuulin lasta nukkumaan
Lapsenliikka torkkumaan.
Kuka sitten liikuttaa?
Kyllä äite liikuttaa.

⁵ Mikä äilen palkka?
Turuun linnau sonni,
Hämeenlinnan härkä,
Pispan paras lammas,
Voolin¹ iso vuohi.

1017 a. *Teisko. Jusila K. V, n. 23.*
—25.

Miina Honkanen, 78 v. Kuullut
Kurussa.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta nukkuamaan,
lapsenpiika torkkumaan.
Kukas lasta liikuttaa?
Kyllä piika liikuttaa.

⁵ Mitäs piian palkkaa?
Pari kolme markkaa.

1018. *Virrat. Sievänen n. 56**.—14.

Toisvesi. Riikka Hautamäki, 75 v.
Oppinut äidiltään.

Tuuti lasta nukkumaan,
Lapsel_ulikkaa torkkumaan.
Tule uni uunim_upäältä

Lapsel_ulikkaa torkkumaan
⁵ Nappaa lasta sil¹mäm_upäällä.

1018 a. *Satak? Jussila n. 42.* —¹⁹/₁₂ 25.

Ida Sundström, 85 v.

Kehtolaulu.

Tuuti lasta uukkumaan,
lapsenpiika torkkumaan.
Kuka lasta liikuttaa?
Kyllä Liisa liikuttaa.
⁵ Missäs Liisan palkka?
Hämeenlinnan härkä,
Turunlinnan sonni,
piispan paras paistinlammas.

Tuuli lullaa lasta, muori tuli vastaan.

1019. *Eura. Järvinen n. 7.* —52.

Aa lullaa lasta,
Tuuti lullaa lasta.
Muori istuu kistun päällä,
Liikuttaa lasta.

⁵ Isä menee äitin kanssa¹ niitulla,
Lupas tuoda pikku lilull',
Punaset sukat ja keltaset kengät,
Hoppii nöörit pääll'.

1020. *Eura. Järvinen n. 8.* —52.

tahi:

Tuuti lullaa lasta,
Moron kommer fasta.
Muori istuu kistun pääll'
Liikuttaa lasta.
⁵ Faari menee Saksaan,
Tuo sielt' punaset sukat,
Kultaset nöörit pääll'.

1017. ¹ = Vouti. Ker. sel.

1019. ¹ kans|a| : kanssa.

1021. *Luvia. Kiikonen siv. n. 35.*
—95.

Luvian Luodot. Aina Josefina Vestlund-Maanpää, 17 v.

Faari istuu kirstun pääll',
Kerii lankaa lastun pääll',
Liikuttaa lasta.

Kukas lasta liikuttaa?

5 Kissa sitä kiikuttaa.

Kukas kissan palkan maksaa?
Pappilan paras pässi.

1022. *Kullaa. Tuomi n. 60.* —90.

Amanda Kortelahti, 18 v.

Aa tuuti lasta,
Moron kommer fasta,
Piika istuu kistun pääll',
Liikuttaa lasta,

5 Muari meni Turkuun,

Faari kaunis kaupunkiin,
Ostaa lapselle punasukat,
Korkko kengät, tina tiskit,
Hoppeet priiskit, kulta kruunun,

10 Parhaan linnun siivet.

1023. *Noormarkku. Koskilahti n. 31.*
—²/₁ 04.

Fiina Fors, 40 v.

Lasten laulu.

Aa lullaa lasta,
Moran kommer vastaa,
Faari istuu kistun päällä
Ja liikuttelee lasta.

1024. *Merikarvia. Roslin M, n. 6.*
—88.

Tuuti lullaa lasta,

1024. ¹ tulee.

1026. ¹ istuu *kirstun*: i. k.

Muori komber¹ vasta.

Isä istuu kistun päällä,

kerii lankaa lastun päälle,

5 Täti kävelee pitkin siltaa,

Kutoo pojalle punaisia sukkaa.

1025. *Siikainen. Laiho n. 312.* —90.

Leväsjoki. Kaisa Nauriskoski, 70 v.

Tuuti lullaa lasta,

Moron kommer vasta.

Muori istuu kistun päällä,

Kerii siinä lankaa;

5 Vaari meni isolle sillalle, pitkälle
sillalle

Tuomaan sieltä koriat kengut,
Kultas nöörit päällä.

1026. *Siikainen. Helomaa Kyllikkä,*
n. 73. —30.

Ison-Salon emäntä 76 v.

Tuuti lullaa lasta

moron kommer vasta,

muori liikuttaa lasta,

muori istun¹ kirstun päällä

5 kerii siinä lankaa;

faari menee pitkälle sillalle

tua sieltä punaset sukat,

keltaset kengät

kultahoipa snöörit päällä.

1027. *Oripää. Vihervaara n. 32.* —09.

Pöytyä. Eräs 12 v. tyttö. Kuullut äidiltään, joka oli sen oppinut synt. pit. Oripäässä.

Kehtolaulu.

Muari istuu kistun pääl,

kerii lankaa lastun pääl.

- Vaari menee Saksaa,
tuo siältä kullalleni
5 punaset sukat ja kellaset kenkät
kultakoljet[!] kaulaan.
- 1028.** *Oripää. Vihervaara n. 2485.*
—11.
Oripää. Majastiina Anttila, 78 v.
Kehtolaulu.
Tuuti lullaa lasta,
Muari kommer vastaan.
Muari istuu kistun pääll,
Kerrii lankaa lastun pääll.
- 1029.** *Oripää. Vihervaara n. 2393.*
—11.
Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.
Kehtolaulu.
Tuuti lullaa lasta,
Muari kommer vasta.
Muari istuu kistun pääll,
Kerrii lankaa lastun pääll,
5 Eijaa lasta kansa.
Muari meni Saksaan,
Tuamaan lapselle
Punaset sukat,
Kellaset kenkät
10 Ja kultanyärit päällä.
- 1030.** *Oripää. Tallgren n. 41.* —14.
Fiina Virtanen. M.p. Maariassa.
Aa lulla lasta,
mummu¹ laulaa lasta,
mummu istuu kirstun pääll(ä),
kerii lankaa lastun pääll(ä)².
5 Vaari meni Ruottiin,

toi sieltä mummulle
kultaiset kengät,
hopeä nyörit päällä.

- 1031.** *Oripää. Vihervaara n. 33.* —09.
Pöytyä. Maria Ylijoki, 62 v. Kuul-
lut Oripäässä.
Kehtolaulu.
Tuuti lullaa lasta
muari kommer vasta,
muari istuu kistun pääll,
kerrii lankaa lastun pääll
5 kiikuttellee lasta.
- 1032.** *Loimaa. Vihervaara n. 4458.*
—13.
Tuutulaulu.
Aa lullaa lasta
Faari tulee vasta
Pitkäsillan päästä
Nisuja kylvämästä,
5 Ja muari istuu kistun pääll
Kerrii lankaa lastun pääll.
- 1033.** *Alastaro. Vihervaara n. 2403.*
—11.
Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.
Kehtolaulu.
Tuuti lullaa lasta,
Muari kommer vasta.
Muari istuu kistun pääll,
Kiikuttellee lasta.
5 Muari istuu kistun pääll,
Kerrii lankaa lastun pääll,
Kuttoo lapselle punaset sukat,
Kellaset kenkät, kultanyärit
päälle.

1030. ¹ mumma|a| - mummu. — ² paall|e| : päälle.

1034. *Punkalaidun. Vihervaara*
n. 336. — 09.

Vanttila. Tiina Oivukka, 67 v.

Kehtolaulu.

Tuuti lullaa lasta,
muari kommer vastaan,
tuli Turruun sillan päässä,
voitakakkua käresä.

1035. *Punkalaidun. Moisio n. 2. — 10*

Haviokoski. Suntari Hakenberg,
n. 70 v.

Aa tuuti lasta,
Muori kommer vastaan,
Muori istui kistun päälle,
Ja¹ kerä lankaa lastun päälle.

1036. *Kokemäki. Lempainen n. 3.*

— ⁵/₁ 04.

Kuurola. Hilja Rintanen, 13 v.

Kehtolaulu.

Aa lullaa lasta,
Moronkommervasta,
Piika istui kistun päällä,
Liikutteli lasta.

1037. *Tyrvää. Katajaranta n. 162.*

— ¹⁵/₆ 04.

Järvenpää. Abraham Satimus, 68 v.
Kuullut isältään.

Tuuti lullaa lasta,
Vaari kommer vasta,
Piika liikutti lasta.
Vaari meni pitkälle sillalle,
⁵ Tuo lapselle sukat, kengät,
Kultanyörit päällä.

1038. *Tyrvää. Ahlstedt n. 6. — ²⁷/₁₂ 02.*

Peukalomäki. Anna Nyman, 74 v.

Tuutulaulu.

Tuutilullaa lasta,
Piika liikutti lasta,
Muori tulee vasta.
Muori istuu kistun päällä,
⁵ Keri lankaa lastun päälle.
Muori meni pitkälle sillalle,
Toi sieltä punaiset sukat,
Kellaset kengät,
Kultanyörit päällä.
¹⁰ Iso oli jalka,
Pikkunen oli kenkä.
Lapsi itki,
Vaku paukkui,
Kuka näitä kuulla voi?

1039. *Tyrvää. Ahlstedt n. 26. — 03.*

Peukalomäki. Anna Nyman, 75 v.

Tuutulaulu.

Tuuti lullaa lasta,
Piika liikutti lasta,
Muari tulee vasta.
Muari istuu kistun päällä
⁵ Kerii lankaa lastun päälle.
Muari menee pitkälle sillalle,
Tua sieltä Annalle punaiset sukat,
Kellaset kengät.
Iso oli jalka,
¹⁰ Pikkunen oli kenkä.
Lapsi itki, vaku paukku
Kuka näitä kuulla voi?
Hoi, hoi, hoi!

1035. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1040. *Tyrvää. Aukee n. 1. — $\frac{5}{8}$ 03.*

Lasten loruja.

Tuuti lullaa lasta,
Muori¹ kammeri vastaa.
Muori se meni pitkälle sillalle,
Toi lapselle sukat, kenkät,
5 Kultaset nyärrit päälle.

1041. *Tyrvää. Katajaranta n. 161.*
— $\frac{15}{6}$ 04.

Järvenpää. Abraham Satimus, 68 v.
Kuullut isältään.

Kehtolaulu.

Tuuti lulla lasta,
Muori kommer vasta,
Piika liikutti lasta.
Vaari istuu kistun päälle.
5 Kerii lankaa lastun päälle.

1042. *Tyrvää. Kullaa n. 106. — $\frac{17}{7}$ 03*

(Liikutustaulu.)

Tuuti lullaa lasta,
Muori kommer vasta.
Muori istuu kistun päällä,
Kerii lankaa lastun päälle.

1043. *Tyrvää. Pakula I, V, n. 88.*
—12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v.

Tuuti lullaa lasta,
piika liikutti lasta;
ja muori tulee vasta;
muori istu kistun päällä,
5 kerii lankaa lastun päällä;
ja vaari menee pitkälle sillalle,
ja tua siältä lapselle punaset sukat

ja keltaset kengät¹,
ja kultaset nyärrit päällä.

1044. *Hämeenkyrö. Viherraara n. 490*
—10.

Rauma. Emma Grönberg, 50 v.
Kuullut H:kyrössä.

Kehtolaulu.

Tuuti lulla lasta,
finkerporia vasta,
tyhjää parkumasta.

1045. *Hämeenkyrö. Nyberg Viri, n. 3.*
—12.

Kyröskoski. Eliina Rappi, 63 v.

Faari kammer hoot,
muori istu kistun päällä
ja kerii pientä lankaa,
punaset sukat,
5 keltaset kengät,
ja hopia snyörrit päällä.

1046. *Karvia. Kaukamaa L. n. 38.*
— $\frac{3}{6}$ 30.

Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen,
80 v.

Tuuti lullaa lasta,
Muori teki vasta
Viisi, kuusi lasta.
Muori käveli pitkän siltaa,
5 Meni siitä Turkuun
Toi lapselle punaset sukat.
Kullatut kukkaret,
Paikatut plakkarit,
Kultarahaa täynnä.

1040. ¹ kk:ssa säikeissä 2, 4—5 pieni akukirjain.

1043. ¹ kenkät : kengät.

1047. *Lempäälä. Vihervaara n. 4397.*

—13.

Tuutilaulu.

Tunti lulla lasta,
Muari kommer vasta,
Muari hyppäs kiikun päälle,
Kiikutteli lasta.

1048. *Tottijärvi. Rekola n. 65*. —04.*

Sorva. Karoliina Rekola, 64 v.

Tuutulaulu.

(alku puuttuu)

Muari istu kistun päällä
Keri lankaa lastun päälle,
Niinkin¹ piäntä kun hiuskarvan.
Vaari käveli pitkin siltaa
5 Pikkunen¹ poika sylissä,
Poikkes siältä Pommeriin
Osti sitte punaset sukat,
Keltaset¹ kenkät,
Silkki (kulta-) nauhat niihin.

1049. *Tottijärvi. Rekola n. 437*. —04.*

Sorva. Iivari Lintanen, 22 v.

Lasten loru.

Muari istu kistum_u päällä
kerii lankaa lastum_u päälle,
vaari se käveli laattialla
piippu suussa, köppi käressä,
5 antaa Aarolle^p punaset sukat
keltase^k kenkät,
silkkiset nyärip_u päälle.

1050. *Pirkkala. Starck n. 28*. —89.*

Tuuti lullaa lasta
Mummu tulee vasta.

Mummu istuu kistun päällä,
kehrää pientä lankaa.

5 Vaari ajaa vaunuilla
valkosilla hevosilla
pitkän sillan päähän,
tuo sieltä lapsellensa
punaset sukat, keltaset kengät,
10 kultarihmat päällä.

1051. *Tampere. Kallio V. J. n. 812*.*

—09.

Kuultu noin 40 v. sitten Tampereen
puolella.

Tuutilullaa lasta
Muari tuli vastaan,
Muari istuu kirstun päällä
Kerii lankaa lastun päälle,
5 Niinkuin hiuksen karvaa,
Niinkuin hiuksen karvaa.

1052. *Tampereen seudut. Niemi n. 645*. —91.*

Muari se istuu kistu^m päällä,
Kerii lankaa lastu^m päälle,
Nii^m piäntä, nii^m piäntä, niinku'
hiuksenkarva.
Vaari se puetti lapset sukkaa^{ng}
kenkää',
5 Talutti sille^p pitkään siltaan;
Sukka se kuluu ja kenkä se kaa-
tuu.

1053. *Tampere. Mäkelä A. E. n. 55*.*

—13.

Hanna Apilas. Muistiinp. Kuoreh-
veden Lahdenkylässä.

Kehtolaulu.

Tuuti lullaa lasta,

1017. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Vaari tullee vastaan
Keppi käless, pussi selässä,
Tallukat ne tassaa.

1054. *Kuhmalahti. Lindroos n. 6**.
—88.

Haap'saari. Eräs 40-v. nainen, kuul-
lut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muis-
tiinp. Tottijärvellä.

Muori meni pitkään siltaan,
Pani kaikki lapset sukkaan ken-
kään.
Sukka hukku' kenkä kaatu',
Muori piiskas' kaikki lapset.

1055. *Orihvesi. Kesälä n. 42. —09.*

Aa lullaa lasta
Faari tuli vastaan.
Fasteri istus kistun päällä
Kerei sukki laukaa.

⁵ Faari käveli pitkin siltaa
Tuo punaset sukat, kellaset ken-
gät,

Silkki rihmat siula
Kulta nyörit päällä.

**Tuuti lasta tuomariksi,
kirkkoherraksi.**

1056. *Rauma. Siren T, n. 18. —04.*
Siren, 64 v.

Suomalaisia tarinoita.

Mustalaisakka soudatti lastansa ja
lauloi samassa:

Tuuti lasta kirkkoherraksi,
Tuutti lasta kirkkoherraksi.

Ole vaiti, ei sinun lapsestasi kirkko-
herra tule, sanoivat muut ihmiset.

Se lapsesta tulee, kun aivotaan,
Se lapsesta tulee, kun aivotaan,
vastasi mustalaisakka.

1057. *Noormarkku. Ollinen n. 613.*
—89.

Tuuti lasta tuomariksi,
Liikuta linnan kriivariksi,
Olukannun¹ kantajaksi,
Viinapikarim pitelijäksi.

1058. *Noormarkku. Koskilahti n. 28.*
—04.

F. Fors.

Lasten laulu.

Tuuti lasta tuomariksi,
Tuomarin apulaiseksi,
Liikun linnan lukkariksi,
Papin paidan neuojaksi.

1059. *Tyrvää. Ahlstedt n. 11.*
—²⁹/₁₂ 02.

Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 69 v.

Tuutulaulu.

Tuuti lasta tuomariksi,
Turun linnan kriivariksi,
Ison pitäjän papiksi,
Hiippakunnan lukkariksi,
⁵ Kulmakunnan kuppariksi.

Tuu, tuu Turusta tullaan.

1060. *Kiikka. Oksa n. 1. —05.*

Katariina Helenius, 74 v.

Kehotaulu.

Tuu, tuu Turusta tullaan!
Kuka siältä tulee?

1057. ¹ Olu|t|kannun : O.

Talo, Rauko, Tormilan Hailo,
Kiikan Kontti ja Jauhoparta.

1061. *Kiikka. Loukola. n. 69.*

—²⁸/₁₂ 14.

Sylvi Enqvist, 14 v. M.p. Tampe-
reella.

Aa tuuti lullaa,
Turusta tullaan.

Ketä sieltä tullenee?

Ranko, Tala, Tormila,

5 Meskalan Heikkilä ja Horila,

Kiikan kontti Jauhoparta,

Kaisti, Paavi ja Pakila.

Keitäs muita olikan?

Nimet ovat talojen nimiä Kiikassa.

1062. *Tyrrää. Ojala K. N. n. 8.*

—³⁰/₇ 08.

D. Ojala, 60 v.

Kehtolaulu.

Aa tuuti lullaa,
Turusta tullaan.

Kukas sieltä tullenee?

Paavi, Kaisti ja Pakila,

5 Meskala, Heikki Horila,

Kiikan kontti, Jauhoparta,

Ketäs muita olikaan?

1063. *Kankaanpää. Laiho n. 318.*

—90.

Santra Hakkuri, 21 v. Kuullut
Kaisa Andersson'ilta.

Tuuti lullaa,
Turusta tullaan.

Keitä sieltä tullee?

Talaraukko Tormila,

5 Meskola, Heikkilä, Horila,

Rutikka, Runtu, Oskura,

Vinska, Pukki, Pakila,
Näppi, Kokki, Katila,
Tenku, Topi, Ketola,

10 Ränki, Seppä, Rekola,

Kiikan kontti ja jauhoparta.

1064. *Satakunta. Petelius n. 15. — 15*

Juho Malja, 43 v. Kuullut Sata-
kunnan rajamailta, ei muista keneltä.

Tuutulaulu.

Aa lullaa, Turusta tullaan,
Kuka sieltä tullenee?

Kapi, Soini ja Ruutikka,

Meskalan Heikkilä, Horila,

5 Kiikan Kontti ja Jauhoparta.

Tu tu pallukkani.

1065. *Tyrrää. Kullaa n. 101. —¹⁷/₇ 03*

Tapiola.

(Liikutuslaulu).

Tu tu tu tikkurilakki,
Että mä saan sua halatakki.

1066. *Tyrrää. Kullaa n. 105. —¹⁷/₇ 03.*

Tapiola.

(Liikutuslaulu).

Tu tu tu tu pallukkani,
Että mä saan sua halatani.

Tuu, tuu — — —.

Mikä lapsella lienee.

1067. *Tyrrää. Ahlstedt n. 21. —¹⁷/₄ 03*

Henriika Ponsi, 34 v., kotoisin Pal-
kaneelta.

Tuutulaulu.

Tuu, tuu, tuutukainen,
Tupa uuden nutukainen,

Tuvassa on katto kaikuvainen,
Pikkunen lintu on laulavainen.

5 Sinne kuuluu linnun laulu,
Mutt'ei koiran haukkuminen.

1068. *Hämeenkyrö. Nyberg Väri,*
n. 11. —12.

Heinijärvi. Loviisa Haуска, 75 v.

Tuuti tätä lasta tänä vuonna,
toista toisena kesänä,

kolmatta suven tultua,
neljättä lehlen lanketessa,

5 viilettä kuuletta peläk'kanasin.

1069. *Eräjärvi. Järvinen n. 45. —53.*

[Uutta.]

Tuuta, hunttuu,
Kastura, munttuu,
Impaurun lilla piia,
Lilla piia!

5 Selkeri ja sovinto,
Sill lillaa tyyvää.

1070. *Ikaalinen. Rästölä n. 50. —21*

Janne Grönroos.

[Uutta.]

Tuuti lullaa¹ nuppuraa,
äidin pientä lasta.

Tuuti lullaa¹ nuppuraa,
lahajaa taivahasta.

1071. *Keuru. Valli n. 5*. —02.*

Tuuti lulla lasta
Mikä lap[s]ella lienee?
Lieneekö äiti säikäyttänyt
Ilalla saunantiellä.

Uni ulkona kyselee.

1072. *Eura. Järvinen n. 6. —52.*

Uni ulkona kyseli,

Unen poika porstuassa,

Uni-tuuttinen kädessä,

Uni-sulka tuuttisessa.

5 Tulet tänne ylkä raukka,

Itse pieren pimpustani,

Lasken lintin läntistäni,

Torahunan torvestani.

1073. *Noormarkku. Koskilahti n. 32.*

—²/₁04.

Piina Fors, 40 v.

Lasten laulu.

Uni unta huutelee,

Unenpoika porstuassa kuuntelee:

Puoli unta kehdon alla,

Koko uni kehdoissa.

1074. *Säkkinen. Lindqvist Terttu,*
n. 3. —30.

Otamo. Haanpään emäntä, 45 v.

Lasten tuutulaulu.

Uni se pihalla puheli,

läpi sammalten saneli:

onko piäntä pirtissä,

vähästä vakun sisässä?

1075. *Tyrvää. Kullaa n. 50. —¹⁷/₁03*

Tapiola. Eevastiina Haavisto, 63 v.

Uni ulkona seisovi,

Unen poika porstuassa,

Uni sulka suppilossa,

Uni luutanen kädessä.

1070. ¹ |t|ullaa : lullaa.a

1076. *Lavia, Kallio Saima, n. 2.*
—²⁸/₁₂ 19.

Manda Grönfors, 54 v.

Tuutilaulu.

Uni ulkona kyselee,
unen poika porstuassa¹:
»Onko lapsi laattialla,
pieni sormi permannolla?»
5 Kukas lasta liikuttaa?
Kissa häntä kiikuttaa.
Mikäs kissan palkka on?
Hämeenlinnan musta härkä
10 ja piispan paras lammas.

1077. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 5*
—12.

Herttua. Kustaava Pihlaja, 74 v.

Unen poika porstuassa
unen kattila käessä,
unen kauha kattilassa,
unen suppilo sivussa,
5 unen sulka suppilossa,
jolla hän untansa sivelee,
pikku poijan silmän päälle.

1078. *Vesil. Hels. Suom. Normaalilyl.*
konv.: Lindroos n. 17.* —92.

Kirkonkylä. Judith Lindroos, 50 v.
synt. Kuhmalahden Haapsaaren ky-
lässä.

Kehtolaulu.

Uni ulkona kysyvi,
unen poika porstuassa,

onko Liisa (nimi yleensä) kätkyessä,
piika (poika) patjojen parissa.

1079. [*Tollij.*] *Borenius 1986 n. 50**
—74.

[Porin Kaisa, ks. nr. 18.]

»*Kun lasta nukutetaan:*»
(kehto kyll' sitä yhdessä virressä kät-
kyeksi mainittiin.)

Uni ulkona kyseli
Unem poika porstu'assa:
Olisko lasta kätkyessä¹,
Vähästä va'un sisällä.
5 Uni suppel² käressä³,
Uni sulka suppelossa,
Jolla sivuu lapsen silmät.
Lapsi nukkuu kum metehen.
Tuuti⁴ lasta turvaksemi,
10 Vanhan päiväni varaksi,
Ikäloppuni iloksi,
Kuallin-päiväni kunniaksi.
Lapsi vastaapi⁵ vakusta⁶:
Sen verran on siun⁷ minusta
15 Kuin⁸ on vuahen vohlastansa,
Hevon vanhan varsastansa,
Lampahan karittastansa⁹
Tuuti lasta Tuanelahan
Tuanen piikasten pirellä¹⁰,
20 Tuanen lasten liikutella,
Tuanelassa on tupa uusi,
Unsi tupa turvekkatto¹¹,
Santa pantu sammaliksi¹².
Hiata pieni permannoksi
25 Savella silatut seinät —.

1076. ¹ poika [permannolla] porstuassa : p.p.

1079. ¹ Yläp. [kätky]e[essä] (2[:sella] k[erralla]). — ² (Mitä se on) En minä tiädä. Ker. alahuom. — ³ r alleviiv. yl.: [kä]ö[essä]. — ⁴ i alleviivattu. — ⁵ aa alleviivattu. — ⁶ k alleviivattu. — ⁷ n alleviivattu. — ⁸ i alleviivattu. — ⁹ tt alleviivattu. — ¹⁰ yläp.: [pi]ö[ellä]. — ¹¹ edell. k alleviivattu. — ¹² a alleviiv.

1080. *Sahalahti. Helin n. 15**. —03

Uni ja kehtolapsi.

Uni se ulkona kyselee
Unen poika porstuvassa:
Onko lasta kätkyessä,
Piäntä pehkujen seassa,
5 Unituakkonen kälessä,
Unisulka tuakkosessa,
Jolla hän silmiä siveleepi
Kasvoja kaunisteleepi.

1080 a. *Sahalahti. Suom. kansan-
run. sem. s. 39. 1909. Kirj.
Jaakko Suomalainen.*

Länsisuomalaisissa kirjaanpanoissa on kuvaus unen tulosta uunin päältä sangen usein liittynyt edellä tutkituun »Nurmilintuun», varsinkin Etelä-Pohjanmaalla ja Satakunnassa. Muita lauluja ei Länsi-Suomessa tavatakaan tähän kuvaukseen yhtyneinä.

Uni se ulkona kyselee
Unen poika porstuassa:
Onko lasta kätkyessä,
Pientä pehkujen seassa?
5 Unituokkonen kälessä,
Unisulka tuokkosessa,
Jolla silmiä siveleepi,
Kasvoja kaunisteleepi.

Uu, uu, uunilan ämmä.

1081. *Säkylä. Saarimaa n. 533.* —09.

M.p. Yläneellä.

Uu, uu, uunilan ämmä,
tua unta tullessas
punasella pussilla,
karvasella kassilla!

**Vii vii virvunen, missä sulla
pesä on?**

1082. *Eura. Järvinen, n. 5.* —52.

Lasta nukuttaissa.

Tii, tii, tii virvunen,
Vaa, vaa, varvunen,
Misä sinun pesäs' on?
Kuusesa pienes',
5 Väkkärän niemes',
Kuivasa kuuses',
Vääräsä männys',
Pappilan porssaan p-ees'.

1083. *Nakkila. Niemi F. V, n. 15.*
—03.

Kukonharja Juho Lind, 33 v.

Tiainen.

Tii, tii, tiainen, vatikuti var-
punen,
onkos miähellä vilu.

1084. *Pori. Porin suom. tytök. opp.*
n. 31. —16.

Tii tii tiainen vatikuti varpunen

1085. *Pori. Porin suom. tyttök. opp.*
n. 49. —16.

Tii, tii, tiainen, vati kuti var-
punen,
pane oksa olkahasen, pää aseta
pälkähäsen.

1086. *Noormarkku. Österlund n. 9.*
—20.

Maria Vahlman, 81 v.

Vii, vii virvusta
vaa, vaa varvusta,
Kusa sinu pesäs?

Kuusesa kuivasa,
 5 Männysä vääsä
 köppärä niemellä.

1087. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 83. —30.

Siltasen isantä n. 60 v.

Tii tii tiainen,
 vati kuti varpunen,
 kuivas niemes,
 vääräs männys,
 5 Väkkäräniemen päässä.

1088. *Loimaa. Viherraara n. 4459.*
—13.

Tuutulaulu.

Pii pii pikkulintu
 Kusa sinun pesäs on?
 Kuusesa katajasa,
 Koivupuusa matalasa.

1089. *Loimaa. Viherraara n. 4460*
—13.

Tuutulaulu.

Tii tii tiainen
 Vakaliutu varpunen
 Otti oksan olalleen,
 Istus puun lalvaan.

1090. *Oripää. Tallgren n. 54. —13.*

Fiina Virtanen. M.p. Maariassa.

Tii tii tiainen
 pikkulintu varpunen,
 kuin sinä kehtaan kylään mennä
 kun konttis on niin karvaset?

1091. *Alastaro. Viherraara n. 2458.*
—11.

Sikilä. Juha Sulander, 52 v. Kuul-
 lut Huittisissa.

Kehtolaulu.

Vii vii virvunen,
 Vaa vaa, varvunen,
 Kusa sun pesäs on?
 Kuu kuu, kuivasa kuusesa,
 5 Märräätä männysä,
 Ruahosesa mättäätä.

1092. *Punkalaidun. Viherraara n.*
325. —09.

Vanttila. Tiina Oivukka, 67 v.

Kehtolaulu.

Vii vii virvunen,
 vaa vaa varvunen,
 kusa sinun pesäs on?
 Kuivasa kuusesa,
 5 märjässä männysä,
 Mäkkäräniämesä,
 veräjä piälesä,
 ison kiven viäresä.

1093. *Tyrvää. Ahlstedt n. 3. —³/₁ 03.*

Ilo. Anna-Stiina Korkeemäki, 69 v.

Tuutulaulu.

Viivii virvunen,
 Vaavaa varvunen,
 Missä sinun pesäs on?
 Kuivassa kuusessa,
 5 Märässä männysässä,
 Väärässä väkkärässä,
 Väkkäräniemessä,
 Veräjä pielessä,
 Piimätinkin aitan alla,
 10 Pikku Liisan pirtissä,
 Kehdon tolpassa,
 Makkarasarvessa.

1094. *Tyrvää. Pakula I, V, n. 57.*
—²⁷/₃ 12.

Vihattula. Heikki Kustaa Mäenpää,
76 v. Kuullut isältään.

Vii vii virvunen,
vaa vaa varvunen,
kusa sinun pesäs on?

Kuivasa kuusesa,
5 väkkärä männysä,
Kiviladon korvesa,
tervaskannosa,
kalakaijan kaulasa,
meren pohjasa.

1095. *Tyrvää. Katajaranta n. 159.*
—¹⁵/₆ 04.

Järvenpää. Abraham Satimus, 68 v.
Kuullut isältään.

Vii, vii, virvunen,
Vaa¹, vaa, varviinen,
Missä, kussa pesäs on?

Väärässä männysä,
5 Väkkäräniemessä,
Veräjäpielessä².

1096. *Tyrvää. Katajaranta n. 24.*
—04.

Vii, vii, virvunen,
vaa, vaa, varvunen,
kussa¹ on sun pesäs?

Vääräsä² männysä,
5 kuiva kuusesa,
väkkärä niemesä,
veräjä pielesä.

1097. *Tyrvää. Kullaa n. 24.* —¹³/₁ 03.
Tapiola.

Vii vii vii vii virvunen,
Vaa vaa vaa vaa varvunen,
Missä sun pesäs on?

Kuivasa kuusesa,
5 Märäsä männysä,
Väkkäräniemessä,
Ison kiven vieresä,
Verejä pielesä,
Aitan alla, aitan alla,
10 Tuomiokuusesa.

1098. *Tyrvää. Kullaa n. 215.* —⁸/₁ 04.

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v.
Kuullut äidiltään, kotoisin Tyrvään
kylästä.

Vii vii virvunen,
Vaa vaa varvunen,
Missä sun pesäs on?

Kuivasa kuusesa,
5 Märäsä männysä,
Väkkärän niemesä,
Verejä pielesä,
Pinon ravosa,
Pappilan kaivosä,
10 Koppaliisan korvesa,
Pikkuliisan pirtin alla.

1099. *Tyrvää. Lönnbohm n. 3337.*
—22.

L. Marjanen.

Lastentaulu.

Vii vii virvunen,
Vaa vaa varvunen,
Misä sinun pesäs on?

1095. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² Veräjäpiel]l]ssä : Veräjäpielessä.

1096. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

Kuivasa kuusesa,
 5 Vääräsä männysä,
 Väkkäräniämesä^{1, 2},
 Veräjäpiälesä^{1, 3}.

1099 a. *Tyrvää. Lönnbohm n. 3386.*

—22.

L. Marjanen.

Lasten runo.

Vii vii virvunen,
 Vaa vaa varvunen,
 Misä sinun pesäs on?
 Kuivasa kuusesa,
 5 Vääräsä männysä¹,
 Väkkäräniämesä,
 Veräjänpiälesä.

1100. *Kiikonen, Hahnsson n. 8.¹—53*

Ti ti tiänen,
 Va va varvunen²,
 Misä sinun pesäs on?
 Väkkärän niemesä,
 5 Veräjän pielesä,
 Kuivasa kuusesa,
 Märäsä männysä,
 Mäki Kaijan³ kamirisa⁴,
 Olkilyhteen sisällä.

1101. *Mouhijärvi. Laine T. n. 148.*

—93.

Lasten univirsiä.
 (Omalla nuotilla.)

Vii vii virvunen,
 Vaa vaa varvunen,

Kus'a sinun pesäs' on?
 Kuivas'a kuuses'a,
 5 Märäs'ä männys'ä,
 Kuivan kuusen lakvas'a,
 Väkkärä niemes'ä,
 Pahas'a paulas'a,
 Veräjä pieles'ä.

1102. *Suoniemi. Nyberg Vivi, n. 6.*

—12.

Pakkala. Aina Parkkinen, 47 v.

Vii vii virvunen,
 vaa vaa varvunen,
 kussa on sinun pesäsi?
 Kuivassa kuudessa,
 5 väkkärä niemessä,
 ison kiven vieressä.

1103. *Jumijärvi. Välisalo n. 11. —02*

Matilda Välisalo, 68 v.

Pesän etsintä.

Pii pii piikkistä,
 Vaa vaa vaakkusta,
 Kusa pesä lience?
 Väkkäränieme,
 5 Kuivas kuuses,
 Märjäs männys.

1104. *Tampere. Kalliala n. 6*. —13.*

Tii tii tiänen,
 Pikkunen lintu vihanen
 Istuu pajun kannon päässä,
 Tirttilakki pään päällä.

1099. ¹ Sanan ensiosan loppu a alleviivattu. — ² ni|j|nessä : niämesä. —
³ pi|j|lesä : piälesä.

1099 a ¹ |männysä *niämesä* : männysä.

1100. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa n. 17. — ² Puht. kirj. : Tii, tii, tiänen, Vaa,
 vaa, varvunen. — ³ kk:ssa pieni alkukirjain. — ⁴ Puht. kirj.: kamarissa.

1105. Kangasala. Kallio Väinö, n. 4*.
—02.

Ida Pohjonen, 35 v.

Vii vii virpunen

Vaa vaa varpunen

Missä sinun pesäsi on?

Kuivassa kuusessa,

5 Märrässä männyssä,

Väkkärä niemessä,

Vainion suussa.

1106. Satakunta. Petelius n. 9. —15.

Juho Malja, 43 v. Kuullut Satakunnan rajamilta, ei muista Keneltä.

Tuuti laulu.

Tii tii tijanen,

Taa taa tali nokka,

Kussa sun pesäs on?

Kuivasa kuusesa,

5 Märrääsä männyssä,

Käkkärä niemessä,

Mättärän vicesä,

Kiven kolos,
Katajan holos,
10 Kivi kirkon räystään alla.**Voi pahaa paimenpoikaa.****1107. Alastaro. Vihervaara n. 2422.**
—11.

Sikilä. Hilma Vieno, 42 v.

*Kehitolaulu.*Voi sitä pahaa paimenpoikaa
Kun jätti sen portin auki!
Kualema tuli sisälle
Ja nappas sen nuurukaisen.**1108. Huittinen. Hirsikoski Anna,**
*n. 21. —²³/₃ 24.*Voi tota pahaa paimenpoikaa,
ko jätti sen portin auki.
Kuolena tuli sisälle ja nappas
nuurukaisen**VIHDYTYSLAULUJA JA MUITA LASTEN RUNOJA.****A. Viihdytyksiä.****Hiire hiire tulkka sauna.****1109. Rauma. Vaahtoranta n. 33.**
—28.Hiire, hiire, tulkka sauna,
Meijä Paavo lämmittä vett.Paavon sijalle lisätään tavallisesti
sen lapsen nimi, jolle se lauletaan.**Hiiren häälähjat.****1110. Tyrvää. Ahlstedt n. 7. —²⁸/₁₂ 02.**

Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 69 v.

Tuutulaulu.

Hiiri naitti poikiansa

Kivellä kodan takana.
Sinne kaikki käskettiin,
Minä poijes jätettiin.
5 Sinne meni orava ota kädessä,
Jänes sauva kainalossa,
Paarmalla oli paremmat pöksyt,
Mettiäisellä siniset sukat.**1111. Sahalahti. Helin n. 18*. —03.***Hiirien lahjat.*Missä ne hiiret häitä pittää?
Kolassa kiven takana,
Kukot sinne kuttuttiin,
Kanat sinne kattottiin.

- 5 Lahjat siällä jaettiin:
 Kukolle kultalakki,
 Kanalle kaunis kaulavaate,
 Hiirelle hissu, myyrälle myssy,
 Sammakolle samettilakki,
 10 Sirkalle pitkät silkkirihmat.

1112. *Sahalahti. Hahnsson n. 7*.*
 —53.

Korpiemi.

Hiiri naitteli poikiaan
 Kodassa kiven takana.
 Kukot sinne kuttuttiin,
 Kanat kaikki kattottiin.

- 3 Siellä lahjat jaettiin:
 Hiirell' hissu, myyräll' myssy,
 Kärpälle samettilakki,
 Sirkalle silkkiliijina,
 Kukolle kultakanukset,
 10 Kana kauniin kaulakaapun.

Hyppele, hyppele, hyvvee poika.

1113. *Karvia. Kaukamaa L, n. 43.*
 —³₆ 30.

Kirkonkylä. Liisa Kytöviita, s.1852

Lastenlaulu.

Hyppele, hyppele, hyvvee poika,
 Sonsari¹ suuri on sukkas' suus',
 Ammoin kuollut rampa Sammalis-
 ton vanha muori näin laulanut.

Hyppää tanssaa.

1114. *Oripää. Vihervaara n. 2368.*
 —11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.

Hyppää, tanssaa, nuari flikka,

1113. ¹ = kirppu. Mp. huom.

Nyt on aika iloita!
 Vanhuus tulee kun varas yällä,
 Eipä jalkas nousekka.

1115. *Alastaro. Vihervaaru n. 2420.*
 —11.

Lauronen. Maria Kivimäki, 22 v.
Kehotaulu.

Hyppää, tanssaa, nuari flikka,
 Nyt on aika iloita!
 Vanhuus tulee kun varas yällä
 Ei sun jalkas nousekka.

Isäni istuu ikkunalla.

1116. *Karvia. Kaukamaa L, n. 45.*
 —¹₇ 30.

Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen,
 80 v.

Äite vainaa laulo, kun lasta sonteli:

Isäni istuu ikkunalla,
 Äitini saksan saunan alla,
 Veljeni Venäjän maalla,
 Sisareni sielä ja täälä.

Joulu tulee jonkkis konkkis.

Ks. Vuotuisten juhlapäivien viettoon
 liittyviä runoja (n:ot 190—192).

Kettu itki poikiaan.

1116 a. *Punkalaidun. Järvinen n. 18.*
 —53.

Kettu itki poikiensa,
 Kiven päällä kyykyllänsä:

Kusa poikani poloiset? —
 Pispan pitkinä hioina,
 5 Valtaherran vaattehina —
 Kettu neuvo poikiansa:
 Älkää¹ aidoilla¹ asuko,
 Veräjisä viepahdelko;
 Veräjät on vipuja täynnä,
 10 Aidan loukot loukkahia.

1117. *Punkalaidun. Antero Vipunen*
 1908 s. 42 ja ss. 52—53.

Runoa ei ole tähän otettu, koska se on kummassakin Antero Vipusessa sama kuin edellä julkaistu n. 1119 Järvinen n. 18.

1118. *Jämijärvi. Välisalo n. 12.* —02

Hilda Viitahalmel, 31 v.

Ketun valitus.

Kettu istui kyykyllänsä,
 kiven peellä lyykyllänsä.
 Itki poikiansa:
 voi minun poikani poloiset
 5 ovat pispan pitkinä hioina
 valtamiesten vaattehina.

1119. *Vesilahi. Hahnsson n. 34.*
 —53.

Kettu itki poikiaan,
 Kiven päällä kyykyllään,
 Missä mun poikani poloiset,
 Pispan pitkinä hioina,
 5 Valtamiesten vaattehina.

1120. [*Tottij.*] *Borenius (1986) n. 51**.
 —74.

[Porin Kaisa, ks. n. 18.]

1116 a. ¹ aidoilla [ja] asuko: a.a.

1120. ¹ em alleviiv. — ² o alleviiv. — ³ h alleviiv. — ⁴ »Se on suutari». Kert. sel. — ⁵ tt alleviiv. — ⁶ toinen e alleviiv. — ⁷ oo alleviiv.

Kettu itki poikiansa

^{ea}
 Kivem¹ päällä kyykyllänsä,
 Missäs minun poikani poloiset?
 Pispan pitkinä hioina²,
 5 Valta-miästen vaattehina³,
 Pikinyskyn⁴ kauluksina.
 Kettu neuvo poikiansa:
 Älkääte⁵ aidalle asuko,
 Verejillä⁶ viakastelko,
 10 Verejät vipuja täynnä,
 Aida¹ loukot loukkahia,
 Nuaria miähiä mettät täynnä
 Seisoovat⁷ pyssynsä nojalla.

1121. *Pirkkala. Starck n. 23**. —89.

Susi survoo, häntä koikkaa,
 jänis jauhaa, pää järisee,
 kettu itki poikiansa
 kiven päällä kyykyllänsä:
 5 »kussa mun poikani poloiset ovat,
 ovatko joutuneet pispan pitkille
 hijoille,
 valtamiesten vaattehille?»

Kettu neuvo poikiaan.

1122. *Siikainen. Hämeenlinnan alak.*
sem. Marjamäki Martta, n.
 327. —25.

Eliina Niemi, 45 v.

[Loppuosa Paimenen runoa.]

Kettu se lauleli lapsillensa,
 Kiven päällä lyykyllänsä:
 Älkää te airoilla asustelko,
 veräjillä viakahdelko.

5 Veräjät on vipuja täynnä,
 aidan ravot loukkahiita,
 Pois kirjava karjastaan,
 paras lehmä laumastaan.
 En tohdi kotio mennä,
 10 isäntä hakkaa kuolaimilla,
 emäntä¹ leipilapiolla,
 muu¹ väki muilla puilla,
 kakaratkin karikoilla.

1123. *Alastaro. Vihervaara n. 2476.*
 —11.

Virtsanoja. Maijastiina Pellonperä,
 81 v.

Seuraava katkelma on nähtävästi
 ”Kettu istu kiven päällä kyykyllänsä;”
 laulua:

Kettu oli kiven päällälyyykyl-
 länsä.

1124. *Punkalaidun. Moisio n. 18.*
 —10.

Haviokoski. Suutari Hakenberg,
 n. 70 v.

Kettu neuvoi poikiansa,
 Kiven päällä lyykyllänsä:

Älkää aidoilla asuko,
 Veräjillä viivytelkä,

5 Veräjät on vipuja täynnä
 Aidan raot loukkahia.

1125. *Kauratsa. Santavirta n. 73.*
 —05.

Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.

Kehtolaulu.

Kettu se neuvo poikiansa:
 älkää aidoilla asuko,
 veräjillä viepahdelko.

Veräjäpielet on viekkahaita,
 5 aidan loukot loukkahaita.

1126. *Tyrvää. Katajaranta n. 22.*
 —04.

Minä laulan lapsen kielen,
 ketun kielen keikuttelen.
 Kettu neuvo poikiansa
 kiven päällä kyykyllänsä:

5 »Älkää aidolla asuko,
 vereillä viepahdelko!
 Verejät on vipuja täynnä,
 aidan loukot loukkahia,
 metsät miehiä jaloja.»

1127. *Tyrvää. Kullaa n. 37. —¹⁴/₁₀₃.*
 Tapiola.

Kettu neuvo poikiansa
 Kiven takana lyykyllänsä:

»Älkäätte aidoilla asuko,
 Veräjillä liepahdelko!

5 Veräjät on vipuna kaikki,
 Aidan raot loukkahina.»

1128. *Tyrvää. Kullaa n. 213. —¹⁷/₁₀₄.*
 Tapiola. Antti Kalliomäki, 62 v.
 Kuullut isältään.

Kettu neuvo poikiansa
 Kiven päällä lyykyllänsä:

Älkää airoilla asuko,
 Verejillä vievahrelko!

5 Verejät on vipuja täynnä,
 Airan loukot loukkahia,
 Metsät miehiä jaloja,
 Kulkevat kaaret kainalosa,
 Sotkevat suon reunasia,
 10 Taka teitä tallustavat.

1122. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

1129. *Tyrvää. Nieminen n. 3—4.*
—22.

Amanda Virtanen, 70 v.

Minä se laulan lapsen kielen,
ketun kielen keikutellen.Kettu se neuvo poikiansa,
kiven takan kyykyllänsä:5 »Älkäät te airoilla asuskelko,
veräjillä liepahdelko,
veräjät on vipoja täynnä,
aidan¹ loukot loukkahia²,
metsät miehiä jaloja.»1130. *Lavia. Kamppi n. 32.* —¹²/₁₀₄.*Lasten laulu.*

Kettu sanoi poijillensa:

»Älkää aidoilla asuko,
veräjillä viivähtäkö;
aidat ansoja täynnä,
veräjät vipusimia.»1131. *Satakunta. Petelius n. 22.* —15.

Juho Malja, 43 v. Kuullut Satakunnan rajamailta, ei muista keneltä.

*Leikki laulu.*Kettu neuvo poikiansa
Kiven takana kyykyllänsä:

Älkää te aidoilla asuko,

Veräjillä viekotelko,

5 Veräjät¹ on vipuja täynnä

Aidan loukot loukkahia,

Metsät miähiä jaloja.

Kissa kuoli kiiruulla ajalla.

1132. *Pori. Grönholm n. 224.* —89.

A. Aronen, 16 v. Kuullut Kaarlo Grönqvistiltä.

Hän kuoli kiiruull' ajall',
Jyvät oli viel' pelloll' hajall';
Tuoss' hän nyt kylmäin paarten
pääll' makfala,
Kuka piru jyvät oljist' pois hak-
kaa.1133. *Kullaa. Tuomi n. 2.* —89.

Viikka Laureen, 17 v.

Kissa kuoli kiiruul ajall,
elot oli kaikki pellolla hajaall;
kukas jyvät oljista¹ hakkaa,
ko kissa kuollunna pellolla mak-
kaa?1134. *Oripää. Vihervaara n. 2387.*

—11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.

*Kehtolaulu.*Kissa kuali kiiruulla ajalla,
Elot oli pellolla hajalla.
Kukas kissan elot tappaa,
Kun kissa itte kualleena makkaa?1135. *Säkylä. Saarimaa n. 534.* —09.

M.p. Yläneellä.

Kissa kuali kiirul ajal,
elot oli pellol hajal.
Kuka häne elos tappaa?
Tosa hän ny vieläkim_umakkaa.1129. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² |k_uoukkahia : loukkahia.1131. ¹ Veräjä|n| : Veräjät.1133. ¹ |hyvää solista| *jyvät oljista* : j.o.

1136. *Huittinen. Hirsikoski Anna,*
n. 9. —²³/₃ 24.
Kukas sitten, kukas sitten hii-
riä tappaa,
kun kissat pellolla kuo leena mak-
kaa?
Kissa kuoli kiiruulla ajaalla,
ko elot oli pellolla haijaalla.
1137. *Tyrrää. Ahlstedt n. 29.* —¹¹/₄ 03.
Ilo. Anna-Stiina Korkeemäki, 70 v.
Tuutulaulu.
Kissa kuoli kiiruulla ajaalla,
Elot oli pellolla hajaalla.
Kukas nyt hiiriä tappaapi,
Kön kissa kuollunna makaapi?
1138. *Suodenniemi. Lahtinen n. 2.*
—17.
»Kissa kuoli kiiruulla ajaalla.
Elot oli pellolla hajaalla.
Kukas nyt hiiriä tappaa?»
Vanhoilla joks. yleinen tuutilaulu.
1139. *Hämeenkyrö. Valkama n. 7.*
—21.
Kyröskoski. Amanda Valkama,
51 v.
Tuutulaulu.
Kissa kuoli kiiruulla ajaallansa,
kissan elot oli hajaallansa,
kuka ne kissan elot tappaa,
kun kissa itte kuollunna makkaa.
1140. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 23. —²³/₃ 24.
Kissa kuoli kiiruhulla ajaalla,
ko elot oli pellolla haijaalla.
1141. *Karvia. Kaukamaa L. n. 12.*
—¹/₇ 30.
Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen,
80 v.
Kissa kuoli kiiruhul ajalla,
Elot jäi pellolle hajalle.
Kukas nyt riihet tappaa,
Kun kissa kuollunna makkaa?
Kais siinä vähän lisää oli, mutten
muista.
1142. *Kihniö. Pohjankanervo T. n. 24.*
—²⁷/₇ 31.
Kihniönkylä. Laimi Lepistö, 33 v.
Kissa kuoli kiiruulla ajalla,
elot oli pellolla hajalla,
kukapa ne hiiretkin tappaa,
kun katinpojat kuolleena mak-
kaa.
1143. *Sahalahti. Helin n. 17*.* —03.
Kissan kualema.
Kissa kuoli kiirulla ajalla,
Kissan viljat on pellolla hajalla.
Kukas kissan viljat tappaa,
Kun itte kissa kuollunna makkaa?
5 Kukas¹ muu kun toiset kissat.
1144. *Pirkkala. Starek n. 5.* —89*.
Kissa kuoli kiiruulla ajalla,
elot oli pellolla hajalla;
kukas kissan elot korjaa,
kun kissa itte kuollunna makaa
5 elopellollansa.

1143. ¹ kksa pieni alkukirjain.

1145. *Ylöjärvi. Pohjankanervo T, n. 32.* —^{30/7} 31.
Kirkonkylä. Kust. Arv. Koivisto, 64 v. Kuullut Kuopion Kehvon kylässä. Mp. Kunnalliskodissa.
Kissa kuoli kiiruulla ajalla, heinät oli niityllä hajalla, kukapa se hiiriä tappaa, kun kissa kuolleena makaa.
1146. *Kuhmalahdi. Lindroos n. 21*.* —88.
Haap'saari. Eräs 40-v. nainen, kuullut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muis-tiinp. Tottijärvellä.
Kissa kuoli kiiruulla ajalla, Kissan elot kaikki hajalla. Kuka kissan elot tappaa, Kuka jyvät oljista hakkaa?
1147. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 9.* —^{20/7} 31.
Länsi Aure. Olga Järvelä, 23 v.
Kissa kuoli kiiruhulla ajalla, elot oli pellolla hajalla, kuka ne hiiret tappaa, kun kissan poika kuolleena ma-kaa.
1148. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 11.* —^{21/7} 31.
Länsi-Aure. Hilma Valkeejärvi, 65 v.
Kissa kuoli kiiruulla ajalla elot oli pellolla hajalla

1149. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 22.* —^{24/7} 31.
Itä-Aure. Serafiina Sormunen, 60 v.
Kissa kuoli kiiruulla ajalla, elot oli pellolla hajalla.
Kuka sitä sitten hiiriä tappaa, kun kissanpoika kuolluna penkin
alla makaa.
1150. *Pirrat. Leander n. 13*.* —13.
Maria Vilhelmiina Spir, 69 v. Muis-tiinp. Hauholla.
Kissa kuoli kiiruulla ajalla, elot pellolla hajalla, kukas¹ kissan viljat tappaa, kun kissa itte kuollunna makaa?
1151. *Satakunta. Petelius n. 13.* —15.
Juho Malja, 43 v. Kuullut Sata-kunnan rajamailta, ei muista keneltä.
Tuutulaulu.
Kissa kuoli kiiruulla aijaalla, Elot oli pellolla haijaalla, Kuka nyt ennää hiiriä tappaa Kun kissakin kuolleena.
5 Pellolla makkaa.
- Kisu kisu kaimaa.**
1152. *Rauma. Vaahtoranta n. 32.* —28.
Kehtolauluja.
Kisu, kisu kaima,
Mennänk yhdes naima,
Panna pikkuhunnu ette,
Mennä ite yhte rekke.

1149. ¹ kks:sa iso alkukirjain.

1153. *Eura. Häyrinen n. 45.* —
¹⁴/₁₂ 12.
 Maria Rinne, n. 54 v. M.p. Piikkiössä.
 Kisu, Kisu kaima,
 mennä yhres naima,
 pistetä pikku hunnu ette,
 istuta taka rekke!
1154. *Luvia. Salo n. 311.* —14.
 M.p. Hattulassa.
 Kisu kisu kaimaa,
 Mennäs yhres naimaa¹,
 Naapurista — — — —.
1155. *Noormarkku. Lindgren n. 3.*
 —92.
 Hilma Appelqvist.
Kehto laulu.
 Kisu kisu kaimaa¹,
 Mennääs yhdes¹ naimaa,
 Pannaan pukki ettee¹,
 Panna rukki rekkee.
 5 Mennää naula mäkke!
 Mennää kotti kysymää¹,
 Kuinka sielä pittää pys[y]mään.
1156. *Noormarkku. Österlund n. 8.*
 —20.
 Maria Vahlman, 81 v.
Tuutulauluja.
 Kisu, kisu kaimaa
 Mennää¹ yhres naimaa
 Püimä malon tyttäriä
 Kankasalta kaukoa.
1157. *Tyrvää. Kullaa n. 33.* —
¹⁴/₁ 03.
 Tapiola.
 Kisu, kisu kaimaa,
 Kärpän raato,
 Mennääs yhdessä naimaan!
- Kissa nauku kirkon mäellä.**
1158. *Oripää. Viherraara n. 2390.*
 —11.
 Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.
Kehtolaulu.
 Kissa nauku kirkonmäellä,
 Toinen tornisa tohisi;
 Pappi luuli pamput soivan,
 Lukkari papin lukevan.
1159. *Alastaro. Viherraara n. 2486.*
 —11.
 Virtsanoja. Sakarias Pikinen, 60 v.
Kehtolaulu.
 Kissa nauku kirkonmäellä,
 Toinen tohisi tornisa;
 Pappi luuli pamput soivan,
 Lukkari papin lukevan.
1160. *Alastaro. Viherraara n. 2419.*
 —11.
 Sikilä. Vihtori Ääri, 34 v.
Kehtolaulu.
 Kissa naukuu kirkon päällä,
 Toinen tornisa tohisee;
 Pappi luuli pampun soivan,
 Lukkari papin lukevan.

1154. ¹ naima : naimaa.1155. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.1156. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1161. Huittinen. Vakkila n. 5. —88.

Kissa mauku kirkon päällä,
 Toinen tornissa tohisi.
 Pappi luuli pamput soivan,
 Lukkari papin lukevan,
 5 Teini kellot teuhaavan.

1162. Huittinen. Saarimaa n. 403. —09.

Torppari Ekman, yli 70 v. Kuullut
 Huittisissa. M. p. Paattisissa.

Kissa meni kirkkoon,
 toinen tornisa tohisi.
 Pappi luuli urkuin soiva,
 lukkari papi lukevan,
 5 kun_kissam_persep_pauku.

1163. Kokemäki. Santavirta n. 58 —03.

Säpilä. Amanda Sillanpää, 40 v.
Kehtolaulu.

Kissa nauku kirkon päällä,
 Toinen tornissa tohisi,
 Pappi luuli kellot soivan,
 Lukkari papin lukevan.

1164. Kokemäki. Kujanpää n. 7 —²⁶/₁₂ 20.

Manta Salonen, 44 v.

Kissa se maukui kirkon päällä,
 toinen tornissa tohisi.
 Pappi se luuli pamppuin soivan,
 lukkarin¹ papin veisaavan.

1165. Tyrvää. Kullaa n. 100. —¹⁶/₈ 03.

Tapiola. Eevastiina Haavisto.
 Kissa mauku kirkon päällä,

Toinen tornisa torisi.
 Pappi luuli kellot soivan,
 Lukkari papin lukevan.

1166. Tyrvää. Pakula V. V, n. 62. —²⁶/₃ 12.

Kalliola. Miina Isokäki, 57 v. Kuullut
 isävainaaltaan.

Kissa mauku kirkon päällä
 ja toinen tornisa tohisi.
 Pappi luuli pamput soivan
 ja lukkari papin lukevan
 5 ja pappi lukkarin¹ veisaavan.

Körö körö kirkkoon.**1167. Noormarkku. Koskilahti n. 27. —⁸/₁ 04.**

Maria Viik.

Lasten laulu.

Körön, körön kirkkoon
 Papin muorin penkkiin
 Ruskealla ruunalla,
 Valkealla varsalla,
 5 Takkupualla tammalla.

1168. Siikainen. Helomaa Kyllikki, n. 72. —30.

Ison-Salon emäntä, 76 v.

Körön körön kirkkoon
 pappilan muorin penkkiin,
 hunnulla hiirikalla,
 haukikalan karvasella,
 5 lohen mustan muotosella,
 körön körön kirkkoon
 pappilan muorin penkkiin.

1164. ¹ kk:ssa iso alkukirj.

1169. *Lohmaa. Hollo n. 571.* — 09.

Körö, körö kirkkoon,
 Ruskealla ruunalla,
 Valkealla varsalla,
 Aitojen alati,
 5 Peltojen peräti.

1170. *Lavia. Kallio Saima, n. 4.*
 —¹⁰/₁ 20.

Niemi. Ester Koivisto, 69 v.
 Körö, körö, kirkkoon,
 papin muorin penkkiin,
 ruskealla ruunalla,
 valkealla varsalla,
 5 kirjavalla¹ kissalla,
 koni päisellä koiralla,
 laukkipäällä lampaalla.
 Se, joka ennen ennättää,
 sille velli keitetään.

1171. *Ikaalinen. Pohjankantero T,*
n. 8. —¹⁸/₇ 31.

Juhtimäki. Helmi Rajala. Mp.
 Kurussa.
 Körö, körö kirkkoon,
 papin muorin penkkiin,
 siellä sitten puetaan
 samettiin ja silkkiin.

1172. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 25. —²³/₃ 24.

Körön, körön kirkkoon, papin-
 muorin penkkiin,
 ruskiällä ruunalla, valkiällä var-
 salla,
 hopiällä helmellä, puolikan pol-
 vella.

Hauki tuli vastaan haukotellen,
 5 verihiiiri haaraa, viskatu kaaraa,
 koukkua koittaa, vaskea nielee,
 kuka, tuka, nahkalakki pääs,
 pääs, pääs!

1173. *Vesil. Hels. Suom. Normaali-*
lys.konv.: Lindroos n. 22.* — 92.

[kirkonkylä]. Helmi Lindroos, 13 v.

Hop hop hummalla kirkkoon,
 mustalla ruunalla,
 valkosella varsalla,
 pappilan muorin penkkiin!

Sahalahki. ks. n:o 613.

1173 a. *Tampere. Hämeenlinnan alak.*

sem. Parvela Eine, n. 375.

—24—25.

Kerttu Kokkonen, 19 v.

Körö, körö, kirkkoon
 pappilan muorin penkkiin
 ruskealla ruunalla,
 valkealla varsalla,
 5 laukkipäällä lampaalla,
 kirjavalla kissalla,
 koli päällä koiralla.

1174. *Ylöjärvi. Pohjankantero T, n.*
33. —³⁰/₇ 31.

Kirkonkylä Eeva Saarinen, 95 v.
 M.p. Kunnalliskodissa.

Körö, körö, kirkkoon,
 papin muorin penkkiin.

 Kertoja ei muistanut enempää.

1170. ¹ kirjalla : kirjacolla.

1175. *Eräjärvi. Hahnsson. 15 b*.*
—53.

Hut! humma kirkkoon,
Valkialla varsalla
Papin muorin penkkiin,
Päivän puoleen, päivän puoleen
Eräj. ks. n:o 615.
Keuru. ks. n:o 623—4.

Lasten laulu.

1176. *Kankaanpää. Laiho n. 301.*
—90.

Eppu Seppälä, 55 v.

Lasten laulu.

Lasten tähden¹ lauletaan,
Vaikka näillä² nauretaan,
Sedän sellu,
Taatan tallu,
⁵ Musterin muru
Ja mamman mallu.

Lato on alla.

1177. *Harjaralla. Ruusunen n. 110.*
—03.

Päättä.

Lato on alla,
Mylly päällä,
Myllyn päällä haistimet,
Haistimen päällä kiikarit,
⁵ Kiikarein päällä tihumettä,
Tihus mettäs piäni linnui.
Tätä laulattaessa osoitetaan latona
lapsen vattaa,
Myllynä lapsen suuta,
Haistimena nenää,
Kiikareina silmiä,
Tihuna mettänä hivuksia.

1176. ¹ yl. (kanssa). — ² yl. (sillä).

Leivon leivon leipäsi.

1177 *a. Ahlainen. Hämeenlinnan*
alak.sem. Haapala Anni, n. 131.
—24—25.

Maria Ranta, 65 vuotias.

Leivon, leivon leipää,
silitän, silitän, puskon,
puskon, tuikkaan uuniin.

1178. *Kankaanpää. Laiho n. 316.*
—90.

Niinisalo. Juhanna Salo, 27 v.

Lapsen käsiä taputtaessa lauletaan:

Leivon, leivon kakkosia,
Pikkusia, makosia,
Pist' uuniin!

ja samalla pistetäin lapsen käsiä suuhun päin.

1179. *Kankaanpää. Laiho n. 317.*
—90.

Niinisalo. Juhanna Salo, 27 v.

Paka, paka pulloo,
Mes meri melloo!

1180. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 31. — ²³/₃ 24.

Leivon, leivon leipäsiä pikku-
sia, makosia
hellan päälle kypsyy, pannun
alle paistuun,
sili-vili pistä pikkus suukkuun

1181. *Lempäälä. Leander n. 17*. —13.*

Maija Mäkinen, 64 v. Kuullut lapsena. Muistiinp. Hauholla.

Leivon, leivon kaakkusia,
 kukas kaakun syö?
 Isä ja äiti, siukku ja veikko,
 kukko ja pikkukana.

Lömbö lapset herättää.

1182. *Pori. Kiikonen n. 188.* —
 Katariina Sjövall, 75 v.
 Lömbö, lömbö, lömböttää,
 Lömbö lapset herättää?

Noin koira mettään menee.

1183. *Noormarkku. Koskilahi n. 36.*
 —²/₁ 04.
 Fiina Fors, 40 v.

Lasten laulu.

Noin koira kirkkoon menee
 Juosten, käyden lompotellen;
 Noin sieltä kotia tulee
 Nälkä, vilu, jalka kans palelee.

Tätä laulaessa pidetään lapsi sylissä
 ja molempia jalkoja vuoroin hääly-
 tetään.

1184. *Alastaro. Viherraara n. 2472.*
 —11.

Ylhäinen. Manta Lindström, 12 v.
 Lasta toussutetaan ja sanotaan:
 »Sipun, sapun,
 Sika mettään mennee,
 Konkkis, konkkis,
 Koira kotia tullee.»

1185. *Harjaralla. Ruusunen n. 105.*
 —03.

Sipu sapu sipu sapu
 Koera mettääm mennee.

Lomppis, lomppis,
 Koera kottiit tullee.

1186. *Kokemäki. Kujanpää n. 26.*
 —¹⁶/₁ 21.

Lovisa Välimaa, 68 v.

Lomppis lomppis koirat met-
 tään menee
 Sipu sapu sipu sapu kottii tullee.

1187. *Kokemäki. Kujanpää n. 4.*
 —¹⁰/₁₁ 21.

Erland Hakanpää, 70 v.

Lomppus, lomppis,
 koirat mettään mennee.
 Sipu, sapu,
 sipu, sapu,
 5 kottii tullee.

1188. *Kokemäki. Paasikivi n. 15.*
 —⁷/₁ 04.

Kuoppala. Amanda Stenberg, 50 v.

Tuuti laulu.

Lomppis, lomppis, koira met-
 tään mennee-
 Sipu sapu, sipu sapu, kottii tul-
 lee.

1189. *Kokemäki. Sallgen n. 3. —90.*

Loms', loms', koira mettään
 mennee,
 sipu, sapu, sipu, sapu kottiin tul-
 lee.

1190. *Kiikka. Oksa n. 24. —05.*

Miina Hannu, 25 v.

Lapsen hyöäilylaulu.

Konkkis, konkkis, koira met-
 tään mennee.

Sipu sapu, sipu sapu, takasin tullee.

Selitys: Laulaja pitää sängyssä istuvan lapsen jaloista kiini ja nostelee niitä vuorotellen. Ensin harvaan, mutta sitten taajempaan.

1191. *Hämckenkyrö. Valkama n. 25 a.*
—21.

Kyröskoski. Armas Valkama, 12 v.

Lomppis lomppis koirat mettään menee,
sipu sopu sipu sopu kotiin tulee.

1192. *Honkajoki. Kallio V. J, n.*
796. —09.

Kun lapsen jalkojen kanssa leikitellään, niin sanotaan, ensiksi hitaasti.

»Lomppis koira mettään menee.»

Sitten nopeasti:

»Kipin kapiin kotia tulee.»

1193. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 30. —²³/₃ 24.

Lompsis, kompsis koira mettään menee,
sitten kun jalaat paleleen rupee:
kipi, kapi, kipi, kapi kotia tulee.

1194. *Lempäälä. Viherraara n. 4313.*
—13.

Kun kierretään pikkulasten käsiä ulospäin, sanotaan harvaan:

Lonkin¹ lonkin

koira mettään mennee.

Sisään päin kierrettäissä sanotaan nopeasti:

1194. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1195. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1198. ¹ Tomi|p|utt : Tomiutt. — ² |J|ärttahan : järttahan.

Sipin¹ sapin
siältä takasin tullee.

Näiks' meijän Maijaa?

1195. *Alastaro. Viherraara n. 2460.*
—11.

Männistö. Maria Renholm, 56 v.

Kehtolaulu.

Tipu tipu teijaa,
Näiks meijän Maijaa?²
Hame oli samuulsaijaa,
Tröijy oli sammaa laiija.

1196. *Harjaralta. Ruusunen n. 98.*
—03.

Sipu sapu.

Sipu sapu saiijaa,
Näiks meem Maiijjaa?
Hame oli saiijaa,
Tröijjy sammaa laiijja.

1197. *Kokemäki. Sallgen n. 8. —90.*

Sipu saiijaa, näiks' meen' Maijaa,
hame oli saiijaa ja tröijy sammaa
laiija?

Sormien nimet.

1198. *Rauma. Vaahtoranta n. 50.*
—28.

Sormien nimet opetetaan lapsille seuraavalla lorulla:

Tomitutt¹, rikiputt,
longermann, järttahan², pikku vi-
kuriviiri.

1199. *Oripää Salo n. 327.* —14.
 M.p. Hattulassa.
 Peukalopukki,
 Suomen tukki,
 Kultaralli,
 Sokarvalli,
 5 Pikkulilli.
1200. *Latva. Viherraara n. 2336 a.*
 —11.
 Latva. Manda Sillanpää, 35 v.
Sormien nimet:
 Peukalo = tummentukki,
 liiskapotti,
 laalmanni,
 kultakranni,
 piäni pikilintu.
1201. *Oripää. Viherraara n. 2341 a.*
 —11.
 Kalle Oksanen, 61 v.
Sormien nimet:
 Peukalo: tummentukki,
 liiskaplotti,
 laalmanni,
 kultakranni,
 pikkunen pikilintu.
1202. *Loimaa. Viherraara n. 4324 a.*
 —13.
Sormien nimet:
 (lapset lukivat.)
 Peukalo = peukalopukki¹
 nummentukki,
 laalmanni,
 kultakranni,
 pikku² tipulintu.
1202. ¹ yl. [Peukalo = nummentukki]. — ² [Pi]: pikkutipulintu.
1204. ¹ Alla ylipyyhitty: [Peukalo-tumentukki, liiskapotti, laalmanni, kultakranni, piäni pilvilintu].
1203. *Alastaro. Viherraara n. 2299.*
 —11.
 Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.
Sormien nimet:
 Peukalo: Tumentukki,
 laalmanni,
 keikkasormi,
 kultakranni,
 5 pikkanen pikilintu.
1204. *Alastaro. Viherraara n. 2298.*
 —11.
 Sikilä. Eräs 11-vuotias poika.
Sormien nimet:
 Peukalo: Peukaloplotti.
 Suomen sotti,
 laakmanni,
 kultakranni,
 5 pikkanen pikilintu¹.
1205. *Alastaro. Viherraara n. 2297.*
 —11.
 Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.
Sormien nimet:
 Peukalo: Tumentukki,
 leikkiputti,
 lonkkamanni,
 petrihammi,
 5 pikkanen pikilintu.
1206. *Alastaro. Viherraara n. 2296.*
 —11.
 Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.
Sormien nimet:
 Peukalo: Tummantukki.
 liiskaplotti,
 laalmanni,

kultakranni,

5 pikkunen pikilintu.

1207. *Kokemäki. Paasikivi n. 21.*

—³⁰/₁₂ 03.

Kuoppala. Kuullut äidintään
Amanda Stenbergiltä, n. 50 v.

Peukalo-pukki,

Tuomen tukki,

Lonkamanni,

Kultaränni,

5 Pikkuliru.

1208. *Tyrvää. Viherraara n. 392.*

—09.

Punkalaidun. Vanttila. Kalle Ny-
gård, 45 v. Kuullut Tyrväällä.

Tyrväällä on lapsille opetettu sor-
mien nimet seuraavasti:

Penkalo — Peukalopuntti,

paakermanni,

isosormi,

kultaralli,

pikku tiriliri.

1209. *Hämeenkyrö. Viherraara n. 610*

—10.

Rauma. Emma Grönberg, 50 v.
Kuullut Hämeenkyrössä.

Hämeenkyrössä ovat lapset sor-
mille antaneet seuraavat nimet:

Peukalopuntti

Suomen suutti

Valtermanni

Kultarulla

Pikkurilli.

1210. *Honkajoki. Kallio V. J. n. 243.*

—09.

Sormien nimet:

Peukaloputti = peukalo.

Suomeusutti [= etusormi].

Langermanni [= keskisormi].

Kultapränni [= nimetön].

5 Pikkulilli = pikkusormi.

1211. *Parkano. Tyyskä n. 4. —88.*

Sormien nimet:

Peukalo puttis,

Suomen suttis,

Ottermanni,

Kultakranni,

5 Pikku-lilli.

1212. *Karvia. Kaukamaa L. n. 768.*

—¹⁹/₆ 30.

Kirkonkylä. Maria Nikola, 82 v.

Arvotus.

Peukaloputti,

Suomen suttu,

Lonkermanni,

Kultapänni,

5 Ja pikku lintu liina häntä,

Joka läpi seinän lentää.

1212 a. *Karvia. Satakuntalaisen osa-*

kunnan kotiseuduntutkimuksia:

Blom Kaisu, Karvian naisten
käsityöt, siv. 108. — 30.

Sormikkaita on tehty kaikenväri-
sistä langoista ja myöskin villalan-
goista.

Arvotus:

Peukaloputti, Suomen suttu,

lonkermanni, kultapänni,

ja pikkulintu, liinahäntä,

joka läpi seinän lentää.

1212 *β. Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 33. —17.*

Sormien nimet:

Peukaloputti, Suomen sotti,
Lekkermanni, Kultaralli, Pikke-
rille.

1212 *γ. Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 34. —17.*

Sormien nimet:

Täintappaja, Voinlappaja,
Piki-Pietari, Ninetön-Matti, Pik-
kulilli.

1212 *δ. Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 35. —17.*

Sormien nimet:

Peukaloputti, Suomen tutti,
Longermanni, Kultaralli, Hopea-
piiuukka.

Soutaa joutaa.

1213. *Lavia. Nurmi F, n. 69. —¹⁰/₆ 12*
A. Maja.

Soutaa, joutaa,
Suomesta saaree,
Omenia noutaa,
Pähkinöitä pähkimää.

1214. *Tampere. Kallio V. J, n. 817.*
—09.

Soutaa, soutaa
Mamsellille piimää noutaa.

1215. *Kumalaki. Lindroos n. 12**
—88.

Haap'saari. Eräs 40-v. nainen, kuul-
lut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muis-
liinp. Tottijärvellä.

Soutaa, soutaa,
Kyllä maarin joutaa.
Lukkari perää pitää,
Pappi soutaa.
5 Soutaa, soutaa,
Suo meille kalasia,
Apajallen ahvenia,
Päällen kosken kuorehia,
Kiiskit kiven rakoon.

Soutaa, soutaa.

1216. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 78. —30.

Ison-Salon emäntä 76 v.

Rysää laskettaessa laulettiin¹:

Soutaa, soutaa
Suomesta saareen,
omenoita ottamaan,
pähkinöitä poimimaan,
5 olutta ja viinaa laskemaan.
tammisesta tynnyristä,
koivusen tapin takaa.

Suutari Kraatari.

1217. *Eura. Järvinen, n. 9. —52.*

Suutari, kraatari,
Papin poika Pietari,
Tee minull' nippu-kengät, nappu-
kengät,
Minä menen kauas naimaan,
5 Pino-pirjan tytärt ja Kankasalan
Kaijaa.

1218. *Pori. Kiikonen siv. 46. —95.*

Katriina Sjövall, 75 v.

Suutari, kraatari,

1216. ¹ Runon loits. viittaavasta otsikosta huolimatta on se tähän otettu, koska samanlaista toista ei ole loitsuna esiintynyt, mutta kyllä lasten viihdytyslukuina.

Papinpoika, Pietari,
Tee lapsill¹, tee lapsill¹ nipunapu
kengät!

Älä pane nirkkoi,
5 Älä pane korkoi,
Tee lapsill¹, tee lapsill¹ nipunapu
kengät!

Älä pane nahkaa,
Pane vähän rahkaa,
Tee lapsill¹, tee lapsill¹ nipunapu
kengät!

10 Älä pane nauhoi,
Pane vähä jauhoi,
Tee lapsill¹, tee lapsill¹ nipunapu
kengät!

1219. *Oripää. Vihervaara n. 2385.*
—11.

Tanskila. Maija Vävilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Suutari, raatari,
Papinpoika Piatari,
Tees mulle nippukenkä, nappu-
kengä,

Minä menen naimaan
5 Kankastalon Kaisaa.

1220. *Loimaa. Tallgren n. 17.* —14.

Maria Tuominen, 57 v. Mp. Maa-
riassa.

Suutari kraatari tulee meille¹,
tekee minulle nippu kengät,
nappu kenget[!]
minä mene kauvaks naimaan
5 kankaan korpeen.

Siellä tehdään nisukakoo,
kaltti kakkoo,
khillat pannaan kiven rakkoo'n¹;
kivet ruppe kukkumaan,
10 kodan ovet kolkkumaan,
kattilan sankat kolkkumaan².

1221. *Loimaa. Vihervaara n. 4474.*
—13.

Karoliina Puisto, 72 v.

Lasten laulu.

Suutari räätäli
Tee mulle nippukenkät, nappu-
kengät,

Minä menen naimaan

Kankassalon Kaisaa.

5 Siälä tehreän nisukakkoo ylkälle,
Ylkä antaa kaaselle,
Kaase pannee kiven päälle,
Kivi ruppee kiikkumaan,
Koran (= kodan) ovi kolkku-
maan,
10 Pappilan paransankat helisemää-
hän

Ison hevosen heiniä

Vähän varsan kuroi.

Kokit tuasa (= tuvassa) nauroi,

Kokin pojat porstuasa,

15 Kukko laulo muurin päällä:

Heis kukko leijaa,

Kukkon kinnas,

Kanavvarvas¹,

Taas travari huijaa.

20 Ei nyt muuta kun

Tirkun teijaa.

1218. ¹ laps[e]ll¹: lapsill¹.

1220. ¹ tulee *meille*: t.m. — ² yl. lyijyk.:?

1221. ¹ Kanavvar[r]as: Kanavvareas.

1222. *Alastaro. Viherraara n. 2407.*

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

*Keholaulu.*Suutari, kraatari, papinpoika
Piatari,Tee mulle nippukenkät, nappu-
kenkät!

Minä menen naimaan

Kankasalta Kaisaa,

5 Pino-Pirjen tytärtä kattomaan.

1223. *Tyrvää. Ahlstedt n. 90. —³/₁05.*

Ritalan Pajuoja. Miina Pumpuli,

68 v.

Unicirsi.

Suutari kraatari,

Pyhä poika Pietari,

Tee mulle nippakengät, nappa-
kengät,

Minä menen naimaan,

5 Kauas kaukahille,

Pinopilven tyttäriä;

Siellä nisut leivottiin,

Morsiamelle annettiin,

Morsian anto pietille,

10 Pieti anto yljälle,

Ylkä pani kiven päälle,

Kivi rupes kilkkuum,

Kodan ovet kolkkuum.

Kissa mauku kirkon päällä,

15 Toinen tornissa torasi,

Pappi huuli pamput soivan,

Lukkari papin lukevan.

Taipaleen ämmä.1224. *Loimaa. Viherraara n. 4466.*

-13.

Tuutulaulu.

Taa taa Taipaleen ämmä

Katkasi valkosen

Vasikan hännän,

Teki siitä kirmun koitan¹

5 Kirmus sillä paljon voita.

1225. *Alastaro. Viherraara n. 2350.*

—11.

Ylhäinen. Manta Lindström, 42 v.

Lasten laulu.

Tui tui, Tuittulan ämmä,

Taitit sen viattoman

vasikan hännän.

1226. *Hämecukyrö. Nyberg Vivi, n.*

213. —12.

Heinijärvi. Eliina Rappi, 65 v.

Tuittuit tuittuit Tuittulan äm-
mät

taittoivat Villilän vasikan hännän,

tekivät siitä sitten kirmun männän

tekivät sillä paljo voita.

1227. [*Parkano.*] *Räisä K, n. 16. —30.*

[Loppuosa ketjurunoa.]

Ait¹ tait tait tait taipalen äm-
[m]ä,

katkasi Katilan vasikan hännän,

teki siitä kirmun männän ja kir-

nus sillä voita;

mihnä se voi on, kettu sen söi,

mihnä se kettu, aittan

5 alla, mihnä se aitta, valkija sen

poltti².

mihnä se valkija, vesi sen sam-

mutti,

mihnä se vesi, härkä sen joi,

mihnä se härkä, susi sen tappaa,

1224. ¹ r. (= männän).1227. ¹ kk:ssa pieni alkukirj. — ² poltti : p.

mihnä se susi, kirves sen tappaa,
 10 mihnä se kirves, kaukana kan-
 nonnenäs,
 mihnä se kanto, toukat sen söi,
 mihnä ne toukat, linnut ne söi,
 mihnä ne linnut, yhdeksän meren
 takana vehrijäisen kiven alla.

Tiiru liiru vettä kantaa.

1228. *Eura. Häyrinen n. 48.* —¹⁴/₁₂12.
 Maria Rinne, n. 54 v. P.p. Piik-
 kiössä.

Tiiru liiru vettä kantaa,
 taaru lauru lähteestä.

Tipu, tipu, taapota.

1229. *Oripää. Vihervaara n. 2462.*
 —11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.
 Lasten laulu.

Kananpoika piipotti:
 Pot pot pot,
 Minun pitää munia
 Ja kenkätä käyrä.

1230. *Alastaro. Vihervaara n. 2467.*
 —11.

Sikilä. Hilma Vieno, 42 v.

Tipu, tipu, taapota,
 Pot pot pot!
 Minun pitää munia
 Ja kenkätä käymän.

Toukotamma.

1231. *Noormarkku. Koskilahti n. 37.*
 —⁸/₁04.

Sofia Fors.

Lasten laulu.

Toussun, toussun, toukotamma,

Ei se kynnä, ei se kanna,
 Pieni[ä] lapsia kirkkoon vie.

Tätä laulaessa pidetään lapsi pol-
 vella istumassa ja siinä keinutetaan.

1232. *Siikainen. Lindqvist Terttu,*
n. 5. —30.

Otamo.

Tau, tau taukarihumma
 laiska Laurin konkarilla,
 ei se kynnä eikä kylvä,
 eikä se jouluna piäniä poikia perä-
 säs verä.

1233. *Oripää Vihervaara n. 2358.*
 —11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Tou tou, Tourun tamma,
 Ei se kynnä, eikä kanna,
 Eikä lapsia vetele.
 Pramin ori se kyntää, se kantaa,
 5 Se lapset vetelee.

1234. *Alastaro. Vihervaara n. 2473.*
 —11.

Männistö. Mikko Sulonen, 23 v.

Lasta toussuttaessa sanotaan:

»Touru, touru, touru tamma,
 Ei se kynnä, eikä kanna,
 Eikä varsall mammaa¹ auna.»

1235. *Harjavalla. Ruusunen n. 108 a.*
 —03.

Tuoturi humma.

Toussuttaja ottaa lapsen polvelleen,
 ja tuota siinä sitte hytkyttää laulaen:
 Tou, tou, touturi humma

1234. ¹ r. (= rintaa).

Ei hän kynnä eikä kannaa
Eikä varsaansa imetä.

1235 a. *Harjavalta. Ruusunen n. 108 b. —03.*

Tou tou tonturi humma,
Ei se kynnä, eikä kannaa,
Eikä sitä aisoin panna.

1236. *Harjavalta. Ruusunen n. 108 c. —03.*

Tou tou tonturi humma
Ei se kynnä, eikä kannaa,
Eikä se lapsia vetele.

1237. *Kokemäki. Paasikivi n. 5. —¹⁵/₇ 03.*
Kuoppala.

Tou, tou, tou, tou, toukurin
tamma.
Ei se kynnä, eikä se kannaa,
Eikä se kaikkein lyäädakkän¹ anna.

1238. *Kokemäki. Lempainen n. 7. —¹²/₇ 04.*
Kuurola. Hilja Rintanen, 13 v.
Kuullut isältään.

Lapsen laulu.

Tou, tou, toukarihumma,
Ei hän kynnä,
Ei hän kannaa,
Eikä pieniä lapsia perässänsä vetele.

1239. *Kiikka. Oksa n. 26. —07.*
Juhon Törmä, 68 v.
Lapsen hycailylaulu.
Tourun, tourun,

toukkutamma!
Ei se kynnä,
eikä kannaa,

5 eikä¹ lapsia vetele.

(Touruttaminen on sellaista, kun joku istuupi tuolilla tai sangyn reunalla. hänen jalkojensa päällä seisoo lapsi, jota touruttaja pitää käsistä kiinni. Touruttaja heiluttaa jalkojaan ylös ja taas alas.)

1240. *Parkano. Alanen Viljo, n. 12.*
Alaskylä. Helmi Naskali.

Kehtolaulu.

Toussun, toussun taukotamma,
ei se kylvä,
ei se kynnä,
ei se varsoja vetele.

1241. *Värrät. Leander n. 29*. —13.*
Maria Villhelmina Spil. 69 v. Muistiinp. Hauholla.

Toussun toussun Tourun
tamma,
ei se kynnä, ei se kannaa,
ei se imetä varsojansa.

Toussuttaissa.

1242. *Loimaa. Hollo n. 572. —09.*

Toussuttaessa.

Huisaa, höylää,
Hiukset pääsä löyhää.

1243. *Loimaa. Hollo n. 569. —09.*
Juhon Törmä, 68 v.

Lapsi polvella.

Hummalla aijaa hössöttää,
Pappilan vaijaan tössöttää.

1236. ¹ lyö dakkän : lyädakkän.

1238. ¹ k:ssa iso alkukirjain.

1244. *Lempäälä. Vihervaara n. 4396.*
—13.

Tuutilaulu.

Huisaa haisaa nähikkös
meirän Kaisaa
Kuinka se hyppäs kruunu pääsä
Ja pantiinakenkät jalassa?

Vaari pantiin uuniin.

1245. *Rauma. Siren T, n. 49.* —04.

Vaari pantiin uuniin,
Vaari pantiin uuniin,
Vaarilla oli tarkat korvat
Hän uunissakin kuuli.

1246. *Tampere. Vihervaara n. 119.*
—09.

Himainen. F. Saxberg. Kuullut
Tampereella.

Tallin lallin laulettiin,
kettu pantiin uuniin.
Ketul oli tarkat korvat,
uunissaki kuuli.

Älä itkekkee.

1247. *Kokemäki. Lempainen n. 48.*
— $\frac{5}{1}$ 04.

Lempainen.

Lohdutus.

Älä itkekkee,
Pappa tulleelee,
Tuo uudet ruojut Jullelle
Pikisaumaiset,
5 Pukinnahkaiset,
Juuri kahden markan arvoiset.

1248. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 30.*
—30.

Ison-Salon vanhalta emännältä,
76 v.

Lastenloru.

Faari menee pitkälle sillalle,
tuo sieltä punaset sukat,
keltaset kengät,
kultahopeasnööriä päällä.

B. Muita lasten runoja.

Hämähäkki seinäsäkki.

1249. *Kankaanpää. Laiho. n. 94.*
— $\frac{13}{4}$ 90.

Miina Hakola, 59 v.

Hämähäkki.

»Hämmähäkki, seinäsäkki,
Kuninkaan kulta-kerän rahan va-
raas.»

Kissan vala.

1250. *Kankaanpää. Laiho n. 102.*
— $\frac{19}{4}$ 90.

Kaarle Oukari, 22 v.

Kissan vala.

»Minä, kissa katimpoika,
lupaani ja vannon,
kivet ja kannot,
hiiret ja rotat,
5 hengeltä pois otan,
enkä varaasta!»

Kuljin Turun takatietä.1251. *Kinkainen. Ilen n. 1. —90.*

Kuljin Turun takatietä,
Hämeenlinnan härkä tietä,
Herrat nosti hattuaansa,
Talon pojat lakkiansa,
5 Kerjäläiset keppiänsä,
Ja nua naurettiin niin.

1252. *Kokemäki. Lempainen n. 166.*
—¹⁴? 09.

Kustaa Johansson, n. 60 v. Kuul-
lut Ulvilassa.

Jokin katkelma.

— »Herrat nosti hattujansa,
Talonpojat lakkejansa,
Kerjäläiset köppejänsä.»

Kuru, kuru kuppiin.1253. *Luvia. Salo n. 213. —14.*

M.p. Hattulassa.

Kuru kuri kuppiin,
Vaivasan vattiin.

Kuulin korvessa kellojen soivan.1254. *Noormarkku. Lindgren n. 236.*

—²⁹/₁₁ 92.

Kaisa Kreeta Lönnberg, synt. 1810
Noormarkussa.

[Kirjall. vaikutusta.]

Kellojen soitto.

Kuulin korvessa
Kellon soivan.
Kävin mä kummaa katsoman:

Kello kiikku oksalla,
5 Kulta kielin läpätti,
Orava¹ oivasti soitteli,
Pihka pivo pimputteli,
Käytteli käpyniiles.
Kuulemaan oli kutsuunna,
10 Kaikki kokon katsonunna
Metsolan mirrit,
Tapion turrut,
Jänes Jussi jutteli,
Suden suku veisasi
15 Vienoa virttä.
Aamun armasta ääntä
Tapiolan kirkossa
Metsolan kirjasta,
Linnut ne lauleli,
20 Varekset viritteli,
Korppi ääntä korkonteli,
Kakkuri kaakotteli,
Huhkajat huuteli
Humeasti huikutteli,
25 Rastaskin ratkutteli,
Riekko rinnalla² ripotti,
Pikku linnut piipitteli.
Karlun oli kappalainen,
Ilves imelä veisaja,
30 Jänes juttuun julistaja
Kertoi kuulut kunnolla,
Kurki koirat karkotteli,
Uuinui uni lukkarina,
Kakkuri viinhein kapat kanto,
35 Susi survasi mittaan.
Tämmönen oli Metsolan³ meno,
Tapion talon komento
Kirkon menot kivikossa,
Korven kolkossa koverossa.

1254. ¹ Säk. 6 ja 25 pieni alkukirjain. — ² rinna: rinnalla.
— ³ kksa pieni alkukirjain.

Kyyhkysen muna.

1255. *Säkylä. Ääri n. 2.* —86.
Pyhäjoki.

Kyyhkynen.

Huu, huu, hulluuttani,
Annoin kannalle kymmenen mu-
naa,

Sain kanalta kaks' muna,
Huu, huu hulluuttani.

1256. *Alastaro. Viherraara n. 260.*
—11.

Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.

Kyy, kyy kyy kymmenen mun-
naa,

Vahetin kanan kaus, sain kaks
munnaa.»

1257. *Noormarkku. Ollinen n. 547.*
— 89

Noormarkku. Aeda Maria Ollinen,
10 v. Kuullut Maija Luvisa Ollilalta.

Kyyhkysellä oli ennen ollut kym-
menen muna, mutta kana sai houku-
telluksi sen vahettamaan kanssansa,
vaikk'ei hänellä ollut kuin ainoastaan
kaksi muna ja sen vuoksi sanookin
kansa kyyhkysen valittavan vielä:

Kyyh, kyyh, kymmenem mun-
naa,

Vahetin kanan kans' kahteen
munnaan.

1258. *Kankaanpää. Laiho n. 93.*
—¹⁹/₄ 90.

Santra Hakkuri, 21 v.

Kyyhkysen sana.

»Kyh, kyh, kyhkynen,

kymmenen muna,
Vahetin kahteen kanan munaan,
Kaduin pääni harmaaksi.

Niin sanoi kyyhkynen, kun oli va-
bettanut munalukua kanan kanssa.

Käki kukkuu.

1259. *Säkylä. Iisakki Ääri n. 1.*
Pyhäjoki.

Käki.

Käki kukkuu:
Lyö lato hukkuun.
Ann' Antill' avain,
Ann'(a) flikoill'(e) voita-kakkoo
5 ja pojill'(e) koivu juustoo.

Lasten laulu.

1260. *Noormarkku. Koskilahti n. 34.*
—¹⁴/₁ 04.
Maria Viik.

Lasten laulu:

Paimen Luiru ja
lampurin rotta.
Kyll'kai paimenen
Lampurin¹ krottaa.

Lasten kujeita.

1261. *Kokemäki. Santavirta n. 53.*
—03.
Säpilä. Manda Sillanpää, 50 v.

Lasten kujeita.

Toinen lapsista sanoo toiselle kun
se, jolle sanotaan, on ensin määräyk-
sen mukaan sulkenut silmänsä:

Kalle, Kalle, paa suus alle,
min herra antaa rohtoo.

1260. ¹ Lampuri : Lampurin.

Kun sitten toinen avaa suunsa, syl-
käsee toinen sinne.

Lasten laverruksia.

1262. *Kiikka. Esko n. 5. —03-4*

Lasten laverruksia.

Pääni syhyy päivällistä,
ottani orjan murkinaa,
vattani varitaikinaa,
perseeni pieniä vittoja.

Lasten loru.

1263. *Alastaro. Viheraara n. 2304
ja 2305. —11.*

Manta Heikola, 29 v.

Lasten loru.

- a) Kissa kusi kellariin,
Ämmä pani tynnäriin,
Maisti olikos sualaa.
Toisella kielellä edellä oleva on:
- b) Saakus sii,
Laarin kel,
Tikkos maa,
Liko laasua.

Linnun pesän löytöjä.

1264. *Merikarvia. Roslin M, n. 27.
—88.*

Löysin, löysin linnunpesän,
Mutt' en sano sulle.

Löytöjä.

1265. *Tyrvää. Ahlstedt n. 41. —03.*

Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 70 v.
Kuullut isältään.

Kehotolaulu.

Menin minä kerran kappaleen
matkaa,

Näin ketun juaksevan,

Lauluin orhiin olevan;

Sitä minä kirkasin,

5 Sitä minä parkasin

Koko sen pitkän talvisen yön.

Menin minä taas kappaleen
matkaa,

Jouduin lukkarin porstuaan;

Löysin sieltä kinnun männän,

10 Luulin sen kirkon avaimeks,

Sitä minä kääntelin,

Sitä minä vääntelin,

Koko sen pitkän talvisen yön.

Menin minä taas kappaleen
matkaa,

15 Jouduin Sipin kellariin,

Löysin sieltä piimäpytyn,

Lauluin sen kirkonkelloksi;

Sitä minä koittelin,

Sitä minä soittelin,

20 Koko sen pitkän talvisen yön.

Menin minä taas kappaleen
matkaa,

Jouduin papin kamariin,

Löysin sieltä höyhentyynyn,

Luulin neittyen olevan,

25 Sitä minä hussasin,

Sitä minä pussasin

Koko sen pitkän talvisen yön.

Minä menen mettään kettuja pettään.

[Ks. Tuutulauluja: Huis sika j.n.e.]

1266. *Tyrvää. Kullaa n. 127. —⁹103.*

Tapiola.

Lasten laulu.

Minä meen mettään

Kettuja pettään,
Jäniksiä jättään,
Oravia ottaan.

1267. *Hämeenkyrö. Mattila K. n. 1.*
— 03.

Lasten laulu.

Isä meni metsään
Kettuja pettään,
Jäniksiä jättään,
Karhuja kaataan.

1268. *Vesilahti. Hels. Suom. Normaaliylks.konv.: Lindroos n. 21*.*
— 92.

[Kirkonkylä]. Helmi Lindroos, 13 v.

Minä menen mettään
kettuja pettään,
oravia ottaan,
jäniksiä jättään,
5 susia suistaan
karhuja kaataan.

1269. *Lempäälä. Leander n 74*.* —13.

Maiju Mäkinen, 64 v. Kuullut lapsena. Muistiinp. Hauholla.

Isä meni mettään,
kettuja pettään,
oravia ottaan,
jänistä jättään.

1270. *Pirkkala. Starck n. 25*.* —89.

Mennään mettään
kettua pettä(mä)än
jänistä jättä(mä)än
oravaa otta(ma)an.

1271. *Ylöjärvi. Pohjankantervo T,*
n. 31. —³⁰/7 31.

Kirkonkylä. Kust. Arv. Koivisto.
64 v. M.p. Kunnalliskodissa.

Minä menen mettään
kettuja pettään,
oravia ottaan
ja jäniksiä jättään.

1272. *Eräjärvi. Tyyskä 1595 n. 72*.*
—04.

Aleks. Ahlgrén, 71 v.

Minä menen mettään.

Minä menen mettään
Kettuja pettää
Jäniksiä jättää
Oravia ottaa.

1273. *Eräjärvi. Tyyskä 1977 n. 144*.*
—06.

Mies meni mettään.

Mies meni mettään
Kettuja pettää
Oravia ottaa
Jäniksiä jättää.

1274. *Orihvesi. Jokinen n. 4*.* —03.

Eräs vanha mummu.

Lasten laulu.

Isä meni mettään
Kettua pettään
Jänistä jättään
Oravaa ottaan.

Ruov. ks. n:o 538.

1275. *Keuru. Vegelius n. 13*.* —07.

Varsin tavallinen muoto Keuruulla.

Huis sika mettään,

- Kettuja pettään,
 Jäniksiä jättään,
 Oravia ottaan
 5 Susia sulkeen
 Karhuja kaihteen.
1276. *Virrat. Leander n. 20**. — 13.
 Maria Vilhelmina Spir, 69 v. Muis-
 tiinp. Hauholla.
 Minä menen mettään,
 Jäniksiä jättään,
 oravia ottaan.
1277. *Satakunta. Petelius n. 5.* — 15.
 Juho Malja, 43 v. Kuullut Sata-
 kunnan rajamailta, ei muista keneltä.
Metsä-miehen laulu.
 Minä menin mettään
 Kettuja pettään,
 Oravia ottaan,
 Jäniksiä jättään.
- Minä puhun juttua.
1278. *Kiikka. Esko n. 6.* — 03-04.
 Minä puhun juttua,
 susi vei kuttua,
 veti yli aidasta,
 piti kiinni paidasta;
 5 paita repes, susi häpes,
 ja meni pois.
1279. *Tyrvää. Katajaranta n. 81.*
 — ⁴/₁ 04.
 Tyrvään kylä. Erkki Vahl, 20 v.
 Oottekos kuulleet uusia:
 Mettäsä kasvaa kuusia;
- Kun susi vei kuttua parrasta
 Ja piru haki mettäsä varrasta.
 5 Tien minä vieläkin uudempia:
 Kasvaa sielä vielä suurempia,
 Kasvaa myös sielä kiljuva piru;
 Ajaa takaa, lupaa tappaan.
 Isäntä juoksee pitkin seivästä
 10 Piha kourasa.
 Emäntä juoksee pitkin kiuhua
 Navetta kourasa.
1280. *Tyrvää. Kullaa n. 224.* — ⁹/₁ 04.
 Tapiola. Aleks Viitamäki, 18 v.
 Kuullut Matti Apiaiselta, kotoisin
 Hauholan kylästä.
 Minä puhun juttua,
 Että susi pani kuttua,
 Heitti yli aidasta,
 Piti kiini pallosta[!].
 5 Rapsahutti paidasta.
 Kuttu pääsi karkuun,
 Susi rupes parkuun:
 Juu uu uu uu.
1281. *Tyrvää. Aukee n. 2.* — ⁶/₈ 03.
Lasten loruja.
 Minä puhun juttua,
 Susi¹ vei kuttua paidasta,
 Heitti yli aidasta.
 Kuttu rupes parkuun
 5 Ja susi² vippas karkuun.
1282. *Tyrvää. Kallio Väinö, n. 5.*
 — ¹³/₁ 03.
 Hilja Kallio, 15 v.
 Kuulkaas juttua,
 Susi vei kuttua.

1281. ¹ kk:ssa sakeist. 2, 3 ja 5 pieni alkukirjain. — ² *susi* vippas: s. v.

Heitti yli aidasta,
Piti kiinni paidasta,
5 Paita repes,
Susi häpes,
Kuttu pääsi karkuun,
Susi rupes parkuun.

1283. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi,*
n. 198. —12.

Heinijärvi. Loviisa Hauska, 77 v.
Minä puhun juttua,
susi vei kuttua,
vei sen sankarin korpeen,
heitti sen hännästä orteen.

1284. *Lempäälä. Helsing. Alk. opist.*
konv. Nurkkinen A. S, n. 10.
—84.

Puhu juttua.

Minä puhun juttua,
susi vei kuttua,
heitti yli airasta,
piti kii pairasta,
5 paita repes, susi häpes,
kuttu pääsi karkuun,
susi rupes parkuun, viäläkö nyt!

1285. *Sahalahti. Hahnsson n. 33¹.*
—53.

Juttelin juttua,
Susi vei kuttua,
Heitti yli aidasta,
Piti kiini parrasta,
5 Vei sitten korpeen,
Pani naahaan orteen.

1286. *Satak. Järstä F, n. 36. —91.*

1285. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa.

Kuulkaas ny tätä juttua,
ku susi kannoi kuttua,
pitkin aidan vieruu aika kieruu,
niett häntä lieruu.

Mitäs trenki tekkee.

1287. *Pori. Kiikonen s. 46. —95.*

Katriina Sjövall, 75 v.

Mitäs trenki tek'kee?
Trenki reiraa rekkee.
Kuka lähtee ajelemaan?
Kissa lähtee ajelemaan.
5 Kukas jaksaa'
Kissan reisut maksa?
Yhden ryssän ruplan,
Takaisin tulless' »tuplan».

Muni, muni, muikkaa.

1288. *Alastaro. Vihervaara n. 2316.*
—11.

Hilma Ala-Pouta, 32 v.

Lapset sanoivat pyytäessään jotain
(silmät olivat silloin kiinni):

Muni, muni muikkaa,
Kerjäläiskeikkaa,
Hyväst talost jottain,
Pahast ei mittään.

Joka antaa, niin istuu taivaasa
kultatoolisa, mutta joka ei anna,
istuu huusisa pussi pääsä.

Oletteko nähneet meiän pukkia.

1289. *Pori. Tuomi n. 92. —90.*

Oleks nähny meitin pukkiä

- mettä-niitun airalla?
Sillon pitkät harmaat karvat
ja kikikellot kaulalla.
- 1290.** *Pori. Roosblom n. 70. —04.*
Ruosniemi. K. Riihikoski.
Laulu.
Ootteko nähneet mejjän
pukkia Tuonelan
aidan vieressä?
Sil on pitkät ja valko-
5 set sääret,
ja kilikilikello kaulassa.
- 1291.** *Noormarkku. Mäkelä n. 134.*
—29.
Oletteko pojaat pukkeja näh-
nyt
Tämän kylän pellon aidalla?
Sil' on pitkät sarvet päässä
ja kilikilikellot kaulalla.
- 1292.** *Siikainen. Lindqvist Terttu.*
n. 6. —30.
Otamo. Koivumäen mummulta,
76 v.
Lastenloru.
Huuriskutti, kellokaula,
oletteko nähny meirän kuttia
teirän niityn airalla?
Sill' oli siliät sarvet pääs,
5 kilikilikellot kaulalla.
- 1293.** *Alastaro. Vihervuara n. 2355.*
—11.
Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.
Kuullut Oripäässä.
Lasten loru.
Oletteks nähnee
- Meirän kuttua
Teirän niitun airalla?
Sillä on suuret, pitkät sarvet,
Kili kili kello kaulalla.
- 1294.** *Kauvatsa. Santavirta n. 92.*
—05.
Kaakinmaa. Fanny Kaakki, 15 v.
Ootteko nähnyt mejjän kettuu,
meijän niitun aidasa.
Sill' oli suuret sarvet pääsä
ja kili kili kellot kaulasa.
- 1295.** *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 37.*
—31.
Laulu Kallionkielen kylästä:
Oletteko nähny meidän puk-
kia
Kallionkielen lailalla
Sill' oli suuret sarvet pääs'
ja kili-kili-kellot kaulalla.
- 1295** *a. Ikaalinen. SS. Mytol. san.*
n. 343. —²⁰/₁₁ 27.
Riitilä. Kalle Unsitalo.
Tuutulaulu.
Oletteko nähäneet meilän puk-
kia
kallion-kielen ailalla,
sill' oli pitkät sarvet peessä
ja kili-kili-kelloja kaulalla.
- 1295** *ß. Ikaalinen. SS. Mytol. san.*
n. 343. —²⁰/₁₁ 27.
Juhtimäki. Kalle Unsitalo.
Tuutulaulu.
Oletteko, velikullat, kuttuja
kuullu

heinäniitun aialla,
niillä on suuria sarvia päässä
ja kilikilikelloja kaulalla.

Paimenen palkka.

1296. *Tampere. Kalliala n. 3**. —13.

- Missäs tämän kesän olit?
Titilässä, tätilässä.
Mitä siellä tekemässä?
Metsän karjaa kaitsemassa.
5 Mitäs sait palkkaa?
Viis kuus koiraa.
Mitkä niiden nimet ovat?
Yksi Nikki, näveräkki.
Uudekirkon ongermanni,
10 Käkisalmen käräpallo.

1296 a. *Ruovesi. Luutonen Ahto. n. 53*. —17.

- Riu rau reporukka,
Missäs tämän kevään olit?
Itilässä, tätilässä.
Mitä siällä tekemässä?
5 Jumalan karjaa kaitsemassa.
Mitäs sait palkkaa?
Viis kuus koirraa.
Mitkä niitten nimet oli?
Ensin Nikki, toinen Näkki.
10 Kolomas Näveräkki.
Uuden kirkon uudelmassa.
Keräpallo!

Pieni lehmä.

[Vert. Ketjurunoihin.]

1297. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1298. ¹ pikkurukuruikkuse lla¹ : pikkurukuruikkusessa. — ² |S|a : Ja. — ³ pikku rukuruikkusessa : pikkurukuruikkunen.

1297. *Lempäälä. Helsing. Alk. opiston kovv. Nurkkinen A. S. n. 9*. —84.

Hyyvin pääni lehmä.

Yhrellä ämmällä oli niin pikkurukururukuruikkunen lehmä ja se pikkurukurukururukuruikkunen lehmä lypsi niin pikkurukururukuruikkusen maitoo ja sillä oli myöskin niin pikkurukururukuruikkunen kissa, joka söi kaikki sen pikkurukururukuruikkusen lehmän pikkurukururukuruikkusen mairon ja se ämmä sano, että hauhi!

(Hyvin kovalla äänellä, että kuul-
telijä säikähtyy).

1298. *Lempäälä. Viherraara n. 772*. —13.

Pöytyä. Amanda Berglund, 50 v.
Pikkurukuruikkunen satu.

Oli kerran eräs pikkurukuruikkunen muija. Ja sillä pikkurukuruikkusella muijalla oli niin pikkurukuruikkunen pirtti. Ja siellä pikkurukuruikkusessa¹ pirtissä oli niin pikkurukuruikkunen kissa. Ja² sillä pikkuruku ruikkusella kissalla oli niin pikkurukuruikkunen maitokuppi. Ja siinä pikkurukuruikkusessa maitokupissa oli niin pikkurukuruikkunen maitotilkka. Ja sillä pikkurukuruikkusella muijalla oli niin pikkurukuruikkunen³ navetta. Ja siellä pikkurukuruikkusessa navetassa oli niin pikkurukuruikkunen lehmä. Ja sillä pikkurukuruikkusella lehmällä oli niin pikkurukuruikkunen juomakiulu. Ja siellä pikkurukuruikkusessa navetassa oli niin pikkurukuruikkunen palli. Ja siinä pikkurukuruikkusella pallilla

istu pikkurukuruikkunen muija. Ja
lypsi sitä pikkurukuruikkusta lehmää
semmoseen pikkurukuruikkuseen ki-
luun. Ja se pikkurukuruikkunen muija
meni sisälle siihen pikkurukuruiku-
seen tupaansa. Ja laski sen pikkuruku-
ruikkusen kiulun siihen pikkuruku-
ruikkuselle muurille. Ja pikkuruku-
ruikkunen kissa joi sen pikkurukuruik-
kusen maitotilkan. Ja se pikkuruku-
ruikkunen muija sano sitä pikkuruku-
ruikkusta kissaa: »hui mene pois kissat!»

Pikkunen tyttö.

1299. *Siikainen. Oksanen Katri. n. 8.*
—30.

Hieroja-Kristiinalta.

Pika pikkunen,
paita paskanen,
missäs viivuit ni^h kauvan?
sitä tekemäs, paita pesemäs,
5 siglä mä viivuin ni^h kauvan.

1300. *Oripää. Tallgren n. 50. —14.*
Fiina Virtanen. M. p. Maariassa.

Pikkunen tyttö,
likainen paita,
missä olet pitänyt maita?
Pesin pyykkii,
5 liikutin maltai,
keritsin lampai,
panin juustoni juoksemaan;
karasin kylään kysymään:
missä se piti syötämään?
10 Myllyn portaan alla.

1301. *Loimaa. Tallgren n. 16. —14.*
Maria Tuominen, 57 v. M. p. Maa-
riassa.

1301. ¹ kauan : kaucan. — ² [asti] · astiat, yl. [asti]oi[ta].

1303. ¹ ol[i] : o.

Pikkanen piika,
likainen paita,
missä viivyt kauvan¹ maita?
Pesin astiat².

5 liikutin maltai.

Hiljan lämpes sauna.
Panin juuston juoksemaan.
menin kylästä kysymään:
missä se piti syötämään.

Punaset sakat ja nahkarukat.

1302. *Pori? Nordlund n. 78. —90.*

Punaset sukut ja nahkarukat,
joka niihin nyppäs, niin ne hyppäs
joka niihin kajos, niin ne hajos.

1303. *Luvia. Kiihkonen n. 6. —95.*

Luvian luodot. Aina Josefina Wes-
terlund-Maanpää, 17 v.

Ennen ol' yks' ämm' ja sill
ämmäll' ol' flikka.
Sill flikall' ol' punaset sukut,
Sill' ämmäll' ol¹ vanhat nahk'
rukat.
Kun niihin rupes, — niin ne
repes'.
Kun niihin kajos, niin ne hajos'.
Kun niit' nyppäs, — niin ne hyp-
päs'.

1304. *Merikarvia. Roslin M, n. 19.*
—88.

Lorja, runopätkiä tahi säkeitä j.n.e
Ennen oli yks' ämmä
Ja sillä ämmällä oli poika
Ja sillä pojalla oli punaset sukut
Ja mustat nahka rukut

5 Ja ko niihin kajos',
 Niin ne hajos',
 Ja ko niihin rupeş',
 Ni' ne repes',
 Ja ko niitä nyppäs',
 10 Ni' ne hyppäs'. —
 Pis, pis, ko mä päästä rupeen:
 Ennen oli yks' ämmä
 Ja sillä ämmällä oli poika
 Ja sillä pojalla oli punaset sukat
 j.n.e.

1305. *Merikarvia. Roslin M, n. 20.*
 —88.

Ennen oli äijä ja ämmä ja niillä
 oli poika,
 Puhunko mä sen päähän asti? —
 Puhu vaan! —
 Ennen oli äijä ja ämmä ja niillä
 oli poika — —
 puhunko . . . j.n.e.

1306. *Huittinen. Hirsikoski, Anna*
n. 6. ²³/₃ 24.

Meill' oli kerran akka, akalla
 oli poika.
 Poijaalla oli punaset rasat, kun
 niitä
 nyppäs, niin ne hyppäs,
 Kun niitä nipas, niin ne kippas.

1307. *Huittinen. Hirsikoski, Anna*
n. 7. — ²³/₃ 24.

Oli kerran ämmä, ämmällä oli
 punaset
 sukat, poijaalla vanhat nahka-
 rukat,
 Kun niitä nyppäs, niin ne hyppäs,
 Kun niitä nippas, niin ne kippas.

1308. *Punkalaidun. Kotikoski J. W.,*
Etnogr. n. 70, s. 25. —09.

4.

Loppumatoin satu:

Yhdell'akall' oli kaks' poikaa,
 toisell' oli
 punaset sukat, toisella vanhat
 kenkä rukat, —
 kun niitä uypäs, niin ne hyp-
 päs. —
 kun niihin kajos, niin ne hajos, —
 kun niihin rupeş, niin ne repes. —
 Kun yhdell'akall' oli kaks' poi-
 kaa j.n.e.

1309. *Tyrvää. Kullaa n. 247. —¹¹/₁04.*

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v. Kuul-
 lut Kaija Korpelalta, kotoisin Mai-
 tuksen kylästä.

Ämmällä oli poika,
 Poijaalla oli sukat
 Ja vanhat nahka rukat,
 Joita hän pesi ja paikkas.
 5 Pani uunin suulle kuivuun.
 Pis, pis, minä päästä rupeen:
 Ämmällä oli poika,
 Poijaalla oli sukat
 Ja vanhat nahka rukat;
 10 Poika kasto ne veteen,
 Löi sitten ne kiveen,
 Pani taas uunin suulle kuivuun.
 Pis, pis, minä päästä rupeen: j.n.e.

1310. *Lavia. Laine T, n. 5.*

Lavia. Hilda Roikka, 21 v. Kuul-
 lut Ulvilan Tonkarilla.

Ämmällä oli poika, pojalla oli puna-
 set sukat ja vanhat nahkarukat. Niitä

han kusi, pesi³, kurikoitti, kuivas⁴ ja kaulas⁵ ja piti niitä porstuan naulas⁶. Kun niihin rupes⁷, niin ne repes⁸, kun nappäs⁹, niin ne kläppäs¹⁰. Kun nyp-päs¹¹, niin ne hyppäs¹², kun kajos¹³, niin ne hajos¹⁴ ja haisi. Ooks sitä ennen kuuluu?» »En, (Oon)» »Ei se ollut en (oon), vaan se oli: »Ämmällä oli poika j.n.e. . . .»

1311. *Parkano. Harvia n. 258. — 07.*

Kihniä. Iivari Mäntykoski, 47 v.

Ennen oli akka
ja akalla poika,
ja pojalla oli punanen piippa
lakki,
ja harmaa haaratakki,
jota hän aina pesi ja klappas,
ja joka kivehen nappas.
Sanonkoma vielä:
Ei se niin ollu.

Ja sitte sama aina uudestaan.

Tallin lallin laulettiin.

1312. *Alastaro. Vihervaara n. 2423.*

— 11.

Sikilä. Eräs 40-v. vaimo.

Kehtolaulu.

Tollin lollin laulettiin,
Tallin ovi avattiin,
Poika heiniin paiskattiin
Ja plikat ulos ajettiin.

1313. *Huittinen. Vakkila n. 14. — 88.*

Naisten laulu.

Tallinlallin laulettiin,

Pojat talliin käskettiin,
Tuhka puund¹oo¹ keitettiin,
Vauha tamma lypsettiin,
5 Poikain puudon kasteeksi.
Misä poikain kunnia makaa?
Sikaläätissä sikkain keskellä.
Mitäs poikain myötä pannaan?
Vehkalimppu ja varsan kinttu
10 Salin lallin laulettiin,
Plikat saliin käskettiin.
Nisu puudoo keitettiin,
Ja voita silmään heitettiin,
Nuari lehmä lypsettiin.
10 Plikkain puudan kasteeksi.
Misäs plikkain kunnia makaa?
Se on salissa pöydän päässä.
Mitäs plikkain myötä pannaan?
Nisulimppu ja sian kinttu,
20 Tuhannen rahaa ja rauta rattaat.

1314. *Punkalaidun. Hahnsson n. 41.*

— 53.

Sarkkilan kylä.

Poikia meillä satiin¹,
Talliin kohta juostiin².
Hevosen loimet rikottiin,
Poikain vakuvaatteiksi³.
5 Ruokaa heitille keitettiin,
Tervaa sekaan heitettiin⁴,
Puufatiin ajettiin⁵,
Puulusikoilla syötiin⁶.
Flikkoja meillä saatiin⁷,
10 Luhtiin⁸ kohta juostiin²,
Arkun kannet avattiin⁹
Silkkipakat särjettiin¹⁰.

1310. ¹ pesi *kurikoitti* kuivas : p.k.k.

1314. ¹ saati|h'in : s. — ² juosti|h'in : j. — ³ vaatte h'iksi : -v. — ⁴ heitetti|h'in : h. — ⁵ aja|tti|h'in : ajettiin. — ⁶ syöti|h'in : s. — ⁷ saati|h'in : s. — ⁸ luht|tiin : l. — ⁹ avatti|h'in : a. — ¹⁰ särjetti|h'in : s.

Flikkain vakuvaatteiksi¹².
 Ruokaa heitille keitettiin,
 15 Sokeria sekaan heitettiin,
 Tinafatiin¹³ ajettiin¹⁴,
 Hopeelusikoilla syötiin.

1315. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 84.*
 —²⁷/₃ 12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v. Kuullut isävainaaltaan.

(Kiusotusruno.)

Allin lallin laulettiin,
 tallin ovet avattiin¹,
 poikia sinne huudettiin,
 kryynipuro keitettiin²,
 5 vanha tamma lypsettiin³
 plikoille (pojille) puuron⁴ kaseksi.

1316. *Tyrvää. Ahtee n. 7.*¹ —¹²/₁ 04.

Tallillallin² laulettiin,

Tallin ovi avattiin,

Poikia ulos potkittiin,

Tyttöjä sisään kutsut[tiin],

5 Olkipuuroo³ keitettiin,

Sontaa suolaksi heitettiin.

Tallinlallin lau[le]ttiin,

Salin ovet avattiin;

Tyttöjä ulos potkittiin,

10 Poikia sisään kutsuttiin,

Nisupuuroo[!] keitettiin,

Sokeria suolaks' heitettiin.

1317. *Tyrvää. Ahlstedt n. 31.* —03.

Peukalomäki. Anna Nyman, 75 v.

¹² vak[a]v[aa]ttei[h]iksi : vakuvaatteiksi. — ¹³ Tinafa a[ti]in : T. — ¹⁴ ajetti[h]in : a.
 1315. ¹ |u|vattiin : avattiin. — ² keitteti : keitettiin. — ³ lypsetti : lypsettiin.
 — ⁴ puur[ron] : p.

1316. ¹ Tytöt laulaa päinvastoin. M.p. huom. — ² adp. : [Talli]n[lallin]. —
³ toisin: tuhkapuuroo. M.p. huom.

1317. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

1318. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Kehotaulu.

Tallin lallil laulettiin,
 Tallin ovet avattiin,
 Poikia sinne kutsuttiin;
 Santapuuroo keitettiin,
 5 Multaa sualaks heitettiin,
 Vanhat sonnit lypsettiin
 Poikain puuron kaseksi.
 Tallil lallil laulettiin,
 Salin ovet avattiin,
 10 Plikkoja sinne kutsuttiin,
 Riiskryyni puuroo keitettiin,
 Sokeria sualaks heitettiin,
 Nuaret lehmät lypsettiin
 Plikkain puuron¹ kaseksi.

Tukulmista tuhkapyyssy.

1318. *Tyrvää. Kallio Väinö, n. 8.*

—²⁰/₁₂ 02.

Hanna Kallio, 22 v. Kuullut Kurusta vaimo Lindqvistiltä. Mp. Tampereella.

Huomenna tulee paljo vieraita
 Ruotsista rukumeettari,
 Tukuhulmista tuhka pyssy,
 kuuron noll, langon Lassi¹,
 5 matriikka ja rillan Matti¹,
 sikomunni ja munnun Matti¹,
 Anterios¹ koukka kolmikesä
 ja kopra Matti¹,
 Agaatta¹ piettasallita
 ja titula tuulin pohjan äiti.

Tule huomena meille.**1319.** *Tyrrää, Kullaa n. 104.* —¹⁷/₇03.

Tapiola. Anna Kullaa, 28 v.

Tu tu tuimaan,

Tu meille huomana naimaan!

Saat sylttyä syöräkses,

Rapakaljaa juorakses.

Vaari tekee taulaa.**1320.** *Pori. Grönholm n. 132.* —89.

Marjaana Grönholm, 72 v. Kuullut Ulvilassa.

Äijä tekee taulaa.

Äijä tekee taulaa,

ännmä vieress' nauraa:

voi mun kulta äijätän',

kun tekee hyvää taulaa.

5 Äijä tekee lusikoit,

ännmä lukee tusinoit';

voi mun kulta äijätän',

kun tekee hyviä lusikoit'.

Äijä tekee kinnuu,

10 ännmä vieress' hirtuu:

voi mun kulta äijätän',

kun tekee hyvää kinnuu.

1321. *Loimaa. Ikola n. 29.* —10.

Taata tekkee taulaa,

mamma viäres¹ laulaa.

Taata tekkee kinnuu,

mamma viäres¹ hirtuu.

5 Taata tekkee tankoo,

mamma viäres hankoo.

Taata tekkee lusikat,

mamma lukkee tusinat.

Taata tekkee kiulun,

10 mamma viäres¹ viulun²

Taata tekkee tankaa,

mamma viäres kankaa³

Taata tekkee paulaa,

Mamma viäres¹ kaulaa.

15 Taata tekkee ryyppiä,

mamma viäres¹ hyppiä.**1322.** *Alastaro. Viherraara n. 2468.*

—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Vaari tekkee taulaa,

Muari viäresä laulaa:

Oo, mun kulta taatase,

Kun teet niin hyvää taulaa!

1323. *Alastaro. Viherraara n. 2320.*

—11.

Virtsanoja. Fredrika Friman, 60 v.
Kuullut Loimaalla.

Taata tekkee taulaa,

Mamma viäresä laulaa,

Taata tekkee lusikoita,

Mamma lukkee tusinoita.

Varpusen oluen teko.**1324.** *Luvia. Hollmen n. 3.* —93.

Menin minä, menin minä,

Rästäälle maata.

Näin siellä unta,

Ett' varpunen prykäsi olutta,

5 Ja munankuor' oli kuurnana,

Ja tuohes'a poltti valkeaa.

1325. *Pori. Kiihkonen siv. 47.* —95.

Katriina Sjövall, 75 v.

Yhtenä yönä mä unta näin,

1321. ¹ viä res : viäres, —² r. (rukilla). —³ r. (kankasta).

Ett' varpunen prykäsi oltta.
 Mun[!] kuori häll' kuurnana ol'
 Ja tuohta hän pruukasi polttaa.
 5 Sitte kun hän oluens' valmiiks'
 sai,
 Niin hän ittens' juovuksiin joi
 Ja meni katonrästääll maata.
 Ja kissa se tuli sen töminän kanssa'
 Ja herätti varpusen unestans'.
 10 Ja varpunen — hyppäs tuuleen!

1326. *Kokemäki. Kujanpää n. 34.*
 —¹⁶/₁/ 21.

Lovisa Välimaa, 68 v.

Tissa se tasteli rästäältä, kusa
 varpunen lepäsi.

1327. *Tyrvää. Katajaranta n. 2.*
 —¹⁵/₅/ 03.

Tyrvään kylä. Katariina Palmgren,
 55 v.

Kehtolaulu.

Varpunen prykäsi oltta,
 Tuohia pruukas hän polttaa,
 Kanannunan kuorista hällä kuur-
 na.
 Joi siitä itsensä juovuksiin,
 5 Meni sitte rästäälle istumaan,
 Putos sieltä maahan kuolluksiin
 Senkaltasella jyryllä ja pauhi-
 nalla.

1328. *Tyrvää. Kullaa n. 44.* —⁶/₁/ 03.

Mielaaniemi. Kalle Koivuniemi,
 26 v.

Tähän tapaan kuulee useasti sanot-
 tavan:

Minä näin unta unisani:

Oli kultainen sormus sormesani,
 Vaskinen kynttilä kädessäni.
 Kahu kun mä heräsin:
 5 Sammakko oli kädessäni,
 Sormi housun reijässäni.
 Näin loppu hauska uneni
 Ja kauhu siaan siirtyvi.

1329. *Tyrvää. Kullaa n. 219.* —¹³/₁/ 04.

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v.
 Kuullut Kaija Korpelalta, kotosin
 Maituksen kylästä.

Kun minä makasin ja unta
 näin,

Että varpunen prykäsi oltta;
 Tuohia pruukas hän polttaa.
 Kun hän sai olvensa valmiiksi,
 5 Joi hän ittensä juovuksiin,
 Meni hän sitten rästäälle maate.
 Kissa häntä sielä hätyytti.
 Varvunen sano sitten:
 Ti¹, ti, tiit, ti, ti, tiit.

1330. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 66.*

—¹⁴/₃/ 12.

Kalliala. Ville Lindfors, 65 v. Kuul-
 lut äidiltään Kaisa Kellarilta.

Koska minä makasin ja unta
 näin,
 ku varpunen prykäsi olutta.
 Munan¹ kuarista hänellä kuurna
 oli,
 ja tuahii hän pruukasi polttaa.
 5 Ja kun hän olvensa valmiiksi sai,
 ni hän ittensä² juavuksiin joi.
 Meni hän rästäälle maata.
 Kissa kiipes nurkk¹ta ylös,

1329. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1330. ¹ Mu[!]an : Munan. —² it[s]ensä : ittensä.

ja varpunen puikahti tuuleen
10 ja sanoi, kas niin minäkin luulen.

Yks' hullu mies maan pääll'.

1331. *Rauma. Kotiscudun toim.:
Ilmo Kallio n. 3. —16.*

Eräs Raumalainen loru.

Yks hull miäs maa pääl
rakens talos jää pääl.

Men sitt kyläst kysymä:

»Pitäk se siin pysymä?»

5 Miäs istus kuistil,
talo läk luistil.

1332. *Rauma. Roosblom n. 117. —04.*

Hul miäs maan pääl
Rakens tupas jää pääl.

Men kylää kysymä

Pitäk se siäl pysymä.

5 Äm istus kuistill ja
Tupa läks luistil.

1333. *Eurajoki. Hänninen n. 18.
—12.*

Yks hull' miäs maan pääll'
rakens' tupaus' jäään pääll';

men kyläst kysymä¹,

pitääks' sen siin pysymä.

5 Ämm' istus kuistill',
talo läks' luistill!

Yks' kaks' — — —.

1334. *Siikainen. Oksanen Katri,
n. 31. — 30.*

Ison-Salon vanhalta emännältä.

Lastenloru.

Yks, kaks, kolme, neljää,

1333. ¹ kysymä[ä]: k.

anna ilosen olla,
hiiri hyppää myssy pääs,
soutainen miekkavyöllä,
5 kissa lyöpi trumpun päälle.
Eikä anna sinullekaa rauhaa.

Yks' meni marjaan.

1335. *Siikainen. Lindqvist Terttu,
n. 7. — 30.*

Otamo.

Loru, jonka Lintusin Maijavainaa
oli laulanut Luoman nuorelle emän-
nälle.

Yks meni marjaan,
kaks meni karjaan,
kaks meni maltaita jauhamaan
seittämän sannalle,
5 kahreksen rannalle
kakstoista korkealle vuorelle.

Nämä olivat kaikki erään perheen
lapsia ja kuinka monta niitä sitten
olikaan yhteensä, kysyttiin lopuksi.

KETJURUNOJA.

Hiiri ja voi.

1336. *Rauma. Raurola n. 10. —91.*

Johan Chandelin, 29 v.

Lasten laulu.

Misä nyt on isä?
Isä on pellolla.
Mitäs isä pellolla?
Isä kylvää nisuja.
5 Misä nyt on nisut?

Linnut noukei nisut.
 Misä nyt on linnut?
 Haukka tapoi linnut.
 Misä nyt on haukka?
 10 Kirves tapoi haukan.
 Misä nyt on kirves?
 Kaskee kaataa kirves.
 Misä nyt on kaski?
 Tuli poltti kasken.
 15 Misä nyt on tuli?
 Vesi sammutti tulen.
 Misä nyt on vesi?
 Härkä ryyppäs veden.
 Misä nyt on härkä?
 20 Karhu tapoi härrään.
 Misä nyt on karhu?
 Isä tapoi karhun.
 Misä nyt on isä?
 Isä on pellolla.
 25 Mitä isä pellolla?
 Isä kylvää nisuja.
 j.n.e. aina loppumattomiin.

1337. *Honkilahti. Vähervaara n. 4843*

—19.

Ida Vind, 30 v.

»Mikä toin päästä voin vei?» —

»Hiiri.»

»Misä se hiiri on?» — »Aitan all.»

»Misä se aitta on?» — »Valu poltti.»

»Misä se valu on?» — »Vesi sammutti.»

5 »Misä se vesi on?» — »Härkä ryyppäs.»

»Misä se härkä on?» — »Vähän miähen puukko tapoi.»

»Misä se vähä miäs on?» — »Nisui kylvämäs.»

»Misä ne nisu¹ ova?» — »Linnut söivä.»

»Misä ne liinu ova?» — »Tuult viiltämäs, maat² polkemas.

10 Joka tämäuki sanan³ peräst yhrenkin sanan puhuu Pittä nykittämän, näkittämän kuus kuppii korvast verta.»

(Jos joku puhui revittiin korvast.)

1338. *Eura. Järvinen n. 4. —52.*

Mikä voin lävest' vei-

Mikä voin lävest' vei?

Hiiri.

Misä se hiiri?

Kissa söi.

5 Misä se kissa?

Aitan all'.

Misä se aitta?

Tuli seu poltti.

Misä se tuli?

10 Vesi sen sammutti.

Misä se vesi?

Härkä ryyppäs'.

Misä se härkä?

Niitull' viiltämäs'.

15 Misä se niittu?

Vikatte villikas',

Kovasin kolkkas'.

Misä se kovasin?

Äijän vyön all'.

20 Misä se äijä?

Men' elävält' taevaaseen.

Joka tämän erän peräst',

1306. ¹ |s|isu : nisu. — ² kk:ssa iso alkukirjain. — ³ sana : sanan.

Puhuu¹ puhottaa,
Naoraa nopottaa,
25 Pitää elävält' nyljettämään,
Pää-luhhuun saakka.

1339. *Luvia. Salo n. 313.* —14.
M.p. Hattulassa.

Aitan alla.
Mis se ait on?
Valu poltt'.
Mis se valu on?
5 Vesi sammutt.
Mis se vesi on?
Härkäs ryyppäs.
Mis se härkä on?
Vähän miehen puukko tappoi.
10 Mis se vähä mies on?
Nisui kylvämäs,
Nisut kasvoi tavattomast.

1340. *Alastaro. Vihervaara n. 2454.*
—11.

Sikilä. 14-vuotias tyttö.
Mikä toi? — Nykä.
Mikä toi? — Nippu.
Mikä nipun päästä voin vei? —
Hiiri.
Misä hiiri? — Aitan alla.
5 Misä aitta? — Valkia poltti.
Misä valkia? — Vesi sammutti.
Misä vesi? — Härkä ryyppäs.
Misä härkä? — Niityllä syämäsä.
Misä niitty? — Vikahre vilkkas.
10 Misä vikahre? — Kovasin kulutti.
Misä kovasin? — Äijän vyän alla.
Misä äijä? — Kannon pääsä.
Misä kanto? — Kukkon nokasa.

Misä kukko? — Tuulta viiltä-
mäsä,
15 Maata polkemasa —
Ja joka tämän sanan perästä yh-
renkin sanan puhuu
Pitää kuus kuppia
Korvista verta kiskottaman.

1340 a. *Alastaro. Hämeenlinnan alak.
sem. Mäkiö Eeva, n. 363 a.*
—24 —25.

Sofia Suvitie, 72-v.
Tai, tai, taipalan ämmä
Katkasi viisaalta vasikan hännän,
Teki siitä kirmun männän,
Kirmusi sillä voita.
5 Missä se voi?
Susi sen söi.
Missä se susi?
Kirves sen tappoi.
Missä se kirves?
10 Kannon päässä.
Missä se kanto?
Mätäni pois!

1341. *Huittinen. Vakkila n. 8.* —88.
Mikä sen voi vei? Kissa voin
vei.

Missä kissa? Aitan alla.
Missä aitta? Tuli poltti.
Missä tuli? Vesi sammutti.
5 Missä vesi? Härkäs ryyppäs.
Missä härkä? Kirves tappoi.
Missä kirves? Kovasin kulutti.
Missä kovasin? Äijän vyön alla.
Missä äijä?
10 Tuulta viiltämässä, maata poltta-
massa,

1338. ¹ Puhuu [kuu] puhottaa: P.p.

Yhdeksän meren takana,
 Joka tämän sanan päälle,
 Puhuu taikka pukahtaa,
 Nauraa taikka nakahtaa,
 15 Se pitää nykitettämän, nakitetta-
 man.
 Niskapiiri¹ lumista haa¹ lumiin
 asti.

1342. *Punkalaidun. Moisio n. 12.*
 —10.

Haviokoski. Suutari Hakenberg,
 n. 70 v.
 Mikä toi on? Naka.¹
 Mikä toi on? — Nykä.¹
 Mikä toi on? — Piippa.¹
 Mikä sen piipan päästä voin vei?
 5 Hiiri. Missä se hiiri?
 Aitan alla. Missä se aitta?
 Valkee poltti. Missä se valkee?
 Vesi sammutti. Missä se vesi?
 Härkä ryyppäs. Missä se härkä?
 10 Niitulla juoksemassa. Missä se
 niittu?
 Vikahde vilkkas. Missä se vi-
 kahde?
 Kovasin kolkkas. Missä se kova-
 sin?
 Pikku miehen vyön alla. Missä se
 pikku mies?
 Tuulta viiltämässä, maata polke-
 massa.
 15 Joka tämän sanan perästä puhuu
 pukahtaa,
 nauraa nakahtaa, pitää kortteli
 korvasta
 verta otettaman.

1343. *Kokemäki. Lempainen n. 8.*
 — ¹⁵/₁ 04.

Kuullut Ulvilassa.
 Kukas mun sormeni päästä
 voin söi?
 Kissa.
 Missä se kissa on?
 Aittan alla.
 5 Missä se aitta on?
 Tuli sen poltti.
 Missäs se tuli on?
 Vesi sen sammutti.
 Missäs¹ se vesi on?
 Härkä sen joi
 10 Missä se härkä on?
 Miehet sen tappoi.
 Missä ne miehet on?
 Kauraa niittämässä.
 15 Missä ne kaurat ovat?
 Linnut ne söi.
 Missä ne linnut ovat?
 Nelenteli ympäri muitten maitten,
 ja joka tämän sanan perästä pu-
 huu pukahtaa, nauraa nakahtaa,
 se pitää verilhalle nypittämän.

1344. *Kiikka. Oksa n. 25.* —05.
 Elma Rosenqvist. 7 v.
Lasten leikkilaulu.
 Toi, toi, Toikolan ämmä
 katkasi Viitalan vasikan hännän,
 teki siitä kirkunmäunan;
 kirkusi kahreksan leiviskää voita.
 5 Missä se voi?
 Kettu sen söi.
 Missä se kettu?

1311. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1312. ¹ Mis¹ä : Missäs.

Aittasen alla.

Missä se aitta?

10 Tuli sen poltti.

Missä se tuli?

Vesi sen sammutti.

Missä se vesi?

Härkä sen ryyppäs.

15 Missä se härkä?

Kirves sen tappoi.

Missä se kirves?

Kannon juurella.

Missä se kanto?

20 Madot sen söi.

Missä ne marot?

He kulkivat yhreksän meren,
kahreksan maan. He huusivat:
kurl lui, oth kii jos saat!

Toinen lukee kysymykset, ja toinen vastaukset. Kun luku on loppuun luettu, niin vastaaja lähtee viimeisiä sanoja lukiessaan juoksemaan ja toinen koittaa häntä kiini.

1345. *Lavia. Kamppi n. 33. —¹⁵/₆04.*

Laulu, jota lapset usein laulavat.

Nykä näkä, nykä¹ näkä!

Mikä sen nykänpästä voin vei?

Hiiri katti aitan alle!

Mikä sen aitan? Valkee poltti!

1 Mikä sen valkeen? Vesi sammutti

Mikä sen veden? Härkä ryyppäs!

Mikä sen härjän? Piikki pisti!

Mikä sen piikin? Seppä tako!

Mikä sen sepän? Jumalan tauti

tappo,

10 ja heitettiin ikkunasta alas, että

kontit kolisi.

1345. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

1347. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. —² |toukat|: *kotkat*. Korjaus on erilaista mustetta ja toista käsialaa.

1346. *Honkajoki. Hirsikoski Anna, n. 53 —²³/₃ 24.*

Tai, tai taipalen ämmä

Katkasin Katilan vasikan hännän

Tein siitä kirmunmännän,

Kirmusin sillä paljon voita.

5 Mihnäs se voi on? aidan alla,

Mihnäs se aita on? valkia sen

poltti.

Mihnäs se valkia on? vesi sen

sammutti.

Mihnäs se vesi on? härkä sen joi.

Mihnäs se härkä on? kirves sen

tappo.

10 Mihnäs se kirves on? kaukana

metsäs,

kannon nenäs.

Kotkat lensivät kaldeksan kau-

pingin yli ja huusivat: Kulluik,

kulluik, tuu perähän, jos saavu-

tat!

1347. *Karvia. Paldani n. 95. —52.*

Vo'i minun voitani.

Voi minun voitani,

Kettu sen söi?

Missä kettu on? Aitan alla.

Missä aitta? Valkia poltti,

5 Missä valkia? Vesi¹ sen sammutti.

Missä vesi on? Härkä¹ sen joi.

Missä härkä on? Kirves¹ sen

tappo.

Missä kirves? Kannon¹ juures.

Missä kanto? Toukat¹ söi.

10 Missä toukat on? Kotkat¹ ne

noukki.

Missä kotkat² on?

Lensivät yhreksän meren ylitte,
Kymmenen punasen kaupungin
läpitte'.

1348. *Karvia. Kaukamaa L, n. 13.*
—^{20/6} 30.

Ämmänkylä. Serafiina Otava, 61 v.

Ketjuruno.

Tai, tai, Taipalusämmä,
Katkasi valkosen vasikau hännän.
Teki siitä kirnun männän,
Kirnus sillä paljon voita.

5 Misä se voi on? —

Aitan alla.

Misä se aitta on?

Valkia sen poltti.

Misäse valkia on?

10 Vesi sen sammutti.

Misä se vesi on?

Härkä sen ryyppäs'.

Misä se härkä on?

Kirves sen tappo.

15 Misä se kirves on?

Kannon nenäs!

Misä se kanto on?

Mätäni maroiksi.

Misä ne marot on?

20 Kotka ne söi.

Misä se kotka on?

Lenti kahreksan kaupungin

ja meren taa ja sanoi:

Luikkis piki tuikkis!

1349. *Vesilahti. Hels. Suom. Normaali-
litys. konv.: Lindroos n. 4*. —92.*

Järvenranta. Eeva Kalpela, 12 v.

Mikä tää on?

Mikä tää on?

— Nykä.

Mikä tää on?

— Näkä.

5 Mikä tää on?

— Hiippa.

Mikä sen hiipan päästä voin vei?

— Sen vei hiiri.

Minkä hän sen vei?

10 — Aitan ale.

Missä aitta?

— Tuli poltti.

Missä tuli?

— Vesi sammutti.

15 Missä vesi?

— Härkä ryyppäs.

Missä härkä?

— Niitulla juaksee.

Missä niittu?

20 — Vikahte niitti.

Missä vikahte?

— Kovasin kulutti.

Missä kovasin?

— Äijän vyän alla.

25 Missä äijä?

— Pajan akkunasta kattelee.

1350. *Tottijärvi. Lindroos n. 25*. —88.*

Huhtaa. Ida Runkka, 15 v., kuul-
lut sisareltansa Elsafta samassa ky-
lässä.

Mikä toss' on?

Nika.

Mikä toss' on?

Naka.

5 Mikä toss' on?

Nika.

Mikä toss' on?

Naka, j.n.e.

Mikä toss on?

10 Piippa.

Mikä sen piipan päästä voin vei?
 Hiiri vei pappilan aitan alle.
 Missä se aitta?
 Tuli poltti.
 15 Missä se tuli?
 Vesi sammutti.
 Missä se vesi?
 Härkä ryyppäs.
 Missä se härkä?
 20 Puukko tappo.
 Missä se puukko?
 Seppä tako.
 Missä se seppä?
 Hyppäs ikkunasta pihalle
 25 ja meni aika kyytiä mäkeen.

1351. *Lempäälä. Vihervaara n. 4309.*
 —13.

Näytetään sormia ja kysytään:
 Mikä tää on? Nykä.
 Mikä tää on? Näkä.
 Mikä tää on? Piippa.
 5 Mikä sen piipan päästä voin vei?
 Hiiri.
 Minkä hän sen vei? Leppäsen
 aitan alle.
 Mikä sen aitan oli? Tuli poltti.
 Mikä sen tulen oli? Vesi sammutti
 Mikä sen veden oli? Härkä ryyppäs.
 10 Mikä sen härän oli? Puukko
 tappo.
 Mikä sen puukon oli? Seppä tako.
 Mikä sen sepän oli? Seppä hyp-
 päs akkunast ulos,
 että kontit krojahti.

1352. *Lempäälä. Kingelin n. 3*. —97.*
 Mikä toi?

— Nykä.
 Mikä toi?
 — Näkä.
 5 Mikä toi?
 — Piippu.
 Mikä sen piipun päästä voin vei?
 — Hiiri.
 Missä se hiiri?
 10 — Leppäsen aitan alla.
 Missä se aitta?
 — Valkee sen poltti.
 Missä se valkee?
 — Vesi sen sammutti.
 15 Missä se vesi?
 — Härkä sen ryyppäs.
 Missä se härkä?
 — Niityllä se juoksi.
 Missä se niitty?
 20 — Vikate sen vilkkas
 Missä se vikate?
 — Kovasin sen kolkkas.
 Missä se kovasin?
 — Äijän vyön alla.
 25 Missä se äijä?
 — Kannonpääss' istu.
 Missä se kanto?
 — Karhu sen raappi
 Missä se karhu?
 20 — Tuulta viiltämässä
 maata polkemassa.
 Joka ensin puhuu pukahtaa,
 uuraa nakahitaa,
 se nypitään selkärutorosta kanta-
 päihin asti.

1353. *Lempäälä. Perho n. 13* a. —07.*
 Äiti hoi,
 Missä voi!
 Kissa söi.

- Missä kissa?
 5 Aitan alla.
 Missä aitta?
 Tuli poltti.
 Missä tuli?
 Vesi sammutti.
 10 Missä vesi?
 Härkä joi.
 Missä härkä?
 Kirves tappoi.
 Missä kirves?
 15 Kannon nenässä.
 Missä kanto?
 Metsän perässä.

1354. *Lempäälä. Lindqvist n. 118*.*
 —87.

Ahtiala. Suutarin tytär Lovisa,
 71 v. vanha piika.

Keskustelu Leikki.

On kun ensin panee kaksi ihmistä kumpikin toisen kätensä nyrkkiin toinen toisensa päälle pitäin peukalosta kiini, joka jää niin toisen nyrkkiin sisälle ja sitte toinen rupee kyseleen joka sormee järjestään alkain alimmaisesta, joka on pikku sormi näin sanoin, kuin seuraa ja toinen vastaa kysymyksiin, alkaa siis näin:

- Kysymys: »Mikä toi on?
 Vastaus: »Nykä»
 Kys, Mikä toi on?
 Vas, Näkä.
 5 Kys, Mikä toi on?
 Vas, Nykä.
 Kys, Mikä toi on?
 Vas, Näkä.
 Kys, Mikä toi on?
 10 Vas, Nykä.
 Kys, Mikä toi on?

- Vas, Näkä.
 Kys, Mikä toi on?
 Vas, Nykä.
 15 Kys, Mikä toi on?
 Vas, Näkä.

Nyt viimein tulee päälimmäinen sormi, joka on peukalo.

- Kys, Mikä toi on?
 Vas, Ämmän piippu.
 Kys, Mikä siitä voin vei?
 20 Vas, »Hiiri kylän aitan alle.
 Kys, Missä se aitta?
 Vas, Valkee sen poltti.
 Kys, Missä se valkee?
 Vas, Vesi sen sammutti.
 25 Kys, Missä se vesi?
 Vas, Härkä sen ryyppäs.
 Kys, Missä se Härkä?
 Vas, Pyssy sen ampus.
 Kys, Missä se Pyssy?
 30 Vas, Seppä sen tako.
 Kys, Missä se Seppä?
 Vas, Yhdeksän meren takana,
 Kilpi järvi kymmenes,
 ja niin loppu se leikki, joka on hyvin hauska.

1354 a. *Tampere. Jussila K. V, n. 1.*
 —23.

K. A. Elonheimo (Erenius), 70 v.

- Tai, tai, Taipalen ämmä
 katkasi Katilan vasikan hännän,
 teki siitä kirnun männän.
 Kirnusi kilon voita.
 5 Missä se voi?
 Kettu sen söi.
 Missä se kettu?
 Kirves sen tappoi.

- Missä se kirves?
 10 Kannon päässä.
 Missä se kanto?
 Tuli sen poltti.
 Missä se tuli?
 Vesi sen sammutti.
 15 Missä se vesi?
 Mätäni maroiks.
 Missä ne marot?
 Kurjet ne söi.
 Missä ne kurjet?
 20 Ne lensi kahdeksan virran
 ja yhdeksän maan halki
 ja laulo mennessänsä:
 »kur luikkis, kur luikkis.
 Ota kii, jos saat!»

1355. Eräjärvi. Tyyskä (1595) n. 71.*

—04.

Aleks. Ahlgrén, 71 v.

Entä voi.

- Entäs voi?
 Hiiri söi.
 Entäs hiiri?
 Aitan alle hyppäs.
 5 Entäs aitta?
 Tuli poltti.
 Entäs tuli?
 Ves sammutti.
 Entäs vesi?
 10 Härkä hörppäs.
 Entäs härkä?
 Karhu tappo.
 Entäs karhu?
 Mies ampu.
 15 Entäs mies?
 Niityl makaa.
 Entäs niitty?
 Viikate vipsas.
 Entäs viikate?

- 20 Kannon päässä.
 Entäs kanto?
 Toukka söi.
 Entäs toukka?
 Kukko nokkas.
 25 Entäs kukko?
 Orrell makaa.

1356. Eräjärvi. Tyyskä (1977) n. 145.*

—06.

Entä voi.

- Missä voi?
 Kissa söi.
 Entä kissa?
 Aitan alla.
 5 Entä aitta?
 Tuli poltti.
 Entä tuli?
 Vesi sammutti.
 Entä vesi?
 10 Härkä härppäsi.
 Missä härkä?
 Niitulla.
 Entä niittu?
 Vikate viilsi.
 15 Missä vikate?
 Kannon päässä.
 Entä kanto?
 Karhu repi.
 Entä karhu?
 20 Mies tappo.
 Entä mies?
 Haulas makaa.

1357. Eräjärvi. Tyyskä (2209) n. 13.*

—07.

Entä voi?

- Entä voi?
 Hiiri söi.
 Entäs hiiri?

- Kissa tappoi.
 5 Entäs kissa?
 Aitan alla.
 Entäs aitta?
 Tuli poltti.
 Entäs tuli?
 10 Vesi sammutti.
 Entäs vesi?
 Härkä joi.
 Entäs härkä?
 Niitull' käy.
 15 Entäs niittu?
 Vikate vipsas.
 Entäs vikate?
 Kovasin koppas.
 Entäs kovasin?
 20 Kannon pääs.
 Entäs kanto?
 Karhu repi.
 Entäs karhu?
 Miäs tappo.
 25 Entäs miäs?
 Haulas makaa.

1358. [Parkano] Räsä K, n. 16. — 30.

M.p. Jalasjärvellä.

[Runon alkup. on tuutulaulua.]

- 5 Mihnä¹ se voi on?
 Kettu sen söi.
 Mihnä se kettu?
 Aittan alla.
 Mihnä se aitta?
 10 Valkija sen poltti.
 Mihnä se valkija?

1358. ¹ Säkeissä 5—27 on kk:ssa pieni alkukirjain.

1359. ¹ r. (voita).

- Vesi sen sammutti,
 Mihnä se vesi?
 Härkä sen joi.
 15 Mihnä se härkä?
 Susi sen tappaa.
 Mihnä se susi?
 Kirves sen tappaa.
 Mihnä se kirves?
 20 Kaukana kannonnenäs.
 Mihnä se kanto?
 Toukat sen söi.
 Mihnä ne toukat?
 Linnut ne söi.
 25 Mihnä ne linnut?
 Yhdeksän meren takana,
 Vehrijäisen kiven alla.

Hiiri meni mettään.

1359. *Eura, Saarimaa n. 493. — 09.*

M.p. Laitilassa.

- Hiir men me^ooäm_
 pikku kelkka hännäs.
 Tuli kissa vasta,
 kysy: mihes mene?
 5 — Menem_puita poikkima
 ja isso tammi tappama.
 — Jos tule susi vasta?
 — Kyll mnää mene maa all.
 — — — (Tavalliseen tapaan.)
 — Mist se valkone lehm sitä saa¹?
 10 — Syä ruaho.
 — Mist se sitä ruaho saa?
 — Kirkkaast mättäst,
 makkiast mättäst,
 taivaan_köökin_tyttärelt.

1360. *Pori. Sandholm n. 1. —90.**Hiiri ja Katti.*

- Hiiri meni metsään
 pieni kirves kelkassa.
 Katti tuli vastaan
 Ja¹ kysyi minkäs menet?
 5 Menen puitani priminaan
 Halkojani hakkaamaan.
 Muutt' jos puu kaatuu päälles?
 Menen puun juurelle.
 Mitäs syöt jos nälkä tuleepi?
 10 Minä syön puun kuorii.
 Mutt' jos vattas paisuu?
 Puskon neulasella.
 Mutt' jos veri tullee.
 Voitelon voikosella.
 15 Mistäs sitä saat?
 Vanhan ämnän vakkasesta,
 Mistä vanha ämmä sitä saa?
 Nuoren lehmän mammista.
 Mistä mori lehmä sitä saa?
 20 Metsästä, mättään juuresta.
 Missä on se mätäs?
 Valkea sen poltti.
 Missä se valkea on?
 Vesi sen sammutti.
 25 Missä se vesi on?
 Härkä sen ryyppäs².
 Missä se härkä on?
 Puukko sen tappoi.
 Missä se puukko on?
 30 Vanhan äijän tupessa.
 Missä se äijä on?
 Turun linnaan se vietin pois.

1361. *Noormarkku. Ollinen n. 607. —89.*

Hiiri meni mettää

- Pikkunen kelkka peräsä,
 Pikkunen kirves kelkasa,
 Katti istu kannom pääsä,
 5 Kysy, minkäs menet
 Pikkune hiiri parka?
 Puitani purkamaa,
 Aidaksiani särkemää,
 Entä jos puu kaatuu päälläs?
 10 Kyllä mä karraan¹ aidar rakkoo.
 Entä jos tulee nälkä?
 Kyllä mä pureskelem puujuuria
 Entä jos vattas paisuu?
 Kyllä mä puskom puskomella.
 15 Entä jos tulee veri?
 Kyllä mä voitelev voilla.
 Mistäs sitä voita saat?
 Vanhan ämmäv vakkasesta.
 Mistäs vanha ämmä saa?
 20 Nuarel lehmän munnusista.
 Mistä nuari lehmä saa?
 Vihriäisestä mättäästä.
 Misä se mätäs o?
 Vikahde sen niitti.
 25 Misä se vikahde o?
 Kovasi se kulutti.
 Misä se kovasin o?
 Jokkee se putos.
 Misä se joki o?
 30 Härräät sej joivat.
 Misä ne härräät o?
 Miähet ne tappo.
 Misä ne miähet o?
 Kauraa kylvämäs'.
 25 Misä se kaura o?
 Korpit ne söivät.
 Misä ne korpit?

1360. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² ryyppäs : ryyppäs.1361. ¹ ka,arraan : karraan.

Viiden kymmenen meren takana:
Ot' kii, jos saat!

1362. *Merikarvia. Romppanen n. 1.*
—89.

Kectorunoja.

[Loppupuoli — Kuulin kurjen kullertavan — Neljän neidon runoa.]

Hiiri meni metsään

Pikkunen kelkka perästä,

Pikkunen kirves kelkas'.

Katti istui kaunon pääs'.

5 Kysyi: »Minkäs¹ menet?»

»Menen tänne puitani puimaan

Ja kataviani hakkaamaan.»

»Entä jos puu kaatuu päällesi?»

»Kyllä mä mahdun maan rakoon.»

10 »Entä jos sun tulee nälkä?»

»Kyllä mä louhin katavan juuria.»

»Entä jos vatsas' paisuu?»

»Kyllä mä puskon naskalilla.»

»Entä jos veri juoksee?»

15 »Kyllä mä voitelen voikkusella.»

»Mistä sitä voikkusta saat?»

»Vanhan ämmän vakkasesta,

Nuoren lehmän nunnusesta,

Viherijäisestä metsästä.»

20 Menin minä metsään,

Kuulin siellä kurjen kullertavan,

Heinäsirkan hellertävän.

Panin minä kultaset suitset kur-

jen suuhun,

Ajoin pitkin vaskista vajaa,

25 Kultasta kujaa;

Ajoin kurjen vajan alle,

Panin silppuja eteen,

Eipä tämä näitä syönyt.

Panin kauroja eteen.

30 Eipä tämä näitäkään syönyt.

Panin sinuja eteen,

Näitpä tämä nissuttel ja nassut-
teli.

Viiden, kuuden viikon päästä

Panin minä Maisan, Kaisan lyp-
sämään,

35 Eipä tämä nisiä löytänytkään.

Menin minä itse viiden, kuuden
viikon päästä,

Löysin tämän nisät.

Lypsin kiuluuni,

Kaadoin sitten pyttyyni.

40 Täyttipä kiulu pyttyäni,

Kaadoin sitten saaviini,

Täyttipä pytty saavini.

Juotin pikkusen vasikan,

Panin lopun lautaselle.

45 Hiiri tuli ja maistoi vähän,

Rotta tuli ja maistoi paljon,

Katti tuli ja kahmas' kaikki.

Emäntä koukun loukosta,

Väärän puun pesän edestä,

50 Kaappas' kattia päähän.

Katti sanoi: »Älä¹ vaan minua
lyö,

Taikka minä huudan niin,

Että luutoni kuuluu ympärin
maailmaa

Ja poruni Pohjan Tornioon.»

55 Sielläpä leipiä leivottiin

Ja voita sekaan seulottiin.

Mikä tuolla kaukana merellä
näkyy?

Yksi koria luoto.

Mikä sen luodon keskellä nä-
kyy?

60 Yksi koria tupa.

Mikä sen tuvan keskellä näkyy?
 Neljä neitsyikäistä.
 Yksi kutoo kultavyötä,
 Toinen lavasee lattiaa,
 65 Kolmas lullaa lasta,
 Neljäs istuu aitan ikkunalla
 Ja murehtii vanhinta veljjeänsä,
 Joka on nuorna joutunut laivan
 haltijaks'.

— Ilmus kuus torvea
 70 Puhaltaa ylös ilmaan.
 Kaikki kutut menee metsään.
 Isäntä käveli keppinsä kanssa,
 Löi minun parhaan kuttuni kuoliaaks'.

— Löysin minä tuohiskäivärän,
 75 Pistin valkeen isännän ladon nurkkaan.
 Lato se rupes' palamaan,
 Minä se lähdin karaamaan.
 Karasin sitten Lullukalliolle,
 Lullasin siellä tarpeekseni. —
 80 Yksi kello-lehmä tuli hukkaan,
 Jonka nimi oli Kukka².
 Kuusi käski kumlustella,
 Haapa käski hakee,
 Keto käski leikitellä,
 85 Koivu lupas' ehtoolla selkään.

1363. *Siikainen. Lindqvist Terttu.*
n. 1. — 30.

Otamo. Fiina Koivumäki, 76 v.

Lastenloru.

Hiiri meni mettään
 pikku kelkka peräs,
 pikku kirves kelkäs.
 Kisu tuli vastaa

² |kukka: K.

1363. ¹ Säkeissä 5, 7, 9, 14—24, 26, 28, 30, 32 on pieni alkukirjain.

5 Kysy¹: »minkäs menet?»
 »Menen puitani punomaan,
 Halkojani hakkaamaan.»
 »Entäs jos puu kaatuu päälles,
 Minkäs sitte menet?»
 10 »Menen maarrakoo.»
 »Entäs jos tulee nälkä?»
 »Syön sitte santaa.»
 »Entäs jos vattas paisuu?»
 »Pistelen nirpin parpin neula-
 silla.»
 15 »Entäs jos tulee veri?»
 »Voitelen voi voikkusella.»
 »Mistäs sitä voikkusta saa?»
 »Nuaren lehmän nummusista.»
 »Mistäs sitä sinne tulee?»
 20 »Vihriäisestä mätsäästä[!]
 »Missä se vihriäinen mätäs on?»
 »Vikates sen niitti.»
 »Misäs se vikates on?»
 »Tallin aitan alla.»
 25 »Misäs se aitta on?»
 »Valkee sen poltti.»
 »Misäs se val³kee on?»
 »Vesi sen sammutti.»
 »Misä se vesi on?»
 30 Pikku härkä sen ryyppäs.»
 Misäs se pikku härkä on?»
 »Pikku miäs sen tappo.»
 »Misäs se pikku miäs on?»
 »Se on nipposten napposten
 nisumaata kylvämäs.»

1364. *Siikainen. Lindqvist Terttu,*
n. 2. — 30.

Otamo. Vanhatalon emännältä, n.
 35 v.

Lastenloru.

- Pikku miäs meni mettään
katti istu kannon pääs,
kysy: »minkäs menet?»
»Menen puitani purkamaan,
5 airaksiani karsimaan.»
»Jos puu kaatuu päälles?»
»Menen puun juurelle.»
»Jos tulee¹ nälkä?»
»Syän santaa.»
10 »Jos paisuu vattas?»
»Puhkon neulalla.»
»Jos² tulee veri?»
»Voitelen voikkosella.»
»Mistäs sitä voita saat?»
15 »Vanhan lehmän tunnusista»
»Mistä vanha lehmä saa?»
»Vihreästä mättähästä.»
»Misäs se vihriäinen mätäs on?»
»Vikates sen niitti.»
20 »Misäs se vikates?»
»Kovasin sen kulutti.»
»Misäs se kovasin on?»
»Se putos jokee.»
»Misä se joki on?»
25 »Härkä sen ryyppäs.»
»Misä se härkä on?»
»Veitti sen tappo.»
»Misä se veitti on?»
»Se on pikkumiähen vyällä,
30 taivaan nummerolla
nisumaita kylvämäs.»

1365. *Oripää. Vihervaara n. 2362.*

—11.

Tanskila. Maija Vätilä, 74 v.

Keholaulu.

- »Hiirulainen, haarulainen, mi-
hes menet?»
»Menen mettään puitani puke-
maan,
halvojani hakkaamaan.»
»Mutt jos kaatuu puu päälles?»
5 »Kyll mä karraan katavan alle.»
»Mutt jos tulee nälkä?»
»Kyll mä karrutan katavanjuur-
ta.»
»Mutt jos vattas paisuu?»
»Kyll mä troihin neulasella.»
10 »Mutt jos tulee veri?»
»Kyll mä voitelen voikkusella.»
»Mistäs sitä voiretta saat?»
»Vanhan ännän vakkusesta.»
»Mistäs vanha ämmä sitä saa?»
15 »Nuaren lehmän tisuista.»
»Mistäs nuari lehmä sitä saa?»
»Tuareesta mättäästä.»
»Misäs se mätäs on?»
»Äijä sen niitti.»
20 »Misäs se äijä on?»
»Se on kauvoja kylvämäsä.»
»Misäs kaurat?»
»Linnut söivät.»
»Misäs linnut?»
25 »Monen kymmenen virstan pääsä
lentämäsä.»

1366. *Loimaa. Tallgren n. 19. —14.*

Maria Tuominen, 57 v. M.p. Maa-
riassa.

Hiiri meni mettään,
Oli kirves kelkass.

3133. ¹ |puu|tulee : t. — ² Säkeissä 12—13, 15, 19, 23, 25, 27—29 on pieni alku-
kirjain.

- Ki's'sa istui kannon päässä,
Kulta plari¹ sunn edessä.
- 5 Kissa kysyi:
Kunkas² menet hiiri rukka?
Menen puita poimimaan,
Issoo tammee tappamaan.
Kissa sanoi:
- 10 Jos sun kaatun puu päälles?
Hiiri sanoi:
Kyl mä menen maan alle.
Kissa sanoi:
Jos sun tulee nälkä?
- 15 Hiiri sanoi:
Kyl mä karrutan katajan³ (ja
puuu) juurii.
Kissa kysyi:
Jos sun tulee jano?
Hiiri sanoi:
- 20 Kyl mä mene meren rantaan
Kissa kysyi:
Jos sun paisuu¹ vattas?
Hiiri sanoi:
Kyl mä pistän tikkuneulal.
- 25 Kissa sanoi:
Jos sun tulee veri?
Hiiri sanoi:
Kyl mä voitelen voikkosella.

1367. *Loimaa. Vihervaara n. 4477.*
—13.

Karoliina Puisto, 72 v.

- Hiiri meni mettään
Pikku kelkka peräsä
Piku kirves kelkasa.
Kissa istu kiven päällä
- 5 Kysy: »Mihes¹ menet hiiri rukka?»

- »Menen puitani pinnoomaan,
Lastujani latomaan.»
»Häntäs jos kaatuu puu päälles?»
»Kyll mä mahruu maan rakkoon.»
- 10 »Mutta jos tulee nälkä?»
»Kyll mä kurrutan kuusen juurta,
Karruttelen katavan juurta.»
»Häntäs ko' paisuu vattas?»
»Kyll² mä tikon neulasilla.»
- 15 »Mutta jos tulee veri?»
»Minä voitelen voikkosella.»
»Mistäs sen voikkosen saat?»
»Vanhan nuarin vakkasesta.»
»Mistäs vanha nuari sen saa?»
- 20 »Nuaren lehmän nisästä.»
»Mistäs nuari lehmä sen saa?»
»Ihanasta mättästä.»

1368. *Alastaro. Vihervaara n. 2463.*
—11.

Vriisanoja. Fredrika Friman, 60 v.
Kuullut Loimaalla.

- Hiiri meni mettään,
Pikkanen kelkka peräsä.
Katti istu kannon päässä,
Kysy: »mihes menet?»
- 5 »Menen puitani poimimaan,
Halvojani hakkaamaan.»
»Entäs, jos nälkä tulee?»
»Kyllä mä karrutan katavan-
juurta.»
- »Entäs, jos vattas paisuu?»
- 10 »Kyllä mä pistän neulasella.»
»Entäs, jos veri tullee?»
»Kyllä mä voitelen voikkosella.»
- — — — —

1366. ¹ yl. lyijyk.? — ² Säkeissä 6, 8, 10, 12, 14, 16, 18, 20, 22, 24, 26, 28 on pieni alkukirjain. — ³ kataja[a] : katajan. — ⁴ pasuu : paisuu.

1367. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² Kyll[ä] : K.

1369. *Alastaro. Vihervaara n. 2451.*

—11.

Lauronen. Maria Kivimäki, 22 v.

Pikku hiiri meni mettään,

Pikku kelkka peräsä

Ja pikku kirves kelkasa.

Katti istu kannon pääs.

5 Kysy: »kunkas menet?»

»Menen puitani pukemaan,

Kannojani nalkkimaan.»

»Häntäs kon kaatuu puu pääl-
les?»

»Kyll mä menen maan rakkoon.»

10 »Eikös siälä vattas paisu?»

»Kyll mä pistelen neulasella.»

»Eikös sitten veri tule?»

»Kyll minä voitelen voikkosella.»

»Mistäs sen voikkosen saat?»

15 »Nuaren lehmän tisseistä,

Vauhan ämmän vakkasesta.»

1370. *Alastaro. Vihervaara n. 2442.*

—11.

Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.

Pikku hiiri mettään meni,

Pikkuset rattaat peräsä,

Pikku kirves rattahiilla.

Katti istu kannon pääsä.

5 Mihes menet, pikkuhiiri?

Halvojani hakkaamaan,

Puitani punnittemmaan.

Eikös puu päälles kaaru?

Kyll mä mahrun maan alle.

10 Eikös siälä nälkä tule?

Kyll mä kaivan katavanjuurta.

Eikös siitä vattas paisu?

Kyll mä tikon neulasilla.

Eikös sitten veri tule?

15 Kyll mä voitelen voikkosella.

Mistäs sitä voikkosta saat?

Vanhan ämmän vakkasesta,

Nuaren lehmän lypsyksestä.

Mistäs nuari lehmä saa?

20 Kirkkaan mättään päästä.

Mistäs mätäs sitä saa?

Taivaan ilopiikalta.

Mistäs ilopiika sitä saa?

Se, kon ou kaikki luanu,

25 Tullesansa¹ tähän mailmaan
tuanu.1371. *Alastaro. Vihervaara n. 2441.*

—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Hiiri meni mettään,

Piani kelkka peräsä,

Piäni kirves kelkasa.

Kissa tuli vastaan.

5 Kysy: »mihes menet?»

»Menen puitani puinimaan,

Havojani hakkaamaan.»

»Häntäs kon puu kaatuu pääl-
les?»

»Kyll mä menen airan alle.»

10 »Häntäs kon aita kaatuu?»

»Kyll mä mahrun maan alle.»

»Häntäs kon vattas paisuu?»

»Kyll mä pistän neulasilla.»

»Entäs kon tullee veri?»

15 »Kyll mä voitelen voikkosella.»

»Mistäs sitä voiretta saat?»

»Vanhan ämmän vakkasesta.»

»Mistäs vanha ämmä saa?»

»Nuaren lehmän nisistä.»

1370. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

20 »Mistäs nuari lehmä saapi?»
 »Heleästä heinän päästä,
 Kukan keltavan¹ nenästä,
 Kannihuu kanervan päästä.»

1372. *Huittinen. Saarelainen n. 53.*

—17.

Kustaava Alho.

Pikku hiiri.

Pikku hiiri meni mettään,
 Pikku kirves kelkkasessa.
 Katti istu kannon päässä,
 Sano, kunkas menet hiiri?
 5 Menen puitani poimimaan,
 Havojeni¹ hakkaamaan.
 Mutta jos puu päällesi kaatuu?
 Kyllä mä työmän maan rakoon.
 Mutta jos tulee nälkä?
 10 Kyllä mä syän² santaa.
 Mutta jos vattas paisuu?
 Kyllä mä puskon neulasilla.
 Mutta jos veri tullee?
 Kyllä mä voitelen voikkosella.
 15 Mistäs sitä voita saat?
 Vanhan ämmän vakkasesta.
 Mistä vanha ämmän saa?
 Nuoren lehmän nämmisistä.
 Mistä nuori lehmä saa?
 20 Viheriäisen mättään päästä.
 Misä on se mätäs?
 Vikahde sen niitti,
 Misä on se vikahre?
 Kovasin sen kulutti.
 25 Misä on se kovasiin?
 *Aitan alla.

Missä on se aitta?*

Tuli sen poltti.
 Misä on se tuli?
 30 Vesi sen sammutti.
 Misä on se vesi?
 Härkä sen ryyppäs.
 Misä on se härkä?
 Miäs³ sen ampui.
 35 Misä on se miäs?
 Kauroja kylvää.
 Misä on ne kaurat?
 Kurjet ne noukki⁴.
 Misä on ne kurjet?
 40 Kolmen meren takana.

1373. *Punkalaidun. Kotikoski n. 464.*

— 17/4 09.

Pikku hiiri.

(Kertojan sanoilla.)

Pikku hiiri mettään meni,
 Pikku kelkkanen peräsä,
 Pikku kirves kelkkasessa.
 Katti istu kannon päässä.
 5 Kysy: »Mihin¹ menet pikku hiiri?»
 »Menen puitani pylkistelleen²,
 Halkojani halkistelleen³.»
 »Mutta jos puu päälles kaatuu?»
 »Kyllämä jondun⁴ maan rakoon.»
 10 »Mutta jos nälkä tulleepi?»
 »Kyllä mä kalvan katavan juurta.»
 »Iläntäs sitte, jos vattas paisuu?»
 »Kyllänmä trohin neulasella.»
 »Iläntäs sitte, jos veri tullee?»
 15 »Kyllämä voitelen voikkosella.»
 »Mistäs sitä voikkosta saapi?»

1371. ¹ al. (keltava = keltainen).

1372. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² sy|ö|n : syän. — ³ Mi|o|s : Miäs. — ⁴ kk:ssa seuraa : [Misä on kaurat].

1373. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² pylkistelleen : pylkistelleen. — ³ halkistelleen : halkistelleen. — ⁴ yl. [jou](r)[un].

»Nuoren »Kirjasen» nunnusesta.»
 »Mistäs nuori »Kirjanen» saapi?»
 »Ketunleivän kengän⁵ alta.»
 20 »Mistäs Ketunleipä saapi?»
 »Karhun mättähästä⁶.»

1374. *Harjavalta. Ruusunen n. 91.*

—03.

Hiiren mettään meno.

Hiiri meni mettään
 Pikku kelkka perässä,
 Pieni kirves kelkassa.
 Katti istui kannon pääs
 5 Kysyi: »Mihes¹ menet?»
 »Menen puitani poimimaan,
 Issoo tammee tappamaan.»
 »Mut jos puu päälles puttoo?»
 »Kyl mää mahrum maar rakkoo.»
 10 »Mut jos tulee nälkä?»
 »Kyllä mä syän santaa.»
 »Mut jos paisuu vattas?»
 »Kyl mää puskon neulasella.»
 »Mut jos tulee veri?»
 15 »Kyllä mä voitelen voilla.»
 »Mistäs hiiri voita saa?»
 »Vanhan ämmän vakasta.»
 »Mistän vanha ämmä saa?»
 »Nuoren lehmän nuunusesta.»
 20 »Mistäs nuori lehmä saa?»
 »Niitun kauniist mättähästä.»

1375. *Harjavalta. Ruusunen n. 92.*

—03.

loisinto.

Hiiri mennee mettään
 Piäni kelkka perässä,

Piäni kirves kelkasessa,
 Kissa istui kannon pääsä
 5 Kysyi: »Mihes menet?»
 »Meneen puitani kaatamaan,
 Issoo tammee tappamaan.»
 »Häntäs¹ puu pääläs puttoo?»
 »Kyl mää menen juuren alle.»
 10 »Häntäs tulle nälkä?»
 »Karrutan koivun kuarusia.»
 »Häntäs paisuu vattas?»
 »Kyllä mä pistän neulasella.»
 »Häntäs tulle veri?»
 15 »Voitelen tuareella voitused.»
 Mistäs sinä voita saat?»
 »Vanhan ämmän roppisesta.»
 »Mistä sitä vanha ämmä saa?»
 »Nuarel lehmän nunnusesta.»
 20 »Mistäs nuari lehmä saa?»
 »Vihrijäisestä mättähästä.»

1376. *Kokemäki. Santavirta n. 60.*

—03.

Säpilä. Amanda Sillanpää, 40 v.

Hiiri ja Katti.

Hiiri meni mettään,
 Pieni kelkka perässä,
 Katti istui kannon päässä.
 »Kunkas menet hiirulainen?»
 5 »Menen puitani poimimaan,
 Halvojani hakkaamaan.»
 »Mutta jos puu päälles kaatuu?»
 »Kyllä mä mahdun maan rak-
 koon.»
 »Mutta jos tulee nälkä?»
 10 »Kyllä mä karrutan katajan juur-
 ta.»

⁵ yl. [ken]k[än]. — ⁶ yl. (sammal)[mättähästä.]

1374. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1375. ¹ Entäs jos. Mp.huom.

- »Mutta jos paisun vattas?»
 »Kyllä mä puskon neulaisella.»
 »Mutta jos tulee veri?»
 »Kyllä mä voitelen voikkoisella.»
 15 »Mistäs sitä voita saat?»
 »Nuoren lehmän mammasta.»
 »Mistä nuori lehmä sitä saa?»
 »Viheriäisistä mättä'istä.»
 »Misä se mätäs on?»
 20 »Vikahde sen niitti.»
 »Misä se vikahde on?»
 »Kovasin sen kulutti.»
 »Misä se kovasin on?»
 »Vetteen se heitettiin.»
 25 »Misä se vesi on?»
 »Härräät sen joi.»
 »Misä ne härräät on?»
 »Miehet ne tappo.»
 »Misä ne miehet on?»
 30 »Kauraa leikkaamassa.»
 »Misä ne kaurat on?»
 »Kurjet ne söi.»
 »Misä ne kurjet on?»
 »Yhdeksänkymmenen meren ta-
 kana.»

1377. *Kokemäki. Lempäinen n. 9.*
 —⁷/₁ 04.

Kuurola. Hilja Rintanen, 13 v.
Kissa ja hiiri.

Pikku hiiri metsään meni
 Tinakirves kelkassa.

Kissa kysyi kannon päästä:
 Minne menet, hiiri?

- 5 Lähden puitani poimimaan
 Halkojani hakkaamaan.
 Mutta jos puu päällesi kaatuu?
 Minä mahdun maan rakoon.
 Mutta jos nälkä tulisi?

- 10 Kyllä mä karrutan katajan kuo-
 ria.

Mutta jos vatsas paisun?
 Kyllä mä pistän neulasella.

- Mutta jospa sattuu?
 Kyllä mä voitelen voikkosella,
 15 Sivelen siaulihalla.

Mistä sitä voita saat?
 Vanhan ämmän vakkasesta,
 Nuoren lehmän mäunneistä.

- Mistä nuori lehmä saapi?
 20 Heleästä mättähästä,
 Kaunihiilta kankahalta.

Missä se mätäs on?
 Vikahde sen niitti.

- Missä se vikahte on?
 25 Kovasin sen kulutti.

Missä se kovasin on?
 Veteen se putosi.

- Missä se vesi on?
 Härät sen joi.

- 30 Missä ne härät on?
 Miehet ne tappoi.

Missä ne miehet on?
 Kauroja niittämässä.

- Missä ne kaurat on?
 35 Kurjet ne söi.

Mis[s]ä ne kurjet on?
 Ne lenteli ympäri mailmaa.
 Ot' kiin' jos saat!

1378. *Kokemäki. Kujanpää n. 21.*
 —⁷/₁ 21.

Emma Hakanpää, 45 v.

Hiiri meni mettään
 pieni kirves kelkassa.

Katti kysy aidan päältä:
 »Mihin¹ sinä menet?»

1378. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² Kymm[ä]nen : Kymmenen.

- 5 Menen puitani poimimaan,
halkojani hakkaamaan.
»Mutt' jos kaatuu puu päälles?»
»Kyllä mä menen maan rakoon.»
»Mutt' jos tulee nälkä?»
10 »Kyllä mä kraaputan katajan
juurta.»
»Mutt' jos paisuu vattas?»
»Kyllä mä puskon neulasilla.»
»Mutt' jos tulee verta?»
»Kyllä mä voitelen voipusella.»
15 »Mistäs sitä voipusta saat?»
»Vanhan ämmän vakkasesta.»
»Mistä vanha ämmä sitä saa?»
»Nuoren¹ lehmän nisistä.»
»Mistä nuori lehmä saa?»
20 »Kirkkaasta mättäästä.»
»Missä se mätäs on?»
»Viikate sen niitti.»
»Missä se viikate on?»
»Kovasin sen kulutti.»
25 »Missä se kovasin on?»
»Vetteen se pitos.»
»Missä se vesi on?»
»Härjät sen ryyppäs.»
»Missä ne härjät on?»
30 »Kaurakylvöllä.»
»Missä ne kaurat on?»
»Kurjet ne söi.»
»Missä ne kurjet on?»
»Kymmenen² virstan päässä len-
tää ja laulaa,
35 eikk' ole päätä eikä kaulaa,
ota kii jos saat!»

1379. *Kiikka. Numminen n. 429.*
—17.

Hiiri meni metsään
pieni kelkka perässä,

- pieni kirves kelkkasessa.
Kissa kysyy kannon päästä:
5 Minne sinä hiiri parka menet?
Menen puita purkamaan,
aidaksia särkemään.
Entä jos puu päälles kaatuu.
Minä juoksen juuren alle.
10 Vaan jos nälkä näppäsevi.
Syönpä koivun kuorusia.
Vaan jos turpuu mahasi.
Minä pistän neulasella.
Mutta jos verta vuotaapi.
15 Minä voitelen voinsulalla.
Mistä pieni hiiri voita saa?
Vanhan ämmän vakkasesta.
Mistä vanha ämmä saa?
Nuoren lehmän nännäsistä.
20 Mistä nuori lehmä saa?
Helevästä heinänpäästä,
keltakukan nenästä,
kauniin kanervan päästä.

1380. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 58.*
—²⁷/₃ 12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v. Kuul-
lut Vappu Silvanderilta.

- Pikku hiiri meni mettään
pikku kelkkanen perässä ja
pikku kirves kelkkasesa.
Katti istu kannon pääsää
5 ja kysy: »Minkäs menet, hiiri
rukka?»
»Menen mettään puitani pinoo-
mahan
ja halkojani hakkaamahan.»
»Mutta jos tulee nälkä?»

- »Kyllä karskutan katajan juur-
ta.»
- 10 »Mutta jos vattas turpoo?»
»Kyllä pistän neulasella.»
»Mutta jos tulee veri?»
»Kyllä voidan voikkosella.»
»Mistäs hiiri voita saa?»
- 15 »Nuaren lehmän uännisestä.»
»Mistäs nuari lehmä saa?»
»Heleästä heinän päästä.»

1381. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 77.*
—^{15/3} 12.

Miina Forsblom, 84 v. Kotoisin
Lohjan Vendelästä.

Hiiri meni me^ooään¹
pikkuset rattaat lännäs²
ja kirves kaiⁿlos².

- »Mihin menet, hiiri raukka?»
- 5 »Täune mehen, katti raukka,
Sundion kirkon seinäpuita,
Maarian kirkon malkapuita.»
»Mut jos sul tul³ nälkä?»
»Kruaputan koivun juurta,
10 kr^aaputan katavan juurta.»
»Mut jos sul tul jano?»
»Juan mä karjan askeleist.»
»Mut jos sun va^ooas⁴ paisuu?»
»Kyl mä pistelen neulaisten kans⁵.»
- 15 »Jos veri rupee juaksemaan?»
»Kyl mä voitelen voiteen kans.»
»Mistäs saat voiteit?»
»Vanhan muijan pytöist.»
»Mistäs vanha muija saap?»
- 20 »Nuarest lehmäst.»
»Mistäs nuar lehmä saap?»
»Ihanaisest mättääst.»

1381. ¹ yl. (messään). — ² [kainalos; kaiⁿlos. — ³ sul l, tul|l; s.t. — ⁴ yl.
(vassas). — ⁵ ka as; kans.

- »Missä on se ihanainen mätäs?»
»Vikate sen kulutti.»
- 25 »Misäst on se vikate?»
»Kovasin sen kulutti.»
»Misäs on se kovasin?»
»Pahnalatoon paiskattiin.»
»Misäs on se pahnalato?»
- 30 »Hiiret sen tuiskais.»
»Misäs on ne hiiret?»
»Kissa ne naukkas.»

1382. *Tyrvää. Ahlstedt n. 25. —^{18/7} 03.*
Peukalomäki. Anna Nyman, 75 v.

Tuutulaulu.

- Pikku hiiri meni mettään
Pikku kelkkanen perässä,
Pikku kirves kelkkasessa.
Katti istu kannon päässä,
5 Rupes kohta kyselemään:
»Minkäs menet, hiiriparka?»
»Käyn puitani pinoilemaan,
Halkojani hakkailemaan.»
»Entäs kon puu päälles' kaa-
tuu?»
- 10 »Kyllä mä mahdun maan rak-
koon.»
»Mutta jos nälkä näppäsevi?»
»Kyllä mä karskutan katajan
juurta.»
»Mutta jos vattas paisuu?»
»Kyllä mä närpiu neulasella.»
- 15 »Mutta jos verta vuotaa?»
»Kyllä mä voitelen voikkosella.»
»Mistäs sen voikkosenkin saat?»
»Vanhan ämmän vakkasesta.»
»Mistä vanha ämmä saapi?»
- 20 »Nuaren lehmän nunnusesta.»

- »Mistä nuari lehmä saapi?»
 »Vihriäisestä mättäystä.»
 »Mistä vihriä mätäs saa?»
 »Pitkän pilven tyttäreltä.»

1383. *Tyrvää. Vihervaara n. 303. —09.*
 Punkalaidun. Vanttila. Kalle Ny-
 gård, 45 v.

Kehtolaulu.

- Pikku hiiri meni mettään,
 Piäni¹ kelkkanen peräsä,
 Piäni¹ kirves kelkkasesa.
 Katti istu kannon pääsä, kysy:
 5 »Minkäs¹ menet hiirulainen?»
 »Menen mettään puitani hak-
 kailemaan, pinoilemaan.»
 »Mutta jos puu päälles kaatuu?»
 »Kyllä mä juaksen juuren alle.»
 »Mutta jos nälkä tulee?»
 10 »Kyllä mä kurrutan kuusen juur-
 ta, kurrutan katajan juurta.»
 »Mutta jos vattas paisuu?»
 »Kyllä mä pistän neulasella.»
 »Mutta jos veri tulee?»
 »Kyllä mä voiran voikkosella.»
 15 »Mistäs hiiri voita saapi?»
 »Vanhan mummun vakkasesta.»
 »Mistäs vanha mummu saapi?»
 »Nuaren lehmän nännisestä.»
 »Mistäs nuari lehmä saapi?»
 20 »Heleästä heinän päästä,
 Keltasen¹ kukan nenästä,
 Kaunihin¹ kanervan päästä.»

1384. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n.*
16. —12.
 Kyröskoski. Kustaava Pihlaja, 74v.
 Hiiri meni mettään

- pikku kelkkanen perässä,
 pikku kirves kelkkasessa.
 Katti tuli vastaan, kysyi:
 5 Mikkäs kultani menet?
 Menen puitani kokoon, hakojaani
 hakkaan.
 Mutta kun puu päälles kaatuu?
 Kiekahdan kiven juureen.
 Mutta kun nälkä tulee?
 10 Kurrutan katajan juurta.
 Mutta kun vattas paisuu?
 Pistän silloin neulasella.
 Mutta kun kipeetä tekee?
 Voitelon voikkusella.
 15 Mistäs¹ sitä saat?
 Nuoren lehmän ninnisestä,
 ja vanhan ämmän vakkasesta.
 Mistäs sitä sinne tulee?
 Vihriäisestä mättäystä,
 20 kehästä heinän päästä.

1385. *Jämijärvi. Välisalo n. 19. —*
³⁰/₁₂ 02.

Maria Välisalo, 23 v.

Hiiri meni metsään.

- Hiiri meni metteen, pieni kelkka
 peräs.
 Katti istui kannon nenäs ja kysyi:
 Minne menet hiiri raukka?
 Täanne menen, tuomiokirkon
 tukkipuita,
 5 Maariakirkon malkapuita.
 Mutta jos kaatuu puu peelles?
 Pakenen maan alle.
 Entä jos tulee nälkä?
 Kalvelen katajan juuria.
 10 Entä jos vattas paisuu?

1383. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1384. ¹ M[ü]ltas: Mistäs.

Pistelen tirkin tärkein neulasilla.

Mutta jos tulee veri?

Voitelen voikkusella.

Mistä sitä voikkusta saat?

15 Vanhan ämmän vakkasesta.

Mistä sitä vanhan ämmän vakkas-
seen on tullut?

Nuoren lehmän nunnusesta.

Mistä sitä nuoren lehmän nunnu-
seen on tullut?

Ihanasta mättähästä.

20 Misä se ihana matas[!] nyt on?

Vikates sen vei.

Misä se vikates on?

Harsti sen söi.

Misä se harsti on?

25 Valkee sen poltti.

Misä se valkee on?

Vesi sen sammutti.

Misä se vesi nyt on?

Yksi musta miäs sen ryyppäs.

30 Misä se miäs on?

Yhdeksän kahdeksan meren
takana.

Mitä se siellä tekee?

Ohria ottaa, nisuja niittee,

kauroja kattaa.

1385 a. *Ikaalinen. Salava Anna-
Kaarina, n. 18. —31.*

Iso-Röyhiö.

Hiiri¹ meni mettän,

pikkukel^okkane(n) peräh.

meni pün alle, sev^ovatta pajsu,

se saj^o leh^omältä voita

6 ja voiteli sitä voikkosella.

1386. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,
n. 38. —²³/₃ 24.*

Pikku hiiri meni mettään

Pikku¹ kelkka peräsä, pikku kir-
ves kelkasa,

Katti istu kannon pääsä, kysy:
Kuukas¹ menet hiiri raukka?

5 Menen puitani poimimaan, halvo-
jani hakkaamaan.

Mutta jos puu päälles kaatuu?

Kyllä mä mahdun maan rakkoon

Mutta jos tullee nälkä?

Kyllä mä karskutan katavan
juurta, syön koivun pintaa.

10 Mutta jos vattas paisuu?

Kyllä mä trohon neulasella.

Mutta jos tulee veri?

Kyllä mä voitelen voikkosella,
sivelen sianlihalla

Mistä sinä voikkosta saat?

15 Vanhan ämmän vakkasesta.

Mistä vanha ämmä sitä saa?

Nuoren kirjaksen vattasta.

Mistä nuori kirjasi sitä saa?

Vihriäisestä mättästä.

20 Misä se vihriäinen mätäs on?

Vikalde sen niitti.

Misä se vikahde on?

Kovasin sen kulutti.

Misä se kovasin on?

25 Vetteen se putos.

Misä se vesi on?

Härkä sen ryyppäs.

Misä se härkä on?

Mies sen ampu.

30 Misä se mies on?

1385 a. ¹ kk:ssa pieni alkukirj.

1386. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Kauroja kylvämäsä.
 Misä ne kaurat on?
 Punasenmeren takana.

1387. *Karvia. Paldani n. 94. —52.*
Hiiri meni mettään.
 Hiiri meni mettään,
 Katti istu kannolla¹,
 Mikkäs hiiri menee?
 Tänne menen mettään.
 5 Mitä hiiri mettäs?
 Hakkaan Maarian kirkon malka-
 puita,
 Tuomio kirkon tukkipuita.
 Muttakun kaatnu päälles puu?
 Niin menen maan rakoon.
 10 Milläs siellä elät?
 Järsin puun juuria.
 Mutta kun vattas paisuu?
 Syön silkkisen, salkkisen neula-
 sia,
 Mutta kun tulee verta?
 15 Voikkosella voitelen.
 Mistä sitä voikkosta saat?
 Vanhan ämmän pyttysestä.
 Mistä sitä ämmän pyttyseen on
 tullut?
 Nuoren lehmän nunnusesta.
 20 Mistä sitä lehmän nunnuseen on
 tullut?
 Metisestä mättähästä.
 Missä mätäs on?
 Viikate² niitti.
 Missä viikates²?
 25 Harsti sen söi.
 Missä harsti on?
 Vanhan ämmän aitan portail'.

Missä aitta?
 Valkia poltti.
 30 Missä valkia?
 Vesi sen saimmutti,
 Missä vesi?
 Härkä sen joi.
 Missä härkä?
 35 Kirves sen tappo.
 Missä kirves?
 Pikku miehen vyötärön alla,
 joka lentää ilmas' pilviä piirten.

1388. *Karvia. Kaukamaa L. n. 15.*
 —¹⁹/₆ 30.
 Ämmänkylä. Kaisa Harjukangas,
 80 v.
 Hiiri meni mettähän
 Pikku kelkkauden perässä,
 Pikku kirveh kelkkasella.
 Mikkäh nyt hiiri parka meet?
 5 Puitani käy muirimahan.
 Halkojani halkelemahan.
 Mutta kun puu päälle kaatun?
 Luikahran puun juuren ala.
 Mutta kun vattah paisun?
 10 Pistelen neulasella.
 Mutta kun veri tulee?
 Voitelen voikkusella.
 Mistäs sitä voikkusta saat?
 Nuoren lehmän nunnisista.
 15 Mistä sitä sinnet tulee?
 Vihriäisestä mättähästä.
 Misä se vihriäinen mätäs on?
 Vikate sen niitti.
 Misä se vikates on?
 20 Suuren laron kynnyksellä.
 Misä se uusi lato?

1387. ¹ kann|a|lla : kannolla. — ² vii|t|ates : viikates.

Uusi lato on palanu.
 Millä se sammutettii?
 Verellä se sammutettii.

- 25 Misä se vesi on?
 Mustankyytiä¹ härkä sen ryyppäs.
 Misä se mustankyytiä härkä on?
 Mustan meren takana.
 Mitä se sie tekee?
 30 Nisua niittää,
 Kauroja katkoo.

1389. *Karvia. Kaukamaa L, n. 16.*
 — ³/₆ 30.

Kirkonkylä. Liisa Kytöviita, s. 1852

- Hiiri meni mettähän
 Pieni kelkka peräh.
 Kissa kysy hiireltä:
 Mikhäs menet?
 5 Puitani puimiin,
 Hakoja hakkaahan.
 Entäs sitten, jos puu päälles
 kaatuu?
 Hyppään puun rakohon.
 Kyllä se siinä on kaikki se taru.

1390. *Karvia. Kaukamaa L, n. 14.*
 — ³/₆ 30.

Ämmänkylä. Joosefiina Jokinen,
 80 v.

- Hiiri meni mettähän
 Kissa tuli vastahan.
 Kissa kysy:
 Mikhäh nyt meet?
 5 Hiiri sano:
 Puitani purkkiin,
 Halkoja hakkaahan.
 Mutta kun tulee nälkä?

Syön katajan pulmusia.

- 10 Mutta kun pullistuu vatta?
 Voitele voikkusella.
 Mistäs stää voikkusta tulee?
 Nuoren lehmän nunnusista.
 Mistäs sitä nunnusiin tulee:
 15 Vikate sen niitti.
 Misäs se vikate on?
 Kannon nenään minä sen panin.
 Misä se kanto on?
 Valkia sen poltti.
 20 Misä se valkia on?
 Vesi sen sammutti.
 Misä se vesi on?
 Härkä sen ryyppäs.
 Misä se härkä on?
 25 Maa sen nieli.

1391. *Parkano. Alanen Viljo, n. 26.*
 — 30.

Alaskylä. Maria Alanen n. 59 v.

- Hiiri meni mettään
 Pikku kelkkanen perässä,
 Pieni kirves kelkkasessa.
 Kissa istu kannon nenäs,
 5 Kysyi: »mikhäs menet?»
 »Menen puitani pinoomaan,
 Halkojani hakkaamahan.»
 »Mutta kun puu päälles' kaatuu?»
 »Kyllä mahdun maan rakoon.»
 10 »Mutta kun nälkä tulee?»
 »Kalavan katajan juurii.»
 »Mutta kun vattas paisuu?»
 »Pistän neulasella.»
 »Mutta kun veri tulee?»
 15 »Voitelen voikkusella.»
 »Mistä sitä voikkusta saa?»

1388. ¹ mustankyyssä = mustankirjava.

- »Nuoren lehmän nunnusta.»
 »Mistä sitä nuori lehmä saa?»
 »Viheriäisestä mättähästä.»
 20 »Mistä se mätäs saa?»
 »Pikkusesta pilven rippusesta.»

1392. *Vesilahti. Hels. Suom. Normaaliyls. konv.: Lindroos n. 3*.* —92.
 Järvenranta. Kustaa Kalpela.

Katti ja pikku hiiri.

- Pikku hiiri meni mettaan
 pikku kelkkanen peräsä¹
 pikku kirves kelkkasesa².
 Katti istui kannon pääsä³
 5 kysy: »minkäs menet hiiryläinen?»
 — »Menen puitani pinoilemaan
 halkojani hakkailemaan.»
 — »Häntäs kun puu päälles kaatuu?»
 — »Kyllä mä mahrun maan rakoon.»
 10 — »Häntäs kun nälkä tulee?»
 — »Kyllä mä kalvan katajan juurta.»
 — »Häntäs kun vattas paisuu?»
 — »Kyllä mä tärpin neulasella.»
 — »Häntäs kun veri tulee?»
 15 — »Kyllä mä voitelen voikkosella.»
 — »Mistäs sitä voikkosta saat?»
 — »Nuoren lehmän nunnusesta.»
 — »Mistäs nuori lehmä saa?»
 — »Vihannasta mättähästä.»

1392 a. *Lempäälä. Helin Olga, n. 11.*
 —21—22.
 Kalle Helin, 60-v.
 Pieni hiirulainen meni mettaan

- Pikkunen kelkkanen perässä,
 pikkunen kirves kelkkasesa.
 Katti kysyi¹ kannon päästä:
 5 Minkäs menet, hiiriraukka?
 Menen puitani pinoilemaan,
 halkojani hakkailemaan.
 Mutta jos puu päälles kaatuu?
 Kyllä mä mahdun maan rakoon.
 10 Mutta jos tulee nälkä?
 Kyllä mä kalvan katajanjuuria,
 knopsuttelen koivunkuottia.
 Mutta jos vattas paisuu?
 Kyllä mä tärpin neulasilla.
 15 Mutta jos tulee veri?
 Kyllä mä voitelen voikkosella.
 Mistäs hiiri voita saapi?
 Vanhan ämmän vakkasesta.
 Mistäs vanha ämmä saa?
 20 Nuoren lehmän nunnusista.
 Mistäs nuori lehmä saa?
 Vihannasta mättähästä.
 Mistäs vihanta mätäs saa?
 Pilvispoukan tyttäriltä.

1393. *Tottij. Rekola n. 441*.* —04.
 Sorva.

Lasten laulu.

- Hiiri mettaam_mene
 Piäni kelkkanen perässä
 Kissa hiireltä kysyvi:
 Minkäs menet hiiryläinen?
 5 — Menem_mettaan puitani poi-
 miin,
 halkojani hakkaan.
 — Mutta jos puu päälles kaatuu?
 — Kyllämä mahrum_maar_rakoon.

1392. ¹ peräs|s|ä : p. — ² kelkkases|s|a : k. — ³ pääs|s|ä : p.

1392 a. ¹ |istui| : *kysyi*.

- Mutta jos nälkä tulee?
 10 — Kyllämä kalvan katajaj_ juurta.
 — Mutta jos vattas paisuu?
 — Kyllämä tärpin_(pistelen)_ neulasilla
 — Mutta jos veri vuataa?
 — Kyllämä voirav_voikkosella.
 15 — Mistäs sitä voikkosta saat?
 — Vanhan ämmän pyytysestä.
 — Mistäs vanha ämmä saa?
 — Nuarel_lemmän_nunnusesta.
 — Mistäs nuari lehmä saa?
 20 — Vihannasta mättähästä.
- 1394. Lempäälä. Leander n. 67*.** —13.
 Maija Mäkinen, 64 v. Muistiinp. Hauholla.
 Hiiri mettään menevi,
 pieni kelkkanen perässä.
 Kissa istui kannon päässä.
 kysyi minkäs menet?
 5 — Halojani hakkaan, puitani ko-
 koon.
 — Mutta jos puu päälles kaatuu?
 — Kyllä mä luikahran lumen
 alle.
 — Jos vilu tulee?
 — Kyllä mä mahlun maan alle.
 10 — Mutta jos nälkäs tulee?
 — Kyllä kalvan katajan juurta.
 — Jos vattas paisuu?
 — Kyllä mä ronkin neulasilla.
 — Mutta jos veri tulee?
 15 — Kyllä voitelen voikkosella.
 — Mistäs sitä voita saat?
 — Vanhan ämmän vakkasesta.
 — Mistä se vanha ämmä saa?

- Nuoren lehmän nunnusista.
 20 — Mistäs nuori lehmä saa?
 — Vihannasta mättähästä.
 — Mistäs vihanta mätäs saa?
 — Pilvipoukon tyttäriltä.
- 1395. Pirkkala. Starck n. 4*.** —89.
 Hiiri mettään meneepi,
 pieni kelkkanen perässä,
 pieni kirves kelkkasessa;
 katti istu aidan päällä
 5 kysy: mi(hi)nkäs nyt menet?
 Menen puitani pinoilemaan¹
 halkojani hakkailemaan.
 Mutta jos puu päälles kaatuu?
 Minä juoksen juuren alle.
 10 Mutta jos tulee nälkä?
 Minä kalvan katajan juurta.
 Mutta jos vattas paisuu?
 Minä pistelen neulasella.
 Mutta jos tulee verta?
 15 Minä voitelen voim sulalla.
 Mistä hiiri voita saapi?
 Vanhan ämmän vakkasesta.
 Mistä vanha ämmä saapi?
 Nuoren lehmän nunnusesta.
 10 Mista nuori lehmä saapi.
 Viheriaisesta(!) mättähästä.

- 1396. Pirkkala. Virtanen n. 11*.** —05.
 Nokia. K. Forsblom, 70 v.
 Laulu.

- Hiiri metsälän menevi,
 pikku kelkkanen perässä.
 Kissa istu kannon päässä,
 kysy, minkä menet hiiri parka.
 5 — Menen puitani pinoileen,

1395. ¹ Sana on kirjoitettu perästöpäin lyijykynällä.

halkojani hakkailemaan.
 Entä jos puu päälles kaatuu?
 Minä voitelen voikkosella.
 Mistä hiiri voita saapi?
 10 Vanhan akan vakkasesta.
 Mistäs sitä vanha akka?
 Nuoren lehmän nännisistä.
 Mistäs sitä nuori lehmä?
 Vihannaisesta mättähästä.
 15 Missäs se vihanta mätäs on?
 Viikate sen niitti.
 Mistäs se viikate?
 Seppä sen takoi
 Missäs se seppä?
 20 Tauti sen tappoi.
 Missäs se tauti?
 Hyppäs ikkunasta pihalle,
 että kontit kolisivat.

**1397. Ylöjärvi. Paldani 14 (=SMMY:
 Reinholmin kok. 99 33).—52.**

Hiiri ja Katti.

Hiiriläinen menee mettään,
 Pikku kelkkanen perässä,
 Pikku kirves kelkkasessa,
 Katti kannolla istuupi
 5 Kannon päässä katseleepi:
 »Minkäs menet hiiriläinen?»
 Tänne menen mettään
 Puitani noutaan, halkojani hak-
 kaan,
 Muttakun puu päälles kaatuu?
 10 Puikahdan maan rakoon,
 Muttakun nälkä tuleepi?
 Kyllä kalvan katajan juurta,
 Muttakun jano tuleepi?
 Kyllä käyn järven rannalle,

15 Muttakun vattas paisuuvi?
 Kyllä tärpin¹ neulasilla
 Muttakun verta tuleepi?
 Kyllä voitelen voikkosella,
 Mistä sitä voikkosta saat?
 20 Vanhan ämmän vakkasesta,
 Mistäs vanha ämmä saapi?
 Nuoren lehmän munnusesta,
 Mistäs nuori lehmä saapi?
 Vihannasta pensahasta,
 25 Missä pensas on?
 — Vikate² niitti.
 Missä vikate?
 — Kovasin² kulutti.
 Missä kovasin?
 30 — Akanoihin kätkettynä.
 Missä akanat?
 — Hiiri ne tuisi.
 Missä hiiri?
 — Katti sen murti.
 35 Missä Katti?
 — Kannon² takana.
 Missä kanto?
 — Valkee poltti.
 Missä valkee?
 40 — Vesi sammutti.
 Missä vesi?
 — Härkä ryyppäs.
 Missä härkä?
 — Keihäällä pistettiin.
 45 Missä keihäs?
 — Nuoren miehen vyön alla.
 Missä nuori mies on?
 — Nisuja kylvämässä.
 Missä nisut on?
 50 — Hakkisten perseessä.
 Missä hakkiset?

1397. ¹ Sana alleviiv. ; r.Tärpin = knacka. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

— Taivas alla lentelee.
Missä taivas on?
— Pääs päällä veli kulta.

1398. *Kangasala. Borenius (1986) n. 62*. — 74.*

Hakalan Taava, synt. Vääksyn kartanon aloossa (= »maalla»).

»Hiiren virsi¹».

Hiiri mennee mettääm²
Pikku kelkkanen perässä
= Katti
Kissa istuu³ kannom päässä
Kysyi hiireltä miinkäs⁴ menet?
5 Tänne puitani pinnoilemmaa(n)⁵
Halkojani hakkailemmaa⁽ⁿ⁾
Intä⁶ kum puu päälles kaatuu?
Kyllä mä mahlum maar⁽ⁿ⁾ ra(k)-
koon⁷
Intä kun sinun nälkä tul(l)ee?
10 Kyllä⁸ mä kalvan katajan juuret,
Kojettelen⁸ koivun kuaret,
Hajekselen haavan lehlet⁹
Intä kun sinun vattas paisuu?
Kyllä mä¹⁰ tärpin¹¹ neulasilla.
15 Intä kun veri tul(l)ee?
Kyllä mä¹⁰ voitelen voikkosella.
Mistäs sitä voikosta tul(l)ee?
Vanhan ämmän pyytysestä.
Mistäs sitä vanhan ämmän pyt-
tyyn tul(l)ee?

20 Nuaren lehmän nunnusesta.
Mistäs n[uaare]n l[ehmä]n nun-
nuun tul(l)ee?
Vihannasta mättähästä.
Mistäs vihanta mätäs tul(l)ee?
Jumalan kälen ta(k)kaa.

1399. *Sahal. Helin n. 25*. — 03.*

Hiiri ja kissa.

Hiiri meni mettään
Pikku kelkkanen perässä,
Pikku kirves kelkkasessa.
Kissa istu kannon päässä.
5 Kysy »miinkäs menet, hiiriraukka-
nen?»
Tänne menen puitani punoile-
maan,
Halkojani hakkailemaan
»Mutta jos sinun puu päällesi
kaatuu?»
Kyllä mä puikahlan puun rak-
koon.
10 »Mutta jos nälkä tulee?»
Kyllä mä kalvan katajan juurta.
»Mutta jos vattas paisuu?»
Kyllä mä tärpin neulasilla.
»Mutta jos veri tulee?»
15 Kyllä mä voitelen voikkosella.
Mistäs sitä voikkosta saat?»
Vanhan ämmän pyytysestä.

1398. ¹ Reunassa selitys: Tätä lauletaan lasta tuodittaessa, ja myös lapset keskenään. — ² Ensin ollut: *Hiiri mettaäm mennee*; korjaukset yläp. ja päällä. — ³ un alleviivattu. — ⁴ ii alleviivattu. — ⁵ nn. toin. i ja mm alleviiv. — »Panna pinoon» arveli laulaja. Se on nyt siinä vaan, että puitani pinnoilemmaa. Mp. huom. — ⁶ = Mutta »Taällsanotaan; intä». [Mp. huom.] Sanassa on I ja ä alleviiv. — ⁷ laulaessa kuuluu yleensä yksinkert. kons. Mp. huom. — ⁸ kkissa pieni alkukirj. — ⁹ Näitä 3 sanaa [tark. sakeitä 10—12] laulaessaan laulaja käytti sävelen jälkimmäistä osaa [ks. samassa kokouksessa olevaa sävelmää]. Mp. huom. — ¹⁰ ä alleviivattu. — ¹¹ »Niin kun pistelee, niin kun pistelemiseksi sanotaan sitä». Ei sitä nyt muullosti sanota muuta kun siinä virresta[!]. Mp. sel.

»Mistäs sitä vanhan ämmän pytty-
seen tulee?»
Nuaren lehmän nunnusesta.
20 »Mistäs sitä nuaren lehmän nun-
nuseen tulee?»
Vihannasta mättään päästä.
»Mistäs sitä vihannan mättään
pähän tulee?»
Pilvipoukan tyttäreltä,
Länkipohjan lääkäriltä,
25 Pohjantuulen tuamarilta.

1400. *Kuhmalahdi. Salo A, 24 n.*
975*. —13.

Anna Perkki, 36 v. Muistiinp. Hat-
tulan Sattulassa.

Hiiri meni mettään
Pikku kirves kelkkasessa,
Katti istu kannon päässä
Kysy: miukäs menet hiiri raukka?
5 Tänne menen puitani hakkaile-
maan.
Entäs jos puu päälles kaatuu?
Pujahlan puun rakkoon.
Entäs jos nälkäs tullee?
Kyllä mä kalvan katajan juurta.
10 Mutta jos vattas turpoo?
Kyllä mä tärpin neulasilla.
Mutta jos veri tullee?
Kyllä mä voitelen voikkosella.
Mistä sitä voikkosta saat?
15 Vanhan muijan vakkasesta.
Mistä sitä vanhan muijan vakka-
seen tulee?
Nuaren lehmän nunnusesta.
Mistä sitä nuaren lehmän nunnu-
seen tulee?
Vihannan mättään päästä.

1401. *Eräjärvi. Tyyskä (1395) n. 69*.*
—04.

Aleksanderi Ahlgrén, 71 v.

Hiiri meni mettään.

Hiiri meni mettään
Pieni kelkka perässä.
Katti istui kannon päässä,
Katti kysyi hiireltä:
5 »Mihinkäs siä menet?»
Hiiri sanoi katille:
»Tänne menen mettään
Puitani pujoilemaan
Halkojani hakkailemaan.»
10 Katti sanoi hiirelle:
»Entäs jos puu päälles kaatuu?»
Mahlumpa miä maan rakohon
Kiven alle kipaisen.»
»Entäs jos siäl tulee nälkä?»
15 »Kyllä kaluun katajan juurta,
Purekselen kuusen juurta.»
»Entäs jos vattas paisuu pahasti
Turpoopi turmiolle?»
»Kyllä tärpin neulasella
20 Pistelen piikkisellä.»
»Entäs jos tekee kipeitä?»
»Kyllä voitelen voikkosella.»
»Mistäs siä voikkoist saat?»
»Vanhan ämmän vakkasesta»
25 »Mistäs sit vanha ämmä saa?»
»Nuoren lehmän nunnusesta.»
»Mistäs nuori lehmä saa?»
»Vihannasta mättähästä.»
»Mistäs sit mätäs saa?»
30 »Taivaan köyhän tyttäreltä.»
»Mistäs köyhän tytär saa?»
»Yli-ukon unnehilta,
Ihanista satehista,
Taivaan lakeesta laesta.»

1402. *Eräjärvi. Tyyskä (1977) n. 37**.

—09.

Järvenpää. Anton Tuomala, 15 v.
Kuullut äidiltänsä. Poika on sotkenut,
mutta äiti osaa paremmin tämän
runon.

- Hiiri meni metsään
Pikkunen kirves kelkassa.
Katti istui kannon päässä
Ja kysyi: »minkäs menet?»
5 »Puutani pujoileen
Ja hakojaani hakkaan.»
»Jos puu kaatuu päälles?»
»Menen maan rakohon.
»Jos vatsas paisuu?»
10 »Pistä havon neulasella»
Jos veri tulee?
Voitele vanhan ämmän vakka-
sesta.
Mistäs vanha ämmä saa?
Nuoren lehmän nunnusesta.
15 Mistäs nuori lehmä saa?
Vihannasta mättähästä.
Mistäs vihanta mätäs?
Pilven paukan [?] tyttäreltä.

1403. *Eräjärvi. Tyyskä (1977) n. 38**.

—06.

Järvenpää. Anton Tuomala, 15 v.
Kuullut äidiltään Karoliina Tuoma-
lalta, 50 v.

- Hiiri meni mettään
Pikkunen kelkka perässä
Pikkunen kirves kelkassa.
Katti istui kannon päässä
5 Ja kysyi: mihinkäs menet
Hiiri rukka?
Hiiri vastasi: mettään mene.
Mitäs siellä tekemään

- Puutani pujoilemaan
10 Hakojaani hakkaamahan.
Entäs jos puu päälles kaatuu?
Pistäyn maan rakohon.
Entäs jos nälkä tulevi?
Syön puun kuoria,
15 Puren puun hakoja.
Vaan jos vattas turpoopi?
Pistän havun neulasella.
Vaan jos verta virtaapi?
Veren tulla pitääkin.
20 Jos sitä kovin kivistääpi?
Sitte voila voitelen.
Mistäs sinä voita saat?
Vanhan ämmän vakkasesta.
Mistäs vanha ämmä saapi?
25 Nuoren lehmän nunnusesta.
Mistäs nuori lehmä saapi?
Koreesta korttehesta,
Vihannasta mättähästä.
Mistäs nuori mätäs saapi?
30 Pilven poukan tyttäreltä.

1404. *Verrat. Leander n. 12**. —13.

Maria Vilhelmina Spir, 69 v. Muis-
tiinp. Hauholla.

- Hiiri mettään menevi,
pieni kelkkanen perässä.
Kissa istui kannon päässä,
kysyi minkäs menet?
5 »Hakojaani hakkaan (kasaan)
puitani kokkoon.»
— Mutta jos puu päälles kaatuu?
— Kassahran maan rakoon.
— Mutta jos nälkäs tulee?
10 — Kalvan katajan juurta.
— Mutta jos vatsas paisuu?
— Tärpin neulasella.
— Mutta jos verta tulee?

— Voitelon voikkosella.

15 — Mistäs sitä voikkosta tulee?

— Vanhan ämmän pyttysestä.

— Mistäs sitä sinne tulee?

— Nuoren lehmän nunnusesta.

1405. *Virrat. Siivänen n. 51**. —15.

Vaskivesi. Josefiina Majamäki, 60 v.
Oppinut äidiltään.

Tuutitauluja.

Hiirulainem_mettääm_mennee

Pikku kelkkanen perässä

Pikku kirves kelkkasessa.

Katti istu kannon nenässä

5 Kysy, mihkäs hiirulainem_mennee?

Menen puitani puimiin.

Ja halakojani hakkaileen.

Mutta jos puu päällel kaatuu?

Kyllä mahdun maan rakkoon.

10 Mutta jos vattas paisuu?

Kyllä pistän neulasella.

Mutta jos verta tulee?

Voitelon voikkusella.

Mistäs hiiri voita saa?

15 Nuoren lehmän nunnusesta.

Mistäs muori lehmä voita saa?

Tuoreesta turppeesta,

vihannasta mättäästä.

Kallio kaukana mettäs.

1406. *Eura. Järvinen n. 3.* —52.

Kallio ol' kaukana mettäs.

Kallio ol' kaukan' mettäs'

Puu ol' kallion pääll'

Ja kallio ol' kaukana mettäs'

Oksa ol' puun pääll'

5 Puu ol' kallion pääll'

Kallio ol' kaukana mettäs'

Pesä ol' oksan pääll',

Oksa ol' puun pääll',

Puu ol' kallion pääll';

10 Kallio ol' kaukana mettäs'

Muna ol' pesän pääll',

Pesä ol' oksan pääll',

Oksa ol' puun pääll',

Puu ol' kallion pääll',

15 Kallio ol' kaukana mettäs'

Lintu ol' minan[!] pääll',

Muna ol' pesän pääll',

Pesä ol' oksan pääll',

Oksa ol' puun pääll',

20 Puu ol' kallion pääll',

Kallio ol' kaukana mettäs'

Hööhän ol' linnun pääll',

Lintu ol' munan pääll',

Muna ol' pesän pääll',

25 Pesä ol' oksan pääll',

Oksa ol' puun pääll',

Puu ol' kallion pääll',

Kallio ol' kaukana mettäs'.

Polstar' ol' hööhämen pääll'

30 Hööhän ol' linnun pääll',

Lintu ol' munan pääll',

Muna ol' pesän pääll',

Pesä ol' oksan pääll',

Oksa ol' puun pääll',

35 Puu ol' kallion pääll',

Kallio ol' kaukana mettäs'

Neitty ol' polstarin pääll',

Polstar ol' hööhämen pääll',

Hööhän ol' linnun pääll',

40 Lintu ol' munan pääll',

Muna ol' pesän pääll',

Pesä ol' oksan pääll',

Oksa ol' puun pääll',

Puu ol' kallion pääll'.

45 Kallio ol' kaukana mettäs' j.n.e.

1407. *Pori. Tuomi. n. 57. —90.*

Fanny Ekqvist, 15 v.

— Oli viheriäinen laakso,

Laaksoss oli vuari,

— Vuari oli laaksoss,

Vuarell oli puu,

5 Puu oli vuarell,

Vuari oli viheriäisessä laaksoss.

— Puuss oli oksa,

Oksa oli puuss,

Puu oli vuarell,

10 Vuari oli viheriäisessä laaksoss.

Oksall istu lintu

Lintu oli oksalla¹

Oksa oli puuss,

Puu oli vuarell,

15 Vuari oli viheriäisessä laaksoss.

Linnusta lähti höyhen,

— Höyhen lähti linnust,

Lintu oli oksall,

Oksa oli puuss,

20 Puu oli vuarell,

Vuari oli viheriäisessä laaksoss.

Höyhenestä tuli polstari,

— Polstari tuli höyhenestä,

Höyhen lähti linnusta,

25 Lintu istu oksall.

Oksa oli puus,

Puu oli vuarell,

Vuari oli viheriäisessä laaksoss.

— Polstarill makas neitty,

30 Niin ihana neitty.

Niin kaunis neitty

Neitty makas polstarilla,

Polstari tuli höyhenestä,

Höyhen lähti linnusta,

35 Lintu istu oksall,

Oksa oli puus,

Puu oli vuarell,

Vuari oli viheriäisessä laaksoss.

1408. *Alastaro. Viheri. n. 2450. —11.*

Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.

Mettäsä kassoo niin kaunis puu,

Niin kaunis puu,

Enkä ole elämäni päivinä

Niin kaunista puinta nähnykkä.

5 Siinä puusa oli niin kaunis oksa,

Niin kaunis oksa,

Enkä ole elämäni päivinä

Niin kaunista oksaa nähnykkä.

Siinä oksasa oli niin kaunis pesä,

10 Niin kaunis pesä,

Enkä ole elämäni päivinä

Niin kaunista pessää nähnykkä.

Siinä pesäsä¹ oli niin kaunis lintu,

Niin kaunis lintu,

15 Enkä ole elämäni päivinä

Niin kaunista lintua nähnykkä.

Sillä linnulla oli niin kaunis höyhen,

Niin kaunis höyhen,

Enkä ole elämäni päivinä

20 Niin kaunista höyhentä nähnykkä.

Siitä höyhemestä[!] tehtiin niin kaunis polstari,

Niin kaunis polstari,

Enkä ole elämäni päivinä

Niin kaunista polstaria nähnykkä.

25 Sillä polstarilla makas niin kaunis flikka,

Niin kaunis flikka,

Enkä ole elämäni päivinä

Niin kaunista flikkaa nähnykkä.

Sillä kauniilla flikalla oli niin kaunis sullanen,

1407. ¹ oksall[a] : o.1408. ¹ Oksasa : *pesasa*.

30 Niin kaunis sullanen,
 Enkä ole elämäni päivinä
 Niin kaunista sulhasta nähnykkä.
 Siitä kauniista parista pirettiin
 niin kauniit häät,
 Niin kauniit häät,
 35 Eukä ole elämäni päivinä
 Niin kauniita häitä nähnykkä.

Kuka laivaa noutamaan.

1409. *Harjavalta. Bäcki-Ruusu n.*
 17.—91.

Torttila. Malakias Ojala.
 [Ketjurunon mukailua.]

Kuka noutaa laivan.

Kuka¹ noutaa laivan?
 Kuusi laivaa noutamaan.
 Ei kuusi noutamaan:
 Kirves kiikkuu juurellansa.
 5 Kuka noutaa laivan?
 Mänty noutaa laivan.
 Ei mänty noutamaan:
 Kirves juuret katkoo,
 Saha poikki ratkoo.
 10 Kuka noutaa laivan?
 Leppä noutaa laivan.
 Ei leppä noutamaan:
 Vesuririlla [!] kul'k'otaan.
 Kuka laivan noutamaan?
 15 Tammi laivan noutamaan.
 Ei tammi noutamaan:
 Sika syö terhoja.
 Kuka laivan noutaa?
 Koivu noutaa laivan.
 20 Ei koivu noutamaan:
 Vihdotaisiin lehviään.
 Kuka laivan noutamaan?
 Tuomi laivaa² noutamaan.
 Ei tuomi noutamaan:

25 Tuomen lehvät' tuoksuu.
 Kukas laivaa noutamaan?
 Jänes laivaa noutamaan.
 Jänes pelkää havoja.
 30 Kukas laivan noutamaan?
 Kettu laivaa noutamaan.
 Ei kettu noutamaan:
 Kettu syö kanoja.
 Kuka laivan noutamaan?
 35 Orava laivaa noutamaan.
 Ei orava noutamaan:
 Orava syö käpyjä.
 Kukas laivaa noutamaan?
 Lammas laivaa noutamaan.
 40 Ei lammas noutamaan:
 Lammas pelkää sutta.
 Kuka laivaa noutamaan?
 Sika laivaa noutamaan.
 Ei sika noutamaan:
 45 Sika syö taikinaa.
 Kuka laivaa noutamaan?
 Kana laivaa noutamaan.
 Ei kana noutamaan:
 Kettu söisi kanan.
 50 Kuka laivaa noutamaan?
 Pukki laivaa noutamaan.
 Ei pukki noutamaan:
 Pukki hyppää a'it'aa.
 Kuka laivaa noutamaan?
 55 Susi laivaa noutamaan.
 Ei susi noutamaan:
 Susi söisi lampaan.
 Kuka laivaa noutamaan?
 Karhu laivaa noutamaan.
 60 Ei karhu² noutamaan:
 Karhu kaataa lehnän.
 Kuka laivaa noutamaan?
 Koira laivaa noutamaan.
 Ei koira noutamaan:

1409. ¹ Kuka¹: K. — ² kk:ssa iso alkukirjain.

65 Koira haukkuu portilla,
 Kuka laivaa noutamaan?
 Hepo laivaa noutamaan,
 Ei hepo² noutamaan:
 Hepo vetää auraa.

70 Kuka laivaa noutamaan?
 Hiiri laivaa noutamaan
 Ei hiiri² noutamaan:
 Kissa söisi hiiren.

Kuka laivaa hakemaan?
 75 Saukko laivaa noutamaan.
 Ei saukko noutamaan:
 Saukko lähtee uimaan.

Kuka laivaa hakemaan?
 Tuli laivaa noutamaan.
 80 Ei tuli² noutamaan:
 Tuli poltaa laivan.

Kuka laivan noutamaan?
 Vesi³ laivan noutamaan.
 Ei vesi noutamaan:
 85 Vesi laivan hukuttaa.

Kuka laivaa noutamaan?
 Tuuli laivaa noutamaan.
 Tuuli laivan noutaa,
 Purjeisiin puhaltaa.

90 Huovarille huojemusta,
 Soutajalle helpotusta,
 Matkamiehen luvitusta.
 Tuuli laivan rantaan toi,
 Laulu hänelle tästä soi!

Kuka lypsää lehmän.

1410. *Tyrvää: Bäck-Ruusuu n. 19.*

—91.

[Kirjall. vaikutusta.]

Kerran maksoin.

Kerran maksoin maatahaisen,
 Kuittaelin kaunokaisen,

Millähäs tuon kuittahaisit,
 Milläs maksoit maatahaisen?
 5 Saalla saksan markkasella,
 Tuhannella tuloksella,
 Kymmenellä kyntäjällä,
 Viellä veto härällä,
 Kahdella kauan muulla.
 10 Mitäs sait sä vastaseksi,
 Saasta saksan markkasesta,
 Tuhannesta tuloksesta,
 Kymmenestä kyntäjästä,
 Viestä vetohärästä,
 15 Kahesta kanan munasta?
 Sain mä tuosta lehmän hyvän,
 Lehmän hyvän ja hyötyisen.
 Milläs lehmän lypsänehet?
 Muorilla mä lypsänehen.
 20 Entä jos ei muori lypsä?
 Mummolla mä lypsänehen.
 Entä jos ei mummo lypsä?
 Nadolla mä lypsänehen.
 Entä jos ei nato lypsä?
 25 Miniällä lypsänehen.
 Entä jos ei minjä¹ lypsä?
 Tyttäreillä lypsänehen.
 Entä jos ei tytär lypsä?
 Neiollani lypsänehen.
 30 Mistä saat sä neitosen?
 Rikkaan vaimon tyttäristä,
 Tyttäristä hius soeraan,
 Puna posken sini¹ silmän,
 Jol on ääni kun linnun laulu,
 35 Se mun lypsää lehmäseni.
 Milläs ruokit neitosesi?
 Suvet sulalla medellä,
 Talvet kaiket talkkunoilla.
 Missäs piät neitostasi,
 40 Kasvatat siä kanaasi?

² kksa pieni alkukirjain.

1410. ¹ kssa iso alkukirjain.

Suuet suolla suukoimissa,
Talvet maalla mansikkoissa,
Kallioilla kankahilla.

Kukko ja kana meni saunaan.

1411. Rauma. Sjöros n. 11. —90.

Kana ja kuko saunassa.

Kuko ja kana meni muina
sauna.

Kana kippas kaivo.

Hyvä kaivo kaunis kaivo, annas
mnuul vett.

Em mnää snuul enne vett ann
5 ko mnää saan prykärilt ämpri.

Hyvä prykär kaunis prykärannas
mnuul ämpri.

Em mnää snuul enne ämpri ann
ko snää mnuul myllärlt malttai
tua.

Hyvä myllär kaunis myllär annas
mnuul malttai.

10 Em mnää snuul enne malttai ann
ko snää mnuul rihest jyvi tua.

Hyvä riihi kaunis riihi annas
mnuul jyvi.

Em mnää snuul enne jyvi ann
ko snää mnuul pellolt eloi tua

(em mnää muistakka, mnää sekko
jo).

15 Hyvä — — — eloi — ko — — —
soutta tua —

(mutt nyy tlee semnem paikk, etem
muistakka ene. Siin ol sitt viäl ett ko
hä sitt men nii lehmä leivosivas siäl
kaunis viheriäises niitus ja siäl ol sitt
kaunei puit. »Ko hän käve sitt kaikk
paika ja tul niin kuko ol kuallus sinä
aikan meravittum penki ala»).

1411. Eurajoki. Kahari n. 81. —
4° 92.

Kehotolaulu.

Kukko ja kana meni löylyyn,
Eik' heillä ollu' vettä.

Kukko se hyppäs' kaivoille:

»Hyvä kaivo, kaunis kaivo,

5 Annas¹ mulle vettä!»

»En anna, en anna,

Ennenkuin tuot mull' ämpäri.»

Kukko se hyppäs piian tykö:

»Hyvä piika, kaunis piika,

10 Annas' mulle ämpäri!»

»En anna, en anna,

Ennenkuin tuot mull' kengät.»

Kukko se hyppäs suutarin luo:

»Hyvä suutari, kaunis suutari,

15 Annas' mulle kengät!»

»En anna, en anna,

Ennenkuin tuot mull' harjaksii.»

Kukko se hyppäs sian luo:

»Hyvä sika, kaunis sika,

20 Annas' mulle harjaksii!»

»En anna, en anna,

Ennenkuin tuot mull' jyvii.»

Kukko se hyppäs pellolle:

»Hyvä pelto, kaunis pelto,

25 Annas' mulle jyvii!»

[»En anna, en anna,

Ennenkuin tuot mull' sontaa.»

Kukko se hyppäs metsään:

»Hyvä metsä, kaunis metsä,

30 Annas mulle hakkoo!»

»En anna, en anna,

Ennenkuin tuot mull' kirveen.»

Kukko se hyppäs sepän luo:

»Hyvä seppä, kaunis seppä,

35 Annas' minulle kirves!»

1411. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

»En anna, en anna,
 Ennenkuins tuot mull' takkii.»
 Kukko se hyppäs kalliolle:
 »Hyvä kallio, kaunis kallio,
 40 Annas mulle takkii!»
 Kallio hänell' takkia antoi,
 Takin hän sitt' sepäll' kantoi,
 Seppä se hänell' kirveen ausoi,
 Kirveen hän sitt' metsään kantoi,
 45 Metsä se hänell' hakkoa antoi,
 Havot hän sitt' pelloll' kantoi,
 Peltö se hänell' jyvii antoi,
 Jyvät hän sitt' siall' kantoi,
 Sika hänell' harjaksii antoi,
 50 Harjakset hän sitt' suutarill'
 kantoi,
 Suutari hänell' kengät antoi,
 Kengät hän sitt' piiall' kantoi,
 Piika se hänell' ämpäriin antoi,
 Ämpäriin hän sitt' kaivoll' kan-
 toi,
 55 Kaivo se hänell' vettä antoi,
 Veden hän sitt' saunaan kantoi —
 Ja kana se oli kuollut.

1413. *Luvia. Hollmen n. 1.* —93.

Kuko ja kana.

Kuko ja kana meni vihtomaan,
 Eik ollu kylmää vettä.
 Kana kippas' kaivoll':
 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo, annas
 minull' vettä!»
 5 »En anna, en anna, ennenks' tuot
 mull' rihmoi!»
 Kana kippas neitsyn ty'ö:
 »Hyvä neitsy, kaunis neitsy, annas
 minull' rihmoi!»

»En anna, en anna, ennenks' tuot
 mull' kenkä!»
 Kana kippas' suutarill':
 10 »Hyvä suutar', kaunis suutar',
 annas minull' kenkä!»
 »En anna, en anna, ennenks' tuot
 mull' harjaksii.»
 Kana kippas' sian ty'ö:
 »Hyvä sika, kaunis sika, annas
 minull' harjaksi!»
 »En anna, en anna, ennenks' tuo'
 mull' mäski.»
 15 Kana kippas prykärill':
 »Hyvä prykär', kaunis prykär',
 annas minull' mäski.»
 »En anna, en anna, ennenks' tuo'
 mull' jauho!»
 Kana kippas' myllärill':
 »Hyvä myllär, kaunis myllär,
 annas minull' jauho.»
 20 »En anna, en anna, ennenks' tuo'
 mull' jyvi!»
 Kana kippas' pellon ty'ö:
 »Hyvä pelt', kaunis pelt', annas
 minull' jyvi!»
 »En anna, en anna, ennenks' tuo'
 mull' sontta.»
 Kana kippas' tarh'an:
 25 »Hyvä tarh', kaunis tarh', annas
 minull' sontta!»
 »En anna, en anna, ennenks' tuo'
 mull' hakko.»
 Kana kippas' metsä:
 »Hyvä mett', kaunis mett', annas
 minull' hakko!»
 »En anna, en anna, ennenks' tuo'
 mull' kirve'!»

1413. ¹ mull' |harjaks : m. r. — ² Kippas |pryk'arill' : k. myllärill'.

30 Kana kippas sepän työ:
 »Hyvä sepp', kaunis sepp, annas
 minull' kirves!»
 »En anna, en anna, ennenks' tuo'
 mull' rautta.»
 Kana kippas Ruotti':
 »Hyvä ruott', kaunis ruott', annas
 minull' rautta.»

35 Ruott' hänell' raodan annoi,
 raoda' hän sitt' sepäll' kannoi.
 Seppä hänell' kirve' annoi,
 kirve' hän sitt' mettä' kannoi.
 Mett' hänell' hakko annoi,

40 ha'o' hän sitt' tarha' kannoi,
 Tarhi' hänell' souтта annoi,
 sonna hän sitt' pelloll' kannoi.
 Pelt' hänell' jyvi' annoi,
 jyvä' hän sitt' mylly'n kannoi.

45 Myllär' hänell' jaohoi' annoi,
 jaoho hän sill[!] prykärill' kan-
 noi.
 Prykär' hänell' mäski annoi,
 mäski hän sitt' siall' kannoi.
 Sikä hänell' harjaksi' annoi,
 50 harjakse hän sitt' suutarill' kan-
 noi.
 Suutar' hänell' kenkä' annoi.
 kenkä hän sitt' neitsyll' kannoi.
 Neitsy hänell' rihmoi annoi,
 rihma' hän sitt' kaevoll' kannoi.
 55 Kaevo hänell' vett' annoi, vede
 hän sitt' sauna' kannoi.
 Kuko ol' kuoll' sauna häkkä.
 Kana heitt' vett' niska ninko
 nääkkä.
 Kuko virkos ja sanoi: se on nii'
 märkkä.

1383. *Nakkila. Lampola n. 7.* —89.

Amanta Nissilä, 30 v.

Kukko ja kana¹.

Kukko ja kana meni lö[y]lyyn,
 ei ollut vettä eikä höyryy.
 Kykko hyppäs kaivon työ:
 »Hyvä² kaivo, kaunis kaivo,
 5 annas mulle vettä!»
 »En³ anna, en³ anna,
 ennenko tuot mulle ämpäriin.»
 Kukko hyppäs neitsyn työ:
 »Hyvä neitsy, kaunis neitsy,
 10 anna mulle ämpäri!»
 »En anna, en anna,
 ennenko tuot mulle kengät.»
 Kukko hyppäs suutarin työ:
 »Hyvä suutari, kaunis suutari,
 15 anna mulle kengät!»
 »En⁴ anna, en anna,
 ennenko tuot mulle harjaksii.»
 Kukko hyppäs sian työ:
 »Hyvä sika, kaunis sika,
 20 annas mulle harjaksii!»
 »En anna, en anna,
 ennenko tuot mulle juomaa.»
 Kukko hyppäs prykärin työ:
 »Hyvä prykäri, kaunis prykäri,
 25 annas mulle juomaa!»
 »En anna, en anna,
 ennenko tuot mulle jauhoja.»
 Kukko hyppäs myllyn työ:
 »Hyvä mylly, kaunis mylly,
 30 annas mulle jauhoja!»
 »En anna, en anna,
 ennenko tuot mulle jyviä.»
 Kukko hyppäs pellon työ:
 »Hyvä pelto, kaunis pelto,

1414. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² Säkeissä 4, 9, 11, 14, 16, 19, 21, 24, 26, 29, 31, 34, 36, 39, 41, 44, 46 ja 49 on pieni alkukirjain. — ³ E'e:n : E. — ⁴ en [en] anna : e. a.

35 annas mulle jyviä!»
 »En anna, en anna,
 ennenko tuot mulle hakoja.»
 Kukko hyppäs metsän työ:
 »Hyvä metsä, kaunis metsä,
 40 annas mulle lantaa!»
 »En anna, en anna,
 ennenko tuot mulle kirveen.»
 Kukko hyppäs sepän työ:
 »Hyvä seppä, kaunis seppä,
 45 annas mulle kirves!»
 »En anna, en anna,
 ennenko tuot mulle rautaa.»
 Kukko hyppäs tehtaan työ:
 »Hyvä tehdas, kaunis tehdas,
 50 annas mulle rautaa!»
 Tehdas hälle raudan antoi,
 raudan hän sepäll' kantoi;
 seppä⁴ hälle kirveen antoi,
 kirveen hän metsäll' kantoi;
 55 metsä hälle lannan antoi,
 lannan hän pelloll' kantoi;
 pelto hälle jyvät antoi,
 jyvät hän myllyyn kantoi;
 mylly hälle jauhoja antoi,
 60 jauhot hän prykärill' kantoi;
 prykäri hälle juoman antoi,
 juoman hän siall' kantoi;
 sika hälle harjaksia antoi,
 harjakset hän suutarill' kantoi;
 66 suutari hälle kengät antoi,
 kengät hän neitsyll' kantoi;
 neitsy hälle ämpärin antoi,
 ämpärin hän kaivoll' kantoi;
 kaivo hälle veden antoi,
 70 veden hän saunaan kantoi.
 Kana oli jo kuollut.

1415. *Pori. Tuomi n. 54. — 90.*

Juhana Forssell, 40 v.

Kanan kuolema.

Kukko ja kana meni vihto-
 maan,
 Ei ollu vettä, kanan tuli jano.
 Kukko se hyppäsi kaivolle:
 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo, anna
 mulle vettä.»
 5 »En anna, en anna, ennenko tuot
 mulle ämpärin.»
 Kukko se hyppäsi nikkarin tyä:
 »Hyvä nikkari, kaunis nikkari,
 anna mulle ämpäri.»
 »En anna, en anna, ennenko tuot
 mulle lautaa.»
 Kukko se hyppäsi mettän tyä:
 10 »Hyvä mettä, kaunis mettä, annan
 mulle lautaa.»
 »En anna, en anna, ennenko tuot
 mulle rautaa.»
 Kukko se hyppäsi sepän tyä:
 »Hyvä seppä, kaunis seppä, anna
 mulle rautaa.»
 »En anna, en anna, ennenko tuot
 mulle takkii.»
 15 Kukko se hyppäsi pruukin tyä:
 »Hyvä pruuki, kaunis pruuki,
 annan mulle takkii¹.»
 »En anna, en anna, ennenko tuot
 rahhaa.»
 Kukko se hyppäsi Turkuun (Ruati-
 tiin):
 »Hyvä Turku (Ruatti), kaunis
 Turku (Ruatti) anna mulle
 rahhaa.»
 20 Turusta hän rahan sai,

⁴ Säkeissä 53, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67 ja 69 on iso alkukirjain.
 1415. ¹ takk|aa|: takkii.

Rahan pruuikkiin vei,
 Pruuikista hän takkii sai,
 Takin² hän sepälle vei,
 Sepältä hän rautaa sai,
 25 Raudan hän mettään vei,
 Mettästä hän lautaa sai,
 Landan hän nikkarille vei,
 Nikkarilta hän ämpäriin sai,
 Ämpäriin hän kaivolle vei,
 30 Kaivolta hän vettä sai,
 Veden hän kanalle vei,
 Mutt kana oli kuallu.

1385. *Pori. Tuomi n.* 55.—90.

Amanta Ranfala.

Toisinto.

Kukko ja kana meni vihtomaan
 Ei ollu vettä, kanan tuli jano.
 Kukko se hyppäsi kaivolle:
 »Hyvä kaivo, rakas¹ kaivo, anna
 mulle vettä.»
 5 »En anna, en anna, ennenko tuat
 ämpäriin.»
 Kukko se hyppäsi trengin tyä:
 »Hyvä trenki, rakas¹ trenki², an-
 nanan mulle ämpäri.»
 »En anna, en anna, ennenko tuat
 mulle kengät.»
 Kukko se hyppäsi suutari tyä:
 10 »Hyvä suutari, rakas suutari,
 anna mulle kengät.»
 »Een anna, een anna, ennenko
 tuat mulle harjaksii.»
 Kukko se hyppäsi sijan tyä:
 »Hyvä sika, rakas sika, anna
 mulle harjaksii.»

»Een anna, een anna, ennenko
 tuat mulle mäskii.»
 15 Kukko se hyppäsi prykäriin tyä:
 »Hyvä prykäri, rakas prykäri,
 anna mulle mäskii.»
 »Een anna, een anna, ennenko
 tuat mulle jauhoi.»
 Kukko se hyppäsi mylläriin tyä:
 »Hyvä mylläri, rakas mylläri,
 anna mulle jahoi.»
 20 »Een anna, een anna, ennenko
 tuat mulle viljaa.»
 Kukko se hyppäsi pellon tyä:
 »Hyvä pelto, rakas pelto! anna
 mulle viljaa»,
 »Een anna, een anna, ennenko
 tuat mulle sontaa.»
 Kukko se hyppäsi tunkion tyä:
 25 »Hyvä tunkio, rakas tunkio, anna
 mulle sontaa.»
 »Een, anna, een anna, ennenko
 tuat mulle hakoi.»
 Kukko se hyppäsi mettään:
 »Hyvä mettä, rakas mettä, anna
 mulle hakoi.»
 »Een anna, een anna, ennenko tuat
 mulle kirveen.»
 30 Kukko se hyppäsi sepän tyä:
 »Hyvä seppä, rakas seppä, anna
 mulle kirves.»
 »Een anna, een anna, ennenko tuat
 mulle rautaa.»
 Kukko se hyppäsi Ruattiin:
 »Hyvä Ruatti, rakas Ruatti, anna
 mulle rautaa.»
 35 Ruatti hälle rautaa anto,
 Raudan hän sepälle kanto,

² laki|sta| : laki*n*.1416. ¹ |kaunis| *rakas* : r. — ² trenk|a| : trenki.

- Seppä hälle kirveen anto,
 Kirven hän mettään kanto,
 Mettä hälle hakoja anto,
 40 Havot hän tunkiolle kanto,
 Tunkio hälle sontaa anto,
 Sonnan hän pellolle kanto,
 Pelto hälle viljaa anto,
 Viljan hän myllyyn kanto,
 45 Mylly hälle jauhoi anto,
 Jauhot hän prykkiin kanto,
 Prykäri hälle mäskii anto,
 Mäskin hän sialle kanto,
 Sika hälle harjaksii anto,
 50 Harjakset hän suutarille kanto,
 Suutari hälle kengät anto,
 Kengät hän trengille kanto,
 Trenki hälle ämpärim anto,
 Ämpärim hän kaivolle kanto,
 55 Kaivo hälle vettä anto,
 Veden hän kanalle kanto,
 Mutta kana oli kualhu.

1417. *Porin, Portin n.* 3.—89.

Pikku kanan kuolemasta.

Kukko ja kana pieni menivät muinoin yhdessä pähkinä vuorelle ja päättivät keskenänsä, että kumpi vain ensiksi pähkinän löytäisi¹ han siis kumppuillensa jakoi toisen puolen. Kana pian löysikin oikein tavattoman² suurenpähkinän, mutta eipä tuosta mitään hiiskunutkaan, vaan tahtoi yksinään syödä kaiken. Mutta tuopa oli niin suuri, ettei hän saan-

nut sitä nieltäykse³, vaan se kurkkuun istui, ja tästäpä nyt kana pelkäämään että ehkä tukehtuisi. Hansiis hätäaantyneenä huusi: »Kukko⁴ rakas, juokse, minkä suinkin jaksat, minulle vettä noutamaan, sillä muuten varmaanki tukehdun. Kukko lähti pötkimään kaivolle ja sanoi sinne ennätettyänsä: »Kaivo⁵ kulta, anna minulle vettä, kanaseni pähkinävuorella makaa, hän on saanut suuren⁶ pähkinän kurkkunsa ja omi tukehtumaisillansa. Kaivo vastasi: »Juokse⁷ ensin morsiammen luoksi, sekä tuo sieltä punaista silkki lankaa. Kukko⁸ morsiammen⁶ tykö juoksi ja sanoi sitten hänelle: »Anna⁴ kiltti morsian minulle punaista silkki lankaa, lankan annan kaivolle, kaivo minulle vettä antaa ja veden minä kannan kanaselleni, joka pähkinävuorella maakaa. Hän on suuren pähkinän kurkkunsa⁷ saanut sekä on nyt⁸ tukehtumaisillaan⁹. Morsian vastasi: »Juokse⁴ ensin noutamaan minun pikku kiekkurani, joka jäi paju-pensahasen riippumaan. Nyt kukko¹⁰ pensaalle juoksi otti oksalta¹¹ kiekkuran ja toisen morsiammelle¹², morsian antoi kukolle¹³ silkkilankan, langan vei kukko kaivolle¹⁴ ja kaivo hänelle vettä antoi. Kukko nyt veden kantoi kanallensa, mutta tuopa oli jo tukehtumaan¹⁵ ehtinyt ennen kuin kukko perille pääsi, ja makasi nyt siinä liikahtamatta¹⁶, ihan hengenä¹⁷. Tätäpä¹⁸ kukko niin kovasti suri, että se ääneensä itkemään rupesi, ja kaikki elävät tulivat kanan kovaa¹⁹ onnea surkuttelemaan. Kuusi⁴

1417. ¹ k:ssa töyläisi. — ² tavatto|y|an : tavattoman. — ³ |n|eltyksi : nieltäykse. — ⁴ k:ssa pieni afkukirjain. — ⁵ suu|s|en : suuren. — ⁶ morsiam|n|en : morsiammen. — ⁷ kurkkunsa : kurkkunsa. — ⁸ n|u|t : nyt. — ⁹ tukehtumaisi|s|aan : tukehtumaisillaan. — ¹⁰ kukk|a| : kukko. — ¹¹ o|e|ksalta : o. — ¹² mor|i|iamelle : morsiammelle. — ¹³ kukole : kukolle. — ¹⁴ |k|aivolle : kaivolle. — ¹⁵ tu|k|e|k|tumaan : tu|k|e|htumaan. — ¹⁶ liikahtamata : liikahtamatta. — ¹⁷ hen|k|etönä : hengetönä. — ¹⁸ ta|p|ä|p|ä : tätäpä. — ¹⁹ k|e|vaa : kovaa.

pientä hiirtä rakensivat vähäiset vaunut, joissa²⁰ kana²¹ oli haudalle viettävä, ja kun vaunut oli valmiiksi saatu hiiret valjain menivät ja itse²² kukko istui ajajaksi. Mutta tiellä heitä kettu kohtasi. »Minne matkasi, kukko hyvä? »Minä kanani menen hautamaan²³.» »Suvaitsetko²⁴ minun tulla mukahasi?» »Tule, mutta taakse istu, täällä sinä liioin painat.» Kettu meni istumaan vaunujen²⁵ taa ja sitte sinne viellä tuli susi, karhu, hirvi, jalopeura ja kaikkia metsän eläviä. Näin nyt kelpo vauhtia mentiin eteenpäin, kunnes tultiin erään puron rannalle.²⁶ »Mitenkä tästä ulitse[!] pääsemme» huudahti kukko. Sillä puron reunalla makasi oljenkorsi, joka sanoi: »Minä⁴ sillaksi laskeun puron poikki, jotta saatte saatte ylitse ajaa.» Mutta kun nuo kuusi hiirtä²⁷ tuli sillalle, luikahti nitteen alta korsi, vaipuen vetehen, ja hiiret myöskin putosivat sinne sekä hukkuivat kaikki. Oltiinpa nyt taaskin²⁸ pahassa pulassa, mutta nytpä hiili (!) tuli apuansa tarjoamaan sanoen: »Minähän⁴ laskeun virran poikki, että pääsette ulitse[!] toiselle²⁹ puolelle. Senhiili[!] nyt tekikin, mutta kovaksi onneksi vesi siihen³⁰ koski liukkasan. josta se kihisten sammui ja kuoli. Kun kivi tämän havaitsi tuon tuli kukko raukkaa sääli, ja se nyt laskeutui veden poikki. Silloin kukko itse meni vauvoja vetämään, mutta kun hän toiselle rannalle piankin päästyänsä³¹ oli kedolle laskenut kanavainajan ja sitten kojetti hinata myöskin noita toisia, jotka vaunujen takana istuivat, tämä hänelle³² liijan raskaaksi kävi, kovin monta kun siinä oli pai-

namassa, vaunut nyt takaisin vyöryivät ja niissä olivat toinen toisensa päällitse puto³slivat vetehen, sekä hukkuivat kaikki. Kukko siis jäi yksin kuolleen kanssa, ja tälle hän nyt haudan kaivoi laski vainajan sinne, laitto¹ haudalle kummun sekä istui siihen suremaan, kunnes itsekin kuoli; ja nytpä siis viimeinenki oli manan³³ mailiin muuttanut.

1418. *Kullaa. Jäkälä. n. 44.—92.*

Kukko ja kana meni vihtomaa.

Kukko ja kana meni vihtomaa, eikä saunas ollu vett.

Kukko hyppäs brunnin tyä:

»Hyvä brunni, kaunis brunni,
5 anna mulle vettä!»

»En anna, en anna,
ennenks tuat mull rihmaa.»

Kukko hyppäs piian tyä:

»Hyvä piika, kaunis piika,
10 anna mulle rihmaa!»

»En anna, en anna,
ennenks tuat mull kengät.»

Kukko hyppäs suutari tyä:

»Hyvä suutari, kaunis suutari,
15 anna mulle kengät!»

»En anna, en anna,
ennenks tuat mull harjaksii.»

Kukko hyppäs sian tyä:

»Hyvä sika, kaunis sika,
20 anna mulle harjaksii!»

»En anna, en anna,
ennenks tuat mull ruakaa.»

²⁰ jois[ti]a: joissa. — ²¹ h[ana]: kana. — ²² j[itse]: itse. — ²³ hautamaan: hautamaan. — ²⁴ Suvaitse[k]ko: Suvaitsetko. — ²⁵ vaunue[n]: vaunujen. — ²⁶ [n]rannalle: r. — ²⁷ hiirtä[] yl. [hji]irttä[] hiiltä: hiirtä. — ²⁸ taskin: taaskin. — ²⁹ [r]oiselle: toiselle. — ³⁰ siil[tt]en: siihen. — ³¹ pää[r]tyänsä: päästyänsä. — ³² [ä]anelle: hänelle. — ³³ kk:ssa iso alkukirjain.

Kukko hyppäs emännä tyä:
 »Hyvä emäntä, kaunis emäntä,
 25 anna mulle ruakaa!»
 »En anna, en anna,
 enneks tuat mull puita.»
 Kukko hyppäs mettän tyä:
 »Hyvä mettä, kaunis mettä,
 30 anna mulle puita!»
 »En anna, en anna,
 enneks tuat mull kirvee.»
 Kukko hyppäs sepän tyä:
 »Hyvä seppä, kaunis seppä,
 35 anna mulle kirves!»
 »En anna, en anna,
 enneks tuat mull rautaa.»
 Kukko hyppäs Ruattii:
 »Hyvä Ruatti, kaunis Ruatti,
 40 Anna mulle rautaa!»
 Ruatti hälle raudan antoi,
 Raudan kukko sepäll kantoi.
 Seppä hälle kirveen antoi,
 Kirveen kukko mettäl kantoi.
 45 Mettä hälle puita antoi,
 Puut kukko emännäll kantoi.
 Emäntä hälle ruakaa antoi,
 Ruan kukko sialle kantoi.
 Sika hälle harjaksii antoi,
 50 Harjakset kukko suutarill kantoi.
 Suutari hälle kengät antoi,
 Kengät kukko piiall kantoi.
 Piika hälle rihman antoi,
 Rihman kukko prunnill kantoi.
 55 Prunni hälle vettä antoi
 Veden kukko saunaan kantoi. —
 Ko kukko tuli saunaan, ni kana
 oli kualhu.

1419. *Normarkku. Lindgren n. 19.*
 —92.

Harjakangas. Liina Grönlund, 36 v.

Runo kanasta ja kukosta.

Kukko ja kana meni vihtomaa
 eikä¹ ollut vettä.
 Kana² karas prunnulla:
 »Hyvä prunni, kaunis prunni.
 5 anna mulle vettä!»
 »En anna, [en anna],
 ennenkos tuot mulle rihmat.»
 Kana karas neitsyn työ:
 »Hyvä neitty, kaunis neitty,
 10 anna mulle rihmat!»
 »En anna, en anna,
 ennenkos tuot mulle kenkät.»
 Kana karas suutari työ:
 »Hyvä suutari, kaunis suutari,
 15 anna mulle kenkät!»
 »En anna, en anna,
 ennenkos tuot mulle harjaksii »
 Kana karas siian[!] työ:
 »Hyvä sika, kaunis sika,
 20 anna mulle harjaksii!»
 »En anna, en anna,
 ennenkos tuot mulle mäski.»
 Kana karas prykkäriin työ:
 »Hyvä prykkäri, kaunis prykkäri,
 25 anna mulle mäski!»
 »En anna, [en anna],
 ennenkos tuot mulle jauhoja.»
 Kana karas myllyy:
 »Hyvä mylly, kaunis mylly,
 30 anna mulle jauhoja!»
 En anna, [en anna],
 ennenkos tuot mulla jyyviä.»

1419. ¹ Säkeissä 2 ja 70 on iso alkukirjain. — ² Säkeissä 3, 8, 11, 13, 14, 18, 19, 21, 23, 28, 34, 36, 41, 43, 46, 51, 53, 54 ja 56 on pieni alkukirjain.

Kana karas riitee.³
 »Hyvä riihi, kaunis riihi,
 35 anna mulle jyviä!»
 »En anna, en anna,
 ennenkos tuot mulle eloja.»
 Kana karas pellolla:
 »Hyvä pelto, kaunis pelto,
 40 anna mulle eloja!»
 »En anna, en anna,
 enne[n]kos tuot mulle sontaa.»
 Kana karas tarhaa:
 »Hyvä tarha, kaunis tarha,
 45 anna mulle sontaa!»
 »En anna, en anna,
 enne[n]kos tuot mulle hakoja.»
 Kana karas mettään:
 »Hyvä mettä, kaunis mettä,
 50 anna mulle hakoja!»
 »En anna, en anna,
 ennenkos tuot mulle kirveen.»
 Kana karas sepän työ:
 »Hyvä seppä, kaunis seppä,
 55 anna mulle kirves!»
 »En anna, en anna,
 ennenkos tuot mulle raudan^{3,4}.»
 Kana karas ruukii:³
 »Hyvä ruuki, kaunis ruuki,
 60 anna mulle rautaa!»
 Ruuki hälle rautaa³ antoi;
 hän raudan sepälle kanto,
 seppä hälle kirveen antoi;
 hän kirveen metsään kantoi,
 65 metsä hälle hako[ja]³ antoi;
 hän havot tarhaan kantoi,
 tarha hälle sontaa antoi;
 hän sonnan pellolle kantoi,
 pelto hälle eloja antoi;

70 hän elot ri[i]jheen kantoi,
 ri[i]jbi hälle jyviä antoi;
 hän jyvät mylly[y]n kanto[i],
 mylly hälle jauhoja³ antoi;
 hän jauhot prykkäriille kantoi,
 75 prykkäri hälle mäskii antoi;
 hän mäskin siiale kantoi,
 sika hälle harjaksia antoi;
 hän harjakset suutarille kantoi,
 suutari hälle kenkät antoi;
 80 hän kenkät neitsyelle kantoi,
 neitsy hälle rihmat antoi;
 hän rihmat¹ prunnille kantoi,
 prunni hälle vettä antoi;
 hän veden saunaan kantoi.
 85 Kukko oli sill aikaa kuollu.

1420. Noormarkku. Ollinen, n. 610.

—89

Kukko ja kana meni vihtomaa
 Eikä heill' ollu löylyy.
 Kukko hyppäs' kaivolla;
 Hyvä kaivo, kaunis kaivo,
 5 Anna mulla vettä!
 Een anna, een anna
 Ennekos tuat mulla ämpäri.
 Kukko hyppäs' trenki tyä;
 Hyvä trenki, kaunis trenki,
 10 Anna mulla ämpäri!
 Een anna, een anna
 Ennekos tuat mulla kenkät.
 Kukko hyppäs' suutari tyä;
 Hyvä suutari, kaunis suutari,
 15 Anna mulla kenkät!
 Een anna, een anna
 Ennenkos tuat mulla harjaksii.
 Kukko hyppäs' sijjaan tyä:

³ kk:ssa iso alkukirjain. — ⁴ mulle kirveen Raudan : m. R. — ⁵ rihmat |suutarille kantoi, suutari| prunnille : r. p.

- Hyvä sika, kaunis sika,
 20 Anna mulla harjaksi!
 Een anna, een anna
 Ennenkos tuat mulla mäskii.
 Kukko hyppäs prykärin tyä:
 Hyvä prykäri, j.n.e.
 25 Anna mulla mäskii!
 Een j.n.e.
 Ennenkos tuat mulla jauhoja,
 Kukko hyppäs myllyy:
 Hyvä mylly, j.n.e.
 30 Anna mulla jauhoja!
 Een j.n.e.
 Ennenkos tuat mulla jyviä.
 Kukko hyppäs rihee:
 Hyvä j.n.e.
 35 Anna j.n.e.
 Een j.n.e.
 Ennenkos tuat mulla eloja.
 Kukko hyppäs' peltoa:
 Hyvä j.n.e.
 40 Anna j.n.e.
 Een j.n.e.
 Ennenkos tuat mulla sontaa,
 Hyvä j.n.e.
 Anna j.n.e.
 45 Een j.n.e.
 Ennenkos tuat mulla hakoja.
 Kukko hyppäs mettää:
 Hyvä j.n.e.
 Anna j.n.e.
 50 Een j.n.e.
 Ennenkos tuat mulla kirvee.
 Kukko hyppäs sepän tyä:
 Hyvä j.n.e.
 Anna j.n.e.
 55 Een j.n.e.
 Ennenkos tuat mulla rautaa.

- Kukko hyppäs Ruattii:
 Hyvä j.n.e.
 Anna j.n.e.
 60 Ruatti hällä raudan anto;
 Raudan hän sepällä kanto,
 Seppä hällä kirveen anto,
 Kirveen hän mettään kanto,
 Mettä hällä havot anto,
 65 Havot hän tarhaan kanto,
 Tarha hällä somman anto,
 Somman hän peltoon kanto,
 Pelto hällä elot anto,
 Elot här riheen kanto,
 70 Riihi hällä jyvät anto,
 Jyvät hän myllyyn kanto,
 Mylly hällä jauhot anto,
 Jauhot hän prykärillä kanto,
 Prykäri hällä mäskin anto,
 75 Mäskin hän sijjaalla kanto,
 Sika hällä harjakset anto,
 Harjakset hän suutarilla kanto,
 Suutari hällä kenkät anto,
 Kenkät hän trenkillä kanto,
 80 Trenki hällä ämpärin anto,
 Ämpärin hän kaivolla kanto,
 Kaivo hällä veden anto,
 Veden hän saunaan kanto,
 Sauna hällä löilyn anto. —
 85 Kana oli jo kuallu saunan kiu-
 kaalla.

1421. *Merikarvia, Tommila n. 1.*
 —89.

Kehtolaulu.

Kuko ja kana meni viiltomaan,
 Ei ollut veden märkää,
 Kukko hyppäsi kaivolla,

- Sanoi¹: »Hyvä² kaivo, kauniskaivo
 5 Anna² mulle vettä.»
 »En anna, en anna, ennen kun
 tuot ampäriin.»
 Kukko hyppäsi rengin³ tykö,
 Sanoi: »Hyvä² renki, kaunis renki,
 anna mulle ämpäri.»
- 10 »En anna, en anna, enne kun tuot
 rihmat.»
 Kukko hyppäs piian tykö,
 Sanoi: »Hyvä² piika, kaunis piika,
 Anna² muule rihmat.»
 »En anna, ennaanna, ennekun tuot
 kengät.»
- 15 Kukko hyppäs suutarin tykö,
 Sanoi: »Hyvä² suutari, kaunis suu-
 tari,
 Anna² mulle kengät.»
 »En anna, en anna, ennen kun
 tuot harjaksia.»
 Kukko hyppäsi sian tykö,
 20 Sanoi: »Hyvä² sika, kaunis sika,
 Anna² mulle harjaksia.»
 »En anna, en anna, ennen kun
 tuot mäskiin.»
 Kukko hyppäsi mäskäriin tykö,
 Sanoi: »Hyvä² mäskäri, kaunis
 mäskäri,
 25 Anna² mulle mäskiä.»
 »En anna, en anna, ennenkun
 tuot jauhoja.»
 Kukko hyppäsi mylläriin tykö,
 Sanoi: »Hyvä¹ mylläri, kaunis
 mylläri
 Anna² mulle mäskiä.»
- 30 »En anna, en anna, ennen kun
 tuot jyviä.»
- Kukko hyppäsi peltoon,
 Sanoi: »Hyvä² pelto, kaunis pelto,
 Anna² mulle juviä.»
 »En anna, en anna, ennenkun
 tuot sontaa.»
- 35 Kukko hyppäsi tunkiolla,
 Sanoi: »Hyvä² tunkio, kaunis
 tukio,
 Anna² mulle sontaa.»
 »En anna, en anna, enne kun tuot
 hakoja.»
 Kukko hyppäsi metsään,
 40 Sanoi: »Hyvä² metsä, kaunis
 metsä,
 Anna² mulle hakoja.»
 »En anna, en anna, ennenkun
 tuot kirveen.»
 Kukko hyppäsi sepän tykö,
 Sanoi⁴: »Hyvä² seppä, kaunis
 seppä,
 45 Anna² mulle kirves.»
 »En anna, en anna, ennenkun tuot
 rautaa.»
 Kukko hyppäsi ruukkiin,
 Sanoi: »Hyvä² ruukki, kaunis
 ruukki,
 Anna² mulle rautaa.»
- 50 »En anna, en anna, ennenkun tuot
 rahaa.»
 Kukko hyppäsi mynttärin tykö⁵,
 Sanoi: »Hyvä² mynttäri, kaunis
 mynttäri,
 Anna² mulle rahaa.»
 Mynttäri hälle rahan antoi,
 55 Hän rahan ruukkiin kantoi,
 Ruukki hälle raudan antoi,
 Hän raudan sepälle kantoi,

1421. ¹ Sano: Sanoi. — ² kk:ssa pieni alkukirjain. — ³ ren|k|in: rengin. —⁴ |s|anoi: Sanoi. — ⁵ mynttärin *tykö*: m. t.

Seppä hälle kirven antoi,
 Hän kirveen metsään kantoi,
 60 Metsä hälle hakoja antoi,
 Hän havot⁶ tunkiolle kantoi,
 Tunkio hälle sonnan antoi,
 Hän sonna pellolle kantoi,
 Pelto hälle jyviä antoi,
 65 Hän jyvät myllyyn kantoi,
 Mylläri hälle jauhot antoi,
 Hän jauhot mäskärille kantoi,
 Mäskäri hälle mäskin antoi,
 Hän mäskin sialle kantoi,
 70 Sika hälle harjaksia antoi,
 Hän harjakset suutarille kantoi,
 Suutari hälle kengät antoi,
 Hän kengät piialle kantoi,
 Piika⁷ hälle riimmat antoi,
 75 Hän riimmat rengille kantoi,
 Renki hälle ämpäriin antoi¹,
 Hän ämpäriin kaivolle kantoi,
 Kaivo hälle vettä antoi,
 Hän veden saunaan kantoi,
 80 Siten oli kana kuollut.

1422. *Siikainen. Granqvist H, n. 28.*
—90.

Sammi. Elvira Sammi, 13 v.

Kukko ja Kana.

Kukko ja kana meni vihtoon,
eikä ollu' vettä.

Kukko hyppäs prunnin työ:

»hyvä prunni, kaunis prunni,

5 anna mulle' vettä.»

»En anna, en anna,

ennenkuin tuot ämpäriin.»

— Kukko hyppäs trengin¹ työ:

»hyvä trenki, kaunis trenki,

10 anna mulle ämpäri.»

»En anna, en anna,
ennenkuin tuot riimmat.»

— Kukko hyppäs piian työ:

»hyvä piika, kaunis piika,

15 anna mulle riimmat.»

»En anna, en anna,
ennenkuin tuot kengut².»

— Kukko hyppäs suutarin työ:

»hyvä suutari, kaunis suutari,

20 anna mulle kengut².»

»En anna, en anna,
ennenkuin tuot harjaksia.»

— Kukko hyppäs siaan työ:

»hyvä sika, kaunis sika,

25 anna mulle harjaksia.»

En anna, en anna.

ennenkuin tuot mäskii.»

— Kukko hyppäs pruuikin työ:

»hyvä pruuiki, kaunis pruuiki,

30 anna mulle mäskii.»

— No pruuiki anto mäskii.

Mäskin vei kukko sialle,

sika anto harjaksia.

Harjakset vei kukko suutarille,

35 suutari anto kengut².

Kengut² vei kukko piialle,

piika anto riimmat. —

Riimmat vei kukko trengille¹,

trenki anto ämpäriin.

40 Ämpäriin vei kukko prunnille,

prunni anto vettä³.

Veden kanto kukko saunaan,

mutta pikku kana oli jo kuollu'.

⁶ harrot : havot. — ⁷ piika : Piika. — ⁸ ämpäriin : ämpäriin.

1422. ¹ yl. [tren]k[in]. — ² yl. [ken]k[ut]. — ³ ve den | vettä.

1423. *Oripää. Vihervaara n. 2357.*

—11.

Tanskila. Maija Väilä, 74 v.

Kehtolaulu.

Kukko ja kana meni vihtomaan
Eikä ollu kummallaka vettä.
Kana klippas kaivolle
Ja kukko kuoli kiukaalle.

1424. *Alastaro. Vihervaara n. 2444.*

—11.

Lauronen. Maria Kivimäki, 22 v.

Kukko ja kana meni vihtomaan
Ja eikä ollu vettä.
Kana karas vettä tuamaan:
»Hyvä kaivo, kaunis kaivo,
5 Annas mulle vettä!»
»En minä ennen vettä anna
Ennenkos menet hakemaan koi-
vusta lehren.»
— »Hyvä koivu, kaunis koivu,
Annas mulle lehti!»
10 »En minä ennen lehteä anna
Ennenkos tuat mettästä hakkoo.»
— »Hyvä mettä, kaunis mettä,
Annas mulle hakkoo!»
»En minä ennen hakkoo anna
15 Ennenkos tuat sepältä kirveen.»
— »Hyvä seppä, kaunis seppä,
Annas mulle kirves!»
»En minä ennen kirvestä anna
Ennenkos menet tuamaan neit-
sylvä rihmaa.»
20 — »Hyvä neitsyt, kaunis neitsyt
Annas mulle rihmaa!»
»En minä ennen rihmaa anna
Ennenkos menet tuamaan suuta-
rilta kenkät.»

— »Hyvä suutari, kaunis suutari
25 Annas mulle kenkät!»
»En minä ennen kenkiä anna
Ennenkos menet tuamaan pos-
sulta harjaksia.»
— »Hyvä possu, kaunis possu
Annas mulle harjaksia!»
30 »En minä ennen harjaksia anna
Ennenkos menet tuamaan pellolta
jyviä.»

Pelto anto jyviä;
Vei sialle.
Sika anto¹ harjaksia;
35 Veit suutarille.
Suutari anto kenkät;
Vei neittylle.
Neitty anto rihmaa,
Vei sepälle.
40 Seppä anto kirveen;
Vei mettälle.
Mettä anto hakkoo;
Vei koivulle.
Koivu anto lehren;
45 Veit kaivolle.
Kaivo anto vettä.
Kana karas saunasta
Astiatas hakemaan
Ja kukko putos lavolta alas
50 Ja huusi tullesaa: »kukkokeeekoo!»

1425. *Alastaro. Vihervaara n. 2453.*

—11.

Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.

Kukko ja kana meni vihtomaan
Ja eikä ollu saunasa vettä.
Kana karas lähteelle.
»Hyvä lähre, kaunis lähre,
5 Annas mulle vettä!»

1424. ¹ |anot|: anto.

»En minä sulle vettä anna
Ennenkos minulle koivulta lehren
tuat.»

Kana karas koivulle.

»Hyvä koivu, kaunis koivu,
10 Annas mulle lehti!»
En minä sulle lehteä anna
Ennenkos minulle sepältä kirveen
tuat.»

Kana karas sepälle.

»Hyvä seppä, kaunis seppä,
15 Annas mulle kirves!»
»En minä sulle kirvestä anna
Ennenkos minulle Turruusta rau-
taa tuat.»

Kana karas Turkuun.

»Hyvä Turku, kaunis Turku,
20 Annas mulle rautaa!»
»En minä sulle rautaa anna
Ennenkos minulle suutarilta ken-
kät tuat.»

Kana karas suutarille.

»Hyvä suutari, kaunis suutari,
25 Annas mulle kenkät!»
»En minä sulle kenkiä anna
Ennenkos minulle possulta har-
jaksia tuat.»

Kana karas possulle.

»Hyvä possu, kaunis possu,
30 Annas mulle harjaksia!»
»En minä sulle harjaksia anna
Ennenkos minulle myllystä jau-
hoja tuat.»

Kana karas myllyyn.

»Hyvä mylly, kaunis mylly,
35 Annas mulle jauhoja!»
»En minä sulle jauhoja anna
Ennenkos minulle riihestä jyviä
tuat.»

Kana karas riiehen.

»Hyvä riihi, kaunis riihi,
40 Annas mulle jyviä!»
»En minä sulle jyviä anna
Ennenkos minulle pellolta eloja
tuat.»

Kana karas pellolle.

»Hyvä peltö kaunis peltö,
45 Annas mulle eloja!»
»En minä sulle eloja anna
Ennenkos minulle mettästä hak-
koo tuat.»

Kana meni mettään,

Mettä anto hakkoo,
50 Kana vei pellolle,
Peltö anto eloja,
Kana vei riiehen,
Riihi anto jyviä,
Kana vei myllyyn,
55 Mylly anto jauhoja,
Kana vei possulle,
Possu anto harjaksia,
Kana vei suutarille,
Suutari anto kenkät,
60 Kana vei Turkuun,
Turku anto rautaa,
Kana vei sepälle,
Seppä teki kirveen,
Kana vei koivulle,
65 Koivu anto lehren,
Kana vei lähteelle,
Lähre anto vettä,
Kana vei saunaan,
»Kukko keekoo», sano kukko ja
kuali.

1426. *Huittinen. Hilden A, n. 56.—98.*

Mp. Marttilassa. Kalle Santtinen,
n. 30 v.

Kukko ja kana.

- Kukko ja kana söi sakkoo,
 Kukon meni luu kurkkuun¹.
 Kana pani saunan lämmitä,
 Kana meni lähteel':
- 5 »Hyvä lähre, kaunis lähre
 Anna minulle vettä!»
 »En minä ennen vettä anna,
 Ennenkös mulle ämpäriin tuot.»
 Kana meni piikan tykö:
- 10 »Hyvä piika, kaunis piika,
 Anna mulle ämpäri!»
 »En minä ennen ämpäriä anna,
 Ennenkös mulle pjaksut tuot.»
 Kana meni suutaril':
- 15 »Hyvä suutari, kaunis suutari,
 Anna mulle pjaksut!»
 »En minä ennen pjaksui anna,
 Ennenkös harjaksia tuot.»
 Kana meni sian tykö:
- 20 »Hyvä sika, kaunis sika,
 Anna mulle harjaksia!»
 »En minä ennen harjaksia anna
 Ennenkös mulle mäskiä tuot.»
 Kana meni prykäriil':
- 25 »Hyvä prykäri, kaunis prykäri,
 Anna mulle mäskii!»
 »En minä ennen mäskii anna,
 Ennenkös mulle jauhoi tuot.»
 Kana meni mylläriil':
- 30 »Hyvä mylläri, kaunis mylläri,
 Annan mulle jauhoi!»
 »En minä ennen jauhoi anna,
 Ennenkös mulle jyvii tuot.
 Kana meni pellol':
- 35 »Hyvä pelto, kaunis pelto
 Anna mulle jyvii!»
 »En minä ennen jyvii anna,

- Ennenkös mulle sontaa tuot.»
 Kana meni tarhaan:
- 40 »Hyvä tarha, kaunis tarha,
 Anna mulle sontaa!»
 »En minä ennen sontaa anna,
 Ennenkös mulle hakkoo tuot.
 Kana meni mettään:
- 45 »Hyvä mettä, kaunis mettä,
 Anna mulle hakkoo!»
 »En minä ennen hakkoo anna,
 Ennenkös mulle kirveen tuot.»
 Kana meni sepäl':
- 50 »Hyvä seppä, kaunis seppä,
 Anna mulle kirves!»
 »En minä ennen kirvest' anna,
 Ennenkös mulle rautaa tuot.»
 Kana meni Ruottiin:
- 55 »Hyvä Ruotti, kaunis Ruotti,
 Anna mulle rautaa!»
 Ruotti hänel' rauran anto,
 Hän rauran sepäl' kanno,
 Seppä hänel' kirveen anno,
- 60 Hän kirveen mettään kanno,
 Mettä hänel' hakkoo anno,
 Hän havon tarhaan kanno,
 Tarha hänel' sontaa anno,
 Han sonnan pellol' kanno,
- 65 Peltö hänel' jyvät anno,
 Hän jyvät mylläriil' kanno,
 Mylläri hänel' jauhoi anno,
 Hän jauhot prykäriil' kanno,
 Prykäri hänel' mäskii anno,
- 70 Hän mäskin sial' kanno,
 Sikä hänel' harjakset anno,
 Hän harjakset suutaril' kanno,
 Suutari hänel' pjaksut anno,
 Hän pjaksut piikal' kanno,
- 75 Piika hänel' ämpäriin anno,

Hän ämpäriin lähteel' kanno,
 Lähre hänel' vettä anno,
 Hän veren saunaan kanno.
 Huh, huh, heja,
 80 Kukko oli kuollu!

1427. *Huittinen. Hirsikoski Anna,*
n. 1. — ²³/₃ 24.

Kukon ja kanan saunamatka:

(Huittislainen:)

Kukko ja kana meni vihtoon,
 Ei¹ ollut heitillä vettä.
 Kana kippas kaivon tykö:
 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo,
 5 Anna¹ mulle vettä!»
 »En anna, en anna, ennenkös tuot
 mulle kiulun.»
 Kana hyppäs trenkin tykö:
 »Hyvä trenki, kaunis trenki, anna
 mulle kiulu»
 »En anna, en anna, ennenkos tuat
 mulle rihmat.»
 10 Kana kippas piian tykö:
 »Hyvä piika, kaunis piika, anna
 mulle rihmat!»
 »En anna, en anna, ennenkos tuat
 mulle kengät.»
 Kana kippas suutarin tykö:
 »Hyvä suutari, kaunis suutari,
 anna mulle kengät!»
 15 »En anna, en anna, ennenkos tuat
 mulle harjaksia.»
 Kana kippas sian tykö:
 »Hyvä sika, kaunis sika, anna
 mulle harjaksia!»
 »En anna, en anna, ennenkos tuot
 mulle jyviä.»

Kana kippas pellon tykö:
 20 »Hyvä pelto, kaunis pelto, anna
 mulle jyviä!»
 »En annan, en anna, ennenkos
 tuat mulle havoja.»
 Kana kippas mettän tykö:
 »Hyvä mettä, kaunis mettä, anna
 mulle havoja!»
 »En anna, en anna, ennenkos tuat
 mulle kirveen.»
 25 Kana kippas sepän tykö:
 »Hyvä seppä, kaunis seppä, anna
 mulle kirves!»
 »En anna, en anna, ennenkos tuat
 mulle rautaa.»
 Kana kippas rautapuadiin:
 Rautapudista hän raudan sai,
 30 Raudan hän sitten sepälle vei,
 Sepältä hän kirveen sai,
 Kirveen hän sitten mettälle vei,
 Mettältä hän havot sai,
 Havot hän sitten pellolle vei,
 35 Pellolta hän jyvät sai,
 Jyvät hän sitten sialle vei,
 Sialta hän harjakset sai,
 Harjakset hän sitten suutarille
 vei,
 Suutarilta hän kengät sai,
 40 Kengät hän sitten piialle vei,
 Piialta hän rihmat sai,
 Rihmat hän sitten trengille vei,
 Trengiltä hän kiulun sai,
 Kiulun hän sitten kaivolle vei,
 45 Kaivolta hän sitten vettä sai,
 Veden hän sitten saunaan vei
 ja heitti niin kovan löylyn, että
 kana palo
 ja kukko kropsahti alas.

1427. ¹ Säk. 2 ja 5 kk:ssa pieni alkukirjain.

1428. *Huittinen. Vakkila n. 7. —88.*

Kukko ja kana meni vihto-
maan,

Eikä ollu heitillä vettä.

Kana kippasi kaivon tykö,

Kana lähteelle lähti:

5 Hyvä lähde, kaunis lähde,
Anna mulle vettä.

Lähde vainen vastaeli:

En enne sulle vettä anna,

Kos tuot mulle kiulun.

10 Kana kippasi renkin tykö:

Hyvä renki, kaunis renki,

Anna mulle kiulu.

En ennen sulle kiulua anna,

Kos tuat mulle rihmat,

15 Saatat sukan sitehet.

Kana kippasi neitton tykö:

Hyvä neitto, kaunis neitto,

Anna mulle rihmat.

En ennen sulle rihmoja,

20 Kos tuot mulle kenkät.

Kana samosi suutarille:

Hyvä suutari, kaunis suutari,

Anna mulle kenkät.

En ennen sulle kenkiä anna,

25 Kos tuot mulle harjaksia.

Kana kippasi sian tykö:

Hyvä sika, kaunis sika,

Anna mulle harjaksia.

En ennen sulle harjaksia anna,

30 Kos tuot mulle jyviä.

Kana kippasi pellon tykö;

Hyvä pelto, kaunis pelto,

Anna mulle jyviä.

En ennen sulle jyviä anna

35 Kos tuot mulle sontaa.

Kana kippasi tarhan tykö:

Hyvä tarha, kaunis tarha,

Anna mulle sontaa.

En ennen sulle sonta anna,

40 Kos tuot mulle hakoa.

Kana kippasi kuusen tykö:

Hyvä kuusi, kaunis kuusi,

Anna mulle hakoa.

En ennen sulle hakoa anna,

45 Kos tuot mulle kirveen.

Kana kippasi sepän tykö;

Hyvä seppä, kaunis seppä,

Anna mulle kirves.

En ennen sulle kirvestä anna,

50 Kos tuot mulle rautaa.

Kana Ruottille ruikutteli;

Hyvä Ruotti, kaunis Ruotti,

Anna mulle rautaa.

Ruotti hänelle rauran antoi,

55 Hän rauran sepälle kantoi,

Seppä hänelle kirveen antoi,

Hän kirveen kuuselle kantoi,

Kuusi hänelle hakoa antoi,

Hän havot tarhalle kantoi,

60 Tarha hänelle sonnan antoi,

Hän sonnan pellolle kantoi,

Pelto hänelle jyviä antoi,

Hän jyvät sialle kantoi,

Sika hänelle harjaksia antoi,

65 Hän harjakset suutarille kantoi,

Suutari hänelle kenkät antoi,

Hän kenkät neittolle kantoi,

Neitto hänelle rihmat antoi,

Hän rihmat renkille kantoi,

70 Renki hänelle kiulun antoi,

Hän kiulun lähteelle kantoi,

Lähde hänelle vettä antoi,

Hän veden saunaan kantoi,

Vaan kukko oli opi oikeenansa,

75 Valitellen vaivojausa,

Saunan lavon alla,

1429. Punkalaidun. Moisio n. 29.

—10.

»Matin Kaisu».

Kukko ja kana.

Kukko ja kana meni vihtoon,
olis vihtonut muttei ollut vettä.

Kana kippas lähteelle:

»Hyvä¹ lähde, kaunis lähde,

5 anna mulle vettä.»

»En anna, en anna,

ennen kun rengiltä kiulun tuot.»

Kana kippas rengin tykö:

»Hyvä¹ renki, kaunis renki,

10 anna mulle kiulu.»

— »En anna, en anna,

ennen kun piikalta sukkarihmat
tuot.»

Kana kippas piikan tykö:

»Hyvä¹ piika, kaunis piika,

15 anna mulle sukkarihmat.»

»En anna, en anna,

ennen kun suutarilta kengät tuot.»

Kana kippas suutarin tykö:

»Hyvä¹ suutari, kaunis suutari,

20 anna mulle kengät.»

»En anna, en anna,

ennen kun sialta harjaksia tuot.»

Kana kippas sian tykö:

»Hyvä¹ sika, kaunis sika,

25 anna mulle harjaksia.»

»En anna, en anna,

ennen kun myllystä jauhoja tuot.»

Kana kippas myllyn tykö:

»Hyvä¹ mylly, kaunis mylly,

30 anna mulle jauhoja.»

»En anna, en anna,

ennen kun pellolta jyviä tuot.»

Kana kippas pellon tykö:

»Hyvä¹ pelto, kaunis pelto,

35 anna mulle jyviä.»

»En anna, en anna,

ennen kun tunkiolta sontaa tuot.»

Kana kippas tunkion tykö:

»Hyvä¹ tunkio, kaunis tunkio,

40 anna mulle sontaa.»

»En anna, en anna,

ennen kun mettästä hakoja tuot.»

Kana kippas mettän tykö:

»Hyvä¹ mettä, kaunis mettä,

45 anna mulle hakoja.»

»En anna, en anna,

ennen kun sepältä kirveen tuot.»

Kana kippas sepän tykö:

»Hyvä¹ seppä, kaunis seppä,

50 anna mulle kirves.»

»En anna, en anna,

ennen kun Ruottista rautaa tuot.»

Sai Ruottista rautaa,

vei sen raudan sepälle,

55 sai sepältä kirveen,

vei sen kirveen mettälle,

sai mettältä hakoja,

vei havot tunkiolle,

sai tunkiolta sontaa,

60 vei sonnan pellolle,

sai pellolta jyviä,

vei jyvät myllylle,

sai myllytä jauhoja,

vei ne jauhot sialle,

65 sai sialta harjaksia,

vei harjakset suutarille,

sai suutarilta kengät,

vei kengät piikalle,

sai piikalta sukkarihmat,

70 vei sukkarihmat rengille,

sai rengiltä kiulun,

1429. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

vei kiulun lähteelle,
sai lähteeltä vettä,
vei veden saunaan.

75 Kukko oli puolipyörryksissä lavon
alla.

— Kluittis kukko kuoli
En minä enää mistään huoli.

1430. *Harjavalta. Ruusunen n. 102.*
—03.

Kukko ja kana.

Kukko ja kana meni lölyyn,
Kanan tuli jano.

Kukko karas kaivon tyä:

»Hyvä kaivo, kaunis kaivo

5 Annas mulle vettä.»

»En anna, en anna

Enneņks tuat mulle kiulun.»

Kukko karas piikan tyä:

»Hyvä piika, kaunis piika,

10 Annas mulle kiulu.»

»En anna, en anna

Enneņks tuat mulle kengät.»

Kukko karas suutarin tyä:

»Hyvä suutari, kaunis suutari,

15 Annas mulle kenkät.»

»En anna, en annan

Enneņks tuat mul harjaksii.»

Kukko karas sian tyä:

»Hyvä sika, kaunis sika.

20 Annas mulle harjaksii.»

— »En anna, en anna,

Enneņks tuat mulle mäskii.»

Kukko karas mäskäri¹ tyä:

»Hyvä mäskäri, kaunis mäskäri,

25 Annas mulle mäskii.»

»En anna, en anna,

Enneņks tuat mulle jauhoi.»

Kukko karas myllyn tyä:

»Hyvä mylly, kaunis mylly,

30 Annas mulle jauhoi.»

— »En anna, en anna,

Enneņks tuat mulle jyvvi.»

Kukko karas pellon tyä:

»Hyvä pelto, kaunis pelto,

35 Annas mulle jyvvi.»

»En anna, en anna,

Enneņks tuat mulle sontaa.»

Kukko karas tarhan tyä:

»Hyvä tarha, kaunis tarha,

40 Annas mulle sontaa.»

»En anna, en anna

Enneņks tuat mulle hakkoo.»

Kukko karas mettän tyä:

»Hyvä mettä, kaunis mettä.

45 Annas mulle hakkoo.»

»En anna, en anna,

Enneņks tuat mulle kirven.»

Kukko karas sepän tyä:

»Hyvä seppä, kaunis seppä,

50 Annas mulle kirves.»

»En anna, en anna.

Enneņks tuat mulle rautaa.»

Kukko karas pruukin tyä:

Hyvä pruuki, kaunis pruuki,

55 Annas mulle rautaa.»

»En anna, en anna,

Enneņks tuat mulle hiilii.»

Kukko karas valun² tyä:

»Hyvä valu, kaunis valu.

60 Annas mulle hiilii.»

Sitte:

Valu hänelle hiilii annoi,

Hän hiilet pruukille³ kannoi,

1430. ¹ Maskäri on kaljan eli oluen tekiä. Mp. huom. — ² Valu, se on tuli, joka polttaa puista hiiliä. — ³ pruuki on rautatehdas.

Pruuki hänelle rautaa annoi,
 Hän randan sepälle kannoi,
 65 Seppä hänelle kirveen annoi,
 Hän kirveen mettälle kannoi,
 Mettä hänelle hakkoo annoi,
 Hän havon tarhalle kannoi,
 Tarha hänelle sonnan annoi,
 70 Hän sonnan pellolle kannoi,
 Pelto hänelle jyvii annoi,
 Hän jyvät myllylle kannoi,
 Mylly hänelle jauhoi annoi,
 Hän jauhot mäskärille kannoi,
 75 Mäskäri hänelle mäskii annoi,
 Hän mäskin sialle kannoi,
 Sika hänelle harjaksii annoi,
 Hän harjakset suutarille kannoi,
 Suutari hänelle kenkät annoi,
 80 Hän kenkät piialle kannoi,
 Piika hänelle kiulun annoi,
 Hän kiulun kaivolle kannoi,
 Kaivo hänelle vet annoi,
 Hän veren saunalle kannoi,
 85 Saunan loukos oli kana henketöin.

1431. *Kokemäki. Paasikivi n. 1.*
 —¹⁵/₇ 03.

Kuoppala.

Kukko ja kana meni löylyyn,
 Ei ollu vett eikä löylyy.
 Kukko hyppäs kaivon tyä,
 Sano: »Hyvä¹ kaivo, kaunis kaivo,
 5 Annas mulle vettä!»
 »En anna, en anna,
 Ennenkos tuat mulle kiulun.»
 Kukko hyppäs trenkin tyä,
 Sano: »Hyvä¹ trenki, kaunis
 trenki,
 10 Annas mulle kiulu!»

»En anna, en anna,
 Ennen kos tuat mulle rihmat.»
 Kukko hyppäs neitsyn tyä,
 Sano: »Hyvä¹ neitsy, ka[un]nis
 neitsy,
 15 Anna mulle rihmat!»
 »En anna, en anna,
 Ennen kos tuat mulle kenkät.»
 Kukko hyppäs suutarin tyä,
 Sano: »Hyvä¹ suutari, kaunis suu-
 tari,
 20 Anna mulle kenkät!»
 »En anna, en anna,
 Ennen kos tuat mulle harjaksia.»
 Kukko hyppäs sian tyä,
 Sano: »Hyvä¹ sika, kaunis sika,
 25 Anna mulle harjaksia!»
 »En anna, en anna,
 Ennen kos tuat mulle mäskii.»
 Kukko hyppäs mäskärin tyä,
 Sano: »Hyvä¹ mäskäri, kaunis
 mäskäri,
 30 Anna mulle mäskii!»
 »En anna, en anna,
 Ennen kos tuat mulle jauhoja.»
 Kukko hyppäs myllärin tyä,
 Sano: »Hyvä¹ mylläri, kaunis myl-
 läri,
 35 Anna mulle jauhoja!»
 »En anna, en anna,
 Ennen kos tuat mulle jyviä.»
 Kukko hyppäs pellon tyä,
 Sano: »Hyvä¹ pelto, kaunis pelto,
 40 Anna mulle jyviä!»
 »En anna, en anna,
 Ennen kos tuat mulle sontaa.»
 Kukko hyppäs tarhan tyä,
 Sano: »Hyvä¹ tarha, kaunis tarha,

45 Anna mulle sontaa!»
 »En anna, en anna,
 Ennen kos tuat mulle hakkoo.»
 Kukko hyppäs mettän tyä,
 Sano: »Hyvä¹ mettä, kaunis mettä,
 50 Anna mulle hakkoo!»
 »En anna, en anna,
 Ennen kos tuat mulle kirveen.»
 Kukko hyppäs sepän tyä,
 Sano: »Hyvä¹ seppä, kaunis seppä,
 55 Anna mulle kirves!»
 »En anna, en anna,
 Ennen kos tuat mulle rautaa.»
 Kukko hyppäs Helsinkiin.
 Helsinki hänelle rauðan anno,
 60 Hän sen rauðan sepälle kanno;
 Seppä hänelle kirveen anno,
 Hän sen kirveen mettälle kanno,
 Mettä hänelle hakkoo anno,
 Hän ne havot tarhalle kanno;
 65 Tarha hänelle sontaa anno;
 Hän sen sonnan pellolle kanno;
 Pelto hänelle jyviä anno,
 Hän ne jyvät mylläriille kanuo;
 Mylläri hänelle jauhoja anno,
 70 Hän ne jauhot mäskäriille kanno;
 Mäskäri hänelle mäskiä anno,
 Hän sen mäskin sialle kanno;
 Sika hänelle harjakset anno,
 Hän ne harjakset suutarille kanno;
 75 Suutari hänelle kenkät anno,
 Hän ne kenkät neitsylle kanno;
 Neitsy hänelle rihmat anno,
 Hän ne rihmat trenkille kanno,
 Trenki hänelle kiulun anno,
 80 Hän sen kiulun kaivolle kanno;
 Kaivo hänelle vettä anno,

Hän sen veden saunaan kanno. —
 Kana oli kuallu saunan kiul-
 kaalle.

1432. *Kokemäki. Kujanpää n. 9.*
 — ⁷/₁ 21.

Emma Hakanpää, 45 v.

Kukko ja kana meni löylyyn,
 eikk' ollu vettä¹ eikä höylyy[!].
 Kana hyppäs kaivolle, sano:

»Hyvä² kaivo, kaunis kaivo, anna
 mulle vettä.»

5 »En anna, en anna, ennenkos tuot
 mulle kiulun.»

Kana karas nikkarille, sano:

»Hyvä² nikkari, kaunis nikkari,
 anna mulle kiulu.»

»En anna, en anna, ennen kos
 tuot rihmat.»

Kana karas neitsylle, sano:

10 »Hyvä² neitsy, kaunis neitsy, anna
 mulle rihmat!»

»En anna, en anna, ennenkos tuot
 mulle kengät.»

Kana karas suutarille sano:

»Hyvä² suutari, kaunis suutari,
 anna mulle kengät!»

»En anna, en anna, ennenkos tuot
 mulle harjaksia!»

15 Kana karas sian tykö, sano:

»Hyvä² sika, kaunis sika, anna
 mulle harjaksia!»

»En anna, en anna³, ennenkos tuot
 mulle mäskiä.»

Kana karas mäskyrille, sano:

»Hyvä² mäskyri, kaunis mäskyri,
 anna mulle mäskiä!»

1432. ¹ vettä [eikä ollu vettä] eikä : v. e. — ² kk:ssa pieni alkukirjain. — ³ anna [en anna] ennenkos : a. e.

20 »En anna, en anna, ennenkos tuot
mulle jauhoja.»
Kana karas myllyyn, sano:
»Hyvä² mylly, kaunis mylly, anna
mulle jauhoja!»
»En anna, en anna, ennenkos tuot
mulle jyviä.»
Kana karas pellolle, sano:
25 »Hyvä² pelto, kaunis pelto, anna
mulle jyviä!»
»En anna, en anna, ennenkos tuot
mulle sontaa.»
Kana karas tunkiolle, sano:
»Hyvä² tunkio, kaunis tunkio,
anna mulle sontaa!»
»En anna, en anna, ennenkos tuot
hakkoo.»
30 Kana karas mettään, sano:
»Hyvä² mettä, kaunis mettä, anna
mulle hakkoo!»
»En anna, en anna, ennenkos tuot
mulle kirveen.»
Kana karas sepän työ, sano:
»Hyvä² seppä, kaunis seppä, anna
mulle kirves!»
35 »En anna, en anna, ennenkos tuot
mulle rautaa.»
Kana karas pruukiin, sano:
»Hyvä² pruuki, kaunis pruuki,
anna mulle rautaa!»
Pruuki hänelle raudan anno,
raudan hän sepälle kanno,
40 seppä hänelle kirveen anno.
Kirveen hän mettään kanno,
mettä hänelle havot anno,
havot hän tunkiolle kanno,
tunkio hänelle sonnan anno.
45 Sonnan hän pellolle kanno,
pelto hänelle jyvät anno,

jyvät hän myllyyn kanno.
Mylly hänelle jauhot anno.
jauhot hän mäskyrille kanno.
50 mäskyri hänelle mäskin anno,
mäskin hän sialle kanno,
sika hänelle harjakset anno.
Harjakset hän suutarille kanno,
suutari hänelle kengät anno,
kengät hän neitsylle kanno,
55 neitsy hänelle rihmat anno.
Rihmat hän nikkarille kanno,
nikkari hänelle kiuhun anno,
kiulun hän kaivolle kanno.
60 Kaivo hänelle veden anno,
veden hän saunaan kanno.
Sis soo kukko oli kuollut,
kun kana pääsi saunaan.

1433. *Kokemäki. Ahti n. 1. —93.*

Kiettare. Liisa Sandell, 49 v. Kuul-
lut Johanna Ojalalta.

Lapsen nukuttajan satu.

Kukko ja kana meni löylyyn,
mutt' ei ollu vettä.
Kana karas kaivolle:
»Hyvä kaivo, kaunis kaivo,
5 anna mulle vettä!»
— »En anna, en anna
ennen ko tuat mulle rihmat.»
Kana karas neitseen tykö:
»Hyvä neitsy, kaunis neitsy,
10 anna mulle rihmat!»
— »En anna, en anna
ennen ko tuat mulle kenkät.»
Kana karas suutarille:
»Hyvä suutari, kaunis suutari,
15 anna mulle kenkät!»
— »En anna, en anna
ennen ko tuat mulle harjaksia.»

Kana karas sian tykö:

»Hyvä sika, kaunis sika,

20 anna mulle harjaksia!»

—»En anna, en anna

ennen ko tuat mulle mäskiä.»

Kana karas prykäriin tykö:

»Hyvä prykäri, kaunis prykäri,

25 anna mulle mäskiä!»

—»En anna, en anna

ennen ko tuat mulle jaohoja.»

Kana karas myllyn tykö:

»Hyvä mylly, kaunis mylly,

30 anna mulle jaohoja!»

—»En anna, en anna

ennen ko tuat mulle jyviä.»

Kana karas pellolle:

»Hyvä pelto, kaunis pelto,

35 anna mulle jyviä!¹»

Pelto hänelle jyvät anno;

jyvät hän myllylle vei,

mylly hänelle jaohot anno,

jaohot hän prykäriille vei,

40 prykäri hänelle mäskin anno,

mäskin hän sialle vei,

sika hänelle harjakset anno,

harjakset hän suutarille vei,

suutari hänelle kenkät anno,

45 kenkät hän neitseelle vei,

neitsy hänelle rihmat anno,

rihmat hän kaivolle vei,

kaivo hänelle vettä anno.

Kana meni saunaan

50 ja kuko oli jo henketönnä saunan
parvesa.

1434. *Kiikka Esko, n. 1. —03 —4.*

Kukko ja kana meni vihtoon,

Ei ollut heillä vettä.

Kukko kippas kaivon tykö,

hyvä kaivo, kaunis kaivo,

5 anna mulle vettä.

En en anna, ennen kos tuat kiulun.

Kukko kippas renkin tykö,

hyvä renki, kaunis renki,

anna mulle kiulu.

10 Een anna, een anna,

ennen kos tuat nauhat.

Kukko kippas piian tykö,

hyvä piika, kaunis piika

anna mulle nauhat.

15 Een anna, een anna,

ennenkos tuot kenkät.

Kukko kippas suutarin tykö,

hyvä suutari, kaunis suutari,

anna mulle kenkät.

20 Een anna, een anna,

ennen kos tuat harjaksia.

Kukko kippas sian tykö,

hyvä sika, kaunis sika,

anna mulle harjaksia.

25 Een anna, een anna,

ennen kos tuat janhoja.

Kukko kippas myllyyn,

hyvä mylly, kaunis mylly,

anna mulle jauhoja.

30 Een anna, een anna,

ennen kos tuat jyviä.

Kukko kippas pellon tykö,

hyvä pelto, kaunis pelto

anna mulle jyviä.

35 Een anna, een anna,

ennen kos tuat sontaa.

Kukko kippas tarhaan,

hyvä tarha, kaunis tarha,

anna mulle sontaa.

40 Een anna, een anna,

ennen kos tuot hakoja.

1433. ¹ Tekstissä seuraa: |En anna en anna ennen ko|.

- Kukko kippas metsän tykö,
hyvä metsä, kaunis metsä,
anna mulle hakoja.
- 45 Een anna, een anna,
ennen kos tuat kirveen.
Kukko kippas sepän tykö,
hyvä seppä, kaunis seppä,
anna mulle kirves.
- 50 Een anna, een anna,
ennen kos tuot rautaa.
Kukko kippas pruukiin,
hyvä pruuki, kaunis prunki,
anna mulle rautaa.
- 55 Sai pruukista rautaa,
vei rauran sepälle.
Sai sepältä kirveen,
vei kirveen metsälle.
Sai metsältä hakoja,
60 vei havot tarhaan.
Sai tarhalta sontaa,
vei sonnan pellolle.
Sai pellolta jyviä,
vei jyvät myllyyn.
- 65 Sai myllystä jauhoja,
vei jauhot sijalle.
Sai sijalta harjaksia,
vei harjakset suutarille.
Sai suutarilta kenkät,
70 vei kenkät piialle.
Sai piialta nauhat,
vei nauhat renkille.
Sai renkiltä kiulun,
vei kiulun kaivolle.
- 75 Sai kaivolta vettä,
vei veden saamaan.
- Siellä kukko heitti veden kiukaalle,
josta tuli niin kova löyly, että he mo-
lemmat kuolivat kuumuuteen.

1435. *Tyrvää. Ojansuu H. A, n. 23.*
—00.

Anna Stiina Iisakintytär, 66 v.

- Kukko ja kana meni vihtoo
Ei ollu^s saunasa vettä,
Kana kippas avennolle
Ei ollu avennolla kiuhua,
- 5 Kana kippas trenkin tykö:
»Hyvä trenki, kaunis trenki,
Anna¹ mulle kiulu. —
»En minä sulle^k kiuluva anna,
Jolttes neittyttä rihmoja kanna.»
- 10 Kana kippas neittyn tykö:
»Hyvä neitty, kaunis neitty,
Anna mulle rihmaa!» —
»En miinä sulle^r rihmoja anna,
Jolttes suutarilta kenkiä kanna.
- 15 Kana kippas suutarin tykö:
»Hyvä suutari, kaunis suutari,
Anna^m mulle^k kenkät!» —
»En minä sulle^k kenkiä anna,
Jolttes sonnilta nahkoja kanna.»
- 20 Kana kippas sonnin tykö:
»Hyvä sonni, kaunis sonni,
Anna^m mulle nahkaa.» —
»En minä sulleⁿ nahkaa anna,
Jolttes pellolta jyviä kanna.»
- 25 Kana kippas pellolle:
»Hyvä pelto, kaunis pelto,
Anna mulle jyvät!» —
»En minä sulle jyviä anna,
Jolttes kartanosta sontaa kanna.»
- 30 Kana kippas kartanoon:
»Hyvä kartano, kaunis kartano,
Annani mulle sontaa!» —
»En minä sulles sontaa anna,
Jolttes mettästä hakoja kanna.»

1435. ¹ Säkeissä 7, 9, 12, 14, 19, 22, 24, 29, 32, 34, 37, 39, 42, 44 ja 47 on pieni alkukirj.

- 35 Kana kippas mettään:
 »Hyvä mettä, kaunis mettä,
 Anna^m mulle hakoja!» —
 »Em minä sulle hakoja anna,
 Joltes sepältä kirvestä kanna.»
- 40 Kana kippas sepälle:
 »Hyvä seppä, kaunis seppä,
 Annas mulle^k kirves!»
 »Em minä sullek kirvestä anna,
 Joltes Ruattista rautaa kanna.»
- 45 Kana kippas Ruattiin:
 »Hyvä Ruatti, kaunis Ruatti,
 Anna mulle^r rautaa.»
 Sai Ruattista rautaa,
 Kana rauran sepälle,
- 50 Seppä hälle kirveen,
 Kana kirveem mettään,
 Mettä hälle havot,
 Kana havot kartanoon,
 Kartano hälle sontaa,
- 55 Kana sonnan pellolle,
 Pelto hälle jyvät,
 Kana jyvät sonnille,
 Sonni hälle nahkaa,
 Kana nahaan suutarille,
- 60 Suutari hälle kenkät,
 Kana kenkät neitylle,
 Neitty hälle rihmat,
 Kana rihmat trenkille,
 Trenki hälle^k kiulun,
- 65 Kana kiulun avennolle,
 Avento hälle vettä,
 Kana veren saunaan.
 Kukko istu solkkisella.
 Sauna oli jähtyny^j jo².

1436. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 78.*—¹⁵/₃ 12.Miina Forsblom, 84 v. Kotoisin
Lohjan Vendelästä.

- Kukko meni kylpemään
 ja kana kaakotti vettä:
 »Hyvä lähde, kaunis lähde,
 anna mulle vettä!»
- 5 »Em mä sulle vettä anna
 enku¹ tuat mulle vihdan.»
 »Hyvä koivu², kaunis koivu²,
 anna mulle vihta!»
 »Em mä sulle vihtaa anna
- 10 enku¹ tuat mulle rihman³.»
 »Hyvä neito, kaunis neito,
 anna mulle rihma!»
 »Em mä sulle rihmaa anna
 enku¹ tuat mulle kengät.»
- 15 »Hyvä suutari, kaunis suutari,
 anna mulle kengät!»
 »Em mä sulle kenkiä anna
 enku tuat mulle lihaa.»
 »Hyvä sika, kaunis sika,
- 20 anna mulle lihaa!»
 Sika lihan kanalle,
 kana⁴ lihan suutarille,
 suutari kanalle kengät;
 kana kengät neidolle.
- 25 neito kanalle rihman⁵;
 kana rihman koivulle,
 koivu kanalle vihdan,
 kana vihdan koivulle,
 koivu kanalle vettä.
- 30 Ku kana meni saunaan,
 niin löysi kukon kualleena.

² Runoa julkaistaessa on noudatettu alkuper. konsept. ja puhtaaksi kirj. käsi-kirjoitusta.

1436. ¹ |enn|enku : e. — ² koiv|e| : koivu. — ³ ri|n|man : rihman. — ⁴ Säkeissä 22—29 on kk:ssa iso alkukirjain. — ⁵ rihma|t| : rihman.

1437. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 81.*

—¹⁴/₃ 12.

Kalliola. Ville Lindfors, 65 v. Kuulut äidiltään Kaisa Kellarilta.

Kukko ja kana meni viltoon,
ei ollu saunasa vettä.

Kana kippas kaivolle:

»Hyvä kaivo, kaunis kaivo,

5 anna mulle vettä!»

»Em mä sulle vettä anna

ennen kus trenkiltä kiulun kan-
nat.»

Kana kippas trenkille:

»Hyvä trenki, kaunis trenki,

10 anna mulle kiulu!»

»Em mä sulle kiulua anna

ennen kus neitseeltä rihmat kan-
nat.»

Kana kippas neitseelle:

»Hyvä neitsyt, kaunis neitsyt,

15 anna mulle rihmat!»

»Em mä sulle rihmoja anna

ennen kus suutarilta kenkät kan-
nat.»

Kana kippas suutarille¹:

»Hyvä suutari, kaunis suutari,

20 anna mulle kenkät!»

»Em mä sulle kenkiä anna

ennen kus possulta harjaksia kan-
nat.»

Kana kippas possulle²:

»Hyvä possu, kaunis possu,

25 anna mulle harjakset!»

»Em mä sulle harjaksia anna³

ennen kus mylläritä jauhoja kan-
nat.»

Kana kippas mylläriille:

»Hyvä mylläri, kaunis mylläri,

30 anna mulle jauhoja!»

»Em mä sulle jauhoja anna

ennen kus pellolta jyviä kannat.»

Kana kippas pellolle:

»Hyvä pelto, kaunis pelto,

35 anna mulle jyviä!»

»Em mä sulle jyviä anna

ennen kus tarhasta s'on'taa kan-
nat.»

Kana kippas tarhaan:

»Hyvä tarha, kaunis tarha,

40 anna mulle sontaa!»

»Em mä sulle sontaa anna

ennen kus mettästä⁴ hakoja kan-
nat.»

Kana kippas mettään:

»Hyvä mettä, kaunis mettä,

45 anna mulle hakoja!»

»Em mä sulle hakoja anna

ennen kus sepältä kirveen kannat.»

Kana kippas sepälle:

»Hyvä seppä, kaunis seppä,

50 anna mulle kirves!»

»Em mä sulle kirvestä anna

ennen kus Ruattista rautaa kan-
nat.»

Kana kippas Ruattiin⁵:

»Hyvä Ruatti, kaunis Ruatti,

55 anna mulle rautaa!»

»Em mä sulle rautaa anna

ennen kus kanan munan munit.»

Kana muni munan.

Sai Ruattista⁶ rautaa,

60 vei⁷ raudan sepälle,

1437. ¹ suu|d|arille : suutarille. — ² |su|possulle : p. — ³ a|a|na : anna. — ⁴ |n|et-
tistä : mettästä. — ⁴ |r|uottiin : Ruottiin. — ⁶ |r|uottista : Ruottista. — ⁷ Säkeissä
60—81 ja 83 on kk:ssa iso alkukirjain.

sai sepältä kirveen,
 vei kirveen mettään,
 sai mettästä lakoja,
 vei havot tarhaan,
 65 sai tarhasta sontaa,
 vei sonnan pellolle,
 sai pellolta jyviä,
 vei jyvät myllärille,
 sai mylläriältä jauhoja,
 70 vei jauhot possulle,
 sai possulta harjakset,
 vei harjakset suutarille,
 sai suutarilta kenkät,
 vei kenkät neitseelle,
 75 sai neitseeltä rihmat⁸,
 vei rihmat trenkille,
 sai trenkiltä kiulun,
 vei kiulun kaivolle,
 sai kaivolta vettä,
 80 vei veden saunaan,
 sai saunasta löylyä:
 Mutta kukko oli kuallu kumminki
 saunanakkunalle niskaluut suu-
 hun.

1438. *Tyrvää. Katajaranta n. 282.*
 — ⁵/₃ 07.

Tyrväänkylä. Anna Palmgrén, 53 v.
 Kuullut Kaisa Tolpolta.

Ballarimainen lastenloru.

Kukko ja kana meni vihtoon.
 Ei ollut heillä vettä eikä löylyy.
 — Kana kippas kaivolle —
 Sano: »Hyvä¹ kaivo, kaunis kaivo,
 5 Anna¹ mulle vettä!»
 »En sulle ennen vettä anna,

Ennenkun trenkiltä kiulun kan-
 nat.»

— Kana kippas trenkin luokse.

Sano: »Hyvä¹ trenki, kaunis
 trenki,

10 Anna¹ muule kiulu!»

»En sulle ennen kiulua anna,

Ennenkun neitsyltä rihmat kan-
 nat.»

Kana kippas neitsyen luokse. —

Sano: »Hyvä¹ neitsyt, kaunis neit-
 syt,

15 Anna¹ mulle rihmat!» —

»En anna, en anna, ennenkun

Suutarilta kenkät kannat.» —

— Kana kippas suutarin luokse.

Sano: »Hyvä¹ suutari, kaunis suu-
 tari,

20 Anna¹ mulle kenkät!» —

»En sulle ennen kenkiä anna,

Ennenkun sialta harjakset kan-
 nat.» —

— Kana kippas sian luokse —

Sano: »Hyvä¹ sika, kaunis sika,

25 Anna¹ mulle harjakset!»

»En sulle ennen harjaksia anna,

Ennenkun myllystä jauhot kan-
 nat.»

— Kana kippas myllylle —

Sano: »Hyvä¹ mylly, kaunis mylly,

30 Anna¹ mulle jauhot!»

— »En anna, en anna,

Ennenkun pellolta viljan kan-
 nat.»

— Kana kippas pellolle —

Sano: »Hyvä¹ pelto, kaunis pelto,

⁸ |n|ihmat : rihmat.

1438. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

35 Anna¹ mulle vilja!»

— »En sulle ennen viljaa anna,
Ennenkun tarhasta sonnan kan-
nat.»

— Kana kippas tarhaan,

Sano: »Hyvä¹ tarha, kaunis tarha,

40 Anna¹ mulle sonta!»

— »En sulle sontaa anna,
Ennenkun metsästä havot kan-
nat.»

— Kana kippas metsään, —

Sano: »Hyvä¹ metsä, kaunis met-
sä,

45 Anna¹ mulle havot!»

— »En sulle ennen hakoja anna,
Ennenkun sepältä kirveen kan-
nat.»

— Kana kippas sepälle —

Sano: »Hyvä¹ seppä, kaunis seppä,

50 Anna¹ mulle kirves!»

— »En anna, en anna,
Ennenkun Turuusta raudan kan-
nat.»

— Kana kippas Turkuun, —

Sano: »Hyvä¹ Turku, kaunis Tur-
ku,

55 Anna¹ mulle rauta!»

— »En anna, en anna,
Ennenkun Ruottista rahan kan-
nat.»

— Kana kippas Ruottiin —

Sano: »Hyvä¹ Ruotti, kaunis
Ruotti,

60 Anna¹ mulle raha!»

»Ruottista» hän rahan sai
ja vei sen Turkuun,
»Turuusta» hän raudan sai
ja vei sen sepälle.

65 Sepältä hän kirveen sai
ja vei sen metsään.

Metsästä hän havot sai
ja vei ne tarhaan.

Tarhasta hän sonnan sai

70 ja vei sen pellolle.

Pelloilta hän viljan sai
ja vei sen myllyyn.

Myllystä hän jauhot sai
ja vei ne sialle.

75 Sialta hän harjakset sai
ja vei ne suutarille.

Suutarilta hän »kenkät» sai
ja vei ne neitsylle.

Neitsyltä hän rihmat sai

80 ja vei ne »trenkille».

Trenkiltä hän kiulun sai
ja vei kaivolle.

Kaivosta hän veten sai
ja vei sen saunaan.

Mutta siitä, kun kana oli lähtenyt vettä hakemaan, oli kulunut niin pitkä aika, että sauna oli perin kylmäksi jäähtynyt ja kukon parta oli jäähtynyt. Tästä suuttuneena potk[a]si kanan kukko kuoliaaksi, ja siten päättyi tuo kummallinen ja monivaiheinen kukon ja kanan vihtomishistoria.

1439. *Mouhijärvi. Järvinen n. 26.*

—53.

Kukko¹ ja kana tuli ulkomaalta,
Menivät saunaan vihtomaan.

Kana hyppäs kiukaalle:

»Kulta kiuvas, kaunis kiuvas,

5 Anna mulle löylyy.»

»En anna, en anna, jos et vettä
tuo.»

1439. ¹ Runon alussa ss: |Kukko ja kana menit vihtomaan, Ei ollukkan vettä
Kukko sano kanalle: »Lähde kana lähteestä vettä tuomaan!»|

- Kana hyppäs kaivolle:
 »Kulta kaivo, kaunis kaivo,
 Anna mulle vettä.»
- 10 »En anna, en anna, ennenkos
 vintan² tuot.»
- Kana hyppäs trengin³ työn:
 »Kulta trenki, kaunis trenki,
 Anna mulle vintta.»
- »En anna, en anna, ennenkos rih-
 mat tuot.»
- 15 Kana hyppäs piikan työ:
 »Kulta piika, kaunis piika,
 Anna mulle rihmat⁴.»
- »En anna, en anna, ennenkos ken-
 gät tuot.»
- Kana hyppäs suutarin työ:
 20 »Kulta suutar, kaunis suutar,
 Anna mulle kengät.»
- »En anna, en anna, ennenkos har-
 jaksia tuot.»
- Kana hyppäs sian työn:
 »Kulta sika, kaunis sika,
 25 Anna mulle harjaksia.»
- »En anna, en anna, ennenkos ruo-
 kaa tuot.»
- Kana hyppäs emännän työn:
 »Kulta emäntä, kaunis emäntä,
 Anna mulle ruokaa.»
- 30 »En anna, en anna, ennenkos jau-
 hoja tuot.»
- Kana hyppäs myllyyn:
 »Kulta mylly, kaunis mylly,
 Anna mulle jauhoja.»
- »En anna, en anna, ennenkos jyviä
 tuot.»
- 35 Kana hyppäs pellolle:
 »Kulta pelto, kaunis pelto,
 Anna mulle jyviä.»
- »En anna, en anna, ennenkös son-
 taa tuot.»
- Kana hyppäs tarhaan:
 40 »Kulta tarha, kaunis tarha,
 Anna mulle sontaa.»
- »En anna, en anna, ennenkos ha-
 koja tuot.»
- Kana hyppäs mettään:
 »Kulta mettä, kaunis mettä,
 45 Anna mulle hakoja.»
- »En anna, en anna, eunenkos kir-
 veen tuot.»
- Kana hyppäs sepän työn:
 »Kulta seppä, kaunis seppä,
 Anna mulle kirves.»
- 50 »En anna, en anna, ennenkos rau-
 taa tuot.»
- Kana hyppäs pruuksiin:
 »Kulta pruuksi, kaunis pruuksi,
 Anna mulle rautaa.»
- »En anna, en anna, ennenkos kivee
 tuot.»
- 55 Kana hyppäs suureen vuoreen:
 »Kulta vuori, kaunis vuori,
 Anna mulle kivee.»
- »En anna, en anna, ennenkos kan-
 kee tuot.»
- Kana hyppäs suureen korpeen:
 60 »Kulta korpi, kaunis korpi,
 Anna mulle kankee.»
- Sai korvesta kankee,
 Vei sen kangen vuoreen,

² vinta|t| : vintan. — ³ tren|k|in : trengin. — ⁴ rihma|a|t : r.

Sai vuoresta kivee,
 65 Vei sen kiven prunkiin,
 Sai prunkista rautaa,
 Vei sen randan sepälle,
 Sai sepältä kirveen,
 Vei sen kirveen mettään,
 70 Sai mettältä hakoja,
 Vei ne haot tarhaan,
 Sai tarhalta sontaa,
 Vei sen sonnan pellolle,
 Sai pellolta jyviä,
 75 Vei ne jyvät myllyyn,
 Sai myllyltä jauhoja,
 Vei ne jauhot emännälle,
 Sai emännältä ruokaa,
 Vei sen ruan sialle,
 80 Sai sialta harjaksia,
 Vei ne harjokset suutarille,
 Sai suutarilta kengät,
 Vei ne kengät piikalle,
 Sai piikalta rihmat,
 85 Vei ne rihmat trengille⁵,
 Sai trengiltä viintan,
 Vei sen viintan kaivon työn,
 Sai kaivolta vettä,
 Vei sen veden kiukaalle,
 90 Sai kiukaalta löylyä.
 Sitte mentiin saunaan,
 Kana kukolle vihdan,
 »Kriks», sano kukko kon virkos.

1440. *Lavia. Nurmi F, n. 74. —*

¹⁶/₆ 12.

A. Maja.

Lasten laru.

Kukko ja kana meni vihto
 maan,

Ei ollut veden märkää.
 Kukko hyppäs kaivolle:
 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo
 5 Anna minulle vettä.»
 »En anna, en anna,
 Eunen kun tuot ämpärin.»
 Kukko hyppäs rengin tykö:
 »Hyvä renki, kaunis renki,
 10 Anna minulle ämpäri.»
 Renki vaatii kenkiä,
 Suutari vaatii harjaksia,
 Sika vaatii sakkaa,
 P^rry^lykkäri¹ vaatii jauhoja,
 15 Mylläri vaatii jyviä,
 Peltö vaatii lantaa,
 Tunkio vaatii hakoja,
 Metsä vaatii kirvestä,
 Seppä vaatii rautaa,
 Rautaruukki² vaatii rahaa.
 20 Kukko myö muuia ja saa
 rahaa, ja siten purkautuu
 koko juttu, kunnes kukko
 palaa vesiämpäriin saunaan,
 missä kana makaa pyörtyneenä.

1441. *Ilämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 1. — 12.*

Kyröskoski. Eliina Rappi, 63 v.

Kukko ja kana tuli Kunrin-
 maalta, tälle maalle vihtoon.
 Hyvä sauna, kaunis sanna,
 anna mulle löylyä.

— Een¹ anna, een anna, ennenkus
 tuot vettä.

5 Kukko se hyppäsi kaivoo:

⁵ tren|k|ille : trengille.

1440. ¹ [rM]y^lykkäri : P^rry^lykkäri. — ² Rauta|h|uukki : Rautaruukki.

1441. ¹ E|e|n : E.

- Hyvä² kaivo, kaunis kaivo, anna
mulle vettä.
- Een anna, een anna, ennenkus
tuot vintan.
- Kukko se hyppäsi trenkin luo:
Hyvä² trenki, kaunis trenki, anna
mulle vintta.
- 10 — Een anna, een anna, ennenkus
tuot mulle sukkarimat.
- Kukko se hyppäsi piian luo:
Hyvä² piika, kaunis piika, anna
mulle sukkarimat.
- Een¹ anna, een anna, ennenkus
tuot kenkät.»
- Kukko se hyppäsi suutarin tykö:
15 Hyvä² suutari, kaunis suutari,
anna mulle kenkät.
- Een anna, een anna, ennenkus
tuot harjaksia³.
- Kukko se hyppäsi sian tykö:
Hyvä² sika, kaunis sika, anna
mulle harjaksia
- Een anna, een anna, ennenkus
tuot ruokaa⁴.
- 20 Kukko se hyppäsi emännän luo:
Hyvä² emäntä, kaunis emäntä,
anna mulle ruokaa.
- Een anna, een anna, ennenkus
tuot jauhoja.
- Kukko se hyppäsi myllyyn:
Hyvä² mylly, kaunis mylly, annan
mulle jauhoja.
- 25 — Een anna, een anna, ennenkus
tuot jyviä.
- Kukko se hyppäsi pellolle:
Hyvä² pelto, kaunis pelto, anna
mulle jyviä.
- Een anna, en anna, ennenkus
tuot sontaa.
- Kukko se hyppäsi navettaan:
30 Hyvä² navetta, kaunis navetta,
anna mulle sontaa.
- Een anna, een anna, ennenkus
tuot hakoja.
- Kukko hyppäsi mettään:
Hyvä² mettä, kaunis mettä, anna
mulle hakoja.
- Een anna, en anna, ennenkus
tuot kirveen.
- 35 Kukkos se hyppäsi sepän tykö:
Hyvä² seppä, kaunis seppä, anna
mulle kirves.
- Een anna, en anna, ennenkus
tuot rautaa.
- Kukko se hyppäsi Turkuun:
Hyvä² Turku, kaunis Turku, anna
mulle rautaa.
- 40 Sai Turusta rautaa,
Vei rauran sepälle,
Sai sepältä kirveen,
Vei kirveen mettään,
Sai mettältä hakoja,
- 45 Vei haot navettaan,
Sai navetalta sontaa,
Vei sonnan pellolle,
Sai pelloilta jyviä,
Vei jyvät Myllyyn, •
- 50 Sai myllyltä jauhoja,
Vei jauhot emännälle,
Sai emännältä ruokaa,
Vei ruan sialle,
Sai sialta harjaksia,
- 55 Vei harjakset suutarille,
Sai suutarilta kenkät,

² kk:ssa pieni alkukirjain. — ³ [ruokaa] harjaksia : h. — ⁴ rukaa : ruokaa.

Vei kenkät piialle,
 Sai piialta sukkarimat,
 Ve! sukkarimat renkille,
 60 Sai renkiltä vintan.
 Ve! vintan kaivolle,
 Sai kaivolta vettä,
 Ve! velen saunalle,
 Sai saunalta löylyä,
 65 Mutta ku kukko meni vihtoon,
 nii kana oli jo kuollut.

1442. *Hämeenkyrö. Valkama n. 10.*
 —21.

Kyröskoski. Amanda Valkama, 51 v.

Tuutulaulu.

Kukko ja kana meni saunaan,
 Ei ollut saunassa vettä.
 Kukko hyppäs kaivolle,
 Ei ollut kaivolla vinttaa.
 5 Kukko hyppäs rengin tykö,
 Hyvä renki, kaunis renki,
 Anna mulle vintta.
 En anna, en anna,
 Ennenkus tuot mulle sukkarimat.
 10 Kukko hyppäs piian tykö,
 Hyvä piika, kaunis piika,
 Anna mulle sukka rihmat.
 En anna, en anna,
 Ennenkus tuot mulle kengät.
 15 Kukko hyppäs suutarin tykö,
 Hyvä suutari, kaunis suutari,
 Anna mulle keugät.
 En anna, en anna,
 Ennenkus tuot mulle harjaksia.
 20 Kukko hyppäs sian tykö,
 Hyvä sika, kaunis sika,

Anna mulle harjaksia.
 En anna, en anna,
 Ennenkus tuot mulle ruokaa.
 25 Kukko hyppäs emännän luo,
 Hyvä emäntä, kaunis emäntä,
 Anna mulle ruokaa.
 En anna, en anna,
 Ennenkus tuot mulle jauhoja.
 30 Kukko hyppäs myllyyn,
 Hyvä mylläri, kaunis mylläri,
 Anna mulle jauhoja.
 En anna, en anna,
 Ennenkus tuot mulle jyviä.
 35 Kukko hyppäs riiehen,
 Hyvä riihi, kaunis riihi,
 Anna mulle jyviä.
 En anna, en anna,
 Ennenkus tuot mulle eloja.
 40 Kukko hyppäs pellolle,
 Hyvä pelto, kaunis pelto,
 Anna mulle eloja.
 En anna, en anna,
 Ennenkus tuot mulle sontaa.
 45 Kukko hyppäs tunkiolle,
 Hyvä tunkio, kaunis tunkio,
 Anna mulle sontaa.
 En anna, en anna,
 Ennenkus tuot mulle hakoja.
 50 Kukko hyppäs mettään.
 Hyvä mettä, kaunis mettä,
 Anna mulle [hakoja].
 En anna, en anna,
 Ennenkus tuot mulle kirveen.
 55 Kukko hyppäs sepälle,
 Hyvä seppä, kaunis seppä,
 Anna mulle kirves.
 En anna, en anna,

1442. ¹ Säkeissä 4, 6, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 19, 21, 22, 24, 26—29, 32, 34, 37, 39, 42, 44, 47, 49, 52, 54, 57, 59, 62 on pieni alkukirjain.

Ennenkus tuot mulle kiven,
 60 Kukko hyppäs mäkeen,
 Hyvä mäki, kaunis mäki,
 Anna mulle kivi.
 Sain mäestä kiven,
 Vein kiven pruukiin,
 65 Sain pruukista rautaa,
 Vein raudan sepälle,
 Sain sepältä kirveen,
 Vein kirveen mettään,
 Sain mettästä hakoja.
 70 Vein havot tunkiolle,
 Sain tunkiolta sontaa,
 Vein somman pellolle,
 Sain pellolta eloja,
 Vein elot riiheen,
 75 Sain riiehestä rukiita,
 Vein rukiit myllyyn.
 Sain myllystä jauhoja,
 Vein jauhot emännälle,
 Sain emännältä ruokaa,
 80 Vein ruvaan sialle,
 Sain sialt harjaksia,
 Vein harjakset suutarille,
 Sain suutarilta kengät,
 Vein kengät piialle,
 85 Sain piialta sukkarihmat,
 Vein sukkarihmat rengille,
 Sain rengiltä vinta,
 Vein vintan kaivolle,
 Sain kaivolta vettä,
 90 Vein veden saunaa.
 Ja sitten vihtovat kukko ja
 Kana niin, että molemmat polt-
 tivat säärensä.

1443. Hämeenk. Viitanen n. 60. —01.

Kukkon ja kanan tarina.

Kukko ja kana meni vihtoon,

Eik' ollu saunasa löylyy.
 Kuko meni kiukaan tykö:
 »Hyvä kiuv(v)as, kaunis kiuvvas,
 5 Anna mulle löylyy.»
 »En anna, en anna.
 Ennenkus tuat vettä.»
 Kukko meni kaivon tykö:
 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo,
 10 Anna mulle vettä.»
 »En anna, en anna,
 Ennenkus tuat kiulun.»
 Kukko meni piikan tykö:
 »Hyvä piika, kaunis piika,
 15 Anna mulle kiulu.»
 »En anna, en anna,
 Ennenkus tuat kengät.»
 Kukko meni suutarin tykö:
 »Hyvä suutari, kaunis suutari,
 20 Anna mulle kengät.»
 »En anna, en anna,
 Ennenkus tuat harjaksii.»
 Kukko meni sian tykö:
 »Hyvä sika, kaunis sika,
 25 Anna mulle harjaksii.»
 »En anna, en anna,
 Ennenkus tuat mäskii.»
 Kukko meni malturin tykö:
 »Hyvä malturi, kaunis malturi,
 30 Anna mulle mäskii.»
 »En anna, en anna,
 Ennenkus tuat viljaa.»
 Kukko meni pellon tykö:
 »Hyvä pelto kaunis pelto,
 35 Anna mulle viljaa.»
 »En anna, en anna,
 Ennenkus tuat sontaa.»
 Kukko meni tunkion tykö:
 »Hyvä tunkio, kaunis tunkio,
 40 Anna mulle sontaa.»

»En anna, en anna,
 Ennenkus tuat hakoja.»
 Kukko meni mettän tykö:
 »Hyvä mettä, kaunis mettä,
 45 Anna mulle hakoja.»
 »En anna, en anna,
 Ennenkus tuat kirveen.»
 Kukko meni sepän tykö:
 »Hyvä seppä, kaunis seppä,
 50 Anna mulle kirves.»
 »En anna, en anna,
 Ennenkus tuat rautaa.»
 Kukko meni Ruattin tykö:
 »Hyvä Ruatti, Kaunis Ruatti,
 55 Anna mulle rautaa.»
 Ruatti hälle rautaa antoi,
 Rauran hän sitte sepälle kantoi,
 Seppä hälle kirveen antoi,
 Kirveen hän sitte mettälle kan-
 toi,
 60 Mettä hälle hakoja antoi,
 Haot hän sitte tunkiolle kantoi,
 Tunkio hälle sontaa antoi,
 Sonnan hän sitte pellolle kantoi,
 Peltö hälle viljaa antoi,
 65 Viljan hän sitte malturille kan-
 toi,
 Malturi hälle mäskiä antoi,
 Mäskin hän sitte sialle kantoi,
 Sika hälle harjaksia antoi,
 Harjakset hän sitte suutarille
 kantoi,
 70 Suutari hälle kengät antoi,
 Kengät hän sitte piikalle kantoi,
 Piika hälle kiulun antoi,
 Kiulun hän sitte kaivolle kantoi,
 Kaivo hälle vettä antoi,

75 Veren hän sitte kiukaalle kantoi,
 Kiivas hälle löylyä antoi,
 Mutta saunasa oli häkää ollu,
 Kana oli häkään kuallu.
 Kukko häntä kauvan suri,
 80 Itte myöski peräsä kuuli.

Tällaista laulua kuulee vanhain
 akkain silloin tällöin laulavan lasta
 nukuttaessaan.

1444. *Kankaanpää. Lailho n. 83.*
 —^{19/4} 90.

Santra Hakkuri, 21 v.

Kukko vihtomassa.

Kukko tahtoi kylpeä ja hyppäsi
 sentähden saunan
 parvelle ja sanoi:
 »Hyvä¹ kiuas, kaunis kiuas, anna
 mulle löylyä!»
 Kiuas vastasi: »En¹ anna, en anna,
 ennenkos tuot vettä.»
 Kukko hyppäsi kaivolle:
 5 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo, anna
 mulle vettä!»
 »En anna, en anna, ennenkos tuot
 kiulun.»
 Kukko hyppäsi rengin tykö:
 »Hyvä renki, kaunis renki, anna
 mulle kiulu!»
 »En anna, en anna, ennenkos tuot
 riimat.»
 10 Kukko hyppäsi piian tykö:
 »Hyvä piika, kaunis piika, anna
 mulle riimat!»
 »En anna, en anna, ennenkos tuot
 kengät.»
 Kukko hyppäsi suutarille:

- »Hyvä suutari, kaunis suutari,
anna mulle kengät!»
- 15 »En anna, en anna, ennenkos tuot
harjaksia.»
Kukko hyppäsi sian tykö:
»Hyvä sika, kaunis sika, anna
mulle harjaksia!»
»En anna, en anna, ennenkos tuot
jauhoja.»
Kukko hyppäsi myllyyn:
20 »Hyvä mylly, kaunis mylly, anna
mulle jauhoja!»
»En anna, en anna, ennenkos tuot
jyviä.»
Kukko hyppäsi pellolle:
»Hyvä pelto, kaunis pelto, anna
mulle jyviä!»
»En anna, en anna, ennenkos tuot
hakoja.»
25 Kukko hyppäsi metsään:
»Hyvä metsä, kaunis metsä, anna
mulle hakoja!»
»En anna, en anna, ennenkos tuot
kirveen.»
Kukko hyppäsi sepälle:
»Hyvä seppä, kaunis seppä, anna
mulle kirves!»
30 »En anna, en anna, ennenkos tuot
rautaa.»
Kukko hyppäsi pruuukiin:
»Hyvä pruuuki, kaunis pruuuki,
anna mulle rautaa!»
»En anna, en anna, ennenkos tuot
takkia.»
Kukko hyppäsi takkipruukiin:
35 »Hyvä pruuuki, kaunis pruuuki,
anna mulle takkia!»
- »En anna, en anna, ennenkos tuot
kiviä.»
Kukko hyppäsi kalliolle:
»Hyvä kallio, kaunis kallio, anna
mulle kiviä!»
Kallio armahti kukkoa ja antoi
kiviä.
40 Kukko vei kivet takkipruukiin,
sai sieltä takkia.
Vei takin rautapruukiin, sai sieltä
rautaa.
Vei raudan sepälle, sai sieltä kir-
veen.
Vei kirveen metsään², sai sieltä
hakoja.
Vei haot pellolle, sai sieltä jyviä.
45 Vei jyvät myllyyn, sai sieltä jau-
hoja.
Vei jauhot sialle, sai siltä har-
jaksia,
Vei harjakset suutarille, sai siltä
kengät.
Vei kengät piialle, sai siltä rih-
mat.
Vei rihnat rengille, sai siltä kiul-
lun.
50 Vei kiulun kaivolle, sai sieltä³
vettä.
Vei veden kiukalle, sai siltä löy-
lyä.
Ja sitten kukko vihtoi.
1445. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 24. — ²³/₃ 24.
Kukon ja kanan saunamatka.
Kukko ja kana meni saunaan,
rupesivat siä laulaan.

² metsä|lle| : metsään. — ³ siltä : sieltä.

Mutta kanan tuli jano.
 Kukko hyppäs kaivolle
 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo, anna
 mulle vettä!»
 5 »En anna, en anna, ennenkun tuot
 vintan.»
 Kukko hyppäs emännän luo:
 »Hyvä emäntä, kaunis emäntä
 anna mulle viinttä!»
 »En anna, en anna, ennenkun tuot
 mulle kengät.»
 Kukko hyppäs suutarin luo:
 10 »Hyvä suutari, kaunis suutari,
 anna mulle kengät!»
 »En anna, en anna, ennenkun tuot
 harjaksia.»
 Kukko hyppäs sian luo:
 »Hyvä sika, kaunis sika, anna
 mulle harjaksia.»
 15 »En anna, en anna, ennenkun tuot
 mulle jyviä.»
 Kukko hyppäs isännän luo:
 »Hyvä isäntä, kaunis isäntä, anna
 mulle jyviä.»
 En anna, en anna, ennenkun
 tuot mulle eloja.
 Kukko hyppäs riihen luo:
 20 »Hyvä riihi, kaunis riihi, anna
 mulle eloja!»
 Riihi kukolle elot antoi,
 Kukko vei ne isännälle.
 Isäntä kukolle jyvät antoi,
 Kukko vei ne sialle,
 25 Sika kukolle harjakset antoi,
 Kukko vei ne suutarille,
 Suutari kukolle kengät antoi,
 Kukko vei ne emännälle,
 Emäntä kukolle vintan antoi,

30 Kukko vei sen kaivolle,
 Kaivo kukolle vettä anto,
 Kukko veden saunaan kanto.
 Mutta sillaikaa oli kana kuollu
 janoon.

1446. *Parkano. Kallioniemi n. 8.*
 — 07.

Linnankylä. Hilma Kaksinen, 32 v.

Kukon ja kanan saunamatka.

Kukko ja kana meni vihtoon,
 Ei ollu vettä.
 Kukko sano kanalle:
 »Mee¹ sinä hakeen vettä.»
 5 Kana meni kaivolle:
 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo, anna
 mulle vettä.»
 — »Een anna, een anna, ennenku
 tuot vintan.»
 »Kana meni trengin työ:
 »Hyvä¹ trenki, kaunis trenki, anna
 mulle viinttä.»
 10 — »Een anna, een anna, ennenku
 tuot kengän paulat.»
 Kana meni piian työ:
 »Hyvä¹ piika, kaunis piika, anna
 mulle viinttä.»
 — »Een anna, een anna, ennenku
 tuot kengät.»
 Kana meni suutarille:
 »Hyvä¹ suutari, kaunis suutari,
 anna mulle kengät.»
 — »Een anna, een anna, ennenku
 tuot harjaksia.»
 Kana meni sian työ:
 »Hyvä¹ sika, kaunis sika, anna
 mulle harjaksia.»

1446. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

- »Een anna, een anna, ennenku
tuot mulle ruokaa.»
- 20 Kana meni emännän työ:
»Hyvä¹ emäntä, kaunis emäntä,
anna mulle ruokaa.»
- »Een anna, een anna, ennenku
tuot mulle jauhoja.»
- Kana meni myllyyn:
»Hyvä¹ mylly, kaunis mylly, anna
mulle jauhoja.»
- 25 — »Een anna, een anna, ennenku
tuot mulle jyviä².»
- Kana meni riiheen:
»Hyvä¹ riihi, kaunis riihi, anna
mulle jyviä.»
- »Een anna, een anna, ennenku
tuot eloja.»
- Kana meni pellolle:
30 »Hyvä¹ pelto, kaunis pelto, anna
mulle eloja.»
- »Een anna, een anna, ennenku
tuot sontaa.»
- Kana meni tunkiolle:
»Hyvä¹ tunkio, kaunis tunkio,
anna mulle sontaa.»
- »Een anna, een anna, ennenku
tuot hakoja.»
- 35 Kana meni mettään:
»Hyvä¹ mettä, kaunis mettä, anna
mulle hakoja.»
- »Een anna, een anna, ennenku
tuot kirveen.»
- Kana meni pajaan:
»Hyvä¹ paja, kaunis paja, anna
mulle kirves.»
- 40 — »Een anna, een anna, ennenku
tuot rautaa.»
- Kana meni pruukiin:

- »Hyvä¹ pruuki, kaunis pruuki
anna mulle rautaa.»
- »Een anna, een anna, ennenku
tuot kiven.»
- Kana meni kalliolle:
45 »Hyvä¹ kallio, kaunis kallio, anna
mulle kivi.»
- Sai kiven,
Vei pruukiin, sai rautaa,
Vei pajaan, sai kirveen,
Vei mettään, sai hakoja,
Vei tunkiolle, sai sontaa,
50 Vei pellolle, sai eloja,
Vei riiheen, sai jyviä,
Vei myllyyn, sai jauhoja,
Vei emännälle, sai ruokaa,
55 Vei sialle sai harjaksia,
Vei suutarille, sai kengät,
Vei piialle, sai kenkipaulat,
Vei trengille, sai vintan,
Vei kaivolle, sai vettä,
60 Kukko oli kuollu kuumunteen.

1447. *Vesilahti Hels. Suom. Normaali-*
lys. konv.: Lindroos n. 5.* —92.
Kirkonkylä. Helmi Lindroos, 13 v.

Kukko ja kana.

- Kukko ja kana meni saunaan,
rupesivat siällä laulaan.
Kukko meni vettä hakeen,
mutt ei ollukkan vinttaa.
- 5 Kukko meni rengin tykö:
»hyvä renki, kaunis renki,
anna mulle vintta!»
- »En minä sulle vinttaa anna,
josses tua mulle sukkanauhoja.
- 10 Kukko meni piian tykö:

² tuot [eloja] jyviä : t. j.

- »hyvä piika, kaunis piika,
anna mulle sukkanauhat!»
— »En minä sulle sukkanauhoj'
anna,
josses tua mulle kenkiä.»
- 15 Kukko meni suutarin tykö:
»hyvä suutari, kaunis suutari,
anna mulle kengät!»
— »En minä sulle kenkiä anna,
josses tua mulle harjaksia.»
- 20 Kukko meni sian tykö:
»hyvä sika, kaunis sika,
anna mulle harjaksia!»
— »En minä sulle harjaksia anna,
josses tua mulle ruakaa.»
- 25 Kukko meni emännän tykö:
»hyvä emäntä, kaunis emäntä,
anna mulle ruakaa!»
— »En minä sulle ruakaa anna,
josses tua mulle jauhoja.»
- 30 Kukko meni myllyn tykö:
»hyvä mylly, kaunis mylly,
anna mulle jauhoja!»
— »En minä sulle jauhoja anna
josses tua mulle jyviä.»
- 35 Kukko meni pellon tykö:
»hyvä pelto, kaunis pelto,
anna mulle jyviä!»
— »En minä sulle jyviä anna,
josses tua mulle sontaa.»
- 40 Kukko meni kuusen tykö:
»hyvä kuusi, kaunis kuusi,
anna mulle sontaa!»
— »En minä sulle sontaa anna,
josses tua mulle kirvestä.»
- 45 Kukko meni sepän tykö:
»hyvä seppä, kaunis seppä,
anna mulle kirves!»

- »En minä sulle kirvestä anna,
josses tua mulle rautaa.»
- 50 Kukko meni vuaren tykö:
»hyvä vuari, kaunis vuari,
anna mulle rautaa!»
Sai vuarelta rautaa,
sai sepältä kirveen,
- 55 sai kunselta sontaa,
sai pellolta jyviä,
sai myllyltä jauhoja,
sai emännältä ruakaa,
sai sialta harjaksia,
- 60 sai suutarilta kengät,
sai piialta sukkanauhat,
sai rengiltä¹ vintan. —
Mutta kun meni saamaan, —
niin kana olikin jo kuallu.

1448. *Tottijärvi. Lindroos n. 24**.
— 88.

Iluhtaa. Ida Runkka, 15 v., kuulut sisareltansa Elsalta samassa kylässä.

- Kukko ja kana meni kylpöön,
Eik' ollu' löylyä.
Kana sano kiukaalle:
Hyvä kinas, kaunis kinas
5 anna mulle löylyä. —
En anna, en anna
jolllet tuo mulle vettä.
Kana kippas kaivolle:
Hyvä kaivo, kaunis kaivo,
10 anna mulle vettä. —
En anna, en anna
ennenkus' tuot mulle piialta ämpärin.
Kana kippas piian tykö:
Hyvä piika, kaunis piika

1447. ¹ Alkuansa ollut: *trengillä*; t pyyhitty.

15 anna mulle ämpäri. —
En anna, en anna
ennenkus' tuot emännältä sukka-
rihmat.

Kana kippas emännän tykö:
Hyvä emäntä, kaunis emäntä
20 anna mulle sukkarihmat. —
En anna, en anna
ennenkus' tuot mulle suutarilta
kengät. —

Kana kippas suutarin tykö:
Hyvä suutari, kaunis suutari
25 anna mulle kengät. —
En anna, en anna,
ennenkus' tuot mulle sialta har-
jaksia.

Kana kippas sian tykö:
Hyvä sika, kaunis sika
30 anna mulle harjaksia. —
En anna, en anna,
ennenkus' tuot mulle pellostä
jyviä.

Kana kippas pellon tykö:
Hyvä pelto, kaunis pelto
35 anna mulle jyviä.
En anna, en anna
ennenkus' tuot mettästä hakoja.

Kana kippas mettän tykö:
Hyvä mettä, kaunis mettä
40 anna mulle hakoja. —
En anna, en anna
ennenkus' tuot sepältä kirveen.

Kana kippas sepän tykö:
Hyvä seppä, kaunis seppä
45 anna mulle kirves. —
En anna, en anna,
ennenkus' tuot Ruottista rautaa.
Kana kippas Ruottiin:

Hyvä Ruotti, kaunis Ruotti
50 anna mulle rautaa
Ruotti anto rautaa,
Seppä anto kirveen,
Mettä anto hakoja,
Pelto anto jyviä,
55 Sika anto harjaksia,
Suutari anto kengät,
Emäntä anto sukkarihmat,
Piika anto ämpärin
ja kaivo anto vettä.
60 Mutta kun kana pääsi saunaan,
niin kukko olikin jo kuollut.

1449. *Lempäälä. Viherraara n. 4390.*
—13.

Kana ja kukko meni saunaan
Ja löivät takkinsa naulaan.
Mutta kana huomasi ettei ollu
ollenkaan¹ vettä
Niin kana kippas kana kippas
kaivolle:

5 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo,
Anna mulle vettä.» —
»En anna, en anna,
Ennenkös² tuat kiulun.»
Kana kippas kana kippas puuse-
pän tykö:

10 »Hyvä seppä, kaunis seppä.
Anna mulle kiulu.» —
»En anna, en anna,
Ennenkös tuat puun.»
Kana kippas kana kippas puun
tykö:

15 »Hyvä puu, kaunis puu,
Anna mulle puuta.» —
»En anna, en anna,
Ennenkös tuat kirveen.»

1449. ¹ ve| : ollenkaan. — ² kks:aa pieni alkukirjain.

- Kana kippas kana kippas sepän
tykö:
- 20 »Hyvä seppä, kaunis seppä,
Anna mulle kirves.» —
»En anna, en anna,
Ennenkös tuat rautaa.»
Kana kippas kana kippas rauran
tykö:
- 25 Hyvä rauta, kaunis rauta,
Anna mulle rautaa.» —
»En anna, en anna,
Ennenkös tuat mookarin.»
Kana kippas, kana kippas sepän
tykö.
- 30 »Hyvä seppä, kaunis seppä,
Anna mulle mookari.» —
Seppä anto mookarin,
Kana vei rauralle,
Rauta anto rautaa,
- 35 Kana vei rauran sepälle,
Seppä anto kirveen,
Kana vei kirveen puulle,
Puu anto puuta,
Kana vei puun puusepälle,
- 40 Puuseppä anto kiulun,
Kana vei kiulun kaivolle,
Kaivo antoi vettä,
Kana vei vettä sannaan,
Sitten kukko ja kana rupes nau-
raan.
- 5 Niin kana kana[!] kippas, kana
kippas kaivolle:
»Hyvä kaivo, kaunis kaivo,
Anna mulle vettä.»
»En anna, en anna,
Ennenkos tuat kiulun.»
- 10 Kana kippas kana kippas puu-
sepän tykö¹:
»Hyvä seppä, kaunis seppä,
Anna mulle kiuhu.»
»En anna, en anna,
Ennenkos tuat puun.»
- 15 Kana kippas kana kippas² puun
tykö:
»Hyvä puu, kaunis puu,
Anna mulle puuta.»
»En anna, en anna,
Ennenkos tuat kirveen.»
- 20 Kana kippas kana kippas sepän
tykö:
»Hyvä seppä, kaunis³ seppä,
Anna mulle kirves.»
»En anna, en anna,
Ennenkos tuat rantaa,»
- 25 Kana kippas kana kippas rauran
tykö:
»Hyvä rauta, kaunis rauta,
Anna mulle rautaa.»
»En anna, en anna,
Ennenkös tuat mookarin.»
- 30 Kana kippas kana kippas sepän
tykö:
»Hyvä seppä, kaunis seppä,
Anna mulle mookari.»
Seppä anto mookarin
Kana vei rauralle,
- 35 Rauta anto rantaa,
Kana vei rauran sepälle,

1450. *Lempäälä. Viihervaara n. 4327.*

-13.

Saimi Vuori, 14 v.

Kana ja kukko meni sannaan
Ja löivät takkiinsa naulaan.
Mutta kana huomasi
Ettei ollut ollenkaan vettä.

1450. ¹ yl. [pas]. — ² kipas : kippas. — ³ kauni i : s : k.

Seppä anto kirveen,
 Kana vei kirveen puulle,
 Puu antoi puuta,
 40 Kana vei puun puusepälle,
 Puuseppä anto kiulun,
 Kana vei kiulun kaivolle,
 Kaivo anto vettä,
 Kana vei vettä saunaan,
 45 Sitten kukko ja kana rupes nau-
 raan.

1451. *Lempäälä. Lindqvist n. 122*.*
 —87.

Ahtiala. Suutarin tytär Lovisa, 71 v.

Huis kukko kylpömään,
 Kana vettä noutamaan.
 Kana meni lähteelle,
 Lähde annas vettä.
 5 En minä ennen vettä anna,
 Ennenkös mulle vihran annat.
 Kana meni koivulle¹,
 Koivu annas vihta.
 En minä ennen vihtaa anna
 10 Ennenkös mulle rihman annat.
 Kana meni neitolle¹,
 Neito annas rihma,
 En minä ennen rihmaa anna,
 Ennenkös mulle kenkät annat.
 15 Kana meni suutarille¹.
 Suutari annas kenkät,
 En minä ennen kenkiä anna,
 Ennenkös mulle harjakset annat.
 Kana meni sialle¹.
 20 Sika annas harjaksia,
 En minä ennen harjaksia anna,
 Ennenkös mulle kaakun annat —
 Kana meni pakarille¹.
 Pakari annas kakku.

25 En minä ennen kakkua anna.
 Ennenkös mulle maitoo annat.
 Kana meni lehmälle¹.
 Lehmä annas maitoo.
 En minä ennen maitoo anna
 30 Ennenkös mulle heiniä annat.
 Kana meni niitulle,
 Niittu annas heiniä.
 En minä ennen heiniä anna,
 Ennenkös mulle viikatteen¹ annat
 35 Kana meni sepälle¹.
 Seppä annas viikate.
 En minä ennen viikatetta anna
 Ennenkös mulle rauran¹ annat
 Kana löysi rauran¹,
 40 Kana rauran¹ sepälle¹,
 Seppä kanalle viikatteen,
 Kana viikatteen niitulle¹,
 Niittu heinät kanalle,
 Kana heinät lehmälle¹,
 45 Lehmä mairon kanalle,
 Kana mairon pakarille¹,
 Pakari kaakun kanalle,
 Kana kaakun sialle¹,
 Sika harjakset kanalle,
 50 Kana harjakset suutarille¹,
 Suutari kenkät kanalle,
 Kana kenkät neitolle¹,
 Neito rihman kanalle,
 Kana rihman koivulle,¹
 55 Koivu vihran kanalle,
 Kana vihraun lähteelle¹,
 Lähde vettä kanalle
 Kana vettä kukolle
 Ja kukko oli kuollu kuumaan
 60 ja kana vallittaan suu auki
 Ka, Ka, Ka, jota valitusta
 se vielä tänäänkin pitää Ka,
 Ka. Ka,

1452. *Lempäälä. Kingelin n. 5**. — 97.

Kukko ja kana meni kylpöön
ei ollutkaan vettä.

Kana kippas kaivon työ:

— »Hyvä kaivo, kaunis kaivo,

5 anna mulle vettä!»

— »En minä ennen vettä anna,
ennenkus tuot mulle kiulun».

Kana kippas nikkariin työ.

— »Hyvä nikkari, kaunis nikkari,

10 anna mulle kiulu!»

— »En minä ennen kiulua anna
ennenkus tuot mulle kirveen.

Kana kippas sepän työ

— »Hyvä seppä, kaunis seppä,

15 anna mulle kirves!»

— »En minä ennen kirvestä anna.
ennenkus tuot mulle rautaa.

Kana kippas vu[or]en työ

— »Hyvä vuori, kaunis vuori,

20 anna mulle rautaa!»

Vuori anto rautaa.

Kana vei raudan sepän työ.

Seppä anto' kirveen.

Kana vei kirveen nikkariin työ,

25 nikkari anto kiulun

Kana vei kiulun kaivon työ
kaivo anto vettä.

Kana meni saunaan,

kukko makas lavolla,

30 koivet pystyssa [!], oli kuollut.

1452 a. *Lempäälä. Helin Olga, n. 16.*

— 21—22.

Kalle Helin, 60 v.

Kukko ja kana meni vihtoon
eikä heill' ollut vettä.

Kana kippas kaivolle:

Nätti kaivo, kaunis kaivo,

5 Anna¹ mulle vettä.

En minä sulle vettä anna,

Ennenkös rengiltä kiulun kannat.

Kana kippas rengille:

Nätti renki, kaunis renki,

10 Anna mulle kiulu.

En minä sulle kiulua anna,

Ennenkös piialta rihmat kannat.

Kana kippas piialle:

Nätti piika, kaunis piika,

15 Anna mulle rihmat.

En minä sulle rihmoja anna

Ennenkös suutarilta kengät kan-
nat.

Kana kippas suutarille:

Nätti suutari, kaunis suutari,

20 Anna mulle kengät.

En minä sulle kenkiä anna,

Ennenkös possulta harjakset kan-
nat.

Kana kippas possulle:

Nätti possu, kaunis possu,

25 Anna mulle harjakset.

En minä sulle harjaksia anna,

Ennenkös myllystä jauhot kannat,

Kana kippas myllyyn:

Nätti mylly, kaunis mylly,

30 Anna mulle jauhot.

En minä sulle jauhoja anna,

Ennenkös pellolta jyvät kannat.

Kana kippas pellolle:

Nätti pelto, kaunis pelto,

35 Anna mulle jyvät.

En minä sulle jyviä anna,

Ennenkös tarhasta sonnan kannat

1452 a. ¹ Säkeissä 5. 7. 10, 12, 15, 17, 20, 22, 25, 30, 35, 37, 40, 41, 45, 47, 50, 52, 55, 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71, 73, 75, 77, on pieni alkukirj.

Kana kippas tarhaan:
 Nätti tarha, kaunis tarha,
 40 Anna mulle sontaa.
 En minä sulle sontaa anna,
 Ennenkös metsästä haot kannat
 Kana kippas metsään:
 Nätti metsä, kaunis metsä,
 45 Anna mulle hakoja.
 En minä sulle hakoja anna,
 Ennenkös sepältä kirveen kannat.
 Kana kippas sepälle:
 Nätti seppä, kaunis seppä,
 50 Anna mulle kirves.
 En minä sulle kirvestä anna,
 Ennenkös Ruotsista raudan kan-
 nat.
 Kana kippas Ruotsiin:
 Nätti Ruotsi, kaunis Ruotsi,
 55 Anna mulle rantaa.
 En minä sulle rautaa anna,
 Ennenkös munas mulle annat.
 Kana antoi munansa,
 Sai Ruotsista randan,
 60 Vei raudan sepälle,
 Sai sepältä kirveen,
 Vei kirveen metsään,
 Sai metsästä haot,
 Vei haot tarhaan,
 65 Sai tarhasta sontaa,
 Vei sonnan pellolle,
 Sai pellolta jyvät,
 Vei jyvät myllyyn,
 Sai myllystä jauhot,
 70 Vei jauhot possulle,
 Sai possulta harjakset,
 Vei harjakset suutarille,
 Sai suutarilta kengät,
 Vei kengät piialle,
 75 Sai piialta rihmat,

Vei rihmat rengille,
 Sai rengiltä kiulun,
 Vei kiulun kaivolle,
 Sai kaivolta veten,
 80 Vei veten saunaan.
 Mutta sill'aikaa kun hän kävi,
 Oli kukkokiikku jo kuollut.

1453. *Tampere. Ennegren n 1*.*—86.*Kanan Vesi-matka.*

Kuts kukko kylpöämään,
 Kana vettä kantamaan.
 Kana:
 Hyvä lähde kaunis lähde,
 Anna mulle vettä.
 Lähde:
 5 En minä ennen vettä anna,
 Ennen kun mulle vihdau tuat.
 Kana:
 Hyvä koivu kaunis koivu,
 Anna mulle vihta.
 Koivu:
 Emminä ennen vihtaa anna,
 10 Ennen kun mulle rihman tuat.
 Kana:
 Hyvä neitty kaunis neitty,
 Anna mulle rihma.
 Neitty:
 Emminä ennen rihmaa anna,
 Ennen kun mulle kenkät tuat.
 Kana:
 15 Hyvä suutari kaunis suutari,
 Anna mulle kenkät.
 Suutari:
 Emminä ennen kenkää anna,
 Ennen kun mulle harjakset tuat.
 Kana:
 Hyvä Possu kaunis possu,
 20 Anna mulle harjakset.
 Possu:

Emminä ennen harjaksia anna,
Ennen kun mulle jyviä tuat.
Kana:
Hyvä riihimiäs kaunis riihimiäs,
Anna mulle jyvät.
Riihimiäs:
25 Emminä ennen jyviä anna,
Ennen kun mulle kaloja tuat.
Kana:
Hyvä kala-miäs, kaunis kalamiäs
Anna mulle kalat.
Kalamiäs:
Emminä ennen kaloja anna,
30 Ennen kun mulle kakon tuat.
Kana:
Hyvä Paakari kaunis paakari,
Anna mulle kakku.
Paakari:
Emminä ennen kakkua anna,
Ennen kun mulle maitoo tuat.
Kana:
35 Hyvä lehmä kaunis lehmä,
Anna mulle maitoo.
Lehmä:
Emminä ennen maitoo anna,
Ennen kun mulle heiniä tuat.
Kana:
Hyvä niitty-miäs, kaunis niitty-
miäs,
40 Anna mulle heinät.
Niittym.:
Emminä ennen heiniä anna,
Ennen kun mulle viikatteen tuat
Kana:
Hyvä seppä kaunis seppä,
Anna mulle viikate.
Seppä:
45 Emminä ennen viikatetta anna,
Ennenkun mulle sysiä tuat,
Kana:

Hyvä kolari kaunis kolari,
Anna mulle sysiä.
Kolari:
Emminä ennen sysiä anna,
50 Ennen kun mulle tervaksia tuat.
Kana:
Hyvä kanto kaunis kanto
Anna mulle tervaksia.
Kanto Tervaksia kanalle,
Kana tervakset kolarille,
55 Kolari kanalle sydet,
Kana sydet sepälle,
Seppä kanalle viikatteen,
Kana viikatteen niittumiähelle,
Niittumiäs kanalle heinät,
60 Kana heinät lehmälle,
Lehmä kannalle maidon,
Kana maidon paakarille,
Paakari kanalle kakun,
Kana kakun kalamiähelle
65 Kalamiäs kanalle kalat,
Kana kalat riihimiähelle
Riihimiäs kanalle jyvät,
Kana jyvät possulle,
Possu kanalle harjakset,
70 Kana harjakset suutarille,
Suutari kanalle kenkät,
Kana kenkät neittyelle,
Neitty kanalle rihmat,
Kana rihmat koivulle,
75 Koivu kanalle vihdan,
Kana vihdan lähteelle,
Lähde kanalle vettä,
Kana veden kukolle,
Kukko olikin jo kuollut.

1454. *Tampereen seudut. Niemi n.*
650*.—91.

Kukko ja kana meni kölöö',

Kana meni kaivosta vettä nou-
taan,

Ei ollu^k kaivossa viinttaa;

Kana meni sitte^t trengin tykö':

5 »Hyvä trenki, kaunis trenki,

Tehe^m mulle^v viintta!»

»E^m minä tehe', e^m minä tehe',

Ennenku^s annat sukkarihmat.»

Kana se hyppäs piian tykö':

10 »Hyvä piika, kaunis piika,

Anna mulle^f rihmat!»

»En^uanna', en^uanna',

Ennenkus anna^k kengät.»

Kana se hyppäs suutarin tykö':

15 »Hyvä suutari, kaunis suutari.

Anna^m mulle^k kengät!»

»En^uanna', en^uanna,

Ennenkus tuat mulle' oltta.»

Kana se hyppäs prykärin tykö':

20 »Hyvä prykäri, kaunis prykäri.

Anna^m mulle' oltta!»

»En^uanna', en^uanna,

Ennenkus annat jyviä.»

Kana se hyppäs rihee',

25 Riihi anto jyviä,

Prykäri anto oltta,

Suutari anto kengät,

Piika anto rihmat,

Trenki teki vinta',

30 Kana vei vettä saunaa',

Kukko oli pattaalla kuollunna.

Muist. Kanan retkeä voidaan jat-
kaa niin pitkälle kuin kukin haluaa.

1455. *Ylöjärvi. Pohjankanervo T, n. 1*

— 30/7, 31.

Kirkonkylä. Kust. Arv. Koivisto,
64 v. Mp. Kunnalliskodissa.

Kun kukko ja kana meni kylpö-
mään, niin saunassa ei ollu vettä:

Kana hyppäs kaivoon (!),
hyvä kaivo, kaunis kaivo,
anna mulle vettä.

En anna, en anna, ennenkös
5 tuat vintan.

Kana hyppäs rengin tyhö¹,
hyvä renki, kaunis renki,
anna mulle viintta.

En anna, en anna, ennenkös
10 tuat sukkarihmat.

Kana hyppäs piijan tyhö,
hyvä piika, kaunis piika
anna mulle sukkarihmat.

En anna, en anna, ennenkös
15 tuat kengät.

Kana hyppäs suutarin tyhö,
hyvä suutari, kaunis suutari,
anna mulle kengät.

En anna, en anna, ennenkös
20 tuat harjaksia.

Kana hyppäs sian tyhö,
hyvä sika, kaunis sika,
anna mulle harjaksia.

En anna, en anna, ennenkös
25 tuat jauhoja.

Kana hyppäs myllyyn,
hyvä mylly, kaunis mylly,
anna mulle jauhoja.

En anna, en anna, ennenkös
30 tuat jyviä.

Kana hyppäs pellolle,
hyvä pelto, kaunis pelto,
anna mulle jyviä.

En anna, en anna, ennenkös
35 tuat sontaa.

Kana hyppäs tarhaan

1455. ¹ Näin sanovat vanhat yöljärväläiset, huomautti kertoja.

hyvä tarha, kaunis tarha,
 anna mulle sontaa.
 Tarhasta hän somman sai,
 40 sonnan hän pellolle vei,
 pellolta hän jyviä sai,
 jyvät hän myllyyn vei,
 myllystä hän jauhoja sai,
 jauhot hän sialle vei,
 45 sialta hän harjakset sai,
 harjakset hän suutarille vei,
 suutarilta hän kengät sai,
 kengät hän piijalle vei,
 piijalta hän sukkarihmat sai,
 50 rihmat hän trengille (!) vei,
 trengiltä hän vintan sai,
 vintan hän kaivoon vei,
 kaivosta hän veren² sai,
 velen hän saunaan vei
 55 ja kukko oli lavolla
 kuolleena.

1456. *Sahal. Helin n. 9**. —03.

Kukko ja kana meni kylpöö,
 Ei ollu vettä.
 Kana kippas kaivon tykö.
 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo
 5 Anna mulle vettä.»
 »En anna, en anna
 paitti kus tuat vinti»
 Kana kippas rengin tykö
 »Hyvä renki, kaunis renki
 10 Anna mulle vintti.»
 »En anna, en anna
 paitti kus tuat lehlen»
 Kana kippas koivun tykö.
 »Hyvä koivu, kaunis koivu
 15 Anna mulle lehti.»
 »En anna, en anna

paitti kus tuat rihmat»
 Kana kippas morsiammen tykö
 »Hyvä morsian, kaunis morsian
 20 Anna mulle rihmat.»
 »En anna, en anna
 paitti kus tuat kenkät.»
 Kana kippas suutarin tykö
 »Hyvä suutari, kaunis suutari
 25 Anna mulle kenkät»
 »En anna, en anna
 paitti kus tuat harjaksia»
 Kana kippas posson tykö
 »Hyvä possu kaunis possu
 30 Anna mulle harjaksia»
 »En anna, en anna
 paitti kus tuat jyviä»
 Kana kippas pellon tykö
 »Hyvä pelto kaunis pelto
 35 Anna mulle jyviä»
 »En anna, en anna
 paitti kus tuat sontaa»
 Kana kippas kuusen tykö
 »Hyvä kuusi, kaunis kuusi
 40 Anna mulle sontaa»
 »En anna, en anna
 paitti kus tuat kirveen»
 Kana kippas sepän tykö
 »Hyvä seppä, kaunis seppä
 45 Anna mulle kirves»
 »En anna, en anna
 paitti kus tuat rautaa»
 Kana kippas Ruattiin
 Ruattista hän raulan sai,
 50 Sepälle hän raulan vei,
 Sepältä hän kirveen sai.
 Kuuselle hän kirveen vei,
 Kuuselta hän sontaa sai,
 Pellolle hän somman vei,

² Vanhemmat sano: *celen*, huomautti kertoja.

55 Pellolta hän jyviä sai,
 Possolle hän jyvät vei,
 Possolta hän harjaksia sai,
 Suutarille hän harjakset vei,
 Suutarilta hän kenkät sai,
 60 Morsiammelle hän kenkät vei,
 Morsiammelta hän rihmat sai,
 Koivulle hän rihmat vei,
 Koivulta hän lehlen sai,
 Renkille hän lehlen vei,
 65 Renkiltä hän vintin sai,
 Kaivolle hän vintin vei,
 Kaivolta hän vettä sai,
 Vei velen saunaan
 Ja kukko oli jo kuallu.

1457. *Eräj. Tyyskä (2209) n. 1*.*—07.

Metsäkulma. Katri Kuivanen, 13 v.
 kuullut Loviisa Lehtiseltä, 40 v., kotoi-
 sin Kuhmoisista.

Kukko ja kana kylpömässä.

Kukko meni kylpömään
 Kana sanoi: »minä kanssa».
 Kukko sanoi kanalle:
 »Eihän tääll' ou vettä»
 5 Kana kippas kaivon luo:
 »Hyvä kaivo, kaunis kaivo
 Anna mulle vettä.»
 Kaivo sanoi kanalle:
 En minä ennen vettä anna
 10 Ennenkos mulle lehlen tuot.
 Kana kippas koivun luo:
 »Hyvä koivu, kaunis koivu.
 Anna mulle lehti.»
 Koivu sanoi kanalle:
 15 Emmä ennen lehtee anna,
 Ennenko tuot mulle rihman.
 Kana kippas piian luo:
 »Hyvä piika, kaunis piika

Anna mulle rihma.»
 20 Piika sanoi kanalle,
 »Emmä ennen rihmaa anna,
 Ennenko tuot mulle kenkät.»
 Kana kippas suutarin luo,
 »Hyvä suutari, kaunis suutari
 25 Anna mulle kenkät.»
 Suutari sanoi kanalle:
 »Emmä ennen kenkiä anna,
 Ennenko tuot mulle harjaksia.»
 Kana kippasi posson luo:
 30 »Hyvä posso, kaunis posso
 Anna mulle harjaksii.»
 Posso sano kanalle:
 »Emmä ennen harjaksii anna,
 Ennenko tuot mulle jauhoi»
 35 Kana kippas myllärin luo:
 »Hyvä mylläri, kaunis mylläri
 Anna mulle jauhoi.»
 Mylläri sanoi kanalle
 Emmä ennen jauhoi anna
 40 Ennenko annat jyvii.»
 Kana hyppäsi pellon luo:
 »Hyvä pelto, kaunis pelto,
 Anna mulle jyvii.»
 Pelto sanoi kanalle
 45 »Emmä ennen jyvii anna
 Ennenko tuot mulle sontaa.»
 Kana kippas tarhan luo:
 »Hyvä tarha, kaunis tarha
 Anna mulle sontaa.»
 50 Tarha sanoi kanalle
 »Emmä ennen sontaa anna
 En[n]enko tuot hakoi.»
 Kana kippas kuusen luo:
 »Hyvä kuusi kaunis kuusi
 55 Anna mulle hakoi.»
 Kuusi antoi hakoi.»
 Tarha antoi sontaa,

Pelto antoi jyvii,
 Mylly antoi jauhoi,
 60 Posso antoi harjaksii,
 Suutari antoi kenkät,
 Piika antoi rihmaa,
 Koivu antoi lehtoi,
 Kaivo antoi vettä
 65 Kukko ja kana kylpöväät.

1458. *Orihv. Aronsson n. 5**. — 04.

Lyly. Muuan 10-v. tyttö.

Kehtolaulu.

Kukko ja kana meni kylpöön.
 Saunassa ei ollut vettä.
 Kukko se kippas kaivolle.
 Hyvä kaivo, kaunis kaivo,
 5 anna mulle vettä.
 En anna, en anna,
 ennenkun tuot ämpärin.
 Kukko se kippas renkin luo.
 Hyvä renki, kaunis renki
 10 anna mulle ämpäri.
 En anna, en anna,
 ennenkun tuot sukkarihmat.
 Kukko se kippas piijan luo.
 Hyvä piika, kaunis piika,
 15 anna mulle sukkarihmat.
 En anna, en anna
 ennenkun tuot kengät.
 Kukko se kippas suutarin luo.
 Hyvä suutari, kaunis suutari,
 20 anna mulle kengät.
 En anna, en anna,
 ennenkun tuot harjakset.
 Kukko se kippas sian luo.
 Hyvä sika kaunis sika
 25 anna mulle harjakset.
 Sika harjakset kukolle,

Kukko harjakset suutarille,
 Suutari kengät kukolle,
 Kukko kengät piialle,
 30 Piika rihmat kukolle,
 Kukko rihmat rengille,
 Renki ämpärin kukolle,
 Kukko ämpärin kaivolle,
 Kaivo vettä kukolle,
 35 Mutta sillä ajalla oli kana kuollut
 saunaan.

1459. *Ruovesi. Paldani n. 10.* — 52.

Kukko ja Kana.

Kukko ja kana meni kylpöön.
 Kukko nääntyy lavolla tahto vettä
 juolakseen. Kana juoksi lähteelle ja
 sano:
 »Hyvä¹ lähle, anna mulle vettä,
 vettä minä vien kukolle,
 kukko istun lavolla ja kuivaa.»
 — »En minä anna ennenkun minä
 saan lehtiä.»
 5 Kana juoksi koivun työ ja sano:
 »Hyvä¹ koivu, anna mulle lehtiä,
 lehtiä minä vien lähteelle,
 lähle antaa mulle vettä,
 vettä minä vien kukolle,
 10 kukko istuu lavolla ja kuivaa.»
 — »En minä anna ennenkun saan
 kulta rihman.»
 Kana juoksi neittyven työ ja
 sano:
 »Hyvä¹ neitty, anna mulle kulta-
 rihman[!],
 minä vien koivulle,
 15 koivu antaa mulle lehtiä,
 lehtiä minä vien lähteelle,
 lähle antaa mulle vettä,

1459. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

suutari anto kulta kengät,
 75 kulta kengät vei neittyvelle,
 neitty anto kulta rihman,
 kulta rihman kulta rihman[!] vei
 koivulle,
 koivu anto lehtiä,
 lehtiä vei lähteelle,
 80 lähle anto vettä,
 vettä vei kukolle,
 kukko oli lavolla kuollu.
 Kana itki sitte. —

1460. *Ruovesi. Siren n. 175. —92.*

Väärinmaja. Kiimala. Jussi Sukanen, 6 vuotta.

Kukko ja kana menivät saunaan,
 ja vesi loppui. Kana meni
 hakemaan vettä ja sanoi:

»Hyvä¹ kaivo, kaunis kaivo,
 anna mulle vettä.»

5 Kaivo sanoi: »En¹ anna, en anna
 ennenkuin mulle lehtiä tuot.»

Se meni koivulle: »Hyvä¹ koivu,
 kaunis koivu, anna
 mulle lehtiä.»

»En anna, en anna, ennenkuin
 mulle sukkarihmat tuot.»

Kana meni piian tykö ja pyysi
 sukkarihmoja.

Piika sanoi: »En¹ anna, en anna,
 ennenkuin mulle kengät tuot.»

10 Kana meni suutarin tykö ja pyysi
 kenkiä ja suutari sanoi:

»En¹ anna, ennekuin mulle har-
 jaksia tuot.»

Sitte se meni sialta hakemaan har-
 jaksia ja sika sanoi:

»En¹ anna, ennekuin tuot rapaa.»
 Kana meni emännän tykö ja
 pyysi rapaa.

15 Sitte emäntä antoi ja kana vei
 ravan sialle
 ja sai sialta harjaksia.

Vei harjakset suutarille ja sai
 suutarilta kengät,
 vei kengät piialle,

ja sai piialta sukkarihmat,
 vei ne sukkarihmat koivulle

20 ja sai koivulta lehtiä,
 vei ne lehdet koivolle ja sai kai-
 volta vettä
 ja vei veden saunaan.

Ja kukko oli jo kuivanut ja kuol-
 lut ja kana porasi.

1461. *Virrat. Sievänen n. 64*. —15.*

Kukko ja kana.

Kukko meni ja kana meni
 kanssa

Mutt_ei olluv_vettä.

Kana kiipas kaivolle

Hyvä kaivo, kaunis kaivo

5 Annam_mulle vettä.

En_anna, en_anna

Ennenkum_mulle lehtiä tuot.

Kana kiipas koivuun

Hyvä koivu kaunis koivu

10 Annam_mulle lehtiä.

En_anna en_anna

Ennenkum_mulle rihmat tuot.

Kana kiipas piijan työ

II[yvä] p[iika] k[auunis] p[ii]ka

15 Annam_mulle rihmat

En_anna en_anna

1460. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Ennenkum_mulle kengät tuot.
 Kana kiipas suutarin työ
 H[yvä] s[uutari] k[auunis] s[uutari]
 20 annam_mulle kengät
 En_anna en_anna
 Ennenkum_mulle harjaksia tuot.
 Kana kiipas sian työ
 H[yvä] s[ika] k[auunis] s[ika]
 25 annam_mulle harjaksia
 En_anna, en_anna,
 ennenkum_mulle jauhoja tuot.
 Kana kiipas myllyyn
 Hyvä mylläri, kaunis mylläri
 30 Annam_mulle jauhoja.
 En_anna en_anna
 Ennenkum_mulle jyviä tuot.
 Kana kiipas pellolle
 H[yvä] p[elto] k[auunis] [pelto]
 35 annam_mulle jyviä
 En_anna, en_anna
 Ennenkum_mulle sontaa tuot.
 Kana kiipas piuhaan
 H[yvä] p[iha] k[auunis] p[iha]
 40 annam_mulle sontaa.
 En_anna en_anna
 Ennenkum_mulle hakoja tuot.
 Kana kiipas kuuseen
 H[yvä] k[uusi] k[auunis] k[uusi]
 45 annam_mulle hakoja.
 En_anna, en_anna
 Ennenkum_mulle kirveen tuot.
 Kana kiipas seppään
 H[yvä] s[eppä] k[auunis] s[eppä]
 50 annam_mulle kirves.
 Seppä anto kirveen kuuselle,
 Kuusi hakoja tunkiolle
 Tunkio sontaa pellolle,

Pelto jyviä myllärielle,
 55 Mylläri jauhoja sijalle,
 Sika harjaksia suutarille,
 Suutari kengät piijalle,
 Piika rihmat koivulle,
 Koivu lehtiä kaivolle,
 60 Kaivo vettä kanalle
 Ja kukko oli kuollu kuivuuteen.

Kuulin kurjen kullertavan.

1462. *Pori. Tuomi n. 122. —91.*
 Urho Nordlund.

Kuulin minä kurjen.

Kuulin minä kurjen kujertavan,
 Heinäsuassa hepertävän¹,
 Otin ojasta kokkareen,
 Pyörtänöltä piänen² kiven,
 5 Heitin kurkea kupeisin.
 Kurki kohta kompillensa,
 Minä päälle polvillensa,
 Panin suitset suuhuun,
 Päitsymet päähään,
 10 Ajoin pitkin oijaa³,
 Kuskista kuijaa,
 Vaskista vaijjaa,
 Panin kurjen karsinaan;
 Kurki sai valkosen⁴ vasikan.
 15 Panin hänen etteens kuroi,
 Mitä tämä näitä söi,
 Panin hänen etteensä ohrii,
 Mitä tämä näitä söi,
 Panin hänen etteens rukkiita
 20 Mitä tämä näitä söi,
 Panin hänen etteens pavui,
 Mitä tämä näitä söi
 Panin hänen etteensä nisu⁵,

1462. ¹ he|ll|ertävän : hepertävän. — ² pi|e|nen : piänen. — ³ ojaa : oijaa. —

⁴ Va|s|k|i|sen : valkosen. — ⁵ Tekstissä seuraa : |Mitä tämä näitä söi|

- Näitä hän sitten niskutteli, nas-
kutteli,
25 Kapan täyden kassutteli.
Panin Maisun lypsämää,
Ei Maisu maitoo tuanu,
Panin Liisun lypsämää,
Ei Liisi nisiä löytäny;
30 Menin itte koohttelin,
Kaahottelin,
Lypsin lukkarin lusikan täyden,
Pappilan pienen padan täyden,
Lasten vähän saavin täyden,
35 Omankiulun täyden.
Panin saavin ja kiulun kiukaal.
— Hiiri tuli hissutteli,
Kanampoika kassutteli.
Mutta ko tuli tua häijy katti,
40 Kaasi kiulun kimpin kampin,
Saavi ylön alaisin.
Elli kohta itkemään;
Lapset kaikki latkimaa,
Poru kuului torniin,
45 Valitus hirsimaahaa.
- 1463. Noormarkku. Ollinen n. 606.**
—89.
Noormarkku. Iida Heleena Ollinen,
16 v.
Menim minä Lyttylää,
Lyttylän koirat haukkumaa,
Hyppäsim minä aidam pääll',
Aita kaatu;
5 Hyppäsim minä männistöö,
Männistö muuttu mereks';
Hyppäsim minä niittuu,
Löysim minä kurje;
Vein kurjen kottii,
10 Pani heimiä ettee.
Parin kolmem päiväm päästä
- Panim minä Maijal lypsämää,
Maija ei löytäny nisiä;
Parin kolmem päiväm päästä
15 Maisa-Kaisa lypsämää,
Kaisa veteli hännäst';
Menim minä itte viiden, kuudem
päiväm päästä lypsämää,
Löysim minä nisät.
Annoin kraatarilla kannullise,
20 Suutarilla sukallise,
Papilla padallise,
Kerjäläisellä kenkällise,
Lukkarilla lusikallise,
Kissalla kipallise,
25 Koiralla kopallise.
- 1464. Loimaa. Tallgren n. 61. —13.**
Maria Tuominen. Mp. Maariassa.
Kuulin mä kurjen kullertavan,
heinäsuossa ellertävän[!],
paiskasi(n) kurkia kupuhuuu,
kurki meni vatsallens,
5 minä päälle polvillens.
- 1465. Loimaa. Vihervaara n. 4819.**
—19.
Turku. Heikki Kajala, 55 v. Kuul-
lut kotipitäjässään Loimaalla.
Kehtolaulu.
Kuulin kurjen kullertavan,
Heinäsnolla hellertävän.
Menin kurkee kattomaan,
Otin kurjen kiini,
5 Panin suitteet suuhun,
Päitteet päähän,
Ajon kurjella kotiin.
Panin kurjen karsinaan,
Annoin heimiä eteen.

- 10 Mitä tämä näitä söi;
Annoin nisuja eteen,
Niitä se hiukan nissutteli, plas-
sutteli,
Koko päivän nassutteli.
Sikkon menin kattomaan,
15 Oli poikinut kirjavan vasikan.
Lypsin sitten kohottelin
Pappilan paran,
Lukkarin lusikan,
Oman kiuluni täyteen,
20 Panin saunaan piitalle happanc-
maan.
Hiiri tuli ja maisti vähän,
Katti tuli ja kaasi kaikki.
Minä karasin piäksemään.
Katti rupes itkemään,
25 Itku kuulu Ilmolasta,
Pori Pohjan Tornioista.

1466. *Loimaa. Vihervaara n. 4473.*
—13.

Karoliina Puisto, 72 v.

- Kuulin minä kurjen kuller-
tavan,
Heinäsuulla hellertävän,
Papin niitusa paapottavan.
Paiskasin minä kurkia kuppuun.
5 Kurki kohta kontillensa,
Minä päälle polvillensa;
Minä panin kurjelle suitteet suu-
hun,
Päitteet päähän,
Tulin kurjella kotia
10 Kultasta kuijaa,
Vaskiseen vajaan,
Tinahaista tiätä myäten.

- Laskin kurjen karsinaan,
Heitin heiniä eteen.
15 Mitä tämä niitä söi;
Heitin kauroja eteen,
Mitä tämä näitäkä söi;
Heitin nisuja etteen.
Niitä hän sitt nissutteli, nassut-
teli,
20 Pualen kappasta kaahmotteli.
Sitten lypsi tohotteli
Lukkarille lusikan täyren,
Papille paran täyren,
Turun uuren torven täyren¹,
25 Minull itte kiulun täyren.
Laskin kiulun kiukaalle,
Hiiri siitä hiukan maisti,
Laskin lopun lauralle,
Katti meni ja kaasi kaikki.
30 Minä koukun loukkaasta,
Väärän puun pesän erestä
Kattia hakatakseni.
Poru kuulus Pohjan-Tornioon,
Valitus Venäjän maalle,
35 Ulvina Uuteen kylään.

1467. *Punkalaidun. Hahnsson n. 36.*
—53.

- Kuulin ma kurjen kullertavan,
Heinisuolla hellertävän,
Papin niitulla panevan,
Otin kiven kätteheni,
5 Heitin kurjen kupuhun,
Onnetonta olkapähän,
Vaivasta vasen kätchen¹;
Kurki² ojaan polvillensa,
Minä päälle kontillensa;
10 Panin kurkeni suittimet³ suuhun,

1466. ¹ t[ö]yren : täyren.

1467. ¹ kätchen : kätchen. — ² Kuki : Kurki. — ³ suitt[et] : suittimet.

Päittimet päähän, renkaat kor-
viin⁴,
Ajoin kurjellani kotiin,
Kultasta kujaa, vaskista vajaa⁴,
Hopeista maantietä.
15 Panin⁵ kurkeni navettaan.
Kanto hän siellä valkosen⁶,
Kirjavaisen vasikan⁷.
Panin minä Kaisun Maisun katto-
mahan,
Eipä tämä⁸ täältä
20 Mitään sen⁹ enämpätä löytänyt.
Menin itte kattomahan:
Kurki lypsi troohotteli¹⁰ loohot-
teli,
Lukkarill lusikan täyden,
Papin vanhan kengän täyden,
25 Kappalaisell kaulhan täyden,
Kirkko herrall¹¹ padan täyden,
Minä oman kiulun täyden.
Panin kiulun laattialle¹²,
Tuli kana katto sinne,
30 Tuli hiiri hiukka maisto,
Tuli katti kaato kaikki.
Otin nurkasta koukarin,
Kyllä katin köykyttelin röykyt-
telin,
Itku kulu Ihmolahan,
35 Poru pohjan Torniohon,
Valitus venäjän maalle.

1468. *Kauvatsa. Mikola n. 3. —93.*

Yttilä. Esteri Jaakkola, 73 v.
Kunlin kurjen kullertavan,

Heinäsuosa hellertävän,
Hyppäsin kurjen selkään,
Ajoin kurjella kotio,
5 Panin kurjen navettaan.
Kurki kanno vasikan.
Minä lypsin tohottelin,
Papin vanhan saappaan täyteen,
Venäläisen venheen täyteen,
10 Viis suurta tiskin täyttä.
Hiiri tuli ja maisto hiukka,
Katti tuli ja kaasi kaikki.
Minä otin nappulan
Ja hakkasin katin niättä:
15 Itku kuului Ilmolaan,
Poru Pohjan Tornioon,
Valitus Venäjän maalle,
Ja kitinä kiven rakkoon.

1469. *Kauvatsa. Hahnsson n. 4 a¹.
—53.*

Kurjen laulu.

Kunlin minä kurjen kuller-
tavan,
Heinisuolla hellertävän,
Papin niitulla² panevan³.
Otin minä kurjen kiini,
5 Panin kurjen karsinahan⁴,
Suittet⁵ suuhuun, päittimet⁶ pää-
hään⁷.
Panin heiniä etteen,
Mitä tämä näitä söi;
Panin kauroja etteen,
10 Mitä tämä näitä söi;
Panin nisuja etteen,

⁴ kaksi viimeistä sanaa on kks:ssa viivalla osotettu eri säkeeksi. — ⁵ Panin-
[ine]: P. — ⁶ Säe alleviivattu. — ⁷ kks:ssa vasik'kah'an. — ⁸ [tämä] tämä: t. — ⁹ [enem]
sen: s. — ¹⁰ lypsi *troohotteli*: l. t. — ¹¹ herran]: herrall. — ¹² lattialle: laattialle.
1469. ¹ Puht. kirj. kokoelmassa n. 2 b. — ² niit[y]llä: niitulla. — ³ r. [(ait-
tan)]. — ⁴ karsinaan: karsinahan. — ⁵ Suitet: Suittet. — ⁶ päit[te]t: p.; yl. päittimet,
joka on puhtaaksikirj. vihossakin. — ⁷ Tekstissä seuraa: [Päittimet päähän].

Niitä hän vähän nissutteli⁸,
 Nassutteli,
 Puolen kappaa kassotteli.
 15 Lukkarin lusikan täysi,
 Papin plakkarin täysi,
 Kerjäläisen kengän täysi,
 Viikarin vanhan venneen⁹ täysi,
 Ison kirkon tornin täysi.
 20 Se kanno valkian vasikan;
 Minä panin Maijan ja Kaijan
 lypsämään,
 Ei Maija mammoja löydä,
 Eikä Kaija rieskaa saa.
 Minä menin itte,
 25 Löysin mammat, sain rieskan¹⁰,
 Lypsin¹¹ minä lehottelin¹²,
 Lukkarin lusikan täyden,
 Papin paatin¹³ täyden,
 Venäläisen venneen täyden,
 30 Savolaisen saappaan täyden;
 Isä kattoi ikkunasta,
 Äiti kattoi akkunasta,
 Poika porstuan¹⁴ pielestä,
 Hiiri meni ja maisti hiukan,
 35 Katti meni ja kaasi kaikki;
 Minä hakkasin kattia,
 Poru kuului Pohjanmaalle,
 Kitinä kiven rakkoon.

1470. *Tyrvää. Ojansuu II. A. n. 27.*

—00.

Anna Stiina Iisakintytär, 66 v.

Olim mä muinem mustalaine

Päätäni panettelin,
 Silkillä sirottelin.
 Tuli yksi paha musta koira
 5 Haukku minuva airan päällä.
 (= alleni)
 Aita aleni kaatu.
 Minä lensin lepistöön,
 Lepistö muuttu mereksi.
 Minä karsin kahiloita
 10 Kahilat ne kahisivat.
 Minä lähriin juakseen
 Kultasta kujaa
 Hopeista ojaa¹,
 Vaskista² vajaa.
 15 Kuulin kurjen kuhertavan,
 Heinäniitulla hellertävän,
 Ja menin sitten kattoon.
 Kurki oli kantanunna
 Punasilmä lehtokorva vasikka alla
 20 Ja² veim minä kurjelle kauroja.
 Mitä kurki näitä söi.
 Veim minä kurjelle nisuja,
 Niitä hän vähän nissun nassutteli:
 Pualeq kappaa vatsaseensa.
 25 Minä lypsin tohottelin
 Ja² sain sittem maitoo.
 Kirkkoherran kirnullisen,
 Papir rouvan plakkarillisen,
 Kappalaisen kauhallisen,
 30 Lukkarin lusikallisen.
 Laskin kirnuni kiukaan ottaan
 (otsaan)
 Hiiri meni maisto pikkusen,

⁸ kk:ssa seuraa: [nassutteli]. — ⁹ veneen: venneen. — ¹⁰ r. sain rieskan; myöhemmin lisätty. Seuraava säe [Sain rieskan]. — ¹¹ Lypin: Lypsin. — ¹² Säkeet: 26—28, 31—33 on alkuper. kk:ssa reunaan lisätty ja merkitty numeroksi 4 b; päälle kirjoitettu: Variant. — ¹³ r. lisätyssä toisinnossa: padan. — ¹⁴ [Porstuan] Poika: P. (porstuan)? Sana on kk:ssa. alleviivattu

1470. ¹ |o/ojan: o. — ² kk:ssa pieni kirjain. — ³ P'o/ru: Parku. — ⁴ Ks. n:o 1435 alahuom. 2.

Katti meni kaato kaikki.
 Mikä siitä kohlin, laapin.
 35 Porasij ja nualeskelin,
 Että kuulu poru Pohjan Tornio-
 hon,
 Kitinä 'K'livikirkolle.
 Valitus Venäjän maalle
 Parku³ pappila^v vainijolle⁴.

1471. *Tyrrää. Pakula V. V, n. 55.*
 — 17/3 12.

Lausaja. Sanni Lyöri, 30 v. Kuul-
 lut Pumpuli-Miinalta, 70 v., Kal-
 lialasta.

Kuulin kurjen kullertavan,
 heinäsuulla hellertävän,
 papin niitulla menevän.
 Menin kurkee kiini ottaan.

- 5 Sain kurjen kiini,
 Aj'oin kurjen kotio
 kultaista kujaa
 ja vaskista vajaa,
 hopiaista tiätä myäden.
 10 Panin kurjen karsinaan.
 Annon heiniä eteen,
 Ei tämä näitä syänyt,
 Annon nisuja eteen,
 Niitä se vähän nissutteli, nas-
 sutteli,
 15 puolen kappaa kassutteli.
 Käskin Maisaa, Kaisaa kattoon,
 Ei tämä totellut.
 Menin itte viikon päästä,
 Kurki oli poikunu:
 20 punalehtosilmä vasikka lauvan
 alla.

1472. *Tyrrää. Kullaa n. 223. — 13/104.*

Tapiola. Antti Kalliomäki, 64 v.
 Kuullut Herman Santilta, kotoisin
 Vehmaan kylästä.

- Kuulin kurjen kullertavan,
 Heinäsuolla hellertävän,
 Papin niityllä pakinoivan,
 Tanhuan päässä tanssaavan.
 5 Menin minä ja otin kurjen kiini,
 Minä vein kurjen navettaan,
 Vein heiniä taas eteen
 Mitäs kurki niitä söi,
 Vein minä olkia eteen
 10 Mitäs tämä niitä söi,
 Vein minä jauhoja eteen
 Mitäs tämä niitä söi,
 Vein minä rukiita eteen
 Mitäs tämä niitä söi,
 Vein minä rukiita eteen
 15 Mitäs tämä niitä söi,
 Vein minä ohria eteen
 Mitäs tämä niitä söi,
 Vein kauroja eteen
 Mitäs tämä niitä söi,
 Vein nisuja eteen,
 20 Niitä se vähän nissutteli, nassut-
 teli,
 Kapan verran kassutteli.
 Käskin mennä Maisun, Kaisun
 katsomaan,
 Mitäs nämä sinne meni.
 Menin sitte itte katsomaan.
 25 Siälä oli valkonen vasikka,
 Punaposki, lehtosilmä¹.
 Menin kurkee lypsämään,
 Kurki lypsi tohotteli
 Pappilan paran täyden,

1471. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

- 30 Isonkirkon kellon täyden,
Panin maidon pattaan päähän,
Hiiri tuli ja maisto siitä vähän
Katti tuli ja kaato kaikki.
Mutta minä kattia luimin,
35 Haasuttelin ja kaasuttelin,
Että porn kuulu pohjan Tornioon,
Valituskin Venäjän maalle.
- 1473.** *Tyrvää. Kullaa n. 26.* —¹⁶/₁ 03.
Tapiola. Antti Halme, 89 v. Kuul-
lut Jaakko Maitukselta.
- Kuulin kurjen kuhertavan,
Heinä suolla hellertävän,
Papin menevän maalle,
Lukkarin olevan luhdalla.
- 5 Koppasin kurjen kiini,
Panin suitset suuhun,
Päitset päähän,
Vein kurjelle kauroja,
Mitäs kurki niitä söi,
10 Vein kurjelle ohria
Mitäs kurki niitä söi,
Vein kurjelle rukiita
Mitäs kurki niitä söi,
Vein kurjelle nisuja
15 Mitäs kurki niitä söi,
Munta kun vähän nassutteli,
Hiukkasen tissin tassitteli
Puoli kappaa vatsahansa.
Lähetin Maijan¹ lypsämähän,
20 Kanssa Kaijan katsomahan,
Ei kumpikaan nisiä löyä.
Menin katsoon viikon päästä.
Kurki on kantanut valkian voh-
lan.
- Minä lypsin lyydyttelin,
25 Kurjen maidon kehloon kaasin.

- Sitä tuli Turun uusi sarvellinen,
Papin uusi vakallinen,
Muorin uusi mukillinen,
Kanan kaunis kupillinen,
30 Jäi vielä mulle nissillinen,
Paimenen pieni pussillinen,
Hyttysen hyppysellinen,
Kärpäsän kärsällinen,
Talon pojan taskullinen.
- 35 Maidon asetin akkunalle.
Hiiri hiukkasen hipasi,
Katti kaikki klotkahutti.
Minä kattia kolhimahan,
Aikalaille loikomahan,
40 Katti ilmahan kahahti.
Siellä kakko leivottihin,
Siellä kausa juustoa painettiin,
Sulhaselle annettiin.
Sulho antoi morsiamelle,
45 Morsian antoi kaasellensa,
Kaase antoi piikallensa,
Piika kivelle pudotti.
Siitä maa kiertämähän,
Paikat kaikki vaappumahan.
- 50 Aitat allikkoon vajosi,
Tuvat undet maan sisälle.
Piikat virkut torkkumahan,
Laiskat piikat loikkomahan
Manalan mennäksensä,
55 Jossa äijät joi ämpäristä,
Ämmät miehein takoa,
Plikat pitkieu pillien päistä,
Pojat alta nurkkakiven.

- 1474.** *Tyrvää. Aukee n. 4.* —²⁵/₇ 03.
Anna Myllymäki 81 v. Oppinut
äidiltään Kükassa.
- Kuulin kurjen kuhertavan,

1473. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

- Heinäsuulla hellertävän,
 Papin niitulle menevän,
 Lukkarin aholla olevan.
- 5 Otin kurjen kiinni,
 Painin kurjen suittet suuhun,
 Päättimet päähän.
 Ajon kullaista kujaa myöden,
 Vaskista vajaa myöden,
- 10 Hopeaista tietä myöden,
 Vein kurjen karsinaan,
 Panin kauroja etehen
 Mitäs kurki näitä söi,
 Panin ohria etehen
- 15 Mitäs kurki näitä söi,
 Panin rukiita etehen
 Mitäs kurki näitä söi,
 Panin nisuja etehen
 Näitä kurki nassutteli,
- 20 Puolen kappaa kassutteli.
 Panin Maisun lypsämään,
 Kaisun kansa katsomaan,
 Ei kumpikaan nisiä löydä.
 Menin itte viikkosen päästä,
- 25 Löysin kurjen kantanunna,
 Valkonen vasikka alla,
 Punakorva lehtosilmä.
 Menin sitte lypsämään.
 Kurki lypsi tohotteli,
- 30 Turun uuden torven täyden,
 Sakkamarjan saavin täyden,
 Papin uuden vakan täyden,
 Lukkarille lusikallisen.
 Vielä nipun niskiseeni,
- 35 Vielä napun naskiseeni.
 Laskin lopun akkunalle,
 Hiiri tuli, maisto vähän,
 Katti tuli, kaappas kaikki,
 Minä katin röykkyttelin,
- 40 Pahon päivin pöykkyttelin.

- Katti karas Ilmalaan,
 Siellä kakko leivottiin¹,
 Siellä juusto painettiin,
 Yljän käteen annettiin.
- 45 Ylkä anto morsiamelle,
 Morsian anto kaasellensa,
 Kaase anto piikallensa,
 Piika laski kiven päälle.
 Kivi rupes kiappumaan,
- 50 Paran pohjat paukkumaan,
 Viriät piikat torkkumaan,
 Laiskat piikat loikkimaan.
 Aitta kaatu ammikkoon[!],
 Uusi tupa ullakkoon.
- 55 Siuiset maat, puut punaset,
 Vihriäiset vittan juuret,
 Kellaset katajan juuret,
 Kirjavat kiven jumret,
 Kulta kukko kannuksisa,
- 60 Vanhat ämmät vaskivöisä,
 Tyttäret tinasilloissa.
 Äijät juovat ämpäristä,
 Ämmät äijien takaa,
 Piikat juovat pikarista,
- 65 Koirat juovat nikarista,
 Nuoret miehet nurkan alta.

1475. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi n. 15.*

—12.

Kyröskoski. Eliina Rappi, 63 v.

- Minä kuulin kurjen kullertavan,
 heinisuolla hellertävän,
 papin niityllä pallertavan.
 Minä kurjen suittet suulle,
- 5 päihittimet päähän.
 Ajoin kurjella kotia,
 kultasta kujaa,
 vaskista vajaa,
 hopiaista tietä myöten.

1474. ¹ leivot[aa]n : leivottiin.

10 Nostin kurjen karsinaan;
 käsikin Maisaa,
 käsikin Kaisaa,
 ei kumpiakaan totellu.
 Menin itse lypsytteleen,
 15 lypsin kirkk'herralle kirnun täy-
 ren,
 kappalaiselle kapan täyren,
 lukkarille¹ lusikan täyren,
 ja itteleni kiulun täyren.

1476. *Hämeenkyrö. Pakula V, n. 17.*
 —04.

Kuullut äidiltään, kotoisin Ikaali-
 sista.

Kuulin kurjen kuikertavan,
 Papin niitulla parkuvan.
 Panin kultaset suittet suuhun
 Ja vein sen kurjen kotia,
 5 Panin kauroja eteen,
 Ei se syönyt niitäkään,
 Panin rukiita eteen.
 Ei se syönyt niitäkään,
 Panin nisuja eteen,
 10 Niitä se söi vähän
 Nissutteli, nassutteli,
 Kapan verran kassutteli.

1477. *Karvia. Kaukamaa L, n. 8.*
 —³/₆ 30.

Ämmänkylä. Joosefiina Jokinen,
 80 v. Vanha mummu kertoi, kun
 olin 8—9-vuotias.

Kirsti karstas Kangasalla
 Ison kiven päällä.
 Kuulin kurjen kuukuttavana,
 Toin kurjen kotio.
 5 Panin kurjen karsinalian,

Pani heiniä etehen,
 Ei syönykkää,
 Pani rukihia etehen,
 Ei syönykkää,
 10 Pani nisusia etehen,
 Rupespa kohta syömähän.
 Panin Kaisun lypsähän,
 Ei nisiä löydäkkään.
 Itse lypsin lypähytin,
 15 Tiskihini tipahutin,
 Pappilan tinasen toopin täyren,
 Papin messupairan täyren,
 Lukkarin lusikan täyren.
 Panin mairon pattahan nenähän.
 20 Hiiri tuli ja joi vähihin,
 Katti tuli ja kaato lopun.
 Ajoin kattia salohon takaa,
 Sain saloh katin kiinni.
 Nylin, nylin, nyrkkyselläni,
 25 Peitin, peitin peukaloisellani,
 Vein veren Viipurihin,
 Sain monen tuhannen maksavan
 kultapenninkin.
 Ostin sillä aika orhin,
 Joka puut punassa loisti,
 30 Mäkipellon karvasena.
 Oviseinä orjanluista,
 Sivuseinä sirkaneluista,
 Peräseinä peuranluista,
 Pöytä kullalla kurottu,
 35 Lavitta hopealla valettu,
 Penkki äyriin penningistä,
 Patah pähkinäpuista.

1477 a. *Karvia. Kaukamaa L, n. 8 b.*
 —30.

Ämmänkylä. Joosefiina Jokinen,
 80 v.

1475. ¹ [ja] lukkarille : 1.

Toisen kerran laulaessaan ³³/₈ Joosefiina Jokinen teki seuraavat lisäykset ja muutokset:

Heitin kurkia kupuhun,
Kurki kohta kontillensa.
Toin kurjen kotio,
Heitin kurjen karsinahan,
5 Heitin heiniä etehen

Panin maisun Kaisun lypsähän,
Piirrin, piirrin, peukaloisellani,

Ostin sillä aika orhin.
Menin sinne sisälle.
10 Jossa puut punassa loisti,

Pöytä kullalla silattu,
Penkki äyriin penningistä,
Lavitta vaskella valettu,
Laattia veren vaahtosena,
15 Patah pähkinäpuista.

1477 b. *Karvia. Alanen Viljo, n. 28.*
—30.

Ämmälän kylä. Josefiina Jokinen
n. 80 v.

Kirsti karstas Kangasalla
Ison kiven päällä.
Kuulin kurjen kuikuttavan,
Heitin kurkea kupuhun.
5 Kurki kohta kontillensa,
Kirsti päälle kontillensa.
Toin kurjen karsinahan
Heitin heiniä etehen,
Ei syönykkää
10 Heitin rukihiä etehen,
Ei syönykkää
Heitin nisuusia etehen
Rupespa kohta syömähän.

Panin maisun Kaisun lypsään,
15 Ei nisiä löymytkään.
Itse lypsin lypsähytin,
Tiskihini tipahutin
Pappilan tinasen toopin täyden,
Lukkarin lusikan täyden.
20 Panin maidon pattahan nenähän.
Hiiri tuli ja joi vähihin,
Katti tuli ja kaato lopun.
Ajoin kattia salohon takaa,
Sain katin saloh' kiinni.
25 Nylin, nylin nyrkkyselläni,
Piiriin, piirrin peukalollani,
Vein veren Viipurihin.
Sain sieltä monen tuhannen mar-
kan kultapeningiin.

Ostin sillä aika orhin.
30 Menin sinne sisälle,
Jossa puut punassa loisti,
Mäki pellon karvasena.
Ovisenä orjan luista,
Sivuseinä sirkauiluista,
35 Peräseinä peuranluista,
Pöytä kullalla silattu,
Penkki äyriin penningistä,
Lavitta vaskella valettu,
Laattia veden vaahtosena,
40 Patah' pähkinäpuista.

1478. *Parkano. Alanen Viljo, n. 22.-30.*
Sydänmaa. Ville Kuusjärvi n. 25 v.

Lapsen loru.

Tuu, tuu tupakkirullaa,
Kuka sun käski Turkuun tulla?
Tulin, tulin tietäni myöden,
Mustan kissan jälkiä myöden,
5 Löysin tieltä kiputtimet,
Kaputtimet kaukahalta.
Kuulin kurjen kuhertavan,

Heinäsiirran hellertävän,
 Otin kurjen kiinui
 10 Vein kurjen karsinahan.
 Vanha Eeva ei tullut lypsään.
 Maija tuli ja lypsi.
 Sain hukkarin lusikallisen,
 Papin padallisen
 15 Hiiri meni, hiukan maistoi,
 Katti meni, kaikki kaato,
 Otin koukun loukosta.
 Löin kattia selkään.
 Vein katin Turun linnaan,
 20 Sain siitä hyvän hinnaan.
 Siellä katti tuomittihin
 Ja liron silmään laskettihin.

Vesil. ks. n:o 1567.

1479. Pirkkala. Starck n. 16*. —89.

Eva Kaisa Purra, 43 v.

Kuulin kurjen kuikertavan
 niityn alla naikertavan;
 Otin kakkaran pellostä
 heitin kurkee kupuhun.
 5 Panin kurjen suittet sunhun
 päittimet päähän,
 ajon kurjella kotio.
 Nostin kurjen karsinaan,
 panin kaurjoja etehen,
 10 ei tämä näitä syönyt.
 Panin ohria etehen,
 ei tämä näitä syönyt.
 Panin rukiita etehen;
 ei tämä näitä syönyt.
 15 Panin papuja etehen.
 ei tämä näitäkään syönyt.
 Panin nisuja etehen,
 näitä tämä söi nassutteli
 koko kaban kassutteli.

20 Panin Maijan lypsään,
 ei tämä nisiä lyönyt;
 menin itte, löysin nisiät
 pitkät niin kun niityn putket.
 Lypsin oman kiuluni täyteen,
 25 Turun torven täyteen,
 pappilan paatin täyteen,
 hukkarin lusikan täyteen,
 vein saunan solkkiselle.
 Hiiri tuli maisto vähän,
 30 tuli katti, kaato kaikki.
 Itku kuului Ilmolaan,
 poru Pohjan Tornioon,
 valitus Venäjän maalle.

Sahal. ks. n:o 1574.

1480. Virrat. Sievänen n. 61*. —13.

Pirttiniemi. Fia Etelä-Niemi, 83 v.

»Kuulin kurjen kullertavan
 Heinäsuolla hellertävän —»

Enempää ei muistanut kertoja. Tiesi
 laulun olleen pitemmän, sanoi äitinsä
 sitä lasta tuutiessa laulaneen.

[Ks. numeroita: 1540, 1551, 1557—8,
 1560, 1567.]

Käykäämme käyrälle vävyksi.

1481. Karvia. Kaukamaa L, n. 6.

—¹⁹/₆ 30.

Ämmänkylä. Kaisa Harjukangas,
 80 v. Pitäjässä kuulu lauluntaidos-
 taan, mikä ei sitten aiheettomaksi
 osoittautunutkaan.

Pimpuset, pampuset
 Sotahan meni.
 Minä köyhä kantoja karsin
 Mettän punaisten partahilla.
 5 Tulipa tammi vastahamme.
 Taittakaamme tammenoksat,

- Taittakaamme hirvenoksat,
 Käykäämme Käyrälle väyksi!
 Käyrä vie Väkkärälle,
 10 Väkkärä vesivavoille
 Vesivavot hylkehille,
 Hylkehet mustille kanoille,
 Mustat kanat muille maille,
 Sinisille maille,
 15 Punaisille maille,
 Jos on kukot kultakannuksissa,
 Tyttäret tinasiloissa
 Ja vanhat miehet vaskivöissä.

Mukulana opin vanhemmilta. Ei arkeissa mitään ollut.

Lehden taittaja.

1482. *Huittinen. Hirsikoski Anna, n. 17. —²³/₃ 24.*
 Seppä takoo viikatetta,
 Mitä sillä viikatteella? Heiniä
 niitetään.
 Mitä niillä heinillä? Lampaitten
 syödä.
 Mitä niillä lampailla? Villoja
 keritä.
 5 Mitä niillä villoilla? Lankaa keh-
 rätä.
 Mitä sillä langalla? Sarkaa kutoa,
 Mitä sillä saralla? Lapsillen tak-
 kia.
 Mitä lapsilla takkia? Lastuja poi-
 mimaan.
1483. *Huittinen. Hirsikoski Anna, n. 18. —¹²/₃ 24.*
 Kukko hyppäs koivuun tans-
 marulei

- Mitä siellä koivussa? [tansmarulei]
 Lehtiä noukkimaan »
 Mitä niillä lehdillä? »
 5 Kuttuin syödä »
 Mitä niillä kutuilla? »
 Lypsetään maitoo. »
 Mitä sillä maidolla? »
 Lasten juoda. »
 10 Mitä niillä lapsilla? »
 Lastuja noukkimassa. »
 Mitä niillä lastuilla? »
 Keitetään kaffetta. »

1484. *Tyrvää. Kallio Väinö n. 3.*
 —²⁰/₁₂ 02.

Hanna Kallio, 22 v. Mp. Tampe-
 reella.

Lasten lauluja.

- Pium, paum, papin kello,
 Lukkarin muorin Lumikin¹ kello,
 Viikatteita hiotaan.
 Mitä niillä viikatteilla?
 5 Heiniä niitetään.
 Mitä niillä heinillä?
 Lampaiden syödä.
 Mitä niillä lampailla?
 Lapsille takkia.
 10 Mitä niillä lapsilla?
 Lastuja kantaa.
 Mitä niillä lastuilla?
 Kukkoja paistaa.
 Mitä niillä kukoilla?
 15 Herrojen syödä.
 Mitä niillä herroilla?
 Käräjiä käymään.
 Mitä niillä käräjillä?
 Oikeutta vaaditaan.

1484. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1485. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 83.*—⁸/₄ 12.

Vammala. K. Salo, 46 v.

Pukki hyppäs puuhun.

Mitä siä puusa?

Lehtiä taittaa.

Mitä niillä lehdillä?

5 Lehmien syädä.

Mitä niillä lehmillä?

Maitoo lypsää.

Mitä sillä maidolla?

Lasten syädä.

10 Mitä niillä lapsilla?

Lastuja noukkia.

Mitä niillä lastuilla?

Padan alle pistää.

Mitä sillä padalla?

15 Puuroa keittää.

Mitä sillä puurolla?

Pöydälle viädä¹.

Tulkaa kaikki syämään!

1486. *Sahalahti. Helin n. 19**. —03.*Kysymyksiä.*

Pukki meni puuhun

lehtiä taittaan.

Mitä niillä lehlillä?

Kutun¹ syälä.

5 Mitä sillä kutulla?

Maitoo lypsää.

Mitä sillä mailolla?

Lapsen juola.

Mitä sillä lapsella?

10 Kalikoita noukkia.

Mitä niillä kalikoilla?

Oltta panna.

Mitä sillä olvella?

Vaarin juola.

1487. *Sahal. Järvinen N, n. 30**.

—53.

Moltsia.

Pukki meni puuhun

lehtiä taittaan,

Mitä niillä lehdillä?

Kutunkin syödä.

5 Mitä sillä kutulla?

Maitoa lypsää.

Mitä sillä maidolla?

Lapsen syödä. —

1488. *Kuhmal. Lindroos n. 4**. —88.Haap'saari. Eräs 40-v. nainen, kuul-
lut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muis-
tiinp. Tottijärvellä.

Pukki meni puuhun

lehtiä taittaan.

Mitä niillä lehlillä?

Kutun syölä.

5 Mitä sillä kutulla?

Maitoo lypsään.

Mitä sillä mailolla?

Lapsen juola.

Mitä sillä lapsella?

10 Kalikoita noukkiin.

Mitä niillä kalikoilla?

Oltta tehlään.

Mitä sillä olvella?

Papin juola.

15 Mitä sillä papilla?

Kirkossa kaymään[!]

Mitä sillä kirkossa?

Lukeen ja laulaan.

1489. *Kuhmal. Hels. Suom. Normaali-
lys. konv.: Lindroos n. 14**. —92.

Judith Lindroos, 50 v., synt. Kuh-

1485. ¹ vi'e'dä : viedä.1486. ¹ Säkeissä 4, 6, 8, 10, 12 ja 14 on pieni alkukirjain.

malahden Haapsaaren kylässä. Muistiinp. Vesilahdessa.

Kehtolaulu.

- Pukki meni puuhun
lehtiä taittaan.
Mitä niillä lehdillä?
Kutun syölä.
5 Mitä sillä kutulla?
Maitoo lypsää.
Mitä sillä mailolla?
Liisan (yleensä) juola.
Mitä sillä Liisalla?
10 Kalikoita noukkii.
Mitä niillä kalikoilla?
Olta tehlään.
Mitä sillä olvella?
Papin juola.
15 Mitä sillä papilla?
Kirkossa käylä?
Mitä sillä kirkossa?
Lukee ja laulaa.

Läskin kantaja.

1490. *Luvia. Kiihkonen n. 13.* —

Luvian luodot. Emäntä Vesterlund-Maanpää, 45 v.

- Tiedän mä sen miehen, joka
fläskiä kannoi.
Tiedän mä sen koeran, joka
puri sitä miest, joka fläskiä kannoi.
Tiedän mä sen suden, joka söi
5 sen koeran, joka puri sitä miest',
joka fläskiä kannoi.
Tiedän mä sen tangon, joka
löi sen suden, joka söi sen koeran,
joka puri sitä miest' j.n.e.

Tiedän mä sen valun, joka
10 poltt sen tangon, joka löi sen
suden, joka söi sen koeran j.n.e.

Tiedän mä sen veden, joka
sammutt' sen valun, joka poltt'
sen tangon, joka löi sen suden
j.n.e.

15 Tiedän mä sen härjän, joka
ryyppäs sen veden, joka sammutt'
sen tulen, joka poltt' sen tangon
j.n.e.

Tiedän mä sen karhun, joka
murskas sen härjän, joka ryypp-
20 päs sen veden, joka sammutt'
sen tulen j.n.e.

Tiedän mä sen piikin, joka pist'
sen karhun, joka murskas sen
härjän, joka ryyppäs sen veden
j.n.e.

Tiedän mä sen sepän, joka teki
25 sen piikin, joka pist' sen karhun,
joka murskas sen härjän j.n.e.

Tiedän mä sen nuoran, joka
hirtt' sen sepän, joka teki sen
piikin, joka pist sen karhun j.n.e.

30 Tiedän mä sen huoran joka
punoi sen nuoran, joka hirtt' sen
sepän, joka tek' sen piikin, joka
pist' sen karhun, joka murskas
sen härjän, joka ryyppäs' sen
35 veden, joka sammutt' sen valun,
joka poltt' sen tangon, joka löi
sen suden, joka söi sen koeran,
joka puri sitä miest, joka fläskiä
kannoi.

1491. *Kullaa. Jäkälä n. 45.* —92.

Tiädä! mä se miähe,

1491. ¹ Tässä laulussa esiintyvät »d»-kirjaimet lausutaan jotenkin kaikissa sanoissa niinkuin »r» (Mp. huom.).

Ko fläskin kannoi.

» » »

Tiädän mää se koira,

ko puri stä miästä,

5 ko fläskin kannoi.

» » »

Tiädä mää se sude,

ko² söi sen koiran,

ko puri stä miästä,

ko fläskin kannoi.

» » »

10 Tiädä mää se tangon,

ko löi sen suden,

ko söi sen koiran,

ko puri stä miästä,

ko fläskin kannoi.

» » »

15 Tiädä mää se valun,

ko poltt sen tangon,

ko löi sen suden,

ko söi sen koiran,

ko puri stä miästä,

20 ko fläskin kannoi.

» » »

Tiädä mää se vede,

ko sammutt se valu,

ko poltt sen tangon,

ko löi sen suden,

25 ko söi sen koiran,

ko puri stä miästä,

ko fläskin kannoi.

» » »

Tiädä mää se härjä,

ko joi sen veden,

30 ko sammutt se valu,

ko poltt sen tangon,

ko löi sen suden,

ko söi sen koiran.

ko puri stä miästä,

35 ko fläskin kannoi.

» » »

Tiädä mää se keihää,

ko pist se härä,

ko joi sen vede,

ko sammutt se valu,

40 ko poltt sen tangon,

ko löi sen suden,

ko söi sen koiran,

ko puri stä miästä,

ko fläskin kannoi.

» » »

45 Tiädä mää se sepä,

ko terott se keihää,

ko pist se härä,

ko joi se vede,

ko sammutt se valu,

50 ko poltt sen tangon,

ko löi sen suden,

ko söi sen koiran,

ko puri stä miästä,

ko fläskin kannoi,

» » »

55 Tiädä mää se papi,

ko hautas se sepä,

ko terott se keihää,

ko pist se härä,

ko joi sen veden,

60 ko sammutt se valu,

ko poltt sen tangon,

ko löi sen suden,

ko söi sen koiran,

ko puri stä miästä,

65 ko fläskin kannoi,

ko fläskin kannoi,

ko fläskin kannoi.

² kk:ssa iso alkukirjain.

1492. *Noormarkku. Koskilahdi n. 26.*—¹⁰/₁ 04.*Näin mä sen miähen, ko fläskii kanto.*Näin mä sen miähen, ko fläskii
kanto.Näin mä sen koiran, ko puri sitä
miästä, ko fläskii kanto.Näin mä [sen] suden, ko söi
sen koiran, ko puri sitä miästä,
ko fläskii kanto.5 Näin mä sen tangon, ko löi sitä
sutta, ko söi sen koiran, [ko] puri
sitä miästä, ko fläskii kanto.Näin mä sen valkeen, ko poltti
sen tangon, ko löi sitä sutta, ko
10 söi sen koiran, ko puri sitä miästä,
ko fläskii kanto.Näin mä sen veden, ko sammutti
sen valkeen, ko poltti sen tangon,
[ko] löi sitä sutta, ko söi sen
koiran, ko puri sitä miästä, ko
fläskii kanto.15 Näin mä sen härrään, ko joi
sen veden, ko sammutti sen val-
keen, ko poltti sen tangon, ko
löi sitä sutta, ko söi sen koiran,
ko puri¹ sitä miästä, ko fläskii
kanto.20 Näin mä sen pyssyn, ko ammut-
tiin se härkä, ko joi sen veden,
ko sammutti sen valkeen, ko
poltti sen tangon ko löi sitä sutta,
ko söi sen koiran, ko puri sitä
miästä, ko fläskii kanto.25 Näin mä sen sepän, ko tako sen
pyssyn, ko ammuttiin se härkä,
ko joi sen veden, ko sammutti
sen valkeen, ko poltti sen tangon⁴ko löi sitä sutta, ko söi sen koiran,
30 ko puri sitä miästä, ko fläskii
kanto.Näin mä sen nuaran, ko hirtet-
tiin se seppä, ko tako sen pyssyn,
ko ammuttiin se härkä, ko joi
sen veden, ko sammutti sen val-
35 keen, ko poltti sen tangon, ko
löi sitä sutta, ko söi sen koiran,
ko puri sitä miästä, ko fläskii
kanto.Näin mä sen hiiren, ko söi sen
nuaran, ko hirtettiin se seppä,
40 ko tako sen pyssyn, ko ammuttiin
se härkä, ko joi sen veden, ko
sammutti sen valkeen, ko poltti
sen tangon, ko löi sitä sutta, ko
söi sen koiran, ko puri sitä miästä,
ko fläskii kanto.45 Ja minä tapoin sen hiiren, ko
söi sen nuaran, ko hirtettiin se
seppä, ko tako sen pyssyn, ko
ammuttiin se härkä, ko joi sen
veden, ko sammutti sen valkeen,
50 ko poltti sen tangon, ko löi sitä
sutta, ko söi sen koiran, ko puri
sitä miästä ko fläskii kanto, ko
fläskii kanto.1493. *Huittinen. Hirsikoski Anna,*
*n. 19. —²³/₃ 24.*Tiännmä sen miähen ko pläskin
kannon.Tiännmä sen koiran, ko puri sitä
miästä, ko pläskin kannon.Tiännmä sen suden, ko söi sen
koiran, ko puri sitä miästä, ko
pläskin kannon1492. ¹ koiran *ko* puri : k. k. p.

5 Tiämmä sen tangon, ko löi sen
suden, ko söi j.n.e.
Tiämmä sen valkeen, ko poltti
sen tangon, ko löi sen suden j.n.e.
Tiämmä sen veden, ko sammutti
sen valkeen, ko poltti j.n.e.
Tiämmä sen härjän, ko ryyppäs
10 sen veden, ko sammutti j.n.e.
Tiämmä sen karhun¹, ko tappo
sen härjän j.n.e.
Tiämmä sen keihään, ko pisti
sen karhun, ko tappo j.n.e.
Tiämmä seu sepän, ko terotti sen
keihään, ko pisti j.n.e.
Tiämmä sen papin, ko siunas sen
15 sepän, ko terotti sen keihään j.n.e.

1494. *Tyrvää. Ojansuu H. A. n. 33.*
—00.

Anna Stiina lisakintytär, 66 v.

Näjim minä sem miäheṅ ku
fläskinṅ kanno,
Ja näjim minä seṅ koiraṅ kun puri
sitä miästä kun fläskin kannoi.
Ja näjim minä sen suren kun söi
5 seṅ koiran kun puri sitä m[ieistä]
k[un] f[läskin] k[annoi],
Ja näjim minä seṅ taṅkoṅ kul¹
löi sitä sutta kun söi seṅ koirran
j.n.e.
Näjim minä sev valkeen kun²
poltti seṅ taṅkoṅ kul löi sitä sutta
j.n.e.
10 Ja näjim minä sev verenṅ kun

sammutti sev valkeenṅ kun poltti
sen taṅkon j.n.e.
Ja näjim minä se härjänṅ ku
ryyppäs se^v veren etc.
Ja näjim minä seṅ keihään
kun pisti se härjän ku etc.
Ja näjim minä sen sepänṅ kun
tako seṅ keihään kun etc.
15 Ja näjim minä sem pirunṅ ku^r
ripitti sen sepän.
Näjim minä seṅ kukon kun
niälⁱ sem pirun etc.
Loppu.

1495. *Mouhijärvi. Järvinen n. 27.*
—53.

Minä tielän sen koeran.
Kon puri sitä miestä',
(kon pläskin kanto).
Minä tielän sen sulen,
5 Kon söi sen koeran,
Kon puri sitä miestä, kon pläskin
kanto.
Minä tielän sen tangon¹,
Kon löi sitä sutta,
Kon söi sen koeran,
10 Kon puri sitä miestä, kon pläskin
kanto.
Minä tielän sen valkeen,
Kon poltti sen tangon,
Kon löi sitä sutta j.n.e.
Minä tielän sen velen,
15 Kon sammutti sen valkeen,
Kon poltti sen tangon, j.n.e.
Minä tielän sen härjän,

1493. ¹ |miehen| ko : k. k.

1494. ¹ ku|n| : kul. — ² ku|l| : kun. — ³ ni|e|li : niälⁱ.

1495. ¹ taṅ|k|on : tangon.

Kon ryyppäs sen velen,
 Kon sammutti sen valkeen j.n.e.
 20 Minä tielän sen karhun,
 Kon mursi sen härjän,
 Kon ryyppäs sen velen j.n.e.
 Minä tielän sen keihän,
 Kon pisti sen karhun,
 25 Kon mursi sen härjän j.n.e.
 Minä tielän sen sepän,
 Kon terotti sen keihän,
 Kon pisti sen karhun j.n.e.
 Minä tielän se pirun,
 30 Kon vei sen sepän,
 Kon terotti sen keihän j.n.e.
 Minä tielän sen vuoren,
 Kusa asuu se piru,
 Kon vei sen sepän,
 35 Kon terotti sen keihän,
 Kon pisti sen karhun,
 Kon mursi sen härjän,
 Kon ryyppäs sen velen,
 Kon sammutti sen valkeen,
 40 Kon poltti sen tangon,
 Kon löi sitä sutta,
 Kon söi sen koeran,
 Kon puri sitä miestä,
 Kon pläskin kanto.

1496. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n.*
 185. —12.

Herttua. Kustaava Pihlaja, 76 v.

Minä tunsin sen miehen, kun
 pläskin kanto.
 Minä tunsin sen koiran, kun puri
 sitä miestä, kun pläskin kanto.

Minä tunsin sen suren, joka söi
 5 sen koiran, joka puri sitä miestä,
 ku pläskin kanto.
 Minä tunsin sen tankon, joka löi
 sen suren, joka söi¹ sen koiran,
 joka j.n.e.
 Minä näin sen valkeen, joka poltti
 sen tankon, joka löi sen suren,
 joka j.n.e.
 10 Minä näin sen² velen, joka sam-
 mutti sen valkeen, joka poltti sen
 tankon j.n.e.
 Minä näin sen härän, joka ryypp-
 päsen velen, joka sammutti sen
 valkeen, joka j.n.e.
 Minä näin sen puukon, joka tappo
 15 sen härän³, joka ryyppäs sen
 velen, j.n.e.
 Minä tunsin sen sepän, joka tako
 sen puukon, joka tappo sen hä-
 rän⁴, joka ryyppäs sen velen,
 joka sammutti sen valkeen⁵, joka
 20 poltti sen tankon, joka löi sen
 suren, joka söi⁶ sen koiran, joka
 puri sitä, miestä, ku pläskin
 kanto.

Jumalan tauti tappo sen sepän,
 ja heitti ikkunasta ulos, että
 kontit roikahti.

1497. *Ruovesi. Paldani (SMMY:*
Reinholmin kok. 35—42¹ = sama:
99 siv. 49.)*

Läskin kantaja.

Minä tiedän sen miehen

1496. ¹ joka *söi* : j. s. — ² |v|en : sen. — ³ hä|n|än : härän. — ⁴ harä|ä| : härän. — ⁵ |tul| valkeen : v. — ⁶ s|e| : söi.

1497. ¹ Kirjoitettu vanhalle kuluneelle paperille niteeseen *Seuraleikkejä*, sivunumero puuttuu. — ² |miehen| : *veden*. — ³ |tappo| : *pisti*.

kun läskiä kanto.
 Minä tiedän sen koiran
 kun puri sitä miestä,
 5 kun läskiä kanto.
 Minä tiedän sen suden,
 kun söi sen koiran,
 kun puri sitä miestä
 kun läskiä kanto.
 10 Minä tied[än] sen tangon
 kun tappo sen suden,
 kun söi sen koiran,
 kun puri sitä miestä,
 kun läskiä kanto.
 15 Minä tiedän tiedän[!] sen valkeen,
 kun polti sen tangon,
 kun tappo sen suden,
 kun söi sen koiran,
 kun puri sitä miestä
 20 kun läskiä kanto.
 Minä tiedän sen veden²
 kun sammutti sen valkeen,
 kun polti sen tangon,
 kun tappoi sen suden,
 25 kun söi sen koiran
 kun puri sitä miestä
 joka läskiä kanto.
 Minä tiedän härän
 kun ryyppäs sen veden
 —————
 30 Minä tiedän sen karhun
 kun mursi sen härjän
 —————
 Minä tiedän sen keihään
 kun pisti³ sen karhun
 —————
 Sepän, kun tako sen keihään
 —————
 35 vuoren, kussa asu se seppä,
 kun tako sen kejhään

— — — — —
 hiiren, kun kaaputti sen vuoren,
 kussa asu se seppä
 — — — — —

kissan kun söi sen hiiren,
 40 kun [!] kaaputti sen vuoren
 — — — — —

Leikiteltiin sillä tapaa, että, jokuu
 joukosta henkensä vetämättä, laski
 tämän pitkän lorun.

Mikä kirkko? — Ryssän kirkko.

1498. *Alastaro. Vihervaara n. 2294.*
 —11.

Männistö. Mikko Sulonen, 23 v.

Lasten loru.

Mennäas kirkkoon.

Mihen kirk[k]oon? — Ryssän
 kirkkoon.

Minkä ryssän? — Papuryssän.

Mikä papu? — Härkipapu.

5 Mikä härkä? — Puhvelihärkä.

Mikä puhveli? — Vaunun puh-
 veli.

Mikä vaunu? — Väkiwaunu.

Mikä väki? — Ruakaväki.

Mikä ruaka? — Kaaliruaka.

10 Mikä kaali? — Keräkaali.

Mikä kerä? — Lankakerä.

Mikä lanka? — Suutarin lanka.

Mikä suutari? — Rajasuutari.

Mikä raja? — Kenkäraja.

15 Mikä kenkä? — Hevoskenkä.

Mikä hevonen? — Sontahvonen.

Mikä sonta? — Karjansonta.

Mikä karja? — Siipikarja.

Mikä siipi? — Linnunsiipi.

20 Mikä lintu? — Harakka.

Mikä harakka? — Paskaharakka.

Mikä paska? — Ihmisen paska.
 Mikä ihminen? — Vaimoihminen.
 Mikä vaimo? — Ole vai!

1499. *Huittinen. Vihervaara n. 420.*
 —09.

Jokioisten Latovainio, Martti Luiki.
 Kuullut eräältä huittislaiselta.

Lasten loru.

Mikä koivu? Asekoivu.
 Mikä ase? Sota-ase.
 Mikä sota? Nuijasota.
 Mikä nuija? Kokkarnuija.
 5 Mikä kokkar? Savenkokkar.
 Mikä savi? Tinasavi.
 Mikä tina? Nappitina.
 Mikä nappi? Räätälinnappi.
 Mikä räätäli? Vällyräätäli.
 10 Mikä välly? Reki välly.
 Mikä reki? Kirkkoreki.
 Mikä kirkko? Ryssänkirkko.
 Mikä ryssä? Papuryssä.
 Mikä papu? Härkipapu.
 15 Mikä härkä? Puffelihärkä.
 Mikä puffeli? Vaununpuffeli.
 Mikä vaunu? Sikavaunu.
 Mikä sika? Mettäsisika.
 Mikä mettä? Koivumettä.

1500. *Punkalaidun. Moisio n. 4.*
 —10.

Haviokoski. Suutari Hakenberg, n.
 70 v.

Mies, mikä mies?
 Rajamies¹. Mikä raja?
 Kenkäraja. Mikä kenkä?
 Hevoskenkä. Mikä hevost?

5 Sotalievos. Mikä sota?
 Nuijasota. Mikä nuija?
 Kokkarnuija. Mikä kokkar?
 Peltokokkar. Mikä pelto?
 Heinäpelto. Mikä heinä?
 10 Kasteheinä. Mikä kaste?
 Vesikaste. Mikä vesi?
 Lämmin vesi. Mikä lämmin?
 Saunan lämmin. Mikä sauna?
 Kylpysauna. Mikä kylpy?
 15 Mieskylpy. Mikä mies?
 Sotamies. Mikä sota?
 Nuijasota. j.n.e.

1501. *Lempäälä. Vihervaara n. 4308.*
 —13.

Minä menen kirkkoon.
 Minkä kirkkoon? Ryssänkirk-
 koon.
 Mikä ryssä? Papuryssä.
 Mikä papu? Härkäpapu.
 5 Mikä härkä? Puhvelihärkä.
 Mikä puhveli? Vaunun puhveli.
 Mikä vaunu? Tavaravaunu.
 Mikä tavara? Ruoka tavara.
 Mikä ruoka? Sianruoka.
 10 Mikä sika? Metsäsika.
 Mikä metsä? Koivumetsä.
 Mikä koivu? Asekoivu.
 Mikä ase? Sota-ase.
 Mikä sota? Nuijasota.
 15 Mikä nuija? Kokkarenuija¹.
 Mikä kokkare? Savikokkare.
 Mikä savi? Tinasavi.
 Mikä tina? Nappitina.
 Mikä nappi? Ryijynnappi.
 20 Mikä ryijy? Reki-ryijy.

1500. ¹ [ra]jamies : Rajamies.

1501. ¹ Kokkarenuija : Kokkarenuija. —² J. n. e. [p.] : J. n. e.

Mikä reki? Kirkkoreki.

Mikä kirkko? Ryssänkirkko j.n.e.²

Mikä on yks?

1502. *Pori. Tuomi n. 56.* —90.

Mikko Ekqvist, 49 v.

Mikä yks?

Yks Jumala.

Mikä kaks?

Kaks silmää pääs.

5 Mikä kol?

Kol jalkaa padall.

Mikä neljä?

Neljä nännii lehmällä.

Mikä viis?

10 Viis sormee kädess.

Mikä kuus?

Kuus naulaa hevosenkengäss.

Mikä seittemän?

Seittemän tähtee seulasess.

15 Mikä kahdeksan?

Kahdeksan äyrii markass.

Mikä yhdeksän?

Yhdeksän kertaa kläpätään.

Mikä kymmenen?

20 Kymmenen käskyy laiss?

1503. *Merikarvia. Roslin M, n. 2 a.*

—88.

Karoliina Ahlroth, 75 v.

Vuorolaulua.

Sano sinä minulle,

Minä¹ kysyn sinulta:

Mikä on yks?

Yks' Herra Kristus, joka

5 Hallitsee taivaan,

Meren ja maan.

Sano sinä minulle,

Minä kysyn sinulta:

Mikä on kaks'?

10 Kaks' Mooseksen taulua,

Yks' Herra Kristus, joka

Hallitsee taivaan,

Meren ja maan.

Sano sinä minulle,

15 Minä kysyn sinulta:

Mikä on kolm'?

Kolm' patriarkkaa.

Kaks' Mooseksen taulua,

Yks' m.m.

20 Sano sinä minulle,

Minä kysyn sinulta:

Mikä on neljä?

Neljä evankelistaata,

Kolm' patriarkkaa,

25 Kaks' m.m.

Sano sinä minulle,

Minä kysyn sinulta:

Mikä on viis'?

Viis pyhää² kirjaa,

30 Neljä evankelistaa,

Kolm' m.m.

Sano sinä minulle,

Minä kysyn sinulta:

Mikä on kuus'?

35 Kuus' kivikruusia

Vedellä täytetty,

Viinaksi muutettu,

Kanelian³ Kaanaass'

Kaanaan häiss',

40 Viis pyhää kirjaa,

Neljä m.m.

Sano sinä minulle,

1503. ¹ [Sinä Minä : M. — ² Viisi Mooseksen kirjaa. Mp. huom. — ³ Galilean. Mp. huom.

Minä kysyn sinulta:
 Mikä on seitsemän?
 45 Seitsemän armoa⁴,
 Kuus kivikruusia,
 Vedellä täytetty, m.m.
 Sano sinä minulle,
 Minä kysyn sinulta:
 60 Mikä on kahdeksan?
 Kahdeksan armolahjaa⁵,
 Seitsemän armoa,
 Kuus' m.m.
 Sano sinä minulle,
 55 Minä kysyn sinulta:
 Mikä on yhdeksän?
 Yhdeksän enkeliä⁶,
 Taivaan kuoriss'⁷
 Kahdeksan armolahjaa,
 60 Seitsemän m.m.
 Sano sinä minulle,
 Minä kysyn sinulta:
 Mikä on kymmenen?
 Kymmenen käskyä,
 65 Jumalan laiss',
 Yhdeksän enkeliä,
 Taivaan m.m.
 Sano sinä minulle,
 Minä kysyn sinulta:
 70 Mikä on yks'toista?
 Yks'toista yhteenpantu,
 Kymmenen käskyä,
 Jumalan laiss' m. m.
 Sano sinä minulle,
 75 Minä kysyn sinulta:
 Mikä on kastoista?
 Kaks'toista apostolia,
 Yks'toista yhteenpantu,

Kymmenen käskyä,
 80 Jumalan laiss'⁸
 Yhdeksän enkeliä,
 Taivaan kuoriss'
 Kahdeksan armolahjaa,
 Seitsemän armoa,
 85 Kuus kivikruusia,
 Vedellä täytetty
 Viinaksi muutettu,
 Kanelian Kaanaass',
 Kaanaan läis',
 90 Viis' pyhää kirjaa,
 Neljä evankelistaa,
 Kolm' patriarkkaa,
 Kaks' Mooseksen taulua,
 Yks' Herra Kristus, joka
 95 Hallitsee taivaan,
 Meren ja maan.

1504. *Alastaro. Vihervaara n. 1324.*
 —11.

Mikä on ensimmäinen tosi? —
 Sauti pisti silmään.
 Mikä on toinen tosi. — Kaks
 silmää pääsä.
 Mikä on kolmas tosi. — Kolme
 konttia pannusa.
 Mikä on neljäs tosi. — Neljä
 mammaa (utaretta) lehmällä.
 5 Mikä on viires tosi. — Viis sornia
 käresä.
 Mikä on kuures tosi. — Kuus
 läpeä hevosen kenkäsä.
 Mikä on seittemäs tosi. — Seitte-
 män tähtee Otavasa.

⁴ Seitsemän henkeä. Ilm. K. Mp. huom. — ⁵ Kahdeksan autuutta P. miest. sun. Ev. Mp.h. — ⁶ Ilm. k. Mp. huom. — ⁷ Kuoris : kuoriss. — ⁸ lais : laiss.

1505. *Alastaro. Vihervaara n. 1193.*

—11.

Mikä on ensimmäinen tosi? —
Sauhu pisti silmään.Mikä on toinen tosi? — Kaks
silmää pääsä.Mikä on kolmas tosi? — Kolme
säätä köyresä.Mikä on neljäs tosi? — Neljä
mammaa lehmällä.
(mammaa = utaretta).5 Mikä on viires tosi? — Viis sormee
käresä.Mikä on kuures tosi? — Kuus
läpiä hevosen kenkäsä.Mikä on seittemäs tosi? — Seitte-
män tähte seulasessa.Mikä on kahdeksas tosi? — Kah-
reksan äyriä markasa.Mikä on yhreksen tosi? — Yhrek-
sän kertaa kläpätään.10 Mikä on kymmenes tosi. — Kym-
menen kappaa karpiosa.

Kahdeksas: 8 äyriä markassa,

10 Yhdeksäs: 9 kertaa kläpätään,

Kymmenes: 10 kappaa karpiossa.

1507. *Tyrvää. Ojansuu n. 1 a. —89.*

Mikä on yks? Yks silmä kirveesä.

Mitä on kaks? Kaks silmää pääsä.
[Mitä on] kolme?¹ Kolme jalkaa
rukilla.[Mitä on] neljä? Neljä mammaa
lehmällä.5 [Mitä on] viis? Viis sormee kä-
dessä.[Mitä on] kuus? Kuus läpee hevo-
sen kengäsä.[Mitä on] seittemän? Seittemän
tähte Otavassa[Mitä on] kahdeksan? Kahdeksan
yötä jokoaikaa[Mitä on] yhdeksän? Yhdeksän
äyriä markasa.10 [Mitä on] kymmenen? Kymmenen
kappaa karpiosa.1506. *Huittinen. Numminen n. 435.*

—17.

Fanny Ulvio.

Mikä ensimmäinen tosi on?

Sauhu pisti silmään.

Toinen: kaksi silmää päässä,

Kolmas: kolme säätä köydessä,

5 Neljäs¹: neljä mammaa lehmällä,

Viides: viisi sormea kädessä,

Kuudes: kuus naulaa hevosen
kengässä,Seitsemäs: Seitsemän tähteä seu-
lasessa²,1508. *Mouhijärvi. Järvinen n. 29.*

—53.

»Kalilean häälaulu».

Yks on ainoa Herra, Jumal,
Joka hallitsee yli maan ja tai-
vaan.

Kaks Kaneleaa,

Yks on ainoa Herra, Jumal,

5 Joka hallitsee yli maan ja tai-
vaan.

Kolmi Patriarkkaa,

Kaks Kanelaa,

1506. ¹ Säkeissä 5—11 pieni alkukirjain. — ² seulase|e|sa : seulasessa.1507. ¹ kol|ol|me: k.

- Yks ainoa j.n.e.
 Neljä Evankelistaa,
 10 Kolm Patriarkkaa,
 Kaks Kaneleaa j.n.e.
 Viis Moseksen-kirjaa,
 Neljä Evankelistaa,
 Kolm j.n.e.
 15 Kuusi kivikruusii
 vedellä täytetty
 viinaksi muutettu¹
 Viis Moseksen-kirjaa,
 Neljä j.n.e.
 10 Seitsemän hengen lahja¹
 Kuusi kivikruusii,
 Viis j.n.e.
 Kahleksen autuutta²,
 Seitsemän hengen lahjat,
 25 Kuus j.n.e.
 Yhleksän Enkelitten-kuoria,
 Kahleksen autuutta,
 Seitsemän j.n.e.
 Kymmänen taevaan kauneus,
 30 Yhleksän Enkelitten kuoria,
 Kahleksen autuutta,
 Seitsemän hengen lahjat,
 Kuusi kivikruusii,
 Vedellä³ täytetty,
 35 Viinaksi muutettu,
 Viis Moseksen-kirjaa,
 Neljä Evankelistaa,
 Kolm' Patriarkkaa,
 Kaks' Kaneleaa,
 40 Yks on ainoa Herra, Jumal,
 Joka hallitsee yli maan ja tai-
 vaan.

- 1508 a.** *Lempäälä. Helin Olga, n.*
 15. —21 —22.
 Kalle Helin, 60 v.
 Mikä yks?
 Yks' silmä tontulla.
 Mikä kaks?
 Kaks' silmää päässä.
 5 Mikä kolme?
 Kolme ristintähteä.
 Mikä neljä?
 Neljä nunnua lehmällä.
 Mikä viis?
 10 Viis' sormea kädessä.
 Mikä kuus?
 Kuus läpe hevosenkengässä.
 Mikä seitsemän?
 Seitsemän tähteä Otavassa.
 15 Mikä kahdeksan?
 Kahdeksan äyriä markassa.
 Mikä yhdeksän?
 Yhdeksän tuumaa vaaksan mitta.
 Mikä kymmenen?
 20 Kymmenen kappaa karpiossa.
 Mikä ykstoista?
 Ykstoista yötä jakoaikaa.
 Mikä kakstoista?
 Kakstoista lajin lautamiestä
 25 eikä yhtään laitamiestä.

Mikä tuolla kaukaa näkyy

- 1509.** *Virrat. Paldani n. 70*. —52.*
 Mikä tuolta kaukaa näkyy?
 Kirkko tuolta kaukaa näkyy,

1508. ¹ Säkeet 16 ja 17 r. kirjoitettu. — ² autuutt[ui]; autuutta. — ³ [Viisi] Vedellä: V.

Mikä kirkon sisällä on?
 Arkku kirkon sisällä on,
 5 Mikä arkun sisällä on?
 Jesus arkun sisällä on,
 Mikä Jesuksen kädessä?
 Toosa Jesuksen kädessä,
 Mikä toosan sisällä on?
 10 Punanen makia mansikka.

Onnimanni.

1510. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 32. —30.*

Salon vanhalta emännältä 76 v.

Lastenloru.

Olim minä ennen enttamanni
 enttamannista matias
 matiaksesta mätapüllö
 mätapöllöstä pöperö
 5 pöperöstö pöytäriinki
 pöytäriingistä ripakka
 ripaksata rintasolki
 rintasoljesta sorijas
 sorijaksesta sormuskimppu
 10 sormuskimpusta kipinä
 kipinästä kirjammerkki
 kirjammerkistä meteli
 metelistä meiðän herra
 meiðän herrasta hevone
 15 hevosesta heinä^rreki
 heinä^rrrestä tää^oreki
 tää^orrestä takareki
 takar^erestä vanha ämmä.

1511. *Oripää. Vihervaara n. 3322. —11.*

Oripään kylä. Miina Heikintytär,
 56 v.

Lymyluku.

Hiiri, hiiri, hinkaan rakoon!

Katti, katti, kankaan rakoon!
 Katista kassoo kauramanni,
 Kauramannista majuri,
 5 Majurista mantapöllö,
 Mantapöllöstä pöytärinki,
 Pöytäringistä ituri,
 Iturista rintasolki,
 Rintasoljesta kipinä,
 10 Kipinästä kirkontorni,
 Kirkontornista toukon loukon.

1512. *Satakunta? Tamminen n. 12. —85.*

Hiiri, hiiri, hinkan rakoon,
 Katti, katti, kankaan rakoon.
 Katista kasvaa kauramanni,
 Kauramanuista maturi,
 5 Maturista maitopyörä,
 Maitopyörästä pötyri,
 Pötyristä pöytärinki,
 Pöytäringistä rituri,
 Riturista rintasolki,
 10 Rintasoljesta soturi.
 Soturista sormuskimppu,
 Sormuskimpusta kipinä,
 Kipinästä kirkontorni,
 Kirkontornista mustakatti kolla.
 15 Joko ollaan?
 Pois edestä ja takaa!
 joka takana makaa,
 saa kymmenen silmää peittää.

1513. *Alastaro. Vihervaara n. 2343. —11.*

Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.

Olin minä onnimanni,
 Onnimannista matikka,
 Matikasta maitopyärä,
 Maitopyärästä pöperö,

- 5 Pöperöstä pöytärinki,
 Pöytärinkistä rimake,
 Rimakkeesta rintasolki,
 Rintasoljesta sorike,
 Sorikkeesta sormuskinppu,
 10 Sormuskinpusta kipinä,
 Kipinästä kirjanmerkki,
 Kirjanmerkistä meteli,
 Metelistä mieliherra,
 Mieliherrasta hevonen,
 15 Hevosesta heinäsiirkka,
 Heinäsiirkasta sinikello,
 Sinikellosta kekäle,
 Kekäleestä kenkäraaja¹,
 Kenkäraajasta rapakko,
 20 Rapakosta rairanhaar,
 Rairanhaarasta harakka,
 Harakasta hankouvarsi,
 Hankouvarresta vatukka,
 Vatukasta vaimononni,
 25 Vaimononnesta omena,
 Omenasta onnimanni.
 (Siitä taas takasin.)

1514. *Alastaro. Vihervaara n. 2342.*
 —11.

- Hennijoki. Juha Rostén, 66 v.
 Olin ennen ollermani,
 Kasos minusta kauramanni,
 Kauramannista matike,
 Matikkeesta matapöllö,
 5 Matapöllöstä pöpyri,
 Pöpyristä pöytärinki,
 Pöytärinkistä ripake,
 Ripakkeesta rintasolki,
 Rintasoljesta sorike,
 10 Sorikesta sormuskinppu,

Sormuskinpusta kipinä,
 Kipinästä kirkontorni,
 Kirkontornista tosike,
 Tosikkeesta toorlottis.

1515. *Alastaro. Vihervaara n. 2344.*
 —11.

Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.

Lasten loru.

- Aa aa allersoo,
 Maahan pantiin mallersoo,
 Maasta kasvo matara,
 Matarasta maatapöllö,
 5 Maatapöllöstä pöytärinki,
 Pöytärinkistä sorike,
 Sorikesta huipun huipun.

1516. *Alastaro. Vihervaara n. 2345.*
 —11.

Ylhäinen. Miina Pankio, 55 v.

- Ota katti, kasta katti,
 Viä katti kaupunkiin!
 Katista kassoo karvamanni,
 Karvamannista manike,
 5 Manikkeesta matopöllö,
 Matopöllöstä pötike,
 Pötikkeestä pöytärinki,
 Pöytärinkistä rivike,
 Rivikkeestä rintasolki,
 10 Rintasoljesta sorike,
 Sorikkeesta sormuskinppu,
 Sormuskinpusta kipinä,
 Kipinästä kirkonkello,
 Kirkonkellosta kehike,
 15 Kehikkeestä kenkäurilimat,
 Kenkäurilmoista rivike.

1513. ¹ al. (= kenkäraja).

1517. *Punkalaidun. Antero Viipunen*
n:o 2 siv. 25. 1909.

Olin minä ennen Östermanni,
Kasusin siitä kauramanni,
Kauramannista matike,
Matikesta maitopöllö,
5 Maitopöllöstä pötike,
Pötikestä pöytärinki,
Pöytäringistä ritike,
Ritikestä rintasolki.
Rintasoljesta sorike,
10 Sorikesta sormuskimppu,
Sormuskimpusta kipinä,
Kipinästä kirkonkello,
Kirkonkellosta kerike,
Kerikestä kengännahka,
15 Kengännahasta natike,
Natikesta naitapöllö,
Naitapöllöstä pötike j.n.e.

1518. *Kokemäki. Santavirta n. 56.*
—03.

Säpilä. Fredrinad Pihlava.

Kehtolaulu.

Olin minä ennen ollermanni,
Kasos minusta kauramanni,
Kauramannista kerike,
Kerikestä kenkännaulaan,
5 Kenkännaulasta natikeen,
Natikesta natapöllöön,
Natapöllöstä pöpörään,
Pöpörästä pöytärinkiin,
Pöytärinkistä rimukeen,
10 Rimuksesta rintasolkeen,
Rintasoljesta sorikeen,
Sorikesta sormuskimppuun,
Sormuskimpusta kipinään,
Kipinästä kirkonkelloon,
15 Kirkonkellosta kerikeen,

Kerikestä kenkännaulaan,
Kenkännaulasta natikkeen
j.n.e. (Laulua voidaan kerrata tarpeen mukaan.)

1519. *Tyrvää. Kullaa n. 212.* —
12/1 04.

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v.

Olin minä onnimanni,
Onnimannista matikka,
Matikasta maitopyörä,
Maitopyörästä pyperö,
5 Pyperöstä pöytäristi,
Pöytärististä rimuke,
Rimukesta rintasolki,
Rintasoljesta sorike,
Sorikesta sormuskimppu,
10 Sormuskimpusta kipinä,
Kipinästä kirkon kellot,
Kirkon kellosta kerike,
Kerikestä kenkännauhat,
Kenkän nauhasta narike,
15 Narikesta nattapöllö,
Nattapöllöstä pöperö — —
(sitten jatkuu samalla tavalla).

1520. *Tyrvää. Kallio Väinö, n. 12.*
—20/12 02.

Hanna Kallio, 22 v. Mp. Tampe-
reella.

Oli ennen onnimanni,
onnimannista matikka,
matikasta maitopyörä,
maitopyörästä pöpelö,
5 pöpelöstä pöytäristi,
pöytärististä rimauko,
rimangosta rintasoki,
rintasoljesta sodanko,
sodangosta sormikinnas,
10 sormikintaasta kipuna,
kipunasta kirjanmerkki,

kirjan merkistä meteli,
 metelistä meijän herra,
 meijän herrasta hepukka,
 15 hepukasta heinäkenkä,
 heinäkenkästä kekäle,
 kekäleestä kenkäranta,
 kengäuraudasta ramina,
 ramimasta raippakääry,
 20 raippakäärystä käkönen,
 käkösestä kärryn pyörä,
 kärrynpyörästä pöpelö,
 pöpelöstä pöytäristi,
 pöytärististä rimanko j.n.e.

1521. *Lavia. Kievari n. 182.* —
 Laviankylä. Uno Rankonen, 9 v.
 Kuullut Aino Suojaselta.

Kirkonkellosta kerikeen,
 Kerikestä kengän nauhaan,
 Kengän nauhasta natikeen,
 Natikesta natapöllöön,
 5 Natapöllöstä pöpöröön,
 Pöpöröstä pöytärinkiin,
 Pöytäringistä ripakkaan,
 Ripakasta rintasolkeen,
 Rintasoljesta sormuskimppun,
 10 Sormuskimpusta kipinään,
 Kipinästä kirkonkelloon,
 Kirkonkellosta kerikeen,
 Kerikestä kengän nauhaan, j.n.e.
 (vaikka loppumattomaan).

1522. *Hämeenkyrö. Kullaa n. 360.*
 — ¹⁷/₁₂ 10.

Vesajärvi. Katri Vähämuotia, 14 v.
 Kuullut vanhemmiltaan.

Lasten loru.

Kipinästä kirjan merkki,

Kirjanmerkistä meidän herra,
 Meidän herrasta hepukka¹,
 Hevukasta heinäkuorma,
 5 Heinäkuormasta helyke

1523. *Hämeenkyrö. Kullaa n. 361.*
 — ¹⁷/₁₂ 10.

Vesajärvi. Juho Vähämuotia.

Lasten loru.

Kipinästä kirkonkello,
 Kirkonkellosta kerike,
 Kerikestä kengännauha,
 Kengännauhasta natike,
 5 Natikesta natarapöllö,
 Natarapöllöstä pöperö,
 Pöperöstä pöytärinki,
 Pöytäringistä ritike,
 Ritikestä rintasolki,
 10 Rintasoljesta sorike,
 Sorikesta sormuskimppu

1524. *Jämijärvi. Välisalo n. 17.* — 02.

Maria Välisalo, 23 v.

Ympyräinen laulu.

Kirkonkellosta kerinkiin,
 keringistä kengännauhaan,
 kengännauhasta natikeen,
 natikesta nattapöllöön,
 5 nattapöllöstä pöpöröön,
 pöpöröstä pöytärinkiin,
 pöytäringistä ripakkaan,
 ripakasta rintasolkeen,

1522. ¹ al. (tai hevukka = hevonen).

rintasoljesta sorakeen,
 10 sorakesta sormuskimppuun,
 sormuskimpusta kipineen,
 kipinästä kirkonkelloon,
 kirkonkellostä kerinkiin. j.n.c.

1525. *Karvia. Kaukamaa L, n. 10.*
 —³/₆ 30.

Ämmänkylä. Joosefiina Jokinen,
 80 v.

Olin minä ennen entamanni
 Entamannista matike,
 Maitovellistä pöpörö,
 Pöpöröstä sormikinnas,
 5 Sormikiinnasta kipuli,
 Kipulista kirjanmerkki,
 Kirjanmerkistä meteli,
 Metelistä meirän herra,
 Meirän herrasta heinireki,
 10 Työreki, takareki,
 Valkolankku kaikki voitti.
 Siinä se on sitten loppu.

1526 a. *Karvia. Kaukamaa L, n.*
 10 b. —30.

Ämmänkylä. Joosefiina Jokinen,
 80 v.

Toisen kerran lanlaessaan ²⁰/₆ Joosefiina Jokinen teki seuraavat lisäykset ja korjaukset:

Matikesta maitovelli.
 Maitovellistä pöpörö,
 Pöpöröstä pöytäristi,
 Pöytärististä rianne,
 5 Rimannista rintasolki,
 Rintasoljesta somuri,

Somurista sormikinnas,
 Sormikiinnasta kipuli

1527. *Ikaalinen. Paldani siv. 41.*
 n. 2—52.

Kipenestä kirkonkello,
 Kirkonkellostä keilinki,
 Keilingistä kengän nauha,
 Kengän nauhasta naatinki,
 5 Naatingista naattapöllö,
 Naattapöllöstä pöpörö,
 Pöpöröstä pöytäringi,
 Pöytäringistä riitinki,
 Riitingistä riitasolki¹,
 10 Riitasoljesta sorikko,
 Sorikosta sormus,
 Sormuksesta kipinä,
 Kipenestä kirkon kello
 (aina loppumattomaan).

1528. *Lempäälä. Vihervaara n. 5139.*
 —13.

Eedit Nuotio, 15 v.

Oli¹ ennen onnimanni.
 Onnimannista matikka,
 Matikasta maitopyära,
 Maitopyörästä pytikkä
 5 Pytikästä pöytäristi,
 Pöytärististä, ripukka,
 Ripukasta rintasolki,
 Rintasoljesta sopukka,
 Sopukasta Suomenkirja,
 10 Suomenkirjasta meteli,
 Metelistä meidän herra,
 Meidän herrasta hevukka,
 Hevukasta heinäkelkka,

1527. ¹ ri|n|tasolki : riitasolki.

1528. ¹ Lyijyk.: [Oli](n).

Heinäkelkasta kekäle,
 15 Kekäleestä kenkiraja,
 kenkirajasta rapukka,
 Rapukasta raidanhaara,
 Raidanhaarasta havukka,
 Havukasta hangonvarsi²,
 20 Hangonvarresta³ vatikka,
 Vatikasta vallesmanni,
 Vallesmannista matikka.

1529. *Lempäälä. Hels. Suom. alkisop. konv. LII: Nurkkinen n. 7*. —84.*

Johanna Nurkkinen.

Juttu.

Min' olin ennen enamanni,
 Mimsta kasvo kauramanni
 Kauramannista masike,
 Masikesta maatapöllö,
 5 Maatapöllöstä pöpörä,
 Pöpörästä pöytärinki,
 Pöytärinkistä ritike,
 Ritikestä rintasolki,
 Rintasoljesta sorike,
 10 Sorikestä sormuskimppu,
 Sormuskipusta kiperä,
 Kiperästä kiulunkorva,
 Kiulunkorvasta kovelö,
 Kovelosta konkunvarsi,
 15 Konkunvarresta vasara,
 Vasarasta vaakelpuu,
 Vaakelpuusta läjä paskua.

1530. *Lempäälä. Hels. Suom. alkisop. konv. LII: Nurkkinen n. 8*. —84.*

Aksel Nurkkinen.

Toisin [ks. ed.].

Sormuskipusta kipinä,

Kipinästä kirkonkello,
 Kirkonkellosta nakeli,
 Nakelista nahkapöllö,
 5 Nahkapöllöstä pöpörä,
 Pöpörästä pöytärinki,
 Pöytärinkistä ripakka,
 Ripakasta rintasolje,
 Rintasoljeesta sorinki,
 10 Sorinkista sormuskimppu,
 Sormuskipusta kipinä,
 Kipinästä j.n.e.

1531. *Pirkkala. Stack n. 2*. —89.*

Ripakasta rintasolki,
 rintasoljesta solakka,
 solakasta sormuskimppu,
 sormuskipusta kipenä,
 5 kipinästä kirkonkello,
 kirkonkellosta kiulun varsi,
 kiulun varresta vatike,
 vatikesta vatapöllö,
 vatapöllöstä pöpörä,
 10 pöpörästä pöytäristi,
 pöytärististä ripakka,
 ripakasta rintasolki j.n.e.

1532. *Tampere. Rekola n. 439*. —04.*

Niilo Räikkä, 12 v.

Lasten loru.

Solikesta sorkkamanni,
 sorkkamannista matike,
 matikesta matapöllö,
 matapöllöstä pöpörää,
 5 pöpörästä pöytärenki,
 pöytärenkistä rinikee,

² hang[o]nvarsi, hang[a]nvarsi : hangonvarsi, korj. lyijyk. —³ Hang[a]nvarresta: Hangonvarresta, korj. lyijyk.

rinikestä rintasorkee,
rintasorkesta solike,
solikesta sorkkamanni, j.n.e.

1533. *Eräjärvi. Tyyskä (1595) n. 70**.

—04.

Aleks. Ahlgrén, 71 v.

Olin ennen natapyörä.

Olin ennen natapyörä,
Natapyörästä pöperö,
Pöperöstä pöytäristi,
Pöytäristist rinunki,
5 Rinunkista rintasolki,
Rintasoljest sorinki,
Sorinkista sormikinnas,
Sormikintaast kinunki,
Kinunkista kirjammerkki,
10 Kirjanmerkist meteli,
Metelistä meilän herra,
Meilän herrast herukka,
Herukasta heinäkänkä [!]
Heinäkengäst kekäle,
15 Kekäleestä kenkän raja,
Kenkän rajast rapukka,
Rapukasta railanhaara,
Railanhaarast hankon varsi,
Hankon varrest vatukka,
20 Vatukasta vallesmanni,
Vallesmannist matikka,
Natikasta natapyörä.

1534. *Eräjärvi. Tyyskä (1977) n. 134**. —06.

Kustaa Mäkelä, 13 v.

Onnimanni.

Olin ennen onnimanni
Onnimannist matikka
Matikasta maitoristi,

Maitoristist ripukka,
5 Ripukasta rintasolki,
Rintasoljest sopukka,
Sopukasta sontarenki,
Sontarenkist sorakka,
Sorakasta sotaherra,
10 Sotaherrast hevukka,
Hevukasta heinähanka,
Heinähangast' haarukka,
Haarnkasta hangonvarsi,
Hangonvarrest vasikka,
15 Vasikasta vallesmanni,
Vallesmannist matikka,
Matikasta maitoristi j.n.e.

1535. *Eräjärvi. Tyyskä (1977) n. 135**. —06.

Juho Virtanen, kuullu äidiltänsä,
joka on 45 v.

Olin ennen onnimanni.

Olin ennen onnimanni
Onnimannist' matikka,
Matikasta maitopyärä,
Maitopyäräst pötikkä,
5 Pötikästä pöytäristi,
Pöytäristist' ripukka,
Ripukasta rintasolki,
Rintasoljest sopukka,
Sopukasta sontarenki,
10 Sontarengist repukka,
Repukasta reikäleipä,
Reikäleiväst' lepikkö,
Lepiköstä lehmänhantä,
Lehmän hännäst hevukka,
15 Hevukasta heinähanka,
Heinähangast haarukka,
Haarukasta hangonvarsi,
Hangonvarrest vatikka.

Vatikasta vallesmanni,
 20 Vallesmannist' matikka,
 Matikasta maitopyörä j.n.e.

1536. *Eräjärvi. Tyyskä (2209) n.*
 63*. —07.

Anton Tuomala, 15 v.

Ota katti.

Ota katti, kanna katti,
 Viä katti kuninkaalle,
 Ota siältä Onnimatti
 Onnin matista matikka.
 5 Matikasta maata pöllö,
 Maatapöllöstä pöpörä,
 Pöpörästä pöytärinki,
 Pöytärinkistä rimuri,
 Rimurista rintasolki,
 10 Rintasoljesta sotikka,
 Sotikasta sormikinnas,
 Sormikintaasta kimuri,
 Kimurista keränen,
 Keräsestä keikuttimet,
 15 Keikuttimista kekäle.

1536 a. *Mänttä. Savosenniemen kansa-*
koulu, Salo Lahja, n. 69. —31.

Loppumaton luku.

Oli kerran Onnimanni,
 Onnimannista matikka,
 matikasta maitopyörä,
 maitopyörästä pöpykkä,
 5 pöpykästä pöytäristi,
 pöytärististä ripukka,
 ripukasta rintasolki,
 rintasolesta sopukka,
 sopukasta suomenkirja,
 10 suomenkirjasta kipinä,
 kipinästä kirjan merkki,

kirjan merkistä metelli,
 metellistä meidän herra,
 meidän herrasta hevonen,
 15 hevosesta heinäsiirkka,
 heinäsiirkasta sipukka. J.n.e.

1537. *Virrat. Siren T, n. 61*. —04.*

Kurjenkylä. Juho Ruohonen, kuul-
 lut äidinäidiltään.

Kehtolaulu.

Olin minä ennen eunamanni
 Eunamaunnista matike,
 Matikesta maatapyörä,
 Maatapyörästä pyrike,
 5 Pyrikestä pöytäriikki,
 Pöytäriikistä ritari,
 Ritariista rintasolki,
 Rintasoljesta sorike
 Sorikesta solkikenkä.

1538. *Satakunta. Petelius n. 21. —15.*

Juho Malja, 43 v. Kuullut Sata-
 kunnan rajamailla, ei muista keneltä.

Lemmen synty.

Oli ennen Onni Manni,
 Tuli siitä kaulamanni,
 Kaulamannista matabake,
 Matabakesta matapöllö,
 5 Matapöllöstä pöperö,
 Pöperöstä pöytärinki,
 Pöytärinkistä ritike,
 Ritikestä rintasolki,
 Rintasoljesta¹ solike,
 10 Solikesta sormuskimppu,
 Sormuskimpusta kipinä.
 Kipinästä¹ sytty lempi.

1538. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Pakeneva.

1539. *Eura. Järvinen n. 2.* —52.*Mustila.*

M'nä menin muinen Mustilaan,
 Mustii villoi vahettamaan,
 Mustilan koera¹ haukkumaan,
 Minä menin aitan alla,
 5 Aitta minun päällän kaadui,
 Minä menin mettään,
 Mettä mull korjan köpin annoi,
 Minä sen köpin kalamiehell' an-
 noin,
 Kalamies minull' kaloi annoi,
 10 Minä ne kalat jyvämiehell' an-
 noin,
 Jyvämies m'null' jyvii annoi,
 Minä jyvät linnuill' annoin.
 Lintu m'null' puolen siivistäs an-
 noi,

Yli meren mennäkseni,
 15 Takaperin tullakseni.
 Siel' m'nää vast' ihmeit kuulin:
 Piikat söi pikarist',
 Ämmät joi ämpärist',
 Pojat söi porttaan alta,
 20 Herrat söi mitä he sai,
 Silakan silmiä ja leevän läppii.

1539 a. *Eura. Suom. Kansanrun. sem. sir. 57—58. 1909.*

Kirj. S. J. Pentti.

Ennenkuin ryhdymme säe säkeeltä tarkastelemaan Pakenevan runoa. asemamme siitä näytteeksi seuraavan kahdesta länsisuomalaisesta toisinnosta (a 1 ja b 1) yhdistetyn kappa-
 leen:¹

1539. ¹ koera rupes' haukkumaan : k.h.1539 a. ¹ Tähdellä merkityt kuuluvat b t:een.* Minä menin muinen Mustilaan
 Mustia villoja vaihtamaan.

* Mustilan koira haukkumaan,
 Minä juoksin aidan päälle,
 5 Aitta kaatui minun päälleni,
 Minä menin metsään,
 Löysin sieltä kauniin kepin,
 Minä sen kepin isoäidille,
 Isoäiti minulle kakun,
 10 Minä sen kakun kalamiehelle.
 Kalamies minulle kalan.
 * Minä ne kalat jyvämiehell' an-
 noin,
 * Jyvämies minull' jyvii annoi,
 * Minä jyvät linnull' annoin,
 15 Lintu minulle siivet
 * Yli meren mennäkseni.
 * Takaperin tullakseni.

1540. *Eurajoki. Hilden n. 1.* —10.

Kanttori Nordlund-vainaja.

[Alku Paimen laulua.]

Menin minä muinen mustalle
 maalle

Päätäni pälittämään,
 Silkillä sirottamaan,
 Kullalla koristamaan.
 5 Putosi torveni maan rakkoon.
 En uskaltanut kotia mennä:
 Isäni olisi lyönyt ikeenpuulla,
 Äitini äkeenpuulla,
 Sisareni sirpin varrella,
 10 Veljeni veistinkirveellä,
 Mukulat muilla puilla,
 Kakarat kaikilla kalikoilla.
 Kuulin minä kurjen kullertan-
 van.

- Heinäsirkan hellertävän,
 15 Laskevan Papiuojalla.
 Otin kokkaren ojasta,
 Pienen kiven pyörtänöltä,
 Heitin kurkea kupuun.
 Kurki siitä silmillensä.
 20 Minä päälle polvillensa,
 Panin suitsimet suuhun,
 Päitsimet päähän,
 Ajoin pitkin kullaista kujaa.
 Vaskista vajaa,
 25 Panin kurjen karsinahan.
 Kurki kantoi valkosen vasikan.
 Käskin Kaijaa, käskin¹ Maijaa
 Lypsämähän,
 Ei kukaan ehtinyt tulla.
 30 Menin minä itse lööhöttelin,
 Tööhöttelin
 Vähä viikkosen takaa.
 Lypsin pappilan¹ ison padan täyden,
 Lukkarin ison lusikan täyden,
 35 Laskin kiulun laudall'.
 Hiiri tuli hissutteli,
 Kissanpoika tassutteli,
 Kaasi rieskan maahan.
 Tästä Elli itkemähän,
 40 Lapset kaikki latkimahan,
 Pietar' kissaa tappamahan.
 Kissa hyppäs puuhun.
- 1541.** *Noormarkku. Lindgren n. 17.*
 —92.
 Olininmäki. Kristina Sjöman.
Naima laulu.
 Matti meille naitettiin,
 Kaali velliä keitettiin.

- Tervaa sekaan heitettiin.
 Minä aidan alle pakosiin,
 5 Aita mun pälleni jakosi.
 Menin minä metsään,
 Metsä mulle köpin lainaks anto,
 Miuä köpin kala miehelle,
 Kala mies mulle kaloja antoi,
 10 Minä¹ kalat posun suuhuun,
 Posu mulla puolen kylkees,
 Minä kyljen koiran suuhuun,
 Koira mulle oravas haukku,
 Minä oraviilla pienet linnut ko
 kosiiin
 15 Yli meren mennäkseni,
 Tänne taas tullakseni,
 Ihmeitä nähdäkseni:
 Lehmät leipo ja siaat sotki.

1542. *Loimaa. Hollo n. 568. —09.*

- Musta koira, korppiruoka,
 Tuli mua haukkumaan.
 Minä hyppäsin airan päälle,
 Aita rupes vaipumaan.
 5 Minä airasta seipään sain,
 Annoin sen vanhalle ämmälle,
 Ämmä mulle kakon leipo,
 Minä kakon kalamiähelle,
 Kalamiäs mulle kalan anto,
 10 Minä kalan jyvämiehelle,
 Jyvämiäs mulle jyvän anto,
 Minä jyvän possulle,
 Possu mulle liikin leikkas,
 Minä liikin linnulle,
 15 Lintu minulle siivet anto,
 Yli meren mennäkseni,
 Pappilan rantaan tullakseni,
 Siellä vasta ihmeitä nähräkseni.

1540. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

1541. ¹ Säkeissä 10 ja 16 on pieni alkukirjain.

- Lampaat noukke lastuja,
 20 Ja vasikat sotke taikinaa,
 Emäntä mää karsinasa¹
 Isäntä ptruu pilttoosa.
- 1543.** *Loimaa. Viherraara n. 4476.*
 —13.
 Menin minä enuen muinoin
 Mustialaan
 Päättäni panettamaan,
 Musta koira korpinruaka
 Rupes minua haukkumaan,
 5 Minä lensin lepistöön,
 Lepistö mereksi muuttu,
 Minä kahlasin kankaalle,
 Kankas kahreksi jakos,
 Minä airasta seipään sain,
 10 Seipään minä vanhalle mummulle,
 Vanha mummu mulle kakon leipo,
 Kakun annoin kalamiähelle,
 Kalamiäs kaloja anno,
 Minä kalat possun suuhun,
 15 Possu minulle liikkiön anno,
 Minä liikkiön linnulle anuon,
 Lintu minulle siipees anno,
 Yli meren mennäkseni
 Papilan mäkkeen tullakseni.
 20 Siälä mä vasta ihmeen näin:
 Porsaat sotkus taikinaa,
 Lampaat kokos lastuja,
 Kanat käväs (= lakaisivat) per-
 montoo[!]
 Piikat möyre tunkiolla,
 25 Isäntä hirnu pilttoosa,
 Emäntä määki lammaskarsinasa,
 Sonni hakkas puita
 niin että häntä takana heilu.

1544. *Alastaro. Viherraara n. 2491.*
 —11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.
 [Lopussa Lehden taittajan laulua.]

Menin minä muinen Musteelaan

Mustia villoja vahettamaan
 Musta koira, korpinruaka
 Rupes minua haukkumaan.

- 5 Minä airan päälle pakosille,
 Aita alle rakosille.
 Siältä minä korian köpin löysin,
 Annoin köpin vanhalle muarille,
 Vanha muari mulle kakon leipo,
 10 Minä annon kakon kalamiähelle,
 Kalamiäs minulle kaloja anno,
 Minä kalat jyvämiehelle,
 Jyvämias minulle jyviä anno,
 Minä jyvät possun suuhun,
 15 Possu minulle oravia kanno,
 Minä oravat kotkan suuhun,
 Kotka minulle siipees anno
 Yli meren mennäkseni,
 Tälle pualen tullakseni.
 20 Siälä minä vasta ihmeet näin:
 Hevoset puita hakkasivat,
 Lampaat lastuja noukeivat,
 Siat taikinaa sotkeivat,
 Vuahet uuniin panivat,
 25 Pukki meni puuhun.
 Mitä pukki puusa?
 Lehtiä ottaan.
 Mitä lehrillä?
 Kutun syärä.
 30 Mitä kutulla?
 Maitoo lypsää.
 Mitä mairolla?
 Lapsen juara.
 Mitä lapsella?

1542. ¹ karsinas[s]a : k.

- 35 Lastuja noukkia,
Mitä lastuilla?
Olutta prykätä.
Mitä oluella?
Härjän juara.
40 Mitä härjällä?
Kuninkaan häihiin tapetaan.

1545. *Huittinen. Vakkila n. 4. —88.*

Leena Ekman, 76 v.

- Menin muinen mustalaan,
Päätäni panettelemaan,
Silkillä sidottelemaan.
Tuli häijy häntä rakki,
5 Koira paha koukun ruoka,
Hauku minun hallatteli,
Mäen päällä mällätteli,
Vahto valkoinen suusa.
Lensin minä lepistöhön,
10 Lepistö mereksi muuttui,
Menin minä aidan päälle,
Aita alleni lahosi.
Menin minä sauvoon,
Savo minun tielle vei.
15 Tie minun kylään vei;
Kysyin kyytiä kylästä,
Löysin ämmän leipomassa,
Tytösen vanuttamassa.
Ämmä minulle kakon leipoi,
20 Minä kakon kalamiehille,
Kalamiehet minulle kaloja antoi,
Minä kalat riihiväelle,
Riihiväki minulle jyviä antoi,
Minä jyvät possun suuhun,
25 Possu minulle reitensä antoi,
Minä reiden kotkan suuhun,
Kotka minulle siipensä antoi.

Yli meren mennäkseni,
Takaisinkin tullaksenin.

- 30 Sieläkös näin ihmeet suuret:
Pnut punaiset, maat siniset,
Viherijäiset vitsan juuret,
Ämmät hiinkuin hinkaloissa,
Siat sotkit taikinoita,
35 Sonnit mylvei pyörän päässä,
Karja kävi kauhtanoissa,
Orhit sielä sahtin teki,
Pässit sielä vettä kanto
Jotka minunkun juoda anto.

1546. *Punkalaidun. Hahnsson n. 43.*
—53.

Sarkkilan kylä.

- Menin muinon mustillani¹,
Päätäni kaunistamahan,
Silkillä silittämähän,
Kullalla kultamahan²,
5 Hopialla hohtamahan.
Musti istu pöydän pääsä,
Mustin lapset laattialla,
Mustin emäntä lavolla.
Musti koiralla³ hututti,
10 Minä aidalle pakosin,
Aita mun allani murtu,
Minä lensin lepistöhön,
Lepistö mereksi muuttu,
Minä karsin kankahille,
15 Kangas kahdeksi jakosi,
Minä viijitahan⁴ pakosin,
Viita mulle sauvan laitto,
Sauva minun tielle vei,
Tie minun kyllään vei.
20 Löysin ämmän⁵ leipomasta,
Tytären vanuttamasta;

1546. ¹ a alleviivattu: yl. [mustill]e[ni]. — ² yl. [kul]litt[amahan], puht. kirj. kok.: kulittamahan. — ³ [mu'sl] koiralla: k. — ⁴ Puht. kirj. kok. viitahan. — ⁵ ämman m): amman.

Ämmä mulle kakon leipo,
 Minä kakon kalamiehell',
 Kalamies mull' kaloja⁶ anto,
 25 Minä kalat riihimiehell',
 Riihimies mull' jyviä anto,
 Minä hyvät porsaan suuhun,
 Porsas puolen kylkiänsä,
 Parahia paikkojansa⁷;
 30 Minä kyljen koiran suuhun,
 Koira mulle oravan haukku,
 Minä oravan kotkan suuhun,
 Kotka puolen siipiänsä,
 Toisen puolen sulkiansa,
 35 Yli meren mennäkseni,
 Tälle puolen tullakseni;
 Siellä kukot kultavyösä,
 Kanat vaskivarpaluisa,
 Piikat tinasiloisa,
 40 Pojat poimupaitosisa⁸,
 Piikat joivat pikarista,
 Vanhat ämmät ämpäristä,
 Nuoret⁹ miehet murkan alta.

1547. *Kokemäki. Sallgén n. 1. — 90.*

Lasten kehtolauluja.

Minä menin Mustalaan,
 mustia villoja vahettaan.
 Mustalan koira tuli minua vas-
 taan,
 minä aitan alle pakosin,
 5 aina pääni jakosin.
 Siellä minä paljon ihmeitä näin:
 siat¹ sotki taikinaa,
 ämmät möyri tunkiossa,
 trenkit hirnu hinkalossa,
 10 piikat roinas navetossa,

kuppari helisteli sarviansa,
 kysy, onko teillä lämmintä vettä,
 että saisin tuon kippiän poiijan
 poukottaa.

1548. *Tyrvää. Ojansuu II. A, n. 29.*
 —00.

Anna Stiina Iisakintytär, 66 v.

Nälkä nähtiin tulevan
 Karhiniämeij kanakahaalla
 Oli pikku kelkka peräsä
 Ja vehkatukko kelkasa,
 5 Minä mettään pakoom meni,
 Mettä mulle marjat anto,
 Minä marjat riihimiähelle annen,
 Riihimiäs mulle hyvät anto,
 Minä hyvät posson suulle,
 10 Posso pualet kyljistänsä,
 Paraammista paikoistansa,
 Minä kyljet koirralle annon,
 Koirra mulle oravan haukku,
 Minä oravan kotkalinnulle annon,
 15 Kotka lintu minut otti
 Siipihinsä sulkihinsa,
 vei mun yli yhreksän meren
 vielä siältä takasin traksi,
 Minä mar siälä ihmeitä näjin,
 20 Paroilla siälä veistettii,
 Ja kirveillä siälä keitetii,
 Oravilla siälä kynnettii,
 Oriit kuusesa makais,
 Vasikat leipo,
 25 Siat sotki taikinoita,
 Piijat tuhri tunkioita,
 Siäl_oli hevoset hopiapäisä,
 Tyttäret tinasiloisa,
 Pojaat parhaat paperisa,

⁶ loja alleviivattu. — ⁷ paikkojansa : paikkojansa. — ⁸ poim[al]p. : poimup. —

⁹ Puht. kirj. kok. : Vanhat.

1547. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

30 Ja lehmät leivät kypsenteli,
Lampaat uuniin anniskeli,
Päinet karitsat kantai vettä,
Ja kukkot muni penkin alla,
Kanat kaakotti taivahalla.

1549. *Tyrvää. Ojansuu II. A, n. 1.*
—89.

Runo.

Minä menin mettään,
Mettästä minä kepin sain;
Minä kepin ämmälle,
Ämmä mulle kakon leipo;
5 Minä kakon kalamiehelle,
Kalamies mulle kaloja anto;
Minä kalat riihimiehelle,
Riihimies mulle jyviä anto;
Minä jyvät possun (sian) suuhun,
10 Sika mulle sivuns anto;
Minä sivun koiralle,
Koira mulle oravan anto;
Minä oravan kokkolinnulle,
Kokkolintu siipens anto
15 Yli meren mennäkseni,
Tälle puolen tullakseni.
Siell' oli pieni pirtti
Oviseinä oravan luista,
Sivuseinä sirkan luista,
20 Peräseinä peuran luista,
Lavanalusta omenapuusta,
Muurikin kullasta kudottu,
Ikkunat raudasta rakettu,
Penkit messingistä valettu.

1550. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 73.*
—¹⁵/₃ 12.

Miina Forsblom, 84 v. Kotoisin Loh-
jan Vendelästä.

Minä Mikko Suomalainen¹,
kenokaula kerjäläinen,
minä kepin tiältä löysin,
keppi minun kylään vei.
5 Minä kylästä muijan löysin,
joka minul kakun leivoi.
Minä kakun kalamiehelle,
kalamias mul kalat annoi;
minä kalat riihimiehelle,
10 riihimias mul jyvät annoi;
minä² jyvät porsaan suuhun,
porsas mulle liha annoi;
minä lihan koiran suuhun,
koira mulle siipilinnun haukku
15 yli vetten mennäkseni
ja takaperin tullakseen.
Siäl mä näin nenä tyätä tehtävän,
kurjet joivat kulda,
varekset tina valoivat,
20 sijat sotki taikina
ja härjät hakkas puita,
piiat makai tunkios
ja miähet makais hingalos.

1551. *Tyrvää. Ahlstedt n. 1. —³/₁ 03.*
Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 69 v.

Tuutulaulu.

Olin minä muinen mustalainen,
Päätäni panettelin,
Silkillä sidottelin.
Tuli yks' paha musta koira,
5 Haukkui minua aidan päällä,
Aita mun alleni kaatui.
Minä lähdin juokseen
Kultaista kujaa,
Hopeista ojaa,
10 Vaskista vajaa.

1550. ¹ [s]uomalainen : Suomalainen. — ² Säkeissä 10—13 ja 20 on kk:ssa iso alkukirjain.

Sitten lensin lepikköön,
 Lepikkö muuttui mereksi,
 Minä karsin kahiloita,
 Kahilat ne kahisivat.
 15 Kuulin kuren kuhertavan,
 Heinäniitulla hellertävän,
 Menin sitä katsomaan.
 Kurki oli kantaunna
 Punasilmän, lehtokorvan vasikan.
 20 Minä vein kurjelle heiniä.
 Mitä kurki niitä söi!
 Vein kurjelle leipää,
 Minä vein kurjelle nisuja.
 Niitä se vähän nissunnassutteli,
 25 Puolen kappaa vatsaseensa.
 Sitten lypsin tohottelin,
 Sain sitten maitoo
 Kirkkoherran kirnullisen,
 Lukkarin lusikallisen,
 30 Kappalaisen kauhallisen,
 Papin rouvan plakkarillisen.
 Panin sen sitten kiukaan ottalle
 lämpiään.
 Hiiri meni, maisto¹ vähän,
 Katti meni, kaato¹ kaikki.
 35 Minä sitä kohlin, laapin.
 Porasin ja nuoleskelin,
 Niettä kuului poru Pohjan² Tor-
 niohon,
 Valitus Venäjänmaalle,
 Kitinä Kivikirkolle²,
 40 Parkuna pappilan vainiolle.

1552. *Tyrvää. Ahlstedt n. 24. —¹⁰/₇03.*
 Peukalomäki. Anna Nyman, 75 v.
Tuutulaulu.
 Musta koira, korpiruaka,

Tuli minun kimp puhuni,
 Minä aïdalle pakosin,
 Aita mun alleni lahosi;
 5 Minä mettään pakosin,
 Mettä mulle sauvan lainas,
 Minä sauvan vanhalle ämmälle;
 Vanha ämmä mulle kakon leipo,
 Minä kakon kalamiehelle;
 10 Kalamies mulle kaloja anto,
 Minä kalat riihimiehelle,
 Riihimies mulle jyviä anto,
 Minä jyvät possun suuhun,
 Possu mulle oravan haukku.
 15 Minä oravan kokkolinnulle,
 Kokkolintu mulle siipensä anto
 Yli meren mennäkseni,
 Tälle pualen tullakseni.
 Sielläkös minä ihmeitä nä'in:
 20 Siat sotki ja lehmät leipo
 Ja lampaat prykäsi olta;
 Ämmät potki karsinasa,
 Äijät tuhni tunkiossa.

1553. *Tyrvää. Ahlstedt n. 88. —²/₄04.*
 Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 70 v.

Ihmeitä.

Nälkä nähtihin tulevan,
 Karhiniemen kankahalla,
 Pieni kelkka perässä,
 Vehkatukko kelkkasessa.
 5 Minä mettään pakosin,
 Mettä mulle marjoja anto;
 Minä marjat riihimiähelle,
 Riihimies mulle jyviä anto;
 Minä jyvät possun suuhun,
 10 Posso mulle kylkensä anto,
 Paraammista paikoistansa;

1551. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

- Minä kyljet koiralle annon,
 Koira mulle oravan haukku,
 Minä oravan kokkolinnulle,
 15 Kokko minut otti.
 Vei minut yli yheksän meren,
 Vielä sieltä takasinkiu toi.
 Minä mar siellä ihmeitä näin:
 Vasikat leipo,
 20 Lampaat uumiin anniskeli,
 Leivät kypsenteli lehmät.
 Siat sotki taikinoita,
 — Piijat tuhri tunkioita;
 Siell' oli hevoset hopiapäissä.
 25 Tyttäret tinasilloissa.
 — Kirveillä siellä keitettiin,
 Padoilla siellä veistettiin.
 Oravilla kynnettiin,
 Oriit kuusesa makasi.
 30 Kukkot muni penkin alla,
 Kanat kaakotti laattialla.

1554. *Tyrvää. Ahlstedt n. 93. — 20/12 04*
 Peukalomäki. Anna Nyman, 68 v.
 Kuullut äidiltään.

Kehtovirsi.

- Musta koira korpinruoka,
 Tuli minun kimp puhuni,
 Minä aidalle pakosin,
 Aita mun alleni lahosi,
 5 Minä mettään pakosin,
 Mettä mulle sauvan lainas,
 Minä sauvan vanhalle ämmälle,
 Vanha ämmä mulle kakon leipo,
 Minä kakon kalamiehelle,
 10 Kalamies mulle kaloja anto,
 Minä kalat riihimiehelle.
 Riihimies mulle jyviä anto,
 Minä jyvät possun suuhun,
 Possu mulle oravan haukku,

- 15 Minä oravan kokkolinnulle,
 Kokkolintu mulle siipensä anto,
 Yli meren menuäkseni,
 Taas takasin tullakseni.
 Sielläkös minä ihmeitä näin,
 20 Siat sotki ja lehmät leipo,
 Lampaat prykäsi oltta,
 Ämmät potki karsinassa,
 Äijät tuhri tunkiolla.

1555. *Tyrvää. Ahlstedt n. 94. — 3/1 05.*
 Ritalan Pajuoja. Miina Pumpuli,
 68 v. Kuullut lapsena kotiseudullaan.

Kehtovirsi.

- Mein minä muinen Mustalaan,
 Päätäni panettaan,
 Silkillä sirottaan,
 Hopealla hohtamaan,
 5 Kultalta¹ kiiltämään,
 Minä poijes pyntättiin,
 Kahden kolmen koukun kanssa,
 Minä karasin kankahalle,
 Kangas kalitia jakosi,
 10 Minä lensin lepikköön,
 Lepikkö muuttui meroksi,
 Minä mettään pakosin,
 Mettä mulle kepin anto,
 Minä köpin vanhalla ämmälle,
 15 Ämmä mulle kakon leipo,
 Minä kakon kalamiehelle,
 Kalamies mulle kaloja anto,
 Minä kalat riihimiehelle,
 Riihimies mulle jyviä anto,
 20 Minä jyvät possau[!] suuhun,
 Possa puolet kylkiänsä,
 Minä kyljet koiralle,
 Koira minulle oravan haukku,
 Minä oravan kokkolinnulle,
 25 Kokkolintu mulle siipensä anto,

1555. ¹ Kultal[|]a: Kultalta.

Yli meren mennäkseni,
Tällepuolen tullakseni.

1555 *e.* *Tyrvää. Kullaa E. n. 6.*

—⁶/₁ 03.

[Ks. Kertovaisia runoja n:o 94.]

1555 *β.* *Tyrvää. Suom. Kansanrun. sem. siv. 75. 1909.*

Kirj. S. J. Pentti.

Yksi tämäntapainen runo on Länsi-Suomessa muistiin merkitty (b 8).

»Venäläinen verikoira
(Venäläinen verikoira)

Tappoi isän, tappoi äidin,
Eipä säästänyt veikkoakaan.

5 Ei surkeillut surkeuttamme.
Miehet nuo pinkkapöksyt
Raastivat vaan kodin rauhan,
Lapset unesta peloitit.

Tasoi tavarat kaikkityyni,
10 Rikoit rikoiksi rumemmat.

1556. *Mouhijärvi. Hahusson n. 15¹.*

—53.

Hahmajärven kylä.

(Toisinto.)

Minä menin mettään:

Mettä mulle sauvan anto,
Minä sauvan vanhall muorill,
Muori mulle kakon anto,

5 Minä kakon kala miehell,
Kalamies mull kaloja anto²,
Minä kalat riihi miehell,
Riihi mies mull jyvii anto,
Minä jyvät porsahalle,

10 Porsas mulle reitens anto,
Minä reilen kotkan suuhun,
Kotka mulle siipens anto,
Yli meren mennäkseni,
Takaperin tullakseni,

15 Siellä ihmeit nähläkseni³:
Siat sotki taikinaa,
ja lampaat prykäsit olta,
Lehmät leipo,
Hevoset hakkas nurkkaa,
20 Ämmät tuhri tunkiolla,
Piikat surisi karsinoisa,
Pojat potki porstuisa,
Isänät kilju vainiolla.

1557. *Lavia. Kallio Saima n. 22.*

—⁶/₁ 20.

Niemi. Matilda Kallio, 49 v. Kuul-
lut Maija Koivistolta Suodenniemeltä.

Kehtuu laritus.

Minä menin metsään,
metsämies mulle kepin anto.
Minä kepin ämmälle,
ämmä mulle kakon leipo.

5 Minä kakon kalamiehelle,
kalamies mulle kaloja anto.
Minä kalan riihiniehelle,
riihimies mulle jyviä anto.
Minä jyvät possolle,
10 posso mulle toisen kylkensä anto.
Minä kyljen koiralle,
koira mulle oravan haukkui.
Minä oravan kotkalle,
kotka mulle toisen siipensa anto
15 yli meren mennäkseni,
takaperin tullakseni.
Siellä minä ihmeitä näin:

1556. ¹ Puht. kirj. kok. n. 1 c. — ² kalo|j|anto : kaloja anto. — ³ näh|d|äkseni :
nähläkseni.

Pojaat näin pöimupairasa,
 tytöt kultakenkisä,
 20 mustan laivan merellä;
 kuulin kurjen kuheltavan,
 heinäsirkan heheltävän.
 Menin kurkee kiinni ottaan,
 sain kurjen kiinni.
 25 Panin kurjen navettoon.
 Panin Maijan lypsämään;
 ei Maija saanut maitoo.
 Panin Kaijan lypsämään,
 ei Kaija löytänyt nisiäkään.
 30 Menin sitte itte.
 Lypsyttelin, lipsuttelin,
 papille parallisen,
 lukkarille lusikallisen.
 Panin sitte akkunalle.
 35 Kissa meni¹ haistaan,
 koira meni maistaan.
 Löin koukulla puahon,
 putos kiviin että kolisi.
 Kerin kovalle kerälle,
 40 pistin plakkarin perälle,
 vein Turuun lünaan
 sain hyvän hinnan.
 Ostin sillä hinnalla hyvän mus-
 tan oriin,
 ajoinsillä oriilla² pitkin Turun toria
 45 ja perse hoki: hori, hori, hori.

1558. *Suodenniemi. Mattila M. E.,
 n. 1. —13.*

O. Ritämäki, 48 v. Mp. Tammelassa

Kehtolaulu.

Ptruu humna kirkkoon,

Poikkeen¹ sieltä tätilään,
 Täti kakon leipoo.
 Annan kakon kalamiehelle,
 5 Kalamies² mulle jyviä antoi,
 Vein jyvät possun suuhun,
 Possu mulle liikkiön anto,
 Vein liikkiön koiralle,
 Koira mulle oravan haukkui,
 10 Vein oravan kotkalle,
 Kotka mulle siivet anto,
 Lensin, lensin letkuttelin,
 Etuperin mennessäni,
 Takaprin tullessani.
 15 Kuulin kurjen kuhertavan.
 Heinäsirkan hedeltävän.
 Menin kurkee kiinni koittaaan,
 Sain kurjen kiinni,
 Vein kurjen karsinaan,
 20 Kauran kahuja eteen.
 Menin aamulla katsomaan,
 Siellä oli valkonen vasikka.
 Panin Maijan lypsämään,
 Maija ei löytänyt tissiä;
 25 Panin Kaijan lypsämään,
 Kaija kaato kaikki.
 Menin itte lypsämään,
 Lypsyttelin, lapsuttelin
 Kiuluseni täyteen.
 30 Annan papille padallisen,
 Lukkarille lusikallisen.
 Koira tuli ja ryyppäs,
 Katti tuli ja kaato kaikki.
 Minä katin kangaspuihin,
 35 Nyljin, nyljin nyrkilläni,
 Pürsin peukalollani.

1557. ¹ meni[n] : m. — ² oriilla : oriilla.

1558. ¹ [p]oikkeen : Poikkeen. — ² Säkeissä: 5, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 20, 22, 28, 29, 31, 35, 36, 39—42, 44, 45 on pieni alkukirjain.

Vein nahan Turkuun,
 Sain sata Saksan talteria,
 Kuusi kultaista vyötä,
 40 Joilla ostin sellaisen hevosen,
 Jolla oli lammi lautasilla,
 Meri keskellä selkää,
 Kuono pilviä piteli,
 Harja taivasta jakeli,
 45 Kaviot kiviä rauskutteli.

1559. Kankaanpää. Laiho n. 292.
 —90.
 Hilma Hakkuri, 13 v.
 Tallun lallun laulettiin,
 Sian sorkat keitettiin,
 Minulleki annettiin.
 Minä mettään pakenin,
 5 Mettä mulle sauvan antoi,
 Sauvan minä ämunälle annoin,
 Ämmä minulle kakon leipoi,
 Kakon minä kalamiehelle annoin,
 Kalamies minulle kaloja antoi,
 10 Kalat minä riihimiehelle annoin,
 Riihimies mulle jyviä antoi,
 Jyvät minä kosselle annoin,
 Kosse mulle puolet reisistänsä,
 Reidet minä koiralle annoin,
 15 Koira mulle oravan haukkui,
 Oravan minä kotkalle annoin,
 Kotka mulle siivet antoi
 Yli meren mennäkseni,
 Takaperin tullakseni.
 20 Sielä minä vasta ihmeitä näin:
 Kirveellä keitettiin,
 Kattilalla veistettiin,
 Siat sotkuu taikinaa,
 Äijät mähkyi karsinas,

25 Lehmät leipoi taikinaa,
 Emännät ammui pilttuulla.

1560. Honkajoki. Hirsikoski Anna,
n. 32. —²³/₃ 24.
Mustalaan.
 Menin muinen Mustalaan¹
 päättäniin panettelemaan,
 silkillä sidottelemaan
 Musta koira, korpin ruoka,
 5 minua vastaan tuli.
 Minä hyppäsin aidan päälle,
 äita mun alleni kaatu.
 Minä lensin lepistöön,
 lepistö mereksi muuttu.
 10 Minä karvin kankaan,
 kankaalta ma hyppäsin kultaselle
 pyörtänölle,
 Löysin kurjen kantauma,
 ajoin kurjen kotio,
 annoin kauroja etteen.
 15 Mitä¹ tämä näitä söi!
 Annoin rukkiita etteen,
 Mitä tämä näitä söi!
 Annoin nisuja etteen,
 Niitä se pikkusen nissutteli,
 20 puolen kappaa nassutteli.
 Minä käskin Kaisa-Maisan mennä
 lypsämään.
 Ei Kaisa-Maisa nisiäkän löytänyt
 Menin itte lypsämään.
 Lypsin niättä kohottelin,
 25 lukkarin lusikan täyteen,
 papin saappaan täyteen.
 Vein sen riaskan saunanparveen.
 Hiiri tuli ja maisti hiukan,
 katti tuli ja kaasi kaikki.

1560. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

- 30 Minä otin katin kii.
 Itku kuulu Hmolaan,
 poru Pohjan-Tornioon,
 valitus Venäjänmaalle,
 kitumus kivenrakkoon,
 35 Sinne hän sitten meni pakkoon.

1561. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 52. —²³/₃ 24.

- Kun minä menin Murrilahan
 mustia villoja vaihtamahan,
 koira tuli Korpelasta mun perä-
 häni haukkumahan,
 Minä hyppäsin aidalle, aita kaatui
 molemmin puolin,
 5 Minä lennin lepikkoon, lepikko
 mullen sauvan antoi,
 Minä sauvan riihimiehelle, riihi-
 mies mullen jyviä antoi,
 Minä jyvät myllärielle, mylläri
 mullen jauhoja antoi,
 Minä jauhot vaimolle, vaimo mul-
 len kyrsän leipo,
 Minä kyrsän linnulle, lintu minut
 kotia viisas.

1562. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 61. —²³/₃ 24.

- Aita kaatui kahden puolen.
 Minä lennin lepikkoon,
 Lepikko¹ muuttui mereksi,
 Minä kaikki kalat merestä,
 5 Minä kalat riihimiehelle,
 Riihimies minulle jyväpakan,
 Minä jyväpakan suutarille.
 Suutari mulle mustat kengät,
 Minä mustat kengät papille,
 10 Pappi mulle päitaliinan

Minä päitaliinan vaivaisille,
 Vaivaiset mullen sata kiitosta.

1563. *Karvia. Paldari n. 96. —52.*

- Muori kuoli, toinen muori tuli,
 Minä pääsin päistäriin,
 Päistäristä siemeniin,
 Siemenistä mettään.
 5 Mettä mulle sauvan auto,
 Sauva mulle tien neuvo,
 Tie mun kylään vei,
 Kylä mulle kakon anto,
 Kakon minä kalamiehille.
 10 Kalanichet mulle kaloja¹,
 Minä kalat riihimiehille,
 Riihimichet mulle jyviä,
 Minä jyvät possole,
 Posso mulle puoli kylkiään,
 15 Minä kyljen koiralle,
 Koira mulle oravan haukku,
 Minä oravan kotkalle,
 Kotka mulle puoli siipiään,
 Jolla minä yli meren lensin,
 20 Siellä juovat pojat vattan pom-
 posta.

1564. *Karvia. Kaukamaa L, n. 9.*
 —¹⁹/₆ 30.

- Ämmänkylä. Kaisa Harjukangas.
 Venäläinen verikoira
 Tappoi isäni ja äitini,
 Olispa minunki tappanu!
 Peestinpä minäki päistärläläjä,
 5 Päistärläläjä rupes palaha,
 Peesinpä minä mettähänci,
 Mettä mulle sauvan anto,
 Ja minä sauvan akalle,
 Akka mulle kakon leipo,

1562. ¹ Säk. 3—7 pieni alkukirjain.

1563. ¹ k|o|loja : koloja.

- 10 Minä kakon kalamiehelle,
Kalamies mulle kaloja anto,
Minä kalat riihimiehelle,
Riihimies mulle jyviä anto
Minä jyvät possun suuhun,
15 Possu puolen liikkiönsä,
Minä liikkiön koiran suuhun,
Koira mulle oravan haukku,
Minä oravan papille,
Pappi mulle pairan anto,
20 Minä pairan suutarille,
Suutari mulle kengät neulo,
Että mä pääsen naimaa
Kaukaa Kangasalta
Piinäpirjon tyttäriä.

1565. [*Satak?*] *Alanen Viljo*, n. 23.
—30.

Kaappo Räisä, 64 v.

Lapsen loru

- Uu, uu ruumiinkuu
Ruumis käsä mun tänne tulla,
Minä kaahin aidan päälle,
Aita kaatu kankahalle,
5 Kangas mulle sauvan anto,
Sauva mun tielle vei,
Tie mun kylähän vei,
Siellä löysin akan leipomasta,
Tyttäret vanuttamasta.
10 Tyttö mulle kakon vanutti,
Minä kakon kalamiehelle,
Kalamies mulle kaloja anto,
Minä kalat jyvämiehelle,
Jyvämies mulle jyviä antoi,
15 Minä jyvät possun suuhun,
Possu mulle puolen kylkeänsä
antoi,
Minä kyljen koiralle,
Koira mulle oravan haukkui,

- Minä oravan linnulle,
20 Lintu mulle siipensä antoi
Ylimeren mennäkseni,
Sieltä jälleen tullakseni.
Siellä oli kaivo keskellä pihaa,
Jossa poiat joivat pikarista,
25 Piiat pika-nikarista,
Ämmät joivat ämpäristä.
Äijät — — — kämpäristä.

1566. [*Satak?*] *Räisä K*, n. 13.
—30.

- Venäläinen verikoira
tappoi isän, tappoi äirin,
meinas vielä munkin tappaa,
minä kauhiin äiran päälle.
5 aita kaatui kankahalle.
minä lennin lepikkoon,
lepikko muuttui mereksi,
minä karsiin kankahalle,
kankas mulle sauvan antaa,
10 sauva mun tielle vei,
tie m^ulⁿ kylähän vei,
sielä löysin akan leipomasta,
tyttären vanuttamasta,
tyttö mullen kakon vanutti,
15 akka mulle kakon leipoo,
minä kakon kalamiehelle,
kalamies mulla kaloja antaa,
minä kalat jyvä miehelle,
jyvä mies mulle jyviä antaa,
20 minä jyvät possun suuhun,
possu mulle puolen kylkijänsä
antaa,
minä kyljen koiralle,
koira mulle oravan haukkuu.
minä oravan linnulle,
25 lintu mulle siipensä antaa
yli meren mennäkseni

sieltä jälleen tullakseni,
 siellä oli kaivo keskellä pihaa.
 Poijat joivat pikarista
 30 piijat pika nikarista,
 äijät joivat ämpäristä,
 ämmät äijänsä perseen kämpäristä
 näin se on oikeen.

1567. *Vesil. Hels. Suom. Normaali-
 lys. konv.: Lindroos n. 1*.* —92.
 Järvenranta. Kustaa Kalpela.

Menin minä Erkon Kerkko-
 laan
 päätäni panettamaan,
 silkillä silottamaan
 hopialla helottamaan.
 5 Erkki kesken kenkimästä
 koirria hosottamaan,
 minä airalle pakoon;
 äita mun allani lakoon,
 minä lensin lepiöstöhön,
 10 lepiöstö mereksi muuttu,
 minä menin suurell' vuorell',
 korkialle kukkulalle.
 Kuulin kurjen kuikkuttavan,
 heinäsuolla heikkuttavan,
 15 papin niityllä panevan.
 Minä kurjen heinipuulla,
 sain ma kurjen sapilaalla;
 minä kurjen kiinni otin,
 panin kurjen suittet suuhun,
 20 suittet suuhun, päittet päähän;
 ajon kurjella kotio,
 pitkäsäärellä pihahan.
 Panin kurjen kytkyehen,
 kultaisehen kytkyehen;
 25 panin kurjen karsinahan,
 rautaisehen karsinahan,
 vaskiseen vajasen.

Panin Maijan lypsämähän,
 Maija ei nisiä lyönnny;
 30 panin Kaijan lypsämähän,
 Kaija kaikki maahan kaato.
 Menin itte lypsämähän,
 lypsin itte lyrpyttelin,
 pikarihin pirpottelin,
 35 lukkarin lusikan täyren,
 kirkkoherran kinnun täyren.
 Panin lopun pattahalle,
 tuli hiiri, siitä maisto,
 tuli katti, nappas kaikki.
 40 Minä koukun kolkkaliasta,
 väärän puun pesän crestä;
 löin mä hiiren kuolluksihin,
 katin puolipyörreksihin.
 Lihat liunahan vetelin,
 45 nahaat traksin kaupunkihin.
 jolla sain hirmusen hevosen;
 luokka paukku taivasalla,
 langet pilviä piteli,
 harja taivasta lakasi,
 50 kaviot kiviä löi,
 häntä maata lorusi.

1568. *Vesil. Hels. Suom. Normaali-
 lys. konv.: Lindroos n. 2*.* —92.

Kirkonkylä. Judith Lindroos, 50 v.
 synt. Kuhmalahden Haapsaaren ky-
 lässä.

Soppo soteli.

Soppo soteli meni sotaan
 viilen kuulen koiran kans,
 tappo ämmän, tappo äijän,
 talito se minunkin tappaa.
 5 Pääsin ailalle pakoon,
 äita mun allani lakos,
 minä meni[n] pensaani juureen,
 pensas mulle kepin lainas,

keppi minun tiälle vei,
 10 tiä minun taloon¹ vei.
 löysin emännän leipomassa,
 tyttären taikinaa taputtamassa.
 Tytär mulle kakon leipo,
 emäntä rupes torumaan.
 15 Minä kakon kalamiähelle,
 kalamiäs mulle kaloja;
 minä kalat riihimiähelle,
 riihimiäs mulle jyviä;
 minä jyvät posson suuhun,
 20 posso pualet kylkiänsä;
 minä kyljet kokkolinnulle,
 kokkolintu mulle siipensä lainas
 yli meren mennäksen
 takasikkin tullaksen.

1569. *Lempäälä. Vihervaara n. 4341.*
 —13.

Saimi Vuori, 14 v.

Lampaat ne lattian lakasi,
 Ämmät ne vääräsä makasi,
 Akat ammui kytkyeesä,
 Siat pani olutta,
 5 Katillalla veistettiin,
 Kirveellä keitettiin.
 (on vaan katkelma.)

1570. *Pirkkala. Skogman n. 34*.* —61.

Sukkelat matkat.

Menin minä lepistöön,
 Lepistöstä kepin löysin,
 Keppi minun tielle vei,
 Tie minun kylään toi,
 5 Kyläss'[] ämmät leipomassa,
 Ämmät mulle kakon leipo,
 Kalamiehelle sen annoin,
 Kalamies mulle kaloja.

Riuhimiehelle net annoin,
 10 Riuhimies mulle jyviä,
 Jyvät annoin sialle,
 Sika mulle kyljistänsä,
 Kyljen annoin koiralle,
 Koira mulle kotkan toi.
 15 Kotka mulle siivestänsä,
 Niillä lensin letkuttelin,
 Kynnumenen meren ylitse,
 Kahden kaupungin läpitse:
 Jo siellä ihmeitä näin,
 20 Padalla siellä veistettiin,
 Kirveellä siellä keitettiin,
 Kanat keitti päivällistä,
 Lampaat laittoi karsinata,
 Siat sotki taikinata,
 25 Tunkioa ämmät tuhri,
 Äijät väänsi kehrävartta.

1571. *Pirkkala. Starck n. 7*.* —89.

Eva Kaisa Purra, 69 v.

Sokko meni sotaan
 viiden kuuden koiran kanssa,
 tappo isännän, tappo emännän,
 tahto vielä minunkin tappaa.
 5 Minä hyppäsin aidan päälle,
 aita kaatu kahden puolen,
 minä menin lepistöön,
 lepistöstä kepin löysin.
 Keppi minun tielle toi,
 10 tie minun kylään vei.
 Löysin ämmän leipomasta,
 tyttären kyrsää vanuttamasta.
 Ämmä mulle kakon leipo,
 tytär kyrsän vanutti,
 15 minä kakon kalamiehelle,
 kalamies anto kaloja,

1568. ¹ tiell[ä] : tiälle. — ² Ensin ollut: *kylään*; korj. yläp.

minä kalat riihimiehelle,
 riihimies anto jyviä,
 minä jyvät si'alle,
 20 sika puolet kyljistänsä,
 minä kyljen koiralle,
 koira koko lihansa,
 annon lihat kotkalle,
 kotka puolet siivistänsä,
 25 joilla lentää letkuttelin
 pitäjän
 yhdeksän meren ylitte,
 kahdeksan kaupungin läpitte.
 Siellä minä vasta ilmeitä näin:
 padalla siellä veistettiin,
 30 kirveellä siellä keitettiin;
 si'at puita hakkaeli,
 miehet tuhri tunkioita,
 vaimot katteli klasista.

1572. Kangasala. *Lilius* n. 134*.
—88.

Hjalmar Finne, 13 v.

Minä menin Melkkolan Kelk-
 kolaan,
 Melkkolan Kelkkolan koirat rupes
 haukkumaan.
 Minä menin aidan päälle,
 Aita kaatui alleni,
 5 Minä menin lepistöön,
 Taitoin sieltä kepin,
 Keppi neuvoi tielle,
 Tie neuvoi saunalle,
 Sauna neuvoi kylään;
 10 Minä pääsin kylään,
 Tapasin isännän istumassa,
 Pojan köyttä vääntämässä,
 Tyttären taikinaa vanuttamassa,
 Emännän leipomassa.
 15 Emäntä leipoi mulle kakun,

Minä kakun kalamiehelle,
 Kalamies mulle kaloja,
 Minä kalat jyvämiehelle,
 Jyvämies antoi mulle jyviä.
 20 Minä jyvät possun suuhun,
 Possu antoi mulle puolet rei-
 siänsä,
 Minä reidet koiran suuhun,
 Koira haukkui mulle oravan,
 Minä oravan kotkan suuhun,
 25 Kotka antoi mulle puolet sii-
 piänsä.
 Niillä lentää letkuttelin,
 Kymmenen meren ylitse.
 Siell' oli isännät hopeavöissä,
 Tyttäret tinasoluissa,
 30 Pojat rautakannuksissa,
 Hevoset rautakavioissa.

1572 a. Kangasala. *Suom. Kansan-
run. sem. siv. n. 84. 1909.*

Kirj. S. J. Pentti.

Mutta b 15 (kuultu Kangasalla, kirjoitettu Helsingissä) ei poikkea länsisuomalaisesta muodosta muulla paitsi säkeissä:

»Keppi neuvoi tielle,
 Tie neuvoi saunalle,
 Sauna neuvoi kylään.
 Tapasin isännän—pojan—
 5 Tyttären vanuttamassa.
 Emäntä leipoi» j.n.e.

1573. *Sahalahti. Aijälä E, n. 141.*
—96.

Sopia meni sotaan
 viiden kuulen korian[!] kanssa.
 Tappo ämmän, tappo äijän,
 rupes minunkin tappaan.

- 5 Minä pääsin ailalle¹,
 aita kaatu kahlen puolen,
 aidan päältä päistärille.
 Päistäret ponpahti palaan,
 päistäritä lepistöön,
 10 lepistöstä kepin löysin
 keppi minun tielle toi.
 tie minun kylään vei.
 Löysin ämmän leipomasta
 ja tyttären vanuttamasta.
 15 Tytär mulle kaakun leipo,
 minä kaakun kalamiehelle,
 kalamies mulle puolet kalojaan,
 minä kalat riihimiehelle,
 riihimies mulle puolet jyviään.
 20 minä jyvät possolle,
 posso mulle kylkensä anto,
 minä luut koiralle,
 koira mulle kotkan haukku
 25 yli meren mennäkseni,
 tälle puolen tullakseni.

1574. *Sahalahti. Helin n. 5**. —03.

Iloa. Koiviston Vendla, 59 v.,
 kuullut mies-vainajaltansa, joka synt.
 Töykänän kylässä.

Elkkolan laulu.

- Menin minä Elkkolan Kelkko-
 laan
 Päätäni panettamaan (panetta-
 mahan)
 Silkillä silittämään
 Kamaralla kaunistettamahan.
 5 Elkko kesken kenkimästä
 Koirat päälleni hukutteli.
 Menin minä ailalle pakkoon.
 Aita mun allensa kaato.
 Lensin tästä lepikköön,

- 10 Lepikkö mereksi muuttu.
 Karsin tästä kankahille,
 Kankas kahtia meni (menevi)
 Puut punaset, maat siniset,
 Kanervan juuret viheriäiset.
 15 Mikä toi tualla kaukana näkkyy?
 Kylä toi tualla kaukana näk-
 kyy.
 Mitä ton kylän keskel on?
 Kirkko ton kylän keskel on.
 Mitä ton kirkon sisäl on?
 20 Aitta ton kirkon sisäl on.
 Mitä ton aitan sisäl on?
 Neljä nuarta neitsyikäistä,
 Yksi sittoo silkkivöitä,
 Toinen vallaa vaskivöitä,
 25 Kolmas sovittellee solkia,
 Neljäs itkee veljeänsä
 Kun viätiin nuarena sottaan.
 Kapalossa kannettiin,
 Seimessä völjättiin.
 30 Tappo ämmän, tappo äijän.
 Tahtoi munkin tappaa.
 Pääsin mä tästä päistäriin
 Päistäristä siämeniin
 Siämenistä mettään.
 35 Mettä mullen sauvvan anto
 Sauvva minun tiälle vei
 Tiä minun kyllään vei.
 Löysin minä ämmän leipomasta.
 Tyttären kysää vanuttamasta
 40 Ämmä mullen kakon leipo.
 Minä kakon kalamiehelle
 Kalamias mulle kaloja.
 Minä kalat riihimiähelle
 Riihimiäs mulle jyviä.
 45 Minä jyvät pussin suuhun
 Pussin suusta posson suuhun

Posso mullen kylkensä
 Minä kyljen koirralle,
 Koirra mullen oravan haukku
 50 Minä oravan siipilinnulle
 Siipilintu mulle pualet siipijänsä
 Ja häntä höyhenijänsä,
 Jolla ma lensin letkuttelin
 Yhleksän meren ylitte,
 55 Kahleksan tammen talitte
 Siäl oli kukot kultakannuksissa,
 Kanat vaskivarpahissa
 Hevonen tuatu Helsingistä,
 Rautakavio kaupunkista,
 60 Umpikenkä ulkomailta.
 Panin minä Maijan lypsämään
 Maija ei saanu maitoo maalle.
 Menin itte lypsämään
 Sain minä itte mailon maalle.
 65 Nuaret miähet nurkkahista,
 Vanhat äijät ämpäristä
 Maitoo saivat jualaksensa.

1575. *Kuhmalahti. Lindroos n. 13*.*
—88.

Haap'saari. 40-v. nainen, kuullut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muistiinp. Tottijärvellä.

Soppo soteli meni sotaan,
 Viilen, kuulen koiran kanssa,
 Tappo' äijän, tappo' ämmän,
 Tahito' se minunkin tappaa.
 5 Minä ailalle pakoon,
 Aita minun allani lakos',
 Minä pensaas juurelle,
 Pensas minulle kepin lainas',
 Keppi minun tielle vei,
 10 Tie minun kylään vei,
 Löysin emännän leipomasta,
 Tyttären taikinaa vanuttamasta.

Emäntä minulle kakon leipo,
 Tytär rupes' torumaan.
 15 Minä kakon kalamiehelle,
 Kalamies mulle kaloja,
 Minä kalat riihimiehelle,
 Riihimies mulle jyviä,
 Minä jyvät posson suuhun,
 20 Posso puolet kykiänsä,
 Minä kyljet kokkolinnulle,
 Kokkolintu mulle siipensä lainas'
 Yli meren mennäkseni,
 Takasikkiin tullakseni,
 25 Siellä oli pojaat poimupaitaisissa,
 Tyttäret kulta siloissa.

1576. *Eräjärvi. Tyyskä (1977) n.*
131*. — 07.

Kustaa Mäkelä, 13 v., kuullut isältään, joka on jo lähes 70 v.

Sotilas meni sotaan.

Sotilas meni sotaan
 Viilen kuulen koiran kanssa'
 Tappoi äijän, tappoi ämmän
 Meinas' vielä minunkin tappaa.
 5 Minä hyppäsin ailam päälle
 Aita kaatui kahlem puolen.
 Minä hyppäsin päistärläijään
 Päistärläijä rupes palamaan.
 Minä hyppäsin lepistöön,
 10 Lepistö mulle sauvan antoi,
 Sauva minut tiälle saattoi
 Tiä minut kylään vei.
 Siällä löysin akan leipomasta,
 Tyttären leipiä vanuttamasta.
 15 Akka mulle kakon leipoi,
 Minä kakon kalamiähellen,
 Kalamiäs mulle kaloja antoi,
 Minä kalat riihimiähelle,
 Riihimiäs mulle jyvijä antoi

20 Minä. jyvät posson suuhun
 Posso pualet kyljestänsä,
 Minä kyljen koiran suuhun,
 Koira mulle oravan haukkui,
 Minä oravan kotkan noukkaan,
 25 Kotka mulle siivet antoi,
 Niillä lentelin lekuttelin
 Yli yhleksän meren sinisen.
 Siel' oli kukot kultakannuksissa,
 Kanat hopee höyhenissä,
 30 Pikkupojat pullosissa,
 Pikkupüijät pikareissa,
 Vanhat ämmät ämpärissä,
 Vanhat äijät nurkan alta.

1577. *Eräjärvi. Tyyskä (2209) n.*
 62*. —07.

Anton Tuomala, 15 v., kuullut talonväeltä.

Venäläinen verikoira.

Venäläinen verikoira
 Tappoi isän
 Tappoi äilen
 Meinas häijy
 5 Minunkin tappaa
 Mutta pääsin
 Aitan harjalle.
 Aita kaatui kahlen puolen
 Minä siitä päistäriin,
 10 Päistäreet syttyi tuleen
 Minä lehtoon lepsählin
 Lehto mulle sauvan antoi,
 Sauva mulle tien neuvo
 Minä tie[ll]tä talon löysin
 15 Emäänän leipomasta,
 Tyttären taputtamasta,
 Äijän köyttä vääntämästä

Isäänän ilman istumasta,
 Emäntä mulle kakun leipoi,
 20 Minä kakun kalamiehelle
 Kalamies mulle kaloja,
 Minä kalat Hollon suuhun,
 Hollo mulle oravan haukkui,
 Minä oravan sepällen,
 25 Seppä mullen sakset takoi
 Minä sakset raatarillen,
 Raatali mullen jakun neuloi,
 Että mä pääsin naimaan
 Pillipiiparin tyttären.

1578. *Eräjärvi. Hansson n. 30 a.*
 —53.

Sopia se sotaan meni
 Viiden kuuden koiran kanssa,
 Tappo äijän, tappo ämmän,
 Rupes m(in)unkin tappamahan.
 5 Minä hyppäsin aidan päälle,
 Aita kaatu kahden puolen,
 Minä hyppäsin päistäriille,
 Päistäret rupes palamahan,
 Minä hyppäsin lautakoukkuun,
 10 Lautakoukulta lepistöön.
 Lepistö mull¹ kepin anto,
 Keppi minun tiellen saatto,
 Tie minun kylään vei.
 Löysin ämmän leipomasta,
 15 Tyttären vanuttamasta,
 Ämmä mullen² kokon leipo,
 Minä kakon kalamiehell',
 Kalamies mull' kaloj(a)³ anto,
 Minä kalat riihi miehell',
 20 Riihimies mull' jyvi(ä) anto,
 Minä jyvät posson suuhun,
 Posso puolen⁴ kylkiänsä,

1578. ¹ [minullen] *mull* : m. — ² m[(in)]ullen : m. — ³ loja alleviuvattu. —
⁴ [(minull)] puolen : p.

- Minä kyljen koiran suuhun,
 Koira minullen oravan haukku,
 25 Minä oravan kotkan suuhun,
 Kotka puolet⁵ siipiänsä,
 Joilla lensin lepsuttelin,
 Yhdeksän⁶ meren ylitte,
 Kahdeksan⁷ talon tahitte⁸,
 30 Jos oli pojat poinupaidois,
 Vanhat äijät vaskivoissä.
 Sieltä löysin pienet piät pika-
 rista,
 Nuoret pojat potelista,
 Vanhat äijät ämpäristä,
 35 Vanhat ämmät nurkan alta.

1579. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 2.*
 —^{23/7} 31.

Itä-Aure. Emäntä Melta Rikala,
 51 v., kuullut pienenä lyttönä.

- Venäläinen verikoira
 Tappo isän, tappo äiten,
 Tahto tappaa ittenikin,
 Mutta pääsin päistäriihin,
 5 Päistäristä ruumenihin,
 Ruumenet mun mettään saatto,
 Mettä mulle sauvan anto,
 Minä sauvan akalle,
 Akka mulle kakon leipo,
 10 Minä kakon koiralle,
 Koira minulle oravan haukku,
 Minä oravan papille,
 Pappi mulle paitaliinan,
 Minä paitaliinan lukkärille,
 15 Lukkari mulle puolet jyvistään.

1581. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 3.*
 —^{24/7} 31.

Itä-Aure. Emäntä Hulda Ruohonen,
 55 v. Pienenä kuullut.

- Tommi meni soutaan
 viilen kuulen koiran kanssa,
 tappo rouvansa,
 vielä meinas minunki tappaa.
 5 Minä menin ailan päälle,
 äita kaatu kahlen puolen,
 minä menin lepistöön,
 lepistöstä kepin sain,
 keppi minun kylään vei.

1580. *Ruovesi. Marjanen n. 52**. —13.

- Äita kaatu kahdenpuolen
 minä nousin pensaan päälle
 pensas mulle kepin anto,
 keppi minun tielle vei,
 5 tie minun kylään vei.
 Löysin ämmän leipomasta
 tyttären tyyptämästä.
 Ämmä mulle kakon leipo,
 minä kakon kainalooni
 10 läksin siitä toiseen taloon.
 Sielläköös minä ihmeitä näin:
 siat sotki taikinaa
 ja ämmät tuhri tunkioo.

1582. *Virrat. Paldani n. 71**. —52.

- Minä menin Lättilään,
 Päätäni panettaan,
 Silkilla¹ sirottaan,
 Lättilän koirat rupes haukkuun
 5 Minä hyppäsin airalle,
 Äita kaatu kaatu² kahren puolen;

⁵ |(minullen)| puolet : p. — ⁶ |punasen| meren : m. — ⁷ kk:ssa pieni alkukirjain.

— ⁸ Säkeet 29—31 on alkup. kk:ssa reunaan lisätty ja merkitty numeroksi 30 b.

1582. ¹ Kirjotusvirhe, p.o. *Silkilla*. — ² Sanan toistaminen kirjotusvirhe.

Minä hyppäsin airalle,
 Aita kaatu kahren puolen,
 Minä hyppäsin lepikköön,
 10 Lepikkö muuttu mereksi,
 Papin rouva soutamaan.
 Nuori neitty itkemään.

1583. *Virrat. Siren T, n. 60**. —04.

Kurjenkylä. Hilma Jokinen, 50 v.
 Verikoira venäläine,
 Tappo isän tappo äiden,
 Tahtopa vielä minunkin tappaa.
 Minä pääsin päästäriihin,
 5 Päästäristä ruumeniin,
 Ruumenista mettään,
 Mettä mulle_sauvan_anto
 Minä sauvan kalamiehelle,
 Kalamies mulle kaloja anto,
 10 Minä kalat riihimiehelle,
 Riihimies mulle jyviä anto,
 Minä jyvät possun suuhun,
 Possu mulle puolen kylkiänsä
 anto,
 Minä kyljen koiran sunhun,
 15 Koira mulle oravan haukku,
 Minä oravan kaakkolinnulle,
 Kaakko mulle siipensä sulki
 Yli meren mennäkseni
 Ja sieltä jällen takasin tullakseni.

1584. *Virrat. Sievänen n. 52**. —15.

Vaskivesi. Josefiina Majamäki,
 60 v., oppinut äidiltään.
 La, la, la, la laulettiin
 Sian sorkkia keitettiin,
 Annettiin_mullekkim_pala,
 Minä palan van^ahalle muorille,
 5 Muori mulle kakol_leipo,
 Minä kakon kalamiehille,

1584. ¹ tunkioo : tunkijoo.

Kalamiehet mulle kaloja anto,
 Minä kalat riihimiehille,
 Riihimiehet mulle jyviä anto,
 10 Minä jyvät possun suuhun,
 Possu mulle puolen kyljestään,
 Minä kyljen koiran suuhun,
 Koira mulle oravan hankki,
 Minä oravan kotkan suuhun,
 15 Kotka mulle siipensä lainasi
 Yli merem_mennäkseni,
 Sieltä takasit_tullakseni.
 Sielläpä minä vasta ih^lmeitä näin:
 Isännällä kynnettiin,
 20 Emännällä karhittiin,
 Siat sotki taikiinaa,
 Piiat tuh^uri tunkijoo¹.

Palvelin talonpoikaa
 vuoteni täyteen.

1585. *Pori. Friman J, n. 22.* —89.

Juho Aalto, 20 v.

Palkkani.

Palvelin minä talonpoikaa
 sen vuoden ja päivän pääll',
 sain minä kanan palkastani.
 Kanan nimi oli Katin-oja
 5 hei jei jei jei jei.
 Kanan nimi oli Katin-oja
 pym pym pym.
 Palvelin minä talonpoikaa
 sen vuoden ja päivän pääll',
 10 sain minä kukon palkastani.
 Kukon nimi oli Tiruliru
 hei jei jei jei jei.
 Kanan nimi oli Katin-oja
 pym pym pym.
 15 Palvelin minä talonpoikaa
 sen vuoden ja päivän pääll',

sain minä hevon palkastani.
 Hevon nimi oli Hesten,
 Kukon nimi oli Tiruliru,
 20 Kanan nimi oli Katin-oja
 hei jei jei jei jei.
 Kanan nimi oli Katin-oja
 pym pym pym.

Palvelin minä talonpoikaa
 25 sen vuoden ja päivän pääll',
 sain minä akan palkastain.
 Akan nimi oli Esten,
 hevon nimi oli Hesten,
 kukon nimi oli Tiruliru,
 30 kanan nimi oli Katin-oja
 hei jei jei jei jei.
 Kanan nimi oli Katin-oja
 pym pym pym.

1586. *Merikarvia. Roslin M, n. 1.*
 —88.

Karoliina Ahlroth, 75 v.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,
 Sain minä¹ koiran palkastani.
 Koira oli Kirnau hau hau hau.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,
 5 Sain minä kissan palkastani.
 Kissa oli Krikseli,
 Koira oli Kirnau hau hau hau.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,
 Sain minä kutun palkastani.
 10 Kuttu oli Möö,
 Kissa oli Krikseli.
 Koira m.m.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,

Sain minä pukin palkastani.

15 Pukki oli Pöö,
 Kuttu oli Möö,
 Kissa m.m.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,
 Sain minä lehmän palkastani.

20 Lehmä oli Longeri,
 Pukki oli Pöö,
 Kuttu oli Möö, m.m.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,
 Sain minä härän palkastani.

25 Härkä oli Mangeli,
 Lehmä oli Longeri,
 Pukki m.m.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,
 Sain minä tyttären palkastani.

30 Tytär oli Marketa,
 Härkä oli² Mangeli,
 Lehmä m.m.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,
 Sain minä talon palkastani.

35 Talo oli Kartano.
 Tytär oli Marketa,
 Härkä oli Mangeli,
 Lehmä oli Longeri,
 Pukki oli Pöö,

40 Kuttu oli Möö,
 Kissa oli Krikseli,
 Koira oli Kirnau hau hau hau.

1587. *Oripää. Vihervaara n. 2373.*
 —11.

Tanskila. Maija Väilä, 74 v.

Palvelin talonpoikaa

1586. ¹ Sain : S. *minä*. — ² |Man| oli : o.

vuoteni täyteen,
 Sain pässin palkastani.
 Pässä oli Päkärä,
 5 Koira Hiu hau,
 Kissa oli Kirnaman,
 Kukko oli Kunakokki,
 Kana oli Kaakernakki,
 Muna oli tiu vou vou.

1588. *Loimaa. Hollo n. 326. —09.*

Palvelin talonpoika vuoteni
 täyteen,

Sain minä munan palkastani,
 Ja se muna oli tiuvauvoo,
 Ja se muna oli tiuvauvoo.

5 Palvelin talonpoika vuoteni
 täyteen,

Sain minä kanan palkastani,
 Ja se kana oli kaakernokka,
 Ja se muna oli tiuvauvoo,
 Ja se muna oli tiuvauvoo,

10 P. tp. v. t., sain minä kukon
 palkastani,

Se kukko oli kuukernokka,
 Kana oli kaakernokka j.n.e.

P. tp. v. t., sain minä kissan
 palkastani

Se kissa oli miu mau j.n.e.

15 P. tp. v. t., sain minä koiran
 palkastani,

Se koira oli hiu hau j.n.e.

P. tp. v. t., sain minä lampaan¹
 palkastani,

Se lammas oli mää mää j.n.e.

P. tp. v. t. sain minä pässin pal-
 kastani

20 Se pässi oli päkäkää j.n.e.

P. tp. v. t., sain minä lehmän
 palkastani

Se lehmä oli ammuu j.n.e.

P. tp. v. t., sain minä sonnin pal-
 kastani,

Se sonni oli pöy vöy j.n.e.

25 Palvelin talonpoika vuoteni
 täyteen,

Sain minä hevon palkastani,

Se hepo oli hirnai,

Sonni oli pöy vöy,

Lehmä oli ammuu,

30 Pässä oli päkäkää,

Lammas oli mää mää,

Koira oli hiu hau,

Kissa oli miu mau,

Kukko oli kukernokka,

35 Kana oli kaakernokka,

Ja se muna oli tiuvauvoo,

Ja se muna oli tiuvauvoo.

1589. *Alastaro. Viherraara n. 2437.*

—11.

Sikilä. Eräs 13-vuotias tyttö.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,

Sain minä munan palkastani.

Munan nimi oli Tiu tau tau.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,

5 Sain minä kukkon palkastani.

Kukkon nimi oli Kuunakuppi

Ja munan nimi oli Tiu tau tau.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni täyteen,

Sain minä kanan palkastani.

10 Kanan nimi oli Kaakelituppi,

1588. ¹ minä [pässin] : m.l.

Kukkon nimi oli Kuunakuppi
Ja munan nimi oli Tiu tau tau.

Palvelin minä talonpoikaa vaa-
teni täyteen.

Sain minä kissan palkastani.

15 Kissan nimi oli Niu nau nau,

Kanan nimi oli Kaakeltuppi,

Kukkon nimi oli Kuunakuppi

Ja munan nimi oli Tiu tau tau.

Palvelin minä talonpoikaa vaa-
teni täyteen,

20 Sain minä koiran palkastani.

Koiran nimi oli Hau hau hau,

Kissan nimi oli Niu nau nau,

Kanan nimi oli Kaakeltuppi,

Kukkon nimi oli Kuunakuppi

25 Ja munan nimi oli Tiu tau tau.

1590. *Alastaro. Viiheraara n. 2438.*

—11.

Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.

Hevosen nimi Iihaa,

Sian nimi Viivi,

Lehmän nimi Muu muu,

Koiran nimi Huntun muntu,

5 Katin nimi Nahka-maunus,

Kukkon nimi Kultanuppi,

Kanan nimi Prätspeli pöm pöm
pöm.

1591. *Alastaro. Viiheraara n. 2443.*

—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Palvelin minä talonpoikaa vaa-
teni täyteen,

Sain minä kukkon palkastani.

Kukko sano: kukkuluuruu.

Palvelin minä talonpoikaa vaa-
teni täyteen,

5 Sain minä kanan palkastani.

Kana sano: Kai,

Kai minun kanani.

Kukko sano: kukkuluuruu.

Palvelin minä talonpoikaa vaa-
teni täyteen,

10 Sain minä uhheen¹ palkastani.

Uhhee sano: Mää,

Mää minun uheni,

Kai minun kanani,

Kukko sano: Kukkuluuruu.

15 Palvelin minä talonpoikaa vaa-
teni täyteen,

Sain minä sian palkastani.

Sika sano: Röhh,

Röhh minun sikani,

Mää minun uheni,

20 Kai minun kanani,

Kukko sano: Kukkuluuruu.

Palvelin minä talonpoikaa vaa-
teni täyteen,

Sain minä lehmän palkastani.

Lehmä sano: Myy,

25 Myy minun lehmäni,

Röhh minun sikani,

Mää minun uheni,

Kai minun kanani,

Kukko sano: Kukkuluuruu.

30 Palvelin minä talonpoikaa vaa-
teni täyteen,

Sain minä härjän palkastani.

Härkä sano: Muu,

Muu minun härkäni,

Myy minun lehmäni,

35 Röhh minun sikani,

1591. ¹ r. (= lampaan).

Mää minun uheni,
Kai minun kanani,
Kukko sano: Kukkoluuruu.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
teni täyteen,

40 Sain minä hevosen palkastani.

Hevonen sano: Ih ha,
Ih ha minun hevoseni,
Muu minun härkäni,
Myy minun lehmäni,

45 Röh minun sikani,

Mää minun uheni,
Kai minun kanani,
Kukko sano: Kukkuluuruu.

1592. *Kokemäki. Lempainen n. 25.*

—⁵/₁ 04.

Kuurola. Hilja Rintanen, 13 v.
Kuullut isältään.

Yhdeksän vuoden palkka.

Palvelin talossa vuoteni,
Sain minä kissan palkastani,
Kissa oli kirmau ohhohhoo.

Palvelin talossa vuoteni,

5 Sain minä koiran palkastani,

Koira oli krikseli,
Kissa oli kirmau ohhohhoo.

Palvelin talossa vuoteni,

Sain minä lampaan palkastani,

10 Lammas oli mää,

Koira oli krikseli,
Kissa oli kirmau ohhohhoo.

Palvelin talossa vuoteni,

Sain minä kutun palkastani,

15 Kuttu oli pöö,

Lammas oli mää,
Koira oli krikseli,
Kissa oli kirmau ohhohhoo.

Palvelin talossa vuoteni,

20 Sain minä härjän palkastani,
Härkä oli uu,
Kuttu oli pöö,

Lammas oli mää,
Koira oli krikseli,

25 Kissa oli kirmau ohhohhoo.

Palvelin talossa vuoteni,
Sain minä lehmän palkastani,
Lehmä oli muu,
Härkä oli uu.

30 Kuttu oli pöö.

Lammas oli mää,
Koira oli krikseli,
Kissa oli kirmau ohhohhoo.

Palvelin talossa vuoteni,

35 Sain minä hevosen palkastani,

Hevonen oli hääst,
Lehmä oli muu,
Härkä oli uu,
Kuttu oli pöö.

40 Lammas oli mää,

Koira oli krikseli,
Kissa oli kirmau ohhohhoo.

Palvelin talossa vuoteni,

Sain minä tyttären palkastani,

45 Tytär oli Marketta,

Hevonen oli hääst,
Lehmä oli muu,

Härkä oli uu,

Kuttu oli pöö,

50 Lammas oli mää,

Koira oli krikseli,
Kissa oli kirmau ohhohhoo.

Palvelin talossa vuoteni,

Sain minä talon palkastani,

55 Talo oli kartano,

Tytär oli Marketta,
Hevonen oli hääst,
Lehmä oli muu,

Härkä oli uu,
 60 Kuttu oli pöö,
 Lammas oli mää,
 Koira oli krikseli,
 Kissa oli kirmau ohhohhoo.

1593. *Tyrvää. Horila n. 21. —¹⁶/₅ 22.*

Kukko oli kurnappi,
 ja kana oli karnappi,
 ja se¹ muna oli tiu vou vou.

(Sanotaan, että Lepistö, Mylly-
 maassa asuva 60—70 v. ikäinen mies,
 opetti tämän hullunkurisen viisun po-
 jalleen. Sitä on ruvennut muutkin
 ihmiset sitten käyttämään).

1594. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 80.*
 —¹⁴/₃ 12.

Kalliala. Ville Lindfors, 65 v. Kuul-
 lut äidiltään Kaisa Kellarilta.

Palvelin talonpoikaa vuateni¹
 täyteen,

sain minä munan palkastani;
 ja² se muna oli tiv vou vou vou
 vou,

ja se muna oli tiv vou vou vou
 vou.

5 Palvelin talonpoikaa vuateni
 täyteen,

sain minä kanan palkastani;
 ja se kana oli kaakernuppi,
 ja se muna oli tiv vou vou vou
 vou,

ja se muna oli tiv vou vou vou
 vou.

10 Palvelin talonpoikaa vuateni
 täyteen,

sain minä kukon palkastani;
 ja se kukko oli kunakoppi,
 kana oli kaakernuppi,
 ja se muna oli tiv vou vou vou
 vou,

15 ja se muna oli tiv vou vou vou
 vou.

Palvelin talonpoikaa vuateni
 täyteen,

sain minä kissan palkastani;
 ja se kissa oli kirmau,
 kukko oli kunakoppi,

20 kana oli kaakernuppi,
 ja se muna oli tiv vou vou vou
 vou,

ja se muna oli tiv vou vou vou
 vou.

Palvelin talonpoikaa vuateni
 täyteen,

sain minä koiran palkastani;

25 ja se koira oli hiuhau,
 kissa oli kirmau,
 kukko oli kunakoppi,
 kana oli kaakernuppi,

ja se muna oli tiv vou vou vou
 vou,

30 ja se muna oli tiv vou vou vou
 vou.

Palvelin talonpoikaa vuateni
 täyteen,

sain minä pässin palkastani;
 ja se pässi oli päkäpää,
 koira oli hiuhau,

35 kissa oli kirmau,
 kukko oli kunakoppi,
 kana oli kaakernuppi,

1593. ¹ se n | : se.

1594. ¹ vu|o|teni : vuateni. — ² Sakeissä 3—4, 7—8, 12, 14, 18, 21, 25, 29, 32, 38, 42, 48, 52, 59 on iso alkukirjain.

ja se muna oli tiv vou vou vou
vou,

ja se muna oli tiv vou vou vou
vou.

40 Palvelin talonpoikaa vuateni
täyteen,

sain minä lehmän palkastani;

ja se lehmä oli aumunnöö,

pässi oli päkäpää,

koira oli liuhau,

45 kissa oli kirnamau,

kukko oli kunakoppi,

kana oli kaakernuppi,

ja se muna oli tiv vou vou vou
vou,

ja se muna oli tiv vou vou vou
vou.

50 Palvelin talonpoikaa vuateni
täyteen,

sain minä hevosen palkastani;

ja se hevonen hirnahii,

lehmä oli aumunnöö,

pässi oli päkäpää,

55 koira oli liuhau,

kissa oli kirnamau,

kukko oli kunakoppi,

kana oli kaakernuppi,

ja se muna oli tiv vou vou vou
vou,

60 ja se muna oli tiv vou vou vou
vou.

1595. *Tyrvää. Kullaa n. 56. —¹³/₁ 03*

Tapiola.

Talon pojan palveliani,

Sain minä kukkon palkastani.

Kukkon nimi oli väy väy väy.

1596. *Tyrvää. Kullaa n. 225 a.*

—⁸/₁ 04.

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v.
Kuullut äidiltään, kotoisin Tyrvään
kylästä.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
teni

ja sain minä kissan palkastani.

Kissa oli kirnau hoh hoh hoo.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
teni

5 ja sain minä koiran palkastani.

Koira oli prikseli,

Kissa oli kirnau hoh hoh hoo.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
teni

ja sain minä kanan palkastani.

10 Kana oli prätsperi,

Koira oli prikseli,

Kissa oli kirnau hoh hoh hoo.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
teni

ja sain minä kukkon palkastani.

15 Kukko oli konnermooki,

Kana oli prätsperi,

Koira oli prikseli,

Kissa oli kirnau hoh hoh hoo.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
teni

20 ja sain minä lampaan palkakseni.

Lammas oli mää,

Kukko oli konnermooki,

Kana oli prätsperi,

Koira oli prikseli,

25 Kissa oli kirnau hoh hoh hoo.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
teni

ja sain minä kutun palkakseni.

Kuttu oli pöö,

Lammas oli mää,
 30 Kukko oli konnermooki,
 Kana oli prätsperi,
 Koira oli prikseli,
 Kissa oli kirnau hoh hoh hoo.
 Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni
 35 ja sain minä lehmän palkastani.
 Lehmä oli huu,
 Kuttu oli pöö,
 Lammas oli mää,
 Kukko oli konnermooki,
 40 Kana oli prätsperi,
 Koira oli prikseli,
 Kissa oli kirnau hoh hoh hoo.
 Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni
 ja sain minä härrään palkastani,
 45 Härrään nimi oli hukseli,
 Lehmä oli huu,
 Kuttu oli pöö,
 Lammas oli mää,
 Kukko oli konnesmooki,
 50 Kana oli prätsperi,
 Koira oli prikseli,
 Kissa oli kirnau hoh, hoh, hoo.
 Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni
 ja sain minä hevosen palkastani
 55 Hevonen oli hesteli,
 Härkä oli hukseli,
 Lehmä oli huu,
 Kuttu oli pöö,
 Lammas oli mää,
 60 Kukko oli konnermooki,
 Kana oli prätsperi,
 Koira oli prikseli,
 Kissa oli kirnau hoh hoh hoo.

Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni
 65 ja sain minä talon palkastani.
 Talo oli kartano,
 Hevonen oli hesteli,
 Härkä oli hukseli,
 Lehmä oli huu,
 70 Kuttu oli pöö,
 Lammas oli mää,
 Kukko oli konnermooki,
 Kana oli prätsperi,
 Koira oli prikseli,
 75 Kissa oli kirnau hoh hoh hoo.
 Palvelin minä talonpoikaa vuo-
 teni
 ja sain piikan palkastani.
 Piika oli Markreetta,
 Talo oli kartano,
 80 Hevonen oli hesteli,
 Härkä oli hukseli,
 Lehmä oli huu,
 Kuttu oli pöö,
 Lammas oli mää,
 85 Kukko oli konnermooki,
 Kana oli prätsperi,
 Kissa oli kirnau hoh hoh hoo.

1597. *Mouhijärvi. Laine T, n. 159.*
 —93.
 Palvelin minä talonpojan
 vuoteni täyteen,
 sain minä munankin palkastan'.
 Muna¹ oli tiu-vau-vau-vau-vaa.
 5 Palvelin minä talonpojan
 vuoteni täyteen,
 sain minä kanankin palkastan'.
 Kana oli kakernappi,
 muna oli tiu-vau-vau-vau-vaa.

1597. ¹ Sakeissa 4, 8, 13, 18, 23, 33, 37, 42, 47 ja 52 on pieni alkukirjain.

- 10 Palvelin minä² [talonpojan
vuoteni täyteen]
[sain minä] kukonkin palkastan'.
Kukko oli kukernuppi³,
kana kakernappi j.n.e.
- 15 Palvelin² [minä talonpojan
vuoteni täyteen]
[sain minä] kissankin palkastan'.
Kissa oli kirnaman,
kukko kukernuppi j.n.e.
- 20 Palvelin² [minä talonpojan
vuoteni täyteen]
[sain minä] koirankin palkastan'.
Koirra oli hau hau,
kissa kirnamau j.n.e.
- 25 Palvelin² [minä talonpojan
vuoteni täyteen],
[sain minä] pässinkin palkastan'.
Pässi oli pää pää,
koirra hau hau j.n.e.
- 30 Palvelin² [minä talonpojan
vuoteni täyteen],
[sain minä] siankin palkastan'.
Sika oli röhröh j.n.e.
Palvelin² [minä talonpojan
35 vuoteni täyteen],
[sain minä] lehmänkin palkastan'.
Lehmä oli myy myy,
sika röhröh j.n.e.
Palvelin² [minä talonpojan
vuoteni täyteen],
[sain minä] hevosenkin palkas-
tan'.
Hevonen oli iha haa,
lehmä myy myy j.n.e.
Palvelin² [minä talonpojan
45 vuoteni täyteen],

- [sain minä] talonkin palkastan'.
Talo oli taataa,
hevonen iha haa, j.n.e.
Palvelin minä talonpojan
50 vuoteni täyteen,
sain minä tytönkin palkastan.
Tyttö oli tyytyy,
talo taataa,
hevonen iha haa,
55 lehmä myy myy,
sika röhröh,
pässi pääpää,
koirra hauhau,
kissa kirnamau,
60 kukko kukernuppi,
kana kakernappi,
mutta muna oli tiu-vau-vau-vau-
vaa.

1598. *Mouhijärvi. Järvinen n. 28.*
—53.

- Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen,
Sain sian palkastani,
Sian nimi hinkkisvinkkis, hynty-
kynty¹.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen,
5 Sain minä kanan palkastani,
Kanan nimi prätspele,
Sian nimi hinkkisvinkkis, hynty-
kynty.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen,
Sain minä kukon palkastani,
10 Kukon nimi oli konnakuuti,
Kanan nimi prätspele j.n.e.

² 2 kk:ssa seuraa : j. n. e. — ³ kukern|a|ppi : kukernuppi.

1598. ¹ Seur. säe : Hynty kynty — —, ylipyyhitty.

- Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen, 40
Sain minä katin palkastani,
Katin nimi karnaman,
15 Kukon nimi j.n.e.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen, 45
Sain minä lehmän palkastani,
Lehmän nimi juomakroma,
Katin nimi j.n.e.
20 Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen,
Sain minä härjän palkastani, 50
Härjän nimi huskispuskis,
Lehmän nimi j.n.e.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen, 55
Sain minä pukin palkastani,
Pukin nimi pökökökö,
Härjän nimi j.n.e.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen, 60
Sain minä neitsyen² palkastani,
30 Neitsyn nimi junfru,
Pukin nimi j.n.e.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen, 65
Sain minä hevosen palkastani,
Hevosen nimi häst,
35 Neitsyn nimi j.n.e.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen, 70
Sain minä papin palkastani,
Papin nimi präst,
- Hevosen nimi häst,
40 Neitsyn³ nimi junfru,
Pukin nimi pökökökö,
Härjän nimi huskispuskis,
Lehmän nimi juomakroma,
Katin nimi karnaman,
45 Kukon nimi komaknuti,
Kanan nimi prätspele,
Sian nimi hiukkisvinkkis, hynty-
kynty.
— Suola on salt,
mallas on malt,
50 Kylmä on kallt,
Ja kaikki on allt.
1599. *Tottijärvi. Lindroos n. 28**.
—88.
Huhtaa. Antti Yli-Runkka, 18 v.
kuullut äidiltänsä Miina Runkalta.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen
Sain sian palkastani,
Sian nimi sinkivinki syntykynty.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen
5 Sain pukin palkastani.
Pukin nimi mökökökö,
Sian nimi sinkiviuki syntykynty.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen
Sain kanan palkastani.
10 Kanan nimi prätspele,
Pukin nimi mökökökö,
Sian nimi sinkiviuki syntykynty¹.

² neitsyn] : neitsyen. — ³ Ne[e]tsyn : Neitsyn; t:n alap. kirj. a.

1599. ¹ Alkup. käsikirjotuksessa runo ei päätty tähän, vaan jatkuu nudelta sivulta seuraavalla nollla (Lindroos 29). Kokoelmaa numeroitaessa Suom. Kirj. Seuran arkistossa on runo epähuomiossa jaettu kahdeksi eri n:oksi.

1600. *Tottijärvi. Lindroos n. 29**.¹
—88.

Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen

Sain minä kukou palkastani.

Kukou nimi konnaksnuuke,

Kanan nimi prätspele, j.n.e.

5 Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen

Sain minä katin palkastani.

Katin nimi karnamaukus,

Kukou nimi konnaksnuuke, j.n.e.

Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen

10 Sain minä lehmän palkastani.

Lehmän nimi jamakrama,

Katin nimi karnamaukus, j.n.e.

Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen

Sain minä härään palkastani.

15 Härään nimi huskipuski,

Lehmän nimi jamakrama, j.n.e.

Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen.

Sain minä hevosen palkastani

Hevosen nimi häst,

20 Härään nimi huskipuski,

Lehmän nimi jamakrama,

Katin nimi karnamaukus,

Kukou nimi konnaksnuuke,

Kanan nimi prätspele,

25 Pukin nimi mökökökö,

Sian nimi sinkivinki syntykynty.

1601. *Pirkkala. Virtanen n. 13**.—05.

Nokia. Matilda Virtanen, 50 v.

Laudu.

Palvelin talonpoika vuoteni
täyteen

Sain minä munan palkastan.

Munan nimi tiu ja tiu vou vou.

Palvelin talonpoika vuoteni täy-
teen

5 Sain minä sian palkastan.

Sian nimi linkvits'.

Palvelin talonpoika vuoteni täy-
teen

Sain minä kanan palkastan.

Kanan nimi präseri.

10 Palvelin talonpoika vuoteni täy-
teen

Sain minä kukou palkastan

Kukou nimi konakuti.

Palvelin talonpoika vuoteni täy-
teen

Sain minä pukin palkastan.

15 Pukin nimi pökökökö.

Palvelin talonpoika vuoteni täy-
teen.

Sain minä lehmän palkastan.

Lehmän nimi natiuti.

1602. *Pirkkala. Starck n. 14**.—89.

Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen,

sain minä munan palkastan';

muna oli piu vou vou.

Palvelin etc.

5 ——— kanan palkastan';

kana oli kaakernuppi,

muna oli piu vou vou.

Palvelin etc.

——— kukou palkastan';

10 kukko oli kuukernuppi,

kana oli etc.

Palvelin etc.

- — — kissan palkastan';
 kissa oli kirnamau,
 15 kukko oli etc.
 Palvelin etc.
 — — — koiran palkastan';
 koi oli hau hau hau,
 kissa oli etc.
 20 Palvelin etc.
 — — — lehmän palkastan';
 lehmä ammou, mou,
 koira oli etc.
 Palvelin etc.
 25 — — hevon palkastan';
 hepo oli hirnatau,
 lehmä oli ammou, mou,
 koira oli hau hau hau,
 kissa oli kirnamau,
 30 kukko oli kuukernuppi,
 kana oli kaakernuppi,
 muna oli piu von, von.

1603. *Tampere. Sirén T. n. 25**. —04.

Kehtolaulun katkelma.

Kukon nimi Kullekrnuti,
 Kanan nimi Kreisperi,
 Munan nimi Tivo Tivo töy töy
 töy.

1604. *Sahal. Helin n. 10**. —03.

Pakkala. *Matin Jahanna*, 52 v.
 Kuullut 4 v. vanhana Korpiemiemen
 kylässä 80-vuotiaalta Kontti Kertun
 Tiinalta.

Talonpojan palkka.

Minä talonpoika vuateni täy-
 teen palvelin
 Sain minä munan palkastani.
 Ja se muna oli viu vau

- Ja se kissa oli kirman,
 5 Minä talonpoika vuateni täyteen
 palvelin
 Sain minä kissan palkastani.
 Ja se kissa oli kirnau
 Ja se koira oli liu hau.
 Minä talonpoika vuateni täy-
 teen palvelin
 10 Sain minä kukon palkastani.
 Ja se kukko oli kukernuppi
 Ja se kana oli kakernuppi
 Ja se muna oli viu vau vauv
 vauv vau.
 Minä talonpoika vuateni täy-
 teen palvelin
 15 Sain minä lehmän palkastani.
 Ja se lehmä oli ammuikka
 Ja se hevonen oli iha haha ha.

ei muista.

1605. *Kuhmal. Lindroos n. 27**. —88.

Haap'saari. Eräs 40-v. -nainen,
 kuullut äidiltänsä. Ulrika Eskolalta.
 Muistiinp. Tottijärvellä.

- Palvelin talonpoikaa vuoteni
 täyteen
 Sain minä munan palkastani.
 Ja se muna oli tiuvouvouvou-
 vouvouvou.
 [Ja se muna oli tiuvouvouvou-
 vouvouvou.]
 5 Palvelin talonpoikaa vuoteni
 täyteen
 Sain minä kanan palkastani.
 Kana oli kakernoppi
 Ja se muna oli tiuvouvouvou-
 vouvouvou.

[Ja se muna oli tiuvouvouvou-
vouvouvou.]
10 Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen
Sain minä kukon palkastani.
Kukko oli kunakoppi¹.
Kana oli kakernoppi, j.n.e.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen
15 Sain minä kissan palkastani.
Kissa oli kirnau,
Kukko oli kunakoppi, j.n.e.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen
Sain minä koiran palkastani.
20 Koira oli hiuhau,
Kissa oli kirnau, j.n.e.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen
Sain minä pässin palkastani.
Pässi oli päkäkää,
25 Koira oli hiuhau, j.n.e.
Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen
Sain minä lehmän palkastani.
Lehmä oli ammomoo,
Pässi oli päkäkää, j.n.e.
30 Palvelin talonpoikaa vuoteni
täyteen
Sain minä hevosen palkastani.
Hevonen oli ihahaa,
Lehmä oli ammomoo,
Pässi oli päkäkää,
35 Koira oli hiuhau,
Kissa oli kirnau,
Kukko oli kunakoppi,
Kana oli kakernoppi ja
Se muna oli tiuvouvouvouvou-
vouvou,

40 Ja se muna oli tiuvouvouvou-
vouvou.

1606. *Virrat. Sievänen n. 63**. —15.

1.

Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
päähän

Saim_minä kissan pal^akastani,
Kissa oli kirmaus
oh_hoh_hoh.

2.

5 Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
päähän

Saim_minä koiran pal^akastani,
Koira oli rinkseli,
kissa oli kirmaus
oh_hoh_hoh.

3.

10 Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
päähän

Saim_minä sian pal^akastani,
Sika oli röhkeli,
Koira oli rinkseli,
Kissa oli kirmaus

15 oh_hoh_hoh.

4.

Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
päähän

Saim_minä pukin pal^akastani,
Pukki oli pökkeli,
Sika oli rökkeli,

20 koira oli rinkseli
Kissa oli kirmaus
oh_hoh_hoh.

5.

Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
päähän

Saim_minä kuitun pal^akastani,
25 Kuittu oli möö,
Pukki oli pökkeli,

1605. ¹ [(kukernoppi)] kunakoppi : k.

Sika oli rökkeli,
 Koira oli rinkseli,
 Kissa oli kirmaus
 30 oh hoh_hoh.

6.

Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
 päähän

Saim_minä pässin pal^akastani

Pässi oli pää,

Kuittu oli möö,

35 Pukki oli pökkeli,
 Sika oli rökkeli j.n.e.
 oh hoh_hoh.

7.

Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
 päähän

Saim_minä lampaan pal^akastani,

40 Lammas oli mää,

Pässi oli pää,

Kuittu oli möö,

Pukki oli pökkeli j.n.e.

oh_hoh_hoh.

8.

45 Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
 päähän

Saim_minä härrään pal(a)kastani,

Härkä oli moo,

lammas oli mää,

Pässi oli pää j.n.e.

50 oh hoh_hoh.

9.

Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
 päähän

Saim_minä leh^emän pal^akastani,

Leh^emä oli muu,

Härkä oli moo,

55 Lammas oli mää,

Pässi oli pää j.n.e.

oh_hoh_hoh.

10.

Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
 päähän

Saim_minä hevosen pal^akastani,

60 Hevonen oli hii,

Lehmä oli muu,

Härkä oli moo j.n.e.

oh_hoh_hoh.

11.

Pal^avelin talonpoikaa vuoteni
 päähän

65 Saim_minä poijan pal^akastani,

Poika oli vii,

Hevonen oli hii,

Leh^emä oli muu,

Härkä oli moo,

70 Lammas oli mää,

Pässi oli pää,

Pukki oli pökkeli,

Sika oli rökkeli,

Koira oli rinkseli,

75 Kissa oli kirmaus,

Oh_hoh_hoh.

1606 a. Satak. Tuomi n. 130. — 91.

Otto Halkinainen, 40 v.

Palvelin minä.

Palvelin minä rikasta miestä,

Rikasta miestä ja viisasta:

Saim minä kissan¹ palkastani.

Kis oli kirnau². ohhohhoo.

5 Palvelin minä rikasta miestä

Rikasta miestä ja viisasta:

Saim minä koiran palkastani,

Koir oli rikseli³.

Kis oli kirmau, ohhohhoo.

10 Palvelin minä rikasta miestä,

Rikasta miestä ja viisasta:

Saim minä pässin⁴ palkastani.

1606 a. ¹ yl. [kissa]m. — ² [krikseli] : *kirmau*. — ³ [kirmau] : *rikseli*. —
⁴ yl. [passi]m.

Pässi oli poffeli,
 Koir oli krikseli,
 15 Kis oli kirmau, oh oho hoo.
 Palvelim minä rikasta miästä,
 Rikasta ja viisasta:
 Saim minä lehmän palkastani.
 20 Lehm oli ammuu,
 pässi oli pöffeli,
 Koir oli krikseli,
 Kis oli kirmau, oh hoh hoo.
 Palvelim minä rikasta miästä,
 Rikasta ja viisasta:
 25 Saim minä humman palkastani.
 Humma oli hirnuu,
 Lehm oli ammuu,
 Pässi oli pöffeli,
 Koir oli krikseli,
 30 Kis oli kirmau,
 Oh hoh hoo.

1606 β. *Satak. Krohn I. ja Nyberg M.*
n. 264. —

Palvelin minä taloupoikaa
 Vuoden ja päivän pääll';
 Sain minä kanan palkastani,
 Kanan palkastani.
 5 Kanan¹ nimi oli tirulirun liruliru
 Kasimaija¹ hymppypyn.
 — — kukon — — — akan — —.

Pukki kaalimaassa.

1607. *Luvia. Hollmén n. 2. —93.*

Pukk' ja vesi.

En minä menin minä mettä.
 Pukki oli kaalimaass'.
 En minä menin minä mettä,

Tuli minu' vastaa' koira:
 5 »Hyvä koira, kaunis koira,
 Pure tuota pukki!
 Ei pukki mene pois kaalimaast'.»
 En minä menin minä mettä,
 Tuli minu' vastaa' susi:
 10 »Hyvä susi, kaunis susi,
 Syös tuo koira!
 Ei koira pure pukki'.
 Ei¹ pukki mene pois kaalimaast'.»
 En minä menin minä mettä,
 15 Tuli minu' vastaa' mies:
 »Hyvä mies, kaunis mies,
 Ammu tuo susi!
 Ei susi syö koira',
 Ei koira pure pukki',
 20 Ei pukki mene pois kaalimaast'.»
 En minä menin minä mettä,
 Tuli minu' vastaa' honka²:
 »Hyvä honka² kaunis honka²,
 Kaada tuo mies!
 25 Ei mies ammu sutta,
 Ei susi syö koira,
 Ei koira pure pukki',
 Ei pukki mene pois kaalimaast'.»
 En minä menin minä mettä,
 30 Tuli minu' vastaa' valu:
 »Hyvä valu, kaunis valu,
 Polta tuo honka!
 Ei honka kaada miestä,
 Ei mies ammu sutta,
 35 Ei susi syö koira,
 Ei koira pure pukki',
 Ei pukki mene pois kaalimaast'.»
 En minä menin minä mettä.
 Tuli minu' vastaa' vesi,
 40 »Hyvä vesi, kaunis vesi,

1606 β. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1607. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² |mies, : honka.

Sammuta tuo valu!
 Ei valu polta honkaa,
 Ei honka kaada miestä,
 Ei mies ammu sutta,
 45 Ei susi syö koiraa,
 Ei koira pure pukki',
 Ei pukki mene pois kaalimaast'.»
 En minä meinä minä mettä,
 Tulis minu' vastaa härkä:
 50 »Hyvä härkä, kaunis härkä,
 Ryyppä' tuo vesi!
 Ei vesi sammut' valu',
 Ei valu polta honkaa,
 Ei honka kaada miestä,
 55 Ei mies ammu sutta,
 Ei susi syö koira',
 Ei koira pure pukkia,
 Ei pukki mene pois kaalimaast'.»
 En minä meinä minä mettä,
 60 Tuli minu' vastaa' karhu':
 »Hyvä karhu³, kaunis karhu³,
 Syös tuo härkä!
 Ei härkä ryyppää vettä,
 Ei vesi sammuta valu',
 65 Ei valu polta honkaa,
 Ei honka kaada miestä,
 Ei mies ammu sutta,
 Ei susi syö⁴ koiraa,
 Ei koira pure pukki',
 70 Ei pukki mene pois kaalimaast'.»
 Karhu söi härän,
 Härkä ryyppäs vede',
 Vesi sammutt' valuu,
 Valu poltt' honkan,
 75 Honk' kaas' miehen,
 Mies ammu sudeu,
 Susi söi koeran,

Koer⁵ puri pukki',
 Pukki men' poiss kaalimaast'.

1608. *Kullaa. Korpi n. 3. — 90.*

Palus. Josefiina Korvensivu, 40 v.

Akka ja hänen pukkinsa.

Oli kerran akka,
 joka vei pukkinsa aamulla met-
 sään
 ja käski sen tulla illalla kotiin.
 Ei pukki tullutkaan kotiin,
 5 jonkatähden akka lähti sitä ha-
 kemaan.
 Häntä vastaan tukki, jolle hän
 sanoi:
 »Tukki¹ lyö pukkia, ei pukki tule
 kotiin».

Ei tukki lyönytkään pukkia,
 eikä pukki tullut kotiin.
 10 Hän meni taas eltoolla hakemaan
 pukkia
 ja tuli häntä tuli vastaan.
 Hän sanoi tulelle:
 »Tuli¹, polta tukki,
 ei tukki lyö pukkia,
 15 eikä pukki tule kotiin.»
 Ei tuli polttanutkaan tukkia,
 eikä tukki lyönyt pukkia,
 eikä pukki tullut kotiin.
 Taas kolmantena ehtoonä meni
 akka hakemaan pukkia
 20 ja tuli vesi vastaan.
 Hän sanoi vedelle:
 »Sammuta¹ sinä vesi tuli,
 ei tuli polta tukkia,
 eikä tukki lyö pukkia,
 25 eikä pukki tule kotiin.»

³ [härkä] : *karhu*. — ⁴ [pure] : *syö*. — ⁵ Ko|i|r : Koer.

1608. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Ei vesi sammuttanutkaan tulta,
 eikä tuli polttanut tukkia,
 eikä tukki lyönyt pukkia,
 eikä pukki tullut kotiin.
 30 Taas neljäntenä ehtoon meni
 akka hakemaan pukkiansa
 ja tuli härkä vastaan.
 Hän sanoi härälle:
 »Ryypää¹ sinä härkä vesi,
 ei vesi sammuta tulta,
 35 eikä tuli polta tukkia,
 eikä tukki lyö pukkia,
 eikä pukki tule kotiin.»
 Ei härkä ryypännytkään vettä,
 eikä vesi sammuttanut tulta.
 40 eikä tuli polttanut tukkia,
 eikä tukki lyönyt pukkia,
 eikä pukki tullut kotiin.
 Taas viidentenä ehtoon meni hän
 hakemaan pukkia
 ja tuli nuora vastaan.
 45 Hän sanoi nuoralle:
 Lyö¹ sinä nuora härkää,
 ei härkä ryypää vettä,
 eikä vesi sammuta tulta,
 eikä tuli polta tukkia,
 50 [eikä tukki lyö pukkia.]
 eikä pukki tule kotiin.»
 Ei nuora lyönytkään härkää,
 eikä härkä ryypännyt vettä,
 eikä vesi sammuttanut tulta,
 55 eikä tuli polttanut tukkia,
 eikä tukki lyönyt pukkia,
 eikä pukki tullut kotiin.
 Hän meni taas kuudentena eh-
 toon hakemaan pukkia
 ja tuli hiiri vastaan.

60 Hän sanoi hiirelle:
 »Pure¹ sinä hiiri nuoraa,
 ei nuora lyö härkää²,
 eikä härkä juo vettä,
 eikä vesi sammuta tulta,
 65 eikä tuli polta tukkia,
 eikä tukki lyö pukkia,
 eikä pukki tule kotiin.»
 Ei hiiri purrutkaan nuoraa,
 eikä nuora lyönyt härkää,
 70 eikä härkä juonut vettä,
 eikä vesi sammuttanut tulta,
 eikä tuli polttanut tukkia,
 eikä tukki lyönyt pukkia,
 eikä pukki tullut kotiin.
 75 Hän meni taas seitsemäntenä³
 ehtoon hakemaan
 ja tuli kissa vastaan.
 Hän sanoi kissalle:
 »Syö sinä kissa hiiri,
 ei hiiri pure nuoraa,
 80 eikä nuora lyö härkää,
 eikä härkä juo vettä,
 eikä vesi sammuta tulta,
 eikä tuli polta tukkia,
 eikä tukki lyö pukkia,
 85 eikä pukkia tule kotiin.»
 Ei kissa syönytkään hiirtä,
 eikä hiiri purrut nuoraa,
 eikä nuora lyönyt härkää,
 eikä härkä juonut vettä,
 90 eikä vesi sammuttanut tulta,
 eikä tuli polttanut tukkia,
 eikä tukki lyönyt pukkia,
 eikä pukki tullut kotiin.
 Akka meni taas kahdeksantena
 95 ehtoon hakemaan pukkiaan

² nuora [tule kotiin] : n. *lyö härkää*. — ³ sit[t]emäntenä : seitsemäntenä.

ja tuli koira vastaan.
 Hän sanoi koiralle:
 »Syö sinä koira kissa,
 ei kissa syö hiirtä,
 100 eikä hiiri pure nuoraa,
 eikä nuora lyö härkää,
 eikä härkä juo vettä,
 eikä vesi sammuta tulta,
 eikä tuli polta tukkia,
 105 eikä tukki lyö pukkia,
 eikä pukki tule kotiin.»
 Ei koira syönytään kissaa,
 eikä kissa syönyt hiirtä,
 eikä hiiri purrut nuoraa,
 110 eikä nuora lyönyt härkää,
 eikä härkä juonut vettä,
 eikä vesi sammuttanut tulta,
 eikä tuli polttanut tukkia,
 eikä tukki lyönyt pukkia,
 115 eikä pukki tullut kotiin.
 Akka meni taas yhdeksäntenä eh-
 toona hakemaan pukkia
 ja tuli susi vastaan.
 Akka sanoi sudelle:
 »Syö¹ sinä susi koira,
 120 ei koira syö kissaa,
 eikä kissa syö hiirtä,
 eikä hiiri pure nuoraa,
 eikä nuora lyö härkää,
 eikä härkä juo vettä,
 125 eikä vesi sammuta tulta,
 eikä tuli polta tukkia,
 eikä tukki lyö pukkia,
 eikä pukki tule kotiin.»
 *Ei susi syönytään koira,
 130 eikä koira syönyt kissaa j.n.e.*

Hän meni taas kymmenentenä
 ehtona hakemaan
 ja tuli karhu vastaan.
 Hän sanoi karhulle:
 »Syö¹ sinä, karhu, susi,
 135 ei susi syö koira,
 eikä koira syö hiirtä,
 eikä hiiri pure nuoraa,
 eikä nuora lyö härkää,
 eikä härkä juo vettä,
 140 eikä vesi sammuta tulta,
 eikä tuli polta tukkia,
 eikä tukki lyö pukkia,
 eikä pukki tule kotiin.»
 Ei karhu syönytään sutta,
 145 eikä susi syönyt koira,
 eikä koira syönyt kissaa,
 eikä kissa syönyt hiirtä,
 eikä hiiri purrut nuoraa,
 eikä nuora lyönyt härkää,
 150 eikä härkä juonut vettä,
 eikä vesi sammuttanut tulta,
 eikä tuli polttanut tukkia,
 eikä tukki lyönyt pukkia,
 eikä pukki tullut kotiin.
 155 Akka meni taas yhdenentoista
 ehtona hakemaan pukkiaan
 ja tuli pyssymies vastaan.
 Hän sanoi pyssymiehelle:
 »Ammu¹ sinä, pyssymies, karhu,
 ei karhu syö sutta,
 160 eikä susi syö koira,
 eikä koira syö kissaa,
 eikä kissa syö hiirtä,
 eikä hiiri pure nuoraa,
 eikä nuora lyö härkää,

¹ polttaja: polttamaan.

- »Hyvä vesi, kaunis vesi,
Sammuta tua valkeel!»
Ei vesi valkeet' sammuttanu,
55 Eikä valkee tanko^o1 polttanu,
Eikä tanko sutta lyäny,
Eikä susi koiraa syäny,
Eikä koira kilii haukkunu,
Eikä kili kottii tullu
60 Ilman Sainin kantamatta.
Saini meni mettään,
Kili kippas perässä.
Kili istui kiven päällä,
Saini söi marjoja,
65 Tuli härkä vastaan.
»Hyvä härkä, kaunis härkä.
Jua tua vesi!»
Ei härkä vettä juanu,
Eikä vesi valkeet' sammuttanu,
70 Eikä valkee tanko^o1 polttanu,
Eikä tanko sutta lyäny,
Eikä susi koiraa syäny,
Eikä koira kilii haukkunu,
Eikä kili kottii tullu
75 Ilman Sainin kantamatta.
Saini meni mettään,
Kili kippas perässä.
Kili istui kiven päällä,
Saini söi marjoja.
80 Tuli miäs vastaan.
»Hyvä miäs, kaunis miäs,
Tapa tua härkä!»
Ei miäs härkää tappanu,
Eikä härkä vettä juanu,
85 Eikä vesi valkeet' sammuttanu,
Eikä valkee tankoo polttanu,
Eikä tanko sutta lyäny,
Eikä susi koiraa syäny,
Eikä koira kilii haukkunu,
- 90 Eikä kili kottii tullu
Ilman Sainin kantamatta.
Saini meni mettää,
Kili kippas perässä.
Kili istui kiven päällä,
95 Saini söi marjoja,
Tuli köysi vastaan.
»Hyvä köysi, kaunis köysi,
Hirtä tua miäs!»
Ei köysi miästä² hirttäny,
100 Eikä mies härkää tappanu,
Eikä härkä vettä juanu,
Eikä vesi valkeet' sammuttanu,
Eikä valkee tanko^o1 polttanu,
Eikä tanko sutta lyäny,
105 Eikä susi koiraa syäny,
Eikä koira kilii haukkunut,
Eikä kili kottii tullu
Ilman Sainin kantamatta.
Saini meni mettään,
110 Kili kippas perässä.
Kili istui kiven päällä,
Saini söi marjoja.
Tuli hiiri vastaan.
»Hyvä hiiri, kaunis hiiri,
115 Pure tota köyttäl!»
Hiiri köyttä puremaan,
Köysi miästä hirttämään,
Miäs härkää tappamaan,
Härkä vettä juamaan,
120 Vesi valkeet' sammuttamaan,
Valkee tanko^o1 polttamaan,
Tanko sutta lyämään,
Susi koiraa syämään,
Koira kilii haukkunaan,
125 Kili kottii kerran meni
Ilman Sainin kantamatta.
Tämä lükkuu yleisesti kansan suussa

² mi[e]stä : miästä.

Äidit varsinkin laulavat tätä lapsil-
leen.

1610. *Alastaro. Vihervaara n. 2492.*

—11.

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

Meni akka mettään,

Tuli pukki¹ vastaan.

»Mene mene pukki kottiin!»

Eipä pukki mennykkä.

5 Meni akka mettään,

Tuli tukki vastaan.

»Lyä tukki pukkia,

Pukki ei mene kottiin!»

Eipä tukki lyänykkä.

10 Meni akka mettään,

Tuli tuli vastaan.

»Polta tuli tukkia,

Tukki ei lyä pukkia,

Pukki ei mene kottiin!»

15 Eipä tuli polttanukka.

Meni akka mettään,

Tuli vesi vastaan.

»Sammuta vesi tuli,

Tuli ei polta tukkia,

20 Tukki ei lyä pukkia,

Pukki ei mene kottiin!»

Eipä vesi sammuttanukka.

Meni akka mettään,

Tuli härkä vastaan.

25 »Jua härkä vesi,

Vesi ei sammuta tulta,

Tuli ei polta tukkia,

Tukki ei lyä pukkia,

Pukki ei mene kottiin!»

30 Eipä härkä juanukka.

Meni akka mettään,

Tuli nuara vastaan.

»Hirtä nuara härkä,

Härkä ei jua vettä,

35 Vesi ei sammuta tulta,

Tuli ei polta tukkia,

Tukki ei lyä pukkia,

Pukki ei mene kottiin!»

Eipä nuara hirttänykkä.

40 Meni akka mettään,

Tuli hiiri vastaan.

»Pure hiiri nuara,

Nuara ei hirtä härkää,

Härkä ei jua vettä,

45 Vesi ei sammuta tulta,

Tuli ei polta tukkia,

Tukki ei lyä pukkia,

Pukki ei mene kottiin!»

Hiiri puremaan nuaraa,

50 Nuara hirttämään härkää,

Härkä juamaan vettä,

Vesi sammuttamaan tulta,

Tuli polttamaan tukkia,

Tukki lyämään pukkia,

55 Pukki juaksemaan kottiin.

1611. *Alastaro. Vihervaara n. 2452.*

—11.

Sikilä. Vilho Vieno, 45 v. Kuullut
isoisältään.

Tiän minä sen pispan,

Kon teki sen papin,

Kun hautas sen sepän,

Kun tako sen pyssyn,

55 Kun ampus sen karhun,

Kun tappo sen härjän,

Kun ryyppäs sen veren¹,

Kun sammutti sen valkeen,

Kun poltti sen tankon,

1610. ¹ r. (akan pukki).

1611. ¹ r. (= veden).

10 Kun löi sitä sutta,
 Kun söi sen koiran,
 Kun puri sitä miästä,
 Kun pläskin kanto.

1612. *Alastaro. Vihervaara n. 2436.*
 —11.

Männistö. Mikko Sulonen, 23 v.

Killi meni mettään
 Ja Soini¹ meni kans.
 Killi istu kiven pääl
 Ja Soini söi marjoi.
 5 Tuli koira vastaan.
 »Hyvä koira, kaunis koira,
 Pure tota Killiä!»
 Ei koira Killiä pure,
 Ei Killi kotia tule
 10 Ilman Soinin kantamata.
 Killi meni mettään
 Ja Soini meni kans.
 Killi istu kiven pääll
 Ja Soini söi marjoi.
 15 Tuli susi vastaan.
 »Hyvä susi, kaunis susi,
 Syä toi koiral!»
 Ei susi koiraa syäny,
 Ei koira Killiä² pure.
 20 Ei Killi kotia tule
 Ilman Soinin kantamata.
 Killi meni mettään
 Ja Soini meni kans.
 Killi istu kiven pääll
 25 Ja Soini söi marjoi.
 Tuli tanko vastaan.
 »Hyvä tanko, kaunis tanko,
 Lyä tota sutta!»
 Ei tanko sutta lyä,
 30 Ei susi koiraa syä,

Ei koira Killiä pure.
 Ei Killi kotia tule
 Ilman Soinin kantamata.
 Killi meni mettään

35 Ja Soini meni kans.
 Killi istu kiven pääll
 Ja Soini söi marjoi.
 Tuli valkia vastaan.
 »Hyvä valkia, kaunis valkia,
 40 Poltas toi tanko!»
 Ei valkia tankoo polta,
 Ei tanko sutta lyä,
 Ei susi koiraa syä,
 Ei koira Killiä pure,
 45 Ei Killi kotia tule
 Ilman Soinin kantamata.
 Killi meni mettään
 Ja Soini meni kans.
 Killi istu kiven pääll
 50 Ja Soini söi marjoi.
 Tuli vesi vastaan.
 »Hyvä vesi, kaunis vesi,
 Sammuta toi valkia!»
 Vesi valkiaa sammuttamaan,
 55 Valkia tankoo polttamaan,
 Tanko sutta lyämään,
 Susi koiraa syämään,
 Koira Killiä puremaan,
 Killi kotia tulemaan
 60 Ilman Soinin kantamata.

1613. *Huittinen. Saarimaa n. 399.*
 —09.

Soini meni mettään,
 Killä meni kans.
 Killi istu kivem_u päälä,
 Soini söi marjoi.
 5 Tuli koera vastaa:

1612. ¹ |soini : Soini. — ² Killi|i] : Killiä.

- »Hyvä koera, kaunis koera,
 puret₂ tota Killii!»
 Ei koera Killiä purru,
 eikä¹ Killi kotiot₂ tullu
 ilma Soinin₂ kantamata.
 Soini meni mettään j.n.e.
 Tuli susi vastaa.
 »Hyvä susi, kaunis susi,
 syät₂ toi koera!»
 Ei susi koeraa syäny,
 eikä koera Killiä purru j.n.e.
 Soini meni mettään, j.n.e.
 Tuli tanko vastaan.
 »H[yvä] tanko, k[aunis] tanko.
 lyät₂ tota sutta!»
 Ei tanko sutta lyäny,
 eikä susi koeraa syäny. j.n.e.
 Soini meni mettään, j.n.e.
 Tuli valkee vastaan.
 »H[yvä] valkee, k[aunis] v[alkee],
 poltat₂ toi tanko!»
 Ei valkee tankoo polttanu, j.n.e.
 Soini meni mettään, j.n.e.
 Tuli karhu vastaan.
 »H[yvä] karhu, k[aunis] k[arhu],
 sammutat₂ toi valkee!»
 Karhu valkeeta sammuttamaa,
 valkee tankoo polttamaan,
 tanko sutta lyämää,
 susi koeraa syämää,
 koera Killiä puremaa²,
 Killi kotiot₂ tulemaa
 ilma Soinin₂ kantamata.

1614. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 63.*

—²⁸/₃ 12.

Kalliala. Müna Isokäki, 57 v. Kuul-
 lut isävainaaltaan.

- Soini meni mettään,
 Killi kippas peräsä,
 Soini söi marjoja,
 Killi istu kiven päällä.
 Tuli koira vastaan:
 »Hyvä koira, kaunis koira,
 pure tuata Killiä!»
 Ei koira Killiä purru,
 eikä Killi kotio tullu¹
 ilman Soinin kantamata.
 Soini meni mettään
 ja Killi kippas peräsä,
 Soini söi marjoja,
 Killi istu kiven päällä.
 Tuli susi vastaan:
 »Hyvä susi, kaunis susi,
 syä toi koira!»
 Ei susi koiraa syäny,
 eikä koira Killiä purru,
 eikä Killi kotio tullu
 ilman Soinin kantamata.
 Soini meni mettään
 ja Killi kippas peräsä,
 Soini söi marjoja
 ja Killi istu kiven päällä.
 Tuli tanko vastaan:
 »Hyvä tanko, kaunis tanko
 lyä tota sutta!»
 Ei tanko sutta lyäny,
 eikä susi koiraa syäny²,
 eikä koira Killiä purru,
 eikä Killi kotio tullu
 ilman Soinin kantamata.
 Soini meni mettään
 ja Killi kippas peräsä³,
 Soini söi marjoja,
 ja Killi istu kiven päällä.

1613. ¹ ei; eikä. — ² puremaa : puremaan.

1614. ¹ tul[e] : tullu. — ² |purru| : *syäny*. — ³ pe[s]äsä : peräsä.

Tuli valkee vastaan:

»Hyvä valkee, kaunis valkee,
40 polta toi tanko!»

Ei valkee tankoo polta,
eikä tanko sutta lyä,
eikä susi koiraa⁴ syä,
eikä koira Killiä pure,

45 eikä Killi kotio tule
ilman Soinin kantamata.

Soini meni mettään
ja Killi kippas peräsä,
Soini söi marjoja,

50 ja Killi istu kiven päällä.

Tuli vesi vastaan:

»Hyvä vesi, kaunis vesi,
sammuta toi valkeel!»

Ei vesi valkeeta sammuta,
55 eikä valkee tankoo polta,
eikä tanko sutta lyä,
eikä susi koiraa syä,

eikä koira Killiä pure,
eikä Killi kotio tule
60 ilman Soinin kantamata.

Soini meni mettään
ja Killi kippas peräsä,
Soini söi marjoja,
ja Killi istu kiven päällä.

65 Tuli härkä vastaan:

»Hyvä härkä, kaunis härkä,
jua toi vesi!»

Ei härkä vettä juanu,
eikä vesi valkeeta sammuta,

70 eikä valkee tankoo polta,
eikä tanko sutta lyä,
eikä susi koiraa syä,
eikä koira Killiä⁵ purru,

eikä Killi kotio tullu

75 ilman Soinin kantamata.

Soini meni mettään
ja Killi kippas peräsä,
Soini söi marjoja,
ja Killi istu kiven päällä.

80 Tuli pyssy vastaan:

»Hyvä pyssy, kaunis pyssy,
ammu toi härkäl!»

Ei pyssy⁶ härkää ammu,
eikä härkä vettä jua,

85 eikä vesi valkeeta sammuta,
eikä valkee⁷ tankoo polta,
eikä tanko sutta lyä,
eikä susi koiraa lyä,

eikä koira Killiä pure,
90 eikä Killi kotio tule
ilman Soinin kantamata.

Soini meni mettään
ja Killi kippas peräsä,
Soini söi marjoja,
95 ja Killi istu kiven päällä.

Tuli seppä vastaan:

»Hyvä seppä, kaunis seppä,
tao toi pyssy⁸!»

Seppä pyssyä takomaan,
100 ja pyssy härkää ampumaan,
ja härkä vettä juomaan,
ja vesi valkeeta sammuttaan,
ja valkee tankoo poltaan,
ja tanko sutta lyämään,
105 ja susi koiraa syämään,
ja koira Killiä puremaan,
ja Killi kotio tulemaan,
ilman Soinin kantamata.

⁴ koi[s]aa : koiraa. — ⁵ |k|illia : Killiä. — ⁶ pys|y|y : pyssy. — ⁷ va|r|kee : valkee.
— ⁸ pysy:: pyssy.

1615. *Tyrvää. Heikkilä n. 1. —³⁰/₁ 04.*

Tapiola.

Teini ja Killi.

Teini meni metsään

Killi kippas kans¹.

Tuli koira vastaan:

»Hyvä koira, kaunis koira,

5 Pure tuota Killiä!»

Ei koira Killiä purrut,

Eikä Killi kotia tullut,

Ilman Teinin kantamatta.

Teini meni metsään,

10 Killi kippas kans.

Tuli susi vastaan:

»Hyvä susi, kaunis susi,

Syö tuo koira!»

Ei susi koiraa syönyt,

15 Eikä koira Killiä purrut,

Eikä Killi kotia tullut,

Ilman Teinin kantamatta.

Teini meni metsään,

Killi kippas kans.

20 Tuli tanko vastaan:

»Hyvä tanko, kaunis tanko,

Lyö tuota sutta!»

Ei tanko sutta lyönyt,

Eikä susi koiraa syönyt,

25 Eikä koira Killiä purrut,

Eikä Killi kotia tullut,

Ilman Teinin kantamata².

Teini meni metsään,

Killi kippas kans.

30 Tuli valkee vastaan:

»Hyvä valkee, kaunis valkee,

Polta tuo tanko!»

Ei valkee tankoo polttanut,

Eikä tanko sutta lyönyt,

35 Eikä susi koiraa syönyt,

Eikä koira Killiä purrut,

Eikä Killi kotia tullut,

Ilman Teinin kantamata.

Teini meni metsään,

40 Killi kippas kans.

Tuli vesi vastaan:

»Hyvä vesi, kaunis vesi,

Sammuta tuo valkee!»

Ei vesi valkeeta sammuttanut,

45 Eikä valkee tankoo polttanut,

Eikä tanko sutta lyönyt,

Eikä susi koiraa syönyt,

Eikä koira Killiä purrut,

Eikä Killi kotia tullut,

30 Ilman Teinin kantamata.

Teini meni metsään,

Killi kippas kans.

Tuli härkä vastaan:

»Hyvä härkä, kaunis härkä,

55 Juo tuo vesi!»

Ei härkä vettä juonut,

Eikä vesi valkeeta sammuttanut,

Eikä valkee tankoo polttanut,

Eikä tanko sutta lyönyt,

60 Eikä susi koiraa syönyt,

Eikä koira Killiä purrut,

Eikä Killi kotia tullut,

Ilman Teinin kantamatta.

Teini meni metsään,

65 Killi kippas kans.

Tuli puukko vastaan:

»Hyvä puukko, kaunis puukko,
Tapa tuo härkä!»

Ei puukko härkää tappanut,

70 Eikä härkä vettä juonut,

Eikä vesi valkeeta sammuttanut,

Eikä valkee tankoo polttanut,
 Eikä tanko sutta lyönyt,
 Eikä susi koiraa syönyt,
 75 Eikä koira Killiä purrut,
 Eikä Killi kotia tullut,
 Ilman Teinin kantamata.
 Teini meni metsään,
 Killi kippas kans.
 80 Tuli seppä vastaan:
 »Hyvä seppä, kaunis seppä,
 Tao tuota puukkoo!»
 Seppä takomaan puukkoo,
 Puukko tappamaan härkää,
 85 Härkä juomaan vettä,
 Vesi sammuttamaan valkeeta,
 Valkee polttamaan tankoo,
 Tanko lyömään sutta,
 Susi syömään koiraa,
 90 Koira puremaan Killiä.
 Silloin Killi tuli kotia,
 Ilman Teinin kantamatta.

1616. Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n.
 186. —12.

Herttuala. Kustaava Pihlaja 76 v.

Sonni meni metttään,
 Killa meni kans,
 Killa istu kiven päällä,
 sonni noukki marjoja.
 5 Tuli koira vastaan:
 Hyvä koira, kaunis koira,
 hauku tätä Killaa,
 Ei koira Killaa hauku,
 ei Killa kotiin mene
 10 ilman sonnin kantamatta.
 Tuli susi vastaa:
 Hyvä susi, kaunis susi,

syö tämä koira.
 Ei susi koiraa syö.
 15 Ei koira Killaa¹ hauku,
 ei Killa kotiin mene
 ilman sonnin kantamatta.
 Tuli tanko vastaan:
 Hyvä tanko, kaunis tanko,
 20 lyö tätä sutta.
 Ei tanko sutta lyö,
 ei susi koiraa syö² j.n.e.
 Tuli valkee vastaa:
 Hyvä valkee, kaunis valkee,
 25 polta tämä tanko.
 Ei valkee tankoa polta,
 ei tanko sutta lyö. j.n.e.
 Tuli vesi vastaa:
 Hyvä vesi, kaunis vesi,
 30 sammuta tää valkee.
 Ei vesi valkeeta sammuta,
 ei valkee. j.n.e.
 Tuli härkä vastaan:
 Hyvä härkä, kaunis härkä,
 35 ryyppää tämä vesi.
 Ei härkä vettä ryyppää,
 ei vesi valkeeta sammuta, j.n.e.
 Tuli puukko vastaa:
 Hyvä puukko, kaunis puukko,
 40 tapa tää härkä.
 Ei puukko härkä tapa,
 ei härkä vettä ryyppä. j.n.e.
 Tuli seppä vastaa:
 Hyvä seppä, kaunis seppä,
 45 tao tämä puukko.
 Seppä sitte puukon tako,
 puukko sitte härjän tappo,
 härkä sitte velen ryyppäs,
 vesi sitte valkeen sammutti,

1616. ¹ |killaa : Killaa. — ² |lyö : syö.

50 valkee sitte 'ta'nkon poltti,
 tanko sitte sulen löi
 susi sitte koiran söi,
 koira sitte Killaa haukku.
 Killan piti sitte kotia menemä
 55 ilman sonnin kantamatta.

1617. *Teisko. Aatola n. 1**. —11.

Amanda Koivunen, 62 v., synt.
 Ruovedellä.

Pukki kaalimaassa.

Pukki meni kaalimaahan
 eikä lähtenyt sieltä pois.
 Minä menin vähän matkaa tietä
 myöten.

Tuli koira vastaan.

5 Minä sanoin koiralle:
 aja toi pukki pois kaalimaasta!
 En minä, sanoi koira. —
 Minä menin vähän matkaa tietä
 myöten.

Tuli susi vastaan.

10 Minä sanoin sudelle:
 susi syö toi koira!
 Kun ei se pure pukkia
 eikä pukki lähde pois kaalimaasta.

En minä, sanoi susi. —
 15 Minä menin vähän matkaa tietä
 myöten.

tuli mies vastaan.

Minä sanoin miehelle:
 ammu toi susi,
 kun ei se syö koiraa,
 20 eikä koira pure pukkia,
 eikä pukki lähde kaalimaasta pois.
 Mies sanoi: »en minä». —
 Minä menin vähän matkaa tietä
 myöten.
 tuli petäjä vastaan.

25 minä sanoin petäjälle:
 kaadu ton miehen päälle,
 kun ei se ammu sutta,
 eikä susi syö koiraa,
 eikä koira pure pukkia;
 30 petäjä sanoi: En minä.
 Minä menin vähän matkaa tietä
 myöten,

tuli valkee vastaan;
 minä sanoin valkeelle:
 polta toi petäjä,

35 kun ei se kaadu miehen päälle,
 eikä mies ammu sutta,
 eikä susi syö koiraa,
 eikä koira pure pukkia,
 eikä pukki lähde kaalimaasta pois.

40 En minä, sanoi valkea.
 Minä menin vähän matkaa tietä
 myöten,

tuli lammikko vastaan.
 Minä sanoin lammikolle:
 sammuta toi valkee,

45 kun ei se polta petäjää,
 eikä petäjä kaadu miehen päälle,
 eikä mies ammu sutta,
 eikä susi syö koiraa,
 eikä koira pure pukkia,

50 eikä pukki lähde kaalimaasta pois.
 En minä, sanoi lammikko.
 Minä menin vähän matkaa tietä
 myöten,

tuli härkä vastaan.

Minä sanoin härälle:
 55 juo toi lammikko,
 kun ei se sammuta tulta,
 eikä tuli polta petäjää,
 eikä petäjä kaadu miehen päälle,
 eikä mies ammu sutta,
 60 eikä susi syö koiraa,

1617. ¹ Sae kk:ssa kahdesti, edellinen ylipyhitty. — ² [Mies sanoi] : *petäjä sanoi*.

- eikä koira pure pukkia,
eikä pukki lähde kaalimaasta pois;
en minä, sanoi härkä³.
Minä menin vähän matkaa tietä myöten,
- 65 tuli kytkyin vastaan,
minä sanoin kytkyelle:
kurista toi härkä,
kun ei se juo lammikkoa,
eikä lammikko sammuta tulta,
- 70 eikä tuli polta petäjää,
eikä petäjä kaadu miehen päälle,
eikä mies ammu sutta,
eikä susi syö koiraa,
eikä koira pure pukkia,
- 75 eikä pukki lähde kaalimaasta pois,
en minä, sanoi⁴ kytkyin.
Minä menin vähän matkaa tietä myöten,
tuli hiiri vastaan,
minä sanoin hiirelle:
- 80 kalva toi kytkyin poikki,
kun ei se kurista härkää,
eikä härkä juo lammikkoa,
eikä lammikko sammuta tulta,
eikä tuli polta petäjää,
- 85 eikä petäjä kaadu miehen päälle,
eikä mies ammu sutta,
eikä susi syö koiraa,
eikä koira pure pukkia,
eikä pukki lähde kaalimaasta pois.
- 90 En minä, sanoi hiiri.
Menin vähän matkaa tietä myöten,
tuli kissa vastaan.
Minä sanoin kissalle:
syö toi hiiri,
95 kun ei se kalva kytkyintä,
- eikä kytkyin kurista härkää,
eikä härkä juo lammikkoa,
eikä lammikko sammuta tulta,
eikä tuli polta petäjää,
100 eikä petäjä kaadu miehen päälle,
eikä mies ammu sutta,
eikä susi syö koiraa,
eikä koira pure pukkia,
eikä pukki lähde kaalimaasta pois.
- 105 Ja heti kissa rupesi syömään hiirtä,
hiiri kalvamaan kytkyintä,
ja kytkyin kuristamaan härkää,
ja härkä rupesi juomaan lammikkoa.
Ja lammikko rupesi sammuttamaan tulta,
- 110 ja tuli polttamaan petäjää,
ja petäjä kaatumaan miehen päälle,
ja mies ampumaan sutta
ja susi syömään koiraa,
koira puremaan pukkia
115 ja pukki juoksi kaalimaasta pois.
(Loppu).

1618. *Tottijärvi. Lindroos n. 26**.

—88.

Huhtaa. Antti Runkka, 18 v., kuulut sisareltansa Ainalta samassa kylässä.

Sonni meni marjaan,

Killi meni kans'.

Killi istu kivenpäällä,

sonni noukki marjoja.

5 Tuli koira vastaan. —

Hyvä koira, kaunis koira,

hauku tota killia. —

Ei koira killaa hauku,

eika[!] killi kotio me'

³ Säe on sivun alareun. kirj., mutta osoitettu tähän kuuluvaksi. — ⁴ Sana kk:ssa kahdesti, edell. ylipyyhitty.

10 ilman sonnin kantamata.

Tuli susi vastaan. —

Hyvä susi, kaunis susi
syö tää koira. —

Ei susi koiraa syö,

15 eikä koira killaa hauku,

eikä killi kotio me',

ilman sonnin kantamata.

Tuli tanko vastaan. —

Hyvä tanko, kaunis tanko,

20 lyö tätä sutta. —

Ei tanko sutta lyö,

ei susi koiraa syö,

ei koira killaa hauku,

eikä killi kotio me',

25 ilman sonnin kantamata.

Tuli valkee vastaan. —

Hyvä valkee, kaunis valkee,
polta tää tanko. —

Ei valkee tankoo polta,

30 ei tanko sutta lyö,

ei susi koiraa syö, j.n.e.

Tuli vesi vastaan. —

Hyvä vesi, kaunis vesi
sammuta tää valkee. —

35 Ei vesi valkeeta sammuta,

ei valkee tankoo polta,

ei tanko sutta lyö, j.n.e.

Tuli härkä vastaan. —

Hyvä härkä, kaunis härkä

40 ryyppää tää vesi. —

Ei härkä vettä ryyppää,

ei vesi valkeeta sammuta,

ei valkee tankoo polta, j.n.e.

Tuli karhu vastaan. —

45 Hyvä karhu, kaunis karhu

tapa tämä härkä.

Ei karhu härkää tapaa [!],

ei härkä vettä ryyppää,

ei vesi valkeeta sammuta, j.n.e.

50 Tuli keihäs vastaan. —

Hyvä keihäs, kaunis keihäs
pistä tämä karhu. —

Ei keihäs karhua pistä,

ei¹ karhu harkkää [!] tapa,

55 ei härkä vettä ryyppää,

ei vesi valkeeta sammuta,

ei valkee tankoo polta

ei tanko sutta lyö,

ei susi koiraa syö,

60 ei koira killaa hauku,

eikä killi kotio me',

ilman sonnin kantamata.

Tuli seppä vastaan. —

Hyvä seppä, kaunis seppä

65 terota tämä keihäs. —

Seppä terotti keihään,

Keihäs pisti karhua,

Karhu tappo härään,

Härkä ryyppäs veden,

70 Vesi sammutti valkeen,

Valkee poltti tangon,

Tanko löi sutta,

Susi söi koiran,

Koira haukku killaa ja

75 Killi meni kotio kimpin kimpin.

1619. *Pirkkala. Starck n. 6**. —89.

Soini meni mettään,

kili meni kanssa.

Kili istu kiven päällä,

Soini noukki marjoja.

5 Tuli koira vastaan.

Hyvä koira, kaunis koira,

hauku tota kiliä.

Ei koira kiliä hauku,

eikä kili kotio mene

10 ilman Soinin kantamata.

Soini meni mettään,
 kili meni kanssa.
 Kili istu kiven päällä,
 Soini noukki marjoja.
 15 Tuli susi vastaan.
 Hyvä susi, kaunis susi,
 syö tota koiraa.
 Ei susi koiraa syö,
 ei koira kiliä hauku,
 20 eikä kili kotio mene
 ilman Soinin kantamata.
 Soini meni mettään j.n.e.

 Tuli tanko vastaan.
 Hyvä tanko, kaunis tanko,
 25 lyö tota sutta.
 Ei tanko sutta lyö,
 ei susi koiraa syö,
 ei koira j.n.e.

 Soini meni mettään j.n.e.

 30 Tuli valkee vastaan.
 Hyvä valkee, kaunis valkee,
 polta tota tankoo.
 Ei valkee tankoo polta,
 ei tanko sutta lyö j.n.e.
 35 Soini meni mettään j.n.e.

 Tuli vesi vastaan.
 Hyvä vesi, kaunis vesi,
 sammuta tota valkeeta.
 Ei vesi valkeeta sammuta,
 40 ei valkee tankoo polta j.n.e.

 Soini meni mettään j.n.e.

 Tuli härkä vastaan.

Hyvä härkä, kaunis härkä,
 juo tota vettä.
 45 Ei härkä vettä juo,
 ei vesi valkeeta polta j.n.e.

 Soini meni mettään j.n.e.

 Tuli puukko vastaan:
 Hyvä [puukko, kaunis puukko]
 50 tapa tota härkää.
 Ei puukko [härkää tapa]

 Soini meni [mettään]

 [Tuli] seppä vastaan.

 ta' o tota puukkaa.
 55 Seppä takoi puukkaa,
 puukko tappoi härkää,
 härkä joi vettä
 vesi sammutti valkeeta,
 valkee poltti tankoo,
 60 tanko löi sutta,
 susi söi koiraa
 koira haukku kiliä
 kili meni kotio
 ja Soini meni kanssa.

1620. *Ruovesi. Siren S, n. 172. — 04.*

Väärimaja. Jussi Sukanen, 6 vuotta.

Kun emäntä käski tytön aja-
 maan pukki kaalimaasta pois,

eikä¹ pukki mennytkään.

Tyttö lähti hakemaan vitsaa met-
 sästä,

ja sitte tuli koira vastaan

5 ja tyttö sanoi: »Pure² sinä pukkia,

1620. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

että pukki menee pois kaali-
maasta.»
Koirra sanoi: »En² minä», eikä
mennytkään.
Sitte tuli susi vastaan, ja tyttö
sanoi:
»Pure sinä koiraa, että koirra pu-
ree pikkia,
10 että pukki menee pois kaalimaasta
pois.»
Sitte tuli pyssymies vastaan,
tyttö sanoi sille pyssymiehelle:
»Ammu² sinä susi, että susi puree
koiraa,
että koirra puree pikkia,
15 että pukki meni si pois kaali-
maasta.
Pyssymies sanoi: »En² minä.»
Sitte tuli honka vastaan,
ja tyttö sanoi: »Surmaa² sinä tuo
mies,
että mies ampuu suden,
20 että susi puree koiraa,
että koirra puree pikkia,
että pukki menee kaalimaasta
pois.»
Sitte tuli valkea vastaan.
tyttö sanoi: »Polta² sinä tuo honka,
25 että honka surmaa miehen,
että mies ampuu suden,
että susi puree koiraa,
että koirra puree pikkia,
että pukki menee kaalimaasta
pois.»
30 Valkea sanoi: »En² minä.»
Sitte tuli vesi vastaan, ja tyttö
sanoi:
»Sammuta² sinä valkea,

että valkea polttaa hongan,
että honka surmaa miehen,
35 että mies ampuu suden,
että susi puree koiraa,
että koirra puree pikkia,
että pukki menee kaalimaasta
pois.»
Sitte tuli härkä vastaan, ja tyttö
sanoi:
40 »Juo² sinä vesi, että vesi sammut-
taa tulen,
että tuli polttaa hongan,
että honka surmaa miehen,
että mies ampuu suden,
että susi puree koiraa,
45 että koirra puree pikkia,
että pukki menee kaalimaasta
pois.»
Härkä sanoi: »En² minä.»
Sitte tuli kytkyt.
Tyttö sanoi: »Kytke² sinä tuo
härkä,
50 että härkä ryyppäisi³ veden,
että vesi sammuttaa valkean,
että valkea polttaa hongan,
että honka surmaa miehen,
että mies ampuu suden,
55 että susi puree koiraa,
että koirra puree pikkia,
että pukki menee kaalimaasta
pois.»
Kytkyt sanoi: »En² minä.»
Sitte tuli hiiri vastaan,
60 ja tyttö sanoi: »Kalva² sinä tuo
kytkyt,
että kytkyt kytkisi härän,
että härkä ryyppäisi veden,
että vesi sammuttaa valkean,

³ |juo| ryyppäisi : r.

että valkea polttaa hongan,
 65 että honka surmaa miehen,
 että mies ampuu suden,
 että susi puree koiraa,
 että koira puree pukkia,
 että pukki menee kaalimaasta

pois.»

70 Sitte tuli kissa vastaan ja tyttö
 sanoi:

»Syö² sinä hiiren⁴,

että hiiri kalvaa,

kytkymen,

että kytkyt kytkee härän,

75 että härkä ryyppää veden,

että vesi sammuttaa valkean,

että valkea polttaa hongan,

että honka surmaa miehen,

että mies ampuu suden,

80 että susi puree koiraa,

että koira puree pukkia,

että pukki menee kaalimaasta

pois.»

Kissa sanoi: »Kyllä² minä.»

Sitte kissa söi hiiren,

85 hiiri kalvoi kytkymen, kytkyt

kytki härän,

härkä joi veden,

vesi sammutti valkean,

valkea poltti hongan,

honka surmasi miehen,

90 mies ampui suden,

susi puri koiraa,

koira puri pukkia,

ja pukki meni kaalimaasta pois.

1621. *Ruovesi. Paldani n. 93**. —52.

Soini ja Killi.

Soini meni mettään,

Killi meni kanssa,

Killi istu kiven päälle,

Tuli koira vastaan.

5 Hyvä koira, kaunis koira

Pure^c tuota Killiä!

Ei koira killiä pure,

Eikä Killi kotio mene,

Ilman Soinin kantamata^c,

10 Nuoren miehen nostamata^c.

Soini meni mettään,

Killi meni kanssa,

Killi istu kiven päälle,

Tuli susi vastaan.

15 »Hyvä susi, kaunis susi,

Syö^c tuota koiraa!»

Ei susi koiraa syö,

Eikä koira Killiä pure,

Eikä Killi kotio mene^c,

20 Ilman Soinin kantamata^c

Nuoren miehen nostamata^c.

Soini meni mettään,

Killi meni kanssa,

Killi istu kiven päälle,

25 Tuli tanko, vastaan.

»Hyvä tanko, kaunis tanko,

Lyö^c tuota sutta!»

Ei tanko sutta lyö,

Eikä susi koiraa syö,

30 Eikä Killi kotio^c mene

Ilman Soinin kantamata^c

Nuoren miehen nostamata^c.

Soini meni mettään,

Killi meni kanssa,

35 Killi istu kiven päälle,

Tuli valkia vastaan,

Hyvä valkia, kaunis valkia,

»Polta^c tuo tanko!»

Ei valkia tankoo polta,

⁴ hiiri|j| : hiiren.

- 40 Eikä tanko sutta lyö,
Eikä susi koira[a] syö,
Eikä koira Killiä pure,
Eikä Killi kotio mene,
Ilman Soinin kantamata^c,
45 Nuoren miehen nostamata^c.
Soini meni mettään,
Killi meni kanssa,
Killi istu kiven päälle,
Tuli vesi vastaan.
50 »Hyvä vesi, kaunis vesi,
Sammuta^c tuo valkea!»
Ei vesi valkeeta sammuta,
Eikä valkia tankoa polta,
Eikä tanko sutta lyö,
55 Eikä susi koiraa syö,
Eikä koira Killiä pure,
Ilman Soinin kantamata^c,
Nuoren miehen nostamata^c.
Soini meni mettään,
60 Killi meni kanssa,
Killi istu kiven päälle,
Tuli härkä vastaan,
»Hyvä härkä, kaunis härkä,
Juo^c tuo vesi!»
65 Ei härkä vettä juo,
Eikä vesi valkeeta sammuta,
Eikä valkia tankoo polta,
Eikä tanko sutta lyö,
Eikä susi koiraa syö.
70 Eikä koira Killiä pure,
Eikä Killi kotio mene,
Ilman Soinin kantamata^c,
Nuoren miehen nostamata^c.
Soini meni mettään,
75 Killi meni kanssa,
Killi istu kiven päälle,
Tuli pyssy vastaan

- »Hyvä pyssy, kaunis pyssy,
Ammu^c tuo härkä!»
80 Pyssy härkää ampumaan,
Härkä vettä juomaan,
Vesi valkeeta sammuttaan,
Valkee tankoo polt[t]amaan,
Tanko sutta lyömään,
85 Susi koira[a] syömään,
Koira Killiä puremaan,
Killi kotio menemään,
Ilman Soinin kantamata^c
Nuoren miehen nostamata^c.

1621 a. *Satak.? Arho A. O, n. 10.*
—89.

P. Sarviluoma, 23 v.

Pukki kaalimaassa.

- Eräs mies meni pyytämään ruo-
kaa
herrastalon emännältä¹,
mutta emäntä pani ehdoksi
pukin ajamisen pois kaalimaasta.
5 Tämän ehdon ottikin mies teh-
däksensä.
Mutta hän ei saanut
pukkia pois.
Hän läksi edemmäksi,
mutta häntä vastaan
10 tuli susi.
Tätä pyysi hän
syömään pukin,
mutta susi ei tehnyt sitä.
Karhu tuli vastaan,
15 sitä pyysi hän sutta tappamaan,
mutta karhu ei tehnyt sitä.
Mies pyssy olalla tuli
häntä vastaan,

1621 a. ¹ emännlta : emännältä.

- hätä hän pyysi ampumaan kar-
hua.
- 20 mutta mies ei tehnyt sitä.
Puu tuli häntä vastaan,
sitä pyysi hän kaatumaan
miehen päälle,
mutta se ei tehnyt sitä.
- 25 Valkea tuli vastaan,
sitä pyysi hän polttamaan puun,
mutta valkea ei sitä tehnyt.
Viimeiseksi tuli vesi häntä vas-
taan,
sitä pyysi hän sammuttamaan
valkean.
- 30 Tämä sammutti valkean,
valkea poltti puun,
puu kaatui miehen päälle,
mies ampui karhua,
karhu hyökkäsi suden päälle,
- 35 susi pukin,
ja näin mies teki emännän ehdon.
Hän sai emännältä ruokaa
mielin määrin,
mitä tahtoi.

Tuleks sauna?

- 1921 β. *Rauma. Salminen E, Saunarak. ja saunassakäynti Rauman maalaiskunn. 1800-luvun lop.*

1900-luvun alussa, ss. 46—47.
1931.

En tiedä, onko seuraava hokema kirjaklisuudesta tai kansanomaista, mutta kuulin sen lapsena usein ja on se vieläkin muistissani, se kuuluu näin:

- Tuleks sauna, mihi sauna?
Kiulu¹ sauna.
Mikä kiulu? — Vesi kiulu.
Mikä vesi? — Merivesi.
5 Mikä meri? — Pohja meri.
Mikä pohja? — Perä pohja.
Mikä perä? — Kellonperä.
Mikä kello? — Taskukello.
Mikä tasku? — Liivintasku.
10 Mikä liivi? — Silkkiliivi.
Mikä silkki? — Perhosilkki.
Mikä perho? — Kaaliperho.
Mikä kaali? — Ruakakaali.
Mikä ruuka? — Sikaruoaka.
15 Mikä sika? — Metsäsika.
Mikä metsä? — Koivumetsä.
Mikä koivu? — Asekoivu.
Mikä ase? — Sota-ase.
Mikä sota? — Nuijasota.
20 Mikä nuija? — Perun nuija.
Mikä perun? — Maaperun.
Mikä maa? — Isämaa.
Mikä isä? — Oma isä.

LEIKKIRUNOJA.

Ensimmäinen enkeli.

1622. *Luvia. Salo n. 310. —14.*
M.p. Hattulassa.

Ensimmäinen enkeli,
Toinen tonkeli,
Kolmas konkeli.

1621 β. ¹ kk:ssa pieni alkukirj. joka säkeen kysym. ja vastauksessa runon loppuun saakka.

1623. *Merikarvia. Roslin M, n. 24.*
—88.

Kilvalla yli äidan mennessä, huntuu
jokainen numeronsa ja siihen kuulu-
van nimityksen, aidalta hypätessään;

- Ensimmäinen enkeli,
Toinen torakka,
Kolmas konttipää,
Neljäs neitsykäinen,
5 Viides villahäntä,
Kuudes kultanuppi,
Seitsemäs seiväspari,
(tahi) sepän vasara,
Kahdeksas kanki väärä,
10 Yhdeksäs ylkämies,
Kymmenes Kyrön pappi.

1624. *Alastaro. Vihervaara n. 2312.*
—11.

Sikilä. Eräs 13-vuotias tyttö.

- Ensimmäinen enkeli,
Toinen tonkeli,
Kolmas konttipuoli,
Neljäs neittykäinen,
5 Viires villahattu,
Kuures kultanuppu,
Seitsemäs sepänemäntä,
Kahreksas kanan äiti.
Yhreksäs ylönantaja,
10 Kymmenes kylänkantaja.

1625. *Alastaro. Vihervaara n. 2300.*
—11.

Ylhäinen. Yrjö Heikola, 13 v.

- Ensimmäinen enkeli,
Toinen tonkeli,
Kolmas konttipuoli,
Neljäs neittykäinen,

- 5 Viires villahattu,
Kuures kultanuppu,
Seitsemäs sepänemäntä,
Kahreksas karvainkarttaaja¹,
Yhreksäs jyrrääjä,
10 Kymmenes kyntäjä,

Kakstoistas kullankantaja.

1626. *Huittinen. Hirsikoski Anna*
n. 11. —²³/₃ 24.

- Ensimmäinen enkeli,
toinen tonkeli,
kolmas konttipuoli,
neljäs neitsykäinen,
5 viides villahattu,
kuudes kultanuppi,
seitsemäs sepän emäntä,
kahdeksas Kalatin isäntä,
yhdeksäs ympäri mäkkeä,
10 kymmenes kyllä jo on.

1627. *Kokemäki. Santavirta n. 72.*
—03.

Säpillä. Kaarlo Sainio, 25 v.

Lastenleikissä, kun koetettiin juosta
kilpaa, usein aitainkin ylitse, laskettiin
ennätykset seuraavasti.

- Ensimmäinen Esa taivaassa,
Toinen tollukas marke,
Kolmas konttipuoli,
Neljäs neulansihnä,
5 Viides villahattu,
Kuudes kultanuppi,
Seitsemäs sepän emäntä,
Kahdeksas kananpaska,
Yhdeksäs ylkä,
10 Kymmenes kyrpä.

1625. ¹ Toisin: Kahreksas kylläänkarraaja.

1628. *Loimaa. Vihervaara n. 5300.*
—13.

Pöytyä. Eräs 61 vuotias vaimo.

Ensimmäinen enkeli,

Toinen tonkeli,

Kolmas konttipuoli,

Neljäs neitsykäinen¹,

⁵ Viides villahattu,

Kuures kultanuppi,

Seitsemäs sepänemäntä,

Kahreksas karvalakki,

Yhdeksäs ylönannettu.

¹⁰ Kymmenes kylläänkannettu.

Edelläoleva sanottiin »yli airan hypätesä». Myös sanottiin.

Ensimmäinen eskopaska,

Toinen kollokuano.

Loppu edelläolevaa.

1629. *Tyrvää. Kullaa n. 350. —¹³/₁04.*

Tapiola. Herman Kullaa, 64 v.

Ensimmäinen ehdontähti,

Toinen, toinen toikkajalka,

Kolmas, kolmas konttipuoli,

Neljäs, neljäs neittykäinen,

⁵ Viides, viides villahattu,

Kuudes, kuudes kultanuppi,

Seitsemäs, seitsemäs sepänemäntä

Kahdeksas, kahdeksas kanttuurin

prouva,

Yhdeksäs, yhdeksäs ympyriäinen

läpi.

¹⁰ Kymmenes, kymmenes kyhkysen

minna.

1629 a. *Karkku. Luutonen Ahto n.*
31. —17.

Mp. Ruovedellä.

Ensimmäinen enkeli,

Toinen tonkeli,

Kolmas konkeli,

Neljäs neitsykäinen,

⁵ Viides villahäntä,

Kuudes kupariseppä,

Seitsemäs sepän emäntä,

Kahreksas Kalajoelta,

Yhdeksäs Ylöjärveltä,

¹⁰ Kymmenes Kyrön pappilasta.

1630. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n.*
191. —12.

Ileinijärvi. Eliina Rappi, 65 v.

Ensimmäinen enkeli

Kura¹ puasta lenteli,

Toinen tohtori

Paranna¹ mun lonkkoni,

⁵ Kolmas kloponokka,

Neljäs neitsy,

Viides villahäntä,

Kuures kupparin kulli,

Seitsemäs sepänemäntä,

¹⁰ Kahleksas² kalaveleltä,

Yhdeksäsä³ Yliskylästä,

Kymmenes Kyrön pappilasta.

1631. *Parkano. Tyyskä n. 3. —88.*

Ensimmäinen esoenkeli.

Ensimmäinen esoenkeli,

Toinen tohtori,

Kolmas konkka,

Neljäs neitsy,

⁵ Viides villahattu,

Kuudes kultanuppi,

1629. ¹ [net] : neitsykäinen.

1630. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² kah|r|eksas : kahleksas. — ³ Yh|h|leksäs : Y.

Seitsemä sepän emäntä,
Kahdeksas yliskylästä
Kymmenes kyrön pappilasta.

1632. *Tampere. Kallio V. J. n. 839.*
—10.

Lastenloru.

Ensimmäinen enkeli,
Toinen tonkeli,
Kolmas konkeli,
Neljäs neitsykäinen,
5 Viides villahattu,
Kuudes kultanuppu,
Seitsemäs selkähevonen,
Kahdeksas karvalammi,
Yhdeksäs ympärileikkaa
10 Kymmenes — — —

Kun mentiin esim. aidan yli, niin kutsuttiin yliennättäneitä yllämainitulla nimillä, riippuen siitä, missä järjestyksessä kukin ehti yli.

Hiiri meni ressuteli.

1633. *Noormarkku. Österlund n. 5.*
—20.

Hiiri meni ressuteli
tämä tuva alla.
Mitä hän siellä teki?
Kairon lehmia paimentaa.
5 Mitkä niiden nimet oli?
Timperi, Tamperi,
Pitkätukka, Tuohennokka,
Venun nokka, puh, pah pois.

1634. *Kokemäki. Kallio K, n. 245.*
—²²/₁₂ 26.

Hiiri meni retusteli,
Tuonne tuvan alle.
Mitä sinne tekemään?
Kurjia lehmia paimentamaan.
5 Mitkä niiden nimet ovat?
Pimpuli, pampuli, pitkätukka,
tuohinokka,
Pyh, pah, tästä joukosta pois!

1634 a. *Mänttä. Mäntän kansakoulu,*
Niemelä Hellä n. 18. —31.

Hiiri mennä hissuteli
tämän tuvan alle.
Mitä sinne tekemään?
Kurron¹ lehmia paimentaa.
5 Mitkä niiden nimet oli?
Vimper, Vamperi,
Tuohinokka, Venekokka
Mene tästä portista poi.

1634 β. *Mänttä. Mäntän kansakoulu,*
Siltanen Laila n. 44. —31.

Hiiri mennä hissuteli
tämän tuvan alle.
Mitä sinne tekemään?
Kuron lehmia paimentaa.
5 Mitkä niiden nimet ovat
Vimper vamperi
Tuohinokka venekokka
Mene tästä portista pois.

1634. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu.

1634 a. ¹ Säkeissä 4—5 on pieni alkukirj.

1634 β. ¹ Säkeissä 3—5 ja 8 on pieni alkukirj.

1634 *γ. Mänttä. Savosenmäen kansakoulu, Lahja Salo n. 59. —31.*

Hiiri mennä hissutteli
tämän tuvan alle.
Mitä¹ sinne tekemään?
Kurran lehmiä paimentaa.
5 Mitkä niitten nimet oli?
Vimperer vamperi
Tuohinokka venekokka
Mene tästä portista pois.

1634 *δ. Mänttä. Savosenmäen kansakoulu, Niininen Sirkka n. 82. —31.*

Hiiri mennä hissutteli
tämän tuvan alle?
Mitä¹ siellä tekemässä?
Kurran lehmiä paimentaan.
5 Mitkä niitten nimet ovat?
Vimperer, vamperi,
Tuohinokka, venekokka
Mene tästä portista pois.

Himajapallo.

1635. *Messuk. ja Kangasala.*
(*SMMY: Reinholmin kok. 35—42*.*) 105 a.

Himaja pallosilla.

Istutaan niink. *Hiirisillä.* Pallo polvein a[l]itse. Yhden, joka keskellä oleskelee, on työ etsiä sitä »koperoita[?] jokaisen tykönä, joka pallon (useinmasti kiven) »raksaa toisen kourasta». Siinä lauletaan:

Hii, hii himaja pallo,

1634 *γ.* ¹ Säkeissä 3—8 on pieni alkukirjain.

1634 *δ.* ¹ Säkeissä on pieni alkukirjain.

1635. ¹ Sivunumero puuttuu.

Kulje pallo maita myöden,
Kerkiele ketosille!

Kai sitä leikkiä tehdään talvellakin tuvassa, mutta enempi ulkona suvista aikaa, kun on paljo väkeä.

1636. *Eräj. Järvinen N. (SMMY: Reinholmin kok. 35—42*.) 105 b.*

Himajapallo.

Istutaan ringissä kedolla, kivi himajapallona. Yks juoksee ympäri ringin hakein kenen huostassa pallo on. Jonka alta hän sen löytää, se taas vuoronsa hakemaan, toiset kuljettavat pallon mies mieheltä ja laulavat:

Hii, haa himajapallo,
Kulje pallo maita myöden,
Kerkiä ketoja myöden.
Keväällä kettu kuoli,
5 Jouhumpyhinä haudattiin.

Himolaan meno.

1637. *Oripää. Vihervaara n. 3300. —11.*

Oripään kylä. Eemeli Oksanen, 28 v.

»Himolaan meno».

Kun arvoteltiin arvotuksia ja jos tuli kolme arvotusta, joista ei tietänyt, niin joutui Himolaan menemään. Kun se lähti (joka ei ollut arvannut) oli sillä hiiri hevosenä, lusikka rekenä, sammakko satulana, onkimato piiskana ja käärme ohjaksina.

Yksi oli Himolan mamma. Hän sanoi:

»Mens kattoon¹, piikaseni,
kun koirat haukkuu
ja portit paukkuu,
kuka siältä tulee!»

Hän sanoi sen kolme kertaa.

Piika sanoi, että sieltä tulee (esim.)
Oksasen Ilmari kolmen arvotuksen
tähtien.

Himolan mamma kysy: »Mitä² ne
arvotukset ovat?» Se, joka meni kysy-
mään, sanoi ne. Himolan mamma se-
litti ne. Sen (joka Himolassa kävi)
piti tehdä Himolan mammalle palve-
luksia selitysten edestä. He (Himo-
lan mamma ja selitysten hakija) käve-
livät vajan orsilla. (He tietysti eivät
missään vajan orsilla kävelleet, sanot-
tiin vaan, että he kävelivät.)

1638. *Tyrvää. Kullaa n. 129. — 17. 403.*

Tapiola. Lempi Laurila, 19 v.

Himolaan vieminen.

Ensin kyselee se, joka on kunin-
gaaksi määrätty, arvotuksia, joita
kaikki toiset arvaavat. Sitten kuin
on jollekin saatu arvaamattomia ar-
voituksia, kolme tahi kuusi ennen so-
vitun määrän mukaan, viedään¹ se,
joka ei ole kaikkia arvannut. Himolaan,
joka tapahtuu seuraavasti:

Kuningas sanoo: »Minä vien (sitte
seuraa sen henkilön nimi) S.S. Himolaan.

Lusikka rekuä, sammakko¹ sa-
tulana,
sisilisko¹ piiskana, käärme ohjak-
sina.

Hän menee niin, että koirat hauk-
kuu

ja portit paukkuu.

Himolan ämmä sanoo vanhempaa
plikkaansa: Menes katsoon, kuka siellä
tulee,

kun koirat haukkuu

ja portit paukkuu.

Vanhempi likka sanoo: Ei² siellä
ketään tule. Himolan ämmä sanoo
vanhemmalle plikalle:

Ei koira valetta hauku,

Musti turhia murise.

Ämmä sanoi nuoremmalle plikallensa:

Mene² katsoon, kuka siellä tulee,

kun koirat haukkuu ja portit
paukkuu.

Nuorempi likka sanoo:

Siellä² tulee se ja se kolmen arvo-
tuksen kanssa.

Ja saapuu vieras tupaan; emäntä ky-
syy kuulumista, jolloin vieras vastaa
tulleen hakemaan seliitystä[!] arvo-
tuksille, joita ei itse tietänyt. Emäntä²
sanoo näiden selityksen. Si[t]ten
ämmä sano: Kai² sinun jo nälkäkin
on, kun olet tullut niin pitkän matkan.
Sitten lasi hän toisen jalkansa räs-
tälle ja toisen jalkansa portin päälle
ja päästi vieraan käteen aika kura-
lajan. Siitä vieras rupesi poraamaan.
Mutta emäntä sanoi: Mene pesemään,
kyllä se lähtee. Vieras meni ja ly[k]käs
kätensä terva tiinuun ja rupes valitta-
maan sanoen: »Tämä² on tervaa.
Ämmä sanoi: Mene² kuivaan. Vieras
meni ja ly[k]käs päänsä löyhen pus-
siin. Sitten hänelle annettiin voinen
hattu, paperinen hame ja klasiset ken-
kät. Näin lähti vieras Himolasta.² Mat-
kalla ollessaan tuli kova pouta ja suli

1637. ¹ r. (= katsomaan). — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

1638. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

hanen voinen hattunsa. Tuli kova sade ja sulii hänen paperinen hameensa. Tuli² kova kivi kallio ja rikku hänen klasiset kenkensä.» Sitten ruvetaan kyselemaan sillä, joka on käynyt Hiimolassa², ja hän vastaa nähneensä siellä paljon! semmoista, mistä ei täällä tiedetä mitään. Sitten alkaa leikki uudestaan.

1639. Ruovesi. Paldani n. 136*. — 52.

Hiimolassa käynyt.

Kolmelta arvaamattomalta arvoitukselta pannaan Hiimolaan meneen. Sieltä tullut loruttelee jotakin, niin tämmösenkin:

Kun minä meini Hiimolaan,
niin oli mulla nauriista hevonen.
sokerista hevosen kengät,
voista satula ja pännästä suittet,
5 sitte tuli vesi sade,
suli sokeriset kengät,
tuli päivä paiste,
suli voinen satula,
tuli kriivari
10 otti suittet,
tuli sika
ja söi nauriisen hevosen.

Hippaa.

1640. Noormarkku. Laine n. 6.
— ¹¹/₃ 27.

Lassila.

Hippasen leikkiminen.

Hippasta leikitaan suvella ja talvella. Ensin valitaan hippa. Hippa valitaan luvuilla. Esim:

Kerin, kerin, kerttustani,
kahden, puolen karttustani,
kissalle sukkalaukaa,

koiralle kankaan kuretta.

Sitten lapset juoksevat ja hippa perässä. Lapset ottavat johonkin rautaan kiinni ja hippa sanoo:

Pois paikastas, paikkas palaa.

Jos toinen lähtee siitä, ottaa hän taas johonkin rautaan kiinni. Jos hän pääsee siitä niin, ettei hippa saa häntä kiinni, menee hippa jonku toisen luo ja sanoo samalla lailla. Niin kauan hippa koettaa, että hän yhden saa. Siitä, jonka hippa saa kiinni, tulee hippa.

1641. Tottij. Rekola n. 445*. — 04.

Sorva.

Lasten viihdytystoru.

»Kerun, kerun lammastani
surelle sukkavilloja,
karhulle kankaankuteita
Huntti se villoja.»

Selitys. Ensimmäisen lauseen aikana pyöritetään kättä toisen tukassa. Toisen lauseen aikana ikäänkuin viskataan »villoja».

Hirvisillä.

1642. Kangasala. SMMY: Reinholdin kok. 35—42 s. 481 a.

[Sama merkitty Huittisista ja Mouhijärveltä.]

Hirvisillä.

Tääll' on yksi kamala elävä
Meilän herran haassa,
Hamppuni haaskasi,
Kaurani katkasi,
5 Teki niin paljo pahaa:
Tupakki juuret imekseli,
Kaalirontit pureskeli,
Teki niin paljo pahaa.

Onko hirvee salossa?

16 On hyväkin liinaharja,

Mitä h[irvi] maksaa?

Viis Viip[urin] r[ahaa].

Kuus kulta penn[inkiiä]

Sata Saks[an] taaleria.

15 Ulos hirvi salosta!

15 Viis Viipurin rahaa,

Kuus kulta penninkiiä,

Viis Viipurista hametta,

Turun tuomiokirkko päälle.

Ulos hirvi salosta sanotaan oitis
sitten.

1643. *Kivikirkko*¹. *SMMY: Reinhol-*
min kok. 35—42 siv. 474.

Kaikki seisovat rinkiä. Yks jää
jättämättä ringin sisään hirveksi ja
toinen, kyttä on takanapain piilossa.
Seura[a]vata virttä laulaen mennään
ympäri. Sitte kun hirvi menee ulos
seisovat ja laulu la[k]kaa.

Meilän herran haassa oli

Yksi kamala elävä,

Joka on ollut tänä vuoden

Telnyt paljon pahaa:

5 Haaskannut kylän kauramaat,

Repinyt kaalin rontit²

Minun pippuskryynit, pappas-
kryynit

Ja minun parraat yrtit.

Kyttä se oli piilossa ja kuulteli kyllä
tarkkaan.

Jos toi kyttä hirven saisi

10 Tuomarin herrat sen nahhaan
veisi.

Kyttä hyppää piilosta ja kysyy:

Onko hirveä salossa?

Vast. On hyvä liinaharja, lippa-
korva.

Kyttä: Mitä hirvi maksaa?

Vast. Tuhannen tuhatta tukaat-
tia,

1644. *Kuru. SMMY: Reinholmin*
kok. 35—42 n. 27.

Hirvisillä.

Täällä on yks kamala eläin

Meijän herran haassa,

Tekee paljon pahaa,

Syö¹ pippurit, tönkii tupakit,

Kaivelee kaalin taimet.

Koira viskaa hirveä pallolla,

pois hirvi salosta.

Kiertävät piiriä, hirvi saa kolmasti
juosta ringin läpi, koira ei.

1645. *Ruovesi. SMMY: Reinholmin*
kok. 35—42 n. 28.

Hirveä Peuraa.

Sisällä hirvi liina silmillä. Laule-
taan tavallisesti sanat. Ulkopuolella
kävelevä kysyy:

»Onko peura salossa, mitä se
maksaa?»

joku vastaa:

100 taaleria,

5 viipurin rahaa,

5, 6 pärekimppua,

hirvi salosta irti!

Kaikki ympäri huonetta ja leikki on
kuin sokkosilla olo. Hirvi ajaa.

1643. ¹ = Messukylä. — ² [naatit] rontit: r.

1644. ¹ syö : Syö.

1646. *Ruovesi. SMMY: Reinholmin kok. 35—42. Hlokas n. 198 d.*

[Sama 35—42 n. 488 a.]

Hirvisillä taikka Peurasilla.

Tämä on usein talvihuvitus tuvassa. Yksi on liina silmillä piirin keskellä, toinen avoimin silmin ulkopuolella. Piirissä kierretään ympäri ja lauletaan laulu, jota emme ole käsittäneet. Sen laulettua, kysyy ulkopuolella kävelvä:

Onko peura (hirvi) salossa, —
mitä se maksaa?

Joku vastaa:

Sata taaleria,
Viis Viipurin rahaa,
Viis kuus päre' kimppuu —
Hirvi salosta irti!

Ja samassa hajoo piiri, kaikki juoksevat ympäri huonetta ja leikki käy aivan niinkuin ollaan sokkosilla. Joka ensin hirven (peuran) käsiin sattuu, hänestä tulee hirvi (peura) toiseksi kerraksi.

1647. *Pirkkala. SMMY: Reinholmin kok. 35—42 n. 550 b.*

Karhusilla taikka Hirvisillä.

Pihalle piirustetaan kuus piiriä taikka taloja. Niitä kieritään[!] huutaen: Hirvi hirvi missäs' olet!

1648. *Satakunta. Paldani n. 128. —52.*

[Sama SMMY: Reinh. 35—42 n. 22 ja 35—42 s. 472.]

Leikkejä.

Hirvisillä.¹

Tehdään rinki ja hirvi on sisällä ja

tappaja on ulkopuolella rinkiä, tanssitaan ympäri ja lauletaan näin:

Tässä on yksi kamala eläin.
Meidän herran tarhas,
Ollut tässä tämän vuoden.
Tehnyt paljon pahaa,
5 Syönyt kaikki piparuutit, papa-
ruutit,

Tupakin juuret, kaalin kontit,
Kaikki paraat kryylit,
Haaskas hyvän hamppumaan,
Söi kauniin kauramaan.

Sitte pisatyyppi rinki, ja tappaja kysyy:

Onki hirvi salossa?

vastataan:

On hyväkin liinaharja²
eli

On hyväkin seppele kaula³.

Hirven tappaja kysyy taas: «Mitä hirvi maksaa?» Rinki vastaa siihen:

Tuhat tukaattia,
Sata saksan taaleria,
Viis Viipurin⁴ rahaa,
Kuus kulta penninkiä,
5 Turuun tuomio kirkon ja
Rauta lapion.

Nyt tappaja sanoo: Minä ammun hänen ilman puolela äyritä, meidän herra taltoo hyvää rekivilttiä. Se nakkaa hirveä siinä samassa millä tahansa, muka sitä ammutaksensa. Siitä lahtee hirvi ulos piiristä eli rinkistä ja tappaja koittaa kiinni, mutta rinkissä ei saa kiinni tavottaa. Muttakun hirvi kolme kertaa on rinkissä käynyt, niin ei saa enää mennä sisään, eikä päästetäkään, vaan nyt pitää ulkopuolella tavotettaman. Sen kohdalla,

1648. ¹ Valissä: (Katso runo Klttn r. kirj. 124.) — ² r. (likasta). — ³ r. (pojasta) — ⁴ Viipurin: V.

kun⁵ hirvi kiinni saadaan, se jää hirveksi ja entinen hirvi pannaan ajajaksi.

Karhusilla.

1649. *Yli-Salakunta. SMMY: Reinholmin kok. 35—42 n. 550 a.*

Karhu. Karhusilla.

Maahan piirutetaan ympyriäinen tila. Sen ulkopuolella on karhu »maalaa» ja höpisee tätä lorua:

Maa-mylläriä,

Kivi-kellaria,

Survi humalia,

Papu-petkeliä

5 Käs kukku ja leiija

Kuks maahan!

Viimeisen sanottua juoksevat kaikki tilasta ulkopuolelle karhun maalle. Kenen karhu maaltaan saavuttaa, tulee karhuksi.

[Sama leikki merkitty myöskin Hämeenkyröstä 35—42 n. 550 c. Leikin lopussa huudetaan: »Pois karhu maasta!»]

Kauran leikkaaminen.

1650. *Noormarkku. Lindgren n. 24.*
—⁶/₆ 92.

Kauran leikku leikkiä.

Siinä asettui nuoriso rinkiin parittaisin, vaan yksi oli aina määrä olla liikaa, ja se oli sattuma, kuka jäi liikkaksi eli parittomaksi. Kaikki asettui rinkiin ja alettiin laulaa:

Leikakkaamme kauraa!

Kuka tämän sitoman sittoo,

Kuka tämän lyhteen leikkaa?

Kukas muu kuin oma kulta!

5 Ehtoo tähti, kirkas tähti.

Anna tansin kiertää,

Kukin omas saa,

yksi ilman jää.

Viimeisen sanan perästä karkasi¹ kukin kiini keneen saa ja yksi jäi ilman. Tanssi alkoi taas samalla ohjelmalla käsi kädessä suuressa ympyriäisessä rinkissä.

1651. *Hämeenkyrö. Nyberg Viri, n. 219. —12.*

Heinjärvi. Maria Hillu, 65 v.

Leikataan nyt kauraa,

Otetaan nyt ohraa,

Joka tästä sitomen sitoo,

Se mun oman olkoon,

5 Huamenakin tulkoo!

Ostin yhden laarin,

Leivon yhden leivän.

Kasvatin paljo neitsykäisiä,

Kaikki ovat valkoisia,

10 Uulen muorin muotoisia.

Yksi, joka rinkin keskellä seisoo,

Katso yhtä, katso toista,

Katso kaikkein kauneinta.

1652. *Kankaanpää. Salokangas n. 32*
—10.

Leikkilaulu.

Leikakkaamme kauraa!

Kukas¹ kauran sitoo?

Kukas muu kun noma kulta.

Mistäs mää sel löydän?

5 Viimeksi näin hänet tillalla

Kirkkaan lampuv² valolla.

⁵ |kun kun : k.

1650. ¹ karka[a] : karkasi.

1652. ¹ Säkeissä 1—3 ja 5—8 pieni al kukirjain. —² lampu[n] : lampuu.

Tuos son minun, tuos son sinun,
Joku saa jäädä yksin.

1652 a. Kangasala. SMMY: Rein-
holmin kok. 35—42 n. 241.

Kauran leikkaamista.

Leikatasme kauraa,
Kuka sitomen sitoo?
Se joka arnon 'tekemän'¹ (pitää).

Ostin yhden laarin,

5 Leivon yhden leivän,

Kasvatin paljo neittyviä

Kaikki oli valkosia

Oman muorin muutosia.

Nuori mies seisoo ringin keskell²

10 Anna taussin käydä

Ulos- ja sisään.

1653. Sahalahti. SMMY: Reinhol-
min kok. 35—42 n. 242.

Järvinen kauran leikkaamista.

fr. Sahalax Iraklen.

Leikatās me kauraa,

Kuka tämän sitomen sitoo?

Minun oma kultani.

Illalla hänen hiljan näin,

5 Aamulla lupasi tulla,

Illoisella mielellä,

Suruksella sydämellä,

Ostin yhden jauhomaton,

Leivon siitä yhden kakon,

10 Kasvatin muoria neitsyksiäsiä,

Oman muorins' muolosia,

Kaikki ovat valkosia,

Auna taussin käydä

Ulos ja siälle.

15 Neitty seisoo ringin keskell'
Joka tahtoo kumppanin etsii,
Katsoo yhtä, katsoo toista,
Katsoo kaikkian parasta.

Kehrään silkkilankaa.

1654. Rauma. SMMY: Reinholmin
kok. 35—42 n. 269.

Kehrätä silkki-lankaa¹.

Kaikki ovat yhdessä piirissa parit-
lain ja kiertavat ympäri toinen toi-
sensa käsistä kiinni pitäen ja laulaen

Kehrään kehrään silkki-lankaa
Niin hienoo kuin hiinskarva
Yhdeksän kerta[a] ympäri.

Silloin kukin pari kiertää ympäri
yksi yhtäpäin, toinen toisinpäin,
poika tyföltänsä kysyen:

Oletkos mun sisaren?'

Etkös ole sisaren?'

Et ol' oikein etees kattoon',
takapuol on edessäs'

5 Etupuol on takanas

Kään ittes ympäri.

Taas kierretään ympäri ja lauletaan
sama, mutta sillä erotuksella, että
tyttö pojalla kysyy:

Oletkos mun veljen'.

Etkös ol' mun veljen?

Kello yks.

1655. Alastaro. Viheruura n. 2313.
—11.

Sikila. Vilho Vaino, 45 v.

Kello yks munat kyps.

1652 a. ¹ yl. [tek]ee. — ² Viittaus siv. alar.: eller afven harefler: Katso yhtä,
katso toista. Se ofvan. Verte. [Tarkoittaa seur. no: 1653.]

1654. ¹ Art. SKAR VIII n:o 4095.

- [Kello] 2 — rakas laps,
 [Kello] 3 plikanpolvi,
 [Kello] 4 plikan velje,
 5 [Kello] 5 — plikka siis,
 [Kello] 6 — korjaa luus,
 [Kello] 7 — munat keittämään,
 [Kello] 8 — munat lahresa,
 [Kello] 9 — munat yhresä.

1656. *Alastaro. Vihervaara n. 2311.*
 —11.

Sikila. Eräs 11-vuotias poika.

- Kello yks — muna kyps,
 Kello kaks — hyvä laps,
 Kello kolme — anna olla,
 Kello neljä — hyvä velli,
 5 Kello viis — prisiis,
 Kello kuus — korjaa luus,
 Kello seitsemän — pistä¹ veittellä,
 Kello kahreksan — kala lahresa.

1657. *Alastaro. Vihervaara n. 2295.*
 —11.

Hartoinen. Juho Lähde, 23 v.

- Kello yks — muna kyps,
 Kello kaks — tapa laps,
 Kello kolme — polkemaan,
 Kello neljä — neulomaan,
 5 Kello viis — villoi kehräämään,
 Kello kuus — korjaa luus,
 Kello seitsemän — munia keit-
 tämään.

1657 a. *Alastaro. Hämeenlinnan alak.*
sem. Mäkiö Eeva, n. 364 a. 24.
 —25.

Sofia Suvitie 72 v.

Kello yks', muna kyps'.

1656. ¹ pistä p | : p.

- Kello kaks' ota laps',
 Kello kolme kissa maan,
 Kello neljä neulomaan,
 5 Kello viis', prisiis,
 Kello kuus' korjaa luus',
 Kello seitsemän velliä keittämän,
 Kello kahdeksan kauha kätteen.
 Kello yhdeksän ympäri mäkkee,
 10 Kello kymmenen uukkumaan,
 Kello yksitoista ylistetty,
 Kello kakstoista kaikki loppu.

1658. *Huittinen. Hirsikoski Anna*
n. 10. —²³/₃ 24.

Kello yks — muna kyps,

- Kello kaks — hyvä laps,
 Kello kol — holol,
 Kello neljä — hyvä velli,
 5 Kello viis — prisiis,
 Kello kuus — korjaa luus,
 Kello seitsemän — munia keit-
 tämään,
 Kello kahdeksan — kalat on lah-
 dessa,
 Kello yhdeksän — ympäri mäk-
 kee,
 10 Kello kymmenen — kyllä jo on.

1659. *Kokemäki. Kujanpää n. 32.*
 —⁹/₁ 21.

Erland Hakanpää, 70 v.

- Kello yks muna kyps,
 Kello kaks karjalaps,
 Kello kolme koilimaan,
 Kello neljä neulomaan,
 5 Kello viis sitomaan,
 Kello kuus kutomaan,
 Kello seitsemän sepän emäntä,

Kello kahdeksan¹ karttamaan,
 Kello yhdeksän ympäri mäkkeä,
 10 Kello kymmenen kynä käteen.

1660. *Tyrvää. Kullaa n. 217.* —
 16/1 04.

Tapiola. Hemmi Sant, 19 v.

Yks, muna on kyps,
 Kaks, hyvä laps,
 Kolme, mennään kolomaan,
 Neljä, ruvetaan neulomaan,
 5 Viis, mennään viihtomaan,
 Kuus, korjaa kohta luus,
 Seitsemän, pistäkö sua veittellä,
 Kahdeksan, munat on lahdesa,
 Yhdeksän, ympäri vääntää,
 10 Kymmenen, kylkee kääntää,
 Yksitoista, ympäri mäkee,
 Kaksitoista, kartat käteen!

1661. *Kiikka. Numminen n. 430.*
 17.

Kello yks muna kyps,
 [Kello] kaks — pese laps,
 [Kello] kolm — an sen ol,
 [Kello] neljä neulomaan,
 5 [Kello] viis — viihtomaan,
 [Kello] kuus — korja luus,
 [Kello] seitsemän — pistä veit-
 sellä,
 [Kello] kahdeksan — kalat lah-
 dessa,
 [Kello] yhdeksän — ämmät yh-
 dessä,
 10 [Kello] kymmenen — — — mi-
 hinkä minä uy menen?

1662. *Hämeenkyrö. Valkama n. 26.*
 —21.

Kyröskoski. Armas Valkama, 12 v.

Kello yks, muna kyps,
 Kello kaks, karja laps,
 Kello kolme koilimaan,
 Kello neljä neulomaan,
 5 Kello viis sitomaan,
 Kello kuus kutomaan,
 Kello seitsemän sepän emäntä,
 Kello kahdeksan karttaamaan,
 Kello yhdeksän ympäri mäkeen,
 10 Kello kymmenen kynä käteen.

1663. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 54 — 23/3 24.

Kello yks — ylhä nostiin,
 Kello kaks — kalaan mentiin,
 » kolme — kotia tultiin,
 » neljä — nelikkaa,
 5 » viis — virutettiin,
 » kuus — kuivattiin,
 » seitsemän — emäntä keit-
 tämään,
 » kahdeksan — kaikki val-
 mis,
 » yhdeksän — ylisänky.
 10 » kymmenen — kylkeä kää-
 nä,
 » ykstoista — ylhä nostiin,
 » kaksitoista — kaffia kei-
 tän.

1664. *Vesilahti. Vihervaara n. 5138.*
 —20.

Antti Mäkinen.

Kello yks — muna kyps,

1659. ¹ Kello *kahdeksan* karttaamaan : K.k.k.

- [Kello] kaks — pikipaks,
 [Kello] kolme — verä solme,
 [Kello] neljä — annam memmä,
 5 [Kello] viis — menes siis,
 [Kello] kuus — korjaal luus,
 [Kello] seittemän — pistäv veit-
 tellä,
 [Kello] kalreksan — kalat lah-
 resa,
 [Kello] yhreksän — lanka vyh-
 resä.
 10 [Kello] kymmenen —? (Ei kertoja
 muistanut).

1665. *Kuru. Jussila n. 33* — $\frac{3}{1}$ 25.
 Maria Mattila, 73 v. Mp. Teiskossa.

- Kello yks muna kyl s.
 kello kaks kana laps,
 kello kolme konin polvet,
 kello neljä neulansilmä.
 5 kello viis Viipuris,
 kello kuus korjaa luus,
 kello seittemän pistä veittellä,
 kello kahdeksan¹ kalat lahressa,
 kello yhreksän lanka vyhressä,
 10 kello kymmenen syömään.
 kello ykstoista saunaan,
 kello kakstoista maata.

1666. *Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 30.*
 —17.

- Kello yks ympyräinen,
 Kello kaks kananlaps,
 Kello kolme konin polovi,
 Kello neljä neulan silimä,

- 5 Kello viis Viipurissa,
 Kello kuus muna uus,
 Kello seittemän emännät keittä-
 mään,
 Kello kaheksan kaikki syömään,
 Kello yhheksän ympäri mäkkee.

Kenen sormen päällä?

1667. *Noormarkku. Mäkinen n. 3.*
 —27.

Iiveriääveri.

Yksi leikkijä panee paansa polvit-
 leen. Toiset asettuvat hänen ympä-
 rilleen ja panevat sormensa hänen
 päänsä päälle. Yksi liikuttaa sor-
 meaan (hänen) toisten (sormiensa)¹
 sormien päällä hokien:

Iiveri ääveri äffänkääveri,
 arvaas, kenenkä sormen päälle
 painetaan.

Hän kysyy näin siltä, jonka pään
 päällä toisten leikkijain sormet ovat.
 Jollei tämä arvaa, lyödään häntä. Jos
 hän arvaa, joutuu se, jonka sormen
 päälle painettiin, hänen tilalleen.

1668. *Noormarkku. Koskilahki n. 24.*
 — $\frac{7}{6}$ 03.

«Iiveri» leikkien luku.

Iiver, ääver, äffän kääveri,
 arvaas kenen sormen päällä?

1669. *Alastaro. Vihervaara n. 3222.*
 —11.

Yhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.
 Joulupahnoilla oli yks pää¹ jonkuu

1665. ¹ yl. [kah]r[eksan]

1667. ¹ somiensa : sormiensa.

1669. ¹ Sana kk:ssa kahdesti.

syhsä, ettei nahny ketaan. Toiset panivat kukin sormensa sen selän päälle ja yks luki:

»Niiver nääver
Äffän kääver.
Arvaas kenen²
Sormen päälle?»

Jos arvasi, kenen sormen päälle lukija painoi, pääsi pois, mutta jollei arvannut, niin lyötiin ja sai olla niin kauan arvaamassa kun arvas.

1670. *Alastaro. Vihervaara n. 5052.*
—12.

Yli-Ämmaisten kylä. Miina Paukio, 61 v.

Yksi leikkijöistä oli kumarruksissa. Toiset panivat kukin sormensa hänen selkansa päälle. Yksi laski sormensa jonkun sormen päälle ja luki:

Niiver nääver,
äffän kääver,
arvaas kenen¹ sormen päälle?

Jos ei arvannut, niin lyötiin. Se joului kumarruksiin, jonka sormen päälle oli painettu silloin, kun arvaaja arvasi. Jos oli vaan kaksi leikkijää, niin toinen sano:

Niiver nääver,
äffän kääver.
arvaas minkä sormen² päälle?»

1671. *Kokemäki. Sallan n. 32. — 90.*

Niiver, nääver,
äffär kääver,
arvaa kenen sormen päällä!

1672. *Kokemäki. Kallio K, n. 252.*
—²² 12 26.

Iveri ääveri äffän kääveri.
Arvaas kenen sormen päälle painetaan!¹

1673. *Lavia. Kamppi n. 13* —¹³ 1 03.
Leikki.

»Iveri, äveri, äffän kääveri.
Arvaas kenenkä sormen päällä!»

(Yksi asettuu sänkyyn silmät tyyntyä vasten, toiset asettavat sormensa hänen selkensä päälle. »Arvottaja» lukee näitä sanoja muutellen sormeensa[] sormelta sormelle, kunnes arvaa, kenen »sormen päälle» pysäytettiin.)

1674. *Suodenniemi. Lahtinen n. 4.*
—17.

Iiveri-, ääverileikki.

Lapset asettavat piiriin polvillensa lattialle, yksi asettuu keskelle, »nelinkontin», jolloin toiset lapset laskevat oikean käden etusormen hänen selkensä päälle. Yksi alkaa kuljettaa sormeansa jokaisen sormen päälle ja lukee:

»Iveri¹, ääveri, ähvänkääveri.
Arvaas kenenkä sormen päällä!»

Jos hän arvaa, joutuu arvattu hänen sijaansa arvaajaksi. Jos taas hän ei arvaa, annetaan hänelle kunnon lyönti. Lukemista jatkuu, kunnes arvaja osuu oikeaan.

² [sorm] : Sormen.

1670. ¹ k un : kenen. — ² kkssa lyijyk. mustekirj. päälle korjattu.

1672. ¹ Sana kkssa alleviivattu.

1674. ¹ kkssa pieni alkukirjain.

1675. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 200. —12.*

Heimijärvi. Miina Malmi, 67 v.

Iiveri ääveri äffän kääveri,
arvaas kenenkä sormen pää?

1676. *Kankaanpää. Päivike n. 60. —³/₄ 04.*

Heikki Lilja, 60 v.

Iiveri, ääveri, äffän kääveri,
arvaas kenenkä sormen päällä?

1677. *Kankaanpää. Laiho n. 299. —90.*

Santra Hakkuri, 24 v.

Iiveri ääveri,
äffän käffän,
Arvaas kenenkä sormen päällä?
Näitä lukuja käytetään sormipelissä
selin päällä.

1678. *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 89. —10.*

Mp. Isojoella.

Iiveri, ääveri, äffänkääveri,
Arvaas¹ kenenkä sormenpäällä?
Painettiin sormella jonkun selkään
ja piti arvata, kuka painoi. Jos ei
arvannut oikein, sai antaa pantin.

Kirkon keskipilari.

1679. *Alastaro. Vihervaara n. 2303 a. —11.*

Männistö. Mikko Sulonen, 23 v.
Tai:

Kirkon keskipilari, kissa istuu
keskellä puuta, keskellä kesku-
oksaa.»

1678. ¹ Armaas : Arvaas.

Kivirinki.

1680. *Harjavalta. Ruusunen n. 26. —03.*

Kivirinki.

On istumaleikkejä, jonka osaan-
ottajat istuvat pöydän ääressä ja sitte
leikkivät siinä leikkiänsä. Ulkoa on
koottu parikymmentä pientä kiveä ja
ne asetetaan sitten sekasin että kenel-
läkään ei saa olla erinäköisiä kiviä,
vaan pitää olla kullakin jokaista kiven
väriä. Sitten latoo kukin kaksikym-
mentä kiveänsä pöydälle niin että ne
muodostavat siinä pyöreän piirin.

Yksi joukosta ottaa sitten hatun tai
muun esineen jonka panee silmillensä
niin että ei sen läpi sovi ollenkaan
nähdä ja peittää sillä kasvonsa. Kun
toiset ovat varmistuneet, että ei ole
näkemisestä pelkoa, ottavat he kukin
kiven silmitaan peittäneen piiristä ja
panevat omaan piiriinsä, josta ensin
ovat kiven pois ottaneet.

Sitten kun on kivet saatu paikoil-
leen saa silmiänsä peittänyt ottaa lii-
nan tai peitteen silmiltään ja katsoa
sitä hävitystä minkä toiset hänen lau-
massansa ovat tehneet. Jos kaikilla
olisi niin erilaiset kivet, että ei toisen
piirin kivet värinsä puolesta sopisi toi-
seen piiriin, niin olisi helpokin tuntea
sen missä on tuo poistettu kivi silmiänsä
peittäneen laumasta, mutta kun ovat
kaikki sekaisin taytuy ruveta arvaa-
maan. Jos arviolta muistaa vähäisen,
että minkälainen kivi on poissa jou-
kosta, niin osoittaa hän sormellaan
sen näköistä mutta jos se ei ole se,
niin lausuu osoitetun piirin omistaja
kutakin kiveä näytettäessä sanan seu-
raavasta runosanelmasta, jolla antaa
tietää, että ei se kivi, jota osoitettiin,
ollut oikea. Hän sanelee:

Pistää,
 Polttaa,
 Särkee,
 Sortaa,
 5 Mullaks
 Murtaa.
 Astu kulta härkä
 Navettoon.

Koska ei omistaja ollut tuntenut
 nyt omaansa joukosta, niin menetti
 hän nyt kivensä, joka pantiin toisten
 kivien keskelle rinkiin voiton merkiksi.
 Mutta jos hän omaa kiveä osoitti sano-
 taan hänelle:

Ot omas pois.

jolloin hän saa viedä omansa pois ja
 asettaa paikallensa rinkiin. Näin sitä
 sitte hän arvaa kunkin piiristä ja saa
 takaisin tai menettää härkänsä.

Kukko istui portin päällä.

[Ks. Nikkaa nakkaa.]

1681. *Pori. Laine T. n. 166. —93.*

Kukko istu portin päällä,
 räknäs noita puukkon päitä,
 niitä pitää oleman kaksitoista-
 kymmentä.

1682. *Pori. Roosblom n. 122. —01.*

H. Roosblom.

Ukko istui portin päällä,
 Räknäs niitä puukon päitä.
 Montako niitä oli?

(Luvun saa sanoa¹ ainoastaan 12.)

1682. ¹ n:anoa : sanoa.

1683. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu.

1686. ¹ ki i vii : k.

1683. *Kokemäki. Kallio K. n. 249.*

—²²₁₂ 26.

Harakka istui aidan päällä,
 Luki siellä niitä näitä,
 Ohran päitä, joita tuli
 Kaksisataa kymmentä!¹

1684. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi,*

n. 140. —12.

Varis istui aidan katolla,
 luki, laski niitä näitä,
 jollet usko, tule katsoon,
 täss' on varmaan viisitoista.

1684 a. *Tampere. Lindström Olga, n.*

20. —18.

Varis istui aidan päällä
 huusi yhtä, huusi toista,
 huusi viimein kahitatoista:
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12.

Kätken kivee, sotken savee.

(Kätken sormusta.)

1685. *Eurajoki. Hämmänen n. 52.*

—12.

Kätken kivii, sotkuu savii, vasi-
 kan travii,
 teen tiiliä, poltan hiiliä,
 lajen seppää, en löyr' kottu ket-
 tää.

Kenell' kivi ou?

1686. *Luvia. Salo n. 319. —14.*

M.p. Hattulassa.

Kätken kivii¹.

Sotken² savii,
 Vasikan travii,
 Teen tiili³.
 5 Poltan hiilii,
 Haen seppää,
 En löör kettää,
 Tyhii pioo,
 Tyhii pioo.

1687. Noormarkku. Mäkinen n. 6.
 27.

Kätkinkiveä.

Leikkijät asettuvat piiriin. Piirin sisäpuolelle jää yksi, jolla on kivi kädessä, sitä kiveä sanotaan kööväksi. Hän pistää kätensä leikkijään¹ taskuun tai helmaan. Leikkijät pitävät kätensä edessä, etteivät toiset näe, antaako sotkia heille köövän. Sitte, kun hän on antanut sen köövän jollekin, kysyy hän: »Kellä köövä on?» Hän kysyy näin kaikilta leikkijöiltä. Joka arvaa kellä se on, hän menee kätikijän kanssa salaa puhumaan. He määräävät kaksi esinettä, joista se saa valita, jolla köövä oli. He määräävät esim. vaikka tuolin ja pöydän. Jos hän ottaa pöydän saa hän kultaa. Kun he tulevat sen luo, jolla köövä oli, sanovat he: »Päivää.» Sitten kysyy se, jolla köövä oli: »Mistä kaukaa vieraat on?» He vastaavat:

»Rikkaasta rakkaasta rahalli-
 sestä paikasta,

jossa on niin paljo kultaa
 niin paljon hoppeeta
 ja prunni keskellä pihhaa
 5 ja ja syörään voita ja lihhaa.»

Sitte he kysyvät, kumman hän ennen ottaa, pöydän vai tuolin. Sitte,

kun hän on niistä jommankumman ottanut, kysyvät he: »Kelle toisen annat.» Hän antaa sen kelle vaan tahtoo. Sitte he sanovat sen, mitä he kumpikin saavat. Se joutuu kätkiäksi, jolla köövä oli.

1688. Noormarkku. Laine n. 23. —

11³ 27.

Lassila.

Kiven kätkeminen.

Kun kiveä kätketään, niin ensin yksi valitaan »kätkiäksi» jollakin lorulla. Sellaisia loruja on:

»Kille, Kalle, kikkarasta,
 teki housut makkarasta,
 meni ojaan onkelle,
 sai kolme simpukkaa.

5 ensimmäisen söi,
 toisen joi,
 kolmannen äidille kotia toi!»

Toiset istuvat johonkin. Kätkijä ottaa kiven käteensä ja pistää jokaisen helmaan ja sanoo:

»Kätken kivee, sotken savee,
 pistän sen muorin punaseen suk-
 kaan,
 älä sitä sitten ikänä hukkaa,
 vaan haukkaa sen päästä!»

Kun hän on sen kätkenyt, kysyy hän kelta tahansa: »Kellä kivi on?» Se, jolta kysytiin, vastaa, kellä luulee sen olevan. Jos hän arvaa, niin hän menee sitten kätikijän kanssa pois päin. He panevat vaikka nauruille ja perunalle nimet. Jos tytöt leikkivät, niin pannaan poikain nimet. Mutta jos pojat leikkivät, pannaan tyttöin nimet. Kun he tulevat, kysyy se, jolla kivi oli: »Mistä te tulette?» He vastaavat:

² kk:ssa pieni alkukirjain. — ³ tiit ii : tiiti.

1687. ¹ leikkijä|u'n : leikkijäin.

»Rikkaasta, rakkaasta, rahallisesta
paikasta,
taloa laittamasta, jos on noin paljo
kultaa,
noin paljo hopeeta, kaivo keskellä
pihaa.
syörään voita ja lihaa.
Kumman ennen otat, nauriin vai
perunan?»

Hän vastaa, kumman tahtoo ottaa.
Kätkijä kysyy: »Kelle sen toisen an-
nat?» Sitten hän vastaa, kelle sen
tahtoo antaa.

1689. *Loimaa? Tamminen n. 13.*
—85.

Sormusta kätkiessä eli kätkinkivisillä.

Kätken sormusta,
Älä hukkaa,
Pistä pinaiseen sukkaan.

1690. *Loimaa? Tamminen n. 14.* —85.

Kätken sormusta,
Pidä visuun,
Älä pudota risuun!

1691. *Loimaa? Tamminen n. 15.*
—85.

Kätken kiviä pitkin rivii,
Sotkun savii vasikan travii,
Se on nisust', syö sitä visust',
Älä sitä sääst', haukkaa sen
pääst'.

(»Naimasta» tultua kysytään): Mistä
tullaan. (»Naittaja» vastaa:

Naimasta, naittamasta, rikkaasta,
rakkaasta,

rahallisesta paikasta,
tuollapäin ryjä, tuollapäin raja,
tuoltapäin kaikki täynnä.

1692. *Alustaro. Viherraara n. 3306.*

—11.

Manta Heikola, 29 v.

Kiven kätkeminen.

Kiveä kätettiin helmaan. Se, joka
kätki, luki:

»Kätkin kiviä
pitkin riviiä;
pirä visusti,
se on nisusta,
haukkaa päästä,
äläkä säästä!»

Sitten kysyttiin kaikilta kahteen
kertaan¹ (kätkijä kysyi): »Kenellä kivi,
Manta?» Se vastasi: »Hilmalla», jne.
Kun kolmannella kerralla kysyttiin,
niin täytyi sen omistaa, kenellä se kivi
oli. Kiven kätkijä otti jonkun toisen
ja he menivät arvaajalle äijää (mujjaa)
tuamaan. (Arvaaja oli se jonka ensiksi
oli sanonut kenellä kivi oli.) Sitten kun
he tulivat, niin tulijoilla olivat kädet
ristissa toistensa päällä nyrkissä. Kivi
oli kälkettynä nyrkkiin. Se kivi oli
äijä (mujja), jota tuatiin. Arvaaja sai
kädellään koskettaa sitä kättä, jossa
kivi oli. Jollei ensimmäisellä kerralla
arvannut, missä kädessä oli, niin ne
panivat kätensä selkensä taakse ja
muuttivat kiven toiseen käteen. Kol-
mas kerta samalla lailla. Niin monta
kertaa käskettiin arvaamaan, kun vih-
doin arvasi. Sitten kun arvasi, sanoi
arvaaja:

»Mistä tullaan?»

Tuojat vastasivat:

»Naimasta».

1692. ¹ Tekstissä seuraa: [Kenellä kivi?].

Arvaaja kysyi:

»Mistä kaukaa?»

Tuojat kiersivät itseään ympäri ja näyttivät kädellään sanoessaan:

»Rikkaalta, rakkaalta, rahalliselta paikalta kaatuu tonnepäin.

(ja näyttivät samalla sormellaan).

1693. *Alastaro. Vihervaara n. 3307.*
—11.

Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.
Kuullut Oripäässä.

Kiven kätkeminen.

Kiveä katkiessa sanottiin myös:

»Kätken kiviä

pitkin riviä,

sotken savia,

vasikan travia.

5 Pirä visusti,

älä kissallekka näytä!»

1694. *Punkalaidun. Moisio n. 11.*
—10.

Sormusta kätettäissä.

Kätken kiveä,

Sotken savea,

Pidä visusta,

Se on nisusta,

5 Haukkaa sen päästä,

Älä sitä säästä,

Annan sullekin,

Osan kullekin.

Sitten kun kätkijä on arvauttanut kenellä sormus on, lähtee hän yhdessä arvaajan kanssa määräämään ystävää sille, jolla sormus oli. Sieltä palattua kysyy sormuksen saaja: »mistä tul-

laan?» johon kätkijä vastaa: »naimasta». — »Mistä kaukaa?» —

»Rikkaasta, rakkaasta rahallisesta paikasta.

Pilvi l. puu kaatuu tuonne päin».

1695. *Harjavalla. Ruusunen n. 5.*
—03.

Kätken kivi.

Yksi ottaa »kiven»¹ ja alkaa »sotke-
maan.»¹

Kivenä on toisinaan korkki, toisinaan nappi, mutta usein on myös kosken sorvaama litteän pyöreä »korpinkivi»¹, joka onkin antanut leikille nimen.

Kätkiä pistää kätensä kunki piilopaikkaan lukien:

Sotken savee,

Kätken kivvee,

Jos sul on nisust,

Piräs se visust,

5 Haukkaap pääst,

Älä stää sääst,

Mut syäk koht!

1696. *Kokemäki. Sallgen n. 31. —90.*

Kätken kivvee,

sotken savee,

pidä visusti,

se on nisusti.

5 Kenellä kivi¹ on!

1697. *Tyrvää. Kullaa n. 38. —¹⁴ 03.*

Tapiola.

Kätken kivee, sotken savee,

Syö nisusta aivan visusta,

1695. ¹ Sana alleviivattu.

1696. ¹ k i i v i : k.

Haukkaa sen päästä,
Äläkä sitä säästä.

5 Pistä se muorin mustaan sukkaan,
Äläkä sitä koskaan hukkaa!

1698. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 29. — ²³/₃ 24.

Teen tiiliä, paikkaan muuria,
kudon sukkaa,
mutta älä sitä hukkaa.
(Kätkin laulu).

1699. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 48. — ²³/₃ 24.

Kätken kivvee, sotken savvee,
Pidä visusti, se on nisusta,
Älä sitä säästä, haukkaa sen
päästä!

1700. *Ikaalinen SMMY: Reinholm*
Fol. 35—42 Aamulehti 1911 n. 14.

Kätöksillä.

Kuten edellisissäkin leikeissä niin
tässäkin tulee ilo sitä suuremmaksi
mitä suurempi on joukkokin. — Kaikki
asettuvat istumaan ympäri pirttiä.
Mieluisensa tytön pojat elsivät vierus-
toverikseen, sillä aikaa riittää kyllä
keskinäiseen supattamiseen.

Valitaan sitten yksi joukosta kätki-
jäksi. Tämä ottaa sormuksen tai jon-
kun muun sopivan pikku esineen ja
alkaa kätkeä. Kätkijä kulkee henkilö
henkilöltä, pistää kätensä jokaisen
kämmenten väliin ja sanoo:

Kätken kivee
sotken savee,
teen tiiliä
poltan hiiliä.

Tätä lorua on paljon pitemmältäkin.
Sen jatkoa on m.m.

Pistä se äitis punaseen suk-
kaan,
Jos vaan hukkaat, saat sinä suk-
kaa j.n.e.

1701. *Kangasala. Lilius n. 337*.* — 88.

Hjalmar Finne, 13 v.

Sormusta kätketään.

siten, että se jolla on sormus kulkee
jokaisen luona ja sanoo:

»kätken sormusta,
sotken kärmettä,
älä hukkaa,
pistä punaiseen sukkaan.»

Sitten annetaan sormus jollekulle.
Sitte kyselee kätkijä joltakulta:

5 »kellä sormus?»

Se sanoo jonkun, jolla hän luulee
sen olevan, siltä taas kysytään. Tätä
jatketaan, kunnes joku arvaa, kellä
sormus on. Kätkijä ja se joka on ar-
vannut lähtevät yhdessä sulhasia ha-
kemaan sille, jolla sormus on. He
ajattelevat henkilöitä ja vertaavat
niitä, vaikka mihin esineeseen, vaikka
kenkärajaan. Sitte tulevat he käsi-
kädessä sen eteen, jolla sormus on.
Tämä lyö heidän kätensä irti ja kysyy:
mistä tullaan?

naimasta.

Mistä kaukaa?

Kaukaa.

(Längelmäellä sanotaan:

10 kaukaa, kaukaa Kangasalta.)

Toiset sanovat:

rikkailta, rakkailta
rahallisilta,
joita ei voi hepo vetää,
liinaharja liikutella,
15 Rantahaukki kannatella,

leppäluokka lennätellä;
tuonne ja tuonne päin kaatuu.

Ja näyttävät käsillään, missä päin
sulhaset tahi morsiamet asuvat. Sit-
ten kysyvät:

minkäs enemmän otat?

ja sanovat ne vertaukset. Sanoo sitte,
kummanko hän ottaa ja antaa toisen
jollekulle muulle. Se joka sai toisen,
saa seuraavalla kerralla kätkeä.

Kävin kerran taivahassa.

1702. *Kokemäki. Kallio K, n. 244.*
—²²/₁₂ 26.

Kävin kerran taivahassa,
Mitä siellä tekemässä?
Kissan poikia pesemässä.
Mitä sait palkaksesi?
5 Viis' kuns', kissanpoikaa.
Mitkä niiden nimet ovat?
Suutari kraatari, pikipöksy,
Pietari, kengänkoputtaja,
Naskalinnaputtaja, puh¹,², päh²
pois!²

Leikari.

[Vrt. Voutisilla.]

1703. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi,*
n. 30. —12.

Heinijärvi. Loviisa Hauska, 75 v.

Leikitellen leikari tulee
nuoren prouvan kartanoon.
Anna nuorin tyttäristä,
taikka vanhin junkkaristas.
5 Kiitos vaan hyvä prouva,

junkkarin sain,
junkkarin sain,
junkkarin tanssin tanssaan vaan.
(tai junkkari sanan asemesta proö-
kynä.)

1704. *Eräj. (SM MY: Reinholmin*
kok. 35—42¹.) n. 79.

Leikari.

Saako *Leikari* leikkiä lyödä
Hyvän rouvan kartanolla?
joka kieltää tahtoo, vastaa:
»Ei oo millä maksan leikarin pal-
kan,

Ei oo kultaa eikä hopeeta
5 Eikä raskasta rahaa
Eikä pientä penninkiä:
Jo on kuollut kullan tuoja,
Vaipunut vaskiin vetäjä
Hiipunut maani riitellä.
(ei tullut tästä sen paremmin kysyn-
neeksi mitenkä siinä minetellään.)

1705. *Ruor. Paldani (SM MY: Rein-*
holmin kok. 35—42¹.) n. 74.*

Leikaria, Leikarin leikki
(*Lekarens lek*).

On Rouva pöydän päässä, piiritetty
suurelta joukolta nuoria poikia ja
neitosia. — Yksi parikunta tulepi
oven äärestä laulaen:

Täältäpäp leikarit tulevat
hyvän rouvan kartanoon,
niin Rouva vastaa:
Mitäpäp leikarit tahtelevat
hyvän Rouvan kartanosta,

1702. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² Sana kk:ssa alleviivattu.

1704. ¹ Sivunumero puuttuu.

1705. ¹ Kirjoitettu vanhalle kuluneelle paperille.

pariskunta sanopi vastaukseksi:

5 Leikitäppä leikarit tahtovat
hyvän rouvan kartanossa,
johon rouva sanoo:

Ej oo millämä maksan Leikarin
palkan,
ei oo kulta eikä hapiata,
eikä pientä penniukiä
10 eikä raskasta rahaa,
jo on kuollu kullan tuoja,
vaipunut vaskien vetäjä,
olen niinkuin kolottu koivu,
maahan karsittu kataja,
15 tänä viimessä kesänä —

Pariskunta vastaa:

En minä kysy sun kultias,
kyll' on kultaa kotona,
hopiata isän maassa,
peltohoonkin peittymään,
20 maahankin mätänemään,
anna nuori nejtysistäs
taikka vanhin junkaristas,
taikka lähde itte hyvä rouva.

Rouva taas vasta[a]:

Ei Rouva kotoo jouda,
25 lästä pienistä pihasta
matalaisesta majasta,
tekee teinille metua.
pance papille olutta,
hieroo herran maltusia —

Sitten, jottei ihte tarvittis mennä,
antaa rouva yhen neitosistansa eli
junkaristas, josta ne kolme ilosta
rupea[a] hyppäämään ja laulamaan:

30 Suuri kiitos, suuri kiitos
hyvän lahjan antamast,

paremman vielä lupaamast —

Senjälkeen menevät he jallensa oven
etehen, josta he lähtevät jällensä sa-
malla tavalla leikitselemaan, niin-
kauvan kuin rouvan seurassa kestää
nuoria. Viimein täytyy rouvan ihte
lähtemän kun on muut kaikki men-
neet leikarille. Sitten laulavat:

Murehdi, murehdi hyvä nuori
morsian,
jopa sinun isäskin on kuollut
35 [jopa sinun] äitäs [on kuollut]
[jopa sinun] veljes [on kuollut]
[jopa sinun] sisares [on kuollut]
ja viimein
[jopa sinun] ylkäs on kuollut

(jonka alla rouva suuresi kumarte-
leksen maahan asti ja murhehtelek-
sen). Näin laulettua rupeevat viimein
laulamaan —

iloitse, iloitse hyvä nuori morsian
40 vieläpä sinun isäskin elää
[vieläpä sinun] äitiskin [elää]
[vieläpä sinun] veljeskin [elää]
[vieläpä [sinun] sisareskin [elää]
[vieläpä sinun] ylkäskin elää —
ilosta rupee morsian tanssiin aika
lailla, johon leikki lopetetaan.

Leipä loppu Limberiltä.

1706. *Merikarvia. Roslin M. n. 28.*
—88.

Leipä loppu Limberiltä,
Viina loppu Tamperelta.
Limberi lamberi lambaisii,
Limppu Limberin hambaisiin.

Leiskoo.

1707. *Uleila. SMMY: Reinholm 35—42. Hlokas s. 169.* [*Sama Reinh. kok. 35—42 s. 455 merkitty Huittisista ja Mouhij.*]

Leiskoo taikka perskeinu.

Kaks miestä elikkä poikaa laskeivat istumaan joulupahnojen päälle vastapäätä jalat rinnatusten toinen toisensa pers' puolen alitse ja pitäin toisensa käsivarresta lujasti kiini. Siinä keikutteleivat edes takaisin kauvan aikaa, niin kauvan kun haluttaa Ulvilassa laulavat keikkuen:

»Tuuti lulla
tupakka rulla
Kuka sun käski Turkuun tulla?»
Itte tulla turkuttelin

5 Jäätä myöten järköttelin,
Muorini mustan mullan alla,
Vaarini Saksan saunan alla,
Sisareni siellä täällä,
Veljeni Venäjän maassa.»

Mitäs kolkutat.

1708. *Noormarkku. Österlund n. 12.*
—20.

Maria Vahlman, 81 v.

Leikki.

Kolkuta, kolkuta.

Mitäs mu kulttaporttini
pääl kolkutat?

Kultakipinät ilmas

5 lentelee.

Mikäs olekkaa?

Vanha sokkee halvattu ämmä.

Mitäs haet?

1709. 1 l. *lyödyksi*.

1710. 1 j. *aseella*.

Kruusulaa.

10 Astu yks trapu ylemmäks.

Nikkaa nakkaa.

[Ks. Kukko istu portin päällä.]

1709. *Oripää. Vihervaara n. 3301.*
—11.

Makkarkoski. Juha Tuominen, 30 v.

Otetaan veitsi ja lyödään sillä läpiä johonkin, ja tulee 16 läpeä lyödyksi¹, kun luetaan:

»Nikkaa, nakkaa,

Naulas takkaa

Satulaselkä,

Saapasjalka.

5 Viik vaak viistoista.

Näitä pittää tulla kuustoista.

1710. *Alastaro. Vihervaara n. 3330.*
—11.

Sikilä. Vilho vieno, 45 v.

Nikkaa, nakkaa

Naulankantaan.

Satula selkään,

Saapas jalkaan.

5 Näistä pittää

Karttuman viistoista.

Edellä olevaa lukiessa lyötiin jollain aseella¹ johonkin ja piti tuleman 15 läpeä.

1710 a. *Ruovesi. Luutonen Ahto, n.*
57. —17.

Nilikin nalakin, mitä mä nilikin,
Kirveen silimän nurkan rakkoon,
Jonset usko, tule kattoon,
Löyrät viistoista rakkoo.

Nippis nappis naulastooliin.

1711. *Honkilahti, Viherruara n. 4883.*

-19.

Ida Vind, 30 v.

Pantiin sormet pöydälle, kukin¹
(leikkijöistä) yhden, jos¹ oli vähän,
niin kummastakin kädestä yks sormi.
Yks joukost laski.

Vippaa, vappaa, kellastakkaa,
Meidän piänet kananpoijaat'
Menivä herran laro alle.

Tekivät siäl kaiken maailman paha:

5 Söivä kaikki piparuuti, paparuuti,
Kaaliukonti, tupakin tronti.
Harma hevonen astui ovest sisäll
Saapas jalas, satula seljäs,
Uns koira ovelloira.

Se, joka sai sanan »ovelloira», joutui
ovensuuhun. Kukin (leikkijöistä) otti
jonkun elukan nimen. Kysyttiin oven-
suussa olijalta, millä hän tulee. Se
sanoi millä hän tulee. — Se, jolla oli
sen elukan (minkä ovensuussa olija
sanoi) nimi, otti sen selkään ja toi sen
toisten joukkoon.

1712. *Eura, Häyrinen n. 46.* ^{14/12} 12.

Maria Rinne, n. 54 v. M.p. Piik-
kiössä.

Nippis, nappis naulastooli,
meirän pienet kanapojat
menit meirä herra latt¹o';
teit siell' paljo paha,

5 söit kaikki jyvä.

Harma hevone astui ovest,
satul seljäs, saappa jalas,
sano: teirä pitä ovest käymä.

1713. *Luvia, Salo n. 326.* -14.

M.p. Hattulassa.

Nippis nappis naulastuoli.

1714. *Luvia, Kiikonen n. 9.* -95.

Luvian luodot. Aina Josefina Ves-
terlund-Maanpää.

(Kukin leikkija asettaa oikean ka-
tensä pöydälle¹, siten että kaikki sor-
met muodostavat rivin. Yksi leikkija
lukee hitaasti, osottaen vuoroon kuta-
kin sormea:)

Meidän herran pienet kanat
meni yhteen lattoon,
Teki siell' paljon paha:
Söi kaikki piparuutit, paparuutit,
Kaikki parhaat sydämmen kryy-
tit,

5 Nuoleskeli sakkasaavit,
Pureskeli tupakintrontit.
Harmaa hevonen tallist' poukkoo,
Hänt' seläss', saappaat jalass'.
Kiis käsi koukkoo!
10 Kettu peräss' poukkoo!
Konna itte loukkoo!

(Se, jonka sormelle sana »loukkoo»
lankee, menee loukkoon. Muut otta-
vat silläaika eläinten nimiä, n.k.
koira, kissa, karhu j.n.e. Kysytään
loukossa olijalta, kenen hän tahtoo
itseänsä auttamaan, koiran, kissan,
vaiko karhun j.n.e. Hän mainitsee
jonkun eläimen. Se, joka omistaa mä-
nitun eläimen nimen, menee autta-
maan, joutuu itse vuorostaan louk-
koon, määrää taas toisen eläimen aut-
tamaan j.n.e. Niin jatketaan leikkia.)

1711. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.1714. ¹ pöy[r]alle : pöydälle.

1715. *Porin puoli. S.M.M.Y.: Reinholm*
35—42. (*Suom. kans. ajan-*
viettoja n. 413.)

Nippis-Nappis.

Pipla Höns.

Kaikki laskevat yhden sormen
kumppalinsa sormen viereen niin että
ne ovat ympyrässä jollakulla siliällä
paikalla, esim. polvella, pöydällä, tuo-
lilla j.n.e. Yks' joukosta alkaa leikin
sillä että han nappaa jokaisen sormen
päälle ympäri koko sormiympyrän,
sanoen:

Nippis näppis

Naulas-tuoli.

Meijän herra kanapojat
menit herran latoon,

5 teit siellä paljo pahaa:

Söit piparuutit, paparuutit,

Kaikki maailman sydämen kryy-
dit,

Harmaa hevonen,

Satula seljässä,

10 Saappaat jalass'

Kiis käsi koukkuun,

Huuti koira loukkuun!

1716. *Pori. Tuomi n. 128.* —91.

Mikko Ekqvist, 50 v.

Nippi, nappis.

Nippis, nappis, naulastooli,
Meirän herran kanapojat meni
lattoo,

Teit siällä paljon pahaa:

Söivät piparuutit, paparuutit,

5 Kaikemmailman syräme kryyrit.

Kiis käsi koukkuu¹,

Huuti koira lonkkoo,

Kissa peräs poukkoo.

Käytetään arpomisessa, tai myös
eraassa muussa leikissä, mutta kun ei
leikkejä ole mainittu niissä neuvoissa
runojen kokoojille, jätän sen pois.

1716 a. *Ahlainen. Hämeenlinn. alak.*
sem., Huapala Anni, n. 114.
—24—25.

Maria Ranta, n. 65 v.

Meidän Herran pienet

kanapojat meni tallin latoon.

Teki siellä paljon pahaa,

söi piparuutit paparuutit.

5 Hiis käsi koukkuun,

huut koirat loukkuun.

1717. *Noormarkku. Nurmi E, n. 20.*
—⁵/₅ 10.

Nippis nappis naulastooli,

Meidän herran pienet kanapojat
Menivät tallin lattoo.

Tekivät siellä paljon pahaa:

5 Söivät piparuutit, paparuutit,

Kaiki kalliit kryydit¹.

Kiis käsi koukkuu,

Huuti koira loukkoo!

1718. *Noormarkku. Österlund n. 4.*
—20.

Nippis nappis naulastoolii

Harmaa hevone satula selköä[!],
Saapas jalkaa.

Meirän herran pienet

5 kana pojat,

meni talli latto¹,

söivät siellä piparuutit

1716. ¹ t. seur.: [huuti].

1717. ¹ kryyrit : kryydit.

paparuutit,
 kaike mailma
 10 syrämē kryyrit.
 Kiis käsi koukkuun
 huuti herra loukkuu
 Pukki peräs poukkuu!

1719. *Noormarkku. Makinen n. 1. -27.*
 Lassila.

Leikkejä.

Nippelisnappelis.

Kukin leikkiä asettaa yhtäikaa yhden sormensa yhden leikkien polvelle. Toinen laskee painaen kunkin sormen päälle. Hän sanoo:

Anikko tanikko triotäks,
 Kotla fyrrä fämsäks,
 Pimpam ruusentam.
 Minä makaan pränninkakaa knäps
 ulspulstuu.

5 Nippelis¹, nappelis² nappeli,
 myllärin ämmät tapeli.
 Prunnun kannella lassattiin,
 myssyt päässä krassattiin.
 Kiis käsi koukkoo.
 10 huuti koira loukkoon,
 pukki peräs poukkoo.

Se, jonka sormen päälle viimeiseksi painetaan, joutuu nurkkaan. Kukin leikkijä antaa itselleen nimen. He autavat myös sille nimen, joka on nurkassa, mutta niin, ettei hän sitä kuule. Sitte he kysyvät nurkassa olijalta, millä hän tahtoo mennä kotia. Jos hän sanoo sen mikä hänellä on nimenä, saa hän kävellä kotiin, mutta jos hän sanoo sellaisen, joka on jonkun leikkijän nimi, esim. vaikka hevonen, saa hän mennä kotiin silla. Sihen leikkijät kysyvät siltä, jonka selässä on se, joka oli nurkassa:

»Mitä sun sellääsääs on».

Hän sanoo sen nimen. Silloin toiset sanovat:

»Purista pian sellästääs pois.

1720. *Merikarvia. Roslin M. n. 12.*
 —88.

Lasten leikkejä »isiköimisiä» y.m.

Nippis, nappis nautlastooliin
 Yksi pieni kananpoika
 Meni meidän herran latoon,
 Teki siellä paljo pahaa,
 5 Satula seläas', saappaat jalaas'.
 Kiis käsi koukkuun,
 Huut koira loukkoon!

1721. *Loimaa? Tamminen n. 16.*
 —85.

Kuninkaan kättä ollessa.

Nippu, nappu, kellastappu.
 Meidän herran kananpojat
 Menit meidän herran ladon alle,
 Teit siellä paljo pahaa.
 5 Harmaa hevonen, satulat seljäss',
 saappaat jalss'.
 Kiss, käsi koukkuun,
 Mene oven loukkoon'.

1722. *Punkalaidun. Moisio n. 5.*
 —10.

Haviokoski. Suutari Hakenberg, n. 70 v.

Meidän herran kryydimaassa,
 Kävi niin kamala elävä,
 Haaskas' kaikki kaalinlehdet,
 Söi kaikki piparuutit, paparuutit
 5 Ja tupakin juuret, ja kaikkia
 kalliit kryydit.

1719. ¹ Nippelis; ² Nappelis. — ² nappeli; nappelis.

1723. *Harjavalta. Ruusunen n. 13.*
— 03.

Naolastooli.

Leikkiin osaaottavat ottivat keskeensä pöydän, jolle laskivat kukin sormensa ja yksi alkoi lukea siirtäen aina kaksitavuisen sanarytmien jälkeen sormensa seuraavan sormelle:

Nippis nappis
Naolastooli¹,
Härmaa hevone
Satula sellääs,
5 Saapas jallaas,
Flenkka tuppi,
Nuusku kuono,
Kii'is käsi
10 Koukkoon
Huuti konna
Loukkoon!
eli myös toisin.
Nippis nappis
Naolastooli,
15 Meirän herrän
Kanän pojät
Menit meirän
Herral lattoon.
Teki siälä
20 Paljom pahhaa:
Söivät sielä
Piparuutit,
Paparuutit,
Kaikkeim parhaat
25 Syrämen kryyrit;
Kiis käsi koukkoon
Huuti koõra loukkoon!

Kenen sormen päällä se viimeinen «-koon» sanottiin sen piti mennä loukkoon.

1723. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1724. ¹ pa|r|aruutit : paparuutit.

Sitten jääneet antoivat nimia jokaiselle osaa ottavalle ja sillekin, joka loukossa eli nurkassa oli ja sitte kysyivät esimerkiksi:

»Milläs tulet kottii, hevosef vai lehmäl, vai sijäl vai lumpaal j.n.e. sanoen kaikille annetut nimet. Nyt sanoo nurkassa olia, jonku mainituista nimistä ja sitte menee se ken käsketään tai kenen nimen nurkassa olia sanoo, ja tuo nurkassa olleen seljässään toisten luo. Äskeinen lukia sanoo: Mikä su sellääsäs o?» Nyt sanoo noutaja sen nimen, jota kantaa. »Purõt piam pois», käskää kysyjä ja nyt pudottaa noutaja kannettavan pois selästään ja leikki alkaa samoin kun ennenkin uudelleen.

1724. *Kokemäki. Paasikivi n. 6.*
— ¹⁵/₇ 03.

Kuoppala.

Nippis, nappis, naulastooli,
meidän herran pienet kananpojat
menivät teidän herran lattoon:
Söivät siellä piparuutit, paparuutit,
5 kaikellaiset syrämen kryyrit.
Huis koira loukkoon,
pukki peräsä poukkoo!

1725. *Kokemäki. Sallgen n. 23. — 90.*

Lasten leikki sanoja.

Nippis, nappis naulas tooliin,
Satula selkään saappaat jalkaan,
Meni meidän herran lattoon.
Teki siellä paljon pahaa:
5 Söi piparuutit, paparuutit¹,
Kaikkein parhaimmat sydämen
ryytit.

Huuti konna loukkoon,
Jänis perässä poukkoon.

1726. *Kiikka. Oksa n. 21. —05.*

Suoma Rosenqvist, 14 v.

Nipin napin, piäni kanin poika
meni¹ kerran latoon². Söi siellä
piparuuti³ paparuutit, kaikista
parhaimmat Saksan mintut. Huis
5 loukkoon, käsi koukkoon!

Selitys: Lapset ovat piirissä ja yksi
on keskellä, joka lukee luvun osoltaen
sormellaan eri henkilöä⁴ joka sanalle.
Jolle tulee viimeinen sana, hän joutuu
alkajaksi.

1727. *Kiikka. Numminen n. 424.
— 17.*

Leikkilukuja y.m.s.

Nippis nappis naulatoosa,
meni kaikki pienet kanapojat,
heirän herrans latohon,
söi kaikki piparuutit paparuutit,
5 kaikki parhaat ryytit vaan,
vaikka mies oli vahitina.
Pyssy sano pois.

1728. *Lavia. Kallio Saima, n. 20.
—²⁸/₁₂ 19.*

Manda Grönfors, 54 v.

Nippis, nappis naulastooliin,
saappaat jalkaan, satula selkään!
Meirän¹ herran piänet kanan-
pojaat menivät
yhteen latoon.

5 Tekivät siälä paljon paha.
Söivät siälä² piparuutti, paparuutit,
vanhan ämmän sisäkryyrit.

1729. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n.
201. —12.*

Heinijärvi. Miina Malmi, 67 v.

Nippis nappis naulas stooli,
satulat selkään, saappaat jal-
kaan.

Meilän pienet kanan pojat meni-
vät
herran latoon, söivät¹ sielä pipe-
ruutit, paparuutit.

5 Huis kukko laukkaa, jänis peräs
poukkoo.

Mies mettään meni, kello kilahti,
ja koukut kolahti.

1730. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n.
139. —12.*

Nippas nappas naulat toosaan,
satulat selkään, kenkät¹ jalkaan,
jollat usko, tule katso, täss² on
viisitoista!

1731. *Jämijärvi. Välisalo n. 16. —12.*

Maria Välisalo, 23 v.

Huis koira ovenloukkoon.

Nippis nappis naulastooliin,
Meidän herralla oli ennen paljo
pieniä kananpoikia.
Ne menivät meidän

1726. ¹ me|e|ni : m. — ² l|o|toon : latoon. — ³ pip|a|s|uutit : piparuutit. — ⁴ |ke-
nelle| *eri henkilöä* : e.h.

1728. ¹ Me|j|d|än : Meirän. — ² si|e|lä : siälä.

1729. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

1730. ¹ kenkät : k. — ² täs : täss'.

- 5 herran latoon
 ja tekivät siellä paljon pahaa.
 Tuli harmaa hevonen satula
 seles. saappaat jalaas.
 Kiis käsi koukkuun,
 10 huisi koira oven loukkoon!
1732. *Kankaanpää. Laiho n. 297.*
 —90.
 Santra Hakkuri, 21 v.
 Leikki: »*Hirci salossa*».
 (Susilampais-loru).
 Yksi ilkiä elävä
 Tuli minun herrani hakaan,
 Oli siellä koko suven,
 Teki paljo pahaa:
 5 Söi piparuutit,
 Paparuutit,
 Kaalin kontit,
 Tupakin juuret.
 Pois hirvi salosta
 10 Jokahitten talosta!
1733. *Kankaanpää. Päivike n. 62.*
 — $\frac{4}{4}$ 04.
 Heikki Lilja, 60 v.
 Nippis nappis naulastooliin.
 herran pienet kananpojat meni-
 vät yhteen pieneen latoon,
 tekivät siellä paljon pahaa,
 kiis käsi loukkoon, koira huusi
 koukkoon!
1734. *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 88.*
 —10.
 M.p. Isojoella.
 Nippis, nappis, naulastooli.
1734. ¹ piparuutit : piparuurit.
 1735. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.
 1737. ¹ sa|sormet : s.

- Meidän herran pienet kananpojat
 Menivät lahden latoon,
 Tekivät siellä paljon pahaa:
 5 Söivät siellä piparuurit¹, papa-
 ruurit,
 Kaiken mailman sydämenkryy-
 rit.
 Käs käsi koukkuun,
 Huusi koira loukkoon!
1735. *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 93.*
 —10.
 Nippis, nappis, nappeliin,
 Myllärin änumät tappeliin,
 Myssyt päässä hassatti,
 Prunnin¹ kannella tanssatti.
 5 Kiis käsi koukkuun!
 Huuti koira loukkoon!
1736. *Parkano. Tyyskä n. 5. —88.*
Nippisnappi.
 Nippis, nappis, naulastoolii,
 Satula selkään, saapas jalkaan.
 Kiis käsi koukkuun,
 Huuti koiran loukkoon!
- Nykkää.
 [Vrt. Ketjurunoja.]
1737. *Honkilähti. Viherraara n. 4882.*
 —19.
 Ida Vind, 30 v.
 Kädet pantiin päällekkäin. Lasket-
 tiin sormista. Toinen kysyi:
 Mik tämä on? — Nykä, näkä.
 Sitten kun loppuivat muut sormet¹,
 niin pantiin peukalo pystyyn ja kysyt-
 tiin:
 [Ks. jatk. n. 1337.]

1738. *Luvia. Kiikonen n. 8. 95.*

Luvian luodot. Aina Josefina Vesterlund-Maanpää, 17 v.

Nykkää.

Kolme osan-ottajaa, enemminkin voi olla. Leikkijät taivuttavat kukin oikean kätensä nyrkkiin, asettavat niin nyrkkiinsä päällekkäin. Peukalot ojennetaan suoraksi. Päällimmäinen nyrkki tarttuu aina alimmaisen peukaloon. Päällimmäisen¹ nyrkiin peukalo taitetaan sisään, s.o. »pääton nykkä».)

Yksi leikkijä kysyy, osottaen alimmaista nyrkkiä:

Mikä tuo on? (Vastaus.) Se on nykkä.

Kysyjä osottaa toista nyrkkiä:

Mikä tuo on? — Se on akka.

Kysyjä osott[aa] kolmatta:

Entä tuo? — Se on pääton nykkä.

Mikä nykän pään vei? — Hiiri vei.

5 Mihins hiir' nykän pään vei? —

Vei sen aitan all'.

Missäs se aitt on? — Valu sen poltt'.

Missäs se valu on? — Vesi sen sammutt.

Missäs se ves' on? — Härk' sen ryyppäs'.

Missäs se härk' on? — Vähän miehen puukk' sen tappoi.

10 Missäs se vähä mies on?» — On nisui' kylväämäss'.

Missäs ne nisut ovat? — Linnut söi.

Missäs ne linnut ovat? — Ne

lens' yli yheeksän meren ja kahdeksan kaupungin.

(Nyrkit erotetaan.)

Joka tämän sanan pääll' yhdenki sanan puhuu, se pitää nykittämän ja nakittaman verilhaan ast'.

(Nyt ei saa yksikään leikkijä hiiskua sanaakaan ennen sitä, joka on alottanut leikin. Jos joku rikkoo tätä vastaan, saa häntä »nykkiä ja nakkia verilhaan ast'.)

1739. *Mouhijärvi. SMMY: Reinholdin kok. 35—42 n. 414 g.*

1 Mouhijärvi och afven i Vesilaks sâhär:

Knytnäfvarne knytnas sâlunda att de yttre fingersidorna komma mot hvarannan och tummarna parallelt med hvarandra ofvampå. Frågaren frågar pekande först på en tummen, mikä tuo?

Nykä,

derefter pekande på samma persons andra tumme:

Mikä tuo?

Näkä — o.s.v.

Missä härkä?

keihäs tappo.

5 Missä keihäs?

Seppä tako.

Missä seppä?

J[um]jalan ilma vei ikkunan kautta pihalle että kontit roikahti. Sitten:

Kuka tämän perästä?

Kuka ensin tyrskii nykittään kâikilta niin että han on vallon hukassa.

Sokkosilla.

1740. *Oripää. Vihervuara n. 3305.*

= 11.

Majastiina Anttila, 78 v.

*Sokkosilla olo.*Yhden silmille pantiin raasu
(= vaate) ja se oli sokko.

Sokolle sanottiin:

Saatan sokkoo, saatan sokkoo.

Sokko kysyy: »Mikä¹ tosa?»

(Sokko oli viety muurin eteen.)

Hänelle sanottiin: musta pata.

Sokko kysyy: mitä siin sisäll on?

Vastataan: munia mustan liämen
kans.

Sokko: Kuka sitä syö?

Vastataan: Isäntä ja emäntä.

Sokko: Mikäs mun osani on?

Vastataan: Paska tikun nokas.

Susisilla.

1741. *Harjavalta. Ruusunen n. 27.*

—03.

*Lampuri ja susi.*Kaksi leikissä oliaa erkanee toinen
lampuriksi ja toinen sudeksi ja muut
leikkiin osaaottavat asettuvat lam-
paiksi keskelle lattiaa. Lampuri tekee
sitte aittaa ympäri, puskoen kädell-
lansa. sanoen:

Puskom, puskon,

Aitaa, ettei

Susi pääse ylitte,

Eikä mato alitte,

5 Eikä lintu airan ravost.

Lopuksi sanoo hän ympäri käydes-
sään »lampaitten» päitä pidellen:

Keritten, karitten,

Kaikki mun ommiini.

Poistuu sitte sivuun ikaankuin aset-
tumaan nukkumaan. Sitten tulee susi
piilopaikastaan ja vie yhden lampaan
jonnekin piiloon, kuten loukkoon tai
muualle senlaiseen paikkaan.Kun paimen herää ja tulee hake-
maan lampaista, huomaa hän että yksi
on joukosta poissa. Hän lähtee etsi-
mään ja etsii ja hunttaa:

Karü piikani

Karü piikani,

mutta ei ollenkaan kuulu munalla
vastausta, kun aitauksessa. Nyt hän
tekee aidan uudelleen lammassaitun-
seen ja menee taas pois. Tätä leikkia
uudistetaan niin kauvan kunnes lam-
paat ovat yksi kerrallaan pois viedyt.
Silloin vasta on paimenella aikaa lam-
paitaan hakea, ja rupeaakin toden-
teolla niitä hakemaan. Löytää suden
metsästä ja kysyy siltä:

Oleks sää mul lampaitani nähny?

En ol nähny! sanoo susi.

Tämppäi nittej jäljet käy, int-
tää paimen.

Tääl ei nit sunkan vaan näy.

Paimen alkaa katsella tarkemmin
sutta ja sanoo:

Mistäs su suus om mustaks tullu?

Söim mettäs mustikkoit.

Mistäs o suus punäseks tullu?

Söim mettäs mansikkoit.

Mistäs oj jalkas savveen tullu?

Hyppäsim pappilan katompäält.

Tämä vastaus kait sekoitti suden
puheissaan koska hänen hallussaan
oleviksi keksittiin lampaat.

»Huuti ryäkäle!» huusi paimen,

»siäläpä mul lampaan o!»

ja läksi viemään lampaitaan pois.

1740. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

susi tuli nyt lampaaksi ja lampuri sudeksi seka se lammas, jonka susi ensinna vei, tulee lampuriksi.

1742. *Noormarkku. Laine ja Mäkinen n. 2. — 11/3 27.*
Lassila.

Suden leikkiminen.

Kun sutta ruvetaan leikkimään, asetetaan ensin piiriin. Sitten valitaan yksi sudeksi ja yksi paimeneksi. Ne valitaan luvuilla, jollaisia on. esim.:

Kiikeri-Ville se kissan tappoi,
kätki sen ruumiin huoneen alle,
sunnuntaiamuna otti sen pois.

Kiikeri-Ville se vinkui, vankui
5 ja oli ihan villi.

Kaikki toiset ovat lampaista. Susi seisoo ulkopuolella piiriä ja paimen sisäpuolella. Paimen nukkuu ja susi vie yhden lampaan. Sitten susi sanoo:

Ämmä, ämmä, tuttis palaa
ja taikina maahan kuohuu.
susi sulta parhaan lampaan vei.

Paimen herää ja laskee lampaansa.
Söiks sää susi lampaani?
sanoo paimen. En, sanoo susi. Mutta
sun suus on musta, sanoo paimen.
Sitten susi sanoo:

Söin mustikoita mussuttelin,
mansikoita massuttelin
ja yksi musta kivi on takanani.

Niin kauan kun lampaista on va-
rastaa, niin kauan sitä aina leikitään.
Sitten aletaan leikkiä alusta.

1743. *Oripää. Tallgren n. 56. — 13.*
Fiina Virtanen. M.p. Maariassa.
Tein tein aitaa

tinasella tikulla,
vaskisella vartaalla,
ettei lintu raosta lennä,
5 eikä mato alta mahdu.

1744. *Loimaa. S.M.M.Y.: Reinholm 35.*
— 42. *Hokas siv. 207 a.*

(Loimaalla näin:

Tikon tikon aita,
Ettei lintu päältä lennä,
Eikä susi alta mahdu,
Rauta-katto päälle!)

(Loimaalla:

Kerin kerin uttua¹!],
kerin kerin piikkaa.)

1745. *Kokemäki. Kallio K. n. 311.*
— 22/12 26.

Osanottajat: Haukka, kana ja po-
jat.

Leikin kulku: Valitaan haukka ja
kana. Kana seisoo haukan edessä, ja
kanan pesässä toisistaan kiinni pitäen
kananpojat. Haukka ja kana keskus-
televat keskenään seuraavaan tajaan:

Hion, hion kynsiäni.
Minkätähden sitä teet?
Sinun pahan poikas tähden.
Mitäs pahaa poikani teki?

5 Se söi tuon minun kauramaani.

Haukka koettaa nyt ottaa jonkun
kananpojan kiinni. Tällöin kana sei-
soo haukan edessä koettaen kadet levi-
tettyinä puolustaa poikiaan. Kanan-
pojat pysyttelevät kanan takana suo-

1744. ¹ Basse [lyijyk. r.] takka. Lanmasta huutaissa sanotaan Rauman puo-
lella; karu-piikkaa: (M.p. huom.)

jassa. Lopuksi joku kananpoikasista
joutuu kiinni, jolloin hän seuraavassa
leikissa on haukka, ja entinen haukka
on kana, joka saa suojata poikasiaan
haukan käsiin joutumasta.

1746. Lavia. Kallio Saima, n. 3.
—⁶/₁ 20.

Niemi, Matilda Kallio, 49 v.
Susisilla ollessa.

Kerin kerin nuttii,
muarin mustii sukki,
vaarin vanhoi vanttumii.
Teen aittaa, teen aittaa,
5 ettei pappilan iso susi ylitte
pääse
eikä jänes läpitte
eikä mato alitte.

1746 a. Kankaanpää. Laiho n. 294.
—90.

Kaarle Hautasalo, 20 v.

Run, run viskar see
Monker viskar vorvingree
Kracken kuu,
Jäärnes suu,
5 Hupputi jakkaa,
Kassuti pakkaa,
Hemputa ylenna vors.
(Näitä käytetään »susilampaista»
leikitessä, ja jolle viimeinen sana tulee,
se sudeksi).

1746 β. Kankaanpää. Laiho n. 296.
—90.

Santra flakkuri, 21 v.
Susilampaisiin sudeksi.

Vikkoo, vakkoo,
Vaiseri maiseri,
Mottoo pyytää,

Venneellä vääntää,
5 Tint, tont,
Tori, lori,
Lottis loukkoon!

Tuosta käy poikain polku.

1747. Mouhijärvi. Laine T, n. 158.
—93.

Tostapa käy toi poikajen polku
poikki pellon naapuriin;
naapuriss' on nätti tyttö,
sinisilmä, punaposki.
5 Jos ei tahdo tiiliä laittaa,
menköön maata kylmään aittaaan;
puurokuppi, leipäsäkki,
vanuteetsä lusikka.

1748. Suoniemi. Färm K, n. 19.
—22.

Kalle Heikkilä, 59 v.

Tuolta kävi poikien polku,
läpi pellon naapuriin.
Naapuriss' on komea tyttö,
sinisilmä, punaposki.
5 Ellet tahdo tiiliä laittaa,
mene maate kylmään aittaaan,
leipäsäkki, puurokuppi,
jos ei ole lusikkaa.

1749. Hämeenkyrö. Nyberg Vivi,
n. 143. —12.

Tuoltapa käy toi poikain polku,
yli pellon naapurin;
naapurissa on nätti plikka,
sinisilmä, punaposki.
5 Menkää pojat plikkoja naittaa,
siel' saa syörä mitä vaa maittaa.

1750. *Tampere. Viherraara n. 142.*
—09.

Himäinen. F. Saxberg. Kuullut
Tampereella.

Leikkiluku.

Tostapa käy toi poikajen polku
poikki pellon naapuriin.
Naapurissa on koria tyttö,
punaposki, sinisilmä, valkotuk-
kainen.

5 Jolles tahro tiiliä laittaa,
niin mene maata kylmään aittaan.
Puurokuppi, leipäsäkki,
muttei ole lusikkaa.

1751. *Tampere. Jussila n. 2.* —23.

K. A. Elonheimo (Erenius 70 v. M.p.
Tampereella.

Leikkihopu.

Tuostapa käy se poikain polku
yli pellon naapuriin.
Naapuris on sievä tyttö:
sinisilmä, punaposki.

5 Jollet tahdo hiiliä laittaa,
mene maata kylmään aittaan.
Leipäsäkki, puuropussi,
jollei ei ole lusikkaa.

1751 *a. Ruoresi. Luutonen Ahto, n.*
44. —17.

Tuolta se käypi poikien poloku¹.
Yli pellon naapuriin.
Naapurissa sievä tyttö,
sinisilmä, punaposki.
5 E]llet tahalo hiiliä[!] laittaa,
Mene maata kylmään aittaan.
Leipäsäkki, puurokuppi.
Jolla ei ole lusikkaa,
Menkööön pois.

1751 *a* ¹ polku : poloku.

1751 *β. Tampere. Lindström Olga, n.*
14. 18.

Tästäpä käypi paikau polku
yli pellon naapurin;
naapurissa kaunis tyttö,
sinisilmä, punaposki,
5 jollet tahdo tiiliä kantaa,
mene maata kylmään aittaan,
leipä säkki, puuro kuppi.
jol ei ole lusikkaa.

1751 *γ. Mänttä. Savosenmäen kansa-
koulu, Niininen Sirkka, n. 83.*
—31.

Tuosta se kulkee poikaen polku
naapurista naapuriin,
naapuris on nätti likka,
jos et tahdo tilä[!] tehdä
5 leipäsäkki, puurokuppi, lusikka.

Varis istu aitan päällä.

1752. *Sahal. Helin n. 20**. —03.

Variksen puku.

Varis istu aitan päällä
Kammalntyinen kamppa päässä
(Kammal tyyki kamppa päässä).
Siien tyyttä myssy päässä
5 Sammaa laija (sorttia) röijy päällä
Silkki kenkät jalassa
Hopia soljet kenkään päällä.

Voutisilla.

[Vrt. Leikari.]

1753. *Karria. Kaukamaa L. n. 17.*
—²⁹/₆ 30.

Sarvelenkylä. Opett. Olga Sarvela,
34 v. Oppinut vanhemmiltaan.

Vanha leikkilaulu.

Minä seolen rikas vouti,
 Köyhä vouti,
 Ämmän tappanut,
 Talon juonut,
 5 Näin mun kerjätä täytyy.
 Ota nuorin neitosista!
 Neitosen sain,
 Neitosen sain,
 Mennään Turkuun kestiin,
 10 Saksan leikkuriksi.

1754. *Ylöj. Paldani n. 129**. —52.
 [Sama SMMY: *Reinh. 35—42*
n. 395.]

Voutisilla.

Köyhällä voudilla on yksi henki
 tykönään joko poika eli plikka, mutta
 rikkaalla voudilla on monta henkeä.
 Köyhä vouti laulaa näin rikkaalle
 voudille:
 Minä olen se vaivanen vouti,
 Ration vouti,
 Taloni hävitin,
 Emäntäni tapon,
 5 Jo nyt loppu riikin ristat,
 Syötävästä, juotavasta,
 Näin nyt kerjätä täytyy;
 Jos sinä olet rikas rikkaudes,
 Auta köyhää köyhyydes!
 Kun on yhden hengen saanut, niin
 rupee tanssiin ilosta ja laulaa näin:
 Nyt minä olen rikas vouti,
 Äveriäs vouti,
 Maan ostin,
 Talon ostin,
 Emännän ostin;

15 Kyll' on rahaa tavarata,
 Yltä kyllä hopiata:
 Joka pitäjän poljas.

Näin tehdään niukaavan, kun rikas
 vouti jää vaivaiseksi voudiksi elikka
 kaikki paitsi yksi henki jää hänelle,
 joka sitte taas saa ruveta kerjaleen.
 Tämä leikki kestää sillä lailla niin
 kauvan kun tahdotaan.

Muistutus: Köyhä vouti näyttäik-
 sen olennessaan hyvin huonona ja
 viheliäisenä, ontuvana ja keppi kädessä
 kävelen.

Västaräkki vääräsääri.

1755. *Hämckenkyrö. Pakula V, n. 8.*
 02.

Sekä myöskin sanoilla:
 Västaräkki, väärä sääri,
 hyppäs saunan ikkunalta,
 kysyi saunan ämmiltä:
 onko saunas lämmintä?

1756. *Lempäälä. Vihervaara n. 4314.*
 —13.

Saimi Vuori, 14 v.
 Västaräkki vääräsääri
 Kysyi saunan¹ ämmiltä:
 Onko² saunasa lämmintä.

1756 a. *Mänttä. Sarosenmäen kansa-
 koulu, Salo Lahja, n. 53.* —31.

Västä räkki vääräsääri
 istui aidan nenässä,
 kysyi kylän ämmiltä,
 onko sauna lämmintä.

1756. ¹ sa[un]n; saunan. — ² kk:ssa pieni alkukirjain

1756 β. *Mänttä. Mäntän kansa-*
koulu, Siltanen Laila, n. 39.
31.

Västaräkki vääräsääri
istui saunan kynnyksellä,
kyseli kylään ämmiltä,
oliko samaa lämmintä.

Äidin pieni sokeri rotta.

1756 γ. *Tampere. Lindström Olga, n.*
2. —18.

Äidin pieni sokeri rotta,
arvaas onko se oikeen totta,
laskee aina kymmeneen:
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.

TANSSILAULUJA.

Hei, hei Heitukainen.

1757. *Vesil. Hahnsson n. 8*.* — 53.

Hei, hei heitukainen,
Tupa nuden utukainen,
Tupa tahtoo tanssia,
Permanto pelaria,
5 Tuvan katto kaikkumia.

Hyppään tanssaan.

1758. *Tyrvää. Kullau n. 39.* —
14₁ 03.

Tapiola.
Hyppään, tanssaan näkin
maalla,
Sotken näkin hyvän aidan.

1758 α. *Alastaro. Hämeenlinnan alak.*
sem., Mäkiö Eera, n. 360.
—24—25.

Maria Santala, 65 v.

Hyppään tanssaan tavallisen
taajaan
Jestaspas ku on lystiä.
Hyppään tanssaan kultani kanssa
Kultani kenkät on kallellansa.

Karupiikani.

1759. *Köyliö. Mäkelä n. 89.* —25.
S. Isotalo.

[Vrt. Susisilla.]

Karupiikani, karupiikani,
Karraa Rantalan niittyyn.
Karraa takasin, karraa takasin
Taikka Rantala ampun.

1760. *Kauvatsa. Hämeenlinnan alak.*
semin. Haapamäki M, n. 750.
—10₁ 27.

Antto Heinola, 75 v.

Karupiikani, karupiikani,
meni Rantalan niittuun.
Tule pois, tule pois,
taikka Rantala suuttuu,
Kierrettiin myös yhtäälle päin,
niin että kerä olis pään päällä pysynyt.

1560 α. *Ahlainen. Hämeenlinn. alak.*
sem., Haapala Anni, n. 127.
—24—25.

Vilhelmiina Vesterbagha[[]], 68 vuo-
tias.

Karu piikani, liru taatani meni
Rantalan hakkaan.
Tule pois, tule pois ennenko Ran-
tala tappaa.

Kenkäni rikki tallaan.

1761. *Pori. Tuomi n. 4.* —89.

Vilhelmiina Ekgvist, 48 v.

*Hyppylaudu.*Hyppään tanssaan kultani
kans(s)a.

Kultani kengät on kallellansa,

Kyllä suutari surun pittää,

Kultani kengät kiini vettä.

5 Ja kyllä mammiani palkan maksaa,

Kivisestä¹ kellarista,

Koivusen tapin takkaa,

Sillon ko pappani makkaa.

1762. *Tyrvää. Pakula V. V, n. 89.*
—12.

Kalliala. Miina Isokäki, 57 v.

Heipparuutia rallaa,

kenkäni rikki tallaan,

vanhan Taapelin naurismaalla.

Kyllä suutari surun pittää,

5 kultani kenkät kiinni vetää,

ja muarini palkan maksaa,

ilman vaarini tietämätä.

1763. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi,*
n. 187. —12.

Herttuala. Kustaava Pihlaja, 76 v.

Tuuti lullaa Kalle poikaa,

ostaaks muori silakoita?

Pentele huolin 'nä'rristänsä,

mut¹ kaak, kaak, katajaa,

5 mistäs kultani kenkät saa?

Hyppäsin, tanssassin kultani

kanssa,

ja kultani kenkä oli kallellansa.

Kyllä kai suutari huolen pitää,
ja kultani kenkän kiini vetää.1764. *Tampere. Kalliala n. 11*.*
—13.

Suutari herraa sutkasttiin,

Pääluu tutisi, huulet käydä mu-
pisi;

Hyppäänpäs minä hyllyu, lyllyu,

Tanssaanpas minä tallun, lallun,

5 Vaikkapa kengät paljon kulun,

Kylläpä suutari uusia tekee,

Äiti parka palkan maksaa

Kivisestä kellarista,

Tammisesta tynnyristä

10 Koivusen tulpan takoa.

1765. *Kuhmalahdi. Lindroos n. 14*.*
—88.Haap'saari. Eras 40-v. nainen, kuul-
lut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muis-
tiinp. Tottijärvellä.

Taittariariarallaa,

Kenkäni rikki tallaan

Paikkasuutarin naurismaalla.

Suutari panee paikan,

5 Muori maksaa palkan,

ilman vaarin tietämätä.

1766. *Sahalahti. Äijälä E, n. 171.*
—96.

Heipparuutia rallaa,

kenkäni rikki tallaan,

vanhan Tulppalan naurismaassa.

Suutari paikkaa pistää,

5 muori se palkkaa maksaa,

ilman vaarin tietämätä.

1761. ¹ Kiviseta : Kivisestä.1763. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

PILKKARUNOJA.

A. Ristimänimiin liittyviä.

Aatu.

1767. *Rauma. Siren T, n. 29. —04.**Pilkkaruno Aatusta.*

Aatu. Aatu. Kuormasi kaatuu.

Aina.

1768. *Eurajoki. Nurmi F, n. 3. —¹⁰/₅ 10.*Aina, taina, paljon paina,
Lymysloukkon, lulkon[!] joukkon
Yks on joukosta pois.

Alle.

1768 a. *Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 40. —17.*Alle malle makkarasta
Housut tehty pikkarasta
Meni ojaan onkimaan
Sai kolome simpukkaa
5 Yhylene söi, toisen joi
Kolomannen manmalle kotio toi.

Anna.

1769. *Kokemäki. Kallio K, n. 240. —²²/₁₂ 26.*Anna panna palleroinen,
Puolen markan pulleroinen,
Lypsi lehmät, taittoi sarvet
Kaatoi kiven kalliolle.
5 Siitä portti pois!¹1769. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu.1772. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.1770. *Pirkkala. Rekola n. 760. —05.**Kansanlaulu.*Tiru taru tammaa
piru pani Annaa
mustassa sänkyssä
vällyjen alla.
5 Kuka sen näki?
Koko talon väki,
että pirull oli punanen
perseläpi.

Antti.

1771. *Rauma. Siren T, n. 30. —04.**Pilkkalaulu Antista.*Antti, kantti karvakontti,
Puupää pikarisilmä.1772. *Pomarkku. Lindgren n. 6. —92.*

Kustaa Mahlamäki.

Antti Sapell'
'Tahdoks tapell'
'Tyhjäll tupell'
Vääräll veittell',
5 Vastaaan olell'?1773. *Merikarvia. Nordlund n. 92. —90.*Antti kantti musikantti,
kolmen markan komidantti.1774. *Alastaro. Vihervaara n. 2308. —11.*

Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.

Anttia haukutaan:

Antti köntti karvakontti,

Kuparikulli, nahkapalli,
Haukkas tampun makkarasta,
Vahtas salin akkunasta.

1775. *Lempäälä. Leander n. 63**. —13.

Maija Makinen. 64 v. Kuullut
lapsena. Muistiinp. Hauholla.

Antti kautti karvajalka,
meni sonnilla sotaan,
mullikalla muille maille.

Arve.

1776. *Tyrvää. Ojansuun A. II, 2.* —89.

Arve.

Arve meni parveen,
Paskansi sarveen,
Tuli alas¹ parvesta,
Söi paskan sarvesta.

Aukusti.

1777. *Huittinen. Kotajaranta n. 283.*

—⁸/₂ 07.

Lastenloruja.

Aukusti tussaa,
Kirjava kissa,
Ruskea koira,
Sen peräsä loiraa.

Elli.

1778. *Eurajoki. Nurmi F. n. 14.*

—³⁰/₈ 10.

Lymysluku.

Elli keitti velliä,

Antoi Matin maistaa;
Matti kaato lattiaan,
Elli rupes itkemään.

1779. *Pori. Tuomi n. 62.* —90.

Juhanna Forssell, 40 v.

Uvilan pitäjässä olevassa Paluksen
kylässä oli muinoin 6 taloa, joista seuraava laulu:

Elli¹ keitti velliä,
Kiilo kiahutti,
Kopo kuahutti,
Jämsä jähdyytti,
⁵ Narva sano, nälkä minun on,
Valli sano, vanhastas se sinun on.

1780. *Kullaa. Kiikonen n. 172.* —

Anna-Maija Malkasuo, 55 vuotias.

Elli keitti velliä,
Kiilo sen kiehutti,
Kopo sen kuohutti,
Närvä sanoi: »Nälkä¹ mun on».

(Talo nimeltä Elli, jätti perinnön,
joka lankesi kahdelle muulle talolle,
Kopolle ja Kiilolle.² Närvän talo jäi
ilman.)

1781. *Eräj. Tyyskä 1977 n. 147**. —07.

Elli Kelli.

Elli kelli
Keitä velli.
Elli keitti velliä
Omalla kauhallans,
⁵ Omista ohrajauhoistans.
Velli kaatui lattialle.
Siitä Elli itkemään,

1776. ¹ [p]alas : a.

1779. ¹ Talojen nimet; p.m.-huom.

1780. ¹ k:ssa pieni alkukirjain. —² Kiilo lolle : K.

Ellin lapset latkimahan,
 Muu väki murajamahan
 10 Koko perhe päräjämähän.

Emppu.

1782. *Tyrvää. Katajaranta n. 79.*
 —04.

Emppu, Emppu, emputteli.
 Katajan oksilla kannettiin,
 Pihlajan oksilla punnittiin,
 Yli kirkon heitettiin,
 5 Mustalla mulla[lla] peitettiin.
 Kenkiraja veisas sen.

Erkki. Eero.

1783. *Rauma. Siren T, n. 31. —04.*
Pilkkalaulu Erkistä.

Erkki, Erkki, perseessäsi¹ on
 merkki.

1784. *Salakunta? Paavo-Kallio n. 3.*
 —91.

Esa Eeroo komenteroo,
 Pani kissan kyntämähän.
 Varpusen vakoamahan.
 Itse istui pyhän pellon — —
 pianterelle,
 5 Kattoi itään, kattoi länteen,
 Kattoi poikki Pohjan malta.

Fredrikki.

1785. *Rauma. Siren T, n. 32. —04.*

Pilkkaruno Fredrikistä.

Fredrikki, paita rikki,
 Paidan alla kaikki rikki.

1783. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

1788. ¹ |Heinää: heinää.

Heikki.

1786. *Rauma. Roosblom n. 114. —04.*

Pihka Heikin laiva lähti
 varttia vailla kuus,
 onkapannu huus:
 tollukoita kuus;
 5 yks, kaks, kolm,
 nelj, viis, kuus!

1787. *Pori. Tuomi n. 8. —89.*

Vilhelmüna Ekgvist, 48 v.
 Heikki hellari, kivikellari,
 maanmylläri, paskatymnäri.

1788. *Pori. Tuomi n. 9. —89.*

Heikki meni heinä¹,
 löi paskan seinää;
 Heikki tuli heinäst,
 söi paskan seinäst.

1789. *Pori. Tuomi n. 69. —90.*

Miina Ekgvist, 50 v.
 Heikki hellari,
 Kivikellari,
 Maanmylläri,
 Paska tymnäri,
 5 Pani kissan kyntämään.
 Varpusen vakkoo vetämää,
 Istu itte pyärtänölle,
 Nappi täitä nahvoistansa,
 Suuremmat pisti suuhuns,
 10 Piäenemmät pello siämeniks.

1790. *Pori. Roosblom n. 126. —04.*

Haukkuma loru.

Heikki meni heinä¹,
 Paskausi ludo seinää;

- Pappi tuli vastaa,
Löi nokkas paskaa.
- 1791.** *Pori. Roosblom n. 132. —04.*
Haukkuma toruja.
Heikki hellari,
Kivi kellari,
Maamylläri¹,
Paskatynnäri.
- 1791 a.** *Ahlainen. Hämeenlinnan alak. sem. Haapala Anni. n. 132. —24—25.*
Maria Ranta. 65 vuotias.
Pikku Heikin laiva
lähti varttia vailla kuus,
Onkapanuu huus'
Uuninpäällä tollukoita kuivu-
massa kuus'.
5 Yks' kaks' kolme neljä viis kuus'.
- 1792.** *Oripää. Viherraara n. 2321. —11.*
Makkarkoski. Juha Tuominen, 30v.
Heikkiä haukuttiin:
Heikki hellari,
Kivikellari,
Maamylläri,
Paskatynnäri.
- 1793.** *Alastaro. Viherraara n. 2310. —11.*
Hilma Ala-Pouta, 32 v.
Heikkiä haukutaan:
Heikki hellari,
Kivikellari,
maamylläri,
paskatynnyri.
- 1794.** *Kokemäki. Paasikivi n. 1. —15/7 03.*
Kuoppala.
Heikki meni heinään,
Heitti piimäns seinään,
Heikki tuli heinästä,
Nuoli piimän seinästä.
- 1795.** *Kokemäki. Lempainen n. 121. —15/6 04.*
Kuorola. Antti Kujanen, 25 v.
Heikki meni heinäää,
Piäri pitkin seinää,
Sittäkö tuli heinästä,
Ni otti piarus seinästä.
- 1796.** *Kokemäki. Kallio K, n. 246. —22/12 26.*
Pappilan Heikin laiva lähti,
varttia vailla kuus'
Onkapanuu huus:
Tallukoita kuus', puli, päh, pois!¹
- 1797.** *Tyrvää. Ojansuu A. H, n. 3. —89.*
Heikki.
Heikki meni heinään,
Löi paskan seinään,
Heikki tuli heinästä,
Söi paskan seinästä.
- 1798.** *Tyrvää. Ojansuu A. H, n. 9. —89.*
Heikki, Heikki, Henterikki,
Vääräsääri vänterikki
Pani kukkon kytämähän,
Varpusen vakoo ajamahan,
5 Istu itte pyärtänölle¹.
Nonkki tätä housuistansa,

1791. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.1796. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu.1798. ¹ py|ö|rtänölle : pyärtänölle.

- Suuremmat pisteli suuhunsa,
Pienemmät pellon siemeneksi².
1799. *Kauratsa. Santarivirta n. 12.*
—05.
Sanantapaja.
Heikki meni heinään,
heitti paskan seinään.
1800. *Kauratsa. Santarivirta n. 94.*
—05.
Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.
Heikki hellari,
Kivi kellari,
Maan mylläri,
Paskatynnöri.
5 Heikki pani kissan kyntämään,
Varpusen vakkoo ajamaan,
Istu itte pyörtänöllä,
Noukki nahoistansa¹ kirppuja,
Pisteli suuremmat suuhunsa,
10 Pienemmät siemeniksi.
1801. *Suoniemi. Färm K. n. 24.*
—22.
Mimmi Viitanen, 22 v.
Velka-Heikin laiva lähti
varttia vaille 6.
Onka pannu uus,
tallukoita 6,
5 yks', kaks', kolme, neljä, viis',
kuus'.
1802. *Tottijärvi. Rekola n. 123.* —05.
Sorva. F. Lintanen, 55 v.
Meirän herra Hentriikki
Vääräsääri väntriikki
- Istu pyhällä pyärtänöllä,
Noukki täitä pairastansa.
Isomaat syä, ja piäнеммät jät-
tää.
1803. *Tampere. Loukola n. 49**. —14.
Herman Mäkinen, 28 v.
Lasten haukkumaloru.
Heikki meni heinään
löi päänsä seinään.
Heikki tuli heinästä
otti päänsä seinästä.
- 1803 α. *Tampere. Hämeenlinnan alak.*
sem., Parvela Eine, n. 371.
—24—25.
Sandra Eerola, 43 v.
Pihka Heikin laiva lähti
varttia vaille kuus
onka pannu uus
tallukoita uuniin päällä
5 kuivamassa kuus.
Yks kaks kolm nel viis kuus.
- 1803 β. *Tampere. Lindström Olga, n.*
3. —18.
Pihka Heikin laiva lähti
varttia vaille kuus.
Onka pannu uus
Tallukoita kuus.
5 1 2 3 4 5 6.
- 1803 γ. *Tampere. Lindström Olga, n.*
8. —18.
Heikki heikki helisevä
kontissa koliseva,

² siemen|e|ksi : siemeniksi.1800. ¹ naho|uo|tansa : nahoistansa.

kuinka monta heikkiä
kontissa kolisee.

5 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.

1804. *Ylöj. Paldani n. 19**. —52.
[*Sama SMMY: Reinholm 35 —*
42 n. 12.]

Heikki heikki henterikki.

(lujetaan pilkalla Heikki nimisille)

Heikki, heikki henterikki,

Väärä sääri väntrikki,
Komme tiira, taara jalka,
Pani kissan kyntämään,
5 Vuohen vakoo vetämään,
Itte istu' pyörtänöllä,
Kyllä kurki toista nappas,
Kyllä kurki hakataan,
Hakkurin kanssa pakataan.

1805. *Sahal. Hahnsson n. 32**. —53.

Pakkala.

Heikki meni heinään,
Vappu tuli vastaan.
Heikin leipä povessa,
Vapun voita tuohisessa;
5 Heikki juoksi hepsutteli
Pitkin pappilan papua,
Paut perässä putisi,
Lukkari luuli lukut soivan,
Pappi lukkarin lukevan.

1806. *Eräj. Tyyskä (1977) n. 141**.
—07.

Heikki Hellari.

Heikki Hellari, kivikellari
Maan mylläri, tamppusäkki
söi ripaa, Söi rapaa,
5 söi vanhan akan napaa.

1807. *Eräj. Tyyskä (1977) n. 146**.
—07.

Heikki meni heinään.

Heikki meni heinään

Helapäällä hevosella,
Tanapäällä tammalla.
5 Olkisella oriilla.
Valkosella valakalla.

1808. *Oriresi. Kesälä n. 53.* —09.

Alma Kölli-Kesälä.

Heikki meni heinään,

P—ri pitkin seinään.

Vappu tuli vastaan,

Sai sata lasta.

5 Sanoi mikäs nimes on:

Lukkari, lakkari

Papinpoika plakkari,

Tee minul nippukengät, nappu-
kengät.

Minä menen naimaan

10 Kankaantaka Kaisaa,

Pino-Pirjon tyttärii

Kana-Kaijan kakarii.

1809. *Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 28.*
—13 - 15.

Visuvesi. Sandra Hanhonen, 18 v.

Pihka Heikin onkapannu lähti

Varttia vailla kuus

Yks, kaks, kolme, neljä, viis, kuus.

1810. *Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 43.*
—17.

Pihka-Heikin laiva lähti

Vaarttia vailla kuus,

Onkapannu uus,

Tallukoita muurin päällä

5 Kuivamassa kuus.

- Yks, kaks, kolme, neljä, viis, kuus.
- 1811.** *Mänttä. Mäntän kansakoulu, Pättiniemi (Purola). Maiju Jatkola, n. 6. —31.*
 Hippa Heikin laiva lähti
 varttia vajaa kuus,
 höyrylaiva huus,
 yks, kaks, kolme, neljä, viisi,
 kuusi.
- 1812.** *Mänttä. Mäntän kansakoulu, Siltanen Laila, n. 29. —31.*
 Hippa Heikin laiva lähti
 varttia vaille kuus,
 onko pannu uus,
 tillukoita tallukoita,
 5 muuriu päällä kuivamassa,
 1 2 3 4 5 6.
- 1813.** *Mänttä. Mäntän kansakoulu, Siltanen Laila, n. 38. —31.*
 Heikki meni heinään
 laitto leivän seinään,
 Heikki paljals heinästä,
 otti leivän seinästä.
- 1814.** *Mänttä. Sarosenmäen kansakoulu, Salo Lahja, n. 67. —31.*
 Hippa Heikin laiva lähti
 varttia vaille kuus,
 onka pannu huus,
 tillukoita tallukoita
 5 uuniu päällä kuivamassa kuus.
 1 2 3 4 5 6.
- 1815.** *Mänttä. Sarosenmäen kansakoulu, Niininen Sirkka, n. 75. —31.*
 Pihka Heikin laiva lähti
 vaartia vaille kuus
 onkapannu uus,
 tillukoita tallukoita,
 5 uuniu päällä kuivamassa kuus
 1, 2, 3, 4, 5, 6.
- 1816.** *Mänttä. Sarisenmäen kansakoulu, Tenggren Aili, n. 98. —31.*
 Pahkaheikin laiva lähti
 varttia vaille kuus,
 onka pannu uus,
 tallukoita muurin päällä
 5 kuivamassa kuus,
 yks, kaks, kolme, neljä, viis,
 kuus.

Hermanni.

- 1817.** *Ahlainen. Hümeeenlinnan alak. sem., Haapala Anni, n. 121. —24—25.*
 Juho Viljanen, 63 v.
 Hermanni ja Santeri oli mo-
 lemmat sepän pojat.
 Läksivät metsästä puita tuomaan
 ja kaatoivat kuormansa ojaan.

Iisakki.

- 1818.** *Pori. Tuomi n. 126. —91.*
 Miina Ekqvist.
 Iisakki Simoliini
 Otti piarun kiini;
 Keri kerälle,

Pisti plakkarin perälle:
 5 Vei Turruu linnaa,
 Sai hyvä hinna,
 Osti musta ori.
 Ajo pitki Pori torrii,
 Niät pers pani horihorrii.

1819. *Tyrvää. Katajaranta n. 77.*
 —04.

Haukkumarunoja.

En minä sinua liisu
 piru kiroo, mutta liikutan.
 niin, että sininen saulu kehdon
 kantapäätä nousee.

Jooseppi — — —.

1820. *Eurajoki. Kahari n. 190. —93.*
 Jooseppii Jaakoppii Efraimii
 ja Enkkeliä.
 Elitoolla mennään, jos vaan voi-
 daan. Seeverin mummua katso-
 maan.

Jussi.

1821. *Rauma. Siren T, n. 33. —04.*

Pilkkaruno Jussista.

Jussi pussi pummittiin;
 Katajan oksilla kannettiin,
 Kirkon kelloja soitettiin,
 Mustalla mullalla peitettiin.

1822. *Kiukainen. Sunell n. 24. —03.*

Panelia. Vihtori Malm, 21 v.

Juhapojan rakkaus.

Jussi Jussi jumalan luoja
 joka pitää aivan piijan puolta
 pitelee hän kourallansa

et onko piija läpykarvat kohdal-
 lausa.

5 Pilvistä putosi punane pulkka
 siihen karvaseen maan paikkaan
 missä satiaiset ilmaan harppujen
 ja huilujen helinää elivät.

Kiven alta litkutteli
 ladon alta latkutteli.

10 Lukkari luuli papin lukevan
 ja pappi luuli harpun soivan,
 mutta naapuri talosta kuului se
 lapsen synnyttämisen kitinä,
 minä vaivauen menin juuri
 kuin toinen parallensa lastausa
 synnytti.

1823. *Luvia. Salo n. 308. —14.*
 M.p. Hattulassa.

Jussi pussi Jukolan Jussi,
 Porsan pahnun pölyttäjä,
 Sikolätin lämmittäjä.

1824. *Luvia. Salo n. 309. —14.*
 M.p. Hattulassa.

Jussi pussi punnittiin,
 Katajan oksall' kannettiin,
 Yli airan heitettiin,
 Mustall' mullall' peitettiin,
 5 Sian virsill' veisattiin.

1825. *Pori. Nordlund n. 84. —90.*

Jussi pussi puita nussi,
 pisteli pinon rakoön,
 pino rupes palamaan
 ja Jussi pääsi pakoön.

1826. *Pori. Nordlund n. 85. —90.*

Jussi pussi punnittiin,
 katavan oksilla kannettiin,

yli kirkon heitettiin,
mustalla mullalla peitettiin,
5 kissan virsillä veisattiin.

1827. *Pori. Nordlund n. 86. — 90.*
Yks' Jussi pannaan yhteen pussiin

ja aunetaan ryssän¹ nussii,
niin siitä tulee kuus Jussii.

1828. *Pori. Roosblom n. 127. — 04.*

Jussi pussi punnitti,
Katava oksal kannettii,
Yli kirko heitettii,
Mustalla mullal peitettii,
5 Lehmä¹ kellol soitettii,
Piaruvirsil veisattii.

1829. *Pori. Roosblom n. 129. — 04.*

Haukkuma loruja.

Jussi pussi puita nussi,
Pisti pino rakkoo;
Pino rupes palamaa
Ja Jussi lykkäs pakkoo.

1830. *Pori. Roosblom n. 131. — 04.*

Haukkuma loruja.

Jussi pussi pakanaa,
Paskansi papi lakaanaa;
Pappi¹ käski korjaamaa,
Jussi rupes porraamaa.

1831. *Merikarvia. Roslin M, n. 21.*
— 88.

Jussi julma jurves,
Kovasiipi korves

1827. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

1828. ¹ Le m a : leh m ä.

1830. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Teki tikan tiineeks,
Varpusen varkaaks,
5 Pikkulinuun leivättömäks.

1832. *Oripää. Vihervaara n. 2328.*
— 11.

Oripää. Kaarle Karlström, 70 v.
Jussia haukutaan:

Jussin pussit punnittiin,
Katavanoksilla kannettiin,
Yli kirkon heitettiin,
Mustalla mullalla peitettiin.

1833. *Alastaro. Vihervaara n. 2306.*
— 11.

Männistö. Mikko Sulonen, 23 v.
Jussia haukutaan:

Jussi pussi punnittiin,
Katavanoksalla kannettiin,
Yli kirkon heitettiin,
Mustalla mullalla peitettiin,
5 Härjänkellot soitettiin
Ja harakanvirsi veisattiin.

1834. *Alastaro. Vihervaara n. 2309.*
— 11.

Ylhäinen. Manla Heikola, 29 v.
Jussia haukutaan:

Jussi pussi punnittiin,
Katavanoksalla kannettiin,
Yli kirkon heitettiin,
Mustalla mulalla peitettiin,
5 Harakan virrellä veisattiin,
Varsan kontti keitettiin
Jussin peijaisiks.

1835. *Kokemäki. Lempainen n. 165.*
— 14¹/₃ 09.
Akseli Kuusinen, n. 28 v.
Jakson Jussi ja Eeva,
Paimen Erkki ja Leena,
Taas pari pari piäniä herroja
koossa.
Rinki ja Rinkin Maija
Kovero ja Kaija,
Taas pari pari piäniä herroja
koossa.
1836. *Kokemäki. Paasikivi n. 29.*
— 21¹/₁₂ 03.
Kuoppala.
Jussi pussi puita nussi
Pisteli pinon rakkoon;
Pino rupes palamaan,
Jussi hyppäs pakkoon.
1837. *Kokemäki. Kujanpää n. 13.*
— 7¹/₁ 21.
Manta Erkkilä, 60 v.
Jussin herjaussanat.
Jussi, pussi, punnittiin,
katajan oksilla kannettiin.
Yli kirkon heitettiin,
mustaan multa peitettiin¹.
5 Porokelloill' soitettiin,
pierunvirsil' veisattiin.
1838. *Kokemäki. Kujanpää n. 14.*
— 7¹/₁ 21.
Manta Erkkilä, 60 v.
Jussi, pussi, puita kuksi,
pisteli pinon rakkoon
pino rupes palamaan
ja Jussi¹ hyppäs pakkoon.
1839. *Kokemäki. Tuomi n. 5.* —89.
Emil Forsell, 12 v.
Haukkumarunoja.
Jussi pussi punnittiin,
katavan oksalla kannettiin,
yli kirkon heitettiin,
nuustalla mullalla peitettiin,
5 pierun virrellä veisattiin,
häärään kellolla soitettiin¹.
1840. *Kokemäki. Tuomi n. 6.* —89.
Emil Forsell, 12 v.
Jussi pussi puita nussi.
Pisti pinon rakkoon;
Pino rupes palamaan,
Ja Jussi juoksi pakkoon.
1841. *Kauvatsa. Petelius n. 23.* —15.
Juho Malja, 43 v. Kuullut Tuomas
Kempiltä.
Leikkilaulu.
Jussi pussi punnittiin,
Katajanoksalla kannettiin.
Yli kirkon heitettiin,
Mustalla mullalla peitettiin.
1842. *Tyrvää. Ojansuu A. H. n. 5.* —89.
Jussi.
Jussi pussi,
Puita nussi
Pisteli pinon rakkoon,
Teki tikan tiineeks,
5 Varpusen varattomaks,
Mustanlinnun munattomaks,
Pikkulinnun pesättömäks.

1837. ¹ peitettiin [yli kirkon heit, Porokelloill' : p.P.1838. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.1839. ¹ [r]oitettiin : soitettiin.

1843. *Tyrvää. Ojansuu A. II, n. 6 a. -89.*
Jussi.
 Jussi pussi
 Puuta nussi,
 Pisteli pinon rakoön,
 Pino rupes palamaan,
 5 Ja Jussi hyppäs pakoon.
1844. *Tyrvää. Ojansuu A. II, n. 6 b. -89.*
 Jussin pussit punnittiin,
 Katajan oksilla kannettiin,
 Kiven¹ holoon heitettiin,
 Mustalla mullalla peitettiin,
 5 Harakan virsi veisattiin,
 Soumin kellolla soitettiin.
1845. *Tyrvää. Katajaranta n. 78.*
 04.
 Jussi, Jussi, puita hässi,
 Pisteli pinon rakoön,
 Pino rupes palamaan
 Ja Jussi hyppäs pakoon.
1846. *Hämeenkyrö. Mattila K, n. 3.*
 03.
Lasten laulu.
 Jussi pussi punnittiin,
 Katajan oksalla kannettiin,
 Yli kirkon heitettiin,
 Mustalla mullalla peitettiin.
1847. *Kankaanpää. Laiho n. 305.*
 -90.
 Niinisalo. Maija Mattila, 64 v.
 Jussi pussi punnittiin,
 Katajan oksilla kannettiin,
 Kiven koloon heitettiin,
 Mustalla mullalla peitettiin.
1848. *Honkajoki. Hirsikoski Anna,*
n. 42 b. —²³/₃ 24.
 Puli, puli Jukka
 Salmonen nudella myllyllä!
 Jyvät oli kaikki,
 kaikki oli kaikki,
 5 viimeinen leipä oli hyllyllä.
1849. *Tampereen seudut. Niemi n.*
648. 91.*
 Jussi pussi punnittiin,
 Katajilla kannettiin,
 Yli kirkko' heitettiin,
 Mustaa multaa peitettiin.
Tampereen seudut. ks. n:o 1865.
1850. *Kuhmal. Salo A, n. 976*. -13.*
 Anna Perkki, 36 v. Muistinp. Hat-
 tulan Sattulassa.
 Jussi pussi punnittiin
 Katajan oksalla kannettiin
 Yli kirkon heitettiin
 Paskapalassa keitettiin.
1851. *Eräj. Tyyskä (1977) n. 142*.*
 -07.
Jussi Julma.
 Jussi julma, toopin kulma,
 Söi herran hevosen lihat,
 leppäsellä veitellä,
 tammisella lautasella.
1852. *Orihv. Jokinen n. 7*. 03.*
 Mauri Joki, 30 v.
Lommausruno.
 Jussi pussi punnittiin
 Katajan oksalla kannettiin
 Yli kirkon heitettiin
 Mustalla mullalla peitettiin.

1844. ¹ Kive n: K.

1853. *Örnh.* Jokinen n. 8*. — 03.

Mauri Joki, 30 v. Kuuli pikkupoi-
kana.

Lommausruno.

Jussi juro järvessä

Korosilmä korvessa

Söi ruuhellisen ruttaa

Paatillisen paskaa

5 Söi puolen lohta

Söi puolen vohta

Söi puolen kolmatta koninraatoo

eikä vielläkään maha täyteen tul-
lut.

Kalle.

1854. *Pori.* Nordlund n. 83. — 90.

Kalle, palle pakanaa,
paskansi papin lakanaan,
pappi käski korjaamaan,
Kalle rupes poraamaan.

1855. *Alustaro.* Vihervaara n. 2314.
— 11.

Hilma Ala-Pouta, 32 v.

Kallea haukuttiin:

Kalle killi kolloo,

Piäri pitkin holloo,

Tai:

Kallee, mes maan alle!

1856. *Alustaro.* Vihervaara n. 2315.
— 11.

Manta Heikola, 29 v.

Tai:

Kalle killi kolloo,

Paskansi kiven holloon,

Kusi lukkarin lusikkaan

Ja papin porokelloon.

1857. *Tampere.* Loukola n. 50*. — 14.

Herman Mäkinen, 28 v.

Lasten haukkumaloru.

Kalle palle pakanaa

p—si papin lakanaa(n)

pappi käski korjaamaa(n)

Kalle rupes poraamaa(n).

Kirsti.

Ks. n:ot 1858—9.

Kaija.

1858. *Pirkkala.* Starck n. 79*. — 89.

Aulun, laulun Lassin Kaija,

Kuppari-Kirsti ja meijän Maija,

Lohi-Liisu ja Liimpun Pirkku

Hepsuheij ja Sapara-Matti.

1859. *Kuhmal.* Lindeeros n. 20*. — 88.

Haap'saari, Eras 40-v. nainen, kuul-
lut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muis-
tiinp. Tottijärvellä.

Lai, lai Lassin Kaija,

Kuppari Kirsti ja Helsan Maija,

Turnusta tuodaan jokalajia.

Kustaa.

1860. *Pori.* Roosblom n. 130. — 04.

Haukkuma loruja.

Kustaa Kurveliin^o

Otti sian korvii kii;

Sika huusi! ii,

Älä ota mu korviini kii!

Leena.

1861. *Kuru.* Jussila n. 32. — ³₁ 25.

Maria Mattila, 73 v. M.p. Teiskossa.

Leena leteri,

velliä veteli,
Turrum takana
santapakalla.

5 kahdenkymmenen¹ kaulian kanssa

Liisa.

1862. *Rauma. Vaahtoranta n. 45.*
— 28.

Minä ja sinä ja Sirka-liis.

1863. *Merikarria. Roslin M. n. 22.*
— 88.

Sinä ja minä
Ja Sirkan Liisa
Vasikka-Matti
Ja-truuttilakki.

1864. *Kankaunpää. Tuomi n. 123.*
— 91.

Venesjärvi. Sapina Anttila, 24 v.
Liisa kerä uukkaa,
Vaaki puristi puukkaa,
Leipäloppu koriist
Eik ollu oriist.

1865. *Tampereen seudut. Niemi n.*
649. — 91.*

Minä ja sinä ja sirka¹ Liisa
Kurikka-Jussi ja nahkapussi.

Maija.

1866. *Alastaro. Viherraara n. 2330.*
— 11.

Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.
[Haukkumarunoihin kuuluvana
otettu.]

Sauna-Maija, Muarin-Tiina,

1861. ¹ Yl. [kah]r[enkymmenen].

1863. ¹ kksa pieni alkukirjain.

1867. ¹ lenkkii n. : l.

Molemmat on nätit.
Sitä mä olen katunut,
Kon mä Sauna-Maijan jätin.

1867. *Pori. Tuomi n. 11. — 89.*

Vilhelmiina Ekgvist, 48 v.

Maija, Maija, mallas piika,
makkaa pitkin penkkiä.
toinen jalka loikollas,
ja toinen vedetty lenkkii¹.

1868. *Alastaro. Viherraara n. 2348.*
— 11.

Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.

Viltori ja Maija.
Mihe sinä pikku Maija
Vihtoria trajaat?

1869. *Kokemäki. Paasikivi n. 27.*
— ²¹/₁₂ 03.

Kuoppala.

Tipu, tipu, taijaa.
Näiks meen Meijaa?
Hame oli saijaa.
Tröijy samaa laija.

1870. *Mouhijärvi. Hanuus n. 15.*
— 89.

Eskola. Taavetti Kekkonen, 30 v.

Jaaran Maijan laulu.

Askus pintaa
piri piri pinteri
Jaaran Maijasta
hoikun sai.

5 Kuppai Kaijaa
hieputa Maijaa
lutipiti rutkua
ja toppos tui.

1871. *Mouhijärvi. Laine T. n. 165.* —93.

Ah hah haa ja dree vaa paa at
Maija-liisa pelluta trappuna.

Matti.

1872. *Pori. Tuomi n. 127.* —91.

Miin Ekgvist, 50 v.

Matti mytty mättähällä
Ampu sutta sualen päähän,
Saastasta sarven nenähän,
Pentelettä perseluuhun.

1873. *Noormarkku. Lindgren n. 282 a.*
—¹⁸/₁₀ 93.

Käikkellaiset kaalit oli vanhan ajan
ravinto. Perunan¹, juurikkaan ja kaa-
lin varret keitettiin velliksi, josta ru-
nokin laulaa:

Matti meille naitettiin,
Kaali velliä keitettiin,
Tervaa sekaan heitettiin,
Minä aidan alle pakosiin,
Aita päälleni jakosi.

1874. *Kokemäki. Lempainen n. 147.* —²¹/₃ 04.

Lempainen.

Matti meni mettään
Kettuja pettään,
Jäneksiä jättään,
Oravia ottaan.

1875. *Kokemäki. Kallio K. n. 241.*
—²²/₁₂ 26.

Matti, jolle jakkarasta,
Housut tehtiin makkarasta,
Meni ojaan oukimaan,
Sai kolme simpukkaa,
5 Yhden söi, toisen joi,
Kohmannen kotia toi!¹

1876. *Tyrvää. Ojansuu A. H. n. 4.* —89.

Matti.

Matti maali,
Kylmä kaali,
Pohjatuuli,
Porsaanhuuli,
5 Sikoläätin lämmittäjä,
Lammaskarsinan pesijä.

1877. *Tyrvää. Ojansuu A. H. n. 7.* —89.

Matti. Jussi.

Matit on miesten parhaita,
Jusseja on mettäkkkin täymä¹.

1878. *Tyrvää. Ojansuu A. H. n. 8.* —89.

Matti meteli,
Kuka sua seipäällä selkääs ve-
teli?

1879. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi. n.*
190. —12.

Herttuala. Kustaava Pihlaja, 76 v.

Matti mitti mättähällä,
Ampu sutta suolen päähän,
Perkelettä perä suoleen,
Saatanata sarven juureen.

1875. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu.

1877. ¹ kk:ssa seuraa: Ammattilaisten huolimattomuus. Kraatari suksii
(yl. p.m.) sukillansa, Suutari paljailta munillansa (yl. suksii suk.)

1880. *Honkajoki. Hirsikoski Anna.*

n. 56. —²³ 24.

Matti mytty mättäällä,
istui tuvan räystäällä,
ampui sutta suolenpäähän,
kettua kautapäähän.

1881. *Eräj. Tyyskä (1977) n. 78*.*
06.

Lyydi Laurila, 14 v.

Matti se meni naimaan
Eikä se mennyt tyhmälailla
Niinkuin moni tähän aikaan:
Lainalakki, lainatakki
5 Lainakihlat kintalissa.

1882. *Teisko. Viherraava n. 492.*
—19.

Mattia haukuttiin:

Matti maali,
Kylmä kaali,
Pohjatuuli,
Porsaan huuli.

1883. *Ruor. Marjanen n. 55*. —13.*

Pomp pomp pokaraa,
siell' on kaksi kararaa
toinen Matti,
toinen Maija
5 nolemmat on mustapäitä.

Miina.

1884. *Rauma. Siren T. n. 34. —04.*

Pikka runo Miinasta.

Miina, Miina, älä minua aina
piinaa,
Anna minulle kerrankin ryyppy
viinaa.

Mikko.

1885. *Tyrrää. Kullaa n. 55. —¹³ 03.*

Tapiola.

Lasten laulu.

Tui tui tui, tuppeni putos,
Kaikki kaluni katos.
Mikko se leikkasi vasikan hän-
nän,
Tekipä siitä kirnun mämän.

1886. *Punkalaidun. Viherraava n.*
335. —09.

Vanttila. Matti Oivukka, 70 v.

Kehtolaulu.

Miu, mau, Mikko kuoli,
älä itke ämmä parka,
kyllä kello toisen kläppää.

1887. *Kangasala. Liljus n. 135*.*
—88.

Hjalmar Finne, 13 v.

[Vrt. Kehtolauluja, Aa aa akkani
kuoli.]

Miu, mau Mikko kuoli,
Mihinkä se kuoli?
Kuokkalan koskeen.
Kuka sen hautasi?
5 Hallin Matti.
Kuka sen siunasi?
Sillinpappi.
Kuka sille kellot soitti?
Kissa itse kellot soitti.

1888. *Pirkkala. Starck n. 12*. —89.*

Miu, mau, Mikko kuoli.
Älä sure Elli parka,
kyllä kello toisen lyöpi.

1889. *Sahal. Helin n. 21**. —03.

Hola. Kustaan Annastiina, 66 v.

Pilkkalaulu.

Miu, mau Mikko kuoli
 Älä itke ämmä raukka
 Kyllä kello toisen lyäpi
 Oksalan orriin kello
 6 Vasikkalan varsan kello
 Lemmittyjän lehmän kello
 Pokka Matin vuahen rappu¹.

1890. *Kulmal. Lindroos n. 16**. —88.

Haap'saari. Eräs 40-v. nainen,
 kuullut äidiltänsä Ulrika Eskolalta.
 Muistiinp. Tottijärvellä.

Miu, mau Mikko kuoli,
 Mikon kellot soitettiin.
 Harakka haulan kaivajaksi
 Musta kissa laulajaksi.

1891. *Eräj. Tyyskä (2209) n. 68**.
 —07.

[Kehtolaulua.]

Miu mau Mikko kuoli
 Mikko kuoli, suru, huoli,
 Tuli siitä tupasehen
 Tupasehen pienoisehen,
 5 Kissa kellot soitteli,
 Harakka haulan kaiveli,
 Varis maahan lauleli,
 Korppi viren veisaeli,
 Kukko puuron putkahutti,
 10 Kana rieskan lämmitteli.
 Läm[m]itteli lehmän mailon
 Harakka suolan heitti,

Puohtimella puuron peitti,
 Västäräkki lusikat pesi,
 15 Musta katti kauhan kaapi.

Mooses.

1892. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.
 sem., Rajala Anna, n. 395.*
 —24 —25.

Heikki Lehtonen, 72 v.

Mooses, Mooses mokkulahuuli
 Osasi hyvin laulaa.
 Pantiin kulmakunnan kuppariksi
 Sarvipussit kaulaan.

Pekka, Pietari.

1893. *Tyrvää. Kullaa n. 115.* —
¹⁸/₄03.

Tapiola. Oskar Haavisto, 16 v.

Pietarin tattarin höyryn löy-
 ryn,
 Näin minun muijani lauloi ennen
 Pirttiä lämmitä pannaan,
 Lavitsan reunoja laastessaan.

1894. *Tampere. Loukola n. 51**.
 —14.

Alma Mäkinen, 27 v.

Lasten haukkumaloru.

Pekka Pietarin poika
 varasti Vallilta voita,
 meni naapurin saunaan
 pani hattunsa naulaan,
 5 lensi akkansa kaulaan.

1889. ¹ Leppäpuusta tehty kello, jossa oli kielinä pihlajaisia haravan piikin
 kokoisia nappuloita noin 8 × 15 × 9 cm. Käytettiin vanhaan aikaan kuttujen kaulassa
 nykyis. metallikellojen asemasta. Mp. huom.

1895. *Länsi-Suomi. Inkilä n. 2. 04.* 1900. *Pori. Tuomi n. 64. -90.*
Tuuilaulu.
 Piu. pau, Pietari kuoli,
 Kissanpojat kiitokset tuopi,
 Harakanpojat haudan kaivoi,
 Ketunpojat kelloja soitti.
1896. *Mänttä. Mäntän kansakoulu, Siltanen Laila, n. 25. -31.*
 Pekka Pietarinpoika
 varasti vangilasta voita,
 meni Saksaan saunaan,
 pani lakkinsa naulaan.
1897. *Mänttä. Savosenmäen kansakoulu, Salo Lahja, n. 55. -31.*
 Pekka Pietarin poika
 varasti vankilasta voita,
 meni saksan saunaan,
 pani lakkinsa naulaan.
- Santeri.**
 [Ks. Herman ni 1817.]
- Taneli.**
1898. *Rauma. Siren T. n. 35. -04.*
 Pilkkaruno Tanelista.
 Tai tai Taneli, Tanelin munat
 paleli,
 Taneli pantiin karsinaan,
 Muniansa parsimaan.
 Tai tai Taneli, Tanelin munat
 paleli,
 5 Tanelista ei kukaan huoli,
 Taneli on munapuoli.
1899. *Pori. Roosblom n. 133. -04.*
 Tint tant Taneli,
 Tanelin munat paleli,
 Taneli hyppäs karsinaa
 Muniansa parsimaa.
1901. *Noormarkku. Ollinen n. 665. -89.*
 Miina Ekgvist, 49 v.
 Tint tant Taneli,
 Tanelin munat paleli,
 Taneli hyppäs karsinaan,
 Muniansa hautomaan.
1901. *Noormarkku. Ollinen n. 665. -89.*
 Iida Heleena Ollinen, 16 v.
 Tint tant Taneli,
 Tanelin munat paleli, --
 Ei flikat Tanelista huoli,
 Taneli on munapuoli, --
 5 Taneli hyppäs karsinaa
 Jaaram munia parsimaa.
 Huom! Tämä on kirjoitettu sanasta
 sanaan lausumisen mukaan.
1902. *Oripää. Vihervaara n. 5145. -21.*
 Tanelia haukuttiin.
 Tint tant Taneli,
 Tanelin pussit paleli,
 Taneli hyppäs karsinaan,
 pussejansa parsimaan.
1903. *Alastaro. Vihervaara n. 2307. -11.*
 Ylhäinen. Manta Lindström, 12 v.
 Tanelia haukutaan:
 Tint tant Taneli,
 Tanelin varpaat paleli,
 Taneli hyppäs karsinaan
 Sukkiansa parsimaan.
1904. *Huittinen. Saarimaa n. 406. -09.*
 Torppari Ekman, yli 70 v. Kuullut
 Huittisissa. M.p. Paattisissa.

Tint tant Taneli,
Tanelin_pussip_paleli,
ku hän naimasa ajeli.
Taneli hyppäs karsinaa
5 Pässim_pusseja parsimaa.

1905. *Kokemäki. Paasikivi n. 28.*

—²¹/₁₂ 03.

Kuoppala.

Tint, tan, tan, tan, Taneli,
Tanelin munat paleli;
Taneli hyppäs karsinaan
Muniansa parsimaan.

1906. *Kokemäki. Santavirta n. 11.*

—03.

Kiattare. Miina Hakanpää, 80 v.

Leikkiruno.

Tint, tant Taneli¹,
Tanelin munat paleli.
Taneli hyppäs karsinaan,
Muniansa parsimaan.

1907. *Kaakinmaa. Santavirta n. 91.*

—05.

Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.

Tint, tant, Taneli,
Tanelin munat paleli',
Taneli hyppäs karsinaan,
Muniansa parsimaan.
5 Taneli olis muuten miehen malli
Mutt' ei ole toista pallii.

1908. *Tyrvää. Kullaa n. 54. —¹³/₁ 03.*

Tapiola.

Lasten kuulee täälä Tyrvääsä usein
laulavan seuraavaa:

1906. ¹ |taneli : Taneli.

1908. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1910. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Tint tant tant tant Taneli¹,
Tanelin kontit paleli.
Taneli on konttipuoli,
Tanelist ei kukaan huoli.
5 Taneli hyppäs karsinaan
Pässin pusseja parsimaan.

1909. *Mouhijärvi. Hannus n. 7. — 89.*

Mustianoja. Eeva Kujansuu, 66 v.

Tanelin laulu.

Tait tait Taneli, Tanelin munat
paleli;
Taneliss' olis miehen mallii,
mutt' ei ole muutako toinen palli.
Tint, tant tant tant Taneli.
5 Tait tait Taneli, Tanelin munat
paleli;
Taneli hyppäsi karsinaan
pässin munia parsimaan.
Tint, tant tant tant Taneli.

1910. *Kankaanpää. Päivike n. 7.*

—³¹/₃ 04.

Vihtori Santaharju, 57 v.

Tint tant Tanelii¹,
Tanelin¹ munat paleli;
Taneli¹ hyppäs karsinaan,
muniansa parsimaan.

Uoti.

1911. *Tyrvää. Kullaa n. 99. —¹⁰/₈ 03.*

Tapiola. Lydia Tuominen, 22 v.
Kuullut enoltaan.

Uoti koukkujaan kokevi,
Törö töitä toimitteli,
Ahdisteli ahmatusti,

Likentelee lipeästi,
 5 Talon taakse ajelee,
 Pitkin paikkoja pitelee,
 Sieltä tupaa tutkiaa,
 Ennen kun pois palajaa.

Vappu.

1912. *Virrat. Leander n. 19**. —13.

Maria Vilhelmina Spir. 69 v. Muistiinp. Hauholla.

Meni Vappu mettään,
 tuli pukki vastaan.
 Pukilla oli punaset housut,
 olipa sillä pikkunen kelkka,
 5 pikku pyttyinen kelkkasessa,
 pässin munat pytysessä.

1913. *Virrat. Leander n. 35**. —13.

Maria Vilhelmina Spir. 69 v. Muistiinp. Hauholla.

Vippu vappu villahäntä,
 juoksi pitkin rantatietä,
 pikku kelkkanen perässä,
 pikku pyttyinen kelkkasessa,
 5 siell' oli tietoo,
 siell' oli taitoo,
 siell' oli vähän maitoo.

Vikki.

1914. *Rauma. Siren T, n. 36*. —04.

Pilkkaruno Vikkistä.

Vikki, Vikki, tuuma ja tikki,
 Jos ei pidä, niin menköön rikki.

Ville.

1915. *Kokemäki. Tuomi n. 7*. —89.

Kakkulainen. Emil Forssell, 12 v.

Ville kille kiikarilla,
 Katinpoika kaakarilla,
 Katti hyppäs puuhun,
 Paskansi Ville suuhun.

B. Yleis- ja paikannimiin¹ liittyviä.

Akka.

[Vrt. Kehtolauluja.]

1916. *Alastaro. Vihervaara n. 2478*. —11.

Virtsanoja. Maijastiina Pellonpera, 81 v.

Kehtolaulu.

Aa aa akkani kuoli,
 Turuusta tuatiin toinen muari.

1917. *Lempäälä. Leander n. 59**. —13.

Maija Mäkinen. 64 v. Kuullut lapsena Muistiinp. Hauholla.

Aa aa akkani kuoli,
 saisin toisen, mutten huoli.

1918. *Tampere. Jussila n. 15*. —23.

K. A. Elonheimo (Erenius). 70 v. M.p. Tampereella.

Aa, aa, muijan kuoli
 saisin uurenkin, mutt en huoli.

Anoppi.

1919. *Noormarkku. Ollinen n. 664*. —89.

Iida Heleena Ollinen, 16 v.

Hyvvää huamenta anoppi moka!
 ka!

¹ Paikannimien pilkkua sisältävät myöskin eräät »Miu, mau, Maskun kellot» nimisen kehtolaulun toisinnol. Ks. nroja 666—692.

Mull' on morsei ko Taavetin
tokka.

Silkis' ja kullas' o talloo tullu,
Eik' ol' kenenkää huarana ollu.

Huoml Tama on kirjoitettu sanasta
sanaan lausumisen mukaan.

1920. *Tyrvää. Kullaa n. 108.* —¹⁷ 7 03.

Tapiola. Karoliina Kullaa, 52 v.

Hippas tokkaa,

Anoppi mokkaa,

En minä mamma sun miniäs
okkaan,

Minä oon plikka kun Taavetin
tokka,

5 Simun on poikas räkä nokka.

Franskala.

1921. *Pori. Tuomi n. 10.* —89.

Franskalan valakka,

Suolanen silakka,

Kirppuin kiristäjä,

Täitten täristäjä.

5 Luteitten lutistaja.

Hoppu.

1922. *Tyrvää. Viherraara n. 417.*
—09.

Punkalaidun. Vanttila. Kalle Ny-
görd, 45 v. Kuullut Tyrväällä.

Tyrväällä on ennen käytetty seu-
raavaa sanantapaa:

Hoppu hosu housujaan
Vammaskosken sillan pääsä,
ettei Marttilan maata saatu,
Hopun housujen kohinalta.

1923. *Tyrvää. Loukola n. 70.* —
²⁸ 12 14.

Sylvi Engvist, 14 v. M.p. Tampe-
reella.

Hoppu se pesi housujansa
Vanunaskosken sillan alla,
ettei Marttila maata saanut
housujen kohinalta.

Huittinen.

1924. *Alastaro. Viherraara n. 2332.*
—11.

Sikilä. Hamberg, 60 v.

Huittisten hullut,

Vampulan varkaat,

Pöytyän parhaat,

Marttilan pitäjän piänet poiijat
5 Nylkyrin virraan päälles joi¹.

Hunttila.

1925. *Sahal. Helin n. 23*.* —03.

Keholaulu.

Huis sika Hunttilaan
Jätä kassis Kaukolaan
Mene itte Monikkalaan
Monikkalan Mikkolaan.

1926. *Kuhmal. Hahnsson n. 9*.* —53.

Hui sika hunttilaan,
Jätä kassis kaukolaan,
Mene itte monikkalaan,
Kierrä sieltä kiekhelään.

1924. ¹ kk:ssa seuraa: Pöytyän varkaat, Loimaan parhaat, Huittisten hullut, Pöytyän pöllöt, Laron parmat, Paattisten varekset¹.

1927. *Kuhmal. Lindroos. n. 18**. —88. Haap'saari. Eräs 40-v. nainen, kuulut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muistiinp. Tottijärvellä.
Huis sika huntilaan,
Jätä kassis' kaukolaan;
Mene itte monikkalaan,
Kierrä sieltä kiehelään.
- Höytölän kylä.**
1928. *Ikaalinen. Salava Anna-Kaarina, n. 10.* —31.
Iso-Röyhiö.

höütölän_külän taloista hoetan näin,
että:
höütölän_külä hyvä külä,
kalavesi kah^alem_puolen
näl^akä keskellä külä,
kiiruse(n) saunam_parveh
vanhah krütisarveh.
- Isä.**
1929. *Luvia. Salo n. 307.* —14.
M.p. Hattulassa.
Isä istu puussa,
Lampaan lapa suussa.
1930. *Pori. Roosblom n. 119.* —04. H. Roosblom.
Ukko istui puussa
Lampaan lapa suussa,
Leikkasi¹ lapsille lihaa;
Lapset karas pitki pihaa.
1931. *Kokemäki. Pääsikivi n. 17.*
—⁷/₁ 04.
Kuoppala.
Isä räjä istuu täsä
Pöödän pääsä¹, nokka räjä,
Parta jääsä, silmät² killillänsä
pääsä.
1932. *Kokemäki. Puasikivi n. 18.*
—⁸/₁ 04.
Kuoppala.
Isä istuu puussa
Lampaanlapa suusa,
Leikkaa lapsille lihhaa;
Lapset karraa ympäri pihhaa.
1933. *Kauvatsa. Santavirta n. 89.*
—05.
Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.
Isä, rysä, rasa,
Istu täsä,
Pöydän pääsä,
Nokka räjä,
5 Parta jääsä,
Lapset karas pitkin pihhaa
Ja¹ isä leikkas niille lihhaa.
1934. *Kiikka. Nummincu. n. 427*
—17.
Isä istu puussa
lampaanlapa suussa
leikkaa lapsille lihhaa
lapset juoksi pitkin pihhaa.

1930. ¹ Lei i'kasi : Leikkasi.1931. ¹ pä s|äsä : p. —² [ja] silmät : s.1933. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

1935. *Tyrrää. Petelius n. 24. —15.*
Satakunnan rajaseuduilta.

Leikkilaulu.

Isä istu puusa¹

Lampaanlapa suusa,
Verinen veitti käresä,
Leikkeli lapsille lihhaa,
5 Heitteli pitkin pihhaa.

1936. *Lempäälä. Viherraara n. 4310.*
—13.

Isä räsä istu täsä,
Pane partas roikkuun.

1937. *Lempäälä. Leander n. 70*. —13.*

Maiju Mäkinen, 64 v. Kuullut lapsena. Muistiinp. Hauholla.

Isä istu puussa,
lampaan lapa suussa.

1938. *Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 60.*
—17.

Isä istu puussa,
Lampaanlapa suussa.
Räknää yhtä, räknää kahta,
Räknää viimein kahtatoista.

Juoppo.

1939. *Teisko. Viherraara n. 4993.*
—19.

Juappo sano: juaraan,
Keltä, sano Ketara,
Minulta, sano Mikkola,
Nattar' naurahti.

(Juappo, Ketara, Mikkola ja Nattari ovat Messukylän Aitolahden taloja.)

Kankaanpään taloja.

1940. *Kankaanpää. Päivike n. 64.*
—05.

Juho Helkamäki. 36 v.

Loru Kankaanpäästä.

Hinkkasin Hietikolle¹.

konttasin Kopalaiselle,
myötämaata² Myllymäkeen,
takatietä Tapalaan,

5 Ihanamäki ilmestyy.

Kaivola kaukana kallion kielellä,
härissäni hyppäsin³ Päivikelle.

housi⁴ jätin Honkollen,
lakkini Oukarille.

10 karkasin⁵ Kujansuuhuun,
käskettiin Kärjelle,
kerkesin Kersantille.

Kiialasta kyny ja kinnari.

1941. *Ikaalinen. Salava Anna-Kaarina, n. 11. —31.*

Iso-Röyhiö.

— — — — —
ja ste on tämmönenki loru, että:

kiialasta künü ja kinnari,
karhosista jouti ja vinnari,
luhalah⁴lesta köntti ja roikka,
isosta-röülhiöstä itu ja pentti,
5 sammiqkälästä räkänenä äñkö
kil'vakalasta keropē kanko.

on nitä nimiä ja källä niillä on ollu
merkitüksensäkki, mutta kuka sem-
mottia muista.

1935. ¹ puu[s]sa : p.

1940. ¹ |h|ietikolle : H. — ² myötämata : myötämaata. — ³ hypäsin : hyppäsin.

— ⁴ yl. lyijykynältä : ?|housuni. — ⁵ k|j|rkasin : karkasin.

Kikkeli, kakkeli.

1942. *Kokemäki. Paasikivi n. 2.*
—¹⁵/₇ 03.

Kuoppala.

Kikkeli, kakkeli, kananpesän
varraas,

Sai kaks kallaa,

Söi nekin sallaa.

Kissa karas kiikkuun,

5 Paskansi kikkelin piippuun;

Kikkeli luuli rusinaks,

Oikin[!] kissan paskalirtti.

Kokki.

1943. *Teisko. Vihervaara n. 4994.*
—19.

Kokki kottaan.

Kovapäätä pattaan,

Ketarat paran alle.

(Aitolahden taloja.)

Korkki, Lipu — — —.

1944. *Tyrvää. Kullaa n. 48.* —
⁹/₁ 03.

Tapiola. Eevastiina Ilaavisto, 63 v.

Tupakia piippuun, sano Korkki,

Pani häntä pakana, säno Lipu,

Mul on hyvä hevonen, sano Nurki,
ki,

Käydääs vahettaan, sano Holppi,

5 Mitä meidän matani, sanoo Iivari,

Senverran tänä vuonna saa puhua
Korkki.

Kyröläinen.

1945. *Houkajoki. Hirsikoski Anna.*
n. 60. —²³/₃ 24.

Kyröläinen, kyröläinen kyttyräselkä,

maksa mulle kruunuun velka!

Jollet maksa sovinnolla,

niin minä koljaan korennolla!

Leipuri.

1946. *Mänttä. Mäntän kansakoulu,*
Hellä Niemelä, n. 24. —31.

Leipuri katsoi uuniin,

oliko pullat ruunii,

jos ei ne olleet ruunii.

viskeli pitkiin uunii.

1947. *Mänttä. Mäntän kansakoulu,*
Laila Siltanen, n. 35. —31.

Leipuri katsoi uuniin.

oliko pullat ruuniit.

viskeli pitkiin uunii.

Paakaran laulu.

1948. *Rauma. Siren T, n. 37.* —04.

Haukkumaruno »paakarista»
(leipurista.)

Paaka paala pullia.

Onkos pullat pruunია?

Paakaria paskattaa,

Viekkää häntä nurkan taa.

5 Paakari vietiin nurkan taa,

Pullat paloi uunissa.

1948. ¹ leipurista : leipurista.

Parkanon kirkonkellot.

1949. *Parkano. Tyyskä n. 166.*
— 88.

Parkanon ja Ikaalisten kirkonkellot.

Parkanon:

kuka köyhän nai, kuka köyhän
nai.

Ikaalisten:

toinen köyhä toisen köyhän, toi-
nen köyhä toisen köyhän.

Puhki maiden Punlasille.

1949 a. *Virrat. Hämeenlinnan alak.*
sem., Mäki-Kahila Sylvi, n. 348.
— 24—25.

Puhki maiden Punlasille
halki maiden Haukkasille.
Sipilähän silmät tiukku
Savilahteen saappaat paukkui
5 Koroon korvat loukku.
Oltiin sitä Ollilassa,
tarjettiin sitä Tallilassa
ja elettiin sitä Ellilässä.

Renkku.

1950. *Alastaro. Viherraara n. 2335.*
— 11.

Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.

Renkulla kissa tapettiin
Ja lihat siitä syätiin.
Piäni pala takapästä
Viikillekki viätiin.

(Ovat taloja Vampulan kylässä
Vampulassa.)

Ripalassa riideltiin.

1950 a. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak.*
sem., Piilanen Rauha, n. 378.
— 24—25.

Kustaa Vinha, 65 v.

Kuu Ripalassa riideltiin,
niin ääni kuului Älväriin.
Siel oli Pusu puu kädessä.
Jorkka kanki kaimalossa.
5 Visuveden viisas Jussi,
Person taitava Tapani.

Ryssä.

1951. *Alastaro. Viherraara n. 2324.*
— 11.

Ylhäinen. Yrjö Heikola, 13 v.

Ryssän värkit punnittiin,
Pantiin pyttyyn ja suadattiin.
Yli kirkon heitettiin,
Mustalla mullalla peitettiin
5 Ja kissanvirsä veisattiin.

1952. *Alastaro. Viherraara n. 2325.*
— 11.

Ylhäinen. Lauri Kännö, 23 v.
Kuullut Vampulassa.

Ryssän pussit punnittiin,
Katavanoksalla kannettiin.
Yli kirkon heitettiin,
Mustalla mullalla peitettiin.

1953. *Kiikka. Loukola n. 72. —²⁸ 12 14.*
Sylvi Engvist, 44 v. M.p. Tampe-
reella.

Ryssällä rysiä kudotaan,
Kaistilla kaloja pyydetään.
Vinskalla villoja keritään,
Pakilassa pannuja kraapitaan.

Ryssa, Kaisti, y. m. ovat lalojen nimiä Kiikassa.

Suttila.

1954. *Alastaro. Viherraara n. 2334.*

— 11.

Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.

Suttilasa susi saatiin,

Hakulille sana viätiin.

Hekali sai hepsut,

Vikuri sai vipsut,

5 Hannula sai hampaat,

Naapila sai nahat,

Tapala sai talit,

Kuko sai kullin.

(Suttilan kylän taloja Huittisissa.)

1955. *Huittinen. Lyden n. 3. — 90.*

Kalle Vianonen, 26 v.

Suttilan susi.

Suttilassa susi saatiin,

Hakunille sana vietiin.

Hannula sai hampaat,

Huru huulet,

5 Naatula nahhaan.

Toikko toisen puolen,

Kalinen karvat,

Kokko korvat,

Tiukku tiiran,

10 Vikuri vipsut.

Hekuli hepsut,

Tapala talin,

Sakari sarvet,

Vahela vattan.

15 Keskitalo keuhkot.

Isohirvi luki hinnan

Ison pöyriin pöyrän päässä.

Talala.

1956. *Alastaro. Viherraara n. 2333.*

— 11.

Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.

Talalas¹ on kolme tallo:

Kupari, Rasia², Kelkka.

Kupari mahtuu Rasiaan

ja Rasia mahtuu Kelkkaan.

Tyrvää.

1957. *Kokemäki. Kotiseutu n. 10.*

siv. 159. — 12.

Tyrväällä kolme makasinia:

Yksi on Parkkikankaalla,

Toinen Vehkakorvessa,

Kolmas on kotona Tyhjänä.

1958. *Tyrvää. Loukola n. 73. —*

28/12 14.

Sylvi Engvist, 14 v. M.p. Tamperreella.

Talojen nimiä Tyrväällä.

Topi toppaa,

Tenkku tippaa,

Vareri vahtaa,

Innilä inisee,

5 Vähkärä vääntää.

Ylkä ja morsian.

1959. *Tyrvää. Kullaa n. 52. — 17/1 03.*

Tapiola. Eevastiina Haavisto, 63 v.

Ylkä mies ja morsian

Käveli pitkin orsia,

Söi heinäns korsia,

Teki¹ kirves varsia.

1956. ¹ Talalan kylä on Punkalaitumella. — ² r. (= Rasi).

1959. ¹ kksa pieni alkukirjain.

1960. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 106. —12.*
Kyröskoski. Eliina Rappi, 63 v.
Ylkämies ja morsian .

käveli pitkin orsia,
veisteli viikatevarsia,
ja söi talon korsia.

SEKALAISIA LORUJA JA HOKUJA.

Emäntä hirressä.

1961. *Pomarkku. Lindgren n. 242.*
— ²⁹/₁₁ 92.
Uusikylä. Heikki Kaukasmaa, n.
79 v.

Hirtehinen.

Äjät, ämmät,
Renkit, piikat,
Istui¹ kirkossa
Kirjat kädessä;
5 Veisattiin virsiä,
Laulettiin lauluja.
Puu säkissa puheli,
Tapani teini tavotteli,
Liukkolan poika puheli,
10 Kirkon seinät kajahteli.
Kirkossa kaiken ajan
Muun kansan istuessa
Vieri vene kotirantaan.
Kotona kova kohtaous:
15 Emä[n]tä hirressä,
Rippui talotar
Nuoran nenässä.

Edellä kulkija.

1962. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 192. —12.*
Heinijärvi. Eliina Rappi, 65 v.
Joka erellä travaa,

1961. ¹ Säk. 3, 12, 16 ja 17 pieni alkukirjain.

1965. ¹ olk[ee] : olkoon.

se veräjät avaa,
joka keskellä kulkee,
ei tarte avat' eikä sulkee,
5 joka peräs kulkee,
se veräjän sulkee.

Isä hirres, äiti orres.

1963. *Siikainen. Helomaa Kyllikki, n. 104. —30.*

Vanhantalon isäntä n. 50 v.

Isä hirres, äiti orres
pojat puodis, kultavyöt suolis
tyttäret kirkos, virsikirjat kou-
ras,
miehet korves kontit seljäs
5 pirun pojat kontis korvat pystys.

Isämeitä.

1964. *Eura. Häyrinen n. 39. —¹⁴/₁₂ 14.*

Maria Rinne, 54 v. M.p. Piikkiössä.

Isä meirän iltin, kiltin,
Aabrahammi altin, kaltin,
laupias Jumala
ja laut' katto.

1965. *Tyrvää. Pakula V. V. n. 94. —12.*

Miina Forsblom, 84 v.

Is meil olkoon¹,

- salin nimen tulloon,
 antaa nikkoo,
 taivaan rikkoo.
 5 retta po amen.
 (Luettiin silloin, kun ruvettiin hip-
 pasille.)
- 1966.** *Tyrvää. Kullaa n. 228.* —³/₁04.
 Ketola. Aleks Viitamäki, 17 v.
 Isämeidän, peräseinän,
 Uskontunnustus, vattan pullis-
 tus.
 Lautakatto, Jumalan matto.
 Kiipesin puuhun,
 5 Putosin maahan.
 Läpi meni päähäni¹,
 Lääkäri paransi,
 Tohtori troppasi,
 Pappi praakasi.
 10 Jalka rupes turpoon.
 Leikkasin pois.
- 1967.** *Tyrvää. Kullaa n. 269.* —⁴/₁04.
 Ketola. Aleks Viitamäki, 17 v.
 Ismeipyy, kati nimes olkoon,
 Anna meille ukkoa,
 Taivahan tukkoa,
 Väkeä ja voimaa
 5 Pyhähenki soimaa.
- 1968.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 155.*
 — 93.
 Isä meidän, iltten kiltten.
 Aaprahami kultten kaltten.
 Pyhät luut, pyhät jäsenet;
 pyhät kirkon pihitpielet,
 5 potkasi portin, kaato kaalin
 lietehen, helmen nappiseen.
 1966. ¹ pähani : pahani.
- 1969.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 163 a.*
 Häijää. K. Lund, 15 v.
Ryssan isämeidä.
 »Is mei, kutei, kallis kivi kin-
 kerä. Ankkuri, pankkuri.
 Pyhä savu temppele. Katumaton
 makkara, ja taas temppele.
 Isotisu, Vähätisu. Plaassaa ja
 ploosaa.»
- 1970.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 164.* —
 Häijää. K. Lund, 15 v.
 »Is mei, pyntee, Satiniemen sol-
 koo. Antaa ukkoo.
 Taivaan rikkoo. Valakata touv-
 vee, valakata kaanaa.
 Ritta poo ammen.»
- 1971.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 165.* —
 Häijää. K. Lund, 15 v.
 »Is mei, kutei. Anna meille
 ukkoo.
 Taivahan rikkoo. Tuki tuimaa.
 Väki voimaa.
 Ritta poo ammen.»
- 1972.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 166.* —
 Häijää. K. Lund, 15 v.
 »Is mei, kutei, kallis kivi kin-
 kerä.
 Haista mun viis, kuus, vilapula
 virteen.
 prinkea prinkeen. Isotisu, Vähä-
 tisu.
 Plisaa, ploosaa. Kirnaukkis!»

1973. *Hämeenkyrö. Heikkilä n. 46.* 1976. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 203.* —12.

—¹²/₃ 04.
Vesajärvi. Juhon Muotia, 60 v.
Kuullut lapsena.

Isämeitä.

Isämeitä ilttenkatten,
Aaprahami kulttenkaltten¹,
Pyhät luut, pyhät jäsenet,
Pyhät kirkon pihtipiälet,
5 Potkasi porttiin,
Kaatu kaalin lieteelle,
Helmen nappis.

Heinijärvi. Miina Malmi, 67 v.

Isä meri jankkuri taaskin temp-
peli. katumaton makkara, knra
puosta hirteen, haista mun viis
kuus kuuleman lenken, pili pili
5 lenken princkua. princken iso tisu
ja vähä tisu, kana meni tropu-
teli pliisaa ploosaa totter kapper
kirnaukkis. Ammen.

1974. *Hämeenkyrö. Heikkilä n. 47.* 1976 a. *Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 29.* —17.

—¹²/₁ 04.
Vesajärvi. Juhon Muotia, 60-v. Kuul-
lut lapsena.

Isämeitä.

Isuei inkeri.
Kariskivi kinkeri.
Pyhä sana pamp.
Pamp, pamp, pamp.
5 Praasaa, proosa.
Viis hengen pritkua.

»Isämeitä».

Isä meilän, iltin kiltin,
Aaprahamin altin kaltin,
Pyhät luvut, pyhät sanat,
Pyhät kirkon pihtipiälet.
5 Saunaan salpa.
Navetan visainen pyörä.
— sisään kyörää.

1975. *Hämeenkyrö. Kallio Niilo, n. 95.* —10.

Mustalaisen uskontunnustus.

Is meku tai.
Kavis kivis, kinkeri.
Kavis meni ankkuri.
Taas temppelin, paap pamppurin,
5 Syö sympperin, juo jumppurin.
Verä pusa hirteen.
Haista mun viis kuus.
Vili vili vingen prittua pringen.
Ruottin kipper kapper kirnau kis.

Jos minä kirpun kiinni saisin.

1978. *Värrat. Paldani n. 69**. —52.

Jos mä kirpun kiini saisin,
Niin mä häntä keittelisin,
Pään slytyksi tekisin
Jalat paistiksi panisin;
5 Kuttusin hongan hovinensa,
Haavan koko lahkoinensa,
Tuli korppi vei silmän,
Tuli toinen vei toisen.
Älä huoli mitäs teit!

1973. ¹ kulttenkalt[te]en : k.

Jää, jää, jäkevä.

1979. *Pomarkku. Lindgren n. 240.*

—²⁹/₁₁ 92.

Uusikylä. Heikki Kaukasmaa, 79 v.

Jää, jää.

Jää, jää jäkevä,
Joen yli yllätteli.
Sujui mieleeni
Luistin halu,
6 Hiihiin hiljaa hiihtimiillä¹,
Luikuttelin luistimilla.
Kaaduin kumoon kovasti,
Sain si'prauksen silmälleni,
Kopsauksen korvalleni.
10 Jää halki järähti,
Pohjan perä kajahti,
Kaiku kuului Karvialle,
Tomaus Toornioohon,
Väre vieri Venäjälle,
15 Kirposi kaikkein
Kivein rakoon.

Kaksitoista poikalasta.

1980. *Punkalaidun. Hahnsson n. 42.*

—53.

Sarkkilan kylä.

Kakstoista poikasta lasta,
Istu¹ räkä(sen)² männyn oksall',
Tuli kylmä pohjatuuli,
Puhalsi heit(ä) liukkaalle jäälle.
Tuli kotka poikinensa,
Söi heit' kaikki nahkonensa.
Ykstoista piikasta lasta,
Istu ihanan koivun oksall',
Tuli lämmin länsitnuli,

10 Puhalsi heit(in) koreell' kedoll';
Tuli enkeli taivaasta,
Vei heitin taivaasen.

Kirkost tullaa.

1981. *Luvia. Kiikonen siv. 40. —95.*

Luvian luodot. Emäntä Vesterlund-
Maanpää, 45 v.

Kirkost' tullaan,
Kivellä ollaan.
Koirat haukkuu,
Portit paukkuu,
5 Vierait' tulee,
Praasut palaa,
Tynn'rit karaa.

Kävin käräjissä.

1982. *Ruovesi. Paldan n. 66. —52.*

Kävin käräjillä Kauhavalla,
Seison siellä lain alla,
Luoman salin lattialla,
Tulin siellä vähäseen tappoon,
5 Kahdenkymmenen lootun sak-
koon,
Vieläpä sitten tuomari kaipaa.
Yhdeksän talaria jalka vaivaa.

Litta meni niemeen.

1982 a. *Mänttä. Mäntän kansakoulu,
Siltanen Laila, n. 46. —31.*

Litta meni Niemeen,
minä Nientä kiertämään,
Litta palas Niemestä,
minä Nientä kiertämästä.

1979. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

1980. ¹ I(t,tu : Istu. — ² ras|räkä(sen) : r.

Menin kerran Poriin.

1983. *Pori. Tuomi n. 63.* —90.

Kerin kerin kerrään¹,
 Pistän plakkrin perrään²,
 Viän Turruun linnaan³,
 Saan hyvän hinnan⁴,
 5 Ostan mustan orin,
 Istun päre korriin,
 Ajan pitkin Porin torrii,
 Niät perse pannee,
 Hori horrii.

Mikko kysy mitä keitetään.

1983 *a. Lavia. SS. Mytol. san. n. 215*
s. 5. —²⁸/₂ 29.

Taavi Laaksonen.
 Lapsille lorutaan esim.

Mikko kysy, mitä nyt keitetään?
 Matti sano, makkara velliä,
 Jussi sano, juutasko sitä syö,
 Heikki sano, heitetään pois,
 Antti sano, annetaan sen olla.

Huonosti kasvatettuja poikia sano-
 taan kyllä niistä juutaista on opetta-
 jallakin vastusta.

1983 *β. Mänttä. Savosenmäen kansa-
koulu, Salo Lahja, n. 68.* —31.

Mikko sanoi: »Mitä tässä syö-
 dään?»
 Hanna sanoi: »Hapanta ja kaali!»
 Jussi sanoi: »Juutas sitä syököön!»
 Matti sanoi: »Maukastapa se on-
 kin!»
 5 Heikki sanoi: »Heitäppä sitä mui-
 lekin!»

Minä Isu iloinen.

1984. *Parkano. Paldani n. 119.* — 52.*Minä Isu (Israel) iloinen.*

Minä Isu iloinen,
 Itte juosta jumputtelen,
 Laturin laviaa tietä,
 Veipäs lempo leilin vittan lepo-
 kiven mäes',
 5 Siinäpä kraunin kavalat miehet
 edelle pääsi.
 Jopa järvenpääs jätettiin,
 Puuron keitti pussahutti,
 Utta senki uukahutti,
 Ei puiren puuttehes,
 10 Sielläpä kirves kirisi,
 Siellä ränget rätisi,
 Viisi syltä villa köyttä,
 Suitti ohjat oivalliset.

(Tämä lienee palanen pisemmästä
 runosta, joka on unohtunut laulajan
 muistosta.)

Muitten muijalla nenäkin.

1985. *Huittinen. Hirsikoski Anna*
n. 13. —²³/₃ 24.

Muiden muijalla nenäkin, mutt'
 ei mun muijallani.
 Löysin vanhan lankakerän, tein
 siitä muijalleni uuden nenän.
 Muiden muijalla peilikin, mutt'
 ei mun muijallani.
 Löysin vanhan tervaleilin, tein
 siitä muijall' uuden peilin.
 5 Uusi peili, tervaleili, oli mun mui-
 jallani.

Loppu uudempaa runoa.

1983. ¹ kerrää : kerrään. — ² perää : perrään. — ³ linnaa : linnaan. — ⁴ hinna :
 hinnat.

1985. ¹ muijall[eni] : m.

Muu, muu mutikan poika.1986. *Pirkkala. Starck 26**. —89.

Muu, muu, mutikan poika,
tapa toi valkoinen vasikan poika
että ruohot rauhan saa.

Muori ja vaari keskustele.1987. *Eräjärvi. Hahnsson n. 25*. —53.

Muori ja vaari keskutelee,
Miinkä pojat maata panee:
Mustaan säkkiin, sikaläättiin,
Siell on poikain kunnia sänky.

5 Muori ja vaari keskustele,
Miinkä likat¹ maata panee:
Uuteen² tupaan, silkki sänkyyn,
Siell³ on likkain kunnia sänky.

Pojat taas kääntävät sen ensimmäisen
värsyn likoille, toisen ittellensä.

Niin minä ennen lauloin.1988. *Karvia. Kaukamaa L. n. 44*.
—²³/₆ 30.

Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen,
80 v.

Tiri. tiri. kon, kon, kon,
Niin minä ennen lapsena lauloin.

Oleks kuullu juttuu.1989. *Pori. Valldeman n. 45*. —89.

Oleks kuullu juttuu ko susi
kanto' kuttuu pitki' Forsmanni'
aira veiruu?

1987. ¹ pojat, *likat* : l. —² Mus, Uuteen : U. —³ Siell[ä] *on* : S.o.1789. ¹ Iisak : Iisak.1990. ¹ Tikka, joka nokallansa kuivaa puuta vastaan saa suuden kumisen korinan. Mp. huom.

Forsmanni' pojat tuli aika kieruu,
mentii' hakemaa' Iisak¹ Pamppuu
Iisak Pamppuu tuli aika hamppuu
löi nokkas kivvee', meni Jumala'
nimnee.

Oletkos kuullut metsän koraa.1990. *Huittinen. Vakkila n. 13*.
—88.

Oletkos kuullut metsän koraa¹,
Kuinka se keväällä pahasti poraa?
Oletkos kulkenut järven jäätä,
Kuinka se pitää rytinäätä?

5 Oletkos nähnyt Turuun herraa,
Kuinka se tekee korreeksi veraan?

Paksu herra pamputettu.1990 *a. Ruovesi. Luutonen Ahto. n.*
45. —17.

Paksu herra pamputettu
Ruatsin maalla rumputettu,
Venäläisten vellikuppi,
Suamalaisten sualakuppi.

Pikku piimäenkeli.1990 *β. Ruovesi. Luutonen Ahto. n.*
48. —17.

Pikku piimäenkeli,
Navetassa lenteli,
Kärpäsiä nyppele,
Härkän päälle hyppele.

Poika meni onkimaan.

1990 γ. *Ruovesi. Luutonen Ahto. n. 49. —17.*

Poika meni onkimaan,
Sai kolome simpukkaa,
Yhlylen söi, toisen joi,
Kolomannen mammalle kotio toi.

Poika rupes häpeemään.

1990 δ. *Mänttä. Savosenmäen kansakoulu, Salo Lahja, n. 52. —31.*

Poika meni kapakkaan,
osti sieltä tupakkaa,
isä sattui näkemään,
poika rupes häpemään.

Pukki karas.

1991. *Noormarkku. Ollinen n. 630. —89.*

Oskari Engholm. 50 v.

Pukk' karas,
Pukk' travas,
Pukk' neljästi niin,
Ämm' istui
5 Siäl' kelkas'
Piti karikast' kii;
Pukk' karas'
Pukk' travas
Pukk' neljästi niin,
10 Ämmä istui
Siäl' kelkas,
Piti saporost, kiin'.
Ämmä istui
Siäl' kelkas',
15 Oli karikka kädes',

Löi pukkii niät,
Kylkiluut väris';
Pukk' karas',
Pukk' travas.
20 Pukk' neljästi niin;
Ämm' istui
Siäl' kelkas',
Piti saporost, kiin'.
Yks' pytty,
25 Yks' jepu,
Ja se kelkkainen siin
Ja se pyttyinen
Köytettiin,
Kelkkahan kiin';
30 Pukk' karas'
Pukk' travas'
Pukk' neljästi niin.
Ämm' istui
Siel' kelkas,
35 Pit saporost kiin.

Riihen ripsoja.

1992. *Kangasala. Kallio Väinö n. 20. —27/12 02.*

Kalle Vilkman, 58 v.

Kun minä piika pikkarainen
menin rihtä ripsomaan
perä parsia pyyhkimään,
meni¹ siellä vihne vittuun,
5 akana takalaukkuun.
Tästäkös hätä tuli.
Onko miehiä kotona?
Viisi miestä tarvitaan.
Yksi haaroja hajottaan,
10 toinen karvoja jaottaan,
kolmas kieltä keikuttaan,

1992. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

neljäs vettä seisottaan,
viides vihnettä vetimäääään.

Suku muku mustalainen.

1993. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 2.*
—30.

Viinämäen isännältä, n. 50 v.

Suku muku mustalainen,
musta kansa ki'artolainen,
leivän syö ko lemmon poika,
palap pitää paremmak_{ko} talon
koira.

1994. *Siikainen. Oksanen Katri, n. 3.*
—30.

Vähän-Salon isännältä, 71 v.

Suku musta mustalainen,
laiska kansa kiertolainen,
leivän syö ko lemmon koira,
palap paremmak ko joku vanha
vaivannähny.
5 Sitte he tekevät itensä jonkullai-
siks lääkäreiks,
muutammat mustalaiset tekee it-
teus salvureiks,
toiset taas huuslaakareiks.

**Sun kukkos käy mun
peltoni poikki.**

1995. *Huittinen. Saarimaa n. 390.*
—09.

Sun_{kukkos} on_{käyny}
mum_{peltoni} poikki,
sanoi vanha muari.
Siittä sen oikia polkukiu_{käy},

(t. siittä häne¹ alvari maantiäns
onki)

5 vastasi miäs toi nuari.
Kyllä mä hakkaan_{kon-}
tip_{poikki},
sanoi vanha muari.
Mistä sä semmoten_{kirveenkä}
saat.

vastasi miäs toi nuari.
10 Kyllä mä pajasta kirveen saan,
sanoi vanha muari.
Ei sinun_{kirvesäs} vartaakan ole.
vastasi miäs toi nuari.
Kyllä mä pirän silmästä kiinni²,
15 sanoi vanha muari.

Silmä on_{kuuma kun_{tulinen}}
uuni,
vastasi miäs toi nuari.
Kyllä³ mä panen hanskat kätteen,
sanoi vanha muari.
20 Hanska⁴ on rikki ja peukalo poikki,
vastasi miäs toi nuari.
Kyllä mä hanskani paikata ossaan
sanoi vanha muari.
Silmättömäl neulalla ja palaneella
lankalla,
25 vastasi miäs toi nuari.

1996. *Tyrvää. Kullaa n. 116.* —03.

Tapiola. Hermannin Kullaa, 56 v.
Kuullut äidiltään, kotoisin Vehmaan
kylästä.

Sun kanas käy mun peltoni¹
poikki,

Sano ämmä vauha.
Siitäpä poikain maantie käy,
Vastais mies ja nuori.

1995. ¹ häne[n] : h. — ² kiini : kiinni. — ³ [Kyllä] : Kyllä : K. — ⁴ [h]auska : H.

1996. ¹ petoni : peltoni.

- 5 Kyllä mä lyön jalan poikki,
Sano ämmä vanha.
Ei ole kirveesäs vartta vaau,
Vastais mies ja nuori.
Kyllä mä hanskoini paikansa.
10 Sano ämmä vanha.
Silmittömällä neulalla, palaneella
lankalla.
Vastais mies ja nuori.
Hirtettävänkin sinun soisin.
Sano ämmä vanha.
15 Sinun omaan sänkys tolppaan.
Vastais mies ja nuori.
Huorin tekevän sinun soisin.
Sano ämmä vanha.
Sinun oman tyttäres kanssa.
20 Vastais mies ja nuori.

1997. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 2.*
—12.

Heinijärvi. Loviisa Hauska, 75 v.

- Sun kukkos ja kanas käy mun
peltoni poikki, sano mies ja nuori.
Siit häne oikea polkunsä käy, sano
ämmä vanha.
Mutta minä lyön kirveellä jalat
poikki, sano mies ja nuori.
Eipä sun kirveesäs vartta ole,
sanoi ämmä vanha.
5 Pilän sitten silmästä kiini, sano
mies ja nuori.
Mutta kun silmä on kuuma kuin
tulinen uuni, vastas ämmä vanha.
Tailan minä hanskatkin käteeni
panna, sano mies ja nuori.
Hanskat on rikki ja peukalo
poikki, sano ämmä vanha.

- 5 Tailan minä hanskaani paikankin
panna, sanoi mies ja nuori.
10 Silmättömällä neulalla ja pala-
neella lankalla¹, vastasi ämmä
vanha.
Sinä olet vikapää pahaan paik-
kaan, sanoi mies ja nuori.
Miehet sinne edellä tietäkin tekee,
sanoi ämmä vanha.

1998. *Orihvesi. Hahsson A. J, n. 18.*
—53.

Sun kukkos käy mun peltoni
poikki,

- Sano ämmä vanha.
Siitä sen oikia polkukin käy,
Vastas mies ja nuori.
5 Minä lyön sinut jalaat poikki,
Sano — — —
Eipä se puu vielä kasvanut ole,
Vastas — — —
Mutta minä otan kirveen kä-
teen,
10 Sano — — —
Eipä sun kirveessä varttakaan ole,
Vastas — — —
Mutta minä pidän silmästä
kiini,
Sano — — —
15 Silmä on kuuma kun tulinen hiile,
Vastas — — —
Mutta minä panen hanskat kä-
teen
Sano — — —
Hanskat on rikki ja peukalo poik-
ki,
20 Vastas — — —

1997. ¹ lankall[e] : lankalla.

Mutta minä parsin hanskani,
Sano —————

Silmättömällä neulalla, palaneella
langalla.

Vastas —————

25 Mutta minä hirtän sinun hirsin
puuhun.

Sano — — —

Niin omaan tyttäres sängyn tolp-
paan,

Vastas — — —

Minä¹ ajan sinun helvettiin,
30 Sano ämmä vanha
Ämmä se edellä peijakas² perässä,
kekäle kädessä,

Vastas mies ja nuori.

1999. *Virrat. Sievänen n. 65**. —15.

Sun kukkos kul^ukee mum^upel-
toni poikki

Sano akka van^aha.

Siittäpä sen oikee tiekin kul^ukee

Vastais mies tuo nuori

5 Kyllä mä kukkosi kaulan katka-
sen

Vastais akka van^aha.

Kirves on kuuma kun tulinen
uuni

Vastais mies tuo nuori.

Kyllä mä hanskan kädessäni pi-
dän

10 Vastais akka van^aha

Hanskas on rikki ja peukalos pal-
laa

Vastais mies tuo nuori.

(Ei muista loppua.)

Supin loru.

2000. *Kankaanpää. Laiho n. 309.*
90.

Eppu Seppälä, 55 v.

Supin loru.

Jos kattoo puukko taikka tuppi,
Niiu sanotaan: ei suinkaan sitä
muut vieny ko Suppi.

Jos niissä' on puumerkki,

Kyllä sen pois ottaa Honkakosken
Krevun Erkki.

5 Jos sen vie Pomarkkuun Nissille,
miehelle vissille

Taikka Kraalle,

Tulee yhtäkaikki avosilmin

maalle.

Keltteri kylään kelpaa,

Keltterin on kylään velkaa.

10 Suppi, se vanha everisti,
Kaikki villat poveensa pisti.

Aatu, vanha hätähoppa,

Ei se huomannut villakoppaa.

Suppi ämmäin kans krupaa,

15 Kapau (viina)korttelista lupaa.

Suppi soittaa taajaa ja harvaa,
Että Tapalan äiti arvaa ajaa kar-
jaa:

Nouse ylös äiti klohju ja Leena
rohju,

Taikka ma kepilläni ruimaan

20 Ja nostan raatos kuivaan;

Hiuksista linnun pauloja,

Hampaista kengän nauvoja,

Säärihuista luistimia,

Leukaluista luistimia.

1998. ¹ yl. (Mutta?) — ² peijakas : peijakas.

Susi meni Sormusen tarhaan.

- 2001.** *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 188. —12.*
Herttuaala. Kustaava Pihlaja, 76 v.
Susi meni Sormusen tarhaan,
Vei sieltä porsaan parhaan;
Vei salkkarin korpeen,
Heitti hännästä orteen,
5 Pisti puukon kylkeen,
Ja rupes siitä nylkeen.

Tilu talun ämmä.

- 2002.** *Eura. Häyrinen n. 42. —¹⁴/₁₂12.*
Maria Rinne, n. 54 v. M.p. Piikkiössä.
Tilu talu tappeli ämmäs kans;
meni minä joukkoo keppin kans,
löin minä ämmää ronkkaasluuhu,
nii et se poukkas oven suuhu;
5 ja oli siellä viikon kaks,
tuli siellä kahta pahemaks.
- 2003.** *Pori. Tuomi n. 65. —90.*
Miina Ekqvist, 49 v.
Tilu talu tappeli ämmäns
kanssa.
Minä meinin joukkoon köppini
kanssa,
Löin ämmää loukka luuhun,
Ämmä se hyppäsi ovensuuhun,
5 Oli siälä¹ päivän, kaks².
Tuli taas tappelemaan.
- 2004.** *Pomarkku. Lindgren n. 5. —92*
Kustaa Mahlamäki.
Tili tali tappeli

ämmäs kans.
Minä meinin joukkoon
köppini kans.
5 Heitiin ämmää
Lonkka¹ luuhun.
Ämmä lensi oven suuhun.

- 2005.** *Alastaro. Vihervaara n. 2347. —11.*
Ylhäinen. Manta Heikola, 29 v.
Tipu tapu tappeli ämmänsä
kaussa,
Minä meinin joukkoon koukkuni
kaussa;
Minä löin ämmää lonkkaasluuhun
Ja ämmä se poukkosi oven suu-
huh.
- 2006.** *Alastaro. Vihervaara n. 2327. —11.*
Ylhäinen. Yrjö Heikola, 13 v.
Tulitikku tappeli ämmänsä
kans,
Isä meni joukkoon sauvaansa
kans.
- 2007.** *Alastaro. Vihervaara n. 2326. —11.*
Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.
Tilu talu tappeli ämmänsä kans,
Minä meinin joukkoon köppini
kans,
Löin ämmää lonkkoluuhun,
Ämmä se poukkos oven suuhun,
5 Oli siin tunnin kaks
Ja tuli vähän paremmaks.

2003. ¹ siellä : s. — ² päivän tai kaks, m.p. huom.

2004. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

2008. *Huittinen. Hirsikoski Anna*
n. 8. — $\frac{23}{3}$ 24.
Tilutalu tappeli ämmänsä
kanssa.
Minä menin joukkoon köppini
kaussa,
Löin ämmää lonkkoluuhun,
Ämmä se poukahti ovensuuhun.
5 Olihan siellä viikon kaksi,
Tulihan vähän paremmaksi.
Tilutalu tappeli taas ämmänsä
kanssa
Minä menin joukkoon j.n.e. (lop-
pumattomiin).
2009. *Punkalaidun. Kotikoski n. 467.*
— $\frac{17}{4}$ 09.
»Tuppeli» tappeli akkansa kans'.
Minä menin joukkoon köppini
kans.
Löin minä akkaa lonkkaluuhun,
Akka se poukkosi oven suuhun.
2010. *Kokemäki. Santavirta n. 101.*
— 05.
Säpilä. Amanda Sillanpää, 50 v.
Tilu, talu tappeli ämmänsä
kansa,
Minä menin joukkoon köppini
kansa.
Löin ämmää lonkkaluuhun,
Ämmä¹ se poukkosi oven suuhun.
2011. *Kokemäki. Lempainen n. 146.*
 $\frac{20}{6}$ 04.
Lempainen. Kustaa Johansson,
60 v. Kuullut Ulvilan Friidalasta.
2010. ¹ |M| Ämmä : Ä.
- Tiputapu tappeli ämmänsä
kansa,
Minä menin joukkoon köppini
kansa,
Löin ämmää lonkkaluuhun,
Ämmä poukahti ovensuuhun.
2012. *Tyrrää. Kullaa n. 23.*
 $\frac{13}{1}$ 03.
Tapiola.
Tilu, tilu, tappeli akkansa
kans[s]a,
Minä menin sekaan koukkuni
kanssa,
Löin akkaa lonkkoluuhun,
Akka poukkas ovensuuhun,
5 Oli siellä vuoden, kaksi,
Tuli vähän paremmaksi.
2013. *Kiikka. Oksa n. 28.* — 07.
Kiikanojankylä. Alma Törmä, 28 v.
Kiusotus laulu.
Tiku Taku tappeli ämmänsä
kanssa,
Minä menin joukkoon köppini
kanssa,
Löin ämmää lonkkaluuhun,
Ämmä se poukkasi ovensuuhun,
5 Oli hän siellä viikon kaksi,
Tuli hän paljon paremmaksi.
(Jos joku leikissä turhastaa suuttuu,
niin häntä kiusotetaan tallä laululla.)
2014. *Kiikka. Numminen n. 426.*
— 17.
Tilu talu tappeli ämmänsä kans,
minä menin joukkoon keppini kans,

löin¹ minä ämmää sääriluuhun
 sääriluu poukkasi ovensuuhun,
 5 oli se siellä viikon, kaks,
 tuli se vähän paremmaks².

2014 a. Hämeenkyrö. *Nyberg Vivi, n. 196. —12.*

Heinijärvi. Loviisa Hauska, 77 v.
 Tilutalu tappeli ämmänsä

kansa,
 minä menin sekaan keppini kansa;
 löin¹ minä ämmää lonkkoluuhun,
 niin että pötkäliti ovensuuhun;
 löin¹ minä äijää kantapäähän,
 niin että se hyppäsi pöyrän pää-
 hän.

2015. Kankaanpää. *Päivike n. 8. —04.*

Vihtori Santaharju, 51 v.

Kansanlaulu.

Tulitikku tappeli ämmänsä

kansa,
 minä menin joukkoon keppini
 kanssa,

löin ämmää lonkkaluuhun,
 niin että se lensi oven suuhun.

Tuomittu kissa.

2015 a. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak. sem., Rajala Anna, n. 389. —24—25.*

Maija Lehtonen, 52 v.

Tuomittu kissa etpäs tiedä
 minkä löysin,

Löysin pienen lintusen,

josta keitin vellinkisen.
 Tuli katti kaupungista
 5 Latki vellin lapsineen,
 söi vellin perheineen.
 Minä kattia ajoin kaupunkiin.
 Siellä katti tuomittiin
 viirusilmä vieteltiin
 10 lynkkään leppään,
 koveroon koukkuun,
 märkään mäntyyn,
 lakkapää petäjään.

Tuonelan sillalla.

2015 β. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n 4. —12.*

Herttuala. Kustaava Pihlaja, 74 v.

Ehtoolla illalla,

Tuonelan sillalla,
 ämmät ne tappeli tavallansa,
 koukut ne kolisi,
 5 kaukalot kalisi,
 hierimet hilisi hiljalleen.

Tuu sa — — —.

2015 γ. *Ruovesi. Luutonen Ahto, n. 30. —17.*

Tuu sa vitsun laasevit,

Lipassonnin niska.
 Laak vook, laarin laa,
 Saksan maalarilla.

Vares raakuu.

2016. *Luvia. Kiikonen siv. 35. —95.*

Luvian luodot. Aina Josefina Ves-
 terlund-Maanpää, 17 v.

2014. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² paremmaks : paremmaks.

2014 a. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

Vares raakuu,
 Kuusi kaatuu,
 Faari yskii,
 Nurkat jyskii,
 5 Koirat haukkuu.
 Pakkanen paukkuu!

Vasikan juoma kaatu.

2016 a. Oripää. *Vihervaara n. 3728.*

—11.

Eemeli Oksanen, 28 v.

Plitin platin vanha tälti,
 vasikajuoma kaatus,
 eikä ikinä ylös saatu.
 Vasikka meni mettään,
 5 eikä ikinä löyty.

Viikonpäivät.

2017. *Alastaro. Vihervaara n. 304.*

—11.

Lauronen. Maria Kivimäki, 22 v.

Miäs muistutteli, mikä päivä käsillä
 oli. Muistutteleamalla viikon tyät, sai
 selville, että pyhä oli.

Maanantaina myllyyn mentiin,
 tiistaina kotia tultiin.
 keskiviikkona taikina tehtiin,
 tuorstain leivottiin,
 5 perjantai koira kuoli ja
 lauantaina haurattiin.

2018. *Parkano. Tyyskä n. 2. —88.*

Maanantaina Maalari.

Maanantaina maalari,
 Tiistaina tiiliherra,

Keskiviikkona keisari,
 Tuorstaina tuomari,
 5 Perjantaina pelimanni.
 Lau'antaina lautamies,
 Sunnuntaina suutari.

2019. *Rauma. Kotiseudun Toim. Ilmo
 Kallio n. 39. —16.*

Viikonpäivät.

»Ny o tuarsta, kyll tämä viikk
 jo pia juasta.»

Verrattain myöhäsyntyinen jo sii-
 täkin päättäen, että on »juasta» eikä
 »karata».

2020. *Alastaro. Vihervaara n. 3262 a.
 —11.*

Ylhäinen. Miina Paukkio, 55 v.

»Makkaramaananta,
 Pukitustiista,
 Tuhkakeskiviikko,
 Kiristuarsta,
 5 Pitkäperjantai.»

2021. *Noormarkku. Koskilahti n. 44.
 —¹⁵/₁ 04.*

Laiskan Jaakon työjärjestys.

Maanantai menee maates' ja
 Tiistaipäivä sen sivus',
 Keskiviikko ei ole työpäivä ja
 Torstaipäivän palkal' ei elä,
 5 Perjantai on lauantain aatto
 Ja¹ joka pyhän oikein pyhittää,
 ei se tee
 Lauvantainakaan yltää mittää.

2021. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2022. *Hämckenkyrö. Kullaa n. 363.*

—²⁰/₁₂ 10.

Vesajärvi. Juho Vähämuotia.

Lasten loru.

Maanantaina myllyyn mentiin,
Tiistaina takasin tultiin,
Keskiviikkona taikina tehtiin,
Torstaina se leivottiin,
5 Perjantaina koira kuoli,
Lauvantaina se kuopattiin.

2023. *Kokemäki. Paasikivi. n. 25.*

—³⁰/₁₂ 03.

Kuoppala.

Laiska-Jaakon lause.

Maananta mennee maatesa, tiistaa¹ siinä sivusa, keskiviikko¹ ei ole kenenkään työpäivä, tuorstaa¹ päivän palkalla ei ihminen elä, perjanta¹ on lauvantan autto. Joka tahtoo pyhhää pittää, ei se tee lauvantaina yhtäkän mittään.

2023 *a. Ruovesi. Luutonen Ahto, n. c)*

1. —17.

Frii maanantai,
Liippaus tiistai,
Hemppaus keskiviikko,
Torstai mennee niin ja näin,
5 Perjantaina ei tu palijo mittään,
Lauvantaina lankee pyhä sisään,
Ja nyt on pyhä.

2023 *β. Ruovesi. Luutonen Ahto, n. c)*

2. —17.

Maanantai mennee maatesa,
Tiistai siinnä sivussa,

Keskiviikko ei o kenenkään työpäivä,

Torstain palkalla ei elä,
5 Perjantai on lauvantain aatto,
Ja joka pyhän oikein pittää,
Se ei tee lauvantaina yhtään mittää.

2023 *γ. Ruovesi. Saariluoma Vilho,*

n. 4866. —22.

Pohjankylä.

Riimaanantai,
liippaus tiistai,
hemppaus keskiviikko,
tuorustaina teen vähän työtä,
5 perjantaina en paljo jaksakkaan
ja lauantaina lankee pyhä sisään
sano renki.

2023 *δ. Ruovesi. Saariluoma Vilho,*

n. 4444. —22.

Pohjankylä.

Maanantaina myllyyn mentiin,
Tiistaina kotja tultiin,
Keskiviikkona taikina tehtiin,
Tuorustaina se leivotiin,
5 Perjantaina koira kuoli,
Lauvantaina se nyljettiin,
Kyllä nyt pyhä on mennään pois
kirkkoon vaan.

Voi voi sentään.

2024. *Tampere. Luutonen Ahto. n.*

56. —17.

Mp. Ruovedellä.

Voi voi sentään,

2023. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

2023 *a.* ¹ Säkeissä: 4—5 iso alkukirjain.

Kuinka monta kertaa,
 Ihmisten lapset ilmassa lentää,
 Tuulissa pilvissä,
 5 Hampaat irvissä,
 Karvalakit korvissa,
 Housut polvissa.

Yks kaks kolme.

2024 a. *Tampere. Lindström Olga. n. 13. —18.*

Yks kaks kolme
 istu isän polveen,
 äiti sanoi, ettes saa,
 isä sanoi, istu vaan,
 5 yks kaks kahdeksan,

kolme neljä yhdeksän.
 viis kuus kymmenen.

Äidin neuvo.

2024 β. *Pori. Tuomi n. 13. —89.*

Vilhelmiina Ekqvist, 48 v.
 Enttin ämmä neuvo tytärtään:
 Nous ylös ja siunaa,
 pes silmäis ja kampaa pääs.
 Ol nöyrä ja notkee,
 Ja¹ älä kenenkään tottel² käskyy!
 5 Tee sijas päiväs aikaa,
 Ja¹ vartoo ehtoos,
 Ol vakaa, älä varast,
 Ot^{1,3} sillonko saat!

**MIETE- JA OPETUSRUNOJA SEKÄ SANANLASKUN-
 TAPAISIA KATKELMIA.**

Ahven vaivanen valitti.

2025. *Kuhmal. Lindroos 10*. —88.*

Haap'saari. Eräs 40-v.nainen, kuul-
 lut äidiltänsä Ulrika Eskolalta. Muis-
 tiinp. Tottijärvellä.

Kala itki aikojansa,
 Ahven vaivanen valitti.
 Talonpoika tallujalka
 Virittää verkon pance paulan.

Antaa sateen sataa.

2026. *Tyrvää. Kullaa n. 42. — 6/1 03.*

Kalle Mustalahti, 22 v.
 Sade ilmalla sanotaan:

Antaa sateen sataa,
 Pannaan pavut pataan,
 Syödään mitä maittaa,
 Viedään loput aittaaan,
 5 Pidetään Tyrvään vanhaa tapaa.

Ensin huutaa huijahuttaa.

2027. *Satakunta. Paavo-Kallio n. 36. —91.*

Ensin huutaa huijahuttaa, kun
 on kurkku kovimmillaan, sitten
 laulun langetessa kähistää kuni
 katala. — — — —

2024 β. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² tottel|t| : t. kk:ssa t. k. : k.t. järj. lyijyk. muutettu. — ³ ot|t| : o.

Isot istuvat tuvassa.

2028. *Karvia. Kankamaa L, n. 5.*
—¹⁶/₆ 30.

Karviankylä. Joos. Kallioniemi, 93

Isot istuvat tuvassa.

Pöyhkiämmät pöyrän päässä.

Jäniksen sana.

2029. *Kankaanpää. Laiho n. 98.*
—¹⁹/₄ 90.

Kaarle Oukari, 22 v.

Jäniksen sana.

»Kyllä sulla, poikani, niin suuret silmät on, ko mullaki» ja jättää jo vuorokauden vanhana.

Kanan sana.

2029 a. *Ruovesi. Hämeenlinnan alak. sem., Mäki Helmi, n. a) 1.* —25.

Josefiina Mäki, 59 v.

Kana:

Piipota, piipota pot. pot. pot.

Minä tässä munia kengitä käyn.

Kukko:

Mistä minä haukanruoka sulle tässä kengät otan. ei ole sopivaa lestiäkään ko. ko. koo!

Katti kaks, koira kolme.

2030. *Noormarkku. Ollinen n. 109.*
—89.

Noormarkku. Juhlo Fredrikki Ollinen, 50 v. Kuullut Haampään Juhalta

Muistovärsy siitä kuinka kauan kotieläimet kantavat sikiöitensä:

2032. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Katti kaksi, koira kolme, Viittä, kuutta vinkuvaine, Seittemää mököttävaine.

Kauran sana.

2031. *Kankaanpää. Laiho n. 101.*
—¹⁹/₄ 90.

Kaarle Oukari, 22 v.

Kauran sana.

»Lapsiki muu tappaa, Mut ei mieskään pudista.»

Koskas laiska työtä tekis.

2031 a. *Ruovesi. Luutonen Ahto, n. c) 3.* —17.

Koskas laiska työtä tekis.

Kesällä ei kerkiä,

Talavella ei tarkene,

Syksyllä käy suuret tuulet,

Ja keväällä on vettä paljjo.

Kukon sana.

2032. *Kankaanpää. Laiho n. 97.*
—¹⁹/₄ 90.

Heleena Onkari, 58 v.

Kukon sana.

»Ruoki minua Sifferin päivään, Heitä sitte hännästä hangelle!»

Kynttelinpäivä.

2033. *Tyrvää. Kullaa n. 46.* —⁶/₁ 03.

Tapiola. Eevastiina Haavisto. 63 v.

Talvitöistä kerrotaan seuraavasti:

Kynttilä kovin kysyvi.

Paavali pajattelevi:

Onko tehty talvi töitä:
 Onko pitkiä pinoja,
 5 Onko paljon aidaksia?
 Ruovitko jo rohtimesi,
 Peroitko jo pellavasi,
 Joko villasi virutit?

2034. *Alastaro. Viherraara n. 1126.*
 —11.

Kynttilä kyllä kyseli,
 Paavali paljon pakinoitti:
 »Onko¹ tehty talvitöitä,
 onko pitkiä pinoja,
 5 onko kankaita kurettu, (kudottu)
 alotettu aivinoita.»

Lampaan rukous.

3035. *Ruor. Hankala E. n. 55*. —04.*

Eriika Vastamäki. 78 v. Kuullut
 vanhemmiltaan. Muistiinp. Kurussa
 Poikelusten kylässä.

Lampaan luku.

Päivän elän,
 kun pääni kerittet,
 en päivääkään
 kun rintani kerittet.

2036. *Keuru. Vaissi n. 305*. 99—02.*

Lammastaika.

Lampaat menestyy hyvin kun ei ke-
 ritte niiden päätä, eikä jalkoja polvijen
 ala puolelta, keväällä ei laske ulos
 ensikertaa lauvantaina, eikä ota syk-
 sällä ensikertaa navettaan Sunnun-
 taina. Sanotaan,

elä runnuvani keritte
 elä alta polven jalkojani,

2036 a. ¹ Säkeet alleviivatut.

2037 a. ¹ Sana alleviivattu.

elä laske lauvantaina,
 eläkä lukitte Sunnuntaina.

Leipojalle.

2036 a. *Siikainen. Oksanen K, Siik-
 kaisten vanhaa kotitalouskult-
 tuuria, siv. 68. 1932.*

Toisaalta taas lohdutettiin leipojaa,
 jos hän ei saanut kaunistajälkeä:
 leivo leipä lipin lapin,
 küllä üni kaunistä.¹

Liinapeippo sanoo.

2037. *Tyrrää. Ojansuu A. H. n. 25.*
 —00.

Anna Stiina lisakin tytär, 66 v.

Liinapeippo, (= västäräkki) kun se
 keväällä tulee, laulaa:

Yän yhreksäm perästä
 sotkej jääj järven poljtaa,
 Paremmat minun piänet var-
 paani,
 kun tuhannen tuuraa.

Maltaitten sana.

2037 a. *Siikainen. Oksanen K, Siik-
 kaisten vanhaa kotitalouskult-
 tuuria, siv. 90. 1932.*

Imeltymisen aikana maltaita täytyi
 käydä pöuhimis¹ usein, varsinkin
 kahden ensimmäisen vuorokauden
 aikana, etteivät ne saaneet happamev¹
 vika¹ tai homehtuneet. Sellaisista
 maltaista tehty juoma ei juossut kuur-
 nassa.

Maltaat sanoivat:

»katto muu kaks äätä,
kolmanten ma olej jo kontillani!»

Mikä kyy kynnyksellä

2038. *Punkalaidun, Järvinen n. 17.*
—53.

Mikä kyykky kynnyksellä?

Mikä laatu laattialla?

Mikä tuuteri tuvasa?

Mikä kenkätä mailla?

5 Mikä suossa sääryksitä?

Kissa kyykky kynnyksellä;

Lapsi laatu laattialla;

Kelto tuuteri tuvasa;

Kettu kenkätä mäellä;

10 Kurki suosa sääryksitä.

Niin on lesken leuan alla.

2039. *Karvia, Kaukamaa L. n. 70.*
—³⁰/₆ 30.

Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen,
80 v.

Niin on lesken leuan alla,

Kuin on riihen röyrän alla.

Oh hoh hoikkaa.

2040. *Tyrvää, Kullaa n. 43.* —⁶/₁ 03.

Useasti kuulee kasvavain ihmisten
sanovan tähän tapaan:

Oh, hoh, hoikkaa,

En minä paljon voikkaan,

Vaan¹ sen vähän, mitä voin.

En sitäkän viitsi.

2040. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Ohran sana.

2041. *Kankaanpää, Laiho n. 100.*
—¹⁹/₄ 90.

Heleenä Oukari, 58 v.

Ohran sana.

»Kiven kierrän,

Kannon kartan,

Mutt en pahan ämmän kattamaa.»

Oikeus on ovensuuh.

2042. *Karvia, Kaukamaa L. n. 72.*
—²⁵/₆ 30.

Suomijärvenkylä. Joonas Mäkelä,
20 v.

Joonas Mäkelä sai sakkoo kun oli
sanonut oikeudelle.

Oikeus on ovensuuh

Riisyissä, rääsyissä,

Vääryys perässä

Silkissä, sametissa!

»Un'kaa kuin Mäkelä sinattihin»
tuli sananparreksi.

Pääskynen piiskunen.

2043. *Ruoresi, Hämeenlinnan alak.*
sem., Rajala Anna, n. 392.
—24—25.

Heikki Lehtonen, 72 v.

Pääskynen, piiskunen,

Sinisiipi, valkoriuta

Liteli ja laateli,

Teki sitten pesän,

5 Alusta kesän.

Muni sinne munat.

Hautoi niistä pojat.

Pojat lensi ilmaan.

Papu sanoo.2044. *Viljakkala. Servo n. 1. —13.*

Papu sanoo kylvääjää;
 Jollen ole vappuna vaossa,
 niin en pauka padassa,
 enkä pouka pohtimessa.

Pieni lintu liinapää.2045. *Harjavalta. Ruusunen n. 104. —03.*

Piäni lintu liinapää
 Istui paju kannon pääs,
 Ja pisti paitaas kiin.

Sammakon sana.2046. *Kankaanpää. Laiho n. 99. —¹⁹/₄ 90.*

Kaarle Oukari, 22 v.

»Sammakon» sana.

»Syö, poikani, säästäin savee,
 Pitkä on mailman sivu!»

Suden laulu.2047. *Pirkkala. Starek n. 24*. —89.*

Tanotervi ja pukin sarvi
 mun sydämeni ilahuttaa
 mut' toi häijy härjän sarvi
 mun maastakin pois peloittaa.
 (Susi laulaa).

Tanokas ja tallukas.2048. *Tyrvää. Kullaa n. 41. —¹⁴/₁ 03.*

Tapiola.
 Tanokas ja tallukas.
 Se on köyhän kenkä,

Aina jalkaan pistettävä,
 Vaikka menis minkä.

Turkki on tuulella hyvä.2048 a. *Ruovesi. Hämmentinnan alak. sem., Pölänen Rauha, n. 379. —24—25.*

Kustaa Vinha, 65 v.

Turkki on tuulella hyvä,
 pälsit päiväpaistehella.
 Renkimiehet rehellisesti,
 kirkkomäellä komiat.
 Pitkät piiput hampahissa
 onto luulis olevan ne omia.

Vareksen sana.2049. *Kankaanpää. Laiho n. 96. —¹⁹/₄ 90.*

Heleena Oukari, 58 v.

Vareksen sana.

»Vaa, vaa,
 Tuu tänne murkan taa,
 Saat, saat saappaat,
 Kun pillit ja punaset nöörit.»

Viikkojen laskeminen.2050. *Kankaanpää. Laiho n. 386. —90.*

Tiina Rämäkas, 68 v.

Almanakka.

Pyhäämpäivästä seittemän
 viikkoo Tuomaaseen,
 Tuomaasta kuus Kynttilämpäi-
 vään,
 Kynttilämpäivästä kolme Mattiin
 (= kevätMattiin),
 Matista neljä viikkoo Maariaan,

5 Maariasta viis Vappuun,
 Vapusta kahdeksan Mettumaariin,
 Mettumaarista viis Jaakonpäivää,
 Jaakosta neljä Perttuun¹,
 Pertusta viis Mikkoon,
 10 Mikosta taas viis Pyhäämpäivään.

2050 a. *Virrat. Hämeenlinnan alak.*
sem., Mäki-Kahila Sylvi, n. c) 5.
 —24—25.

Kaisa Kokkinen Viitasaarelta, 17 v.

Vanhanajan almanakka.
 Heikki neljännellä,

paavali viiennellä,
 kyntteli kuuennella.
 Siitä kolme mattiin.
 5 matista neljä maariaan
 maariasta viis vappuun
 siitä puol kolomatta erkkiin.
 Erkistä viikko urpoon,
 urvosta viis juhannukseen,
 10 siitä viis jaakkoon
 jaakosta neljä perttuun
 siitä viis mikkoon.
 Mikosta viis köyriin,
 köyristä seitsemän jouluun.

2050. ¹ Pettuun : Perttuun.

SATAKUNNAN
LOITSUT

TIETÄJÄ. HALTIAT. KATEET.

TIETÄJÄ.

Tietäjäksi valmistautuminen.

2051. *Tyrvää. Aijälä H, n. 133. —95.*
Iso Heikki.

Kun saa niin mustan kissan, ettei siinä ole ollenkaan valkosta karvaa. leuvvan allakaan, ja tappaa sen sitte ja panee pavun kasvamaan kummasakin silmäku'apasa ja panee sen pääkalon semmoseen paikkaan, ettei aurinko vaan saa nähdä niitä papuja, ja panee sitte siitä valmistuneita papuja taas 2 kappaletta kasvamaan niihin silmi-kuappiin, ja sitte kun ne taas on valmistuneet, niin pannaan siitä sadosta sitte taas 2 papua samalla lailla kasvamaan. Siittä tulee sitte semmoisia papuja, että kun niitä panee suuhunsa ja puhalttaa ihmisten päälle ja¹ sanoo:

Tulkoon² kärmeitä!
taikka mitä vaan tahtoo tulemaan,
niin kyllä tulee.

2052. *Tyrvää. Kullaa n. 158. —¹⁵/₁₀ 02.*

Tapiola. Eevastiina Haavisto, 54 v.
[Vert. Hautausmaalla ja kirkossa-
käynti].

Jos tahtoo ruveta ennustamaan tulevaisia asioita, tulee mennä jonakin pyhä-yönä kirkkopihaan. Sinne mennessään tulee sanoa verejällä:

Kaikki vanhurskaat levätkää levossa, vaan jumalattomat nouskaat.

Sitten on kierrettävä kirkko kolmeen kertaan ja joka kerta otettava multaa kirkon oven edestä ja jos joku tulee ja kysyy jotakin, ei saa vastata mitään.

Näkymättömäksi pääseminen.

2053. *Virrat. Sirén T, n. 88*. —04.*
Kurjenkylä. Juho Ruohonen, 40 v.

*Kuinka ihminen saa itensä
näkymättömäksi.*

Otetaan poikakanan ensimmäinen muna. Katotaan sellainen paikka, jossa ei koskaan ole kukaan käynyt jostakin *erakosta*. Tärkeemmin joku vuoren louhu. Sillä kanan munalla piirretään kolmeen kertaan vasta pain rinki. Sitte pannaan vasempaan kainaloon se muna ja ollaan siellä rinki sisällä yhdeksän vuorokautta («mitä tarvitsee, on föllyssä»). Sitten avataan se muna yhdeksän vuorokauden päästä, niin siellä on elävä poikanen, kun se on vasemmassa kainalokuopassa hautunu. Sitten päästetään se poika meneen ja sanotaan:

minun pitää olla jokaiselle

2051. ¹ |niin kyllä| ja: j. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

tahtojalle¹(?) näkymätön niinkun sinä olet minulle.

Sitten kun menee ensi kertaa Herran ehtoollispöytään niin ei saa niältä öölettiä. Salaa sen följiynsä. Sitä pitää aina säilyttää muassaan, kun haluaa ettei kukaan häntä näe.

2054. *Ähtäri. SS. Mytol. san.* —¹⁸/₂29. J. Osk. Savola.

Näkymättömäksi tuleminen¹.

Entisaikoihin oli suuria »rosvoja» eli varkaita. Kuulin kerrottavan että he voi tekeytyä näkymättömäksi olijoiksi kuten vain halusivat kuulin sitten tarun, että mies joka halus ruveta ammattilaiseksi teki seuraavan kokeen: Syksyllä pimeenä yönä mentiin kirkkomaalle otettiin ruumisarkku mies laskettiin siihen ja arkku kaivetun hautaan, joku joukosta otti saman lapion jolla pappi ruumiin päälle multaa sinutessaan heittää. Samoin teki mies. Hän sanoi:

Maasta olet sinä tullut ja maaksi pitää sinun jälleen tuleman.
Herramme² Ristus² Jessus² on sinun ennen auringon nousua heittävä.

Seuraavaksi yöksi piti mennä kirkkoon alttarille seisomaan sinne tuli mies, joka sanoi: Jeesuksen muisto ihana, sille sai antaa kättä, ja tulla sen mukana pois pimeestä kirkosta. Mies oli varmasti sellainen että voi lumota näkymättömäksi vaikka päivä sydännä kuinka vain itse halusi kun varkauksia teki.

2053. ¹ Voi lukea myös: *tahtajalle*.

2054. ¹ Alkuper. käsikirj. ei ollut painatuksen aikana käytettävissä, joten korrehtuuria ei ole voitu siihen tarkistaa. — ² k:ssa pieni alkukirjain.

2055. ¹ oh|d|at: ohrat. — ² k:ssa pieni alkukirjain. — ³ uh|d|iksi; uhriksi.

2056. ¹ Mp:n kertojen luettelon mukaan »Santala oli mainio noita Ruovedellä.»

Syyn selville saaminen.

2055. *Satak. Oukari (Laiho) n. 103.* — 89.

Silmäin kääntäjän oppt.

Haetaan kirkkomaasta ruumiin päälly. Pyydetään, että sitä saa pitää 3, 6 eli 9 vuotta. Sitte pannaan kylvöaikana päälly peltoon ja pannaan ohria silmän reijästä kasvamaan. Kun obrat¹ ovat tulleet jyvälle, niin otetaan ne tarkasti tallelle. Kun aiotaan silmiä kääntää, niin pannaan niitä jyviä suuhunsa ja katsotaan kaikkien läsnä olilain päälle. Silloin sanotaan:

Niinkuin² sen ihmisen haamu on salattu, josta nämät jyvät ovat minuu suuhuni tulleet, niin olkoon minä ja minun tekoni sen kautta salattu, josta nämät jyvät otetut⁵ ovat.

Päällyun saa viedä takaisin niin pian kuin sopii, mutta ei pidä maksaa, ennenkuin jyvät loppuu. Sitte saa viedä uhriksi³ lantin samaan paikkaan ja sanoa:

Tässä² on makso siitä, jonka otin sinä vuonna ja sinä päivänä.

Paholaisen lakin saaminen.

2056. *Kuru¹. Äijälä II, n. 137*.* — 95.

Iso lleikki, yli 80 v. Kuullut Santalalta, joka kuollut n. 22 v. sitte. Muistiinp. Tyrväässä.

» — — Perkeleellä saa semmosen lakinkin että antaa järkee. Kun minä menen trahtooriin kirkon aikana ja sanon:

Antakaas mulle kortteli viinaa
ja huuñan 3 kertaa:

tule nyt kumppanini ryyppään
viinaa,

niin sitte se tulee, itte perkele, ja
sitte täytyy siapata sen pääsä lakki¹
ja juasta kolmen oven läpítte ennen
kun se saa kii, muuton se vääntää
niskat nuriin. Se fakki sitte antaa
järkee.

2057. Jalasjärvi. Alanen Viljo, n. 96.

Koskuen kylä. Kaappo Räisä, 64 v.

»Friimurarivala» -liitto »Pelsepuu-
pin» kanssa.

Jos tahtoi tulla oikein rikkaaksi
eikä keinoista välittänyt, voi siksi
päästä tekemällä liiton »Pelsepuupin»
kanssa. »Välikirja» tehtiin seuraavalla
tavalla. Piti käydä ripillä kolme ker-
taa yhtenä pylänä ja ottaa joka kerta
rippileipä tallelle nautittuaan sen kera
ensin viiniä. Näihin leipiin piti sitten
kirjoittaa nimensä verellä, joka saatiin
vasemman käden nimettömän» sor-
menpään ristiin vedetystä haavasta
ja sanoa:

niinkuin tämä veri ei ruumiin-
seen takaisin tule, ei myöskään
sieluni pidä tulla taivaan valta-
kuntaan.

Sitten piti ottaa nämä leivät ja
mennä sellaiseen hotelliin, missä kaikki
pahuus on vallalla. Täällä sai tavata
»Pelsepuupin», jonka tunki siitä, että
sillä oli punainen lakki. Mukaan ote-
tuilla leivillä piti vaihtaa sitten häneltä
tuo lakki. Tällä lakilla oli se ominai-
suus, että se teki kantajansa näky-
mättömäksi. Ei tarvinnut siis muuta

2056. ¹ |t|akki : lakki.

2058. ¹ Ostaminen tapahtui siten, että pistettiin raha arkun kannen raosta
sisään ja sanottiin: »minä ostan tämän luun sinulta». Mp. huom. — ² Kysymyksessä
nähtävästi se multa, mitä oli arkun kannelta otettu. (Tiedot Kaappo Räisän muistiin-
panoista. Mp. huom.)

kuin mennä sellaiseen paikkaan, missä
tiesi rahaa olevan saatavissa ja ottaa
sitä, kun kukaan ei voinut nähdä hä-
nen tekoansa.

2058. Jalasjärvi. Alanen Viljo, n. 97

Koskuen kylä. Kaappo Räisä, n.
64 v.

[Vrt. Hautausmaalla ja kirkossa
käynti.] Viinasta katsominen — syyn
selville saaminen.

Kun tahdottiin päästä selville, mistä
tauti on tarttunut, kuka sen aiheut-
tanut, kuka varastanut tai tehnyt
muuta vääryyttä salaa, ryhdyttiin
seuraavaan keinoon syyn tai syyllisen
selville saamiseksi. Mentiin hautaus-
maalle ja »ostettiin» sieltä pääkallo-
luu ja ruumiin multaa s. o. sitä mul-
taa, jota pappi oli heittänyt arkun
kannelle siunatessaan ruumista ja
sanottiin:

tämä ei pidä takaisin tuleman
ennemmin kuin Jeesuksen Kris-
tuksen runnis taivahasta.

Sitten piti haudata tuon luun maa-
han, asettaa kolme ohrajyvää kasva-
maan kummastakin silmänreijästä.
Kun korret tulivat jyvälle otettiin tä-
histä viisi jyvää ja asetettiin ne multa-
hiukkasten² kera viinakuppiin ja sitten
katsottiin. Tällöin nähtiin salatut
asiat, syyt ja syylliset.

Tietäjän lentämiskeino.

**2059. Eura. Porin tyttölys. Tähtinen
Irja, n. 1157. —26.**

Eeva Tähtinen.

Laskiais yönä meni eräs eukko myl-
lyyn, ja luki loitsun:

Nurkkaan ja pieliin,
 erehdyksessä hän jätti pois,
 mutta ei mihinkään kiinni.
 Myllyssä häntä sitten heiteltiin
 nurkkiin ja pieliin.

2060. *Kiukainen. Porin tyttölys.*
Simula Hanna, n. 1094. —26.

Amanda Thunström.
 Männynoksia, joka oli ollut lammas-
 ten ruokana, viettiin kolmen tien ris-
 teykseen ja istuttiin sen päällä. Ei
 muuta tarvinnut kuin huutaa:

Huis hais ilmaan,
 ei kiviin eikä kantoihin!

Niin! sitten lähti lentämään ilmaan
 noidan kanssa tekemään muille ihmi-
 sille pahaa.

2061. *Pori. Mikkola J. J., n. 60.*
 —87.

Emäntä otti sitä [voidetta] pulloon
 ja pani plakkariinsa ja sitte vyöhönsä
 tuikkas tikulla ja sano:

Tästä¹ ilmaan, ei ylös eikä alas,
 eikä minnekkään kiinni sinnen,
 minun² eileset³ villani jäi.

Suutari kanssa tuikkas vyöhönsä
 eikkä ottanut sitä sitte mukaansa sitä
 voiletta sano: että tästä ilmaan ei
 ylös eikä alas, eikä minnekkään kiinni
 sinnen tämän talon emäntäkin. Sitte
 joutu yhteen myllyyn, jossa oli sen
 talon emäntä. Emäntä sano että millä
 sinä tänne pääsit. Suutari sano, sillä
 kuin sinäkin. Emäntä sitte lähti siitä
 pois ja antoi suutarillekin voiletta,
 että suutarikin pääsi kotio. Ja suutari
 neuvo kotona trengille ja antoi sitä voi-

2060. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2061. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² mu|u|ta : m|u|ta| : minun. — ³ |kuin| eile-
 set : e.

letta. Trenki kanssa taas tuikkas vyö-
 höönsä ja sano:

Tästä¹ ilmaan, ylös ja alas
 ja joka paikkaan kiinni,
 ja sitte sen löi joka paikkaan kiinni.
 ja sitte se kuoli.

2062. *Pori. Porin tyttölys. Astala*
Kerttu, n. 760. —26.

Tekla Halminen.

Männynoksia, joka oli ollut lammas-
 ten ruokana, viettiin kolmen tien haa-
 raan. Sitte istuttiin sen päälle ja
 huudettiin:

Huis! hais! ilmaan
 ei kiviin eikä kantoihin!

Silloin lähti oksa lentämään, ja ihmi-
 nen, joka sillä istui, pääsi noidan
 kanssa tekemään pahaa vihamiehil-
 leen.

2063. *Noormarkku. Österlund n. 19.*
 —20.

Sofia Koskinen, 66 v.

Hän alkoi seurata emäntää ja näki
 tämän eräessä yksinäisessä huoneessa
 riisuutuvan ja voitelevan ruumiinsa
 eräällä rasvalla, jota otti pytystä ja
 voidellessaan emäntä sano:

Yli yhreksä kirko,
 yls ja als, eikä minkää kii otta-
 maa.

Ja äkkiä emäntä muuksi muuttu-
 neena lähti lentämään »yli yhreksä
 kirkon», eikä »mihinkään ottanut
 kiinni.»

Renki teki nyt samaisen tempun kun
 emäntäkin, mutta lausui voidelles-
 saan:

Yli yhreksä kirko yls ja als,
joka paikkaa kii ottamaa

Nyt mies oli aivan kuolla, kun otti
joka paikkaan kiinni ja varsinkin kir-
koissa heittelehti nurkasta toiseen.

2064. Merikarvia. Nordlund n. 3.
—90.

V. Nordlund, 54 v.

Ylös ja alas.

Yksi noita neuvo poikaansa ilmassa
matkustaan seuraavalla tavalla: »Mene
korsteinin päähän yöllä seisoon ja sano
ylös ja kauvas».

Poika teki työtä käskettyä ja meni,
mutta ei muistanukkaan oikeen, vaan
sano: ylös ja alas, ylös ja alas. Kohta
poika meni alas korsteinia ja taas ylös
ja teki sitä koko yön.

2065. Siikainen. Helomaa Kyllikki.
n. 67. —30.

Viinamäen isäntä n. 50.

Trulli: trullittaa.

Ottaa lammasonnea. Kerittiin lam-
paista villa jostakin paikasta.

Menemää ja mahtumaa,
eikä minkää paikkaa sattumaa,
sanottiin ja mentiin korsteenista ulos
lampaista kerittämään. Tuulimyllyyn
mentiin sitten punnitsemaan villoja.

2066. Siikainen. Raekallio Vuokko,
n. 26. —27.

Trulleista.

Eräs emäntä oli lähtenyt laskiaisena
trulliksi. Hän oli sivellyt jostain pul-
lostsa salaa takaruumiinsa ja sanonut
sitten:

Ylös, alas ja ympäri maailmaa¹
eikä mihinkään nurkkaan eikä
pieleen kiinni ota,

ja lentänyt luudalla savutorvesta ulos.

Renki oli nähnyt emännän hommat
ja voidellut hänkin emännän lähdet-
tyä samasta pullostasta itseään. Mutta
sanat hän oli lausunut:

Ylös, alas eikä mihinkään,
eikä niin ollen päässyt mihinkään.

2067. Oripää. Vihervaara n. 2932.
—11.

Makkarkoski. Juha Tuominen.

Sitt kon emäntä oli lähteny, trenki
otti sen pullon ja rupes kans voitele-
maan itteänsä. Ja kun hän oli kuullel-
lut, mill lailla emäntä sano.¹ Emäntä
oli sanonut:

Menemään² ja mahtumaan ja
eikä yhteenkä piäleen sattumaan.

Trenki sano huamaamata väärin
päin ne sanat. Trenki sano:

Menemään² ja mahtumaan ja
joka piäleen sattumaan.

Mitäs sitt, kon trenki oli voirellut, niin
hän satutti ittees joka piäleen ja oli
aivan hukasa kun meni tavattomasti
ja mätki (itseänsä). Sitt hän siunas
ittees, mutt oli jo kolmannes pitäjäs,
kun alas putos.

2068. Alustaro. Vihervaara n. 3140.
—11.

Ylhäinen. Hilma Ala-Pouta, 32 v.

Yks emäntä ja tytär olivat kahta
reisin uuninluudan seljäsä ja sanoivat:

ylös ja alas, ei nurkkiin eikä
piälliin.

2066. ¹ ma|a|ilmaa : m.

2067. ¹ oli sanonut : sano. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

Olivat sillä lailla elukan onnea ottamasa toisten piahtoisa.

2069. *Harjavalta Ruusunen n. 332.*
—03.

Näyhälä. Väinö Vastamäki.

Noitain ilmassakulvot.

Sillon ko on paaston aika ni tullee noitain men jirun tyä kontrahtii uuristamaan ja ne lentää sin uuniluuran selläas ko ensin voitelee ittees pirult saarul voiteel ja stää voiret ne pittää saunankiukkaan takan suures pässisarves ja sil voitelee sit ittes ni sit mennee uuniluuran selkään ja sanna:

Ei nurkkiin eikä piäliin, mut ko siuk ko ennenkin, sit se viä sin ko piru on.

2070. *Harjavalta. Ruusunen n. 333.*
—03.

Merstola. Kustaa Kaunismäki.

Noidan matka.

Yks noitäemäntä kävi ain paaston-aikan saunasa ja ei piika nähny hänen tulevan ulos siält, ni piika meni sit uls ko emäntäkin lähti ja meni emännän peräs saunanporstooseen ja sit katteli oven ravost ko emäntä otti uunintakkaa sarven ni sil sit voiteli ittees ja istui sit luuran selkään ja sano: et:

Yls ja uls, ei nurkkiin eikä piäliin, ja sit se lensi akkunast uls, mut piika meinas et eiks hän mahra pääst sit sink ko emäntäkin ja voiteli ittes samallail ja sit lensi luuran piäl helvettiin kans.

2071. *Kokemäki. Kankaanpään kansanopisto n. 374.* —16.

Laskiaisena ajna käytn kylpemäsä, niin ei emäntä tul[]ut koskan saunan. Siten¹ sano denki[]: Nyten¹ minä pirän vahtia emänästä, ja hän näki kujn emäntä täläsi ufu²ni² lutan jalkain välin ja sano:

Ylös¹ ja ulos eikä nurkin eikä pielin!

Niin¹ hän meni nieta yksi kohaus oli; denki myös tahto menä, hän täläsi lutan jalkainsa välin ja sano:

Ylös¹ ja alas, nurkin ja pielin!

Niin¹ hän meni ylös, alas, nurkin ja pielin. Siten¹ hän pääsi ison taman[] selkän. Siten¹ kuin he tuli kotia, olj hän emännän seläsä. Siten emäntä antoi la[h]jo³ja kaiken moisi, etei van denki ulit[s]i[] mitän puhuu.

2072. *Kauvatsa. Mussa n. 17.* —92.

Vilhelm Massa, 50 v.

Noita ja renki.

Vähän ajaam päästä tuli muari pirttiin, eikä luullus siälä olevan kenenkän. Hän otti sängym päänalusen alta piänen potuj ja ryyppäs siitä ja sano:

Ylös¹ ja ulos, mutt'ei nurkkiin eikä pielij.

Ja¹ kohta lensi muari pitkin korsteinia pihalle. Nym meni trenki kans ja otti samasta potusta ryyppyj ja oli määrä sannaos samallailla ko muari-kin, mutta sanokin huamaamati:

Ylös¹ ja alas, nurkkiij ja piäliij

Ja¹ kohta rupes trenkiä hakkaamaan katosta laattiaan, toisesta nur-

2071. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² [lu] u²ni : u., korjaus epaselvä.

2072. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² toisee[n] : toiseej. — ³ piäliij[n] : piäliij.

kasta toisee³, ja vasta trykin aijaam päästä sai hän oltua alallansa. Hän otti toisen kerran ryyppyn siitä potusta ja sano nyv vasta:

Ylös¹ ja alas, mutt'ei nurkkiin eikä piällij.³

2072 a. *Kanvatsa. Mikola n. 21. —93.*
Valvatonmaa. Kustaa Perämaa,
73 v.

*Joilla voi estää toisen menestyksen,
ja hyödyttää itseänsä.*

Kun laskijaisyonä rasvaa uuniluudan ja istuu sen päälle sanoen:

Hei¹, ylös ja alas,
ei nurkkiin eikä pieliin.

Niin¹ silloin menee ulos korstef¹nista ja käy joka onnellisen ihmisen luona ja saa ne kaikki onnet itsellensä.

2073. *Suodenniemi. Porin tyttölys.*
Latva Kerttu, n. 958. —26.

Amanda Tobiasson.

Seuraavaa taikajuttua kerrotaan: Illalla kun jo oli pantu nukkumaan ja renki nukkui pakarissa, tuli emäntä lehtikerpo kainalossa, semmoinen, josta lampaat jo olivat lehdet syöneet, pisti kervon uuniin ja pani sen palaamaan, otti kaapista rasvapöntön ja voiteli itsensä ja sitten uuniluudan sillä ja istui uuniluudan päälle ja sanoi:

Huis hepo, ylös ja alas,
ei mihinkään nurkkaan eikä pieleen,
vaan sinne missä kaikki noidat
koossa ovat.

Ja sitten lensi emäntä ulos ovesta. Renki nousi ylös ja teki samallalaila kuin emäntäkin, teki uuniluudan itselleen, voiteli sen ja itsensä sekä istui sen päälle ja sanoi:

Huis hepo, ylös ja alas,
joka nurkkaan ja pieleen,
sinne missä kaikki noidat
ovat.

2074. *Hämeenkyrö. Kankaanpään kansanopisto n. 200. —16.*

Temppujen tekoon kuljettiin hyvin mutkasia teitä, tavallisesti korsteinin kautta. Niinpä erään talon emäntä meni paran¹, elikkä noidan puheille, niin otti pakarin nurkasta uuni luudan ja istui kahden reisin sen päälle ja sanoi:

Ylös² alas[!], eikä mihinkään
kiinni!

Ja renki oli tällännyt itsensä nurkkaan piiloon ja koitti samaa tempputa sanoen:

Ylös² alas ja jokapaikkaan
kiinni!

Mutta² kyllä olikin kolkuttanut renkin päätä joka paikkaan kiini, ja renki tuli takasin ja sanoi, niinkun emäntäkin, ja pääsi samaan paikkaan, missä emäntä oli salaisuuksia tutkimassa.

2075. *Kankaanpää. Porin tyttölys.*
Vuori Bertta, n. 1231.

Maria Helin.

»Trullien» huutona laskiaisena oli:

Ylös ja alas, muttei mihinkään
nurkkiin, eikä pieliin!

2072 a. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2074. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

2076. *Ikaalinen. Laurila V, n. 9.*
 $\frac{8}{2}$ 14.

Vähärolyhiö.

Erään talon renki näki yhtenä yönä, kun emäntä hiipi uuniin, voiteli itseään taikavoiteilla ja sanoi:

Ylös¹ ja alas, mutta ei mihinkään kiinni!

Heti kohosi emäntä savupiipusta ylös. Renki päätti koettaa, vaikuttaako taikavoiteet häneen ja voiteli itseään niillä. Mutta hän oli kuullut väärin emännän sanan ja sanoi:

Ylös¹ ja alas, mutta jokapaikkaan kiinni!

Hän kohosi savupiippuun ja kolhi itseään siellä, kunnes viimein pääsi alas. Hän arvasi kuulleensa väärin emännän sanat ja päätti toisena yönä olla tarkempi.

Toisena yönä, heti emännän mentyä, voiteli renki itseään taikavoiteilla ja sanoi:

Ylös¹ ja alas, mutta ei mihinkään kiinni!

Nyt vaikutti taikavoima hänellekin. Hän² kohosi savupiipusta ja lensi ilmassa emännän perässä. Aamulla tuli hän jälleen alas samaa tietä.

2077. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 205. — 31.*

Luhalahti. Aleksander Sirén, n. 45 v

Trulli.

Trulli pani vihdan seipään päähän ja lenti sen nojalla sanoen:

ylös ja alas eikä mihkää kiinni
 Eräs renki muutti sanat:

ylös ja alas ja jokapaikkaan kiinni.

Tällöin renki sai kolahutella itseään kaikkeen.

2078. *Hongonjoki. Mikkola J. J, n. 73. — 87.*

Emäntä ja isäntä meni maata, emäntä lähti isännän vierestä pois ja pani uunin luulan isännän viereen. No emäntä voiteli ittensä yheksästä potista ja meni toornista ulos, ja trenki oli sitte sängyssä ja emäntä luuli että se nukkuu, ja trenki näki kaikki ne voite potut ja mihinkä emäntä ne pani. Ja trenki meni ja voiteli samoista¹ potuista ja vyötti ammen vyöllensä² kuin emäntä pani kiulun. Ja emäntä sano:

Yheksän³ kirkon sivutte ja ei saa ottaa puun lalvaan¹, mutta käski ottaa kaikkiin kuin ei tietänyt sanoo ja sautto emännän.

2079. *Karvia. Kaukamaa L, n. 665.*
 $\frac{30}{6}$ 30.

Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen, 80 v.

Trullit.

Eräs emäntä oli pannut pölkyn tilalleen vuoteeseen ja käsenyt isännän halata sitä. Itse hän riisuutui, voiteli ruumiinsa, puki taas päälleen, veti uuniluuran puohonsa ja nousi toornin¹ läpi, että humautti sanoen:

Lennä, lennä yhdeksän emäkirkon ylitte
 ennen auringon nousua!

2076. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² Hän *kohosi savupiipusta ja* lensi: H. k. s. j. l.

2078. ¹ s|enn|oista: samoista. — ² vyölle|e|nsä: v. — ³ kk:ssa pieni alkukirjain.

2079. ¹ toorni = savutorvi. Mj. huom.

2080. *Ylöjärvi. Mattila M. E. n. a) 20. —31.*

Viljakkalan kylä. Kalle Koskinen, 70 v. Mp. Viljakkalassa.

Erään talon emäntä oli trulli. Keran hän lähti taas ja meni takkamuurin eteen ja hoki:

Ylös ja ulos¹ eikä mihinkään kiinni!

Ylös ja ulos² eikä mihinkään kiinni!

Sitten vaan kovasti kohahti ja emäntä lensi savitorvesta ulos.

Talon renkin oli kuitenkin salaa katsellut ja hänkin nyt meni takan eteen ja erehdyksessä hoki:

Ylös ja alas² ja joka paikkaan kiinni!

Ylös ja alas² ja jokapaikkaan kiinni!

Sitten renki alkoi kulkea kovalla vauhdilla lattiasta kattoon ja kalosta lattiaan. Renki korjasi sanansa ja ryöpsähti hänkin ulos savutorvesta ja joutui samaan navettaan kuin emäntäkin.

yritän tuota temppua», ajatteli renki, voiteli itsensä samasta sarvesta. Meni sitten takkaan seisomaan ja sanoi:

Tästä ylös ja alas auringonnousuun asti.

Silmänräpäyksessä hän nousi savupiipun päähän, mutta siitä putosi takaisin ja taas ylös.

2082. *Värrat. SS. Mytol. san n. 377.*

—²⁸/₁₂ 28.

Frans Viitanen.

Erään talon noitaemäntä oli hyvissä väleissä rengin kanssa niin, että otti rengin mukaansa noitusretkelle. He voitelimat itsensä jollakin rasvalla, sitten emäntä varoitti, ettei nyt saa puhua mitään kun lähdetään. Sitten emäntä sanoi:

Nyt ylös me melemmat[!] auringon nousuun asti.

He menivät savupiipusta ylös ja lähtivät kiitämään ilmassa hirmuista vauhtia kierien ympäri kuin vyhdinpuu.

2081. *Värrat. SS. Mytol. san. n. 377.*

—²⁸/₁₂ 28.

Frans Viitanen.

Pääsiäis-aattona kätkeytyi talon renki siihen vauhaan tupaan, nähdäkseen miten emäntä teki temppujaan. Emäntä saapuikin myöhemmällä tupaan, kädessä suuri härjänsarvi. Sarvessa oli rasvansekaista voidetta. Emäntä riisuutui ja voiteli itsensä sarvessa olevalla voiteella, meni sitten tulisijaan, takkaan, seisomaan ja sanoi:

Tästä ylös, auringonnousuun asti, ja tästä alas.

Sitten emäntä meni ylös savupiipusta, että tulika tuoksalti. »Minäkin

2083. *Länsi-Suomi. Niemi A. R. n. 7. —90.*

Laskiais-ehtona kun emäntä jai sisälle toisten saunaan mennes, jäi trenki muurin taa piiloon että näkis mitä emäntä teki. Emäntä voiteli yhden haon ja ittes ja sano:

Sinne ja sinne ei nurkkiin eikä piäliin eikä tiän viäriin ja läksi ulos.

Kon emäntä oli menny teki trenki samalla tavalla, mutta sano vaan:

Sinne ja sinne, nurkkiin ja piäliin ja tiän viäriin.

Hänt kolhitti tiäl aika tavalla.

2080. ¹ ulos *eikä mihinkään kiinni*. — ² alas *ja jokapaikkaan kiinni*.

Noitien uhri.

2084. *Tyrvää. Katajaranta (Palmgren) n. 218. —²⁴/₇ 04.*

Herman Alanen, 60 v. Kuullut eräältä tyrväläiseltä noidalta.

Ne karvat, kun noidat paaston-aikana kokoovat ihmisten elukoista, tarvitsee polttaa pitkäperjantaita vasten yöllä jossakin myllyssä, johon kaikkien paikkakunnan noitajen[!] tarvitsee¹ kokontua hyvitysuhdia perkeleelle tekemään. Kaikkikkien[!] noitajen pitää yhdestä suusta huutaa:

Pa² saluista. kulta perkele!

Tämän jälkeen sytytetään karvat palamaan.

Hautausmaalla ja kirkossa käynti.

[Ks. loitsuja Eri tiloissa; Hautausmaan ja kirkon ohji kulkijassa.]

2084 a. *Satak. Oukari (Laiho) n. 101. 89.*

Lukon avaaminen.

Tee ruumiin sääriluusta avaimenmuotoinen esine. Rupea sillä avamaan lukkoa. Avatessa sano näin:

Lukut¹ hujat auvetkoot,
raudat kovat rautekoot
ja valukoot vahvat salvat,
niinkuin valui helvetin portissa,
5 josta Jeesus sisälle meni.
Käsillä¹ tehdyt teljet
vallattomiksi vaipukoot,
niinkuin vaartiat[!] Vapahtajan¹
haudalla.

2084. ¹ tarvitsee : tarvitsee. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

2084 a. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2086. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu. — ² kk:ssa pieni alkukirjain. — ³ tyhjin *sys-syn* mutta : t. s. m.

Puut¹ lahot lautaiset,
10 ruoosten syömät rautaiset
nullan varaksi muuttukoot
ja puulta valta puuttukoon,
että minä sisälle kävisin,
aina pimeyden avulla
15 vallan tuimana tunkisin.

2085. *Noormarkku. Ollinen n. 507b. 89.*

Juho Fabian Palonen, 39 v.

Kun uuden vuoden yönä panee hevososen suitset päähänsä ja kulkee kolme kertaa vastapäivää kirkon ympäri ja potkasee joka kerralla kirkon ovea ja samalla

huutaa sen nimeä, joka ensimmäisenä on haudattu sen kirkon juureen,

niin kolmannella kertaa tulee se avamaan kirkon oven ja silloin tarvitsee ottaa suitset päästänsä ja katsella läpi kuolainten, niin näkee sen henkilön ja sille voi puhua asiansa ja jolta saa tietää mitä vaan tahtoo. Takaisin tullessa ei saa katsoa taaksensa, sillä silloin väännetään niskat nurin.

2086. *Noormarkku. Lindgren n. 35 —36. —¹⁶/₁₁ 92.*

[Hautausmaalla käyntiä ja pirun karkoittamista.]

Totta olette kuulleet, kuin Koiviston aitasta vaatteet varrastettiin¹, kuinka »noita neitti» Koiviston isännän kanssa tuli hautaus maalla[!]. Ensin² mentiin Pomarkkuun, vaan kuin siellä oli pieni lapsi, ensin haudattu, meni matka tyhjin sys-syn³,¹ mutta sitten he ajoi-

vat Noormarkkuun, jossa »noita neitti» harakkana lensi hautaus maan aidalle, ja kuolleita tuli sadoin ja tuhansin, ja kuin sitten ajoivat kotia kohden, seurasi kuolleista noi 300⁴ heitä »Kirkkokallion² ahteella», toiset päätönnä, toiset pään kanssa, toisia istu kranan sankan päällä, toisia aisain päällä, ja noin sata istui pitkin hevoisen selkää, joista ei Koiviston² Juhankustaa muita tuntenut, ko Siipakan Kössi vainaan ja Elijaksen fröökynän. Vasta Kirkkokallion² ahteelta palasi kalman kartanon perhe pois ja tulivat kukin kotiansa.

Muistan viella, kuinka meidän pastoorikin pirun kansa taisteli, joka oli erä[ä]n miehen sisällä, jota jo yhdeksän pappia oli koettanut ajaa pois, vaan turhaan, ei piru lähtenytäkään, vaan tuli kovempaan kiukkuun. Niin tuotiin pirulta riivattu pastoori vainaja J. F. Johanssonin luokse, joka jo ennen oli perkeleitä ajanut ulos, ja nyt alkoi piru miestä revellä¹, pisti kaulan pitkäksi ja rupesi pap[p]ia haukkumaa.¹ »Mitä sinä musta Jussi musta¹ tahdot, vielläkös muista[t] kuinkas koulupoihana ollessansa varastiit oppikirjan.»² »Sen olen katunut ja anteeksi saanut», vastasi pappi. »Vielläkös muistat, kuinka ylioppilaana ollessas teit kauhian synnin ja kortteerinsa¹ palvelustytön kanssa teit huorin, muistakkos?»² »Muistan kyllä, sen olen haikialla mielellä katunut ja anteeksi saanut, mitä sinun siiheen tulee, kyllä sinun nyt täytyy jättää tämä ihminen rauhaan!»² sanoi pappi, avasi ikkunan ja sanoi:

Meidän Herran Jesuksen Kristuksen nimessä ja⁵ hänen palvelijansa⁶ sanon minä sinulle:

mene pois, sinä saastainen henki, ja anna Pyhän heuken sias saada!

Silloin² repeli piru ihmistä kovin ja läksi ulos suudella huudolla ja kiukulla Niin² niin!

2087. *Alastaro. Vihervaara n. 3119.*
—11.

Sikilä. Hamberg, 60 v.

Kun menee yöllä 9 kertaa tamman ränget kaulassa ympäri kirkon vastaanpäivään ja lukee isämeidän niin harvaan, että viimeisellä kerralla sanoo oven kohdalla

aaamen,

niin aukenee kirkon ovi ja pääsee kirkkoon. Siellä saa tietää kaikki asiat, mitä kysyy.

2088. *Huittinen. Kotiseutu s. 70.*
—29.

Kun hän tuli kirkon kellarin luo, otti Pitkä Piena häntä kädestä kiinni ja sanoi:

Tässä sinun täytyy mädäntyä niinkuin minäkin, ellet saa minulle anteeksi antoa noilta kolmelta neidoilta, jotka tuolla alttarilla veisaavat:

Palvelustyttö katsoi alttarille ja näki siellä Pitkän Pienen kolme morsianta veisaamassa. Tyttö pyysi neidoilta anteeksi, mutta he vastasivat kieltävästi. Toisenkin kerran hän pyysi, mutta neidot eivät nytkään antaneet anteeksi. Silloin hän sanoi: Jollette minun ja Pitkän Pienen tähden anna anteeksi, niin antakaa Herramme Jeesuksen Kristuksen tähden.

⁴ kk:ssa 300 salttaa. — ⁵ ja *hänen* palvelijansa : j. h. p. — ⁶ palvelijana : palvelijansa.

Silloin morsiamet antoivatkin anteeksi, minkä jälkeen katosivat, ja Pitkä Piena meni itse hautaan.

2089. *Lavia. Laine M, n. 21. —²³/₉, 92.*

Maria Nirkkola, 71 v. Kuullut »Vanhalta Vänkiltä» Kiikosista.

Tämä noita vei hänen kanssansa yöllä kirkkoon. Kirkkoon pääsivät he siten, että noita kolmasti löi nyrkillään oven päälle aina sanoen:

Mikkeli avaa ovi!¹

(kirkon nimeksi vihittä oli annettu Mikkeli). Silloin ovet aukeni, että helisi vaan. Kirkon »konkilla» tuli heitä vastaan mies, jonka suusta kävi semmoinen tuli, »kun pärekerpo olis palanu».

2089 *a. Kankaanpää. Kankaanpään kansanopisto n. 329. —10.*

Noidat.

Noin 50 vuotta sitten kuollut tuntio Matti Österlund oli kertonut, että hän nuoruudessaan kerran meni Valleruusille takuumieheksi, kun se meni kir[k]-

koon tietoja keräämään. Oli pimeä syys yö, kirkon ovi aukeni heti, kun V. puhalsi avaimemeikkään. V. meni sitten sisään, mutta hänen oli määrä seistä liikkumata ulkopuolella, vasta sitten vastata, kun kirkosta kysytään. Kirkosta kuului taaja puheen holina, jossa V. äänikin joskus joukkoon yhtyi, mutta selvää mitä puhuttiin ei hän saanut. Vihroin alkoi häntä kamottaa ja hän poistui paikoiltaan, mutta ei kuitenkaa aivan kauvas kirkosta. Hetken kuluttua ärjästiin kovalla äänellä:

Onko¹ siellä takuumies?

Iian¹ huusi:

On.

Heti tuli Valleruusi ulos kirkosta ja oli hänelle hirmusesti vihanen siitä, kun oli poistunut paikaltaan.

Kerskaussanoja.

2090. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 355. —¹⁸/₇, 31.*

Pappila. Lehtori Paavo Numminen.

Kerskatessa sanotaan:

Saat tuola sukus¹
noukkahiiriä myälen.

TIETÄJÄT SUHTEESSA TOISHINSA.

Varaus toista loitsijaa vastaan. 2092. *Karvia. Kaukamaa L, n. 634.*

2091. *Eurajoki. Kahari n. 173. —⁴/₉, 92.*

Jos noitaa lyö jollakin puulla tämän noituessa, niin ei pysty noituminen, vaan noita huutaa:

Näeks¹ perklett¹, kon ties!

—²⁰/₆, 30.

Ämmälänkylä. Serafiina Otava, 61 v.

Kun tahtoo tehdä laian voimattomaksi, sanotaan:

Pidä koiras kotona!

2089. ¹ Sanat: »Mikkeli avaa ovi» kk:ssa alleviivattu.

2089 *a.* ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2091. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

HALTIAT.

Kirkonväen nosto.

2093. *Oripää. Vihervaara n. 2939.*

—11.

Kalle Oksanen, 6t v.

Uuresakaupunkisa yks maalari maalas kirkkoo. Hän oli ottanu kirkon urakalla maalattavaks. Aika tuli tärkiks (= täperälle). Toiset meni ja kyseli:

»Millä¹ laillas se nyt tulee reeraan?»

Maalari rähähti:

Tulkoot¹ nyt kikki knalleet hauroistas auttamaan!

Sitt tuli niitä äärettömästi ja rympyttivät äijän (maalarin) pualikuaalleks. Veivät äijän kirkosta hautausmaalle. Sai monta aikaa sairastaa ja maata kippeenä.

2093 a. *Punkalaidun. Kotiseutu s. 72.*

—29.

Kun muutamat Oriniemen miehet — kerrotaan Punkalaitumella — palasivat kerran Porista markkinoilta, huusivat he niinikään hautausmaan kohdalla:

Kuolleet nouskaa ylös tuomiolle!

Silloinpa kohosikin eräästä avonaisesta haudasta partainen ukko paitasillaan ja huokasi:

Joko kaikki toiset ovat nousseet.

2094. *Tyrvää. Äijälä II, n. 259. —95*

Iso Heikki.

Kun kirkon kiärtää kolmeen kertaan

ja kolistaa joka kerta oven päälle ja sanoo:

Nouskaa ylös, jos teitin perkele olis,

aina Aatamista asti!

nin kaikki nousee.

2095. *Tyrvää. Äijälä H, n. 260.*

—95.

Iso Heikki. Kuullut Läykin Sepän Heikiltä Ketolan kylässä.

Ruumiin voi herättää ylös sillä-tavalla: Kun te nyt, kattokaas, otatte jonkun yksinäisen huaneen, eikä se tarte olla se huane, josa ruumis on, ku se vaan on yksinäinen huane, ja kiärrätte sen kolmeen kertaan ja sanotte joka kerralla, että:

'Sun pitää N.N. nouseman ylös, jos sun perkele olis!'

2095 a. *Tyrvää. Rutuna n. 22. —90.*

O. Mäkelä, 21 v. Mp. Porissa.

[Ks. Varastetun tavaran takaisin saaminen n:o 5202.]

2096. *Viljakkala. Mattila E, n. a) 51.*

—31.

Viljakkalan kylä. Emma Kallioinen, 65 v.

Hämeenkyrön kunnan Uskelan kylässä asui ennen eräs talon isäntä, joka vahingon sattuessa pyysi paholaisia tai »väkiä» avukseen. Tavallisesti hän lausui silloin:

Tuhannen tuhatta laivan lastia kaikki niin pieniä kuin neulau silmiä.

2093. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Kerran sama isäntä ajoi hevosellaan
joen jäätä myöten kivikuormaa koliiin.
Jää petti ja hevonen kuormineen vai-
pui jokeen. Isäntä ei kerinnyt nyt
luettelemaan avuntarvitsijoiden luku-
määrää, vaan huusi:

Tulkaa kaikki ja pian!

2097. *Hongonjoki. Paldani n. 87.*

—52.

Kansan herättämiseksi kirkon maasta.

Josta meille nouskenteli,
Haudat meille aukenivat,
Herran hengen kädestä,
Pienet, suuret, nuoret, vanhat,
5 Uskon elestä seisovaiset,
Vittan armon armosta,
Jonka päälle uskallin,
Istun Maarian etehen,
Josta haudat¹ aukenivat,
10 Kuolluet maasta heräili,
Asu² siellä tilallas,
Jossa olet kulkenut,
Anna rauha asioissa,
Mielen oksa, rauhan tila.

2098. *Karvia. Kaukamaa L, n. 704*

—¹⁰/₆ 30.

Sarankylä. Juha Panula, 88 v.

Kirkonmaan väki.

Varkaan niskahan nostettiin kir-
konmaan väkeä. Kun ikinä oli pimiä,
niin ne höpisi aina sen korvissa:

Viedä takasi! Viedä takasi!

Muuten ne alkoivat pöyhihin, ellei
vienyt takaisin. — Makelän Simppa
vainaa meni yöllä kirkonmaahan. —
Jos piirin sisällä olija olisi antanut

kättä, olisi hänet heti viety. Kirkon-
väki on aivan nostattajan näköistä.

2099. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 327.*

—¹⁸/₇ 31.

Karjula. Ananias Järvinen, 77 v.

Karjulan talon vaarivainaa oli mat-
kalla ja kirkon kellotapulin kohdalla
sanoi:

Nouse sinäkin seppä

Tuomas rekeen!

Niin olikin riisuttu hevosensa val-
jaista ja käännetty toiselle suunnalle
eikä päässyt enää jatkamaan mat-
kaansa.

2100. *Virrat, Sirén T, n. 9*. —03.*

Kurjenkylä. Juhon Ruohonen, 39 v.

Kuolleitten esiin manaaminen.

Kirkkoa kierretään takaperin kul-
kien ensin kerta vastapäivää ja sitten
kerta myötä päivää. Sitten mennään
selin kirkon ovelle, levitetään kädet
ristiin poikki oven, ensin vasen käsi
alempana ollen (käsijärjestys hiukan
epävarma) sitten oikea; sen jälkeen
vielä vasen käsi alempana ollen.
Tämän jälkeen käännytään päin ovea,
jolloin ovi aukee. Siellä on haltia vas-
tassa ja kysyy:

Mitä sinä tahdot?

Pyydän lupaa päästä alttarille.

Mitä sieltä talttoisit?

Tuonelan väkeä.

Silloin saa loihtija luvan mennä
alttarille. Alttarilla hän polvistuu ja
lausuu:

5 Tule tulinen hurmi,
Nouse saatana sarvipäinen!
Tuo väkesi manalasta

2097. ¹ d. alleviivattu, yl. (hau)[at].

Mainitsemani mielen päälle,
Tekeen tahtoni mukaan!

Kun pyydetty henki tulee, lausuu
loihittija kenen päälle hän läätä tahtoisi
yllyttää.

Vainajan karkoittaminen.

2101. *Loimau. Kotiseutu s. 69. —29.*

Kerran talonväen koolla ollessa tuli
vainaja kummittelemaan. Talonväki
kysyi:

Mitä etsit?

Kummitus vastasi:

Ottakaa pois se lauta kapin
pohjalta,
jolla eläissäni petin ihmisiä viljaa
myydessäni.

Niin tehtiinkin, ja senjälkeen vai-
naja lakkasi kummittelemasta.

2102. *Alustaro. Vihervaara n. 2624.*
—11.

Sikilä. Viltori Ääri, 34 v.

Muutamat ruumiit ovat karailleet,
sillon kun ovat vielä pois arkuista,
niin että sukat on rikki. Sen, joka sen
huomaa, pitää panna käret ristiin
ja siunata.

Se kuollut ei pääse mihinkään.

2103. *Hämeenkyrö. Vihervaara n.*
1835. —10.

Pöytyä. Emma Grönberg, 51 v.
Kuollut H:kyrössä.

Kun kuollutta käytiin katsomassa,
niin tehtiin ristinmerkki rintaan ja
sanottiin:

Nimeen¹ isän, pojan ja pyhän-
hengen.

2103. ¹ kksissa on pieni alkukirjain.

Jos niin teki, ei pelännyt kuollutta,
eikä kuolleen henki tullut vaivaamaan.

2104. *Karvia. Kaukamaa L. n. 702.*
—¹⁴/₆ 30.

Karviaankylä. Malakias Majahalme,
79 v.

Vainajain henget.

Kun vainajain henget ahdistivat
unissa Peltoniemeä, niin tämä kirosi:

Mitä tekemistä sulla mun kans-
sani on?

Mees₂sen vaiva!

ja ne katosivat. Sen täti oli kuollut
istuaalleen sänkyyn ja siksi se liikkui.

2105. *Kuru. Pohjankanervo T. n. 332.*
—¹⁸/₇ 31.

Länsi-Aure. Nikolai Still, 71 v.

Jos vainajat kummittelevat, niin ne
saadaan takaisin siten, että otetaan
kirkonkelloista kielen juuresta (ikeestä)
liikeä ja se pannaan elävän hopeen
sekaan ja sitten koirasteeren siipiky-
nään ja tappi päälle ja sanotaan:

Näin tulisesti kuin
tällä kynällä on lennetty,
niin sinunkin täytyy kotios len-
tää!

Miehelle otetaan isosta kellosta ensin
ja naiselle pienestä, mutta molemmista
kummallekin. Tämä pitää tapahtu-
man yhteensoiton ja huomenkellon
välillä.

2106. *Keuru. Salokannel n. 374*. —12.*
Haapamäki.

Kummiaisen taika.

Kun on sellaisessa paikassa jossa
on sanottu kuulevan kummiaisia, ja
tahtoo niitä kuulla, niin on oltava
hiljaa ja tarkastaa kuinka se rupee

kuulumaan jos nähdään sen ihmisen muotoiseksi niin kysytään:

mitä vasten sinä olet liikkumassa

jos se sanoo jotain hakevansa niin tuodaan se sille ja käsketään lähtemään se siihen paikkaan, jossa sillä on olenta paikka. Jos se ei vielä lakkaa kuulumasta, niin sitten tehdään siten, että avataan ovi aivan auki ja tehdään risti viiva kirveellä kynnykseen ja manaten sanotaan:

Mahukkos nyt tuosta saatana makuu pehkuisi;
Sinähän et enää kuulu maan päällä matelijain¹ olentaan ollenkaan.

Eikä sinun sinun² tartte elävien olennoin matkoilla liikkua.

Sitten se lakkaa kuulumasta.

Ruumissaatto vapaasti kulkemaan.

2107. *Keuru. Salokannel n. 399*.*
-12.

Haapamäki.

Ruumistaika.

Kun ruumiin saatossa matkalla satuu sellainen tapaus että ei jaksava hevonen vetää, niin mennään hevosen eteen ja nostetaan lankia vasemman olkapään ohalta, ja kahtotaan niiden läpille takapuoleen niin nähdään, mikäkalainen este on hevosen edessä, elikkä reessä. Kun se selvästi nähdään niin mennään sen kohdalle ja manaten sanotaan:

MarSSIPAS matkaas ja anna

2106. ¹ Kirjoitusvirhe, p. o. *matelijain*. — ² Toinen *sinun* liikaa, kirjoittaja erehtynyt rivien vaihteessa.

2107. ¹ Kirjoitusvirhe, p. o. *makuupaikkaansa*.

2108 a. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu.

meidän saaha rauha miehen saatelussa läiseen makuupaikkaansa¹, ja niin päästään siitä pahasta rauhassa matkaan.

Kalma.

[Ks. Erinäiset taudit, Kalma.]

Kummitukset.

2108. *Kankaanpää. Ollinen n. 780.*
-90.

Niinäsalo. Leskivaimo Rosnäll.

Yläjärven kirkkoa rakennettaissa meni mies maata kirkonporstuaan höyläpenkille ja sitten tuli pientä kirkkovaiketta ja olivat tanssineet ja hypelleet ja sanoneet:

Hypätkäämme, hyllätkäämme,
Tanssatkaamme, tallatkaamme!

Iso Inna Malmalasta

Maahan tuodaan ensi sunnuntaina.

Kuulija oli ollut jumalinen mies.

2108 a. *Lempäälä. SS. Mytol. san.*
n. 501 s. 3. —² n. 27.

Elsa Honkasalo.

Haamuja¹ ilmestyi myös usein esim. hautausmaan läheisyydessä, tai riiden nurkan takaa. Yksi pahassa maineessa oleva paikka oli Hiirikangas Lempäälän ja Akaan, tarkemmin sanoen Viitalan ja Toijalan kylien välillä oleva pitkä metsäkangas. Siellä usein hevosella kulkija näki, tai kuuli jotain. Haamu saattoi hypätä kärryille, tai seisauttaa hevosen niin, ettei päässyt

minkään. Jos silloin tiesi »manuusanat», oli asia autettu, mutta joskus sai hevonen seistä tuntikaupalla, pääsemättä paikaltaan. Manuusanaja sai opettaa vain itseään nuoremmalle ja muistan mummoni kertoneen joltain lämäläisistä sanoja käytetyn juuri Hirsikankaan matkalla:

poistu poikkies rienaajainen.
Kiesus kulkevi kuormassan. j.n.e.

2108 β. *Teisko. SS. Mytol. san.*
n. 467 s. 6—7. —²²/₂ 29.

K. H. Färm.

Tämän kirjoittaja oli kerran talvipuhteella matkalla Toikolle Kurun ja Teiskon käräjille Torppari Kaarle Moisio'n kanssa. Tultua Mäenpään tienhaaran kohdalla olevan vanhan melsittyneen santakuopan kohdalle hevoinen¹ kuorsui ja lykkäsi rekeä taaksepäin ja kuopi maata ja hevoinen ohjaaja Kalle Moisio sanoi nähdessään poikkittien menevän mataloita ruskeita miehiä ja eikä saanut hevoista eteenpäin menemään. Minä kirkaisin:

pois keropäät hevoinen kimpusta

ja hevoinen lähti laukkaamaan lujaa juoksua sivulleen vilkujen ja kuorsujen. Kalle Moisio oli siinä uskossa, että hänen hevoistaan Alatin pikkumiehet säikäyttivät, mutta kun Alatin sanoilla komennettiin, niin hevoinen rienastui juoksuun.

2108 β. ¹ hevoim : hevoinen.

2108 γ. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu. — ² meni *Ukkosen[kan]kaalla* : m. U.

2109. ¹ M p. saanut tarinan vanhana käsikirjoituksena Orivedeltä. — ² kk:ssa iso alkukirjain.

2108 γ. *Teisko. SS. Mytol. san.*
n. 467 ss. 1—3. —²²/₂ 29.

K. F. Färm.

Kääpiö¹ tunnetaan Teiskossa¹ nimenä henkiolennoille, jotka ilmaantuvat ihmistä kiusaamaan kun siihen ovat aiheen saaneet. Talollinen Antti Vanha Piuhari ajoi yksin Jouluyönä Teiskon kirkolle ja meni Ukkosen[kan]kaalla² vanhan sotamiehen Alatin ohi kaskematta läitä rekeensä niin ehdittyään Leppäsillan ahteelta notkelmaan niin tiheän metsan kohdalla ennenkun ehti Valkaman torpan vauion aukeamalle tuli häntä vastaan maantien täydellä pieniä ihmisiä ja hänen hevoisansa ryöstäytyi tieltä pois suuren männyn juurelle ja ne pienet ihmiset alkoivat kiskoa hevosta mäntyyä. Antti Vanha Piuhari huutaa Jumalan nimessä apua. Siihen saapui viimein Alati ja muilla kirkkomiehiä. Alati huusi sotaäänellä:

pois keropäät kirkkomiehen kimpusta

meni ja talutti hevoinen tielle sekä tarjosi Vanha Piuharille ohjat, mutta tämä pyysi Alatin ohjaamaan hevoista ja istumaan rekeen hänen rinnallensa, joka myös tapahtui. — — — — —

2109. *Orihvesi. Kotikoski n. 17.* —¹⁷/₄ 09.

Ediskummallinen tarina^{1, 2}

Liikkuu näillä tienoin todellisenä huuhana[!], että Parkannon kappelilla Ikaalisten pitäjää Nerkon kylässä Hemmilän töllissä liikkuu henkellinen² olento, joka olis sanotun töllin vaarin²

henki, joka jo olis kuolleena ollut yhdeksän vuotta, jonka sanotaan yhden maanrin ylös ajanneen laudastansa mainitun töllin asukkaikaita¹ kiusaamaan sekä vahingoittamaan², ja olis rikkonut töllin huoneellista kalua ja kiusannut heidän karjaansa, niin että mainittu tölli on täytynyt jättää asunnottomaksi ja sitte henki olis muuttanut toiseen, puolen virstan² matkalla olevaan asumukseen, jossa on näkymättömänä puhunut milloin katon rajassa, milloin permannon alta hiljaisesti kuuluvalla äänellä, ja tänään viimeksi² mainitun asumuksen nimi on Vaiviolahdi, samaa ennen mainittua kylää henki olis puhunut ihmeellisiä asioita ennen tapahtuneista sekä tulevaisia ennustaen, ja tätä ihmeellistä henkeä olis ollut paljon ihmisiä kuulemassa sekä likitienoolta että etäämmältä pohjoispuolelta. Myöskin sanotaan, että henki on pyytänyt että veisattaaisiin² henkellisiä virsiä² ja silloin sanoo paremman ollaksensa, töllin isäntä oli sanonnut henkellen kovia sanoja:

Jos³ olet taivaasta², niin mene sinne, tahi jos helvetistä², niin mene sinne,

josta henki antoi aika tölmäyksen hänelle⁴ niskaan.

2109 a. *Virrat. Harvia n. 12. —05.*

Eetu Koivumäki, 30 v.

Asia piti tapahtuneen Isos Kyrös yhdes torpas. Siellä oli piru nähty koko kesän. Kerran oli akka ja äijä kirkolla. Piru oli tehnyt lapsille pa-

haa. Kun isa tuli, niin se meni karjapihan taa ja pani nuden testamentin polviensa päälle ja sanoi:

Männinkäiset¹, tulkaat kovista ja lokeroista!

2109 β. *Virrat. Harvia n. 153. —05.*

Kirkonkylä. Juhlo Ruohonen, 40 v. Anttilan vaari meni Koukkuluoman sillan kohdalla. Oli pari tyttöä ollu reessä naisia, ja oli (vaari nimitäin) juovuksissa. Oli sanonu:

Tulkaa¹ ny koko Koukkuluoman perkeleet, kyllä tää ny menee!

(sanoi tää, kun oli huonopuheinen). Ei ollu puolta kilometriä päässy, kun hevonen pidätti. Oli menny ja katonu takaperin ja sanonu:

Kyllä¹ ny taah menee.

Liekiö.

2109 γ. *Merikarvia. Viherraara n. 3366. —11.*

Liekkiö.

Merikarvialla oli Liekkiöin l. Liekkiö niminen olento. Se puhui kaikki perässä. Jos nauroi, niin se nauroi. Se sanoi aina samat sanat. Se kuultiin yöllä ulkona, mutta sitä ei nähty. Ne jotka öillä kulkivat, kuulivat sen. Sitten se lakkasi, kun kysyttiin:

Missä¹ sinä silloin olit, kun Kristus oli ristin päällä?

³ kk:ssa pieni alkukirjain. — ⁴ tölmäyksen *hänelle* niskaan : t.h.n.

2109 a. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2109 β. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2109 γ. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2110. *Viljakkala. Mattila M. E.*
n. 320. —31.

Viljakkalan kylä. Kalle Paijala,
76 v.

Kun kertoja oli nuorena toverinsa
keralla metsätyössä, lenteli Liekiö hei-
dän lähellään ja lauloi:

Ohhoh!

Ohhoh!

Silloin kertojan toveri tiuskasi:

Muutaks' kielies!

Liekiö rupesi sitten pitämään »mo-
lotosta».

Liekiö oli ollut harmaan linnun nä-
köinen.

kirkko 3 kertaan myötäpäivää.¹ Siälä
sitte tulee kirkonhaltia vastaan ja
kysyy:

Mitäs tahdot?

Sille pitää sitten sanoman:

Pyytäsin² »avus-isäntää».

Taikka², jos tahtoo naistonttua
taloonsa, niin pitää sitte pyytämän
»avus-emäntää». Sen saa sitte mu-
kaansa viimesellä kerralla. Mutta kun
pyytää avus-isäntää, niin pitää kiär-
täesä oleman valakan ränket kaulasa
nurinpäin, kun taas tahdotaan avus-
emäntää, pitää olla tamman ränket
kaulassa.

2111. *Honkajoki. SS. Mytol. san.*
n. B 2110. —²⁷/₂ 29.

Peuralahti, F.

Liekkiö.

Tunnetaan Merikarvian ja Süide-
pyyn paikoilla linnun muutosena silti
näkyttömänä matkivana olentona.
Kun tämä olio kovasti ahdisti ja matki
ei tarvinnut muuta kun kysyä siltä että:

Misä sinä silloin olit,

kun Vapalutaja¹ ristiin naulittiin.

Niin ei ollut perää että se enää
matki. Kyllä oli antanut menevän
mennä rauhas.

2111 β. *Sahalahti. Äijälä E. n. 71.*
—96.

Vehkajärvi. Riika Simontytär, 45 v.

Kun panee tammahevosen länget
Joutuyönä kaulaansa ja menee kirk-
koon kiärtään ja kun sitte kolmeen
kertaan myötäpäivään on kiärtänyt,
tulee tonttu vastaan ja kysyy:

Mitäs¹ tahlot?

Niin¹ tartee sanoo sitte mitä tahtoo
ja millä tahtoo rikastua, niin tonttu
sitte toisena yönä tua sitä huaneen
tykö oikeen aikalailla.

Tonttu.

2111 a. *Tyrvää. Äijälä II, n. 159.*
—95.

Iso Heikki.

Kun tahdotaan miästonttua taloon,
niin mennään kolmena torstaina taikka
oikeastaan torstaita vastaan yöllä kir-
kolle ja kiärretään kunakin yönä

2111. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2111 a. ¹ my|ö|täpäivää; myätäpäivää. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

2111 β. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Kuunteleminen yöllä.

2112. *Pori. Porin tyttöhs. Alander*
Eeti, n. 737. —26.

Sofia Alanen.

Jos tahtoi nähdä laskiaisnoitia,
täytyi illalla mennä peräkkäin kol-
mesta ovesta ja lausua taakseen kat-
somatta:

Tahdon nähdä ja kuulla!

Sitten täytyi puhumatta mennä istumaan sellaisen rakennuksen katolle, jota oli kolme kertaa siirretty.

2113. *Ahlainen. Inberg V, n. 3 a.*
— $\frac{2}{2}$ 95.

Pienet lapset olivat laskiaisena tehneet kivistä pyörän kaivon ympäri sekä pitivät toinen toisensa käsistä kiinni sekä sanoivat:

Me tahdomme kuulla ja nähdä!

He olivat silloin nähneet saunan, jossa oli pieni lapsi, joka itki hyvin katkerasti, ja pieni musta rakki helku suussaan juoksi heidän käsiensä yli.

2114. *Ahlainen. Inberg V, n. 5 a.*
— $\frac{2}{2}$ 95.

Kaksi naista meni kaivon kannelle ja pyysi kuulla ja nähdä!

He näkivät silloin vaimoilhmisen, valkoinen paita päällä, joka tuli ylös kaivosta. He pyörtyivät, ja toinen putosi kaivoon.

2115. *Ahlainen. Inberg V, n. 19.*
— $\frac{2}{2}$ 95.

Kun laskiais yönä sanoo:

Minä tahdon kuulla ja nähdä!
niin saa kuulla ja nähdä.

2116. *Ahlainen. Inberg V, n. 28.*
— $\frac{2}{2}$ 95.

Laskiaishehtona otetaan kappi ja puntari tai ainakin jotakin leimattua käteen ja mennään tiehaaraan, jossa kolme tietä yhtyy. Täällä kappi ja puntari kl. 12 asetetaan maahan ja istutaan niitten päälle. Nyt sanotaan:

Minä tahdon kuulla ja nähdä!
Täten saadaan kuulla ja nähdä.

2116 a. *Noormarkku. Österlund n.*
19. — 20.

Sofia Koskinen, 66 v.

Laskiaisnäkyjen eli »Trullin» katsominen.

Laskiais yönä asetetaan kello 12 yöllä tielle, joka haaraautuu kolmelle taholle. Sitten sanotaan:

Jos saisimme nähdä
ja kuulla.

[Ks. Tietäjän lentämiskeino n:o 2063.]

2117. *Siikainen. Raekallio Vuokko.*
n. 31. — 27.

Kuunteleminen laskiaisena katolla.

Laskiaisena ja koko paastonkin aikana mentiin klo 12 yöllä kolmesti muulettun huoneen katolle ja kuunneltiin äämiä. Lähdettäessä sanottiin:

Nyt pitää kuulla ja nähdä!

Sen jälkeen piti olla aivan hiljaa ja puhumatta.

2118. *Siikainen. Raekallio Vuokko.*
n. 27. — 27.

Kertoi vanha isäntä F. Kahri.

Laskiaisena otettiin »ahterin» alla kappi-mitta ja mentiin lantakasan päälle navetan ulkopuolelle kuuntelemaan. Sanottiin:

Minä tahdon kuulla ja nähdä,
mitä tapahtuu!

tai:

Minä tahdon kuulla, nähdä ja koskea!

jolloin piti koskea kaikkea mitä näki.
— Kertojan äiti oli nähnyt päättömiä ihmisiä jäällä. Kesällä hukkuu joku.

2119. *Karvia. Kaukamaa L. n. 573.*

—²⁵/₆ 30.

Suomijärvenkylä. Joon is Mäkelä,
80 v.

Kuulteleminen.

Kolmen kruumatun kaban eli pun-
tarin päällä kuultellaan vapun- ja
laskiaisyönä. Ei oikein tärkein anneta
olla niiren päällä, vaan lykätään pois.
Juhlaa vastaan lykättiin minut pois
saunanparven lavittalta. Siellä oli
tehly aikanaan murha. Juhlapäivää
vasten yöllä yhleksästä kahteen on
rauhaton aika, jolloin ei saa lepoa
huoneissa, joissa on murha tapahtu-

nut. Eräs oli sellaisessa kuullut ääntä
ja kysynyt:

Jos on asia, niin tule sisälle!

En peese, kommes siunannu ovea
sarauan puolta, vaan avaimen
puolta, vastattiin.

Rauhan saa, kun tekee kolme ristiä
kädellä lukun puolelle ja lukee isä-
meidän ja Herran hyvästi siunakkoon.
Pois sen saa kun sanoo:

Menep pois saatana, sillä kir-
joitettu on, että Herraa sinun
Junalaasi pitää sinun kumarta-
man ja häntä ainoaa palveleman

KATEET.

Kateen sanoja.

2119 a. *Pori. Ruusunen n. 377. —04.*

[Ks. Kirnun suojeleminen pahenta-
jalta no 4332]

2120. *Tyrvää. Ojansuu n. 18. —90.*

Vammala.

Hyvä onni kylään lähtevälle tulee
jos ennen¹ lähtöänsä se(k)lottaa pesää
ja sanoo:

Päin isännät, päin emännät,
Selin kaikki peijakkaat,
Tikku kahteen silmään,
(Ja)² kyrpä noiran³ kurkkuun.

2121. *Tyrvää. Ahlstedt n. 35. —03.*

Ilo. Anna-Stiina Korkeemäki, 70 v.

Kun joku pelkää noitumisia ja va-
hinkoa senkautta, sanoo:

Tikku kateen silmään
ja kyrpä noidan kurkkuun!

2122. *Kankaanpää. Ollinen n. 790.*
—90.

Niinisalo. Leskivaimo Rosnäl.
Kateelle sanotaan:

Kielestä¹lisää, pahasta mielestä²
ei mitään.

2123. [*Keuru.*] *Salokannel n. 299*.*
—12.

Ilaapamäki. Katriina, 35-vuot. kul-
jeksiva mustalaisnainen.

Kateen luku.

Tule tauti jumalasta
apu hyvästä ihmisestä
taikka hyvästä Katriinasta.
Vien pahan ihmisen sanat

2120. ¹ yl. [enne]. —² ([j]a) : (Ja). —³ yl. [noi]d[an].

2122. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

- 5 miss' ei kuulu kukon laulu
 kieron kovat osat
 pahat päivät
 jot' rauhaa elämä
 ja onnelliseksi
 10 jotk' kukaan ei kadehtais
 jotk' pahan, kieron ihmisen sa-
 nat.

- 2123 *a. Tampereen seudut. Cheilan, Lönnrotin kokoelmassa Q, n. 17.*
 Kun runo on julkaistu Hämeen muistom. I (SKVR IX.1) n. 39, niin sitä ei ole tähän otettu.

Pahansuovan luku.

2124. *Tyrvää. Kullaa n. 95. --¹⁶/₁ 03.*
 Tapiola. Oskar Haavisto, 16 v.
 [Kirjall. vaik.]
 Ken suulla suurentelee,
 Hältä mahti murtukoon,
 Maan madoksi maatukoon!
 Yksi on ylijumala,
 5 Yksi valtiias väkevä,
 Joka ohjaapi osokset,
 Rangaiseepi pahansuovat.

LOUKKAANTUMAT JA VIOTTUMAT.

Hien sanat.

2125. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 138. --12.*
 Heinijärvi. Loviisa Hauska, 77 v.
Hien sanat.
 Hyh hikihellettä,
 kaks hametta yllä,
 kolmas orrella!

Kivenvihat.

2126. *Säkkinen. Granqvist n, 27. 89.*
 Petkele. Mauri Pakkala, 31 v.
 Kiven loukkaamisissa:
 Kivi nimes, pidä kipus, anna
 ihmisellä olla terveytensä!

2127. *Säkkinen. Helomaa Kyllikki, n. 65. --30.*
 Rooperin mummu 67 v.
Kivevihat
 parannetaan seuraavasti: painetaan
 kivellä 3 kertaa haavaan ja luetaan:
 Kivi kulta kukkuraine(n)
 savimullas kasvanu vakkuraine(n)
 Nimeen Isän, Pojan ja Pyhän
 hengen
 vihas pois ota!

2128. *Mouhijärvi. Hahnsson J. A, n. 3. --53.*
 Jos lankee ja sattuu kiviä taikka
 puuta vastaan, niin¹ se särkee, niin
 menee samaan paikkaan ja painaa
 kolme kertaa siihen samaan, kun sat-
 tunut on ja sanoo:

2128. ¹ [ja]: *niin*.

Pidä² kipus
ja siunaa ittensä ja tulee pois takansa
kattomata. Niin kipu menee pois.

2129. *Ikaalinen. Laurila V. n. 44.*

—^{8/2} 14.

Vähäröyhiö.

Kiven vihat.

Kivi kirkas, kivi kova,
ota vihas pois!
(Luetaan kuin edellinenkin.)

2129 a. *Ikaalinen. Alanen Viljo.
n. 336. —31.*

Riitälä. Vilhelmiin Sipiniemi, n.
82 v.

Ota kivi vihas
kyllä minun jalkani pitää!
Sanottiin kolme kertaa ja painet-
tiin kivellä ja tämä tehtiin kolmasti
siis ylt. 9 kertaa, lopuksi syljettiin.

2130. *Karvia. Kaukamaa L. n. 207.*

—^{14/6} 30.

Sarvelankylä. Joonas Lahti, 75 v.
Kun varpahansa löi kivehen, tuli
sanoa:

Suuri kiitosta
Koira kova,
Pellon kakkara!

2131. *Parkano. Kaukamaa L. n. 206.*

—^{27/8} 30.

Mp. Karvia. Suomijärvenkylä Joo-
sefiina Suomijärvi, 78 v.

Kiven vihat.

Kivitikka, veljenpoika,
Maammuna, pellonkakkara,
Teep_päältä terveheksi,
Alta tuntumattomaksi!

² kk:ssa pieni alkukirjain.

2134. ¹ ottaman: ottamaan.

Sylkea plotataan. — Pieni konsti,
mulla auttaa.

2132. *Ruovesi. Skogman n. 35*. —61.*

Kiven sanat.

Maa äites, kivi nimes,
Hyvin teit ettäs satul,
Vielä paremmin ettäs parant.

2133. *Keuru. Alkula n. 4*. —90.*

Kiven sanat.

Kivi kiljas veljen poika
Maan muna pellon mausikka.

2134. *Keuru. Alkula n. 14*. —91.*

Vesikeuru. A. Limberg, nahkuri,
53 v.

Kiven sanat.

Tuo kirstus[!] kiven avain!
kivi rikki lyyväkseni
paasi halki pannaakseni
villa suus villa pääs
5 villapa itekkin olet
tule kipus ottamaan¹
kivet kipuva huutaa
vuoren reunat voivottaa.

2135. *Keuru. Vaissi n. 319*. —99-22.*

Kiven sanat.

Sinä maan muna
pellon kakkara,
kakkara kaivon poika
vihanen vihasen jälki.

Luetaan suolattommaan voihin ja
voijellaan kiven loukkaamaan paik-
kaa.

2136. *Virrat. Sievänen n. 16**. —13.

Ida Kujala, 60 v.

Kiven sanat.

Kivi kiion äijän poika
tiemuu tisu, taimon tasi
villa alla, villa päällä
villanen sinun vihaskin olkoon.

2137. *Virrat. Sievänen n. 77**. —14.

Vaskivesi, Josefiina Värmälä, 56 v.
Kuullut äitinsä veljeltä Heikki Ky-
döltä, n. 90 v.

Kiven sanat.

Kipatos kiveen, pakotos puu-
hun.
(Sanat luetaan voiteeseen, jolla
kiveen loukattua paikkaa voidellaan.)

2138. *Multia. Karhumäki n. 23**.
—10(-11).

Taavetti Saarinen.

Kiven vihasanat.

Kivi kakkara, kakkaran poika,
Tien kakkara, moan kakkara,
Kakkara kaiken kakkara,
Kakkara kaivon kakkara.

Kynnen vihat.

2139. *Karvia. Kaukumaa I, n. 214.*—¹⁰/₆ 30.

Sarankylä. Juha Panula, 88 v.

Kynnen vihat.

Kun kynnen vihat tuli, oli leikat-
tava kynsiä, poltettava ne tuhaksi ja
sillä voidettava sanoen:

Ota koiras pois!

(3 kertaa). Sitten piti hakea maata
ja sinne viedä loput tuhasta seka-
peittää hyvin.

Lasten loukkaantuma.

2139 a. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 24. —30.

Lammin isäntä, 61 v.

Pakama.

Painetaan nimettömällä pukamaan
ja luetaan:

Siän sipuli, koiran kopuli
lampaan latikka
tämän lapsen haavan päällä,
kyllä tämä tästä paranee.

2140. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 49. —30.

Siiaan sipuli, koiran kopuli,

lehmäl litikka,

lampaal latikka,

tänäpäniä ku kirkko,

5 huomeuna ku kirppu,

kyllä se paska siitä pian paranee.

Luetaan haavaan ja syljetään päälle.

2141. *Tyrvää. Ojansuu. n. 12.* —90.

Vammala.

Kun toista sattuu, niin sanotaan:

Ptshoo¹, sian² paska siteeksJa lampaan³ latukka paska,Ison⁴ vuahe⁵ vualupaska!Senverran⁶ sullekin⁷ helppoo,5 Kun mullekin⁸ palkkaa.

2141. ¹ syljetään. —² yl. [sia]m. —³ yl. [lampaa]l. —⁴ yl. [Iso]v. —⁵ yl. [vua-
he]v. —⁶ yl. [Se]v[verran]. —⁷ yl. [sulle]k[ki]h. —⁸ yl. [mulle]k[ki]m.

2142. *Lempäälä. Kängelin n. 4**. —97.

Tpo, lampaan lotikka,
 Tpo, sian sitikka,
 Tpo, Kotilon koiranpaska,
 Tpo, sisältä terveeks,
 5 Tpo, päältä tuptomattomaks,
 Tpo, kyllä se jo paranee.

2143. *Keuru. Salokannel n. 26*. —11.

Haapamäki. A. Utter.

Kivun sanat.

[Ks. Pakotussanoja n:o 3687 a].

2143 a. *Satak.? Paavo-Kallio n. 4*. —91.

Hyi, sian sipuri, koiran köpuri,
 lampaan lapuri,
 kissan kipuri, lehnän leveä p — ka
 voiteeksi.

(tavallinen lapsen loukkautuneen sormen voide: kuulnisi tavallaan loih-
 tulukujen ryhmään.)

Nokkosen polttama.

2144. *Kokemäki. Ahti n. 10*. —93.

Vallila. Matti Kappärämäki, 65 v.

Nokkosen sanat.

[Vrt. Käärmeen sanoja.]

Nokkonen musta, maan alanen,
 Kiakura, kaakura, kiven alanen,
 Hyvin teit, ettäs poltit,
 Mut' pikemmin parant.

Pakkasen jälki.

2145. *Hongonjoki. Paldani n. 85*. —52.

Kylmän sanat.

Kenginköhän kylän kengät,
 Kuumat hiilet sukkihini,
 Sinä pakkainen pyhryn¹ poika,
 Pane soita, pane maita,
 Mutta älä ihmisen ruumista.

2145 a. *Honkajoki. Kallio V. J. n. 827*. —09.

Pakkasen sanat.

Jos aamulla kenkiessä lausui seu-
 r[aa]vat] sanat, niin eivät jalat palel-
 neet:

Kesän kengin kenkihini,
 Kuumat hiilet¹ sukkihini,
 Pakkanen, pyryn poika,
 Pane soita, pane maita,
 5 Pane karkeita kallioita,
 Mut älä ihmisten vasikoita!

2145 β. *Honkajoki. Kallio V. J. n. 1530*. ¹⁶/₈ 13.

Juliana Itävaara, 55 v. Kuullut
 Maija Honkarannalta. Mp. Isojoen
 Koresjärvellä.

(Pakkasen sanat)

Kesän kenkin kenkihini,
 kuumat hiilet sukkihini,
 Pakkasan Pyryyn poika
 pane soita, pane maita,
 5 pane karkeita¹ kallioita,
 mut älä ihmisen varpaita.

2145. ¹ Sana alleiviivattu, v. (pyryn). —

2145 a. ¹ hiil|n|t : hiilet.

2145 β. ¹ k|o|rkeita : karkeita.

2146. *Eräjärvi. Tyyskä (1384) n. 9**.
—03.

Aleks. Ahlgren, 70 v.

Kylmän luku.

Pakkanen puhurin poika
Älä kylmää kynsiäni
Äläkä polvia palella
Kylmää soita, kylmää maita.
5 Kylmää kiviä ja kantoja
Tunkeh tulsta kourihini
Kekäleitä kenkihini.

2147. *Eräjärvi. Tyyskä (2209) n. 19**.
—07.

Mäki-Santeri (Santeri Mäkinen),
kuohari ja ihmisten ja eläinten pa-
rantelija, 76 v.

Pakkasen sanat.

Pakkanen puhurin poika
Älä kylmää kynsiäni,
Älä päätäni palella,
Älä polta poskiani
5 Älä jäälä jalkojani.
Kylmää soita,
Kylmää maita,
Kylmää kiviä ja kantoja.

2148. *Eräjärvi. Tyyskä (2209) n. 20**.
—07.

Mäki-Santeri (Santeri Mäkinen),
76 v.,

Toisin edellinen [Pakkasen sanat].

Pakkanen Puhurin poika
Älä kylmää kynsiäni,
Älä päätäni palella
Tunke tulsta kintahasen
5 Kekäleitä kenkähäni
Kylmää soita,

Kylmää maita,
Kylmää kiviä ja kantoja.

2149. *Vierat. Sirén T, n. 2**. —03.
Kurjenkylä. Juhon Ruuhonen, 39 v.

Sanat kylmän vihoihin.

Pakkanen puhurin poika
Istu itähän rintoini,
Kääntyi kourin pohjosehen,
Kuinuka kuu kehälle nousi
5 Jäitä kaarelle kavahti.
Muru kuita, muru voita
Pakkasen panemille,
Kovan ilman koskemille.

Lausutaan kolme kertaa ja syljetaan
joka kerralla.

2150. *Keuru. Vegelius n. 7**. —72.

Pakkaseen mennessä.

Ei ole kylmän kylmettämistä
Eikä lämpösen lämmitämistä.
Rauan haava on jalassan'.
[Vrt. Löylyn sanoja.]

Puun vihat.

2151. *Sivikainen. Helomaa Kyllikki.*
n. 66. 30.
Rooperin muunnus 67 v.

Puun vihat.

Otetaan tikku siitä puusta, johon on
loukannut itsensä ja painetaan sillä
haavaan kun ensin on sitä purtu. 3
kertaa painetaan ja luetaan:

Puu kulta kukkuraine(n)
savi nullas kasvatu vakkuraine(n)
nimeen Isän, Pojan ja Pyhän
Hengen
vahas pois ota.

2151. ¹ kksa iso alkukirjain.

2152. *Ikaalinen, Laiho n. 370. —90.*
Isoröyhä. Maria Hakala, 43 v.

Puun sanat.

Puu puhlas, Jumalan luoma,
Vesi mantereen vetämä,
Lahokannen kasvattama.
Mikä puu pahan teki?
5 Mäntypuu pahan teki.
Mikä puu pahan teki?
Kuusipuu pahan teki.
Mikä puu pahan teki?
Koivupuu pahan teki.

Nämät sanat luetaan 9 kert. puun loukkaamaan paikkaan ja johon myös karvitaan samasta puusta nöhtää, jota rasvan kanssa pannaan kipeän paikan päälle.

- 2152 a. *Honkajoki, Kallio Niilo n. 45. —10.*

[Ks. Raudan sanoja n:o 2203.]

2153. *Karvia, Kuukamaa L, n. 179.*
— $\frac{6}{6}$ 30.

Tuulenkulma. Kaisa Moisio, 81 v.

Puun sanat:

Haapa, koivu,
Pihkapuu,
Kaikki puut,
Menköön juuresta syrämeen
5 Ja syräimest' ylimäisil' oksil',
Sinne minä kivu heitän!
Ja korkein Herra Jeesus
Alta terveeks' tehköön,
Päältä kivuttomaks!
10 Sinne minä kivu heitän!
Ne o kallit sanat.

2154. *Karvia, Kuukamaa L, n. 180.*
— $\frac{27}{6}$ 30.

Ämmälänkylä. Elsa Mäntyjoki.
Oppinut äidinäidiltään, kuululta tie-

täjaakalta Norpakan mummulta, joka kuoli, kun kertoja oli 21 v. vanha.
Kertoja nyt 45 v. vanha.

Puun vihat:

Puussa piskuttaa,
Massa maskuttaa,
Otap_pois omas!

2155. *Karvia, Kuukamaa L, n. 181.*
— $\frac{19}{6}$ 30.

Ämmälänkylä. Serafiina Tienhaara,
79 v.

Puun sanat:

Tyvestä tyyrempi,
Keskeltä keviämpi,
Larvasta larviaampi,
Puu nimes,
Otap_pois vihas!

Jotakin siitä on. Mutta kun mieheni satutti säärensä, niin ei omat sanat tulleet lukuun. Oli olettava kolme lastua ja niillä paineltava kipupaikkahan ja syljettävä. Sääri parani kohta.

2156. *Karvia, Kuukamaa L, n. 182.*
— $\frac{14}{6}$ 30.

Karviankylä. Malakias Majahalme,
79 v.

Puun vihat:

Kun puulla loukkasi, oli otettava kolme lastua samaa puuta ja paineltava sekä sanottava:

Tyvestä tyyrempi,
Larvasta lahiahempi,
Keskeltä keviämpi,
Puu nimes,
Otak_kipus!

2157. *Karvia, Kuukamaa L, n. 183.*
— $\frac{26}{6}$ 30.

Karviankylä. Papusen muori, 85 v.

Puun vihat.

Ottava siitä puusta, jolla on satut-
tanut, paineltava ja luettava:

Tyvestä tyyrehempi,
Keskeltä keviämpi,
Ja larvasta sitäkin laviampi!

2158. *Karriä. Kaukamaa L. n. 187.*

¹⁰/₆ 30.

Sarankylä. Kaisa Panula, 75 v.

Puun vihat.

Kun puusta karkas, oli ottava las-
tuja siitä puusta sekä suoloja ja pyy-
hittävä niillä. Lopuksi ne oli heitet-
tävä maahan sanoen:

Pirä koiras kotonah!
Itse tehnyt niin.

2159. *Parkano. Kallioniemi A. n. 34.*

—07.

Puun vihasanat.

Kun puu jollain tavalla sattuu lonk-
kaamaan, heittää se vihansa, s.o. lou-
kattua alkaa kovin polttamaan. Tätä
vastaan on tehoiset sanat:

Puu puhdas Jumalan luoma,
ota vihas pois!

2159a. *Parkano. Alanen Viljo, n. 175.*

—31.

Nerkoonkylä. Anna Kivinen, n.
58-v. Kuullut Korven Riinalta Lin-
nankylässä

Sanat tikun poisottamisen jälkeen:

Puu puhdas Jumalan luoma,
vsa Jeesuksen vetämä;
— ei se ole teheestä tehty,
vaan Herran Hengestä pyhästä

Kun sanat lainsui ei jälki muka
polttanut.

2160. *Lempäälä. Hels. Suom. alkeis-
op. kouv. LII: Nurkkinen n.
126*. 84.
Esteri.*

Puun vihat.

Puu ota vihas pois,
Tua vettä tua mettä,
Yhreksältä laitumelta.
Kuuresta kukkasan larvasta.

5 Pahon tehit
Että lonkkasit,
Minä manaan
Että paramet.

2161. *Orihvesi. Kaulén n. 3*. —02.*

Maria Virtanen, 75 v. Muistiinp.
Kangasala.

Puun vihoja vastaan.

Puun pukara, maan äkämä,
veden kilpi, maan kilpi.
Jopa vanha Väinämöinen
veisteli venettänsä,
5 kalliolla kalkutteli.

2162. *Orihvesi. Jokinen n. 31*. —04.*

V. Taipale, 60 v. Kuullut vanhem-
miltaan.

Puun sanat.

Puu puhdas Jumalan luoma
Jeesuksen oksasta vetämä.
Sillä sinä olet pääsevä
kun yks on puussa kärsinyt.
(Luetaan 3 kertaan suolattomaan
voihin tai ihraan).

2163. *Orihvesi. Jokinen n. 32*. —04.*

Sandra Uskali, 55 v. Kuullut vaa-
rillaan.

Puun sanat.

Puu puhdas Jumalan luoma
vesa Jessuksen vetämä
kanto Herran kasvattama.
(Luetaan 3 kertaa suolattomaan
voihin tai ihraan).

Mikä puu pahan teki?
5 Hakopuu pahan teki,
Lehtipuu ihmetteli.
Mikä puu pahan teki?
Lehtipuu pahan teki,
Hakopuu ihmetteli.

2164. *Ruovesi. Skogman n. 38*. —61.**Puun sanat.*

Puu puhdas puhtaasti tehty,
Kanto kammisti kasvatettu,
Vesana vedetty,
Orasna otettu,
5 Hyvin teit, ettäs satut,
Vielä paremmin ettäs paranet.

2165. *Keuru. Alkula n. 5*. —90.**Puun sanat.*

Puu puhdas[!] Jumalan luoma
Maan mantereen vetämä,
Oksan solmuun kasvattama
Jessuksen veri puhtas.

2166. *Keuru. Vaissi n. 318*. —99
02.**Puun vihjojen ottaminen.*

Otetaan ihraa ja luetaan,
puu puhdas Jumalan luoma
maan mantereen makonen,
maan sinä maan minä
maan me molemmat.
Hralla voijellaan puun loukk[a]jama
paikka.

2167. *Keuru. Valli n. 2*. —02.**Loitsisanat kun puu on loukannut.*

Puu puhdas Jumalan luoma
Kanto Herran kasvattama,
Vesa Jessuksen vetämä.

2168. *Keuru. Salokannel n. 29*. —11.*

Haapamäki. Saarinen.

Puun sanat.

Puu puhas, Jumalan luoma
Vesa manteren vetämä,
Kanto Herran kasvattama.
Mikä puu pahan tek(i)?
5 Hako-puu pahan tek(i),
Lehtipuu ihmettel(i).

2169. *Keuru. Salokannel n. 30*. —11.*

Haapamäki. Ilmarinen.

[Puun sanat.]

Puu pulitonen, maan makonen
Jumalan luoma niinkun minäkin.
Sinä puu ja minäkin puu
ja puu ollaan molemmat.

2170. *Keuru. Salokannel n. 304*.*

12.

Haapamäki. Ristaniemi. Vuorela.

Puun sanat.

Jos koivunen puu satuttaa jotakin,
min kolmasti syletään sen paikan yli
ja sanotaan:
koivu puu pahau teki,
mänty puu katseli.

2171. *Virrat. Sievänen n. 18*. —13.*

Ida Kujala. 60 v.

Puun sanat.

Puu puhdas Jumalan luoma

Vesa Jeesuksen vesoma
hyvä ettäs satutit
sitä parempi ettäs parannat.

2172. *Värrat. Sirén T. n. 3*. 03.*
Kurjenkylä. Juho Ruohonen, 39 v.

Sanat puun vihoihin.

Puu puhdas Jumalan luoma
Vesa Jeesuksen vesoma,
Hyvin teit, ettäs pistit,
Vielä paremmin, ettäs parannat.
Lausutaan kolme kertaa ja sylje-
tään joka kerralla.

2173. *Värrat. Siivänen n. 17*. 13.*

Mooses Rannanjärvi, seppä, 72 v.
Kuullut muoriltaan Leena Punta-
selta, 90 v.

Puun sanat.

Puu Jumalan luoma
vesa Jeesuksen vesoma.
Missäs olit kun vehmas vihotti?
Hyvin teit ettäs satutit
5 sitä pikemmin ettäs parannat.

2174. *Mullia. Karhumäki n. 4*. -10.*
(-11).

Sakarias Mäkinen.

Puun vihasanat.

Puu puhas Jumalan luoma
Vesa Jeesuksen vetäviä
Kasvatti puuta puhasta
Jalan juuressa Jumalan,
5 Käen alla Antuahan.
Mehiäinen pieni liutu
Tuo mettä mettolasta
Tivoa tapiolasta.

Kuka puu pahan teki?

10 Havu- tai lehtipuu pahan teki,
Lehti tai havupuu ihmetteli.

2175. *Mullia. Karhumäki n. 25*. -10*
(-11).

Taavetti Saarinen.

Puun vihasanat.

Puu puhas Jumalan luoma,
Moan sinä, moan miinä
Moan me molemmat.

2176. *Mullia. Karhumäki n. 8*. -10*
(-11).

Sahrajärvi. Taavetti Pihkanen.

Puun vihasanat.

Puu puhas Jumalan luoma
Vesa Jeesuksen vetäviä
Kasvatti puuta puhasta
Jalan juuressa Jumalan,
5 Käen alla Antuahan.
Mehiäinen pieni liutu
Tuo mettä mettolasta
Tivoa tapiolasta.
Kuka puu pahan teki?
10 Havu- tai lehtipuu pahan teki,
Lehti- tai havupuu ihmetteli.
Voija yltä, voija alta,
Kerran keskeä sivalla
Nähä paha ei vikkoa¹.

- 2176a. *Jalasjärvi. Alanen Viljo. n. 63.*
Koskuen kylä. Kaappo Räisä, 64 v.

Puun sanat:

Puu puhdas Jumalan luoma,

2176. ¹ Voi lukea myös: *vikkaa*.

Kanto Herran kasvattama,
Vesa Jeesuksen vetämä,
Ota omas' pois!

(Syljettiin.)

Näillä sanoilla parannettiin »puun vihat», pyyhkäisemällä kipeätä paikkaa samalla kolme kertaa puunpalsamalla. (Sanat luettiin joka kerta, kun pyyhkäistiin.)

Raudan sanoja.

A. Raudan synty (Raudan vihat).

2177. *Siikainen. Granqvist n. 28.*
—89.

Petkele. Mauri Pakkala, 31 v.

Raudan loukkaamisissa.

Rauta raiska, eppäs silloin suuri
ollut.

Kun suo suosta sullottihin,
Vakkasessa kannettihin,
Poltimessa pohdettihin

5 Pajan ahjossa liehdottihin.

Jesus, tule haava terveeks te-
keen,

Keskeltä kivuttomaksi,
Päältä tuntumattomaksi,
Alta aivan terveheksi.

2178. *Siikainen. Rackallio Vuokko.*
n. 70. —27.

Kertoi Nygårdin isäntä.

Rautaesineen tekemän haavan pa-
rannussanat:

Rauta nimes,
pirä¹ vihas.

Kanna kipus,
Anna haavalle haavan terveys.

2179. *Siikainen. Rackallio Vuokko.*
n. 71. —27.

Kun sormeen on tullut haava, syl-
jetään sirpin teraan ja purraa sirppia.
Sillä sirpillä painellaan haavaa ja
manataan:

Voi sinua rauta raukka,
kun minua vihaisit
et silloin suuri ollut
kuin suos sullottii(n)
5 ja veteläs vellottii(n).

2180. *Siikainen. Helomaa Kyllikki.*
n. 60. —30.

Vihat: vihoja.

Raudav vihal otettiin pois haa-
vasta. Teralla, jolla oli loukannut
paineltiin haavaa ja sanottiin:

Rauta nimes,
pidä vihas,
kanna kipus,
anna mulle mun terveyteni.

2181. *Siikainen. Helomaa Kyllikki.*
n. 61. —30.

Rooperin mummu 67 v. kotoisin
Vuorijärven kylästä.

Raudan sanat.

Et sä rauta raukka raskas ollu,
suosta pajaan kannettiin.

Isä lietto.

Poika lietto,

5 kolme pyhää miestä lietto
nimeen isän ja Pojan ja Pyhän

Hengen aamen

(Kalliit sanat).

2178. ¹ pi d a : pira.

2182. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 62. —30.

Rauta nimes
pidä vihas
kanna kipus
anna ihmiselle ihmisen terveys.

2183. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 63. —30.

Petkele. Pakkalan isäntä n. 75 v.

Raudan sanat.

Kun raudalla tehty haava tulee
kipeeks niin painetaan siihen 3 kerta
sillä raudalla ja luetaan:

Rauta nime(h)
pidä viha(h)
anna ihmisellä olla hänen terveyy-
tes.

2184. *Siikainen. Laiho n. 357. — 90.*

Vuorijärvi. Nikoteemus Aalamin-
poika, 55 v.

Raudan sanat.

Rauta nimes,
Pidä vihas,
Kanna kipus,
Anna ihmiselle ihmisen terveys.
Nämät sanat luetaan 3 kertaan sii-
hen teräkaluun, jolla haava on men-
nyt. Jokaisen luvun päätyttyä syl-
jetään terään.

2185. *Kauratsa. Järvinen n. 48. —53.*

Raudan-vihan sanat.

Mikä tuo tuolla kaukana näk-
kyy?

Pilvi tuo tuolla kaukana näkky.

Mikä ton pilven rattahilla on?

Piika ton pilven rattahilla on.

5 Mikä ton piikasen kädes' on?

Kulta sarvi sarkkunen¹,

Kulta sulkunen kädesä.

Jesuksen veri pumanen.

Johanneksen kapalusvyö sitteeksi

10 Revenyttä reikkään,

Hapannutta haavaan.

Rauta ota kipus² — —

Suuret suonet suutasuksen,

Pienet suonet päätäppäin.

2186. *Tyrrää. Kullaa n. 261. —²/₁ 04.*

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v.
Kuullut Konrad Kuukalta, kotoisin
Hauholan kylästä.

Kun kirveellä tahi jollain muulla
teräkalulla on mennyt haava, niin¹
ei se tunnu kipeältä, jos se, jonka jal-
kaan tahi käteen on haava mennyt,
ottaa heti kirveen terän ja kouraa sitä
ja sanoo:

Kipu sinun,

Haava minun!

2187. *Mouhijärvi. Laine T, n. 33.*

— 92.

Häijää. K. Osk. Nyberg, n. 20 v.
Kuullut »Soukon Antilla», n. 60 v.,
Suoniemestä.

Raudan jälki (purema) katoo näillä
sanoilla:

Rauta, pieni, rankkahainen,

Suosta sinä sotkettihin,

Vetelästä vetkottihin.

2185. ¹ sarkunen : sarkkunen. — ² r. Kolme viimeistä värsyä sanotaan kolme
kerta, purraan ja painetaan raudalla, jolla haava tehty on, kolme kertaa samaan haa-
vaan.

2186. ¹ k:ssa iso alkukirjain.

- Pidä sinä kipus, minä pidän haavau!
 5 Jesus siunatkoon! Nimeen Isän,
 Pojan ja Pyhänhengen.
- 2188.** *Hämecnkyrö. Mattila M. E.*
n. 151. —13.
 Uskelan kylä. Miina Kolmiloppi,
 62 v.
Veren pidätyssanat.
 Kyllä tiedän raudan synnyn,
 raudan synnyn ruostehesta,
 kun noin rumille töille rupest.
 (Ei muistanut enempää.)
- 2189.** *Kankaanpää. Palonen n. 15.*
 —59.
Raudan vihat.
 Älä rauta raukka minua vihaa,
 Sinä suosta sullattu,
 Vetelästä vettattu [!]
 Tehty teräkseksi kovaksi.
- 2190.** *Jämijärvi. Rästölä n. 33. —21.*
 Tiina Hietikko.
 Rauta raukka, suasta sullottu,
 koskesta koottu, Jiasuksen veri,
 maito¹ makonen.
 Tee haava sisältä terveeks,
 peeltä entistä paremmaksi!
- 2191.** *Ikaalinen. Paldani n. 32 a.*
 —52.
Raudasta.¹
 Voi sinuas rauta raiski,
 Et sä sillon suuri ollut,
- Kun sä maitona makasit,
 Neljän neitosen nisissä,
 5 Vinkumaisen kainalossa.²
 Etkä sillon suuri ollut,
 Kun sä suosta sotkettihin,
 Vetelästä vellottihin.
- 2192.** *Ikaalinen. Paldani n. 32 b.*
 —52.
 eli: [ks. edell.]
 Oho sua rauta raiski,
 Etpäs sillon suuri ollut,
 Kun sua suosta sotkettihin,
 Vetelästä vaivattihin¹;
 5 Susi sinun² suosta sotki,
 Karhu kanto kankahasta,
 Äijä sinun pajaan kanto,
 Ja seppä raudaksi tako.
- 2193.** *Ikaalinen. Laiho n. 355. —90.*
 Isoröyhiö. Maria Hakala, 43 v.
Raudan sanat.
 Neitsy nousi lähtehestä,
 Vaski vakkanen sylis,
 Kolme tuakkusta vakkases,
 Yhilellä hän haavan paransi,
 5 Toisella haavan puhdisti,
 Kolmannella päältä silitti,
 Pyhän Hengen lämmin leipä,
 Mariau makia maito.
 Nämät sanat lueleen kolmeen ker-
 taan ihraan, jolla voidellaan raudan
 loukkaama paikka.
- 2194.** *Ikaalinen. Laiho n. 356. —90.*
 Isoröyhiön kylä. Maria Hakala,
 43 v.

2190. ¹ mait[a] : maito.2191. ¹ Runon yl. (Katso Kalevala 9 runo 277). — ² Säkeiden välissä: (ja 301 samassa run.).2192. ¹ vaivattiin : vaivattihin. — ² [sun] *sinun* : s.

Raudan sanat.

Voipa sinuas, rauta raukka,
Eppäs silloin suuri ollu,
Ku sinua suasa sullottiin.
Ja vetelässä vellottiin.

5 Mikä tualta näkyy?
Pilvi tualta näkyy.
Mitä tuala on pilven päällä?
Sarvi tual on pilven päällä.
Mitä sarves on?

10 Kipeisiin paranteita,
Haavoihin voiteita,
Pyhän Hengen lämmin leipä,
Marian makia maitto.

Nämät sanat luetaan 3 kert. ihraan,
jolla voidellaan raudan loukkaama
paikka.

2195. *Ikaalinen. Soulio n. 63. — 97.*
Miettisten kylä. J. Nygård, 60 v.

Raudan sanat.

Oo, sinä rauta raiska!
Ethän silloin kova ollut,
kun sinä suosta sullotitiin,
vetelästä vellatitiin.

5 Poika kangasta mittas,
otti tuolta salpiraudan,
kalliosta kalpiraudan,
jolla luut rikko,
ja suonet yhdestä erotti.

Luetaan 9 kertaan.

2196. *Ikaalinen. Laurila V. n. 43.*
⁸/₂ 14.
Vaharöyhä.

Raudan vihat.

Rauta kirkas, rauta kova, ota
viihas pois!

(Luetaan yhdeksään kertaan ja joka
3:s kerta syljetään kipuun.)

2197. *Ikaalinen. Kotiseutututk. kurss.*
s. 65—6. —15.

Rauta-esineellä tehtyyn haavaan
asetettiin kovasimen hikeä ja sitte
siveltiin haavaa kirveen terästä ja
sanottiin:

Pidä rauta vihas itte.

2198. *Ikaalinen. Alanen Viljo n. 62.*
—30

Särkilammen mummo.

Sirpin sanat:

Pidä sirppi vihas!
Kyllä sormeni pitää.

Lopuksi syljettiin kivun päälle.

2198 a. *Ikaalinen. Alanen Viljo n.*
337. — 31.

Riitälä. Vilhelmiina Sipilä, n.
82 v.

Sirpille.

Ota sirppi vihas pois.
Kyllä sormeni pitää!

Sitten sirpillä painettiin 3 kertaa ja
joka kerta sanottiin kolmasti nämät
sanat.

2198 b. *Ikaalinen. Alanen Viljo n.*
334. — 31.

Riitälä. Vilhelmiina Sipilä, n.
82 v.

Viihas minua sen verran kun
minä sinua
ja kolmasti nuolastiin terää.

2199. *Ikaalinen. Alanen Viljo n. 75.*
30.

Leutola. Isotalon emäntä. Muis-
timmerkinnyt Elli Vähätalo.

Raudan sanat:

Voii sinuas rauta raiska

Mitäs silloin aattelit,
 Kun susi sua suosta nosti,
 Karhu kaivoi kankahasta,
 5 Ehtoolla seppä syntyi
 Sepän poika puoliyöstä
 Hiilet smis' ja väkivasara kädes¹.

2200. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 178.*
 -31.

Vähä-Röyhliö. Esteri Vähä-Heikkilä, n. 82 v.

Raudan sanat:

O sua, rauta rautka,
 olikkos' silloin suuri,
 kun suosta sulattiin,
 vetelänä vellattiin,
 5 kolme pyhää miestä lietto.

2200 *a. Ikaalinen. Alanen Viljo, n.*
212. —31.

Helteen kylä. Siina Kivimäki, n. 68 v.

Sirpin, puukon ja kirveen sanoiksi luettiin isämeidän rukous kolmeen kertaan ja suudeltiin terää.

2201. *Hongonjoki. Paldani n. 86 a.*
 -52.

Rauta sanat.

Sinä rauta luun ja lihan syöjä,
 Sinä vahingon varaastaja,
 Ihmisen lihan himooja,
 Sinä veren kiskooja.
 5 Kynnen alta pusertava,
 Sinuatut sinun sias.

2202. *Hongonjoki. Paldani n. 86 b.*
 -52.

Voipa sinuas rauta raiska.
 Eppäs silloin suuri ollut,
 Koska vetelästä velkattihii;
 Voipa sinuas, etpä silloin kaukana
 ollut
 5 Kun istut kistun kulmas, silmäs
 vettä vuosi.

2203. *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 15.*
 10.

Juha Pihlajaviita I. »Fili-Jussi» Isojoen Kodesjärvellä. Kuulut Manuel Hautaojalta I. Hoorion-faari-vainaalta, n. 70 v. ukolta, Honkajoella.

Puun ja raudan vihat.

Jos oli sattunut ja haava ruvennut pahenemaan, haettiin samaa lajia puuta ja rautaa, jos raudalla oli sattunut. Piti purra sitte 3 kertaa tätä puuta tai rautaa ja painella puulla tai raudalla sattuneeseen paikkaan. Puremisen välissä syljetään ja sanotaan:

Ota puu (tois. rauta) kulta¹
 (tois. paska) vihaiset koiras pois!

2203 *a. Honkajoki. Kallio Niilo n.*
 43. 10.

[Ks. Raudan lumous n:o 2262.]

2204. *Karvia. Kaukamaa L. n. 189.*
 -²⁶/₆ 30.

Karvialankylä. Jaakko Porrassalmi, 72 v.

Raudan vihat.

Jos on raudan vihat, on purtava ylideksän kertaa teräasetta, syljettävä ja määrättävä ottamaan vihansa pois:

2199. ¹ Liekö viittaus Seppo Ilmarisen syntyyn! Mp. huom.

2203. ¹ kulta vihaiset : k. *(tois. paska)* v.

Ota_v vihas pois.
Niinko minäkin otan vihani pois!

2205. *Karvia. Kaukamaa L, n. 191.*
-⁴/₆ 30.

Koskiperä. Antti Alanen, 71 v.
Veren seisattajaksi ja raudan jäljen
parantajaksi mainittu.

Raudan sanat:

Jeesus Kristus siunakkoon
Pirä koirah kotouah!

Ei muuta tarvitakkah. Pois otlanut
monasti. Puulle samanmoiset.

2206. *Karvia. Kaukamaa L, n. 193.*
-⁴/₆ 30.

Koskiperä. Juha Salonen, 92 v.
»Salose_v vaari», varsin tietorikas van-
han kansan mies, entinen kuulu ter-
vaupolttaja ja kalamies. Vielä ukko
oli ketterä liikkeissään, vaikka näkö
ja kuulo jo huonontuneet. Eräs retki-
kunnan aarteista.

Kun telatahan raulalla¹, onluettava:

Pelmiär_r rauta,
Kovener_r rauta,
Pelmesippäs sillo,
Kon piru rautoihin pantiin.

2207. *Karvia. Kaukamaa L, n. 195.*
-¹⁰/₆ 30.

Sarankylä. Kaisa Panula, 75 v.
Joku kulkumies opetti.

Raudan vihat.

Purtihin satuttanutta terää kolme
kerta ja pyylüttiin haavaa sanoen:

Pelmenie rauta,
Kovene rauta,
Niinko sinä pelmenit kö piru hel-
vetisl

Kirvesei silloin ikinä loukkaisi jalkaa.

2206. ¹ kks:sa esim. l. alleviivattu.

2208. *Karvia. Kaukamaa L, n. 196.*
-¹⁹/₆ 30.

Ämmälänkylä. Serafiina Tienhaara,
79 v.

Vo_i sua rauta raukka,
Kun sua suosa sullottihin,
Vetelässä vellottihin!

Rauta nimes,
5 Otap_v pois vihas!

2209. *Karvia. Kaukamaa L, n. 197.*
-¹⁴/₆ 30.

Karviankylä. Malakias Majahalme,
79 v. Erinomainen kertoja.

Raudan vihat:

Sillä paineltihin, mikä ase oli vian
tehnyt ja sanottihin:

Et sinä rauta raukka
Silloin suuri ollut,
Kun suosa sullottihin,
Veteläsä vellottihin.

5 Rauta nimes,
Otak_v kipus!

2210. *Karvia. Kaukamaa L, n. 198.*
-²⁷/₆ 30.

Ämmälänkylä. Elsa Mäntyjoki,
45 v.

Raudan vihat:

Vo_i sua rauta raukka,
Et sinä silloin suuri ollu,
Kun sua vetelästä vellattiin!
Kettu sun lierelle toi.

2211. *Karvia. Kaukamaa L, n. 199.*
³/₆ 30.

Ämmälänkylä. Serafiina Otava,
61 v.

Raudan vihat.

Jos rautaesines ottaa ja tulee verta

ja vihottelee, niin on purtava rautas-
 inestä, sylettävä maahan ja painel-
 tava sekä sanottava:

Piräk_ukoira omas!

Samoin puunvihat. Paineltava on
 niin, että vähän koskee.

2212. *Karvia. Kaukamaa L. n. 201.*

—¹⁸/₆ 30.

Sarankylä. Santeri Tuohiluoma,
 60 v.

Raudan vihat.

Painellahan samalla aseella kuin on
 löyryt, kolme kertaa ja sanoo:

Viev_uvilhas pois!

Kipu sun.

Haava mun!

Samahan sorttiin kivenvihat.

2213. *Karvia. Kaukamaa L. n. 202*

—¹⁰/₆ 30.

Sarankylä. Bertta Isoniemi, 25 v.
 Kun eräs akka oli saanut haavan
 käteensä toisen ihmisen lammassak-
 silla, niin Tilta Kulmala yritti paran-
 taa sen silla, että otti suojoja, pienensi
 pihan kiveltä ne, käski ottaa lammassak-
 saket suuhun ja samalla kun hän
 ripotti suojoja haavaan ja höpisi itsek-
 seen omia lukujaan sairaan sanoa hil-
 jaa itsekseen:

Kovempi mun lihani kuin
 rauta ja teräs!

2214. *Karvia. Kaukamaa L. n. 205.*

—²¹/₆ 30.

Koskipera. Kaisa Välimäki, 79 v.

Raudan, puun ja kiven vihat.

Jos tuli raudan vihat, otettiin siitä
 loukkaavasta raudasta olemista haa-
 van päälle. Puun vihohen tullessa otet-
 tiin siitä puusta, joka loukkasi, las-

tuja, joilla tehtiin risti kipeän päälle,
 sytkästihiin ja
 siunattihiin.

Kivestä taas kaaputettiin murua ja
 pantihin päälle.

2215. *Parkano. Mikkola J. J. n. 3.*

—87.

Raulan sanat.

Voi sinuas, rauta räiska,

Susi sinun suosta otti,

Karhu kanto kankaaseen,

Kettu sinun raulaksi tako

5 Leppäsellä lieteellä,

Pajusella palkeella.

2216. *Parkano. Valldeman n. 34.*

—88.

Isak Koppila, 73 v.

Raudansanat.

Voi sinuas rauta räiska,

Et sinä silloin suuri ollut,

Kun sinä suosta sotkettihiin,

Ja vetelästä vellottihiin!

5 Susi sinun suosta sotki,

Karhu sinun kankahasta kaivo,

Leppäisillä lieteillä,

Pajusilla palkehilla,

Sydet suussa syntyessä,

Kädessä väki-vasara.

10 Jesuksen veri punainen,

Rieska Marian makeinen,

Tämän haavan voiteheksi!

Kun nämät sanat luetaan sellaiselle
 haavalle, joka on tullut raudalla, ja
 viimeiksi syljetään haavaan, niin var-
 masti sanotaan paranevan.

2217. *Parkano. Alanen Viljo n. 76.*

Sydänmaa. Hilda Lähteenmäki,
 n. 50 v.

Raudan sanat:

Tydy, tydy, —

Tydyt sinä silloinkin,

Kun sinua vellamossa¹ seulottiin
ja sullottiin.Sanat luettiin kolmeen kertaan ja
puhallettiin välissä.

2218. *Lempäälä. Hels. Suom. alkisop. konv. III: Nurkkinen 127*. —84.*
Esteri.

Rauran vihat.

Voi sinuas rauta raukka

Missä sinä silloin olit

Kuhas suahon sotkettiin

Vetelään vetkottiin?

5 Mahro maitona maata

Nuaren neitosen nisässä.

Pahon tehit

Ettäs loukkasit,

Minä manaan

10 Ettäs paranet.

2219. *Kangasala. Kallio Väinö. n. 26*. —04.*

Kalle Vilkman, 70 v. Kuullut isaltaan, 90 v.

Raudan sanat.

Voi sua rauta parka

et sinä sillo' suuri ollu'

et suuri ekkä pieni

kun sua suassa sullottiin

5 vetelässä vellottiin.

(Nämä luetaan kolmeen kertaan kolmesti poikineen lehmän rasvaan ja sitä tulee potilaan nauttia.)

2217. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu.2220. ¹ Ensimmäinen ollut *liehto*, korjaus tehty paalle.

2220. *Sahalahti. Järvinen N. n. 48 b*. —53.*

Moltsia.

[*Raudan-vihan Sanat.*]

Voi sinuas rauta raukka,

Runna ruosteeseen alainen.

Etpä silloin suuri ollut,

Etkä kovin koriakaan . . .

5 Neito mukku mättähällä,

Kusta maito maahan juoksi,

Nesi niittuun nărăhti.

Tohu nousi taivahasta;

Itä lietto¹, länsi lietto,

10 Kovin pohjanen porotti.

Ja se vanha Äijäröinen.

Survo toin raudan suuremmaksi,

Seulo ton raudan siemeniä.

Mistä voile tehtänee?

15 Heinän s[e]ljetemän selästä,

Imisen sian ilrajasta,

Maho-jäniksen maidosta.

Sukuks tuttavია.

Heimos ystäviä.

2221. *Sahalahti. Väijälä E. n. 87. —96.*

Kun kirveellä on lyöty jalkaan, niin tarttee lukee sitte:

Oi sinä rauta raukka,

et sinä silloin suuri ollu,

kun sua suasta kaivettiin.

Susi sinun suasta kaivoi,

5 karhu sinun kankaasta repi;

viätiin sepän pajaan,

hanki huavi huaneeseen.

Jesuksen veri punanen,

Neitsy Maarian maito makial

2222. *Sahalahti. SMMY: Reinholmin kok. 25* 11.*

Järvisen muistiupanema¹.

Raudan (Kaikkein) vihain sanat.

Voj simas, rauta raukka,
Runna ruosteen alainen!
Etpäs silloin suuri ollut,
Etkä kovin koriakaan . . .

5 Neito nukku mättähällä,
Josta maito maahan juoksi,
Nesi niittuun nirahti.

Tohu nousi taivahasta,
Irä lietto, länsi lietto,

10 Kovin pohjanen porotti
Ja se vanha Äijäröinen
Survo toin raudan suuremaksi,
Seulo tou raudan siemeniä.

Mistä voile tehtäne

15 Heinän seittemän selästä,
Inisen sijan ihrajasta,
Mahojäniksen mailosta, —
Sukus' tuttavია,
Heimos' ystävii.

2223. *Eräjärvi. Tyyskä (2547) 142*.*
08.

Jos veitsellä, kirveellä tahi muulla
terä-aseella tekee haavan niin pitää
ottaman haavasta raudan vihat pois
siten että puree hampaillansa kolme
kertaa terää ja painaa sillä haavan
päälle sekä sanoo:

ota terä vihas,
vie se kipumäkee,
yhdeksän sylen syvää,
ettei pääs sieltä pois ikänänsä,
niin haava ei rupee vihottelemaan,
vaan paranee pian.

2224. *Orihvesi. Jokinen n. 34*.* —04.
S. Uskali, 55 v. Kuullut vaariltaan.

Raudan sanat.

Voj sinua rauta raukka
et ollut silloin suuri etkä pieni
kun suossa sullottiin
vetelässä vellottiin.

(Luetaan 3 kertaa suolattomaan voi-
hin tö ihraan).

2225. *Orihvesi. Jokinen n. 33*.* 04.
V. Taipale, 60 v. Kuullut vanhem-
miltaan.

Raudan sanat.

Isän isku, raudan lastu,
savikossa sotkettiin,
rapakossa runneltiin,
maahan mahtis poljettiin
5 voimas sillä sorrettiin
ja paraneen koitettiin.

2226. *Kuru. Pohjaukanervo T, n. 58.*
²¹/₇ 31.

Länsi-Aure. Taloll. Matti Ahven-
lampi, 65 v.

Raudan vihat.

Rauta Jumalan luoma
vie kipus Kristuksen
kuolemaan asti!
Ja niinkun maitona
5 makasit neitseen nuoren
nisissä.

2227. *Kuru. Pohjaukanervo T, n. 59.*
²¹/₇ 31.

Länsi-Aure. Hilma Valkeajarvi,
65 v.

2222. ¹ = n:o 2220 (Järvinen N, 48 b).

Raulan sanat.

Oletkos rauta raukka
Suolta, suolta sulkettu,
Vetelästä velkattu.

Maito maku makoinen,
5 Jiesuksen veri punainen
Tehe työtä, hakkaa hakoja,
Tee ihmisen liha terveeksi,
Päältä näkymättömäksi.

2228. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 61.*
—²²/₇ 31.

Itä-Aure. Konsta Rikala, 55 v.

Raulan sanat.

Rauta Jumalan luoma,
vie kipu Kristuksen
kuolemaan asti.

Et sinä suuri ollu,
5 kun sua suosta sullatiin
ja vetelästä vellattiin,
kun maitoma makasit
neitseän Marian uisissä.

2229. *Virrat. Sievänen 6*.* —13.

Mooses Rannanjärvi, seppä, 72 v.
Kuullut muoriitaan Leena Puntaselta, 90 v.

Raudan sanat.

Hyvin teit rauta että poltit
sitä paremmin että paransit
sisältä aivan terveheksi
päältä tuntumattomaksi.

2230. *Virrat. Sievänen 7*.* —13.

Ida Kujala, 60 v.

Raudan sanat.

Voi sinua rauta raukka
hmlikkos olles sillon suuri

kun suosta sullottiin
vedestä vellottiin
5 kuusen alta kärnäkkeestä.

2231. *Virrat. Sievänen 8*.* —13.

Heikki Syväla, talon vanha isäntä,
69 v. Kuullut jo nuorena entiseltä
sotamieheltä Erkki Tyyminiltä, 40—50 v.

Raudan sanat.

Rauta raukka,
Et sinä silloin suuri ollut
kuin sinä suosta sullottiin
vetelästä vellottiin.

2232. *Virrat. Sirén T, n. 4*.* —03.

Kurjenkylä. Juho Ruohonen, 39 v.

Sanat raudan vihoihin.

Rauta kaikki raateleva,
Suosta sinä sullottihin,
Vetelästä vellottihin,
Kun (sa) kankahassa kasvoit,
5 Vehmaassa viitana vihoitit.
Hyvin teit, että purit.
Vielä paremmin, että parannat.
Lausutaan kolme kertaa ja sylje-
tään joka kerralla.

2233. *Pihlajavesi. Salokannel n. 31*.*

—11.

Kaijanaho.

Raudan sanat:

Rauta raukka ota vihas pois
kyllä mä sun syntys tiän,
Siirryppäs sirpiin kuoliomeks'
pääs pataluhaks'.
5 Muista kun suossa sullottihin
vetelässä vellottihin
mioren neitosen misistä.

2234. *Keuru. Alkula n. 7**. —90.
 Samuel Hyötylä.
Raudan sanat.
 Tyrttypä ennen tyrman¹ koski 10
 Joortain kureessa,
 Voi² sinuas rauta raukka
 Kun teit tekijälles pahaa.
 5 Minäpä sun ruokin ruosteheesta
 Ahjosta ylös ajelin
 Etsä silloin suuri ollu
 Kun sä rieskana ripesit,
 Maitona makasit
 10 Nuoren neitosen helmassa.
2235. *Keuru. Alkula n. 13**. —91.
 Vesikeuru. A. Limperg, nahkuri,
 53 v.
Raudan sanat.
 Kirppu puri, sara vihlas
 missä pieni rauta raiska
 silloin kun suossa sullottiin
 vetelässä vellotteli¹.
 5 Mettijäinen² pieni lintu
 Kanna mettä mettisestä
 Yheksän suuren meren ylitte
 puolen merta kynnenettä.
2236. *Keuru. Vaissi n. 314**. —99
 —02.
 Eräs 80-vuot. ukko.
Raudan sanat.
 O, sua rauta raukka
 etpäs ole suuri
 etkäs aivan pieni
 suosta sullottiin,
 5 kankalahasta kaiyettiin,
 rämäköstä räävittiin,
 2234. ¹ Kirjotusvirhe, p. o. *tyrman*. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.
 2235. ¹ Ensinn ollut *vellottiin*, korjaus tehty päälle. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.
- korvesta kohlittiin.
 sinäpä martona makasit
 sujen sorkkojen jälissä
 10 karhun kannan kaivamissa.
 Luetaan rusvaan ja pannaan haavan
 päälle.
2237. *Keuru. Vegelius n. 4**. —72.
Raudan sanat:
 Kirppu pur¹, sara viilas¹,
 ei rauta mittään tiemyt.
 Voi sua rauta raiska,
 Kun teit tekiälles pahaa!
 5 Etpäs silloin suuri ollut
 Kun rieskana repesit,
 Maitosuuna makasit,
 Nuoren neihtyen helmassa.
2238. *Keuru. Salokannel n. 89**. —10
 —11.
 Haapamäki.
 Raudan vihat poistetaan siten, että
 otetaan terä hampaisiin ja sanoo sitä
 ennen:
 minä puren sinua
 koska sinä purit minua.
2239. *Keuru. Salokannel n. 32**. —11.
 Tiusala. Nygrén.
 [Raudan sanat:]
 Oss' sinä rauta rukka
 ethän silloin suuri ollut
 kun suolissa sullottiin
 ja vetelinä vellottiin
 5 ja maitona mainittiin
 nuorten neitein nisissä,
 (Haavaan luettava ihran kanssa).

2240. *Keuru. Salokannel n. 34**. —11.
Haapamäki. Haaramäki.

[*Raudan sanat:*]

Tys, tys tyrnyu koski
koski joortaniin kuressa¹

Voi sua ruita raiska
kun teit tekiälles pahhaa.

5 Minäpä sinun ruosteella ruokin²
ja ahjosta ylös ajelin.

Eppäs sillo[n] suuri ollu
kun rieskana³ rypesit
ja maitona makasit

10 nuoren neittyen helemassa.

2241. *Multia. Karhumäki n. 27**. —10
(—11).

Sakarias Mäkinen.

Raudan vihasanat.

Meitä on kolome kovoa veljestä

Ves, valakea ja rauta

Rauta on viks vaks.

On purtava kolome kertoa sitä
asetta, joka hoavan on tehnyt ja joka
kerran perästä on sylästävä hoavaan
ja sanottava nämä sanat.

2242. *Multia. Karhumäki n. 12**. —10
(—11).

Sahrajärvi. Taavetti Pihkanen,
kuollut.

Raudan sanat:

Ves vanhin veljeksistä.

Tul tuimin tyttäristä

Rauta raukka nuorimmainen

Etäpä sillo[n] suuri ollut

5 Kun sä suosta sotkettihin.

Vetelästä vellottihiih
Maitona moahan koattii.

2242 a. *Salokanla? Petelius n. 16.*
—15.

Raudanloitsu.

Raudan synty, syväsynty,
tuikea tullo¹ teräksen,

Maasta sinua kaivettihin, suosta
sinua löydettihin.

Tielä valta löytäjäsi, tunnusta
taito takejasi!

Miksi purit ihmislihaa, mikset
ennen puuta vihaa.

5 Sinä musta maan nousu veren
sait sä vuotamahan,

Hurmeen huppelehtimahan pojan
peloisen polvesta.

Minä sinut sitoon maan rakohon
manaan.

Tyyly veri juoksemasta, miehen
voima vuotamasta,

Laitan sulle huiset lukot,

10 Etchesi puiset tukot.

B. Raudan lumous.

2243. *Pori. Leppänen n. 37.* —89.

*Mitenkä viikateen päällä kavellaan
cabiingoittamatta, neljän silmän¹ kesken.*

Otetaan viikaate² ja purraan kol-
masti sen paalle. Kun ensi kerta pur-
raan sen paalle, lausutaan:

Älä piru pure!

Toisen kerran purressaan lausutaan:

Älä vaan piru pure!

2240. ¹ Kahden ensimmäisen säkeen viereen keraaja on merkinnyt: *cerensuluk-*
sanat. — ² Tämän säkeen vsemmälle puolelle sivuun on keraaja merkinnyt kysymys-
merkin. — ³ Voi lukea myös: *rieskana.*

2243. ¹ kksa on: silmään. — ² viikate: viikaate.

Kolmanneen kerran pureessaan lausutaan:

Älä vaan piru pure, tiedä se!

Mutta jos joku pahantahtoinen³ on nakemässä ja⁴ lausuu lisäksi nämät sanat:

Missäs koiran hampaat on, on koiralle ennen hampaat ollut?»

Silloin viikate voi vahingoittaa.

2244. Pori. Järstä n. 35 a. —89.

Mitenkä saattaa kävellä vikateen päällä ilman vahingoittumatta.

Puree 3 kertaa vikatteen päälle lausuin ensi kerralla:

Älä piru pure,

2:lla:

Älä vaan piru pure,

3:lla:

Älä vaan piru pure, tiedä se,

niin ei viikate vahinkoita.

2245. Pori. Elers O. I, n. 6. —93.

Toivo Salonen, 14 v. Kuuli Leander Tuomassonnilta.

Raudan sanat.

Panee kuinka monta terävää viikattetta ja¹ panee varret ylös ilmaan, niin että terävä puoli tulee ylöspäin ja lausuu itseksensä seuraavat sanat:

Jalka kovenee,

Rauta karkenee

Ja terä muuntuu hamaraksi,

niin voi ilman mitään vaivaa kulkea avoimain terävien vikahdetten päällä.

2246. Noormarkku. Koskilukki n. 16. —²7 03.

Kuullut eraalta kulkevalta ukolta¹.

Taika terakalujen² vihaan.

Kun jotakin teräkalua hivotaan, tulee heti hivomisen jälkeen tarttua terään hampaillaan ja lukea

Herrasiinaus,

Sitte pitää pyyhkiä terä kuivaksi oikean puoliseen saappaan varteen tai housun lahkeimeen.

2247. Pomarkku. Palonen n. 14. —59.

Raudan sanat.

Vikahde, rauta pehmen¹,

Minun jalkani kovene²

Karkene ja kovene,

Rauta kauki ennen poikki men-
köön.

5 Ennenkuin minun jalkani!

2248. Siikainen. Laiho n. 357 b. —90.

Vuorijärvi. Nikoteemus Aatamin poika, 55 v.

Näitä sanoja käytetään myös, kun vikatteen terän päällä kävellään, jalan vahingoittumatta.

[Ks. n:o 2184.]

2249. Loimaa. Viherraara n. 4549. —13.

Raudan sanat.

Serän erä

Kirkas terä,

³ pahantahtoinen (pahantahtoinen. — ⁴ [niin] : *ja*.

2245. ¹ [ne] : ja.

2246. ¹ r. Mp. oli juuri silloin lyönyt kirveellä jalkaansa, jonka tähden ukko tämän kertoi. — ² kksissa iso alkukirjain.

2247. ¹ r. vedetään [peukal] sormella pitkin terää: v. s. p. t. — ² r. kaarella osoitettu jokaiseen seur. säk. kuuluvaksi = vedetään etc.

ei¹ suun pirä
ihmisen ihoon

5 pureman ennenkuu
helvetin portti avataan.

Kun edellä olevat sanat luettiin, ei mennyt haavaa kun otti jonkun teräaseeseen esim. sirppiin taikka viikatteeseen kiinni.

Kun mentiin metsäpinolle, niin luettiin mainitut »raudan sanat» terään, katsottiin päin terää. Sitten ei se haavottanut.²

2250. *Tyrvää. Äijälä II, n. 151. — 95.*

Iso Heikki.

Kun sylkee kateensa ja vetää pitkin vikatteen terää 3 kertaa edestakasin ja sanoo joka kerralla:

Pehme¹ rauta, kovene jalka!
niin voi kävellä vikatteen terän päällä,
niin ettei yhtään me haavaa jalkoin.

2251. *Tyrvää. Äijälä II, n. 152. — 95.*

Pakulan renki, Oskari.

Kun sylkee 3 kertaa teräkaluun tai hivuttaa sitä sylkee hyppysellä ja sanoo:

Rauta¹ pehme¹ kun naa, ja
jalka kova kun luu!
niin kyllä voi paljain jaloin kävellä
vikatteen terän päälläkin. Kyllä mi-
näkin oon hivottua sirppiä kanniskellu
kiäleni päällä.

2252. *Tyrvää. Kullaa n. 259. —^{13/1}04.*

Tapiola. Antti Kalliomäki, 64 v.

Rauran sanat.

Rautakanki terän pehmittä-
köön

Ja perkeleen saatana jalan kove-
tuttakoon!

Kun näin sanoo ja pitää silloin kiini vikatteen terästä, niin saa kyllä paljain jaloin mennä sen terää myöden kävelleen. — Mutta¹ jos on joku semmonen, joka tietää nämät sanat ja sanoo ne toisepain nim.:

Rautakanki terän koveutta-
köön

Ja perkeleen saatana jalan peh-
mittäköön!

silloin² menee jalka halki luuhun asti.

2253. *Mouhijärvi. Hannus n. 35.*

—89.

Oskari Hannus, 25 v.

Raudansanat.

Vitsa vin, kahlekoira, terä
muutu hamaraksi!

2254. *Mouhijärvi. Laine T. n. 34.*

—92.

Häijää. Juho Skogström.

Raudan sanat, ette pure:

Puu puhjetkoon ja raudat ruos-
tukoot!

Tule iso saatana varjelemaan jal-
kojani,

ette rauta purra saa!

2255. *Mouhijärvi. Laine T. n. 35.*

—92.

Häijää. Juha Skogström.

Rauta kun puu
ja iho kun luu.

2249. ¹ ei|ei : e. — haavottanut |se| : h.

2250. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2251. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2252. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² kk:ssa iso alkukirjain.

2256. *Mouhijärvi. Laine T, n. 36.*
—92.

Häijää. Juha Sjkogström.

Karkene rauta ja kovene sormi
ja tylsty hammas! Ja vaikka
kuka saatana sinua kirollis, ni ei
pysty ja ei pysty!

2257. *Lavia. Sammalisto n. 1. —02.*

Mikko Uoti, 70 vuotias. Mp. Kangasalla.

Raudan sanat.

Rauta karkene, terä pehmene,
terä muutu hamaraksi!

2258. *Lavia. SS. Mytol. san. n.*
^{12/1} 29.

Taavi Laaksonen.

Raudan sanat.

Olen kuullut vanhoja loitsuja vielä
entisten lisäksi seuraavanlaisia: Raudan
sanat jolla teräase tehtiin tehottomaksi

Jalka kovene, rauta pehmene,
terä muutu hamaraksi!

2259. *Hämeenkyrö. Kullaa n. 372.*
^{17/12} 10.

Vesajärvi. Vihtori Vähämuotia, 45 v.

Neulan voi kipua tuntematta pistää
poskensa lävitse siten, että puree kolme
kertaa neulaan ja sanoo joka ker-
ralla:

pehmeä neula, pehmeä neula.

2260. *Kankaanpää. Laiho n. 354.*
—90.

Fransi Oukari, 50 v.

Raudan sanat.

Pehmennä rauta,

Kovenna rauta,

Pidä viha,

Koskas silloinki pehmennit,

5 Kun piru kahleis oli.

Nämät sanat luetaan purressa ham-
paillaan jonkin teräkalun terään es-
tääkseen haavaa tulemasta.

Nämät sanat estävät myös jalkain
vahingoittumasta vikatteen terän
päällä kävellessä.

2261. *Jämijärvi. Välisalo n. 2. —03.*
Venla Vuorenpää, 32 v.

Raudan pehmitös sanat.

Pehmi rauta, pehmisitpä sil-
loinkin,
5 kun piru kahleensa poikki puri.

2262. *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 43.*
10.

Juha Pihlajaviita I. »Fili-Jussi»
Isojoen Kodesjärvellä. Kuullut Man-
uel Hautaojalta I. »Hoorion-faarivai-
naalta», n. 70 v. ukolta, Honkajoella.

*Paljain jaloin viikatteen terällä
käyminen.*

Piti sanoa:

Et sinä rauta raukka silloin
häävi ollut,
5 Kun sinä neitseen seimes¹ mai-
tona makasit.

Ei täs Kristus ristinpuussa,
Ei täs maito maahan jouda.

5 Kirottu olet, jossas puret.

Jos joku toinen »noita» tulee pai-
kalle ja sanoo:

Misäs, koira, hampahas on,
tunkee terä heti luhin asti.

2262. ¹ neitseen [maidos] maitona : n. *seimes* m.

2263. *Karvia. Kuukamaa L. n. 192.*
—²⁵/₆ 30.

Suomijarvenkylä. Joonas Makelä,
80 v.

Rajakorpi vainaa kuljetti kolme
kertaa suunsa läpille vikattehen. Sit-
ten se käveli paljaan terän päällä.
vanteet jäi vain jalkoihin, muttei
verinaarmua. Se höpisi ittekseen:

Kovetu rauta,
Pehmeä rauta,
Pehmeä, pehmiä,
Pehmisippäs sillo, ko Kristus hel-
vettiin astu!

Mitä lie lisää höpissyt, en tiedä.
Kyllä sillä pehmisi terä.

2264. *Karvia. Kuukamaa L. n. 194.*
⁶/₆ 30.

Haavistonkulma. Kalle Korkea-
salo, 65 v.

Pehmiär rauta,
Kovener rauta!
Pehmisippäs sillo,
Ko piru kahlehista peesi!

2265. *Parkano. Saarimaa n. 1061.*
—09.

Metsävahti Renfors. Mp. Yläneellä.

Teräaseen sanat.

Kovener rauta, pehmenēr
rauta!
Pehmenippäs silloinkin, kun piru
kahleis oli.

2266. *Tottijärvi. Rekola n. 770**. —05.
Sorva. F. Lintanen, 55 v.

Loitsu.

Teräkalu ei tehe haavya kun sanoo;
Terä pehmene, rauta hiänene,
terä muutu hamaraks.

2267. *Orihvesi. Jokinen n. 27**. —04.

Nikolai Nieminen, 25 v. Kuullut
lapsena.

Kirveen lumous.

Kun kirves pajotetaan niin lyödlään
sillä kolme kertaa pajankynnykseen ja
sanotaan:

vihaa maata ja puuta
mutta älä lihaa eikä huuta.

2268. *Orihvesi. Jokinen n. 35**. —04.
V. Taipale, 60 v. Kuullut vanhem-
miltaan.

*Teräse laitetaan niin ettei se pysty
ihoon.*

Kun kirves tai muu teräse tuodaan
pajasta ja hijotaan niin ennenkuin
sitä satutetaan puuhun pannaan se
suihuh ja sanotaan:

rauta älä vihaa huuta eikä li-
haa.

2269. *Kuru. Hankula P, n. 6**. —03.

Manu Vastamäki. Hän sanoi nämät
sanat lainatuksi mustasta raamatusta.

Raudan sanat.

Rauta puhdas Jumalan luoma,
viiaton Kristuksen vereen asti.

2270. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 62.*
—²⁴/₇ 31.

Hä-Aure. Juho Mustarjärvi, 30 v.
Teräasetta terotettaessa pyheltään
terää vasempaan jalkaan kolme ker-
taa ja sanotaan:

Vihaa puuta ekkä minua!

2271. *Virrat. Sieränen n. 9**. —13.
Eila Mäkinen, 70 v.

Raudan sanat.

Kolota puuta ja maata,
mutt_älä ihmisel_luuta.

2272. *Keuru. Salokannel n. 33**. —11. 2276 a. *Pori. Leppänen n. 37.* —89.
Haapamäki. [Ks. Raudan lumous n:o 2243.]

[*Raudan sanat:*]

Ruohtin teräs ja rauta
vieköön puuta ja maata
mutt' ei syntisen lihhaa.

2273. *Keuru. Salokannel n. 35**. —11.
Haapamäki. Moisio.

[*Raudan sanat:*]

Ruotsin teräs ja rauta
vieköön puuta ja maata
mutta ei syntisen kantapäätä.

2274. *Keuru. Salokannel n. 36**. —11.
Haapamäki.

[*Raudan sanat:*]

Rauta mahni Ruotsin rauta
vuole puuta, vuole maata
vaan älä syntisen lihoa.
(Luettua pyhästään terä suun yli).

2275. *Keuru. Salokannel n. 307**. —12.
Haapamäki. Haaramäki.

[*Raudan sanat.*]

Ruotsin teräs, Suomen rauta
Vie puuta, vie maata,
Mutta älä syntisen lihhaa.

C. Raudan nostatus.

2276. *Pori. Järstä n. 35 b.* —89.
Mutta jos joku toinen taas sanoo:
Missäs¹ koiran hampaat on,
on koiralla ennen hampaat olleet.
niin silloin vikate vahinkoittaa.

2277. *Pomarkku. Elers O. A. n. 49.*
93.

Uusikylä. Serafiia Saari, 84 v.
Kuuli isältään, Kynäksen kylasta.

*Mitän saa vikatteen terällä astujan
astumiset tyhjiksi.*

Jos joku poppamies rupeaa näytte-
lemään viikatteen terällä astumisen
taitoaan, niin ei tarvitse muuta kuin
sanoo:

Misä helvetis' sun isävainuas
vaulhat hampaat on?
niin poppamies ei arvaa astua viikat-
teen terälle.

2278. *Tyrvää. Äijälä H. n. 153.* —95.

[*Raudan lumoussanojen kumoussanat:*

Tuupal-Kaini, misä sun teräs
on?

2279. *Tyrvää. Äijälä H. n. 154.* —95.

[*Raudan lumoussanojen kumoussanat:*]

Tuupal-Kaini, karase rauta!

2280. *Tyrvää. Kullaa n. 352.* —^{9/1}04.

Tapiola. Herman Kullaa, 64 v.

Kun joku on noitunut vikatteen,
nin että sen päällä voi kävellä, saa sen
nin, että kyllä vie jalan halki, jos
sanoo:

Misä perkeleessä sun teräs on?

- 2280 a. *Tyrvää. Kullaa n. 259.* —04.

[Ks. Raudan lumous n:o 2252.]

2278. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2280 *β. Honkajoki. Kallio Niilo n. 43. — 10.*

[Ks. Raudan lumous n:o 2262.]

2281. *Karvia. Kaukamaa L, n. 200. — 27/6 30.*

Suomijärvenkylä. Akseli Suomi-järvi, 53 v.

Ennen vanhaan oli miehiä, jotka kulkivat teräseiden puällä. Eräskin käveli kahdentoista vikaltehen terän yli satuttamatta jalkaansa, vain uurteet jäivät. Mutta eräs kun vierestäkatsoja sanoi:

Pruukaapa tuommonen koira
purra!
nii heti leikkasi jalan luuta myöten
poikki. Se mies tunsu taian.

2282. *Tottijärvi. Rekola n. 769*. 05.*

Sorva. F. Lintanen, 55 v.

Loitsu.

Kuj_joku tekee konstia teräkaluilla
ni ku sanoo:

Ompa sun isilläskin hampaat
ollu,
ni tulee haava.

2283. *Virrat. Harvia n. 15. — 05.*

Kirkonkylä. Juho Ruohonen, 40 v.

Miten toisen saa ittensä telottamaan kirveellä tai, millä hyvään teräseella, jos on pahaa lehnyt.

Olelaan kolme kertaa hampain puuta toisen kirveen jälestä,

kirotaan

mitä törkeemmästi vaan ja hypätään
ylös tasajalkaa kolme kertaa.

2284. *Virrat. Harvia n. 197. — 07.*
Kirkonkylä. Juho Ruohonen, 49 v.

Pahaa saattaa aikaan teräseella.

Jos pahaa tekis teräseella, niin ottaa niitä ripeitä, joita se (jolle paha saatetaan) on hakannu. Niitä heittää pohjaseen päin menevään koskeen vasemman olkansa yli ja sanoo:

Vie koiras kotios!

Se sitte omalla aseellaan telaa ittensä.

2285. *Virrat. Räisä K, n. 20. — 30.*

Jos toijnen puhui jotain loukkaavaa tuli kiroten! sanua että:

rauta sua vihakkoon!

Kyllä telas itsensä pahoin, jos kulki tietä myöri yöllä, ei saanut koskaan mennä veräjämästä keski tietä, jottei häjy kohrannut¹, jos rupes pelkäämään kovin, niin tuli vetää risti tiehen ja siunata ja sitten tasapäkkä^[1] hypätä sen yli kyllä! pelko jäi.

Siikasen sanat.

2286. *Virrat. Harvia n. 222. — 07.*

Kirkonkylä. J. E. Vierimaa.

Siikasen loihdu toliin.

Talia hyppysissä käännellään koko aika ja luetaan sanat. Talia pannaan sitten kurkkuun tai mihin siikanen on tarttunut.

Siikanen sinun nimes,

Pihar_rikka, pello_n_kukka,

Maar_rikka, manerer_rikka,

ptyi (syljetään)!

5 Eppä sinä silloin vielä suuri ollu,

Kun maitona makasit,

Nuoren neitosen nisässä,

Vuoren vaskisen raossa,

2285. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

ptyi!

Meri on eessä mennäksesi,
Salmi takana soustaaksesi,
Ptyi!

2287. *Multia. Karhumäki n. 28*.*
—10 (—11).
Taavetti Saarinen.

Siikasen sanat.

Siikainen sinun nimesi
Akana alinomainen,
Moan rikka, mannun rikka,
Piirin rikka,
5 Kujan kultainen kuningas,
Keännä kelekkas toisapäin
Verinen liha eessäs,
Sininen taivas jälessäs.

2288. *Multia. Karhumäki n. 19*.*
—10(—11).
Sahrajärvi. Juhon Haukilammimäki.

Siikasen sanat.

Pihan rikka, pellon rikka
Moan rikka, mannun rikka
Akana alinomainen
Alla orren asuva,
5 Peällä orren pysyvä
Siikainen sinun nimes.

Tulen vihat.

2289. *Siikainen. Granqvist n. 30.*
—89.

Polttohaavojen ja valkeasta tarttumisen sanat

Neitsyt Maaria nemoinen,
Ota jätä vähäinen,
Jolla tulen tukahutat,
Valkeankin vapahutat.

2290. *Siikainen. Raekallio Vuokko,*
n. 40. —27.

Tulen sammutus ja valkean sanat.

Tulipalo saatiin sammumaan kiertämällä palava huone kolmasti. Kierrettäessä luettiin valkean sanat:

Vaino kaukaa tuli
heitellen helmojansa,
heitellen takkiansa,
jäinen hytty, jäinen battu,
5 jäinen kattila selässä,
jäinen kauha kattilassa,
jäinen — — — povessa.
(enempää ei muisteltu.)

2291. *Siikainen. Raekallio Vuokko,*
n. 41. —27.

Emäntä Jaakko-Mikkola saanut »Fenkoolin tohtorin» äidiltä.

Valkean sanat (kopio).

Vaino kaukaa tuli
heitellen helmojans,
heitellen takkijans
ijäinen hytty, ijäinen hattu,
5 ijäinen kattila seljäs,
ijäinen kauha kattilasa,
jolla hyytä hyytytti,
lämminyttä häädytti
tästä tulen vijasta
10 ja valkijaisten vain^osta[!]
sisältä kivuttomaksi,
päältä tuntemattomaks.
Jeesus siunakkoon,
sanotaan kolme kertaa ja tämä lue-
taan kolme kertaa.

2292. *Siikainen. Raekallio Vuokko,*
n. 78. —27.

Palohaava.

Kun varilla tai valkeella polttaa jäsenensä, niin poltet lakkaa, jos pitää

kipeata paikkaa »lehmänkuses». Kun eräs lapsi oli polttanut sormensa eikä kotona ollut lehmää, juoksutti äiti lapsen naapurin navettaan, otti navetan »laatepuun» ylös ja pani lapsen sormen lattian alla olevaan lehman virtsaan. Navetan takana olevassa »laksos» johon virtsaa oli keräytynyt myös pidettiin palanutta sormea, jota sarki, sillä kusi otti pois polttee(n). Lapsillekin aina neuvottiin:

Piräs siellä laksos sormees niin
kauan ko lakkaa.

2292 a. Siikainen, Parkallio Vuokko,
n. 64. — 27.

[Ks. Veren sulku n:o 2348.]

2293. Punkalaidun, Järvinen n. 55 b.
— 53.

Vaino valkonen tuleepi,
Sinihelma hemmaa,
Sinitokkonen kädesä,
Sinisulka tokkosessa,
5 Jolla hän tuultaa tuiskasee,
Valkehita vaivuttaapi,
Sisältä kivuttomaksi,
Päältä tuntumattomaksi.

2294. Ikaalinen, Kotiseutututk. kurss.
n. 65. — 15.

Loitsuja oli myös tulen, veden, raudan y. m. vihoihin. Tulen sanat olivat:

Vaino liepotteli ja laapotteli
ja poikkes porstuaan.

2295. Ikaalinen, Kotiseutututk. Kurss.
n. 65. — 15.

Toiset olivat seuraavat:

Pilvi nousi pohjosesta,
Piika istu pilven päällä,

Jäinen kattila kädessä,
Jäinen kauha kattilassa,
5 Jolla hän tulen tukaluutti
Valkean vilhan vähenti.

2296. Hongonjoki, Paldani n. 84 b.
— 52.

Netty Maaria emonen,
Ota^s, jätä pikkuinen,
Jollas tulta tukahutat,
Valkianki vapahutat;
5 Vapahutat vahingon päälle,
Ettes kastetun verta polta,
Polta^s sinisillä tulillas,
Ekkäs vaivollas lasketa^s,
Kenenkä' syntisten päälle;
10 Sinä murtamaton, muuttumaton,
Puuttumaton, taitamaton,
Tammen vieres kulkenut,
Sinä yksin maata polkenut,
Pohjan tähden alla ollut;
15 Sinä syntymätön, tukahattamaton,
Vapahra valkia vilhas',
Niinkun Kristus vapahiti,
Kansaansa synnistä,
Meilän pitää olla vapahlettu,
20 Kaikista vaaroista,
Peikoista peitä,
Meille makia lepo suo!

2297. Parkano, Mikkola J. J. n. 1. — 87.
Valkian sanat.

Pilvi nousi pohjaselta,
Piika istu pilven päällä
Kattila kälessä,
Jäinen kauha kattilas,
5 Jolla hän meni tulta tukahutta-
maan
Ja valkiaa sammuttahan.

2298. *Parkano. SS. Reponen Astrid, 1929.*

Kuivaskylä. Katarina (Sofia) Taipalus, 79 v.

Falkiancihanvoide.

— voire

vilhuas tuli vilkutteli,
välinäs tuli välkytteli
keskellä merikiviä
kirjavasta käärmeestä
5 kipinä lähti,
herra jesus ottakohov
val^aki¹ansav₂ vihat pois minusta.
Nämä sanat luetaan suolattomaan
voihin, johon on pantu hiilennöhtää.
Sitten voidellaan valkeanvihat.

2299. *Parkano. SS. Reponen Astrid, 1929.*

Kuivaskylä. Katarina (Sofia) Taipalus, 79 v.

Falkiancihanvoide.

vilhuas tuli vilkutteli,
välmäs tuli välkytteli
keskellä merikiviä
kir¹avasta käärmeestä
5 kipinä lähti.
sillä sittev₂ val^aki¹av₂ vihat parane.
val^aki¹av₂ vihav₂ voijetta.

2300. *Parkano. Alanen Viljo, n. 188. —31.*

Nerkoonkylä. Anna Kivinen n. 58 v.

Nouse pilvi pohjasesta,
istu piika pilven päällä
hyinen kattila käessä,
hyinen kaula kattilassa,
5 jolla tulen sammuttaisit,
valkean vihon¹ vihottaisit!

2300. ¹ kks:sa o alleviivattu.

2301. *Parkano. Alanen Viljo n. 115. — —30.*

Nerkoon kylä. Sanat kuultu Juhon Hirvimäeltä (kuollut 1905 n. 70 vuotiaana).

Valkean sanat:

Pilvi nousi pohjosesta,
Piika istui pilven päällä,
Jäinen kattila käessä,
Jäinen kaula kattilassa,
5 Jolla hän tulen takahutti,
Valkean vihan vähenti.

2302. *Karvia. Kaukamaa L, n. 174. ³/₆ 30.*

Ämmälänkylä. Serafiina Otava, 61 v.

Falkian vihat.

Jos iho paloi höyryllä, niin höpötettiin kankaanpalaan, johon oli rasvaa voideltu:

Tuli tuli taivaasta,
Tuli tuli maasta,
Menköhön kiukaan kiviin,
Saunan sankkoihin savuihin!

2303. *Karvia. Kaukamaa L, n. 176. ²⁶/₁₆ 30.*

Karviankylä. Jaakko Porrassalmi, 72 v.

Falkian vihat.

Jos valkiasta tarttuu, niin on otettava suoloja kourahan, pyyhkeittävä ja heitettävä vasemman olkapään yli takkaan sanoen:

Ota koiras pois!
Taakseen ei saa katsoa.

2304. *Kangasala. Kallio Väinö, n. 25*. —04.*

Kalle Viikman, 70 v. Kuollut isältään. 90 v.

Palaneen parantaminen.

Pilvi tuli pohjasta,
 Toinen kulki lännestä,
 Piika istu pilven päällä
 jäinen kattila käressä,
 5 jäinen kauha kattilassa,
 jolla hän tulensa tukehrutti
 valkeansa sammutteli.

(Nämä sanat luetaan kolmeen kertaan kolmesti poikineen lehmän rasvaan ja sillä voidellaan palanut).

2305. *Sahalahti. Järvinen N, n. 55 a*.*
 -53.

Moltsia.

Valkeen sanat.

Ämmä musta, pää keritty,
 Souteli jäisessä kolassa,
 Jäähyppyneen sylissä,
 Jääjähmä kainaloissa,
 5 Jolla tulta tuikalutti,
 Valkeita vaikalutti.

2306. *Sahalahti. Äijälä E, n. 90.*
 -96.

Kun joku paikka palaa ihossa, niin tarttee vetää rasvaa päälle ja lukee kolmeen kertaan sanat:

Vaimo¹ kaukaa tulee,
 vähä vekkanen kainalossa,
 vaskisiipi vekkasessa,
 jolla hän valkeen pois sivelee.

2307. *Teisko. Haukala Jussi, n. 2.*
 -³¹/₁₂ 02.

Jalasjärvi. Emanuel Snäll, n. 62 v.

Tulen sanat.

Pilvi näkyy pohjaaselta,
 Piika istuu pilven päällä

2306. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Kuparikattila sylissä
 Vaskinen kauha kattilassa,
 5 Jolla hän tuli tuultansa tyventä-
 mähän,
 Valkiaansa vähentämähän.

2308. *Orihvesi. Jokinen n. 30*.* —04.

Vilho Taipale, 60 v. Kuullut vanhemmiltaan.

Palaneen parannus.

Pilvi nousi pohjasesta,
 toinen vastaan lähenei lännestä.
 Piika istui pilven päällä
 jäinen kattila sylissä,
 5 jäinen kauha kattilassa,
 jolla hän tulens' tukalutti
 ja valkeansa sammutti.

Luetaan kolmeen kertaan suolattomaan voihin tai ihraan, jota potilaan on maistettava.)

2309. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 81.*
 -²²/₇ 31.

Itä-Aure. Konsta Rikala, 55 v. Kuullut eräältä vanhalla mieheltä.

Valkeen sanat.

Pilvi nousi pohjosesta,
 piika istu pilven päällä
 jäinen kauha kattilassa,
 jolla ma tulen tuikalutan,
 5 valkeen vihat vähentäisiin.

2310. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 82.*
 -²⁴/₇ 31.

Itä-Aure. Emäntä Elina Äijälä, 62 v. Kuullut isän äleltä.

Valkeen sanat.

Vaimo kaukaa tulee

Pohjan perkiön perästä,
Joka voiletta puhahuttaa
Haavaa palaneeseen.

2311. *Ruovesi. Skogman n. 36**. —61.

Valkeen sanat.

Hyvin teit ettäs palot
Vielä paremmin ettäs paranet;
Isot suonet suuta suuten
Vähät suonet päättä päätten.

2312. *Keuru. Alkula n. 1**. —90.

Valkeen sanat.

Hyinen poika, jäinen poika,
Valkoneu sepän osen[!] poika
Pahoin teit ettäs poltit,
Paremmiin ettäs parannaisit.
5 Kirstinen kivellä istu
Musta kulma kuutimolla,
Vaino valkea vavolla
Sini helma hiehuuinen
Kulta kuppinen käjessä,
10 Kulta sulka kuppisessa,
Jolla voiteli voihkavija,
Parausi parisevija.

2313. *Keuru. Vaissi n. 247**. —99
—02.

Valkeen sanat.

Herran tiet tuli työttömäksi,
valkeen väettömäksi,
niinkun kolmelle miehelle tait
tulisessa uunissa.

Luetaan maitoon kolmeen kertaan
ja sillä voijellaan palanutta paikkaa.

2314. *Keuru. Vaissi n. 248**. —99
—02.

Valkeen sanat.

Yksi mies nousi merestä

jouka oli hyytä hyppysessä,
jäättä jänkäles käjessä,
veti sitä lumista reke
5 tulisen liunan läpi.

Luetaan kolmeen kertaan maitoon
jolla voijellaan palanutta paikkaa.

2315. *Keuru. Vaissi n. 313**. —99
—02.

Valkeen sanat.

Pilvi nousi pohjosesta
piikaneu istu pilven päällä
jäinen kattila käjessä,
jäinen kauha kattilassa,
5 jolla hän tulta tyvensi
valkeeta vähensi.

Luetaan ihraan ja sillä voijellaan
palanutta paikkaa.

2316. *Keuru. Vaissi n. 325**. —99
—02.

Valkeen sanat.

Pahon teit ettäs poltit
paremmin tekisit ettäs paran-
taisit,

kirstinä kivellä istuu
musta kulma kuutijolla,
5 vaino valkonen vavolla
sini helma hiehuutellee
kulta kupponen käjessä,
kulta sulka kuppisessa,
jolla hän voitelee voihkavija
10 parantaa parisevija.

Luetaan ihraan ja voijellaan palo-
haavaa.

2317. *Keuru. Vaissi n. 378**. —99
—02.

Valkean sanat.

Tyttö istu pilven päällä

jämen kattila käjessä
 jämen kauha kattilassa,
 tuo minun tuliset turkkiini
 5 valkeiset vanttuni
 jolla mä tulta hellytän
 valkeeta vähemmän.

Sanat luetaan maitoon yhteen
 kertaan ja sillä majolla voijellaan
 palanu paikka.

2318. *Keuru, Vegelius n. 9*. —72.*

Valkea, hyvä sanoma!
 Astu saunan salvan päälle,
 Kiukaan kiville kippua.
 Tullee sinunkin tuska,
 5 Pänee sinunkin pakko
 Omiasi ottaessa,
 Pahojasi lappaessa.
 Mehiäinen pieni lintu.
 Tuo mettä Mettolasta,
 10 Ampialasta voietta
 Voia yltä, voia alta,
 Vieriltä viattomaksi
 Keskeä nurrumattomaksi,
 Alta aivan terveheksi
 15 Hyt, hyvä, hyt!
 Ei oo kipeä yhtään.

2319. *Keuru, Salokannel n. 20*. —11.*

Tiusala, Nygrén, ukko.

Valkeensanat:

Meit on kolme kovaa veljestä
 vesi, valkee, tuli, viks, vaks'.

Luettava ihraan 3 kertaa — (si-
 lakka kelpaa paremman puutteessa)
 sillä sitte voitelee.

2320. *Keuru, Salokannel n. 21*. —11.*

Tiusala, Nygrén, ukko.

Valkeensanat:

Hyinen poika, jäinen poika

valkonen se panosen poika,
 pahon teit, kun poltit
 tee paremmin, että parannat.

5 Vaino valkonen vaolla
 siinihihna hiehuttelee
 kultakuppinen käessä,
 kultasulka kuppisessa,
 jolla voitelee voihkavia
 10 parantaa päriseviä.

2321. *Keuru, Salokannel n. 22*. —11.*

Haapamäki, Etela-ahon Otto.

Valkeensanat:

Hyinen poika, jäinen poika
 valakonen se panosen (panosen)
 poika.

Pahasti teit kun poltit
 paremmin kun parannat.

5 Kirstinen kivellä istuu
 musta kulma kuutiolla,
 Vaino valakonen vavolla
 sini helema hiehuttelee
 kulta kupponen käjessä
 10 kulta sulka kuppisessa,
 jolla hän voitelee voipajia
 parantelee päriseviä.
 (Harvoin lavattavissa).

2322. *Keuru, Salokannel n. 23*. —11.*

Haapamäki.

Valkeensanat:

Pilivi nousi pohjosesta
 piika piliven päällä
 jäinen kauha sylissä,
 jäinen kauha kattilassa,
 5 jolla tulen tukahuttaa
 ja vihansa poies ottaa.

2323. Multia. Karhumäki n. 15*.

--10(-11).

Sahrajärvi. Taavetti Tikkanen.

Tulen sanat.

Verkko veljesten tekemä,

Suoverusten solmiama

Ape ainolle panema.

Potkettii se myötävirtaa,

5 Sieltä soatii lohii punanen,

Halaistii se lohii punanen,

Sieltä¹ tul tul punanen

Johonka oi taittu käsin koskea,

Kunoi ollut rautasia vanttuuta

10 Ja vaskisia kiintaita.

Mutta nouspa jäästä jäine vaimo.

Hyymästä hyvä kyläue.

Vana vilikki Väimämöine

Tuoppa virrasta vilua,

15 Jäätä jämnä kammarista

Sillä kyyllä kyyvytellä,

Sillä jeällä jeävytellä.

**2324. Multia. Karhumäki n. 32*. --10
(-11).**

Sahrajärvi. Maria Pierrilimäki.

Valkean sanat.

Kolome kovoa veljestä.

Rauta ves ja valakea

Ves vyök, rauta voaks.

Luvettava yheksään kertaan ja syl-
lästävä aina välillä.**2325. Virrat. Sievänen n. 1*. --13.**

Mooses Rannanjärvi, seppä, 72 v.

Kuullut muoriltaan 90-vuotiaalta

Leena Puntaselta.

Valkean sanat.

Hyvin teit ettäs palot

2323. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.2327. ¹ tuola : tuola. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.sitä paremmin ettäs parannat;
isot suonet suuntaksuin
pienet suonet päätäpäin,
5 alta aivan terveheksi
päältä tuntuuttomaksi.**2326. Virrat. Sievänen n. 3*. --13.**

Heikki Nevala, talon isäntä, 59 v.

Oppinut Liisa Romanilta.

Valkean sanat.

Vesi valvokoon,

valkee maakkoon.

Turkinsattuneen sanat.**2327. Tyrvää. Ahtee V, n. 3. — ¹⁴/₁ 03.**

Siina Saunanoja, 70 v.,

*Turkin sattuneen sanat:*Mikä toi tuola¹ kaukana näkyy?Pilvi toi tuola¹ kaukana näkyy.

Mikä sen pilven penkaralla on?

Poika pieni puhtukainen.

5 Mitä sen pojan koppasess' on?

Maarian maito makia.

Mitä se sillä tekeepi?

Voitelee sisältä sileäksi.

Päältä² näkymättömäksi.Tämä luetaan 7:n kertaan ja joka
kerran perästä syljetään 3:me kertaa.**Valkean vihat.**

Ks. Tulen vihat.

Venähdys.

Ks. Niukahdus.

Veren sulku.

2328. *Eurajoki. Isopere n. 57. —91.*
Sydänmaa. Isak Karlsson, 48 v.

Veren sanat:

Seis sinä veri,
ja makaa sinä veri,
koskas silloinkin seisoi,
kos Kristuksen ristin pääll' oli.

2329. *Eurajoki. Nurmi F, n. 67. —09.*
Kuivalahti. A. Mäkipere. Kuullut
eräältä kulku-ukolta.

Veren sanat.

Hyyty veri, seiso veri!
Niinkuin kivi kosken pohjas,
Niinkuin naula laivan syrjäs,
Niinkuin helvetis kattila,
5 jolla verta keittä.

Jollei vielä pysähdy, tulee painaa
samalla teräkalulla kolme kertaa haa-
van päällä ja silloin varmasti lakkaa.¹

2330. *Nakkila. Rauvola n. 3. —91.*
Tattara. I. Keskimäki. Kuullut
sisareltaan Kiukaisista.

Vere sanat.

Seis veri, tyre(n)¹ veri, niinko
se miäs
helvetis², joka väärin valas tekil

2331. *Pori. Hagner n. 2. —89.*

Veren sanat.

Siisty veri, tyysty veri,
tyystyi ennen Punanen meril

2332. *Pori. Hagner n. 3. —89.*

Seiso, veri, paikallas, niinkuin
se mies seisoo helvetissä joka
saappaansa pyhänä rasuvoitsee.

2333. *Pori. Vesterlund n. 16. —89.*
Juho Brusin, 40 v.

Veren pidätyssanat.

Kaahu honka huovინensa,
Koihu kolme poikinensa,
Ett'ei maito maahan kaadu,
Punainen putoaisi.
5 Isän tulinen turkki.
Äidin pajunen paita.
Et sinä silloin suuri ollut,
Kuin sinä suohon sullattihin
Vetelästä vallattihin.
10 Vuoressa veren keittäjä,
Vuoressa kattilaa hakee
Lukko tuinaan haavaan.
Paikka pahaan läpeen.

2334. *Pori. Vesterlund n. 17. —89.*
Juho Brusin, 40 v.

Veren pidätyssanat.

Tyymy veri niinkuin Tyyrus-
koski,
Seiso niinkuin seinä!
Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän
hengen. Aamen.

2335. *Pori tai Utrila. Langén n. 1.*
—90.

Veren juoksun lakkauttamis-sanat.

Kuinkas silloin lauletaan,
kuin rauta pahan tekkee,

2329. ¹ |p|akkaa : takkaa.

2330. ¹ (n) alleviivattu, yl. [tyre]v. — ² kkssa iso alkukirjain.

- elikä myös terä hieno hilpasee? **2337. Noormarkku. Nurmio Fr. n. 1.**
 Veri hyyksi hyytyköön
 ja jääksi jäätyköön!
 Veri seisoj kuin seinä¹
 ja miekka meressä
 ja saraheinä sammalessa.
 Lennä, lennä, laiha kurki,
 10 tuomaan hiestä patoja
 ja helvetistä kattiloita,
 jolla hurmetta hurutetaan,
 ettei¹ maito maahan juokse!
 Tysty veri, seiso veri.
 15 niinkuin miekka meressä
 ja saraheinä sammalessa!
 (Sitten syljetään haavan päälle.)
- 2336. Pori. Friman J, n. 13. —89.**
 Kustaa Friman, 62 v.
Veren sanat.
 (Luettava 9 kertaa perätysten, niin
 kyllä veri lakkaa.)
 Kuinka silloin lauletaan,
 Kun rauta pahan tekee,
 Eli himon hilpasee:
 Veri hyyksi hyytyköön,
 5 Veri jääksi jäätyköön,
 Veri seiso, niinkuin seinä,
 Niinkuin sara heinä sammalissa!
 Lennä, lennä, laiha kurki,
 Tuo hiijijestä patoja,
 10 Ja helvetistä kattiloita,
 Joilla vertä keitetään,
 Ja hurnetta hurutetaan,
 Ettei maito maahan juokse,
 Eikä hurmi peltoon putoa.
- 2338. Merikarvia. Romppanen n. 8.**
 —89.
Veren pidätys sanoja.
 Kaadu honka lmovinensa,
 koivu kolme poikunensa,
 ettei maito maahan kaadu,
 punanen putoisi!
 5 Isän tulinen turkki,
 äidin pajunen paita!
 Et¹ sinä silloin suuri ollut,
 kun sinä suohon sullattiin,
 vetelästä vellattiin.
 10 Vuoressa¹ veren keittäjä,
 vuoressa kattilaa hakee.
 Tukko tuimaan haavaan
 paikka pahaan läpeen.
- 2339. Merikarvia. Romppanen n. 9.**
 —89.
 Tyynny, veri, niinkuin Tyrus
 koski,
 seiso niinkuin seinä!
 Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän
 Hengen, Aamen!
- 2340. Merikarvia. Kotikoivu n. 24.**
 —23.
 Kaisa Lähteenmäki, 84 v.
Verensulku sanat.
 Että veren vuoto haavasta taukoaisi

2335. ¹ kuin *seinä*: k. s. — ² kk:ssa iso alkukirjain.2337. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.2338. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Tyräytä tyynni, pidätä piäni, **2344.** *Siikainen. Granqvist n. 51.*
niinkuin 9 12 väärän lautamie-
hen vala helvetissä.

2341. *Siikainen. Hannus n. 179. —90.*

Kirkonkylä. A. E. Lindroos, 15 v.
Kuullut Katri Lindroosilta.

Veren sanat.

Pidäty nyt, punainen,
Ainaiseksi kulussas
Kautta Luojan, kaikkivallan,
Että heikko ihminen
5 Elämähän jäisi,
Ja viisaammiksi opettaisi
Jälkeen tulevaiset.

2342. *Siikainen. Hannus n. 180. —90.*

Kirkonkylä. A. E. Lindroos, 15 v.
Kuullut Katri Lindroosilta.

2:set [veren] sanat.

Seiso veri, tyysty veri!
Seiso niinkuin seinä,
Asu niinkuin aita,
Kristuksen veri punainen!

2343. *Siikainen. Granqvist n. 50.*
—89.

Siikaisten kylä. Kaisa Fagerström.

Veren sanat.

Ptyrsty veri, seiso veri, niinkuin
seinä!
Ptyrsty veri, seiso veri, niinkuin
aita!
Ptyrsty veri, seiso veri, niinkuin
Kyröskoski!
Ptyrsty veri, seiso veri, niinkuin
Jesus ristin päällä!

2345. *Siikainen. Granqvist n. 52.*
89.

Siikaisten kylä. Mikon muori.

Jesuksen veri punainen,
paranna tämä haava,
sisältä paranemaan,
päältä näkymättömäksi!
2345. *Siikainen. Granqvist n. 52.*
89.
Siikaisten kylä. Mikon muori.
Tyysty veri, tyysty veri!
Tyystypä¹ Tyyringin meri².
Istu¹ ko kivi, seiso ko seinä, asu
ko aitta!

2346. *Siikainen. Granqvist n. 53.*
89.

Siikaisten kylä. Erkki Kallio.

Tyysty veri, seiso veri, tyysty
veri, seiso veri, tyysty veri, seiso
veri, niinko kaksitoista lauta-
miestä Helvetin portilla!

2347. *Siikainen. Granqvist n. 54.*
—89.

Siikaisten kylä. Juha Korkeemaki.

Seiso veri, tyysty veri,
niinkun tyysty Tyrjän koski,
jo(s)sa Jesus ristittiin,
kaikki kansa kastettiin;
5 niinkuin se mies, joka oikein tiesi,
mutta väärin vannoo, seisoo Hel-
vetissä!
Parane¹ päältä näkymättömäksi,
sisältä tuntumattomaksi!

2345. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² |v|eri; meri.

2347. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2348. *Siiikainen. Raekallio Vuokko,*
n. 64. —27.

Kertoi Erkki Kahri.

Veren pidätys.

Verenvuoto haavasta saatiin seisah-
tumaan, kun kipeätä paikkaa siveltiin
sydämeen pain ja samalla luettiin
verensulkusanat:

Tyysty veri, seisoi veri
Niinkuin se Jordanin vesi.

Musta mies merestä nousi

Hyystä hyppysissä,

5 Jäätä jänkärä kädessä,

Iski tulta tullessansa

Kirjavasta kärmehestä

likkerällä merikivellä,

Tyystypäs tuohon paikkahan.

2349. *Siiikainen. Raekallio Vuokko,*
n. 65. —27.

Kertoi emäntä Jaakko-Mikkola.

Veren pidätys.

Haavaa tutkittaessa puhuttiin:

Älä sinäkään juokse,

kun ei Neitsy Mariankaan juossut,

kun Vapahtajan synnytti.

2350. *Siiikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 2. —30.

Haavat.

Eräs mies pysähdytti veren vuodon
sanoilla:

Veri seisoi niinko se vaimo seisoi
heilvetin porstuas.

2351. *Siiikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 3. —30.

Veren sanat:

Älä sinäkään jua_okse kun ei

Neitsyt Maariakaan jua_ossu ku
hän Vapahtajan synnytti.

2352. *Siiikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 4. —30.

Veren sanat.

Jeesuksen Kristuksen puhdas
veri

ja Marian makonen maito,

seisoi veri niinkuin Jordanin virta

silloin kun Jumala sen seisatti

5 ja Pyhä Poika ristiinnaulittiin.

Nämä sanat luettiin 3 kertaa peräk-
kään niin veren juoksu seisahdi.

2353. *Siiikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 5. —30.

Veren sanat.

Tystä veri, seisoi veri

seisopa sekin mies helvetissä,

joka pyhäänä kenkiäns tervaa.

2354. *Siiikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 6. —30.

Juho Vimperi 55 v. Sammin ky-
lästä.

Veren sanat.

Tystyy_u veri, tyre veri,

niinku Kyröskoski.

Tysty veri, tyre veri

niinku Jortaniv¹ virta,

5 jo_osa Kristus kastettiin.

Tysty veri, tyre veri

niinku kahdentoista lautamie-

hev_u veri.

Tysty veri, tyre veri

niinku vääran tua_omariv_u veri hel-
vetis.

2354. ¹ Jortanin : Jortanic.

2355. *Säkäinen. Helomaa Kyllikki,*
n. 7. — 30.
Kuusela, 75 v. Kirkonkylän kun-
nantalolta.

Veren sanat.

Kristuksen puhdas veri
ja Maarian makonen maito,
seiso veri niinkuin Jordanin virta
silloin kun Jeesus kastettiin
5 ja se Pyhä Poika ristiinnaulittiin.
Painetaan sormella haavaan 3 ker-
taa näitä sanoja luettaessa.

2356. *Säkäinen. Helomaa Kyllikki,*
n. 8. — 30.
Lammin nuoriemäntä noin 32 v.

Veren sanat.

Seiso veri, tyrry veri.
seiso niinko seinä,
asu niinko aita
pidätä veri,
5 pidätti Vapahtajan veriki ristin
päällä,
seiso niinko sen ämmän sielu,
joka helvetin tules lauantaista
lunkaa kehräs,
seiso niinko Jordanin virta.
Vasemmalla nimettömällä kierre-
tään vastapäivää haavan ympäri niin
kauan kuin nämä sanat luetaan.

2357. *Säkäinen. Helomaa Kyllikki,*
n. 9. — 30.
Lammin isäntä 61 v.

Veren sanat.

Seiso veri, seiso niinko seinä
asetu niinko aita

seiso niinko tallis ori hevoinen
seiso niinko Kristuksen veri pu-
nainen.

Ei lujat sanat.

2358. *Oripää. Vihervaara n. 2511.*
— 11.

Oripää. Kaarle Karlström, 70 v.

Veren pidätyssanat.

Tysty veri, seiso veri
Niinkun lautamiäs helvetisä!

2359. *Köyliö. Niemi A. R. n. 5. — 90.*
Karhia. Esaias Sundholm, n. 70 v.
Kuullut Vampulassa Maria Viskiltä.

Veren seisahdus sanat.

Veri pyssäy,
Veri seisau
Niinkuin Kristuksen viirestä haa-
vasta!

2360. *Loimaa. Lindqvist n. 495. — 92.*
Yräjä. Liisa Härkönen, 71 v.

Taikoja tauteja vastaan.

Veren pysäytys saadaan sillä, kun
manuttaa veren, puhuu hyvin hiljaa
itseksensä jonkun sanan Raamatusta
ja ottaa pienen puhtaan kepin kuusi
puusta ja antaa nyt muutaman tipan
verta juoksusta tippua¹ sen kepin
päälle; kietoo sitte puhdasta linnavaa-
tetta sen kepin ympäri, panee sitte
sen pystyyn sellaiseen paikkaan, jossa
on tavallinen lämmin, mutta siifihen ei
saa paistaa päivä eikä kuu. No² nyt
kuin se veri on kuivanut siihen keppiin,
niin ei enää veri ikänä rupeaa liaksi
juoksemaan.

2360. ¹ tippa : tippua. — ² kks:sa pieni alkukirjain.

2361. *Loimaa. Viherraara n. 4548.* —13.
 Karoliina Puisto, 72 v.
Veren tyrytyssanat.
 Seiso veiri, tyry veri,
 niinkun se miäs seisoo helvetin
 portisa,
 kun Jeesuksen veren jalvoillas tal-
 laa!
 Se luettiin kolmeen kertaan. Sitt
 veri seisahdu.
2362. *Vampula. Puno n. 2.* —³/₁ 03.
 Punola. Maria Puno, 54 v. Kuul-
 lut äidiltään.
Veren loitsu.
 Voi voi sinuas, rauta raukka,
 Kun' et silloin paksu ollut,
 Kun sä suosta nostettiin,
 Vetelästä vetkottiin.
 5 Neitseen Marian makia maito,
 Kristuksen veri punainen
 Tällä haavalla voiteeks'!
2363. *Huittinen. Viherraara n. 634.*
 —10.
 Somerniemi. Miina Heikkilä, 50 v.
 Kuullut huittislaiselta.
Veren tyrytyys.
 Otettiin sirppi, jolla oli sormiin
 haavan lyönyt, hampaisiin. Koske-
 tettiin kolme kertaa hamaraa. Sitten
 pantiin se sirppi haavan päälle ja
 sanottiin:
 Tyry, tyry veri.
 niinkun tää sirppiki seisool
 Nähnyt Huittisista kotoisin olevan
 naisen niin tekevän.
2364. *Kokemäki. Ahti n. 8.* —93.
 Kiettare. Maija Rintala, 63 v.
Veren sanat.
 Seiso veri, pyssää veri niin ko
 vesi seiso Joortanin virrasa, ko
 Vapahataja ylitte kulki
2365. *Kauvatsa. Järvinen n. 47.* —53.
Veren sanat.
 Seiso veri, tyysty veri,
 Niinkuin Joortanin virta seiso sil-
 loin,
 Kon¹ Kristus kastettiin.
 Seiso veri, tyysty veri,
 5 Niinkuin kaksitoista lautamiestä
 seisoo helvetissä,
 Oikein tietää, väärin tuomittee.
 Seiso veri, tyysty veri,
 Niinkuin se ämmä seisoo,
 Kon perjantaina pääs pessee,
 10 Sunnuntaina vast sukki tiedoll'.
2366. *Kiikka. SS. Mytol. san. n. 206.*
 —⁹/₃ 29.
 Santeri Seppälä. Kert. opett. K. F.
 Helisevä.
 Huu.¹ Tästä henkiolennosta, sen
 esiintymisestä tai puremisesta ei ker-
 toja sanonut mitään kuullessaan. Se
 esiintyy kuitenkin hänen sanelemas-
 saan ja kansalta kuulemassaan loit-
 sussa (veren pidätyssanoissa):
 Huudan huuta¹, huudan hyytä,
 Huudan pataa tuonelasta,
 Helvetistä kattilaa,
 Jolla verta keitetään.

2365. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.2366. ¹ Sana kk:ssa alleviivattu.

2367. *Tyrvää. Äijälä II, n. 239. -95.* Annastuuna.
Kun haavaa painetaan raudalla ja sanotaan:
Istu veri, seiso veri niin kun seinä,
istu veri, seiso veri niin kuin kivi
kialuvasa koskesa,
istu veri, seiso veri niin kuin sen sialu helvetisä seisoo
joka pyhänä kenkiänsä tervaa!
niin verenjuoksu¹ lakkaa.
2368. *Tyrvää. Äijälä II, n. 240. -95.* Iso Heikki.
Kun tahdotaan pidättää veri haavasta juoksemasta, niin otetaan hyppysellä sylkee suusta ja sanotaan:
Veri pidä paikkas,
veri pidä paikkas,
veri pidä paikkas,
ja kiarretaan niitä hyppysii 3 kertaan vasemman korvan ympäri ja sitte pannaan se sylki haavan päälle ja sanotaan kolme kertaa:
Pidä veri paikkas!
Sitte pidättää vissiin.
2369. *Tyrvää. Äijälä II, n. 241. -95.* Muurimestarin Loviisa.
Min¹ oon vaan pannu haavan päälle sormeni ja lukenu:
Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen, Aamen.
Sillä min oon saanu veren pidättämään.
2370. *Tyrvää. Kullaa n. 141. -4/8 03.* Tapiola. Anna Jokinen, 56 v. Kuulut isältään.
Verta pidatetaan seuraavalla loitsulla:
Veri punanen, pirahtele,
Luojan lupsahan lujua!
Älä ämmän ällipäähän,
Kovan kopsahan kolaja!
⁵ Se sinun kihauttaisi,
Tunkiolle tokanttaisi.
2371. *Tyrvää. Ahlstedt n. 47. -29/12 03.* Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 70 v.
Verenpidätys sanat.
Istu veri, seiso¹ veri,
Ninkon kivi kialuvasa koskesa.
Istu veri, seiso¹ veri,
Ninkon sen sialu kadotuksesa,
⁵ Joka pyhänuä tervaa kenkiänsä.
2372. *Mouhijärvi. Hannus n. 36 -89.* Oskari Hannus, 25 v.
Veren sanat.
Tyysty veri, seiso veri!
Seisoo¹ seinäkin, tyystyy kosketkin,
niinkuin joki Jordaniissa,
jossa Kristus ristittiin,
⁵ Pyhähenki¹ kastettiin,
kaksitoista lautamiestä helvetissä,
väärä tuomari pöydän päässä.

2367. ¹ yl. [vere][juoksu].2369. ¹ [Veri pidättää] Min: M.2371. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.2372. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2373. *Mouhijärvi. Laine T. n. 230.*
-93.

M. Grönfors, 49 v. Kuullut Koke-
mäella.

Veri seisautuu seuraavilla sanoilla:

Tyst veri, seisoi veri,
punanen,
niinkuin se lautamies seisoo helve-
tissä, joka väärin vannoo.
Tyst veri, seisoi veri, seisoi veri,
punanen,
niinkuin se tuomari seisoo helve-
tissä, joka väärin tuomitsee!
(Molemmat osat luetaan taikoessa
3:meen kertaan).

2374. *Mouhijärvi. Hannus n. 37.*
-89.

Oskari Hannus, 25 v.

Toiset veren sanat.

Seiso ja pysy paikallas, niinkuin
Jordanin virta, silloin kun Jesus
Johannekselta kastettiin!

2375. *Mouhijärvi. Vähättykki n. 18.*
-04.

Iivari Vätti, 49 v.

Veren pidätys sanat.

Hyydy veri juoksemasta,
hyydy yhdeksän lautamielen sie-
lun kautta helvetissä.

2376. *Mouhijärvi. Kankaanpään kan-
sanopisto, Husari n. 485. -16.*

Hilma Husari.

Veren sanat.

Seiso veri, tyydy veri.

seisoo koski kuohuvainen Joora-
nissa,
jossa Kristus ristittiin kastetun
kakstoista¹ lautamiestä helvetissä¹
ja väärä tuomari pöydän päässä.

2377. *Mouhijärvi. Laine T. n. 54*
92.

Häijää. Sakari Lehtimäki, 40 v.

Veren sanat.

Veri seisoi, niinkuin se seisoo hel-
vetissä, joka väärin vannoo!

2378. *Mouhijärvi. Laine T. n. 55.*
92.

Häijää. Sakari Lehtimäki, 40 v.

Tahi:

Veri seisoi, niinkuin vesi seisoi
Jordanissa, kun Jesus kastettiin!

2379. *Mouhijärvi. Vähättykki n. 17.*
-04.

Tyrvää.

Veren sanat.

Otetaan sellainen saapas, joka on
pyhäaamuna tervattu ja lyödään sillä
kolme kertaa vertavuotavaan kasvoon
ja joka kerta lausutaan:

Seiso veri, niinkuin se seisoo
helvetissä, joka on pyhäaamuna
saappaansa tervannut.

2380. *Lavia. Kamppi Väinö, n. 4.*
03.

Veren sanat.

Tyrehdy, tyrehdy!

Tyrehty Jordanin virtaki
sillon kun Kristus kastettiin.

2376. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

2381. *Lavia. Kamppi n. 17. —03.* 2384. *Lavia. SS. Mytol. san. n. 208 s. 3. —²⁷/₁₁ 28.*

Eräs ruotimummo.

Veren sanat.

Tyrehdy, tyrehdy!

Tyrehty¹ Juortanin virtakin,
silloin kun Kristus kastettiin!

Tule haava terveheksi,
5 katoa² kipu kivehen,
kipuvuoren kukkulalle,
vuoren rautaisen sisähän!

2382. *Lavia. Kievari n. 172. —90.*

Laviankylä. Uno Rankonen, 9 v.
Kuullut Aino Suojaselta.

Veren sanat.

Lakkaa punanen putoomasta,
veri viekas vieriamästä.

Lakkasi Jordankin juoksemasta,
jossa Herra Jeesus ristittiin
5 ja kaikki kansat kastettiin.

2383. *Lavia. SS. Mytol. san. n. 213.*

s. 1—2. —¹²/₁ 29.

Taavi Laaksonen.

Seiso veri, seiso veri,
niin ko se mies helvetisä,
joka oikein tiesi,
ja väärin vannoi!

Vielä veren sanoja.

5 Seiso veri, seiso veri,
tyrehdy tyystin vuotamasta,
harmiksi hiiden hillittömän!
Seiso veri, seiso veri,
hurme punanen hurtan juoma,
10 pysähdy paikalla kohta,
harmiksi hiiden hillittömän!

Taavi Laaksonen.

Rahka sana on miltei jäänyt pois
käytännöstä.

Äitini kertoi erään emännän ennen
muinoin pitävän tapanaan kirotta että
huuharahka. Eräässä veren sanoissa
esiintyy rahka.

Seiso veri, seiso veri,
ihmislapsen ilmeheksi,
rahkan raakan (raa'an) raateluksi,
sekä vanhassa tarussa seuraava lause:

Rahka ratsulla ajavi,
verehinen vettä myöten.

2385. *Hämeenkyrö. Pakula V, n. 1. —03.*

Taavetti Sahramäki, 67 v. Kuullut
Iisakki Vuorenmaalta.

Veren pidätyssanat.

Tyrsty veri, seiso veri, seiso
niinkuin seinä! Seisoipa Jortanin
virtakin silloin, kun Jesus Kristus
kastettiin.

(Viimeinen lause¹ lausutaan kol-
masti.)

- 2385 a. *Hämeenkyrö. Pakula V, n. 2. —03.*

Taavetti Sahramäki, 67 v. Kuullut
Iisakki Vuorenmaalta.

Tyrsty veri, seiso veri, seiso
niinkuin sen miehen sielu helve-
tissä, joka lähimmäisensä rajan
siirsi.

2381. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² kk:ssa iso alkukirjain.

2385. ¹ |s|lause : lause.

2385 b. *Hämeenkyrö. Pakula V, n. 3.*
—03.

Taavetti Sahramäki, 67 v. Kuullut lisäksi Vuorenmaalta.

Tyrsty veri, seiso veri, seiso niinkuin sen miehen sielu helvetissä, joka jouluaamuna kenkänsä rasvaa.

2386. *Hämeenkyrö. Mattila M, n. 29.*
—05.

Uskela. Ville Kairisto, 58 v.

Veren pidätyssanat.

Seiso veri, tyy veri niinkun sen ihmisen veri helvetissä, joka pylhä aamuna saappaansa rasvaa¹.

2387. *Hämeenkyrö. Heikkilä n. 4.*
—¹²/₁ 04.

Vesajärvi. Tilda Muotia, 27 v. Kuullut iso isältään.

Verenpidätyssanat.

Seiso veri! Tyrsky veri! Ninkun¹ tyrsky tyyrin koski, Joki Joordanissa pidätti. Seiso kuin seinä! Asu kuin aita! 6 Niinkun¹ 12 lautamiehen sielu helvetissä Ja² sen vaimon, joka torstaina parret täytti, Ja² perjantaiua voita kirkus.

2388. *Hämeenkyrö. Kamppi n. 15.*
—¹⁸/₈ 03.

Vesajärvi. Tilda Vähämuotia. Kuullut iso isältään. Mp. Laviassa.

Veren sanat.

Seiso veri, tyrsky veri, niin ko tyrsky Tyyrin¹ koski, joki Juortaniin pidätti! Seiso niin ko seinä, 6 asu niin ko aita, niinko kahdentoista lautamiehen sielu helvetissä ja sen vaimon, joka torstaina parret täytti ja perjantaina voita kirkui.

2389. *Hämeenkyrö. Mattila M. E,*
n. 420. —31.

Kustaa Lehtiniemi, 68 v. Kuullut Matti Brax'ilta. Mp. Viljakkalassa.

Verensanat.

(Katkelma)

Seiso veri! Seiso niinkuin varipata! Seiso niinkuin yhdeksän lautamiehen veri helvetissä, jotka oikein tietävät ja väärin tuomitsevat!

2390. *Kankaanpää. Palonen n. 19.*
—59.

Toisin.

Seiso niinkuin seinä, Asu niinkuin aita, Ole niinkuin kivi keskellä koskee! Painetaan nimettömällä sormella.

2391. *Kankaanpää. Oukari (Laiho)*
n. 93. —89.

Veren sanat.

Tyysty — — — jo tyysty, Niinkuin Tyrnän koski!

2386. ¹ rasvaa|a| : r.

2387. ¹ kk:ssa sana alleviivattu. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

2388. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Tyysty niinkuin kaksitoista lauta-
miestä,
Jotka helvetissä oikeaa asiaa vää-
räksi vääntävät.

2392. *Kankaanpää. Oukari (Laiho)*
n. 95. —89.

Vereupidätys-sanat.

Pidäty veri! Seiso¹ veri!
Seiso¹ niinkuin aita!
Seiso¹ niinkuin sen ihmisen sielu
helvetissä,
joka väärin vannoo ja toisiin tietää

2393. *Kankaanpää. Laiho n. 335.*
—90.

Eppu Seppälä, 55 v. Kuuli Kaappo
Kaappolalta.

Veren sanat.

Nouse honka huovineensa,
Koivu kolmen poikinensa,
Ettei maito maahan kaadu,
Eikä punanen putoo;
5 Tukko tuimaan reikään,
Paikka pahaan läpeen.
Nämät luetaan 3 kertaan, ja pidät-
tavat veren haavaa näkemättäkin.

2394. *Kankaanpää. Laiho n. 340.*
—90.

Miina Hakola, 59 v. Kuuli äidiltään.

Veren sanat.

Pidätä, veri punanen,
Seiso kun seinä,
Työdehdy, niinkuin Kyröskoski,
Pidätä, niinkuin kaksitoista lauta-
miestä helvetin portilla!

Nämät sanat auttavat, vaikka ei
sanain lukija näkisikään haavaa.

2395. *Kankaanpää. Laiho n. 393.*
—90.

Miina Hakola, 59 v.

Haavan oihat

paranee, jos sillä teräkalulla, jolla
haava tuli, painaa ristiin verihaavan
päälle kolme kertaa ja sanoo jokaisella
kerralla:

Rauta, ota vihas' pois!

2396. *Kankaanpää. Laiho n. 339.*
—90.

Juho Viitanen, 32 v. Kuuli Mauri
Perkiöltä samasta kylästä.

Veren sanat.

Tyyhtyvä veri!
Pitää seisoman, niinku yheksän
lantamiehen sielu helvetis.

Luetaan yhdeksään kertaan, jonka
kestäessä pidetään nimetön sormi haa-
van päällä.

2397. *Kankaanpää. Kankaanpään*
kansanopisto. Palokangas Fanny
n. 287. —16.

Kun verihaavaa sidottiin, niin lujet-
tiin sanat, että veri lakkas juokse-
masta:

Seiso¹ veri,
seiso veri,
seiso niinkun kivi kieluvas koskes
niinkun yhdeksän lautamiestä hel-
vetisä!

2392. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2397. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2398. *Kankaanpää. Ollinen n. 739.*
—90.

Niinisalo. Leskivaimo Rosnäll.

Veren sanat.

Seiso veri, niinkuin seinä,
ja seitsemän lautamiestä,
niinkuin helvetin peräseinä!

2399. *Kankaanpää. Laiho n. 336.*
—90.

Vihtiläjärvi. Mikko Syrman, 62 v.

Veren sanat.

Tyysty, niinkuin tyyni,
Seiso, niinkuin seinä,
Niinkuin kivi kova koskessa,
Ja yhdeksän lautamiehen veri hel-
vetis!

2400. *Kankaanpää. Laiho n. 337.*
—90.

Kyynärjärvi. Juha Aataminpoika,
63 v.

Veren sanat.

Seiso veri, seiso veri,
Tyysty veri, tyysty veri,
Niinkuin Kyröskoski!
Lukiessa supistetaan haavan reunat
yhteen.

2401. *Kankaanpää. Laiho n. 409.*
—90.

Rajasalo. Iisakki Linnamäki, 80 v.

Verihaavan parannus.

Jos sormella painetaan haavan
päälle ja luetaan sanat:

Herra Jesus Kristus siunak-
koon,

Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän
Hengen!

Sitten ripotetaan vähän riivottua
salmiakkia päälle, niin haava paranee
pian vaikka isompikin olisi.

2402. *Kankaanpää. SS. Reponen*
Astrid, 1929.

Veneskoski. Aina Mansukoski, 64 v.
Mp. Parkanossa.

Verensanat.

(Poika) shaŋkki kuollav₁ verentulo,
em₁ minä muistanukkän että mä ve-
rensanat tajra₂:

seisov₁ veri, tüstäv₁ veri,
seison₁ niŋko¹ seinä seisō,
seison₁ niŋko aita seisō,
seison₁ niŋko ūhrebsäl₁ lautamiē-
hev₁

5 veri² helvetim₁ pohias₂.

2403. *Jämijärvi. Vähisalo n. 4. —03.*

Venla Vuorenpää, 32 v.

Veren pysäytys sanat.

Seiso veri niinku
ne kolme tuomaria
helvetinporstuas.

2404. *Ikaalinen. Paldani n. 75 e.*
—52.

Tys seiso, tys seiso,

Seiso⁶, niinkun seinä,

Asu⁶, niinkun aita,

Niinkun kivi kovas⁷ koskes⁷,

5 Tyysty, niinkun yhleksän lanta-
michen veri helvetissä.

2402. ¹ niŋk|uin| : niŋko. — ² kk:ssa seur.: [ŋh^r].

- 2450.** *Ikaalinen. Paldani n. 75 f. —52.*
Seiso¹, niinkun seinä,
Asu, niinkun aita,
Niinkun kivi kova koskes,
Hyydy¹ niinkun Kyröskoski²,
5 Pitää seisomas' niinkuin kaksi-
toista lautamiestä helvetissä.
- 2405 a.** *Ikaalinen. Paldani n. 122. —52.*
[Ks. Ihmisten taudit, Manaussanoja
n:o 3052 a. Vrt. Verensulku n:o 2446 a.]
- 2406.** *Ikaalinen. Korhonen n. 53. —97.*
Riitälä. Uudentalon muori, 72 v.
Veren seisotus sanat.
Seiso veri! seiso niinkuin yh-
deksän lautamiehen veri helve-
tissä.
Isäni verinen miekka,
äitini pajunen paita
5 vuoressa verta keitti
tukoksi tuiman reiän,
paikaksi pahaan läpeen.
Kertoja itse on seisottanut veren
näillä sanoilla.
- 2407.** *Ikaalinen. Kotiseutututk. kurss. s. 65. —15.*
Veren sulkusanoina luettiin:
Seiso veri, seiso veri,
seiso niinkuin seinä,
Seiso niinkuin 9 lautamiehen veri
helvetissä¹.
- 2408.** *Ikaalinen. Rästölä n. 23. —21.*
Ida Grönroos.
Seiso niinku seinä,
asu niinku aita,
seiso niinku kivi kova koskes,
pahalu niinku pahkunu veri,
5 seiso niinku pöytä alttarin eles!
- 2409.** *Ikaalinen. Rästölä n. 24. —21.*
Johan Rästölä.
Peukalonsa laskee suonen päälle ja
sanoo:
Seiso¹ veri, seiso veri, seiso veri!
Seiso niinku kivi kiahuväs koskes,
seiso niinku yhyleksän lautamiest
helvetis!
- 2410.** *Ikaalinen. Rästölä n. 25. —21.*
Eva Rajamäki.
Peukalonsa laskee suonen peelle ja
sanoo kolome kertaa:
Seiso¹ veri, seiso² niinku kivi
kiahuväs koskes, seiso niinku yhy-
leksän lautamiestä helvetis.
- 2411.** *Ikaalinen. Laiho n. 338. —90.*
Isoröyhiö. Maria Hakala, 43 v.
Veren sanat.
Seiso veri, seiso veri,
Seiso niinkuin seinä!
Seiso veri, seiso veri,
Seiso niinkuin kivi kiehuvas kos-
kes!
5 Seiso veri, seiso veri,
Seiso niinkuin yhdeksän lautamie-
hen sielu helvetis!

2405. ¹ d alleviivattu, yl. [Hyy][y]. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.2407. ¹ Haavan lääkkeenä käytettiin lautaa ja suolaa. Kirjoittajan huom.2409. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.2410. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² kk:ssa iso alkukirjain.

2412. *Ikaalinen. Salava Anna-Kaarina, n. 6. —31.*

Iso-Röyhiö.

Verempilätöhsanat:

sejsov_u veri, seiso ni_uku seinä,
seiso ni_uku üh^uleksäl_u lautamiästä
hel^evetih istü, oi_ukeim_u puhü ja
verin tuamittē.

söli iso häva kerran_uki. olivat jo ko-
valle niarannēt sem_u mettäh. kotona
rupeh veri purskahtelēn, haettiv_u vä-
ria sano, että küllä hām_u pilättē vaikka
här_ukurkut. noi verempilätöhsanat
se sitte sano. papusen nestorilta kehu
oppinēnsa. hikkiöstä kaj_u sē küllu oli.

2413. *Ikaalinen. Alanen Viljo n. 195.*
—31.

Iso-Röyhiö. Malakias Papunen, n.
68 v.

Veren sanat:

Seiso veri, seiso niinkuin seinä!
Seiso niinkuin yhdeksän lauta-
miestä helvetissä istuu,
jotka oikein puhuu ja väärin tuo-
mittee.

2414. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 187.*
—31.

Röyhiö. Malakias Papunen.

Katkelma

— Seiso niinkuin Tyrön koski,
niinkuin sen miehen sydän, joka
pyhäaamuna kenkiänsä tervaa.

2415. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 179.*
—31.

Vähä-Röyhiö. Esteri Vähä-Heik-
kilä, n. 82 v.

Veren sanat:

Seiso niinkuin seinä,

asu niinkuin aita
ja niinkuin kivi koskes'
ja niinkuin yhdeksän lautamiehen
sielu

5 helvetin tules'

2416. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 193.*
—31.

Juhtimäki. Taavetti Penttilä, n.
63 v.

Veren sanat:

Seiso veri, seiso veri
niinkuin yhdeksän lautamiestä
helvetin portilla!
Sanat piti lukea kolmeen kertaan.

2417. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 130.*
—31.

Juhtimäki. Iisakki Harju, n. 78 v.

Veren sanat:

Seiso niinkuin seittemän lauta-
miestä helvetissä jotka väärin
tuominneet on.
Seiso niinkuin Jordan virta, jossa
Kristus kastettiin!

2418. *Ikaalinen. Salava Anna-Kaarina, n. 34. —31.*

Jyllin kylä. Eeva Hakala, n. 70 v.
verempilätöhsanat:

sejsov_u veri, seisov_u veri
ni_uku kivi kiahuvvas hel^evetih_u
koskeh.

2419. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 11.*
—31.

Sipsiönkylä. Hilma Seppä, n. 61 v.
Kertoja kuullut sanat Kurusta kotoi-
sin olleelta Vastamäki-nimiseltä mie-
heltä.

Veren sanat:

Seiso veri, seiso veri
 seiso niinkuin Punainen meri
 silloin kun israelinlapset ohitse
 kävi!

Seiso kuin seinä,
 5 asu kuin aita —
 niinkuin yhdeksän lautamiestä
 helvetin tulessa!
 Lakkaa punainen purisemasta,
 sininen sirisemästä,
 ettei maito maahan juokse,
 10 punanen peltoon putoo!

2420. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 77.*
 Leutola. Isotalon emäntä. Muisti-
 merkinnyt Elli Vähätalo.

Veren sanat:

Jeesuksen veri punanen
 Maarian maito makonen
 haavojen paranteeksi.
 Ei ollut niin kovaa verenvuotoa,
 etteivät nämä olisi vaikuttaneet.

2421. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 78.* —
 Leutola. Isotalon emäntä. Muisti-
 merkinnyt Elli Vähätalo.

Veren sanat:

Tyysty tyysty veri vieriamästä,
 Punainen putoamasta!
 Seiso, seisopa Siionin jokikin,
 Jossa Jeesus ristittiin,
 5 Kaikki kansa kastettiin.
 Seiso, niinkuin kivi kiehuvaassa
 koskessa

Ja se ämmä, joka perjantaina¹
 voita kirunaa.

2421 a. *Ikaalinen. Alanen Viljo,*
n. 345. —31.
 Riitälä. Emma Jarvinen, n. 51 v.
Veren sanat.

Pysty veri, seiso veri,
 Seisi niinkuin Töörnin koski
 Taikka niinkuin lautamiiehen sielu
 helvetissä.

2422. *Hongonjoki. Paldani n. 75 b.*
 —52.

Tyysty veri, seiso veri,
 Kun se mies helvetis' seisoo,
 joka sunnuntaina¹ kenkänsä ter-
 vaa.

2423. *Hongonjoki. Paldani n. 75 c.*
 —52.

Tyysty' veri, seiso' veri,
 Asu', niinkun aita asuu,
 Seiso, niinkun virta Jortanin joes'.

2424. *Hongonjoki. Paldani n. 75 d.*
 —52.

Tyysty veri, tyysty veri,
 Pilätä' veri, seiso veri,
 Niinkun seinä seisoo,
 Asu, niinkun aita asuu,
 Tyysty, niinkuin tyrjän meri.

2425. *Hongonjoki. Palonen n. 18.*
 —59.

Verenpidätys-sanat.

Tyysty veri, seiso veri,

2421. ¹ Perjantai muuten *kudespäivä*. Silloin eivät työt menesty. Kylvämistä, kirnuamista j. n. e. oli paras välttää. Mp. huom.

2422. ¹ sunn[un]tina : sunnuntaina.

2431. *Karvia. Kaukamaa L, n. 233.*—²⁶/₆ 30.Karviankylä. Jaakko Porrassalmi,
72 v.*Veren seisatus:*

Pidätä veri,

Seiso veri,

Seiso veri niinko seinä,

Asetu veri niinko aita!

5 Seisahtipa meidä Vapahtajamme
veri muinoin helveti lakituva porstuassal.Kyllä pienet haavat seisahtuu, kun
vaan uskos sanoihin.2432. *Karvia. Kaukamaa L, n. 234.*—³⁰/₆ 30.Karviankylä. Nikolai Välimäki,
70 v.*Veren seisatus.*

Pirätä veri,

Seisov veri!

Seisok kuin seinä,

Asu kuin aita!

5 Pirätti Jeesukse Kristukse veri
helveti lakituva porstuan eres.2433. *Karvia. Kaukamaa L, n. 232.*—²⁷/₆ 30.Ämmälänkylä. Elsa Mäntyjoki,
45 v.*Veren pidätys sanat:*

Tyystyv veri!

Sisov veri!

Seiso niinko yhdeksän lautamie-
hen veril!2434. *Karvia. Kaukamaa L, n. 236.*—¹⁹/₆ 30.Ämmälänkylä. Kaisa Harjukangas,
80 v.

Seiso veri!

Tyystyv veri!

Seisooipa sekin mieh helvetih,
joka sunnuntaiamamma kenkensä
tervasi.2435. *Karvia. Kaukamaa L, n. 235.*—³⁰/₆ 30.

Koskiperä. Juha Salonen, 92 v.

Seiso veri!

Seiso kuin seinä,

Asu kuin aita,

Seiso Jeesuksenki veri helveti tu-
leskil!2436. *Karvia. Kaukamaa L, n. 237.*—⁴/₆ 30.

Koskiperä. Jussi Räpiä, 70 v.

Veren seisatus.

Seiso kuin seinä,

Asu kuin aita!

Helvetin tulehenko sulla kiirus on,
Jonka Jeesus verellänsä lunastanu
on!

Siitä on apuaki.

2437. *Karvia. Kaukamaa L, n. 238.*—⁴/₆ 30.

Koskiperä. Antti Alanen, 71 v.

Veren sanat:

Seiso veri, tyysty veri,

Seiso niinko seinä,

Tyysty niinko aita!

Seisopa Jeesuksenki veri

5 Helveti lakituva porstuassal

2438. *Karvia. Kaukamaa L, n. 239.*—⁴/₆ 30.

Koskiperä. Antti Alanen, 71 v.

Veren sanat (toisin):

Huuran hyytä, huuran jäätä,
Huuran pataa Tuonelasta,
Kattilata Helvetistä,
Jolla verta keitetähän.

2439. *Parkano. Valldeman n. 33.*
—88.

Isak Koppila, 73 v.

Veren sanat.

Tyrsty tyyräs juoksemasta,
Veri veteläinen vierielemästä,
Tyrsty, tyrsty Jesuksen nimeen!
Seiso, kuin seinä,

5 Asu, kuin aita,

Seiso, kuin kaksitoista lautamiestä

Kristuksen tuomion edessä,

Seiso niinkuin se vaimo¹.

Joka pitkä perjantaina

10 Voita kirnus²!

Kun nämät sanat luetaan lujaa tai
ajatuksissa, veri pidättyy heti juokse-
masta.

2440. *Parkano. Saarimaa n. 1059.*
—09.

Metsävahti Renfors. Mp. Yläneellä.

Verensulkusanat.

Tyytyvä veri, pirätyvä veri!
Tyystypä ennen Tyrän koski,
joki¹ Joortanin kunehtu,
missä Kristus ristittihin,
5 kaikkivaltias kastettihin.
Seisok_{kun} seinä,
asuk_{kun} aita.

2441. *Parkano. Lehto n. 25. —94.*
Paloviita. Maria Kujala, 65 v.

Veren sanat.

Seiso veri, hyydy veri,
Niin kuin yhdeksän lautamiehen
sielu

Helvetin portilla.

Niin kuin kivi kosken pohjass,

5 Niin kuin naula laivan kyljes,

Niin kuin se kattila, jolla Helve-
tissä verta keitetään!

2442. *Parkano. Lehto n. 26. —94.*
Paloviita. Maria Kujala, 65 v.

Veren sanat.

Pidätä veri! Pidättipä Jortani-
miki¹.

2443. *Parkano. Lehto n. 27. —94.*
Paloviita. Maria Kujala, 65 v.

Veren sanat.

Nouse, honka, huovinensa.

Koivu, kolmin poikinensa,

Ettei maito maahan kaadu!

Isän tulinen turkki,

5 Äidin punanen paita.

Ett sinä silloin suuri ollut.

Kun sinä suosta sullottiin,

Vetelästä vellattiin.

Tukko tuimaan läpeen.

10 Paikka pahaan haavaan!

2444. *Parkano. SS. Reponen Astrid,*
1929.

Kuivaskylä. Katariina (Sofia) Tai-
palus, 79 v.

2439. ¹ va|f'e||mo : vaimo. — ² kirnu : kirnus.

2440. ¹ |J| joki : j.

2442. ¹ Jor|d|aniki : Jortaniki.

Verenpidätyssanat.

sejsoy veri tüstäv veri,
 seison niinkun seittemäl lautamiestä iokka helvetin portilla
 sejsō.

2445. *Parkano. Alanen Viljo, n. 89 a.*
 —30.

Sydänmaan kylä. Justiina Pohjaspää, n. 56 v.

Veren sanat:

Seiso veri,
 Tyysty veri,
 Seiso kuin seitsemän lautamiestä
 helvetissä!
 Jollet seiso,
 5 Niin seiso sen tuhannen tervan
 keskellä
 Kiehvassa kattilassa.

2446. *Parkano. Alanen Viljo, n. 79 b.*
 —30.

Sydänmaan kylä. Severiina Sarvikkallio, n. 74 v.

Veren sanat:

Seiso veri niinkuin yhdeksän
 lautamiehen veri helvetin perä-
 seinässä.

- 2446 a. *Parkano. Pohjankanervo T.*
 n. 56. ²⁸/₇ 31.

Paroni Wrede. Kuullut Kullbergilta, Kurun Aureesta.

Pahahengen paikkatakki,
 saatanan savinen lakki,
 ja perkeleen persekarvat
 ääh!

2447. *Kihniö. Pohjankanervo T, n.*
 73. —²⁷/₇ 31.

Kihniönkylä. Antti Lepistö, 71 v.

Veren pisätys.

Vasemmalla nimettömällä painaa
 ja sanoo:

Tyysty veri, pirätä veri
 niinkun ylhdeksän lautamiehen
 veri helvetissä[!].

Lukee hyvin hampaitten raosta, niin
 kyllä pisättyy.

2448. *Kihniö. Pohjankanervo T, n.*
 74. —²⁷/₇ 31.

Kihniönkylä. Elina Moisio, 76 v.
 Kuullut Korhoskylässä Moisioin muori-
 vainaalta.

Veren sanat.

Pirätä veri, seisata veri,
 ja ole niinkun seinä!

2449. *Lempäälä. Hels. Suom. alkeisop. konv. LII, Nurkkinen n.*
 130*. —84.

Veren tyrytysluku.

Seiso veri, ryhry veri
 Niinkun sen vaimuon veri
 Siällä helvetissä
 Joka lakita lastansa kantaa.

2450. *Lempäälä. Hels. Suom. alkeisop. konv. LII, Nurkkinen n.*
 131*. —84.

tai [veren tyrytysluku] toisin.

Tyry veri, seiso veri
 Niinkun sen vaimuon veri
 Siällä helvetin portilla
 Joka avopäin lastansa kantaa.

2451. *Lempäälä. Hankala P, n. 9*.*
 03.

Mikko Rajala, 57 v. Kuullut eräältä
 Martti-nimiseltä mieheltä Lempoisten

kanavalla. Muistiinp. Messukylässä
J. A. Hankala.

Veren seisahdussanat.

Seiso veri niinkuin seiväs suossa
Rautakauki kalliassa
Ja sen ihmisen sielu helvetissä
joka pyhänä kenkiään rasvaa.

2452. *Pirkkala, Sankila n. 72**. —08
—09.

J. Salli, 56 v.

Veren tyreennyssanat.

Tyreenny veri, seiso veri,
niinkun se mies seisoo Helvetissä
joka väärin vaunoo ja oikeen tie-
tää.

2453. *Ylöjärvi, Siervinen n. 15**. —13.

K. E. Ruutiainen, 35 v., kot. Kuore-
vedeltä. Kuullut 60-vuot. Savipalsi
nimiseltä mieheltä Ylöjärvellä. Muis-
tiinp. Virroilla.

Veren sanat.

Seiso veri, seiso veri,
seiso niinkuin seinä
niinkuin sen sielu seisoo helve-
tissä,
joka pyhänä kenkiään rasvaa.

2454. *Ylöjärvi, Mattila M. E. n. 302*.
—31.

Viljakkalan kylä. Kalle Koskinen,
70 v. (Kuuli Kalle Tiitiselältä Yläjär-
ven kunnan Kyöstilän kylästä.) Mp.
Viljakkalassa.

Verenpidätyssanat.

Lakkaa sininen sirisemästä,
punainen purisemasta,
seiso niinkuin aitta,

seiso niinkuin yhdeksän lautamie-
hen

5 veri helvetissä!

Seisahtipa Jordanin virtakin,
kun neitseeseen Marian pojan veri
vuodatettiin! Nimeen isän, pojan
ja pyhän hengen. Amen.

2455. *Kangasala, Sammalisto n. 3*.
—02.

Kustaa Snelman, 30 v. Kuullut
Sandra Helmanilta.

Veren seisaussanat.

Loiku veri, juokse veri,
niinkuin sen veri juoksee,
joka vielä maanpäällä kävelee.

2456. *Kangasala, Kaulén n. 1**. —02.

Mikko Uoti, 70 v. Kuullut äidil-
tään.

Veren seisaussanat.

Seisatu veri
niinkuin sen sielu helvetissä,
joka kirkon aikana kenkiään ter-
vaa.

2457. *Kangasala, Kallio Väinö n.*
*19**. —03.

Kustaa Forsblom, 45 v.

Veren seisatussanat.

Luteet lateet, kirput kateet,
kaikki pahat pois poista.
Seiso veri
niin kuin sen veri helvetissä sei-
soo,
5 joka pyhäaamuna kenkensä ras-
vaa
ja perjantaina voinsa suolaa.

2458. *Kangasla. Kallio Väinö, n. 27**. — 04.
Kalle Vilkman, 70 v. Kuullut isältään, 90 v.
Veren seisatussanat.
Luteet lateet kirput kateet kaikki pahat pois pakene.
Seiso veri
niinkuin sen veri helvetissä seisoo
5 joka pyhäaamuna kenkensä rasvaa.
Seiso veri
niin kun sen veri helvetissä seisoo
joka perjantaina myydäkseen
voita kirnuua
ja pance vähä suolaa.
10 Seiso veri
niin kun sen veri helvetissä seisoo
joka väärin vannoo ja oikein tietää.
(Koko ajan kun tätä luetaan pidetään keskimäinen ja nimetön sormi haavan päällä ja painetaan lujempaa silloin kun sanotaan »seiso»).
2459. *Sahalatti. Äijälä E, n. 88.* — 96.
Kun haavasta järki paljon verta juaksee, sitte sanotaan:
Seiso¹ veri, tyrty veri,
niinkuin väärän lautamiehen
sialu helvetissä seisool
Seiso veri, tyrty veri,
5 niin kuin sen sielu² helvetissä, joka
lakita lasta kantaa.
Seiso veri, tyrty veri, niin kun sen
sielu,
joka pyhänä kenkiään rasvaa ja
5 tervaa.
2460. *Kuhmalahti. Salminen V, n. 6**. — 82.
Veren tyrtytyys.
Otetaan semmonen ihran kirpale, jolla on pyhänä kenkiä rasvattu, ja sillä painellaan haavaa ja sanotaan:
Seiso veri, tyrty veri,
ninkun sen ihmisen veri helvetissä
seisoo,
joka kirkk'aikana kenkiään rasvaa.
2461. *Eräjärvi. Ekman E. A, n. 433**. — 91.
Keskisen Jooseppi, n. 40 v. Kuullut Muurahais-Jussilta Eräjärveltä. Muistiinp. Längelmäen Vinkiän kylässä.
[*Raulav_oihoin*]
erittäin verenseisätyssanoina käytetty samalla kun kirveellä painallettiin haavaa:
Tyrty^v_veri, seisoo^v_veri,
seisoⁿ_ninkun seinä!
2462. *Länsi-Teisko. Pohjankanervo T, n. —75.* ⁶/₈ 31.
Vanhaemäntä Maria Mattila, 79 v.
Veren sanat.
Seiso, seisoo veri,
niinkun sen ihmisen veri, joka on
helvetissä.
2463. *Teisko? Hankala Jussi, n. 1.* — ³¹/₁₂ 02.
Jalasjärvi. Emanuel Snäll, n. 62 v.
Seiso veri niinkuin seinä
Ja asu niinkuin aita,
Tyysty veri, tyysty veri,
Niinkuin Typerian meri,
5 Älkä juokse niinkuin Kyröskoski.

2459. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² |lu|lu : sielu.

2464. Teisko. Hankala E, n. 57*.

—05.

Pengonpohja. Yrjö Piuhari, tietäjä.
Kuollut n. 20 v. sitten 80-vuotiaana.
Kerääjän itse kuulema.

Veren sanat:

Loitsija pusertaa haavaa kokoon ja
lausuu hiljaa kolmeen kertaan, sylkäis-
ten joka kerran perästä, seuraavat
sanat:

Seiso kun seinä,
asu kun aita,
niinkun kivi kova koskessa on;
tylstysty niinkun yhleksän lautamiä-
hen veri helvetissä;
5 lakkaa sininen sirisemästä,
punanen purisemasta,
ettei maito maahan juokse,
punanen peltoon putoo.

2465. Teisko. Hankala E, n. 58*. —05.

Pengonpohja. Yrjö Piuhari, tietäjä,
ks. edell. n:o:aa.

Veren sanat:

Lausuja luki kolmeen kertaan, syl-
käisten aina välillä ja pusertaen haa-
vaa kokoon, sanat:

Hei, seisahla veri,
niinkuin Kristuksen veri silloin
kun Hän ristin puussa oli
ja niinkun myös sen veri,
5 joka mittumaarina paraana kir-
kon aikana paraa teki.

2466. Orihvesi. Hahnsson J. A, n. 6.

—53.

Veren sanat.

Tyrty veri, seiso veri,
Seiso niinkuin seinä,

Asu niinkuin aita.

Tyrtypä ennen Tyryn koski,
5 Seisopa Jortanin virta,
Niinkun sen sielu seiso,
Joka lakita lapsen synnyttää.
Herran sapatit arkeeks tekee
Tyrty veri, seiso veri,
10 Seiso niinkuin seinä,
Asu niinkuin aita.
Tyrtypä ennen Tyryn koski
Seisopa Jortanin¹ virta
Niinkuin sen miehen sielu helve-
tissä,
15 Joka oikein tietää²,
Väärin tuomittu.

2466 a. Orihvesi. Järvinen N, n. 61*.

—53.

Veren Tyrtytyssanat.

Tyrty veri, seiso veri,
Seiso niinkuin seinä,
Asu niinkuin aita.
Tyrtypä ennen Tyryn koski,
5 Seisopa Joortanin virta,
Niinkuin sen sielu seiso.
Joka lakita lapsen synnyttää,
Herran sapatit arkeeks tekee.
Tyrty veri, seiso veri,
10 Seiso niinkuin seinä,
Asu niinkuin aita.
Tyrtypä ennen Tyryn koski,
Seisopa Joortanin virta.
Niinkuin sen miehen sielu helve-
tissä,
15 Joka oikein tietää, väärin tuomit-
tee.

2466. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² Joka [väärin tuomittu] o. : J. o.

2467. Orihvesi. Kaulén n. 2*. —02.

Maria Virtanen, 75 v. Muistiinp.
Kangasalla.

Veren seisaussanat.

Tyrty veri, seisoo veri,
niinkuin aita.

Veren pitää seisoman
niinkuin virstan tolppa,

5 joka on maantien vieressä.

2468. Orihvesi. Kaulén n. 4*. —03.

Kustaa Snellman. 30 v. Muistiinp.
Kangasalla.

Veren seisaussanat.

Seiso veri, tyrty veri,
niinkuin sen sielu helvetissä sei-
soo,
joka veren uskon kautta sinne
tuomittu on.

2469. Orihvesi. Jokinen n. 36*. —04.

Vilhe Taipale, 60 v. Kuullut van-
hemmiltaan.

Veren seisotussanat.

Seiso veri, tyrty veri
niinkuin ennen pumanen meri
kun istraelinkansa ylitte meni
seiso niinkun aurinko seisoi alal-
laan

5 ja ku^{tu} seiso näihin sanoihin sinä
konnan koski.

2470. Orihvesi. Honkasalo n. 1*. —12.

Veren seisaussanat.

On puristettava haava kiini 3mella
sormella. Sitten on sanottava seuraav-
vat sanat:

Neitsyt Maria sano, että veri
juoksee.

Jeesus sano, että se seisoo niin-
kun seinä,
niinkun senkin sielu helvetissä,
joka väärän valan tekee ja katu-
mata kuolee.

Näitten sanojen jälkeen on syljet-
tävä haavaan.

2471. Orihvesi. Honkasalo n. 2*. —12.

Jeesus sano, että veri juoksee.
Neitsyt Maria sano, että se seisoo,
niinkun seinä,
niinkun senkin veri helvetissä,
joka väärän valan tekee ja katu-
mata kuolee.

Näitten sanojen jälkeen taas syljet-
tävä haavaan.

2472. Orihvesi. Honkasalo n. 3*. —12.

Neitsyt Maria sano, että veri
juoksee.
Jeesus sano, että se seisoo niinkun
seinä,
niinkun senkin sielu helvetissä,
joka väärän valan tekee ja katu-
mata kuolee.

5 Jeesus Natsarenus sido se siihen
kiini.

Tämän jälkeen on syljettävä haa-
vaan ja pyhittävä sitä haavaa sormella

2473. Kuru. Pohjankanerro T, n. 63. 18/7 31.

Olkitaipale. Riiikka Hildén, 82 v.

Veren sanat.

Seiso veri niinkuin vesi,
veri seisoo niinkuin vesi.

2474. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 64.*
—¹⁹/₇ 31.

Länsi-Aure. Kalle Ahvenharju,
n. 65 v. Kuullut äidiltään.

Sillä teräaseella, jolla haava on tul-
lut, painetaan haavan päälle ja pur-
raan asetta, joka pitää tehdä kolmasti.
Tavallisesti ensin purraan ja sitten pai-
nellaan ja sanotaan:

Veri seiso kun seinä,
asu kun aita,
seiso niinkun yhleksän
lautamiehen veri
5 helvetin ja taivaan välil.

2475. *Parkano. Pohjankanervo T,*
n. 65. —²⁰/₇ 31.

Länsi-Aure¹. Emäntä Tilda Mäkelä,
56 v.

Veren sanat.

On tukittu tulvat
suuremmakki, suusta
jojet, päästä niemet
ja selät niemien nenästä
(t. nenään, kert. lis.).

5 Seiso veri, seiso niinkun seinä
seiso niinkun yhleksän lautamie-
hen sialu helvetis!

2476. *Parkano. Pohjankanervo T,*
n. 66. —²⁰/₇ 31.

Länsi-Aure¹. Frans Petäjajarvi, n.
35 v.

Veren sanat.

Tyst, tyst Tyyrinkoski,
Seiso niinkun yhleksän
miehen lautamiehen
veri helvetis — — —

Kertoja sanoi sitä olevan enempi,
mutta ei muistanut enää.

2477. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 67.*
—²⁰/₇ 31.

Länsi-Aure. Hilda Järvensivu, 29 v.

Veren seisatussanat.

Seiso veri, seiso niinkun seinä,
seiso niinkun kivi kuohuvassa kos-
kessa,
ja seiso niinkun yhleksän
lautamiehen veri helvetin tulessa!

2478. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 68.*
—²⁰/₇ 31.

Länsi-Aure. Efraim Järvensivu,
64 v.

Veren seisatus.

Seiso kun seinä,
asu kun aita,
kun kakstoista apostolia
helvetin portilla!

2479. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 69.*
—²¹/₇ 31.

Länsi-Aure. Taloll. Matti Ahven-
lampi, 65 v.

Veren pilätys.

Seiso veri, niinkun seinä,
Asu niinkun aita,
Lihan lämpöisen sisässä.
Seiso niinkun Tyyränvirta,
5 Seiso niinkun Joortanin virta,
Tyysty veri vuotamasta,
Maito maahan kaatumasta!
Jollet muuten tyysty,
Niin haetaan hiiestä kattila

2475. ¹ Vanhaa Kurua, myöhemmin liitetty Parkanoon.

2476. ¹ Ks. edellistä.

10 Helvestistä keitinneuvo,
 Jolla ihmisen veri
 Yhleksään kertaan keitetään.

2480. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 70.*
 — 21/7 31.

Länsi-Aure. Hilma Valkeejärvi,
 65 v.

Veren pidätys.

Seiso niinkun vuori,
 Seiso niinkun Joortain virta,
 Seiso niinkun Jeesuksen
 Kristuksen ristinpuu.

2481. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 71.*
 — 23/7 31.

Itä-Aure. Manta Ahonen, 64 v.

Veren sanat.

Sinun pitää seisoman
 kun yhleksän lautamiestä
 helvetin portilla.

Kertoja sanoi, ennen kun oli vielä
 täylet hampaat, saaneensa veren pisät-
 tymään.

2482. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 72.*
 24/7 31.

Itä-Aure. Emäntä Elina Äijälä, 62
 v. Kuullut Raaholmin[!] Joosu vai-
 naalta.

Veren sanat.

Seiso veri, seiso veri,
 seiso niinkun seinä,
 seiso niinkun yhleksän
 lautamiehen veri helvetissä!

2483. *Kuru. Alunen Viljo n. 117. — 31.*

Riuttaskorven kylä. Sanat kuultu
 Juho Lammilta (kuollut yli 10 vuotta
 sitten noin 65 vuoden vanhana).

Veren sanat:

Seiso veri niinkuin seinä,
 Asu niinkuin aita,
 Lihan lämpöisen sisällä.
 Tyrsty veri vuotamasta,
 5 Maito maahan kaatumasta.
 Tyrsty niinkuin Tyrmän joki,
 Seiso niinkuin Joordan virta.
 Jos et muuten tyrsty,
 Ilaetaan hiiestä kattila,
 10 Helvestistä keitinneuvot,
 Joilla yhleksän lautamiehen veri
 helvetissä
 Yhleksään kertaan keitetään.

2484. *Ruovesi. Skogman n. 39*. — 61.*

Veren sanat.

Tyrty veri, seiso veri,
 Tyrtyypä ennenkin Kyröskoski,
 Jortanin virtakin jorahti.
 Katso miestä helvetissä
 5 Verta siellä keittämässä.
 Älä veri sinne juokse,
 Tyrty veri, seiso veri,
 Tyrtyypä ennenkin Kyröskoski,
 Jortanin virtakin jorahti.

2485. *Ruovesi. Hankala E, n. 56*.*
 — 04.

Eriika Vastamäki, 78 v. Kuullut
 muoriltaan. Mustiinp. Kurussa, Poi-
 kelusten kylässä.

Veren sanat.

Tartutaan kiinni nimettömään sor-
 meen ja sanotaan:

Lakkaa sininen sirisemästä,
 punanen purisemasta,
 ettei maito maahan juokse,
 punanen peltohon putoo.

2486. *Virrat. Sievänen n. 11**. —13.
Ida Kujala, 60 v.

Veren sanat.

Työ Tyrnäkoski,
seiso veri niinkuin seinä,
seiso niinkuin Jortanin virrassa
vesi silloin seiso,
kun Johannes Jeesuksen kasto.

2487. *Virrat. Sievänen n. 12**. —13.

Heikki Nevala, talon isäntä, 59 v.
Kuullut isältään Herman Nevalalta,
94 v.

Veren sanat.

Seiso veri! — Seiso Punanen
meri,
kun Israelin lapset läpi meni.
Seiso veri! — Seisopa Jortanin
virta,
kun Israelin lapset yli meni.

2488. *Virrat. Sievänen n. 13**. —13.

Heikki Syväla, talon vanha isäntä,
69 v. Kuullut ent. sotamieheltä Erkki
Tymiltä, 40—50 v.

Veren sanoja.

a) Lakkaa sininen sirisemästä
punanen purisemasta,
ettei maito maahan kaađu
puna peltoon puttois.

b) sanojen käyttäjällä pitää olla täydet
hampaat, jos tahtoo veren saada
seisattumaan.

2489. *Virrat. Sievänen n. 14**. —13.

Heikki Syväla, talon vanha isäntä,
69 v., ks. edell. n:oa.

Tyrty veri, seiso veri,
seiso niinkuin seinä
taikka niinkuin Joortanin virta,
jossa Jeesus ennen kastettiin.

2490. *Virrat. Sirén T, n. 1**. —03.
Kurjenkylä. Juho Ruohonen, 39 v.

Verenseisahdussanat.

Tyysty veri, tyysty veri, tyysty
veri!
Seiso veri, seiso veri, seiso veri!
Seiso niinkuin seinä!
Kuiva niinkuin aidas!
5 Seiso niinkuin Jordanin virta sei-
soo!
Seiso niinkuin kaksitoista paria
Lautamiehiä helvetissä seisoo!
Lopuksi syljetään.

2491. *Virrat. Sirén T, n. 67**. —04.
Kurjenkylä. Koivumäki.

Katkelma verenseisatussanoista.

Älä niin juokse kun Joortanin
virta,
jossa Kristus ennen kastettiin.

2492. *Keuru. Vaissi n. 249**. —99
—02.

Lehtimäki.¹

Veren sanat.

Seiso niinkun seinä
asu niin kun aita,
pyhässä maassa
pyhän pellon pientareella,
5 seiso niinkun se seisoo helvetissä
joka pyhänä nahkaa voitelee.

2492. ¹ Käsikirjoituksesta ei käy tarkemmin selville, onko mahdollisesti kysymyksessä oleva L. Etelä-Pohjanmaan kappeli, vai joku K:n paikan tai henkilön nimi.

2493. *Keuru. Peltonen n. 20**. —15.

Kerääjän isä, 65 v.

Eraällä mielellä oli kerran hevonen loukkaantunut ja haavasta juoksi kovasti verta. Sattui tulemaan joku puoskari äijä ja pyysi saada saappaan sen miehen jalasta jonka hevonen se oli. Sillä saappaalla hän löi siihen haavaan ja sanoi:

seiso veri, niinkuin sen veri seisoo helvetissä,
joka pyhä aamuna kenkiään rasvaa
ja veri seisoi.

2494. *Keuru. Alkula n. 9**. —90.

Veren ehkäsysanat.

Seiso veri niin kun seinä,
Seiso veri niin kun aita,
Seisopa vesi Joortanin kureessa
Juutasten juostessa ylite.

2495. *Keuru. Alkula n. 10**. —90.

Veren ehkäsykansti.

Pitää olla semmonen kenkä, jota on pyhä aamuna rasvattu, sillä lyyvään kolme kertaa juoksevaan haavaan ja sanotaa lyyvessä:

Seiso veri niinkun sen sielu seisoo helvetin torilla
joka pyhä aamuna kenkijään rasvaa.

2496. *Keuru. Alkula n. 19**. —91.

Otto Leinonen, 37 v.

Veren ehkäsysanat.

Tysty veri, tysty veri
tystypä vesi joortanissa
jossa Ristus kastettiin,

tuo helvetin tulesta se verinen kattila,
5 jolla saa sen veren kokou keittää.

2497. *Keuru. Vaissi n. 44**. —99 —02.

Veren sanat.

Neitsy Maria¹ sanoi:
veri vuotaa,
Jeesus sanoi:
veri seisokoon
5 niin kun sen veri
kuin helvetissä on,
joka väärän valau teki.

2498. *Keuru. Vaissi n. 284**. —99 —02

Veren sanat.

Tyry tyry tyrmän koski
seiso niin kun seinä
asu niin kun aita,
seiso niinkun se mies seisoo helvetissä
5 joka oikeen tietää ja väärin puhuu.

2499. *Keuru. Vaissi n. 285**. —99 —02

Veren sanat.

Tyry tyry tyrmän koski
elä juokse joortanin virta,
jossa Jeesus kastettiin
nimeen Isän Pojan ja Pyhänhengen.

Kuumen[n]etun käyttämättömän kuparirahan päälle pannaan verta, raha pannaan viinaan, johon sanat luetaan ja annetaan haavottuneen ryyppätä site lakkaa vuolamasta veri.

2497. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2500. *Keuru. Vegelius n. 5**. —72.

Veren sanat.

Neihty Maria sano Jesukselle:

Veri juoksee.

Jesus sano:

Veri seisoo, niinkuin sen veri

⁵ joka helvetissä on,

joka väärän valan teki.

2501. *Keuru. Salokannel n. 37**. —11.

Haapamäki.

Verensulkusanat.

Seiso veri, seiso veri

seiso niinkuin seinä.

Seiso niinkuin sen sielu helvetissä
seisoo

joka pääsiäisaamuna

⁵ kenkäsä¹ rasvaa.

2502. *Keuru. Salokannel n. 38**. —11.

Haapamäki.

[Verensulkusanat.]

Seiso veri, seiso veri

seiso niinkuin tyyni meri.

Seiso niinkuin Jeesuksen totinen
sana.

2503. *Keuru. Salokannel n. 40**. —11.

Haapamäki. Ilmarinen.

[Verensulkusanat.]

Tyry, tyry tyrmen koski

älä juokse niinkuin Jortanin virta,

Jossa Jeesus ennen kastettiin.

Mutta(?) luolan lukko

⁵ ja onnen ohjat.

Seiso niinkuin kiviseinä.

2504. *Keuru. Salokannel n. 41**. —11.

Haapamäki. Pihlajaoja.

[Verensulkusanat.]

Tyyvy tyyris tippumasta
veri putoomasta

tyytyi se ennen tyrjän koski
joki musta tyrehtyi.

⁵ Meret kuivi, taivaat kuivi
sinä suurena poutavuonna
tulivuonna voimatonna!

2505. *Keuru. Salokannel n. 42**. —11.

Haapamäki. Moisio.

[Verensulkusanat.]

Neitsy Maaria sano Jeesukselle:
veri seisoo,

Jeesus sano: niinkuin sen veri

joka helvetissä on vääränvalan
tekijä.

2506. *Keuru. Salokannel n. 43**. —11.

Haapamäki. K. Linden.

[Verensulkusanat.]

Tyys, tyys, tyystä virta
seiso niinkuin seinä

ja asu niinkuin aita.

Seiso niinkuin se mies,

⁵ joka helvetissä seiso.

2507. *Keuru. Salokannel n. 305**. —12.

Haapamäki. Haaramäki.

Veren seisotussanat.

Seiso veri, tyysty veri,

seiso niinkuin seinä,

seiso niinkuin aita,

seiso niinkuin Vapahntajan¹ sana,

2501. ¹ kenkä. Mp. huom.

2507. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

- 5 seiso niinkuin sen sielu seisoo helvetissä,
joka pääsiäis aamuna kenkiään rasvaa.
- 2508.** *Keuru. Salokannel n. 306**. —12.
Haapamäki. Haaramäki.
Veren seisotussanat.
Seiso veri, niinkuin sen ihmisen sielu seisoo helvetissä,
joka pyhä-aamuna kenkiään rasvaa.
- 2509.** *Keuru. Salokannel n. 39**. —11.
Kolho.
[Verensulkusanat.]
Seiso veri niinkun seinä,
seiso niinkun sen sielu seisoo helvetin torilla,
joka on pyhäaamuna kenkiään rasvan[n]ut.
- 2510.** *Keuru. Salokannel n. 44**. —11.
Tiusala. »Kipee-Pietari».
[Verensulkusanat.]
Asu veri niinkun aita
seiso veri niinkun seinäl
Tuokoot virrasta¹ pattaa,
jolla verta keitetään.
5 Asu veri niinkun sen veri seisoo helvetissä,
joka lakita lastaan kantaa.
- Seiso veri niinkun Kristuksen veri seisoo tuomio portissa.
- 2511.** *Keuru. Salokannel n. 34.* —11.
[Ks. Raudansanoja, Raudan vihat n:o 2240.]
- 2512.** *Keuru. Heinonen Ilmari, n. 2.* —10.
Soinin pappi, n. 1915 kuollut 80:tä käydessään, vanhoja keurulaisia.
Verenuodon sanat:
Seiso veri niinkuin seinä,
seiso niinkuin sen sielu helvetissä seisoo, joka pyhänä kenkänsä rasvaa.
- 2513.** *Multia. Karhumäki n. 3**. —10
(—11).
Sakarias Mäkinen.
Veren seisotussanat.
Seiso kun seiväs suossa.
Asu kun aita aholla.
Seiso kun Jordanin virta,
Jossa Jeessus kastettii.
- 2514.** *Multia. Karhumäki n. 29**. —10
(—11).
Taavetti Saarinen.
Veren seisotussanat.
Seiso veri punanen
Seisopa virta Jordaninki
Sillon kun Jeesus Kristus
Päin jalavoin kastettii.

2510. ¹ Voisi lukea: *virrosta*.

2515. *Ylä-Satak.* *Ylä-Satakunnan tuomiokirja vuodelta 1707, 1558* (Suom. Valtioark.). ks. *Jalmari Finnen poiminnot 1, Suom. Kirj Seuran arkistossa.*^{1*}

Verenpysähdys sanat.

Tynä tyris iuoxemast

Punanen puttomast

O S'in'uas Rauta Rauka,

Ett silloin Vihanen ollu

5 Kuin sinä Maitoina maka'isit

Suosta Raudan Syndi Lienä,

Suo mullasta hyfvästä

Parfe'masta pehmoisest.

2516. *Länsi-Suomi.* *Rytkönen Antti,* n. 1870. —95.

Eräs ukko.

Veren seisatus.

Niinkun seiso vesi,

Niin seiso myös veri!

Ja myös se pitää niinki seisoman,
Niinkun kattilassa helvetissä verta
keitettiin.

2517. *Jalasjärvi.* *Alanen Viljo,* n. 80. —.

Koskuen kylä. Kaappo Räisä 64 v.

Veren sanat:

(Puoskari katsoi jäykkäänä vuotavaan haavaan ja sanoi:)

Istu veri, seiso veri,

Seiso niinkuin seinä,

Asu niinkuin aita,

Seiso niinkuin yhdeksän lauta-
miestä

5 Helvetin portilla.

(Syljettiin.)

Vihneen sanat.

Ks. Siikasen sanat.

PISTÄMÄT, PUREMAT JA PUSKEMISET.

AMPIAISEN SANOJA.

A. Ampiaisen lumous.

2518. *Eurajoki.* *Isopere* n. 56. —91.

Sydänmaa. Isak Karlsson, 48 v.

Vaapsiaisen asetus sanat, ettei pistä.

Rauta lukku,

vaski hammas,

pidä p—kele suus kiini!

2519. *Eurajoki.* *Kahari* n. 90. —
⁴/₉ 92.

Vaapsiaisen sanat.

Vaapsiainen, viipsiäinen,
pomppaa puuta, pompaa maata,
vaan älä kristitty ihmistä!

Tätä lukiessa ei saa näyttää ham-
paitansa.

2515. ¹ Vrt. Hämeen muistom. I. (SKVR IX,₁) n:o 319 a alahuom. 1.

2520. *Eurajoki. Kahari n. 122.* —
4/9 92.

Ampiaisen sanat.

Lumoin kuol' isäs',
Lumoin kuol' äitis',
Lumoin kuolet sä itse,
Lumoin myös piikkis' pilaan,
5 Lumoin kar pinuis' päin kallioo.

2521. *Nakkila. Rauvola n. 2.* —91.
Tattara. I. Keskimäki. Kuullut
sisareltaan Kiukaisista.

Vaapsiaise sanat.

Hypsiäine' (n)¹, vaapsiaine' (n)¹,
pompi puut² ja maat³, älä kris-
tittyy ihmist!

2522. *Nakkila. Niemi F. V. n. 135.*
—03.

Lammainen. Nikolai Bäck, 54 v.

Ampiaisen lumonta.

Ko sannoo et:
Vapsiainen, v^ol^opsiainen,
kiakuriainen, kaikuriainen, hyä-
riainen, pyäriäinen,
pistä piikkis¹ tuppeen,
5 äläkä minua fommi,
fommi maata ja puuta,
vaan älä ihmisen ihoa!

Ni² ei vapsiaiset tee mittään. Mut
jos joku kirroo siin viäres, ni sit ne pis-
tää, taik jos it näyttää hampaas niil,
ni sit ne kans pistää.

2523. *Pori. Vesterlund n. 28.* —89.
Juho Brusin, 40 v.

Vaapsiaisen sanat.

Vaapsiainen, vaapsiainen,

Puske puuta ja maata,
Mutta älä kristittyjä ihmisiä!

2524. *Pori. Leppänen n. 40.* —89.

Sanat ampiaisen pistoa vastaan.

Kun lähestyy ampiaispesää, lausuu
seuraavat sanat:

Vapsiainen, vipsiäinen, pistä
puuta tahi¹ maata, mutta älä
kristittyä siehua!

2525. *Pori. Leppänen n. 41.* —89.

Älkäät te vapsiaiset minua
purko, kosk'ei jalopeuratkaan Da-
nieliä purreet!

2526. *Pori. Järstä n. 32.* —89.

Sanat ampiaisen pistoa vastaan.

Kun lähesty ampiaispesää ja lausuu
nämät sanat:

Vapsiainen, vipsiäinen, pistä
puita tai maata, mutta älä kris-
tittyä ihmistä.

2527. *Pori. Järstä n. 33.* —89.

Tai nämät:

Älkää vapsiaiset minua purko,
koska ei Jalopeuratkaan Danielia
purreet.

2528. *Pori tai Ulvila. Langén n. 3.*
—90.

Vaapsiaisen sanat.

Vaapsiainen, vaapsiainen,
puske puuta, puske maata,
mutt älä tätä syntistä ihmistä
puskel

2521. ¹ (n) alleviivattu. — ² puut[a] : p. — ³ maat[a] : m.

2522. ¹ pikkis : pirkkis. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

2524. ¹ laji : tahi.

- 2529.** *Pori. Fager n. 10. —91.* Jos tahtoo¹ saada ampiaisen semmoiseksi, ettei se pistä, niin täytyy sanoa:
Eräässä paikassa istui 12 tuomaria
ja tuomitsi 11 väärin
ja kahdestoista tuomitsi oikein,
ja jos sinä pistät minua,
5 niin minä tapan sinut.
- 2530.** *Pori. Kaukamaa n. 16¹. —30.*
Veera Palin, n. 50 v.
Vapsiaisen sanat:
Vipsiäine, vapsiäine,
pure puuta ja maata
mutt' älä kristitty ihmistä.
- 2531.** *Ulvila. Langén n. 3. —90.*
[Ks. n:o 2528.]
- 2532.** *Noormarkku. Österlund n. 15. —20.*
Ampiaisen sanat.
Älä minua puske,
Kun et ennen neitsyt
Maariakaan puskenut.
- 2533.** *Noormarkku. Ollinen n. 234. —89.*
Noormarkku. Juho Fabian Palonen,
39 v. Kuullut Freedriika Fimperiltä.
Vaapsiaise sanat.
Pidä suus² kii ninko minäki!
2529. ¹ tatoo : tahtoo.
2530. ¹ Ei kuulu Osak. keräyksiin.
2536. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.
- 2534.** *Merikarvia. Romppanen n. 15. —89.*
Ampiaisen sanat.
Isäsi lumottu, äitisi lumottu,
sinä itse lumottu.
Pistä piikkisi, karase seipääsi,
pistä piikkisi kallioon!
- 2535.** *Merikarvia. Kotikoivu n. 6. —¹¹/₇ 23.*
Maria Koskinen, 49 v.
Vaapsiaisen sanat
(ettei vaapsianen (ampiainen) pistä ihmistä.)
Ampu, pumpu, puita pusko,
suus sulje, silmäs sokiat olkoot!
- 2536.** *Siikainen. Granqvist n. 62. —89.*
Siikaisten kylä. Mikon muori.
Mettiäisen sanat.
Lumottu on sun isäs,
lumottu on sun äitis,
lumottu olet sinä itte.
Pistä¹ piikkis ketoon,
karauta hampaas kallioon!
Hörhiäinen¹ miuäki olen!
- 2537.** *Siikainen. Granqvist n. 63. —89.*
Siikaisten kylä. Karvari Tarkkanen.
Ampiaisen sanat.
Ampiainen, ammiu lintu,
Ammi puuta, ammi maita,
Ammi kina-kanasia!
Kätke hampaas ikeniin!

2538. *Siikainen. Granqvist n. 64.*
—89.
Hirvijärvi. Vendla Filander.
Rautalukki, vaskiset hampaat
pidä kirottu suus kiinni!
2539. *Siikainen. Raekallio Vuokko,*
n. 68. —27.
Kertoi Erkki Karhi.
Ampiaisen torjuntasanat.
Sun, sun villahammas,
Karvalukko suuseteli[!].
Älä pistä — — —
(jatkoa ei muisteta.)
2540. *Siikainen. Raekallio Vuokko,*
n. 69. —27.
Krunstenin emäntä.
Ampiaisen eli vaapsahaisen sanat.
Kun näki vaapsahaispesän, piti
välttyäkseen ampieisten pistolta, sa-
noa:
Lumottu isäs,
lumottu äitis,
lumottu olet sinä,
pistä piikkis ketoon
5 karauta hampaas kallioon,
mörhiäinen[!] minäkin olen.
Kun pitää suunsa niin tivistä kiinni
ettei hampaat näy, niin »ei vaapsainen
ammu».
2541. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 41. —30.
Hörhiäinen.
Hörhiäisen sanat:
Te kärmeet, te kyykärmeitten
sikiöt, milläs luulette pistävämme
kristityn ihumisen lihaa.
2542. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 42. —30.
Vaapsiaisen sanat.
Lumottu olen minä,
lumottu olet sinä,
lumottu on sun isäs,
lumottu on sun äitis,
5 pistä piikkis ketoon,
karahuta hampaas kallioon
hörhiäinen[!] minäkin olen.
2543. *Siikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 43. —30.
Gromsten n. 80 v.
Lumottu isäs,
lumottu äitis,
lumottu sinä,
pistä piikkis ketoon,
5 karahuta hampaas kallioon,
hörhiäinen minäkin olen.
2544. *Oripää. Vihervaara n. 2505.*
—11.
Oripää. Eemeli Oksanen, 28 v.
Vapsiaisen sanat.
Pure puuta, syä¹ maata,
Mutta älä kristittyä¹ ihmistä!
2545. *Oripää. Vihervaara n. 2503.*
—11.
Makkarkoski. Juha Tuominen, 30 v.
Vaapsiaisen sanat.
Vapsalainen, korian kirjava
eläin,
Pure puuta ja maata,
Mutt älä Jeesuksen Kristuksen
nimmeen kastettua ihumistä!

2544. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

2546. *Köyliö. Niemi A. R. n. 2. —90.*
Kepolan kartano. Seppä Eldén,
n. 60 v.

Vaapsiaisen sanat.

Viipsiäinen. vaapsiainen mät-
tääs,

Pur kivi ja kantto,
Mut älä kristity ihmise last!

2547. *Loimua. Hilden A. n. 82. —98.*
Juho Löfstet, n. 30 v. Mp. Martti-
lassa.

Kiiliäisen sanat.

Kiiliäinen kiiltäväinen,
Pure puuta, pure maata,
Mut' älä kristittyä Jaakoppia!

2548. *Alastaro. Vihervaara n. 2496.*
—11.
Sikilä. Juha Sulander, 52 v. Kuullut
Huittisissa.

Vaapsiaisen sanat.

Viiplaine, vaaplaine,
Pompi puuta ja maata,
Mutta älä kristittyä ihmistä!

2549. *Alastaro. Vihervaara n. 2499.*
—11.
Sikilä. Hilma Vieno, 42 v.

Vaapsiaisen sanat.

Vapsiainen, vipsiainen,
Pure puuta ja maata,
Älä kristittyä ihmistä!

2550. *Alastaro. Vihervaara n. 2507.*
—11.
Sikilä. Vilho Vieno, 45 v.

Vaapsiaisen sanat.

Pure puuta ja maata,

Kiviä ja kantoja,
Älä minua pure!

2551. *Alastaro. Vihervaara n. 2497.*
—11.
Hennijoki. Juha Rostén, 66 v.

Vaapsiaisen sanat.

Kaikki joukko lampaaks,
Minä yksin sureks!
Kun ne sanoi, eivät vaapsiaiset
p stäneet.

2552. *Alastaro. Vihervaara n. 2500.*
—11.
Ythäinen. Juha Paukio, 61 v.

Vaapsiaisen sanat.

Pure puuta, pure maata,
Älä ristittyä ihmistä!

2553. *Vampula. Ojala K. N. n. 7.*
—¹⁵/₇ 08.
Sallila. Kristiina Saalberg, 55 v.

Sanat ampiaisen pistoa vastaan.

Ruma on sun esi-isäs,
Ruma on sun esiäitis,
Ruma olet sinä itsekin vapsiainen!

2554. *Huittinen. Toivonen n. 20.*
—10.
Pöyriälä. Juho Liuhonen, 50 v.

Ampiaisen pistoa torjuttiin siten¹,
että ampiasispesän ympäri kierrettiin
kolmeen kertaan ja sitten kädellä hää-
lytettiin pesään päin ja sanottiin:

Hiipulainen, haapulainen,
pikkulintu kultanuppu, älä mi-
muu kajoo!

2554. ¹ sija|ten : s.

2555. *Punkalaidun. Moisio n. 22.*
—10.

Haviokoski. Suutari Hakenberg,
n. 70 v.

Ampiaisen sanat.

Viipsiäinen, vaapsiainen
Pure puuta ja maata,
Älä kristittyä ihmistä!

2556. *Kokemäki. Sallgen n. 18.* —90.

Vapsiaisen sanat.

Vipsiäinen, vapsiainen,
puske puuta,
puske maata,
mutta älä kristittyä ihmistä!

2557. *Kokemäki. Kallio Kaarlo, n. 52.*
—12.

Vaapsiaisen — Ampiaisen sanat,
jolla sen pisto estetään.

Viipsiäinen, vaapsiainen,
Pure puuta ja maata,
Mutta älä mua pikkusta flikkaa
(poikaa — naista — tai miestä),
aina tietysti lausujan mukaan viimei-
set sanat.

2558. *Kokemäki. Kujanpää n. 15.*
—¹⁰/₁ 21.

Manta Salonen, 44 v.

Vapsiaisen sanat.

Vapsiainen, vapsiainen, pure
puuta ja maata.
mutta älä kristittyä ihmistä.

2559. *Kokemäki. Ahti n. 9.* —93.

Paistila. Nikolai Stenman, 30 v.

Vapsiaisen sanat.

Vipsiäinen, vapsiainen,

vanhempi veljeni ja sisareni,
pikku lintuni!
Pure puuta ja maata,
mutta älä kristittyä ihmistä!

2560. *Kokemäki. Ahti n. 11.* —93.

Vallila. Matti Kappärämäki, 65 v.

Vapsiaisen sanat.

Lumottu sun esi-isäs, lumottu
sun esiäitis, lumottu sinä vapsiai-
nen. Vapsiainen minäkin olen.

2561. *Kokemäki. Paasikivi n. 32.*
—03.

Kuoppala. Kustaa Vuormaa, n.
70 v.

Vapsiaisen pistoa vastaan.

Vipsiäinen, vapsiainen
aminu puuta ja maata,
mutta älä minua kristittyä ih-
mistä!
Tätä lukiessa ei saa näyttää hampai-
taan.

2562. *Kokemäki. Lempainen n. 66.*
—²/₄ 04.

Lempainen. Oskar Mäntylä, 26 v.
Kuullut isältään.

Ampiaisen sanat.

Puske puuta ja maata,
Mutt' älä kristittyä ihmistä!

2563. *Kokemäki. Lempainen n. 68.*
—³¹/₃ 04.

Kuurola. Axel Nuikkinen, 25 v.

Ampiaisen sanat.

Pomppaa puuta
Ja pomppaa maata
Ja älä kristittyä ihmistä!

2564. *Kokemäki. Tuomi n. 38. —89.*

Kakkulainen. Juhanna Forssel, 47 v.

Taikoja.

Vaapsiaisen sanat:

Lumottu isäs, lumottu äitis,
ja lumottu sinä itse,
karase kyrpäs ja pistä piikkis kal-
lioon!

2565. *Kokemäki. Santavirta n. 13. —03.*

Säpilä. K. Alanen, 40 v. Kuullut
Agata Naistamolta Harjavallan Nää-
hölästä.

Mettäisen puremisen estämiseksi:

Maan mehiläinen,

Pirun sikiäinen,

Pure puuta ja maata,

Älä minua kristittyä ihmistä!

2566. *Kauvatsa. Järvinen n. 46. —52.*

Vapsiaisen sanat.

a. Poikulainen, pikku-lintu.

Kulta-lintu¹

Älä minua pure,

Minä sinun ystäväs¹,

5 Sinä minun tuttuni¹,

Minä sinun veljes poika.

b. Kaitse² lammas lampaitas,

Minä itse susi keskellä.²

2567. *Kauvatsa. SMMY: Reinholm*

33—34 n.

Vapsiaisen sanat¹.

Geting.

Poikulainen² pikku lintu,

Pikku lintu, kulta lintu',

(Tässä syljetään, mutt' ei saa ham-
paitansa näyttää.)

Älä minua pure!

Minä sinun ystäväs (syljetään)

5 Sinä minun tuttuni (samoin)

Minä sinun veljes poika.

2568. *Kauvatsa. Massa n. 4. —92.*

V'apsiaisen loitsusanat.

Vipsiäinen, vapsiäinen,

Pimppaa, panupaa

Päin puuta ja maata,

Mutta älä minua,

5 Sillä minä olen kristitty ihminen.

2569. *Kauvatsa. Laine M, n. 48.*

—92.

Mariana Erikintytär.

Vaapsiäinen ei pure, jos lausutaan:

Pure isääs,

älä minua pure!

Pidä¹ hampaas kiinni,

kun minäkin pidän!

Sanoja puree silloin lujasti hammas-
taan.

2570. *Kauvatsa. Laine M, n. 131.*

—92.

Johan Kouhi, 78 v.

Ampiaisen lumonta.

Pikkulintu poikuriäinen,

mitä sinä minua puret!

2566. ¹ r. Tässä syljetään, mutta ei saa hampaitansa näyttää. — ² kk:ssa merkitty a Kauvatsalta ja b Mouhijärveltä. — ³ Näitä sanoessa pitää suu kiini pidettämän, jotta hampaat ei näy.

2567. ¹ Nähtävästi kopio edellisestä. — ² Sana kk:ssa alleviivattu.

2569. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Minä¹ sinun ystäväs,
sinä minun veljeni,
minä sinun veljespoika,
ja sitte syljetään kolmasti.

2571. *Kuuvatsa. Laine M, n. 132.*
—92.

Johan Kouhi, 78 v.

Ampiainen ei pure, jos sanotaan seuraavasti:

Vapsiainen, vapsiainen,
pure puuta ja maata,
älä kristittyä ihmistä!

2572. *Kauratsa. Mikola n. 41.* —93.

Valvatonmaa. Kustaa Perämaa,
73 v.

*Purevia eläimiä koskevia. Elävät
saadaan puremattomiksi.*

Vapsijainen saadaan puremattomaksi siten, että sanotaan:

Vipsijäinen¹, vapsijainen,
purep puuta, purem maata,
mutta älä kristittyä ihmistä.

2573. *Kiikka. Numminen n. 231.*
—17.

Fanny Ulvio. M.p. Mynämäellä.

Pure puuta, pure maata,
mutta älä vihaa ihmisen lihaa.

2574. *Kiikka. Oksa n. 37.* —07.

Kikkerlä. Janne Maijala, 24 v.

Viipsahainen, vaapsahainen,
pure puuta ja maata ja kivvee,
mutt¹ älä ihmisen simattua lih-
haa vihhaa!

2575. *Tyrvää. Äijälä H, n. 248.* —95.
Rantajoen Kalle, 16 v., kuullut
rengeltä.

Vapsiaisen sanat.

Minä olen teidän sutenne, te
mun lampaitani, minä teitä raa-
telen enkä näytä hampaitani.

2576. *Tyrvää. Äijälä H, n. 249.* —95.

Vipsiäinen, vapsiainen,
syä sinä puuta ja maata,
älä kristittyä ja kastettua!

2577. *Tyrvää. Ahtee n. 2.* —²⁹/₁₂ 02.
Herman Ahtee, 68 v.

Vapsiaisen sanat.

Pure puuta, pure maata, mutta
älä ihmisen siunattuun lihaan
kajoo. (Syljetään¹ 3 kertaa.)

2578. *Tyrvää. Bäck-Ruusu n. 29.*
—91.

Kirkonkylä. Anna Kaisa Kinnula,
82 v.

Vapsahaisen¹ sana[t].

Viipsiäinen, vaapsihainen²,
Pure puuta, pure maata,
Älä kristittyä ihmistä!

2579. *Tyrvää. Bäck-Ruusu n. 30.*
—91.

Kirkonkylä. Anna Kaisa Kinnula,
82 v.

[Vapsahaisen sanat.]

Älä pure kristittyä,
koskes purru K[r]jistustakan!¹

2570. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2572. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2574. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

2577. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2578. ¹ r. ampiaisen. — ² kk:ssa iso alkukirjain.

2579. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

- 2580.** *Tyrvää. Bäcki-Ruusu n. 31.*
—91.
Kirkonkylä. Anna Kaisa Kinnula,
82 v.
[*Vapsahaisen sanat.*]
Älä pure ihmisiä, taik mä kai-
paan vanhemmillen.
- 2581.** *Tyrvää. Bäcki-Ruusu n. 32.*
—91.
Kirkonkylä. Anna Kaisa Kinnula,
82 v.
[*Vapsahaisen sanat.*]
Vapsiainen puri Maariata.
Maaria kaipas Jumalalle.¹
Jumala¹ löi vapsiaisen poikki.
— Älä¹ pure minua,
taik mä varaan Maarialle!
- 2582.** *Tyrvää. Katajaranta n. 94.*
—³/₁ 04.
Tyrvään kylä. Daavid Palmgren,
51 v. Kuullut Apraham Pulkkiselta.
Loitsu.
Vapsiainen, hörhöläinen,
et sinä minusta huoli,
ei Jumalakan huoli katumatto-
man ihmisen si[e]lusta.
- 2583.** *Tyrvää. Kullaa n. 69.* —⁴/₁ 03.
Tapiola. Antti Kalliomäki, 58 v.
Vapsiaisen ampumista luullaan väl-
tettävän seuraavilla sanoilla:
Vipsiäinen, vapsiainen, pure¹
puuta, äläkä kristityn ihmisen
verta! .
- 2584.** *Tyrvää. Kullaa n. 257.* —⁵/₁ 04.
Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v.
(*Vapsiaisen sanat.*)
Vipsiäinen, vapsiainen,
Mettusmuori, mettiäinen,
Tule nyt ja mottaa
Minua ottaan!
- 2585.** *Tyrvää. Vihervaara n. 161.*
—13.
Punkalaidun. Vanntila. Kalle Ny-
gård, 45 v. Kuullut synt. pit. Tyr-
vällä.
Ampiaisen l. vaapsiaisen sanat.
Pikkunen lintu viipuliainen,
vääpyliäinen,
vanhemman veljeni poika,
pure puuta ja maata,
mutta älä kristittyä ihmistä!
Jos luki mainitut sanat, niin ei
vaapsiainen purrut.
- 2586.** *Mouhijärvi. Hahnsson J. A,*
n. 2. —53.
Vapsiaisen sanat.
Älä sinä mettä¹ lintu,
Pikku lintu, syntistä viha.²
Nokkas paljo painakoon,
Taikka verta vuotakoon.
(Ei siinä saa nauraa.)
- 2587.** *Mouhijärvi. Järvinen n. 60.*
—53.
*Vapsiaisen sanat.*¹
Älä sinä mettälintu,

2581. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.2583. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.2586. ¹ [pikku] l : *mettä* l. —² kk:ssa seuraa säe: [Syntistä viha].2587. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

Kultalintu, syntistä vihaa!
Nokkas paljon painakoon,
Taikka verta vuotakoon!

2588. *Mouhijärvi. Hannus n. 41.*

—89.

Oskari Hannus, 25 v.

Vapsaisen sanat.

Metsä lintu, hörhiäinen,
Älä¹ syntistä vihaa!
Noukkas paljon painakoon
Taikka¹ verta vuotakoon!

2589. *Mouhijärvi. Hannus n. 42.*

—89.

Oskari Hannus, 25 v.

Toiset vapsaisen sanat.

Vipsiäinen¹ vapsiäinen,
älä vommaa minua!
Vommaa² maan matoa
ja pitkää piikkiäistä!

2590. *Mouhijärvi. Vähätykki n. 20.*

—04.

Vapsaisen sanat.

Vapsainen, vapsainen, pom-
mase puuta ja maata, mutta älä
minua kristittyä ihmistä!

Nämät luetaan mainittujen pesän
luona kolmeen kertaan.

2591. *Mouhijärvi. Vähätykki n. 21.*

—04.

Suodenniemi. I. Haapanen, 44 v.

Vapsaisen sanat.

Hyrrää hyrrää mitäs hyrräät,

2588. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2589. ¹ Vipsiäinen : Vipsiäinen. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

mutta minä huhdon vaan kuin
susi lammaslaumassa.

Näitä lausuessa ei saa näyttää
vapsiaisille hampaitaan ja luetaan
nämät kolmeen kertaan.

2592. *Mouhijärvi. Kankaanpään kau-*

sanopisto. Husari n. 495. — 16.

Mauritsi Husari.

Fapsaisen sanat.

Vipsiäinen, vapsiäinen,
pure puuta ja maata,
mutta älä kristittyyn ihmiseen
kajool!

2593. *Mouhijärvi. Hannus n. 47.*

—89.

Murto. Mikko Pohjanen, 60 v.

Vapsaisen sanat.

Vipsiäinen, vapsiäinen,
älä pure ihmisen verta!
Pure sinä maan matoa,
vipsiäinen, piikki-kuono!

2594. *Mouhijärvi. Hannus n. 48.*

—89.

Selkee. Taavetti Vastamäki, 23 v.

Toiset vapsaisen sanat.

Vipsiäinen, vapsiäinen,
pistä puuta ja maata,
mutta älä kristittyä ihmistä!

2595. *Mouhijärvi. Hannus n. 49.*

—89.

Vestola. Oskari Fagerlund, 20 v.

Kolmannet vapsaisen sanat.

Pikku-lintu, poimulainen,
älä minua ammu!

- 2596.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 43.*
—92.
Häijää. Vihtori Kivimäki, n. 45 v.
Vapsiaisen l. ampiaisen sanat:
Minä susi, sinä lammas.
Pidä sinä saatana hampaas kii!
- 2597.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 44.*
—92.
Häijää. Vihtori Kivimäki, n. 45 v.
Tahi:
Metsä lintu, harmaa lintu, älä
minua pure!
Pure pieniä kiviä! Kuonos merta
piirtäköön!
- 2598.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 45.*
—92.
Häijää. Vihtori Kivimäki, n. 45 v.
Tahi:
Lauma kaikki lampaiksi! Minä
itte susi keskellä!
- 2599.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 46.*
—92.
Häijää. Vihtori Kivimäki, n. 45 v.
Tahi:
Mitäs mua puret, kosk' ei jalo-
peurakaan Danielia purrut.
- 2600.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 47.*
—92.
Häijää. Vihtori Kivimäki, n. 45 v.
Tahi:
Mitäs muo pistät, eipä kärmek-
kään pistäny Vapahtajaa puusa¹.
- 2601.** *Mouhijärvi. Mohell n. 1. —04.*
Häijää. K. Schylander, 65 v.
Vapsaisen sanat.
Vipsiäinen, vapsianen, älä sinä
pure ihmisen verta, vaan pure sinä
maan matoa, sinä vipsiäisen¹
piikki-pää!
- 2602.** *Mouhijärvi. Mohell n. 25. —04.*
Mustianoja. F. Ruutana, 69 v.
muuttanut Tyrväältä. Kuullut van-
hemmiltaan.
Vapsiaisen sanat.
Koko lauma lampaiksi,
minä itse sudeksi!
Sanoja lausussa ei saa hampaat
näkyä. — Jos tai'an ilmoittaa vanhem-
malle henkilölle, menettää se voi-
mansa.
- 2603.** *Lavia. Kieveri n. 168. —*
Laviankylä. Uno Rankonen, 9 v.
Kuullut Aino Suojaselta.
Vapsaisen sanat.
Vapsaisen piikki pehmitköön,
ei pure eikä pistä.
- 2604.** *Lavia. Kieveri n. 169. —*
Laviankylä. Uno Rankonen, 9 v.
Kuullut Aino Suojaselta.
Vapsaisen sanat.
Vapsaisen piikki pehmitköön,
ja minun lihani karjekkoon.
- 2605.** *Lavia. Kieveri n. 174. —*
Laviankylä. Uno Rankonen, 9 v.
Kuullut Aino Suojaselta.

2600. ¹ puus[s]a : p.2601. ¹ |p|ipsiäisen : cipsiäisen.

Hörhiäisen sanat.

Hörhiäinen, ilman lintu,
älä sinä syntistä vihaa!
Noukkas maahan painukohon
veres vuotakoon!

2606. *Lavia. Kieveri n. 177. —90.*

Laviankylä. Uno Rankonen, 9 v.
Kuullut Aino Suojaselta.

Hörhiäisen sanat.

Hörhiäinen ilman lintu,
korven kuulhisa kuningas,
jos sinä syntistä ihmistä ammut
nokkal paljon painakoon.

2607. *Lavia. Kieveri n. 178. —90.*

Laviankylä. Uno Rankonen, 9 v.
Kuullut Aino Suojaselta.

Hörhiäisen sanat.

Hörhiäinen, pikkulintu,
älä sinä syntistä vihaa,
nokkal paljon painakoon
ja veres maahan vuotakoon.

2608. *Hämeenkyrö. Mattila K. n. 4. —03.*

Kalle Surtikko, 24 v.

Ampia[is]sen sanat.

Ampiaainen, hörhiäinen,
metsän karvainen korento,
pistä nokkas¹ kiveen tai kantoon,
ennenkuin minnui syntiseen ihmi-
seen!

2609. *Hämeenkyrö. Mattila K. n. 11. —02.*

Kalle Käenmäki, 53 v.
Hörhiäinen ilman lintu kor-

ven kuurussa¹ mättäässä, jos²
sinä minua puret, niin noukkais
pitää halkeaman ja verta vuota-
man.

2610. *Hämeenkyrö. Mattila M. n. 11. —03.*

Mahnala. Väinö Ilomäki, 17 v.

Vapsaisen sanat.

Vapsahainen, vapsahainen,
korven karva lintu,
noukkas verta vuotakoon,
kun pistät syntistä ihmistä!

2611. *Hämeenkyrö. Mattila M. E. n. 384. —31.*

Kyröskoski. Väinö Koskinen, 30 v.
Mp. Viljakkalassa.

Vapsaisen sanat.

Vapsahainen vaapukka,
älä ammu minua!
Annu kiviä ja kantoja,
älä ammu minua!

2612. *Hämeenkyrö. Nyberg Vivi, n. 22 —12.*

Herttua. Kustaava Pihlaja, 74 v.

Hörhiäisen sanat.

Hörhiäinen metsälintu,
Älä syntistä vihaa,
Nokkal poikki taittukoon,
Taikka verta vuotakoon!

2613. *Hämeenkyrö. Heikkilä n. 3. ¹³/₁ —04.*

Vesajärvi. Tilda Muotia, 27 v. Kuul-
lut Paavo Koskiselta.

2608. ¹ no|n|kkas : n.

2609. ¹ kuurusa : kuurussa. — ² kk:ssa iso alkukirjain.

Ampiaisen pistosanat.

Kirottu on sinun isäs,
 Kirottu on sinun äitis,
 Kirottu olet sinä itse!
 Pistä sun piikkis ketoon,
 5 Ja lyö karvahäntäs kallioon!

2614. *Hämeenkyrö. Pakula V, n. 18.*

—04.

Kyröskoski. Paavali Koskinen, 32 v.
 Kuullut isältään.

Vapsainen estetään pistämästä seuraavilla sanoilla:

Lumottu on sun isäs,
 lumottu on sun äites,
 lumottu olet sinä itse.
 Pistä sun piikkis ketoon ja lyö
 karahkahäntäs kallioon!
 (Tämä luetaan kolme kertaa.)

2615. *Kankaanpää, Laiho n. 383.*

—90.

Maria Uusi-Oukari, 49 v.

Hörhiäisen sanat.

Hörhiäinen, mettä lintu,
 Älä ammu minua syntistä ihmistä.
 Paina noukkas palavaan,
 Sulavaan suitsevaan,
 5 Pyhä lämmin löyly.

Nämät sanat luetaan yhteen kertaan hörhiäisten¹ (= vaapsalaisten²) päälle pakatessa.

2616. *Kankaanpää. Laiho n. 382.*

—90.

Kyynärjärvi. Juha Aataminpoika,
 63 v.

Vaapsaisen sanat.

Mitä sinä pikku lintu minusta
 tahdot?

Tukittiin jalopeurankin suu,
 Paapelin toornis.

Kun nämät sanat luetaan vaapsaispesän nähtyä, ja syljeskellään sinne päin, niin jää niiltä rauhaan.

2617. *Jämijärvi. Välisalo n. 6. —03.*

Venla Vuorenpää, 32 v.

Mettiäisen sanat.

Mettiäinen mettälintu,
 Älä syntistä vihaa,
 Noukkas paljon painakoon,
 takkas verta vuotakoon!

2618. *Ikaalinen. Vesterlund n. 27.*

—89.

Pori. Juho Brusin, 40 v.

Ampiaisen sanat.

Isäs' lumottu,
 Äitis' lumottu,
 Sinä itse lumottu,
 Pistä piikkis',
 5 Karase kyrpäs',
 Pistä piikkis' valkiaian!

2619. *Ikaalinen. Rästölä n. 47. —21.*

Johanna Salminen.

Hörhiäinen maan möyriäinen,
 älä ammu syntistä ihmistä, sun
 nokkas rupee painaan!

2620. *Ikaalinen. Salava Anna-Kaarina, n. 32. —31.*

Jyllinkylä. Eeva Hakala, n. 70 v.

hörhiäisen sanat:

2615. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

rautalukku, pülukku,
pülukku korempi.

2621. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 136.*
— 31.

Juhtimäki. Eeva Harju, n. 59 v.

Ampiaisen sanat:

Maa, maa, tuki ampiaisen suu!
Jos sinä perkeleh' puret
niin syö omansa lihanas'.

2622. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n.*
84. —

Leufola. Muistiinmerkinnyt Elli
Vähätalo.

Hörhiäisen sanat:

Hörhiläinen ilman lintu.
Pistä piikkis' ketoon,
Tärähtyä häntäs' kallioon.
Hörhiläinen minäkin olen joukos-

sanne!

Pesälle mennessä tuli kiristää ham-

paidansa ja sanoa:
Rautalukko luja, mutta luu-

lukko lujempi.

2623. *Viljakkala. Serro n. 2.* — 13.

Hörhiäisen sanat.

Hörhiäinen, pieni lintu,
älä sinä syntistä vihaa,
nokkas¹ sin verta vuotakoon,
ja häntäs paljon painakoon,
5 eikä¹ minun ole hätää.

2624. *Viljakkala. Mattila M. E,*
n. 299. — 31.

Viljakkalan kylä. Kalle Paijala,
76 v. (Kuuli Hopun Manulta.)

2623. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

Vapsaisen sanat.

Vapsalainen varma lintu,
korven korvessa eränen.

Jos sinä syntistä ihmistä puret,
niin nokkas paljon painakoon!

2625. *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 66.*
— 10.

»Halmes-Heermanni.»

Mettiäisen sanat.

Myrkkys vähetkööän,
Voimas paetkoon!

2626. *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 80.*
— 10.

»Halmes-Heermanni.»

Vuapsahaisen sanat.

Pure puita ja kiviä,
Mutta älä minua!

2627. *Karvia. Kaukamaa L., n. 146.*
— 12/6 30.

Suomijärvenkylä. Iida Majanmaa,
57 v.

Mettiäinen, mettälintu,
Älä muu syntistä vihaa!
Noukkas paljo painakoon
Ja takkas verta vuotakoon!
Ei sitten pure.

2628. *Karvia. Kaukamaa L., n. 147.*
— 18/6 30.

Sarankylä. Santeri Tuohiluoma,
60 v.

Kun kevään ensi kerran metiäisen
näki, sanottiin:

Meriäinen, mettälintu,
Älä vihaa vierahan lihaa!

Anna maata matkamiehen,
Anna vieraan levätä!

2629. *Karvia. Kaukamaa I, n. 148.*

—¹⁸/₆ 30.

Sarankylä. Severiina Lautinen, 78 v.
Metiäinen, mettälintu,
Älä vihaa vierahan lihaa!

2630. *Karvia. Kaukamaa I, n. 151*

—⁶/₆ 30.

Haavistonkulma. Kalle Korkeasalo, 65 v.

Herhiäisen sanat:

Eräs vanha ukko luki herhiäis-
pesällä:

Huuran mättähällä

Mutinaa ja hörinää, jota en kuullut.

2631. *Parkano. Mikkola J. J, n. 4.*

—87.

Mettiäisen sanat.

Mettiäinen, pistä nokkas me-
teen,

Äläkä syntisen keteen!

2632. *Parkano. Alanen Viljo n. 163.*

—31.

Nerkoonkylä. Hilta Kivinen, n. 81-v.

Ampiaisen sanat:

Elä minua ammu,
ammu puuta,
ammu muuta,
ammu kiven kovvaa!

Ampiaisen pidätys.

Kun meni ampiaispesälle pörrasta-
maan, oli pidettävä suunsa kiinni ja
sanottava:

Pidä suuh kiinni,
Niinko minäki pidän!

Metiäiselle sama justiin.

2634. *Parkano. Valldeman n. 37.*

—88.

Edla Peltoniemi, 21 v.

Ampiaisen sanat.

Pistä noukkas meteen,
Älkä ihmisen syntiseen keteen!

Sanat lausutaan ajatuksissa, suu
kiinni niin, ettei hampaat näy.

Tällä keinolla ei ampiaisen pitäisi
pistämän.

2635. *Parkano. Saarimaa n. 1060.*

—09.

Metsävahti Renfors. Mp. Yläneellä.

Ampiaisen sanat.

Puulukku, rautalukku,
puulukku luja, rautalukku lu-
jempi.

2636. *Parkano. Lehto n. 4. 94.*

Paloviita. Maria Kujala, 65 v.

Hörhiäisen sanat.

Hörhiäinen, metsälintu,
Elä ammu syntiseen!

Painat nenäs palavaan,
Sulavaan, suitsevaan.

5 Pyhän hengen lämminlöyly.

2633. *Parkano. Kaukamaa I, n. 152.*

—²⁷/₆ 30.

Joosefiina Suomijärvi, 78 v. Mp.
Karvia, Suomijärvenkylä.

2637. *Lempäälä. Viherraara n. 3804*.*

—10.

Amanda Berglund, 54 v. Kuullut
Lempäälässä. Muistiinp. Pöytyällä.

Ampiaainen ei pure, kun sanoo:
 Viipsiainen vaapsiainen,
 Pure maata, älä¹ kristityn ihmisen
 verta.

2638. Kangasala. Kallio Väinö, n.
 22*. —04.

Kalle Vilkman, 70 v. Kuullut nuorena.

Kimalaisen sanat.

Kimalainen kiivas lintu
 pistä puuta, pistä maata
 annu suohon sammalehen
 mutt älä ihmisen ihohon.

2639. Tottijärvi Rekola n. 767*. —05.

Sorva. Väinö Rekola.

Loitsu.

Vapsahainen ei purek₁ kun sanoo:
 Vapsahaine₁ Vampim¹ poika,
 purep₁ puuta purem₁ maata
 mutt₁ älä kristittyä ihmistä.

2640. Tottijärvi. Rekola n. 771*. —05.

Sorva. Emma Lintanen, 43 v.

Loitsu.

Vapsahaiset ei purek₁ kun sanoo:
 Te olette lammashüma
 ja niinä¹ ittes₁ susi keskellä.

2641. Tottijärvi. Rekola n. 773*. —05.

Sorva. Emma Lintanen, 43 v.

Loitsu.

Vapsahaiset ei purek₁ kun sanoo:

Hampaattomia mul₁ lampaani
 ennenkin ollu o,
 ja pitää suunsak₁ kiinni.

2642. Pirkkala. Sankila n. 71*. —08
 —09.

H. Sankila, 63 v.

Vapsahaisen sanat.

Vapsahainen mettä lintu
 pistä puuta, älä minna pistä
 et' piru pistäkkään,
 pitele maa mätää
 5 pyhähenki perkelettä.

2643. Ylöjärvi. Paldani n. 36. —52.

Hörhiäisen (vapsahaisen) sanat.

Hörhiäinen mettälintu,
 Miksis syntistä puret,
 Noukkas paljo painakoon!

2644. Eräjärvi. Tyyskää (1384) n. 4*.
 —03.

Aleksanteri Ahlgrén, 70 v.

Kimalaisen luku.

Kimalainen hyvä lintu
 Vihaah puuta
 Vihaah maata
 Äläkä minna vihaah.

Muist. Pitää samalla kiertää teräkalulla (ei väliä millä, mutta vasta hijottu paras) kolmeen kertaan ympäri kimalaispesä eli parvi ja luke luku, niin ei kimalain¹ pistä.

2637. ¹ |Ä|lä : älä.

2639. ¹ Myös; *Sampin.* Mp. lis.

2640. ¹ Alk. ollut tämän sanan jälkeen *olen*, pyyhitty pois.

2644. ¹ Kerääjä käyttää joskus eräjärveläisissäkin muistiinpanoissaan tällaisia muotoja kotiseutunsa (Anjalan) murteen mukaan.

2645. *Teisko. Hankala Jussi, n. 3.*
—³¹/₁₂ 02.

Jalasjärvi. Emanuel Snäll, n. 62 v.

Ampiaisen sanat.

Älä ammu ampiaanen,
Mesihiisi himpiäänen,
Koppelo kotos olkoon,
Mesikunno kartanos,
5 Taita nuoles kallioon.

2646. *Orihvesi. Jokinen n. 11**. —03.

Amanda Heinäjärvi, 30 v. Kuullut äidiltään.

Kimalaisen loitsu.

Kiimalainen kiivas lintu
Ammu puuhun,
Ammu maahan
Ammu suohon sammalihin.

2647. *Orihvesi. Jokinen n. 18**. —03.

Juha Mustalahti, 67 v. Kuullut vanhalta paimenelta.

Ampiaisen loitsu.

Lumo nuoles,
Kätke myrkkys
Pistä piikkis perseesees!
(Lausuttava kolmekertaa ennenkuin yhtään ampiaista tulee ulos pesästä.)

2648. *Orihvesi. Jokinen n. 26**. —04.

V. Taipale, 60 v. Kuullut vanhemmiltaan.

Ampiaisen sanat.

Tähkä vähkä Suomen kärpänen,
Älä pistä piikilläsi,
Pistä piikkis perseesees,

Polta siipes, peitä haavas.

5 Seiso niinkuin se sielu seisoo helvetissä
joka väärän valan tekee ja katumata kuolee,
seiso niinkuin Jessus seiso ristimpuussa
seiso näihin sanoihin sinä hörhijäinen.

(Sanat ovat lausuttavat enne[n]kuin yhtään ampiaista tulee pesästä ulos).

2649. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 153.*

—²⁰/₇ 31.

Länsi-Aure. Matilda Järvensivu, 60 v.

Ampiaisen sanat.

Maa, maa, tuki ampiaisen suu,
jos perkeles puret, niin syö omaa lihaas!

2650. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 154.*

—²¹/₇ 31.

Länsi-Aure. Taloll. Matti Ahvenlampi, 65 v.

Ampiaisen sanat.

Pilätä piru hevoses,
ettämäs suittet suuhus saan!¹

2651. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 155.*

—²¹/₇ 31.

Länsi-Aure. Hilma Valkeejärvi, 65 v.

Ampiaiselle sanotaan:

Ampiaisen pitää seisoman kun lautamiehen eessä ja pahanhengen eikä pureman.

2650. ¹ Yleensä esiintyivät käärmeen pidätyssanoina. Mutta tässä kertoja nimenomaan sanoi ampiaisen sanoiksi.

2652. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 156.* —²²/₇ 31.
Hä-Aure. Konsta Rikala, 55 v.
Ampiaiselle:
Maa, maa, maa,
tuki ampiaisen suu!
Eikä saanut näyttää hampaitaan.
2653. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 157.*
—²³/₇ 31.
Hä-Aure. Emäntä Manta Ahonen,
64 v.
Ampiaiselle:
Maailman piru ja perkele tukki-
koon ampiaisen suun!
2654. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 158.*
—²³/₇ 31.
Hä-Aure. Emäntä Agda Saksa, 44 v.
Ampiaiselle:
Tuki, piru, ampiaisen suu,
syö hänet omata lihanaan!
2655. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 162.*
—²⁴/₇ 31.
Hä-Aure. Emäntä Elina Äijälä,
62 v.
Ampiaisen sanoja.
Suuh kiini kun yks' jyväl!
Ei pure.
2656. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 161.*
—²⁴/₇ 31.
Hä-Aure. Taloll. Eemeli Pusu, 59 v.
Ampiaiselle.
Ampiaisen pesällä sanotaan:
Pilä varas ampiainen, kyllä
minä olen jo aikaa valmis ollu.
2657. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 160.*
—²⁴/₇ 31.
Hä-Aure. Serafiina Sormunen, 60 v.
Ampiaisen sanat.
Ampiaainen, pilä varas, minä
olen aina valmis ollu!
2658. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 159.*
—²³/₇ 31.
Hä-Aure. Taloll. Juho Hänninen,
76 v.
Ampiaiselle:
Ampiaainen, ampiainen, ole val-
mis, kyllä minä aina valmis olen!
2659. *Ruovesi. Paldani n. 125*.* —52.
Ammu ampiainen noukkas alta,
että saunmakko nauraa.
Sanotaan estämiseksi ampiaisen eli
hörriäisen puremista, joka usiasti, syl-
jeskellen, kerrotaan, kun liki ampiai-
sen pesää mennään.
2660. *Virrat. Siivänen n. 20*.* —13.
Maria Viitanen, 60 v., synt. Ähtä-
rissä. Oppinut Virroilla Maija Kuivi-
kolta, 70 v.
Ampiaisen sanat.
Ampiaainen irvihammas
älä minna pure;
pure puuta ja maata
joneses taldo kaikkia syöddä
5 älä koske.
2661. *Virrat. Siivänen n. 21*.* —13.
Kaapo Luhtanen, 70 v. Kuullut
isältään.
Ampiaisen sanat.
Ampiaisen huuli halki
ja hammas poikki.

Ampiaisen noukan ei pidä miinun
pystymään.

Kun nämä sanat sanoo ei ampiaisen
pistä . . .

2662. *Virrat. Sievänen n. 74**. —14.

Virtain kylä. Heikki Ketven, 56 v.
Kuullut nuorempana Aleksi Har-
julta.

Ampiaisen sanat.

Ampiainen ampiainen

Älä ammu minua

Koppelo on kotonasi

Vesikannu kartanollas.

(Jotta sanat vaikuttavat tulee ne
lausua suu kiinni.)

2663. *Ähtäri. SS. Mytol. san.* —

31/1 —29.

J. Osk. Savola.

Ampijainen.

Jo varhain lapsena kuulin Ampiai-
sesta, että se on viholainen eli ihte piru
joka lentäissään pörrää lapsia keho-
tettiin sitä hyvin varomaan ettei se
saanut ampua kun se tuli tupaan
pelättiin sitä kovasti. Kun se joskus
teki talvivaatteihin sisään pesänsä
jotka oli aittain orsilla oli se varma
kuoleman ennustus vaatteen omista-
jalle. Sen ampumista eli pistoa vas-
taan käytettiin heti kun pesä löytyi
loitsua:

Huuli halaki, hammas poikki.
sitten se ei ampunut lenti pois.

2664. *Keuru. Vaissi n. 379**. —99.

Ampiaisen sanat.

Jos mennee ampiaisen pesälle, kun
lukkee ilman henkimätä hyheksään [!]

kertaan, yhdeksän leirin vanteet ja
viimmesen kerran perrään sanoo:

ampijainen ala kuono pure sen
verran kun sammakko nauraa,
sitte ei ampijainen ammu.

2665. *Keuru. Vegelius n. 1**. —72.

Ampiaisen sanoja:

Elä ammu, ampiainen,

Elä pistä, piikkiäinen.

Ammu muita, ampiainen,

Pistä muita, piikkiäinen.

5 Tuohi tötterö tupasi,

Laho kanto kartanosi;

Sammal mätäs asuntosi.

Olkoon sulku suus e'essä,

Kapu kieles kautumessa,

10 Haitta hampaies välissä.

2666. *Keuru. Vegelius n. 2**. —72.

[*Ampiaisen sanoja:*]

Kussa mun kuusiset kintaani,

Maan mantereiset vantuuni,

Jolla mä ampiaisen pessää kouhin.

2667. *Keuru. Alkula n. 8**. —90.

Matti Kankaanpää.

Ampijaisen sanat.

Ampijainen armas mies

Autu meitä tässä ties,

Pistä noukkas kuivahaaseen kan-
kahaaseen¹

Silitä ampijaisen selkää

5 Ei se pure et[t]ä häntä pelkää.

2668. *Keuru. Alkula n. 21**. —91.

Niku Mannila, torpanmies, 57 v.

Ampijaisen sanat.

Vie liis härkäs mehtään,

2667. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

sanoo nain kolme kertaa ja sylkee
joka kerta sanojessaan ei ammu.

2669. *Keuru. Alkula n. 15**. —91.
Vesikeuru. A. Limperg, nahkuri,
53 v.

[*Ampijaisen sanat.*]

Ampijainen pieni lintu
ammu puuta ammu maata
ammu kivijä ja kantoja kanka-
halla
syö kina kanasijas
5 kätke lampaa ikeniis.

2670. *Keuru. Alkula n. 16**. —91.
Otto Hulpijo, 52 v.

[*Ampijaisen sanat.*]

Ampijainen armaslintu
puske puuta, puske maata
puske¹ kosken kovija kivijä
astun jalkani ketohoon
5 kantapäini kallijohon
teen teräksestä paitani
pistä jos lystää.

2671. *Keuru. Alkula n. 17**. —91.
Otto Leinonen, 37 v.

[*Ampijaisen sanat.*]

Pure pure maata
pure kovaa kosken kivee
pistä piikkis ketoon
kannuksesi kankahaaseen.

2672. *Keuru. Alkula n. 18**. —91.
Otto Leinonen, 37 v.

[*Ampijaisen sanat.*]

Siivi siivi siipilintu
noukkas sivestä noukkas savesta
kipus hiijen kirveheestä.

2670. ¹ Kirjotusvirhe, p.o. puske.

2673. *Keuru. Salokannel n. 45**. —11.
Tiusala. Nygrén.

[*Ampiaisen sanat:*]

Vie Juutas sun mullis meh-
tään

ja härkäs korpeen,
jostas tuonu olet.
Ei simun piikkis eikä nuoles
5 piä pystymän minun ilhoon.

2674. *Keuru. Salokannel n. 46**. —11.
Haapamäki.

[*Ampiaisen sanat:*]

Ampiaainen, kimpiäinen
pistä piikkis persieen[!]
kannukses kantapäähän.

2675. *Keuru. Salokannel n. 47**. —11.
Haapamäki.

[*Ampiaisen sanat:*]

Ampiaainen armas mies
älä puske minua.
Puske niitä, puske näitä,
puske kiviä, kannonpäitä.

2676. *Keuru. Salokannel n. 48**. —11.
Haapamäki.

[*Ampiaisen sanat:*]

Ampiaainen armas lintu,
pure puuta, pure maata
pure kovvaa kosken kivvee
pistä piikkis petäjään
5 kannukses kankahaseen.

2677. *Keuru. Salokannel n. 49**. —11.
Tiusala. Seppälä.

[*Ampiaisen sanat:*]

Ampiaainen armas lintu

- lennä puuhun
 lyö piikkis ketolou.
 Minä seison keskellä
 5 kovalla kivellä
 ja tein teräksestä paijan.
 Pistä jos tykkäät.
- 2678.** *Keuru. Salokannel n. 50**. —11.
 Haapamäki.
 [Ampiaisen sanat:]
 Pistä maata, pistä puuta,
 mutta älä minua pistä.
- 2679.** *Keuru. Salokannel n. 51**. —11.
 Haapamäki.
 [Ampiaisen sanat:]
 Ampiainen armas lintu
 puske puuta, puske maata
 puske kosken kovia kiviä
 mutta älä minua.
- 2680.** *Keuru. Salokannel n. 52**. —11.
 Haapamäki.
 [Ampiaisen sanat:]
 Ampiainen lemmon lintu
 ammu puita, ammu maata
 ammu harmaita kosken kiviä
 vaan älä minua ammu.
- 2681.** *Keuru. Salokannel n. 53**. —11.
 Haapamäki. Koskela.
 [Ampiaisen sanat:]
 Ampiainen, kimpiäinen,
 pistä piikkis persiees,
 karukas kantapäähäs
 eläkä minua pistä.
- 2682.** *Keuru. Salokannel n. 54**. —11.
 Haapamäki. Koskela.
 [Ampiaisen sanat:]
 Ampiainen piikkiperse
 älä pistä minua.
 Pistä puuta, pistä maata
 ja kovvaa kosken kivvee.
 5 Pistä kannukses kankaaseen,
 kápäläs kovvaan kettuun.¹
- 2683.** *Keuru. Salokannel n. 55**. —11.
 Haapamäki. Koskela.
 [Ampiaisen sanat:]
 Ampiainen armas lintu
 pistä maata, pistä puuta
 pistä kiiltäviä kiviä.
- 2684.** *Keuru. Salokannel n. 56**. —11.
 Haapamäki. Haaramäki.
 [Ampiaisen sanat:]
 Ampiainen armas lintu,
 kiiliäinen kitupiikki
 ammu puuta, ammu maata
 ammu tinakanasia (kivikanasia)
 5 kätke hampaas ikeniis.
- 2685.** *Keuru. Salokannel n. 57**. —11.
 Haapamäki. Haaramäki.
 [Ampiaisen sanat:]
 Hörhiäisen hienot hipneet
 on täällä kärmetten kähy.
 Maa mustaa mulherat.
 Elä mua pistä,
 5 vaan sitä joka väärin vauuo ja
 katumata kuolee.

2682. ¹ *kettuun* = tarkoittaa sitkeätä maankamaraa. Mp. sel.

2686. *Keuru. Salokannel n. 58**. —11.

Haapamäki. Laakkonen.

[*Ampiaisen sanat:*]

Ampiainen piikkilintu
 ammu puuta, ammu maata
 ammu kosken kovvaa kivvee,
 pure hampaas yhteen,
 5 ammu muita, mutta älä minua.

2687. *Keuru. Salokannel n. 59**. —11.

Haapamäki. Laakkonen.

[*Ampiaisen sanat:*]

Ampiainen, pinjainen
 j.e.p.

2688. *Keuru. Salokannel n. 60**. —11.

Haapamäki. Murtomäki.

[*Ampiaisen sanat:*]

Ammu muita ampiainen
 pistä muita, piikkiäinen
 mutta elä ammu minua.
 En puhu omalla suulla
 5 puhun suulla puhtahalla
 Herran hengellä hyvällä,
 lämpösellä läyhöttelen.
 Tulkkoon sulku suus etehen,
 kapula kieles kantamiin
 10 perkele kapulaan kiinni.

2689. *Keuru. Salokannel n. 300**. —12.

Haapamäki. Haaramäki.

Ampiaisen sanat.

Paholaisen piikkihäntä,
 pistä piikkisi maahan,
 kiviin ja kannon päihin,
 mutta älä syntisen lihaan.

2690. *Keuru. Salokannel n. 301**. —12.

Haapamäki. Haaramäki.

Ampiaisen sanat.

Hyvää päivää iso mehto

Hampaat suussa!

tulee sanoa kolme kertaa ja syläistä
 joka kerta.

2691. *Keuru. Heinonen Ilmari, n. 4.*
 —10.

Soinin pappi, n. 1915 kuollut 80:tä
 käydessään, vanhoja keurulaisia.

Herhiläinen:

— Herhiläinen, hieno lintu,
 jos tulet syömään,
 pitää sinun syödä kaikki,
 muuten et saa koskea ollenkaan.

2692. *Keuru. Heinonen Ilmari, n. 5.*
 —10.

Soinin pappi, n. 1915 kuollut 80:tä
 käydessään. Vanhoja keurulaisia.

Herhiläisen pistoa vastaan:

— Herhiläisen hienot hipenet,
 on täällä kääremtten kähy,
 maa mustaa muherata.
 Älä mua pistä, vaan sitä,
 5 joka väärin vaannoo ja katumata
 kuolee.

2693. *Multia. Karhumäki n*. 18.*
 —10(—11)

Taavetti Karhumäki.

Ampiaisen sanat.

Ampiaine armas lintu
 Elä minua ammu.
 Pistä piikkis pivoo,
 Kannukses kankaasee,
 5 Vekaimes veshakkoo.
 Tuohitoppelo talosi
 Lahokanto kartanosi.

Nämä sanat ovat luettavat kolme
 kertaa ilman henkäsemata.

2694. *Multia. Karhumäki n. 21**. —10
(—11).

Taavetti Saarinen.

Ampiaisen sanat.

Ampiainen pahan hengen pör-
riäinen

Pistä piikkis pihlaasee,
Kannukses kankaasee
Elä minua pure.

2695. *Multia. Karhumäki n. 30**.
—10(—11).

Sakarias Mäkinen.

Ampiaisen sanat.

Siivi siivi siipilintu
Noukka sivestä,
Noukka savesta
Kipu hiijen kirvehestä.

2696. *Multia. Karhumäki n. 33**.
—10(—11).

Ville Lappi.

Ampiaisen sanat.

Ampiaine armas lintu.
Pistä piikkis kettoo,
Kannukses kankaasee.
Tuohituppi on sun tupas
5 Lahokanto kartanos
Pistä muita elä minuva.

2697. *Multia. Sievänen n. 19**. —13.

Hanna Sievänen, 60 v. Kuullut nuorena Liisa Koppelomäeltä. Muistiinp. Virroilla.

Ampiaisen sanat.

Kitiäinen kitipiikki
ammu puuta, ammu maata
muttälä minua ammu.
Vie hiis härkäs melhtään.

B. Ampiaisen piston parantaminen.

2698. *Virrat. Sirén T, n. 8**. —03.

Kurjenkylä. Juho Ruohonen, 39 v.

Sanat ampiaisen pistoon.

Ampiainen alla kuonon,
Pure sen verran,
kun sammakko nauraa!
Lausutaan yhdeksän kertaa perätysten välillä he[n]keä vetämättä.

2699. *Virrat. Sievänen n. 75**. —14.

Vaskivesi. Josefiina Värmälä.

Ampiaisen sanoina

kertoi Josefiina Värmälä... seuraavat äidiltään oppimansa sanat:

Pure sen verran kun sammakko nauraa.

[Ks. tähän kuuluvia numeroita 2659, 2664.]

C. Ampiaisen nostatus.

2700. *Merikarvia. Kotikoivu n. 7.*
—23.

Maria Koskinen, 49 v.

Vaapsiaisen sanat.

että se pistäisi ihmistä — — —

Misä, koira, hampaas on?

Olipa sun isälläs enneh hyvä
hampaat!

2701. *Tyrvää. Äijälä II, n. 250.* —95.

Muurimestarin Loviisa.

Vapsiaisen sanat tulee kumotuks,
kun vaan joku toinen sanoo:

Misä sun koirra hampaas on,
kunnet niitä löydäkkään!¹

2701. ¹ [olipa isälläskin ennen hampaat]; *kunnet niitä löydäkkään*.

2702. *Mouhijärvi. Laine T, n. 48.*
—92.

Häijää. Vihtori Kivimäki. n. 45 v.

Ampiaisen pistäntä sanat:

Pistä, pistä, pistipä sotamieskin
Vapahtajaa puusa!

2703. *Hämeenkyrö. Mattila M, n. 28*
—05.

Urtainen. Martti Piekkola, 15 v.

Vapsaisen yllytys sanat.

Kun tahtoo vapsaista toisen päälle
yllyttää, niin tarttee sanoa vapsaiselle¹,
että:

Missä², rautakoi, hampaas on?

2704. *Virrat. Harvia n. 180.* —07.

Kirkonkylä. Juho Ruohonen, 49 v.

Ampiaisen pesä.

Jos menee ampiaisen pesälle lumoo-
malla, niin taika ei tepsi, jos toinen
sanoo:

Missä¹ koira hampaas on?

2705. *Virrat. Sievänen n. 22*.* —13.

Kaapo Luhtanen, 70 v. Oppinut
isältään.

... mutta se [ampiaisen] pistää jos
sanoo:

Missä koira hampaat on?

2706. *Virrat. Sievänen n. 76*.* —14.

Vaskivesi. Josefiina Värmälä.

Ampiaisen sanoina

kertoi Josefiina Värmälä ... myös

seuraavat äidiltään oppimansa sanat:
Missä isäs hampaat on?

2707. *Multia. Karhumäki n. 20*.*
—10(—11).

Taavetti Karhumäki.

Ampiaisen nostosanat.

Nouse suosta, nouse moasta
Nouse korkeimman kamarin ka-
tosta
Pure vanhan voarin hampahilla.

Hämähäkin sanat.

2708. *Parkano. Paldani n. 3.* —52.

Hämähäkki.¹

Hämähäkki luorran poika,
Jesuksen kerän varaastit,
Sun nyljen nyrkkysilläni,
Piirrän peukaloisillani²,
5 Kannan nahkas kaupunkiin.
Siellä saan satasin markon,
Kunsi kulta penninkiä,
Joill' ostan ison orihin,
Meren jäätä juoksemahan,
10 Someroa silottamahan,
Johonk'ei kavio pysty,
Eikä huokonen³ kastu.
Ajon⁴ viimein kuntolahan,
Kunnot on kodasta lähteneet,
15 Kesken kullan keittämätä,
Hopiankin sulamata⁴,
Voi vatunen kämmenellä,
Kirjo-koirra perässäni,

2703. ¹ vapsijiselle : vapsaiselle. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

2704. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2708. ¹ r. Katso Kanteletar 195 r. kirja. Tässä näkyy selvästi etlä ensimmäiset
värsyt on laulajan muistista unhottuneet. M.p. huom. — ² peukalois[ill]ani : peuka-
loisillani. — ³ hof. M.p. huom. — ⁴ Tässä näyttäisi niinkun tulisi toista runoa eli että
olisi jäänyt muutamia värsyjä pois. Pitkin matkaa ei ole mielestäni oikeaa järjestystä
tällä runolla. M.p. huom.

Kapahauki kainalossa.

20 Pureeko toi koirra minua?

Ei pure eikä tottele,
Tule⁴ turvissain tupahan,
Ale kaaren arvoiseni.

Eihän tullu siihen tupahan,

25 Mukko men' siihen tupahan,

Jonka kynnyks voilla voittu,
Sijan lihalla sivelty.

Kamaloilla kaaputeltu,

Oviseinä onnen⁵ luista,

30 Periseinä peuran luista,

Laattia meren vahaasta,

Ikkunat kukon taknista,

Patsas puista pähkinöistä,

Kiuvas merikivistä;

35 Onnen kukko pattahalla,

Laulo kielin⁶ keikutteli,

Kuulu tunturin vuorelle⁷,

Jokei kuollut tappamata,

Kovan onnen ottamata.

2708 a. *Kihniö. Paldani matkakert.,
Niemi Runonker. matk. ss. 161
—162. 1852.*

Juhtimäestä, jossa erousimme, tavoitin ehtimiseen Parkanolle, Kihniön kulmalle, kerääkseni siellä loihturunoja, joita olenkin vähitellen saanut. Ei runot täällä olekkaan aivan unhotuksiin jääneet ja halullisesti kuulevat runoja lujettavan ja runokirjoja kyselevät. Vanhat sanovat täällä ennen Kanteleillakin laulettun. Tämän Parkanon, erinomattain Kih-

niön kulman kielimurre oliskin vallan sopivaa runoille, sillä täällä sanotaan esim.: juoksemahan, tekemähän, kaupunkihin, lähtehelle, kantimehen; makkia, soria, koria; taloa, maitoa, sikoa j.n.e. Runoista, joita olen saanut, kertonen tähän tällaisen:

*Hämähäkistä.*¹

[Runo on sama kuin edellä ks. n:o 2708 ja siihen liittyviä alahuom.]

Härjän sanat.

2709. *Tyrvää. Bäck-Ruusu n. 33.
—91.*

Kirkonkylä. Anna Kaisa Kinnula,
82 v.

Härjän sana[t].

Härkä kuokkei kartanolla,

Meinas puskee Maariata.¹

Jumala tuli väliiin,

Torui härkää hirveästi,

5 Karkkoeli kauheasti,

Otti vallan häijyltä.

Jos sä härkä mua pusket.

Niin mä sanon Maarialle¹,

Maria kaipaa Jumalalle¹,

10 Jumala¹ sua rankaisee.

Koiran lumous.

2709 a. *Pori. Westerlund J. E. n. 29.
—90.*

Porin maaseurak. Juho Brusin.
Kuullut Ikaalisissa.

Koiran sanat.

Sulje hiisi haukun suunta

⁵ Matkakert. olevassa runossa huomautetaan: Toinen laulaja sano: orjan luista. — ⁶ Samoin: Kaiketi: monin kielin. — ⁷ Ja edell. huomautetaan: Tunturin vuoren sanovat olevan korkeimman vuoren maan päällä, »jonka kukkulaa pilvet laahaavat.

2708 a. ¹ Rinnoita (jempför) Kntltt:reen 1, jako n:o 195. Laulaja ei muistanutkaan niitä 10 alkuvärsyä. Että ne tässä kaivataan nähdään selvästi, muuten on tämä paljon pisee kun Kantelettaressa. Mp. huom.

2709. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Lempo koiran leukaluuta,
Että ei ennen ääntä päästä
Miehen mentyä pihalle.

2710. *Harjavalta. Niemi F. V, n. 2.*
—03.

Torttila. Kustaa Anttila, 62 v.
Kuullut Erland Silvaamilta Pirkkalan-
kylästä.

Koira lumotaan olemaan hiljaa.

Ko talloon mennee varkait, taik
kuljetaa muuton semmosen koiran
sivut, et on kiukkuine¹ ja haukkuu, ni
stää lumotaa ettei se hauku sillai ko
sannoo et:

Sulje hurtti koiran suut,
Lempo hallin leukaluut,
Ettei äänt suustans pääs
Ennen ko miähen sivut päästää.

2711. *Ikaalinen. Salava Anna-Kaa-
rina, n. 33. —31.*

Jyllin kylä. Eeva Hakala, n. 70 v.
koiran sanat:

sulje hiisi haukun sūta,
lempo koiran leukaluuta,
pane sul^uku sūn etehen,
haitta hammastev^u välihin,
5 ettei enē entä pēstä
viarām^u mentyä ohitte.

2712. *Tampereen seudut. Cheilan
Lönnrotin kok. Q. n. 10.*

Koiran synty.

Runo on julkaistu Ilämeen muistom.
I (SKVR IX, t) n:o 1075, joten sitä
ei ole enää tähän otettu (ks. n:o 74
alahuom. 1).

2710. ¹ kiukkuine = vihanen. Mp. huom.

2716. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2713. *Orihvesi. Jokinen n. 10*. —03.*

Heikki Eklund, 52 v. Kuullut Kom-
pale Antilta, n. 70 v.

Koiranloitsu.

Hiisi sule haukun suuta,
Lemppo koiran leukaluuta,
Ettei enuen ääntä päästä
Mimmu mentyä ohitse.

2714. *Keuru. Vaissi n. 234*. —99*
—02.

Koiran taikominen.

Kolli koirra lakkaa haukkumasta,
kun saa naaras koiran korvan ja sen
läpi sanoo:

pane lukko suus etteen
haitta hampaas kolohon,
ne sanat sannoo kolmeen kertaan niin
kyllä koira hauk[k]umasta lakkaa.

2715. *Keuru. Sulokannel n. 68*. —11.*
Haapamäki. Mustalainen.

Koiran lumoussanat.

Sule hiisi hauku sutta
lempo koira leukaluuta
laita suluku suu etteen
haitta hampaijes väliin,
5 ettet enue ääntä päästä
miehen mentyä sivuute.

Koiran purema parannetaan.

2716. *Virrat. Harvia n. 162. —07.*

Kirkonkylä. Juho Ruuhonen, 49 v.

Koiran purema.

Jos koira puree, niin nuoletetaan
sillä ja sanotaan:

Nuole¹ koira haavas!

Kusiaisien sanat.

2717. *Alastaro. Vihervaara n. 2510.*
—11.

Sikilä. N. 30-vuotias mies Vampulasta.

Kusiaisien sanat.

Kusiainen, kusiainen,
Pure puuta ja maata,
Älä miuua pure!

[Vrt. Ampiaisien sanoihin.]

Kärpän purema parannetaan.

2718. *Kuru. Pohjankanervo T, n. 178.*
—²⁸/₇ 31.

Itä-Aure. Manta Ahonen, 64 v.

Kärpän puremaan luetaan¹

Kurmi kuri,
pyhä Pietari kysy:
tuliko veri?

Neitsyt Maria sano:

5 jo se parani.

Sanat luetaan maitoon, jota annetaan sairaan suuhun ja hierotaan ajettunutta, purtua paikkaa.

Käärmeen sanoja.**A. Käärmeen puremaan.**

2719. *Eurajoki. Isopere n. 113.* —91.

Käärmeen puremaa vastaan.

Mato puri Mariaa,
Pietari tuli ja paransi.

lausutaan silloin, kun kärmee pistää.

2720. *Pori. Vesterlund n. 33.* —89.

Kalle Grönvall, 20 v.

Maaria sanoi: ormi puri.

Pietari sanoi: so se parani jo!

2721. *Pori. Vesterlund n. 34.* —89.

Kalle Grönvall, 20 v.

Ormi puri,

Pietari sanoi: veri tuli;

Neitsy Maaria sanoi:

Oi se parani jo.

2722. *Pori. Vesterlund n. 35.* —89.

Kalle Grönvall, 20 v.

Käärmeen sanoja.

Mato musta maan alunen,

Kiemura kiven takunen,

Aitan alunen.

2723. *Pori. Vesterlund n. 37.* —89.

Kalle Grönvall, 20 v.

Konna kuoli kalliolle,

Konnan suusta kuola juoksee

Iman ilkeän kidasta.

Pietari sanoi se puri,

5 Neitsy Maaria juoksi työ,

Sanoi: oi se paranee, se paranee!

2724. *Noormarkku. Nurmio Fr, n. 2.*
—04.

Sanat käärmeen puremaa vastaan.

Mato musta maan alainen,

Kiekura kiven takainen,

Kiukkasas kierrät, kiemuroittet,

2718. ¹ Kertoja huomautti sanoja käytettävän kärpän puremaan, vaikka ne ilmeisesti muistuttavat käärmeen sanoja. Mp. huom.

Kivi on sua vasten kivettynyt,
5 Kirvesvarsi varattu.

Neitsyst Maria kysyi: Puritkos¹
jo?

Puriu, mutta² Pyhä Pietari pa-
ransi jo.

Kun loitsu on luettu, asetetaan haavan päälle viinassa tai kahvissa³ kastelluja tupakan lehtiä, niiden päälle suolaa ja kaikkein päällimäiseksi karhunsammaleita maapuoli haavaan päin.

2725. *Noormarkku. Ollinen n. 211.*
—89.

Oskari Engholmi, n. 50 v.

Ko kärke o saanu pistää, ni syljetään kättee ja pannaan haavan pääll¹, jonka jälkee luetaan kol kertaa:

Mato musta maan alla,
kiakura kiven ravosa,
niku aitain alipualla,
pahasti teit ets' paut,
5 tee paremmin ets parannat.
Minkä¹ muatonen:
maam muatonen,
sinerväm muatonen.
Mato ota vilas pois
ja anna mun terveytyen¹!

2726. *Noormarkku. Ollinen n. 219.*
—89.

Noormarkku. Juho Fabian Palonen,
39 v.

Jos kärke om pistäny jottai, ni se paranee vissii siitä, ko ottaa voit' kolmen etumaise sormen päähää ja

puhaltaa sihllee kol' kertaa sillon ko sannoo:

Jeesus sano: kärke puri.
Piatari¹ sano: tulleeko veri?
Neitty Maaria sano: jo se parani.

Ja² sitt' lukkee Isä meidän pääll¹ ja voitelee kippeetä paikkaa sillä voilla.

2727. *Pomarkku. Palonen n. 7. —59.*

Madon sanat.

Mato musta maanalainen,
Kiven vierus kiekuriainen,
Menit mättääsen kun tuli,
Tulit sieltä kun hopia,
5 Luulit puuta purreesi,
Paju-juurta panneesi;
Keitä mettä kielelläs,
Haavoia kuin hakaisit!
Jos sinä olet tuikia, tulenmuotoi-
nen,
10 Elikkä saikia, savenkarvainen,
Eli muu musta maanmuotoinen.

2728. *Pomarkku. Elers O. A, n. 1.*
—93.

Pomarkun kylä. Rosenvall, 50—
60 v.

Kärkeen sanat.

Sinä mato musta, maan ala-
nen,
Kiemurainen kiven alainen,
Reiko aitain alainen,
Pako pajuun karvanen,
5 Hulikkos[!] puuta pures,

2724. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² kk:ssa iso alkukirjain. — ³ |kahv¹issa|
kahvissa : k.

2725. ¹ Säkeissä 6 ja 9 on pieni alkukirjain.

2726. ¹ Pi¹jetari : Pi¹otari. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

- Haapaa hakaunes.
Niinen juurta pannes?
Pahoin teit, ettäs purit,
Vielä parempi, ettäs parannat.
- 10 Kanua mettä kielelläsi
Haavaan puremaasi!
Nimen Isän ja pojan ja pyhän
henken, aamen.
- Kolmesti lukee nämät sanat haavan
päälle, että vetää myrkyin ulos.
Pitää uskomon, että auttaa!
Tämä ottaa pois käärmeen puremi-
sen.
- 2729.** *Merikarvia. Romppanen n. 11.*
—89.
Maaria sanoi: Ormi¹ puri. Pie-
tari sanoi: So¹, se parani jo.
- 2730.** *Merikarvia. Romppanen n. 12.*
—89.
Mato musta maan alunen
kiemura kiven takunen
aitan alunen.
- 2731.** *Merikarvia. Kotikoivun n. 9.* —23.
Maria Koskinen, 49 v.
Käärmeen sanat.
(että purtu ei viho¹tt'elis).
Miäs näki ko kärmes pisti.
Petari kysy: »Tuliko veri?»
Neitsy-Maaria sano: »Kyllä se
paranee.»
- 2732.** *Siikainen. Granqvist n. 32.* —89.
Siikaisten kylä. Kaisa Fagerström.
Madon (käärmeen) sanoja.
Mato musta, maanalainen,

- Kiemurainen, kivenalainen,
Someron karvainen, pajun kar-
vainen
- 2733.** *Siikainen. Granqvist n. 36.*
—89.
Samminmaja. Frans Hautala, 31 v.
Pietari sano: »nurmi puri».
Kristus sano: »terves oli».
Kolmannen meren sisäl oli saari,
saares oli tupa, tuvas oli neitsy.
- 5 Mitäs hän sielä tekemäs?
Parannusta tähän haavaan.
Parannukseks Maarian, Kristuk-
sen Jesuksen,
Pyhän Hengen lämmin löyly.
Eppäs silloin suuri ollu',
10 kuins vannoit Kristukselle, ettes
paha tee.
- 2734.** *Siikainen. Granqvist n. 37.*
—89.
Samminmaja. Frans Hautala, 31 v.
Matomytty mättähällä,
Musta mato, maan alainen,
Kiekurainen, kivenalainen,
Suon karva, kanervan karva,
- 5 Pajun karva, pannahinen,
Luuliks puuta purehesi,
Tahi pajua pannehesi,
Haapaa hakannehesi.
Kultana kulohon menit,
10 Hopiana mättähäsen.
Paha oli, ettäs panit,
Parempi olis, että paranis.
Kanna mettä kielelläsi
Rikkirepimiin haavoihis!

2735. *Siikainen. Laiho n. 322. 90.*
Vuorijärvi, Nikoteemus Aataminpoika, 55 v.
Käärmeen sanat.
Mato musta maakuriainen,
Kiven alla kulkeväinen,
Sinä pajun karvanen,
Hyvin teit, että purit,
5 Kultana kulohon menit,
Hopiana mättähäsen.
Tule haavas nuolemahan
Päältä aivau terveheksi.
Sisältä tuntumattomaksi!
Nämät sanat luetaan maitoon 3 kertaa. Ensín judaan sitä vähän itse ja sitten vasta sillä voidellaan haava päältä. Tätä menetystapaa käytetään niin ihmisille kuin eläimillekin.
2736. *Siikainen. Helomaa Kyllikki. n. 37. —30.*
Gromsten n. 80 v.
Mato musta maan alanen kiekurainen kiven alanen kultana kuloon meneen,
hopiana mättääseen,
5 huuliks puuta purees,
maata pannees?
Hyvä¹ oli että purit vielä pareet että paranit.
Kanna mettä kielelläs,
10 tule haavas voitelemaan sisältä terveeks,
alta vallan terveeks,
päältä tuntumattomaks,
paremmaks muinansa.
2737. *Siikainen. Helomaa Kyllikki. n. 38. —30.*
Sammin kylä. Juho Viinperi, 55 v.
Käärmeen sanat.
Sinä musta mato maan alaine(n),
kiemurainen kiven alaine(n),
uiko aitain alaine(n),
hiä_eno heinä_llarviaine(n),
5 huulitkos puuta purees,
haapaa hakannees!
Kanna vettä kiä_eJelläs
haavaan purema[a]s.
2738. *Siikainen? Raekallio Vuokko. n. 66. —27.*
Kopio Kruunsteenin isännän v. 1899 Porin matkallaan löytämästä vihosta.
Käärmeen sanat.
Käärmeen pistoksessa auttoi seuraava loitsu:
Mato musta maan alunen¹ kiekurainen kiven alanen, kultana kuloon meneen,
5 hopiana mättääseen.
Luuliks² puuta¹ purees maata pannees,
hyvä oli että purit vielä pareet että
10 parannit.
Kanna² mettä kielelläs, tule haavas voitelemaa sisältä terveeks,
15 alta vallan terveeks, päältä

2736. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.2738. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

tuntumattomaks
paremmaks
muinansa¹.

2739. *Siiikainen. Hämeenlinnan alakansak.sem. Marjamäki Maritta, n. 324. —25.*

Juho Marjamäki, 83 v.

Käärmeen sanat.

Mato musta maan alainen,
Kiekurainen kiven alanen,
Kultana kuloon mence,
Hopiana¹ mättääseen.

⁵ Luuliks puuta purrees,
Maata¹ pannees?

Hyvä, ettäs purit,
Viä¹ paret ettäs paranat.

Kanna mettä kielelläs,

¹⁰ Tule¹ haavaas voitelemaan,
Sisältä terveeks,
Alta¹ vallan terveeks,
Päältä¹ tuntumattomaks,
Paremmaks' muinoansa.

2739a. *Kokemäki. Ahti n. 10. —93.*
[Ks. Nokkosen polttama n:o 2144]

2740. *Kauvatsa. Massa n. 2. —92.*

Käärmeen loitsuja.

Mato musta maanalainen,
Kiekuriainen kivenalainen.

Tule paha,
Paranna tapas

⁵ Makia maitorieska voiteeseen.

2741. *Kiikka. Numminen n. 432. —17.*
Fanny Ulvio. Mp. Mynämäellä.

Käärmeen sanat:

Pure puuta, pure maata,
mutta älä vihaa ihmisen lillaa.

2742. *Tyrvää. Oukari, (Laiho) n. 34. —89.*

Oskari Mäkelä, 20 v.

Käärmeen sanat.

Mato musta maan-alainen,
Kiekuriainen kiven-alainen,
Aikku aitojen alainen,
Pure puuta, pane pajua
⁵ Mitäs tähän tulit!

2743. *Tyrvää. Äijälä II, n. 93. —95.*
Iso Heikki.

[Ks. Karjan suojeleminen käärmeeltä, käärmeen purema n:o 4590.]

2744. *Tyrvää. Äijälä II, n. 242. —95.*
Urpunisti Salo. Kuullut Turussa eräältä poljalaiselta.

Kärmeen purema paranee, jos lue-
taan että:

Kärme musta, havun alainen,
kärme harmaja, havun alainen,
kärme kirjava, havun alainen,
hyvin teit ettäs pistit,

⁵ paremmin ettäs parannat,
ja aina kun »kärme» sana mainitaan,
nin kiapautetaan kahta sormee pure-
man päällä.

2745. *Tyrvää. Äijälä II, n. 243. —95.*
Iso Heikki.

Orma puri. Piatari kysy: »Tuliko¹ veri?» Neitsyt² Maaria sano:
»Ei, jo se parani.»

2739. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2745. ¹ [tuliko : Tuliko. — ² Neit[tyt] : Neitsyt.

Ne sanat luetaan sualoihin ja niillä
hivutetaan kärkeen puremaa, niin
kyllä paranee.

2746. *Tyrvää. Äijälä II, n. 244. —95.*

Muurimestarin Loviisa.

Maaria¹ sano:

'Mato pisti'.

Jeesus sano:

'Jo se parani'.

Ne sanat sopii lukee leivän pala-
seenkin ja lähettää kuinka kavvas²
hyvänsä ja antaa semmosen syöä,
jota kärme on pistäny.

2747. *Tyrvää. Äijälä II, n. 245. — 95.*

Musteliini.

Orma tuli ja puri.

Neitsym¹ Maaria tuli ja sano:

'Hyvä että se puri',

mutta Piatari sano:

'Viälä parempi,

että se parani.'

Tphoo, helvetin karvaparta!

2748. *Tyrvää. Ahtee n. 1. —²⁹/₁₂ 02.*

Siina Sannaaja, 70 v., kotoisin Ky-
röstä.

Käärmeen sanat.

Mato musta, maan alainen,

Kiekuriainen¹, kiven alainen,

Kuola suustas laikahteli,

Ruman pedon kidasta.

Luetaan 3 kertaan ja sylkäistään
joka kerran perästä 3 kertaa thy, thy,
thy.

2746. ¹ Mari : Maaria. — ² ka|u|vas : kavvas.

2747. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2748. ¹ Säkeissä 2—4 pieni alkukirjain.

2749. ¹ kk:ssa iso alkukirjain. — ² alanen : alainen.

2750. ¹ Säkeissä 2—5 pieni alkukirjain.

2749. *Mouhijärvi. Järvinen n. 51.*
—53.

Kärmeen-puremisen sanat.¹

Mato musta, maan alanen,
Kiven alanen, kiekurainen,
Oikuaitaen alainen²,
Pahoin teit, että pistit,
⁵ Tee paremmin, että paranaat!
Mene timoja tipolasta,
Tapoja tapiolasta,
Kanniskele kieles päällä,
Tämän haavan voiteeksi!

2750. *Mouhijärvi. Hannus n. 39. —89.*
Oskari Hannus, 25 v.

Toiset käärmeen sanat.

Musta mato, maan alunen,
Kiekuriainen¹, kiven alunen,
Hyvä oli, että pistit
Ja vielä parempi, kun paransit
⁵ Maa pidä matoo!

2751. *Suoniemi. SS. Mytol. san.*
—⁸/₁₀ 28.

Hilja Kuusi.

»Maron lukuja» käärmeen puremaa
vastaan muistan kuulleeti m.m. seu-
raavan:

Konna istu kalliolla
kuola vuoti konnan suusta
inon(!) ilkiän leukaluusta.
— Mene, mato maan rakoön,
⁵ ino ilkiä kitones'
viä kiros' völjyssäs!
Mene, mato, maan rakoön!

2751 a. *Lavia*. SS. *Mytol. san. n. 215*
s. 5. 28½ 29.

Taavi Laaksonen.

[*Käärmeen synt.?*]

Siikaisissa kuulin ennen erään ukon
jota sanottiin vanhaksi tuhdiaksi
(Vanha = Tuhti) loitsuavan seuraavaa:

Hepo hyvä helpottele,

Juuttaan juonista jumotu¹,
väipäreisen vääntehistä. (jumotu)

2752. *Lavia*. *Kievari n. 173*. —

Laviankylä. Uno Rankonen, 9 v.
Kuullut Aino Suojaselta.

Käärmeen sanat.

Huiku haiku aitojen alla
kiven kiertäjä, kannan karrut-
taja.

Musta mato maan alta pahin on
Hyvin teit, ettäs panit,

5 Tee vielä paremmin,
pane mettä kieles päähän,
paranna pahat tekosi.

Ännä kysyi,

Ärri sanoi: »Jo¹ se parani.»

Lavia, ks. n:o 2940.

2753. *Hämeenkyrö*. *Bergius n. 1*. —95.

Jeremias Ekholm.

Madon sanat.

Mato musta maan alta,
Kiekuriainen kiven alta,
Uiko aidan alta,
Uiko heinän latviainen.

2454. *Kankaanpää*. *Palonen n. 9*. —59.

Vielä.

Uiku, aiku, aittain alainen,

2751 a. ¹ jumot|a| : jumotu.

2752. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2454. ¹ Säikeissä 3—5 pieni alkukirjain.

Kiekuriainen kiven alainen,
Mato¹ siininen, mato punanen,
Mato keltanen, mato viheriäinen,
5 Mato musta, maan karvanen,
Kussas silloin olit kun
Jouluna messu ylittiin?

2755. *Kankaanpää*. *Oukari (Laiho)*
n. 28. —89.

Aleksandra Kivijärvi, 20 v.

Käärmeen sanat.

Mato musta maanalainen,
Kiekura kiven takainen
Kultana kulohon meni,
Hopiana mättähäsen.

5 Puuta huuli purevansa,
Haapaa hakkaavansa.
Kanna mettä kielelläs
Haavaan puremahan,
Kivuttomaksi sisältä ja
10 Päältä tuutumattomaksi.

2756. *Kankaanpää*. *Laiho n. 326*.
—90.

Miina Hakola, 59 v.

Käärmeen sanat.

Nurmi puri.

Pyhä Pietari sano:

Tuliko veri?

Neitsy Maria sano:

5 Jo se parani.

2757. *Kankaanpää*. *Laiho n. 327*. —90.

Kyynärjärvi, Juho Aataminpoika,
63 v.

Käärmeen sanat.

Kärmes puri.

Neitse Maaria kysy:

Tuliko veri?

Jesus sanoi:

5 Se on parattu.

2758. *Kankaanpää, Laiho n. 329. —90.*

Rajasalo. lisakki Linnamäki, 80 v.

Käärmeen sanat.

Orvu puri.

Tuliko veri? Tuli.

Jo se parani.

Kaunu juoksi selkätietä,

5 Kuola sen suusta valoi,

Josta meille mato sikis.

Jos sinot tuikia tulen karvanen,

Saikia saven karvanen,

Pajun karvanen,

10 Musta eli kirjava,

Mato musta maanalainen,

Luikku aitain alainen,

Heiko heinä nenähinen,

Lappo heinän lalvahinen,

15 Kiemura kiven kiven[!] vierehi-

nen,

Kyllä minä sun syntis tiedän,

Mihkä mualle ku villavakkaan,

Kiviriuttaan sun rintapeltos,

Kanto lahonen kartanos.

20 Pääsen minä Tuonelle,

Sieltä mä tulukset¹ tuon,

Jolla ma sun kieles käristelen,

Kärmes parka!

Nämät sanat luetaan ulkoa 3 kertaa vatiin, jossa on vettä ja suoloja. Ensin ryypätään sitä lientä vähän itse ja sitte vasta voidellaan sillä kipeäpaikka. Tämä neuvo auttaa, paitsi ihmisille, myös eläimille.

2758. ¹ tulukset [ostan] tuon : t. t.

2761. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

2759. *Kankaanpää. Laiho n. 330.*

—90.

Vihitiläjärvi. Mikko Syrman, 62 v.

Käärmeen sanat.

Korre puri, purri karre.

Pietari tuli vastaan ja kysyi.

Jesus vastas: jo se parani.

Nämät luetaan 3 kert. hengittämättä käärmeen puremaan.

2760. *Kankaanpää. Laiho n. 331.*

—90.

Miina Hakola, 59 v.

Käärmeen sanat.

Mato musta maanalinen,

Ympäri kiven kiertäjä, aidan-ali-

nen,

Pahon teit, ettäs purit,

Mutta viä paremmin, ku paransit.

2761. *Kankaanpää. Laiho n. 332.*

—90.

Miina Hakola, 59 v.

Käärmeen sanat.

Jos sinä ot pajunkarvanen,

taikka maan karvanen,

jos¹ sinä ot veden karvanen,

taikka minkäkarvanen,

5 jos¹ sinä ot pilven karvanen,

taikka muun karvanen,

ota¹ hampaas jälki pois

ja paranna haavas!

Nämät luetaan 3 kertaa.

2762. *Kankaanpää. Ollinen n. 765.*

—90.

Niinialo. Leskivaimo Rosnäll. Kuulut Niinialon Matti-faarilta.

Mato puri, Pietari sauo,
ja neitsy Maaria kysy,
Jeesus parauti.

2763. *Ikaalinen. Paldani n. 27. —52.*

Madon synty.

Ennen kauhu tiellä juoksi,
Kauhun suusta kuola juoksi,
Siitä meille mato synty,
Kauhia kiven alanen,
5 Tuikia tulipunanen,
Sakia savenkarvanen,
Monen mustan muotonen.
Kyllä konna kotos tiedän,
Kiviriutta riuta päältä,
10 Laho kanto kartanos,
Jos olet konna pahoin tehnyt,
Tehköön Jesus terveheksi,
Sisältä kivuttomaksi,
Päältä tuntumattomaksi,
15 Paremmaksi entistänsä.

2764. *Ikaalinen. Paldani n. 28 a. —52.*

Madon sanat.

Mato musta maan alanen,
Kiekura kiven alanen,
Pahoin teit että purit,
Tee paremmin, että parannat,
5 Suon karva, kanervan karva,
Piijan pitkät silkki rihmat,
Olekkos sinä, konnan kuola kal-
liolla,
Olekkos aattaran (?) aidan vittois?
Ei mato mahallansa pane.

2765. *Ikaalinen. Paldani n. 28 b. —52.*

Mato musta maanalanen,
Kiekura, kiven alanen,

Kiiltävä aidan raossa,
Ettäs pahasti teit, kuu purit,
5 Tee paremmin, että parannat.

2766. *Ikaalinen. Valkama n. 3. —21.*

Riina Friiberg. 68 v.

Madon sanat.

Mato musta maan alla luikuaa,
laikuaa aitojen alla.
Maria kysyi, Elli puri, mene
maalta mättäälle,
tii maata tialaan, yhleksän meren
ylitte,
5 kynnenen meren sivutte.
Hikos hirvi juostessansa, joi vettä
janoissansa.
Herran henki, kurjen kuona,
perkeleen pää karvat.
Teit pahan että pani,
10 tee paremmin ja paranna.

2767. *Ikaalinen. Kotiseututk.kurss. s. 66. —15.*

Käärmeen sanoista sanottakoon:

Mato musta maan alainen
Kiemura kiven alla,
Hyvin teit' että pistit
Paremmin vielä kuu parausit!

2768. *Ikaalinen. Korhonen n. 51. —97.*

Riitala. Uudentalon muori, 72 v.
Kuullut Salon Kaapolta Kankaan-
päästä.

Käärmeen piston parnussanat.

Pietari sanoi:
Kärnes puri.
Neitty Maria kysyi:
Tuliko veri?

5 Jesus sanoi:
Se on parattu.

Jos pahasti pääsee jo ajettumaan, on luettava useampia kertoja ja kustava astiaan ja pantava vähä suoloja sekaan ja sillä hierottava.

2769. *Ikaalinen. Laiho n. 323. —90.*
Isoröyhiö. Maria Hakala, 43 v.

Käärmeen sanat.

Mato musta maanalainen,
Vyön lappo joen takainen,
Kiven päällä kiiltäväinen,
Aidan raosta välkisteleväinen,
5 Hyvin teit, jossas panit,
Paremmiin teit, ku parannit.

2770. *Ikaalinen. Laiho n. 324. —90.*

Isoröyhiö. Maria Hakala, 43 v.

Formu puri,

Neitsy Maaria sano:

Jo se parani.

2771. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 177.*
—31.

Vähä-Röyhiö. Eesteri Heikkilä, n.
82 v.

Madon sanat:

Horma puri,
tuliko veri,
Jeesus sanoi: »Jo se parani».

2772. *Ikaalinen. Salava Anna-Kaarina, n. 43. —31.*

Sipsiön kylä. Katri Haïma, 62 v.

Malon sanat

Mato musta maan alla

uiku aiku aïlan¹ alla,
Maria kysy: Elli puri.

2773. *Ikaalinen. Salava Anna-Kaarina, n. 44. —31.*

Mene metsä mätsähälle[!],
tiimaa tapialle

yh¹leksäm_{meren} ylitte,
kymmenem_{meren} sivutte.

5 Hikos hirvi juastesansa,
joi vettä janottuansa.
Herran henki, kurjen kuano
perkeleem_{peräkakara}¹.
Teit pahoin, että panit,
10 tee paremmiin ja paranna!

2774. *Ikaalinen. Vähätalo n. 2. —19.*
Saukonperä.

Madon sanat.

Mato musta maan alla,
liuku aiku aidan alla.
Maria kysy, Elli puri
mene mettä mättähälle
5 tiimaa tapialahan.

yhdeksän¹ meren ylitse,
kymmenen meren sivutse,
hikos hirvi juostessansa,
joi vettä janottuansa.

10 Herran henki,
kurjen kuono,
perkeleen persekarvat,
teit pahoin, että panit,
tee paremmiin ja paranna.

Pitää lukea sanat 9 kertaa esim. ihraan, joka pannaan sitten »madon» pureman paikan päälle, jolloin purema paranee.

2772. ¹ ai|d|an : aïlan.

2773. ¹ Perä|p|akara : peräkakara.

2774. ¹ kk:ssa iso alkukirjoin.

2775. *Hongonjoki. Paldani n. 74 b.*
—52.

Mato musta maanalanen,
Kiemura kiven juurninen,
Pajun karva pannalainen,
Voi paha, ettäs panit,
5 Parempi ettäs parannat,
Kanna mettä kielelläs,
Reikihes tekemihis,
Haavohis panemihis!

2776. *Hongonjoki. Paldani n. 74 c.*
—52.

Mato musta maanalanen,
Kikku heinän juurehinen,
Muiku aitan alanen,
Veden¹ päällä kulkevainen,
5 Jossa vattalla vaelsi,
Nyrkistä pahasta parantava,
Voi paha ettäs panit,
Parempi, ettäs parannat!
Kanna mettä kielelläs,
10 Haavohis panemihis,
Reikihis tekemihis!

2777. *Hongonjoki. Paldani n. 74 d.*
—52.

Mato musta maanalanen,
Kiemura kiven takanen,
Luulikkos puuta purrehes,
Pajun juurta pannehes,
5 Hemmils heinän viertolahan,
Otti mettä mettälästä,
Simaa tapiolasta.
Mettä kielelläs kanna,

Reikihin tekemihis,
10 Haavohin panemihis!
Luulit haapaa hakannehes,
Kultasen kiven juurella,
Kimalaisen hunajalla,
Väli voitehella,
15 Tattarin veren jälkiä.

2778. *Hongonjoki. Paldani n. 74 f.*
—52.

Mistäs mato juoksenteli?
Aitan alla asuskeli,
Kannon alla juoksenteli,
Josta mieli kuljeskella,
5 Tammen oksaan ottavainen,
Madon henki pahalainen,
Joka puuta nauskeskeli¹,
Kristuksen päälle asteli,
Ristin päälle ripustettu,
10 Ekkös niitä nähnytkään.
Voi paha, ettäs panit!
Kanna mettä kielelläsi,
Haavohis panemihis,
Reikihis tekemihis!

2779. *Hongonjoki. Paldani n. 74 g.*
—52.

Ormi puri, Pietari kysy:
Tuliko verta? Ei¹, jo parani,
Herran eles kuljettua,
Maan piirin poljettua,
5 Sinä maan matonen²,
Hampahan vihat ja pahat,
Synnin myrkky pyhii pois!

2776. ¹ d alleviivattu, yl. [Ve]r[en].

2778. ¹ n[ʔoʔ]useskeli : nʔaʔuseskeli.

2779. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² nen alleviivattu.

2780. *Hongonjoki. Paldani n. 74 h.*
—52.

Jesus ja Pietari
Kävi pitkin tietä myöten,
Näki hän häjyn tiellä.
Herra, luo⁶ henki siehen!
5 Herra loi hengen siehen.
Herra sano Pietarille:
»Pistä sormes suuhun»,
Se pisti, ja mato puri.
Pietari sano: »Herra, ota⁶ henki
pois!»
10 »Ei saa ottaa, eikä antaa.»

2781. *Hongonjoki. Paldani n. 74 i.*
—52.

Mato musta maanalainen,
Luiku aitan alanen,
Kiemura kiven takanen,
Luulikkos puuta purehes,
5 Pajun juurta pannehes.
Mettä kielelläs kannaa,
Reikihin tekemihis,
Haavohin panemihis!
Pahoin teit, ettäs pauit,
10 Vielä parempi, ettäs parannat.

2781a. *Hongonjoki. Paldani matka-*
kert., Niemi Runonker. matkak.
siv. 149. — 52.

Hongojoessa viivysin puoli viikkoa,
sillä minä sain täällä loihito runoja ko-
koon, niinkuin madon sanoja, joista
yksi laji kuuluu näin:

Mato musta maanalainen,
Kiekura kiven aluinen,
Ilvehittien hiuskarva,

2782. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2784. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Paunahitten partakarva;
5 Luulikkos puuta purehes,
Haavan juurta haukannees,
Tulikkos kino kirojen,
Ihmistä puremahan?
Hyvin teit ettäs purit,
10 Parempi jottas parannat.
Kyllä sinun sukus tiedän:
Pirun suusta sivallettu.
Pirun kuolasta koottu,
Pahan vaimon paltelhasta,
15 Niin minä suusi tukin,
Hampahas lakehen lasken:
Ti'e sisältä terveheksi,
Päältä tuntumattomaksi
Neitsy Maarian makia maito ki-
vun voiteeksi.

2782. *Hongonjoki. Palonen n. 8. — 59.*

Madon¹ puremista vastaan.
Jesus sanoi: Käärme¹ puri.
Pietari sanoi: Tuliko¹ verta?
Maaria sanoi: Ei¹, jo se parani!

2783. *Honkajoki. Ylikoski n. 138.*
—89.

Hongan kylä. Juhon Virta.
Urmi puri. Pietari kysyi,
Maria sanoi:
»tuliko veri?» — »ei, se parani jo».

2784. *Honkajoki. Ylikoski n. 139.*
—89.

Hongan kylä. Juhon Virta.
Jesus sanoi: »sinä olet kärme,
sinä asut helvetis,
minä olen Jesus¹.

Paha¹ oli ettäs panit,
vielä pahempi ettäs parausit.

2785. *Honkajoki. Ylikoski n. 140.*

—89.

Hongan kylä. Juho Virta.

Mato musta maan alainen,
kiemuriainen kiven alainen,
pääs on neitsyttä kauniimpi,
kieles hunaja makiampi;
5 paha oli, ettäs panit,
vielä pahempi, ettäs paransit.

2786. *Karvia. Paldani n. 74 a. —52.*

Madon sanoja.

Jokei osaa yhdeksällä¹ lailla madon
sanoja lukee, ei liijoin voi⁶ madon
purtua haavaa parantaa. Voide⁶ pa-
rantamiseen pitää oleman suolatointa
voita, johon sanat lujetaan ja sillä
sitte voidellaan niin »totta paranee-
kin».²

Mato musta maanaluinen,
Kiekura kivenaluinen,
Hivehitten hiuskarva,
Pannahitten partakarva,
5 Luulikkos puuta purrehes,
Haavan juurta haukanne'es,
Tulikkos kino kirojen,
Inhimistä puremahan?
Hyvin teit, ettäs purit,
10 Parempi jottas parannat,
Kyllä sinun sukus tielän:
Pirun suusta sivallettu,
Pirun kuolasta koottu,
Pahan vaimon paltelasta;
15 Niin minä suusi tukin,
Hampahas lakehen lasken,
Te'e' sisältä terveheksi,

Päältä tuntumattomaksi,
Neitsyt Maarian makia maito ki-
vun voiteeksi!

2787. *Karvia. Paldani n. 74 e. —52.*

Ormi puri, Jesus kysy, tuliko
veri?

Neitty Maaria sano, jo se parani.

2788. *Karvia. Kaukamaa L, n. 98.*

—²⁶/₆ 30.

Karviankylä. Jaakko Porrassalmi,
72 v.

Kärmeksen pistämän parannussanat.
Ravalla pesi ja luin:

Jeesus sano: Normi puri.

Pietari kysy: Tuliko veri?

Neitsy Maria sano: Se parani jo.

Apua on siitäki.

2789. *Karvia. Kaukamaa L, n. 105.*

—¹⁶/₆ 30.

Karviankylä. Jooseppi Kallioniemi,
93 v. Menettänyt muistinsa toista
vuotta sitten niin, ettei enää kyennyt
sanelemaan kuin palasia.

Kärmes.

Luulikkos puuta purrees,

Pajujuurta pammehesi?

2790. *Karvia. Kaukamaa L, n. 110.*

—²⁶/₆ 30.

Karviankylä. Papusen muori, 85 v.
Äitevainaalta oppinut.

Kärmeksen sanat:

Normi puri.

Pietari kysy: Tuliko veri?

Neitsy Maria sano: Jo se parani.

2786. ¹ yhdeksä[ä] : yhdeksällä. — ² Selitys on kk:ssa kaikki r. lisätty.

2791. *Karvia. Kaukamaa L, n. 106.*

$\frac{28}{6}$ 30.

Karviankylä. Salomon Teppala »Teppala faari», pitäjän kuulu taikuri, eläintenparantaja ja häämestari. Nyt 83 v. vanha ja raihmainen. Tietojaan hän ei suostu maailmalle levittelemään. »Karvialaisten epäjumala», erään kertojan mukaan kaikkialla neuvottiin »Teppala faarin» puheille.

Kärmeksen purema.

Puremaa hierottiin tupakkikuralla ja ravalla sekä luettiin:

Nurmi puri.

Pietari kysy: Tuliko veri?

Ja se sano: Ei. Jo se parani.

2792. *Karvia. Kaukamaa L, n. 100.*

$\frac{3}{6}$ 30.

Ämmälänkylä. Joosefiina Jokinen, 80 v.

Kärmeksen sanat.

Ottaa maata ja vettä ja painelee sillä sekä lukee:

Nurmi puri.

Pyhä Pietari kysy: Tuliko verta?

Neitsy Maaria sano: Ei. Se parani jo.

2793. *Karvia. Kaukamaa L, n. 108.*

$\frac{19}{6}$ 30.

Ämmälänkylä. Serafiina Tienhaara, 79 v.

Maron sanat:

Kärmehen puremaan on syljettävä maatallohon ja sanottava:

Mikä puri?

Normi puri.

Jeesus kysy:

Tuliko veri?

5 Pyhä Pietari sano:

Ei. Se jo parani.

Mikä paranti?

Neitsy Marian lämmin maito.

Miesvaimaani teki niin ja paransi vielä viimeisellä kymmenellä.

2794. *Karvia. Kaukamaa L, n. 99.*

$\frac{12}{6}$ 30.

Suomijärvenkylä. Iida Majanmaa, 57 v.

Kärmeksen sanat:

Kun kärmes on purrut, ottaa ylempäs ajettuman kouralla kiinni ja lukee:

Nurmi puri.

Ja Neitsy Maria kysy, Tuleeko veri?

Jesus sano: Se parani jo.

Sitten on kaikki.

2795. *Karvia. Kaukamaa L, n. 104.*

$\frac{18}{6}$ 30.

Sarankylä. Juhon Viitasaari, 49 v.

Kärmeksen sanat:

Luuletko puuta purrehesi,

Pajua pannelhesi,

Puun juurta syönehesi!

Otettiin kontoa¹ ja sillä paineltiin 9 kertaa, joka kerta sanat sanoen.

2796. *Karvia. Kaukamaa L, n. 102.*

$\frac{4}{6}$ 30.

Koskiperiä. Anna Kuusisto, 65 v. Rastian Liisa vainaa, »pokeloittija».

Mikä puri? Kärmes puri.

Pyhä Pietari sano: Tekikö kipiää?

Pyhä Pietari sano: Ei. Jo se parani.

2795. ¹ = märkeä rahkaa.

2797. *Karvia. Kaukamaa L, n. 103.*—⁴/₆ 30.

Koskiperä. Jussi Räpiä, 70 v.

Kärmeksen sanat (toisinto).

Mikä puri? Narmi puri.

Jeesus kysy: Tuliko veri?

Pyhä Pietari sano: Ei.

Mikä paranti.

5 Neitsyt Marian lämmin maito.

2798. *Karvia. Kaukamaa L, n. 109.*—⁴/₆ 30.

Koskiperä. Juha Salonen, 92 v.

Kärmeksen sanat:

Kina juoksi konnan suusta.

Kina ilkiän kilasta¹.

Neitsyt Maria sano: Jormi puri.

Pietari sano: Teill' on avaimet.

5 Ja Jeesus sano: Se jo parani.

Rasuvalla oli pyhittävä ja sylettävä.
»Tämäkin tolen tekee.»2799. *Karvia. Kaukamaa L, n. 107.*—³⁰/₆ 30.Mustakoskenkylä. Miina Alanko,
68 v.*Maron sanat:*

Ormi puri.

Pietari kysy: Tuleeko veri?

Neitsyt Maaria tuli vastaan.

Sano: Ei. Palaat takasi! Jo se
parani.2800. *Karvia. Kaukamaa L, n. 111.*—⁶/₆ 30.Haavistonkulma. Kalle Korkea-
salo, 65 v. Ehtymätön kertoja.*Kärmehen pirütös.*Laipähän, kalahan, juustohon ja
lihahalahan luettiin kärmehen pirättä-
miseksi:

Vormi puri.

Pietari kysy: Tuliko veri?

Neitsy Maria sano: Ei.

Se parani jo.

Ja lopuksi sanottiin:

Sinä kirottu purit!

Mutta parempi oli,

Kun paransit sen!

Pajunkarvasen kärmehen sanat ovat
erikseen ja harvinaiset. Niitä en
taida.2801. *Karvia. Kaukamaa L, n. 112.*—⁶/₆ 30.Haavistonkulma. Kalle Korkea-
salo, 65 v.*Kärmehen pirütös* (toisin):

Hormi puri.

Pietari kysy: Tuliko veri?

Meria sano: Ei!

Siihen se loppu.

2802. *Karvia. Kaukamaa L, n. 113.*—⁶/₆ 30.

Tuulenkulma. Kaisa Moisio, 81 v.

Pietari sano, ett' ormi puri.

Maria sano, ett' jo se parani.

Mut' ne o nii kallit sanat. Hyvät
ne oli.2803. *Parkano. Mikkola J. J, n. 7.*

—87.

Nurmen¹ sanat.

Pietari sano: Nurnui puri.

2798. ¹ l alleviivattu.2803. ¹ (Nurmi selitettiin = käärme). Mp. huom.

Maria kysy: Tuliko² veri?
 Jesus sano: Se² parani jo.
 Luettava kolmasti.

2804. *Parkano. Valldeman n. 31.*
 —88.
 Isak Koppila, 73 v.

Käärmeen sanat.

Maaria sanoi: »Käärme¹ puri!»
 Jeesus vastasi: »Se¹ on parattu!»
 Nämät sanat tarvitsee lukea yhdek-
 säään kertaan ja lopuksi sylkeä haavan
 päälle. Sitten heti paranee haava.

2805. *Parkano. Kallioniemi n. 33.*
 —07.

Sanat kärmeen puremaa vastaan.

Kun kärme on purrut, painetaan
 kädellä haavaa sanoen (oik. mutisten):
 »Tormi puri.

Pyhä Pietari kysy:

»Tuliko¹ veri?»

Jeesus sano:

5 »Se¹ parani jo.»

2806. *Parkano. Lehto n. 11. —94.*
 Paloviita. Maria Kujala, 65 v.

Käärmeen sanat.

Musta mato, maan alanen,
 Meni läpi mättään,
 Puetti puikko puun alitse,
 Läpi lahon kielekkeisen.

2807. *Parkano. Lehto n. 14. —94.*
 Paloviita. Maria Kujala, 65 v.

Käärmeen sanat.

Kauno juoksi pitkiu tietä,

² kk:ssa pieni alkukirjain.

2804. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2805. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Kaunon suusta kuola juoksi,
 Josta meille matos syntyi.
 Mato musta, maan alanen,
 5 Kiekurainen kiven alanen,
 Maaturainen maan alanen,
 Joko sinä olet ollut tuiki tulen
 karvanen,

Soikia savun karvanen,
 Vasken karvainen,
 10 Kuloheinän karvanen,
 Maan karvanen,
 Nurmen karvanen.
 Uiku aitain alanen,
 Ahkalaisten ahdas portti,
 15 Rikalaisten rintaportti,
 Laho lato kartano,
 Kiviriutta, rintaportti,
 Pahan vaimon paidan paltet.
 Sillä ei purra, jollei kirotä.

2808. *Parkano. Kaukamaa L, n. 101.*
 —²⁷/₆ 30.

Joosefiina Suomijärvi, 78 v. Mp.
 Karvia. Suomijärvenkylä.

Horma puri.

Jeesus kysy: Tuliko veri?

Neitsy Maria sano: Ei. Jo se pa-
 rani.

Ihralla pyhittävä puremakohtaa.

2808 a. *Parkano. Alanen Viljo n. 81.*
 —30.

Sandra Remsu, kotoisin Karjalasta.
 Asunut pari vuotta Parkanon Sydän-
 maan kylässä. Sanat kirjoittanut muis-
 tiin eräs Ilakomäen talon tytär.

*Käärmeen sanat*¹:

Mullan muikku,

Maan silakka,

Mato musta maan alainen,

Toukka tuomen karvallinen,

5 Läpi mättähän menijä,

Kulkija kulon alatse,

Puum juuren pujottelija,

Kannon juuren kaivelija,

Kuka sun käski kun kehuttiin,

10 Isäsi vai emosi,

vaiko valtavanhempasi,

Ristityitä rikkomahan,

Kastetuita kaatamahan,

Olisi ollut puuta purrakes²,15 Hakoa haukatakse³,Jopa nyt viinana vilas⁴,Oluena omat pahas⁵,

Minne on mieli murehes,

Kupulusko kultaisehen,

20 Vatsahasko vaskisehen,

Hosta ihmisraukan,

Karvasta emo kapehen²Emon tuoman ruumihi³

Hyvin tiesit, kun tulit,

25 Teet paremmin kuin palaat.^{4,5}2808 *β*. *Parkano. Alanen Viljo, n. 64.*

—30.

Sandra Remsu, kotoisin Karjalasta, Asunut pari vuotta Parkanon Sydänmaan kylässä. Sanat kirjoittanut muistiin eräs Hakomäen talon tytär Sydänmaan kylästä.

Sanat hammassärlyn parantamiseksi¹:

Lihasta olet tullut,

luuhut (pitäisi kai olla luulum!)
lausutut.Mato musta maan alainen,
Toukko tuomen karvallinen,

5 Läpi mättähän menijä,

Puum juuren pujottelija,

Kannon juuren kaivelija,

Kuka sun käski kun kehuttiin,

Isäsi, vai emosi

10 Vaiko valtavanhempasi

Kristityitä rikkomahan,

Kastetuita kaatamahan,

Oispa ollut puuta purrakes²,Hakoa haukatakse³.

15 Herhiläinen (on) hien lintu,

Mehiläinen (on) meijän lintu,

Lennä tuonne kunne käsken,

Ylitse meren yhdeksän,

Meri puolen kymmenettä.

20 Tuo sinä mettä siivessä,

Simoa siipesi nenässä,

Lennä mesikattilaan,

Kipeille voiteliiksi,

Vammoille vari(a)vesiksi².

25 Ne on voitelhet vakaiset,

Kastiet ijän ikuiset.

Vian päälle vietäväs³,

Lihän syöjä syöpyköhön,

Luun purija juurtukohon.

2808 *a*. ¹ Karjalaisesta(?) alkuperästään huolimatta on sanat tähän otettu, koska ne nähtävästi olisivat jääneet toistaiseksi julkaisematta. — ² r. (tai: karvasta iso kapehen, jos kysymyksessä mies). — ³ r. (tai: ison tuoman ruumihi³). — ⁴ r. Kirjoituksessa: et paremmin kuin palaat). — ⁵ Huom.! oikokirjoitusta jonkun verran korjattu. Mp. huom.

2808 *β*. ¹ Ks. edell. n:on alahuom. 1. — ² Mp:n korjaus sulkuumerkkien välissä.

2809. *Parkano. Alanen Viljo, n. 114.* 31.
Alaskylä. Emanuel Alanen. Kuollut v. 1924 n. 89 vuotiaana. Synt. Kurussa.
Madon sanat:
Mato musta maan alla,
Kiemura kiven alla,
Hyvin teit, ettäs' pistit,
Paremmiin vielä, ettäs paransit.
2810. *Parkano. Alanen Viljo, n. 171.* 31.
Nerkoonkylä. Anna Kivinen, n. 58 v.
Madon sanat:
Mato musta maanalainen,
pirun piiska, liireu ruoska,
paholaisen partakarva,
kuka sinun käski jäytämähän
5 syömähän, kaluamahan
2811. *Parkano. Alanen Viljo, n. 173.* —31.
Nerkoonkylä. Anna Kivinen, n. 58 v.
Madon sanat:
Normi puri
Maria kysy; Pietari sano:
se paranee
2812. *Parkano. SS. Reponen Astrid, 1929.*
Kuivaskylä. Katariina (Sofia) Taipalus, 79 v.
Karmcensanat.
orma puri, pi^etari küsü
tuliko verta.
iesus sano, se jo parani.
2813. ¹ Ks. nro 2475 alahuom. 1.
2813. *Parkano. Pohjankanervo T, n. 166.* —²⁰/₇ 31.
Länsi-Aure¹. Taloll. Mikko Mäkelä, 63 v.
Käärmeen sanat.
Oiku aiku ailan alta,
mato musta maanalta,
nosta pääsi turpehesta,

Ei muistanut enempää.
2814. *Lempäälä. Hels. Suom. alkeisop. konv. LII: Nurkkinen n. 128*.* —84.
Esteri.
Kärmeen vihat.
Kiamura kiven alla,
Uiku aitojen alla,
Pahon tehit
Ettäs pistit,
5 Minä manaan
Ettäs paranet.
2815. *Lempäälä. Hels. Suom. alkeisop. konv. LII: Nurkkinen n. 132*.* —84.
Kreeta.
Maron luku (=Kärmeen vihat).
Mato musta maan alainen
Mytty mättähän alainen,
Kinto kantojen alainen
Pisti lasta kantapäähän.
5 Sinne mä sinun manaan
Pohjan pensión perille.
2816. *Kangasala? Kaulén n. 6*. —02.*
Mikko Uoti, 70 v., kot. Kangasalla.
Oppinut (?) Laviassa.

Käärmeen puremista vastaan.

Mytty mättähän alainen.

Kiemara[!] aidan alainen
ja Kiemara kiven alainen.

Hyvä oli, että purit.

5 parempi, että paranit.

Keitä mesi kieles päässä,
pane haavan partaalle,
että vaiva lakkoaisi,
kipu tuima taukoaisi.

2817. *Kangasala. Kaulén, n. 8.*
—³¹/₁₂ 02.

Mikko Uoti, 70 v. Kuullut Laviasta.

Käärmeen puremista vastaan.

Konna makas kalliolla,
vültävä kiven loyessa.
Konnan suusta kuola juoksi,
kina vilhasen kidasta.

5 Sinä olet se vanha mato
itseäsi vetämään.

Kyllä minä sinun hampaasi ko-
listan,
piikit pahat rouhaisen.

2818. *Kangasala. Kallio Väinö n. 24*.*
—04.

Kalle Viikman, 70 v. Kuullut nuorena.

Käärmeen sanat.

Mato musta, kivi punanen
kiemura kiven alanen
läpi heinän hujeltaa
airan läpi pujeltaa.

5 Hyvin teit purressasi
vielä paremmin paratessas.

2819. *Sahalakti. Järvinen n. 51b. —53.*
Moltsia.

[*Käärmeen-puremisen Sanat.*]

Mato musta, maan alanen,

Kiemura, kiven alanen,

Mykyrä, mättään alanen,

Uiku, aitain alainen.

5 Piti! ettäs pistit,

Parempi ettäs paran[ujat].

Mene mettä mettolasta,

Hunajaa hunppilasta.

Keitä mesi kieles päällä;

10 Pane haavan partahalle.

2820. *Sahalakti. Äijälä E, n. 85.*
96.

Fredrik Rängvist, 70 v.

Kun kärme pistää, niin pitää lukee:

Parma puri, Pietari kysyi: »Tu-
liko¹ verta?»

Maria sanoi: »Se¹ parani job»

Sitte tarttee sylkee puremaa.

2821. *Tottijärvi. Rekola n. 766*. —05.*
Sorva, F. Lintanen, 55 v.

Loitsu.

»Käärmeen_purema paranee kun
sanoo:

Minä olej_Jessuksen,

sinä olet perkeleen,

musta mato, maanalanen,

kiakurainen, kiven alanen.

5 Hyvä oli ettäs pistit,

Viäläkim_parempi ettäs paran-
nat.

Luulip_puuta purrees

ja purikkim_puum_punasia sua-
nia.»

2816. ¹ o kk:ssa alleviivattu.

2820. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2822. *Ylöjärvi. Pohjankanervo T, n. 168.* —³⁰/₇ 31.

Kirkonkylä. Kust. Arv. Koivisto, 64 v. Mp. Kunnalliskodissa.

Käärmeen sanat luettiin kolmeen leivänpalaan, jokaiseen kolme kertaa:

Mato musta maanalanen,
kierura kiven alanen,
nuku aitojen alanen.

pahon teit, että panit,
tee paremmin, että paranet.

Mene, metto, mettolaan¹,
timain¹ tatteriaan¹,
maan karva, kanervan karva,
perkeleen partakarva.

Sanat sanoi kertoja kuulleensa August Possilalta, joka oli varma sanojensa pystyväisyydestä. Tämä taas kuuli isältään Esaias Possilalta, synt. 1801 ja kuoli 1886. Aug. Possila synt. 1843 ja kuoli 1921.

2823. *Messukylä. Hankala P, n. 12**.
—03.

Mikko Rajala, 57 v. Muistiinp. J. A. Hankala.

Käärmeen puremasanat.

Hörri puri.
Pietari pyyhkisi,
Maria sano ja se parani.

2824. *Kuhmalahti. Salminen V, n. 4**.
—82.

Kaikellaisia »vihoja» otetaan pois seuraavalla loihutulvulla:

Ei malon purema (raulan vihat,
tulen vihat jne.) paha o'.
Muin se on muiksi, muin se on
kuiksi,

Muin se on ihmisän sian ihraksi,
Maholehmän mailoksi,
5 Sivuttomaks, sisuttomaks.
Päältä näkymättömäks
Ei entist enempiää.

Tämä luetaan kolmeen kertaan samalla kun kipeetä jäsentä 3 krt. puhalletaan.

2825. *Kuhmalahti. Salminen V, n. 9**.
—82.

Madon lukuja.

Mytty mäTTY mäTTähässä,
Kiamura kiven loyessa,
Piatari saunoo: jo se pisti,
Marriia saunoo: jo se paranee,
5 Jessus saunoo: jo se parani.

2826. *Kuhmalahti. Salminen V, n. 10**. —82.

[Madon lukuja.]

Mato musta maan-alanen,
Mytty mäTTään-alanen,
Pujero puun-alanen,
Pahon tehit että panit,
5 Paremmin että parannat.
Mutta mitäs tulit malon majollen.
Sisäliskojen sijoille!
Mahlo' mennä teitä myälen¹.
Tua mettä kiäles päässä
10 Haavois, repimäis reikiis.

Luvut lujetaan sualoin, jock'anne-
taan purrun suuhu'.

2827. *Eräjärvi. Tyyskä (2209) n. 17**.
—07.

Maki-Santeri (Santeri Mäkinen),
76 v.

2822. ¹ Sanojen merkitystä ei kertoja osannut selittää, sanoi ne vain näin olevansa varmaan kuullut.

2826. ¹ kk:ssa l alleviivattu.

Käärmeen sanat.

Mato musta maan alainen,
 Toukka tuonen karvallinen,
 Alta ailan meneevi
 Puilen juurta pujoitteli,
 5 Kulon korsis koukulteli.
 Tunnen sinun sukusi:
 Syäjätär sinun mereen heitti,
 Sen aalto kivelle ajoi,
 Josta käännyt kärneheksi.
 10 Pää on pantu papusesta,
 Silmät liinan siämenestä.
 Hampahat häkilän terästä,
 (pahan)
 Kiäli kelmon keihäistä.
 Tule työsi tuntemahan,
 15 Pahasi paha parantamaan,
 Ennen kuin sanon emolles,
 Valittelen vanhemmilles.
 Enemmän on emolla työtä
 Vaiwa suuri vanhemmilla,
 20 Kuin poika pahan tekevi
 Lapsi tuhmasti asuvi.
 Hyvin teit kun purasit,
 Paremmiin teet kun parannat.
 Voi sulalla voitelet.

2828. *Eräjärvi. Tyyskä (2547) n. 47*.*
 —08.

Järvenpää. Hakalan vaari, 73 v.

Malonluvut.

Mato musta maan alainen
 Toukka tuonen karvainen
 Puhki puun pujoittelee
 Läpi ailan ajelee,
 5 Heinän korsis heitteleehe[!]
 Mato maan karvainen

Kanervan karvainen
 Ja kaiken karvainen.

2829. *Länsi-Teisko. SS. Mytol. san.*
 n. 479 s. 1 2. —¹³/₁ 29.

Kalle Visa.

Eusinnäkin kerron miten tämän
 paikkakunnan entiset ihmiset ovat
 hakeneet parannusta tietäjiltä.

Itse olen nähnyt, miten eräs Kan-
 gasalla syntynyt eukko Länsi-Teis-
 kossa paransi käärmeen puremia ja
 liikoja. Nimeltänsä hän oli Liisa
 Rautala. Hän otti potilasta ajettu-
 neista paikasta kiinni ja lausui seura-
 vat sanat:

Maa, mikä ensimmäinen?

Maho¹ maa ensimmäinen.

Mikä mahossa maassa,

Mätäs mahossa maassa,

5 Mikä mättään nenässä?

Mato mättään nenässä.

Kiemura kiven alanen,

Uiku¹ aitain alanen.

Kanervan karvainen,

10 Kaste¹ korren karvainen,

Helleheinän¹ nuotohinen.

Mene mehto mehtolaan,

Apio siniölään

Yli kuuden kihlakunnan,

15 yli¹ yhdeksän pitäjän.

Hyvä ettäs purit,

Parempi¹ ettäs paranet,

Kuninkaan kultaruunu,

Perkeleen parta karva.

Näin hän puheli ja monet ihmiset
 kertovat häneltä parannuksen saa-
 neensa. Hän siveli kyllä vanhalla
 ihralla ja karpän² lihalla ajettunutta
 paikkaa.

2829. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² kk:ssa iso alkukirjain.

2830. *Teisko. Haukala P, n. 10**. —03.

Liisa Ala-Rantala, 70 v.

Madon sanat.

Maa mikä ensimmäinen?

Mahomaa ensimmäinen.

Mikä mahossa maassa,

Mitäs¹ mahossa maassa,

5 Mikä mättään nenässä.

Mato musta maan alinen,

Kiemura kiven alainen,

Uiku aitain alainen.

Mullan karva, muodon² karva,

10 Helleheinän muotoinen.

Haavain puremiseen,

Reikään repimisiin.

Hyvin tehit että panit.

Paremmiin vielä että paranet.

15 Mene metto metsolaan,

Siniä apialaas³

Yli kuuden kihlakunnan,

Yli yhdeksän pitäjän.

Kuninkaan kultasolki,

20 Perkuleen partakarva.

2831. *Teisko. Sievänen n. 23**. —13.

Emil Kytölä, kelloseppä. Oppinut sanat Ala-Rantalan mummolta, n. 90 v. Muistiinp. Virroilla.

Käärmeen loitsu.

(Sanat luetaan vanhaan ihraan, jolla voidellaan käärmeen puremaa.)

Maa mikä ensimmäinen?

Maho maa ensimmäinen.

Mikä mahossa maassa?

Mätäs mahossa maassa?

5 Mikä mättään nenässä?

Mato mättään nenässä.

Mato musta maanalainen.

Kiemura kivenalainen.

Hyvin teit että panit

10 Parempi että parannat.

Mene metto mettolaas

Siniä apialaas

Yli yhdeksän pitäjän,

Yli kuuden kihlakunnan.

15 Kuninkaan kultasolki

Perkeleen partakarva.

2832. *Orihvesi. Kaulén n. 5**. —02.

Maria Virtanen, 75 v. Muistiinp. Kangasalla.

Käärmeen puremista vastaan.

Mato musta maan alla,

kiven alla kiemurassa,

sammalissa sakeltava,

aidan alla luikerteleva.

5 Tiedän suku. tiedän syntys.

Hampaat mulla vahvemmat kuin
sulla.

Herrapa sinunkin henkesi antoi.

Perkeleen knolla kirottu minulta,

kirottu sinulta

10 ja minun sanani mukaan sinun
hampaasi siakin
on kirouksen kantta parattu.2833. *Orihvesi. Jokinen n. 12**. —03.

Saatu eräältä 70-v. muijalta kirjoitettuna pieneen paperiin.

Käärmeen pureman parannus.

Mato musta kivipuuainen,

Kiemura kiven alainen

Läpi mätästen,

Mene pinn juurten

2830. ¹ Kirjotusvirhe, p.o. *Mätäs*. — ² Voi lukea myös: *muodon*. — ³ Kirjotusvirhe, p.o. *apialaas*, vrt. nr. 256, säe 12.

kiven alla kiemuralla,
hyvä oli ettäs pistit,
vielä parempi, että paranit.

2839a. *Ruovesi. Skogman n. 40. —40.*

[Ks. Käärme estetään puremasta
n:o 2858.]

2840. *Keuru. Heinonen Ilmari, n. 6.
—10.*

Soinin pappa, n. 1915 kuollut 80:tä
käydessään, vanhoja keurulaisia.

Käärme jos puri, sanottiin:

— Mato musta maanalainen,
kiihuvainen kiven kolossa,
ota puuta purraksesi,
pajunkuorta pannaksesi.
5 Pahoin teit, ettäs purit,
tee paremmin, jottas paranet.

2841. *Keuru. Heinonen Ilmari, n. 3.
—10.*

Soinin pappa, n. 1915 kuollut 80:tä
käydessään, vanhoja keurulaisia.

Käärmeen saa puremattomaksi ho-
kemalla:

— Pure puuta, pure maata,
älä minua äläkä Jumalaa.

2842. *Keuru. Alkula n. 6*. —90.*
Siim. Kankaanpää.

Käärmeen sanat.

Konna makuu kallijollen
Kuola juoksi koman suusta
Kino ilkijän kitasta.

2843. *Keuru. Vaissi n. 75*. —99-02.*

Käärmeen sanat.

Mato musta maan alainen,

kirjavainen kiven kolossa
pahasti tejit ettäs purit
tee paremmin ettäs parannaat,
5 sillä sinulla on puuta purrakses
pajun juurta pannakses.
luetaan kolmeen kertaan.

2844. *Keuru. Vaissi n. 286*. —99-02.*

Maron sanat.

Mato musta maan alainen
kirjavainen kiven kolossa
pahasti, teijit ettäs purit
tee paremmin ettäs parannaat
5 heitä mettä kieleltäs
humajata huuleltas.

2845. *Keuru. Salokannel n. 63*. —11.*
Haapamäki.

[*Käärmeen sanat.*]

Mato musta maanalainen
kirjavainen kiven alla
ota puuta purrakses
pajun kuorta pannakses.
5 Pahoin teit ettäs purit
tie paremmin ettäs parannaat,
heitä mettä kielestäs,
humajata huulestas.

2846. *Keuru. Salokannel n. 61*. —11.*
Tiusala. Nygrén, ukko.

Käärmeen sanat.

Mato musta, mytty mättäällä
kiiltäväinen kiven alla
kyllä on puuta purrakses
pajun kuorta pannakses.
5 Pahoin¹ teit ettäs purit
tee paremmin että paranee
heitä humajata huulestas
mettä kielestäs.

2846. ¹ Voi lukea myös: *Pahan.*

2847. *Keuru. Salokannel n. 62**. — 11.

Tiusal. Nygrén, ukko.

[*Käärmeen sanat:*]Kiiltäväinen kiven loyossa,
mytty mättähällä.Huules on kuin hunaja
hampaasi kuin mesi.

5 Mutta pahasti teit kun purit.

2848. *Multia. Regnell n. 3c**. — 51.Villhulan isäntä.¹

Mato musta, maan alainen,

Läpi mättäisten meniä,

Paju pensain pujottelia.

2849. *Multia. Karhumäki n. 9**. — 10
(-11).

Taa vetti Karhumäki.

*Käärmeen sanat.*Juudas juoks, Juudas lankes
juostessaan

Juuttaan suusta kuola juoks.

Meni moaha mantereese

Muuttu siinä murkinaksi,

5 Väänty sitte värttinäksi

Käänty viime kärmeheksi.

Villa suus, villa peäs,

Villa viis hammastas

Pure puuta, pure moata

10 Pure pahoa pajun juurta.

Villa suus, villa peäs,

Villa viis hammastas

Pure luuta, pure kuuta.

2850. *Multia. Karhumäki n. 7**.
— 10(-11).

Sahrajärvi. Juhon Haukilammimäki.

2848. ¹ Kertoja ilmoitettu muste 2:lla; ks. Pohjois-Hämeen loitsut n:o 669 alahuom.2851 a. ¹ k:ssa iso alkukirjain. — ² k:ssa pieni alkukirjain.*Käärmeen sanat.*Karvat kalan suomuksista
Silinät liinan siemenistä.2851. *Virrat. Sirén T. n. 7**. — 03.

Kurjenkylä. Juhon Ruohonen, 39 v.

Sanat käärmeen pistoon.

Mato musta maanalainen,

Hyvin teit, ettäs pistit

Vielä paremmin, ettäs parannat.

Lausutaan kolme kertaa ja syljetään joka kerran perästä.

2851. *Satak. Räisä K, n. 39.* — ?Kun käärme¹ puri, niin lue 3 kertaa:

Jorma puri. Pietari kysyi:

tuliko verta? Neitsyn Mariija
sanoi: se parani jo!Sylje² 3 kertaa!2851 β. *Satakunta? Tyyskä n. 91.* — 88.*Käärmeen pureman parantaminen.*

Se tapahtuu seuraavasti, pitää pantaman viinaa poteliin vähintään korttelin verta, mihinkä (viinaan) luetaan käärmeen sanat. Lukeminen tapahtuu siten, että loihittia panee suunsa eteen potelin suun ja lukee sinne seuraavasti:

Musta mato maan al,

Kirjavainen kivel al,

Luulikkos puuta purrehes,

Pajun juurta pannelles.

Käärmeen sanat pitää lukea poteliin kolme kertaa. Sitte pitää annettaman

luettua viinaa ihmisen tahi eläimen (kumpaa on käärme purrut) sisään ja lopulla pitää kipeä paikka pestämän.

B. Käärme estetään puremasta.

2852. *Pori. Elers. O. A. n. 8. —93.*
Toivo Salonen, 14 v. Kuuli Hugo Grönvallilta.

Käärmeen sanat.

Minä olen Jesuksen vesa,
Sinä olet perkeleen vesa,
Älä¹ kajoo Jumalan huomaan!

Kun lukee nämät sanat, niin ei kärmee pure.

2853. *Kokemäki. Sallgen n. 14. —90.*

Käärmeen sanoja.

Sinä maassa matelia,
pidätä nyt puremises,
niin myös kuolettava myrkkys',
että saan sun hengelt' ottaa
ikuisesti¹ kuollettaa.

2854. *Tyrvää. Bäcki-Ruusu n. 27. —91.*

Kirkonkylä. Anna Kaisa Kinnula,
82 v.

Käärmeen sanat.

Sinä mato maan alainen,
Paha mättähän puria,
Luoja sun luusi luiskatkolon,
Hampahaasi lyötäköhön!
5 Jotta ei koske häiyä hammas,
Pure pahan pannahaisen.

2855. *Tyrvää. Kullaa n. 254. 9/104.*

Tapiola. Eeva Haavisto, 52 v. Kuul-
lut isältään, kotoisin Soinilan kylästä

(Käärmeen sanat.)

Sinä piru, musta, julma,
Paha, häijy, minua¹ väijyy,
Nouset ylös kohdastansa,
Pures nytkin, perkele!

2856. *Lavia. Kamppi Väinö, n. 5. —03.*

Käärme estetään puremasta sano-
malla kolme kertaa sanat:

Sinä kirottu, minä siunattu.

2857. *Hongonjoki. Paldani n. 74k. —52.*

Tämä kai luetaan madon puremista
estämiseksi, eikä haavan paranemi-
seksi.¹

Koska mato maassa käveli,
Vattallansa vaelsi,
Ruohon juurta ja'eli,
Kylmän talven maassa makaili,
5 Lählit pois komustas,
Kristityn kastetun,
Lapsia hakellehen;
Katto kanto kaunihiksi,
Katto kantoisiksi,
10 Ettes hyöriväistä pitele!

2858. *Ruovesi. Skogman n. 40*. —61.*

Käärmeen sanat.

Mato musta, maan alainen,
Kiappa kannou varjahinen, —

2852. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2853. ¹ ikuis-e||ti : ikuisesti.

2855. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

2857. ¹ Selitys r. kirjoitettu.

Sinä puun juuret puettelet,
Menet läpi mätästen,
5 Suon karva, kauervan karva,
Pajun karva pannahiinen. —
Älä pistä pistimellä,
Myrkkysellä neulasella,
Pistä kantohon petäjän,
10 Jätä myrkkys kiven rakoon.

Otan sauvan käteen,
Menen matoo tappamaan.

2863. *Eurajoki. Kahari n. 125.*
—4 $\frac{1}{9}$ 92.

Maa, piät' matoo,
Pyhä henk', perklet!'!
Mist' Pietar' asean saa,
Ett saais matoo tappaa?

C. Käärmeen pidätys.

2859. *Rauma. Tervaskanto n. 94.* —98.

Huugo Korkeakoski, 19 v.

Käärmeen sanoja:

Mato mas's' matelee,
Piru seljäss' ajelee'.
seis' pyhä Perkel siks' ett' mnää
saa assen kätten'!

2864. *Eurajoki. Nurmi P, n. 66.*
—09.

A. Makipere.

Käärmeen sanat.

Maa pidät matto,
Pyhä henki perkelettä!
Piirretään ympyrä sen paikan ym-
päri, jossa käärme on ollut ja käärme
tulee siihen ennen auringon laskua.

2860. *Eurajoki. Isopere n. 14.* —91.

Käärmen sanat.

Maa pysättäköön madot,
Piru, perkele,
Ohjaksensa ulottukoon tänne!

2865. *Nakkila. Rauvola n. 1.* —91.

Tattara. I. Keskimäki. Kuullut sise-
reltaan Kiukaisista.

Käärme(n) sanat.

Maa, pirät mattoo, Pyhähenki
perkeleet!
Mist' Piatar sauvan saais, et saais
maron tappaa?

2861. *Eurajoki. Kahari n. 91.* —92.

Käärmeen sanat.

Maa, piät' matoo,
Pyhä peto, perkel'
Niinkauvan, ett mä asean saan!

2866. *Pori. Vesterlund n. 32.* —89.

Kalle Grönvall, 20 v.

Käärmeen sanoja.

Iso, suuri, musta mato,
Anna lanka kera,
Aatami panee Eevan suuhun suit-
timet.

2862. *Eurajoki. Kahari n. 124.*

—4 $\frac{1}{9}$ 92.

Käärmeen sanat.

Maa, piät', matoo.
Pyhä henk', perklett'!

2865. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2867. *Pori. Vesterlund n. 36. —89.* Kalle Grönvall, 20 v.
Maa pitäköön päälläs' madot
Ja Pyhä henki perkeleet.
2868. *Pori. Vesterlund n. 40. —89.* Juhon Brusin, 40 v.
Käärmeen sanoja.
Maa pidätä mato.
Ja pyhä pelto perkelett,
Pietari tuo köppis!
2869. *Pori. Vesterlund n. 41. —89.* Juhon Brusin, 40 v.
Maa pidätä mato.
Pyhä Pietari, saatana!
Mistä Pietari sauvan saa,
Pääsee matoa tappamaan.
2870. *Pori. Onkari, (Laiho) n. 35. —89.* F. T. Tuomi, 16 v.
Käärmeen pidätys sanat.
Maa pidätä matoas,
Pyhä pelto perkelettä,
Niinkauvan kuin p. Pietari
Hakee kepipiänsä!
2871. *Pori. Järstä, n. 34. —89.*
Sanat karmetta vastaan:
Jos näkee käärmeen ja lausuu sanat:
»Maa pidä matoa niin kuin pyhä
henki perkelettä»,
niin karme pysähtyy.
2872. *Pori. Haqner n. 4. —89.*
Käärmeen sanat.
Maa, pidätä mattoo, pyhä pelto,
perkelettä, tuo Pietari köppi!
2873. *Pori. Leppänen, n. 38. —89.*
Käärmeen sanoja.
Kun näkee karme ja karme pääsee
pois näkyvistä, niin vetää siihen
paikkaan ristin, jossa karme on nähnyt,
ja lausuu seuraavat sanat:
Maa, pidä mattoo, niinkuin
pyhä henki perkelettä!
2874. *Pori. Laine, T, n. 41. —92.* Kaarlo Virtanen, n. 40 v. Kuullut Laviassa.
Tahi:
Maa, pidätä mato! Metsä, jainaa
puus!
2875. *Pori. Laine T, n. 42. —92.* Kaarlo Virtanen, n. 40 v. Kuullut Laviassa.
Tahi:
Maa, pidä mattoo, minä haen
otaa!
2876. *Pori. Elers O. A, n. 7. —93.* Toivo Salonen, 14 v. Kuuli Serafia Kruntilta.
Käärmeen sanat.
Maa, matoja pidätä,
Pyhä henki perkeleitä!
Kun sanoo nämät sanat, niin karme
pysähtyy ja saa tehdä karmeelle, mitä
tahtoo.
- 2876 a. *Pori. Kaukamaa L, n. 15¹. 30.* Veera Palin, n. 50 v.
Käärmeen sanat:
Maa ei pidätä mattoo,

2876 a. ¹ Ks. n:o 2530 alahuom. 1.

ja pyhähenki ei perkelett,
ett Pietari savvau sais
ett sais sun tappaa.

2876 β. *Pori. Kankamaa L, n. 17¹*
—30.

E. Munter, 56 v.

Mato käypi maata
ja pyhä pelto perkele.

2877. *Noormarkku. Ollinen n. 212.*
—89.

Oskari Engholmi, n. 50 v.

Seuraavat kärmeen sanat ovat lau-
suttavat kolme kertaa vaikuttaak-
sensa:

Maa pidätä mattoo,
pyhä pelto perkelettä!

2878. *Noormarkku. Lindgren n. 219.*
—¹⁶/₁₁ 92.

Kärmeen sanoja.

Taitaa moni täällä tänäpänä yhtä
hyvin kun 200 vuotta sitten he ottaa
kolmen korttelin ja isommankin kär-
meen ja pistää sen poveensa ihan pal-
jasta ihoa vastaan. Jos he näkee kär-
meen maassa, niin he saa sen olemaan
paikallansa koko päivän, he loitsii sa-
laisia sanojansa, joista en muuta
muista kuin:

Maa¹, pysätä mattoo,
pyhä pelto, perkelettä,
sata sarvista saatanaa!
Kiinitä¹ kirottu vietteliä,
5 sido saatanan sanan tuoja,

pimeyyden pirtti kissa²,
kärme kauhia kadotuksen.
tuli järven myrkkyy kieli!
j.n.c.

Loitsu¹ luetaan kolmesti ja astutaan
aina kolme askelta eteenpäin, kunnes
lumous voittaa niin kärmeen, että se
ei liiku. Välistä ottaa lumoja sen häu-
tään kiini ja paiskaa sen kiveen, vaan
harva syö sen lihaa. Eräs¹ loitsia söi
sen kuitenkin, kuin sai toopin³ viinaa.
21 kappaletta¹ tuuman mittaista puik-
kua nieleskeli mies.

2878 α. *Noormarkku. Nurmiö Fr, n*
26. —04.

Jos näkee käärmeen ja haluaa saada
sen tapetuksi, mutta se pääsee pakoon,
voi sen palauttaa takaisin seuraavalla
tavalla. Tehdään risti kahdesta puun
esim. päreen kappaleesta. Asetetaan
se siihen, missä käärme nähtiin. Sa-
malla kun se risti asetetaan tähän
paikkaan, luetaan siinä

»Isämeidän» ja »Herransiuunus».

Käärme^e tulee takaisin siihen en-
nen auringon laskua, eikä pääse siitä
pois ennen auringon laskua¹. Auri-
ngon laskettua se lähtee ristin luota,
ellei sitä ennen ole tapettu.

2879. *Noormarkku. Österlund n. 14.*
20.

Kärmeen sanat.

Maa pirätä matoa,
pyhähenki perkelettä!

2876 β. ¹ Ks. edell. huom.

2878. ¹ k:ssa pieni alkukirjain. — ² k|a|ssa : k|issa. — ³ Sana k:ssa alleviivattu.
— ⁴ 21 *kappaletta* tuuman : 21 k. t.

2878 α. ¹ laskua |pois : l.

2880. *Noormarkku. Ollinen n. 214.*
—89.

Noormarkku. Juho Fabian Palonen,
39 v. Kuuli Freedriika Fimperiltä.

Käärmeen sanat.

Maa pidätä mattoo,
ninko pyhä maa perkelettä!

2881. *Noormarkku. Ollinen n. 217.*
—89.

Söörmarkku. Helli, 27 v.

Käärmeen sanat.

Maa pidätä mattoo,
Ett'ei se edestäni kattoo!

2882. *Noormarkku. Ollinen n. 218.*
—89.

Söörmarkku. Hullu Linti, n. 60 v.

Käärmeen sanat.

Maa pidätä mattoo nii kauva,
ko mettä punta lainaa!

— Sitte ko näin o sanonu, ni täy-
tyy kattoo yhtä painoo kärkeem päällä!
taikka muuto se lähtee liasuu.

2883. *Noormarkku. Ollinen n. 223.*
—89.

Noormarkku. Juho Freedriikki Oli-
nen, 50 v.

Käärmeen sanat.

Maa pidätä mattoo,
pyhä pelto perkelettä!

2884. *Pomarkku. Palonen n. 16.*
—59.

Käärmeen pysättämisen sanat.

Maa pidätä mattoo,
Minä haen ottaa,

2884. ¹ ristiin : ristiin.

Niinkauvan kuin ohran jyvän
löylän.

Purraan kolmesta lepästä senvuotinen kasvo ja pannaan ristiin¹ siihen paikkaan, josta käärme on madellut, sanoen:

Nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän hengen ja luetaan ylläkirjoitetut sanat.

2885. *Merikarvia. Romppanen n. 10.*
89.

Käärmeen sanoja.

Iso, suuri, musta mato,
anna lankakerä!

Aadami panee Eevan suuhun
suitset.

2886. *Merikarvia. Kotikoivu n. 17.*
—23.

Maria Koskinen, 49 v.

Käärmeen sanat.

(Ett'ei kärme pääs karkuun.)

Maa, pidätä matoo, Pyhä Piltti
perkelettä
että Piatari kerkee saamaa kepin
kätees
ja pääsee matoo tappamaan!

2887. *Siikainen. Granqvist n. 33.* 89.

Siikaisten kylä. Karvari Tarkkanen.

Mato, paina maata,
Pyhä henki matoo!

2888. *Siikainen. Granqvist n. 34.* —89.

Maa paina matoo pähän,
niinko pirua, niin kauvan,
ko Jesuksen nimeä mainitaan.

2889. *Siiikainen. Granqvist n. 35. —89.*
 Prruu, pruu! pidätä paha hevo-
 nen, niin kauvan, kun minä saan
 vaskiset suitteet suuhus.

2890. *Siiikainen. Hannus n. 176.*
 —90.
 Kirkonkylä. A. E. Lindroos, 15 v.
 Kuullut Jussi Myllymäeltä, 40 v., Hir-
 velän kylässä.

Käärmeen sanat.

Sinä pitkä myrkkyy-hammas,
 pidätä nyt puremises¹,
 kuollettava myrkkys myös,
 että saan sun hengelt' ottaa.
 ikuisesti kuollettaa.

2891. *Siiikainen. Hannus n. 177.*
 —90.
 Kirkonkylä. A. E. Lindroos, 15 v.

2:set [käärmeen] sanat.

Älä juokse, piru, että saan
 sulle vaskiset ohjaket päähän!

2892. *Siiikainen. Raekallio Vuokko,*
n. 67. —27.

Käärmeen pidätys.

Jos käärme osui tielle, saatiin se
 pysähtymään sanoilla:

Maa pirä omas,
 mato pirä paikkas
 niinkauan kuin ma oran saan.

Jos käärme pääsi karkuun, tehtiin
 risti tielle: Käärme palasi siihen.

2893. *Siiikainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 39. —30.
 Lammin isäntä, 61 v.

2890. ¹ puremise : puremises.

Maa pülä matoo,
 minä pidän ottaa.

2894. *Oripää. Viherraara n. 2502.*
 —11.
 Makkarkoski. Juha Tuominen, 30 v.
Käärmeen pidätysanat.

Maa, pirätä matosi,
 Pyhähenki, perkele.

2895. *Köyliö. Niemi A. R. n. 3.*
 —90.
 Kepolan kartano. Seppä Eldén,
 n. 60 v.

Käärmeen sanat.

Maa, pir matto,
 Pyhä henki, perkelettä!

2896. *Köyliö. Niemi A. R. n. 4.*
 —90.
 Karhia. Esaias Sundholm, n. 70 v.
 Kuullut Vampulassa Maria Viskiltä.

Käärmeen sanat.

Maa, pirä mattoo,
 Pyhä henki, perkelettä,
 Ete mato matkaas pääs!

2897. *Loimaa? Tamminen n. 34. —85.*
Käärmeen manaussanat.
 Pidä. mato, maas;
 pidä, maa, matos!

2898. *Alastaro. Viherraara n. 2495.*
 —11.
 Sikilä. Juha Sulander, 52 v. Kuul-
 lut Huittisissa.

Käärmeen pidätysanat.

Maa, pirätä mattoo,

Pyhähenki, perkelettä!

Kun ne sanat sanoo, niin käärme
seisattuu ja saa hakea asetta, jolla voi
tappaa.

2899. *Vampula. Ojala K. N. n. 6.*

¹⁵/₇ 08.

Sallila. Kristiina Saalberg, 55 v.

Käärmeen pidätys sanat.

Maa pidätä matoa.

Pyhä henki perkelettä!

2900. *Huittinen. Palonen n. 17. — 59.*

Toisin.

Maa pidätä matoa,

Metsä lainaa puuta,

Pyhä pelto perkelettä!

2901. *Harjavalta. Niemi F. V. n. 130*

-03.

Pirilä. Juho Virtanen, 35 v.

Käärmeen lumonta.

Ko käärmeen näkkee ni sannoo:

Maa pidä mattoa,

Pyhä pelto perkelettä!

Saan ma sauvaan Pietarilta.

Jolla sun hampaasi hajotan.

5 Aivosi ajan aholle

Kielesi kiven keräksi;

Ettes koske kristittyä

Pure ihmisen ihoa!

Ni sit ei pääse kärme pois paikasta
mihinkään.

2902. *Kokemäki. Sallgen n. 15. — 90.*

Varas vie varkaalta.

piru pettää perkeleeltä,

neitsyt Maria kantaa keppiä.

2903. *Kokemäki. Sallgen n. 16. — 90.*

Mato pysy maassa.

pyhä pelto perkeleessä.

Pietari tuo miekkua!

2904. *Kokemäki. Sallgen n. 17. — 90.*

Maa ei pidätä mattoa.

eikä pyhä pelto perkelettä,

ennenko Pietari saa sauvaan kät-

tees'

ja pääsee mattoa tappamaan.

2905. *Kokemäki. Kallio K. n. 50.*

— 12.

Käärmeen sanoja.

Käärmeen saa pysähtymään seuraa-
villa sanoilla:

Maa ei pidätä matoa,

Eikä pyhä pelto perkelettä.

Nämät sanat lausuttua käärme py-
sähtyy siksi aikaa kunnes eltii hake-
maan aseensa, jolla voi sen tappaa. Jos
niin kävisi, ettei se noilla sanoilla py-
sähtyisikään, niin silloin pitää seuraava¹
päivänä täsmälleen samalla mi-
nutilla saapua paikalle, niin käärmeen
löytää siitä paikasta, ja silloin voi sen
tappaa.

2906. *Kokemäki. Kujanpää n. 16.*

—²⁸/₁₂ 20.

Kustaa Bärholm, 70 v.

Käärmeen pysäyttämisen sanat.

Maa pysät mattoa.

piru pysät hevosta;

pyssää, pyssää,

ett' mä sun tappaakin saan.

2905. ¹ kksessa alkaa alleviivaus sanasta: seuraavana, jatkuen sanaan: paikasta.

- 2907.** *Kokemäki. Kujanpää n. 17.* —¹⁶/₁ 21.
Kalle Välimaa, 70 v.
Maa pidät mattoo,
pyhä pelto perkelettä
ett' pyhä Pietari¹ sauvan saa.
- 2908.** *Kokemäki. Lempainen n. 63.*
—³¹/₃ 04.
Kuurola. Axel Nuikkinen, 25 v.
Kuullut Rika Annalalta, 80 v., joka
on kuullut isältään.
Käärmeen sanat.
Miten käärme pysäytetään.
Pidä, maa, mattoo.
Pyhä pelto, perkelettä,
Niin kauvan ko sauva sinun saa-
vuttaa!
- 2909.** *Kokemäki. Lempainen n. 64.*
—³¹/₃ 04.
Kuurola. Axel Nuikkinen, 25 v.
Kuullut Riika Annalalta, 80 v.
Käärmeen sanat.
Miten käärme saadaan liikkeelle.
Ei pidä maa mattoo,
Eikä pyhä pelto perkelettä
Nin kauvaa, ko sauva hänen saa-
vuttaa.
- 2910.** *Kokemäki. Lempainen n. 210.*
—⁴/₃ 09.
Korkeaoja. Otto Ojala, n. 45 v.
Käärmeen sanat:
Maa, pirätä matos
Ja pyhä perkelees!
Kun nämät sanat lausuu, niin käär-
meen ei pitäisi paikaltaan liikahta-
maan.
- 2911.** *Kokemäki. Lempainen n. 211.*
—⁴/₃ 09.
Korkeaoja. Otto Ojala, n. 45 v.
Käärmeen sanat:
Maa, pirätä mattoo,
Ja mato pirätä maata!
Eikä sinun pirä pääsemän pai-
kastas kunkaan!
Nämät pitäisi olla erittäin voimalli-
set käärmeen pysäyttämisen sanat.
- 2912.** *Kokemäki. Paasikivi n. 33.*
—²⁹/₁₂ 03.
Villio. Verner Krunni, 26 v.
Käärmeen sanat.
Maa, pidätät¹ mattoo,
Pyhä maa, perkelettä!
Mistä Mooses sauvan saa,
Jolla hän maodon tappaa?
- 2913.** *Kokemäki. Santavirta n. 14.*
—03.
Säpilä. K. Alanen, 40 v. Kuullu-
Agota Naistamolta Harjavallan Nää-
hälästä.
Loitsu.
Käärmeenkulku pysäytetään seu-
raavilla sanoilla:
Maa pidätä mattoo,
Piru pidätä hevostas,
Niinkaunko ohjakset tuodaan,
Pyhäpelto perkelettä!
- 2914.** *Kauvatsa. Järvinen n. 49.*
—53.
Madon sanat.
Maa pidätä mattoo,
Pyhä henki perkelettä!

2907. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2912. ¹ pidätät : pidätä.

2915. *Kauvatsa. Massa n. 3. —92.*
Maa pidätä matoo,
Pyhä pelto perkelettä.
2916. *Kauvatsa. Mikola n. 42. —93.*
Valvatunmaa. Kustaa Perämaa,
73 v.
Käärme saadaan puremattomaksi
siten, että sanotaan:
Maa¹ pidätäm mattoo,
pyhä pelto perkelettä,
siihen astik ko Pietari tulee.
- 2916 a. *Kauvatsa. Mikola n. 43. —93.*
Valvatunmaa. Kustaa Perämaa,
73 v.
Huom! Näitä kahta viime mainit-
tua taikaa ei saa sanoa itseänsä van-
hemmalle. [Ks. edell. ja n:o: 2572.]
2917. *Kauvatsa. Santarivirta n. 105.*
—05.
Kaakinmaa. Amanda Kaakki, 45 v.
Loitsu.
Ptru perkele, pyssäytä hevoses,
että mä saan kriimun päähän.
Ei maa pidätä mattoo,
eikä pyhä poika perkelettä.
(Käytetään silloin, kun nähdään
käärme. Näillä sanoilla saadaan näet
se pyssäyttämään kulkunsa.)
2918. *Kiikka. Oksa n. 36. —07.*
Kiikanoja. Kalle Leppänen, 25 v.
Pirätä, piru, että mä saan suit-
tet suulus ja kriimun päähäs!
(Näitä sanoja ei saa lausua koskaan
nuorempi vanhemman kuullen, sillä
- silloin ne kadottavat voimansa siihen
nuorempaan henkilöön nähden, joka
ne vanhemman kuullen lausui.)
2919. *Mouhijärvi. Järvinen n. 49 b.*
—53.
Piru pysätä perkele,
Pyhä henki hevoses,
Että mä saan suittet suuluun,
Ohjat oikian-kätehen!
2920. *Tyrvää. Järvinen n. 49 c. —53.*
Maa pidätä mattoo,
Piru pientä kärmettä¹!
2921. *Tyrvää. Seppälä n. 7. —91.*
Kun kärmeen näkee nin kärme¹
pysyy paikallansa kun sanoo:
Kärme² pitele matoo!
2922. *Tyrvää. Äijä'ä H, n. 149.*
—95.
Muurimestarin Loviisa.
Kuv_yaan sanoo:
Maa pidätä matos,
pyhä pelto perkelees!
niin kyllä kärme pidättää, mutta se
läytyy sitte tappaa kans, ku sen ker-
ran pidättääkin. muuton ei saa yällä
lepoo.
2923. *Tyrvää. Äijälä H, n. 246. —95*
Kelloseppä Sivula, syntynyt Kii-
kassa, lähes 50 v.
Kärmeen saa pidättämään, kun sen
vaan näkee ja sanoo:
Maa pidätä matos

2916. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.2920. ¹ Vedetään sormella piiri maahan. Mp. huom.2921. ¹ kärme [näkee] : k. — ² kk:ssa pieni alkukirjain.

- niin kuin pyhä pelto pidättää
perkeleen,
siihen asti että minä korian sui-
set suuhun saan
Nimeen Isän ja Pojaan ja Pyhän-
hengen Aamen.
- 2924.** *Tyrvää. Tervaskanto n. 93.*
—98.
Auramo, 20 v.
Käärmeen sanoja:
Maa pidä matos',
pyhä pelto Perkelettä!
- 2925.** *Tyrvää. Horila n. 85.* —¹⁶/₅ 22.
Käärmeen sanat.
Pidätä maa matoa,
pysä pelto perkelettä!
- 2926.** *Tyrvää. Bäcki-Ruusu 28.* —91.
Kirkonkylä. Anna Kaisa Kinnula,
82 v.
Maa ei matoa pi'etä,
Pyhä heng' ei perkelettä,
Enkel ei pa'a pahaista.
Täyettä käärmeen hammas,
5 Pahan¹ hammas halvaut!
- 2927.** *Tyrvää. Kullaa n. 70.* —⁴/₁ 03.
Tapiola. Aleks Viitamäki, 16 v.
Käärmeen sanoiksi luullaan seu-
raava:
Maa, älä matoja venytä,
Pyhähenki siitä perkelettä!
- 2928.** *Tyrvää. Ahlstedt 46.* —²⁹/₁₂ 03.
Illo. Anna-Stiina Korkeemäki, 70 v.
Käärmeen loihdu.
Kun näkee käärmeen, sanoo:
Pidä maa matoa,
Minä meen hakeen otaa.
Silloin maanhaltija pitää kärmettä,
niättä se ei pääse pakoon. Saa hakee
aseen ja tappaa.
- 2929.** *Mouhijärvi. Hannus n. 38.*
—89.
Oskari Hannus. 25 v.
Käärmeen sanat.
Odota, odota otaa,
maa pidä matoa,
Pyhähenki¹ perkelettä!
- 2930.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 39.*
—92.
Häijää. Kaarlo Skogström, n. 55 v.
Käärmeen sanat.
Pidätä, piru, hevoses,
Pyhähenki perkelees,
Että mä saan suitteet suuhun
Ja¹ ohjat oikiaan käteen!
- 2931.** *Mouhijärvi. Laine T, n. 224.*
—93.
Juha Saikka, n. 60 v. Kuullut isäl-
tään.
Kun käärme pakenee eikä saada
tapetuksi, niin se tulee samaan paik-
kaan seuraavalla tavalla: Vitsataan se
paikka, jossa käärme on ennen ollut,
leppävitsoilla. Pannaan sitten vitsat
ristiin rastiin ja sanotaan joko näin:

2926. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.2929. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.2930. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Sinun, Eevan pettäjä, pitää
oleman tässä paikassa, kun minä
tulen

tahi näin:

Mato, seiso paikallas,
kyllä maa paikkans' pitää.
Seiso alallas!

sanottiin oli ja liikkumatta paikallaan
vaikka kuinka kauvan jos sanoi)

Maa pirä matoo päälläs',
Pyhä Henki perkelettä allas',
Niin kauvan, kun saan sille
suhun suittet.

2932. *Mouhijärvi. Laine T, n. 40.*
—92.

Häijää. Kaarlo Skogström, n. 55 v.
Tahi:

Pisätä, pisätä, pirus hevonen,
että mä saan suitteet suulus!

2933. *Mouhijärvi. Viitanen n. 96.*
—97.

Tupurla. Juusefiina (Viinu) Levola,
43 v.

Käärmeen sanat.

Pisätä pirus hevostas,
paina Pyhä henki matoo maahan,
minä meen kotoo suittia perään!

2934. *Mouhijärvi. Mohell n. 2. —04.*

Mustianoja. F. Ruutana, 69 v.,
muuttanut Tyrväältä.

Käärmeen sanat.

Pisätä, pirus, hevosesi,
Pyhä Henki, perkeleesi,
että suittes pähän saisin,
marhaminnau kaulau päälle!

2935. *Suoniemi. SS. Mytol. san. n.*
299 s. 5. —¹⁵/₁₀ 28.

Hilja Kuusi.

Käärmeen pidättämis sanat:

Jos naki käärmeen, eikä ollut asetta,
millä olisisen tappanut »pisätti se», niin

2936. *Lavia. Sammalisto n. 2. —02.*
Mikko Uoti, 70 v. M.p. Kangasalla.

Käärmeen pysäyssanat.

Maa pidä matoo,
pyhä pelto perkelettä,
pistä hevoses suittiin,
ettei pääse menemään!

2937. *Lavia SS. Mytol. san. —¹²/₁ 29.*
Taavi Laaksonen.

Käärmeen pidätyssanat.

Maa musta, maa vihriäinen,
maa pidätä matos.

2938. *Lavia. SS. Mytol. san. —²⁸/₂ 29.*
Taavi Laaksonen.

Käärmeen pidätys sanat:

Pidätä maa matoo,
minä hajen otaa,
pyhä pelto perkelettä.

2939. *Lavia. Kallio Saima, n. 8.*
—²⁸/₁₂ 19.

Niemi. Taavetti Seppälä, n. 60 v.

Käärmeen sanat.

Maa pirätä¹ matoo,
orota² ottaa,
että mä suittet suuluun saan.

2939. ¹ pi|d|ätä : pirata. — ² o|d|ota : orota.

2940. *Lavia. Kallio Saima, n. 9.*
—⁴/₁₁ 20.

Niemi. Josefina Peltomäki, 70 v.

Madon sanat.

Mato musta maan-alainen,
läpi mättään kulkevainen,
luuli puuta pureheensa,
paijun kuorta panneheensa,
5 vaan pisti Pietarin paljasta ihoa¹.

2941. *Lavia. Kallio Saima, n. 12.*
—15.

Niemi. Serafiina Seppälä, 68 v.

Käärmeen sanat.

Pisätäks pirun hevonen,
että mä suittet suuhus saan!

Sanat lausuttiin kolmeen kertaan
syлкien aina kerran välillä.

2942. *Lavia. Laine M, n. 31. —92.*

Mustajoki. Taavi Mansikka.

Kärme pysyy paikallansa, jos sille
sanotaan:

Maa pidä mato, pyhä Pietari
tuo puun!

2943. *Lavia. Kallio Saima, n. 11.*
—²⁵/₆ 14.

Aluskylä. Ester Härkälä, 85 v.

Käärmeen sanat.

Maa pidätä mato,
pyhä pelto perkelettä!
Madon suu tukkoon,
ettei ihmistä pistää saa!

2944. *Lavia. Kamppi n. 19. —03.*

Eräs matkustava poika Kankaan-
päästä.

Taika, miten käärme pidätetaan.

Jos käärme aikoo mennä piiloon,
niin saa sen helposti pysäyttymään, kun
lukee kolmeen kertaan sanat:

Pidätä, pidätä pirun hevonen,
että minä saan suittset suuhusi!

2945. *Suodeniemmi. Nurmio M, n. 331.*
—88.

Keino käärmeen seisattamiseen.

Käärme seisattaa, kuin sille huutaa:
Seiso, saatana, Evan ja Adan
min vietteliä!

2946. *Hämeenkyrö. Mattila K, n. 13.*
—02.

Toivo Kalmala, 22 v.

Käärmeen sanat:

Maa pidä mato¹, niinkauvan
kun minä haen otaa!

2947. *Hämeenkyrö. Mattila M, n. 1.*
—¹⁵/₁₂ 03.

Mannala. Väinö Ilomäki, 17 v.

Kärmeen pidätys sanat.

Maa, pidä matosi,
Pyhähenki, perkele!

2948. *Hämeenkyrö. Mattila M, n. 27.*
—05.

Urtiainen. Martti Piekkola, 15 v.

Kärmeen pidätys sanat.

Kun näkee kärmeen, niin tarttee
vetää kepillä ristin kuvan maahan sen
kärmeen likelle ja sanoo, että:

Tule¹ ristic juureen, ristimato,
ennen aurinkon laskemista!

2940. ¹ Kuuluisi oik. n:ön 2752 jälkeen.

2948. ¹ tu|t|e : tule; kk:ssa pieni alkukirjain.

2949. *Hämeenkyrö. Vihervaara n. 503. —10.*
Rauma. Emma Grönberg, 50 v.
Kuullut H:kyrössä.
Käärmeen pidätys sanat:
Maa pirätä mattoo,
pyhähenki perkelettä!
2950. *Kankaanpää. Oukari (Laiho) n. 29. —89.*
Vihtori Toivonen, 18 v.
Käärmeen pidätys-sanat.
Pane maa matoos,
Odota sun otaas!
Pyhä pelto perkele.
2951. *Kankaanpää. Laiho n. 325. —90.*
Juho Viitanen, 35 v.
Käärmeen sanat.
Mato, pyhä pelto,
Pidätä perkeles
Niinkauvan ku ma
oðan käteeni saa.
2952. *Kankaanpää. Laiho n. 328. —90.*
Manta Ruusila, 43 v.
Käärmeen sanat.
Maa pidä matoos,
Pyhä Henki perkelees!
2953. *Kankaanpää, Laiho n. 334. —90.*
Miina Hakola, 59 v.
Käärmeen pidätys sanat.
Pidätä, pidätä pirun hevonen,
- Niinkauvan ku ma suittet ja oh-
jat suuhus saan,
Että mä saan sulla ajaa!
2954. *Kankaanpää. Kankaanpään kansanopisto. Palokangas Fanny, n. 288. —16.*
Myöskin lujettiin käärmeen sanoja,
joilla piti käärmeen pidättymän, esim.
Pirätä¹ maa matoo,
ja pyhä pelto perkelettä!
2955. *Kankaanpää. Kankaanpään kansanopisto. Husari, n. 494. —16.*
Mauritsi Husari.
Kärmeen sanat.
Maa pirätä matoo
Pyhähenki perkelettä,
siksi¹ kun mä puun haen
että mä saan kärmeen tappaa.
2956. *Kankaanpää. Kankaanpään kansanopisto, n. 539. —16.*
Kärmeen sanat.
Maa, pirä mattoo,
Pyhä pelto perkelettä,
nin kauvvan ko köpin saan!
2957. *Kankaanpää. Kankaanpään kansanopisto, n. 540. —16.*
Pyhä maa ja perkele!
Pysy perkele puikassas,
nin kauvanko Taavetti sauvan saa!

2954. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.2955. ¹ kk:ssa iso alkukirjain.

2958. *Kankaanpää. Ollinen n. 766.*
—90.

Niinisalo. Leskivaimo Rosnall. Kuul-
lut Niinisalon Mattifaarilta.

Maa pidä matos, minä haen
otaa!

2959. *Kankaanpää. Laiho n. 333.*
—90.

Rajasalo. Iisakki Linnamäki, 80 v.

Käärmeen pidätys sanat.

Maa pidätä matos,
Seisahda perkeleen hevonen.
Että mä suittet suuhus saan!

Näitä lukiessa pitää olla vasen
kantapää maassa ja hampaat purtuna
yhtein.

2960. *Ikaalinen. Serro n. 5. —13.*

Kyykäärmeen sanat.

Ptrs, pisätä piru, että ma suit-
tet suuhus saan.

2961. *Ikaalinen. Valkama n. 4. —21.*
Riina Friiberg, 68 v.

Käärmeen pidätys sanat.

Maa pilätä matos, pyhä henki
perkelees.

2962. *Ikaalinen. Soutio n. 64. —97.*
Höytölä. Heikki Haikara.

Käärmeen pidätys sanat.

Pidätä, pidätä, piru hevonen,
että mä suitset suuhus saan!

Risti on tehtävä maahan.

2963. *Ikaalinen. Soutio n. 67. —97.*
Höytölä. T. Soutio, 40 v.

2965. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Madon sanat.

Maa pidät matoja, pyhä mies
perkelettä!

Luetaan 9 kertaan.

2964. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 185.*
—31.

Röyhiö. Siina Keskinen, n. 75 v.

Madon sanat:

Pilätä, pilätä, piron hevonen,
että mä suittet suuhus' saan!

2965. *Ikaalinen. Laurila n. 17. —*
⁸/₁ 14.

Vähäröyhiö.

Käärmeen saa lumottua ja pidätet-
tyä, jos kiertää maahan piirin kolmeen
kertaan sen paikan ympäri, jossa
käärme ensin nähtiin, ja sanoo ham-
paitaan näyttämällä:

Pidätä¹, pidätä piru hevonen,
että mä suitset suuhus saan!

Käärme tulee piirin sisään, josta se
ei lähde ennen pois, ennenkuin se kuo-
lee.

Sama vaikutus on, jos tekee ristin
siihen, mistä se lähti, ja lukee edellä
mainitut luvut.

2966. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n.*
82. —

Leppäsjärvi. Eufrosyne Järvenpää.
Synt. Parkanosssa.

Käärmeen sanat:

Pidätä, pidätä, piron hevonen,
Että mä suittet suuhus' saan.

2967. *Ikaalinen. Alanen Viljo, n. 139.*
—31.

Juhtimäki. Eeva Harju, n. 59 v.

Käärmeen sanat:

- a) Maa pidä matoo,
minä haen otaa!
b) Piru, piru aukase hevoses' suu,
että mä suittet suuhun saan!

2968. *Viljakkala. Mattila M. E. n. 300. —31.*

Viljakkalan kylä. Kalle Paijala,
76 v. (Kuuli Hopun Manulta.)

Käärmeen pidätys sanat.

Maa pidätä matos,
pyhä henki perkele!

2969. *Viljakkala. Mattila M. E. n. 386. —31.*

Viljakkalan kylä. Emil Enberg, 68 v.
Käärmeen saa tulemaan siihen paikkaan,
jossa sen näki, kun tekee leppä-
tikuista ristin siihen kohtaan ja lausuu:

Tule huomenna ennen puolta-
päivää!

2970. *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 64 a. —10.*

Hisakki Kallioniemi.

Käärmeen pidätys sanat.

Pirä, maa, matos!
Piräty, piräty, piruu hevonen,
Niinkauvan että minä suittet suu-
husi saan!

Näin sanoen ei käärme päässyt pa-
koon.

2971. *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 64 b. —10.*

Jaakko Kallio. Knullut Honkajoella.
M.p. Uskelassa.

Maa, pirä matos!
Piru, pirätä hevoses,
Että minä suittet suuhusi saan!

2972. *Honkajoki. Kallio V. J. n. 825. —09.*

Käärmeen sanat.

Kun käärmeen näki, niin piti yhteen
henkäykseen kolme kertaa sanoa seu-
r[aaavat] sanat:

Maa, pidä matos,
Piru, pidätä hevoses,
Että mä suittet suuhus saan!

Silloin käärme seisahtui ja sen saat-
toi tappaa.

2973. *Honkajoki. Kallio V. J. n. 1524. —¹¹/₈ 13.*

Juliana Itävaara, 55 v. Kuullut
Maija Honkarannalta. M.p. Isojoen
Koresjärvellä.

Loitsuja Satakunnasta.

Maa pidä matos,
piru pidä hevoses,
että mä suittet suuhus kerkiän
saamaan.

(Käärmeen sanat. Käärme estetään
pakenemasta näillä sanoilla.)

2974. *Honkajoki. Ylikoski n. 137. —89.*

Hongan kylä. Juho Virta, 70 v.

Käärmeen sanat.

Maa pidä matoo, minä haen
otaa. Pidätä piru hevoista niin
kauvankuin Pietari¹ suittet suu-
hus saa.

2974. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

2975. *Honkajoki. Ylikoski n. 141.*

—89.

Hongan kylä. Juho Virta.

Maa pidätä matos,
pyhä pelto perkelees!

2976. *Karvia. Kaukamaa L, n. 85.*

—³/₆ 30.

Kirkonkylä. Liisa Kytöviita, »Kytöviiran mamma» s. 1852 Suomijärven kylässä.

Kärmeksen pirätys:

Pirätä, pirätä, pirunhevonen,
Että mä suittet suuhus saan!

Kertoja itse nähnyt Riitanevalla,
kun kärmes tuli vömpelönä vastaan.
Heikkilän isäntä sano sanat ja kärmes
pirätti.

2977. *Karvia. Kaukamaa L, n. 83.*

—²⁰/₆ 30.

Ämmänkylä. Serafiina Otava, 61 v.

Kärmehen sanat:

Pirätä, pirätä, pirun hevonen,
Että mä suittet suuhus saan!

Pirätä maa matos',
Pyhä henki perkelehes!

2978. *Karvia. Kaukamaa L, n. 90.*

—¹²/₆ 30.

Suomijärvenkylä. Justiina Kujala,
81 v.

Pidätä, pidätä, pirunhevone,
Että mä suittet suuhus saan!

2979. *Karvia. Kaukamaa L, n. 95.*

—²⁵/₆ 30.

Suomijärvenkylä. Joonas Mäkelä,
80 v. Oppinut isältään Simppa Mäkelältä,
joka kuoli jo kolmattakymmentä
vuotta sitten. »Poikakloppina se oli

käynyt »leivättömässä Lapissa» ja ollut
siellä 2 1/2 vuotta, josta matkalla vuo-
den. Se oli sieltä saanut korpinkiven,
osmansolmun ja paljon arvokkaita tie-
toja.» Hänen muita noitakalujaan oli-
vat umpi-l. kasuntipuu, ukkosenvaaja
puunliiat, koiruhot, pihlajan ja tuo-
menkuoret y.m., joita Joonaalakin oli
vielä tallessa. »Isä oli maakalainen
lääkäri, vaikka ihmiset haukkuivat
häntä noidaksi. Varastettua tavaraa
hän toimitti takaisin katsomalla arpaa
viinasta ja käymällä kirkonmaassa.»

Kärmeksen pirätys.

Kun kärmes pääsee kantoon eikä
satu olemaan ottaa, sanotaan:

Pilätä, pilätä, pirunhevone
Että mä suittet suuhus saan!
Koskas pois menet, pitää sun huo-
menna samalla tuunilla tällä pai-
kalla oleman!

2980. *Karvia. Kaukamaa L, n. 75.*

—²⁶/₆ 30.

Karviankylä. Jaakko Porrassalmi,
72 v.

Kärmehen pirätys sanat:

Kolme kyynärää eremmä ei mene,
kun todesta kiertää ja sanoo:

Maa pirätä matoa
Ja pyhähenki perkelees!

2981. *Karvia. Kaukamaa L, n. 78.*

—¹⁴/₆ 30.

Karviankylä. Malakias Majahalme,
79 v.

Maa pirätä matoa
Ja pyhähenki perkelestä!

2982. *Karvia. Kaukamaa L, n. 79.*

—²⁶/₆ 30.

Karviankylä. Pappusen muori, 85 v.

Kärmeksen piräyttäminen.

Kun kärmeksen näkee ja kolme kertaa kiertää sanoen:

Pirätä, pirätä, piruhevonen,
Että mä suittet suuhus saan!
niin siinä pysyy.

2983. *Karvia. Kaukamaa L. n. 76.*
—¹³/₆ 30.

Korpikylä. Vanha emäntä Lylylammi, 86 v.

Kärmeksen pirätyssanat:

Älä ny piru mene,
Että mä su kiinni saa!

2984. *Karvia. Kaukamaa L. n. 88.*
—²¹/₆ 30.

Koskipерä. Kaisa Välimäki, 79 v.

Kärmeksen pirätys.

Pirätä, pirätä, pirunhevonen.
Että mä paulan kaulahas saan!
Sitten pirättää ja saa ruveta mökkyttämään.

2985. *Karvia. Kaukamaa L. n. 89.*
—²¹/₆ 30.

Koskipерä. Amanada Alkkiomäki, 60 v.

Pitää kiertää käärmeen ympäri, jottasaisi sen tapetuksi, ja sanoa:

Pirätä piruhevonen,
Että mä suittet suuhus saan!

2986. *Karvia. Kaukamaa L. n. 91.*
—⁴/₆ 30.

Koskipерä. Jussi Räpiä, 70 v.

Kärmeksen sanat:

Seisos_seisos_saatana korih[!],
Niinkauva ko mä suittet suuhus
saa!

2987. *Karvia. Kaukamaa L. n. 92.*
—⁴/₆ 30.

Koskipерä. Antti Alanen, 71 v.

Maa pirätä matoa,
Pyhähenki perkelettä!

2988. *Karvia. Kaukamaa L. n. 96.*
—⁴/₆ 30.

Koskipерä. Emelia Mäkinen, 53 v.

Maa pirätä matos,
Pyhähenki perkelees!
Apua on ollut.

2989. *Karvia. Kaukamaa L. n. 74.*
—¹¹/₆ 30.

Sarvelankylä. Pietari Soutaja, 86 v.

Kärmeksen pirätys.

Kun kärmes kulkee ja katoaa, niin tekee 3-loppisen ristin¹ ja sanoo:

Pirätä, pirätä, piruhevonen,
Että mä suittet suuhus saan!

Kusee lopuksi ja puolen tunnin kulltua on kärmes siinä, niin että voi sen tappaa.

Oon minä semmoinen miehkin.

2990. *Karvia. Kaukamaa L. n. 84.*
—⁷/₆ 30.

Sarvelankylä. Kaisa Järvinen, 68 v.

Pirätä, piruhevone,
Että mä suittet suuhus saan!

2991. *Karvia. Kaukamaa L. n. 93.*
—⁵/₆ 30.

Sarvelan kylä. Emäntä Mäkiotava, 70 v.

Maa pirä matoa,
Pyhähenki perkelestä!

2989. ¹ Kert. piirsi lattiaan kepillä: †††

- 2992.** *Karvia. Kaukamaa L, n. 94.* —⁷/₆ 30.
Sarvelankylä. Kaisa Virveli, 80 v.
Pirätä, pirätä, piruhenki,
Että mä suittet suuhus saan!
Entiset ihmiset piiskasivat kärmestä, ja se näytti silloin jalkansa ja varpaansa. Isävainaa teki niin. Kranni oli nostanut kärmeksen äiti-vainaan kimppuun hänen käydessään tiellä. Se tuli konna-karina hänen peränsään kunnes isä pääsi väliin. Seuraavana yönä se meni krannin navettahan ja hakkasi yhren lehmän päin. Sanoja ei tunne.
- 2993.** *Karvia. Kaukamaa L, n. 86.* —¹³/₆ 30.
Kantinkylä. Tilta Alkava, n. 60 v.
Käärmeen pidätys.
Kun kärmes tulee vastahan ja ruve-taan tappaan, niin kirootaan:
Tyy, pirätä piru,
Että mä suittet suuhus saan!
- 2994.** *Karvia. Kaukamaa L, n. 77.* —¹⁰/₆ 30.
Sarankylä. Juho Panula, 88 v.
Kärmeksen saa pirättään, kun kier-tää mättähän vastapäivään ja sanoo:
Pidätä, pidätä, piruhevone,
Kyllä mä suittet¹ suuhussaan!
Kyllä se pirättää.
- 2995.** *Karvia. Kaukamaa L, n. 80.* —¹⁸/₆ 30.
Sarankylä. Severiina Lautinen, 78 v.
Pirätä piru hevoses,
Että mä suittet suuhus saan!
- 2996.** *Karvia. Kaukamaa L, n. 81.* —¹⁰/₆ 30.
Sarankylä. Matilda Marjaniemi, n. 70 v.
Pirätä piruhevone,
Että mä suittet suuhus saan!
Kyllä pirättyy.
- 2997.** *Karvia. Kaukamaa L, n. 82.* —⁶/₆ 30.
Haavistonkulma. Kalle Korkeasalo, 65 v.
Kärmechen pirätös (toisinto):
Pirätä, pirätä, piruhevone,
Että mä suittet suuhus saan.
- 2998.** *Karvia. Kaukamaa L, n. 87.* —²⁰/₆ 30.
Kauhaluomankylä. Liisa Ala-Kau-haluoma, 71 v.
Pidätä piru,
Että mä paan suittet suuhus
Ja kriimun päähäs!
- 2999.** *Karvia. Kaukamaa L, n. 114.* —⁶/₆ 30.
Tuulenkulma. Kaisa Moisio, 81 v.
Kärmeksen puremaan:
Pirätä, pirätä, piruhevone,
Että mä suittet suuhus saa!
Sanat sanottiin maahan ja sillä pyy-hittiin.
- 3000.** *Parkano. Kallioniemi n. 29.* —07.
Käärmeen pidätys-sanat.
Kun kärmettä hätyyttää¹, pistäytyy se usein piiloon esim. pehmeään mät-

2994. ¹ suitet : suittet.3000. ¹ hätyyttää : hätyyttää.

tääseen. Tämän saa kuitenkin esille, jos kiertää kolmeen kertaan mättään myötä- ja vastapäivään², lukien joka kierroksella:

Pidä maa matoo,
Pyhä Henki perkelettä!

3001. Parkano. Lehto n. 12. —94.

Paloviita. Maria Kujala, 65 v.

Käärmeen sanat.

Maa, pidätä matos,
Peltop, pidätä perkelees!

3002. Parkano. Lehto n. 13. —94.

Paloviita. Maria Kujala, 65 v.

Käärmeen sanat.

Pidätä, piru, hevoses,
Että mä suitset suuhus saan!

3003. Parkano. Lehto n. 17. —94.

Paloviita. Maria Kujala, 65 v.

Madon sanat.

Maa, pidä matoo,
Minä haen ottaa!

3004. Parkano. Lehto n. 18. —94.

Paloviita. Maria Kujala, 65 v.

Madon sanat.

Maa, pidä matoo
Niin kun Jesus piteli perkelettä.

3005. Parkano. Alanen Viljo, n. 114 a. —31.

Sydänmaa. Ville Kuusijärvi, 25 v.

Madon sanat:

Maa pidä matoo,
minä haen ottaa.

3006. Kihniö. Pohjankanervo T. n. 176. —²⁷/₇ 31.

Kihniönkylä. Antti Lepistö, 71 v.

Käärmeen sanat.

Maa pirätä matos
Pyhähenki perkelehtä!
Ei mene minnekkään, vaan tuos keikkuu.

3007. Kihniö. Pohjankanervo T. n. 173. —²⁵/₇ 31.

Nerkoo. Emäntä Sandra Kovanen, 60 v.

Käärmeen pidätys.

Tehtiin ristinmerkki maahan ja sa-
nottiin:
Pirätä pirun hevonen
ettämä suittet suuhun saan.

3008. Kihniö. Pohjankanervo T. n. 174. —²⁵/₇ 31.

Nerkoo. Metsänvart. emäntä Aino Kuusela, 53 v.

Käärmeen sanoja.

Maa pilätä matoo,
Pyhähenki perkelettä!

**3009. Lempäälä. Hels. Suom. al-
keisop. konv. LII: Nurkkinen
133*. — 84.**

Käärmeen pidätysluku.

Maa pirä matoo
Pyhä pelto perkelettä.

3010. Lempäälä. Viherraara n. 4535. —13.

Saimi Vuori, 14 v.

Kun on nähty käärme, niin pannaan
kaksi puuta ristiin siihen, missä se

² mättään, lukien : m. *myötä- ja vastapäivään* l.

käärme on nähty. Ensimmäistä puuta pannaessa sanotaan:

Ei maa pirä matos.

Kun pannaan toinen puu, sanotaan:

Eikä pyhähenki perkelettä.

Käärme tulee siihen samaan paikkaan seuraavana päivänä samaan aikaan ja sen voi tappa.

3011. Lempäälä. Vihervaara n. 4657.

—16.

Eräs nainen, 51 v.

Kun on nähty käärme, niin pannaan kaksi puuta ristiin, siihen, missä se käärme on nähty. Ensimmäistä puuta pannaessa sanotaa:

Ei¹ maa pirä matos.

Kun toinen puu pannaan, sanotaa:

Eikä¹ pyhähenki perkelettä.

Käärme tulee siihen seuraavan päivänä samaan aikaan², kun edellisenäkin päivänä on se nähty siinä ja sen voi tappa.

3012. Kangasala. Kallio Väinö, n. 23*. —04.

Kalle Vilkman, 70 v. Kuullut nuorena.

Kun käärmeen näkee niin sanotaan:

Maa pirä mattoos

piru pirä hevostas

niin kauan kun suittet suuhun saan.

3013. Kangasala. Hankala E, n. 66*. —06.

K. Nyman. M.p. Tampereella.

Kun käärmeen nähtyä tekee kapuloista ristin maahan ja sanoo:

Toss_on sun kualinpaikkas, niin käärme kuolee kohta sen jälkeen.

3014. Sahalahti. Äijälä E, n. 89.

—96.

Vehkajärvi. Henriikka Erikintytär, 71 v.

Kun mato tuppaa karkuun lapaessa niin sitte sanotaan:

Maa¹ pilätä matoo, pyhä henki perkelettä.

Samat¹ sanat kolmeen kertaan.

3015. Tollijärvi. Rekola n. 768*.

—05.

Sorva. Väinö Rekola.

Loitsu.

Kärme_jää paikallensaj_jos vetää köpillä piirin käärmeen ympär_ja sanoo:

Maa pitelem_mattoo

Pyhä Ilenki perkelettä.

3016. Pirkkala. Starck n. 73*. —89.

Käärmeen pidätys-sanat:

Ptruun, maa, pidätä matoo pyhä henki perkelettä, että mä suittet suuhun saan.

(Sanoja hoettaessa piirretään jollakin aseella maahan kehys, josta käärme ei sitte pääse pois.)

3017. Satak. Kallio V. J, n. 1525. —

¹⁶/₈ 13.

Juliana Itävaara, 55 v. Kuullut Maija Honkarannalta. Mp. Isojoen Koresjärvellä.

Tuohon sun pitää tuleman, ja tuohon sun pitää tapettaman!

Käärmeen sanat. Risti tehdään maahan. Käärme tulee jonkun ajan kuluttua siihen ja sen voi silloin tappa.)

3011. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain. — ² [paikkaan] *aikaan* : a.

3014. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

3018. *Tampere. Lindqvist n. 218**. -87.
Johan[n] Forsplom, seppä, 42 v.

Käärmeen luku.

Kun tätä elävä[ä] tahto[o] paik-
kaussa¹ pitämään ja tappaa sanotaan:

Maa pirä matoo
pyhä pelto perkelettä
niin kauvvan kun ma riimun pää-
häs saan,
ja Kärme ei pääse nämä sanat sanot-
tua milinkään, siinä saa sen lappaa.

3019. *Tampereen seudut. Sirén T.*
*n. 23**. —04.

Käärmeen pisätyssanat:

Pidä maa matoa,
Pyhä henki perkelettä.

3020. *Ylöjärvi. Pohjankanervo T, n.*
177. —³⁰/₇ 31.

Kirkonkylä. Eeva Saarinen, 95 v.
Mp. Kunnalliskodissa.

Käärmeen pidätys.

Maa pirätä matoo,
Pyhähenki perkelettä.

3021. *Ylöjärvi. Mattila M. E, n. 303.*
31.

Viljakkalan kylä. Kalle Koskinen,
70 v. Kuullut Ylöjärveltä. Mp. Vil-
jakkalassa.

Käärmeen pidätys sanat.

Maa pidätä matos,
pyhä pelto perkelees!

3022. *Ylöjärvi. Mattila M. E, n. 402.*
31.

Kalle Koskinen, 70 v. Mp. Viljak-
kalassa.

3018. ¹ Kirjoitusvirhe, p.o. paikkansa.

3023. ¹ Kirjoitusvirhe, p.o. seisautetaan.

»Pynnän vaari» sai kärmeen tule-
maan heti siihen paikkaan, jossa oli
nähty, vaikkapa olisi jo ehtinyt pitem-
mällekin. Vaari teki siihen paikkaan
lepän paloista ristin, johon halusi kär-
meen tulevan ja teki muutamia epä-
määräisiä eleitä ja lausui:

Tule heti tähän paikkaan!

Kuului vaan käärmeen vihellys
sieltä, jonne se oli ehtinyt, ja pian se
oli ristin luona.

3023. *Messukylä. Hankala P, n. 8**.
—03.

Mikko Rajala, 57 v. Mp. J. A. Han-
kala.

Kärme seisautetaan¹ paikalleen:

Maa pidä matoa
Pyhä henki perkelettä.

3024. *Eräjärvi. Tyyskä (2547) n. 143**.
—08.

Kun näkee kärmeen eikä voi sitä
tappaa, mutta saapi kuitenkin kepillä
sitä koskettaa tai jollakin muulla
aseella, niin pitää lyömän sillä kepillä
siihen paikkaan maahan jossa kärme
oli ja lyödessä sanoman:

maa peri matos,
pyhä henki perkele[e]s,
ja jättämän köpin siihen, niin kärme
läytyy tulla siihen maata ja saapi kär-
meen toisten tapetuksi jos tahtoo.

3025. *Teisko. Hankala P, n. 7**. —03.
Liisa Ala-Rantala, n. 70 v.

Kärme seisautetaan.

Kierretään kärmeen ympäri piiri ja
lausutaan:

Maa pidä matoo,
Pyhä Henki perkelettä.

3026. Teisko. Hankala E, n. 60*. —05.

Pengonpohja. Yrjö Piuhari, tietäjä.
Kuollut n. 20 v. sitten 80-vuotiaana.

Madon sanat:

»Maa pilätä matoo
pyhä pelto perkelettä.»

Nämä sanat oli lausuttava kolmeen
kertaan.

3027. Orohvesi. Jokinen n. 17*. —03.

Mikko Moisio, 42 v. Kuullut Pata-
lalta Orihvedellä.

Käärmeen pidätys sanat.

Pyhä maa pidä matoo,
pelto pidä perkelettä
niin kauvan kuma suitset suuhun
saan.

Orihvesi ks. n:o 2836.

3028. Kuru. Pohjankanervo T, n. 169.

—¹⁸/₇ 31.

Länsi-Aure. Nikolai Still, 71 v.

Jos tahtoo käärmeen pidättää, niin
sanotaan:

Pilätä piru hevoses'
että mä suitset suuhus' saan!

3029. Kuru. Pohjankanervo T, n. 171.

—¹⁹/₇ 31.

Länsi-Aure. Kalle Ahvenharju,
n. 65 v. Kuullut äidiltään Vilhelmiina
Ahvenharjulta.

Käärmeen pidätys.

Kärme[^s] pilätettiin siten, että teh-
tiin ristinmerkki tielle, sitte luettiin
siinä:

Pilätä piru hevonen
ettämä suitset suuhun saan.

3030. Kuru. Pohjankanervo T, n. 172.

—²¹/₇ 31.

Länsi-Aure. Taloll. Iivari Paavola,
60 v. Kuullut äitevainaltaan.

Käärmeen pidätys.

Lepästä tehtiin keppi, joka latva-
päästä veistettiin teräväksi ja painet-
tiin maahan ja sanottiin:

Maa pilä matoo
Pyhähenki perkelettä!

3031. Kuru. Pohjankanervo T, n. 170.

—¹⁸/₇ 31.

Karjula. Miina Leppä, 64 v.

Käärmeen pidätys sanat:

Pidätä piru hevoses,
että mä suitset suuhu saan.

3032. Ruovesi. Paldani n. 126*. —52.

Maa pidä matoo,
piru pidä suittia.

Pistetään keppi maahan kärmeen
viereen pystöön ja sanotaan nämät
sanat, niin ei käärme kajoo ihmiseen.

3033. Ruovesi. Jokinen n. 15*. —03.

Tiina Orihlahti, 64 v., kotoisin Ruo-
vedeltä. Mp. Orihvedellä.

Käärmeen pidätys sanat.

Maa pidä matoas
Piru pidä hevostas,
Niin kauvan vaau
Kun ma suitset suuhun saan.

3034. Virrat. Sievänen n. 24*. —13.

Ieikki Syväälä, talon vanha isäntä,
69 v. Kuullut jo nuorena entiseltä
sotamieheltä Erkki Tyymiltä. 40—
50 v.

Madon sanat.

Maa pidätä matoo
Pyhä henki perkelettä.

3035. Virrat. Sievänen n. 25*. —13.

Kaapo Luhtanen, 70 v.

Madon sanat.

Maa pidätä mattoo.

Sanat sanoessaan pitää kiittää mattoa. Kun kiittää madon 3 kertaan, seisoo se vuorokauden paikallaan.

3036. *Virrat. Sirén T, n. 6**. —03.

Kurjenkylä. Juho Ruohonen, 39 v.

Käärmeen seisottamissanat.

Kun nähtiin käärmeen piiloutuvan ruohikkoon, niin tehtiin piiri, jonka sisässä sen varmaan tiedettiin olevan. Sen jälkeen tehtiin lepästä risti ja sanottiin

Käärme, tule ristiäsi katso-
maan!

3037. *Ähtäri. SS. Mytol. san. n.*
—24/1 29.

J. Osk. Savola.

Käärmeen pijaaminen.

Kun käärme löyty ja sitä meinattiin tappa, mutta pääsi karkuun, tehtiin seuraava:

Sille¹ paikalle missä se oli tehtiin lepän puusta risti kustiin päälle, ja sanottiin:

tule ristinätön kahtoon ris-
tiäs
jonkun ajan kuluttua oli käärme ristin vieressä johon sen voi tappa. Toinen uskomus oli, henkilö joka käärmeen näki huuti suurella äänellä:
»Pijätäppäs piru hevoses
että panen suihdet suuhus
sitten sen sai tappa.»

3038. *Keuru. Peltonen n. 14**. —15.

Kerääjän isä, 65 v.

Käärme kun menee pajupensaaseen, saa sen jäämään sinne kun kolmeker-
taa kiittää vastapäivään ja sanoo:

ole siellä niinkauvan kun minä
päästän.

3039. *Keuru. Vaissi n. 337**. —99
—02.*Käärmeen taikominen.*

Jos käärme tullee kartanolle niin pit-
tää ottaa rapun päästä turpeen ja viijä
se kolmen tien haaraan ja sanoo:

tulkaa tänne maan matoset
pois ihmisten jalosta
tänne kankaan kanervikoille,
minä vie ruuvan sinne.

Sitte ei tule käärme kartanolle.

3040. *Keuru. Salokannel n. 64**. —11.
Haapamäki. H. Vinsten.*[Käärmeen sanat:]*

Seisota piru hevostas
että mä suihdet suuhun saan.

3041. *Keuru. Salokannel n. 66**. —11.

Haapamäki. Peräjoki.

[Käärmeen sanat:]

Kiekerjäinen, lonkerjainen
aijan alla pihisee, kihisee
minut säikäyttää
pahan pelottaa.

5 Hyppäsin häässä
housuta, hammeeta
sukita, saappaita.

3042. *Multia. Karhumäki n. 2**. —10
(—11).

Sakarias Mäkinen.

Käärmeen seisotussanat.

Ruhtinas perkele!

3037. ¹ kk:ssa pieni alkukirjain.

Seisota perkele hevoses,
että mä soan suitet suuhun.

3043. *Multia. Salokannel n. 67**. —11.

[*Käärmeen sanat:*]

Kyymato, matelija
pahan kivun saattelija
ei ole asia tähän käydä
surma sulle koitavi
5 kirus sun kantavi.

3044. *Multia. Karhumäki n. 11**.

—10(—11).

Sahrajärvi. Taavetti Pihkanen (kuol-
lut).

Käärmeen seisotussanat.

Vie saatana hevoses kotii!

3045. *Satakunta. Petelius n. 17.* —15.

Juho Malja, 43 v. Kuullut Satakun-
nan rajaseudulla, ei muista keneltä.

Käärmeen loitsu.

Mato julma maatiainen,
Kulkia korven takainen,
Miksi täällä lonkertelet?
Maahan sinut Luoja manas,
5 Kirosi kiven rakohon,
Maa pilätä matoa,
Peltö pyhä perkelettä!

3045 a. *Satakunta. Ollinen n. 230.*

—89.

Käärmeen sanat.

Maa, pidätä mattoa,
Mato, pidätä maata!

D. Käärmeen nostatus.

3046. *Kokemäki. Kallio K, n. 51.* —12.

Käärmeen voi saada toista pure-
maan seuraavilla sanoilla:

Missä helvetissä on sinun ham-
paas?
Oleks' jättänyt ne emäs persee-
seen?

Tällöin käärme pistää, vaikkapa toi-
sella olisi käärmeen piston vastasanat-
kin.

3047. *Tyrvää. Äijälä H, n. 247.* —95.

Muurimestarin Loviisa.

Kun joku lumoo käärmeen niin ettei
se pure, vaikka lumooja sen pistää
poveensa, niin sen saa puremaan, jos
vaan sanoo:

Olipa isälläski¹ ennen hampaat,
mihinkä sinun on joutunut?

3048. *Virrat. Sirén T, n. 69**. —04.

Kurjenkylä. Juho Ruohonen, 40 v.

*Käärme pannaan toisen tykö
menemään.*

Kärmes otetaan kiinni ja isketään
tulusraudalla tulta sen suuhun. Sano-
taan:

Menes sinne, joka sun on lä-
hettänytkin.

(usein on kärme muka toisten lähет-
tämä) Sitte kärmes päästetään irti.
Se tulee silloin kiakkona, kun se on
jonkun lähettämä.

3045. ¹ lyijykynällä korjattu: longertelet.

3047. ¹ isälläskijä : i.

Sisiliskon purema.

3049. *Keuru. Vaissi n. 411*. 99*
-02.

Sikaliskon purema.

Otetaan valkosen tamman maitoo
ja luetaan

Sikalisko sijan sisar
sinä raskas kun rauta kanki
sinä kevyt kun vihtan lehti,
jollen minä valkosen tamman mai-
too saa

s ei minun haavani parane.
maidolla voidellaan haavaa.

Sisiliskon pidätys.

3050. *Pori. Oukari. (Laiho) n. 94.*
-89.

Sisiliskon sanat.

Sisilisko, silmän pisto,
Painavampi kuin rautakanki.

3051. *Noormarkku. Ollinen n. 552.*
-89.

Kuullut Noormarkun kylässä Freed-
riika Fimperiltä.

Sikalisku, rautalasku,
sinä raskas ko maa,
minä kevyee ko lehti!

3052. *Sääkainen. Hannus n. 178. -90.*
Kirkonkylä. A. E. Lindroos, 15 v.
Kuullut Katri Lindroosilta.

Sisiliskon sanat.

Sinä sisko, sisilisko,
Sinä keveä kun lehti.

3053. *Sääkainen. Helomaa Kyllikki,*
n. 40. -30.
Lammin isäntä, 61 v.
Kun näki keväällä ensimmäisen ker-

ran sisiliskon, niin piti sylkeä 3 kertaa
ja sanoa:

Sä raskas rauta,
mä keviä ko lehti!

Silloin eisilisko purrut sinä vuonna.

3054. *Kokemäki. Lempainen n. 67.*
-³¹/₃ 04.

Kustaa Johansson, 58 v., kotoisin
Ulvilan Friidalasta.

Sisiliskon sanat.

Sikalisko, kengän kisko,
Sinä olet nin painava ko rauta,
Minä nin kevyee ko lehti.

Ko näin ylistää sikaliskoa, ei pidäis
sit puremaa.

3055. *Kankaanpää. Oukari. (Laiho)*
n. 30. -89.

Vihtori Toivonen, 18 v.

Sisiliskon sanat.

Sisilisko, rautakisko,
Raskas kuin rautakanki,
Keveä kuin lepänlehti!

3056. *Kankaanpää. Laiho n. 359.*
90.

Aleksanteri Välimäki, 45 v.

Sisiliskon sanat.

Sikalisko, rautakisko,
Minä notkee, ku lepän lehti.
Sinä kankee, ku rautakanki.

3057. *Jämijärvi. Välsalo n. 5. 02.*
Maria Välsalo, 23 v.

Sisiliskon sanat.

Sikalisko raskas ku rautakanki,
minä kelven ku lepän lehti.

- 3058.** *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 67 a* —10.
 »Halmeen mamnia.»
Sisiliskon pidatyssanat.
 Sisilisko, rautakisko,
 Painavempi¹ kuin rautakanki,
 Minä kelvempi kuin lepänlehti!
- 3059.** *Honkajoki. Kallio Niilo, n. 67 b* —10.
 J. V. Kallio. Kuullut Honkajoella.
 Mp. Uskelassa.
 Sisilisko, rautakisko,
 Sinä raskas kuin rautakanki,
 Minä kevyt kuin lepänlehti!
- 3060.** *Karvia. Kaukamaa I, n. 155.* —¹⁸/₆ 30.
 Kun ensi kerran keväällä sisäliskon
 näki, sanoi:
 Sisälisko, silmäkisko,
 Sinä raskas kuin rautakanki,
 Minä kelven kuin lepänlehti.
- 3061.** *Karvia. Kaukamaa I, n. 154.* —¹⁹/₆ 30.
 Kirkonkylä. Anna Länsimäki,
 s. 1876.
 Sisälisko, silmätkisko,
 Raskas kuin rautakanki,
 Minä olen kelven kuin lepänlehti
- 3062.** *Keuru. Sievänen n. 73*.* —14.
 Haapamäki. Judith Vääriskoski,
 70 v. Oppinut lapsena. Mp. Virroilla.
Sisiliskon sanat.
 Sisilisko silventisko
 Raskas kuin rautakanki
 Minäkö nyt kun lepänlehti.
- 3062 a.** *Orihvesi. Antero Vipunen siv.* 41. —08.
 Sisiliskon pidätysanoihin on yliop.
 Erkkilä lähettänyt seuraavan Orih-
 veden (Kuorehveden) toisinnon:
 Sisilisko, silmäkisko,
 raskaampi kur rautakanki.

3058. ¹ painav[a]lmpi : painavempi; kk:ssa pieni alkukirjain.

Tärkeimmät lyhennykset ja merkit

joita Suomen kansan vanhoja runoja julkaistaessa on yleensä käytetty:

[] = hakasten välissä olevan on julkaisija lisännyt.

[] = puolihakasiin painettu on käsikirjoituksessa epäselvä.

|| = pystyviivojen välissä oleva on käsikirjoituksessa ylipyyhitty.

: = kaksoispisteen jälkeen seuraa käsikirjoituksessa korjattu muoto.

al. = käsikirjoituksessa sanan alapuolelle kirjoitettu.

yl. = sanan yläpuolelle kirjoitettu.

r. = reunaan lisätty.

kk:ssa = käsikirjoituksessa.

Mp. tai mp. = muistiinpantu tai myöskin muistiinpanija.

SMMY = Suomen Muinaismuistoyhdistyksen arkisto.

SS = Sanakirjasäätiön kokoelmat.

* * Tähtien välissä olevalla tarkoitetaan rivien valista lisäystä käsikirjoituksessa.

Oikaisuja.

Siv.	129 n:o	129	on	oleva	finnes.
»	172	Otsikko	»	»	Paimenen s.
»	231	»	»	»	M. l. l. kielell'.
»	245	»	»	»	P. p. k. heilahtaa.
»	318	»	»	»	S. kraatari.
»	326	»	»	»	L. p. löytäjä.
»	332	»	»	»	P. sukat j. u.
»	395	n:o 1434	»	»	<i>Kiikka.</i>
»	540	» 1744 (alahnom.)	»	»	lacka.
»	544	» 1560 <i>a</i>	»	»	1760 <i>a.</i>
»	574	Otsikko	»	»	Kirkost' t.
»	589	n:o 2043 kuuluisi otsikkonsa	takia	n:on	2045 jälkeen.

KÄSIALANÄYTEITÄ

Elinan Keuhk. Pöytäkirja men,
 Wastin Väikönen Väikö
 Wastin. Aram Väikönen —
 Glary. väikönen (Seli —
 E. Väikönen Väikönen Väikönen
 Sika joiden nimeä väikönen
 m. E. Väikönen Väikönen Väikönen
 Elinan Väikönen Väikönen
 Sillä on nimet Väikönen
 Väikönen Väikönen Väikönen
 Glary. Väikönen Väikönen
 Elinan Väikönen Väikönen
 Sillä Väikönen Väikönen
 Väikönen Väikönen Väikönen
 E. Väikönen Väikönen Väikönen
 Väikönen Väikönen Väikönen
 m. Väikönen Väikönen Väikönen
 E. Väikönen Väikönen Väikönen
 Väikönen Väikönen Väikönen
 Väikönen Väikönen Väikönen
 Väikönen Väikönen Väikönen
 E. Väikönen Väikönen Väikönen
 Väikönen Väikönen Väikönen

ei silloin ollut.

gumbel Duxin Runon finney ann ett gumbel
Hätt, sun varit ved Runonnes' läbaförläp.

Ej villuin Hyvin e lettü,
Cuiin oli Liina Lijunmaisa,
Cuiisti dimitun ledella.
Pitkän leipä lehmän magoi,
Mürün müllinen enj. den,
Carpian hötkü Palo Karri.

Ei silloin hyvin eletty nro 129.

(Hyvä Harviasta.) (Kotjo Karhokar)

Minimä' tyttö' leloisa,

Masoon, hion puetchi puoleisa,

E' mud guole Guovonohant,

Eka' rihta' ruunomahan,

Oyjal puuro, oyjal ruuna,

Oyjal ruuna, oyjal jauho,

Palkolliset riidet tappo.

Makaron lehdis' Huikun ta kana,

Wuden viltta peiton alla,

Leuhon o'ltta juoda kofeni,

C'kopi. hakoo gyodakofeni,

S'ella' huultekin kukon aanti,

c'Alla unpar var lahaifen.

Wetlin c'Hyeron minia'kfi,

c'Hyeron porjalle puoliso kfi,

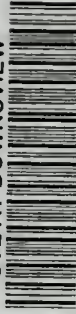
Pantun' siellä' jauhamahan,

Starpio trapiarren puälle,

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 13 14 18 09 002 1